

ဘဏနဉ္စ နာမ။ ။ “ဘဏန”ဟု ဆိုသောကြောင့် နှုတ်ဖြင့် ပြောမှု ဝစီပယောဂကိုသာ ယူရမည်လောဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “ဘဏနဉ္စ နာမ ကာယေန ဝါ ဝါစာယ ဝါ ဝိညာပနပ္ပယောဂေါ” ဟု မိန့်၊ “သူတစ်ပါး သိစေဖို့ရန် နှုတ်ဖြင့် ပြောမှု ဝစီပယောဂ, ကိုယ်ဖြင့် လက်ပြ-ခေါင်းညိတ် စသည်ကို ပြုမှု ကာယပယောဂသည် ဘဏန မည်၏”ဟူလို၊ ဤအဖွင့်သည် မုသာဝါဒ၏ သဒ္ဒတ္ထ (သဒ္ဒါနက်) မဟုတ်၊ (“မုသာဝါဒ”ဟု ဟောတော်မူသော ဒေသကဘုရားရှင်၏ လိုလားတော်မူအပ်သော) အဓိပ္ပာယ်ထွက်သည်။ ထိုသို့ လိမ်မှု ညှာမှု ပယောဂ ပြုရာ၌ “မဟုတ်သည်ကို အဟုတ်, ဟုတ်သည်ကို မဟုတ်”ဟု ပြောဆို ပြုလုပ်၍ ပြရသောကြောင့် “အဘူတဿ ဝါ” စသည် မိန့်။ [ဝိညာပေတီတိ ဝိညာပနံ-(ကိုယ်မှု နှုတ်မှု ပယောဂသည် ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေတတ်သောကြောင့်) ဝိညာပန မည်၏၊ တစ်နည်း-“ဝိညာပေတိ အနေနာတိ ဝိညာပနံ”ဟု ပြု၊ ဝိညာပနဉ္စ+တံ+ပယောဂေါ စာတိ ဝိညာပနပ္ပယောဂေါ။]

စ-ဆက်ဦးအံ့၊ ဧတံ-ဤသမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ နိမိတ္တတ္ထေ-
နိမိတ်အနက်၌၊ ဘုဗ္ဗဝစနံ-သတ္တမိဝိဘတ်ရှိသောသဒ္ဓါတည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
(ထိုသို့ ဤသမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ဟူသော သဒ္ဓါ၏ နိမိတ်အနက်၌ သတ္တမိဝိဘတ်
ရှိသော သဒ္ဓါ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ သမ္ပဇာနမုသာဝါဒ-
ဒ ကို၊ ဝါ-မဆိုမိကာလ၊ ဆိုဆဲခဏ၌ ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိလျက်
ချွတ်ယွင်းသော စကားကို၊ ဝဒတိ-ပြောဆို၏၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ တံနိမိတ္တံ၊
တံဟေတု၊ တပုစ္စယာ-ထိုသမ္ပဇာနမုသာဝါဒဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဧတ္ထ-ဤသမ္ပဇာနမုသာဝါဒဟူသော
ပုဒ်၌လည်းကောင်း၊ အညေသု-အခြားကုန်သော၊ ဤဒိသေသု စ-ဤကဲ့သို့ရှုအပ်
သော ပုဒ်တို့၌လည်းကောင်း၊ [ဩမသဝါဒေ၊ ဘိက္ခုပေသုညေ စသောပုဒ်တို့၌
ဟူလို၊] အတ္ထော-နိမိတ်အနက်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို၊)
သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဟတ္ထကံ-ဟတ္ထကမည်သော၊ သကျပုတ္တံ-သာကီဝင်မင်းသားကို၊
အာရဗ္ဘ-၍၊ အဝဇာနိတွာ ပဋိဇာနနာဒိဝတ္ထုသ္မိ-ပယ်ပြီး၍ ဝန်ခံခြင်း အစရှိသော
အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အနာဏတ္တိကံ-တည်း။

နိမိတ္တတ္ထေ စေတံ။ ။သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ဟူသောပုဒ်တွင် “သမ္ပဇာနမုသာဝါဒ”ဟူသော
ပကတိ၏အနက်ဖြစ်သော အန္တတ္ထကို ဖွင့်ပြီး၍ သို့ဝိဘတ်၏အနက်ဖြစ်သော ဗာဟုတ္ထကို
ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “နိမိတ္တတ္ထေ စေတံ”ဟု မိန့်။ [အန္တတ္ထော ဗာဟိရတ္ထော စ၊ ဒုဝိဇော
ဟောတိ သဒ္ဓတ္ထော၊ ပကတုတ္ထတ္ထ အန္တတ္ထော၊ ဗာဟုတ္ထော ပစ္စယာချုတ္ထော=ပကတိလိင်
ဓာတ်တို့၏ အနက်သည် အန္တတ္ထ(အတွင်းနက်) မည်၏၊ ပစ္စည်း ဝိဘတ်တို့၏ အနက်သည်
ဗာဟုတ္ထ(အပနက်) မည်၏။]

တံနိမိတ္တံ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။မုသာဝါဒေ၌ သတ္တမိဝိဘတ်၏ နိမိတ်အနက်၌ သက်သော
ကြောင့် “တံနိမိတ္တံ”ဟုလည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗနိမိတ် စသည်၌ကဲ့သို့ အတိတ်နိမိတ်ဟူသော
အမှတ်အသားအနက်ကို ယူမည်စိုး၍ “တံဟေတု”ဟုလည်းကောင်း၊ ဟေတုအရလည်း ဟိတ်
၆-ပါးစသော အနက်ကို ယူမည်စိုး၍ “တပုစ္စယာ”ဟုလည်းကောင်း “ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ ပုရိမဿ
ပုရိမဿ အတ္ထဝစနံ”နှင့်အညီ ဆင့်၍ ဆင့်၍ ဖွင့်ပြီးလျှင် နိမိတ္တံ၊ ဟေတုတို့၌ ပဌမာလည်း
ဟိတ်အနက်၌ သက်ကြောင်း သိစေလို၍ “ပစ္စယာ”ဟု သွာဝိဘတ်ဖြင့် ဖွင့်သည်၊ ဩမသဝါဒေ၊
ဘိက္ခုပေသုညေ စသော အလားတူ သိက္ခာပုဒ်များ၌လည်း ဤ နိမိတ္တသတ္တမိချည်းတည်း။

အဝဇာနိတွာ ပဋိဇာနနာဒိ။ ။“အဝဇာနန”ဟူသည် အယူဝါဒတစ်ခုကို အောက်ချ၍
အသိအမှတ် ပြုခြင်းတည်း၊ ထိုသို့ ပြုခြင်းကိုပင် “ပယ်ခြင်း”ဟု အဓိပ္ပာယ်နက် ပေးသည်၊
“အဝညာ”ပုဒ်၌ကဲ့သို့ အဝ သည် ပရိဘဝနအနက်ဟောတည်း၊ [ပါစိတျာဒိယောဇနာ၌
အဝသဒ္ဓါသည် ဝိယောဂအနက်ဟောတည်း-ဟု ဆို၍ ဝန်ခံခြင်းနှင့် ကင်းအောင်ပြုခြင်း”ဟု
ကြံလေသည်၊] ပဋိဇာနနကား ရှေးရှု အသိအမှတ်ပြုခြင်း (ဝန်းခံခြင်း)တည်း၊ အာဒိဖြင့်
ပါဠိတော်၌ လာသော “ပဋိဇာနိတွာ အဝဇာနန (ဝန်ခံပြီး၍ ပယ်ခြင်း)၊ အညေနဉပဋိစရဏ

ဥတ္တရိမနဿဓမ္မာရောစနတ္ထံ-ဗ္ဗကို ပြောခြင်း အကျိုးငှာ၊ မုသာ-ချို့ယွင်းသော စကားကို၊ ဘဏန္တဿ-ပြောဆိုသော ရဟန်း၏၊ ပါရာဇိကံ-အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ-၏၊ စတုတ္ထပါရာဇိကတည်း၊) အမူလကေန-သော၊ ပါရာဇိကေန-ဖြင့်၊ အနန္တံသနတ္ထံ-ငှာ၊ (မုသာ ဘဏန္တဿ) သံဃာဒိသေသော-သံဃာဒိသေသ် အာပတ် သည်၊ (ဟောတိ၊ ပဌမဒုဌဒေါသသိက္ခာပုဒ်တည်း၊) သံဃာဒိသေသေန-ဖြင့်၊ အနန္တံသနတ္ထံ-ငှာ၊ (မုသာ ဘဏန္တဿ) ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ၊ သဟဓမ္မိကဝဂ်၊ ဆဌ-အမူလကသိက္ခာပုဒ်) အာစာရဝိပတ္တိယာ-တ္တိ ဖြင့်၊ (ထုလ္လစ္စည်း စသော အောက်အာပတ် ၅-ဖုံဖြင့်၊) အနန္တံသနတ္ထံ၊ (မုသာ ဘဏန္တဿ) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) ယော၊ ပေ၊ ပသတိ-၏၊ (သော-ထိုရဟန်းသည်၊ အရဟာ-ရဟန္တာတည်း၊) ဣတိ အာဒိနာ-ဤသို့အစရှိသော၊ ပရိယာယေန-ပရိယာယ်အားဖြင့်၊ ဥတ္တရိမနဿဓမ္မာ ရောစနတ္ထံ-ငှာ၊ ပဋိဝိဇာနန္တဿ-ပြောအပ်သော အကြောင်းအရာကို နားလည်သူ အား၊ မုသာ-ချွတ်ယွင်းသော စကားကို၊ ဘဏိတေ-ပြောခြင်းကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ အပဋိဝိဇာနန္တဿ-ပြောအပ်သော အကြောင်းအရာကို နားမလည်သူအား၊ (မုသာ ဘဏိတေ) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ (ဥတ္တရိမနဿဓမ္မာရောစန စသည်မဖက် သက်သက်)၊ ပေ၊ ဣဓ-ဤ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ [ဤအာပတ် ၇-ချက်၏ ဆောင်ပုဒ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာမှာ ၅၊ ၄-ချက်သည် ဒေမာတိကာ၌ တိုက်ရိုက်လာ၏၊ ၃-ချက်ကား ပဒဘာဇနီမှာ လာသည်။]

အနုပဓာရေတွာ-မစဉ်းစား မဆင်ခြင်မူ၍၊ သဟဿာ-အဆောတလျင်၊ ဘဏန္တဿ-ပြောမိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ (လိမ်မည်ဟု မကြံစည်ဘဲ အမှတ်တမဲ့ အလွဲပြောမိသော ရဟန်း၏-ဟူလို၊) အည-စီဝရံစသော အခြား စကားကို၊ ဘဏိဿာမိ-ပြောဆိုအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အည-စီဝရံစသော အခြား စကားကို၊ ဘဏန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ [ထိုင်းမှိုင်းတွေဝေသည့်အတွက် ရည်ရွယ်ချက် မရောက်ဘဲ အလွဲအမှား ပြောမိသော ရဟန်း၏၊] ပေ၊ အနာပတ္တိ-မသင့်၊ ဝိသံဝါဒနပုရေက္ခာရတာ-ချွတ်ယွင်းစေခြင်းကို ရှေးရှုပြုသူ၏အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ (လိမ်လိုခြင်း-ဟူလို၊) ဝိသံဝါဒနစိတ္တေန-ချွတ်ယွင်းစေကြောင်းစိတ်ဖြင့်၊ (ဝိညာပနပ္ပယောဂေါ-၌စပ်၊) ယမတ္ထံ-အကြင်အကြောင်းအရာကို၊ ဝတ္ထုကာမော-ပြောဆိုလို၏၊ တဿ-ထိုအကြောင်းအရာကို၊ (ဝိညာပန၌ ဓာတ်ကံ)၊ ပုဂ္ဂလဿ-နားထောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ (ကာရိတ်ကံ)၊ ဝိညာပနပ္ပယောဂေါ စ-သိစေကြောင်း ပယောဂလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အဒိန္နာဒိနသဒိသာနိ။ ပဌမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

စကားတစ်မျိုးဖြင့် စကားတစ်မျိုးကို ဖုံးခြင်းသည် သမ္မဇာနဓမ္မာဘဏန၊ သင်္ကေတံ ကတွာ ဝိသံဝါဒန (ချိန်းချက်ပြီး၍ ချွတ်ယွင်းစေခြင်း)တို့ကို ယူ။

၂။ **ဩမသဝါဒ သိက္ခာပုဒ်** ဒုတိယေ- ဌှိ၊ ဩမသဝါဒေတိ- ကား၊ ဩဝိဇ္ဈနဝစနေ-
 ထိုးဆွကြောင်း စကားကို ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-နှုတ်လှံ
 ထိုးခြင်းကြောင့်၊ (ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ-၌စပ်) ဇာတိ၊ ပေ၊
 အက္ခောသေသု-အမျိုးဇာတ်၊ နာမည်၊ အနွယ်၊ အလုပ်၊ အတတ်ပညာ၊ အနာ
 ရောဂါ၊ အသွင်သဏ္ဌာန်၊ ကိလေသာ၊ အာပတ်၊ ဆဲရေးကြောင်းစကားတို့တွင်၊
 ဘူတေန ဝါ-ဟုတ်မှန်သည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ အဘူတေန ဝါ-မဟုတ်မမှန်သည်
 မူလည်းဖြစ်သော၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အက္ခောသ
 ဝတ္ထုဖြင့်၊ ပါရာဇိကံ-က အာပတ်သို့၊ အာပန္နံ ဝါ-ရောက်သူမူလည်းဖြစ်သော၊
 အနာပန္နံ ဝါ-မရောက်သူမူလည်းဖြစ်သော၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊
 ဘိက္ခု-ကို၊ (အက္ခောသနဝစနေ-၌စပ်)၊ ယာယကာယစိ-အမှတ်မရှိ တစ်ခုခုသော၊

ဩဝိဇ္ဈနဝစနေ။ ။ဩမသဝါဒေတိ ခုံသနဂရဟဏဝစနေ-ဆဲရေးကြောင်းစကား၊ ကဲ့ရဲ့
 ရှုတ်ချကြောင်းစကားကို ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ ယသ္မာ ပန တံ (ထိုစကားသည်) နေဝ ကဏ္ဏသုခံ၊
 န ဟဒယသုခံ-နားကိုလည်း မချမ်းသာစေတတ်၊ စိတ်နှလုံးကိုလည်း မချမ်းသာစေတတ်၊ တသ္မာ
 တေန (ထိုဆဲဆို ရှုတ်ချကြောင်းစကားဖြင့်) ကဏ္ဏဥေဝ ဟဒယဉ္စ ဝိဇ္ဈတိတိ အာဟ-ဩဝိဇ္ဈန
 ဝစနေတိ၊ ဋီကာ။

မှတ်ချက်။ ။မသဓာတ်၏ ဟိသာရောသန (ညဉ်းဆဲခြင်း၊ ချုပ်ချယ်စော်ကားခြင်း)
 အနက်ကို ယူ၍ “ခုံသနဂရဟဏဝစနေ”ဟု ဋီကာ၌ ဓာတ်နက်ဖွင့်၏။ ထိုဆဲဆိုစော်ကား
 ကြောင်း စကားသည် နားလည်း မခံသာ၊ စိတ်နှလုံးလည်း မခံသာအောင် လှုံဖြင့် ထိုးသကဲ့သို့
 ခံရခက်သောကြောင့် “ဩဝိဇ္ဈနဝစနေ”ဟု အဋ္ဌကထာ၌ သဘာဝတ္ထ (အစစ်အမှန်အနက်)
 ဖွင့်သည်။ [ပါစိတ္တုဒိယောဇနာ၌ကား-မသဓာတ်သည် ဝိဇ္ဈနအနက်ရှိ၏-ဟု ဖွင့်လေ၏။]

ဇာတိ ပေ၊ အက္ခောသေသု။ ။ဤ ၁၀-ပါးကို ဆဲခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်၍ “အက္ခောသ
 ဝတ္ထု”ဟု ခေါ်၏။ တစ်မျိုး တစ်မျိုးလျှင် ဟိန-ဥက္ကဋ္ဌ(အယုတ်-အမြတ်)ဟု ၂-မျိုးစီ ပြား၏။
 ခတ္တိယ၊ ပြာဟ္မဏဇာတ်တို့သည် ဥက္ကဋ္ဌဇာတိ၊ စက္ကာလ စသောဇာတ်(အမျိုး)သည် ဟိနဇာတိ
 မည်၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပါဠိတော်မှာ အကျယ်လာသည်။ “အက္ခောသ”ဟူသည်
 ဂေါဏောသိ-သင်ဟာ နွားပဲ(ဟိနအက္ခောသ)، ပဏ္ဍိတောသိ-မင်းက ပညာရှိပေကိုး(ဥက္ကဋ္ဌ
 အက္ခောသ)တည်း။ မေထုန်နှင့်စပ်သောအဆဲ၊ အင်္ဂါဇာတ်နှင့်စပ်သော အဆဲများလည်း
 အက္ခောသပင်တည်း။

ဘူတေန၊ အဘူတေန။ ။ခတ္တိယကို ခတ္တိယဟု ဆဲလျှင် ဘူတတည်း၊ ခတ္တိယကို စက္ကာလဟု
 ဆဲလျှင် အဘူတတည်း၊ မှန်သည် ဖြစ်စေ၊ မမှန်သည် ဖြစ်စေ ဆဲလိုသော စိတ်ဖြင့် ပြောဆိုလျှင်
 ဤ သိက္ခာပုဒ်အရ ပါစိတ်သင့်၏။

ပါရာဇိကံ ပေ၊ ဘိက္ခု။ ။ဘိက္ခုကို ဆဲလျှင် ဤ သိက္ခာပုဒ်အရ ပါစိတ်သင့်၏။ ထို
 ဘိက္ခုကား ပါရာဇိကကျသူ ဖြစ်စေ၊ မကျသူ ဖြစ်စေ ဘိက္ခုအဖြစ်၌ တည်နေသူ၊ ဆဲသူကလည်း
 ဘိက္ခုဟု ထင်မှတ်ခံရသူတည်း။

နှုတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ ဝါ-လက်ချောင်းပြသဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အနညာပဒေသေန-အခြားသူကိုကဲ့သို့ မညွှန်ပြခြင်းဖြင့် (တိုက်ရိုက်အားဖြင့်)၊ အက္ခောသနဝစနေ-ဆဲရေးကြောင်းစကားကို ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အက္ခော၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို)၊ ပေ၊ အနာဏတ္တိကံ-တည်း။ [မည်သည့်ဘာသာဖြင့် ဆဲဆဲ၊ လက်ပြ ခြေပြလုပ်၍ ဆဲဆဲ အဆဲခံရသူက ဆဲမှန်းသိလျှင် အာပတ်သင့်၏။]

ဒသဟိ-နံသော၊ တေဟိယေဝ အက္ခောသဝတ္ထုဟိ-ထိုအက္ခောဝတ္ထုတို့ဖြင့်ပင်၊ သန္တိ၊ ပေ၊ စက္ကာလာတိအာဒိနာ-စက္ကာလာအစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ အညာပဒေသံ-အခြားသူကိုကဲ့သို့ ညွှန်ပြခြင်းကို၊ (စောင်းချိတ်မှုကို)၊ ကတွာ-၍၊ အက္ခောသန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ (ဒုက္ကဋ်၌ စပ်)၊ စောရော-သူခိုးသည်၊ အသိ-ဖြစ်၏၊ ဂတ္ထိဘေဒကော-အိမ်အစပ်ကို ဖောက်ဖြတ်သူသည်၊ အသိ-ဖြစ်၏၊ (စောရ၏ ပရိယာယ်တစ်မျိုး)၊ ဣတိအာဒိဟိ-ဤသို့ အစရှိကုန်သော၊ ပါဠိမုတ္တကပဒေဟိ-ပါဠိတော်မှ လွတ်သော ပုဒ်တို့ဖြင့်၊ [“စောရောသိ” စသည်ကား ပါဠိတော်မှာ မပါ၊ ထို့ကြောင့် “ပါဠိမုတ္တက”ဟု ဆိုသည်။] အက္ခောသန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ယထာဝါ တထာဝါ-ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော စကားဖြင့်လည်း၊ [ပါဠိတော်မှာ တိုက်ရိုက်ပါသော စကားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ မပါသော စကားဖြင့် ဖြစ်စေ-ဟူလို၊] အနုပသမ္ပန္န-ရဟန်းမဟုတ်သူကို၊ အက္ခောသန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဘိက္ခုနီဝိ-ဘိက္ခုနီသည်လည်း၊ အနုပသမ္ပန္နသင်္ချိ-အနုပသမ္ပန္နဟူသော အရေအတွက်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊ အနက္ခောသိတုကာမဿ-ဆဲရေးခြင်းငှာ အလိုမရှိသည် ဖြစ်၍၊ ကေဝလံ-ဆဲရေးလိုခြင်း မဖက် သက်သက်၊ ဒဝကဗျတာယ-ပြောင်လှောင်လိုသူ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝဒတော-ပြောဆိုသောရဟန်း၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံတို့၌၊ ဒုဗ္ဘာသိတံ-ဒုဗ္ဘာသိတအာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)။

အနညာပဒေသေန။ ။မိမိဆဲလိုသူကို တိုက်ရိုက်မဆဲဘဲ အခြားသူတစ်ယောက်ကို ညွှန်ပြသလို လုပ်၍ စောင်းချိတ်သည့် အနေအားဖြင့် “သန္တိ ဣဓ ကေစ္စ စက္ကာလာ-ဤအရပ်၌ တချို့ စက္ကာလများ ရှိကြတယ်”ဟု ဆိုလျှင် အညာပဒေသ မည်၏၊ ထိုသို့ အညာပဒေမဟုတ်ဘဲ ထိုသူကို တိုက်ရိုက် ဆဲဆိုခြင်းကို “အနညာပဒေသ”ဟု ခေါ်သည်။ [အညာ-အခြားသူကိုကဲ့သို့+န အပဒေသ-မညွှန်ပြခြင်း။]

သဗ္ဗတ္ထ ဒုဗ္ဘာသိတံ။ ။ပြောင်လိုလှောင်လို ကစားလိုခြင်းကို “ဒဝကဗျတာ”ဟု ခေါ်၏၊ ထိုသို့ ပြောင်လှောင်မှုကို “ဒုဗ္ဗ+ဘာသိတံ ဒုဗ္ဘာသိတံ”နှင့်အညီ မကောင်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော စကားဟု ခေါ်၏၊ ဤနေရာ၌ကား ထိုစကားကို အကြောင်းပြု၍ အာပတ်ကိုလည်း ကာရဏူပစာရအားဖြင့် “ဒုဗ္ဘာသိတံ”ဟု (မူလလိင်အတိုင်း နပုလ္လိင်ဖြင့်) ဆိုထားသည်၊ ထိုသို့ ပြောရာ၌ ဥပသမ္ပန္နဖြစ်စေ၊ အနုပသမ္ပန္နဖြစ်စေ၊ ပါဠိတော်၌ လာသော စကားဖြင့် ဖြစ်စေ၊

အတ္ထပုရေက္ခာရာနံ-အနက်ဖွင့်အဋ္ဌကထာကို ရှေးရှုပြုသူ၊ ပါဠိတော်ဓမ္မကို ရှေးရှုပြုသူ၊ အဆုံးအမဩဝါဒကို ရှေးရှုပြုသူတို့၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စတို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ယံ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အက္ခောသတိ-ဆဲရေး၏၊ တဿ-ထိုဆဲရေးအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနညာပဒေသေန-အခြားသူကိုကဲ့သို့ မညွှန်ပြသဖြင့်(တိုက်ရိုက်အားဖြင့်)၊ ဇာတိအာဒိဟိ-ဇာတ်အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ အက္ခောသနံ-ဆဲရေးခြင်းလည်းကောင်း၊ မံ-ငါ့ကို၊ အက္ခောသတိ-ဆဲရေး၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဇနနာ-သိခြင်းလည်းကောင်း၊ အတ္ထပုရေက္ခာရတာဒိနံ-အတ္ထပုရေက္ခာရ၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနိ-န်၏၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝေဒနာ-သည်၊ ဒုက္ခာ-ဒုက္ခဝေဒနာတည်း၊ [အဒိန္နာဒါနသိက္ခာပုဒ်ကား တိဝေဒနာတည်း၊] ဣတိ-အပြီးတည်း။

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၃။ ပေသုည သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ ဘိက္ခုပေသုညေတိ-ကား၊ ဘိက္ခုဿ-ရဟန်း၏ (အထံသို့)၊ (ဥပသံဟဋေ-ပို့ဆောင်အပ်သော) ပေသုညေ-ချောပစ်ကုန်းတိုက်စကားကြောင့်၊ (ပါစိတ္တိယံ-ဟောတိ-၌ စပ်)၊ ဇာတိအာဒိဟိ-ဇာတ် အစရှိကုန်သော၊ အက္ခောသဝတ္ထုဟိ-

ပါဠိတော်မှာ မပါသော စကားဖြင့် ဖြစ်စေ အားလုံးတို့၌ပင် ဒုဗ္ဘာသိတအာပတ်သင့်သည်။ [သဗ္ဗတ္ထာတိ-ဥပသမ္ပန္နာနုပသမ္ပန္နေသု စေဝ ပါဠိအာဂတာနာဂတပဒေသု စာတိ သဗ္ဗတ္ထာ-ဋီကာ။]

အတ္ထ၊ ပေ၊ ပုရေက္ခာရာနံ။ ။ “စက္ကာလောသိ”စသော ပါဠိတော်ကို မြန်မာနိဿယကဲ့သို့ အနက်ဖွင့်၍ ပို့ချသူ၊ ထိုပါဠိ၏ အဋ္ဌကထာကို ပို့ချသူသည် အတ္ထပုရေက္ခာရ မည်၏။ “စက္ကာလောသိ”စသော ပါဠိကိုပင် ပို့ချသူသည် ဓမ္မပုရေက္ခာရ မည်၏။ “ယဒုဘဝံ၌ စက္ကာလ ဖြစ်ရသည်၊ နောင်ဘဝတို့၌ မဖြစ်ရအောင် မကောင်းမှုကို မပြုနှင့်”ဟု ဆုံးမစကားပြောသူသည် အနုသာသနီပုရေက္ခာရ မည်၏။

ဘိက္ခုဿ ပေသုညေ။ ။ “ဘိက္ခုဿ+ပေသုညံ ဘိက္ခုပေသုညံ”ဟု ဆဋ္ဌိတပျုရိသံ ပြုစေလိုသည်။ “ဘိက္ခုဿ”အရလည်း ကုန်းတိုက်စကားကို ပို့ဆောင်အပ်ရာ (ပြောဆိုအပ်ရာ) ရဟန်းကို ယူသင့်၏။ အဋ္ဌကထာ၌ “ယော အတ္တုဋ္ဌော တဿ ဘိက္ခုဿ (ထိုအဆဲခံရသော ရဟန်း၏အထံသို့) ဥပသံဟဋေ၊ ပေ၊ ဝစနေ”ဟူသော အဖွင့်ကို ထောက်ပါ။ ဤအလို “ဘိက္ခုပေသုညေ-ရဟန်း၏ (အထံသို့) ပို့ဆောင်အပ်သော ကုန်းတိုက်စကားကြောင့်”ဟု ပေး၊ ကုန်းတိုက်တတ် ပို့ဆောင်တတ်၍ အာပတ်သင့်သော ရဟန်းကိုကား ရှေးသိက္ခာပုဒ်များကဲ့သို့ “ဘိက္ခုနော”ဟု ထည့်ပါ။ [ဘိက္ခုဿ+ဥပသံဟဋံ+ပေသုညံ ဘိက္ခုပေသုညံ”ဟု ဝစနတ္ထပြု။] ပါစိတျာဒိ အဋ္ဌကထာ၌ “ဘိက္ခုနံ+ပေသုညံ၊ ဘိက္ခုတော သုတွာ ဘိက္ခုနာ ဘိက္ခုဿ ဥပသံဟဋပေသုညေတိ အက္ခော”ဟု တွေ့ရ၏။

တ္ထုတို့ဖြင့်၊ ဝါ-ဆဲရေးခြင်း၏ တည်ရာအကြောင်းတို့ဖြင့်၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အက္ခောသန္တဿ-ဆဲရေးသော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ (အက္ခောသဝစနံ-ဆဲရေးကြောင်းစကားကို) သုတ္တာ-ကြားရ၍၊ ဘိက္ခုနော-ရဟန်း၏၊ ဝါ-ရဟန်းသည်၊ ပိယကမ္ပတာယ ဝါ-ချစ်ခြင်းကို အလိုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်း၊ ဘေဒါဓိပ္ပာယန ဝါ-ကွဲပြားခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကွဲပြားစေလိုခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ယော-အကြင် ရဟန်းကို၊ အတ္တုဋ္ဌော-ဆဲရေးအပ်၏၊ တဿ ဘိက္ခုဿ-ထိုအဆဲခံရသော ရဟန်း၏၊ (သန္တိကံ-အထံသို့) ကာယေန ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝါစာယ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဥပသံဟဋေ-ပို့ဆောင်အပ်သော၊

ဇာတိအာဒိဟိ၊ ပေ၊ အက္ခော။ ။ဤဝါကျကား “ဘိက္ခုဿ ပေသုညေ”ဟူသော အဖွင့်ကို ထင်ရှားအောင်ပြသော တပွာကဋီကရဏ၊ တစ်နည်း-ဝိတ္ထာရဝါကျတည်း။ ထိုတွင် “ဇာတိ၊ ပေ၊ အက္ခောသန္တဿ ဘိက္ခုနော”ဖြင့် ဆဲတတ်သော ပဌမရဟန်းကို ပြ၏။ ဘိက္ခုဿ၏ စပ်ပုဒ်ကို “အက္ခောသဝစနံ”ဟု ထည့်ပါ။ ဤ“ဘိက္ခုနော သုတ္တာ”နေရာဝယ် ပါစိတျာဒိ၌ “ဘိက္ခုတော သုတ္တာ”ဟု ရှိ၏။ သဒ္ဒါသွား မတူသော်လည်း အဓိပ္ပာယ်တူပင်။

ထို့နောက် “ဘိက္ခုနော ပိယကမ္ပတာယ ဝါ”ဟု တွေ့ရ၏။ ဤအတိုင်း မှန်လျှင် ဘိက္ခုနော အရ ကုန်းတိုက်စကားကို ပြောရာ ရဟန်းကို ယူရလိမ့်မည်။ ထိုသို့ ယူလျှင် “တဿဘိက္ခုဿ” နှင့် အရချင်း တူနေလိမ့်မည်။ တစ်ဝါကျထဲ၌ အရတူပုဒ် ၂-ခု မရှိကောင်း၊ ထို့ကြောင့် ဥပသံဟဋေ၌ စပ်ဖို့ရန် ဆဋ္ဌိကတ္တား ကြံပါ။ ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ၌ကဲ့သို့ “ဘိက္ခုနာ”ဟု ရှိလျှင် သာ၍ ရှင်း၏။ ထို“ဘိက္ခုနာ”အရလည်း ကုန်းတိုက်စကားကို ပို့ဆောင်တတ်သော ဒုတိယ ရဟန်း ရသည်။

ပိယ၊ ပေ၊ ဓိပ္ပာယေန ဝါ။ ။ဤစကားဖြင့် ကုန်းတိုက်သော ရဟန်း၏ အလိုဆန္ဒကို ပြ၏။ (ငါ့အား ဆဲသူကို လာ၍ ပြောဖော်ရပေသည်-ဟု ကျေးဇူးတင်၍) မိမိကို ချစ်ခင်စေလိုသောကြောင့် ဖြစ်စေ၊ ဆဲသူနှင့် အဆဲခံရသူ ၂-ဦးကို ကွဲစေလိုသောကြောင့်ဖြစ်စေ ကုန်းတိုက်သည်။ [ဘေဒေ+ပဝတ္ထော+အဓိပ္ပာယော ဘေဒါဓိပ္ပာယော။]

ယော အတ္တုဋ္ဌော၊ ပေ၊ ဥပသံဟဋေ။ ။အာပုဗ္ဗ ကုသဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့် “အတ္တုဋ္ဌော”ဟု ပါဌ်မှန်ရှိစေ၊ ယခုတွေ့ရသော အတ္တုဋ္ဌေါ-အမျက်မထွက်”ကား ပါဌ်ပျက်သာတည်း။ အကြင် တတိယရဟန်းသည် အဆဲခံရ၏။ တဿ ဘိက္ခုနော-ထိုအဆဲခံရသော တတိယရဟန်း၏။ “သန္တိကံ”ဟု ထည့်၍ ဥပသံဟဋေ၌စပ်၊ ထိုအဆဲခံရသော ရဟန်း၏အထံသို့ လက်ပြခြေပြ လုပ်၍ ကိုယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ “အို ဦးတိဿ - ကိုယ်တော့်ကို ဦးဒတ္တက စက္ကာလမျိုးဟု ပြောနေတယ်”စသည်ဖြင့် နှုတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း ပို့ဆောင်အပ်သည်-ဟူလို။

တသ္မိံ၊ ပေ၊ ဝစနေ။ ။ပိသတိတိ ပိသုနာ၊ (ဝါစာ) ညီညွတ်နေသူတို့ကို ကွဲသွားအောင် ကြိတ်ချေတတ်သောစကား၊ ပိသဓာတ်၊ ဥနန်ပစ္စည်းဟု ထောမနိမိ ဆို၏။ ပိသုနာ ဧဝ ပေသုည (ဣပစ္စည်း သွတ္ထ)။ “တာယ ဝါစာယ ဝါ သမန္နာဂတော ပိသုနော၊ တဿ+ပေသုည”ဟု တေရသကဏ်၌ တစ်နည်းဖွင့်သေး၏။ ထိုအလို “ပိသတိတိ ပိသုနော”ဟု ပုဂ္ဂိုလ်ရအောင်ပြု၍

တသ္မိ ပိယသုညကရဏဝစနေ-ထိုမိမိ၏ ချစ်အပ်သည်၏အဖြစ်၊ သူတစ်ပါး၏ အချစ်မှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော စကားကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ပေသုညဥပသံဟရဏဝတ္ထုသ္မိ-ချောပစ်ကုန်းတိုက်စကား ကို ပို့ဆောင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ အနာဏတ္ထိကံ-တည်း၊ ဝုတ္တနယေန-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ [ဇာတိအာဒိဟိ အက္ခောသ ဝတ္ထုတိတိ အာဒိနာ ဝုတ္တနယေန(ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်)] အချို့စာ၌ ဝုတ္တနယေနေဝဟု ဧဝပါသည်ကား စာသွားထုံးစံမကျ၊ ပဌမညွှန်ရာ၌ ဧဝမပါရ၊ ဒုတိယညွှန်မှသာ ဧဝပါရမည်။] အညာပဒေသေန-အခြားသူကိုကဲ့သို့ ညွှန်ပြသဖြင့် (စောင်းချိတ်သဖြင့်)၊ အက္ခောသန္တဿ-၏၊ ဝစနုပသံဟာရေ ဝါ-စကားကို ပို့ဆောင်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပါဠိမုတ္တကအက္ခောသုပ သံဟာရေ ဝါ-ပါဠိတော်မှ အလွတ်ဖြစ်သော စောရောသိ စသော ဆဲရေးကြောင်း စကားကို ပို့ဆောင်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ (ဒုက္ကဋ် ဟောတိ)၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-ရဟန်းမဟုတ်သူ၏ အထံသို့၊ ဥပသံဟာရေ စ-ပို့ဆောင်ခြင်း ကြောင့်လည်း၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ဘိက္ခုနီ-နီသည်၊ အနုပသမ္ပန္နဌာနေ-အနုပသမ္ပန္နအရာ၌၊ ဌိတာ-တည်၏။

“ပိသုနဿ+ကမ္မံ (ကုန်းတိုက်ခြင်းအလုပ်ဟူသော ကိုယ်မှု နှုတ်မှု) “ပေသည်”ဟု ကမ္မအနက်၌ ဣပစ္စည်း သက်။ [ကင်္ခါဋီကာ၌လည်း ဤသို့ပင် ၂-နည်းပြု၏၊ သို့သော် “ကာယ ဝါစာယ ဝါ”ဟု ဝါမပါသောကြောင့် တစ်နည်းထဲကဲ့သို့ ထင်ရသည်။]

မှတ်ချက်။ ။ “ပေသည်”အရ ပထမနည်းအလို စကားရသောကြောင့် “တသ္မိ ပေသုညေ-ထိုကွဲပြားအောင် ကြိတ်ချေတတ်သော စကားကြောင့်”ဟု ဆိုလျှင် ပြီးနိုင်ရကား “တသ္မိ ပေသုည ကရဏဝစနေ”ဟု ဆိုဖွယ် မလိုပါ။ ထို့ကြောင့် “တသ္မိ ပိယသုညကရဏဝစနေ”ဟု မူရင်း ဖြစ်ဟန်တူသည်။ ပိယော စ+သည် စ ပိယသည်၊ ပိယသုညဿ-မိမိ၏ ချစ်အပ်သူ၏အဖြစ်၊ သူတစ်ပါး၏ အချစ်မှ ကင်းဆိတ်သူ၏ အဖြစ်ကို (ဘာဝပ္ပဓာန) + ကရဏံ-ပြုတတ်သော (ပြုကြောင်းဖြစ်သော) စကားတည်း၊ ပိယသုညကရဏံ-စကား၊ “ပိယသုညကရဏံ”ဟု ဆိုလိုလျက် “ယ+ည+ကရ”တို့ကို ချေ၊ အာပစ္စည်းသက်၍ “ပိသုဏာ”ဟု ဖြစ်ပြီးမှ “ပိသုဏာ ယေဝ ပေသည်”ဟု သွတ္တအနက်၌ ဣပစ္စည်းသက်ဟု ကြံပါ။

အက္ခောသုပသံဟာရေ။ ။ “စောရောသိ” စသော ပါဠိမုတ္တကအက္ခောသစကားကို ဆောင်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ်ဟု ဆိုသဖြင့် အက္ခောသ (ဆဲစကား) မဟုတ်သော “ဦးတိဿက ကိုယ်တော်ကို စာမတတ်ပါဘူးလို့ ပြောနေတယ်” စသော စကားကို မိမိကို ချစ်အောင် ပို့ဆောင်ရာ၌ ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်မသင့်ပါ။ သို့သော် ဒုက္ကဋ်အာပတ် ဖြစ်သင့်၏-ဟု ဝဒန္တိဝါဒ လာ၏။

ပိယကမ္ပတာယ-ချစ်ခြင်းကို အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န ဝဒန္တဿ-
ပြောသူလည်း မဟုတ်သော၊ ဘေဒါဓိပ္ပာယေန-ကွဲပြားခြင်း၌ ဖြစ်သော အလို
ကြောင့်၊ ဝါ-ကွဲပြားစေလိုခြင်းကြောင့်၊ န ဝဒန္တဿ-ပြောသူလည်း မဟုတ်သော၊
ကေဝလံ-သက်သက်၊ (ပိယကမ္ပတာ ဘေဒါဓိပ္ပာယမဖက် သက်သက်)၊ ပါပဂရဟိ
တာယ-ယုတ်မာသူကို ကဲ့ရဲ့ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ယုတ်မာသူကို ကဲ့ရဲ့
လိုခြင်းကြောင့်၊ ဝဒန္တဿ-ပြောသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ၊
ဇာတိအာဒိဟိ-တို့ဖြင့်၊ အနညာပဒေသေန-ဖြင့်၊ အက္ခောသန္တဿ-ဆဲရေးသော၊
ဘိက္ခုနော-၏၊ (ဝစနံ-ဆဲရေးကြောင်းစကားကို) သုတွာ-၍၊ ဘိက္ခုဿ-၏
(အထံသို့)၊ ဥပသံဟရဏံ-ပို့ဆောင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပိယကမ္ပတာဘေဒါဓိပ္ပာ
ယေသု-ပိယကမ္ပတာ ဘေဒါဓိပ္ပာယတို့တွင်၊ အညတရတာ-တစ်ပါးပါး၏အဖြစ်
လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုပို့ဆောင်အပ်ရာ ရဟန်း၏၊ ဝိဇာနနာ-သိခြင်းလည်း
ကောင်း၊ ပေ၊ တတိယသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၄။ ပဒသောဓမ္မ သိက္ခာပုဒ် စတုတ္ထေ - ၌၊ ပဒသော ဓမ္မံ ဝါစေယျာတိ - ကား၊
သင်္ဂီတိတ္ထယံ - သင်္ဂီယနာ ၃-တန်သို့၊ အနာရဠ-
မတက်ရောက်သည်၊ (သဒ္ဓတ္ထ)၊ ဝါ - မတင်အပ်သည်၊
(ဝေါဟာရတ္ထ)၊ (သမာနံ)ပိ-သော်လည်း၊ [ပိ-ဂရဟာဇောတက၊ ဂရဟာဇောတက
ဟူသမျှလည်း သမ္ဘာဝနာသမုစ္စည်းတည်း၊] ရာဇောဝါဒ၊ ပေ၊ ကုလုမ္မသုတ္တ မဂ္ဂ
ကထာဒိ ဓမ္မဉ္စ-(သုတ္တကို ရာဇောဝါဒ စသည်နှင့်တွဲ) ရာဇောဝါဒသုတ်၊ တိက္ခိန္ဒြိယ
သုတ်၊ စတုပရိဝတ္ထသုတ်၊ နန္ဒောပနန္ဒသုတ်၊ ကုလုမ္မသုတ်၊ ဓမ္မကထာအစရှိသော
ဓမ္မလည်းဖြစ်သော၊ သင်္ဂီတိတ္ထယံ-သို့၊ အာရဠ-သော၊ ဝါ-သော၊ တိပိဋကဓမ္မဉ္စ-

ပါပဂရဟိတာယ။ ။တစ်ပါးက ဆဲနေသည်ကို အခြားတစ်ပါးက သည်းခံနေရာ၌ မြှောက်
ပေးခြင်း မဟုတ်ဘဲ ဆဲသော ယုတ်မာသူကို ကဲ့ရဲ့သည့် အနေအားဖြင့် “ဪ ခီလို
သည်းခံနေသူကို ထပ်ပြီး ဆဲရသလား”ဟု ပြောခြင်းသည် “ပါပဂရဟိနော+ဘာဝေါ ပါပ
ဂရဟိတာ မည်၏။

ရာဇောဝါဒ၊ ပေ၊ တိပိဋကဓမ္မဉ္စ။ ။ရာဇောဝါဒစသော ပါဠိဖြင့် ပဒသောဓမ္မ၌ ဓမ္မ၏
အရကို သရုပ်ထုတ်၏၊ ရာဇောဝါဒသုတ် စသည်ကား ပထမ-ဒုတိယ-တတိယသင်္ဂီယနာ
၃-တန် တင်ရာတွင် မပါဝင်သော ဓမ္မ၊ ပိဋက ၃-ပုံကား သင်္ဂီယနာ ၃-တန်တင်ရာတွင်
ပါဝင်သော ဓမ္မတည်း၊ မဂ္ဂကထာဒိ၌ “အာဒိသဒ္ဓေန သီလူပဒေသ၊ ဓုတင်္ဂပဉ္စ၊ အာရမဏကထာ၊
ဗုဒ္ဓိကဒဏ္ဍကညာဏဝတ္ထု၊ အသုဘကထာဒိနံ ဂဟဏံ”ဟု မူကာဖွင့်အတိုင်း ယူပါ။

မှတ်ချက်။ ။ဓမ္မအရ၌ အဋ္ဌကထာဓမ္မကိုလည်း ယူ၊ [အတ္ထုပသံဟိတောတိ-အဋ္ဌကထာ
သန္နိသိတော၊] မြန်မာဘာသာ စသည်ဖြင့် သံပြိုင်ပို့ချပါသော်လည်း အနာပတ္တိတုံ၊ ဝိဝဋ္ဌ
နိဿိတေပိ နာနာဘာသာဝေသန ဂါထာသိလောက ဗန္ဓနာဒိဟိ အဘိသင်္ခတေ အနာပတ္တိ-
ပါစိတျာဒိ။

ပိဋက ၃-ပုံဓမ္မလည်းဖြစ်သော၊ ပဒံ ပဒံ-အစု အစုကို၊ ဝါစေယျ-ဆိုစေအံ့၊ ဝါ-ပို့ချအံ့၊ ပဒါ ၊ပေ၊ အနုဗုဒ္ဓနေသု-ပဒ၊ အနုပဒ၊ အန္တက္ခရ၊ အနုဗုဒ္ဓနတို့တွင်၊ ဧကေကံ-တစ်ခု တစ်ခုသော၊ ကောဌာသံ-အဖို့အစုကို၊ (ဝါစေယျ-အံ့၊ ဝါ-အံ့) က္ကတိ အတ္ထော-အနက်။

ပါစိတ္တိယံတိ-ကား၊ ဧတေသု ပဒါဒီသု-ဤပဒ အစရှိသည်တို့တွင်၊ ဘိက္ခု-ကိုလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနိဉ္စ-ရဟန်းမကိုလည်းကောင်း၊ ထပေတွာ-၍၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ကောဌာသံ-အဖို့အစုကို၊ အဝသေသပုဂ္ဂလေဟိ-ကြွင်းသောပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်(လူ၊သာမဏေ စသော ကြွင်းပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်-ဟူလို၊) သဒ္ဓိ-အတူ၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဘဏန္တဿ-ရွတ်ဆိုသောရဟန်း၏၊ ပဒါဒီ ဂဏနာယ-ပဒ အစရှိသည်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ ပဒသော-အစုစုဖြစ်သော၊ ဓမ္မံ-ပါဠိ အဋ္ဌကထာဓမ္မကို၊ ဝါစနဝတ္ထုသ္မိ-ဆိုစေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ-ပို့ချခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ ဥပသမ္ပန္နေ-ရဟန်း၌၊ အနုပသမ္ပန္န သညိနော-လူ သာမဏေဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိ ကဿ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ပဒသောဓမ္မံ ဝါစေန္တဿ) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။

အနုပသမ္ပန္နန-လူ သာမဏေနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဥဒ္ဓေသဂ္ဂဟဏေ-သင်ယူအပ်သော ပါဠိ အဋ္ဌကထာကို သင်ယူခြင်း၌လည်းကောင်း၊ (ဧကတော-တည်း၊ လိုက်စေ၊) သဇ္ဈာယကရဏေ-စာပြန်မှုကို ပြုခြင်း၌

ပဒံ ပဒံ ဝါစေယျ။ ။“ပဒံ ပဒံ”ဖြင့် “ပဒသော”၌ “သော”ပစ္စည်းကို ဝိစ္ဆာအနက်ဟော ဟုလည်းကောင်း၊ ပဒသောပုဒ်နောင် ဒုတိယာဝိဘတ်ကျေသည်ဟုလည်းကောင်း သိစေ၏။ ဝါစေယျ၌ ဝစဓာတ်၊ ကာရိတ်ဏေပစ္စည်းဖြစ်၍ “ဆိုစေ”ဟု သဒ္ဓတ္ထ၊ “ပို့ချ”ဟု ဝေါဟာရတ္ထ ပေးသည်၊ စာပို့ချရာ၌ ပေစာ၊ စာအုပ် မပေါ်သေးသော ရှေးခေတ်က ဆရာကိုယ်တိုင် နှုတ်ဖြင့် ချပေးရ၏။ ထို့ကြောင့် ဆရာနှင့် တပည့် သာမဏေသို့ သံပြိုင်ဆိုမိလျက် ရှိတတ်သည်။

ပဒါနုပဒ ၊ပေ၊ အတ္ထော။ ။ပဒသော၌ ပဒသဒ္ဓါလည်း ကောဌာသအနက်ဟောဟုလည်းကောင်း၊ ထိုကောဌာသမည်သော ပဒသည် “ပဒ၊ အနုပဒ၊ အန္တက္ခရ၊ အနုဗုဒ္ဓန”အားဖြင့် ၄-ပါးရှိ၏ဟုလည်းကောင်း သိစေလို၍ “ပဒါပေ၊ကောဌာသန္တိ အတ္ထော”ဟု မိန့်သည်။ ထို ၄-ပါး၏ အကျယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဧကတော ဝါစန (သံပြိုင် ပို့ချပုံ) ကိုလည်းကောင်း ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ အဋ္ဌကထာကြီးမှ ယူ၍ ပြထားသည်။

ဥဒ္ဓေသဂ္ဂဟဏေဌာဒိ။ ။သာမဏေနှင့် ရဟန်း အတူတွဲ၍ ဆရာဘုန်းကြီးအထံ စာသင်ယူခြင်းကို “ဧကတော ဥဒ္ဓေသဂ္ဂဟဏ”ဟုလည်းကောင်း၊ အတူတွဲ၍ စာအံ့ခြင်း၊ စာပြန်ခြင်းကို “ဧကတော သဇ္ဈာယကရဏ”ဟုလည်းကောင်း၊ သာမဏ၏အထံ၌ ရဟန်းက စာဆိုခြင်း-စာတတ်ခြင်းကို “တဿ သန္တိဂေ ဥဒ္ဓေသဂ္ဂဟဏ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။ ဤပုဒ်များကို “ဧကတော ဘဏန္တဿာပိ”၌ စပ်။

လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုလူသာမဏေ၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ဥဒ္ဓေသဂ္ဂဟဏေ-
 ၌လည်းကောင်း၊ ယေဘုယျေန-များသောအားဖြင့်၊ ပဂုဏဂန္ထ-လေ့လာအပ်ပြီး
 သော ကျမ်းစာကို၊ ဘဏန္တဿ-ရွတ်ဆိုသော လူ၊ သာမဏေကိုလည်းကောင်း၊
 ဩသာရေန္တဿ စ-ပရိသတ်အလယ်၌ ပါဠိတော်ကို သက်ရောက်စေသော လူ၊
 သာမဏေကိုလည်းကောင်း၊ ခလိတဌာနေ-ချွတ်ချော်ရာအရပ်၌၊ ဧဝံ ဘဏာဟိတိ-
 ဤသို့ ဆိုလောဟူ၍၊ ဝစနေ စ-ပြောဆိုခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-ထောက်ပေးခြင်း
 လည်းကောင်း၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဝါ-သံပြိုင်၊ ဘဏန္တဿပိ-ရွတ်ဆိုမိ
 သော်လည်း၊ (အနာပတ္တိ ဟောတိ)၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ-၏လည်း၊ အနာပတ္တိ(ဟောတိ)၊
 အနုပသမ္ပန္နတာ-လူ သာမဏေ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တလက္ခဏံ-ဆိုအပ်ပြီး
 သော လက္ခဏာရှိသော၊ (သံဂီတိတ္ထယ အနာရုဋ္ဌ ရာဇောဝါဒ စသည်နှင့် အာရုဋ္ဌ
 တေပိဋကဖြစ်သော-ဟူလို၊) ဓမ္မံ-ပါဠိ အဋ္ဌကထာဓမ္မကို၊ ပဒသော-အစု အစု
 အားဖြင့်၊ ဝါစနတာ-ဆိုစေသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပို့ချသူ၏အဖြစ်လည်း
 ကောင်း၊ ဧကတော-တည်း၊ ဝါ-သံပြိုင်၊ ဩသာပနာ စ-ပြီးဆုံးစေခြင်းလည်း
 ကောင်း၊ (တစ်နည်း၊ ဘဏနံ စ-ရွတ်ဆိုခြင်းလည်းကောင်း)၊ ပေ၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊
 ပဒသောဓမ္မသမုဋ္ဌာနံ-ပဒသောဓမ္မသမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပေ၊ နော
 သညာဝိမောက္ခံ-ဝိတိက္ကမသညာ မရှိသော်လည်း အာပတ်မှ လွတ်မြောက်ခြင်း
 မရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊ စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

ယေဘုယျေန ပေ၊ ဩသာရေန္တဿ စ။ ။ဩသာရေန္တဿ စ၌ စဖြင့် ဘဏန္တဿကို
 ဆည်းပါ၊ ဤ ၂-ပုဒ်ကို ဝစနေ စ၌ ဆဋ္ဌိကံစပ်၊ တစ်ဂါထာ၌ တစ်ပါဒသာ မရဘဲ၊ ၃-ပါဒရလျှင်
 “ယေဘုယျေန ပဂုဏဂန္ထ”မည်၏၊ စုက္ခိယ၌လည်း ဤနည်းမှီး၍ ယေဘုယျအဖြစ်ကို သိပါ၊
 သာမဏေသည် ၄-ပုံလျှင် ၃-ပုံရပြီးသော ထိုစာကို ဆရာအထံ၌ ဆိုနေသည်ကို “ဘဏန္တ”ဟု
 ဆိုသည်၊ ပရိသတ်အလယ်၌ အဓိပ္ပာယ်မပြောဘဲ ပါဠိတော်သက်သက်ကို ဟောရွတ်နေသည်ကို
 “ဩသာရေန္တ”ဟု ဆိုသည်။

ခလိတဌာနေ ပေ၊ ဝစနေ။ ။ထိုသာမဏေများ၏ လွဲမှားသော နေရာဝယ် ထောက်ပေး
 သည်ကို “ဧဝံ ဘဏာဟိတိ ဝစနေ”ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ ထောက်ပေးရာ၌ သံပြိုင် ရွတ်ဆိုမိ
 သော်လည်း အာပတ်မသင့်၊ ဝစနေ စ၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ဥဒ္ဓေသဂ္ဂဟဏေ စသော ရှေ့သတ္တမျှန္တ
 ပုဒ်များကို ဆည်းသည်၊ ထို့ကြောင့် “ဝစနေန စ”ဟု မရှိစေရ၊ “ဝစနေ စ”ဟု သတ္တမျှန္တသာ
 ရှိစေရမည်၊ ဘဏန္တဿပိ၌ ပိကား ဂရဟာဇောတက၊ သံပြိုင်မဟုတ်လျှင် အနာပတ်ဖြစ်
 ကြောင်းမှာ ဆိုဖွယ်မလိုဟု သမ္ဘာဝနာပြု၊ ဘာကြောင့် အနာပတ္တိ ဖြစ်ရသနည်း၊ ဝါစေယျ-
 ပို့ချခြင်း မဟုတ်သောကြောင့်တည်း။

ဧကတော ဘဏနံ။ ။ဤအဋ္ဌကထာ၌ “ဩသာပနာ”ဟု တွေ့ရ၏၊ “ရူပံ အနိစ္စံ”ဟု
 ရွတ်ရာ၌ “ရူ”ဟူသော အက္ခရာတစ်လုံးကို သံပြိုင်ရွတ်မိလျှင် အာပတ်သင့်၏၊ ထိုသို့ “ရူ”
 တစ်လုံးကို ရွတ်ရာ၌ “ဩသာပနာ-ပြီးစေခြင်း”မဟုတ်သေး၊ “ဧကတော ဘဏန-သံပြိုင်
 ဆိုခြင်း”သာ၊ ထို့ကြောင့် “ဧကတော ဘဏနံ”ဟု သာရတ္ထ-ဝိမတိဋီကာတို့ ရှိသည့်အတိုင်း
 ကောင်းသည်။

၅။ သဟသေယျ ပဉ္စမေ-၌၊ အနုပသမ္ပန္နနာတိ-ကား၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ထပေတွာ-
 သိက္ခာပုဒ် ထား၍၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ပါရာဇိကဝတ္ထုဘူတေန-
 ပါရာဇိကဝတ္ထုဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ [ပါရာဇိကဝတ္ထု၏
 အပိုင်းအခြားကို၊ “အပဒါနံ အဟိမတ္တာ”စသည်ဖြင့် ပါရာဇိကခန်း၌ ပြခဲ့ပြီ၊]
 တိရစ္ဆာနဂတေနပိ-တိရစ္ဆာန်နှင့်သော်လည်း၊ (သဟဉ္စစပ်)၊ ဥတ္တရိဒိရတ္တတိရတ္တံ-
 ကား၊ ဒွိန္ဒ ဝါ-၂ ညဉ့်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တိဏ္ဏံ ဝါ-၃ ညဉ့်သော်လည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ရတ္တိနံ-တို့၏၊ ဥပရိ-အထက်ဖြစ်သောညဉ့်၌၊ သဟသေယျံ-
 ကား၊ သဗ္ဗန္တုပရိစ္ဆိန္နေဝါ-အလုံးစုံမိုးအပ်၊ အလုံးစုံကာရ်အပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊
 ယေဘုယျေနန္တုပရိစ္ဆိန္နေ ဝါ - များသောအားဖြင့် မိုးအပ်၊ များသောအားဖြင့်

ဥတ္တရိ၊ ပေ၊ ဥပရိ။ ။ဒွေ+ရတ္တိယော ဒိရတ္တံ၊ တိရတ္တံလည်း နည်းတူ၊ ဒိရတ္တံ ဝါ+တိရတ္တံ
 ဝါ ဒိရတ္တတိရတ္တာနိ၊ ဒိရတ္တတိရတ္တာနံ-တို့၏၊ ဥတ္တရိ-အထက်ဖြစ်သော ညဉ့်တည်း၊ ဥတ္တရိဒိရတ္တ
 တိရတ္တံ-ညဉ့်၊ ဥတ္တရိကို “ဥပရိ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “၂ ညဉ့် ၃ ညဉ့်တို့၏ အထက်၌ (အထက်
 ဖြစ်သော ညဉ့်၌)”ဟု ပေး။

မှတ်ချက်။ ။ ၃ ညဉ့်အထိ လူ-သာမဏေနှင့်အတူ အိပ်ကောင်းလျှင် ၂ ညဉ့်မှာ အထူး
 ဆိုဖွယ်မလို၊ သို့သော် လောက၌ “၂ ခု၊ ၃ ခု၊ ၄ ခု၊ ၅ ခု”စသည်ဖြင့် သင်္ချာချင်းတွဲ၍ ပြောမှ
 စကားချောသောကြောင့် ဝါစာသိလိဋ္ဌ (စကားချောစေခြင်း) အကျိုးငှာ ဒိရတ္တကို အပိုထည့်၍
 မိန့်တော်မူသည်။ တစ်နည်း-“၃ ညဉ့်”ဟူရာ၌ ပဌမညဉ့် အတူအိပ်ပြီးနောက် ဒုတိယညဉ့်၌
 အတူမအိပ်ဘဲ တတိယ-စတုတ္ထညဉ့်၌ အတူအိပ်လျှင် ကြားပြတ်သော်လည်း “၃ ညဉ့်”ဟု
 ရေတွက်မည် စိုးသောကြောင့် “တစ်ဆက်တည်း ၃ ညဉ့်”ဟု သိစေလို၍ “ဒိရတ္တ”ဟု အကြို
 သင်္ချာတစ်ခုကို အပိုထည့်၍ မိန့်တော်မူသတတ်။

သဟသေယျ။ ။ “သဗ္ဗန္တုပရိစ္ဆိန္နေ၊ ပေ၊ သေနာသနေ”ဟူသော ပါဠိဖြင့် အိပ်ရာကျောင်း
 ကိုလည်း “သေယျာ”ခေါ်သည်ဟု ပြ၏။ “သယန္တိ ဧတ္တာတိ သေယျာ”ဟု ပြု၊ နိပဇ္ဇနံဟူသော
 ပါဠိဖြင့် အိပ်ခြင်းကြိယာကိုလည်း “သေယျာ”ခေါ်၏ဟု ပြ၏။ “သယနံ သေယျာ”ဟု ပြု၊ ထို
 ၂ မျိုးလုံးကိုပင် သာမညနိဒ္ဒေသ(တူသောကြောင့် တစ်ပုဒ်ထဲ ညွှန်ပြသော) နည်းအားဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ “သေယျာ စ+သေယျာ စ သေယျာ”ဟု ဧကသေသံပြုသောနည်းအားဖြင့်
 လည်းကောင်း “သေယျာ”ဟု မိန့်တော်မူသည်။ [တဒုဘယမ္ပိ ဣဓ သာမညေန ဧသသေသ
 နယေန ဝါ ဂဟိတန္တိ အာဟ-သဗ္ဗန္တုပရိစ္ဆိန္နေတိအာဒိ၊] ဤအလို “ပဝိသိတွာ”ဟု ကြိယာတစ်ခု
 အပိုထည့်၍ “သဟ-အတူ၊ သေယျ-တစ်မိုးတစ်ရံထဲသော ကျောင်းသို့ ဝင်၍+အိပ်ခြင်း”ဟု
 ပေးပါ။

မှတ်ချက်။ ။ဧကသေသံပြုရာ၌ ဝိဘတ်ချင်းတူမှ ဧကသိသံပြုမှီးတည်း၊ ထို့ကြောင့် သေယျာ
 ၂ ပုဒ်ကို ဒုတိယာဝိတကျန့်ချည်း ကြံ၍ ပဌမသေယျာ၏ စပ်ဖို့ရာ “ပဝိသိတွာ”ထည့်ရသည်။
 [တသ္မာ အယမေတ္ထ အတ္ထော၊ သေနာသနသင်္ခါတံ သေယျံ ပဝိသိတွာ ကာယပ္ပသာရဏ
 သင်္ခါတံ (တိုယ်ကို ဆန့်၍ အိပ်ခြင်းဟူသော) သေယျံ ကပ္ပေယျ၊ ဝိဒဟေယျ၊ သမ္မာ ဒေယျာတိ-
 ပါစိတျာဒိ] သဟနှင့် သေယျံလည်း သမာသ်မဟုတ်၊ ဝါကျသာ။

ကာရံအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ သေနာသနေ-ကျောင်း၌၊ ပုဗ္ဗာပရိယေန ဝါ-
 ရှေ့နောက်အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ [ရဟန်းက အလျင်၊ လူ-သာမဏေက
 နောက်၊ သို့မဟုတ် လူ-သာမဏေက အလျင်၊ ရဟန်းက နောက်အားဖြင့်-ဟူလို၊]
 ဧကက္ခဏေန ဝါ-တစ်ပြိုင်နက်အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဧကတော-တပေါင်း
 တည်း၊ နိပဇ္ဇနံ-အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေယျာတိ-ကား၊ ဝိဒဟေယျ-ပြုအံ့၊ သမ္မာဒေယျ-
 ပြီးစီးစေအံ့၊ တတ္ထ-ထိုသဗ္ဗန္တုပရိစ္ဆိန္နဟူသောပါဌ်၌၊ ဆဒနံ-အမိုးကို၊ အနာဟစ္စ-
 မထိခိုက်မူ၍၊ ဒိယမုဟတ္ထုဗ္ဗေဓေန-အခွဲအားဖြင့် ၂ တောင်အစောက်ရှိသော၊ ဝါ-
 တစ်တောင်ထွာအစောက်ရှိသော၊ ပါကာရာဒိနာ-တံတိုင်းအစရှိသော အကာအရံ
 ဖြင့်၊ ပရိစ္ဆိန္နံ-ကာရံအပ်သော ကျောင်းကိုသော်မှလည်း၊ [ပိဖြင့် အောက်ခြေမှ
 အမိုးထိအောင် အကာရှိကို သမ္ဘာဝနာပြု၊] သဗ္ဗပရိစ္ဆိန္နမိစ္စေဝ-နွဟူ၍သာ၊
 ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဣမိနာ လက္ခဏေန-ဤလက္ခဏာနှင့်၊ သမန္နာဂတော-
 ပြည့်စုံသောကျောင်းသည်၊ (ဧကူပစာရော ဟောတိ၏ သာမညကတ္တား)၊ သတ္တ
 ဘူမိကော- ဘုံ ၇ ဆင့်ရှိသော၊ ပါသာဒေါ-ပြာသာဒ်သည်၊ သစေပိ (ဟောတိ)-

သဗ္ဗန္တုပရိစ္ဆိန္နေ။ ။ဆဒိယတေတိ ဆန္နံ၊ သဗ္ဗံ+ဆန္နံ(အလုံးစုံ+မိုးအပ်သောကျောင်းတည်း၊)
 သဗ္ဗန္တု (သေနာသနံ)၊ ပရိ(သမန္တတော)+ဆိဇ္ဇတေ(ပိုင်းဖြတ်ကာရံအပ်၏) ဣတိ ပရိစ္ဆိန္နံ-
 ထက်ဝန်းကျင် ပိုင်းဖြတ်ကာရံအပ်သောကျောင်း၊ သဗ္ဗံ+ပရိစ္ဆိန္နံ သဗ္ဗပရိစ္ဆိန္နံ၊ “သဗ္ဗန္တု
 သဗ္ဗပရိစ္ဆိန္နံ”ဟု ဆိုလျက် သဗ္ဗတစ်ပုဒ် ချေထားသည်၊ [အချို့စာ၌ သဗ္ဗန္တုပရိစ္ဆိန္နံဟု ရှိ၏၊
 ပတိရောရိရာ၌ ဆဒဓာတ်ဖြင့် “ပရိစ္ဆိန္နံ-ဖုံးလွှမ်းကာရံအပ်”ဟု သင့်၏၊ ပရိရောရိရာ၌ ဆိဒ
 ဓာတ်ဖြင့် “ပရိစ္ဆိန္နံ-ပတ်ဝန်းကျင် ပိုင်းဖြတ်ကာရံအပ်”ဟု ရှိသင့်၏။]

ဝိဒဟေယျ။ ။[ဝိပုဗ္ဗ ဓာတ်၊ ဓာဓာဟု ဒွေဘော်ပြု-စသည် ရုပ်တွက်၊] ကပ္ပေယျ၌ ကပ္ပ
 ဓာတ်၏ ပြုခြင်းအနက်ကို ပြလို၍ “ဝိဒဟေယျ”ဟု ဖွင့်သည်၊ [ဝိပုဗ္ဗော ဓာကရောတုတ္ထေ-
 ဝိရောရိသော ဓာဓာတ်သည် ပြုခြင်းအနက်ရှိ၏၊- ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟ၊] ထိုပြုခြင်းသည်လည်း
 “အိပ်ခြင်းကြိယာကို ဖြစ်စေခြင်းတည်း”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်ပြလို၍ “သမ္မဒေယျ”ဟု ဖွင့်သည်။
 [သံပုဗ္ဗ ပဒ၊ ကာရိတိကျေ၊ “ပြီးစီးစေအံ့”ဟု ပေး။]

တသ္မာ ဣမိနာ လက္ခဏေန။ ။တသ္မာ-ထိုသို့ “သဗ္ဗန္တု စသည်ကို သေယျာ”ဟု
 ခေါ်ဝေါ်အပ်၊ ဒိယမုဟတ္ထုဗ္ဗေဝ ပါကာရစသည်ဖြင့် ကာအပ်သည်ကိုလည်း“သဗ္ဗပရိစ္ဆိန္နံ”ဟု
 သိအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်”ဟုလည်းကောင်း၊ ဣမိနာ လက္ခဏေန-ဤသဗ္ဗန္တု သဗ္ဗပရိစ္ဆိန္နံ
 စသော လက္ခဏာနှင့်”ဟုလည်းကောင်း အနက်ကျယ် မှတ်ပါ။]

သတ္တဘူမိကော။ ။မြို့ကြီးများ၌ ၇ ထပ်တိုက်ကဲ့သို့ ၇ ဆင့်မြင့်သော ပြာသာဒ်ပင်
 ဖြစ်စေ၊ ထိုပြာသာဒ်၌ အောက်ဆုံးအထပ်မှ အထက်ထပ်အထိ အတွင်းလှေကားဖြင့် တက်သွား
 ရလျှင် အမိုးတူ အကာတူဖြစ်၍ ဧကူပစာရ-တူသော ဥပစာရှိသည် မည်၏၊ ထိုပြာသာဒ်မျိုးကို
 ရည်ရွယ်၍ “သစေပိ သတ္တဘူမိကော ပါသာဒေါ ဧကူပစာရော”ဟု ဆိုသည်၊ အပြင်၌ လှေကား

အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-သော်လည်း၊) ဧကူပစာရော-
တူသောဥပစာ ရှိသည်။ ဟောတိ၊ သတဂဗ္ဘံ-အခန်းတစ်ရာရှိသော၊ စတုဿာလံ
ဝါ-လေးမျက်နှာပတ်လည် တန်းလျားရှည်ကျောင်းသည်မူလည်း၊ (သစေပိ
ဟောတိ၊ ဧဝံသတိပိ) ဧကူပစာရော၊ ဟောတိ-၏။ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊
(နိပဇ္ဇတိ၌ စပ်၊) တတ္ထ ဝါ-ထိုကျောင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ အညတ္ထ ဝါ-အခြား
ကျောင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ တာဒိသေ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သောကျောင်း၌၊ တေန
အနုပသမ္ပန္နေန ဝါ-ထိုလူ၊ သာမဏေနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ အညေန-အခြား
သော၊ အနုပသမ္ပန္နေန ဝါ-နှင့်သော်လည်းကောင်း၊ သဟ-ကွ၊ တိဿော
ရတ္တိယော-၃ ညဉ့်တို့ပတ်လုံး၊ သယိတွာ-အိပ်ပြီး၍၊ စတုတ္ထဒီဝသေ-၄ ရက်မြောက်
နေ့၌၊ သူရိယေ-နေသည်၊ အတ္တင်္ဂိတေ-ဝင်ပြီးသော်၊ အနုပသမ္ပန္နေန-သည်၊ နိပဇ္ဇ-
အိပ်ပြီးသော်၊ ဝါ-အိပ်ပြီးနောက်၊ ဂဗ္ဘဒ္ဓါရံ-အခန်းတံခါးကို၊ ပိဓာယ ဝါ-ပိတ်၍
သော်လည်းကောင်း၊ အပိဓာယဝါ-မပိတ်ဘဲသော်လည်းကောင်း၊ (သစေ) နိပဇ္ဇတိ-
အကယ်၍ အိပ်အံ့၊ ပဌမနိပန္နော-ပဌမအိပ်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ ဝါ-ဖြစ်၍သော်
လည်း၊) တသ္မိ-ထိုလူ၊ သာမဏေသည်၊ နိပဇ္ဇန္တေ-အိပ်လတ်သော်၊ (သစေ)န
ဝုဋ္ဌာတိ-အကယ်၍ မထအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လတ်သော်၊) တဿ-ထိုရဟန်း၏။

တပ်လျှင်ကား တစ်ဖက်၌သာ အကာရှိ၍ အခြားတစ်ဖက်နှင့် ရှေ့နောက်၌ အကာမရှိသော
ကြောင့် ယေဘုယျနန္တရနိစ္စန္တိန္တ မဟုတ်ရကား ဧကူပစာရ မဖြစ်။

သတဂဗ္ဘံ စတုဿာလံ။ ။တစ်မျက်နှာ တစ်မျက်နှာ၌ အခန်းပေါင်း ၂၅ ခန်း ရှိသော
လေးမျက်နှာပတ်လည် တန်းလျားရှည်ကို “သတဂဗ္ဘံ စတုဿာလံ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုကျောင်း၌
လည်း အခန်းများ၏ ရှေ့၌ လမ်းသွားဖို့ရာ တစ်ဆက်တည်း အမိုးပါ၍ တောက်လျှောက်
သွားနိုင်သော တန်းလျားရှည် ရှိ၏။ ထိုကျောင်းမျိုး၌ တစ်မိုးတည်း တစ်ကာတည်း ဖြစ်ရကား
ဧကူပစာရပင် ဖြစ်သည်။ [လမ်းလျှောက်ရာအပြင်ကို မမိုးဘဲ ထားလျှင်လည်းကောင်း၊ အမိုး
ပါသော်လည်း အခန်းတိုင်းရှေ့မှာ ဖြတ်၍ ကာထားလျှင်လည်းကောင်း ဧကူပစာရ မဖြစ်။]

တတ္ထ ဝါ အညတ္ထ ဝါ။ ။ပဌမအိပ်ရာ ကျောင်းမှာပင် ၃ ညဉ့်ဆက်၍ အိပ်သူကို
“တတ္ထ ဝါ”ဟု ဆို၏။ ပဌမညဉ့်၌ တစ်ကျောင်း၊ ဒုတိယ တတိယညဉ့်၌ အခြားတစ်ကျောင်း
ဤသို့ ပြောင်း၍ အိပ်သူကို “အညတ္ထ ဝါ”ဟု ဆိုသည်။

တေန ဝါ အညေန ဝါ။ ။၃ ညဉ့်လုံး ကိုရင်တိဿနှင့်ချည်း အိပ်သူကို “တေန ဝါ”ဟု
ဆို၏။ ပဌမညဉ့်၌ ကိုရင်တိဿနှင့်အတူ၊ ဒုတိယညဉ့်၌ ကိုရင်ဒတ္တနှင့်အတူ၊ တတိယညဉ့်၌
ကိုရင်နာဂနှင့်အတူ ဤသို့ အနုပသမ္ပန္နမဟုတ် အိပ်သူကို “အညေန ဝါ”ဟု ဆိုသည်။ [အမိုး
အကာတူနေလျှင် အခန်းတံခါးပိတ်မှု-မပိတ်မှုမှာ လိုရင်းမဟုတ်။]

ပဌမနိပန္နော ဝါ၊ပေ၊ ပါစိတ္တိယံ။ ။ရှေ့ဝါကျစုံ လူ-သာမဏေက အလျင်အိပ်၍ ရဟန်းက
နောက်မှ အိပ်ပုံပြပြီးလျှင် ဤဝါကျ၌ ရဟန်းက အလျင်အိပ်၍ လူ-သာမဏေက နောက်မှ
အိပ်ပုံကို တစ်နည်းပြလိုသောကြောင့် “ပဌမနိပန္နော ဝါ”ဟု ဝိကပ္ပနတ္ထ ဝါသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။

(ပါစိတ္တိယံ၌စပ်) ဥဘိန္ဒ-ရဟန်း၊ သာမဏေ ၂ ဦးတို့၏၊ နိပဇ္ဇနပယောဂဂဏနာယ ၈-အိပ်ခြင်းပယောဂ၏ အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနုပသမ္ပန္န ဂဏနာယ ၈-လူ သာမဏေ၏အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤကဒီဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နန္တေ-နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ သေယျဝတ္ထုသို့-အိပ်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပန္န-ရဟန်း၌၊ အနုပသမ္ပန္နသညိနော-သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (သေယျံ-ကို၊ ကပ္ပေန္တဿ ၈-ပြုသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဥပမုစ္ဆန္တပရိစ္ဆိန္တာဒီသု-ထက်ဝက်မိုးအပ်၊ ထက်ဝက် ကာရံအပ်သော ကျောင်းအစရှိသည်တို့၌၊ (သေယျံ ကပ္ပေန္တဿ)၈-၏လည်းကောင်း၊ ဒုတ္တံ (ဟောတိ)။

[“ဒိရတ္တတိရတ္တံ ဥနကဒိရတ္တတိရတ္တံ ဝါ”ဟု ပါဠိမှန်ရှိစေ၊] ဒိရတ္တတိရတ္တံ ဝါ- ၂ ညဉ့် ၃ ညဉ့်ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ (ဝါ လိုက်ပေး)၊ ဥနကဒိရတ္တတိရတ္တံ ဝါ- ၂ ညဉ့် ၃ ညဉ့်အောက် ယုတ်လျော့သော ညဉ့်ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ဝသန္တဿ (၈)-အိပ်နေသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ (ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စမ္ပ ၈ကို ယူ၊) တတိယာယ ရတ္တိယာ-၃ ညဉ့်မြောက်၏၊ ပုရာရဏာ-အရုဏ်မတက်မီ၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဝသန္တဿ (၈)-၏လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗန္တန္တ

ရဟန်းက အလျင်အိပ်နေ၍ လူ-သာမဏေက နောက်မှ လာ၍ အိပ်ရာ၌ ရဟန်း မထလျှင် အာပတ်သင့်၏-ဟူလို၊ ထိုသို့ သင့်ရာ၌ ရဟန်းကဖြစ်စေ၊ လူ သာမဏေကဖြစ်စေ ထ၍ ထ၍ ဦးခေါင်းပြန်ချတိုင်း အကြိမ်များသလောက်လည်းကောင်း၊ လူ သာမဏေ များသလောက် လည်းကောင်း အာပတ်အရေအတွက် များ၏။]

ဥနက၊ ပေ၊ ဝသန္တဿ။ ။ “တိရတ္တံ ဝါ”၌ ဝါပါသောကြောင့် “၂ ညဉ့် ၃ ညဉ့်ပြည့်အောင် မအိပ်သော ရဟန်းမှာ အနာပတ္တိ” ဖြစ်သကဲ့သို့ ၃ ညဉ့်အပြည့် အိပ်သူမှာလည်း အနာပတ္တိပင် ဖြစ်ရကား “ဒိရတ္တတိရတ္တံ ဝသန္တဿ”ဟု ဥနက မပါသော ဝါကျတစ်ခုလည်း ပါဠိတော်အတိုင်း ရှေ့က ရှိသင့်သေး၏။

တတိယာယ၊ ပေ၊ ဝသန္တဿ။ ။ ၂ ညဉ့်ကုန်အောင် အိပ်ပြီး၍ တတိယညဉ့်၌ အရုဏ် မတက်ခင် ထပြီးနောက် “ပြန်အိပ်”ဟူရာ၌ ထိုတတိယညဉ့်သည် အရုဏ်တက်လျှင် ကုန်ပြီ ဖြစ်ရကား စတုတ္ထညဉ့်၌ ပြန်၍ အိပ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ [တတိယာယ ရတ္တိယာ အရုဏတော ပုရေတရမေဝ ဗဟိ နိက္ခမိတွာ အရုဏ် ဗဟိ ဥဌာပေတွာ စတုတ္ထဒီဝေသေ အတ္ထင်္ဂိတေ သူရိယေ ပုန ဝသန္တဿ-ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။ “ဗဟိ နိက္ခမိတွာ”ဟု ဆိုသောကြောင့် “ကျောင်းဆောင်ပြင်ဘက် ထွက်နေမှု အတူအိပ်ရာမရောက်၊ ကျောင်းခန်းတွင်းမှာ ထိုင်နေလျှင် အတူအိပ်ရာ ရောက်သည်ဟု ဆိုကြ၏၊ အမှန်ကား-ကျောင်းခန်းတွင်း၌ ကိုယ်ကို ဆန့်၍ မအိပ်ဘဲ ထိုင်နေလျှင် လူ သာမဏေနှင့် အတူအိပ်သည် မမည်၊ “ဗဟိ နိက္ခမိတွာ”ကား အတူမအိပ်ကြောင်း ထင်ရှား အောင်ပြသော စကားသာတည်းဟု မှတ်ပါ။

သဗ္ဗာပရိစ္ဆိန္ဒာဒီသု-အလုံးစုံမိုးအပ်သည် ဖြစ်၍၊ အလုံးစုံ မကာရံအပ်သော
 ကျောင်းအစရှိသည်တို့၌၊ ဝသန္တဿ(၈)-၏လည်းကောင်း၊ ဣတရသ္မိ-အခြား လူ
 သာမဏေသည်၊ နိသိဒန္တ-ထိုင်နေလတ်သော်၊ နိပဇ္ဇန္တဿ(၈)-အိပ်သောရဟန်း၏
 လည်းကောင်း၊ (ဣတရသ္မိ-အခြား လူ သာမဏေသည်၊) နိပဇ္ဇန္တ ဝါ-အိပ်ပြန်သော်
 လည်း၊ နိသိဒန္တဿ(၈)-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊
 အနာပတ္တိ၊ ပါစိတ္တိယဝတ္ထုကသေနာသနံ-ပါစိတ်အာပတ်၏ တည်ရာဝတ္ထုဖြစ်သော
 ကျောင်းလည်းကောင်း၊ [သဗ္ဗတ္တန္တပရိစ္ဆိန္ဒကျောင်း၊ ယေဘုယျေနတ္တန္တပရိစ္ဆိန္ဒကျောင်း-
 ဟူလို၊ ဥပမုတ္တန္တပရိစ္ဆိန္ဒကျောင်းကား ဒုက္ကဋ်ဝတ္ထုတည်း၊] တတ္ထ-ထိုကျောင်း၌၊
 အနုပသမ္ပန္နေန-နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ နိပဇ္ဇနံ-အိပ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ စတုတ္ထဒိဝသေ-
 ၄ ရက်မြောက်နေ့၌၊ သူရိယတ္ထင်္ဂမနံ-နေဝင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-
 အပြီးတည်း။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၆။ ဒုတိယ သဟသေယျ ဆဋ္ဌေ-၌၊ မာတုဂါမေနာတိ-ကား၊ အန္တမသော-
 သိက္ခာပုဒ် အားဖြင့်၊ တဒဟု ဇာတာယပိ-ထိုနေ့၌ မွေးဖွား
 သူလည်း ဖြစ်သော၊ မနုဿိတ္ထိယာ-လူမိန်းမနှင့်၊
 (သဟ၌စပ်)၊ ပန-ဆက်၊ ဒိဿမာနရူပါ-မြင်အပ်သော ရုပ်သွင်သဏ္ဌာန်ရှိကုန်
 သော၊ ဝါ-ကိုယ်ကို ထင်ရှားပြနေကုန်သော၊ ယက္ခိပေတိယော-ဘီလူးမ ပြိတ္တာမ
 တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဏကော-ပဏ္ဏုက်သည်လည်းကောင်း၊ မေထုနဝတ္ထု
 ဘူတာ-မေထုနဝတ္ထုဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ တိရစ္ဆာန်တို့ယော စ-တိရစ္ဆာန်မတို့
 သည်လည်းကောင်း၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒုက္ကဋ်ဝတ္ထုကာ-ဒုက္ကဋ်အာပတ်၏
 တည်ရာအကြောင်းဝတ္ထုတို့သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) သာဝတ္ထိယံ၊
 အာယသ္မန္တံ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရ်-အရှင်အနုရုဒ္ဓါထေရ်ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ မာတုဂါမေန-နှင့်၊
 သဟ-တကွ၊ သေယျဝတ္ထုသ္မိ-အိပ်မိခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊

သဗ္ဗာပရိစ္ဆိန္ဒာဒီသု။ ။[သဗ္ဗ+အပရိစ္ဆိန္ဒာဒီသု၊] အာဒိဖြင့် သဗ္ဗအတ္တန္တ သဗ္ဗပရိစ္ဆိန္ဒ၊ သဗ္ဗအတ္တန္တ
 သဗ္ဗအပရိစ္ဆိန္ဒ၊ ယေဘုယျေနတ္တန္တ ယေဘုယျေနအပရိစ္ဆိန္ဒ၊ ဥပမုတ္တန္တ စူဠကပရိစ္ဆိန္ဒ၊ ဥပမု
 ပရိစ္ဆိန္ဒ စူဠကတ္တန္တ ဤကျောင်းများကို ယူ။ [၄ ပုံလျှင် ၁ ပုံသာ မိုးအပ်-ကာအပ်သည်ကို
 “စူဠက-အငယ်မိုး၊ အငယ်ကာ”ဟု ဆိုသည်။]

မနုဿိတ္ထိယာ။ ။အသက်ရှင်ဆဲ မိန်းမကို “မနုဿိတ္ထိ”ဟု ဆိုသည်။ သေပြီးမိန်းမသည်
 ပါရာဇိကဝတ္ထု ဖြစ်သော်လည်း (အနုပါဒိန္ဒကအဖို့=ကမ္မဇရုပ် မရှိသော အဖို့၌ တည်သော
 ကြောင့်) သဟသေယျအာပတ်ကို မပြုတတ်ဟု ဆိုကြ၏။ နိကာ။

ဒိဿမာနရူပါ၊ မေထုနဝတ္ထုဘူတာ။ ။အဒိဿမာနရူပါဟိ=ကွယ်ပျောက်နေကုန်သော၊
 ယက္ခိပေတိဟိ-တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ မေထုနဿ အဝတ္ထုဘူတာယ စ (မေထုနဝတ္ထုမဟုတ်
 သော) တိရစ္ဆာန်ဂတိတ္ထိယာ (တောက်တဲ့မ၊ အိမ်မြှောင်မ စသည်နှင့်လည်းကောင်း) (သဟ
 သေယျ ကပ္ပေန္တဿ) အနာပတ္တိ။

ရတ္တိပရိစ္ဆေဒါ-ညဉ့်အပိုင်းအခြားကို၊ အညတြ-ကြဉ်၍၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ အနန္တရသိက္ခာပဒေ-အခြားမဲ့ ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနဝ-သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏၊ ဟိ-မှန်(“အညတြ ရတ္တိပရိစ္ဆေဒါ”ဟူသောစကား မှန်သည် ဟူလို၊) တတြ-ထိုအနန္တရသိက္ခာပုဒ်၌၊ စတုတ္ထဒီဝသေ-တွနေ၌၊ (စတုတ္ထနေ၏ ညဉ့်၌) အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဣမ ပန-ဤသိက္ခာပုဒ်၌ကား၊ ပဌမဒီဝသေပိ-ပဌမနေ၌လည်း၊ (ပဌမနေ၏ ညဉ့်၌လည်း၊) (အာပတ္တိ ဟောတိ)၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊ ဆဌသိက္ခာပဒ် သမတ္ထံ။

၇။ ဓမ္မဒေသနာ သတ္တမေ-၌၊ ဥတ္တရိ ဆပ္ပဉ္စ ဝါစာဟိတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဧကော - သိက္ခာပုဒ် တစ်ခုသော၊ ဂါထာပါဒေါ-ဂါထာပါဒသည်၊ ဧကော-တစ်ခွန်း သော၊ ဝါစာ-စကားတည်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံ သော စုက္ကိယပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာတို့၌၊ ဝါစာပမာဏံ-စကား၏ပမာဏကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏၊ ဓမ္မ ဒေသေယျဟိ-ကား၊ ပဒေသောဓမ္မသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တလက္ခဏံ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ ဓမ္မ ဝါ-ပါဠိတော်ဓမ္မကိုသော်လည်းကောင်း၊ [သင်္ဂီတိတ္ထယအနာရဋ္ဌ ရာဇောဝါဒ စသည်နှင့် သင်္ဂီတိတ္ထယမာရဋ္ဌ တေပိဋက ဗုဒ္ဓဝစနကို “ဝုတ္တလက္ခဏဓမ္မ”ဟု ဆိုသည်၊] အဋ္ဌကထာဓမ္မ ဝါ-အဋ္ဌကထာဓမ္မကို သော်လည်းကောင်း၊ ဘာသေယျ-ဟောအံ့၊ [ဤစကားကို ထောက်လျှင် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာမဟုတ်သော မြန်မာဘာသာစသည်ဖြင့် ဟောရာ၌ အနာပတ္တိဟု သိသာပြီ၊] အညတြ ဝိညုနာ ပုရိသဝိဂ္ဂဟေနာတိ-ကား၊ ဝိညုနာ-တတ်သိန်းလည် သော၊ ပုရိသေန-ကို၊ ဝိနာ-ကြဉ်၍၊ [စကားရိုး စကားဆန်းကို နားလည်သော ယောက်ျားကို “ဝိညုပုရိသ”ဟု ခေါ်သည်၊ နောက် ဝိညုဣတ္ထိလည်း နည်းတူ၊] ပန-ဆက်၊ မနုဿဝိဂ္ဂဟံ-လူ့ကိုယ်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ (တစ်နည်း) မနုဿဝိဂ္ဂဟံ ဂဟေတွာ-လူယောင်ဆောင်၍၊ ဌိတေန-တည်သော၊ ယက္ခေန ဝါ-ဘီလူးနှင့်သော် လည်းကောင်း၊ ပေတေန ဝါ-ပြိတ္တာနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ တိရစ္ဆာနေန ဝါ- နှင့်သော်လည်းကောင်း၊ (လူယောင်ဆောင်နိုင်သော နဂါး ဂဠု၊ တိရစ္ဆာန်ကို ယူ)၊ သဒ္ဓိ-အတူ (အဖော်လုပ်၍)၊ ဌိတယပိ-တည်သော မိန်းမအားလည်း၊ ဓမ္မ-ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာဓမ္မကို၊ ဒေသေတုံ-ဟောခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်။

ဆပ္ပဉ္စဝါစာဟိ။ ။ဆ ဝါ+ပ္ပဉ္စ ဝါ+ဝါစာယော ဆပ္ပဉ္စဝါစာ၊ (ဝါသဒ္ဓါ၏ ဝိကပ်အနက်ကို ရသော သင်္ချောဘယပဒဗဟုဗ္ဗိဟိ) “ဝါစာ”ဟူရာ၌ ဂါထာအရာဝယ် ဝိဘတုန္တပုဒ်ကို မယူရ၊ တစ်ပါးကို “ဧကဝါစာ(စကားတစ်ခွန်း)”ဟု ယူပါ၊ သဗ္ဗတ္ထကို “သုတ္တေ အဋ္ဌကထာယဉ္စ”ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ “သုတ္တ”ဟူသည် စုက္ကိယပါဠိတော်တည်း၊ စုက္ကိယပါဠိတော် အဋ္ဌကထာတို့၌ ဝိဘတုန္တတစ်ပုဒ်ကို “ဧကဝါစာ”ဟု ယူကြသည်။ [ဧကော ဂါထာပါဒေါတိ ဣဒံ ဂါထာဗန္ဓ မေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ အညတ္ထ ပန ဝိဘတုန္တ ပဒမေဝ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ ဝဒန္တိ-တေရသကဏံ။]

ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဒုတိယာနိယတေ-တ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တလက္ခဏေန-ရှိသော၊
 (“ဝိညူ အနန္တော အဗဓိရော အန္တော ဒွါဒသဟတ္ထေ ဌိတော ဝါ နိသိန္နော ဝါ”ဟု
 ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော) မနုဿေန-လူယောက်ျားနှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊
 ဝိညူမနုဿိတ္တိယာ-တတ်သိနားလည်သော လူမိန်းမအား၊ ဆန္ဒံ ဝါစာနံ-၆ ခွန်း
 သော စကားတို့၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ပဒါဒိဝသေန-ပဒအစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊
 ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေန္တဿ-၏၊ ပဒါဒိဂဏနာယ-ပဒ အစရှိသည်တို့၏ အရေအတွက်
 အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဗဟူနံ-များစွာသော မာတုဂါမတို့အား၊ ဒေသယတော-
 ဟောသော ရဟန်း၏၊ မာတုဂါမဂဏနာယ စ-မာတုဂါမ အရေအတွက်အားဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ပေ၊ မာတုဂါမဿ-အား၊ ဓမ္မဒေသနဝတ္ထုသ္မိ-
 တရားဟောခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အမာတုဂါမေ-မာတုဂါမ
 မဟုတ်သ္မံ၊ မာတုဂါမသညိနော (ဝါ)-မာတုဂါမဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်
 လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဒေသေန္တဿစ-၏လည်း
 ကောင်း၊) ယက္ခိပေတိပဏ္ဍကမနုဿဝိဂ္ဂဟတိရစ္ဆာနိတ္တိနံ-ဘိလူးမ၊ ပြိတ္တာမ၊
 ပဏ္ဍုက်၊ လူ့ကိုယ်ရှိသော တိရစ္ဆာန်အမတို့အား၊ ဒေသေန္တဿ စ-၏လည်း
 ကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)။

ဆဟိ ဝါစာဟိ ဝါ-၆ ခွန်းသောစကားတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (ဝါလိုက်)၊
 တတော-ထို၆ ခွန်းသောစကားတို့အောက်၊ ဩရံ ဝါ-ယုတ်လျော့သောစကားခွန်း
 တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ [ဩရံသည် နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် တတိယာ
 ဗဟုဝစ်လည်း ကျေနိုင်၏။] (ဓမ္မံ-ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာဓမ္မကို)၊ ဒေသေန္တဿ
 (စ)-ဟောသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ (စကို ယူစပ်)၊ ဝုတ္တလက္ခဏေ-ဆိုအပ်
 ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ ပုရိသေ-သည်၊ သတိ ဝါ-ရှိသော်လည်းကောင်း၊
 (ဒေသယတော၌ စပ်)၊ သယံ-ရဟန်းကိုယ်တိုင်၊ ဥဌာယ-ထပြီး၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊
 နိသိဒ္ဓိတွာ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဒေသယတော၌စပ်)၊ ဥဌဟိတွာ-၍၊ ပုန၊
 နိသိန္နဿ-ထိုင်နေသော၊ မာတုဂါမဿ ဝါ-မာတုဂါမအားသော်လည်းကောင်း၊
 (ဒေသယတော၌စပ်)၊ အညဿ-အခြားသော၊ မာတုဂါမဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊

ပဒါဒိဂဏနာယ။ ။အာဒိဖြင့် အနုပဒ၊ အန္တက္ခရ၊ အနုဗျူနတို့ကို ယူ ထို့ကြောင့် ၆ခွန်း
 ထက် ပိုလျှင် အက္ခရာတစ်လုံးချင်း ဟောရာ၌ တစ်လုံးလျှင် တစ်အာပတ်၊ ပုဒ်ဖြင့် ဟောရာ၌
 တစ်ပုဒ်လျှင် တစ်အာပတ်ဟု မှတ်ပါ။

သယံ ပေ၊ နိသိဒ္ဓိတွာ။ ။ပဌမတစ်ထိုင်၌ ၆ ခွန်းအလွန်ဆုံး ဟောပြီးမှ ပြန်ထိုင်၍
 ၆ခွန်းအလွန်ဆုံး ဟောပြန်လျှင် ၂ ရပ်ပေါင်း ၁၂ ခွန်းဖြစ်သော်လည်း အနာပတ္တိ၊ ဘာကြောင့်
 နည်း- က္ကရိယာပုတ် ပြောင်းလွဲသောကြောင့်တည်း၊ ဤနည်းအားဖြင့် ထလိုက် ထိုင်လိုက်လုပ်၍
 ဟောလျှင် အခွန်းတစ်ရာပြည့်သော်လည်း အနာပတ္တိပင်။ [မာတုဂါမကလည်း ထိုနည်းအတိုင်း
 ထလိုက် ထိုင်လိုက်နေ၍ နာယူလျှင် ၆ခွန်း၊ ၆ခွန်းထက် အလွန်ဟောသော ဘိက္ခုမှာ
 အနာပတ္တိ။]

ဒေသယတော(စ)-၏လည်းကောင်း၊ (အနာပတ္တိ၌စပ်) ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား၊ ဒီယနိကာယော နာမ-ဒီယနိကာယ်မည်သည်၊ ကိမတ္ထိယော-အဘယ်အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှိပါသနည်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ပုဋ္ဌဿ-မေးအပ်သည်ဖြစ်၍၊ သဗ္ဗပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဒီယနိကာယ်-ကို၊ ဒေသေန္တဿ(စ)-၏လည်းကောင်း၊ အညဿ-အခြားယောက်ျား၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဝုစ္စမာနံ-ပြောဆိုအပ်သော တရားစကားကို၊ မာတုဂါမေ-သည်၊ သုဏန္တေ-နာလတ်သော်၊ (ဒေသေန္တဿ စ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ အနာပတ္တိ။

ဝုတ္တလက္ခဏဿ-ရှိသော၊ ဓမ္မဿ-ကို၊ [သင်္ဂီတိတ္ထယအနာရုဋ္ဌရာဇောဝါဒသုတ်စသည်နှင့် တေပိဋကဗုဒ္ဓဝစနကို ဝုတ္တလက္ခဏဓမ္မဟု ဆိုသည်။] ဆန္တံ ဝါစာနံ-တို့၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ဒေသနာ-ဟောခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝုတ္တလက္ခဏာ-ရှိသော၊ မာတုဂါမေ-မလည်းကောင်း၊ (ဝိညုမနုဿိတ္ထိကို ဆိုသည်။) ဣရိယာပထပရိဝတ္တာဘာဝေါ-ဣရိယာပုတ်တို့ ပြောင်းလဲခြင်း၏ မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ (ထလိုက် ထိုင်လိုက် စသည်မဟုတ်-ဟူလို) ကပ္ပိယကာရကဿ-အပ်အောင် ပြုတတ်သော ယောက်ျား၏(ဝိညုပရိသ၏)၊ အဘာဝေါ-လည်းကောင်း၊ အပဉ္စဝိသဇ္ဇနံ-ပြဿနာဖြေဆိုမှုမဟုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ သဒိသာနေဝ-န်သည်သာ၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ကိရိယာကိရိယံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ခြွန်းထက်အလွန်တရားဟောမှု မပြုထိုက်သည်ကို ပြခြင်းသည် ကိရိယ၊ ပြုထိုက်သော ကပ္ပိယကာရကယူမှုကို မပြုခြင်းသည် အကိရိယ၊] ဣတိ-အပြီးတည်း၊ သတ္တမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၈။ ဘူတာရောစန အဋ္ဌမေ-၌၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မတိ-ကား၊ စတုတ္ထပါရာဇိကေ-သိက္ခာပုဒ် က၌၊ ဝုတ္တလက္ခဏံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသောလက္ခဏာရှိသော၊ (ဓမ္မ၌ စပ်၊ ဈာနံ ဝါ ဝိမောက္ခံ ဝါ စသည်ဖြင့် ဟောအပ်သည်ကို ဝုတ္တလက္ခဏဟု ဆိုသည်။) ဥတ္တရိမနုဿာနံ-မြတ်သောလူဖြစ်ကုန်သော၊ ဈာယိနဉ္စေဝ-ဈာယိပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်းကောင်း၊ အရိယာနဉ္စ-အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဓမ္မံ-ကို၊ အာရောစေယျ၌ စပ်၊) ဘူတသ္မိံ ပါစိတ္တိယံတိ-ကား၊ အတ္တနိ-မိမိ၌၊ ဈာနာဒိဓမ္မေ-ဈာန် အစရှိသော တရားသည်။

အညဿ ဝါ မာတုဂါမဿ။ ။ပဌမမာတုဂါမတစ်ယောက်အား ခြွန်း ဟောပြီးနောက် အခြားတစ်ယောက်အား ခြွန်းဟော၊ ထို့နောက် အခြားတစ်ယောက်အား ခြွန်းဟော၊ ဤသို့ မာတုဂါမအများကို တစ်ယောက်လျှင် ခြွန်းကျစီ မှန်း၍ ဟောလျှင် တစ်ထိုင်တည်း၌ မာတုဂါမအား တရားဟောသော်လည်း အနာပတ္တိ။ [ဋီကာ၌ နောက်နောက်ရောက်လာသော မာတုဂါမကို “အညဿ”ဟု ဖွင့်၏။]

ဧဝံ ပန ပုဋ္ဌဿ။ ။တစ်ဝါကျတည်း၌ အရတုလျှင် ဝိဘတ်တူမြီတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဒေသေန္တဿ”နှင့် ဝိဘတ်တူအောင် “ပုဋ္ဌဿ”ဟု ရှိစေ။ [“ပုဋ္ဌေ”ဟု မရှိသင့်၊ ရှေးနိဿယများ၌ကား “ပဉ္စေ-ကို၊ ပုဋ္ဌေ-မေးအပ်သော်”ဟု ပေးကြ၏။]

သတိ-သော်၊ တံ-ထိုဈာန်အစရှိသော တရားကို၊ ဘိက္ခု စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီ စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ထပေတွာ-၍၊ အညဿ-အခြားလူ့သာမဏေအား၊ အာရောစယတော-ပြောပြသော ရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ) ၊ပေ၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ဘူတာရောစနဝတ္ထုသ္မိ-မိမိ၌ ထင်ရှားရှိသော ဥတ္တရိမနုဿမဗ္ဗကို ပြောပြခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အနာဏတ္တိကံ-တည်း။

နိပ္ပရိယာယေန-ပရိယာယ်မဟုတ်သောအားဖြင့်၊ (တိုက်ရိုက်အားဖြင့်)၊ [“ပဌမဈာန်ကို ငါရပြီ၊ သောတာပန် ငါဖြစ်ပြီ”စသည်ဖြင့် မသွယ်ဝိုက်ဘဲ တိုက်ရိုက်အားဖြင့်] အတ္တနိ-၌၊ ဝိဇ္ဇမာနံ-ထင်ရှားရှိသော၊ ဈာနာဒိဓမ္မံ-ဈာန်အစရှိသောတရားကို၊ အာရောစေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ (ပါစိတ္တိယံ၌စပ်)၊ ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အာရောစေတိ-ပြော၏၊ သော-ထိုပြောရာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနန္တရမေဝ-ပြောရာကာလ၏အခြားမဲ့၌ပင်၊ (ဇာနာတိ၌စပ်)၊ အယံ-ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဈာနလာဘီ-ဈာန်ရခြင်းရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ (အယံ-သည်)၊ အရိယော-အရိယာတည်း၊ ဣတိ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ အာကာရေန-အခြင်းအရာဖြင့်၊ တမတ္ထံ-ထိုအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ သစေ ဇာနာတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ နော စေ ဇာနာတိ-အံ့၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ ပရိယာယေန-ပရိယာယ်အားဖြင့်၊ (အခြားသူကိုကဲ့သို့ ညွှန်ပြသဖြင့်)၊ အာရောစိတံ-ပြောအပ်သော ဈာန်အစရှိသောတရားကို၊ ဇာနာတု ဝါ-သိမူလည်း သိပစေ၊ မာ (ဇာနာတု) ဝါ-မသိမူလည်း မသိပစေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)။

တထာရူပေ-ထိုသို့ ပြောထိုက်သောသဘောရှိသော၊ ကာရဏေ-အကြောင်းသည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-ရဟန်းအား၊ အာရောစယတော-ပြောသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အာဒိကမ္မကဿ-အစဆုံး လွန်ကူးမှု၌ယှဉ်သော

ပရိယာယေန။ ။[ယော တေ ဝိဟာရေ ဝသတိ၊ သော ဘိက္ခု ပဌမံ ဈာန်ံ သမာပဇ္ဇတိ-သင်ဒကာရဲ့ ကျောင်းနေရဟန်းသည် ပဌမဈာန် ရ၏၊ ဣတိ အာဒိနာ အညာပဒေသေန၊] မိမိကိုယ်ကိုပင် အခြားသူကဲ့သို့ (အခြားသူအနေအားဖြင့်) ညွှန်ပြ၍ ပြောခြင်းကို ပရိယာယ်ဖြင့် ပြောခြင်းဟု ဆိုသည်။

တထာရူပေ ကာရဏေ။ ။ပရိနိဗ္ဗာန်စံခါနီးဖြစ်စေ၊ မစံမီ အကြား၌ဖြစ်စေ တရားထူးရ-မရကို အတင်းမေးခြင်းဟူသောအကြောင်း၊ ဈာယံ အရိယာမှန်း မသိ၍ စွပ်စွဲသောရဟန်းအား အပြစ်မဖြစ်စေလိုခြင်းဟူသောအကြောင်း၊ အထက်ပုဂ္ဂိုလ်က “တရားထူး ရပြီး ပြီလား”ဟု မေးခြင်းဟူသောအကြောင်း၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် တရားအလုပ်ကို အားထုတ်နေသူတည်းဟု အများသိ ဖြစ်၍ အားထုတ်မှု၏ အချိုးနီး မဖြစ်ကြောင်း ကြားရလျှင် ရွှင်လန်းစေလို-အတုလိုက်၍ အားထုတ်စေလိုခြင်း စသော ကောင်းသော အကြောင်းများတည်း။

ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အရိယာနံ-ယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဥမ္မတ္တကာဒိဘာဝေါ-သူဇ္ဈာအစရှိသည်တို့၏အဖြစ်သည်။ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဈာနလာဘိနော-ဈာန်ရခြင်းရှိသူတို့သည်။ တသ္မိ-ထိုဥမ္မတ္တကစသူတို့၏ အဖြစ်သည်။ သတိ-ဖြစ်လတ်သော်၊ ဈာနာ-ဈာန်မှ၊ ပရိဟာယန္တိ-ယုတ်လျော့ကုန်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်(ထိုသို့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥမ္မတ္တက စသည်မရှိခြင်း၊ ဈာန်ရပြီးပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥမ္မတ္တက စသည်ဖြစ်လတ်သော် ဈာန်မှ ယုတ်လျော့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ တေ-ထိုဥမ္မတ္တက စသူတို့ကို၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌ နဂဟိတာ-မယူအပ်ကုန်၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဿ-ဓမ္မ၏၊ ဘူတတာ-ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ် လည်းကောင်း၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-အား၊ အာရောစနံ-ခြင်းလည်းကောင်း၊ တဇ္ဇကောဇနနာ-ထိုပြောရာဇာဏ၌ သိခြင်းလည်းကောင်း၊ အနညာပဒေသော-အခြားသူ ကိုကဲ့သို့ မညွှန်ပြခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ကိရိယံ-မပြုထိုက်သောပြောဆိုမှုကို ပြခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပေ၊ ကုသလာဗျာကတစိတ္တေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ခွိစိတ္တံ၊ သုခမဇ္ဈတ္တဝေဒနာဟိ-သုခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့ဖြင့်၊ ပေ၊ အဌမ သိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၉။ ဒုဋ္ဌုလ္လာရောစန သိက္ခာပုဒ် နဝမေ-၌၊ ဘိက္ခုဿာတိ-ကား၊ ပါရာဇိကံ-ပါရာဇိကအာပတ်သို့၊ အနုဇ္ဈာပန္နဿ-မရောက်သောရဟန်းစစ်၏။ [“ဘိက္ခုဿ”အရ ပါရာဇိက မကျသောရဟန်းစစ်ကို ယူပါ-ဟူလို] ဒုဋ္ဌုလ္လံတိ-ကား၊ ဧတံ-ဤဒုဋ္ဌုလ္လံဟူသော သဒ္ဒါသည်။ ခွိန္တံ-၂ပါးကုန်သော၊ အာပတ္တိက္ခန္ဓာနံ-ပါရာဇိက သံဃာဒိသေသံ အာပတ်အစုတို့ကို၊ အဓိဝစနံ-ဟောသောသဒ္ဒါသည်။ ကိဉ္ဇာပိ (ဟောတိ)-အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏။ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သံဃာဒိသေသမေဝ-ကိုသာ၊ အဓိပေတံ-အလိုရှိအပ်၏။ [ပါရာဇိကကျလျှင် “ဘိက္ခုမဟုတ်တော့ရကား “ဘိက္ခုဿ ဒုဋ္ဌုလ္လံ-ရဟန်း၏ဒုဋ္ဌုလ္လဟု ဆိုသောကြောင့် သံဃာဒိသေသံဟူသော ဒုဋ္ဌုလ္လအာပတ်ကိုသာ ယူရတော့သည်-ဟူလို။]

အညတြ ဘိက္ခုသမ္ပတိယာတိ-ကား၊ သံယော-သည်၊ အဘိဏ္ဍာပတ္တိကဿ-မပြတ်အာပတ်ရှိသော၊ (မပြတ်မလတ် အာပတ်သင့်သော)၊ ဘိက္ခုနော-၏(အပေါ်၌)၊ (ကတိကဝတ္တံ ကရောတိ၌စပ်)၊ အာယတိ-နောင်အခါ၌၊ သံဝရတ္ထာယ-စောင့်စည်းခြင်း အကျိုးငှာ၊ အာပတ္တိနံ စ - တို့၏လည်းကောင်း၊ ကုလနံ စ-

ယသ္မာ ပန။ ။အဘယ့်ကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ဥမ္မတ္တက စသည်ကို မယူရသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “ယသ္မာ ပန”စသည် မိန့်၊ အရိယာဖြစ်လျှင် မရူးနိုင်၊ ဈာန်ရသူမှာလည်း ရူးလျှင် ဈာန်လျှော့၏။ ထို့ကြောင့် “ဘူတ-ထင်ရှားရှိ” မဖြစ်နိုင်တော့၍ ဥမ္မတ္တက စသူများကို မယူရ-ဟူလို၊ အာဒိဖြင့် ခိတ္တစိတ္တ-ဝေဒနာတို့ကို ယူ။

အမျိုးတို့၏လည်းကောင်း၊ ပရိယန္တ-အပိုင်းအခြားကို၊ ကတွာဝါ-ပြု၍သော်လည်းကောင်း၊ အကတွာဝါ-မပြုဘဲသော်လည်းကောင်း၊ တိက္ခတ္ထံ-၃ကြိမ်၊ အပလောကတွာ-ပန်ပြော၍၊ ယံ ကတိကံ-အကြင်ကတိကဝတ်ကို၊ ကရောတိ-၏၊ တံ-ထိုကတိကဝတ်ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ အယထာကတိကာယ-အကြင် အကြင်ပြုအပ်သော ကတိကဝတ်အတိုင်း မဟုတ်သောအားဖြင့်၊ [တချို့စာ၌ “အညထာကတိကာယ-ကတိကမုတစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်”ဟု ရှိ၏၊] အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ အသုစိ-သုက်ကို၊ မောစေတွာ-လွတ်စေ၍၊ သံဃာဒိသေသံ-သို့၊ အာပန္နော-ပြီ၊ ဣတိအာဒိနာ-ရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဝတ္ထုနာ-ဝတ္ထုနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ယဇေတွာ-ဆက်စပ်၍(တွဲ၍)၊ အာရောစေန္တဿ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ(ဟောတိ)၊ ပေ၊ ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိအာရောစနဝတ္ထုသို့-ဒုဋ္ဌုလ္လာအာပတ်ကို ပြောခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း။

အဒုဋ္ဌုလ္လာယ-ဒုဋ္ဌုလ္လာမဟုတ်သော အာပတ်၌၊ [ထုလ္လုစွဉ်းစသော ငါးပုံကို အဒုဋ္ဌုလ္လာအာပတ်ဟု ခေါ်သည်၊] ဒုဋ္ဌုလ္လာသညိနော-ဒုဋ္ဌုလ္လာအာပတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (အာရောစေန္တဿ-၏) ဒုက္ကမံ(ဟောတိ)၊ အဝသေသေ-သံဃာဒိသေသံမှ ကြွင်းကုန်သော၊

ယံ သံဃော ၊ပေ၊ ကရောတိ။ ။ရဟန်းတစ်ပါးသည် မကြာ မကြာ သံဃာဒိသေသံအာပတ်သင့်၏၊ သူ၏ မကြာ မကြာ အာပတ်သင့်ကြောင်းကို လူတို့အား ပြောစေရလျှင် ရှက်သောကြောင့် နောင်ခါ ရှောင်ကြဉ်လိမ့်မည်ဟု အကျိုးလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ရဟန်းတစ်ပါးကို ပြောဖို့ရန် သမ္မုတိပေး၏၊ ထို သမ္မုတိကိုလည်း အခြား သမ္မုတိများကဲ့သို့ ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် ပေးဖွယ်မလို၊ သံဃာစု၍ ကတိကဝတ်ပြုသောအားဖြင့် ပေးရသည်။

ပေးပုံကား-“သံဃာဒိသေသံအာပတ် မကြာ မကြာ သင့်သော ဦးဗုဒ္ဓရက္ခိတကို လူတို့အား ပြောဖို့ရန် ဦးဓမ္မရက္ခိတကို သမုတ်ပါ၏၊ ထိုသို့ သမုတ်ခြင်းသည် သံဃာအား နှစ်သက်ပါ၏လော” ဤသို့ ၃ ကြိမ် ပြော၍ သမုတ်ခြင်းတည်း၊ ထိုသို့ ပေးရာ၌ “မည်သည့်အာပတ်ကိုသာ၊ မည်သည့် အမျိုးအားသာ ပြောရမည်”ဟု အာပတ်အပိုင်းအခြား၊ အမျိုးအပိုင်းအခြား ထားသည်လည်း ရှိ၏၊ မထားသည်လည်း ရှိ၏၊ ထိုအားလုံးကို ပြလို၍ “ယံ သံဃော ၊ပေ၊ ကရောတိ”ဟု မိန့်သည်။ [ကတေန-ပြုခြင်းကြောင့်+နိဗ္ဗတ္တာ-ဖြစ်သောသမ္မုတိသည်၊ ကတိတာမည်၏။]

တံ ထပေတွာ ၊ပေ၊ ပါစိတ္တိယံ။ ။ထိုသို့ သမ္မုတိရသူ မဟုတ်ဘဲ ပြောသော ရဟန်း၊ သမ္မုတိရ၍ ပြောပြန်သော်လည်း ကတိကပြုရာ၌ သတ်မှတ်ထားလျှင် သတ်မှတ်အပ်သော အာပတ်၊ သတ်မှတ်ထားသော အမျိုးတွင် မကဘဲ အပိုအာပတ်ဖြင့် အပိုအမျိုးအားပြောသော ရဟန်း၊ ထိုသို့ ပြောရာ၌လည်း “မည်သည့် အမှုကို ပြု၍ သံဃာဒိသေသံအာပတ် သင့်သည်”ဟု ဝတ္ထုနှင့် အာပတ်ကို တွဲစပ်၍ ပြောလျှင် ထိုရဟန်းမှာ ပါစိတ်အာပတ် သင့်သည်။

ဆ-န်သော၊ အာပတ္တိက္ခန္ဓေ-အာပတ်အစုတို့ကို၊ (အာရောစေန္တဿ ဒုက္ကဋ်ဟောတိ)၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-သာမဏေ၏၊ ပုရိမပဉ္စသိက္ခာပဒဝိတိက္ကမသင်္ခါတိ-ရှေ့သိက္ခာပုဒ် ၅ ပါးကို လွန်ကျူးခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ဒုဋ္ဌုလ္လ-ရန်ရင်းသော၊ (အဇ္ဈာစာရံ)ဝါ-လွန်ကျူးမှုကိုသော်လည်းကောင်း၊ [လိင် ၁၀ ပါးတွင် ပါဏာတိပါတစသော ရှေ့ ၅ ပါးကို ကျူးလွန်ခြင်းသည် သာမဏေ၏ ဒုဋ္ဌုလ္လအဇ္ဈာစာရတည်း၊] ကုတရံ-ရှေ့သိက္ခာပုဒ်မှ အခြားသော၊ အဒုဋ္ဌုလ္လ-မရန်ရင်းသော၊ အဇ္ဈာစာရံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အာရောစေန္တဿာပိ-ပြောပါသော်လည်း၊ (ဒုဋ္ဌုလ္လပါသောကြောင့် သမ္ဘာဝနာ ပိဖြင့် ဆိုသည်၊) ဒုက္ကဋ်မေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ ဝတ္ထုမတ္တံဝါ-ဝတ္ထုမျှကိုသော်လည်းကောင်း၊ [သုက္ကဝိသဋ္ဌိအမှု ပြု၏၊ ကာယသံသဂ္ဂအမှု ပြု၏] စသည်ဖြင့် ဝတ္ထုမျှကိုသော်လည်းကောင်း၊ မတ္တဖြင့် အာပတ်နာမည် မပါဟု ကန့်၊] အာပတ္တိမတ္တံဝါ-အာပတ်မျှကိုသော်လည်းကောင်း၊ [ဝတ္ထုမပါဘဲ သံဃာဒိသေသ်အာပတ်သင့်၏] စသည်ဖြင့် အာပတ်မျှကိုသော်လည်းကောင်း၊ မတ္တဖြင့် ဝတ္ထုကို ကန့်၊] အာရောစေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုသမ္ပတိပရိစ္ဆေဒံ-ဘိက္ခုသမ္ပတိ အပိုင်းအခြားကို၊ (သမုတ်တုန်းက မည်သည့် အာပတ်၊ မည်သည့် အမျိုးအားသာ ပြောရမည်ဟူသောအပိုင်းအခြားကို) အနတိတ္တမိတ္တာ-မကျော်လွန်မှု၍၊ အာရောစေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ၊ ဝုတ္တလက္ခဏဿ-ရှိသော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ [ပါရာဇိကံ အနုဇ္ဈာပန္နဿာတိ ဧဝံ ဝုတ္တလက္ခဏဿ၊] သဝတ္ထုကော-ဝတ္ထုနှင့် တကွဖြစ်သော၊ သံဃာဒိသေသော-လည်းကောင်း၊ အနုပသမ္ပန္နဿ- လူ သာမဏေအား၊ အာရောစနံ-ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုသမ္ပတိယာ-တိ၏၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဝေဒနာ-နာသည်၊ ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒုက္ခာယေဝ-ဒုက္ခဝေဒနာသာတည်း၊ ဣတိ-တည်း၊ . . . နဝမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၁၀။ ပထဝီဓဏန သိက္ခာပုဒ် ဒသမေ-၌၊ ပထဝီန္ဒြိယ (ဧတ္ထ)-ဤ ပါရှိ၍၊ (လဗ္ဘမာနာ-သံဝဏ္ဏနာအဖြစ်ဖြင့် ရသင့်ရထိုက်သော) ပထဝီ-မြေသည်၊ ဇာတပထဝီ-ဝီလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဖြစ်ပြီးသော မြေလည်းကောင်း၊ [ဇာယိတ္တာတိ ဇာတာ၊ ဇာတာ စ+သာ+ပထဝီ စာတိ-ဇာတပထဝီ၊] အဇာတပထဝီ-ဝီလည်းကောင်း၊ ဝါ-မဖြစ်သေးသော မြေလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒုဝိဓာ-၂ ပါးအပြားရှိ၏၊ တတ္ထ--ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ ဇာတပထဝီ-ဝီသည်၊ သုဒ္ဓမိဿပုဉ္ဇေဝသေန-သုဒ္ဓပထဝီ၊ မိဿပထဝီ၊ ပုဉ္ဇပထဝီတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ တိဝိဓာ-၏၊ တတ္ထ-ထို ၃ ပါးတို့တွင်၊ ပကတိယာ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ သုဒ္ဓပံသုဝါ-

ဣတရံ အဒုဋ္ဌုလ္လံဝါ။ ။တတော အညံ ဝိကာလဘောဇနာဒိပဉ္စကံ (ဒဏ် ၁၀ ပါးတွင် ပါဝင်သော ဝိကာလဘောဇန စသော ၅ ပါးကိုလည်းကောင်း၊ သုက္ကဝိသဋ္ဌိ၊ ကာယသံသဂ္ဂ၊ ဒုဋ္ဌုလ္လ၊ အတ္တကာမဉ္စ (သံဃာဒိသေသ် ရှေ့ ၄ ပါးကိုလည်းကောင်း) လွန်ကျူးခြင်းသည် သာမဏေများ၏ အဒုဋ္ဌုလ္လအဇ္ဈာစာရတည်း။

သက်သက်သော မြေမှုန့်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဖုံသည်လည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓ မတ္တိကာဝါ-သက်သက်သောမြေညက်သည်လည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓပထဝီ နာမ-ဝီ မည်၏။ ဝါ-ပါသာဏစသည်နှင့်မဖက်၊ သက်သက်သောမြေ မည်၏။ ယတ္ထ- အကြင်မြေ၌၊ ပံသုတောဝါ-မြေမှုန့်မှသော်လည်းကောင်း၊ မတ္တိကတောဝါ-မြေညက် မှသော်လည်းကောင်း၊ ပါသာဏ ၊ပေ၊ ဝါလုကာသု-ကျောက်ခဲ၊ ကျောက်စရစ်၊ အိုးခြမ်း၊ ကျောက်ပြုတ်၊ သဲတို့တွင်၊ အညတရဿ-တစ်မျိုးမျိုး၏။ တတိယဘာဂေါ- ၃ ခုမြောက်တစ်ဖို့သည်၊ ဝါ-၃ ဖို့ ၁ ဖို့သည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏။ (သာ-ထိုမြေသည်၊) မိဿပထဝီ နာမ-မိဿပထဝီ မည်၏။ ဝါ-ပါသာဏစသည်နှင့် ရောသောမြေ မည်၏။ အတိရေကစတုမာသံ-၄ လထက်အလွန်၊ ဩဝဋ္ဌော-မိုးစွတ်အပ်သော၊ (မိုးတစ်ကြိမ်စွတ်ပြီးနောက် ၄လ ကြာသော-ဟူလို၊) ပံသုပုဇ္ဈောဝါ-မြေမှုန့်ပုံသည် လည်းကောင်း၊ မတ္တိကာပုဇ္ဈောဝါ-မြေညက်ပုံသည်လည်းကောင်း၊ ပုဇ္ဈပထဝီ နာမ- ဝီ မည်၏။ ဝါ-အပုံမြေ မည်၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-ပဒဘာဇနိ၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ (တစ်နည်း) ဝုတ္တံ-သီဟိုဠ် အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။ [ဝုတ္တံတိ ပဒဘာဇနိယံ၊ သီဟဋ္ဌကထာယမေဝ ဝါ ဝုတ္တံ၊ ပါဠိတော်မှာ ဤအတိုင်း တိုက်ရိုက်မရှိသော ကြောင့် “သီဟဋ္ဌကထာယ မေဝ ဝါ”ဟု တစ်နည်း ဆိုသည်။]

ပန-ဆက်၊ ဝုတ္တလက္ခဏေန-ဆိုအပ်ပြီးသောလက္ခဏာဖြင့်၊ (ပါသာဏ စသည် ၄ ဖို့ ၁ ဖို့ပါသော လက္ခဏာဖြင့်-ဟူလို၊) မိဿပုဇ္ဈောပိ-ရောနှောအပ်သော အပုံ သည်လည်းကောင်း၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ပိဋ္ဌပါသာဏေ-ကျောက်ဖျာ၌၊ ဌိတ သုခုမရဇံပိ-တည်သော သိမ်မွေ့သော မြူမှုန့်သည်လည်းကောင်း၊ ဒေဝေ-မိုးသည်၊ ဖုဿယန္တေ-ရွာလတ်သော်၊ သကိ-တစ်ကြိမ်၊ တိန္တံ-မိုးစွတ်အပ်သည်၊ (သမာနံ- ဖြစ်လတ်သော်၊) စတုမာသစ္စယေန-၄ လလွန်သဖြင့်၊ တိန္တောကာသော-မိုးစွတ် အပ်သော အရပ်သည်၊ ပုဇ္ဈပထဝီသင်္ခမေဝ-ပုဇ္ဈပထဝီဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့သာ၊ ဝစ္ဆတိ-ရောက်၏။ စ-ဆက်၊ တိဝိဓာပိ-၃ ပါးအပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဧသ ပထဝီ-ဤမြေကို၊ (ဝုစ္စတိ၌စပ်၊) ဥဒ္ဓနပတ္တပစနာဒိဝသေနဝါ- ဖိုခနောက်ထားခြင်း၊သပိတ်ဖုတ်ခြင်းအစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊

ပါသာဏ၊ပေ၊ဝါလိကာသု။ ။မုဋ္ဌိပ္ပမာဏတော ဥပရိ ပါသာဏောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ မုဋ္ဌိပ္ပမာဏာသက္ခရာ၊ ကထလာတိ ကပါလခဏ္ဍာနိ၊ မရုမ္မာတိ ကဋသက္ခရာ၊ ဝါလိကာ ဝါလိကာယေဝ-လက်ဆုပ်ပမာဏအထက်ကို ပါသာဏ(ကျောက်ခဲ)ဟု ခေါ်၊ လက်ဆုပ်ပမာဏ ရှိလျှင် ကျောက်စရစ်ဟု ခေါ်၊ အိုးကွဲ၏ အပိုင်းအစတို့ကို (အိုးခြမ်းကွဲ)ဟု ခေါ်၊ ကျောက်ပြုတ် (ကျောက်သေး)ကို မရုမ္မဟု ခေါ်၊ ဝါလိကာဟူသည် ဝါလိကာပင်တည်း၊ (ပရိယာယ်အထူး မရှိ-ဟူလို။)

ပိဋ္ဌိ ၊ပေ၊ ဌိတသုခုမရဇေ။ ။ဤမြူမှုန့်သည် တစ်ကြိမ်မိုးစွတ်၍ ၄ လကြာလျှင် ပုဇ္ဈပထဝီ ဖြစ်သကဲ့သို့ ပန်းအိုးစသည်၌ တည်သော မြေညက်လည်း တစ်ကြိမ်မိုးစွတ်၍ ၄ လကြာလျှင် ပုဇ္ဈပထဝီ ဖြစ်တော့၏။

ယထာ တထာ ဝါ-ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အဒမ္မာ-မီးမလောင်အပ်သောမြေကို၊ ဇာတပထဝီတိ-ဇာတပထဝီဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

ပန-ကား၊ ဒမ္မာ-မီးလောင်အပ်သောမြေသည်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တပ္ပမာဏတော-ဆိုအပ်ပြီးသော ဥဖုံ ၁ဖုံ ပမာဏထက်၊ အဓိကတရပါသာဏာဒိဓိဿာ ဝါ-ပိုလွန်သော ပါသာဏ အစရှိသည်တို့နှင့်ရောသောမြေသည်လည်းကောင်း၊ အဇာတပထဝီ နာမ-ဝိမည်သည်၊ ဟောတိ-၏။ သုဒ္ဓပါသာဏာဒိဘေဒါယ-သုဒ္ဓပါသာဏ အစရှိသော အပြားရှိသောမြေ၏။ (အဇာတပထဝီဘာဝေ-အဇာတပထဝီ၏အဖြစ်၌၊) ဝါဒေါ-ပြောဆိုဖွယ်သည်၊ ကောပန-အဘယ်မှာ ရှိတော့အံ့နည်း၊ (တစ်နည်း) ကောပန ဝါဒေါ-ဘာပြောဖွယ် ရှိတော့အံ့နည်း၊ တတ္ထ-ထိုမြေတို့တွင်၊ ယာ-အကြင်မြေကို၊ ဇာတပထဝီတိ-ဝိဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီ၊ အယံ-ဤမြေသည်၊ အကပ္ပိယပထဝီ-ဝိတည်း၊ ဝါ-တူးဖို့ရန် မအပ်သောမြေတည်း၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝရူပ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ တံ ပထဝီ-ထိုဇာတပထဝီကို၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ခဏတိ-တူးအံ့၊ ခဏနဘေဒနဝိလေခနပစနာဒိဟိ-တူးခြင်း၊ ဖျက်ခြင်း၊ ခြစ်ခြင်း၊ မီးတိုက်ခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဝိကောပေတိ-ပျက်စီးစေအံ့၊ ဝါ-ဖျက်ဆီးအံ့၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပယောဂဂဏနာယ-ပယောဂအရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ [တူးဖျက်ရာ၌ ပယောဂများသလောက် ပါစိတ်အာပတ်များ၏-ဟူလို။]

ပန-ကား၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ခဏာပေတိ-တူးစေအံ့၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ပင်၊ [ခဏနဘေဒနဝိလေခနပစနာဟိတိ ဝုတ္တေနေဝ နယေန၊] ဝိကောပါပေတိ-ပျက်ပစေဟု စေခိုင်းအံ့၊ ဝါ-ဖျက်ဆီးစေအံ့၊ (ကာရိတံ ၂ ချက်ဆင့်၊) တဿ-ထိုရဟန်း၏(အာဏတ္တိယာ၌စပ်၊) ဝါ-သည်(အာဏာပေန္တဿ၌စပ်၊) ဣမံ ပဒေသံတိ ဝါ-ဤအရပ်ကိုဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဣမံ ပထဝီတိ ဝါ-ဤမြေကိုဟူ၍သော်

သုဒ္ဓပါသာဏာဒိဘေဒါယ။ ။သုဒ္ဓေါ+ပါသာဏော သုဒ္ဓပါသာဏော၊ သော+အာဒိယဿာတိ သုဒ္ဓပါသာဏာဒိ၊ အာဒိသဒ္ဓေန သုဒ္ဓသက္ခရာဒိနံ ဂဟဏံ၊ သုဒ္ဓပါသာဏာဒိ+ဘေဒေါ ယဿာတိ သုဒ္ဓပါသာဏာဒိဘေဒါ (ပထဝီ)၊ [ဋီကာဝိဂ္ဂဟပြုပုံနှင့် မတူတတ်ပါ။]

သယံ ခဏတိ။ ။ယော အန္တမသော ပါဒဂုံဌကေနပိ (ခြေမဖြင့်လည်း) ခဏတိ-တူး၏(နှိုက်၏)၊ ဥဒကံပိ ဆဓမ္မန္တော ဘိန္ဒတိ-ပျက်စေလိုသော စိတ်ဖြင့် ရေသွန်လျက် ဖျက်ဆီး၏၊ [ကျင်ငယ်ကိုမျှ ပြင်းပြင်း မစွန့်ရ၊] ပါဒဂုံဌကေနပိ ဝိလိခတိ (ရေးခြစ်၏)၊ ပတ္တံပိ ပစန္တော ဒဟတိ (သပိတ်ဖုတ်ရင်းလည်း မီးတိုက်၏)၊ သော သဗ္ဗော ခဏတိယေဝ-ထိုအားလုံးသည် ခဏတိ မည်သည်သာ၊ တေနာဟ- “ခဏန၊ ပေ၊ ဝိကောပေတိ”ဟု ခဏတိကို အကျယ်ထပ်၍ ဖွင့်သည်။

လည်းကောင်း၊ နိယမေတွာ-သတ်မှတ်၍၊ ခဏ-တူးလော့၊ ဘိန္ဒု-ဖြူလော့၊ ကုတိ အာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ အာဏာပေက္ခဿ-စေခိုင်းလတ်သော်၊ [တစ်နည်း- အာဏာပေက္ခဿ-စေခိုင်းသော၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊] အာဏတ္တိယာ-စေခိုင်းခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ သကိ-တစ်ကြိမ်၊ အာဏတ္တေ-စေခိုင်းအပ်သူသည်၊ ဒီဝသံပိ-တစ်နေ့ပတ်လုံးလည်း၊ ခဏန္တေ-တူးလတ်သော်၊ အာဏာပကဿ-စေခိုင်းသောရဟန်း၏၊ ဧကမေဝ-တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်(ဟောတိ)၊ ကုတရော-စေခိုင်းအပ်သူမှတစ်ပါးသော စေခိုင်းတတ်သော ရဟန်းသည်၊ ပုနပျုန-ထပ်ကာ ထပ်ကာ၊ သစေ အာဏာပေတိ-အကယ်၍ စေခိုင်းအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဝါစာယ ဝါစာယ-စကားခွန်းတိုင်း စကားခွန်းတိုင်းအားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ပေ၊ အာဠဝိကေ-အာဠဝိမြို့၌ နေကုန်သော၊ ပေ၊ သာဏတ္တိကံ-တည်း၊ ပထဝိယာ-အကပ္ပိယမြေ၌၊ ဝေမတိကဿ-၍၊ (ခဏန္တဿ-ကိုယ်တိုင်တူးသော ရဟန်း၏ လည်းကောင်း၊ ခဏာပေက္ခဿ-သူတစ်ပါးကို တူးစေသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) အပထဝိယာ-အကပ္ပိယမြေ မဟုတ်သည်၌၊ ပထဝိသညိနော စေဝ-အကပ္ပိယမြေဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ စ-သော်လည်းကောင်း၊ (ခဏန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ခဏာပေက္ခဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။

ဩကာသံ-အရပ်ကို၊ အနိယမေတွာ-မသတ်မှတ်မူ၍၊ ပေါက္ခရဏီ-ရေကန်ကို၊ ခဏ-တူးလော့၊ အာဝါဋ်-တွင်းကို၊ ခဏ-တူးလော့၊ ကန္တံ-သစ်ဥ သစ်ဖုကို၊ ခဏ-တူးလော့၊ ကုတိအာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသောစကားတို့ကို၊ ဘဏန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဟေဠာပထဝိယာ-အောက်မြေသားနှင့်၊ အသမ္ပဒ္ဓံ-မစပ်သော၊ အာတပေန-နေပူကြောင့်၊ သုဿိတွာ-ခြောက်၍၊ ဖလိတကဒ္ဓမံ ဝါ-ကွဲသော ညွှန်ချပ်လွှာလည်းကောင်း၊ (ကုတိ၌ စပ်) ဂေါကဏူကံ ဝါ-နွားခွာဖြင့် ဖြတ်အပ်သည် ဖြစ်၍

ဣမံ ပဒေသံ ပေ၊ နိယမေတွာ။ ။ နေရာကို သတ်မှတ်၍ “ဤအရပ်ကို တူးလော့”， မြေကို သတ်မှတ်၍ “ဤမြေကို တူးလော့” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ခိုင်းလျှင် ခိုင်းခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ်၊ ခိုးအပါသူ၏ တူးခြင်း ပယောဂကြောင့် ခိုင်းသူမှာ ပါစိတ်အာပတ်။

ဩကာသံ အနိယမေတွာ။ ။ နေရာအရပ်၊ တူးဖို့ရာ မြေကို မသတ်မှတ်ဘဲ “ရေကန်တူးလော့” စသည်ဖြင့် ခိုင်း၏၊ ထိုသို့ ခိုင်းရာ၌ “မည်သည့်နေရာ၌ တူးလော့”ဟု သတ်မှတ်မှု မပါသောကြောင့် အနာပတ္တိ။

ဖလိတ ပေ၊ ဂေါကဏူကံဝါ။ ။ [“နေပူ၍ ကွဲသောညွှန်”ဟုရာ၌ အောက်မြေသားနှင့် အဆက်ပြတ်၍ ကွဲနေသော ညွှန်တည်း၊] “အာတပေန သုက္ခကဒ္ဓမော စ ဖလတိ” တတြယော ဟေဠာ ပထဝိယာ အသမ္ပဒ္ဓေါ၊ တမေဝ အပနေတုံ (ဖယ်ရှားခြင်းငှာ) ဝဋ္ဋတိ၊ ဘေနယော ဂေါကဏူကေပိ၊ တေနာဟ-အာတပေန၊ ပေ၊ အသမ္ပဒ္ဓန္တိ၊ ဂေါကဏူက-ဟူသည် ရွှံ့ပျော့ထဲ၌ သွားသော နွားတို့၏ ခွာဖြင့် ဖြတ်အပ်သည်ဖြစ်၍ နေရာရွေ့သွားသော ညွှန်တည်း။

ဆူးထသောညွန့်တည်း၊ လိဇ္ဇိတွာ-ကဲ့၍၊ ပတိတနဒိတဉ် ဝါ-ပြိုကျသော
 မြစ်ကမ်းပါး လည်းကောင်း၊ မဟန္တံပိ-ကြီးသည်လည်းဖြစ်သော၊
 နဂ်လစ္ဆိန္နမတ္တိကာပိဏ္ဍဝါ-ထယ်ဖြင့် ဖြတ်အပ်သော မြေစိုင်ခဲလည်းကောင်း၊ ဝါ-
 ထယ်ချေး(ချီး)ခဲလည်း ကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧဝမာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသော
 မြေတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ အဇာတပထဝီစ-
 အဇာတပထဝီကိုလည်းကောင်း၊ ဝိကောပေန္တဿ (စ)-ဖျက်ဆီးသော
 ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ [ဥမ္မတ္တကာဒိနံ စမှ စကို လိုက်စေ၊] ဣမဿ ထမ္မဿ-
 ဤတိုင်၏(ဤတိုင်စိုက်ဖို့)၊ အာဝါဉ်-တွင်းကို၊ ဇာန-သိစမ်းလော့၊ မတ္တိကံ-
 မြေညက်ကို၊ ဒေဟိ-ပေးစမ်းလော့၊ မတ္တိကံ-ကို၊ အာဟရ-ဆောင်ခဲ့စမ်း လော့၊
 မေ-အား၊ ပံသုနာ-မြေမှုန်ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ မတ္တိကံ-မြေညက်ကို၊ ကပ္ပိယံ-
 အပ်အောင်၊ ကရောဟိ-ပြုလော့၊ (တစ်နည်း) ကပ္ပိယံ ကရောဟိ-ကပ္ပိစမ်း လော့၊
 ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဏန္တဿ(စ)-ပရိယာယ်ဖြင့် ပြောသောရဟန်း၏လည်း ကောင်း၊
 အသဉ္စိစ္စ-သညာနှင့်တကွ မစေ့ဆော်မှု၍၊ ရုက္ခာဒိပဝဋ္ဋနေန-သစ်တုံး
 အစရှိသည်ကို လှိမ့်ခြင်းဖြင့်၊ ဘိန္တန္တဿ(စ)-ဖျက်မိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊
 [သစ်တုံးကို လှိမ့်ရာ၌ မြေပျက်၏၊ တောင်ဝှေးဖြင့် ထောက်၍ သွားရာ၌လည်း
 မြေပျက်၏၊ သို့သော် ပျက်စေလိုသော စေတနာမရှိသောကြောင့် အသဉ္စိစ္စ
 အနာပတ်တည်း၊] အဿတိယာ-သတိမရှိသဖြင့် (အမှတ်တမဲ့)၊ ပါဒဂုံဋ္ဌကာဒိဟိ-
 ခြေမ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဝိလေခန္တဿ (စ)-ခြစ်မိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊
 ဇာတပထဝီဘာဝံဝါ-ဝိ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဟံ-ငါသည်၊ ခဏာမိ-တူး၏၊
 ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ အဇာနန္တဿ (စ)-၏လည်းကောင်း၊
 ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-အနာပတ်တည်း။

ဇာတပထဝီ-ဇာတပထဝီလည်းကောင်း၊ ပထဝီသညိတာ-ဇာတပထဝီဟု
 အမှတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ခဏာခဏာပနာနံ-ကိုယ်တိုင် တူးခြင်း၊ သူ
 တစ်ပါးကို တူးစေခြင်းတို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်ပါးပါးလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊
 ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ တိဏိ-ကုန်သော၊ ဣမာနိ အင်္ဂါနိ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊
 သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-သမုဋ္ဌာန်အစရှိသည်တို့သည်၊ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနိ-အဒိန္နာဒါန
 (ဒုတိယပါရာဇိက)သိက္ခာပုဒ်နှင့် တူကုန်၏၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်
 သည်၊ ပဏ္ဏတ္ထိဝဋ္ဋံ-ပညတ်တော်ကြောင့် အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ တိစိတ္တံ၊
 တိဝေဒနံ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊ ဒသမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

ပဌမော-သော၊ မုသာဝါဒဝဂ္ဂေါ-သည်၊ သမတ္ထော-ပြီ။

အဿတိယာ။ ။သတိမထားဘဲ ခြေမ စသည်ဖြင့် အမှတ်တမဲ့ ခြစ်သူမှာသာ အနာပတ္တိ၊
 တချို့ကား မြေပေါ်၌ ကျောင်းပုံစံ ရေး၍ ပြတတ်ကြ၏၊ ထိုပြုမှု၌ကား အဿတိယာ မဟုတ်
 သဖြင့် အာပတ်သင့်သည်သာ။

၁။ ဘူတဂါမ ဘူတဂါမဝဂ္ဂဿ-ဝင်၏။ ပဌမေ-၌၊ ဘူတဂါမပါတဗျတာသိက္ခာပုဒ် ယာတိ ဧတ္ထ-၌၊ (အဝယဝတ္ထော-အစိတ်ဖြစ်သောအနက်ကို၊ ဧဝံ-၍ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော နည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗျော-၏။) ဘဝန္တိ-ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားကုန်ဆဲ၊ ကုတိစ-၍ပစ္စုပ္ပန်ဝစနတ္ထကြောင့်လည်းကောင်း၊ အဟေသုံ (အဘဝံ)-ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားကုန်ပြီ၊ ကုတိ စ-၍အတိတ်ဝစနတ္ထကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘူတာ-ဘူတတို့ မည်၏။ ဇာယန္တိ-ဖြစ်ထွန်းကုန်ဆဲ၊ ဝဗ္ဗန္တိ-ကြီးပွားကုန်ဆဲ၊ (ကုတိ အတ္ထော စ-၍ ၂ နက်သည်လည်းကောင်း၊) ဇာတာ-ဖြစ်ထွန်းကုန်ပြီး၊ ဝဗ္ဗိတာ-ကြီးပွားကုန်ပြီး၊ ကုတိ အတ္ထော စ-သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-၏။) ဂါမောတိ-ကား၊ ရာသီ-အပေါင်းအစုတည်း၊ ဘူတာနံ-ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားဆဲ၊ ဖြစ်ထွန်း ကြီးပွားပြီး မြက်၊ သစ်ပင်၊ ချုံ နွယ်တို့၏၊ ဂါမော-အပေါင်းတည်း။

ဘဝန္တိ အဟေသုံ စာတိ။ ။ “ဘဝန္တိတိ ဘူတာ၊ အဘဝံတိ ဘူတာ”ဟု ပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ် ဝိဂ္ဂဟ ၂ မျိုးပြုပါဟု ဆိုလိုသည်။ [အဟေသုံကား ဘူဓာတ်၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သော ဟူဓာတ်ဖြင့် ပြခြင်းတည်း၊ မှန်၏-“ဘူ၊ ဟူ-သတ္တာယံ”ဟု ဓာတ် ၂ မျိုးလုံးပင် သတ္တာအနက်ကိုချည်း ဟောကြ၏။ ထို့ကြောင့် တကယ် ဝိဂ္ဂဟပြုသောအခါ “အဘဝံတိ (တစ်နည်း-အဘဝိသုတိ) ဘူတာ”ဟု ပြရသည်။]

မူကွဲ။ ။ “အဟေသုံ”နေရာဝယ် ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ အချို့စာအုပ်များ၌ “အဟဝန္တိ”ဟု တွေ့ရ၏။ မောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယ၌ “အဘဝံ”ဟု ဆရာတို့ ပြင်ကြသည်။ ဘဝန္တိနှင့်တူအောင် ဘူဓာတ်အတိုင်း “အဘဝံ”ဟု မူရင်း ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ယောဇနာ၌ကား “အဟု ဝတ္ထံ”ဟု ရှိ၏။ မူရင်းနှင့် သာ၍ ဝေးသွားသည်။

ဇာယန္တိ ၊ပေ၊ အတ္ထော။ ။ “ဇာယန္တိ ဝဗ္ဗန္တိ”တို့သည် ဘဝန္တိ၏ အနက်ဖွင့်၊ “ဇာတာ ဝဗ္ဗိတာ”တို့သည် အဟေသုံ၏ (တစ်နည်း-အဘဝံ၏) အနက်ဖွင့်တည်း။ ထိုသို့ ၂ နက်စီ ဖွင့်ခြင်းဖြင့် ဘူဓာတ်၏ သတ္တာ (ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း)，ဝုဗ္ဗိ (ကြီးပွားခြင်း) အနက်များကို ပြ၏။ ထိုတွင်-ဘဝန္တိတိ ကုမိနာ “ဝိရုဋ္ဌမူလေ-စည်ပင်သော အမြစ်ရှိကုန်သော၊ နိလဘာဝံ အာပဋိတွာ-စိမ်းညိုကုန်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်၍၊ ဝဗ္ဗမာနကေ-ကြီးပွားဆဲဖြစ်ကုန်သော၊ တရုဏရုက္ခ ဂစ္ဆေ-သစ်ပင်ငယ် ချုံငယ်တို့ကို ဒဿေတိ၊ အဟေသုံတိ ကုမိနာ ပန “ဝဗ္ဗိတွာ ဌိတေ-ကြီးပွားပြီး၍ တည်နေကုန်သော၊ မဟန္တေ ရုက္ခဂစ္ဆာဒိကေ” ဒဿေတိ- ဋီကာ။

ဆိုလိုရင်းကား-သစ်ပင်တို့၌ အစွမ်းကုန် ကြီးပွားရသော အဆင့်အတန်း ရှိ၏။ ထို အဆင့်အတန်းသို့ မရောက်မီ ကြီးပွားနေဆဲ သစ်ပင် ချုံနွယ်များကို “ဘဝန္တိတိ ဘူတာ”ဟု ဆိုလိုသည်။ အစွမ်းကုန် ကြီးပွားပြီး၍ (ထိုထက် ကြီးပွားစရာ မရှိတော့ဘဲ) ရှင်နေသော သစ်ပင်များကို “အဟေသုံ (အဘဝံ)တိ ဘူတာ”ဟု ဆိုလိုသည်။

ဂါမောတိ ၊ပေ၊ ဘူတဂါမော။ ။ ဂါမောတိ ရာသီဖြင့် ဂါမသဒ္ဓါသည် အပေါင်းအစု အနက်ကို ဟောသော အနိပ္ပန္နပါဠိပဒိကပုဒ်ဟု ပြ၏။ ထို့နောက် “ဘူတာနံ+ဂါမော”ဟု ဆဋ္ဌိ တဖျရိသ်ကို ပြ၏။ ဤ ဝိဂ္ဂဟ၌ “ဘူတ”အရ အစိတ် အစိတ် သစ်ပင်များ ရ၍ “ဂါမ”အရ-

ဘူတဂါမော-တို့၏အပေါင်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဘူတာ ဇေ-ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားဆဲ၊
ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားပြီးသော မြက်၊သစ်ပင်၊ချုံနွယ်တို့သည်ပင်၊ ဂါမော-အပေါင်းတည်း၊
ဘူတဂါမော-ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားဆဲ၊ ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားပြီးသော မြက်၊သစ်ပင်၊ချုံနွယ်
အပေါင်း၊ ဇေ-ဤဘူတဂါမောဟူသော အမည်သည်၊ ပတိဋ္ဌိတ၊ပေ၊ရုက္ခာဒိနံ-
မြေ၌ တည်သော စိမ်းစိုသော မြက် သစ်ပင်အစရှိသည်တို့၏၊ အဓိဝစနံ-အမည်
တည်း။ [“ဇေ-ဤဘူတဂါမောဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ပတိဋ္ဌိတ၊ပေ၊ရုက္ခာဒိနံ-တို့ကို၊
အဓိဝစနံ-ဟောသော သဒ္ဒါတည်း”ဟုလည်း ပေးပါ။]

ပါတဗျဿ-သုံးစွဲအပ်သော မြက် သစ်ပင်အပေါင်း၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်း
ဖြစ်ရာတည်း၊ ပါတဗျတာ-သုံးစွဲအပ်သော မြက် သစ်ပင်အပေါင်း၏ဖြစ်ကြောင်း
ဖြစ်ရာ၊ ဆေဒနဘေဒနာဒိဟိ-ဖြတ်ခြင်း၊ ခွဲခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ယထာရုစိ-
အလိုရှိတိုင်း၊ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗတာ-သုံးစွဲထိုက်သည်၏ အဖြစ်တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော-
နက်၊ တဿ ဘူတဂါမပါတဗျတာယ-
ထိုဘူတဂါမ၏သုံးစွဲအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊

ထို သစ်ပင်တို့ အပေါင်း အစု ရ၏၊ ဤသို့ အစိတ်နှင့် အပေါင်းသာ ကွဲပြား၍ တကယ်
အရကောက်မှာ မကွဲပြားသောကြောင့် “ဘူတာ ဇေ+ဂါမော”ဟု အရတူ ကမ္မဓာရဲကို
တစ်နည်း ပြုပြန်သည်။

ပတိဋ္ဌိတ ပေ၊ အဓိဝစနံ။ ။ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌိတဿ ဟရိတဿ တိဏဿ ဇေဝ-မြေ၌
တည်၍ စိမ်းစိုသော မြက်၏လည်းကောင်း၊ ဟရိတရုက္ခာဒိနံ စ-စိမ်းစိုသော သစ်ပင်စသည်
တို့၏လည်းကောင်း(အမည် ဖြစ်သည်)၊ အာဒိသဒ္ဓေန-ရုက္ခာဒိနံ၌ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့်၊ ဩသမိ
ဂစ္ဆလတာဒယော-ဆေးပင်၊ ချုံနွယ် စသည်တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗတာတိ အတ္ထော။ ။ပါတဗျတာ၌ ပါဓာတ်၊ ကံဟော တဗျပစ္စည်း၊
ပါဓာတ် သည် သောက်ခြင်း၊ စောင့်ရှောက်ခြင်း အနက်များကို အဟောများသော်လည်း
ဤနေရာ၌ “ပရိဘောဂ”အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗတာတိ အတ္ထော”ဟု
ဖွင့်သည်။ [ဧတ္ထ စ ပါတဗျတန္တိ-ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗတာတိ ဝါ ပရိဘုဉ္ဇနကတန္တိ ဝါ အတ္ထော၊
ပါသဒ္ဓေါ ပန ပရိဘောဂတ္ထော၊- သဒ္ဓနီတိ- ကိတ် (၂၅)။]

ဆက်ဦးဆုံး- “ပရိဘောဂ”ဟူသည်လည်း စားသောက် သုံးဆောင်ခြင်းမဟုတ်၊ သုံးစွဲခြင်း
တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဆေဒနဘေဒနာဒိဟိ ယထာရုစိ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗတာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဖြတ်ချင်
ဖြတ်၊ ခွဲချင် ခွဲ၊ မီးတိုက်ချင် တိုက်၊ အလိုရှိသလို သုံးစွဲအပ် (သုံးစွဲထိုက်)သည်၏အဖြစ်ဟူသော
သုံးစွဲခြင်းကြိယာ-ဟူလို၊

မူကွဲ။ ။“ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗတာ”ဟု မူကွဲရှိ၏၊ ဖျက်ဆီးခြင်းအနက်ကို ဟောသော “ဘန္တ”ဓာတ်
သည် ပရိနှင့်တွဲလေ့ မရှိ၊ ထို့ပြင် ဖျက်ဆီးခြင်းအနက်ကို ဆိုလိုလျှင် “ယထာရုစိ”ဟု ဝိသေသန
လည်း မလို၊ ဖျက်ဆီးခြင်းကို ဆိုလိုလျှင် “ပါတဗျဘာဝန္တိ ဝိနာသေတဗ္ဗတာ”ဟု
ဒုတိယပါရာဇိက၌ သာရတ္ထ-ဝိမတိတို့ ဖွင့်ကြသကဲ့သို့၊ ဤနေရာ၌လည်း
“ဝိနာသေတဗ္ဗတာတိ အတ္ထော”ဟုသာ ဖွင့်သင့်၏၊ ဤသို့ အရပ်ရပ်ကို ထောက်ထားလျှင်
“ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗတာ”ဟု ရှိသော ပါဌ်သည် မသင့်မြတ်ပါ။

(ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ)။ စ-ဆက်၊ ဧတံ-ဤဘူတဂါမပါတဗျတာယဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ နိမိတ္တတ္ထေ-နိမိတ်အနက်၌၊ ဘုမ္မဝစနံ-သတ္တမိဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း၊ ဘူတဂါမပါတဗျတာဟေတု-ဘူတဂါမ်၏(သုံးစွဲအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဘူတဂါမဿ-ဘူတဂါမ်ကို (ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားဆဲ၊ ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားပြီးဖြစ်သော မြက် သစ်ပင် အပေါင်းကို) ဆေးဒနာဒိပစ္စယာ-ဖြတ်ခြင်းအစရှိသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ ဣတိ အတ္ထော။

တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ပထဝိဥဒကပါကာရာဒိသု-မြေ၊ ရေ၊ တံတိုင်း အစရှိသော အရပ်တို့တွင်၊ ယတ္ထကတ္ထမိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌၊ ဇာတံ-ဖြစ်သော (ပေါက်သော)၊ အသုက္ခံ-မခြောက်သေးသော၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ အတိသုဓမ္မတိဏံပိ-အလွန်သိမ်မွေ့သော မြက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သာသပဗီဇကသေဝါလမ္ဗိ-မုန်ညှင်းစေ့ပမာဏရှိသော မှော်ညှင်း၊ နှမ်းစေ့ငယ်ပမာဏရှိသော မှော်သေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓရဆေဒနဝိဇ္ဇနာဒိဟိ-ထုတ်နုတ်ခြင်း၊ ဖြတ်ခြင်း၊ ထိုးခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဝိကောပေတိ ဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း ဖျက်ဆီးအံ့၊ ပထဝီဇကနေ-ပထဝီဇကနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ [ဇကနဘေဒနဝိလေခနပစနာဒိဟိကို ဝုတ္တနယေနဟု ပြန်ညွှန်းသည်။] ဝိကောပါပေတိဝါ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း ဖျက်ဆီးစေအံ့၊ (သော ဘိက္ခု) ပါစိတ္တိယံ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏။

ဘူတဂါမဿ ဆေးဒနာဒိ။ ။ “ဘူတဂါမဿ”သည် ဆေးနု၌ စပ်ရသော ဆဋ္ဌိကံတည်း၊ [ယု-ဣ-တုမှီ၊ ပစ္စည်းပြီ၊ ဆဋ္ဌိကံနေစေ။] ဤနေရာ၌ ကံအနက်ပေးရသော်လည်း “ပါတဗျတာ နှင့် တွဲသောအခါ၌ကား တာ၌ စပ်ရသော သမ္ပန်ဖြစ်သောကြောင့် “ဘူတဂါမဿ-၏”ဟု ပေးရသည်၊ “ဘူတဂါမဿ+ပါတဗျတာ ဘူတဂါမပါတဗျတာ”ဟု ပြု။

ပထဝိဥဒကပါကာရာဒိသု။ ။ မြက်သည် မြေပေါ်၌ ပေါက်၏၊ မှော်များသည် ရေ၌လည်း ပေါက်တတ်၊ မိုးစိုနေသော တံတိုင်း-စေတီ စသည်၌လည်း ပေါက်တတ်၏၊ တံတိုင်း စသည်၌ ပေါက်၍ အရွက် ၂ ရွက် ၃ ရွက် ထွက်လျှင် ဘူတဂါမ်ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပထဝိဥဒကပါကာရာဒိသု”ဟု ပေါက်ရာဌာနများကို ညွှန်ပြသည်၊ အာဒိဖြင့် သစ်ပင်စသည်ကို ယူ၊ ကျူပေါင်း စသည်တို့သည် သစ်ပင်ပေါ်၌ ပေါက်တတ်ကြ၏။ [ရေအိုးများ၏ အပြင်ဘက်၌ ရေညိုကား ဗီဇဂါမ်တည်း။]

သာသပဗီဇကသေဝါလမ္ဗိ။ ။ သာသပသေဝါလံ-မုန်ညှင်းစေ့ ပမာဏရှိသော မှော်ညှင်း၊ ဗီဇကသင်္ခါတံ သေဝါလံ-(နှမ်းစေ့ငယ်ပမာဏ ရှိသောကြောင့်) ဗီဇကဟု ခေါ်အပ်သော မှော်သေး၊ ဣတိ အတ္ထော၊ တတ္ထ သာသပသေဝါလော နာမ-သာသပမတ္ထော ခုဒ္ဒကသေဝါလော၊ ဗီဇကသေဝါလော နာမ-ဥပရိခုဒ္ဒကပတ္ထော (အထက်၌ အရွက်ငယ်ရှိသော) ဟေဌာခုဒ္ဒကမူလော (အောက်၌ အမြစ်သေးရှိသော မှော်သေးတည်း)။ [ဗီဇကကို ပါစိတ္တိယံ၌ “တိလဗီဇက”ဟု ဆို၏။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ ရုက္ခဆိန္ဒနဝတ္ထုသ္မိ-သစ်ပင်ကို ဖြတ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ သာဏတ္ထိကံ-တည်း၊ ဘူတဂါမတော-ဘူတဂါမ်မှ၊ ဝိယောဇိတံ-ကင်းစေအပ်သော၊ မူလဗီဇ၊ ပေ၊ ဗီဇဗီဇာနံ-အမြစ်မျိုးစေ့၊ ပင်စည်မျိုးစေ့၊ အဆစ်မျိုးစေ့၊ အညွန့်မျိုးစေ့၊ အစေ့မျိုးစေ့တို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်ပါးပါးသော မျိုးစေ့သည်၊ ဘာဇနဂတံ ဝါ-အိုးခွက်၌ ရောက်သည်သော်လည်းကောင်း၊ (ပန်းအိုးထဲ စသည်၌ စိုက်ပျိုးထားသည်ကို ဆိုလိုသည်။) ရာသိကတံ ဝါ-အစုအပုံ ပြုအပ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ [ထင်းများပုံထားသကဲ့သို့ မြေပေါ်၌ ပုံထားအပ်သော ညောင်ဗုဒ္ဓဟေအကိုင်း၊ နဘဲကိုင်းစသည်။] (ဟောတိ-အံ့) ဘူမိယံ-မြေ၌၊ ရောပိတံ-စိုက်အပ်သည်၊ (သမာနံ)ပိ-ဖြစ်သော်လည်း၊ နိက္ခန္တမူလမတ္တံ ဝါ-ထွက်သောအမြစ်မျှရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ နိက္ခန္တအင်္ဂုရမတ္တံ ဝါ-ထွက်သော အညွန့်မျှရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-အံ့) အဿ-ထုံမျိုးစေ့၏၊ ဝိဒတ္ထိ မတ္တာ-တစ်ထွာမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ပတ္တဝဋ္ဌိ-အရွက်ဖူးသည်၊ သစေပ နိဂစ္ဆတိ-အကယ်၍မူလည်း ထွက်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-သော်လည်း)၊ မူလေ-အမြစ်သည်၊ အနိက္ခန္တေဝါ-မထွက်သေးသော်လည်းကောင်း၊ မူလေ-သည်၊ နိက္ခန္တေ-ထွက်လတ်သော်၊ ယာဝ-လောက်၊ အင်္ဂုရော-အညွန့်သည်၊ ဟရိတော-စိမ်းစိုသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်သေး၊ တာဝ ဝါ-ထုံ မစိမ်းစိုသေးသမျှသော်လည်းကောင်း၊

ဘူတဂါမတော ဝိယောဇိတံ။ ။သစ်ပင်ဖြစ်သော ဘူတဂါမ်မှ ဖြတ်၍-ဆွတ်ခူး၍ယူအပ်သည်ကို “ဝိယောဇိတ-မယှဉ်စေအပ်၊ ကင်းကွာစေအပ်”ဟု ဆိုသည်။ ထိုဝိယောဇိတသည် မူလဗီဇစသော ၅ မျိုးတွင် တစ်ပါးပါးတည်း။

ဆက်ဦးအံ့--ဗီဇ၌ ဝိဇောတံ (ဇနန)အနက်ဟော၊ စုရာဒိတည်း၊ ဝကို ဗပြု၊ အင်္ဂုရဒိ-အညွန့် အစရှိသည်ကို၊ ဗီဇတိ-ဖြစ်စေတတ်၏၊ ဣတိ ဗီဇံ “မူလမေဝ+ဗီဇံ မူလဗီဇံ”စသည် ပြု၊ ထိုဗီဇသည် ၅ မျိုးရှိ၏၊ ထိုတွင်-မူလဗီဇ ဟလိဒ္ဓိအာဒိကံ(နန္ဒင်းတက် စသည်) ခန္ဓဗီဇ-အဿတ္တာဒိကံ (အကိုင်းအခက်ကို စိုက်လျှင် အပင်ပေါက်နိုင်သော ညောင်ဗုဒ္ဓဟေ စသည်)၊ ဖလုဗီဇ-ဥစ္ဆူအာဒိကံ(ကြံစသည်)၊ အဂ္ဂဗီဇ-ဟိရိဝေရာဒိကံ(အညွန့်စိုက်လျှင် အပင်ပေါက်နိုင်သော ပန်းမ စသည်၊ ရှေးက “ဟိရိဝေရ-ဖာလာ”ဟု အနက်ပေးကြ၏၊ အချို့ရွက်လှပင်များလည်း အဂ္ဂဗီဇတွင် ပါဝင်၏)၊ ဗီဇဗီဇ-ပုဗ္ဗဏ္ဍာဒိကံ (ကောက်စပါး စသည်)။

နိက္ခန္တမူလမတ္တံ ။ ။ထိုဘာဇနဂတမျိုးစေ့သည်လည်းကောင်း၊ ရာသိကတမျိုးစေ့သည်လည်း ကောင်း (မြေ၌ ချ၍ စိုက်အပ်စေကာမူ) အမြစ်မျှသာ ထွက်သေး၍ အညွန့်မထွက်သေးသည်ကို “နိက္ခန္တံ+မူလမတ္တံ ယသ္မာတိ နိက္ခန္တမူလမတ္တံ”ဟု ဆိုသည်၊ မတ္တဖြင့် အညွန့်ထွက်ခြင်းကို ကန့်သည်၊ နိက္ခန္တအင်္ဂုရမတ္တံ၌လည်း နည်းတူ။

သစေ ပိဿ ၊ပေ၊ တာဝ။ ။ဤစကားသည် နိက္ခန္တမူလမတ္တံဝါ နိက္ခန္တအင်္ဂုရမတ္တံဝါကို ထပ်၍ ဖွင့်ပြသော စကားတည်း၊ မှန်၏-“သစေ ပိဿ၊ပေ၊ အနိက္ခန္တေဝါ”သည် နိက္ခန္တအင်္ဂုရမတ္တံ၏ ရှင်းလင်းချက်တည်း၊ “အညွန့်မျှထွက်”ဟူရာ၌ အညွန့်က(ငှက်ပျောပင်စိုက်ရာ၌ကဲ့သို့)

တံ-ထိုမျိုးစေ့ကို၊ ဝိကောပေန္တဿ-ဖျက်ဆီးသောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဘူတဂါမဗီဇဂါမေ-ဘူတဂါမ်၊ ဗီဇဂါမ်၌၊ ဝေမတိကဿ-၍၊ (ဝိကောပေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အဘူတဂါမာဗီဇဂါမေ-ဘူတဂါမ်မဟုတ်၊ ဗီဇဂါမ် မဟုတ်သော ဝတ္ထု၌၊ [“အဘူတဂါမာဗီဇဂါမေ”ဟု ပါဠိမှန် ရှိစေ၊ ၎င်းကား “အဘူတဂါမာဗီဇဂါမသည်”ကို နည်းမှီးပါ၊] ဘူတဂါမဗီဇဂါမသည်နော စေဝ-၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ စ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဝိကောပေန္တဿ-၏) တထာ-ထိုအတူ ဒုက္ကဋ်အာပတ်တည်း။

[ဒုက္ကဋ်ဝါရမှတစ်ပါး အနာပတ္တိဝါရကို ပြလို၍ “ဥဘယတ္ထ ပန”ဟု မိန့်၊] ပန-ကား၊ ဥဘယတ္ထ-၂ ပါးစုံသော ဘူတဂါမ် ဗီဇဂါမ်၌၊ အတထာသည်ဿ-ထိုဘူတဂါမ်၊ ဗီဇဂါမ်ဟု အမှတ်မရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဝိကောပေန္တဿ စ)၊ ဥမ္မတ္ထကာဒိနံ စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အသဗ္ဗိစ္စ(ဝါ)-သညာနှင့်တကွ မစေ့ဆော်မှု၍သော်လည်းကောင်း၊ အဿတိယာ(ဝါ)-သတိကင်းသဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အဇာနိတွာဝါ-မသိမှု၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝိကောပေန္တဿ-၏

ရွက်ဖူးတစ်ထွာမျှ ထွက်သော်လည်း အမြစ်မထွက်သေးလျှင် ဗီဇဂါမ်ပင် ဖြစ်သေး၏၊ ဖျက်သူမှာ ဒုက္ကဋ်သာတည်း၊ “နိက္ခန္ဓေ ဝါ မူလေ၊ပေ၊ တာဝံ”သည် နိက္ခန္ဓမူလမတ္တံ၏ ရှင်းလင်းချက်တည်း၊ “အမြစ်မျှထွက်”ဟု ရာ၌ အညွန့်မစိမ်းသေးသမျှ အမြစ်မျှ ထွက်သည်သာဖြစ်၍ ဖျက်ဆီးသူမှာ ဒုက္ကဋ်-ဟူလို။

တထာ ဘူတဂါမဗီဇဂါမေ။ ။တထာဖြင့် ဒုက္ကဋ်ကို ညွှန်းသည်၊ “ဘူတဂါမ်”ကား ထင်ရှားပြီ၊ ဗီဇဂါမ်ဟူသည် ပြဇာသော မျိုးစေ့များတည်း၊ ထိုမျိုးစေ့များလည်း ဘူတဂါမ်ဖြစ်သော သစ်ပင်၌ တည်နေဆဲ မဟုတ်ရ၊ သစ်ပင်မှ ကင်းကွာစေအပ် (ဆွတ်ခူး၍-ဖြစ်၍ ယူအပ်)သော နောင်ခါ သစ်ပင်ပေါက်စေနိုင်သောမျိုးသာ ဗီဇဂါမ်အမည် ရ၏၊ သစ်ပင်မပေါက်စေနိုင်လျှင် ဗီဇဂါမ်အမည် မရ။ [ဘူတဂါမတော ဝိယောဇိတံ ဝိရူဟနသမတ္ထမေဝ (စည်ပင်ပေါက်ရောက် စွမ်းနိုင်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော) မူလဗီဇဂါမံ ဗီဇဂါမော နာမာတိ ဝေဒိတဗျံ-မူကား။]

အသဗ္ဗိစ္စ။ ။အသဗ္ဗိစ္စာတိ ပါသာဏရုက္ခာဒိနိ ဝါ ပဝေဋ္ဌန္တဿ သာခံ ဝါ ကမ္မန္တဿ (ဒရွတ်တိုက်၍ ဆွဲလျက် မြက်သစ်ပင်များကို ဖျက်သူ) ကတ္တရဒဏ္ဍေန ဝါ ဘူမိံ ပဟရိတွာ ဂစ္ဆန္တဿ တိဏာနိ ကုပ္ပန္တိ၊ တာနိ တေန(ထိုရဟန်းသည်) ဝိကောပေဿာမိတံ ဧဝံ သဗ္ဗိစ္စ အဝိကောပိတတ္တာ အသဗ္ဗိစ္စ ဝိကောပိတာနိ နာမ ဟောန္တိ။

အဿတိယာ။ ။အညဝိဟိတော (တစ်ပါးအာရုံ၌ စိတ်ထားလျက်) ကေနစိ သဒ္ဓိ ကထေန္တော (စကားပြောစဉ်) ပါဒဂိုဠကေန ဝါ ဟထေန္တေန ဝါ တိဏံ ဝါ လတံ ဝါ ဝိကောပေန္တော (ပျက်စေလျက်) တိဋ္ဌတိ၊ ဧဝံ အဿတိယာ ဝိကောပေန္တဿ အနာပတ္တိ။

အဇာနိတွာ။ ။ဧတ္ထ အဗ္ဘန္တရေ (ဤအပုံအတွင်း၌) ဗီဇဂါမောတိ ဝါ ဘူတဂါမောတိ ဝါ န ဇာနာတိ (ဗီဇဂါမ်-ဘူတဂါမ်ရှိမှန်း မသိ)၊ ဝိကောပေမိတံ ပန ဇာနာတိ၊ (ကောက်ရှိုးပုံ အခြောက် ဖြစ်၍ ဖျက်ဆီးမှန်းကိုကား သိ၏)၊ ခနိတ္တိံ ဝါ ကုဒါလံ ဝါ (တရွင်း သို့မဟုတ်၊

လည်းကောင်း၊ ကုမ္ပဏိ-ဤသစ်ပင်ကိုဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အနိယမေတွာ-မသတ်မှတ်မူ၍၊ ရုက္ခ-ကို၊ ဆိန္ဒ-ဖြတ်လော့၊ ဝလ္လိ-နွယ်ကို၊ ဆိန္ဒ-လော့၊ ကုတိ အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသောစကားတို့ကို၊ ဘဏန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ကုမ္ပ ပုပ္ဖ-ဤပန်းကို၊ ဇာန-သိလော့၊ (ကုတိ)ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ကုမ္ပ ဖလံ-ဤ အသီးကို၊ ဇာန-လော့၊ (ကုတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ ကုမ္ပ-ဤဝတ္ထုကို၊ ဒေဟိ-ပေးလော့၊ ကုမ္ပ-ဤဝတ္ထုကို၊ အာဟရ-ဆောင်ခဲ့လော့၊ မေ-အား၊ ကုမ္ပနာ-ဤ ဝတ္ထုဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏။) ကုမ္ပ-ဤဝတ္ထုကို၊ ကပ္ပိယံ-အပ်အောင်၊ ကရောဟိ-လော့ (ကပ္ပိစမ်းလော့)၊ ကုတိ-သို့၊ ဘဏန္တဿ စ-၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)။

ပန-ဆက်၊ ဧဝံ-သို့၊ ကပ္ပိယဝစနေန-အပ်သောစကားဖြင့်၊ ဘူတဂါမတော-ဘူတဂါမ်မှ၊ ဝိယောဇိတံ-ကင်းစေအပ်ပြီးသော၊ ဗီဇာတံ-မျိုးစေ့အပေါင်းကို၊ ပုနပိ-တစ်ဖန်လည်း၊ ကပ္ပိယံ-အပ်အောင်၊ ကရောဟိ-ပြုလော့ (ကပ္ပိစမ်းလော့)၊ ကုတိ-ဤသို့၊ ကာရေတွာဝ-ကပ္ပိမှုကို ပြုစေပြီး၍သာ(ပြီးမှသာ)၊ ပရိဘူတဗ္ဗံ-သုံးဆောင် ထိုက်၏(သုံးဆောင်ကောင်း၏)၊ ဟိ-အကျိုးကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ကပ္ပိလတ်သော်၊ ဗီဇဂါမပရိမောစနမ္ပိ - ဗီဇဂါမ် အဖြစ်မှ လွတ်မြောက်စေခြင်းသည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ [ပိဖြင့် ဘူတဂါမ်မှ လွတ်ပြီးခြင်းကို ပေါင်း၊] ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-၏။

ပန-ဆက်၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သည်ကို (ကပ္ပိမှုကို)၊ ကရောန္တေန-ပြုသော လူ၊ သာမဏေသည်၊ အဂ္ဂိနာ ဝါ-မီးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နဓေန ဝါ-လက်သည်း ခြေသည်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သတ္တေနဝါ-ဓားစသော လက်နက်ဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုရာ၏၊ စ-ဆက်၊ အဂ္ဂိနာ-ဖြင့်၊ ကရောန္တေန-သည်၊

ပေါက်တူးကို) သံဂေါပနတ္ထာယ ဌပေတိ၊(လုံခြုံအောင် သိမ်းထား၏၊ အထဲသို့ ထိုးသွင်းလိုက်၏။) ဒယုမာနဟတ္ထော ဝါ အဂ္ဂိ ပါတေတိ၊ (မီးကို ယူသွားစဉ် လက်ကို လောင်၍ ပူသဖြင့် မြက် စသည်ပေါ်မှာ လွှတ်ချလိုက်၏။) တဩ စေ တိဏာနိ စ ဆိန္ဒန္တိ (တရွှင်းထိုးသွင်းသဖြင့် ပြတ် ကုန်၏။) ဒယုန္တိ (မီးကို လွှတ်ချသဖြင့် လောင်အပ်ကုန်၏။) ဧဝံ အဇာနိတွာ (ပျက်စီးလိမ့်မည်ဟု မသိဘဲ) ဝိကောပေန္တဿ အနာပတ္တိ။

ဧဝံ ကပ္ပိယဝစနေန။ ။မည်သည့်သစ်ပင်ဟု မသတ်မှတ်ဘဲ “ရုက္ခံ ဆိန္ဒ”စသည်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ “ကုမ္ပံ ပုပ္ဖံ ဇာန”စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆိုအပ်ပြီးသောစကားကို “ကပ္ပိယ ဝစနေ-ရဟန်းတို့အား အပ်သောစကား”ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ ကပ္ပိယစကားဖြင့်ဆို၍ ဘူတဂါမ် သစ်ပင်မှ ကွာစေအပ်ပြီးဖြစ်သော အကိုင်းအခက် အသီးအညွန့်သည် နောင်ခါ စိုက်၍ သစ်ပင် ပေါက်နိုင်သေးလျှင် ဗီဇဂါမ် ဖြစ်နေသေး၏၊ ဗီဇဂါမ်ကို ဖျက်ဆီးလျှင်လည်း ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်၏၊ ထို့ကြောင့် ထပ်၍ “ကပ္ပိယံ ကရောဟိ”ဟု ဆို၍ ကပ္ပိစေပြီးမှ စားကောင်းသည်။

ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ အဂ္ဂိနာ-ဖြင့်၊ ဧကဒေသေ-တစ်ခုသော အရပ်၌၊ ဖုသန္တေန-ထိလျက်၊ ကပ္ပိယန္တိ-အပ်ပါပြီဟူ၍၊ ဝတ္တာဝ-ဆို၍သာ၊ ကာတဗ္ဗ-ရာ၏။

သတ္တေန-ဓားစသော လက်နက်ဖြင့်၊ ကရောန္တေန-သည်၊ ယဿ ကဿစိ-သော၊ တိခိဏသတ္တဿ-ထက်သော လက်နက်၏၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ သူစိစ္ဆေဒနာဒိနမ္ပိ-အပ်၊ လက်သည်းလှီးဓား အစရှိသည်တို့၏လည်း၊ တုဏ္ဏေနဝါ-အပြီးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဓာရာယ ဝါ-အသွားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝေဝံ ဝါ-ထိုးအပ်ရာ အရာကိုသော်လည်းကောင်း(ထိုးရာကိုသော်လည်းကောင်း)၊ [ဝိဇ္ဇတိဇတ္ထာတိ ဝေဓော၊] ဆေဒံဝါ-ဖြတ်အပ်ရာ အရာကိုသော်လည်းကောင်း (ဖြတ်ရာကိုသော်လည်းကောင်း)၊ [ဆိဇ္ဇတိ ဇတ္ထာတိ ဆေဒေါ၊] ဒသေန္တေန-ပြလျက်၊ တထေဝ-ထိုရှေးနည်းအတိုင်းပင်၊ [“ကပ္ပိယံ”ဟု ဆို၍ပင်-ဟူလို၊] ကာတဗ္ဗ-ရာ၏။

နခေန-လက်သည်း ခြေသည်းဖြင့်၊ ကရောန္တေန-သည်၊ ဂေါမဟိသာဒိနံ-နွား၊ ကျွဲ အစရှိသည်တို့၏၊ ခုရေ-ခွာတို့ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ [နွား ကျွဲ ခွာတို့က မထက်သော ကြောင့် “ပြတ်ရာ”မထင်နိုင်၍ ချန်ထားသည်၊] ယေနကေနစိ-သော၊ အပူတိနာ-မပုပ်သော၊ မနုဿာနံဝါ-တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ တိရစ္ဆာန်ဝါ-တိရစ္ဆာန်တို့၏ သော်လည်းကောင်း၊ နခေန-လက်သည်း ခြေသည်းဖြင့်၊ [“လူတို့၏ လက်သည်း၊ ငှက်စသော တိရစ္ဆာန်တို့၏ ခြေသည်းဖြင့်”ဟု ဆိုလိုသည်၊] အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဆိန္နိတွာ-ဖြတ်၍၊ အာဟဋေနပိ-ဆောင်အပ်သော လက်သည်း ခြေသည်းဖြင့် လည်း၊ သတ္တေ-လက်နက်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်ပင်၊ [ဝေဝံဝါ ဆေဒံဝါ ဒသေန္တေန ကပ္ပိယံတိ ဝတ္တာဝါတိ ဝုတ္တံ အတိဒိဿတိ၊] ကာတဗ္ဗ-ပြုရာ၏။

ကပ္ပိယန္တိ ဝတ္တာဝါ။ ။ယာယကာယစိ ဘာသာယ (မည်သည့် ဘာသာဖြင့် ဆိုဆို) ကပ္ပိယန္တိ ဝတ္တာဝ (အပ်ပါ၏ဟု ဆို၍သာ ပြုရသည်) ဧဝံ သဒ္ဓေန ပဌမံ အဂ္ဂိနာ ဖုသိတွာ ပစ္စာ ကပ္ပိယန္တိ ဝတ္ထု န ဝဋ္ဋတိတိ ဒသေတိ၊ (ဝတ္တာဝ၌ ဧဝံဖြင့် ရှေးဦးစွာ မီးဖြင့် ထိလျက် နောက်မှ ကပ္ပိယံဟု ဆိုခြင်းငှာ မအပ်ဟု ပြ၏) ပဌမံ အဂ္ဂိ နိက္ခိပိတွာ (ရှေးဦးစွာ မီးကို ကပ္ပိမည့် ဝတ္ထုပေါ်၌ ချ၍) တံ အနုဒ္ဓရိတွာဝ (ထိုမီးကို မရုပ်သိမ်းဘဲသာ) ကပ္ပိယန္တိ ဝုတ္တေ ပန ဝဋ္ဋတိတိ ဝဒန္တိ။

မှတ်ချက်။ ။လူ သာမဏေတို့က “ကပ္ပိယံ”ဟု ဆိုရမည်ကိုသာ ပြသော်လည်း ရဟန်းက “ကပ္ပိယံ ကရောဟိ-အပ်အောင် ပြုလော့”ဟု ပဌမဆိုပြီးမှသာ လူ သာမဏေက “ကပ္ပိယံ”ဟု ဆိုရမည်၊ [“ကပ္ပိယံ ဘန္တေ”ဟု ယခုကလ၌ ဘန္တေ ထည့်၍ ဆိုကြသည်မှာလည်း အပြစ်မရှိပါ။] ထို့ပြင် တောင်လောက်ကြီးသော မျိုးစေ့ပုံကို ကပ္ပိခိုင်းကောင်းသောကြောင့် ထိုအပုံသည် အကပ်ခံပြီး မဟုတ်နိုင်ရကား ကပ္ပိရမည့် ပစ္စည်းများကို အကပ်မခံဘဲလည်း ကပ္ပိကောင်း၏၊ ထိုသို့ အကပ်မခံဘဲ တစ်ခါ ကပ္ပိထားလျှင် မကုန်မချင်း နောက်ရက်များ၌လည်း သုံးစွဲကောင်း ၏ဟု မှတ်ပါ။

တတ္ထ-ထိုသို့ ကပ္ပိမ္မကို ပြုရာ၌၊ ဗီဇာနံ-တို့၏၊ ပဗ္ဗတမတ္ထော-တောင်အတိုင်း အရှည်ရှိသော (တောင်မျှလောက်ကြီးသော)၊ ရာသိ-အစုအပုံသည်၊ သစေပိ (ဟောတိ)-အကယ်၍ မူလည်း ဖြစ်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိဝါ-လည်းကောင်း၊) ရုက္ခ သဟဿံ-သစ်ပင်တစ်ထောင်ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ-၍၊ ဧကာဗဒ္ဓံ-တစ်စုတည်း၊ ဖွဲ့စပ်အပ် သည်၊ (သစေ ဟောတိ၊ ဧဝံသတိ)ဝါ၊ ဥစ္ဆန္တံ-ကြိတို့၏၊ မဟာဘာရော-ကြီးစွာသော ဝန်သည်၊ ဗဒ္ဓိတွာ-ဖွဲ့စည်း၍၊ ဌပိတော-ထားအပ်သည်၊ (သစေပိ ဟောတိ၊ ဧဝံ သတိ ဝါ)၊ ဧကသ္မိ-တစ်ခုသော၊ ဗီဇေ-မျိုးစေ့ကို၊ ကပ္ပိယေ-အပ်သည်ကို၊ ကတေ ဝါ-ပြုအပ်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊ (ဥစ္ဆန္တံ ကပ္ပိယံ ကရိဿာမိတိ ဝါကျကို ထောက်၍ ဧကသ္မိ ဗီဇေ ဝါ စသည်နှင့် ကပ္ပိယေ ကတေ တို့ကို အရတူဟု မှတ်၊) (ဧကိဿံ-တစ်ခုသော) ရုက္ခသာခါယ-သစ်ကိုင်းကို၊ ကပ္ပိယာယ- အပ်သည်ကို၊ ကတာယ ဝါ-ပြုအပ်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊ (ဧကသ္မိ- တစ်ချောင်းသော) ဥစ္ဆန္တံ-ကို၊ ကပ္ပိယေ-အပ်သည်ကို၊ ကတေ ဝါ- ပြုအပ်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသည်၊ ကတံ- အပ်အောင်ပြုအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဥစ္ဆန္တံ-ကို၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သည်ကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တေဟိ-ထိုကြံတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဝါ- အတူ၊ ဗဒ္ဓံ-ဖွဲ့စည်းအပ်သော၊ ဒါရုကံ-ထင်းချောင်းငယ်ကို၊ ဝိဇ္ဇတိ-ထိုးအံ့၊ ဝဋ္ဋတိ ယေဝ-အပ်သည်သာ၊ ပန-ဗျတိရိုက်ကား၊ ယာယ ဝလ္လိယာ-အကြင်နွယ်ဖြင့်၊ ဘာရော-ကြံစည်းဝန်ကို၊ ဗဒ္ဓေါ-ဖွဲ့စည်းအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုနွယ်ကို၊ သစေ ဝိဇ္ဇတိ- အကယ်၍ ထိုးအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်။

မရိစပက္ကာဒိဟိ-ပြတ်သီးမှည့် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ မိဿေတွာ-ရော၍၊ ဘတ္တံ- ဆွမ်းကို၊ အာဟရန္တိ-ပို့ဆောင်ကြကုန်၏၊ တတ္ထ-ထိုသို့ ပို့ဆောင်ရာ၌၊ ကပ္ပိယံ ကရောဟိတိ-တိ ဟူ၍၊ ဝုတ္တေ-ရဟန်းက ဆိုအပ်သော်၊ (အနုပသမ္ပန္နော-သည်၊) ဘတ္တသိတ္ထေ-ဆွမ်းလုံးတို့ကို၊ သစေပိ ဝိဇ္ဇတိ-အကယ်၍ မူလည်း ထိုးစေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိဝိ) ဝဋ္ဋတိယေဝ-အပ်သည်သာ၊ [ဆွမ်းလုံးကို အပ် စသည်ဖြင့် ထိုးစေ ဦးတော့ ကပ္ပိပြီးသား ဖြစ်သည်-ဟူလို၊] တိလတဏှာလေသုပိ-နှမ်းနှင့်ရောသော ဆန်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော- သိကြောင်း အစီအရင်တည်း၊ [“နှမ်းနှင့်ရောသောဆန်”ဟူရာ၌ ချက်ပြီးထမင်းကို ယူ၊ ကာရဏူပစာတည်း၊ ထမင်းထဲ၌ နှမ်း ပါလာ၍ ကပ္ပိရာ၌ ဆွမ်းလုံးကို

ဒါရုကံ ဝိဇ္ဇတိ။ ။ဇာနိတွာဝါ အဇာနိတွာဝါ ဝိဇ္ဇတိဝါ ဝိဇ္ဇာပေတိဝါ-သစ်သားချောင်းမှန်း သိ၍ ဖြစ်စေ၊ မသိဘဲဖြစ်စေ၊ ကပ္ပိသူက ထိုးခုတ်လိုက်အံ့၊ သူတစ်ပါးကိုသော်လည်း ကပ္ပိသူက ထိုးခုတ်ခိုင်းအံ့၊ ဝဋ္ဋတိယေဝ။

တံ ဝိဇ္ဇတိ၊ န ဝဋ္ဋတိ။ ။“ထိုနွယ်ကို ထိုးခုတ်လျှင် မအပ်”ဟူရာ၌ ကပ္ပိရာ မရောက် သည်ကို “မအပ်”ဟု ဆိုလိုသည်၊ အကြောင်းကား...ဝလ္လိအာဒိနံ-တို့၏၊ ဘာဇနဂတိကတ္ထာ- တည်ရာခွက်နှင့် အလားတူကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ထိုးမိစေကာမူ ကပ္ပိရာရောက်သည်ပင်-ဟူလို၊] ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ ယာဂုယာ-ယာဂု၌၊ ပက္ခိတ္တာနိ-ထည့်အပ်သော နှမ်းတို့သည်၊ ဧကာဗဒ္ဓါနိ-တစ်ဆက်တည်း စပ်ကုန်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ န သန္တိဌန္တိ-မတည်ကုန်၊ တတ္ထ-ထိုယာဂဝယ် ထည့်အပ်သော နှမ်းတို့၌၊ ဧကေကံ-တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီကို၊ ဝိဇ္ဇိတွာ-ထိုး၍သာ၊ (ကပ္ပိယံ-ကပ္ပိမှုကို) ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၏၊ ကပ္ပိဌဗလားဒိနံ-သီးသီး အစရှိသည်တို့၏၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ မိဉ္ဇံ-အသားအနှစ်သည်၊ ဝါ-အဆန်သည်၊ ကဿာဟံ-ခွက်ကို၊ ဝါ-အခွံကို၊ မုဉ္ဇိတွာ-လွှတ်၍၊ (သစေ) သဉ္ဇရတိ-အကယ်၍ လှည့်လည်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဘိန္နာ ပေတွာ-ခွဲစေ၍၊ ကပ္ပိယံ-ကပ္ပိမှုကို၊ ကာရေတဗ္ဗံ-ပြုစေထိုက်၏၊ [သီးသီး အခွံက ခွက်နှင့် သဘောတူသောကြောင့် ခွဲစေပြီးမှ ကပ္ပိပါ-ဟူလို၊] (မိဉ္ဇံ-အသားအနှစ် သည်) ဧကာဗဒ္ဓိ-အခွံနှင့်တစ်ဆက်တည်း စပ်နေသည်၊ စေ(ဟောတိ)၊ (အဆန် မချောင်သည်ကို ဆိုလိုသည်) ဧဝံသတိ၊ ကဿာဟေဝိ-ခွက်၌လည်း၊ (ကပ္ပိယံ-ကို) ကာတု-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။

ပန-ကား၊ (ကပ္ပိမှု ပယောဂပါမှ အပ်သည်မှတစ်ပါး၊ ပယောဂ မပါဘဲ အပ်သော အသီးကား) ယံ ဖလံ-အကြင် အသီးသည်၊ တရုဏံ-နုသေးသည်၊ အဗီဇံ-ရင့်သောအစေ့ မရှိသည်၊ [အကုရဇနနသမတ္ထဗီဇရဟိတံ-အညွန့် အညောက်ကို ဖြစ်စေစွမ်းနိုင်သော အစေ့မှ ကင်းသော၊ တရုဏအဓမ္မဖလားဒိ-နုသောသရက်သီး စသည် သည်၊] ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ယဉ္ဇ-အကြင်အသီးသည်လည်း၊ နိဗ္ဗတ္တဗီဇံ-ထုတ်အပ်သောအစေ့ ရှိ၏၊ ဗီဇံ-အစေ့ကို၊ အပနေတွာ-ဖယ်ထုတ်၍၊ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ-သုံးဆောင်ထိုက်၏၊ တတ္ထ-ထို နုသော အစေ့ရှိသော အသီး၊ ထုတ်အပ်သော အစေ့ရှိသော အသီး၌၊ ကပ္ပိယကရဏကိစ္စံ-ကပ္ပိမှုကို ပြုဖွယ် ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ [သယမေဝ ကပ္ပိယာနိ-စားဖို့ရန် အလိုလို အပ်ပြီး ဖြစ်ကြသည်-ဟူလို၊] ဘူတဂါမော-ဂါမိလည်းကောင်း၊ ဘူတဂါမသညိတာ-ဂါမိဟု အမှတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝိကောပနံ ဝါ-ကိုယ်တိုင်ဖျက်ဆီးခြင်း သော်လည်းကောင်း၊ ဝိကောပါပနံ ဝါ-သူတစ်ပါးကို ဖျက်ဆီးစေခြင်းသော်လည်း ကောင်း၊ ပေ၊ ...ပဌမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၂။ အညဝါဒက ဒုတိယေ-၌၊ ယမတ္ထံ-အကြင်အကြောင်းအရာကို၊ [တွံ ကိရ သိက္ခာပုဒံ ဒုက္ကဋ္ဌာပတ္တိံ အာပန္နော-သင် ...ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သို့ ရောက် တယ်ဆို၊ ဣတိအာဒိကံ ယံကိဉ္ဇိ အတ္ထံ၊] သံဃမဇ္ဈေ-သံဃာ့ အလယ်၌၊ ဝိနယမရော - ဝိနည်းခိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုစ္ဆတိ - မေး၏၊ တတော-

နိဗ္ဗတ္တဗီဇံ။ ။ဗီဇနိဗ္ဗတ္တေတွာ(အစေ့ကို နှစ်စေ၍-ထုတ်၍) ဝိသု ကတွာ(အစေ့၊ အသားကို တခြားစီပြု၍) ပရိဘုဉ္ဇိတံ သတ္တုဏယံ (စား၍ ဖြစ်ကောင်းသော) အဓမ္မပနသာဒိဖလံ (သရက်၊ ဝိနွဲ့စသော အသီး)၊ [“ဗီဇံ အပနေတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ”သည် နိဗ္ဗတ္တဗီဇံ၏ အဖွင့်တည်း၊]

ထိုမေးအပ်သော အကြောင်းအရာမှ၊ အညံ့-အခြားအကြောင်းအရာကို၊ ဝဒတိ-
ပြောတတ်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ အညဝါဒကော-က မည်၏။ ဧတံ-ဤအညဝါဒက
ဟူသော အမည်သည်။ အညေန-မေးအပ်သော အကြောင်းမှ တစ်ပါးသော
အကြောင်းဖြင့်၊ အညံ့-မိမိပြောအပ်သော အကြောင်းမှ တစ်ပါးသော ဝိနည်းခိုရ်
ပြောအပ်သောအကြောင်းကို၊ ပဋိစရဏဿ-ဖုံးကွယ်ခြင်း၏။ နာမံ-အမည်တည်း၊
ဝိဟေသေတိ-ညှဉ်းဆဲတတ်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝိဟေသကော-
ဝိဟေသကမည်၏။ ဧတံ-ဤဝိဟေသကောဟူသောအမည်သည်။
တုဏှိဘာဝဿ-မဖြေဘဲ ဆိတ်ဆိတ် နေခြင်း၏။ နာမံ-အမည်တည်း၊ တသ္မိ
အညဝါဒကော-ထိုမေးအပ်သောအကြောင်း မှ တစ်ပါးသော အကြောင်းကို
ပြောဆိုတတ်သူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တသ္မိ) ဝိဟေသကော-ထိုမဖြေဘဲ
ညှဉ်းဆဲတတ်သူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဝတ္ထုဒ္ဒယေ-ဝတ္ထု ၂
ပါးအပေါင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယဒ္ဒယံ-ပါစိတ် ၂ ပါးအပေါင်းကို၊ (ဘဂဝတာ-သည်၊)
ဝုတ္တံ-ပြီ။

တသ္မာ-ထို့ကြောင့် (ထိုသို့ မေးအပ်သော အကြောင်းမှ
တစ်ပါးသောအကြောင်း ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းခြင်း၏ အညဝါဒက မည်သည်၏အဖြစ်၊
ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်း၏ ဝိဟေသကမည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) ယော ဘိက္ခု-
အကြင်ရဟန်းသည်၊ သာဝသေသံ-အကြွင်းနှင့်တကွဖြစ်သော၊ အာပတ္တိ-သို့၊
အာပနော-ရောက်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သံဃမဇ္ဈေ-သံဃာ့အလယ်၌၊
အနုယုညိယမာနော-မေးစိစစ်အပ်သော်၊ တံ-ထိုအာပတ်ကို၊ န ကထေတုကာမော-
မဖြေလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အညေန-မေးအပ်သောစကားမှ တစ်ပါးသော၊ ဝစနေန-
စကားဖြင့်၊ အညံ့-တစ်ပါးသော စကားကို၊ ဆာဒေန္တော-ဖုံးလွှမ်းလျက်၊ ကထာ
တထာ-ထိုထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊

အညေနာညံ ပဋိစရဏဿ။ ။အညေန-မေးအပ်သော အကြောင်းအရာမှ တစ်ပါးသော
အကြောင်းအရာဖြင့်+အညံ့-တစ်ပါးသော မေးအပ်သော အကြောင်းကို+ပဋိစရဏ-ဖုံးလွှမ်း
(ကွယ်ကာ)ခြင်း။ [ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထော ဟိ စရဏသဒ္ဓေါ ဟောတိ၊ ဓာတူနံ အနေကတ္ထတ္တာ။
]

မှတိချက်။ ။ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ၌ “အညံ ဝဒတိတိ အညဝါဒကံ၊ ဝိဟေသေတိတိ
ဝိဟေသကံ”ဟု နုပုလ္လင်ချ၏။ ဤ၌ ပုလ္လင်ချသောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဟောနေရကား အညေ
နာညပဋိစရဏ၊ တုဏှိဘာဝကို အရကောက်ဖို့ရန် ဘာဝပွမာနကြံ၍ ပြခဲ့ရသည်။ နဂိုကပင်
နုပုလ္လင်ချလျှင်ကား အညေနာညပဋိစရဏ၊ တုဏှိဘာဝကို တိုက်ရိုက်ယူနိုင်သောကြောင့်
ဘာဝပွမာန ကြံဖွယ်မလိုတော့။ [ဖုံးလွှမ်းကွယ်ကာပုံ ညှဉ်းဆဲပုံကို
ပါတိမောက်ဘာသာမူက၌ အကျယ်ပြထားပြီ။]

သာဝသေသံ။ ။ပါရာဇိကမှ တစ်ပါးသော အာပတ် ၆ ပုံကို “သဟ+အဝသေသေန
ယာ ဝတ္ထတိတိ”နှင့်အညီ သာသနာတော်၌ အကြွင်းအကျန်နှင့်တကွဖြစ်သော
(အကြွင်းအကျန် ရှိသေးသောကြောင့်) သာဝသေသအာပတ်ဟု ခေါ်၏။
ပါရာဇိကအာပတ်ကား အနဝသေသ အာပတ်တည်း။

ဝိက္ခိပတိ-ပယ်ရှား၏။ ယော စ-အကြင်ရဟန်းသည်လည်း၊ တုဏှိဘာဝေန-ဆိတ်ဆိတ်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝိဟေသေတိ-ညည်းဆဲ၏။ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏ (အတွက်) ဘဂဝတာ-သည်၊ ယံ အညဝါဒကကမ္မဉ္စေတိ-ကံကိုလည်းကောင်း၊ ယံ ဝိဟေသကကမ္မဉ္စ-ကံကိုလည်းကောင်း၊ အနုညာတံ-ပြီ၊ [ထိုကံပြုပုံကို ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပါဠိတော်မှာ ရှု] တသ္မိ-ထိုအညဝါဒကကံ၊ ဝိဟေသကကံကို၊ သံယေန-သည်၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ တထာ-ထိုသို့ အပြားရှိသော အညဝါဒက၊ ဝိဟေသကအမှုကို၊ ကရောန္တနံ-ပြုကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ၊ [ဆိုအပ်ပြီးသော အညဝါဒက၊ ဝိဟေသကအမှုကို တထာဟု ညွှန်းသည်။] (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ၊ ပေ၊) အညေန-တစ်ပါးသော အကြောင်းဖြင့်၊ အည-တစ်ပါးသော အကြောင်းကို၊ ပဋိစရဏဝတ္ထုသ္မိ-ဖုံးလွှမ်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အနာဏတ္တိကံ-တည်း။

(ကမ္မေ-အညဝါဒကကံ၊ ဝိဟေသကကံသည်၊) ဓမ္မကမ္မေ-ဓမ္မကံသည်၊ (သတိ-ဖြစ်လတ်သော်၊) တိကပါစိတ္တိယံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ (ကမ္မေ-သည်၊) အဓမ္မကမ္မေ-အဓမ္မကံသည်၊ (သတိ) တိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ အညဝါဒကေ ဝါ-ကံသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဟေသကေဝါ-ကံသို့သော်လည်းကောင်း၊ အနာရော ပိတေ-မတင်အပ်သေးမီ၊ တထာ-ထိုအညဝါဒက အမှု၊ ဝိဟေသက အမှုကို၊ ကရောန္တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပန္နဘာဝ-ရောက်သည်၏အဖြစ်ကို၊ (ဝါ-ပါနေသည်ကား အပို၊) အဇာနန္တဿ-မသိသည် ဖြစ်၍၊ [ဖုံးလွှမ်းလိုသောစိတ် မရှိ၊ တကယ်ပင် မသိ၍ ပြန်မေးသည်-ဟူလို၊] တုမေ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ဘဏထ-ပြောကြပါကုန်သနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆတော(စ)-လည်းကောင်း၊ ဂေလညေနဝါ-အနာကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ [ယေန ကထေတုံ န သက္ကောတိ၊ မုခေ တာဒိသေန ဗျာဓိနာ-မဖြေဆိုနိုင်လောက် အောင် ပါးစပ်၌ ပေါက်နေသော အနာကြောင့်-ဟူလို၊] သံဃဿ-၏၊ ဘဏ္ဍနာ ဒီနိ-ငြင်းခုံခြင်း အစရှိသည်တို့သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိ (ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန) ဝါ-ဤအလိုကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အဓမ္မေန-မတနားသဖြင့်၊ (ကမ္မ-ကို၊ ကရိဿန္တိ-ပြုကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝဂ္ဂေန-ဝဂ်ဖြစ်သော သံဃာဖြင့်၊ (ကမ္မံ ကရိဿန္တိ၊ ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) န ကမ္မာရဟဿ-ကံပြုခြင်းငှာ မထိုက်သူ၏ အပေါ်၌၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကရိဿန္တိ၊ ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေနဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ န ကထေန္တဿ (စ)-မဖြေဆိုသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)။

ဘဏ္ဍနာဒီနိ။ ။သံဃာ့အလယ်၌ မေးသည်ကို မိမိက ပြောလိုက်လျှင် သံဃာမှာ အငြင်းအခုံ ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု အထင်ရှိ၍ မပြောလျှင် အနာပတ္တိ၊ ဘဏ္ဍနာဒီနိ၌ အာဒိဖြင့် ကလဟ၊ ဝိဂ္ဂဟ၊ ဝိဝါဒ၊ သံဃဘေဒ၊ သံဃရာဇိတို့ကို ယူ။

ဓမ္မကမ္မေန-ကံဖြင့်၊ အာရောပိတတာ-အညပါဒကကံ၊ ဝိဟေသကကံသို့ တင်အပ်သူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အာပတ္တိယာဝါ-ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထုနာဝါ-ဝတ္ထုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အနုယုဉ္ဇိယမာနတာ-မေးစိစစ်အပ်သူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဆာဒေတုကာမတာယ-ဖုံးလွှမ်းလိုသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အညေန-တစ်ပါးသော အကြောင်းဖြင့်၊ အည-တစ်ပါးသော အကြောင်းကို၊ (တစ်နည်း၊ အညေနာည-အဖျင်းဖျင်း) ပဋိစရဏံ ဝါ-ဖုံးလွှမ်းခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ တုဏှိဘာဝေါ ဝါ-ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ တိဏိ-ဤ ၃ ပါးစီတို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ [အည ဝါဒကအတွက် အင်္ဂါ ၃ပါးကား-(၁) ဓမ္မကမ္မေန အာရောပိတတာ၊ (၂) အာပတ္တိယာ ဝါ ဝတ္ထုနာ ဝါ အနုယုဉ္ဇိယမာနတာ၊ (၃) အညေနာည ပဋိစရဏံတို့တည်း၊ ဝိဟေသကအတွက် အင်္ဂါ ၃-ပါးကား-(၃) အင်္ဂါ၌ တုဏှိဘာဝေါကို ပြောင်းလဲ ထည့်ရုံသာ]၊ ပေ၊ သဒိသာနိ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ သိယာ-ရံခါ၊ ကိရိယံ-မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို ပြုခြင်းရှိသည်လည်းကောင်း၊ သိယာ-ရံခါ၊ အကိရိယံ-ပြုထိုက်သော ဖြည့်ကျင့်မှုကို မပြုခြင်းရှိသည်လည်းကောင်း၊ [အညေနာည၊ ပဋိစရဏပြုခြင်းကို ကိရိယံ၊ ဆိတ်ဆိတ်မနေဘဲ ပြောရမည် ဖြစ်လျက် မပြောခြင်းကို အကိရိယံဟု ဆိုသည်]၊ ပေ၊ ဒုတိယသိက္ခာပုဒ် သမတ္ထံ။

၃။ ဥဇ္ဈာပနက တတိယေ-၌၊ ယေန ဝစနေန-အကြင်စကားဖြင့်၊ ဥဇ္ဈာပေန္တိ- သိက္ခာပုဒ် ၂ ဇ္ဈာယန အမူကု ပြုစေကြကုန်၏၊ (နောက်၌ ဖွင့်လတ္တံ့ဖြစ် သောကြောင့် အနက်မှန်ကို မသိသေးဟန်ဆောင်၍ ပေးရသည်)၊ ဣတ္ထန္နာမော-ဤအမည်ရှိသောရဟန်းသည်၊ ဆန္ဒာယ-ချစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဣဒံ နာမ-ဤမည်သော အမူကို၊ ကရောတိ-ပြု၏၊ ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိ သော စကားတို့ကို၊ ဝဒန္တာ-ပြောကုန်လျက်၊ သံဃေန-သည်၊ သမ္မုတိ-ကမ္မဝါစာဖြင့် သမုတိအပ်သော၊ သေနာသနပညာပကာဒိဘေဒံ-သေနာသနပညာပက အစရှိ သော အပြားရှိသော၊ ဥပသမ္ပန္တံ-ရဟန်းကို၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ အယသကာမာ-

ယေန ဝစနေန။ ။နောက်၌ ဝဒန္တာဟူသော ကြိယာ၏ ကံဖြစ်သော “ဆန္ဒာယ၊ ပေ၊ ကရောတိ” အစရှိသော စကားကိုပင် “ယေန ဝစနေန”ဟု ဆိုသည်။ [ဆန္ဒာယ၌ ပုလ္လိင်မှ ကုတ္တိလိင်ပြန်၍ ဆိုအပ်သော လိင်္ဂဝိပလ္လာသတည်း၊ “ဆန္နေန”ဟု ဆိုလိုသည်။]

ဣဒံ နာမ ကရောတိ။ ။ဣဒံဖြင့် မိမိ ပြောလိုအပ်သော အကြောင်းအရာကို ညွှန်ပြ၏၊ မည်သည့် ကိုယ်တော်ဟာ ဆန္ဒာဂတိလိုက်၍ သူနှင့် အကျွမ်းဝင်သူတို့အား “ကျောင်းကောင်း၊ ဆွမ်းကောင်းကို အလှည့်ချ၍ ပေး၏”စသော စကားမျိုးတည်း။

သေနာသနပညာပကာဒိဘေဒံ။ ။သံဃာတော်သည် ကမ္မဝါစာဖြင့် ရဟန်းတစ်ပါးကို “ကျောင်းအိပ်ရာနေရာကို ညွှန်ချတတ်၊ ခင်းပေးတတ်သူ”ဟု သမုတိအပ်၏၊ ထိုရဟန်းကို “သေနာသနပညာပကရဟန်း”ဟု ခေါ်၏၊ အာဒိဖြင့် ဘတ္တုဒ္ဒေသက (စာရေးတံဆွမ်း စသည်ကို

ကျော်စောမဲ့ကို အလိုရှိကုန်သည်။ ဟုတွာ-၍၊ ဘိက္ခုဟိ-အခြားရဟန်းတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ အဝဇ္ဇာပေန္တိ-အဝဇ္ဇာယနအမှုကို ပြုစေကြကုန်၏။ အဝညာယ-အောက်တန်းစားဟု၊ အသိအမှတ်ပြုလျက်၊ သြလောကာပေန္တိ-ကြည့်ရှုစေကြကုန်၏။ ဝါ-တစ်နည်း၊ လာမကတော-ယုတ်မာသူ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ (အယုတ်တမာကြီးဟူ၍)၊ စိန္တာပေန္တိ-ကြံစည်စေကြကုန်၏။ တံ ဝစနံ-ထိုအောက်တန်းစားဟု၊ အသိအမှတ်ပြုလျက်၊ ကြည့်ရှုစေကြောင်း စကားသည် (အယုတ်သဘော၊ ထုတ်မပြောဘဲ၊ တွေးတောကြံစည်စေကြောင်း စကားသည်)၊ ဥဇ္ဈာပနကံ-ဥဇ္ဈာပနကမည်၏။

အလှည့်ကျအားဖြင့် ညွှန်ပြတတ်သူ၊ ယာဂုဘာဇက (သံဃိကယာဂုကို ဝေဖန်တတ်သူ၊ ဖလဘာဇက (သံဃိကသစ်သီးကို ဝေဖန်တတ်သူ)စသည်ဖြင့် သမ္မုတိရထားသူများကို ယူပါ။

ဘိက္ခုဟိ အဝဇ္ဇာပေန္တိ။ ။ဘိက္ခုဟိသည် ဈေဓာတ်၏ ကတ္တား၊ တစ်နည်း-ကာရိတ်ကံတည်း။ ဥဇ္ဈာပေန္တိကို “အဝ+ဇ္ဇာပေန္တိ”ဟု ရှေးဦးစွာ ပုဒ်ဖြတ်ပြ၏။ ထိုသို့ ပြသဖြင့် ဥ-ပုဒ်ရင်း မဟုတ်၊ အဝကို ပြုထားသော (သြဇာဝိပရိတ်) ဥ-ဟု သိစေ၏။ ထို့နောက် အဝဥပသာရ၏ အဝညာယအနက်၊ ဈေဓာတ်၏ သြလောကနအနက်ကို ယူစေလို၍ “အဝညာ+သြလောကာ ပေန္တိ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဈေဓာတ်သည် “ဈေတု ဥဇ္ဈာန ဒဟန-ညာဏ စိန္တန ဒိတ္တိသု”ဟူသော အနက်များကိုသာ ဟော၍ သြလောကန အနက်ကို မဟောသော်လည်း “ဓာတူနံ အနေကတ္ထတ္တာ” နှင့် အညီ သြလောကန အနက်ကို ဟောသည်ဟု မှတ်ပါ။]

လာမကတော ဝါ စိန္တာပေန္တိ။ ။ဤဒုတိယနည်းဖြင့် အဝ၏ လာမကအနက်ကိုလည်း ကောင်း၊ ဈေဓာတ်၏ အနက်ရင်းဖြစ်သော စိန္တာအနက်ကိုလည်းကောင်း ပြသည်။ ထို ၂ နက် တွင် “ဤရဟန်းသည် ဆန္ဒဂတိလိုက်တတ်သော အောက်တန်းစားတည်း”ဟု အခြားရဟန်း တို့က ကြည့်ကြအောင် (အမြင်သေးကြအောင်) အပြစ်ပြောကြောင်း စကားကို “အဝညာယ သြလောကာပန”ဟုလည်းကောင်း၊ ဤရဟန်းဟာ ဆန္ဒဂတိလိုက်တတ်သော ယုတ်မာသူပဲ”ဟု အခြားရဟန်းများ စိတ်ထဲ၌ ကြံစည်အောင် (အထင်သေးအောင်) အပြစ်ပြောကြောင်းစကားကို “လာမကတော စိန္တာပန”ဟုလည်းကောင်း မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် “ယေန ဝစနေန ဥဇ္ဈာပေန္တိ”ဟု စချီခဲ့သည်။

မူကွဲ။ ။ဘိက္ခုဟိ “အဝဇ္ဇာပေန္တိ”နေရာဝယ် “အဝဇ္ဇာနာပေန္တိ”ဟု ပါရှိ၏။ ဥ+ဇ္ဈာပေန္တိကို “အဝ+ဇ္ဇာပေန္တိ”ဟု ပဒေစ္ဆေ ပြခြင်းသာဖြစ်သောကြောင့် ထို “အဝဇ္ဇာနာပေန္တိ”သည် အထက်ထက်က ပျက်လာသော ပါဌ်ပျက်သာတည်း။ ဤနေရာ၌သာ ပျက်သည် မဟုတ်သေး။ ဒုတိယ ပါရာဇိက အဋ္ဌကထာကြီး၌လည်း ပျက်သည်ပင်။ [အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတူနံ ဈေသဒ္ဓေါ သြလောကနတ္ထောဝိ ဟောတိတိ အာဟ--အဝညာယ သြလောကာပေန္တိတိ၊ စိန္တနတ္ထောယေဝ ဝါ စိန္တာပေန္တိတိ-ဋီကာသစ်၊ ဤ ဋီကာသစ်သည် ပါဌ်မှန်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။ ပါမိတျာဒိယောဇနာ ၌ကား “အဝ+ဇ္ဇာနာပေန္တိ”ပါဌ်ကို တွေ့ရ၍ “ဈေသဒ္ဓေါ ဉာဏတ္ထော”ဟု ဖွင့်သွားလေသည်။]

စ-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ယေန-အကြင်စကားဖြင့်၊ တထေဝ-ထိုရှေးနည်းအတူ သာလျှင်၊ [ဆန္ဒာယ ဣတ္ထန္ဒာမော စသည်ကို “တထေဝ”ဟု ညွှန်ပြ၏။] ဝဒန္တာ-ပြောဆိုကုန်လျက်၊ ခိယန္တိ-အပြစ်ပြောကုန်၏။ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသောအရပ်၌၊ (ရောက်ရာ ရောက်ရာ အရပ်၌)၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ အဝဏ္ဏံ-အပြစ်ကို၊ ပကာသေန္တိ-ထင်ရှားပြကြကုန်၏။ တံ-ထိုအပြစ်ပြောကြောင်းစကားသည်၊ (ရှုတ်ချကြောင်း စကားသည်)၊ ခိယနကံ-ခိယနက မည်၏။ ဥဇ္ဈာပနကေ-အောက်တန်းစားဟု၊ အသိအမှတ်ပြုလျက်၊ ကြည့်ရှုစေကြောင်းဖြစ်သော၊ ဝါ-အယုတ်သဘော၊ ထုတ်မပြောဘဲ၊ တွေးတော ကြံစည်စေကြောင်းဖြစ်သော၊ (တသ္မိ-ထိုစကားကြောင့်လည်းကောင်း၊) ခိယနကေ-အပြစ်ပြောကြောင်းဖြစ်သော၊ ဝါ-ရှုတ်ချကြောင်းဖြစ်သော၊ တသ္မိ-ထိုစကားကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဝတ္ထုဒ္ဒယေ-ဝတ္ထု ၂ ပါး အပေါင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယဒွယံ-ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ တသ္မာ-ကြောင့် (ထိုသို့ အယသကို လိုလား၍ အမြင်သေး အထင်သေးဖြစ်အောင် ပြောကြောင်းစကားကို ဥဇ္ဈာပနက၊ ရှုတ်ချကြောင်းစကားကို ခိယနကဟု ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ သမ္မတဿ-ကမ္မဝါစာဖြင့် သမုတ်အပ်ပြီးသော၊ ဘိက္ခုနော-ရဟန်း၏၊ အယသကာမတာယ-ကျော်စောမဲ့ကို အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-အခြားရဟန်းအား၊ ဝဒန္တော-ပြောလျက်၊ ဥဇ္ဈာပေတိ ဝါ-အောက်တန်းစားဟု၊ အသိအမှတ်ပြုလျက်၊ ကြည့်ရှုစေမှုလည်း ကြည့်ရှုစေအံ့ (အယုတ်သဘော၊ ထုတ်မပြောဘဲ၊ တွေးတော ကြံစည်စေမှုလည်း ကြံစည်စေအံ့)၊ ခိယတိ ဝါ-အပြစ်ကို ထင်ရှားပြမှုလည်း ပြအံ့ (ရှုတ်ချမှုလည်း ရှုတ်ချအံ့)၊ ပေ၊ ဟောတိ-၏။

(ကုဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ ပေ ၊ ဥဇ္ဈာပနကခိယနဝတ္ထုသ္မိ-အောက်တန်းစားဟု၊ အသိအမှတ်ပြုလျက်၊ ကြည့်ရှုစေကြောင်း၊ ယုတ်မာသူဟု ကြံစည်စေကြောင်း စကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ အပြစ်ပြောခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် (ကဲ့ရဲ့စေကြောင်း စကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ ရှုတ်ချကြောင်းစကားကို ပြောဆိုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်)၊ ပေ၊ အနာဏတ္တိကံ-တည်း၊ တဿ ဥပသမ္ပန္နဿ-ထိုရဟန်း၏(အပေါ်၌)၊ ယံ သမ္မုတိကမ္မံ-အကြင် သမ္မုတိကံကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ တသ္မိ-ထိုသမ္မုတိကံသည်၊ ဓမ္မကမ္မေ-ဓမ္မကံသည်၊ (သတိ-ဖြစ်လတ်သော်) တိကပါစိတ္တိယံ-သည်။

ယေန စ ၊ ပေ၊ ခိယန္တိ။ ။ ခိဓာတ်သည် ကောဓ-ဟိသာအနက်ကို ဟော၏။ ဤနေရာ၌ ကား ကောဓအတွက် အပြစ်ပြောခြင်း၊ အတင်းပြောခြင်း အဝဏ္ဏပကာသန အနက်တိုင်အောင် ယူစေလို၍ “အဝဏ္ဏံ ပကာသေန္တိ”ဟု ဖွင့်၏။ ယေနကို ထောက်၍ အပြစ်ပြောကြောင်း၊ အတင်းပြောကြောင်း စကားကို “ခိယနက” ခေါ်သည်ဟု မှတ်။ [ဥဇ္ဈာပေန္တိ ဧတေနာတိ ဥဇ္ဈာပနံ၊ ဥဇ္ဈာပနံယေဝ ဥဇ္ဈာပနကံ။ (ကပစ္စည်း သုတ္တ)၊ ခိယန္တိ ဧတေနာတိ ခိယနံ စသည် နည်းတူ၊ ခိဌိ ဣကို ဣယပြ။]

(ဟောတိ)၊ (တသ္မိ-ထိုသမ္ပတိကံသည်)၊ အဓမ္မကမ္မေ-သည်၊ (သတိ) တိကဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-လူ၊ သာမဏေ၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ တထာ-ထိုဆန္ဒာယ ကုတ္တန္တဿမော အစရှိသော စကားကို၊ ဘဏန္တဿ(စ)-၏ လည်းကောင်း၊ အသမ္ပတဿ-ကမ္မဝါစာဖြင့် မသမုတ်အပ်သော ရဟန်း၏၊ အဝဏ္ဏ-ကို၊ ယဿ ကဿစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်၏၊ သန္တိကေ၊ ဘဏန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊ (ဒုက္ကဋ် ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ သမ္ပတဿဝါ-သမုတ်အပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အသမ္ပတဿဝါ-မသမုတ်အပ်သည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-လူ၊ သာမဏေ၏၊ အဝဏ္ဏ-ကို၊ ယဿ ကဿစိဒေဝ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်၏ပင်၊ (အထက်၌ ယဿ ကဿစိ ပါခဲ့၍ ဤ၌ ဧဝဟု ထည့်သည်)၊ သန္တိကေ-၌၊ [ရဟန်းထံဖြစ်စေ၊ လူ-သာမဏေထံဖြစ်စေ-ဟူလို၊] ဘဏန္တဿ-၏၊ (ဤ၌ “စ”ပါသည်ကား ပိုဟန်တူသည်)၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)။

ပကတိယာဝ-ပင်ကိုအားဖြင့်ပင်၊ ဆန္ဒဒိဝသေန-ဆန္ဒအစရှိသည်တို့၏အစွမ်း ဖြင့်၊ ကရောန္တံ-ပြုနေသောရဟန်းကို၊ ဥဇ္ဈာပေန္တဿဝါ (စ)-ကဲ့ရဲ့စေသောရဟန်း၏ သော်လည်းကောင်း၊ [ဝါဖြင့် ခိယန္တိကို ဝိကပ်ပြု၏၊] ခိယန္တဿဝါစ- အပြစ်ပြော သော ရဟန်း၏သော်လည်းကောင်း၊ [ဝါဖြင့် ဥဇ္ဈာပေန္တဿကို ဝိကပ်ပြုသည်၊] ဥဗ္ဘတ္တကာဒိနံစ-တို့၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ၊ ဓမ္မကမ္မေန-ဖြင့်၊ သမ္ပတတာ-

အသမ္ပတဿ စ။ ။ကမ္မဝါစာယ အသမ္ပတဿ (ကမ္မဝါစာဖြင့် မသမုတ်အပ်ဘဲ) ကေဝလံ တဝေဝ ဧသော ဘာရောတိ သံယေန အာရောပိတဘာရဿ (သေနာသနပညာပန စသော တာဝန်သည် သင်၏တာဝန်ပဲဟု တင်အပ်သော တာဝန်ရှိသော ရဟန်း၏) တစ်နည်း-ဘိက္ခုနံ ဝါ ဖာသုဝိဟာရတ္ထာယ သယမေဝ ဘာရံ ဝဟန္တဿ (သံယာက တာဝန်ပေးမထား သော်လည်း ရဟန်းများ ချမ်းသာအောင် မိမိဖာသာ တာဝန်ဆောင်နေသူကို “အသမ္ပတဿ”ဟု ဆိုသည်)၊ တစ်နည်း-ယတြ ဝါ ဒွေ တယော ဘိက္ခု၊ ဝိဟရန္တိ၊ တတြ တာဒိသံ ကမ္မံ ကရောန္တဿ (၂ ပါး ၃ ပါး နေရာဌာန၌ က မ္မဝါစာဖြင့် သမုတ်၍ မဖြစ်၊ တစ်ပါးက ထိုတာဝန်ကို ပြုနေလျှင် “အသမ္ပတဿ” ပင်။)

အနုပသမ္ပန္နဿ။ ။ဧတ္ထ ပန ကိဉ္စာပိ အနုပသမ္ပန္နဿ တေရသ သမ္ပတိယော ဒါတုံ န ဝဋ္ဋတိ-သာမဏေမှာ သမ္ပတိ ၁၃ ပါးလုံး ပေးခွင့်မရှိ၊ တထာပိ ယော ဥပသမ္ပန္နကာလေ လဒ္ဓသမ္ပတိကော၊ ပစ္စာ အနုပသမ္ပန္နဘာဝေ ဌိတော၊ တံ သန္ဓာယ သမ္ပတဿာတိ ဝုတ္တံ-သို့သော် ရဟန်းတုန်းက သမ္ပတိ ရဖူး၍ ယခု သာမဏေဘဝ၌ တည်နေသော ရဟန်းဘဝမှ လျှောကျလာသူကို “အနုပသမ္ပန္နသမ္ပတ”ဟု ခေါ်သည်။

ဥဗ္ဘတ္တကာဒိနံ။ ။အာဒိဖြင့် အာဒိကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ယူရ၏၊ အာဒိကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်သာ အနာပတ္တိ ဖြစ်၏၊ မဟုတ်မမှန် လုပ်ကြံလိမ့်လည်၍ အတင်းပြောခြင်း ဖြစ်ရကား မုသာဝါဒသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်မူ အာပတ်သင့်၏။ [ယသ္မာ ဥဇ္ဈာပနဉ္စ ခိယနဉ္စ မုသာဝါဒ ဝသေန ပဝတ္ထံ၊ တသ္မာ အာဒိကမ္မိကဿ ကုမိနာဝ အနာပတ္တိ၊ မုသာဝါဒေန ပန အာပတ္တိ ယေဝါတိ ဂဟေတဗွဲ-(ဋီကာ)။]

သမုတ်အပ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဂတိဂမနာဘာဝေါ-အဂတိလိုက်မှု၏ မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုအဂတိမလိုက်သော ရဟန်း၏၊ အဝဏ္ဏကာမတာ-အပြစ်ကို အလိုရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဝဒတိ-ပြော၏၊ တဿ-ထိုပြောရာပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥဇ္ဈာပနံဝါ-ကဲ့ရဲ့စေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ (ဝါဖြင့် ခိယနံ ဝါကို ဝိကပ်ပြုသည်။) ခိယနံဝါ-အပြစ်ပြောခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ဆ-ဤ ၆ ပါးစီတို့သည်၊ [ဥဇ္ဈာပနအတွက် ၆ ပါး၊ ခိယနအတွက် ၆ ပါး-ဟူလို]၊ ပေ၊ ပန-အထူး၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဒုက္ခဝေဒနမေဝ-ဒုက္ခဝေဒနာသာ ရှိ၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊ တတိယသိက္ခာပုဒ် သမတ္ထံ။

၄။ ပဌမသေနာသန စတုတ္ထေ-၌၊ သံဃိကန္တိ-ကား၊ သံဃဿ-၏၊ သန္တကံ-သိက္ခာပုဒ် ဥစ္စာဖြစ်သော၊ (မဉ္ဇ ဝါ စသည်၌ စပ်) မဉ္ဇာဒီသု-ညောင်စောင်း အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ မဉ္ဇသင်္ခေပေန-ညောင်စောင်းအသွင်ဖြင့်၊ (ညောင် စောင်း၌ ထည့်သွင်းကြောင်း ပုံသဏ္ဌာန်ဖြင့်) ကတော-ပြုအပ်သော၊ သဗ္ဗောပိ-အလုံးစုံသော အိပ်ရာသည်လည်း၊ မဉ္ဇောယေဝ-မဉ္ဇမည်သည်သာ၊ ပိဋေပိ-အင်းပျဉ်၌လည်း၊ ဧသေဝ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော-တည်း၊ ပန-ကား၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ စောဠေနဝါ-အဝတ်ဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ကပ္ပိယစမ္ပေနဝါ-အပ်သော အရေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊

မဉ္ဇသင်္ခေပေန။ ။သံခိပိယတိ ဧတေနာတိ သင်္ခေပေါ။ ထည့်သွင်း(ရေတွက်)ကြောင်း ပုံသဏ္ဌာန်၊ မဉ္ဇေသင်္ခေပေါ မဉ္ဇသင်္ခေပေါ၊ အကြင် ပုံစံမျိုးဖြင့် လုပ်ထားလျှင် မဉ္ဇအမျိုးအစားတွင် ပါဝင်၏၊ ထိုပုံစံကို “မဉ္ဇသင်္ခေပ”ဟု ခေါ်၏၊ ဤပါဌ်ဖြင့် ပိဋအမျိုးအစားကို ကန့်သည်။

မဉ္ဇ။ ။ရေးက “ညောင်စောင်း”ဟု အနက်ပေးကြ၏၊ “ခဏှ-ခဏှ(ခုတင်)”ဟု ထောမနိမိ ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် အိပ်ဖို့ရာ ခုတင်အမျိုးမျိုးကို “မဉ္ဇီ”ဟု ဤသိက္ခာပုဒ်၌ မှတ်ပါ။ [အခြားနေရာ ၌ကား ပန်းရံ၊ လက်သမားတို့၏ ငြိမ်းကိုလည်းကောင်း၊ တောထဲ၌ လယ်ယာစောင့်သောအခါ နေရသော လင့်စင်ကိုလည်းကောင်း “မဉ္ဇ”ဟု ခေါ်သေး၏။]

ပိဋ။ ။ရေးက “အင်းပျဉ်”ဟု အနက်ပေးကြ၏၊ “အာသနဘေဒ-ထိုင်စရာအထူး”ဟု ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် ကုလားထိုင်စသော အနိမ့်အမြင့် ဖင်ထိုင်ခုံအမျိုးမျိုးကို ဤသိက္ခာပုဒ်၌ “ပိဋ”ခေါ်သည်ဟု မှတ်ပါ။ [အခြားနေရာ၌ကား “ထမင်းစားခုံ၊ စာရေးခုံ၊ ယဇ်ပလ္လင်”စသည်များကိုလည်း “ပိဋ”ဟု ခေါ်သေး၏။]

ကပ္ပိယစမ္ပေန။ ။“မိဂါဇေဋကစမ္ပေန”ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ မိဂအရ၌ ဧကီမိဂ(ဧကီမည်သော သားကောင်၊ ဝါ-တောဆိတ်နက်)၊ ဝါတမိဂ(သမင်ပျံ-လေကဲ့သို့ အပြေးမြန်သောသားကောင်)၊ ပသဒမိဂ (သမင်ပျောက်)၊ ကုရုဏိမိဂ (ဒရယ်)၊ မိဂမာတုက (ဆတ်)၊ ရောဟိတမိဂ(စိုင့်) ဤ မိဂအမျိုးမျိုး ပါဝင်၏။

ဆဝိ-အရေကို (အခွံကို)၊ ကတွာ-၍၊ မနုဿလောမံ-လူ့အမွေးကိုလည်းကောင်း၊ တာလီသပတ္တဉ္စ-အခြားအရွက်နှင့် မရောသော ပန်းညိုရွက်ကိုလည်းကောင်း၊ (အခြားအရွက်တို့နှင့်ရောထည့်လျှင်ကား အပ်၏) ဌပေတွာ-၍၊ ယေဟိ ကေဟိစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးကုန်သော၊ လောမ၊ပေ၊စောဋ္ဌေဟိ-အမွေး၊ အရွက်၊ မြက်၊ လျှော်၊အဝတ်ပိုင်းတို့ဖြင့်၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍(အဆာသွတ်၍)၊ ကတသေနာသနံ-ပြုအပ်သော ကျောင်းအသုံးအဆောင်ကို၊ ဘိသိတိ-ဘိသိဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တတ္ထ-ထိုဘုံလျှို့၍၊ နိသိဒိတုမ္ပိ-ထိုင်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ နိပဇ္ဇိတုမ္ပိ-အိပ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ [လဲအဆာသွတ်ထားသော မွေ့ရာ ဖုံတို့၌ကား ထိုင်ခြင်း၊ အိပ်ခြင်းငှာ မအပ်၊] စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဘုံလျှို့၍၊ ပမာဏပရိစ္ဆေဒေါပိ-ပမာဏအပိုင်းအခြားသည်လည်း၊ နတ္ထိ-မရှိ။

ပန-ကား၊ ကောစ္ဆံ-ခပ်အခင်းသည်၊ ဝါကဉ္စသီရမုဉ္ဇပဗ္ဗဇာဒိနံ-လျှော်မျှင်၊ ပန်းရင်းမြက်၊ ဖြူဆံမြက်၊ ပြိန်းမြက် အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရမယံ-တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ပြုအပ်သည်၊ [အညတရေန+ပကတံ အညတရမယံ၊ တပ္ပကတိဝစနေမယော၊]

ဘိသိ။ ။“ဘုံလျှို့”ဟု အနက်ပေးကြ၏၊ အပြင်ဘက်က အဝတ်ကိုဖြစ်စေ၊ အပ်သော သားရေကိုဖြစ်စေ ဘုံလျှို့ရေ ချပ်၍ အတွင်း၌ အဆာသွင်းထားသော မွေ့ရာ(ဖုံ)တည်း၊ ထို အဆာသည် ဥဏ္ဏ(သားမွေး)，စောဋ္ဌ(အဝတ်)，ဝါက(လျှော်မျှင်-အုန်းဆံမျှင်လည်း ပါဝင်၏)，တိဏ(မြက်)，ပဏ္ဏ(သစ်ရွက်)အားဖြင့် ၅ မျိုး ပြား၏၊ ထိုအဆာသည် လူ၏အမွေး၊ သန့်သန့် သော ပန်းညိုရွက်များ မဟုတ်စေရ။

အကပ္ပိယအရေ။ ။ဘိသိ မပြုကောင်းသော အရေများ၏ အကောင်များကား-မတ္တဋ္ဌ၊ ကာဠသီဟ(ဝက်ဝံနက်)，သရဘ(သရဘမည်သော သားကောင်)，ကဒလီမိဂ(ဝန်ပိုင်)，ဝါဠမိဂ (ခြင်္သေ့၊ သစ်၊ ကျား၊ ဝံ၊ အောင်းဟူသော ရဲတင်းသော သားကောင်များ)၊ ထို့ပြင် အရေ မအပ်ချင်းတူသော နွား၊ ကျွဲ၊ ယုန်၊ ကြောင် စသည်တို့လည်း ဝါဠမိဂတွင် ပါဝင်ကြ၏။ (ဋီကာ)

ပမာဏပရိစ္ဆေဒေါ နတ္ထိ။ ။“အရွယ်ပမာဏကို မည်မျှသာ ကြီးစေရမည်”ဟု မဆိုသော်လည်း မဉ္ဇဘိသိ (ခုတင်ပေါ်အခင်း)，ပိဋ္ဌဘိသိ (ထိုင်ခုံပေါ်အခင်း)，ဘူမတ္ထရဏဘိသိ (ကြမ်းပေါ်အခင်း)，စင်္ကမနဘိသိ(စင်္ကြံလမ်းအခင်း)，ပါဒပုဉ္ဇနဘိသိ (ခြေသုတ်)စသော ဘုံလျှို့ တို့နှင့် သင့်တော်သလို ပမာဏလုပ်ရမည်ဟု မှတ်ပါ။

ကောစ္ဆံ။ ။“ခပ်အခင်း”ဟု နိဿယအနက် ရှိ၏၊ ဤအခင်းသည် ဆင်းတုတော်များ၏ အောက်က ပလ္လင်တော်နှင့် ပုံသဏ္ဌာန်တူ၏ဟု ပါမိတ္တာဒိယောဇနာ ဆို၏၊ ထိုအဆိုသည် “အန္တော သံဝေလ္လိတွာ ဟေဋ္ဌာ စ ဥပရိ စ ဝိတ္တတံ”ဟူသော စကားနှင့် ညီ၏၊ “ထက်စည်”ခေါ်သော ဗုံးတစ်မျိုးနှင့် ပုံသဏ္ဌာန် တူ၏။

ဝါက၊ပေ၊ပဗ္ဗဇာဒိနံ။ ။ထိုကောစ္ဆကို ပြုလုပ်သောအခါ အုန်းဆံ အပါအဝင်ဖြစ်သော လျှော်မျှင်၊ ပန်းရင်းမြက်၊ ဖြူဆံမြက်၊ ပြိန်းမြက် စသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်လေ့ ရှိကြသည်။

အန္တော-အလယ်အတွင်း၌၊ သံဝေလ္လိတွာ-ကောင်းစွာ ရစ်ပတ်၍၊ ဗဒ္ဒံ-ဖွဲ့ချည်အပ်သည်။ (ဖွဲ့ချည်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိတ္ထတံ၌ စပ်၊ ဟေတုမန္တဝိသေသန၊) ဟေဋ္ဌာစ-အောက်အပြင်၌လည်းကောင်း၊ ဥပရိစ-အထက်အပြင်၌လည်းကောင်း၊ ဝိတ္ထတံ-ကျယ်ပြန့်သည်။ (ကျယ်ပြန့်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဏဝသဏ္ဌာနံ၌စပ်၊ ဟေတုမန္တဝိသေသနပင်၊) ပဏဝသဏ္ဌာနံ-ထက်စည်ပုံသဏ္ဌာန်ရှိသည်။ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ သီဟစမ္မာဒိ ပရိက္ခိတ္တံ-ခြင်္သေ့ရေ အစရှိသည်တို့ဖြင့် ကာရံအပ်သည်။ (ခြင်္သေ့ရေအစရှိသည်တို့ဖြင့် အနားကွပ်အပ်သည်။) ဟောတိ၊ ဧတ္ထ-ဤခပ်အခင်း၌၊ အကပ္ပိယစမ္ပနာမ-ရအပ်သောအရေ မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဟိ-မှန်၊ သေနာသနံ-ကျောင်းအသုံးအဆောင်သည်။ သောဝဏ္ဏမယမ္ပိ-ရွှေအတိပြည့်သော ကျောင်း အသုံးအဆောင်သည်လည်း၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏။

အဇ္ဈောကာသေတိ ဧတ္ထ-၌၊ အဝဿိကသင်္ကေတာ-မိုးမရှိသောအခါဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်ကုန်သော၊ ဝဿာနမာသာတိ-မိုးလတို့ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အသညိတာ-အသိအမှတ် မပြုအပ်ကုန်သော၊ ယေ အဋ္ဌမာသာ-အကြင် ရှစ်လတို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏၊) တေ-ထိုရှစ်လတို့ကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ ဣတရေသု-အခြားကုန်သော၊ စတုသု မာသေသု-လေးလတို့၌၊ ဒေဝေါ-မိုးသည်၊ သစေပိ န ဝဿတိ-အကယ်၍မူလည်း မရွာစေဦးတော့၊ တထာပိ-ထိုသို့ပင် မိုးမရွာပါသော်လည်း၊ ပကတိအဇ္ဈောကာသေ စ-ပြကတေ လွင်တီးခေါင်၌လည်းကောင်း၊ (ဘာမျှ အမိုးမပါသော လွင်တီးခေါင်-ဟူလို၊) ဩဿကမဏ္ဍပေ စ-မိုးစွတ်အပ်သော မဏ္ဍပ်၌လည်းကောင်း (မိုးယိုသောမဏ္ဍပ်လည်းကောင်း၊) သန္တရိတု-ခင်းခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ-မအပ်၊ ပန-ဆက်၊ ယတ္ထ-အကြင်နေပုဒ်၌၊ ဟေမန္တေ-ဆောင်းအခါ၌၊ ဝဿတိ- မိုးရွာအံ့၊ တတ္ထ-ထို နေပုဒ်၌၊ အပရေပိ- အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊

အန္တောသံဝေလ္လိတွာ ဗဒ္ဒံ။ ။ယထာ ဝေမဇ္ဈေ သံခိတ္တံ ဟောတိ၊ ဧဝံ မဇ္ဈေ သုဋ္ဌ၊ ဝေဋ္ဌေတွာ ဗဒ္ဒံ - အကြင်နည်းဖြင့် ဖွဲ့တုပ်အပ်လျှင် အလယ်၌ ကျုံ့သွား၏၊ ထိုနည်းဖြင့် အလယ်၌ ကောင်းစွာ ရစ်ပတ်၍ ဖွဲ့အပ်၏၊ အန္တောကို မဇ္ဈေဟုလည်းကောင်း၊ သံဝေလ္လိတွာကို “သုဋ္ဌ+ ဝေဋ္ဌေတွာ”ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤအဖွင့်များကို ကောက်ချက်ချသောအခါ လျှော်မျှင် စသည်ကို အတော်ထူစွာ ထပ်၍ အထက်အောက် ပြန့်ကျယ်အောင် အလယ်၌ စု၍ ဖွဲ့ချည်လိုက်လျှင် ကောစ္ဆမည်သော ဖင်ထိုင်ခုံ အခင်းတစ်မျိုး ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုအခင်းကို အဘိဓာန်၌ “ကောစ္ဆတု ဘဒ္ဒပိဋေ (ကောင်းမြတ်သော ထိုင်ခုံ)”ဟု ဆိုသည်။

အဝဿိက သံကေတာ။ ။ဝဿော ဧတေသုတိ ဝဿိကာ၊ န+ဝဿိကာ အဝဿိကာ၊ အဝဿိကာ ဣတိ သံကေတာ အဝဿိကသံကေတာ “ဝဿာ နာမာသာတိ ဧဝံ အပညာတာ” ကား “အဝဿိကသံကေတာ”၏အဖွင့်၊ ထိုရှစ်လဟူသည် ဆောင်း ၄-လ၊ နေ့ ၄ လတည်း။

စတ္တာရော မာသေ-ဆောင်း ၄လတို့ပတ်လုံး၊ (သန္တရိတုံ-ခင်းခြင်းငှာ) န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ ပန-ကား၊ ဂိမ္ပေ-နွေအခါ၌၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဇနပုဒ်၌၊ ဝိဂတ ဝလာဟကံ-ကင်းသောမိုးတိမ်ရှိသော၊ ဝိသုဒ္ဓိ-စင်ကြယ်သော၊ နဘံ-ကောင်းကင် သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ တဒါ-ထိုနွေအခါ၌၊ ကေနစိဒေဝ-တစ်စုံ တစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကရဏီယေန-ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ ဂစ္ဆတိ-မရုပ်သိမ်းဘဲ ထွက်သွားအံ့၊ [အဇ္ဈောကာသ၌ ခင်း၍နေပြီးနောက် မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားအံ့-ဟူလို၊] ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် နွေအခါ၌ မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားကောင်းပါသော်လည်း၊ ကာကာဒိနံ-ကျီး အစရှိသည်တို့၏၊ [အာဒိဖြင့် ကုလလ (သိန်းစွန်)နှင့် အခြား ငှက်များကို ယူ၊] နိဗ္ဗဒ္ဓဝါသရက္ခမူလေ-အမြဲနေရာ သစ်ပင်အနီးအောက်၌၊ ကဒါစိပိ-တစ်ရံတစ်ခါ၌လည်း၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ [နွေနှေ ဆောင်းဆောင်း ဘယ်ခါမဆို မရုပ်သိမ်းဘဲ မသွားအပ်-ဟူလို၊] ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ယတ္ထစ-အကြင် အရပ်၌လည်းကောင်း၊ ယဒါ စ-အကြင် အခါ၌လည်းကောင်း၊ သန္တရိတုံ-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ တံ သဗ္ဗ-ထိုအလုံးစုံသော အရပ်-အခါသည်၊ ဣဓ-ဤသို့ ကွာပုဒ်၌၊ အဇ္ဈောကာသသဇေပမေဝ-အဇ္ဈောကာသ၌ ထည့်သွင်းအပ်သည်၏အဖြစ်သို့သာ၊ ဂတံ-ရောက်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-ထိုက်၏။

သန္တရိတွာတိ-တွာဟူသည်ကား၊ တထာရူပေ-ထိုသို့ သဘောရှိသော၊ ဌာနေ-အဇ္ဈောကာသအရပ်၌၊ အတ္တနောဝါ-မိမိ၏သော်လည်းကောင်း၊ ပရဿဝါ-သူ တစ်ပါး၏သော်လည်းကောင်း၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ သန္တရိတွာ-ခင်းပြီး၍၊ (“နေဝ ဥဒ္ဓရေယျဝါ၊ န ဥဒ္ဓရာပေယျဝါ၊ အနာပုစ္ဆဝါ ဂစ္ဆေယျ”တို့၌ စပ်) ဟိ-မှန်၊ အညဿ-အခြားသူ၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ သန္တတံပိ-ခင်းအပ်သောအခင်း သည်လည်း၊ (ဘာရော၌ စပ်)၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ သော-ထိုစေခိုင်းသော ရဟန်းသည်၊

ဣတိ၊ပေ၊ဝေဒိတဗ္ဗ။ ။ဤကား နိဂုံးတည်း၊ ဤဝါကျ၌ ယတ္ထအရတွင် ပကတိ လွင်တီးခေါင်၊ မိုးယိုသော မဏ္ဍပ်၊ ကျီး စသည်တို့ အမြဲနေရာ သစ်ပင်အောက်အရပ်များ ပါဝင်၏၊ ယဒါအရ တွင် မိုးကာလ၊ အမြဲမိုးရွာသော ဇနပုဒ်များ၌ ဆောင်း ၄ လ၊ ကျီး စသည်တို့နေရာ နွေ ၄ လ တို့ ပါဝင်၏ဟု မှတ်ပါ၊ ထိုအားလုံးကို အဇ္ဈောကာသဟု ယူပါ-ဟူလို။

အညဿတ္ထာယ သန္တတံပိ။ ။“သန္တရိတွာ”အရ မိမိအတွက် ခင်းခြင်းသာမက၊ သူတစ်ပါး အတွက် ခင်းခြင်းကိုပါ ယူခြင်းသည် မှန်ကန်သင့်မြတ်ပါ၏လောဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “အညဿတ္ထာယ သန္တတံပိ ဟိ”စသည် မိန့်၊ ပိဖြင့် အတ္တနော အတ္ထာယ သန္တတံကို ပေါင်း၊ မိမိအတွက် ခင်းအပ်သော အခင်းသာမက သူတစ်ပါးအတွက် ခင်းအပ်သော အခင်းလည်း စေခိုင်းသူ မထိုင်သေးသမျှ သို့မဟုတ် “သင်သွားလိုလျှင် သွားနိုင်၏၊ အခင်းကို စောင့်ရှောက်ဖွယ် မလို”ဟု မဆိုသေးသမျှ ခင်းသူ (စေခိုင်းအပ်သူ)၏ တာဝန်ဖြစ်သောကြောင့် “သန္တရိတွာ”အရ၌ သူ တစ်ပါးအတွက် ခင်းခြင်းကိုပါ ယူခြင်းသည် မှန်ကန်သင့်မြတ်၏-ဟူလို။

တတ္ထ-ထိုနေရာ၌၊ န နိသီဒတိ-မထိုင်သေး၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ တွံ-သင်သည်၊ ဂစ္ဆ-သွားလိုလျှင် သွားတော့၊ ဣတိ-သို့၊ န ဘဏတိ-မပြောသေး၊ တာဝ-ထိုမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး၊ (မထိုင်သေး၊ မပြောသေးသမျှ-ဟူလို) သန္တရကဿေဝ-ခင်းသောရဟန်း၏သာ၊ ဘာရော-တာဝန်တည်း။

သန္တရပေတွာတိ-ကား၊ အနုပသမ္ပန္နေန-လူ့သာမဏေသည်၊ ဝါ-ကို၊ သန္တရပေတွာ-ခင်းစေပြီး၍၊ (နေဝ ဥဒ္ဓရေယျ စသည်၌စပ်၊ ဟိ-မှန်၊ ဧတဒေဝ-ထို လူ့၊ သာမဏေကို ခင်းစေအပ်သော အခင်းသည်သာ၊ တဿ-ထိုစေခိုင်းသော ရဟန်း၏၊ ပလိဗောဓော-ပလိဗောဓသည်(ဖဲသွားခြင်းကို နှောင့်ယှက်တတ်သော တာဝန်သည်)၊ ဟောတိ-၏၊ ဥပသမ္ပန္နေန-ရဟန်းသည်၊ သန္တတံ-ခင်းအပ်သော အခင်းသည်၊ သန္တရကဿေဝ-ခင်းတတ်သော ရဟန်း၏သာ၊ ဘာရော-တာဝန်တည်း၊ တဗ္ဗ-ထိုအခင်းသည်လည်း၊ ယာဝ-လောက်၊ အာဏာပကော-စေခိုင်းသော ရဟန်းသည်၊ တတ္ထ-ထိုနေရာ၌၊ န နိသီဒတိ-သေး၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ တွံ-သင်သည်၊ ဂစ္ဆ-သွားလိုလျှင် သွားတော့၊ ဣတိ-သို့၊ န ဘဏတိ-မပြောသေး၊ (တာဝ-ထိုမျှလောက် သော ကာလပတ်လုံး၊ သန္တရကဿေဝ-ခင်းတတ်သော ရဟန်း၏သာ၊ ဘာရော-တည်း)၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိယသွာ-အကြင်ကြောင့်၊ အတ္တနာ-မိမိကိုယ်တိုင်၊ သန္တရာပိတေ ဝါ-ခင်းစေအပ်သည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ ပကတိသန္တတေ ဝါ-ပကတိ ခင်းအပ်ပြီးမူလည်းဖြစ်သော၊ ယသ္မိ-အကြင်အခင်း၌၊ ဥပသမ္ပန္နေန-ရဟန်းသည်၊ နိသီဒတိ- ထိုင်၏၊ သပ္ပံ-အလုံးစုံသော၊ တံ-ထိုအခင်းသည်၊ နိသိနဿေဝ-

ဧတဒေဝ ဟိ။ ။ အခင်းခိုင်းရာ၌ အနုပသမ္ပန္နကို ခိုင်းခြင်း၊ ဥပသမ္ပန္နကို ခိုင်းခြင်းဟု ၂ မျိုး ရှိ၏။ ထိုတွင် အနုပသမ္ပန္နကို အခင်းခိုင်းလျှင် (ထိုလူ၊ သာမဏေ) ခင်းအပ်သောအခင်းသည် ခိုင်းသောရဟန်း၏ ပလိဗောဓ ဖြစ်၏။ သန္တရပေတွာနှင့်တိုက်ရိုက် သက်ဆိုင်၏။ ထို့ကြောင့် အရပ်တစ်ပါးသို့ သွားလိုသောအခါ ထိုအခင်းကို မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားလျှင် ခိုင်းသူမှာ အာပတ်သင့်သည်-ဟူလို။ [ပလိဗောဓ ဟူရာ၌ မရုပ်သိမ်းဘဲ ဖဲသွား၍မဖြစ်အောင် ဖဲသွားခြင်းကို နှောင့်ယှက်တားမြစ်တတ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။]

ဥပသမ္ပန္နေန သန္တတံ။ ။ လူ့၊ သမဏေကို မခိုင်းဘဲ ရဟန်းငယ်တစ်ပါးပါးကို ခိုင်းရာ၌ ကား-ခိုးအပ်သူ ရဟန်းငယ်က ခင်းထားအပ်သော အခင်းသည် ခိုင်းသူက မထိုင်သေးသမျှ၊ သို့မဟုတ် “စောင့်မနေနှင့်၊ သွားလို သွားတော့”ဟု မပြောသေးသမျှ၊ အခိုင်းခံရသော ရဟန်းငယ်၏ တာဝန်သာတည်း။

ယသ္မိ ဟိ။ ။ “အာဏာပကော တတ္ထ န နိသီဒတိ”နှင့် စကားစပ်၍ သန္တရာပိတ အမည်ရသော အခင်းများကို ပြလိုသောကြောင့် “ယသ္မိ ဟိ”စသည် မိန့်၊ “ပကတိသန္တတ”ဟူသည် မိမိလည်း မခင်းအပ်၊ ခိုင်း၍လည်း မခင်းစေအပ်ဘဲ လူ စသူတို့ ခင်း၍ ထိုင်သွားသောကြောင့် နိဂိုကပင် ခင်းပြီးဖြစ်သော အခင်းတည်း။ ထိုအခင်း၌လည်း ရဟန်း တစ်ပါးပါး လာ၍ ထိုင်လျှင် ထိုရဟန်း၏ တာဝန်သာ ဖြစ်၍ “သန္တရာပိတ”တွင် ပါဝင်သည်-ဟူလို။

ထိုင်ပြီးသော ရဟန်း၏သာ၊ ဘာရော-တည်း၊ တသ္မ-ကြောင့်၊ သန္တရာပိတံတွေဝ-
သန္တရာပိတံ ဟူ၍သာ၊ သဒ္ဓိ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊
တံပတ္တမန္တော နေဝ ဥဒ္ဓရေယျ န ဥဒ္ဓရာပေယျာတိ-ယျ ဟူသည်ကား၊ အတ္တနာ
ဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ရုပ်သိမ်း၍၊ ပတိရူပေ-သင့်လျော်သော၊ ဌာနေ-
အရပ်၌၊ (မှီးမစွတ်သော အရပ်-ဟူလို၊) န ဌပေယျ-မထားအံ့၊ ပရေနဝါ-အခြားသူ
သည်မူလည်း၊ ဝါ-ကိုမူ လည်း၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် (ထိုသင့်လျော်
သောအရပ်၌ ထားမူကို)၊ န ကာရာပေယျ-မပြုစေအံ့။ [တထာဖြင့် “ပတိရူပေ
ဌာနေ န ဌပေယျ”ကို ညွှန်းသည်။]

အနာပုစ္ဆံ ဝါ ဂစ္ဆေယျာတိ-ယျဟူသည်ကား၊ ယော ဘိက္ခု ဝါ-အကြင်ရဟန်း
သည်သော်လည်းကောင်း၊ ယော သာမဏေရော ဝါ-အကြင်သာမဏေသည်သော်
လည်းကောင်း၊ ယော အာရာမိကောဝါ-အကြင်အရံစောင့်သည်သော်လည်း
ကောင်း၊ လဇ္ဇိ-ရှက်ခြင်းရှိသည်၊ [ပရိက္ခာရဝိနာသနေ ဘိတော-ပရိက္ခရာပျက်စီးမှာ
စိုးသူ၊ ဣတိ အတ္ထော၊] ဟောတိ-၏၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ပလိဗောဓံဝိယ-
ပလိဗောဓ ကိုကဲ့သို့ (တာဝန်ကိုကဲ့သို့)၊ မညတိ-မှတ်ထင်၏၊ တထာရူပံ-
ထိုသို့သဘောရှိသော ရဟန်း၊ သို့မဟုတ် သာမဏေ၊ သို့မဟုတ် အရံစောင့်ကို၊
အနာပုစ္ဆိတွာ-မပန် ပြောမူ၍၊ တံ သေနာသနံ-ထိုကျောင်းအသုံးအဆောင်ကို၊
တဿ-ထိုရဟန်းစသူ အား၊ အနိယျာတေတွာ-မအပ်နှင်းမူ၍၊ နိရပေက္ခော-
ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည် (ပြန်လာ၍ ရုပ်သိမ်းမည်ဟု ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည်၊ ဟုတွာ-
၍)၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့၊ ထာမ မဇ္ဈိမဿ-အားအလယ်အလတ်ရှိသော၊ ပုရိသဿ-၏၊
လေဉ္စူပါတံ-ခဲကျရာ အရပ်ကို(ခဲတစ်ကျအရပ်ကို)၊ အတိတ္တမေယျ-ကျော်လွန်အံ့၊
တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဧကေန ပါဒေန-ခြေတစ်လှမ်းဖြင့်၊ လေဉ္စူပါတာတိတ္တမေ-
ခဲတစ်ကျအရပ်ကို လွန်ခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဒုတိယပါဒါတိတ္တမေ-
ဒုတိယခြေလှမ်းဖြင့် ခဲတစ်ကျအရပ်ကို လွန်ခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊
ပန-ဆက်၊ ဘောဇန သာလာယ-ဆွမ်းစားစရပ်၌၊ ဌိတော-တည်လျက်၊ အသုကသ္မိ
နာမ-ထိုမည်သော၊ ဒိဝါဝိဟာရ ဌာနေ-နေနေရာအရပ်၌၊ ပညပေတွာ-ခင်းပြီး၍၊
ဂစ္ဆာဟိ-သွားလော့၊ ဣတိ-သို့၊ ပေသေတွာ-စေခိုင်းပြီး၍၊ တတော-
ထိုဆွမ်းစားဇရပ်မှ၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ အညတ္တ-အခြားအရပ်သို့၊ [စေခိုင်း၍
ခင်းအပ်သော အခင်းရှိရာလမ်းသို့]

အနာပုစ္ဆံ။ “အနာပုစ္ဆိတွာ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် နိဂ္ဂဟိတံကို ဝါစာသိလိမ္မ အကျိုးငှာ
လာထားသော အက္ခရာဟုလည်းကောင်း၊ အနာပုစ္ဆာ၌လည်း တွာပစ္စည်း ကျေသည်ဟုလည်း
ကောင်း ပြသည်၊ “တံ ပေ၊ အနိယျာတေတွာ”ကား အနာပုစ္ဆံ၏ အဓိပ္ပာယ်အဖွင့်တည်း၊
“မပန်ပြော”ဟူရာ၌ “ထိုသေနာသနကို ကြည့်ရှု၍ သိမ်းလိုက်ပါ”ဟု ထိုဘိက္ခု စသည်တံ
မအပ်နှံဘဲ-ဟု ဆိုလိုသည်။

မသွားဘဲ အခြားလမ်းသို့။] ဂစ္ဆန္တော-သွားသော ရဟန်းကို၊ ပါဒုဒ္ဓါရေန-ခြေကို ကြွမြှောက်ခြင်းဖြင့်၊ ကာရေတဗ္ဗော-ပြုစေထိုက်၏။ ဝါ-ဆုံးဖြတ်ထိုက်၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ပေ၊ သန္တတံ-အခင်းကို၊ အနုဒ္ဓရိတာ-မရုပ်သိမ်းမှု၍လည်းကောင်း၊ အနာပုစ္ဆံ-မပန်ပြောမှု၍လည်းကောင်း၊ ပတ္တမနဝတ္ထုသ္မိ-ဖဲသွားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အနာဏတ္တိကံ-စေခိုင်းခြင်းမရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ ပုဂ္ဂလိကေ-အခြား ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ပြောင်စောင်းစသည်၌၊ တိကဒုက္ကဋ်-တည်း၊ စိမိလိကံ ဝါ-ပုဆိုးကြမ်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရတ္ထရဏံ ဝါ-ပြောင်စောင်းစသည်တို့၏ အပေါ်၌ ခင်းအပ်သော အခင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဘူမတ္ထရဏံ ဝါ-မြေပေါ်၌ခင်းအပ်သော အခင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ တဒ္ဓိကံ ဝါ-သပေါ့ဖျာကိုသော်လည်းကောင်း၊ စမ္ပခဏ္ဍံ ဝါ-သားရေပိုင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပါဒပုဉ္ဇနံ ဝါ-ခြေသုတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဖလကပီဌံ ဝါ-ပျဉ်ချပ်အင်းပျဉ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယံ ဝါ ပန ကိဗ္ဗိ-အကြင် အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဒါရုဘဏ္ဍံ ဝါ-သစ်ဘဏ္ဍာကိုသော်လည်းကောင်း၊ (သစ်သားဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော ဘဏ္ဍာကိုသော်လည်းကောင်း၊) မတ္တိကာဘဏ္ဍံ ဝါ-မြေညက် ဘဏ္ဍာကိုသော်လည်းကောင်း၊ (မြေညက်ဖြင့် ပြုလုပ် အပ်သော ဘဏ္ဍာ ကိုသော်လည်းကောင်း၊) အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ပတ္တမာရကံပိ-

ပါဒုဒ္ဓါရေန။ ။“ခြေကြွခြင်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်ရမည်”ဟူရာ၌ “ပဌမခြေတစ်လှမ်း၌ ဒုက္ကဋ်၊ ဒုတိယခြေတစ်လှမ်း၌ ပါစိတ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပါ”ဟု ဆိုလိုသည်။ ဘာကြောင့် လေ့သူပါတဖြင့် မဆုံးဖြတ်ဘဲ ခြေကြွလှမ်းခြင်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်ရသနည်း။ ဆွမ်းစားစရပ်က အခင်းရှိရာအရပ်မှ ခဲတစ်ကျ ဥပစာကို လွန်နေပြီ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ [လေ့သူပါတပစာရတော ဗဟိဒ္ဓိတတ္တာ ပါဒုဒ္ဓါရေန ကာရေတဗ္ဗောတိ ဝုတ္တံ၊ အညတ္တ ဂစ္ဆန္တဿ ပဌမပါဒုဒ္ဓါရေ ဒုက္ကဋ်၊ ဒုတိယပါဒုဒ္ဓါရေ ပါစိတ္တိယန္တိ အတ္ထော။]

အနာဏတ္တိက။ ။ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ သူတစ်ပါးကို ခိုင်း၍ဖြစ်စေ၊ “မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားလော့၊ မပန်ပြောဘဲ သွားလော့”ဟု စေခိုင်းခြင်းကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်နှင့် စပ်၍ အာပတ်မသင့်ရကား အနာဏတ္တိကသိက္ခာပုဒ်တည်း။ [ဤသိက္ခာပုဒ်နှင့် စပ်၍ အာပတ်မသင့်သော်လည်း အကပ္ပိယ သမာဒါနဒုက္ကဋ် အာပတ်ကား သင့်သည်သာ။] အချို့စာ၌“သာဏတ္တိကံ”ဟု ရှိသည်ကို စဉ်းစားပါ။

ပါဒပုဉ္ဇနံ။ ။ရုက္ခကေဟိ ဝါ ပိလောတိကေဟိ ဝါ ပါဒပုဉ္ဇနတ္ထကတာ-ကြိုးငယ်များကို အဝိုင်းသဏ္ဌာန်ဖြစ်အောင် ရစ်ပတ်၍ ပြုလုပ်သော၊ သို့မဟုတ် အဝတ်တောင်းတို့ကို ထပ်၍ ပြုအပ်သော ခြေသုတ်ဖိုရာ အသုံးအဆောင်သည် “ပါဒပုဉ္ဇနံ” မည်၏။ ယခုအခါ အုန်းဆံတို့ကို လုပ်အပ်သော ခြေသုတ်ဖုံလည်း ပါဒပုဉ္ဇနပတ်တည်း။ ပါဒါနံ-တို့ကို+ပုဉ္ဇနံ-သုတ်ကြောင်း အသုံးအဆောင်တည်း။ ပါဒပုဉ္ဇနံ-ဆောင်။

ဖလကပီဌ။ ။ဖလကမေဝ-ပျဉ်ချပ်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပီဌံ-တည်း။ ဖလကပီဌံ-အောက်၌ ခြေထောက်မတပ်ဘဲ ပျဉ်ချပ်သက်သက်ထိုင်ခုံ။ [ဥတ္တရတ္ထရဏံ စသည်ကို နောက်သိက္ခာပုဒ်၌ ဖွင့်လတ္တံ့။]

သပိတ်ခြေကိုသော်လည်း၊ ဝုတ္တလက္ခဏေ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊
 [“ယေ အဝဿိကသင်္ကေတာ”အစရှိသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော
 လက္ခဏာရှိသော၊] အဇ္ဈောကာသေ-လွင်တီးခေါင်၌၊ ဌပေတွာ-ထားပြီး၍၊
 ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-သာ၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊
 အာရညကေန-တော၌နေသော ရဟန်းသည်၊ အနောဓဿကေ-
 မိုးမစွတ်အပ်သောအရပ်သည်၊ အသတိ-သော်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော
 ကျောင်းအသုံးအဆောင်ကို၊ ရုက္ခေ-သစ်ပင်၌၊ လဂ္ဂေတွာပိ-ချိတ်၍လည်းကောင်း၊
 (ဂန္တု၊ ဝဋ္ဋတိ၌ စပ်၊) ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြုအပ်သော်၊
 ဥပစိကာဟိ-ခြံတို့သည်၊ န ခဇ္ဇတိ-မခဲစားအပ် မခဲစားနိုင်၊ ဧဝံဝါ-
 ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်မူလည်း၊ ကတွာပိ-ပြု၍လည်းကောင်း၊ ဂန္တု၊ ဝဋ္ဋတိ၊
 အဇ္ဈောကာသိကေန-အဇ္ဈောကာသိကတုတင်ဆောင် ရဟန်းသည်၊ (လွင်တီးခေါင်၌

ပတ္တာဓာရကံ ပီ။ ။ပီသည် ဂရဟာဇောတက၊ အောက်တန်းကျသော
 ပတ္တာဓာရက၌သော်မှ ဒုက္ကဋ္ဌ ဖြစ်သေး၏၊ တာလဝဏှ စသည်မှာ ဆိုဖွယ်ရာ မရှိတော့ဟု
 သမ္ဘာဝနာပြု။ [ပတ္တာ ဓာရကံပီတိ ကုမိနာ တာလဝဏှ (ထန်းရွက်ယပ်), ဗီဇနီ (အခြားယပ်),
 ပတ္တ (သပိတ်), ပါနီယ ဥဠုကံ (သောက်ရေမှုတ်), ပါနီယသင်္ခါဒိသု ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိတိ
 ဒသေတိ။]

အာရညကေန ပန။ ။ တောကျောင်းဘုန်းတော်ကြီးများအား ကြည်ညိုသူတို့က....
 ညောင်စောင်း အင်းပျဉ် စသည်ကို သံဃိကအဖြစ်ဖြင့် သုံးစွဲဖို့ရန် လှူတတ်ကြ၏၊ အရပ်
 တစ်ပါးသို့ သွားလိုသော တောကျောင်းဘုန်းကြီးသည် ဘယ်လို စီစဉ်၍ သွားရမည်နည်းဟု
 မေးဖွယ်ရှိ၍ “အသတိ အနောဓဿကေ” စသည် မိန့်။

ဥပလက္ခဏနည်း။ ။“အသတိ အနောဓဿကေ”သည် အနောဓဿကကို
 မှတ်၍ပြသော ဥပလက္ခဏနည်းသာ၊ ဘာကြောင့်နည်း-“သဘာဝါနံ အဘာဝေ”ဟုလည်း
 ဆိုသင့်သောကြောင့် တည်း၊ [ဣဒဉ္စ လက္ခဏဝစနံ သဘာဝါနံ အဘာဝေတိ စ
 ကုစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ၊] ခရီးသွားမည့် တောကျောင်းဘုန်းကြီးသည် သံဃိက မဉ္စ စသည်ကို
 မိမိနှင့် သဘောတူသော အနီးအပါး ကျောင်းသို့ ပို့ထားပြီးမှ သွားရမည်၊ သဘာဝကျောင်း
 မရှိလျှင် မိုးမစွတ်အပ်သော လိုဏ်ဂူ စသော အရပ်၌ ထားခဲ့ရမည်၊ ထိုအရပ်မျိုး မရှိမှ
 သစ်ပင်၌ ချိတ်ဆွဲထားခဲ့ရသည်။

ယထာ ဝါ။ ။ပြခဲ့သော နည်းများကိုသာ ပြ၍ သွားနိုင်သည် မဟုတ်သေး၊ ခြမစားနိုင်
 လောက်အောင် ကျောက်ခဲလေးလုံးအပေါ်၌ ညောင်စောင်းတင်၍ ထိုညောင်စောင်းပေါ်၌
 အခြားညောင်စောင်းနှင့် အင်းပျဉ် စသည်များ အဆင့်ဆင့်တင်၍လည်း သွားကောင်းသည်။

အဇ္ဈောကာသိကေန။ ။အဇ္ဈောကာသိကတုတင်ဆောင်ရဟန်းသည် “ငါက ဥက္ကဋ္ဌဓုတင်
 ဆောင်”ဟု ဆို၍ သင်္ကန်းကုဋ် မလုပ်ဘဲ သံဃိကမဉ္စ စသည်ကို လွင်တီးခေါင်၌
 မထားကောင်း ဟု ပြလို၍ “စီဝရကုဋ်ကံ ကတွာ”ဟု မိန့်၊ ၇ ရက် ၇ လီ မိုးရွာနေ၍
 သင်္ကန်းကုဋ် လုပ်ထား သော်လည်း မိုးမစွပ်အောင် မတတ်နိုင်လျှင်ကား အပြစ်မရှိတော့၊
 ရုက္ခမူတုတင်ဆောင် ရဟန်းမှာ ဤနည်းပင်တည်း။

နေသော ရဟန်းသည်၊) စီဝရကုဋ်ကံ-သင်္ကန်းကျောင်းငယ်ကို၊ ကတွာပိ-ပြု၍ လည်း၊ ရက္ခိတဗွဲ-စောင့်ရှောက်ရာ၏။ [သင်္ကန်းကို အမိုးအကာ လုပ်ထားသော ကျောင်းငယ်ကို “စီဝရကုဋ်”ဟု ခေါ်သည်။]

အတ္တနော-မိမိ၏၊ သန္တကေ-ဥစ္စာဖြစ်သော အခင်း၌လည်းကောင်း၊ ဝိဿာ သိကပုဂ္ဂလိကေ-အကျွမ်းဝင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဥစ္စာဖြစ်သော အခင်း၌လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓရဏာဒီနိ-ရုပ်သိမ်းမှု အစရှိသည်တို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဂမနေ-ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ (အနာပတ္တိ ဟောတိ၊) ဩတာပေန္တဿ-နေလှန်းစဉ်၊ အာဂန္တာ-ပြန်လာ၍၊ ဥဒ္ဓရိဿာမိ-ရုပ်သိမ်းအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဂစ္ဆတော-သွားသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဝုဗ္ဗတရာ-မိမိထက် သီတင်းကြီးသူတို့သည်၊ ဥဌာပေန္တိ-နေရာမှ ထစေကုန်အံ့၊ အမနုဿော-ဘီလူးပြိတ္တာသည်၊ တတ္ထ-ထိုနေရာ၌၊ နိသီဒတိ-ထိုင်နေအံ့၊ [အမနုဿောတိ ယက္ခော ဝါ ပေတော ဝါ (တစ္ဆေ)၊] ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ဣဿရော-အစိုးရသူသည်၊ ဂဏှတိ-အတင်းယူအံ့၊ သီဟာဒယော-ခြင်္သေ့အစရှိသည်တို့သည်၊ တံဌာနံ-ထိုအခင်းရှိရာအရပ်သို့၊ အာဂန္တာ-လာ၍၊ တိဌန္တိ-တည်နေကုန်အံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ သေနာသနံ-ကျောင်းအသုံးအဆောင်သည်၊ ပလိဗုဒ္ဓေ-နှောင့်ယှက်အပ်သည်၊ ဟောတိ-အံ့၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပလိဗုဒ္ဓေ-နှောင့်ယှက်အပ်သော၊ သေနာသနေ-ကျောင်းအသုံးအဆောင်သည်၊ (သတိဝါ-ဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊) ဇီဝိတဗြဟ္မစရိယန္တရာယကရာသု-အသက်၏အန္တရာယ်၊ ဗြဟ္မစရိယ၏အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ကုန်သော၊ အာပဒါသု-ဘေးရန်တို့သည်၊ (သန္တိသု ဝါ-ရှိကုန်သော်လည်းကောင်း၊) ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ အာပတ္တိ (ဟောတိ)။

မဇ္ဈာဒီနိ-ညောင်စောင်းအစရှိသည်တို့၏၊ သံဃိကတာ-သံဃိက၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တလက္ခဏေ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ ဒေသေ-လွင်တီးခေါင်အရပ်၌၊ သန္တရဏံ ဝါ-ကိုယ်တိုင်ခင်းခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ သန္တရာပဏံဝါ-သူတစ်ပါးကို ခင်းစေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ အပလိဗုဒ္ဓတာ-မနှောင့်ယှက်အပ်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အာပဒါယ-ဘေးရန်၏၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ နိရပေက္ခတာ-ဌေးကွက်ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ (မဌေးကွက်ဘဲဟူလို၊) လေဉ္စပါတာတိက္ကမော - ခဲတစ်ကျ အရပ်ကို လွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ဆ-ဤ ၆ ပါးတို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အင်္ဂါနိ-တည်း၊

ဝိဿာသိကပုဂ္ဂလိက။ ။မတောင်းဘဲ ယူသော်လည်း ကျေနပ်လောက်သဖြင့် ဝိဿာသဂ္ဂါယ ဟူ၍ ဖြစ်နိုင်လောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို “ဝိဿာသိကပုဂ္ဂလ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ဥစ္စာသည် မိမိဥစ္စာကဲ့သို့ ဖြစ်ရကား မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားသော်လည်း အနာပတ္တိ၊ ထိုမျှလောက်မရင်းနှီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာ၌ကား မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားလျှင် “ပုဂ္ဂလိကေ တိကဒုက္ကဋ်”ဟု ဆိုခဲ့သော ဒုက္ကဋ်တည်း။

သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-တို့သည်၊ ပထမကထိနသဒိသာနေဝ-သာ၊ [တချို့စာ၌ ကုတိရှိ၏-အပို၊] ပန-အထူး၊ ကုဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-ယတည်း၊ ကုတိ-အပြီးတည်း။ [ဖဲသွားမှုကို ပြုခြင်းသည် ကိရိယ၊ ရုပ်သိမ်းမှုကို စသည်ကို မပြုခြင်းကား အကိရိယ။] စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၅။ ဒုတိယသေနာသန ပဉ္စမေ-၌၊ ဝိဟာရေတိ-ကား၊ ဂဗ္ဘေဝါ-အခန်း၌သော် သိက္ခာပုဒ် လည်းကောင်း၊ အညတရသ္မိ-အမှတ်မထား တစ်ပါး

ပါးသော၊ သဗ္ဗပရိစ္ဆန္နေ-အလုံးစုံ မိုးအပ်သော၊ ဂုတ္တသေနာသနေ ဝါ-လုံခြုံသောကျောင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ (သန္တရိတွာ ဝါ သန္တရာပေတွာ ဝါ၌စပ်) သေယျန္တိ-ကား၊ သေယျာ နာမ ဘိသိစိမိလိကာ၊ပေ၊ ပဏ္ဏသန္တာရေတိ-သေယျာ နာမ ဘိသိစိမိလိကာ၊ပေ၊ ပဏ္ဏသန္တာရေဟူ၍၊ ဂုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ (ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီ၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ-ဟူလို) [သေယျာ နာမ-သေယျာ မည်သည်၊ ဘိသိ-ဘုံလျှို့လည်းကောင်း၊ စိမိလိကာ-ပုဆိုးကြမ်းလည်းကောင်း၊ ဥတ္တရတ္ထရဏံ-အပေါ်လွှမ်းအခင်းလည်းကောင်း၊ ဘူမတ္ထရဏံ-မြေအခင်းလည်းကောင်း၊ တဋ္ဌိကာ-သပေါ့ဖျာလည်းကောင်း၊ စမ္မခဏ္ဍော-သားရေပိုင်းလည်းကောင်း၊ နိသီဒနံ-နိသီဒိန်အခင်းလည်းကောင်း၊ ပစ္စတ္ထရဏံ-သီးခြားအခင်းလည်းကောင်း၊ တိဏသန္တာရော-မြက်အခင်းလည်းကောင်း၊ ပဏ္ဏသန္တာရော-သစ်ရွက်အခင်းလည်းကောင်းတည်း။]

တတ္ထ-ထို ၁၀-ပါးသော သေယျာတို့တွင်၊ စိမိလိကာ နာမ-ကာ မည်သည်၊ ပရိကမ္မကတာယ-ပြုအပ်သော ပရိကံရှိသော၊ ဘူမိယာ-မြေ၏၊ (နွားချေးစသည်တို့ဖြင့် သုတ်လိမ်း၍ ဆေးခြယ်ထားသောမြေ၊ သမံတလင်းကို တင်၍ ဆေးခြယ်ထားသော မြေမျိုးတည်း၊) ဝဏ္ဏာနုရက္ခဏတ္ထံ-အဆင်းကို စောင့်ရှောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ကတာ-ပြုအပ်သော အခင်းတည်း၊ ဥတ္တရတ္ထရဏံ နာမ-ဏ မည်သည်၊ မဇ္ဈဝိဋ္ဌာဒီနံ-ညောင်စောင်း အင်းပျဉ် အစရှိသည်တို့၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ အတ္ထရိတဗ္ဗယုတ္တကံ-ခင်းခြင်း၌ သင့်လျော်သော၊ (တဗ္ဗပစ္စည်းကို ဘောဟောဟု ကြံ) ပစ္စတ္ထရဏံ-အပေါ်လွှမ်းအခင်းတည်း၊ ဘူမတ္ထရဏံ နာမ-ဏ မည်သည်၊ စိမိလိကာယ-ပုဆိုးကြမ်းအခင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ တဿာ-ထိုပုဆိုးကြမ်းအခင်း၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ (အတ္ထရိတဗ္ဗာ-ခင်းထိုက်သော) စိမိလိကာယ-သည်၊ အသတိ-သော်၊ သုဒ္ဓဘူမိယံ-သက်သက်သော မြေ၌၊ အတ္ထရိတဗ္ဗာ-ခင်းထိုက်သော၊ ကဋ္ဌသာရကာဒိဝိကတိ-ဖျာ၊ သင်ဖြူး အစရှိသော အထူးပြုအပ်သောအခင်းတည်း၊ တဋ္ဌိကာ နာမ-ကာ မည်သည်၊ တာလပဏ္ဏာဒိဟိ-ထန်းရွက် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကတတဋ္ဌိကာ-ပြုအပ်သော သပေါ့ဖျာတည်း။

စမ္မခဏ္ဍော နာမ-ဏ္ဍာ မည်သည်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥသု အလုံးစုံသော၊ စမ္မံ-သားရေတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ သီဟစမ္မာဒီနံ-ခြင်္သေ့ရေ အစရှိသည်တို့ကို၊ ပရိဟရဏေယေဝ-ကိုယ့်ဥစ္စာဟု သိမ်းပိုက်၍ သွားလေရာရာ ဆောင်ခြင်း၌သာ၊

ပဋိက္ခေပေါ-ပယ်မြစ်တော်မူခြင်းသည်၊ (ဟောတု)၊ သေနာသနပရိဘောဂေ ပန-
ကျောင်းအသုံးအဆောင်၌ကား၊ အကပ္ပိယစမ္ပနာမ-မအပ်သောသားရေမည်သည်၊
နတ္ထိ-မရှိ၊ ပစ္စတ္တရဏံ နာမ-ဏ မည်သည်၊ ပါဝါရော-ခြုံထည်လည်းကောင်း၊
ကောဇဝေါ-သားမွေးကော်ဇောလည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧတ္တကမေဝ-ဤမျှလောက်
ကိုသာ၊ (ဝုတ္တံ-ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ) (ဧတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ”ဟု ပါစိတျာဒိ
အဋ္ဌကထာ၌ ရှိ၏)၊ သေသံ-ကြွင်းသော အခင်းသည်၊ ပါကဋမေဝ-ထင်ရှားသည်
သာ။ [သေသန္တိ-ဘိသိ၊ နိသီဒနံ၊ တိဏသန္တာရော၊ ပဏ္ဏသန္တာရောတိ အဝသိဋ္ဌ
သေနာသနံ။]

ဣတိ-သို့၊ ဒသသု-၁၀ ပါးကုန်သော၊ ဣမာသု သေယျာသု-ဤအိပ်ရာနေရာ
တို့တွင်၊ ဧကံပိ-တစ်ခုလည်းဖြစ်သော၊ သေယျံ-အိပ်ရာနေရာကို၊ အတ္တနော-၏၊
ဝဿဂ္ဂေန-ဝါအပိုင်းအခြားအားဖြင့် (ဝါစဉ်ဖြင့်)၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဝုတ္တလက္ခဏေ-
ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ [“ဂဗ္ဘေ ဝါ အညတရသို့ ဝါ” စသည်ဖြင့်
ဆိုအပ် ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊] ဝိဟာရေ-၌၊ သန္တရိတွာ ဝါ-
သော်လည်းကောင်း၊ သန္တရာပေတွာ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဒိသံဂမိကော-
အရပ်တစ်ပါးသို့ သွားလတ္တံ့ ဖြစ်သော၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ယထာ-
အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဌပိတံ-ထားအပ်သော အိပ်ရာနေရာကို၊ [“ယထာ
ထပိတံ”ဟုစာရှိ၏၊ ဌပိတံ မပါလျှင် တထာစပ်ရာကို ကြည့်၍ “ဌပိယမာနံ”ဟု
ထည့်နိုင်၏၊] ဥပစိကာဟိ-ခြံတို့သည်၊ န ခဇ္ဇတိ-မခဲစားအပ်၊ မခဲစားနိုင်၊ တထာ-
ထို ခြံမစားနိုင်လောက်အောင်သော

ပရိဟရဏေယေဝ။ ။အတ္တနော သန္တကံ ကတွာ တံ တံ ဝိဟာရံ ဟရိတွာ မဉ္ဇဝိဌာဒိသု
အတ္တရိတွာ ပရိဘောဂေယေဝ ပဋိက္ခေပေါ-ကိုယ့်ဥစ္စာ အနေအားဖြင့် ထိုထို ကျောင်းသို့
ဆောင်ယူ၍ ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ် စသည်တို့၌ ခင်း၍ သုံးခြင်း၌သာ ပယ်ခြင်းဖြစ်သည်။
[ပရိ-ကိုယ့်ဥစ္စာဟု သိမ်းပိုက်၍ +ဟရဏ-ဆောင်ယူခြင်း။]

သေနာသနပရိဘောဂေ။ ။(ကိုယ်ပိုင်မဟုတ်ဘဲ) ကျောင်းအသုံးအဆောင်အဖြစ်၌ကား
မအပ်သော သားရေ မရှိပါ။ ။သေနာသနသန္တကံ ကတွာ (ကျောင်းပိုင်ပစ္စည်းလုပ်၍)
ဘူမတ္ထရဏဝသေန ပရိဘောဂေ နေဝတ္ထိ ဒေါသော။

ပါဝါရော ကောဇဝေါ။ ။ပါဝါရေန္တိ သဗ္ဗာဒေန္တိ သရိရံ ဧတေနာတိ ပါဝါရော-ကိုယ်ကို
ဖုံးကြောင်း၊ ခြုံကြောင်းဖြစ်သော တဘက်၊ စောင်၊ ကောဇဝေါတိ
ဥဒ္ဓလောမိဧကန္တလောမိအာဒိ ကောဇဝတ္ထရဏံ-တစ်ဖက်အမွေးရှိသော(တစ်ဖက်ချော)၊ ၂
ဖက်အမွေးရှိသော (နှစ်ဖက်ချော) ကော်ဇောအခင်း။

ယထာ ဥပစိကာဟိ န ခဇ္ဇတိ။ ။ခြံမစားအောင် ကျောက်ခဲ ၄-လုံးပေါ် ညောင်စောင်း
တင်၍ ထိုအပေါ်၌ ဘိသိစသည်ကို ထား၍ မိုးမယိုသော ကျောင်းခန်း စသည်၌ ထားခဲ့ရ
မည်၊ မိုးယိုသောကျောင်း၌ မိုးဖို့ရာ မြက်စသည်တို့ အဆင်သင့် ရှိနေ၍ မိုးတတ်လျှင်
မိုးပြီးမှ ထိုကျောင်းခန်း၌ ထားရမည်၊ မမိုးနိုင်လျှင် မိုးမယိုသော နေရာကို ရှာ၍ ထားခဲ့ရမည်၊
တစ်ကျောင်းလုံး မိုးယိုလျှင် ဒါယကာများအိမ်သို့ ပို့၍ ထားခဲ့ရမည်၊ ဒါယကာများက သံယံက

အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဌပနဝသေန-ထားခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ နေဝ ဥဒ္ဓရေယျ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း မရုပ်သိမ်းအံ့၊ န ဥဒ္ဓရာပေယျ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း မရုပ်သိမ်းစေအံ့၊ ပုရိမသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ အနာပုစ္ဆံ ဝါ-မပန်ပြောဘဲမူလည်း ဂစ္ဆေယျ-အံ့၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ (ပဌမပါဒေစသည်၌စပ်) ဝါ-ထိုရဟန်းသည်၊ (အတိက္ကမန္တဿ၌ စပ်)၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်သော၊ အာရာမဿ-အာရာမ၏၊ ပရိက္ခေပ-အကာအရံကိုလည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-မကာရံအပ်သော၊ (အာရာမဿ-၏)၊ ဥပစာရံ-ကိုလည်းကောင်း၊ [အစွန်ဆုံးကျောင်းမှ ခဲ ၂ ကျကို ဥပစာဟု ဆိုသည်၊] အတိက္ကမန္တဿ-ကျော်လွန်လတ်သော်၊ (တစ်နည်း) အတိက္ကမန္တဿ-ကျော်လွန်သော၊ (တဿ-၏)၊ ပဌမပါဒေ-ပဌမခြေလှမ်း၌၊ ဒုက္ကမံ၊ ဒုတိယပါဒေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

ပန-ကား၊ ယတ္ထ-အကြင်ကျောင်း၌၊ ဥပစိကာသင်္ကာ-ခြံ၌ဖြစ်သော ယုံမှားဖွယ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တတော-ထိုကျောင်းမှ၊ အနာပုစ္ဆံ-မပန်ပြောဘဲလည်း၊ ဂန္တဝဋ္ဋတိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် မပန်ပြောဘဲ သွားခြင်းငှာ အပ်ပါသော်လည်း၊ အာပုစ္ဆန်-ပန်ပြောခြင်းသည်၊ ဝတ္တံ-ဂမိကဝတ်တည်း၊ [ဝတ္တန္တိ ဂမိကဝတ္တံ၊] (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ သံဃိကေ-သံဃာဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဝိဟာရေ-၌၊ သေယျ-အိပ်ရာနေရာကို၊ သန္တရိတ္တာ-ခင်းပြီး၍၊ အနုဒ္ဓရိတ္တာ-ရုပ်လည်း မရုပ်သိမ်းဘဲ၊ အနာပုစ္ဆံ-ပန်လည်း မပန်ပြောဘဲ၊ ပက္ကမနဝတ္ထုသို့-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ သာဓာရဏာပညတ္တိ၊ ပေ၊ တိကဒုက္ကမံ။

ပန-ကား၊ ဝုတ္တ လက္ခဏဿ-သော၊ ဝိဟာရဿ-၏၊ ဥပစာရေ-၌၊ ဗဟိ-ပြင် ဘက် ဖြစ်သော၊ အာသန္နေ - အနီး၌၊ [ဥပစာရေကု ဗဟိအာသန္နေဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ “ဥပစာရေတိ ဧတဿေဝ ဝိဝရဏံ ဗဟိအာသန္နေတိ”] ဥပဋ္ဌာနသာလာယံ ဝါ-ဆွမ်းစားစရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ [ဥပဋ္ဌာနသာလာယံ ဝါတိ-ဘောဇနသာလာယံဝါ]

ပစ္စည်းကို (တာဝန်ကြီး၍) လက်မခံလိုလျှင် လွှင့်ပြင်မှာပင် ကျောက်ခဲပေါ် ညောင်စောင်းတင်၍ ထိုညောင်စောင်းပေါ်၌ ဘိသိစသည် တင်၍ မြက် သစ်ရွက်တို့ဖြင့် ဖုံးခဲ့ရမည်၊ ထိုသို့ ထားခဲ့လျှင် ထိုကျောင်းပျက်သော်လည်း ကျန်သမျှမှာ နောက်လာ အာဂန္တုကအတွက် အကျိုးများလိမ့်ဦးမည်။

ဥပစိကာသင်္ကာ နတ္ထိ ။ ကျောက်ဖျာပေါ် ကျောက်တုံးပေါ် တည်၍ ဆောက်အပ်သော ကျောင်း၊ ကျောက်တောင် ထွင်းအပ်သော လိုဏ်ဂူ၊ အုတ်တိုက်များ၌ ခြတက်လိမ့်မည်ဟု ယုံမှားဖွယ် မရှိ၊ [တချို့အုတ်တိုက်များကား ယခုအခါ ခြတက်၏၊ ထိုသို့ ခြတက်လျှင် ထို အုတ်တိုက်မှ သွားသူသည် ရုပ်သိမ်း-ပန်ပြော၍ သွားရမည်။]

ဥပဋ္ဌာန၊ ပေ၊ သန္တရာပေတွာ ဝါ ။ ဘိသိစသော သေယျ ၁၀-မျိုးကို အန္တောဂဗ္ဘစသည်၌ ခင်း၍ မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားလျှင် ကျောင်းလည်း ပျက်၊ သေယျလည်း ပျက်သောကြောင့် ပါစိတ်ဟု ပညတ်တော်မူ၏၊ ဝိဟာရ၏ ဥပစာဖြစ်သော ဥပဋ္ဌာနသာလာ စသည်၌ ခင်းလျှင်ကား

အပရိစ္ဆိန္ဒမဏ္ဍပေဝါ-မကာရံအပ်သောမဏ္ဍပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပရိစ္ဆိန္ဒပိ-ကာရံအပ်ပါသော်လည်း၊ ဗဟူနံ-များစွာကုန်သော ရဟန်း၊ သာမဏေတို့၏ သန္နိပါတဘူတေ ဝါ-စုဝေးရာ ဖြစ်၍ဖြစ်သော မဏ္ဍပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ရုက္ခမူလေဝါ-သစ်ပင်၏အနီးအောက်၌သော်လည်းကောင်း၊ သန္တရိတွာ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ သန္တရာပေတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဥဒ္ဓရဏာဒီနိ အကတွာ စသည်၌စပ်)၊ မဇ္ဇဝိဌဉ္စ-ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်ကိုကား၊ ဝိဟာရေဝါ-ကျောင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တပကာရေ-ဆိုအပ်ပြီးသောအပြားရှိသော၊ ဝိဟာရူပစာရေ ဝါ-ကျောင်းဥပစာ၌သော်လည်းကောင်း၊ သန္တရိတွာ ဝါ သန္တရာပေတွာ ဝါ၊ ဥဒ္ဓရဏာဒီနိ၊ အကတွာ-မပြုမူ၍၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကမုမေဝ (ဟောတိ)၊ အတ္တနော၊ သန္တကေ-၌လည်းကောင်း၊ ဝိဿာသိကပုဂ္ဂလိကေ-အကျွမ်းဝင်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ဥစ္စာ၌လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓရဏာဒီနိ-တို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ (ဂမနေ-၌လည်းကောင်း)၊ ပုရိမနယေနေဝ-သာလျှင်၊ ပလိဗုဒ္ဓံ-နှောင့်ယှက်အပ်သော အိပ်ရာနေရာကို၊ ဆဋ္ဌေတွာ-စွန့်၍၊ ဂမနေ-၌လည်းကောင်း၊ (အနာပတ္တိဟောတိ)။

ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ အဇ္ဇေဝ-ယနေပင်၊ အာဂန္တော-ပြန်လာ၍၊ ပဋိဇ္ဇဂ္ဂိဿာမိ-သုတ်သင်အံ့ (ရုပ်သိမ်းအံ့)၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ သာပက္ခော-ငဲ့ကွက်ခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ နဒီပါရံဝါ-မြစ်တစ်ဖက်ကမ်းသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဂါမန္တရံ ဝါ-အခြားတစ်ရွာသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဂန္တော-သွားပြီး၍၊ ဝါ-သွားပြီးနောက်၊ ယတ္ထ-အကြင်ရောက်ရာအရပ်၌၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဂမနစိတ္တံ-ခရီးသွားကြောင်းစိတ်သည် (ဆက်လက်၍ ခရီးသွားလိုသောစိတ်သည်)၊ ဥပန္နံ-ဖြစ်ပြီ၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ ဌိတော-တည်လျက်၊ ကဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ယောက်ကို၊ ပေသေတွာဝါ-

ဝိဟာရမပျက်၊ ဘိသိ စသည်သာ ပျက်သောကြောင့် ဒုက္ကမ္မဟု ပညတ်တော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် အများ မြင်လောက်သော ဥပဌာနသာလာ၊ အပရိစ္ဆိန္ဒမဏ္ဍပ၊ ပရိစ္ဆိန္ဒဖြစ်လျှင် ဗဟူနံ သန္နိပါတ မဏ္ဍပ၊ ရုက္ခမူလတို့ကို ပြထားသည်။

မဇ္ဇဝိဌဉ္စ။ ။ ဝုတ္တပ္ပကာရေဖြင့် ဥပဌာနသာလာ စသည်ကို ညွှန်သည်။ သေယျာ ၁၀ မျိုး တွင် မပါဝင်သော မဇ္ဇဝိဌကိုကား ဝိဟာရ၌ဖြစ်စေ၊ (ဥပဌာနသာလာ စသော) အပြင်ဥပစာ၌ ဖြစ်စေ ခင်းထား၍ မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားလျှင် ဒုက္ကမ္မအာပတ်ချည်းသာ၊ ဘာကြောင့်နည်း-မဇ္ဇဝိဌတို့ကို ဝိဟာရအတွင်း၌ ထားသော်လည်း တော်တော်ကြာရုံဖြင့် ခြမတက်နိုင်၍ ကျောင်း မပျက်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိဟာရအပြင်၌ ထားလျှင်ကား ကျောင်းစဉ်လှည့်သူတို့ မြင်၍ ရုပ်သိမ်းကြလိမ့်မည်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။

ယတ္ထဿ၊ပေ၊တတ္ထေဝ။ ။ နဒီပါရ စသည်သို့ ရောက်ပြီးနောက်မှ တစ်ဖန်ဆက်၍ ခရီး သွားလိုစိတ်ရှိလျှင် ထိုစိတ်ဖြစ်ရာ အရပ်မှပင် တစ်ယောက်ယောက်ကို စေလွှတ်၍ မူလထားခဲ့ သော သေယျာကို ရုပ်သိမ်းလိုက်ဖို့ရန် ပန်ပြောပါ။ ထိုသို့ မပန်ပြောဘဲ ဆက်၍ သွားလျှင် ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌ “အညတ္ထ ဂစ္ဆန္တော ပါဒုဒ္ဓါရေန ကာရေတဗ္ဗော”အရ ဆုံးဖြတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် “တတ္ထေဝ”ဟု ဧဝံဖြင့် မိန့်သည်။

စေလွှတ်၍သော်လည်း၊ အာပုတ္တတိ-ပန်ပြောအံ့၊ နဒိပူရရာဇစောရာဒိသု-မြစ်ရေ ပြည့်ခြင်း၊ မင်း ခိုးသူ အစရှိသော အန္တရာယ်တို့တွင်၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော အန္တရာယ်သည်၊ ပလိဗုဒ္ဓေါ-နှောင့်ယှက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာဝါ-ဖြစ်၍သော်လည်း၊) ပစ္စာဂန္တု-ပြန်လာခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်အံ့၊ တဿစ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ [ယော စမှ စကို ဤ၌ ရွှေ၍ ပေးနိုင်သောကြောင့်“တဿ စ”ဟု စ၊ မပါသင့်၊] အာပဒါသု-ဘေးရန်တို့ကြောင့်၊ ဂစ္ဆန္တဿ-မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

ဝုတ္တလက္ခဏသေယျာ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော အိပ်ရာနေရာလည်းကောင်း၊ တဿာ-ထိုအိပ်ရာ နေရာ၏၊ သံဃိကတာ-သံဃိက၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တလက္ခဏ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ (သဗ္ဗပရိစ္ဆန္နေ ဝုတ္တသေနာသနေ ဟု ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊) ဝိဟာရေ-၌၊ သန္တရဏံဝါ-ကိုယ်တိုင်ခင်းခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ သန္တရာပဏံဝါ-သူတစ်ပါးကို ခင်းစေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ အပလိဗုဒ္ဓတာ-မနှောင့်ယှက်အပ်သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကောဝဠာ : အာပဒါယ - ဘေးရန်၏၊ အဘာဝေါ - မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ အနပေက္ခဿ-ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ-ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသောရဟန်း၏၊ ဒိသာပက္ကမနံ-အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွားခြင်းလည်းကောင်း၊ ဥပစာရသီမာတိက္ကမော-ဥပစာရသိမ် ကို လွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ သတ္တ-၇ ပါးကုန်သော၊ ပေ၊ ဝုတ္တနယေ နေဝ (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ-တည်း။ ငံငံငံငံ ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ။

၆။ အနုပစ္စ သေဋ္ဌ-၌၊ ဇာနန္တိ-ကား၊ အယံ-ဤရဟန်းကို၊ အနုဋ္ဌာပနီယော-သိက္ခာပုဒ် မထစေထိုက်၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနန္တော-သိလျက်၊ တေနေဝ-ထို့ကြောင့်ပင် (ထိုသို့ မထစေထိုက်ဟု သိသူကို ဇာနံဟု ဆိုလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ အဿ-ထိုဇာနံဟူသောပုဒ်၏၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ဝုဇ္ဇောတိ ဇာနာတိ၊ ပေ၊ သံဃေန ဒိန္နောတိ ဇာနာတိတိ-ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တံ - ပြီ၊ ဟိ-အကြောင်းကို ထင်စွာပြဦးအံ့၊ [ဝုဇ္ဈ စသည်တို့၏ အနုဋ္ဌာပနီယဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ထင်စွာပြဦးအံ့-ဟူလို၊] ဝုဇ္ဇော-သီတင်းကြီးသူကို၊ အတ္တနော-မိမိ ထက်၊ ဝုဇ္ဈတာယ-ကြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အနုဋ္ဌာပနီယော-မထစေထိုက်၊ ဝိလာ နော-မကျန်းမာသူကို၊ ဝိလာနတာယ-မကျန်းမာ၊ သနားစရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊

တေနေဝဿ၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ။ ။ပါဠိတော်၌ “ဇာနံ”ဟု သာမညရှိပါလျက် “အနုဋ္ဌာပနီယော အယံ”ဟူသော အနက်ကို အဘယ်မှ ရ၍ ဖွင့်ပြအပ်ပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “တေနေဝဿ”စသည်မိန့်၊ ထိုပဒဘာဇနီမှ ရ၍ ဖွင့်ပြနိုင်သည်-ဟူလို။

ဝုဇ္ဇော ဟိ။ ။ပဒဘာဇနီ၌ “အနုဋ္ဌာပနီယော”ဟု မပါဝါတကားဟု ထင်၍ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဝုဇ္ဇော ဟိ”စသည်ကို မိန့်သည်၊ ကြီးသူသည် ကြီးသောကြောင့်ပင် မထစေထိုက်ရကား “ဝုဇ္ဇော”စသည်ကို ဟောလျှင် အနုဋ္ဌာပနီယဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်သည်-ဟူလို။

(အနုဋ္ဌာပနီယော)၊ ပန-ကား၊ သံယော-သည်၊ ဘဏ္ဍာဂါရိကဿဝါ-ဘဏ္ဍာတိုက်စိုးရဟန်းအားသော်လည်းကောင်း၊ (ဒေတိဉ္စစပ်)၊ ဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ (ဗဟူပကာရတံ ဂုဏဝိသိဋ္ဌတံတို့ဉ္စစပ်)၊ ဓမ္မကထိကဝိနယဓရဂဏဝါစကာစရိယာနံဝါ-ဓမ္မကထိက၊ ဝိနည်းဗိုရ်၊ ဂိုဏ်းကို စာချသောဆရာတို့အားသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ ဗဟူပကာရတံ-များသောကျေးဇူးရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂုဏဝိသိဋ္ဌတဉ္စ-ဂုဏ်အားဖြင့် ထူးကဲကုန်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ သလ္လက္ခေတွာ-၍၊ ဓုဝဝါသတ္ထာယ-အမြဲနေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝိဟာရံ-ကို၊ [ဤမှနောက်၌ “သလ္လက္ခေတွာ-မှတ်သား၍”ဟု တွေ့ရ၏၊ ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ၌မပါ။] သမ္ပနိတွာ-သမုတ်၍၊ ဒေတိ-ပေး၏၊ တဿ-ကြောင့်၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်းအား၊ သံယေန-သည်၊ ဒိန္နော-ပေးအပ်ပြီ၊ သောပိ-ထိုရဟန်းကို လည်း၊ အနုဋ္ဌာပနီယော-မထစေထိုက်။

ပုဗ္ဗပဂတန္တိ-ကား၊ ပုဗ္ဗ-မိမိအလျင်၊ ဥပဂတံ-ကပ်ဝင်ပြီးသော၊ အနုပခဇ္ဇာတိ-ကား၊ မဉ္ဇူပိဋ္ဌာနံဝါ-တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ ပဝိသန္တဿ-အတွင်းသို့ ဝင်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ နိက္ခမန္တဿ ဝါ-အပြင်သို့ ထွက်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ တဿဘိက္ခုနော ဝါ-ထိုရဟန်း၏သော်လည်းကောင်း၊ ဥပစာရံ-ဥပစာသို့ (အနီးအပါးအရပ်သို့)၊ အနုပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ [အနု ပိုဟန်တူသည်။] (သေယျံ ကပ္ပေယျဉ္စစပ်)၊ တတ္ထ-ထိုမဉ္ဇူပိဋ္ဌ ဘိက္ခုတို့တွင်၊ တာဝ-ဘိက္ခုမှ ရှေးဦးစွာ၊ မဉ္ဇူပိဋ္ဌာနံ-တို့၏ (ဥပစာရော၌စပ်)၊ မဟလ္လကေ-ကြီးသော၊ ဝိဟာရေ-၌၊ သမန္တာ-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ဒိယဇော ဟတ္ထော-အခွဲအားဖြင့် ၂ တောင်သည်(တစ်တောင်ထွာသည်)၊ [သမန္တာဒိယဇော ဟတ္ထောတိ မဇ္ဈေ ပညတ္တံ မဉ္ဇူပိဋ္ဌံ သန္တာယ ဝုတ္တံ။] ဥပစာရော-ဥပစာတည်း(အနီး၌ဖြစ်သောအရပ်တည်း)၊ ခုဒ္ဒကေ-ငယ်သော၊ (ဝိဟာရေ-၌)၊ ယတော-အကြင်ဘက်၌၊ ပဟောတိ-တစ်တောင်ထွာလောက်၏၊ တတော-ထိုဘက်၌၊ ဒိယဇော ဟတ္ထော-သည်၊ (ဥပစာရော-တည်း)၊ ပန-ကား၊ ပဝိသန္တဿ-ဝင်သော၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပါဒဓောဝနပါသာဏတော-ခြေဆေးရာကျောက်ဖျာမှ၊ (ဒွါရေ-တံခါးအနီး၌၊ နိက္ခိတ္တပါဒဓောဝနပါသာဏတော)၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ မဉ္ဇူပိဋ္ဌံ-သည်၊ (အတ္ထိ-၏)၊ တာဝ-ထိုညောင်စောင်း အင်းပျဉ်တိုင်အောင်၊ (ဥပစာရော-တည်း)၊ နိက္ခမန္တဿ-ထွက်သော၊ (တဿ-ထိုရဟန်း၏)၊ မဉ္ဇူပိဋ္ဌတော-မှ၊ ယာဝ-လောက်၊ ပဿာဝဋ္ဌာနံ-ကျင်ငယ်စွန့်ရာအရပ်သည်၊ (အတ္ထိ-၏)၊ တာဝ-ထိုကျင်ငယ်စွန့်ရာအရပ်တိုင်အောင်၊ ဥပစာရော-တည်း။

သေယျံ ကပ္ပေယျာတိ-ကား၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ သမ္မာဓံ-ကျဉ်းမြောင်းခြင်းကို၊ ကတ္ထုကာမတာယ-ပြုခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တသ္မိံ ဥပစာရေ-ထိုဥပစာ၌၊ ဒသသု-၁၀ ပါးကုန်သော၊ သေယျာသု-အိပ်ရာနေရာတို့တွင်၊ ဧကံပိ-တစ်ခုသော အိပ်ရာနေရာကိုလည်း၊ သန္တရန္တဿ ဝါ-ကိုယ်တိုင်ခင်းသောရဟန်း၏

သော်လည်းကောင်း၊ သန္တရာပေန္တိယဝါ-သူတစ်ပါးကို ခင်းစေသောရဟန်း၏ သော်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ တတ္ထ-ထိုအိပ်ရာနေရာ၌၊ နိသိဒန္တိယ ဝါ-ထိုင်သောရဟန်း၏သော်လည်းကောင်း၊ နိပဇ္ဇန္တိယ ဝါ-အိပ်သောရဟန်း၏ သော်လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဒွေပိ-ထိုင်ခြင်း အိပ်ခြင်း ၂ မျိုးလုံးတို့ ကိုလည်း၊ ကရောန္တိယ-ပြုသောရဟန်း၏၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ပါစိတ္တိယာနိ (ဟောန္တိ)၊ ပုနပျုနံ-အဖန်ဖန်၊ ကရောန္တိယ-ထိုင်မှု အိပ်မှုကို ပြုသောရဟန်း၏၊ ပယောဂ ဂဏနာယ-ပယောဂ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အနုပဓဇ္ဇ-အနီးသို့ ဝင်၍၊ သေယျ-ထိုင်ခြင်း အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပနဝတ္ထုသ္မိ-ပြုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ပုဂ္ဂလိက-အခြားပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ကျောင်း၌၊ (အနုပဓဇ္ဇ-၍)၊ သေယျ-ကို၊ ကပ္ပေန္တိယ-ပြုသော ရဟန်း၏၊ တိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဝုတ္တုပစာရတော-ဆိုအပ်ပြီးသော ဥပစာမှ၊ (ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်၏ တစ်တောင့်ထွာဥပစာ၊ ခြေဆေးကျောက်ဖျာမှ ဝင်လမ်းဥပစာ၊ ကျင်ငယ်စွန့်ရာ အရပ်သို့ ထွက်လမ်းဥပစာမှ-ဟူလို၊) ဗဟိ-ပြင်ဘက်၌၊ ဥပဋ္ဌာနသာလာဒိကေဝါ-ဆွမ်းစားစရပ် အစရှိသော အရပ်၌သော် လည်းကောင်း၊ ဝိဟာရဿ-၏၊ ဥပစာရေ ဝါ-ဥပစာ၌သော်လည်းကောင်း၊ သန္တရဏသန္တရာပနေသုပိ-ကိုယ်တိုင်ခင်းခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို ခင်းစေခြင်းတို့ကြောင့် လည်းကောင်း၊ နိသဇ္ဇသယနေသုပိ-ထိုင်ခြင်း အိပ်ခြင်းတို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ။

ပန-ကား၊ အတ္တနောဝါ-မိမိ၏သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဿာသိကဿဝါ-အကျွမ်း ဝင်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သော်လည်းကောင်း၊ သန္တကေ-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဝိဟာရေ-၌၊ သန္တရန္တိယ စ-ခင်းသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဂိလာနော-မကျန်းမာသည်၊ (ဟုတွာ ဝါ-ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊) သိတုဏှ ပိဋိတော-အအေး အပူသည် နှိပ်စက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ ဝါ-လည်းကောင်း၊) ပဝိသတိ-အနီးသို့ ကပ်ဝင်အံ့၊ တဿ စ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ [ယော စ၊ တဿ စဟု ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတည်းက ၂ ခါ မဆည်းနိုင်၊ ထို့ကြောင့် စ တစ်လုံး ပိုသည်၊] အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (ပဝိသန္တိယ စ-အနီးသို့ ကပ်ဝင်သော ရဟန်း၏ လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ၊ သံဃိကဝိဟာရတာ-သံဃိကကျောင်း ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနုဋ္ဌာပနီယဘာဝဇာနနံ-မထစေထိုက်သူ၏အဖြစ်ကို သိခြင်းလည်းကောင်း၊ (မထစေထိုက်သူမှန်းသိခြင်း-ဟူလို၊) သမ္မာဓေတုကာမတာ-ကျဉ်းမြောင်းစေခြင်းငှာ အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥပစာရေ-ဥပစာ၌၊ နိသိဒန္တံ ဝါ-ထိုင်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ နိပဇ္ဇန္တံ ဝါ-အိပ်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ စတ္တာရိ၊ ပေ၊ ပန-ထူး၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဒုက္ခဝေဒနမေဝ- ဒုက္ခဝေဒနာသာ ရှိ၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၇။ နိကမူန သတ္တမေ-၌၊ ကုပိတောတိ-ကား၊ ကုဒ္ဒေါ-အမျက်ထွက်သည်။
 သိက္ခာပုဒ် ဝါ-စိတ်ဆိုးသည်။ အနတ္တမနောတိ-ကား၊ အတုဌစိတ္တော-
 မနှစ်သက်သောစိတ်ရှိသည်။ ဟုတွာ-၍၊ (နိကမူယျ ဝါ
 နိကမူပေယျ ဝါတို့၌စပ်) နိကမူယျ ဝါ နိကမူပေယျ ဝါ ပါစိတ္တိယန္တိ ဧတ္ထ-
 ယံ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ အနေကဘူမိကာ-များသောဘုံအဆင့်ရှိကုန်သော၊ ဝါ-
 များသော အထပ်ရှိကုန်သော၊ ယေ ပါသာဒါ-အကြင်ပြာသာဒ်တို့သည်၊ သန္တိ-
 ရှိကုန်၏။ အနေကကောဌကာနိ-များသောတံခါးမုခ် ရှိကုန်သော၊ ယာနိ ဝါ
 စတုဿာလာနိ-အကြင်လေးဖက်တန်းလျားစရပ်တို့သည်လည်း၊ (သန္တိ-န်၏။)
 တာဒိသေသု-ထိုကဲ့သို့ရှုအပ်ကုန်သော၊ သေနာသနေသု-တို့၌၊ ဂဟေတွာ-
 ဆွဲကိုင်၍၊ အန္တရာ-အကြား၌၊ အဌပေတွာ-မတန့်ထားမူ၍၊ (ရပ်မထားဘဲ-ဟူလို၊)
 ဧကေနေဝ ပယောဂေန-တစ်ကြိမ်တည်းသော ပယောဂဖြင့် သာလျှင်၊
 အတိက္ကာမေန္တဿ-ကျောင်းကို လွန်စေသော ရဟန်း၏၊
 (ကျောင်းပြင်ဘက်ရောက်အောင် နှင်ထုတ် သူ၏-ဟူလို၊) ဧကံ-တစ်ချက်သော၊
 ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ အန္တရေ-အကြား၌၊ ဌပေတွာ-တန့်ထား၍၊ [တချို့စာ၌
 “အန္တရေ”မပါ၊ ဌပေတွာ ဌပေတွာဟု ၂ ချက် ရှိ၏။] နာနာပယောဂေဟိ-
 အမျိုးမျိုးသော ပယောဂတို့ဖြင့်၊ အတိက္ကာမေန္တဿ-၏၊ ဒွါရဂဏနာယ-
 တံခါးပေါက်၏အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယာနိ (ဟောန္တိ)၊ ဟတ္ထေန-လက်ဖြင့်၊
 အနာမသိတွာ-မသုံးသပ်မူ၍၊ နိက္ခမ-ထွက်လော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-ပြော၍၊
 ဝါစာယ-စကားဖြင့်၊ နိကမူနဿာပိ-နှင်ထုတ်သောရဟန်း၏ လည်း၊ ဧသေဝ-
 ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော-သိကြောင်း အစီအရင်တည်း။

ပန-ကား၊ နိကမူပေန္တဿ-နှင်ထုတ်စေသော ရဟန်း၏၊ (ဒုက္ကဋ်၌စပ်)၊ နိကမူ-
 နှင်ထုတ်လော့၊ ဣတိ-သို့၊ အာဏတ္တမတ္တေ-စေခိုင်းအပ်ကာမျှ၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊
 ပန-ဆက်၊ သက္ကံ-တစ်ကြိမ်၊ အာဏတ္တေ-စေခိုင်းအပ်သော၊ တသ္မိ-ထိုသူသည်၊
 ဗဟုကေပိ-များစွာလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွါရေ-တံခါးတို့ကို၊ နိက္ခာမေန္တေ-ထွက်စေ
 လတ်သော်၊ [ထွက်သွားအောင် နှင်ထုတ်လတ်သော် ဟူလို၊] ဣတရဿ-
 အခြား သော အာဏာပကရဟန်း၏၊ ဧကမေဝ-တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊
 ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္တကာနိ-ဤမျှအတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော၊
 ဒွါရာနိ-တံခါးတို့တိုင်အောင်၊ [အဒွါအစွန္တသယောဂ ကြံသည်၊] နိကမူဟိ-
 နှင်ထုတ်လော့၊ ဣတိ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊
 မဟာဒွါရံ-တံခါးမကြီး သည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏) တာဝ-ထိုတံခါးမကြီးတိုင်အောင်၊
 နိကမူဟိ-နှင်ထုတ်လော့၊

အနေက၊ ပေ၊ စတုဿာလာနိ။ ။လေးမျက်နှာ၌ တန်းလျားရှည်စရပ်ကို “စတုဿာလ”
 ဟု မှတ်ပါ။ အခန်းများစွာ ရှိရကား တစ်ခန်းလျှင် တစ်ခါးမုခ် တစ်ခုစီ ရှိ၍ “အနေကကောဌ
 ကာနိ”ဟု ဆိုသည်။ [အနေကကောဌာကာနိတိ အနေကဒွါရကောဌကာနိ။]

ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ နိယမေတွာ-သတ်မှတ်၍၊ အာဏတ္ထော-
စေခိုင်းအပ်သည်။ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ဒွါရဂဏနာယ-
တံခါးပေါက်၏အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယာနိ (ဟောန္တိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ပုဂ္ဂလိကေ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ (ဝိဟာရေ-
၌)၊ နိကမုန္တဿ-နှင့်ထုတ်သော ရဟန်း၏၊) တိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ တဿ-ထို
ရဟန်း၏၊ ပရိက္ခာရနိကမုနေ-ပရိက္ခာရကို ဆွဲထုတ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊
ဥပဌာနသာလာဒိကာ-ဆွမ်းစားစရပ်အစရှိသော၊ ဝိဟာရပစာရာ-ကျောင်းဥပစာမှ၊
တဿဝါ-ထိုရဟန်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပရိက္ခာရဿ
ဝါ-ပရိက္ခာရကိုသော်လည်းကောင်း၊ နိကမုနေ-နှင့်ထုတ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊
(ဒုက္ကဋ် ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-လူ့သာမဏေကိုသော်လည်းကောင်း၊
(ဝါပါလျှင် ကောင်း၏)၊ အနုပသမ္ပန္နပရိက္ခာရဿ ဝါ-လူ့သာမဏေ၏ ပရိက္ခာရကို
သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဟာရာဝါ-ကျောင်းမှသော်လည်းကောင်း၊ ဝိဟာရပစာရာ
ဝါ-မှသော်လည်းကောင်း၊ နိကမုနေ-နှင့်ထုတ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ နိကမု
ပနေ စ-နှင့်ထုတ်စေခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ (ဟောတိ)၊ တဉ္စ-
ထိုဒုက္ကဋ်ကိုလည်း၊ [တဉ္စာတိ ဒုက္ကဋ် ပရာမသတိ၊] အသမ္ပဒေသု-တစ်စပ်တည်း
မဖွဲ့စပ်ကုန်သော၊ ပရိက္ခာရေသု-တို့၌၊ ပရိက္ခာရဂဏနာယ-အားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-
ထိုက်၏။

အတ္တနော ဝါ-မိမိ၏သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဿာသိကဿ ဝါ-အကျွမ်းဝင်ခြင်း
ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏သော်လည်းကောင်း၊ သန္တကာ-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဝိဟာရာ-မှ၊
နိကမုနေ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သကလသံဃာရာမတောပိ-
အလုံးစုံသောသံဃာ့ အရံမှလည်း(တစ်တိုက်လုံးမှလည်း)၊ ဘဏ္ဍနကာရကဿဝါ-
ငြင်းခုံခြင်းကို ပြုတတ် သော ရဟန်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ တဿ-၏၊
ပရိက္ခာရဿဝါ-ကိုသော်လည်း ကောင်း၊ နိကမုနေ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊
နိကမုပနေဝါ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (အနာပတ္တိ ဟောတိ)၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊
ဝသနဌာနတော-နေရာအရပ်မှ၊ အလဇ္ဇိဿ-အလဇ္ဇိရဟန်းကိုလည်းကောင်း၊
ဥမ္မတ္တကဿ-ရူးသောရဟန်းကိုလည်း ကောင်း၊ (နိကမုနေ၌စပ်)၊ န
သမ္မာဝတ္တန္တာနံ-ကောင်းစွာမကျင့်ကုန်သော၊ အန္တေ ဝါသိကသဒ္ဓိဝိဟာရိကာနံ-
အနီးနေတပည့်၊ အတူနေတပည့်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ တေသံ-ထို အန္တေဝါသိက၊
သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့်တို့၏ ပရိက္ခာရဿဝါ-ကိုလည်း ကောင်း၊ နိကမုနေစ-
ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သယံ-မိမိကိုယ်တိုင်၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနံ-အရူး
အစရှိသည်တို့သည်၊ (သမာနာနံ-ဖြစ်ကုန်လတ်သော်၊ ဝါ-ဖြစ်ကုန်သော

သယဉ္စ ဥမ္မတ္တကာဒီနံ။ ။ရှေ့၌ “ဥမ္မတ္တကဿ”ဟု ဆိုခဲ့၏။ ထို“ဥမ္မတ္တက”သည်
နှင့်ထုတ် အပ်သောရဟန်းဥမ္မတ္တကတည်း။ ဤနေရာ၌ မိမိကိုယ်တိုင် ဥမ္မတ္တကဖြစ်သူတည်းဟု
သိစေလို၍ “သယဉ္စ”ဟု မိန့်သည်။ “သယဉ္စ”ဟု စသဒ္ဓါပါပြီးဖြစ်သောကြောင့်
“ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ” စသဒ္ဓါ ပါဖွယ် မလို။

ရဟန်းတို့၏) [အာဒိဖြင့် ခိတ္တစိတ္တ၊ ဝေဒနာငူတို့ကို ယူ၊] (နိကမူနေ စ-ကြောင့် လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ သံယံကဝိဟာရော-သံယံကကျောင်းလည်း ကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-၏၊ ဘဏ္ဍာနကာရကဘာဝါဒိဝိမုတ္တတာ-ဘဏ္ဍာနကာရက၏ အဖြစ် အစရှိသည်တို့မှ လွတ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [အာဒိဖြင့် ကလဟ ကာရက၊ ဝိဝါဒကာရကတို့ကို ယူ၊] ကောပေန-စိတ်ဆိုခြင်းကြောင့်၊ နိကမူနဝါ- နှင့်ထုတ်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ နိကမူပနဝါ-နှင့်ထုတ်စေခြင်းသော်လည်း ကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ င် င် င် င် သတ္တမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၈။ ဝေဟာသကုဋိ အဋ္ဌမေ-၌၊ ဥပရိဝေဟာသကုဋိယာတိ-ကား၊ ဥပရိ- သိက္ခာပုဒ် အထက်ထပ်၌၊ အစ္ဆန္နတလာယ-မဖုံးအပ်သော အပြင်ရှိ သော၊ ဝါ-ကြမ်းမခင်းအပ်သော အပြင်ရှိသော၊ ဒိဘူမိက ကုဋိယာဝါ- ၂ ထပ်ရှိသောကျောင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ တိဘူမိကကုဋိယာဝါ- ၃ ထပ်ရှိသောကျောင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ (အဘိနိသီဒေယျဝါ အဘိနိပဇ္ဇေယျ ဝါတို့၌စပ်) ပန-ဆက်၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အဓိပ္ပေတံ-အလိုရှိ အပ်သော၊ ကုဋိ-ကျောင်းကို၊ ဒဿေတံ-ငှာ၊ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ အသီသဃဋ္ဌာတိ-မဇ္ဈိမဿ၊ ပေ၊ ယဋ္ဌာဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [မဇ္ဈိမဿ- ပမာဏအားဖြင့် အလယ်အလတ်၌ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ-၏၊ အသီသဃဋ္ဌာ- ဦးခေါင်းကို မထိခိုက် လောက်သော ကျောင်းသည်၊ (ဝေဟာသကုဋိ-မည်၏။)]

ဥပရိဝေဟာသကုဋိယာ။ ။ ၂ ထပ် ၃ ထပ်ကျောင်း၌ အထက်ထပ်တွင် ကြမ်းမခင်းရသေး၍ ကောင်းကင်ပြင်ကဲ့သို့ ဟာလာဟင်းလင်း ဖြစ်နေသော ကျောင်းကို “ဝေဟာသကုဋိ”ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် “အစ္ဆန္နတလာယ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “အစ္ဆန္န- မဖုံးအပ်”ဟူသည် “ကြမ်းပြင်မဖုံးအပ်” တည်း၊ “ကြမ်းမခင်းအပ်”ဟု ဆိုလိုသည်၊ [ဥပရိဝေဟာသကုဋိယာတိ-ဥပရိမတလေ (အထက် ထပ်၌) အသန္တတပဒရာယ (မခင်းအပ်သော ပျဉ်ချပ်ရှိသော-ကြမ်းမခင်းရသေးသော) ကုဋိယာ-မူက၊ ဥပရိ-၌၊ ဝေဟာသော (ဟာလာဟင်းလင်းသည်)၊ ယဿာတိ ဥပရိဝေဟာသာ၊ သာ စ+သာ+ကုဋိ စာတိ ဥပရိဝေဟာသကုဋိ။]

အသီသဃဋ္ဌာ။ ။ ထိုဝေဟာသကုဋိသည် အနိမ့်အမြင့် အမျိုးမျိုးရှိသော်လည်း ဤ သိက္ခာပုဒ်၌ ဦးခေါင်း မထိခိုက်လောက်အောင်မြင့်သော ကျောင်းကိုသာ ယူစေလိုသောကြောင့် ပဒဘာဇနီ၌ “အသီသဃဋ္ဌာ”ဟု မိန့်သည်၊ ယဋ္ဌေတိ-ထိခိုက်တတ်၏၊ ဣတိ ယဋ္ဌာ၊ သီသံ+ န ယဋ္ဌာ အသီသဃဋ္ဌာ-ဦးခေါင်းကို မထိခိုက်သော (ဦးခေါင်းလွတ်သော) ကုဋိ၊ (အယုတ္တ သမာသိ)။

ဆက်ဦးဆုံး---ဤသိက္ခာပုဒ်သည် အောက်ထပ်၌ နေသော ရဟန်း၏ ဦးခေါင်းပေါ်၌ ခုတင် ခြေထောက် ပြုတ်ကျမှုကြောင့် ပညတ်ရသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အောက်ထပ်သည် ရဟန်းများ သွားလာရာ၌ ဦးခေါင်းလွတ်အောင် မြင့်သောကျောင်း ဖြစ်စေရမည်၊ ဦးခေါင်း မလွတ်သော ကျောင်း၌ ငဲ့၍ သွားနေသူကား သူ၏ အပြစ်သာ။

အာဟစ္စပါဒကန္တိ-ကား၊ အင်္ဂေ-အပေါင်၌၊ ဝိဇ္ဇိတွာ-ထွင်း၍၊ ပဝေသိတပါဒက-
သွင်းအပ်သော အခြေရှိသော၊ (မဉ္ဇ ဝါ ပိဋ ဝါတို့၌ စပ်)။

အဘိနိသီဒေယျာတိ-ကား၊ အဘိဘဝိတွာ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ - လွှမ်းမိုး၍၊
နိသီဒေယျ-ထိုင်အံ့၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဧတ-ဤမဉ္ဇ ပိဋဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ ဘုမ္မတ္ထေ-
သတ္တမိဝိဘတ်၏အနက်၌၊ ဥပယောဂဝစနံ-ဒုတိယာဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း၊
မဉ္ဇေ ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ ပိဋေဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ နိသီဒေယျ ဝါ-
ထိုင်မှုလည်း ထိုင်အံ့၊ နိပဇ္ဇေယျဝါ-အိပ်မှုလည်းအိပ်အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ပန-
ဆက်၊ အဘိတိ ဣဒံ-အဘိဟူသော ဤပုဒ်သည်၊ ပဒသောဘနတ္ထေ-နိသီဒေယျ
နိပဇ္ဇေယျပုဒ်တို့ကို တင့်တယ်စေခြင်း၊ တန်ဆာဆင်ခြင်း အနက်၌၊ ဥပသဂ္ဂမတ္ထ
မေဝ-ဥပသာရမျှသာတည်း၊ တသ္မာ၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ဝုတ္တလက္ခဏာယ-
သော၊ [ဥပရိအစ္ဆန္ဒတလာယ ဒွိဘူမိကကုဋိယာ ဝါ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော
လက္ခဏာ ရှိသော၊] (ဝေဟာသကုဋိယာကို နောက်မှ ပေး၊) သဗ္ဗန္တိမေန-
အလုံးစုံတို့၏ အဆုံး၌ ဖြစ်သော၊ ပရိစ္ဆေဒေန-အပိုင်းအခြားဖြင့်၊ ယာဝ-လောက်၊
ပမာဏမန္တိမဿ-ပမာဏအားဖြင့် အလယ်အလတ်၌ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ-၏၊
သဗ္ဗသော-အလုံးစုံ သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဟေဋ္ဌိမာဟိ-အောက်၌
ဖြစ်ကုန်သော၊ တုလာဟိ-ထုပ်လျောက်တို့ဖြင့်၊ [ထုပ်လျောက်ဖြင့် “ဆင့်”ကို
ယူပါ၊ ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်ကို ထုပ်လျောက်ပေါ်တင်၍ မဖြစ်၊ ဆင့်ပေါ်၌သာ
တင်၍ ဖြစ်သည်၊] သီသံ-ဦးခေါင်းကို၊ န ဃဇ္ဇေတိ-မထိခိုက်၊ ဧတ္တကံ-
ဤမျှအတိုင်းအရှည်တိုင်အောင်၊ ဥစ္စာယ-မြင့်သော၊ ဝေဟာသကုဋိယာ-
ဟင်းလင်းအပြင်ရှိသော ကုဋိ၌၊ တုလာနံ-ထုပ်လျောက်တို့၏၊ ဥပရိ-၌၊ ဌပိတေ-
ထားအပ်သော၊ အာဟစ္စပါဒကေ-အပေါင်၌ ထွင်း၍ သွင်းအပ်သော
အခြေရှိသော၊ မဉ္ဇေ ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ ပိဋေဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊
နိသီဒေယျဝါ-ထိုင်မှုလည်း ထိုင်အံ့၊ နိပဇ္ဇေယျဝါ-အိပ်မှုလည်း

အာဟစ္စပါဒကံ။ ။ အာဟစ္စ-အပေါင်ထွင်း၍+ပဝေသိတော+ပါဒေါ ယဿာတိ အာဟစ္စ
ပါဒကော၊ (မဉ္ဇော)၊ [အာပုဗ္ဗ၊ ဟန+တွာ၊ တွာကို ရစ္စပြု၍ “အာဟစ္စ”ဟု ဖြစ်၏၊ ပဝေသိတ
အလယ်ပုဒ် ကျ၊] ဤအာဟစ္စပါဒက ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်သာ
ခြေထောက်ပြုတ်ကျစရာ ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်၌ အာဟစ္စပါဒက ညောင်စောင်း
အင်းပျဉ်နှင့်သာ ဆိုင်၏၊ အခြား ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်များနှင့် မဆိုင်။

ဘုမ္မတ္ထေ ဝါ။ ။ အဘိကို “အဘိဘဝန အနက်ရှိ”ဟု ကြံလျှင် မဉ္ဇ ပိဋတို့သည်
အဘိ၌ ထုံးစံအတိုင်း ကံအဖြစ်ဖြင့် စပ်ရသောကြောင့် အထူးမဖွင့်တော့ဘဲ အဘိကို
“အနက်သီးခြား မရှိ၊ နိသီဒေယျပုဒ်ကို တင့်တယ်ဝေဆာအောင် တန်ဆာဆင်ရုံသာ”ဟု
ကြံလျှင် မဉ္ဇ ပိဋတို့၌ ဒုတိယာသည် (ကံအဖြစ်ဖြင့် စပ်ဖို့ရာ မရှိသောကြောင့်)
သတ္တမိအနက်၌ သက်ရသည်၊ ထို့ကြောင့် “ဘုမ္မတ္ထေ ဝါ ဥပယောဂဝစနံ”သည် အဘိအတွက်
အနက်မရှိသော ဒုတိယနည်း အတွက် အဖွင့်တည်း။

အိပ်အံ့၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ အနုပဓဇ္ဇသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ (နိသီဒန္တဿ ဝါ နိပဇ္ဇန္တဿ ဝါ-အစရှိသည်တို့ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်-ဟူလို) ပယောဂဂဏနာယ-အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ ပေ၊ ဥပရိဝေဟာသကုဋိယာ-အထက်ဆင့်တွင် ဟင်းလင်းအပြင်ရှိသောကျောင်း၌၊ အာဟစ္စပါဒကံ-အပေါင်၌ ထွင်း၍ သွင်းအပ်သော အခြေရှိသော၊ မဉ္ဇူပိဋံ-ကို၊ သဟဿာ-အဆောတလျင်၊ ဝါ-ဖိ၍၊ [သဟဿာ အဘိဘဝိတွာ အဇ္ဈောတ္တရိတွာ၊] အဘိနိသီဒနအဘိနိပဇ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ-ထိုင်ခြင်း အိပ်ခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ပုဂ္ဂလိကေ-သော၊ (ဝိဟာရေ-၌၊ အဘိနိသီဒန္တဿ ဝါ-၏လည်းကောင်း၊ အဘိနိပဇ္ဇန္တဿ ဝါ-၏လည်းကောင်း၊) တိကဒုက္ကဋံ (ဟောတိ)။

အတ္တနော ဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဿာသိကဿ ဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ သန္တကေ-သော၊ ဝိဟာရေ-၌၊ (နိသီဒန္တဿ၌စပ်)၊ အဝေဟာသကုဋိယာ-ဝေဟာသကုဋိ မဟုတ်သော သစ်ရွက်ကျောင်း စသည်၌လည်းကောင်း၊ [အဝေဟာ သကုဋိယာတိ-ဘူမိယံ ကတပဏ္ဏသာလာဒိသု၊ ထိုကျောင်းမျိုး၌ သူတစ်ပါးကို ထိခိုက်စရာ မရှိ၊] သီသဃဋ္ဌာယ-ဦးခေါင်းကို ထိခိုက်သော ဝေဟာသကုဋိ၌လည်း ကောင်း (ဦးခေါင်းမလွတ်သော ဝေဟာသကုဋိ၌လည်းကောင်း)၊ ယဿာ-အကြင် ဝေဟာသကုဋိ၏၊ ဟေဋ္ဌာဝါ-အောက်အပြင်သော်လည်း၊ (ဝါဖြင့် ဥပရိတလံကို ဝိကပ်ပြုသည်)၊ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရာဒိနံ-သစ်သားတည်းဟူသော အဆောက်အဦ အစရှိ သည်တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ နိက္ခိတ္တတ္တာ-ထားအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အပရိဘောဂံ-မသုံးစွဲအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဥပရိတလံဝါ-အထက်အပြင်သော်လည်း၊ (ဝါဖြင့် ဟေဋ္ဌာကို ဝိကပ်ပြုသည်)၊ ပဒရသဉ္စိတံ (ဝါ)-ပျဉ်ချပ်တို့ဖြင့် စီအပ်သည် သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပျဉ်ခင်းအပ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ (ဝါ ယူ၍စပ်)၊ သုဓာဒိပရိကမ္မကတံဝါ-အင်္ကီတေ အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပရိကမ်ပြုအပ်သည်သော် လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-၏)၊ တတ္ထ-ထို ဝေဟာသကုဋိကျောင်း၌လည်းကောင်း၊ အာဟစ္စပါဒကေ-အာဟစ္စပါဒက ပြောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်၌၊ နိသီဒန္တဿ-ထိုင်သောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ (အနာပတ္တိ၌ စပ်)။

ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ ဝေဟာသဌေပိ-ဟင်းလင်းအပြင်၌ တည်သည်လည်းဖြစ်သော၊ တသ္မိ အာဟစ္စပါဒကေ-ထို အာဟစ္စပါဒက ပြောင်စောင်းအင်းပျဉ်၌၊ ဌိတော-ရပ်လျက်၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ စေ ဂဏှာတိဝါ-အကယ်၍ မူလည်း လှမ်းယူအံ့၊ [ဥပရိနာဂဒန္တကာဒိသု လဂ္ဂိတံ စီဝရာဒိ ယံကိဉ္စိ ဂဏှာတိ

သီသဃဋ္ဌာယ။ ။ယာ သီသံ ဃဋ္ဌာ ဟောတိ၊ တတ္ထာပိ အနာပတ္တိ၊ န ဟိ သတ္တာ တတ္ထ-ထို ဦးခေါင်းထိသောကျောင်း၌၊ ဟေဋ္ဌာပါသာဒေ အနောနတေန (မကိုင် မညှိတတ်) ဝိစရိတံ၊ တသ္မာ အသဉ္စရဏဌာနတ္တာ (လှည့်လည်ရာအရပ် မဟုတ်သောကြောင့်) ပရဿ ပိဋာ န ဘဝိဿတိ။

ဝါ-အထက်အမြင့် ဆင်စွယ်ကောက် စသည်တို့၌ ချိတ်ထားအပ်သော သင်္ကန်း စသည်ကို ပြောင်စောင်း အင်းပျဉ်ပေါ်တက်၍ လှမ်းယူအံ့၊ လဂ္ဂတိ ဝါတိ ဧတ္ထ ဧသေ နယော။] (စေ) လဂ္ဂတိဝါ-အကယ်၍မူလည်း လှမ်းချိတ်အံ့၊ (တဿစ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ယဿ-အကြင်ပြောင်စောင်း အင်းပျဉ်၏၊ ပဋ္ဌာဏီ-မယ်နသည်၊ ဝါ-စို့သည်၊ ဝါ-သံသည်၊ ဒိန္နာ-ပေးအပ်ပြီးသည် (ရိုက်အပ်ပြီးသည်)၊ ဟောတိ-၏၊ ပါဒသီသာနံ-ခြေထောက်ထိပ်တို့၏၊ ဥပရိ-၌၊ အာဏီ-မယ်နသည်၊ ဝါ-ကို၊ ပဝေသိတာ-သွင်းအပ်ပြီးသည် (ရိုက်အပ်သည်)၊ (ဟောတိ)၊ တတ္ထ-ထို ပြောင်စောင်း အင်းပျဉ်၌၊ နိသီဒန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ၊ သံဃိကော-ဖြစ်သော၊ ဝိဟာဇရာ-ကျောင်းလည်းကောင်း၊ အသီသယဋ္ဌာ-ဦးခေါင်း ကို မထိခိုက်လောက်သော(ဦးခေါင်းထိခိုက်လောက်အောင် မမြင့်သော)၊ ဝေဟာသ ကုဋီ-ဋီလည်းကောင်း၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ သပရိဘောဂံ-သုံးဆောင်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အပဋ္ဌာဏီဒိန္နေ-မပေးအပ်သော မယ်နရှိသော (သံမရိုက် အပ်သော)၊ အာဟစ္စပါဒကေ-၌၊ နိသီဒနံဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း၊ ၃၃၃၃၃ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၉။ မဟလ္လကဝိဟာရ နဝမေ-၌၊ မဟလ္လကန္တိ-ကား၊ သဿာမိကံ-ကျောင်းရှင် သိက္ခာပုဒ် ဒါယကာရှိသော (ကျောင်းရှင်ဒါယကာရှိသောကြောင့် မဟလ္လကဖြစ်သော-ဟူလို) ဝိဟာရံတိ-ကား၊ ဥလ္လိတ္တာ

ဝလိတ္တံ-အတွင်းသုတ်လိမ်းအပ်၊ အပြင်သုတ်လိမ်းအပ်သော တိုက်ကျောင်းကို၊ [မဟလ္လကပုဒ်ကို ဝိဟာရကာရသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တပုဒ်ကို ကုဋိကာရ သိက္ခာပုဒ်၌ ဖွင့်ခဲ့ပြီ၊] ယာဝဒ္ဓါရကောသာတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဒွါရကောသော နာမ-သ မည်သည်၊ (ပဒေသော၌စပ်)၊ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန-အလွန်ကို ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့်၊ ပိဋ္ဌသံဃာတဿ-တံခါးပေါင်၏၊ ဝါ-ကျည်းခွေ၏၊ သမန္တာ-ထက်ဝန်းကျင်၌၊ အမု တေယျဟတ္ထော-အခွဲအားဖြင့် ၃ တောင်ရှိသော၊ ဝါ-၂ တောင့်ထွာရှိသော၊ ပဒေသော-အရပ်တည်း၊ အဂ္ဂဋ္ဌပနာယာတိ-ကား၊ သကဝါဋကဿ-တံခါးရွက်နှင့်

ပဋ္ဌာဏီ ဒိန္နာ။ ။ [ပဋိပက္ခဘူတာ-(အောက်က သွင်းထားသော ခြေကို အပေါ်ကနေ၍ ရိုက်ရသည့်အတွက်) ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော အာဏီ-မယ်န (စို့-သံ) ပဋ္ဌာဏီ၊] ပြောင်စောင်းခြေထောက်ကို အပေါင်၌သွင်းပြီးလျှင် အပေါ်က(သို့မဟုတ်) ဘေးက “မယ်န”ဟု ရှေးကခေါ်ကြသော စို့ (ဝါ-သံ)ကို ရိုက်ထားလျှင် ခြေထောက်ပြုတ်၍ မကျနိုင်၊ “ပါဒသီသာနံ ဥပရိ အာဏီ ပဝေသိတာ”ကား ပဋ္ဌာဏီ ဒိန္နာကို ထပ်၍ ဖွင့်သော စကားတည်း။

သမန္တာ၊ ပေ၊ ပဒေသောတိ။ ။ယဿ ဝေမဇ္ဈေ ဒွါရံ(တံခါးမ) ဟောတိ၊ ဥပရိဘာဂေ စ ဥစ္စာ ဘိတ္တံ၊ တဿ (အလယ်၌ တံခါးရှိ၍၊ တံခါးအထက်၌လည်း နံရံအမြင့်ရှိသော ထို ကျောင်း၏) တီသု ဒိသာသု သမန္တာ (ဘေး နှစ်ဖက် အထက်အားဖြင့် အရပ် ၃ မျက်နှာ ပတ်ဝန်းကျင်၌) အမုတေယျဟတ္ထော ပဒေသော (ဒွါရကောသဟု ခေါ်အပ်သောအရပ်တည်း၊)

တကွဖြစ်သော၊ ဒွါရဗန္ဓဿ-တံခါးပေါင်၏၊ နိစ္စလဘာဝတ္ထာယ-မလှုပ်ရှားသည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှာ၊ (ပုနပ္ပုနံ လိမ္မိတဗ္ဗော ဝါ လိမ္မာပေတဗ္ဗော ဝါ ထည့်ပါငြိ၍စပ်)၊ ဟိ-ထင်ရှားအောင် ပြဦးအံ့၊ ကဝါဋ်-တံခါးရွက်သည်၊ လဟုပရိဝတ္ထကံ-လျင်မြန်သော ပြန်လည်ခြင်း ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဝိဝရဏကာလေ-ဖွင့်ရာအခါ၌၊ ဘိတ္တိ-နံရံကို၊ အာဟနတိ-ထိခိုက်တတ်၏၊ ပိဒဟနကာလေ-ပိတ်ရာအခါ၌၊ ဒွါရဗန္ဓ-တံခါးပေါင်ကို (ကျည်းခွေကို)၊ (အာဟနတိ-၏)၊ တေန အာဟနေန-ထိုသို့ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်၊ ဘိတ္တိ-သည်၊ ကမ္မတိ-တုန်လှုပ်၏၊ တတော-ထိုသို့ တုန်လှုပ်ခြင်းကြောင့်၊ မတ္တိကာ-မြေညက်သည်၊ စလတိ-လှုပ်၏၊ စလိတွာ-၍၊ ဝါ-လှုပ်ခြင်းကြောင့်၊ သိထိလာ ဝါ ဟောတိ-လျော့သည်သော်လည်း ဖြစ်၏၊ ပတတိ ဝါ-ပြိုကျသော်လည်း ပြိုကျတတ်၏၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယာဝံ၊ ပေ၊ အဂ္ဂဋ္ဌပနာယာတိ-ယ ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တတ္ထ-ထိုယာဝဒါရကောသာအဂ္ဂဋ္ဌပနာယဟူသော ပါဠိ၌၊ ဣဒံ နာမ-ဤမည်သော အမှုကို၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ထိုက်၏၊ ဝါ-ရမည်၊ ဣတိ-သို့၊ မာတိကာယံ-ကာ၌လည်း၊ ကိဉ္ဇာပိ နေဝ ဝုတ္တံ-အကယ်၍ကား ဆက်၍ ဟောတော်မမူအပ်၊ ပဒဘာဇနေ-၌လည်း၊ (ကိဉ္ဇာပိ) န ဝုတ္တံ-အပ်၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဆက်၍ ဟောတော်မမူအပ်ပါသော်လည်း၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိယံ - အကြောင်းဝတ္ထု၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၌၊

ခုဒ္ဒကဿ ပန ဝိဟာရဿ ဒွီသု ဒိသာသု (အထက်၌ မရ၍ ဘေးနှစ်ဖက် အရပ်ဟူသော ပတ်ဝန်းကျင်၌ “အဗုတေယျဟတ္ထော ပဒေသော”ဟု လိုက်၍စပ်)၊ တဩပိ-ထိုဘေးနှစ်ဖက် အရပ်တို့၌လည်း၊ ယံ ဘိတ္တိ(ကို) ဝိဝရိယမာနံ ကဝါဋ် အာဟနတိ (ထိခိုက်၏)၊ သာ(ထိုနံရံသည်) အပရိပုဏ္ဏူပစာရာပိ (နှစ်တောင့်တွာ မပြည့်သော ဥပစာရှိသည်လည်း) ဟောတိ သစေ ပန အဓောဘာဂေပိ (လေပေါက်ကာသော-သုတ်လိမ်းလိုက်သော အရပ်သည်) အတ္ထိ၊ တံပိ လိမ္မိတုံ ဝဇ္ဇတိ၊-ဋီကာ။

အဂ္ဂဋ္ဌပနာယ။ ။အဂ္ဂဋ္ဌသဒ္ဓါသည် (ဤနေရာ၌) တံခါးရွက်ကို ဟော၏၊ သို့သော်လည်း တံခါးရွက်နှင့် တံခါးပေါင်(ကျည်းခွေ)တို့သည် မကင်းနိုင်ရကား အဝိနာဘာဝနည်းအားဖြင့် တံခါးပေါင်ပါ ယူစေလို၍ “သကဝါဋ်ကဿ ဒွါရဗန္ဓဿ”ဟု မိန့်သည်၊ “ဌပန-ထားခြင်း”ဟူသည် မလှုပ်ရှားအောင် ထားခြင်းတည်း၊ ထို့နောက် ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ်ကို ထင်ရှားပြလို၍ “ကဝါဋ် ဟိ” စသည် မိန့်။

တတ္ထ ကိဉ္ဇာပိ ။ ။သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၌လည်းကောင်း၊ ပဒဘာဇနီပါဠိတော်၌လည်းကောင်း “အဂ္ဂဋ္ဌပန အကျိုးငှာ+မည်သည့် ကိစ္စကို ပြုလုပ်ရမည်”ဟု တိုက်ရိုက်မပါသည် မဟုတ်ပါ လော၊ ထိုသို့ မပါသောကြောင့် အဘယ်အနက်ကို မှတ်ရပါမည်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “တတ္ထ ကိဉ္ဇာပိ၊ ပေ၊ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော”ဟု မိန့်၊ သိက္ခာပုဒ်နှင့် ပဒဘာဇနီတို့၌ “အဂ္ဂဋ္ဌပနာယ” စပ်ဖို့ရာ ကြိယာမပါသော်လည်း ဝတ္ထုကြောင်း၌ “အထပ်ထပ် မိုးမှု၊ သုတ်လိမ်းမှု”ကို ပြသော

ပုနပျုနံ ၊ပေ၊ လေပါပေတီတိ-ပုနပျုနံ ၊ပေ၊ လေပါပေတီဟူသော စကားရပ်၏။ အဓိကာရတော-လိုက်လာခြင်းကြောင့်၊ ယာဝဠါရကောသာ-တံခါးပေါင်၏ ထက်ဝန်းကျင် နှစ်တောင့်ထွာအရပ်တိုင်အောင်၊ အဂ္ဂဠုပ္ပနာယ-တံခါးရွက် တံခါးပေါင်တို့ကို မလှုပ်ရှားအောင် ထားခြင်းငှာ၊ ပုနပျုနံ-ထပ်ကာ ထပ်ကာ၊ လိမ္မိတဗ္ဗော ဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း လိမ်းကျံအပ် လိမ်းကျံနိုင်၏။ လိမ္မာပေတဗ္ဗော ဝါ- သူတစ်ပါးကိုမူလည်း လိမ်းကျံစေအပ် လိမ်းကျံစေနိုင်၏။ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အာလောကသန္နိပရိကမ္မာယာတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဝါတပါနကဝါဋကော-လေသောက် ပြတင်း၏၊ တံခါးရွက်ငယ်တို့ကို၊ အာလောကသန္နိတိ-နန္ဒိ ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ-န်၏၊ တေ- ထိုလေသောက်ပြတင်း၏၊ တံခါးရွက်ငယ်တို့သည်၊ ဝိဝရဏကာလေ-ဖွင့်ရာအခါ၌၊ ဝိဒတ္ထိမတ္တပိ-တစ်ထွာ အတိုင်းအရှည် ရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ အတိရေကပိ- တစ်ထွာထက် ပိုလွန်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဘတ္ထိပ္ပဒေသံ-နံရံအရပ်ကို၊ ပဟရန္တိ- ရိုက်ခတ်ကုန်၏၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤလေသောက်ပြတင်း၌၊ ဥပစာရော-ဥပစာကို၊ သဗ္ဗဒိသာသု-အလုံးစုံသော အရပ်တို့၌၊ [နံပါးနှစ်ဖက်နှင့် အထက်အောက်ကို ဆိုသည်။] လဗ္ဘတိ-ရအပ် (ရနိုင်)၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗဒိသာသု-တို့၌၊ ကဝါဋ ဝိတ္ထာရပ္ပမာဏော-တံခါးရွက်၏အပြန့်ကျယ် ပမာဏရှိသော၊ ဩကာသော-ကို၊ အာလောကသန္နိပရိကမ္မတ္ထာယ-လေသောက်ပြတင်းတံခါးရွက်ကို ခိုင်မြဲအောင် ပြုခြင်း အကျိုးငှာ၊ ပေ၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤအာလောကသန္နိ ပရိကမ္မာယဟူသော ပါဌ်၌၊ အဓိပ္ပာယ်ော-ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်တည်း။

ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ လေပကမ္မေ-သုတ်လိမ်းမှု၌၊ ယံ-အကြင်ကိစ္စကို၊ ကတ္တဗ္ဗံ- ထိုက်၏၊ တံ-ထိုက်စွကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဆဒေနေ-အမိုး၌၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်သော ကိစ္စကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ ဒုတ္တိစ္ဆဒနဿာတိ အာဒိ-သာ

“ပုနပျုနံ ဆာဒါပေတိ၊ ပုနပျုနံ လိမ္မာပေတိ”ဟူသော ကြိယာ ပါရှိ၏။ ထိုကြိယာပုဒ်များတွင် အဂ္ဂဠုပ္ပနာယနှင့် စပ်ဖို့ရန် လျော်သော လိမ္မာပေတိကို လိုက်စေ၍ “ပုနပျုနံ လိမ္မိတဗ္ဗော ဝါ၊ လိမ္မာပေတဗ္ဗော ဝါ”ဟူသော ကြိယာပုဒ်များကို ထည့်လျက် အနက်ကို မှတ်ပါ-ဟူလို။

အာလောကသန္နိ။ ။ “အာလောကံ-အပြင်မှ ဝင်လာသော အရောင်အလင်းကိုးသံဓာတိ- ပိတ်ဆိုတတ်၏။ ဣတိ အာလောကသန္နိ”ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အလင်းရောင်ကို ပိတ်ကာ သော လေသောက်ပြတင်း၏၊ တံခါးရွက်ငယ်များကို “အာလောကသန္နိ”ဟု ခေါ်၏။ ဝါတံ+ပိဝတီတိ ဝါတပါနံ-လေကို သောက်တတ်သော ပြတင်းပေါက်၊ ဝါတပါနဿ+ ကဝါဋကော-တံခါးရွက်အငယ်စားတို့တည်း၊ ဝါတပါနကဝါဋကော-တို့။

အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထိုစကားရပ်၌၊ ဒွတ္တိစ္ဆဒနဿ ပရိယာယန္တိ-ကား၊ ဆဒနဿ-အမိုး၏၊ ဒွတ္တိပ္ပရိယာယံ-ဝန်းကျင်လှည့်ပတ် ၂ ထပ် ၃ ထပ်ကို (အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံစပ်)၊ ပရိက္ခေပေါ-ဝန်းကျင်ထပ်ဆင့်၍ မိုးခြင်းကို၊ ပရိယာယံ-ယ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပရိက္ခေပဒွယံ ဝါ-ဝန်းကျင်လှည့်ပတ် ၂ ထပ်ဆင့်၍ မိုးခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရိက္ခေပတ္ထယံ ဝါ-ဝန်းကျင်လှည့်ပတ် ၃ ထပ်ဆင့်၍ မိုးခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ-စီမံအပ် စီမံနိုင်၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

အပ္ပဟရိတေ ဌိတေနာတိ-ကား၊ အဟရိတေ-စိမ်းစိုသော ကောက်ပင် ပဲပင် မရှိရာ အရပ်၌၊ ဌတွာ-၍၊ (အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံစပ်)၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤအပ္ပဟရိတေဟူသော ပါဠိ၌၊ သတ္တဉ္စောဒိဘေဒံ-စပါးမျိုး ၇ ပါး အစရှိသော အပြားရှိသော၊ ပုဗ္ဗဏ္ဍံ-ကောက်ကိုလည်းကောင်း၊ မုဂ္ဂ၊ ပေ၊ ကုမ္ဘဏ္ဍာဒိဘေဒံ-ပဲနောက်၊ ပဲကြီး၊

ပရိယာယံ။ ။ ပရိ (ပုနပ္ပုနံ)-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်+အယတိ (ပဝတ္တတိ)-ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ပရိယာယော၊ ပရိ ပုဗ္ဗ၊ ဣဓာတိ၊ ဣပစ္စည်းဖြင့် “ပရိယာယော”ဟု ပုလ္လိင်ဖြစ်၏၊ ဒွတ္တိ ဟူသော သင်္ချာရှေ့ရှိမှ “ဒွေ ဝါ တယော ဝါ ပရိယာယာ ဒွတ္တိပ္ပရိယာယံ”ဟု ဒိဂုသမာသ် ဖြစ်၍ နပုလ္လိင် ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် “ပရိယာယော ဝုစ္စတိ”ဟု ရှိလျှင် သာ၍ သဒ္ဒါထုံးစံ ကျမည်၊ ပရိ (ပုနပ္ပုနံ) +ခိပိယတေတိ ပရိက္ခေပေါ-မိုးသင့်သော အရပ်ကို ပတ်ပတ်လည်၌ အထပ်ထပ်မိုးခြင်းကို “ပရိက္ခေပ”ဟု ခေါ်သည်။ [သိက္ခာပုဒ်၌ “ဒွတ္တိစ္ဆဒနဿ ပရိယာယံ”ဟု ရှိရာဝယ် ဆဒနဿ အလယ်ပုဒ်ခြားလျက် ဒွတ္တိ+ပရိယာယတို့ကို သမာသ်ဖြစ်ကြသည်ဟု မှတ်ပါ။]

ဆက်ဦးအံ့-“ဆဒနဿ ဒွတ္တိပ္ပရိယာယံ”ဟူရာ၌ ကျောင်းဆောင်တစ်ခုလုံး၏ မိုးသင့်ရာ အရပ်ကို အားလုံး မိုးပြီးသောအခါ “ဧကပရိယာယ-တစ်ထပ်မိုး”ဟု မှတ်ပါ၊ ထို့နောက် ထပ်၍ အားလုံး မိုးပြီးသောအခါ “ဒွိပ္ပရိယာယ-၂ ထပ်မိုး”ဟု မှတ်ပါ၊ ဤသို့ ၂ ထပ်မိုးပြီးတိုင်အောင် သဘောမကျသေးလျှင် ဖျက်၍ ပြင်စေနိုင်၏၊ ၂ ထပ်ကို သဘောကျ မိုးဖို့ရန် စီမံပြီးနောက် ၃ ထပ်မြောက် အမိုးကို မိုးဖို့ ပြင်ဆင်ရာ၌ကား “ဤအတိုင်းပင် မိုးရစ်တော့”ဟု စီမံ၍ ဖဲသွားရမည်၊ “မဖဲသွားဘဲ ထိုနေရာ၌ ရပ်နေလျှင်လည်း ဘာမျှ ပြောခွင့်မရ”ဟု ပါမီကျာဒိ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသည်။

တေရသကဏံ။ ။ ဣမိနာ ပန နယေန သဗ္ဗသ္မိံ ဝိဟာရေ ဧကဝါရံ ဆာဒိတေ တံ ဆဒနံ ဧကမဂ္ဂံတိ ဂဟေတွာ ဒွေ မဂ္ဂေတိ ဝုတ္တံ၊ ပရိယာယေန ဆာဒနေနိ ဣမိနာဝ နယေန ယောဇေတဗ္ဗံတိ တီသုပိ ဂဏ္ဍိပဒေသု ဝုတ္တံ၊ တံ (ထိုစကားသည်) ပုနပ္ပုနံ ဆာဒါပေသီတိ ဣမာယ ပါဠိယာ(နှင့်လည်းကောင်း) သဗ္ဗံပိ စေတံ ဆဒနံ ဆဒနုပရိ (အမိုး၏ အထက်၌ ထပ်၍ မိုးခြင်းကို) ဝေဒိတဗ္ဗံတိ ဣမိနာ အဋ္ဌကထာဝစနေန သမေတိ။

အပ္ပဟရိတေ။ ။ “အဟရိတေ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် အပ္ပသဒ္ဒါသည် အဘာဝ (မရှိခြင်း) အနက်ဟောဟု သိစေ၏၊ “အပ္ပိစ္ဆော-အလိုဆိုးမရှိ”ဟူရာ၌ ကဲ့သို့တည်း။ [နတ္ထိ+ဟရိတံ ယတ္ထာတိ အပ္ပဟရိတံ (ဌာနံ)။]

နှမ်း၊ ပဲဝိစပ်၊ ဗူး၊ ဖရုံ အစရှိသော၊ အပရဏ္ဏံ စ-ပဲကိုလည်းကောင်း၊ ဟရိတံတိ-
တံ ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတံ-အလိုရှိအပ်၏။ ယံ-အကြင်ကောက်ပဲသီးနှံသည်၊ တသ္မိ
ခေတ္တေ-ထိုကျောင်းတည်မည့် လယ်၌၊ ဝုတ္တံ-စိုက်ပျိုးအပ်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ-၍)
န တာဝ သမ္ပဇ္ဇတိ-မပြည့်စုံသေး၊ [ဝုတ္တံတိ-ဝပိတံ-စိုက်တော့ စိုက်အပ်ပြီး၊ သို့သော်
အပင်မပေါက်သေး-ဟူလို၊] ဝသေ-မိုးသည်၊ ပတိတေ ပန-ကျသော်ကား၊
သမ္ပဇ္ဇိဿတိ-ပြည့်စုံလတ္တံ့၊ တမ္ပိ-ထိုကောက်ပဲသီးနှံသည်လည်း၊ ဟရိဟသင်္ခမေဝ-
ဟရိတဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့သော၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊
တသ္မိ-ထိုစိမ်းစိုသော ကောက်ပင် ပဲပင် ရှိရာအရပ်၌၊ ဌတွာ-ရပ်၍၊ အဓိဌဟန္တော-
စီမံသော ရဟန်းသည်၊ ဒုက္ကဋ်-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏။

အပ္ပဟရိတေ-စိမ်းစိုသော ကောက်ပဲပင် မရှိရာအရပ်၌၊ ဌတွာ-၍၊ အဓိဌဟ
န္တဿာပိ-စီမံသောရဟန်း၏လည်း၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-
အပိုင်းအခြားတည်း၊ ပိဋ္ဌိဝံသဿ ဝါ-ခေါင်လျှောက်ဝါး၏သော်လည်းကောင်း၊
ကုဋ္ဌာဂါရထုပိကာယ ဝါ-စုလစ်မွန်းချွန် အထွတ်တင်အပ်သော ကျောင်း၏
ထုပိကာ၏သော်လည်းကောင်း၊ ပသေ-နံပါး၌၊ ဝါ-ဘေး၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေ
သော၊ ပုရိသော-သည်၊ ဆဒနမုခဝဋ္ဋိ အန္တေန-အမိုးခြင်ပိတ်၏ အစွန်းဖြင့်၊
ဩလောကေန္တော-အောက်သို့ ကြည့်လတ်သော်၊ ယသ္မိ ဘူမိဘာဂေ-အကြင်
မြေ အဖို့၌၊ ဌိတံ-တည်သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ပဿတိ-မြင်နိုင်၏၊ ယသ္မိ စ-အကြင်
အရပ်၌လည်း၊ ဌိတော-တည်သော ရဟန်းသည်၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ နိသိန္နကံ-

ပုဗ္ဗဏ္ဏံ အပရဏ္ဏံ။ ။ပုဗ္ဗ-ပဲ၏ရှေ့၌ဖြစ်သော+အနံ-အစာတည်း၊ ပုဗ္ဗနံ-စာ၊ သက္ကတ၌
“ပြဗ္ဗ”ဟု ရှိ၍ နှုကို ဣပြ၊ အပရံ-စပါး၏နောက်မှ ဖြစ်သော+အနံ အပရဏ္ဏံ၊ ကမ္ဘာဦး၌
စပါးမျိုးသည် ရှေးဦးစွာ ပေါ်၍ ပဲမျိုးက နောက်မှ ပေါ်သတတ်။

တသ္မိ ဌတွာ ပေ၊ အာပဇ္ဇတိ။ ။ဤပါ၌ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ပမာဏအပိုင်းအခြား
ရှိသော အရပ်၌ ပုဗ္ဗဏ္ဏံ စသည်တို့ မရှိမှသာ ကျောင်းတည်ကောင်းသည်၊ ပုဗ္ဗဏ္ဏံ စသည်တို့
ရှိနေလျှင် ကျောင်းမတည်ရဟု ပြသည်။

ပိဋ္ဌိ ပေ၊ ပသေ။ ။ပိဋ္ဌိဝံသဿဖြင့် အလျားလိုက် မိုးအပ်သော ကျောင်း၏ ခေါင်
လျှောက်ဝါး(အသား)ကို ပြ၏၊ ကုဋ္ဌိဂါရထုပိကာယဖြင့် အထွတ်တင်အပ်သော ကျောင်း၏
အမိုးအလယ်ခေါင်၌ အထွတ်ထုပိကာကို ပြသည်။

မုခဝဋ္ဋိအန္တေန။ ။အမိုး၏ အစွန်အဖျားကို မုခဝဋ္ဋိဟု ဆိုသည်၊ အခြင်ရနယ်များကို
ပိတ်ဆီးထားသောကြောင့် “ခြင်ပိတ်”ဟု ခေါ်၏၊ ခေါင်အုတ်ဘေး၌ (သို့မဟုတ် ထာပိကာ၏
ဘေး၌) နေ၍ အပေါ်မှ ငုံ့ကြည့်သော ယောက်ျားသည် အမိုးအစွန်း ခြင်ပိတ်ဖျားဆီသို့
မျက်စိ တန်း၍ ကြည့်လိမ့်မည်၊ ထိုသို့ ကြည့်လျှင် အောက်၌ ရပ်၍ စီမံနေသူကို
မြင်လောက်သော နေရာ၌ ရပ်၍ စီမံရမည်၊ အောက်က ကြည့်သော ရဟန်းကလည်း
အထက်၌ ပြခဲ့သော အရပ်ဝယ် နေသူကို မြင်နိုင်လောက်သော နေရာ ဖြစ်ရမည်-ဟူလို။

ထိုင်နေသော၊ တံ-ထိုယောက်ျားကို၊ တထေဝ-ထိုခြင်ပိတ်စွန်းဖြင့်ပင်၊ ဥလ္လော
ကေန္တော-မော်ကြည့်လတ်သော်၊ ပဿတိ-၏၊ တသ္မိ-ထိုအချင်းချင်း မြင်နိုင်
လောက်ရာ အရပ်၌၊ ဌာတဗ္ဗ-တည်နေရာ၏၊ [ဘာကြောင့်နည်း-မတော်တဆ
ကျောင်းပြိုလာလျှင် မိမိကို မပိုင်နိုင်လောက်သောနေရာ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊]
(ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-တည်း၊-ထည့်၍စပ်၊) တဿ-ထို
အပိုင်းအခြား၏၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ အပ္ပဟရိတေပိ-စိမ်းစိုသော ကောက်ပင်
ပဲပင် မရှိရာ အရပ်၌လည်း၊ ဌာတု-ရပ်ခြင်းငှာ၊ (ရပ်ခွင့်ကို)၊ န လဘတိ-မရ။

တတော စေ ဥတ္တရိတိ-ကား၊ မဂ္ဂေန-လမ်းစဉ်အားဖြင့် (အဖြောင့်အားဖြင့်)၊
ဆာဒိယမာနေ-မိုးအပ်သောကျောင်း၌၊ တိဏ္ဍံ-သုံးထပ်ကုန်သော၊ မဂ္ဂိနံ-လမ်းစဉ်
တို့၏ (အဖြောင့် မိုးခြင်းတို့၏)၊ (ဥပရိ-အထက်ဖြစ်သော
စတုတ္ထမဂ္ဂ၌လည်းကောင်း၊) ပရိယာယေန-ဝန်းကျင်လှည့်ပတ်သောအားဖြင့်၊
ဆာဒိယမာနေ-၌၊ တိဏ္ဍံ-ကုန် သော၊ ပရိယာယာနံ-ဝန်းကျင်လှည့်ပတ်
မိုးအပ်သော အမိုးတို့၏၊ ဥပရိ-အထက်
ဖြစ်သောစတုတ္ထပရိယာယ၌လည်းကောင်း၊ (စေ အဓိဌဟေယျ၌စပ်၊) ဣဌက၊ပေ၊
သုဓာဟိ-အုတ်၊ ကျောက်၊ အင်္ဂိတေတို့ဖြင့်၊ ဆာဒိယမာနေ-၌၊ ဣဌက ပေ၊
ဂဏနာယ-အုတ်ချပ်၊ ကျောက်ချပ်၊ အင်္ဂိတေအစိုင့်အခဲ အရေအတွက်အားဖြင့်၊
ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ၊) တိဏ္ဍပဏ္ဍေဟိ-မြက် သစ်ရွက်တို့ဖြင့်၊ ဆာဒိယမာနေ-၌၊

မဂ္ဂေန ဆာဒိယမာနေ။ ။မဂ္ဂေန ဆာဒိယမာနေတိ-အပရိက္ခိတ္တာ (ထက်ဝန်းကျင်
မလှည့်ပတ်ဘဲ) ဥဇကမေဝ (ဖြောင့်ဖြောင့်တန်းတန်းသာလျှင်) ဆာဒိယမာနေ၊
ရှေးအုတ်တိုက် များဝယ် အုတ်ချပ်မိုးရာ၌ တဖြောင့်တည်း တန်းစီ၍ မိုးရသည်၊ ဤသို့
မိုးသင့်ရာ အရပ် အားလုံး မိုးပြီးမှ တစ်ဖန် ဒုတိယအကြိမ် ထပ်ဆင့်၍ မိုးရသည်၊ ဤမဂ္ဂေန
ဆာဒိယမာနေဖြင့် ပိဋ္ဌိဝံသဿဟု ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ခေါင်လျှောက် ပါသော အမိုးမျိုးကို
ပြ၏။

ပရိယာယေန ဆာဒိယမာနေ။ ။မြက် သစ်ရွက်တို့ကို ပဌမအကြိမ် မိုးရာ၌ပင် မြက်
အထပ်ထပ်၊ သစ်ရွက်အထပ်ထပ် လှည့်ပတ်မိုးထား၍ မြေညက်စသည်တို့ဖြင့်
အင်္ဂိတေမံသလို မံရသည်၊ ထို့နောက် ဒုတိယအကြိမ်လည်း ဤနည်းအတိုင်း မိုးရသည်၊
“ပရိယာယေန ဆာဒိယမာနေ”ပါရှိဖြင့် ကူဋာဂါရ ထုပိကာတင်သော အမိုးကို ပြသည်။

ဣဌက၊ပေ၊ ဆာဒိယမာနေ။ ။ဤစကားသည် “မဂ္ဂေန ဆာဒန”အတွက် စကားတည်း၊
မဂ္ဂဖြင့် မိုးရာ၌ အုတ်-ကျောက်-အင်္ဂိတေတို့ဖြင့် မိုးရကား အုတ်ချပ်အရေအတွက်၊
ကျောက်ပြား အရေအတွက်၊ အင်္ဂိတေခဲ အရေအတွက်အားဖြင့် ပါစိတ်အာပတ်သင့်သည်-
ဟူလို။

တိဏ္ဍပဏ္ဍေဟိ။ ။ပရိယာယမိုးရာ၌ မြက်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ သစ်ရွက်ဖြင့် ဖြစ်စေ မိုးနိုင်၏၊
ထိုသို့ မိုးလျှင် သစ်ရွက်အရေအတွက်၊ မြက်ဆုပ်အရေအတွက်အားဖြင့်
ပါစိတ်အာပတ်များစွာ သင့်သည်၊ [တတ္ထ မဂ္ဂေန ဆာဒနံ ဣဌကသိလာသုဓာဒိဟိ
လဗ္ဘတိ ပရိယာယေန ဆာဒနံ တိဏ္ဍပဏ္ဍေဟိတိ အာဟ-ဣဌကသိလာသုဓာဒိဟိတိ
အာဒိ၊] [ရှေးက “အုတ်၊ ကျောက်၊

ပဏ္ဏဂဏနာယဝေဝ-သစ်ရွက်အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ တိဏမုဋ္ဌိ
ဂဏနာယ ၈-မြက်ဆုပ်အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယံ
(ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ပုနပွန်-ထပ်ကာ ထပ်ကာ၊
ဆာဒါပနလေပါပနဝတ္ထုသ္မိ-မိုးစေခြင်း၊ သုတ်လိမ်းစေခြင်းဟူသော
အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ ဦးနဒ္ဒတ္တိပွရိယာယေ -
ယုတ်လျော့သော ၂ ထပ် ၃ ထပ် အမိုး၌၊ အတိရေကသည်နော-လည်းကောင်း၊
ဝေမတိကဿ ဝါ-၍သော်လည်းကောင်း၊ (အဓိဋ္ဌဟန္တဿ-ဇာ)၊ ဒုတ္တံ (ဟောတိ)။

သေတဝဏ္ဏာဒိကရဏေ-ဖြူသောအဆင်း အစရှိသည်ကို ပြုခြင်း၌၊ (အဓိဋ္ဌဟ
န္တဿ-ဇာလည်းကောင်း)၊ ဒုတ္တိပွရိယာယေ-ဝန်းကျင်လှည့်ပတ် ၂ ထပ် ၃ ထပ်
သော အမိုး၌သော်လည်းကောင်း၊ ဦးနဒ္ဒတ္တိပွရိယာယေဝါ-၂ထပ် ၃ ထပ်အောက်
ယုတ်လျော့သော အမိုး၌သော်လည်းကောင်း၊ (အဓိဋ္ဌဟန္တဿ-ဇာလည်းကောင်း)၊
လေဏဂုဟာတိဏကုဋိကာဒိသု-လိုဏ်၊ ဂူ၊ မြက်မိုးကုဋိ အစရှိသည်တို့၌၊ [တံခါး
တပ်ထားလျှင် လိုဏ်၊ တံခါးမတပ်ဘဲ တောင်ခေါင်းသက်သက် ဖြစ်လျှင် “ဂူ”ဟု
ဋီကာ ခွဲ၏။] (အဓိဋ္ဌဟန္တဿ ၈)၊ အညဿ-အခြားသူ၏ အတ္ထာယ-ငှာ၊
(အဓိဋ္ဌဟန္တဿ-ဇာလည်းကောင်း)၊ အတ္တနော-ဇာ၊ ဓနေန-အပ်သောဥစ္စာဖြင့်၊
ကာရေန္တဿ-ဇာလည်းကောင်း၊ ဝါသာဂါရ်-နေရာကျောင်းကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊
သေနာနိ-ကြွင်းသော အဆောက်အဦတို့ကို၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ၊
မဟလ္လကဝိဟာရတာ-ကြီးသော ကျောင်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-
ဇာ၊ ဝါသာဂါရတာ-နေရာကျောင်း၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရိ-၂ ထပ် ၃
ထပ်ထက်အလွန်၊ အဓိဋ္ဌာနံ-စီမံခြင်းလည်း ကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။
... နဝမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

သစ်ရွက်၊ အင်္ဂတေ၊ မြက်”ဟု ၅ မျိုးသာ ရှိသောကြောင့် ထို ၅ မျိုးကို ပြသည်၊ ယခုခေတ်
သွပ်၊ ကတ်၊ ဓနိ၊ သက်ငယ်မျိုးများလည်း အချုပ်အရေအတွက်အားဖြင့် ပါစိတ်ပင်။]

ဆက်ဦးအံ့-ရှေးက မိုးမယိုအောင် အထပ်ထပ် မိုးလေ့ရှိကြ၏၊ ထို့ကြောင့် “မဂ္ဂေန
ဆာဒနံ” စသည်၌ တစ်ထပ်ပြီး တစ်ထပ် ဆင့်၍ ဆင့်၍ မိုးခြင်းဟု မှတ်ပါ။ [သဗ္ဗပိ
စေတံ ဆဒနံ ဆဒနုပရိ (အမိုးအဆင့်ဆင့်) ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဥပရူပရိဆန္နော ဟိ ဝိဟာရော စိရံ
အနောဿကော ဟောတိ၊ (အတော်ကြာအောင် မိုးမယိုနိုင်)၊ ဣတိ မညမာနာ ဧဝံ
(ဤသို့ အထပ်ထပ်) ဆာဒေနံ။]

သေတဝဏ္ဏာဒိကရဏေ။ ။ အာဒိဖြင့် ကာဠဝဏ္ဏ (အမဲသုတ်ခြင်း) ဂေရုတ် ပရိကမ္မ
(ဂွေ.နိစသော အနီသုတ်ခြင်း) စသည်ကို ယူ၊ ထိုသို့ သုတ်မှုကြောင့် ကျောင်းမလေးရကား
အထပ်ထပ် သုတ်သော်လည်း အနာပတ္တိ။

၁၀။ သပါဏကသိက္ခာပုဒ် ဒသမေ-၌၊ ဇာနံ သပ္ပာဏကံတိ-ကား၊ ဧတံ-
 ဤရေသည်။ သပါဏကံ-ပိုးနှင့်တကွ ဖြစ်၏။
 ဣတိ-သို့၊ ဒိသ္မာ ဝါ-၍လည်းကောင်း၊ သုတ္တာ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ယေန
 ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ အာကာရေန-အခြင်းအရာအားဖြင့်၊
 ဇာနန္တော-သိလျက်၊ သိဉ္ဇေယျ ဝါ သိဉ္ဇာပေယျ ဝါတိ-ထား၊ တေန ဥဒကေန-ထို
 ပိုးကောင်ရှိသော ရေဖြင့်၊ (တိဏံ ဝါ-မြက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ မတ္တိကံ ဝါ-
 မြေညက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊) သယံ ဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း၊ သဉ္ဇေယျ-ဖျန်းအံ့၊
 (ပက်အံ့၊) အညဝါ-အခြားသူကိုမူလည်း၊ အာဏာပေတွာ-၍၊ သိဉ္ဇာပေယျ-ဖျန်း
 ပက်စေအံ့၊ တတ္ထ-ထိုသို့ ဖျန်းပက်ရာ၌၊ ဓာရံ-ရေအယဉ်ကို၊ အဝိစ္ဆန္တိတွာ-မဖြတ်
 မူ၍၊ သိဉ္ဇန္တဿ-တစ်ခါတည်း သွန်းလောင်းသော ရဟန်း၏၊ ဧကသ္မိံ ယဋေ-
 တစ်ခုသောရေအိုး၌၊ [ယဋေတိ-ဥဒကယဋေ၊] ဧကာဝ-
 တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ (ဓာရံ-ကို)၊ ဝိစ္ဆန္တိဿ-
 ဖြတ်သောရဟန်း၏၊ ဝါ-ဖြတ်၍ ဖျန်းပက်သော ရဟန်း၏၊ (ရပ်နား၍ ရပ်နား၍
 ဖျန်းပက်သော ရဟန်း၏-ဟူလို၊) ပယောဂဂဏာနာယ-
 ပယောဂအရေအတွက်အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော (ဟောန္တိ)။

မာတိကံ-ပိုးရှိသော ရေမြောင်းကို၊ ပမုခံ-မိမိလိုရာသို့ ရှေးရှု၊ ကရောတိ-အံ့၊
 ဒိဝသမ္ပိ-တစ်နေ့ပတ်လုံးလည်း၊ သန္တတု-စီးပါစေ၊ ဧကာဝ အာပတ္တိ၊ တတ္ထ တတ္ထ-
 ထိုထိုအရပ်၌၊ ဝါ-က၊ ဗန္တိတွာ-ဖွဲ့ဆီး၍၊ အညတော-အခြားအရပ်သို့၊ နေန္တဿ-
 ဆောင်သောရဟန်း၏၊ ပယောဂဂဏာနာယ-ဖြင့်၊ အာပတ္တိယော(ဟောန္တိ)၊ ဗဟု
 ကမ္ပိ-များစွာလည်းဖြစ်သော၊ တိဏပဏ္ဏသာခါဒိ-မြက်၊ သစ်ရွက်၊ သစ်ခက် အစရှိ
 သောဝတ္ထုကို၊ ဧကပ္ပယောဂေန-တစ်ကြိမ်တည်းသောပယောဂဖြင့်၊ ဥဒကေ-ပိုးရှိ
 သောရေ၌၊ ပက္ခိပန္တဿ-ထည့်သောရဟန်း၏၊ ဧကာဝ-တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊

တေန ဥဒကေန။ ။သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၌ “သပါဏကံ ဥဒကံ တိဏံ ဝါ၊ ပေ၊
 သိဉ္ဇေယျ” စသည်ဖြင့် ရှိ၏။ “တေန ဥဒကေန”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဥဒကံ၌ ဒုတိယာကို
 ကရိုဏ်းအနက် ဟောဟု သိစေ၏ဟု ပါစိတ္တဒီပနီယောဇနာ ဖွင့်၏။ သို့သော် “ရေကို
 မြက်ပေါ်သို့လောင်း၊ မြေညက်ပေါ်သို့ သွန်းဖျန်း”ဟု ဆိုလျှင် ဥဒကံ၌ ကံအနက်ပင်
 ရနိုင်သောကြောင့် “တေန ဥဒကေန”သည် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သာ ဖြစ်မည် ထင်သည်။

မာတိကံ ပမုခံ။ ။မာတိကာဟူသည် ပိုးကောင်ရှိသော ရေမြောင်းတည်း၊ ပမုခံပုဒ်ကို
 “အဘိမုခံ”ဟု ပါစိတ္တဒီပနီယောဇနာ ဖွင့်၏။ မိမိဆောင်လိုရာသို့ သွားအောင် မြောင်းကို
 (ရွှံ့၊ ညွှန်များကို ဖယ်သောအားဖြင့်) ရှေးရှုပြုသည်-ဟူလို။

ဥဒကေပက္ခိပန္တဿ။ ။ဤစကားဖြင့် “ပိုးရှိသော ရေထဲသို့ တိဏမတ္တိကတို့ကို ထည့်သော
 ရဟန်း”ဟု ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ဤနည်းအလို “ဥဒကံ-ရေထဲသို့၊ တိဏံ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊
 မတ္တိကံ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း”ဟု ပေးရသည်။ “ဥဒကေ”ကား အဓိပ္ပာယ်နက်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။
 [ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ၂ နည်းလုံး အနက်ပေးထား၏။]

အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဧကေကံ-တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ၊ ပက္ခိပန္နဿ-၏၊ ပေ၊ အာပတ္တိယော၊ စ-ဆက်၊ ဣဒံ-ဗဟုကမ္ပိ တိဏပဏ္ဏသာခါဒိ အစရှိသော ဤစကားကို၊ (ဝုတ္တံ၌စပ်၊) ယံ-အကြင် ရေသည်၊ ဧဝံ-ဤသို့ မြက်စသည်ကို၊ ပက္ခိပိယမာနေ-ထည့်အပ်သော်၊ (ထည့်လိုက်လျှင်)၊ ပရိယာဒါနံ-ကုန်ခန်းခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် နောက်ကျလတ်သော်၊ (အချို့စာများ၌ ယတ္ထ-ဟု ရှိသည် ကား မကောင်း၊) ပါဏကာ-ပိုးကောင်ငယ်တို့သည်၊ မရန္တိ-သေကုန်၏၊ (တထာ-ထိုသေနိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်)၊ အာဝိလံ ဝါ-နောက်ကျ သည်သော်ည်း၊ ဟောတိ၊ တာဒိသံ- ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ရေကို၊ (မြက်စသည် ထည့်လိုက်လျှင် ကုန်ခန်းသွားရမည့် ရေ၊ နောက်ကျမည့်ရေကို)၊ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ မဟာဥဒကံ-များစွာသောရေကို၊ (သန္ဓာယ) န (ဝုတ္တံ)၊ သိပ္ပာပနေ-သွန်လောင်း စေခြင်း၌၊ အာဏတ္တိယာ-စေခိုင်းခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဧကာဏတ္တိယာ-တစ်ကြိမ်စေခိုင်းခြင်းကြောင့်၊ ဗဟုကမ္ပိ-များစွာသော ရေကိုလည်း၊ သိပ္ပတု-သွန်လောင်းပစေ၊ အာဏာပကဿ-၏၊ ဧကမေဝ-တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ အပ္ပာဏကေ-ပိုးမရှိသောရေ၌၊ သပ္ပာဏကသညိနော-ပိုးနှင့်တကွဖြစ်သော ရေဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဥဘောသု-အပ္ပာဏက , သပ္ပာဏက ၂ ပါးလုံးတို့၌၊ ဝေမတိကဿ-၍လည်းကောင်း၊ (သိပ္ပန္နဿ-၏)၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ (အပ္ပာဏကေ-၌)၊ အပ္ပာဏကသညိနော-၍၊ သိပ္ပန္နဿ-၏လည်းကောင်း၊ အသဉ္စိစ္စ(ဝါ)-သညာနှင့် တကွ မစေ့ဆော်မှု၍သော် လည်းကောင်း၊ အသတိယာ ဝါ-သတိကင်းသဖြင့်လည်းကောင်း၊ သိပ္ပန္နဿ-၏ လည်းကောင်း၊ အဇာနန္တဿ-ပိုးရှိမှန်းမသိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ၊ ဥဒကဿ-၏၊ သပါဏကတာ-ပိုးနှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ သိပ္ပနေန-သွန်လောင်းခြင်းကြောင့်၊ ပါဏကာ-ပိုးငယ်တို့သည်၊ မရိသန္တိ-သေကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနနံ-သိခြင်းလည်းကောင်း၊ တဉ္စ ဥဒကံ-ထိုရေကို လည်း၊ တာဒိသမေဝ-ထိုကဲ့သို့ရှုအပ်သည်သာလျှင်လည်းကောင်း၊ (ပိုးသေလောက် သောရေ ဖြစ်ခြင်းလည်းကောင်း-ဟူလို)၊ ဝကေစေနာယ-သတ်ကြောင်းစေတနာ နှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ကရဏီယေန-

ဝိနာ ဝကေစေတနာယ။ ။ “ပိုးကောင်တွေ သေချင် သေမစေ”ဟူသော ဝကေစေတနာဖြင့် သွန်းဖျန်းလျှင် (လောင်းထည့်လျှင်) သပါဏကဝဂ်၌ လာမည့် သပါဏကသိက္ခာပုဒ်အရ ပါစိတ်အာပတ် သင့်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ဝကေစေတနာ မပါဘဲ အကြောင်း တစ်ခုခုကြောင့် လောင်းထည့်သော ရဟန်းမှာ အနာပတ္တိ၊ ဥပမာ--မီးထွန်းလျှင် ပိုးကောင် ကလေးများ သေမည်ဟု သိသော်လည်း အကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့် မီးထွန်းသော ရဟန်းမှာ အာပတ်မသင့်သကဲ့သို့တည်း။

ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ တိဏာဒိနံ-မြက် အစရှိသည်တို့ကို၊ သိဉ္ဇနံ-သွန်ထည့်ခြင်း လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ-တည်း၊ တိစိတ္တံ-၏၊ ပေ၊ ဣတိ- အပြီးတည်း၊ ဒသမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။ [တစ်ရံတစ်ခါ ကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်လည်း ပိုးရှိသောရေကို သုံးစွဲမိ၊ ရဟန္တာများလည်း ဤသိက္ခာပုဒ်ကို မသိ၍ ပြုမိတတ် သောကြောင့် “ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ”ဟုလည်းကောင်း၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတစိတ် ရှိလျက် သင့်အပ်သောကြောင့် “တိစိတ္တံ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။]

ဒုတိယော-သော၊ ဘူတဂါမဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ **ဩဝါဒ သိက္ခာပုဒ်** ဩဝါဒဝဂ္ဂဿ- ဝဂ်၏၊ ပဌမေ- ဌံ၊ အသမ္ပတောတိ- ကား၊ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတဿ - ၈ ပါးသော အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော၊

ဘိက္ခုနော - အား၊ [အင်္ဂါ ၈ ပါး ကို ပါတိမောက်ဘာသာဓမ္မကာ၌ ပြထားပြီ၊] ဘဂဝတာ-သည်၊ ဥတ္တိစတုတ္ထေန- ဥတ်လျှင် ၄ ကြိမ်မြောက်ရှိသော၊ ကမ္မေန-ကံပြုကြောင်းစကားဖြင့်၊ ဝါ- ကမ္မဝါစာဖြင့်၊ ယာ ဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္ပတိ-အကြင် ဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္ပတိကို၊ အနုညာတာ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ [ဤ သိက္ခာပုဒ်၏နိဒါန်း၌ ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊] တာယ-ထိုဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္ပတိ ဖြင့်၊ အသမ္ပတော-မသမုတ်အပ်ဘဲ၊ (ဩဝေယျ၌စပ်၊) ဩဝေယျာတိ-ကား၊ ဘိက္ခုနီသံဃံ ဝါ- နီသံဃာကိုသော်လည်းကောင်း၊ သမ္ပဟုလာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီ ယော ဝါ- တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဧကဘိက္ခုနီ ဝါ-တစ်ယောက်သောဘိက္ခုနီ ကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ဩဝေယျ၌စပ်၊) ဝဿသတူပသမ္ပန္နာယ၊ပေ၊ကာတဗ္ဗန္တိ အာဒိကေ-ဗွံ ဤသို့ အစရှိကုန်သော၊ အဋ္ဌ-နံသော၊ ဂရုဓမ္မေ-ဂရုဓမ္မတို့ကို၊ ဝါ- အလေးပြုအပ်သောတရားတို့ကို၊ ဩဝါဒဝသေန-ဆုံးမခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ- ဩဝါဒပေးသည့်အနေအားဖြင့်၊ ဩသာရေန္တော-ပါဠိကို သက်ရောက်စေလျက်၊ ဝါ-ပါဠိကို ရွတ်ပြလျက်၊ ဩဝေယျ-ဆုံးမအံ့၊ [ဝဿသတူပသမ္ပန္နာယ-ရဟန်း ဖြစ်ပြီး၍ ဝါတစ်ရာရှိသော၊ ဝါ-ဝါတစ်ရာ ရပြီးသော၊ ဘိက္ခုနီယာ-သည်၊ တဒဟုပ သမ္ပန္နဿ-ထိုနေ၌ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သော၊ ဘိက္ခုနော-ကို၊ အဘိဝါဒနံ-

ဩဝေယျ။ ။ “ဘိက္ခုနီသံဃာကို ဖြစ်စေ၊သံဃာမပြည့်သော ဘိက္ခုနီ ၂ ပါး ၃ ပါးကို ဖြစ်စေ၊ ဘိက္ခုနီ ၁ ပါးတည်းကို ဖြစ်စေ ဆုံးမအံ့”ဟူရာ၌ အခြား တရားဖြင့် ဆုံးမခြင်းမဟုတ်၊ ဂရုဓမ္မပါဠိကို ရွတ်ပြ၍ ဩဝါဒပေးခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အဋ္ဌဂရုဓမ္မေ ဩဝါဒဝသေန ဩသာရေန္တော ဩဝေယျ”ဟု မိန့်သည်။

ဆက်ဦးအံ့- “ဩဝါဒဝသေန”ဖြင့် “ဂရုဓမ္မပါဠိကို ရွတ်ရာ၌ မိမိရကြောင်းကို သိစေလိုခြင်း စသည်ကြောင့် ရွတ်ပြခြင်းမဟုတ်၊ ဩဝါဒပေးသည့် အနေအားဖြင့် ရွတ်ပြခြင်း”ဟု ဝိသေသန ပြုသည်။ ပါဠိသက်သက်ကို ရွတ်ပြခြင်းကို “ဩသာရဏ”ဟု ခေါ်၏။ [ဩသာရေတဗ္ဗာတိ-ပါဠိ၊ ဝတ္ထုဗ္ဗာ- ပါစိတျာဒိ။]

ရှိခိုးခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်-ခရီးဦးကြိုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အဇ္ဈလိကမ္မ-လက်အုပ်ချီမှုကိုလည်းကောင်း၊ သာမိစိကမ္မ-အရိုအသေပြုမှုကိုလည်းကောင်း၊ ကာတဗ္ဗ-ပြုထိုက်၏။ (အယမ္ပိ ဓမ္မော-ကိုလည်း၊ ယာဝဇီဝ-အသက်ထက်ဆုံး၊ အနုတိက္ကမနိယော-မလွန်ကျူးအပ်၊ မလွန်ကျူးထိုက်)။- ဂရုဓမ္မပါဠိ။]

ပါစိတ္တိယံတိ-ကား၊ ဩဝါဒပရိယောသာနေ-ဩဝါဒ၏အဆုံး၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ပေ၊ ဩဝဒနဝတ္ထုသ္မိ-ဆုံးမခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အညေန-ဂရုဓမ္မပါဠိမှ တစ်ပါးသော၊ ဓမ္မေန-တရားဖြင့်၊ (ဩဝဒတော)ဝါ-ဆုံးမသော ရဟန်း၏သော်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီသု-တိ၌၊ ဥပသမ္ပန္နမတ္တံ-ရဟန်းဖြစ်ပြီး ကာမျှဖြစ်သော ဘိက္ခုနီကို၊ ဩဝဒတော ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်၊ သမ္ပတဿဝိ-သမုတ်အပ်ပါသော်လည်း၊ (ဩဝဒတော၌စပ်)၊ တံသမ္ပတိကမ္မ-သည်၊ အဓမ္မကမ္မ-အဓမ္မကံသည်၊ စေ ဟောတိ၊ (ဧဝံသတိ)။ တသ္မိ အဓမ္မကမ္မေ-၌၊ အဓမ္မကမ္မ သညိနော-အဓမ္မကံဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝဂ္ဂေ-ဝဂ်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီသံဃေ-၌၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ၊ ဝေမတိကဿ-၍၊ (ဝဂ္ဂေ၊ ဘိက္ခုနီသံဃေ၊ ဩဝဒတော-၏လည်းကောင်း၊) ဓမ္မကမ္မသညိနော-၍၊ (ဝဂ္ဂေ၊ ဘိက္ခုနီသံဃေ၊ ဩဝဒတော)စ-

ဂရုဓမ္မ။ ။ “ဝဿသတူပသမ္ပန္နာယ ဘိက္ခုနီယာ”စသော ပါဠိကို “ဂရုဓမ္မ”ဟု ခေါ်သည်။ [ဂရု-ဘိက္ခုနီဟူသမျှတို့သည် တစ်သက်လုံး မလွန်ကျူးမိအောင် အလေးဂရုပြုအပ်ကုန်သော+ ဓမ္မာ-တရားတို့တည်း၊ ဂရုဓမ္မာ-တို့၊] ထိုဂရုဓမ္မပါဠိအကျယ်ကို ဤသိက္ခာပုဒ်၏ပါဠိတော်မှာ ရှုပါ။

ဘိက္ခုနီသု၊ပေ၊မတ္တံ။ ။ဘိက္ခုနီဖြစ်လိုသူသည် ရှေးဦးစွာ ဘိက္ခုနီသံဃာ၌ ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာဖြင့် ဘိက္ခုနီပြုပေးရ၏။ ထို့နောက် ဘိက္ခုနီသံဃာ၌ ထိုကမ္မဝါစာဖြင့်ပင် ဘိက္ခုနီ အဖြစ်ကို ယူရသည်။ ထို့ကြောင့် ဘိက္ခုနီသံဃာ၌ ဘိက္ခုနီမပြုရသေးသူကို “ဘိက္ခုနီသု ဥပသမ္ပန္န မတ္တံ”ဟု ဆိုသည်။ မတ္တံဖြင့် “ဘိက္ခုနီသံဃာ၌ ဥပသမ္ပန္န မဖြစ်ရသေး”ဟု ကန့်သတ်။ ဘိက္ခုနီသံဃာ တစ်ဖက်၌သာ ရဟန်းဖြစ်သော သာကီဝင်မင်းသမီးတို့ကို ဩဝါဒပေးရာ၌ကား ပါစိတ်အာပတ် ပင်တည်း။

ဝဂ္ဂေ တိကပါစိတ္တိယံ။ ။အားလုံး မစုံသေး၍ ဝဂ္ဂဖြစ်နေသော ဘိက္ခုနီသံဃာကို (၁) ဝဂ္ဂဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (၂) ဝဂ္ဂလေလား၊ သမဂ္ဂလေလားဟု ယုံမှားရှိ၍၊ (၃) သမဂ္ဂဟု အမှတ်ရှိ၍ ဩဝါဒပေးခြင်းကြောင့် တိကပါစိတ် ဖြစ်၏။

တထာ ဝေမတိကဿ။ ။ဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္ပတိကံသည် အဓမ္မကံဖြစ်သော်လည်း “ဓမ္မကံလေလား၊ အဓမ္မကံလေလား”ဟု ယုံမှားရှိသော ရဟန်းအတွက် ဝဂ္ဂဘိက္ခုနီသံဃာကို ရှေးအတိုင်း ဝဂ္ဂမှတ်၍၊ ဝေမတိကဖြစ်၍၊ သမဂ္ဂထင်၍ ဩဝါဒပေးခြင်းကြောင့် ထို့အတူ တိကပါစိတ် ဖြစ်၏။

တထာ ဓမ္မကမ္မသညိနော။ ။(တထာ လိုက်စေ) ဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္ပတိကံကို ဓမ္မကံ ထင်လျက် ထို ၃ မျိုးသော အမှတ်ဖြင့် ဩဝါဒပေးခြင်းကြောင့်လည်း ထို့အတူ တိကပါစိတ် ဖြစ်၏။

၏လည်းကောင်း၊ တထာ-ထို့အတူ ချက်စီသော ပါစိတ်အာပတ်သည်၊
(ဟောတိ)၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ နဝ-၉ ချက်ကုန်သော၊ ပါစိတ္တိယာနိ (ဟောန္တိ)၊
သမဂ္ဂေပိ-ညီညွတ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီသံဃေ-၌၊ (ဩဝေတော)၊ နဝ-
နံသော၊ (ပါစိတ္တိယာနိ ဟောန္တိ)၊ ဣတိ- ဤသို့လျှင်၊ အဓမ္မကမ္မဝသေန- အစွမ်းဖြင့်၊
အဋ္ဌာရသ-နံသော၊ (ပါစိတ္တိယာနိ ဟောန္တိ)။

ပန-ကား၊ တံ-ထိုသမ္မုတိကံသည်၊ ဓမ္မကမ္မ-ဓမ္မကံသည်၊ (တရားရှိသောကံ
သည်)၊ သစေ ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ဓမ္မကမ္မေ ဓမ္မကမ္မသည် သမဂ္ဂံ
ဘိက္ခုနီသံဃံ သမဂ္ဂသည် ဩဝေတိတိ-ဓမ္မကမ္မေ၊ ပေ၊ ဩဝေတိဟူသော၊ ဣဒံ
အဝသာနပဒံ-ဤအဆုံးပုဒ်ကို (ဤအဆုံးဝါကျကို)၊ [ပါဠိတော်၌ အဆုံးဖြစ်သော
ဝါကျကို-ဟူလို]၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ တေနေန နယေန-ထိုအဓမ္မကံ၌ ဆိုအပ်ပြီး
သော နည်းဖြင့်ပင်၊ သတ္တရသ-တစ်ဆယ့်ခုနစ်ချက်ကုန်သော၊ ဒုက္ကဋ္ဌာနိ (ဟောန္တိ)၊
အယျ-အရှင်ဘုရား၊ သမဂ္ဂါ-ညီညာဖြဖြ ရောက်ပြီးကြကုန်သည်၊ အမှ-ဖြစ်ပါကုန်
၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-ဘိက္ခုနီတို့က လျှောက်အပ်သော်၊ အည-ဂရုဓမ္မတရားမှ
တစ်ပါးသော၊ ဓမ္မ-သုတ္တန် အဘိဓမ္မာတရားကို၊ (ဘဏန္တဿ စ-ရွတ်ဆိုသော
ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ သမဂ္ဂဗျာယာတိစမှ စ ရွှေ့ထိုင်သည်၊) အယျ-ရား၊ ဝဂ္ဂါ-
အစုတို့သည်၊ (မစုံသေးကုန်သည်၊) အမှ-ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ အဋ္ဌ-
၈ ပါးကုန်သော၊ ဂရုဓမ္မေ-ဂရုဓမ္မတို့ကို၊ ဘဏန္တဿ စ-၏လည်းကောင်း၊ ဩဝါဒံ-
ကို၊ အနိယျာတေတွာ- မအပ်နှင်းမူ၍၊ ဝါ- နိဂုံးမချုပ်ဘဲ၊ [“ဧသော ဘဂိနိယော

သမဂ္ဂေပိ ဘိက္ခုနီသံဃေ။ ။ဝဂ္ဂဘိက္ခုနီကို ဩဝါဒပေးရာ၌ ပါစိတ် ၉ ချက် ဖြစ်သကဲ့သို့
သမဂ္ဂဘိက္ခုနီကို ဩဝါဒပေးရာ၌လည်း ပါစိတ် ၉ ချက်ပင် သင့်၏၊ ဘာကြောင့်နည်း-
ဘိက္ခုနောဝါဒက သမ္မုတိကံက အဓမ္မကံ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

သတ္တရသ။ ။ရှေ့၌ အဓမ္မကမ္မကို မူတည်၍ ပါစိတ် ၁၈ ဝါရကို ပြခဲ့၏၊ ဤ၌
ဓမ္မကံကို မူတည်၍ ၁၈ ဝါရ ရသော်လည်း နောက်ဆုံးဝါရသည် အနာပတ္တိဝါရ
ဖြစ်သောကြောင့် ထို ဝါရကို ချန်၍ ကျန် ၁၇ ဝါရ၌ ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်ပေါင်း ၁၇ ပါး
ဖြစ်သည်-ဟူလို။ [ရေတွက် ကြည့်ပါလေ၊ ပါဠိတော်၌ကား တိုက်ရိုက်ပါရှိ၏။]

သမဂ္ဂဗျာယျ။ ။[သမဂ္ဂါ- အမှ+အယျ၊] သမဂ္ဂါကို “သဗ္ဗာ+အာဂတာ”
(သဗ္ဗာ+အာဂတာ-ဟု မူကွဲ) ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ ဖွင့် ၏၊ “သမံ-အလုံးစုံ
အကုန်အစင်+ဂယုန္တေ-ယူအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ သမဂ္ဂါ”ဟု ပြု၊ “အလုံးစုံ+ယူအပ်”သည်
“အားလုံးစုံညီခြင်း”တည်း။

အညံ ဓမ္မ။ ။[အညံ သုတ္တန္တံ ဝါ အဘိဓမ္မံ ဝါ၊] “သမဂ္ဂါ အမှ+အယျ-အားလုံးစုံပါပြီ
အရှင်ဘုရား”ဟု ဘိက္ခုနီတို့က လျှောက်ကြလျှင် “ဂရုဓမ္မဩဝါဒကို နာခံလိုကြပါပြီ”ဟု
အဓိပ္ပာယ်ရ၏၊ ထိုသို့ ဂရုဓမ္မဩဝါဒကို နာလိုပါလျက် အခြားတရားကို ဟောလျှင် ဒုက္ကဋ္ဌ
သင့်၏။

ဩဝါဒေါ-ဤဂရုဓမ္မရှစ်ပါးသည် ဩဝါဒတည်း”ဟု နိဂုံးမအုပ်ဘဲ။] အည-ဂရုဓမ္မ ပါဠိမှ တစ်ပါးသော၊ ဓမ္မ-သုတ္တန်၊ အဘိဓမ္မာတရားကို၊ ဘဏန္တဿ စ-၏လည်း ကောင်း၊ ဒုတ္တဋ္ဌမေဝ-ဒုတ္တဋ္ဌသည်ပင်၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ ယော-အကြင်ရဟန်း သည်၊ ဓမ္မကမ္မေ-၌၊ ဓမ္မကမ္မသည်-ဓမ္မကံဟု အမှတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သမဂ္ဂ-သော၊ ဘိက္ခုနီသံဃ-ကို၊ သမဂ္ဂသည်-ညီညွတ်သော ဘိက္ခုနီသံဃာဟု အမှတ် ရှိသည်၊ (ဟုတွာ) ဩဝေတိ-၏၊ (တဿ စ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဂရုဓမ္မ ပါဠိ-ဂရုဓမ္မပါဠိဟူသော၊ ဥဒ္ဓေသံ-အကျဉ်းဥဒ္ဓေသကို၊ ဒေတိ-ပေး၏၊ (တဿစ- ၏လည်းကောင်း၊) ပရိပုစ္ဆံ-အဖန်ဖန် မေးအပ်သော ဂရုဓမ္မ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒေတိ-၏၊ (တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) အယျ-ရား၊ ဩသာရေဟိ-သက်ရောက် စေပါလော့၊ (ရွတ်ဆိုပါလော့)၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုစ္စမာနော-ဘိက္ခုနီတို့က လျှောက်အပ် သော်၊ ဩသာရေဟိ-ဂရုဓမ္မပါဠိကို သက်ရောက်စေ၏ (ဂရုဓမ္မပါဠိကို ရွတ်ဆို၏)၊ (တဿ စ-၏လည်းကောင်း။)

ပဉ္စ-ဂရုဓမ္မနှင့်စပ်သော၊ မစပ်သောပြဿနာကို၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊ (ဟုတွာ) [ဂရုဓမ္မ နိဿိတံ ဝါ ခန္ဓာဒိနိဿိတံ ဝါ ပဉ္စ ဘိက္ခုနီယာ ပုဋ္ဌော၊] ကထေတိ- ဖြေဆို၏၊ (တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ဘိက္ခုနီနံ-တို့သည်၊ သုဏမာနာနံ- နာယူကုန်စဉ်၊ အညဿ-တစ်ပါးသော လူသာမဏေ၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ ဘဏတိ- ဂရုဓမ္မတရားကို ဟောပြော၏၊ (တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) သိက္ခမာနာယဝါ- သိက္ခမာန်အားသော် လည်းကောင်း၊ သာမဏေရိယာဝါ- သာမဏေမအားသော်လည်းကောင်း၊ ဘဏတိ-ဂရုဓမ္မတရားကို ဟောပြော၏၊ တဿ စ-၏လည်းကောင်း၊ ဥဗ္ဗတ္တကာဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ၊ အသမ္မတတာ- မသမုတ်အပ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ ပရိပုစ္ဆာပသမ္ပန္နတာ- ပြည့်စုံသော ရဟန်းမအဖြစ်လည်းကောင်း၊ [ဘိက္ခုနီ သံဃာ-ဘိက္ခုသံဃာ နှစ်ဖက်၌ ပဉ္စင်းဖြစ်ပြီးသူကို ပရိပုစ္ဆာပသမ္ပန္နာဟု ဆိုသည်၊] ဩဝါဒဝေနေ- ဆုံးမခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ဩဝါဒပေးသည့် အနေအားဖြင့်၊ အဋ္ဌ ဂရုဓမ္မဘဏနံ- ၈ ပါးသော ဂရုဓမ္မပါဠိကို ရွတ်ဆိုခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ တိဏိပေသဒိသာနေဝ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ပဌမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၂။ အတ္တင်္ဂတ ဒုတိယေ-၌၊ ဩဝေယျာတိ-ကား၊ အဋ္ဌဂရုဓမ္မဟိ ဝါ - သိက္ခာပုဒ် တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အညေန-ဂရုဓမ္မတစ်ပါးသော၊ ဓမ္မေနဝါ-သုတ္တန်၊အဘိဓမ္မာတရားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊

ဩဝေန္တဿ-၏၊ သမ္မတဿာပိ-သမုတ်အပ်ပြီးသော ရဟန်း၏သော်မှလည်း၊ ပါစိတ္တိယမေဝ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ သူရိယေ-နေသည်၊ အတ္တင်္ဂတေ-ဝင်ပြီး လတ်သော်၊ ဩဝေနဝတ္ထုသ္မိ-ဆုံးမခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တိ- ပြု၊ ပေ၊ သူရိယေ-သည်၊ အနတ္တင်္ဂတေ-မဝင်သေးမီ၊ အတ္တင်္ဂတသညိနော-ဝင်ပြီဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ-လည်းကောင်း၊ (ဩဝေန္တဿစ-လည်းကောင်း၊ ဧကတောဥပသမ္ပန္နံ-တစ်ဖက်သောဘိက္ခုနီသံဃာ၌

ရဟန်းဖြစ်ပြီးခါစ ရဟန်းမကို၊ ဩဝဒန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကနံ (ဟောတိ)၊ ပုရိမသိက္ခာပဒေ ဝိယ-ရှေးသိက္ခာပုဒ်၌ကဲ့သို့၊ ဥဒ္ဓေသဒိနယေန-ဥဒ္ဓေသအစရှိသော နည်းဖြင့်၊ (ဘဏန္တဿ-ရွတ်ဆိုသောရဟန်း၏) အနာပတ္တိ (ဟောတိ-၏) အတ္တင်္ဂတသ္မရိယတာ-ဝင်ပြီးသော နေ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-နေဝင်ပြီးခြင်း လည်းကောင်း၊ ပရိပုဏ္ဏုပသမ္ပန္နတာ-ပြည့်စုံသော ရဟန်းမ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဩဝဒနံ-ဆုံးမခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပဒ် သမတ္တံ။

၃။ ဘိက္ခုနုပဿယ တတိယေ-၌၊ ဘိက္ခုနုပဿယန္တိ-ကား၊ ဘိက္ခုနီယာ-သိက္ခာပုဒ် ၏၊ ဧကရတ္တိပိ-တစ်ညဉ့်မျှလည်း၊ (ဝသနဌာနမ္ပိမှ ပိရွှေထိုင်သည်)၊ ဝသနဌာနံ-နေရာအရပ်သို့၊ (ဥပသင်္ကမိတွာ၌စပ်)၊ ဩဝဒေယျာတိ-ကား၊ ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဂရုဓမ္မောဟိ-ဂရုဓမ္မပါဠိတို့ဖြင့်၊ ဩဝဒန္တဿေဝ-ဆုံးမသောရဟန်း၏သာ၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ အသမ္ပတော-မသမုတ်အပ်သူသည်၊ ဝါ-သမ္ပတိမရသူသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဒွေ-၂ ချက်ကုန်သော၊ ပါစိတ္တိယာနိ (ဟောန္တိ)၊ [ပဌမသိက္ခာပုဒ်အတွက် ၁ ချက်၊ ဤသိက္ခာပုဒ်အတွက် ၁ ချက်အားဖြင့် ပါစိတ် ၂ ချက်]၊ ပန-ဆက်၊ သူရိယေ-သည်၊ အတ္တင်္ဂတေပိ-ဝင်ပြီးသော်လည်း၊ ဝါ-ဝင်ပြီးမှလည်း၊ သစေ ဩဝဒတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ တိဏိ-န်သော၊ (ပါစိတ္တိယာနိ) ဟောန္တိ၊ [ဒုတိယ သိက္ခာပုဒ်အတွက် ပါစိတ် တစ်ချက် တိုးသည်။]

ပန-ကား၊ သမ္ပတဿ-သမုတ်အပ်သောရဟန်း၏၊ ဝါ-သည်၊ ရတ္တိ-ညဉ့်အခါ၌၊ ဩဝဒန္တဿာပိ-ဆုံးမပါသော်လည်း၊ ဒွေ ဧဝံ-၂ ချက်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ (ပါစိတ္တိယာနိ) ဟောန္တိ၊ ဟိ-မှန်၏၊ [ပါစိတ် ၃ ချက် မသင့်ရဘဲ၊ ၂ ချက်သင့်ဟူသော စကားမှန်သည်-ဟူလို]၊ ဘိက္ခုဿ-၏၊ သမ္ပတတ္တာ-သမုတ်အပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂရုဓမ္မောဝါဒကမူလကံ-ဂရုဓမ္မပါဠိဖြင့် ဆုံးမခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသော၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ (ယာ-အကြင် ရဟန်းမသည်)၊ ဩဝါဒါယ-ဂရုဓမ္မ အဆုံးအမကို ခံယူခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ သံဝါသာယ-သံဝါသအကျိုးငှာ လည်းကောင်း၊ [ဥပသံနေ့ကို မေးခြင်း၊ ပဝါရဏာပြုခြင်းကို သံဝါသဟု ဆိုသည်၊ သံဝါသာယာတိ ဥပေါသထပုစ္ဆနတ္ထာယ စေဝ ပဝါရဏာယ စ၊ အာရာမဝင် အဌမသိက္ခာပုဒ်]၊ ဂန္တိ-သွားခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ သာ-ထိုရဟန်းမ သည်၊ ဂိလာနာတိ-ဂိလာနာ မည်၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒ်-ကို)၊ သက္ကေသု-သက္ကာဟု ဗဟုဝဏ်အမည်ရသော ဇနပုဒ်၌၊ ပေ၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ-ဘိက္ခုနီမကျောင်းသို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-သွား၍၊ ဩဝဒန ဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အညတြ သမယာတိ-ဟူသော၊ အယံ-ဤပညတ်သည်၊ ဧတ္ထ - ဤ သိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပညတ္တိ - တည်း၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နာယ-

ရဟန်းမဟုတ်သော သိက္ခမာန်၊ သာမဏေမ၌၊ ဥပသမ္ပန္နသည်နော ဝါ-ရဟန်းမဟု
 အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊
 (ဩဝဒန္တဿ စ-ဇာလည်းကောင်း)၊ ဧကတော ဥပသမ္ပန္နံ-ကို၊ [ရှေ့အတိုင်းပေး၊]
 ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသောတရားဖြင့်၊ [ဩဝဒန္တဿ စ-ဇာ
 လည်းကောင်း၊] ဣတရံ-ဧကတော ဥပသမ္ပန္နမှတစ်ပါးသော ဥဘတော ဥပသမ္ပန္န
 ရဟန်းမကို၊ [ဥဘတော သံယေ ဥပသမ္ပန္နံ၊] အညေန-ဂရုဓမ္မပါဠိမှတစ်ပါးသော၊
 ဓမ္မေန-သုတ္တန်၊ အဘိဓမ္မာတရားဖြင့်၊ ဩဝဒန္တဿ စ-ဇာလည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်
 (ဟောတိ)၊ သမယေ-သွားသင့်ရာအခါ၌၊ (ဥပသင်္ကမိတွာ-သွား၍)၊ (ဩဝဒန္တဿ
 စ-ဇာလည်းကောင်း၊) အနုပသမ္ပန္နာယ-၌၊ (ဩဝဒန္တဿ စ-ဇာလည်းကောင်း၊)
 ပုရိမ သိက္ခာပဒေ ဝိယ-၌ကဲ့သို့၊ ဥဒ္ဓေသာဒိနယေန-ဖြင့်၊ (ဘဏန္တဿ စ-ဇာလည်း
 ကောင်း၊) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဥပဿယူပဂမနံ-ဘိက္ခုနီတို့၏ ကျောင်းသို့
 သွားခြင်းလည်းကောင်း၊ ပရိပုဏ္ဏူပသမ္ပန္နကာ-ပြည့်စုံသော ရဟန်းမ၏အဖြစ်
 လည်းကောင်း၊ သမယာဘာဝေါ-အခါ၏မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဂရုဓမ္မေတိ-
 တို့ဖြင့်၊ ဩဝဒနံ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။တတိယသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၄။ အာမိသ စတုတ္ထေ-၌၊ အာမိသဟေတုတိ-ကား၊ စီဝရာဒိနံ-သင်္ကန်း
 သိက္ခာပုဒ် အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရဟေတု- တစ်ပါးပါးဟူသော
 အကြောင်းကြောင့်၊ (ဩဝဒန္တိဉ္စပံ)၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊
 သမ္မတာ-သမုတ်အပ်ပြီးကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဘိက္ခုတိ-ဘိက္ခုတို့ဟူ၍၊
 အဓိပ္ပေတာ-အလိုရှိအပ်ကုန်၏၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဧဝရူပေ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-
 သမ္မတိရပြီးသော ရဟန်းတို့ကို၊ အဝဏ္ဏကာမတာယ-အကျော်စောမဲ့ကို အလိုရှိ
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဘဏန္တဿ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ
 သိက္ခာပဒံ-ကို)၊ ပေ၊ အာမိသဟေတု-အာမိသဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊
 ဩဝဒန္တိ-ကုန်၏။ ဣတိ-သို့၊ ဘဏနဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ ဓမ္မကမ္မေ-
 ဓမ္မကံ၌၊ တိကပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ အဓမ္မကမ္မေ-အဓမ္မကံ၌၊ တိကဒုက္ကဋ်
 (ဟောတိ)။

အသမ္မတံ-မသမုတ်အပ်သော၊ ဥပသမ္ပန္နဉ္စ-ရဟန်းကိုလည်းကောင်း၊ သမ္မတံဝါ-
 သမုတ်အပ်ပြီးမှုလည်းဖြစ်သော၊ အသမ္မတံဝါ-
 မသမုတ်အပ်သည်မှုလည်းဖြစ်သော၊

အာမိသဟေတု။ ။ အာမသိယတေ-တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် ငါ့ဟာ ငါ့ဟာဟု သုံးသပ်အပ်၏။
 ဣတိ အာမိသံ၊ သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်းများတည်း၊ အာမိသံ ဧဝံ-ဟေတု အာမိသဟေတု၊
 စီဝရာဒိဋ္ဌိ အာဒိဖြင့် ပိဏ္ဏပါတ၊ သေနာသန၊ ဂိလာနပစ္စယ၊ သက္ကာရ၊ ဂရုကာရ၊ မာနန၊
 ဝန္တန၊ ပူဇန တို့ကို ယူ။

အသမ္မတံ ဥပသမ္ပန္နံ။ ။ သမ္မုတိရသော ရဟန်းကဖြစ်စေ၊ သံဃာကဖြစ်စေ ဘိက္ခုနီတို့
 အား ဩဝါဒပေးရန် တာဝန်ချထားအပ်သော ရဟန်းကို “အသမ္မတဥပသမ္ပန္န”ဟု ဆိုသည်။
 အသမ္မတအနုပသမ္ပန္နလည်း ထိုအတူပင်တည်း။

အနုပသမ္ပန္န-သာမဏေကိုလည်းကောင်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-အာမိသဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဆုံးမကြကုန်၏ဟူ၍၊ ဘဏန္တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-ပင်၊ (ဟောတိ)၊ တတ္ထ-ထို သမ္ပတ၊ အသမ္ပတ၊ အနုပသမ္ပန္နတို့တွင်၊ ယော-အကြင် သာမဏေသည်၊ ဘိက္ခုကာလေ-ရဟန်းဖြစ်ရာအခါ၌၊ သမ္ပတိ-ကို၊ လဘတွာ-ရခဲ့၍၊ သာမဏေရဘူမိယံ-သာမဏေဖြစ်ရာ အခိုက်၌၊ သဏ္ဌိတော-ကောင်းစွာ တည်၏၊ အယံ-ဤသာမဏေသည်၊ သမ္ပတော နာမ-သမ္ပတမည်သော၊ အနုပ သမ္ပန္နော-သာမဏေတည်း၊ [ရဟန်းဘဝတုန်းက သမ္ပတိရခဲ့၍ ယခုအခါ သိက္ခာ ကျလျက် သာမဏေဘဝ၌ တည်သူကို “သမ္ပတအနုပသမ္ပန္န”ဟု ခေါ်သည်-ဟူလို၊] ပန-ကား၊ ပကတိယာ-ပင်ကိုအားဖြင့်၊ (နဂိုကပင်) စိဝရာဒိဟေတု-ကြောင့်၊ ဩဝဒန္တံ-ဆုံးမသောရဟန်းကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝါ-ဟူ၍၊ ဘဏန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပတ္တကာဒိန္နန္တ-လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်း၏အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ ဓမ္မေန-တရားသဖြင့်၊ လဒ္ဓသမ္ပတိကတာ-ရအပ်သော သမ္ပတိရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနာမိသန္တရတာ-အာမိသ၌ဖြစ်သော စိတ်ရှိသူမဟုတ်သည် ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဝတ္တကာမတာယ-ကျော်စောမဲ့ကို အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝါ-ဟူ၍၊ ဘဏန္တံ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၅။ စိဝရဒါန ပဉ္စမံ- ပဉ္စမသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပေ၊ စိဝရဝတ္ထုဒါနသ္မိ-သင်္ကန်း သိက္ခာပုဒ် ပေးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပန-ဆက် ဦးအံ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသကထာမဂ္ဂေါ-ကြွင်းသော စကားအစဉ်ကို၊ စိဝရပုဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒေ-စိဝရပုဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပုဒ်၌ [နိသဂ္ဂိယ ပါစိတ်၊စိဝရဝဂ်၊ ၅ နံပါတ်သိက္ခာပုဒ်၌၊] ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့် သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-မှန်၊ တတြ-ထိုစိဝရပုဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ပဋိဂ္ဂဟကော-ခံယူသူတည်း၊ ဣ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ (ပဋိဂ္ဂဟိကာ-ခံယူသူတည်း၊) အယံ- ဤစိဝရပုဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပုဒ်၌ ရဟန်း၏ ခံယူသူဖြစ်ခြင်း၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ရဟန်းမ၏ ခံယူသူဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဝိသေသော-ထူး၏၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ တာဒိသမေဝ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သည် သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

အနာမိသန္တရတာ။ ။ အာမိသေ + အန္တရံ (စိတ်သည်) ယဿာတိ အာမိသန္တရော၊ န + အာမိသန္တရော အနာမိသန္တရော၊ တဿ + ဘာဝေါ အနာမိသန္တရတာ၊ [အာမိသဟေတု ဩဝဒိဿာမိတိ ဧဝံ ပဝတ္တအဇ္ဈာသယာဘာဝေါ၊] အာမိသကို လိုလား၍ ဩဝါဒပေးနေသူ မဟုတ်ခြင်း-ဟူလို။

၆။ စီဝရသိဗ္ဗန သိက္ခာပုဒ် ဆဋ္ဌေ-၌၊ စီဝရန္တိ-ကား၊ နိဝါသနပါရပနပဂံ-ဝတ်ခြင်း၊ ရံခြင်း
 သို့ ကပ်ရောက်သော၊ ဝါ-ဝတ်လောက် ရံလောက်သော၊
 (စီဝရံ-ကို) (သိဗ္ဗေယျဝါ သိဗ္ဗာပေယျဝါ၌စပ်)၊ သိဗ္ဗေယျဝါ

သိဗ္ဗာပေယျဝါတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါ၌၌၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ သိဗ္ဗန္တဿ-ချုပ်သော
 ရဟန်း၏၊ သူစီ-အပ်ကို၊ ပဝေသေတွာ-သွင်း၍၊ [တချို့စာ၌ “ပဝေသေတွာ
 ပဝေသေတွာ”ဟု နှစ်ထပ်ရှိ၏၊မကောင်း၊] နိဟရဏေ-နုတ်ခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ
 (ဟောတိ)၊ သတက္ခတ္ထုပ္ပိ-အကြိမ် တစ်ရာလည်း၊ ဝါ-အကြိမ် များစွာလည်း၊
 [အနေကသင်္ချာ] ဝိဇ္ဈိတွာ-ထိုး၍၊ သကိ-တစ်ကြိမ်၊ နိဟရန္တဿ-နုတ်သောရဟန်း
 ၏၊ ဧကမေဝ-တစ်ချက်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊
 [အလွန်ရှည်သော အပ်ကို တစ်ချောင်းလုံးပေါ်လာအောင် မနုတ်သေးဘဲ၊
 အပ်ချည်ကြီး ရှည်ရှည် ဝင်အောင် ထပ်ကာ ထပ်ကာ ထိုးပြီးမှ တစ်ကြိမ်နုတ်သူကို
 “သကိ နိဟရန္တ”ဟု ဆိုသည်။]

ပန-ကား၊ သိဗ္ဗ-ချုပ်လေ့၊ က္ကတိ-ဤသို့၊ ဝုတ္တော-
 ပြောဆိုအပ်သောရဟန်းသည်၊ သဗ္ဗ-သော၊ သူစီကမ္ပ-အပ်ချုပ်မှုကို၊ သစေပိ
 နိဋ္ဌာပေတိ-အကယ်၍ မူလည်း ပြီးဆုံးစေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-လည်း၊)
 အာဏာပကဿ-စေခိုင်းသောရဟန်း၏၊ ဧကမေဝ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ အထ-
 သို့မဟုတ်၊ ဧတ္ထ စီဝရေ-ဤသင်္ကန်း၌၊ ယံ-အကြင်အမှုကို၊ ကတ္တဗ္ဗ-ထိုက်၏၊ သဗ္ဗ-
 သော၊ တံ-ထိုအမှုသည်၊ တဝ-သင်၏၊ ဘာရော-တာဝန်တည်း၊ က္ကတိ-သို့၊ ဝုတ္တော-
 ပြောဆိုအပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ နိဋ္ဌာပေတိ-ပြီးဆုံးစေအံ့၊ တဿ-
 ထိုပြောဆိုအပ်သော ရဟန်း၏၊ အာရာပထေ အာရာပထေ-
 အပ်လမ်းကြောင်းတိုင်း အပ်လမ်းကြောင်းတိုင်း၌၊ ဝါ-အပ်နုတ်တိုင်း အပ်နုတ်
 တိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ အာဏာပကဿ-စေခိုင်းသောရဟန်း၏၊ ဧက
 ဝါစာယ-တစ်ခွန်းတည်းသော စကားဖြင့်၊ သမ္ပဟုလာနိပိ-များစွာလည်း ဖြစ်ကုန်
 သော၊ (ပါစိတ္တိယာနိ ဟောန္တိ)၊ ပုနပျုန်-အဖန်ဖန်၊ အာဏတ္တိယံ ပန-စေခိုင်းရာ
 ၌ကား၊ ဝတ္ထဗ္ဗမေဝ-ပါစိတ်များစွာဟု ဆိုဖွယ်သည်ပင်၊ နတ္ထိ-မရှိ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို)၊ ပေ၊ စီဝရသိဗ္ဗနဝတ္ထုသ္မိ-သင်္ကန်းချုပ်ခြင်းဟူသော
 အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပေ၊ ဉာတိကာယ-ဆွေမျိုးတော်သော ဘိက္ခုနီမ၏၊
 ဝါ-၌၊ အညာတိကသညိနော ဝါ-ဆွေမျိုးမတော်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်
 လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-လည်းကောင်း၊ (စီဝရံ-ကို၊ သိဗ္ဗန္တဿ-ချုပ်သော
 ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာယ-၏၊ (စီဝရံ-ကို)၊ သိဗ္ဗန္တဿ-
 ၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အည-သင်္ကန်းမှတစ်ပါးသော၊ ထဝိကာဒိ
 ပရိက္ခာရံ-အိတ် အစရှိသော ပရိက္ခရာကို၊ သိဗ္ဗန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဉာတိ
 ကာယ-ဆွေမျိုးတော်သော ဘိက္ခုနီမ၏လည်းကောင်း၊ သိက္ခမာနသာမဏေရိနဉ္စ-
 သိက္ခမာနံ၊ သာမဏေမတို့၏လည်းကောင်း၊ စီဝရမ္ပိ- သင်္ကန်းကိုသော်လည်း၊

[ပိ သည် သမ္မာဝနာ၊ “အခြား ထဝိကာဒိပရိက္ခရာမှာ ဆိုဖွယ်ရာ မလို” ဟု ဂရဟာ ပြုပါ။] သိဗ္ဗန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ၊ အညာတိကာယ-သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ သန္တကတာ-ဥစ္စာ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ နိဝါသန ပါရုပနပဂတာ-ဝတ်ခြင်း ရုံခြင်းသို့ ကပ်ရောက် သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဝတ်လောက် ရုံလောက်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တလက္ခဏ-ဆိုအပ်ပြီး သော လက္ခဏာရှိသော၊ [သူ့စိ ပဝေသေတွာ နိဟရဏေဟု ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော-ဟူလို] သိဗ္ဗနိဝါ-ကိုယ်တိုင်ချုပ်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ သိဗ္ဗပနိဝါ-သူတစ်ပါးကို ချုပ်စေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ဆဌသိက္ခပဒံ သမတ္ထံ။

၇။ သံဝိဓာန သတ္တမေ-၌၊ သံဝိဓာယာတိ-ကား၊ သံဝိဒဟိတွာ-သဘောတူ သိက္ခာပုဒ် စီစဉ်၍၊ ဂမနကာလေ-သွားခါနီးအခါ၌၊ သင်္ကေတံ-အချိန်း အချက်ကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ (ပဋိပဇ္ဇေယျ၌စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဧကဒ္ဒါနမဂ္ဂန္တိ-ကား၊ ဧကံ-တစ်ကြောင်းတည်းသော၊ အဒ္ဒါနသဒ္ဓါတံ-အခွန်ဟု ဆိုအပ်သော၊ မဂ္ဂံ-ခရီးကို၊ (တစ်နည်း) ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ (ဘိက္ခုနီနှင့် အတူ)၊ (ဂန္တဗ္ဗံ-သွားထိုက်သော)၊ အဒ္ဒါနမဂ္ဂံ-အခွန်ရှည်သောခရီးကို၊ (ပဋိပဇ္ဇေယျ၌စပ်)၊ သတ္တဂမနိယောတိ-ကား၊ သတ္တေန-အဖော်ကုန်သည်အပေါင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဂန္တဗ္ဗော-သွားထိုက်သည်၊ (ဟောတိ)၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနပဒတ္တမေဝ-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော ပုဒ်အနက်ရှိသည်သာ။

ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝိနိစ္ဆယော-အဆုံးအဖြတ်တည်း၊ အကပ္ပိယဘူမိယံ-မအပ်သောမြေ၌၊ ဌတွာ-၍၊ သံဝိဒဟန္တဿ-သဘောတူ စီစဉ်သောရဟန်း၏၊ ဝါ-တိုင်ပင်သော ရဟန်း၏၊ သံဝိဒဟန ပစ္စယာ-သဘောတူ စီစဉ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ တာဝ-ပါစိတ်အာပတ် မသင့်မီ ရှေးဦးစွာ၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဝါ-သင့်နှင့်၏) တတ္ထ-ထို အကပ္ပိယဘူမိယံ ဌတွာ အစရှိသော ပါဌ်၌၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ- ဘိက္ခုနီတို့၏

သံဝိဓာယ။ ။ဝိပုဗ္ဗော ဓာ၊ ကရောတုတ္ထေ-ဝိရှေးရှိသော ဓာဓာတ်သည် ပြုခြင်း (စီစဉ်ခြင်း)အနက်ကို ဟော၏၊ သံသဒ္ဓါသည် အတူတကွ (သဟ)အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “အတူတကွ (သဘောတူ)-စီစဉ်” သဒ္ဓတ္ထပေးပါ၊ သံဝိဒဟိတွာဖြင့် ဝိဓာယ၌ ယသည် တွာ ပစ္စည်း၏ ကာရိယဟု သိစေ၏၊ ထိုစီစဉ်ခြင်းဟူသည် “တိုင်ပင်ခြင်းတည်း”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်ကို ပြလို၍ “ဂမနကာလေ သင်္ကေတံ ကတွာ”ဟု ဖွင့်သည်။

ဧကဒ္ဒါနမဂ္ဂံ။ ။အဒ္ဒါနသဒ္ဓါသည် အနည်းဆုံး ယူနာဝက်ရှည်သော ခရီးကို ဟော၏၊ ပဌမနည်းအလို ဧကသဒ္ဓါသည် “တစ်”သင်္ချာအနက်ကို ဟော၏၊ ဧကော+အဒ္ဒါနမဂ္ဂေါ ဧကဒ္ဒါနမဂ္ဂေါ၊ ဒုတိယနည်းအလို ဧကတောအနက်ကို ဟော၏၊ “ဧကတော+ဂန္တဗ္ဗော+အဒ္ဒါန မဂ္ဂေါ ဧကဒ္ဒါနမဂ္ဂေါ”ဟု ပြုသင့်၏။

ကျောင်းကိုလည်းကောင်း၊ အန္တရာရာမခံ-ရွာတွင်းကျောင်းတိုက်ကိုလည်းကောင်း၊
 [အန္တရာရာမခံ-အန္တောဂါမေ ဝိဟာရော-စာရိတ္တ သိက္ခာပုဒ်ဋီကာ၊]
 အာသနသာလံ-ရွာတွင်းဆွမ်းစားစရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ တိတ္ထိယသေယျဗ္ဗ-
 တိတ္ထိ တို့၏ကျောင်းကို လည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-၍၊ သေသာ-
 ကြွင်းသောမြေအရပ်သည်၊ အကပ္ပိယဘူမိ-အကပ္ပိယဘူမိ မည်၏၊ တတ္ထ-
 ထိုမအပ်သောမြေ၌၊ ဌတွာ-၍၊ သံဝိဒဟန္တဿ-၏၊ [“သံဝိဒဟနပစ္စယာ တာဝ
 ဒုက္ကဋ်”ဟူသော ရှေ့ဝါကျ ပြန်စပ်၊] ဣတိ အတ္ထော-နက်။]

ပန-ကား၊ သံဝိဒဟိတွာ-၍၊ အဇ္ဇာတိဝါ-ယနေဟူ၍လည်းကောင်း၊ သွေတိဝါ-
 နက်ဖြစ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ နိယမိတံသတ်မှတ်အပ်သော၊ ကာလံ-အခါကို၊
 ဝိသင်္ကေတံ-ချွတ်ယွင်းအောင်(အချိန်းအချက်ပျက်အောင်)၊ အကတွာ-မပြုမူ၍၊
 [ဘိက္ခုနိယာ သဒ္ဓိ ဂစ္ဆန္တဿ၌ လှမ်းစပ်၊] ပန-ကား၊ ဒွါရဝိသင်္ကေတံ-တံခါး၏
 ချွတ်ယွင်းခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂဝိသင်္ကေတံဝါ-လမ်း၏ ချွတ်ယွင်းခြင်း
 ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကတွာပိ-၍လည်း၊ ဘိက္ခုနိယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဂစ္ဆန္တဿ-
 သွားသော ရဟန်း၏၊ [အနာပတ္တိ၌စပ်၊] ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ အာသန္န
 သာပိ-အလွန်နီးသည်လည်းဖြစ်သော၊ [အာသန္နသာပိ၊ ရတနဟတ္ထန္တရသာပိ-
 တစ်တောင်မျှ ကွာခြားသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဣတိ အဓိပ္ပာယော၊] အညဿ-
 အခြားသော၊ ဂါမဿ-ရွာ၏၊ [ဥပစာရံ န ဩက္ကမတိ၌စပ်၊] အယံ-ဤအပိုင်း
 အခြားသည်၊ ဣမဿ-ဤရွာ၏၊ ဥပစာရော-ဥပစာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ မနုဿေဟိ-
 တို့သည်၊ ဌပိတံ-ထားအပ်သော၊ ဥပစာရံ-သို့၊ န ဩက္ကမတိ-မသက်ရောက်သေး၊
 တာဝ-ထိုမသက်ရောက်သေးမီ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ တံ-ထိုဥပစာသို့၊
 ဩက္ကမန္တဿ-သက်ရောက်လတ်သော်၊ ဝါ-သက်ရောက်သော ရဟန်း၏၊ ပဌမ
 ပါဒေ-ပဌမခြေလှမ်း၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဒုတိယပါဒေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊
 ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဂါမူပစာရောက္ကမနဂဏနာယ-ရွာတစ်ပါး၏ ဥပစာသို့
 သက်ရောက်ခြင်း၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယာနိ (ဟောန္တိ)၊ ပန-ကား၊
 အဒ္ဓယောဇနာတိက္ကမေ-ယူဇနာဝက်ကို လွန်ရာအရပ်၌၊ ဂါမေ-သည်၊ အသတိ-
 မရှိလတ်သော်၊ အဒ္ဓယောဇနဂဏနာယ-ယူဇနာဝက်၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊
 ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ) ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ ဧကဒ္ဓါနမဂ္ဂပုဋိပဇ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ-တစ်ကြောင်းတည်း
 အဓိနိရူပသော ခရီးကို သွားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊
 အညတြ သမယာတိ- ဟူသော၊ အယံ- ဤပညတ်သည်၊ ဧတ္ထ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊

အယံ ပေ၊ ဌပိတံ။ ။ရွာချင်းကပ်နေသောကြောင့် လူတို့ထားအပ်သော ဥပစာကို
 “ရွာဥပစာ”ဟု ဆိုရသည်၊ ရွာချင်း ဝေးမူကား ထုံးစံအတိုင်း ရွာစည်းရိုး၏ပြင်ဘက် ခဲတစ်ကျ
 သည် ဥပစာတည်း၊ စည်းရိုး မရှိလျှင် အစွန်ဆုံးအိမ်မှ ခဲနစ်ကျသည် ဥပစာတည်း။

အနုပညတ္တိ-တည်း။ ပေ၊ အသံဝိဒဟိတေ-တိုင်ပင်ခြင်းမရှိသော သွားခြင်း၌၊ သံဝိဒဟိတသညိနော ဝါ-တိုင်ပင်ခြင်းရှိသော သွားခြင်းဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဂစ္ဆန္တဿ-၏လည်းကောင်း) ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ ဘိက္ခုနိယာ-သည်၊ အသံဝိဒဟန္တိယာ-မတိုင်ပင်ဘဲ၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ အတ္တနာဝ-မိမိသည်သာ၊ သံဝိဒဟတိ-တိုင်ပင်၏၊ တဿစ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ သမယေ-သွားသင့်ရာ အခါ၌၊ သံဝိဒဟိတွာပိ-တိုင်ပင်ပြီး၍လည်း၊ ဂစ္ဆန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ အသံဝိဒဟန္တဿ ဝါ-မတိုင်ပင်ဘဲသော်လည်းကောင်း၊ ဝိသင်္ကေတေန ဝါ-(တိုင်ပင်သော်လည်း) အချိန်းအချက် ပျက်ခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆန္တဿ စ-၏လည်းကောင်း၊ အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ ဂစ္ဆန္တဿစ-တိုင်ပင်၍ သွားသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပတ္တကာဒီနဉ္စ အနာပတ္တိ။

ဒိန္နမ္ပိ-ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ နှစ်ဦးလုံးတို့၏လည်း၊ သံဝိဒဟိတွာ-၍၊ မဂ္ဂပ္ပဋိပတ္တိ-ခရီးသွားခြင်းလည်းကောင်း၊ အဝိသင်္ကေတတာ-မချွတ်ယွင်းသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [အချို့စာ၌ “အဝိသင်္ကေတံ-မချွတ်ယွင်းခြင်းလည်းကောင်း”ဟု ရှိ၏၊] သမယာဘာဝေါ-အခါ၏မဟုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အနာပဒါ-ဘေးရန်၏မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဂါမန္တရောက္ကမန်ဝါ-အခြား တစ်ရွာသို့ သက်ရောက်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ အဗုယောဇနာတိက္ကမေ ဝါ-ယူဇနာဝက်ကို လွန်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အင်္ဂါနိ-တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာဒီဟိ-ဧကတော ဥပသမ္ပန္နဘိက္ခုနီ အစရှိသည်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ (ဂစ္ဆန္တဿ-၏) မာတုဂါမသိက္ခာ ပဒေန-မာတုဂါမသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ [သပ္ပာဏကဝဂ်၊ မာတုဂါမနှင့်အတူ တိုင်ပင်သွားသော သိက္ခာပုဒ်၊] အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အဒ္ဓါနသမုဋ္ဌာနံ-အဒ္ဓါနသမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ [အဒ္ဓါနသမုဋ္ဌာန်၏ သဘောကို ပဌမပါရာဇိကသမုဋ္ဌာန်အခန်း ပြန်ကြည့်ပါ။] ကိရိယံ-တည်း၊ နော သညာဝိမောက္ခံ-ဝိတိက္ကမသညာ မရှိသော်လည်း အာပတ်မှ လွတ်မြောက်ခြင်း မရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပေ။ ။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ။

ဝိသင်္ကေတန။ ။ဧတ္ထ ပုရေဘတ္တံ ဂမိဿာမာတိ ပစ္ဆာဘတ္တံ ဂစ္ဆန္တိ၊ အဇ္ဇေါ ဂမိဿာမာတိ သွေ ဂစ္ဆန္တိ၊ ဧဝံ ကာလဝိသင်္ကေတေယေဝ အနာပတ္တိ-ကာလ၏ အချိန်းအချက် လွဲရာ၌သာ အနာပတ် ဖြစ်၏၊ ဒွါရဝိသင်္ကေတေ ပန မဂ္ဂဝိသင်္ကေတေ ဝါ သတိပိ အာပတ္တိယေဝ-တံခါး၏ အချိန်းအချက် လွဲခြင်း၊ လမ်း၏ အချိန်းအချက်လွဲခြင်း ရှိသော်လည်း အာပတ်သာ။

အာပဒါသု။ ။ရုဋ္ဌဘေဒေ-တိုင်းပြည်ပျက်ရာ အခါ၌၊ စက္ကသမာရုဋ္ဌာ ဇာနပဒါ ပရိယယန္တိ- ကျွန်ုပ်တို့သည်တည်းဟူသော စက်၊ လှည်း-ရထား စသော စက်သို့ ရောက်ကုန်၊ စီးကုန်လျက် နယ်သူ နယ်သားတို့ လှည့်လည် ပြေးလွှားကြကုန်၏၊ ဧဝံပေါသု အာပဒါသု အနာပတ္တိ။

၈။ နာဝါဘိရဟန
သိက္ခာပုဒ်

အဋ္ဌမေ-၌၊ သံဝိဓာယာတိ-ကား၊ ကိဋ္ဌာပုရေက္ခာရော-
ပျော်မြူးခြင်း၏ ရှေးရှုပြုခြင်းရှိသည်။ (ဟုတွာ)။ သံဝိဒ
ဟိတွာ-တိုင်ပင်၍၊ အဘိရဟနကာလေ-တက်စီးခါနီး
အခါ၌၊ သင်္ကေတံ-အချိန်းအချက်ကို၊ ကတွာ-၍၊ (အဘိရဟေယျ၌စပ်)၊ ဣတိ
အတ္ထော-နက်၊ ဥဒ္ဓံဂါမိနိန္ဒိ-ကား၊ ကိဋ္ဌာဝသေန-ပျော်မြူးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ နဒိယာ-
မြစ်၏၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်ဖြစ်သော၊ ပဋိသောတံ-ရေညာသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားသော၊ အဓော
ဂါမိနိန္ဒိ-ကား၊ တထေဝ-ထိုပျော်မြူးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်ပင်၊ အဓော-အောက်ဖြစ်
သော၊ အနုသောတံ-ရေစုန်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားသော၊ (နာဝံ၌စပ်)၊ ပန-ကား၊ ယံ-
အကြင်လှေကို၊ တိတ္ထပ္ပဋိပါဒနတ္ထံ-လိုရာဆိပ်ကမ်းသို့ ရောက်စေခြင်းအကျိုးငှာ၊
ဥဒ္ဓံဝါ-အထက်သို့သော်လည်းကောင်း၊ အဓောဝါ-အောက်သို့သော်လည်းကောင်း၊
ဟရန္တိ-ဆောင်ကုန်၏၊ ဧတ္ထ-ဤလှေ၌ (ဤလှေကို စီးရာ၌)၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊
အညတြ တိရိယံ တရဏာယာတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဌ၌၊ (တရဏာယာတိ
ဣဒံ-တရဏာယဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်)၊ ဥပယောဂေတ္ထေ-ဒုတိယာဝိဘတ်၏
အနက်၌၊ နိသတ္တဝစနံ-ပဉ္စမိဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း၊ တိရိယံ-ဖိလာ၊ ယာ
တရဏာ-အကြင်ကူးကြောင်းလှေသည်၊ (အတ္ထိ-၏) တံ-ထိုကူးကြောင်းလှေကို၊
ဌပေတွာ-၍၊ [အဘိရဟေယျ၌စပ်] ဣတိ အတ္ထော။

ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ သဂါမကတီရပဿေန-ရွာရှိသော ကမ်း၏ဘေးဖြင့်၊ ဂမန
ကာလေ-သွားရာအခါ၌၊ ဂါမန္တရဂဏနာယ-အခြားတစ်ရွာ၏အရေအတွက်အား
ဖြင့်၊ (ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ)၊ အဂါမကတီရပဿေန ဝါ-ရွာမရှိသော ကမ်း၏ဘေးဖြင့်
သော်လည်းကောင်း၊ ယောဇနဝိတ္တတာယ-တစ်ယူဇနာပြန့်ကျယ်သော၊ နဒိယာ-
၏၊ မဇ္ဈေန ဝါ-အလယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဂမနကာလေ-၌၊ အမုယောဇန
ဂဏနာယ-ယူဇနာဝက်၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ သမုဒ္ဒေ
ပန - သမုဒ္ဒရာ၌ကား၊ ယထာသုခံ - ချမ်းသာသည်အားလျော်စွာ၊ ဂန္တံ - ငှာ၊

ကိဋ္ဌာပုရေက္ခာရော။ ။လောကဿာဒမိတ္တသန္တဝသေန-လောက၌ သာယာအပ်သော
မိတ်ဖွဲ့ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ (ဤကား ကိဋ္ဌာ၏ သရုပ်ဖော်ဝိသေသနတည်း)၊ ကိဋ္ဌာပုရေက္ခာရော၊
တထေဝါတိ ကိဋ္ဌာဝသေနဝ။

ယာ ပေ၊ တရဏာ။ ။“တရဏာ-ကူးခြင်း”ဟု ပေးကြ၏၊ ထိုသို့ ကူးခြင်းကြိယာကို
ယူစေလိုလျှင် “ယံ တရဏံ”ဟု နုပုလ္လင် ရှိသင့်၏၊ ထိုသို့ မရှိဘဲ “တရဏာ”ဟု ရှိသောကြောင့်
“ကူးကြောင်းလှေ”ဟု ပေးလိုက်သည်။

သမုဒ္ဒေ ပန။ ။သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၌ “ဥဒ္ဓံဂါမိနိ အဓောဂါမိနိ”ဟု အဆန်သွား၊
အစုန် သွား လှေကို ပြထား၏၊ သမုဒ္ဒရာ၌ကား အဆန် အစုန် မရှိ၊ ထို့ကြောင့် သမုဒ္ဒရာဝယ်
သွားရာ၌ အနာပတ္တိဟု ဆိုသည်၊ ရေကန်၌လည်း နည်းတူ၊ [ပါဠိယံ ဥဒ္ဓံဂါမိနိဝါ၊ ပေ၊
ဝစနတော ပန ဝါပိ သမုဒ္ဒါဒိသု ကိဋ္ဌာပုရေက္ခာရတာယပိ ဂစ္ဆန္တိသ အနာပတ္တိ။]

ဝဏ္ဏတိ-အပ်၏။ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ နာဝါဘိရဟနဝတ္ထုသ္မိ-လေ့စီးခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ အညတြ တိရိယံ တရဏာယာတိ-ယ ဟူသော၊ အယံ-သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ သေသံ-ကို၊ အနန္တရသိက္ခာ ပဒေ-အခြားမဲ့သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထိုက်၏၊ ဣတိ- တည်း။ ။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၉။ ပရိပါစိတ နဝမေ-၌၊ ဘိက္ခုနိပရိပါစိတန္တိ-ကား၊ ဘိက္ခုနိယာ-သည်၊ သိက္ခာပုဒ် ပရိပါစိတ-ထက်ဝန်းကျင်ကျက်စေအပ်သော (စီမံအပ်သော)၊ (ပိဏ္ဏပါတ်၌စပ်)၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ နေဝ ဉာတကပ္ပဝါရိ တာနံ-ဉာတိ ပဝါရိတ မဟုတ်ကုန်သော၊ အတ္တနော-မိမိဟူသော ဘိက္ခုနိ၏၊ န ဉာတကပ္ပဝါရိတာနံ-ဉာတိပဝါရိတ မဟုတ်ကုန်သော၊ ဂိဟိနံ-လူဝတ်ကြောင်တို့၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ဘိက္ခုဿ-ရဟန်း၏၊ ဂုဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ပကာသေတွာ-ထင်ရှား ပြ၍၊ အယုဿ-အရှင်အား၊ ဒေထ-လှူကြကုန်၊ အယုဿ-အရှင်ဖို့၊ ကရောထ- ပြုကြကုန်၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ နိပ္ပာဒိတံ-ပြီးစေအပ်သော၊ လဒ္ဓဗ္ဗံ-ရထိုက်သော၊ ကတံ- ပြုအပ်သော၊ (ပိဏ္ဏပါတ်၌စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ပုဗ္ဗေ ဂိဟိသမာရဗ္ဗာတိ ဧတ္ထ-ပုဗ္ဗေ ဂိဟိသမာရဗ္ဗာဟူသော ဤပါ၌၌၊ သမာရဗ္ဗာတိ-သမာရဗ္ဗာဟူသည် ကား၊ သမာရဗ္ဗံ-ကောင်းစွာ အားထုတ်အပ်ပြီးသော ဆွမ်းကို၊ (အညတြ၌စပ်)၊ ဧတံ-သမာရဗ္ဗဟူသော ဤအမည်သည်၊ ပဋိယာဒိတဿ-လျော်စွာအားထုတ်ခြင်း ရှိသော ဆွမ်း၏ (စီမံအပ်သော ဆွမ်း၏)၊ နာမံ-တည်း၊ ဂိဟိနံ-တို့၏(တို့သည်)။

ပရိပါစိတံ ။ ။ ပရိပါစိယိတ္ထ-ထက်ဝန်းကျင် ကျက်စေအပ်ပြီ၊ ဣတိ ပရိပါစိတံ-သူတို့ဘာသာ ချက်လို၍ ချက်အပ်သောဆွမ်း မဟုတ်၊ ဘိက္ခုနိသည် ကျက်စေအပ်-ဘိက္ခုနိအချက်ခိုင်း အပ်သော ဆွမ်း-ဟူလို၊ ထိုကဲ့သို့သော ဆွမ်းကိုပင် ဘိက္ခုနိသည် ပြီးစေအပ်သောကြောင့် “နိပ္ပာဒိတံ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်၊ ယခုကလ၌ “စီမံအပ်သော”ဟု ပေးကြ၏၊ “လဒ္ဓဗ္ဗံ ကတံ- ရထိုက်အောင် ပြုအပ်”ကား နိပ္ပာဒိတံ၏ အဓိပ္ပာယ်တည်း၊ “နိပ္ပာဒိတံ-ပြီးစေအပ်”ဟူရာ၌ ရဟန်းကြွလာလျှင် အဆင်သင့်ရအောင် ပြုအပ်ပြီး ဖြစ်သည်”ဟု ဆိုလိုသည်။

သမာရဗ္ဗံ ။ ။ ဤအဖွင့်ဖြင့် သမာရဗ္ဗသဒ္ဓါကို ကမ္မသာဓနပြုပါဟု ပြ၏၊ သံ+အာ၊ ရာဓာတ်၊ အပစ္စည်း (ဗ) လာ၊ တစ်နည်း (မိ)လာ၍ သမာရဗ္ဗလည်း ရှိ၏၊ သမာရဘိယိတ္ထ- ကောင်းစွာ အားထုတ်အပ်ပြီ၊ ဣတိ သမာရဗ္ဗော၊ (ပိဏ္ဏပါတော)၊ “သမာရဗ္ဗ”ကား အညတြင့်၍ ဒုတိယန္တ တည်း။ [သမာရဗ္ဗာတိ”ဟု ရှိစေ။]

ပဋိယာဒိတဿ ။ ။ ယတနံ-အားထုတ်ခြင်း၊ ယာဒေါ-ခြင်း၊ တကို ဒပြ၊ ပဋိရူပံ(လျော်စွာ)+ ယာဒေါ ပဋိယာဒေါ၊ ပဋိယာဒေါ ယဿ အတ္ထိတိ ပဋိယာဒိတော (ပိဏ္ဏပါတော)၊ ဣသို့၊ ကြမ္မ “ယာ”ဟု ဝုဒ္ဓိရှိခြင်းနှင့် လျော်မည်၊ ယတဓာတ်ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း “ပတိယတ္ထံ” ပါဠိ၊ “ပတိယန္တံ”သက္ကတကို ကြည့်၍ သိနိုင်သည်။ [“ပတိယာဒိတဿာတိ သမ္မာဒိတဿ”ဟု ဋီကာ ဖွင့်သည်ကား အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်တည်း။]

သမာရမ္ဘော-ကောင်းစွာအားထုတ်အပ်သော ဆွမ်းတည်း။ ဂိဟိသမာရမ္ဘော-လူတို့ ကောင်းစွာအားထုတ်အပ်သောဆွမ်း။ ဘိက္ခုနီယာ-၏။ ပရိပါစနတော- ကျက်စေရာ အခါမှ (စီမံရာ အခါမှ)၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ပဌမတရံယေဝ- ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဂိဟိနံ-တို့သည်၊ ယံ ပဋိယာဒိတဘတ္ထံ-အကြင်စီမံအပ်သော ဆွမ်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဉာတကပ္ပဝါရိတာနံ-ဆွေမျိုးတော်သူ ဖိတ်မံသူ တို့၏၊ ယံ သန္တကံ- အကြင်ဥစ္စာဖြစ်သော ဆွမ်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ-ထိုဆွမ်းကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အညံ- ဂိဟိသမာရမ္ဘမုတစ်ပါးသော ဆွမ်းကို၊ ဇာနံ-ဘိက္ခုနီပရိပါစိတ ဆွမ်းဟု သိလျက်၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-စားသော ရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ တဉ္စ-ထိုပါစိတ်သည်လည်း၊ အဇ္ဈောဟာရဂဏနာယ-ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်ခြင်း၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ (ဟောတိ)၊ အဿ - ထို ဘိက္ခုနီပရိပါစိတဆွမ်းကို၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ ပန- ခံယူခြင်းကြောင့်ကား၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဘိက္ခုနီပရိပါစိတ-ရဟန်းမသည် စီမံအပ်သော၊ ပိဏ္ဍပါတ်-ကို၊ ဘုဉ္ဇနဝတ္ထုသ္မိံ-စားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အညတြ ပုဗ္ဗေ ဂိဟိသမာရမ္ဘာတိ-ဟူသော၊ အယံ-သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အနုပညတ္တိ- တည်း၊ ပေ၊ ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာယ-သည်၊ ပရိပါစိတ-စီမံအပ်သော ဆွမ်းကို၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-စားသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အပရိပါစိတ-အပရိပါစိတဆွမ်း၌၊ ပရိပါစိတသည်နော-ပရိပါစိတဆွမ်းဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်း ကောင်း၊ ဥဘယတ္ထ-နှစ်ပါးစုံသော အပရိပါစိတဆွမ်း၊ ပရိပါစိတဆွမ်း၌၊ ဝေမတိ ကဿ-၍၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။

ဥဘယတ္ထ-၌၊ အပရိပါစိတသည်နော-အပရိပါစိတဆွမ်းဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဂိဟိသမာရမ္ဘော-လူတို့ အားထုတ်အပ်သော ဆွမ်း၌၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ သိက္ခမာနသာမဏေရာဒီဟိ-သိက္ခမာန သာမဏေ အစရှိသူတို့သည်၊ ပရိပါစိတ-စီမံအပ်သောဆွမ်း၌၊ (ဘုဉ္ဇန္တဿ- ၏လည်းကောင်း၊) ပဉ္စဘောဇနာနိ-ငါးမျိုးသော ဘောဇဉ်တို့ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အဝသေသေ-ကြွင်းသော ယာဂု ခဲဖွယ် သစ်သီးကြီးငယ်၌၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်း ကောင်း၊) ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ၊ ဘိက္ခုနီယာ-သည်၊ ပရိပါစိတတာ-စီမံအပ် သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပရိပါစိတဘာဝဇာနနံ-စီမံအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို

အဝသေသေ။ ။ “ဘောဇဉ်ငါးပါးမှ ကြွင်းသော ခဲဖွယ်များကို စားရာ၌ အနာပတ္တိ”ဟူရာ ဝယ် ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်သာ ပါစိတ်အာပတ် မသင့်ခြင်းကို ရည်ရွယ်သည်။ ဘိက္ခုနီစသော သီတင်းသုံးဖော် ၅ မျိုးတို့ တိုက်တွန်းမှ ရအပ်သော စားဖွယ်ကို စားရာ၌ သူပေါဒနဝိညတ္တိ သိက္ခာပုဒ်အရ ဒုက္ကဋ်အာပတ်မှကား မလွတ်ဟု ဋီကာတို့ ဆိုကြသည်။ [အဝသေသေတိ- ဘိက္ခုနီပရိပါစိတေပိ ယာဂုခဇ္ဇကဖလာဖလာဒိကေ သဗ္ဗတ္ထ။]

သိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဂိဟိသမာရဗ္ဗာဘာဝေါ-လူဝတ်ကြောင့်တို့ ကောင်းစွာ
အားထုတ်အပ်သော ဆွမ်း၏ မဟုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဩဒနာဒိနံ-ဩဒနအစရှိ
သော ဘောဇဉ်ငါးပါးတို့တွင်၊ အညတရတာ-တစ်ပါးပါး၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊
တဿ-ထိုဘောဇဉ်ကို၊ အဇ္ဈောဟရဏံ-ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်ခြင်းလည်းကောင်း
(စားခြင်းလည်းကောင်း)၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ နဝမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၁၀။ ရဟောနိသစ္စ ဒသမေ-၌၊ သဗ္ဗောပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ကထာ
သိက္ခာပုဒ် မဂ္ဂေါ - စကားအစဉ်ကို၊ ဒုတိယအနိယတေ- ဒုတိယ
အနိယတသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ - သာ၊ ဝေဒိ
တဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-သည်၊ ဒုတိယအနိယတေနစ-ဒုတိယ
အနိယတသိက္ခာပုဒ်နှင့်လည်းကောင်း၊ ဥပရိ-အထက်ဖြစ်သော အစေဠကဝဂ်၌၊
ဥပနန္တဿ-ဥပနန္တ၏၊ စတုတ္ထသိက္ခာပဒေန စ-နှင့်လည်းကောင်း၊ ဧကပရိစ္ဆေဒံ-
တူသောအပိုင်းအခြား ရှိ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် တူသောအပိုင်းအခြားရှိပါသော်လည်း၊
အဋ္ဌပုတ္တိဝသေန-အကြောင်းဝတ္ထု ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝိသု-သီးခြား၊
ပညတ္တံ- ပြီ၊ ဣတိ- တည်း၊ [အစေဠကဝဂ် ပဉ္စမသိက္ခာပုဒ်ကိုပင် ဥပနန္တကို
အကြောင်းပြု၍ ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့တွင် စတုတ္ထဖြစ်သောကြောင့်
“စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ”ဟု ဆိုသည်။] ဒသမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။
တတိယော-သော၊ ဩဝါဒဝဂ္ဂေါ-ဩဝါဒဝဂ်တည်း။

၁၁။ အာဝသထ ဘောဇနဝဂ္ဂဿ-ဘောဇနဝဂ်၏၊ ပဌမေ-၌၊ အဂိလာနေနာ
သိက္ခာပုဒ် တိ-ကား၊ အဗုယောဇနမ္ပိ-ယူဇနာဝဂ် ခရီးကိုလည်း၊ ဂန္တု-
သွားခြင်းငှာ၊ သမထေေန-စွမ်းနိုင်သေးသော၊ (ဘိက္ခုနာ-
သည်၊ [ဤအဖွင့်၏ ပြောင်းပြန်အားဖြင့် ယူဇနာဝဂ်ခရီးကိုမျှ မသွားနိုင်သူကို
ဂိလာနဟု မှတ်၊] ဧကောတိ-ကား၊ ဧကဒိဝသိကော-တစ်နေ့၌ စားထိုက်သော၊

အဗ္ဗုပ္ပတ္တိယံ ဟိ။ ။ “တစ်ထပ်တည်းတူလျှင် အဘယ့်ကြောင့် သီးခြားပညတ်တော်မူရ
သနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “အတ္ထုပ္ပတ္တိယံ ဟိ”စသည် မိန့်၊ ဘိက္ခုနီနှင့်အတူ ဆိတ်ကွယ်ရာ၌
နေခြင်းဟူသော ဝတ္ထုကြောင်းက သီးခြားလည်းဖြစ်၊ ဥပနန္တ စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်လာ ဝတ္ထု၏
အလျင်လည်း ဖြစ်သောကြောင့် ဤ သိက္ခာပုဒ်ကို သီးခြား ပညတ်တော်မူရသည်-ဟူလို။
[အတ္ထဿ-အကြောင်းဝတ္ထု၏+ဥပုတ္တိ-ဖြစ်ခြင်း၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ထွ ကို ဌပြု၍ “အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ”ဟု
ပါဌ်ရှိရသည်။]

ဧကဒိဝသိကော။ ။ ဧကဒိဝသေ-တစ်နေ့၌+ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗော-စားထိုက်သော ဆွမ်းတည်း၊
ဧကဒိဝသိကော (ပိဏ္ဍော)၊ ဤစကားဖြင့် တစ်နေ့တည်းမှာ ၂ ထပ် ၃ ထပ် စားလျှင်လည်း
စားကောင်းရာ ရောက်၏။ [နောက်၌ “ဧကဒိဝသမေဝ ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗောတိ-ဧကဒိဝသံ
သက္ကိယေဝ ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗော”ဟု မဋီကာအများ ဖွင့်ကြသည်ကို စဉ်းစားပါ။]

(တစ်နေ့စာဖြစ်သော) အာဝသထပိဏ္ဍောတိ-ကား၊ ဣမေသံတိဝါ-ဤပါသဏ္ဌာ အားလုံးတို့ဖို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဧတ္ထကာနန္တိဝါ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ပါသဏ္ဌာတို့ဖို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ပါသဏ္ဌာဝါ-ပါသဏ္ဌာအယူရှိသူကိုသော် လည်းကောင်း၊ ဧတ္ထကမေဝါတိ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ထမင်းကိုသာဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဘတ္တဝါ-ထမင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ အနောဒိဿ-မရည်စူးမူ၍၊ ဝါ- မပိုင်းခြား မကန့်သတ်မူ၍၊ သာလာဒီသု-စရပ် အစရှိသောအရပ်တို့တွင်၊ ယတ္ထ ကတ္ထစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်၌၊ ပုညကာမေဟိ-ကောင်းမှုကို အလိုရှိသူတို့သည်၊ ပညတ္တံ- ဝတ်တည်အပ်သော၊ ဘောဇနံ- ဘောဇနကို၊ (ဘုရားတပွဲ-စားနိုင်၏။)

ဘုရားတပွဲတိ-ကား၊ ဧကကုလေနဝါ-တစ်ဦးသော အမျိုးသည်သော်လည်း ကောင်း၊ နာနာကုလေဟိ-အထူးထူးသော အမျိုးတို့သည်၊ ဧကတော-တပေါင်း တည်း၊ ဟုတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧကသ္မိံ ဌာနေဝါ-တစ်ခုသောအရပ်၌သော် လည်းကောင်း၊ နာနာဌာနေသုဝါ-အမျိုးမျိုးသော အရပ်တို့၌သော်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ ဧကသ္မိံ-တစ်ခုသော အရပ်၌၊ သွေ-နက်ဖြန်၊ ဧကသ္မိံ-၌၊ ဣတိ ဧဝံ-

အာဝသထပိဏ္ဍော။ ။ အာဂန္နာ+ဝသန္တိ ဧတ္တာတိ အာဝသထော- လာ၍နေရာ(တည်းခိုရာ) စရပ် စသည်တည်း၊ အာဝသထေ-၌+ပညတ္တော- ဝတ်တည်အပ်သော+ပိဏ္ဍော-တည်း၊ အာဝသထပိဏ္ဍော။ [သာလာဒီသု အနောဒိဿ(မည်သူ မည်ဝါတို့အတွက်ဟု မရည်စူး မသတ်မှတ်မူ၍) ယာဝဒတ္ထံ ပဉ္စန္ဒ ဘောဇနာနန္တိ နံ အညတရံ ဘောဇနန္တိ အတ္ထော။]

ပါသဏ္ဌာ ဝါ။ ။ “ပါသံ-တဏှာကျော့ကွင်း၊ ဒိဌိကျော့ကွင်းကို+သေန္တိ-ထောင်ထားတတ် ကုန်၏”နှင့်အညီ ထိုထိုအယူဝါဒရှိသူများကို ပါသဏ္ဌာဟု ခေါ်၏။ ထိုပါသဏ္ဌာတို့သည် အယူ ကွဲပြားသလောက် များပြားရကား ဆန္ဒဝတ် (၉၆)မျိုး ရှိသတတ်။

ဣမေသံ ဝါ ဧတ္ထကာနံ ဝါ။ ။ ဣမေသံဝါဖြင့် အလှူရှင်တို့ လိုလားအပ်သော ပါသဏ္ဌာ ဝိုက်များကို ပြ၏။ ဧတ္ထကာနံဝါဖြင့် ထိုပါသဏ္ဌာဝိုက်ဝင်တို့တွင် “ဤမျှလောက်သောပုဂ္ဂိုလ်”ဟု ပုဂ္ဂိုလ်များကို ပိုင်းခြား၍ ပြ၏။ ထို့ကြောင့် ပါသဏ္ဌာအများဖြစ်၍ “ဧကံ” မရှိရ “ဧဝံ ပါသဏ္ဌာ ဝါ”ဟု ရှိသင့်သည်။ [ဣမေသံ ဝါတိ-ဣမေသံ ပါသဏ္ဌာနံ ဝါ၊ ဧတ္ထကာနံ ဝါတိ-ဣမသ္မိံ ပါသဏ္ဌော ဧတ္ထကာနံ ပါသဏ္ဌာနံဝါ။]

ဧတ္ထကမေဝ။ ။ ဤစကားကား လှူဖွယ်ထမင်းကို ပိုင်းခြားသောစကားတည်း၊ “တစ်တင်း ချက်လှူမည်၊ နှစ်တင်းချက်လှူမည်” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ထမင်းကိုလည်း မပိုင်းခြား၊ မကန့်သတ်-ဟူလို၊ [အနောဒိဿ-အနုဒ္ဓိသိတွာ(သဒ္ဓတ္ထ)၊ အပရိစ္ဆိန္နိတွာ(အဓိပ္ပာယတ္ထ)၊ ဣတိ အတ္ထော။]

သာလာဒီသု။ ။ သာလရုက္ခမူလအဗ္ဘောကာသာဒီသု (စရပ်၊ သစ်ပင်အောက်၊ လွင်ပြင် စသော အရပ်တို့တွင်) ယတ္ထကတ္ထစိ ဌာနေသု။ [ဤကား အာဝါသထ၏ သရုပ်ပြတည်း၊ “အာဝသထ”ဟု တည်းခိုရာ စရပ်ကို ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် မှတ်၍ ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ရုက္ခမူလ စသည်ကိုလည်း အာဝသထ၌ သွင်းယူပါ-ဟူလို။]

ဤသို့ အနိယတဌာနေဝါ-အမြဲမသတ်မှတ်အပ်သောအရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပညတ္တော-ဝတ်တည်အပ်သောဆွမ်းကို၊ ဧကသ္မိံ ဌာနေ-တစ်ခုသောအရပ်၌၊ ဧကဒိဝသမေဝ-တစ်ရက်တည်း၌သာ၊ ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗော-စားထိုက်၏၊ တတော စေ ဥတ္တရီတိ-ကား၊ ဒုတိယဒိဝသတော-ဒုတိယနေ့မှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ တသ္မိံ ဌာနေ ဝါ-ထိုအရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ အညသ္မိံ ဌာနေ ဝါ-အခြားအရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထိုအမျိုးတို့၏၊ သန္တကဿ-ဥစ္စာကို၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-စားမျိုးတိုင်း စားမျိုးတိုင်း၌ (ထမင်း လုတ်တိုင်း ထမင်းလုတ်တိုင်း၌) ပါစိတ္တိယံ။ [အာလောပေ အာလောပေ ကဗဠေ ကဗဠေ။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ အနုဝသိတ္တာ-နောက်ထပ်နေ၍၊ [အနုဝသိတ္တာ-ပုနုဝသိတ္တာ။] အာဝသထပိဏ္ဏံ-တည်းခိုရာ စရပ်စသည်၌ ဝတ်တည်အပ်သော ဆွမ်းကို၊ ဘုဒ္ဓနဝတ္ထသ္မိံ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အဂိလာနေနာတိ-ဟူသော၊ အယံ-သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အနုပညတ္တိံ-တည်းပေ၊ ဂိလာနဿ-ဂိလာနဖြစ်ပါလျက်၊ အဂိလာန သညိနော-ဂိလာနမဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိက သဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဘုဒ္ဓန္တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဂိလာနဿ-ဂိလာန ဖြစ်သော၊ ဂိလာနသညိနော-ဂိလာနဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဘုဒ္ဓန္တဿ- စားသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ (ယော)ဝါ-အကြင်ရဟန်းသည်မူလည်း၊ ဂစ္ဆန္တော-စဉ်၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-ခရီးအကြား၌၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့၌၊ (ဘုဒ္ဓတိ-၏) ဂတဌာနေ-ရောက်အပ်သောအရပ်၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ (ဘုဒ္ဓတိ-၏) ပစ္စာဂစ္ဆန္တောပိ-ပြန်လာ ပြန်သော်လည်း၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ (ဘုဒ္ဓတိ-၏) အာဂတဌာနေ-ပြန်ရောက်အပ်သောအရပ်၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ (ဘုဒ္ဓတိ-၏) တဿစ-ထိုရဟန်း၏ လည်းကောင်း၊ အားလုံး ၄ ကြိမ်စားသော ရဟန်း။)

ယော-သည်၊ ဂမိဿာမိ-သွားအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဘုဒ္ဓိတွာ-စားပြီး၍၊ နိက္ခန္တော-ထွက်လတ်သော်၊ ဧကနစိ-တစ်ခု တစ်ခုသော၊ ဥပဒ္ဒုဝေန-ဘေးရန် ကြောင့်၊ [နဒီပူရစောရဘယာဒိနာ ဧကနစိ ဥပဒ္ဒုဝေန၊] နိဝတ္တိတွာ-ပြန်နစ်၍၊ ခေမာဘာဝံ-ဘေးမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ-သိ၍၊ ဂစ္ဆန္တော-ထပ်၍သွားလတ် သော်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့၌၊ ဘုဒ္ဓတိ-၏၊ (တဿ စ-၏လည်းကောင်း) ယဿ ဝါ-အကြင်ရဟန်းအားလည်း၊ သာမိကာ-အလှူရှင်တို့သည်၊ နိမန္တေတွာ-ပင့်ဖိတ်၍၊ ဒေန္တိ-ပေးလှူကြကုန်၏၊ (တဿစ-၏လည်းကောင်း) ယော ဝါ-အကြင်ရဟန်းသည်မူလည်း၊ ဘိက္ခုနံယေဝ-ရဟန်းတို့ဖို့သာ၊ ဥဒ္ဒိဿ-ရည်စူး၍၊

ဘိက္ခုနံယေဝ။ ။ဘိက္ခုနံယေဝ၌ ဧဝံ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကို “န ယာဝဒတ္ထ ပညတ္တံ”ဖြင့် ပြသည်။ “ဘုဒ္ဓတိ”ဟု ကြိယာထည့်ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် အချို့စာ၌ “ယံ ဝါ”ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊ [နိဿယဟောင်း၌ကား “ယော ဘိက္ခု-သည်”ဟု အပိုထည့်၍ “ယံ ဘောဇနံ-ကို၊

ပညတ္တံ-ဝတ်တည်အပ်သော၊ ယာဝဒတ္တံ-အလိုရှိတိုင်း၊ (လာလာသမျှအတွက်)၊
န ပညတ္တံ-ဝတ်တည်အပ်သည် မဟုတ်သော ဆွမ်းကို၊ (ဘုဉ္ဇတိ-၏၊ တဿ စ-
၏လည်းကောင်း၊) ပဉ္စဘောဇနာနိ-ငါးပါးသော ဘောဇဉ်တို့ကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊
အညံ-အခြားသော ယာဂု ခဲဖွယ် သစ်သီးကြီးငယ်ကို၊ ဘုဉ္ဇတိ-၏၊ တဿ စ-
၏ လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ အနာပတ္တိံ၊ အာဝသထပိဏ္ဍတာ-
အာဝသထပိဏ္ဍာ ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဂိလာနတာ-
ဂိလာနမဟုတ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနုဝသိတွာ-နောက်ထပ်နေ၍၊
ပရိဘောဇနံ-သုံးဆောင်စားသောက်ခြင်းလည်း ကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
ပဌမသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ။

၂။ ဂဏဘောဇနေ ဒုတိယေ-၌၊ ဂဏဘောဇနေတိ-ကား၊ ဂဏဿ-ဂိုဏ်း၏၊
သိက္ခာပုဒ် (ဘောဇနေ-ဘောဇဉ်ကိုစားခြင်းကြောင့် ဟုဆက်)၊ ဣမ-
ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဂဏောတိ-ဂဏဟူသည်၊ စတ္တာရောဝါ-
၄ ပါးသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တတုတ္ထရိဝါ-ထို ၄ ပါးထက် ပိုလွန်သည်လည်း
ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းတို့တည်း၊ တေသံ-ထို ၄ ပါး၊ ၄ ပါးထက် ပိုလွန်သော
ရဟန်းတို့၏၊ (ဘောဇနေ၌စပ်) ဝါ-တို့သည်၊ (လဒ္ဓေ၌စပ်) နိမန္တနတောဝါ-ပင့်ဖိတ်
ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိညတ္တိတောဝါ-တောင်းခြင်းကြောင့်သော်လည်း
လည်း၊ လဒ္ဓေ-ရအပ်သော၊ ဩဒနာဒီနံ-ထမင်းအစရှိကုန်သော၊ ပဉ္စန္ဒ-ကုန်သော၊
ဘောဇနာနံ-ဘောဇဉ်တို့တွင်၊ အညတရဘောဇနေ-တစ်ပါးပါးသော ဘောဇဉ်ကို
စားခြင်းကြောင့်၊ (ပါစိတ္တိယံ)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

၊ပေ၊ ပညတ္တံ-၏၊ တံ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇတိ၊ တဿ စ အနာပတ္တိံ၊ ယော ဘိက္ခု ယံ ဘောဇနံ
ယာဝဒတ္တံ န ပညတ္တံ၊ တံ ဘုဉ္ဇတိ၊ တဿ ဘိက္ခုနော စ အနာပတ္တိံ”ဟု ပေးလေ၏။]

ဂဏဘောဇနေ ။ ။ဂဏေန လဒ္ဓတ္ထာ ဂဏဿ သန္တကေ ဘောဇနေတိ
အတ္ထော-ဂိုဏ်းသည် ရအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဂိုဏ်း၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဘောဇဉ်၊
ဤစကားဖြင့် “ဂဏဿ+ ဘောဇနံ ဂဏဘောဇနံ”ဟု ပြုစေလိုသည်၊ အင်္ဂါကို ပြရာ၌
“အဇ္ဈောဟရဏ”ဟု ပါသော ကြောင့် ဂဏဘောဇနကို စားခြင်းတိုင်အောင်
ဌာနျူပစာရအားဖြင့် ယူပါ၊ တစ်နည်း-“ဂဏ ဘောဇန ဘောဇန”ဟု ဆိုလိုလျက်
ဘောဇနတစ်ပုဒ် အကျေ ကြံပါ။

ဣမ စ။ ။ဂဏဥပသံ စသည်၌ ၂ ပါးကိုလည်းကောင်း၊ ၃ ပါးကိုလည်းကောင်း
“ဂဏ”ဟု ခေါ်၏၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ မည်မျှလောက်သောအပေါင်းကို “ဂဏ”ဟု ခေါ်ပါသနည်း-
ဟု မေးဖွယ် ရှိ၍ “ဣမ စ၊ပေ၊ဘိက္ခု”ဟု မိန့်၊ ၄ ပါးမှ စ၍ အထက်ဖြစ်သော ရဟန်းများကို
“ဂဏ” ခေါ်သည်-ဟူလို။

တေသံ၊ပေ၊ဘောဇနေ။ ။ထိုရဟန်းတို့ဖို့ မအပ်သော နည်းဖြင့် ပင့်ဖိတ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ်
မအပ်သော တောင်းနည်းဖြင့် တောင်းခြင်းကြောင့် ရအပ်သောဘောဇဉ်ကို “ဂဏဘောဇဉ်”ဟု
ခေါ်သည်၊ မအပ်သောပင့်နည်း၊ တောင်းနည်းတို့ကို ပြလို၍ “တတ္ထာယံ ဝိနိစ္ဆယော”ဟု
မိန့်။

တတ္ထ-ထို ဂဏဘောဇန ဟူသောပါဌ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော ဒါယကာသည်၊ စတ္တာရော-၄ ပါးကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ (နိမန္တေတိ၌စပ်)၊ ဝါ-တို့သို့၊ ဥပသင်္က မိတ္တာ-၍၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဝေဝစနေန ဝါ-ဝေဝစိ ပရိယာယ် စကားလှယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဘာသန္တရေနဝါ-ပါဠိဘာသာမှ တစ်ပါးသော ဘာသာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စန္ဒ-ကုန်သော၊ ဘောဇနာနံ-တို့၏၊ နာမံ-အမည်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ သြဒနေန နိမန္တေမိ-ထမင်းဖြင့် ပင့်ဖိတ် ပါ၏၊ သြဒနံ မေ ဂဏှထ-တပည့်တော်၏ ထမင်းကို ခံယူလှည့်ပါကုန်၊ ဣတိ အာဒိနာ-ဤသို့ အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ (မအပ်သော လျှောက်ထားနည်းဖြင့်-ဟူလို)၊ သစေ နိမန္တေတိ-အကယ်၍ ပင့်ဖိတ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ဧဝံ-ဤသို့ မအပ်သော ပင့်ဖိတ်နည်းဖြင့်၊ ဧကတောဝါ-တပေါင်းတည်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နာနာတောဝါ-အသီး အသီးအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိမန္တိတာ-ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်သော၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ဧကတောဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ နာနာတောဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ စေ ဂဏှန္တိ-အကယ်၍ ခံယူကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ [ဂဏဘောဇနံ ဟောတိ၌စပ်]၊ ပစ္စာ-တပေါင်းတည်း ခံယူပြီးရာကာလမှ နောက်၌၊ ဧကတောဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ နာနာတောဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဘုဇ္ဈန္တ-စားပစေကုန်၊ [“ဘုဇ္ဈန္တ-စားကြကုန်၏”ဟု စာအများ ရှိ၏]၊ ဂဏဘောဇနံ-ဂဏဘောဇဉ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်တော့၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဧတ္ထ-ဤဂဏဘောဇဉ်အရာ၌၊ ပဋိဂ္ဂဟဏမေဝ-ခံယူခြင်း သည်သာ၊ ပမာဏံ-လိုရင်းတည်း။

စတ္တာရော ဘိက္ခု။ ။ဤစကားဖြင့် အနည်းဆုံးဖြစ်သော “ဂဏ”ကို မှတ်၍ ပြ၏၊ ထို ရဟန်း ၄ ပါးကား တစ်နေရာတည်း၌ နေသော ရဟန်းများလည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ တစ်နေရာစီ နေသော ရဟန်းများလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ [စတ္တာရောတိ ဧကဌာနေ ဝါ နာနာဌာနေသု ဝါ ဌိတေ စတ္တာရော ဘိက္ခု၊ လက္ခဏာဝစနဉ္စေတံ၊ တဿာ စတ္တာရော ဝါ တတော ဝါ အဓိကေ ဘိက္ခုတိ အတ္ထော။]

ဝေဝစနေန ဝါ ဘာသန္တရေန ဝါ။ ။သြဒန၏ ဝေဝစိဖြစ်သော အန္တ စသည်ကို “ဝေဝစန” ဟု ဆိုသည်၊ အန္တလူမျိုးတို့၏ဘာသာ၊ ဒမိဋ္ဌလူမျိုးတို့၏ဘာသာ (မြန်မာဘာသာ စသည်)ကို “ဘာသန္တရေန”ဟု ဆိုသည်၊ လာ၍ ပင့်သော ဒါယကာသည် “အန္တေန နိမန္တေမိ-ဘတ္တေန နိမန္တေမိ”ဟု ဝေဝစိပရိယာယ် စကားလှယ်ဖြင့် ပင့်ခြင်း၊ မြန်မာလို “ထမင်းစား ကြပါ၊ မုန့်မှုန့် ဘုဉ်းပေး ကြပါ၊ ငါးကြော်ဘုဉ်းပေး ကြပါ၊ အမဲဟင်းဘုဉ်းပေး ကြပါ”ဟူသော ဘောဇဉ်နာမည် တပ်၍ ပင့်ဖိတ်ခြင်းကို “အကပ္ပိယနိမန္တန”ဟု ခေါ်သည်၊ “ဘုဉ်းပေး” ဟူသော စကားသည် လိုရင်း မဟုတ်၊ “ထမင်း” စသော ဘောဇဉ် နာမည်သာ အကပ္ပိယနိမန္တန အဖြစ်၌ လိုရင်းတည်း။ [“ပိဏ္ဍပါတ၊ ဘိက္ခာ (ဆွမ်း) ဟူသော အသုံးအနှုန်းသာ အပ်သော အသုံး ဖြစ်သည်။]

ဩဒနာဒိနံ-ထမင်း အစရှိသည်တို့၏၊ နာမံ-အမည်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဧကတောဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ နာနာတောဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝိညာပေတွာစ-တောင်းပြီး၍လည်းကောင်း၊ ဂန္ဓာစ-သွားပြီး၍လည်းကောင်း၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ သစေ ဂဏန္တိ-အကယ်၍ ခံယူကုန်အံ့၊ ဧဝမ္ပိ-ဤသို့ မအပ်သော နာမည်ဖြင့် တောင်း၍ တပေါင်းတည်း ခံယူပြန်သော်လည်း၊ ဂဏဘောဇနမေဝ-ဂဏဘောဇဉ်ပင်တည်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဒုဝိဓဿာဝိ-၂ ပါးအပြား ရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ တဿ-ထိုဂဏဘောဇဉ်ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ-ခံယူခြင်း၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-တိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ [ဣတိ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း၊ ဤသို့ ပြန်အုပ်ပါ။]

ဂိလာနသမယာဒိသု-ဂိလာနသမယ အစရှိသည်တို့၌၊ (အတ္ထော-အနက်ကို၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံသော နည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏) ယဒါ-အကြင် အခါ၌၊ ပါဒါနဓိ-ခြေတို့၏လည်း၊ ဖလိတတ္တာ-ကွဲကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပိက္ကာယ-ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ စရိတု-လှည့်လည်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ [ဋီကာ၌ “န သက္ကောတိ”ဟု ရှိ၏၊ ပါစိတ္တိယဒိအဋ္ဌကထာ၌ “န သက္ကာ ဟောတိ”ဟု ရှိ၏၊] အယံ-ဤအခါသည်(ဆွမ်းမခံနိုင်လောက်အောင် ဂိလာနဖြစ်ရာ အခါသည်) ဂိလာနသမယော-မကျန်းမာသူ၏အခါ မည်၏၊ အတ္တတကထိနာနံ-ခင်းအပ်ပြီး သော ကထိန်ရှိကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ ပဉ္စမာသာ-၅ လတို့လည်းကောင်း၊ ဣတရေသံ-အခြားသော ခင်းအပ်ပြီးကထိန် မရှိသူတို့၏၊ ကတ္တိကမာသော-တန်ဆောင်မုန်းလလည်းကောင်း၊ [သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် (၁)ရက်မှ စ၍ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အထိသည် မဇ္ဈိမဒေသအခေါ်အားဖြင့်‘တန်ဆောင်မုန်းလ’ မည်၏၊] ဣတိ အယံ-ဤအခါသည်၊ စီဝရဒါနသမယော-သင်္ကန်းလှူခြင်း၏အခါ မည်၏၊(သင်္ကန်းလှူရာအခါ မည်၏) ယဒါ-၌၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ စီဝရေ-သင်္ကန်းကို၊ ကရိယမာနေ-ပြုအပ်စဉ်၊ ကိစ္စိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ စီဝရေ-၌၊ ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ - ပြုထိုက်သော အမှုကို၊ ကရောတိ- ပြု၏၊ တဿ-

သစေ ၊ပေ၊ ဂဏဘောဇနမေဝ။ ။ဤစကားဖြင့် အကပ္ပိယဝိညတ်ကြောင့် ဖြစ်သော ဂဏဘောဇဉ်ကို ပြသည်၊ ဤသို့ ပင့်ဖိတ်တုန်းက မအပ်သော ဂဏဘောဇဉ်၊ မအပ်သော တောင်းနည်းဖြင့် တောင်းအပ်သော ဂဏဘောဇဉ်ဟု ၂ မျိုး ရှိသည်။ [မအပ်သောတောင်းနည်း ဖြင့် ဉာတိ ပဝါရိတကိုသော်မှလည်း ၄ ပါးအတွက် မတောင်းရ၊ ဉာတိ ပဝါရိတ မဟုတ်သူ အထံ၌ တောင်းလျှင် သူပေါဒနဝိညတ္တိ စသည်ကြောင့်လည်း အာပတ်သင့်သေး၏။]

ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မန္တိ။ ။စီဝရဝိစာရဏ (သင်္ကန်းချုပ်ဖို့ စီမံခြင်း၊) ဆိန္ဒန (ဖြတ်ခြင်း၊) မောယ သုတ္တာရောပနာဒိ (နောက်ထပ် လိုက်၍ ချုပ်ဖို့ရန် ရှေးဦးစွာ အပ်ချည်ဖြင့် သီပေးခြင်း စသော) ယံကိစ္စိ စီဝရေ ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ, အန္တမသော သူစီဝေဓနမ္ပိ ဣတိ အဓိပ္ပာယော။ [ရှေးက သူစီဝေဓန-အပ်ကို နဖား ဖောက်ပေးရသေး၏။]

ထိုရဟန်း၏ အယံ-ဤအခါသည်၊ စီဝရကာရသမယော-သင်္ကန်းပြုလုပ်ခြင်း၏ အခါ မည်၏၊ ဝါ-သင်္ကန်းပြုလုပ်ရာအခါ မည်၏၊ ယဒါ-၌၊ အဗုယောဇနမ္ပိယူဇနာဝက်ခရီးကိုလည်း၊ [အဗုယောဇနသည် အတိုဆုံးခရီးတည်း၊] ဂန္တကာမော ဝါ-သွားလိုသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဂစ္ဆတိ ဝါ-သွားဆဲသော်လည်း ဖြစ်၏၊ ဂတောဝါ-သွားပြီးသည်သော်လည်း ဖြစ်၏၊ အယံ-ဤအခါသည်၊ အဒ္ဓါနဂမန သမယော-အခွန်ရှည်သော ခရီးကို သွားခြင်း၏အခါ မည်၏၊ နာဝါဘိရူဟန သမယေပိ-လှေစီးခြင်း၏အခါ၌လည်း၊ ဝါ-လှေစီးရာအခါ၌လည်း၊ ဒေသဝ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော-သိကြောင်းအစီအရင် တည်း၊ ယဒါ-၌၊ ဂေါရဂါမေ-ဆွမ်းခံရွာ၌၊ စတ္တာရော-၄ ပါးကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ [စတ္တာရော ဘိက္ခုကား အနည်းဆုံး အပိုင်းအခြားတည်း၊] ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-၍၊ န ယာပေန္တိ-မမျှတကုန်၊ အယံ-ဤအခါသည်၊ မဟာသမယော-များစွာသော ရဟန်းတို့၏အခါ မည်၏၊ ဝါ-များစွာသော ရဟန်းတို့၏ စုဝေးမိရာ အခါ မည်၏၊ ယဒါ-၌၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရသေ့၊ ရဟန်းသည်၊ [ယောကောစိ ပဗ္ဗဇိတောဖြင့် “သာသနာတွင်း သီတင်းသုံးဖော် ဖြစ်စေ၊ သာသနာပ တတ္ထိဖြစ်စေ”ဟု ပြ၏၊] ဘတ္တေန-ထမင်းဖြင့်၊ နိမန္တေတိ-ပင့်ဖိတ်၏၊ အယံ-ဤအခါသည်၊ သမဏဘတ္တသမယော-သမဏ ဘတ်၏အခါ မည်၏၊ ဝါ-သမဏတို့၏ ထမင်းကျွေးရာအခါ မည်၏၊ ဧတေသု သမယေသု-ဤအခါတို့၌၊ ဘုဒ္ဓိတုံ-ဂဏဘောဇဉ်ကို စားခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပေ၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အညတရသမယာတိ-အညတရသမယာ အစရှိသော၊ အယံ-ဤပညတ်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သတ္တဝါ-ရှိသော၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ ပေ၊ န ဂဏဘောဇန-ဂဏဘောဇဉ် မဟုတ်သောဆွမ်း၌၊ ဂဏဘောဇနသညိဿ - ဂဏဘောဇဉ်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍သော်လည်း ကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-လည်းကောင်း၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ (န ဂဏဘောဇန)၊ န ဂဏဘောဇနသညိဿ-ဂဏဘောဇဉ် မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ယေ-အကြင် ရဟန်းတို့သည်၊ ဒွေတယော-၂ ပါး ၃ ပါးတို့သည်၊ (တစ်နည်း) ဒွတ္တယော-၂ ပါး သော်လည်း ဖြစ်၊ ၃ ပါးသော်လည်းဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍) ဂဏန္တိ-ကုန်၏၊ [ပင့်တုန်းက အများကို ပင့်စေကာမူ ၂ ပါး တစ်တွဲ၊ ၃ ပါးတစ်တွဲ ခံယူလျှင် အနာပတ္တိ၊] တေသံ စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-၍၊ ဧကတော-

နာဝါ ပေ၊ နယော။ ။ “ယဒါ နာဝံ အဘိရူဟိတုကာမော ဝါ ဟောတိ၊ အာရုဇ္ဈော ဝါ (စီးနေသည်သော်လည်း) ဩရုဇ္ဈော ဝါ (ဆင်းပြီးသည်သော်လည်း)၊ အယံ နာဝါဘိရူဟန သမယော နာမ”ဟု တူပုံကို သိပါ၊ လိုရာဆိပ်ကမ်းသို့ ရောက်သော်လည်း မဆင်းသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး နာဝါဘိရူဟနသမယပင်တည်း။

တပေါင်းတည်း၊ ဘုရားနာန-စားကြကုန်သော၊ ဗဟုန-များစွာသော ရဟန်းတို့၏ လည်းကောင်း၊ နိစ္စဘတ္တာဒိသု-နိစ္စဘတ် အစရှိသည်တို့၌၊ ဝါ-အမြဲ ပေးလှူအပ် သော ထမင်း အစရှိသည်တို့၌၊ ဧကတော-တည်း၊ (ဂဏန္တာန-ခံယူကုန်သော၊ ဘိက္ခုန-တို့၏လည်းကောင်း၊ ပဉ္စဘောဇနာနိ-တို့ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံ သော ယာဂု ခဲဖွယ် သစ်သီးကြီးငယ်တို့၌၊ (ဘုရားနာသ-၏လည်းကောင်း၊) ဥပ္ပတ္တကာဒိနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဂဏဘောဇနတာ- ဂဏဘောဇဉ်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဒုတိယသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၃။ ပရမ္မရဘောဇနေ တတိယေ-၌၊ ပရမ္မရဘောဇနေတိ-ကား၊ ဂဏဘောဇန- သိက္ခာပုဒ် ၌၊ ဝုတ္တနယေနဝ- ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်လျှင်၊

[“ဩဒနေန နိမန္တေမိ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ခဲ့သော မအပ် သော ပင့်ဖိတ်နည်းဖြင့်၊] ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ ဘောဇနေဟိ-တို့ဖြင့်၊ နိမန္တိတဿ- ပင့်ဖိတ်အပ်သော ရဟန်း၏၊ ယေန ယေန-အကြင် အကြင် ဒါယကာသည်၊ ပဌမ-ရှေးဦးစွာ၊ နိမန္တိတော-ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီ၊ တဿ တဿ-ရှေးဦးစွာ ပင့်ဖိတ်သော ထိုထို ဒါယကာ၏၊ ဘောဇနတော-ဘောဇဉ်မှ၊ ဥပ္ပဋိပါဋိယာ ဝါ-အစဉ်မဟုတ် သော အားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ အဝိကပေတွာ ဝါ- ဝိကပ္ပနာမပြုဘဲသော်လည်း ကောင်း၊ ပရဿ ပရဿ-နောက်နောက် ဒါယကာ၏၊ ဘောဇနေ-ဘောဇဉ်ကို စားခြင်းကြောင့်၊ (ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ)၊ တဿ-ကြောင့်၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ပဉ္စသု-၅ ပါးကုန်သော၊ သဟမေဓိကေသု- သီတင်းသုံးဖော်တို့တွင်၊ အညတရဿ-တစ်ပါးပါးအား၊ မယံ-တပည့်တော်၏၊ ဘတ္တပစ္စာသံ-ထမင်း၌ဖြစ်သော အလို အာသာကို(ထမင်းရဖို့ရန် မျှော်လင့်ချက်ကို)၊ တုယံ-အရှင်ဘုရားအား၊ ဒမ္မိ-လှူပါ၏၊ ဣတိ ဝါ- ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ (မယံ-၏၊ ဘတ္တပစ္စာသံ-ကို၊ တုယံ-အား၊)

နိစ္စဘတ္တာဒိသု။ ။ “နိစ္စဘတ္တံ ဂဏထ-နိစ္စဘတ်ကို ခံယူကြပါ” ဟု ဘတ္တနာမည်ဖြင့် လျှောက်ရာ၌ ၄ ပါးမှ စ၍ အများအတူ ခံယူ၍ စားသော်လည်း အနာပတ္တိ၊ အာဒိဖြင့် သံဃဘတ္တ-သံဃာကုန် လှူအပ်သောဘတ်၊ ဥဒ္ဒေသဘတ္တ-သံဃာမှ ညွှန်ချအပ်သောဘတ်၊ သလာကဘတ္တ- စာရေးထမင်း၊ ပက္ခိကဘတ္တ- ပက္ခရက်တို့ လှူအပ်သော ထမင်း၊ ဥပေါသထိကဘတ္တ-ဥပုသ်နေ့လှူအပ်သောထမင်း၊ ပါဋိပဒိကဘတ္တ- ဥပုသ်အထွက်တစ်ရက်နေ့ လှူအပ်သောထမင်းများကို ယူ။

ပရဿ ပရဿ။ ။ ဤအဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ပရဿ”တစ်ပုဒ်ကို ရှေးဦးစွာ ဝိစ္ဆာပြု။ “ပရဿ ပရဿ”ဟု ဖြစ်၏၊ ရှေ့ ပရဿ၏ သကို ချေ၊ “ပရ ပရဿ”ဟု ဖြစ်၏၊ [မောဂ္ဂလ္လာန်- (၁)ကဏ္ဍ ၅၄ သုတ်ကို ကြည့်ပါ။] ပရ ပရဿ+ဘောဇနံ ပရံပရဘောဇနံ၊ နိဂ္ဂဟိတိကား ဝါစာသိလိဋ္ဌ တည်း၊ “နောက်နောက် အလှူရှင်၏ ဘောဇဉ်ကို စားခြင်း”ဟု ပေး။

ဝိကပ္ပေမိ-ဝိကပ္ပနာပြုပါ၏။ (စွန့်ပါ၏)။ ကုတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ သမ္မုခါဝါ-မျက်မှောက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ကုတ္တန္နာမဿ-ဤအမည်ရှိသူအား၊ ဒမ္မိ-၏။ ကုတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝိကပ္ပေမိ-၏။ ကုတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ပရမ္မုခါဝါ-မျက်ကွယ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပဌမနိမန္တနံ-ပဌမပင့်ဖိတ်ကြောင်း ထမင်းကို၊ အဝိကပ္ပေတွာ-ဝိကပ္ပနာ မပြုမူ၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်မှ၊ နိမန္တိတကုလေ-ပင့်ဖိတ်သော အမျိုး၌၊ လဒ္ဓဘိက္ခတော-ရအပ်သော ထမင်းမှ၊ ဧကသိတ္ထမ္ဘိ-ထမင်းတစ်လုံးကိုလည်း၊ အဇ္ဈောဟရတိ-စားမျိုး၏။ (တဿဘိက္ခုနော-၏။) ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ သမယော-သမယသည်၊ ဝုတ္တနယော ဧဝံ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာ။

(ကုဒံ သိက္ခာပဒံ)။ ပေ၊ အညတြ-ပဌမပင့်ဖိတ်သော အမျိုးမှ တစ်ပါးသော အမျိုး၌၊ နိမန္တိတဘောဇနဝတ္ထုသ္မိ-နိမန္တိတဘတ်ကို စားခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အညတြ သမယာတိ-ဟူသော၊ အယံ-သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ တိဝိဓာ-၃ ပါးအပြားရှိသော၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ပရိဝါရေ-ပရိဝါပါဠိတော်၌၊ ဝိကပ္ပနမ္မိ-ဝိကပ္ပနာကိုလည်း၊ ဂဟေတွာ-အနုပညတ်၌ ယူ၍၊ စတဿော အနုပညတ္တိယောတိ-စတဿော အနုပညတ္တိယောဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ-သံဂါယနာတင် ထေရ်တို့သည်၊) ဝုတ္တံ-မိန့်အပ်ပြီ၊ ပေ၊ နပရမ္မရဘောဇန-ပရမ္မရ ဘောဇဉ် မဟုတ်သော ဆွမ်း၌၊ ပရမ္မရဘောဇနသညှိဇနာ - ပရမ္မရဘောဇဉ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။

ပန-ကား၊ (န ပရမ္မရဘောဇန-၌) န ပရမ္မရဘောဇနသည်ဿ-ပရမ္မရဘောဇဉ်မဟုတ်သော ဆွမ်းဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ သမယေ-စားသင့်ရာအခါ၌၊ (ဘုဉ္ဇတိ-စား၏၊ တဿ စ-ထို ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) (ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊)

ဝိကပ္ပေမိ။ ။ “မယံ ဘတ္တပစ္စာသံ တုယံ ဝိကပ္ပေမိ”ဟု ရှေ့ပုဒ်များကို လိုက်စေ၊ မိမိအတွက် ရဖို့ရန် မျှော်လင့်ချက်ရှိရာ ဘတ်ကို (ထမင်းကို) “ဘတ္တပစ္စာသာ”ဟု ခေါ်၏၊ ဘတ္တေ-၌၊ ပစ္စာသာ-အလိုအာသာတည်း၊ ဘတ္တပစ္စာသာ-သာ။

မှတ်ချက်။ ။ အဝိကပ္ပေတွာကို “အပရိစ္စဇိတွာ”ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် ဝိကပ္ပေမိကို “စွန့်ပါ၏”ဟု အနက်ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် မိမိရဖို့ရန် မျှော်လင့်ချက် ဘတ်ကို အလိုရှိရာ တစ်ပါးပါးအား စွန့်လှူလိုက်ခြင်းကို “ဘတ္တဝိကပ္ပနာပြုခြင်း”ဟု မှတ်ပါ၊ ထိုသို့ ဝိကပ္ပနာပြုပြီး ဖြစ်လျှင် ထိုဘတ်ကို မိမိမပိုင်တော့သဖြင့် နောက်မှ ဖိတ်ထားသော ဘတ်ကို စားကောင်းပြီ။

ကုတ္တန္နာမဿ။ ။ မိမိပေးလိုရာပုဂ္ဂိုလ်က အဝေးမှာ နေလျှင် အနီး၌ရှိသော၊ သီတင်းသုံးဖော် တစ်ပါးပါးထံ သွား၍ “မည့်သည့် နေရာ၌ နေသော ဦးတိဿ (စသည် အမည်ရှိသူ) အား ဤဘတ္တပစ္စာသာကို လှူပါ၏ (စွန့်ပါ၏)”ဟု ဆိုရသည်။

ဝိကပ္ပေတွာဝါ-ဝိကပ္ပနာပြုပြီး၍သော်လည်း၊ ဘုဉ္ဇတိ-၏။ ဧကသံသဋ္ဌာနိ ဝါ-တစ်ခုတည်း ရောစပ်အပ်သော ဘတ်တို့ကိုသော်လည်း၊ ဘုဉ္ဇတိ-၏။ ဒွေတိဏိ-၂ ခု ၃ ခု ကုန်သော၊ [“ဒွတ္တိဏိ”ရှိလျှင် သင်္ချောဘယပဒဗဟုဗ္ဗိဟိဖြစ်၍ ကောင်း၏။ “ဒွေဝါ တိဏိဝါ ဒွတ္တိဏိ”ဟု ပြုပါ။] နိမန္တနာနိ-ပင့်ဖိတ်ကြောင်း ဘတ်တို့ကို၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ကတွာဝါ-ပြု၍သော်လည်း၊ ဘုဉ္ဇတိ-၏။ (တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ယော-သည်၊ နိမန္တနပဋိပါဋိယာ-ပင့်ဖိတ်ကြောင်း ဘတ်၏အစဉ်အားဖြင့်၊ ဘုဉ္ဇတိ-၏။ (တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ယော-သည်၊ သကလေန-အလုံးစုံသော၊ ဂါမေနဝါ-ရွာသည်သော်လည်းကောင်း၊ [အဘေဒေါပစာ ဖြစ်၍ ရွာသူရွာသားများကို ယူ၊] ပူဂေနဝါ-အသင်းအပင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ နိမန္တိတော-ပင့်ဖိတ်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) တေသု-ထိုရွာသူရွာသားအမျိုးတို့တွင်၊ (ထိုအသင်းအပင်း အမျိုးတို့တွင်၊) ယတ္ထကတ္ထစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အမျိုး၌၊ ဘုဉ္ဇတိ-၏။ (တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) (ယော-သည်၊) နိမန္တိယမာနောဝ-ပင့်ဖိတ်အပ်သော်သာ၊ (ပင့်ဖိတ်အပ်တုန်းကပင်၊) [နိမန္တိယမာနောဝါဟု ရှိသည် (ဝ)ဟု ရှိလျှင် သာ၍ စာသွားကောင်း၏။] ဘိက္ခံ-ဆွမ်းကို၊ ဂဟေဿာမိ-ခံယူအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝဒတိ-ပြော၏။ တဿစ-၏လည်းကောင်း၊ နိစ္စဘတ္တာဒိသု-နိစ္စဘတ် အစရှိသည်တို့၌၊ (ဘုဉ္ဇန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ပဉ္စ-၅ ပါးကုန်သော၊ ဘောဇနာနိ-ဘောဇဉ်တို့ကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ယာဂု ခဲဖွယ် သစ်သီးကြီးငယ်တို့၌၊ (ဘုဉ္ဇန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း။ [စားခြင်းသည် ကိရိယာ၊ ဝိကပ္ပနာ မပြုခြင်းသည် အကိရိယာ၊] ဣတိ-တည်း။ ။တတိယသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

ဧကသံသဋ္ဌာနိ။ ။အလှူရှင်တို့ ကိုယ်တိုင်က သဘောတူရောစပ်၍ လှူအပ်သော နိမန္တန ဘတ်တို့ကို “ဧကသံသဋ္ဌာနိ”ဟု ဆိုသည်။ ဧကသံသဋ္ဌာနိတိ-ဧကသို့ မိသိတာနိ၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ဒွတ္တိဏိ ကုလာနိ နိမန္တေတွာ (အကပ္ပိယနိမန္တနဖြင့် ပင့်ပြီး၍) ဧကသို့ ဌာနေ နိသီဒါပေတွာ ဣတော စ အာဟရိတွာ (ဟိုအိမ် ဒီအိမ်မှ ယူခဲ့၍) ဘတ္တံ အာကိရန္တိ (သပိတ်၌ လောင်းထည့်ကြကုန်၏) သူပဗျဉ္ဇနာနိ အာကိရန္တိ၊ ဧကမိဿကံ (တစ်ခုတည်း ရောသွားသည်) ဟောတိ၊ ဧတ္ထ အနာပတ္တိ။

ဒွေ ပေ၊ ကတွာ။ ။နိမန္တိယတေ ဧတေဟိတိ နိမန္တနာနိ၊ နိမန္တနဘတ် ၂ ခု ၃ ခု ရ၍ မိမိဘာသာ ရော၍ စားခြင်းကို “ဧကတော ကတွာ”ဟု ဆိုသည်။ [ဒွေတိဏိ နိမန္တနာနိ ဧကတော ပကိစ္ဆိတွာ ဧကံ ကတွာ ဘုဉ္ဇတိတိ အတ္ထော။]

ဘိက္ခံ ဂဟေဿာမိ။ ။အပင့်လာသူက မလျှောက်တတ်၍ “ဘတ္တံ ဂဏှ-ထမင်း ယူလှည့်ပါ” ဟု လျှောက်လျှင် “သင်၏ ထမင်းကို ငါ အလိုမရှိ၊ ဆွမ်းအယူ လာမည်”ဟု ပြောလိုက်လျှင် ပရမ္မရဘောဇဉ်ကို စားသော်လည်း အနာပတ္တိ။

၄။ ကာဏမာတာ စတုတ္ထေ- ဌိ၊ ပူပေဟိဝါတိ- ကား၊ ပဟိဏကတ္ထာယ- သိက္ခာပုဒ် ပေးပို့အပ်သော လက်ဆောင်အကျိုးငှာ၊ ပဋိယတ္တေဟိ- စီရင်အပ်ကုန်သော၊ အတိရသကမောဒကသက္ခလိကာ ဒီဟိ-အတိရသကမုန့်၊ လဉ္ဇျူးမုန့်၊ မုန့်ကြွက်ကျစ် အစရှိကုန်သော၊ ယေဟိ ကေဟိစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုကုန်သော၊ ခဇ္ဇကေဟိ-မုန့်ခဲဖွယ်တို့ဖြင့်လည်း ကောင်း၊ မန္တေဟိ ဝါတိ-ကား၊ ပါထေယျတ္ထာယ-လမ်းစာရိက္ခာ အကျိုးငှာ၊ ပဋိယတ္တေဟိ-ကုန်သော၊ ယေဟိ ကေဟိစိ-ကုန်သော၊ သတ္တုတိလတဏှာလာဒီဟိ-မုန့်မှုန့်၊ နှမ်း၊ ဆန် အစရှိသည်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ပဝါရေယျဉ္စစပ်)၊ ဒွတ္တိပတ္တ ပူရာတိ-ကား၊ မုခပဋိယာ-နှုတ်ခမ်းရစ်၏၊ ဟေဌိမလေခံ-အောက်အနားရေးကို၊ အနတိက္ကန္တာ-မလွန်ကုန်သော၊ ဒွေဝါ-နှစ်သပိတ်ပြည့်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တယောဝါ-သုံးသပိတ်ပြည့်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပတ္တပူရာ-သပိတ်တို့၌ ပြည့်သော မုန့်တို့ကို၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗဉ္စစပ်) တတောစေပတ္တရီတိ-ကား၊ တတိယံ-၃ ခုမြောက် ဖြစ်သော၊ ပတ္တံ-သပိတ်ကို၊ ထူပီကတံ-ထူပကဲ့သို့၊ ပြုအပ်သည် မည်လောက်အောင် (စုံစုံတက်အောင်)၊ သစေ ဂဏှာတိ-အကယ်၍ ခံယူအံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ မုခပဋိယာ-နှုတ်ခမ်းရစ်၏၊ ဟေဌိမလေခတော-အောက်အနား ရေးမှ၊ ဥပရိဋ္ဌိတပူဂဏာနာယ-အထက်၌တည်သော မုန့်တို့၏ အရေအတွက် အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

ပူပေဟိ ဝါ။ ။ “ပူဇာတ်၊ ပက်ပစ္စည်း”ဟု ထောမနိဓိ ဆို၏၊ ဆန်ကို အမှုန့်ပြု၍ လုပ်အပ် သော မုန့်ကို “ပိဋ္ဌက”ဟု ခေါ်၏၊ ပူပနှင့် ပိဋ္ဌကသည် ပရိယာယ်တည်း၊ ထိုမုန့်များကို “အတိရသက” စသည်ဖြင့် သရုပ်ဖော်သည်။

ပဟိဏကတ္ထာယ။ ။ ပဟိယတေ-ပေးပို့အပ်၏၊ ဣတိ ပဟိဏော၊ ပပုဗ္ဗ၊ ဟိဓာတ်၊ ယူကို အနုပြု၊ ပ (ပြု) ဥပသာရကြောင့် ကကြီးပြန်၊ ပဟိဏောယေဝ ပဟိဏကော၊ ပါစိတ္တုဒိဉ္စ “ပဟိဏက”ဟု ရှိ၏၊ “ပဟေဏက”ဟု ရှိလျှင် ဣ ကို ဧ ပြု။

သတ္တု။ ။ “မုန့်လုံး”ဟု ပေးရိုးရှိ၏၊ “မန္တေနာတိ-အဗဒ္ဒသတ္တုနာ စ သပ္ပိမဓုမာဏိတာဒီဟိ ယောဇေတွာ ဗဒ္ဒသတ္တုနာ စ”ဟူသော ဝိနည်းမဟာဝါ အဋ္ဌကထာကို ထောက်၍ ဆန်အမှုန့်ကို ထောပတ်စသည် ရော၍ မပြစ်လွန်း မကျဲလွန်းသော အရည်ကို အဗဒ္ဒသတ္တု၊ အခဲဖြစ်အောင် ဖွဲ့ဆုပ်အပ်သော မုန့်အခဲကို “ဗဒ္ဒသတ္တု”ဟု အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌ ဆရာတော် ဆုံးဖြတ်တော် မူသည်။

ဒွေ ဝါ၊ ပေ၊ ပူရာ။ ။ ဤအဖွင့်ဖြင့် “ပတ္တေသု-တို့၌+ပူရာ-ပြည့်သောမုန့်တို့တည်း၊ ပတ္တပူရာ-တို့၊ ဒွေဝါ+တယောဝါ- ဒွတ္တယော၊ ဒွတ္တယောစ+တေ၊ ပတ္တပူရာစာတိ ဒွတ္တိပတ္တပူရာ” ဟု ပြုစေလိုသည်။ [ပါစိတ္တုဒိယောဇနာ၌ တစ်မျိုးကြိလေသေး၏။]

ထူပီကတံ။ ။ အထူပေါ်ပိ ထူပေါ်ဝိယ ကရိယတေတိ ထူပီကတော၊ (ပတ္တော)၊ ထူပိဉ္စ (ဤ)သည် မောဂ္ဂလ္လာန်အလို အဘူတတဗ္ဗောအနက်၌ သက်သော စီပစ္စည်း၊ ကစ္စည်းအလို (ဤ) ပစ္စည်း။ [အဘူတတဗ္ဗော၏ အဓိပ္ပာယ်ကို သဒ္ဒါကျမ်းမှာ ရှုပါ။]

ဒုတ္တိပတ္တပူရေ ပဋိဂ္ဂဟေတွာတိ ဧတ္ထ-ဌ။ (ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ
သော နည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။) ယေန-အကြင် ရဟန်းသည်၊ ဒွေ-
၂ သပိတ်ပြည့်မုန့်တို့ကို၊ ဂဟိတာ-ခံယူအပ်ပြီးကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ-န်၏။) တေန-
ထိုရဟန်းသည်၊ ဗဟိ-မုန့်ခံယူရာ အိမ်၏ပြင်ဘက်၌၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဧတ္ထ-
ဤအိမ်၌၊ မယာ-တပည့်တော်သည်၊ ဒွေပတ္တပူရ-၂ သပိတ်ပြည့်မုန့်တို့ကို၊
ဂဟိတာ-ခံယူအပ်ကုန်ပြီ၊ တွံ-အရှင်ဘုရားသည်၊ ဧကံ-တစ်သပိတ်ပြည့်မုန့်ကို၊
ဂဏှေယျာသိ-ခံယူပါလော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထဗွဲ-ပြောဆိုရာ၏ (ပြောဆိုရမည်)။

တေနာပိ-ထိုဒုတိယရဟန်းသည်လည်း၊ အည-အခြားသော တတိယရဟန်းကို၊
ပသိတွာ-၍၊ ပဌမံ-စွာ၊ အာဂတေန-လာသော ရဟန်းသည်၊ ဒွေပတ္တပူရ- ၂
သပိတ်ပြည့်မုန့်တို့ကို၊ ဂဟိတာ-ကုန်ပြီ၊ မယာ-သည်၊ ဧကော-တစ်သပိတ်ပြည့်
မုန့်ကို၊ ဂဟိတော-အပ်ပြီ၊ တွံ-သည်၊ မာ ဂဏှိ-မခံယူနှင့်တော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထဗွဲ-
၏၊ ယေန-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဧကော-ကို၊ ဂဟိတော-ပြီ၊ တဿာပိ-
ထိုရဟန်း၏လည်း၊ ပရမ္မရာရောစနေ-အခြားသူ အခြားသူအား ပြောဆိုခြင်း၌၊
ဧသေဝ နယော-တည်း၊ ပန-ကား၊ ယေန-သည်၊ သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊
တယော-၃ သပိတ်ပြည့်မုန့်တို့ကို၊ ဂဟိတာ-ကုန်ပြီ၊ တေန-ထိုရဟန်းသည်၊ အည-
အခြားရဟန်းကို၊ ဒိသွာ-၍၊ တွံ-သည်၊ ဧတ္ထ-ဤအိမ်၌၊ မာ ပဋိဂ္ဂဟိ-မခံယူနှင့်
တော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထဗွဲ-၏၊ အဝဒန္တဿ-မပြောသော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ်
(ဟောတိ)၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-ကြား၍၊ ဝါ-ကြားပါလျက်၊ ဂဏှန္တဿပိ-
ခံယူသောရဟန်း ၏လည်း၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-သည်ပင်၊ (ဟောတိ)။

တတော နိဟရိတွာ ဘိက္ခုဟိ သဒ္ဓိ သံဝိဘဇိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ လဒ္ဓဌာနတော-
ရအပ်ရာ အရပ်မှ၊ သဗ္ဗာသန္တံ-အလုံးစုံတို့ထက်နီးသော၊ အာသနသာလံဝါ-
ဆွမ်းစားစရပ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ [ရွာတွင်း၌ရှိသော ဆွမ်းစားစရပ်ကို ဆိုလို
သည်။] ဝိဟာရံ ဝါ-ကျောင်းတိုက်သို့သော်လည်းကောင်း၊ [ယတ္ထ
တတ္ထ၏ပြင်ဘက် ဂန္တာလှမ်းစပ်၊] ပန-သည်သာမကသေး၊ ယတ္ထ-
အကြင်အရပ်သို့၊ နိဗ္ဗန္တံ-အမြဲ၊ ပဋိက္ကမတိ-မိမိ ကပ်ဝင်၏ (မိမိသွား၏)၊ တတ္ထဝါ-
ထိုအရပ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ ဂန္တာ-၍၊ ဧကံ ပတ္တပူရံ-တစ်သပိတ်ပြည့်မုန့်ကို၊
အတ္တနော-ဖို့၊ ဌပေတွာ-၍၊ သေသံ-ကြွင်းသော ၂ သပိတ်ပြည့်မုန့်၊ သို့မဟုတ်
တစ်သပိတ်ပြည့်မုန့်ကို၊ [၃ သပိတ်ပြည့်မုန့်ကို ခံယူလျှင် ၂ သပိတ်ပြည့်မုန့်၊ ၂
သပိတ်ပြည့်မုန့်ကို ခံယူလျှင် တစ်သပိတ်ပြည့်မုန့်ကို- ဟူလို၊] ဘိက္ခုသံဃဿ
- အား၊ ဒါတဗွဲ - ပေးထိုက်၏။

ယတ္ထ ဝါ ပန တတ္ထ။ ။ ဤဝါကျဖြင့် မုန့်ခံယူလာသော ထိုရဟန်း၏ သွားနေကျ
စရပ်-ကျောင်းကို ပြ၏။ ထိုသို့ သွားနေကျ (ဆွမ်းစားနေကျ) စရပ်ရှိလျှင် မနီးသော်လည်း
ထိုစရပ်သို့ သွားပြီးမှ မုန့်ကို ဝေနိုင်သည်-ဟူလို။

ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ ယထာမိတ္တံ-အကြင် အကြင် မိတ်ဆွေအား၊ ဒါတုံ-ပေးလှူခြင်းငှာ၊ ဝါ-ပေးလှူခွင့်ကို၊ န လတ္တတိ-မရအပ်၊ ယေန-သည်၊ ဧကော-တစ်သပိတ်ပြည့်မှန်ကို၊ ဂဟိတော-ပြီ၊ တေန-သည်၊ ကိဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ခုသောမှန်ကို၊ အကာမာ-မပေးလိုဘဲ၊ န ဒါတဗ္ဗံ-မပေးရာ၊ ဝါ-ပေးဖွယ်မလို၊ ယထာရူစိ-အလို့အတိုင်း၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုနိုင်၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ မတ္တံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ န ဇာနိတွာ-မသိမူ၍၊ ပဋိဂ္ဂဟဏဝတ္ထုသ္မိ-ခံယူခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ဦးကဒ္ဒတ္တိပတ္ထပူရေ-၂ သပိတ် ၃ သပိတ်ပြည့်အောက် ယုတ်လျော့သော မှန်၌၊ အတိရေကသညိဿ (ဝါ)-ပိုလွန်၏ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ပဋိဂ္ဂဟန္တဿ-၏) ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ (ဦးကဒ္ဒတ္တိပတ္ထပူရေ-၌)၊ ဦးကသညိဿ-၂ သပိတ် ၃ သပိတ်ပြည့်အောက် ယုတ်လျော့သောမှန်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပဋိဂ္ဂဟန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ပဟိဏကတ္ထာယ-လက်ဆောင်အကျိုးငှာ၊ န ပဋိယတ္တံဝါ-စီရင်အပ်သည်မဟုတ်သောမှန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပါထေယျတ္ထာယ-လမ်းစာရိက္ခာအကျိုးငှာ၊ န ပဋိယတ္တံဝါ-စီရင်အပ်သည် မဟုတ်သောမှန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တဒတ္ထာယ-ထိုလက်ဆောင်အကျိုးငှာ၊ ဝါ-ထိုလမ်းစာရိက္ခာအကျိုးငှာ၊ ပဋိယတ္တသေသကံဝါ-စီရင်အပ်သောမှန်မှကြွင်းကျန်သော မှန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ပဋိဂ္ဂဟန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဂမနေ-သွားခြင်းကိစ္စသည်၊ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓေဝါ-ငြိမ်းအေးပြန်သော်လည်း၊ (ဒေန္တာနံ-ပေးလှူသူတို့၏မှန်ကို)၊ ပဋိဂ္ဂဟန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဉာတကပ္ပဝါရိတာနံ-ဆွေမျိုးတော်သူ၊ ဖိတ်မံအပ်သူတို့သည်၊ ဒေန္တာနံဝါ-ပေးလှူကုန်စဉ်သော်လည်း၊ (ပဋိဂ္ဂဟန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အတ္တနော-၏၊ ဓနေန-အပ်သောဥစ္စာဖြင့်၊ ဂဟန္တဿ-လဲယူသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဝုတ္တလက္ခဏပူပမန္တတာ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော ပူပမန္တ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [“လက်ဆောင်ပေးဖို့-ရိက္ခာဖို့” ဟု ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသည်၊] အသေသကတာ-အကြွင်း အကျန် မဟုတ်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အပဋိပ္ပဿဒ္ဓဂမနတာ-မငြိမ်းအေး သော သွားခြင်းကိစ္စရှိ သည် ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနညာတကာဒိတာ-ဆွေမျိုး မတော်သူ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အတိရေကပ္ပဋိဂ္ဂဟဏံ-၂ သပိတ် ၃ သပိတ်ပြည့်ထက် ပိုလွန်သော မှန်ကို ခံယူခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

ဂမနေ ဝါ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓေ။ ။ အန္တရာမဂ္ဂေ ဥပဒ္ဒဝံ ဒိသွာ (သွားမည့် ခရီးအကြား၌ ဘေးဥပဒံ မြင်သောကြောင့် ဖြစ်စေ) အနတ္တိကထာယ ဝါ (သက်သက် မသွားလိုသောကြောင့် ဖြစ်စေ) မယံ ဣဒါနိ န ပေသိဿာမ (လက်ဆောင် မပို့ကုန်တော့အံ့) န ဂမိဿာမာတိ ဧဝံ ဂမနေ (သွားကြောင်း စိတ်သည်) ဥပစ္ဆိန္နေ ဒေန္တာနန္တိ အတ္ထော။

၅။ ပဌမပဝါရဏာ ပဉ္စမေ-၌၊ ဘုတ္တာဝိတိ-ကား၊ ဘုတ္တဝါ-စားပြီးသည်၊
သိက္ခာပုဒ် (ဟုတ္တု-၍) (ခါဒေယျဝါ ဘုဉ္ဇေယျဝါ၌စပ်)၊

[အတိတေ တတဝန္တုတာဝိသုတ်အရ အတိတ်ဟော
တာဝိပစ္စည်း ကို တဝန္တုပစ္စည်းဖြင့် လဲ၍ “ဘုတ္တဝါ”ဟု ဖွင့်သည်။] ယေန-
အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပဉ္စန္ဒ-၅ မျိုးကုန်သော၊ ဘောဇနာနံ-ဘောဇဉ်တို့၏၊
သာသပမတ္တမ္ပိ-မုန်ညင်းစေ့ ပမာဏရှိသော ဘောဇဉ်ကိုလည်း၊ အဇ္ဈောဟရိတ်-
ဝမ်းတွင်းသို့ သွင်းအပ်ပြီ၊ (စားမျိုးအပ်ပြီ) သော-ထိုစားမျိုးပြီးသော ရဟန်းကို၊
ဧဝံ-ဤသို့ ဘုတ္တာဝိဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ-၏၊ ပဝါရိတောတိ-ကား၊ အသနံ ပညာယတိ၊
ဘောဇနံ ပညာယတိ၊ ဟတ္ထ ပါသေ ဌိတော၊ အဘိဟရတိ၊ ပဋိက္ခေပေါ
ပညာယတိတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ [ဤသိက္ခာပုဒ်၏
ပဒဘာဇနီ၌၊] ဝုတ္တပဉ္စဂံဝသေန-ဟောတော် မူအပ်ပြီးသော အင်္ဂါ ၅
ပါး၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကတပ္ပဝါရဏော၊ ကတပ္ပဋိက္ခေပေါ-ပြုအပ်ပြီးသော
ပယ်မြစ်ခြင်းရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ [အသနံ-စားခြင်း ကြိယာသည်၊
ပညာယတိ-ထင်ရှားအံ့၊ ဘောဇနံ-ဘောဇဉ်ငါးပါး တစ်ပါးပါးသည်၊ ပညာယတိ-
အံ့၊ ဟတ္ထပါသေ-ဟတ္ထပါသ်၌၊ ဌိတော-တည်သည်၊ (ဟောတိ-အံ့)၊ အဘိဟရတိ-
ရှေးရှုဆောင်အံ့၊ ပဋိက္ခေပေါ-ပယ်မြစ်ခြင်းသည်၊ ပညာယတိ-ထင်ရှားအံ့၊] တတ္ထ-
ထို အသနံ ပညာယတိ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အသနံ
ပညာယတိတိ ကုမိနာ-အသနံ ပညာယတိဟူသော ဤအင်္ဂါဖြင့်၊ ဝိပွကတ
ဘောဇနော-စား၍ မပြီးသေးသော ဘောဇဉ်ရှိသူကို၊ ဝါ-စားဆဲဘောဇဉ်ရှိသူကို၊

အဇ္ဈောဟရိတ်။ ။ဧဝံ ပရိတ္တဗ္ဗိ (ဤမျှလောက် နည်းသည်လည်းဖြစ်သော) ဘောဇနံ
သင်္ခါဒိက္ခာ (ကောင်းစွာ ဝါးပြီး၍သော်လည်းကောင်း) အသင်္ခါဒိက္ခာ ဝါ ဝိလိတံ (မျိုးအပ်ပြီ)၊
အခြားနေရာ၌ ခံတွင်းသို့ သွင်းရုံမျှကို “အဇ္ဈောဟရဏ”ဟု ဆိုရသော်လည်း ဤနေရာ၌
မျိုးချခြင်းတိုင်အောင် ယူပါ-ဟူလို။

ကတပ္ပဝါရဏော။ ။ကတော+ပဝါရဏာ ယေနာတိ ကတပ္ပဝါရဏော၊ “ပဝါရဏာ”အရ
အခြား ပဝါရဏာ ၃ မျိုးကို ယူမှားမည် စိုး၍ “ကတပ္ပဋိက္ခေပေါ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ ဤ
ကတပ္ပဝါရဏောသည် သိက္ခာပုဒ်၌လာသော “ပဝါရိတော”ပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သာတည်း၊
သဒ္ဓါနက်မှာ (ပပုဗ္ဗ ဝရဓာတ်၊ ကာရိတံ ဇော၊ တပစ္စည်း ဖြစ်၍) “ပဝါရိတော-ပယ်မြစ်စေအပ်
ပြီးသည်”ဟု ပေး၊ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာကို ကြည့်ပါ။ [ပဝါရဏာ ၄ မျိုးကို
တေရသကဏ် ဋီကာ ဤသိက္ခာပုဒ်မှာ ရှု။]

ဋီကာ။ ။ပဝါရိတောတိ = ပဋိက္ခေပိတော၊ ယော ဟိ ဘုဉ္ဇန္တော ပရဝိသကေန (ဆွမ်း
လုပ်ကျွေးသူ-ဆွမ်းဟင်းလိုက်သူသည်) ဥပနိတံ ဘောဇနံ အနိစ္ဆန္တော ပဋိက္ခိပတိ၊ သော
(ထို ပယ်မြစ်သူသည်) တေန (ထိုဆွမ်းလိုက်သူက) ပဝါရိတော ပဋိက္ခေပိတော နာမ
(ပယ်မြစ်စေ အပ်သည် မည်သည်) ဟောတိ၊ ဗျဉ္ဇနံ ပန အနာဒိယိက္ခာ (ဂရုမစိုက်မှု၍)
အတ္ထမေဝ ဒသေတုံ (လိုရင်းအနက်မျှကို ပြခြင်းငှာ) ကတပ္ပဝါရဏော၊ ပေ၊ အတ္ထောတိ
ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ပဝါရိတောတိ-ပဝါရိတ မည်၏ဟူ၍၊ ဝုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ယော စ-အကြင် ရဟန်းသည်လည်း၊ ဝိပွကတဘောဇနော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ တေန-ထိုရဟန်းသည်၊ ကိဉ္စိ-အချို့ကို၊ ဘုတ္တံ-စားအပ်ပြီ၊ ကိဉ္စိ-ကို၊ အဘုတ္တံ-မစား အပ်သေး၊ ယဉ္ဇ-အကြင် ဘောဇဉ်ကိုလည်း၊ ဘုတ္တံ-ပြီ၊ တံ-ထိုစားအပ်ပြီးသမျှ ဘောဇဉ်ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ ဘုတ္တာဝိတိပိ-ဘုတ္တာဝိ ဟူ၍လည်း၊ သဒ္ဓိ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ (အချို့ကို စားပြီး၍ အချို့ကို မစားသေးသူကို ဘုတ္တာဝိဟု ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ဘုတ္တာဝိတိ ဝစနေန-ဘုတ္တာဝိဟူသော သဒ္ဓါဖြင့်၊ ဝိသု-သီးခြား၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခု သော၊ အတ္ထသိဒ္ဓိ-အနက်၏ ပြီးစီးခြင်းကို၊ န ပဿာမိ-မတွေ့၊ မမြင်ရ၊ ပန-ထိုသို့ပင် မတွေ့မြင်ရပါသော်လည်း၊ ဒိရတ္တတိရတ္တန္တိအာဒိသု-ဒိရတ္တတိရတ္တ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ဒိရတ္တာဒိဝစနံ ဝိယ-ဒိရတ္တ အစရှိသော သဒ္ဓါကိုကဲ့သို့၊ ပဝါရိတ ပဒဿ-ပဝါရိတပုဒ်၏၊ ပရိဝါရဘာဝေန-အခြံအရံ၏အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဗျဉ္ဇနသိလိဌတာယ စ-သဒ္ဓါ၏ ညက်ညောသည်၏အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဧတံ-ဤဘုတ္တာဝိဟူသောသဒ္ဓါကို၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏။

ပန-ဆက်၊ ပဝါရဏဇနံသု-ပဝါရဏာအင်္ဂါတို့တွင်၊ အသနံ ပညာယတီတိ-အသနံ ပညာယတိဟူသည်ကား၊ ဝိပွကတဘောဇနံ-စား၍ မပြီးသေးသော ဘောဇဉ်ကို၊ ဒိဿတိ-တွေ့မြင်အပ်၏၊ သော ပုဂ္ဂလော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံ-ထို ဘောဇဉ်ကို၊ ဘုဉ္ဇမာနော-စားဆဲသည်၊ စေ ဟောတိ-အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဘောဇနံ ပညာယတီတိ-ကား၊ ပဝါရဏပုဟောနကံ-ပဝါရိတ်လောက်သော၊ ဘောဇနံ-ကို၊ ဒိဿတိ-တွေ့မြင်အပ်၏၊ ဩဒနာဒိနံ-ဩဒန အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်မျိုးမျိုးသော၊ ပဋိကိစ္စိတဗ္ဗံ-ပယ်မြစ်ထိုက်သော၊ ဘောဇနံ-သည်၊ စေ ဟောတိ-အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ဟတ္ထပါသေ ဌိတောတိ-ကား၊ ပဝါရဏပုဟောနကံ-သော၊ ဘောဇနံ-ကို၊ ဂဏိတွာ-ခံယူ၍၊ ဒါယကော-ပေးလှူတတ်သော ဒါယကာသည်၊ (ဆွမ်း၊ ဟင်း လိုက်သော ဒါယကာသည်)၊ အမုတေယျဟတ္ထပုမာဏေ-အခွဲအားဖြင့် ၃ တောင်

ဝိပွကတဘောဇနော။ ။ဝိ-ကင်းသော+ပကတ-အပြားအားဖြင့် ပြုခြင်း၊ ဝိပွကတ+ဘောဇနံ ယဿာတိ ဝိပွကတဘောဇနော-ကင်းသော အပြားအားဖြင့် ပြုပြင်ခြင်းရှိသူ(သဒ္ဓတ္ထံ၊ ဝါ-စား၍ မပြီးသေးသော ဘောဇဉ်ရှိသူ(အဓိပ္ပာယတ္ထံ၊ ဝါ-စား၍ မပြီးသေးသူ (ဝေါဟာရတ္ထံ)။

ကိဉ္စိ အတ္ထသိဒ္ဓိ။ ။အသနံ ပညာယတိဖြင့် စားဆဲ (စားနေတုန်းမှာ) ပယ်မြစ်သူကို “ပဝါရိတ”ဟု ဟောတော်မူလိုသောကြောင့် စားပြီးဟူသော အနက်ကို ဟောသော ဘုတ္တာဝိ အတွက် သီးခြားအနက်ထူးကို မတွေ့ရ-ဟူလို။

ပမာဏရှိသော၊ ဝါ-၂ တောင့်ထွာ ပမာဏရှိသော၊ ဩကာသေ-အရပ်၌၊ ဌိတော-တည်သည်။ စေ ဟောတိ-အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အဘိဟရတိတိ-ကား၊ သောဒါယကော-ထိုပေးလှူတတ်သော ဒါယကာသည်။ တဿ-ထိုရဟန်းဖို့၊ တံဘောဇနံ-ကို၊ ကာယေန-ကိုယ်ဖြင့်၊ စေ အဘိသံဟရတိ-အကယ်၍ ရှေးရှုဆောင်အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ပဋိက္ခေပေါ ပညာယတိတိ-ကား၊ ပဋိက္ခေပေါ-ပယ်မြစ်ခြင်းကို၊ ဒိဿတိ-တွေ့မြင်အပ်၏၊ အဘိဟဋ္ဌံ-ရှေးရှုဆောင်အပ်သော၊ တံ-ထိုဘောဇနံကို၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ ကာယေနဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝါစာယဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ စေ ပဋိက္ခိပတိ-အကယ်၍ ပယ်မြစ်အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ပဉ္စန္ဒ-နံသော၊ အင်္ဂါနံ-တို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ ပဝါရိတော-ပယ်မြစ်စေအပ်ပြီးသည် (ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသည်)၊ (ဟောတိ)။

တတြ-ထိုအင်္ဂါ ၅ ပါးတို့၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း၊ အသနန္တိအာဒိသု-အသနံ အစရှိသည်တို့၌၊ တာဝ-ပဝါရိတ်သင့်ပုံမှ ရှေးဦးစွာ၊ ယဉ္ဇ-အကြင် ဘောဇနံကိုလည်း၊ အသ္မာတိ-စား၏၊ (စားဆဲ)၊ ယဉ္ဇ ဘောဇနံ-အကြင် ဘောဇနံကိုလည်း၊ ဟတ္ထပါသေ-ဟတ္ထပါသ်၌၊ ဌိတေန-တည်သူသည်၊ အဘိဟဋ္ဌံ-ရှေးရှုဆောင်အပ်သည်ကို၊ ပဋိက္ခိပတိ-ပယ်မြစ်၏၊ တံ-ထိုဘောဇနံကို၊ ဩဒနော-ထမင်းလည်းကောင်း၊ ကုမ္ဘာသော-တစ်ဝက်ကျက်ပြုတ် မုယောဆန်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော စားဖွယ်လည်းကောင်း၊ သတ္တု-မုန့်မှုန့်လည်းကောင်း၊ မစ္ဆော-ငါးလည်းကောင်း၊ မံသံ-အသားလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဣမေသံ-ဤ ၅ မျိုးသော ဘောဇနံတို့တွင်၊ အညတရမေဝ-တစ်မျိုးမျိုးဟူ၍သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထိုက်၏။ [ဧဝံဖြင့် ယာဂု ခဲဖွယ် သစ်သီး ကြီးငယ်ကို ကန့်။]

တတ္ထ-ထိုဘောဇနံငါးပါးတို့တွင်၊ ဩဒနော နာမ-ဩဒနမည်သည်ကို၊ (ဧဝံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သောနည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏) သာလိ-သလေးလည်းကောင်း၊ ဝိဟိ-ကောက်လည်းကောင်း၊ ယဝေါ-မုယောလည်းကောင်း၊ ဂေါဓမော-နတ်ကောက်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဂျုံလည်းကောင်း၊ ကင်္ဂ-ဆတ်လည်းကောင်း၊ ဝရကော-ပြောင်းလည်းကောင်း၊ ကုဒြူသကော-လူးလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ သတ္တန္တံ-၇ ပါးကုန်သော၊ ဣမေသံ ညောနံ-ဤစပါးမျိုးတို့၏၊ တဏှာလေ-ဆန်တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဘတ္တံ-ထမင်းကို၊ ပစာမ-ချက်ကုန်အံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ ကြံ၍သော် လည်းကောင်း၊ ယာဂု-ယာဂုကို၊ ပစာမ-ကျိုကုန်အံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ ကြံ၍သော် လည်းကောင်း၊ ယံကိဉ္စိ-အကြင်အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ ပစန္တု-ချက်ပစေကုန်၊ (ကျိုပစေကုန်)၊ ဥဏှံ ဝါ-အပူကိုသော်လည်းကောင်း၊ သီတလံ ဝါ-အအေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဘုဉ္ဇန္တာနံ-စားသူတို့၏၊ ဘောဇနကာလေ-စားရာ အခါ၌၊ ဂဟိတ ဂဟိတဌာနေ-ယူအပ်ရာ ယူအပ်ရာ အရပ်၌၊ ဩမိ-အရေးအသား အပိုင်းအခြားသည်၊ သစေ ပညာယတိ-အကယ်၍ ထင်ရှားအံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)။

ဩဒနော-ထမင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပဝါရဏ-ပယ်မြစ်ခြင်းကို၊ (ပဝါရိတ်ကို)၊ ဇနေတိ-ဖြစ်စေတော့၏၊ ပန-ကား၊ ယော ပါယသော ဝါ-အကြင်နို့ထမင်းသည် သော်လည်းကောင်း၊ (ယာ) အဓိလယာဂု ဝါ-အကြင် ပြီးစပ်ယာဂုသည်သော် လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓနတော-ဖိုခနောက်မှ၊ ဩတာရိတမတ္တာ-ချအပ်ကာမျှသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဗ္ဘုက္ခာ-လောလောပူသည်၊ (သမာနာ-သော်)၊ အာဝဇ္ဇိတွာ (အာဝိဇ္ဇိ တွာ)-စောင်းခဲ့၍၊ ပိဝိတုံ-သောက်ခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ယဿ-အကြင်နို့ထမင်း၏၊ (ယဿာ-အကြင်ယာဂု၏)၊ ဟတ္ထေန-လက်ဖြင့်၊ ဂဟိတောကာသေပိ-ယူအပ်ရာအရပ်၌လည်း၊ ဩမိ-အရေးအသား အပိုင်းအခြား သည်၊ န ပညာညယတိ-မထင်ရှား၊ (သော-ထိုနို့ထမင်းသည်၊ သာ-ထိုယာဂုသည်)၊ ပဝါရဏ-ကို၊ န ဇနေတိ-မဖြစ်စေနိုင်၊ [ဩဒနမဟုတ်သောကြောင့် ပဝါရိတ်မဖြစ် စေပါ-ဟူလို၊] ပန-ထိုသို့ပင် မဖြစ်စေပါသော်လည်း၊ ဥသုမာယ-အငွေ့သည်၊ ဝိဂတယ-ကင်းလတ်သော်၊ ဃနဘာဝံ-တစ်ခဲနက်၏အဖြစ်သို့၊ သစေ ဂစ္ဆတိ-အကယ်၍ ရောက်အံ့၊ ဩမိ-ကို၊ သစေ ဒဿတိ-အကယ်၍ပြအံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ပန-တစ်ဖန်၊ ပဝါရဏ-ကို၊ ဇနေတိ-ဖြစ်စေပြန်၏၊ [ဩဒနဖြစ်သော ကြောင့်-ဟူလို၊] ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ (ဖိုမှ ချကာစ ပူနေတုန်းက-ဟူလို)၊ တနုကဘာဝေါ- ကျသည်၏အဖြစ်သည်၊ န ရက္ခတိ-ပဝါရိတ်မသင့်အောင် မစောင့်ရှောက်နိုင်၊ ဗဟူ-များစွာကုန်သော၊ ပဏ္ဏဖလကဠိရေ-အရွက်၊ အသီး၊ အညောက်တို့ကို၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ မုဠိမတ္တာပိ-တစ်ဆုပ်စာမျှ ရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တဏှုလာ-ဆန်တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပက္ခိတ္တာ-ထည့်အပ်ကုန်သည်၊ သစေပိ ဟောန္တိ-အကယ်၍ မူလည်းဖြစ်စေကုန်ဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-ဤသို့ ဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း)၊ ဘောဇန ကာလေ-စားရာအခါ၌၊ ဩမိ-သည်၊ စေ ပညာယတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ပဝါရဏ-ပယ်မြစ်ခြင်းကို၊ ဝါ-ပဝါရိတ်ကို၊ ဇနေတိ-ဖြစ်စေနိုင်၏။

အဓိလယာဂု။ ။ဟင်းရွက်ဟင်းသီး အညောက် စသည်တို့ကိုပါ ရောစပ်၍ ဆန်ကို ကျိုအပ်သော (ပြီးစပ်-အမျိုးမျိုး ရောစပ်ထားသော) ယာဂုတည်း၊ ထို့ကြောင့် နောက်၌ “ဗဟူ ပဏ္ဏဖလကဠိရေ ပက္ခိပိတွာ တဏှုလာ ပက္ခိတ္တာ”ဟု ဆိုလတ္တံ့။

ဩမိ ပညာယတိ။ ။လက်ရာ ဇွန်းရာကို ဩမိ (အရေးအသား အပိုင်းအခြား)ဟု ခေါ်၏၊ ယာဂုအကျကို ဇွန်းဖြင့် ခတ်ယူသောအခါ ယူရာအရပ် (ဇွန်းရာ) မထင်ရှား၊ နို့ထမင်းနှင့် ယာဂုအပျစ်ကား (လက်ရာ ဇွန်းရာ) ထင်ရှား၏၊ ထို့ကြောင့် ယာဂုအပျစ်လည်း ဩဒနအမည် ရသည်။

အာဝိဇ္ဇိတွာ။ ။အာ+ဝိပုဗ္ဗ အည ဓာတ်ဖြင့် “အာဝိဇ္ဇိတွာ-ရှေးရှု ဆွဲငင်၍၊ ဝါ- စောင်း၍” ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏၊ ယခုစာတို့၌ အာဝဇ္ဇိတွာ-ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊ အာဝဇ္ဇနဘဝင်ကို “အာဝဇ္ဇန”ဟု သုံးစွဲသောအရာကဲ့သို့ ဋ္ဌ ကို ဇ္ဇ ပြုလျှင် တော်သလို ရှိ၏။

အယာဂုဏေ-ယာဂုမရှိသော၊ [နဂိုစီရင်တုန်းက ယာဂုမပါသော-ဟူလို၊] နိမန္တနေ-နိမန္တနဘတ်၌၊ ယာဂု-ယာဂုကို၊ ဒဿာမ-လှူကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြ၍၊ ဘတ္တေ-ထမင်း၌၊ ဥဒကကဗ္ဗိကဗီရာဒီနိ-ရေ၊ ပအုန်းရည်၊ နို့ရည် အစရှိသည်တို့ကို၊ အာကိရိတွာ-လောင်းထည့်၍၊ ယာဂု-ကို၊ ဂဏှထ-ခံယူကြပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ ဒေန္တိ-လှူတတ်ကုန်၏၊ တနုကာ-ကျသည်၊ ကိဉ္ဇာပိ ဟောတိ-အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-ဤသို့ပင် ကျပေါသော်လည်း၊) ပဝါရဏံ-ကို၊ ဇနေတိယေဝ-ဖြစ်စေသည်သာ၊ ပန-ကား၊ ပတ္တုထိတေသု-ပွက်ပွက်ဆူကုန်သော၊ ဥဒကာဒီသု-ရေ အစရှိသည်တို့၌၊ [အာဒိဖြင့် ကဗ္ဗိက၊ ခီရ အစရှိသည်တို့ကို ယူ၊] ပကိဗ္ဗိတွာ-ထမင်းကို ထည့်၍၊ ပစိတွာ-ကျိုချက်၍၊ သစေ ဒေန္တိ-အကယ်၍ လှူကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ လှူကုန်လတ်သော်၊) ယာဂုသင်္ဂဟ မေဝ-ယာဂု၌ သွင်းယူအပ်သည်၏အဖြစ်သို့သာ၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊ ယာဂုယာပိ-ယာဂုအစစ်၌လည်း၊ [ပိသည် သမ္ဘာဝနာ]၊ သာသပမတ္ထမ္ပိ-မုန်ညှင်းစေ့မျှ ပမာဏ ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ မစ္ဆမံသက္ခန္ဓာံ ဝါ-ငါးအပိုင်း အသားအပိုင်းသည်သော် လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ နှာရူဝါ-အကြောသည်သော်လည်း ကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပက္ခိတ္တံ-ထည့်အပ်သည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) [ငါးဆံပြုတ်စသည် ဖြစ်သွားလတ်သော်-ဟူလို၊] ပဝါရဏံ-ကို၊ ဇနေတိ-၏။

သာနုလောမာနံ-အလျော်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝုတ္တဓညာညနံ-ဆိုအပ်ပြီး သော စပါးမျိုး ၇ ပါးတို့၏၊ တဏှာလေ-ဆန်တို့ကို၊ ဌပေတွာ-ဖယ်ထား၍၊ အညေဟိ-အခြားကုန်သော၊ ဝေဠုတဏှာလာဒီဟိ ဝါ-ဝါးသီးအဆန် အစရှိသည် တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကန္ဓမူလဖလေဟိ ဝါ-သစ်ဥ၊ သစ်မြစ်၊ သစ်သီးတို့ဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ယေဟိ ကေဟိစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော ဝတ္ထုတို့ဖြင့်၊ ကတဘတ္တံ-ပြုအပ်သော ထမင်းသည်၊ ပဝါရဏံ-ကို၊ န ဇနေတိ-မဖြစ်စေ၊ ယဝေဟိ - မုယောတို့ဖြင့်၊ (အခွံကြမ်းသော ဂျုံတို့ဖြင့်၊) ကတော - ပြုအပ်သော

ဥဒက ဟေ၊ အာကိရိတွာ။ ။ထမင်းထဲ၌ ရေစသည်ကို ထည့်ရုံသာ ထည့်၍ မနယ်ဘဲ လှူသောကြောင့် (ဩဒနပင် ဖြစ်ရကား) ပဝါရိတ်ကို ဖြစ်စေသည်၊ အကယ်၍ ထမင်းလုံး များကို ကျေအောင် ချေထားလျှင် (ယာဂုဖြစ်သွားသောကြောင့်) ပဝါရိတ်ကို မဖြစ်စေ၊ [အာကိရိတွာ တေဟိ သဒ္ဓိ မဒ္ဓိတွာ ဘတ္တမိဿကေ ကတွာ၊ပေ၊ သစေ ပန ဘတ္တေ ဥဒက ကဗ္ဗိကဗီရာဒီနိ အာကိရိတွာ မဒ္ဓိတွာ ယာဂု ဂဏှထာတိ ဒေန္တိ၊ ပဝါရဏံ န ဇနေတိ။]

သာနုလောမံ။ ။တိုက်ရိုက်အားဖြင့် ချေ ၇ မျိုးတွင် မပါဝင်ဘဲ အလျော်အားဖြင့်သာ ယူနိုင်သော နီဝါရ (ကျိတ်စပါး) ဝရကစောရက (ပြောင်းသူခိုး-ပြောင်းဖူးဟု ခေါ်ကြ၏)တို့ကို ချောနုလောမဟု ဆိုကြသည်။ [နီဝါရဝရကစောရကစေတ္ထ ချောနုလောမာတိ ဝဒန္တိ။]

ဘောဇဉ်သည်၊ ကုမ္မာသော နာမ-ကုမ္မာသ မည်၏။ ပန-ကား၊ အညေဟိ-မုယောမု အခြားကုန်သော၊ မုဂ္ဂါဒိဟိ-ပဲနောက် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကတကုမ္မာသော-ပြုအပ်သော တစ်ဝက်ကျက်ပြုတ်ဘောဇဉ်သည်၊ ပဝါရဏ-ကို၊ န ဇနေတိ-စေ။ [ညေမှ ဖြစ်သော ဆန်ကို မလုပ်အပ်သောကြောင့် ပဝါရိတ်ကို မဖြစ်စေ။]

သတ္တညောနိ-စပါးမျိုး ၇ ပါးတို့ကို၊ ဘဒ္ဒိတွာ-လှော်၍၊ ကတော-ပြုအပ်သော ဘောဇဉ်သည်၊ သတ္တ နာမ-သတ္တ မည်၏။ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ခရပါကဘဒ္ဒိတာန-ကြမ်းကြမ်းကျက်အောင် လှော်အပ်ကုန်သော၊ (ကောင်းကောင်း ကျက်အောင် လှော်အပ်ကုန်သော) ဝီဟိနံ-ကောက်တို့၏၊ တဏှာလေ-တို့ကို၊ ကောဇ္ဇေတွာ-ထောင်း၍၊ ကတစုဏှမ္ပိ-ပြုအပ်သော အမှုန့်သည်လည်းကောင်း၊ ကုဏှကမ္ပိ-ဆန်ကွဲသည်လည်းကောင်း၊ သတ္တသင်္ဂဟမေဝ-သတ္တ၌ သွင်းယူအပ်သည်၏အဖြစ်သို့သာ၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏။ ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ သမပါကဘဒ္ဒိတာနံ

၀

၂

သင့်ရုံကျက်အောင် လှော်အပ်သည်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အာတပသုက္ခာနံ ဝါ-နေ၌ ခြောက်သည်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ (နေလှန်းအပ်သည်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော) (ဝီဟိနံ - ကောက်တို့၏) ကုဏှကံ ဝါ- ဆန်ကျိုး၊ ဆန်ကွဲသည်

ကုမ္မာသော။ ။ “အဒ္ဓသိန္နာ စ ဂေါဓမာ၊ အညေ စ စဏကာဒယော၊ ကုမ္မာသ ဣတိ ကထုန္တေ”ဟု ဆို၍ အဒ္ဓသိန္န ဂေါဓမ-တစ်ဝက်ကျက်ရုံ ပြုတ်အပ်သော ဂျုံ၊ ကုလားပဲ စသည်ကို “ကုမ္မာသ”ဟု ထောမနိဓိ၌ ဆိုသည်။ ဤ၌ကား “ယဝေတိ ကတော”ဟု ဆိုသောကြောင့် “တစ်ဝက်ကျက်ရုံ ပြုတ်အပ်သော မုယောဆန်ကို ပြုလုပ်ထားသော စားဖွယ်တစ်မျိုး”ဟု မှတ်ပါ။ ဆက်ဦးအံ့--ရဋ္ဌပါလသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ သိုးနေသော ထိုကုမ္မာသကို “သုနခဝန္တသဒိသံ-ခွေးအန်ဖတ်နှင့် တူသော၊ ပူတိကုဏှ၊ ငုဏှမိဝ-ကြက်ဥပုပ်ကဲ့သို့၊ ဘိန္နဌာနေ-ကွဲသောအရပ်၌၊ ပူတိကံ-အပုပ်နံကို၊ ဝါယန္တံ-နံစေသော”ဟု သရုပ်ဖော်ထား၏။ ထို့ကြောင့် “ကုမ္မာသ”ဟူသည် မုန့်မျိုးမဟုတ်၊ ထမင်းချက်သကဲ့သို့ တစ်ဝက်ကျက်ရုံ ပြုတ်ထားသော ဘောဇဉ်တစ်မျိုးတည်း။ ထိုသို့ တစ်ဝက်ကျက်ရုံ ပြုတ်ထားသောကြောင့်ပင် ညနေက ချက်ပြုတ်ထားပါလျက် တစ်ည၌ လွန်ရုံမျှဖြင့် သိုးရလေသည်။ ထမင်းသည် တစ်ည၌လွန်လျှင် ထမင်းကြမ်းသာ ဖြစ်၏၊ မသိုး၊ များစွာသော မုန့်များလည်း တစ်ည၌လွန်ရုံမျှဖြင့် မသိုးနိုင်။

သတ္တ နာမ၊ ပေ၊ ကတော။ ။ အပဒ္ဓသတ္တ-မဆုပ် မဖွဲ့အပ်သော မုန့်မှုန့်၊ ဗဒ္ဓသတ္တ-ဆုပ်အပ်သော မုန့်မှုန့်များကို “သတ္တ”ဟု အခြားနေရာ၌ ခေါ်သော်လည်း ဤဘောဇဉ် ၅ ပါး ခွဲခြားရာ၌ကား စပါးမျိုး ၇ ပါးကို လှော်၍ အခွံချွတ်ပြီးသော လှော်ဆန်ကို သတ္တဟု ခေါ်ရင်းစွဲ တည်း။

အန္တမသော ၊ ပေ၊ သတ္တသင်္ဂဟံ။ ။ [ခရ-ကြမ်းကြမ်း၊ ဝါ-ကောင်းကောင်း+ပါက-ကျက်အောင်+ဘဒ္ဒိတ-လှော်အပ်၊] စား၍ ဖြစ်ဖို့ရာ ကောင်းကောင်း ကျက်အောင် လှော်အပ်ပြီးသော ကောက်စပါး၏ ဆန်မှုန့် ဆန်ကွဲများလည်း သတ္တ၌ ပါဝင်၏။ အမှုန့်နှင့် ဆန်ကွဲကို “အန္တမသော”ဟု ဆိုသောကြောင့် မူလသတ္တမှာ လှော်အပ်ပြီး စပါး၏ “ဆန်လုံး”ဟု သိသာပြီ။

လည်းကောင်း၊ ယေကေစိ-အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ညသုံ အလုံးစုံကုန်သော၊ တဏှာလာ
ဝါ-ဆန်တို့သည်လည်းကောင်း၊ လာဇာ ဝါ-ပေါက်ပေါက်တို့သည်လည်းကောင်း၊
လာဇေဟိ-ပေါက်ပေါက်တို့ဖြင့်၊ ကတဘတ္တသတ္တုအာဒိနိ ဝါ-ပြုအပ်သောထမင်း၊
ပြုအပ်သော သတ္တု အစရှိသည်တို့သည်လည်းကောင်း၊ န ပဝါရေန္တိ-ပဝါရိတ်ကို
မဖြစ်စေကုန်။

မစ္ဆမံသေသု-ငါး၊ အသားတို့၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏)
ယာဂုံ-ကို၊ ပိဝန္တဿ-သောက်နေသောရဟန်းအား၊ ယာဂုသိတ္ထမတ္တနေဝ-ယာဂ
လုံးမျှ ပမာဏရှိကုန်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွေ- ၂ခုကုန်သော၊ မစ္ဆခဏ္ဍာနိ
ဝါ-ငါးအပိုင်းတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ မံသခဏ္ဍာနိ ဝါ-အသားပိုင်းတို့ကိုသော်
လည်းကောင်း၊ ဧကဘာဇနေ ဝါ-တစ်ခွက်တည်း၌သော်လည်းကောင်း၊ နာနာ
ဘာဇနေဝါ-အမျိုးမျိုးသော ခွက်၌သော်လည်းကောင်း၊ သစေ ဒေန္တိ-အကယ်၍
လျှူကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) တာနိ-ထိုငါးအပိုင်း၊ အသားပိုင်းတို့ကို၊ အခါဒန္တော-
မခဲစားသေးဘဲ၊ အည-ငါးအပိုင်း၊ အသားပိုင်းမှ အခြားသော၊ ပဝါရဏပွဟော
နကံ-ပါဝါရိတ်လောက်သော၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသောဘောဇဉ်ကို၊
စေ ပဋိက္ခိပတိ-အကယ်၍ ပယ်မြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) န ပဝါရေတိ-ပဝါရိတ်
မသင့်၊ တတော-ထိုငါးအပိုင်း ၂ ခုမှ၊ (ထိုအသားပိုင်း ၂ ခုမှ၊) ဧကံ-တစ်ခုကို၊

သမ၊ပေ၊န ပဝါရေန္တိ။ ။ [သမ-သင့်ရုံ(တော်ရုံ)+ပါက-ကျက်အောင်၊] စားဖြစ်လောက်
အောင် အကျက်ကြီးမဟုတ်ဘဲ သင့်ရုံကျက်အောင် လှော်အပ်၊ သို့မဟုတ် နေ၌ အခြောက်
လှန်းအပ်သော ကောက်စပါးတို့၏ ဆန်ကွဲ-စပါးအားလုံးတို့၏ ဆန်ပေါက်ပေါက်မှ ဖြစ်သော
ထမင်း-အမှုန့် အမျိုးမျိုးကား ပဝါရိတ်ကို မဖြစ်စေနိုင်။

ဆက်ဦးအံ့။ ။ ပါစိတျာဒိ အဋ္ဌကထာ၌ “သမပါကဘဇ္ဇိတာနံ ဝိဟိနံ ဝါ ဝိဟိပလာသာနံ
ဝါ တဏှာလာ၊ ဘဇ္ဇိတတဏှာလာ ဧဝ ဝါ န ပဝါရေန္တိ”ဟု ရှိ၏။ ထို၌ “ဘဇ္ဇိတတဏှာလ-
စပါးတုန်းက မလှော်ဘဲ ဆန်ဖြစ်မှ လှော်အပ်သော ဆန်”ကိုပင် ဤအဋ္ဌကထာ၌ “ယေကေစိ
တဏှာလာ -ဝိဟိသာမက၊ စပါးမျိုး ၇ ပါး၏ ဆန်အားလုံး”ဟု ဆိုဟန်တူသည်။

မှတ်ချက်။ ။ စပါးမျိုး ၇ ပါး၏ ထမင်းကို ဩဒန၊ မုယောကို တစ်ဝက်ကျရုံ ပြုတ်အပ်
သော ဘောဇဉ် (စားဖွယ်)ကို ကုမ္မာသ၊ မချက်မပြုတ်ဘဲ လှော်၍ ပြုအပ်သော ဆန်-
ဆန်ကွဲ-ဆန်မှုန့် စားဖွယ်များကို “သတ္တု”ခေါ်သည်ဟု ခွဲခြားမှတ်ပါ။ သို့ဖြစ်လျှင် ယခုခေတ်၌
ကျော်ထား၊ ဖုတ်ထား၊ ပေါင်းထားသော မုန့်အမျိုးမျိုးကို ထို ဩဒန၊ ကုမ္မာသ၊ သတ္တုတို့မှ
အလွတ်ဖြစ်သော “ခါဒနီယ-ခဲဖွယ်”ဟု မှတ်။

တာနိ စေ အခါဒန္တော။ ။ ပဝါရိတ်သင့်ဖို့ အင်္ဂါတွင် “စားဆဲဘောဇဉ်”ဟု ပါရှိ၏။
ဤနေရာ၌ကား ငါးအတုံးကလေးကို (အမဲအတုံးကလေး)ကို စားဆဲမဟုတ်သောကြောင့်
အခြားဘောဇဉ်ကို ပယ်သော်လည်း ပဝါရိတ်မသင့်ပါ။

ခါဒိတံ-ခဲစားအပ်ပြီ၊ ဧကံ-တစ်ခုသည်၊ ဟတ္ထေဝါ-လက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပတ္ထေဝါ-သပိတ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်အံ့၊ အညံ-အခြားသော ဘောဇဉ်ကို၊ သစေ ပဋိက္ခိပတိ-အကယ်၍ ပယ်မြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ပဝါရေတိ-ပဝါရိတ်သင့်၏၊ ဒွေပိ-၂ခုလုံးတို့သည်လည်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်း၊ ခါဒိတာနိ-ခဲစားအပ်ပြီးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်အံ့၊ မုခေ-ခံတွင်း၌၊ သာသပမတ္တမ္ပိ-မုန်ညင်းစေ့မျှ၊ ပမာဏရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ အဝသိဋ္ဌံ-ကြွင်းကျန်သော ငါး၊ အသားသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့အံ့၊ အညံ-အခြားသော ဘောဇဉ်ကို၊ သစေပိ ပဋိက္ခိပတိ-အကယ်၍မူလည်း ပယ်မြစ်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-သော်လည်း၊) န ပဝါရေတိ-ပဝါရိတ်မသင့်။ [၂ တုံးလုံး စားပြီးဖြစ်၍ စားဆဲ မဟုတ်သောကြောင့် ပဝါရိတ်မသင့်ပါ။]

ပန-ကား၊ အကပ္ပိယမံသံ-မအပ်သောအသားကိုလည်းကောင်း၊ ကုလဒ္ဓသနဝဇ္ဇ ကမ္မဥက္ကရိမနုဿမ္မောရောစနသဒိတရူပိယဒိဟိ-ကုလဒ္ဓသနအမှု၊ ဆေးကုမှု၊ ဥက္ကရိမနုဿမ္မေကို ပြောမှု၊ လက်ခံသာယာအပ်သော ရွှေငွေအစရှိသည်တို့ ကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တံ-ဖြစ်သော၊ အကပ္ပိယဘောဇနဉ္စ-မအပ်သော ဘောဇဉ်ကိုလည်း ကောင်း၊ အညံ-အခြားသော၊ ကပ္ပိယံ ဝါ-အပ်သောဘောဇဉ်ကိုလည်းကောင်း၊ အကပ္ပိယံ ဝါ-မအပ်သောဘောဇဉ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ခါဒန္တော-ခဲစားစဉ်၊ ပဋိက္ခိပတိ-ပယ်မြစ်၏၊ (သော-ထိုရဟန်းသည်၊) န ပဝါရေတိ-မသင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ လျှင်၊ ယဉ္စ-အကြင်ဘောဇဉ်ကိုလည်း၊ အသ္မာတိ-စားဆဲ၊ ယဉ္စ ဘောဇနံ-ကိုလည်း၊ ဟတ္ထပါသေ-၌၊ ဌိတေန-တည်သူသည်၊ အဘိဟဋ္ဌံ-ရှေးရှုဆောင်အပ်သည်ကို၊ ပဋိက္ခိပန္တော-ပယ်မြစ်သောရဟန်းသည်၊ ပဝါရဏံ-ကို၊ ဇနေတိ-ဖြစ်စေ၏၊ တံ- ထိုစားအပ်ဆဲဘောဇဉ်၊ ပယ်မြစ်အပ်သောဘောဇဉ်ကို၊ ဥ-တွာ-သိပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (အာပတ္တိ-သို့၊) အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏၊ တဿ-ထိုအခြင်းအရာကို၊ ဇနနတ္ထံ-သိခြင်းအကျိုးငှာ၊ အယံ ဝိနိစ္ဆယော-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော အဆုံးအဖြတ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

တာဝ-ဟတ္ထပါသေ ဌိတောပါဌ်မှ ရှေးဦးစွာ၊ အသနံ ဘောဇနန္တိ ဧတ္ထ-အသနံ ဘောဇနံဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဧဝံ-ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်၏၊) ယေန-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဧကသိတ္ထမ္ပိ-ဆွမ်းတစ်လုံးသည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ အဇ္ဈောဟဋ္ဌံ-စားမျှအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ သော-ထို ရဟန်းသည်၊ ပတ္တမုခ

အကပ္ပိယဘောဇနံ ။

။မအပ်သော အသားကြီးဆယ်ပါးတွင်

တစ်ပါးပါးသည်လည်းကောင်း၊ အခြား ကုလဒ္ဓသနအမှု၊ ဝဇ္ဇကမ္မအမှု၊ ဥက္ကရိမနုဿမ္မောရောစနအမှုကြောင့်ဖြစ်သောဘောဇဉ် သည်လည်းကောင်း၊ သာယာအပ် (ခံယူအပ်)သော ရွှေငွေဖြင့် ဝယ်အပ်သော ဘောဇဉ်သည် လည်းကောင်း၊ နဂိုကပင် ပယ်ထိုက်သော ဘောဇဉ်ဖြစ်ရကား မိမိက အပ်သောဘောဇဉ်ကို ဖြစ်စေ၊ မအပ်သောဘောဇဉ်ကို ဖြစ်စေ စားဆဲဖြစ်စေကာမူ ပယ်မြစ်သည့်အတွက် ပဝါရိတ် မသင့်။

ဟတ္ထေသု-သပိတ်, ခံတွင်း, လက်တို့တွင်၊ ယတ္ထ ကတ္ထစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်၌၊ ဘောဇနေ-ဘောဇဉ်သည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ သာပေက္ခော-ငဲ့ကွက်ခြင်းရှိသည်သာလျှင်၊ (ဟုတွာ)၊ [သပိတ် စသည်၌ ရှိသော အစာကို စားလို သော စိတ်ရှိနေခြင်းကို “သာပေက္ခ”ဟု ဆိုသည်။] အည-အခြားသော၊ ဝုတ္တ လက္ခဏ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ ဘောဇနံ-ကို၊ သစေ ပဋိက္ခိပတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ပဝါရေတိ-၏၊ ပန-ကား၊ နိရပေက္ခော-ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ ယံ-အကြင် ဘောဇဉ်သည်၊ ပတ္တာဒိသု-သပိတ် အစရှိသည်တို့၌၊ အဝသိဋ္ဌ-ကြွင်းကျန်၏၊ စ-ထိုသို့ ကြွင်းကျန်ပါသော်လည်း၊ တံ-ထိုဘောဇဉ်ကို၊ အဇ္ဈောဟရိတုကာမော-စားမျိုးခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ န (ဟောတိ)-အံ့၊ အညဿဝါ-အခြားသူအားမူလည်း၊ ဒါတုကာမော-ပေးခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (ဟောတိ-အံ့)၊ အညတြဝါ-အခြားအရပ်သို့မူလည်း၊ ဂန္တာ-၍၊ ဘုဒ္ဓိတုကာမော-သည်၊ (ဟောတိ-အံ့၊ ဧဝံသတိ)၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ပဋိက္ခိပန္နောပိ-ပယ်မြစ်ပါသော်လည်း၊ န ပဝါရေတိ-ပဝါရိတ် မသင့်။

ပန-ကား၊ ဟတ္ထပါသေ ဌိတောတိ ဧတ္ထ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဘိက္ခု-သည်၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ အာနိသဒဿ-တင်ပါး၏၊ ပစ္ဆိမန္တတော-နောက်အစွန်းမှ၊ ပဌာယ-စ၍လည်းကောင်း၊ ဌိတော-ရပ်နေသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ပဏှိနံ-ဖနောင့်တို့၏၊ အန္တတော-အစွန်းမှ၊ ပဌာယ-လည်းကောင်း၊ နိပန္နော-လျောင်းနေသည်၊ သစေ(ဟောတိ)-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ယေန ပဿေန-အကြင်နံပါးဖြင့်၊ နိပန္နော-လျောင်းနေ၏၊ တဿ-ထိုနံပါး၏၊ ပါရိမန္တတော-ထိုဘက်အစွန်းမှ၊ ပဌာယ-စ၍လည်းကောင်း၊ နိသိန္နဿ ဝါ-ထိုင်နေသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဌိတဿ ဝါ-ရပ်နေသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ နိပန္နဿ ဝါ-လျောင်းနေသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဒါယကဿ-ဒါယကာ၏၊ ပသာရိတဟတ္ထံ-ဆန့်တန်းအပ်သောလက်ကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ ယံ အဂီ-အကြင်အင်္ဂါသည်၊ အာသန္နတရံ-သာ၍နီး၏၊ တဿ-ထိုအင်္ဂါ၏၊

ဘောဇနေသတိ။ ။ပဉ္စသု ဘောဇနေသု ဧကသ္မိပိ ဘောဇနေ သတိ၊ အညံ ဝုတ္တလက္ခဏံ ဘောဇနန္တိ-ပတ္တာဒိဂတတော အညံ ဝုတ္တလက္ခဏံ ပဉ္စသု ဘောဇနေသု ဧကမ္ပိ ဘောဇနံ။

နိရပေက္ခော။ ။“ယံ ပတ္တာဒိသု၊ ပေ၊ ဒါတုကာမော”ဖြင့် နိရပေက္ခော၏ အကျယ်သရုပ်ကို ပြသည်၊ မစားလိုခြင်း၊ သူများပေးလိုခြင်းကို “နိရပေက္ခ”ခေါ်သည်-ဟူလို၊ [နိရပေက္ခော ဟောတိတိ ဧတဿေဝ ဝိဝရဏံ၊ ယံ ပတ္တာဒိသုတိအာဒိ။]

အညတြ၊ ပေ၊ ကာမော။ ။နိရပေက္ခဖြစ်သူသာ ပဝါရိတ် မသင့်သည်မဟုတ်သေး၊ အခြား တစ်နေရာသို့ သွား၍ စားဦးမည့်သူလည်း (စားဆဲမဟုတ်သောကြောင့်) ပဝါရိတ် မသင့်-ဟူလို၊ [န ကေဝလံ နိရပေက္ခော ဝါတိ အာဟ-အညတြ ဝါတိအာဒိ။]

ဩရိမန္တေန-ဤဘက်အစွန်းဖြင့်၊ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ-ပိုင်းခြား၍၊ အမုတေယျဟတ္ထော-
အခွဲအားဖြင့် ၃ တောင်ကို၊ ဝါ-၂ တောင်ထွာကို၊ ဟတ္ထပါသောတိ-ဟတ္ထပါသ်
ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ တသ္မိ-ထိုဟတ္ထပါသ်၌၊ ဌတွာ-၍၊ အဘိဟဋ်-ရှေးရှုဆောင်
အပ်သော ဘောဇဉ်ကို၊ ပဋိက္ခိပန္တဿေဝ-ပယ်မြစ်သော ရဟန်း၏သာ၊ ပဝါရဏာ-
ပယ်မြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တတော-ထိုဟတ္ထပါသ်မှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ ဝါ-
ပြင်ဘက်၌၊ (အဘိဟဋ်-ကို၊ ပဋိက္ခိပန္တဿ-၏၊ ပဝါရဏာ-သည်၊) န (ဟောတိ)-
ဖြစ်။ [အထက်နှင့် အောက် ဟတ္ထပါသ်တိုင်းနည်းများလည်း
ဒန္တပေါဏသိက္ခာပုဒ်၌ လာဦးလတ္တံ့။]

အဘိဟရတိတိ-ကား၊ ဟတ္ထပါသပ္ပန္နရေ-ဟတ္ထပါသ်အတွင်း၌၊ ဌိတော-
တည်သူ သည်၊ ဂါဟဏတ္ထံ-ခံယူစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဥပနာမေတိ-အနီးသို့
ညွတ်စေအံ့၊ ဝါ-ကပ်အံ့၊ ပန-ဆက်၊ အနန္တရနိသိန္နောပိ-အခြားမဲ့၌
ထိုင်နေသည်လည်းဖြစ်သော၊ (ကပ်၍နေသည်လည်းဖြစ်သော) ဘိက္ခု-သည်၊
ဟတ္ထေဝါ-လက်၌သော်လည်း ကောင်း၊ အာဓာရကေဝါ-
သပိတ်ခြေ၌သော်လည်းကောင်း၊ [ဝါသဒ္ဓါသည် အဝုတ္တ ဝိကပ္ပနဖြစ်၍ “ဉ္စိရူသု
ဝါ”ဟု ဝိကပ်ပြု။] ဌိတံ-တည်သော၊ ပတ္တံ-သပိတ်ကို၊ အနဘိဟရိတွာဝ-
ရှေးရှုမဆောင်မူ၍သာလျှင်၊ ဘတ္တံ-ထမင်းကို၊ ဂဏှထ-ယူပါ ကုန်လော့၊ ဣတိ-
ဤသို့၊ သစေ ဝဒတိ-အကယ်၍ လျှောက်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တံ-ထိုထမင်းကို၊
ပဋိက္ခိပတော-ပယ်မြစ်သော ရဟန်း၏၊ ပဝါရဏာ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ [ကိုယ်ဖြင့်
ရှေးရှုဆောင်သောကြောင့် ပယ်သော်လည်း ပဝါရိတ် မသင့်၊] ဘတ္တပစ္ဆိ-
ထမင်းတောင်းကို၊ အာနေတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဘူမိယံ-မြေ၌၊
ဌပေတွာ-ထားပြီး၍၊ (ထားပြီးမှ) ဧဝံ-ဤသို့ ဘတ္တံ ဂဏှထဟူ၍၊ ဝုတ္တေပိ-
လျှောက်အပ်ရာ၌လည်း၊ ဧသေဝ-ပင်၊ နယော-တည်း၊ ပန-ကား၊ ဤသကံ-
ဇဉ်ငယ်၊ (အနည်းငယ်)၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-မြှောက်၍သော်လည်းကောင်း၊ အပနာမေတွာ
ဝါ-စောင်း၍သော်လည်းကောင်း၊ ဂဏှထ-ခံယူပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်
အပ်သော်၊ တံ-ထိုထမင်းကို၊ ပဋိက္ခိပတော-၏၊ ပဝါရဏာ-သည်၊ ဟောတိ-၏။
[မြှောက်ခြင်း၊ စောင်းခြင်းသည် “ရှေးရှုဆောင်ခြင်း”ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။
]

ဘတ္တပစ္ဆိ-ကို ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ပရိဝိသန္တဿ-ဆွမ်းလုပ်ကျွေးစဉ်၊ ဝါ-ဆွမ်းလိုက်
နေစဉ်၊ အညော-အခြားသူသည်၊ အဟံ-သည်၊ ဓာရေဿာမိ-ဆွမ်းတောင်းကို
ဆောင်ပေးအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဂဟိတမတ္တကမေဝ-ကိုင်အပ်ကာမျှကိုသာ၊
(ကိုင်ရုံကလေးလောက်ကိုသာ)၊ ကရောတိ-၏၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ပရိဝေသကော

ဂါဟဏတ္ထံ ဥပနာမေတိ။ ။ဥပနာမေတိတိ ဣမိနာ ကာယာဘိဟာရံ (ကိုယ်ဖြင့်
ရှေးရှု ဆောင်ခြင်းကို) ဒေသေတိ။ [ဂါဟဏတ္ထံဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊ အကပ်မခံသူကို
ယူစေ ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် “ဂါဟဏတ္ထံ”ဟု ရှိရမည်။]

ယေဝ-ဆွမ်းလုပ်ကျွေးသူသည်သာ (ဆွမ်းလိုက်သူသည်သာ)၊ တံ-ထိုဆွမ်းတောင်းကို၊ ဓာရေတိ-ဆောင်နေရ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သာ-ထိုဆွမ်းတောင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ (ပရိဝေသကေန-သည်)၊ အဘိဟဋ္ဌာဝ-ရှေးရှုဆောင်အပ်သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ တတော-ထိုဆွမ်းတောင်းမှ၊ ဒါတုကာမတာယ-ပေးခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂဏန္တံ-နှိုက်ယူဆဲကို၊ ပဋိက္ခိပန္တဿ-၏၊ ပဝါရဏာ-သည်၊ ဟောတိ-၏။

ပန-ကား၊ ပရိဝေသကေန-သည်၊ ဖုဋ္ဌမတ္တာဝ-တိအပ်ကာမျှသည်သာ၊ သစေဟောတိ-အံ့၊ ဣတရောဝ-အခြားသူသည်သာ၊ နံ-ထိုဆွမ်းတောင်းကို၊ (သစေ) ဓာရေတိ-အကယ်၍ ဆောင်ထားအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တတော-ထိုဆွမ်းတောင်းမှ၊ ဒါတုကာမတာယ-ကြောင့်၊ ဂဏန္တံ-နှိုက်ယူနေဆဲကို၊ ပဋိက္ခိပန္တဿ-၏၊ ပဝါရဏာန ဟောတိ၊ ကဋ္ဌုနာ-ဇွန်းဖြင့်၊ ဥဒ္ဓဋေ ပန-ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီးသော ဘောဇဉ်၌ကား၊ (ပဝါရဏာ-သည်)၊ ဟောတိ-၏၊ ဒိန္နံ-၂ ဦးကုန်သော ဆွမ်းလိုက်သူကူညီသူတို့၏၊ သမဘာရေပိ-အညီအမျှ ဆောင်အပ်သော ဝန်၌လည်း၊ ပဋိက္ခိပန္တော-သည်၊ ပဝါရေတိယေဝ-သည်သာ၊ အနန္တရဿ-အခြားမဲ့ရဟန်းအား၊ ဒိယုမာနေ-ပေးအပ်စဉ်၊ ဣတရော-အခြားသော ရဟန်းသည်၊ ပတ္တံ-ကို၊ ပိဒဟတိ-ပိတ်ထားအံ့၊ အညဿ-အခြားရဟန်းဖို့၊ အဘိဟဋ္ဌံ နာမ-ဆောင်အပ်သည်မည်သော ဘောဇဉ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပဋိက္ခိတ္တံ-ပယ်မြစ်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဝါရဏာ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ။

ပဋိက္ခေပေါတိ ဧတ္ထ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဝါစာယ-နှုတ်ဖြင့်၊ အဘိဟဋ္ဌေ-ရှေးရှုဆောင်အပ်သော ဘောဇဉ်၌၊ ပဋိက္ခေပေါ-ပယ်မြစ်ခြင်းသည်၊ န ရဟတိ-မတက်ရောက်၊ ဝါ-အထမမြောက်၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ကာယေန-ဖြင့်၊ အဘိဟဋ္ဌံ-ကို၊ အင်္ဂုလိစာလနာဒိနာ-လက်ချောင်းကို လှုပ်စေခြင်း အစရှိသော၊ ကာယဝိကာရေန ဝါ-ကိုယ်၏ထူးခြားသော အမူအရာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အလံ-တော်ပြီ၊ မာ ဒေဟိ-မပေးနှင့်တော့၊ ဣတိ အာဒိနာ-ဤသို့ အစရှိသော၊ ဝစီဝိကာရေန ဝါ - နှုတ်၏ ထူးခြားသော အမူအရာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊

ကာယဝိကာရေန။ ။အင်္ဂုလိ ဝါ ဟတ္ထံ ဝါ မက္ခိကာဗီဇနိ ဝါ (ခြင်ယပ်) စိဝရကဏ္ဍံ ဝါ (သင်္ကန်းစွန်း) စာလေတိ-လှုပ်စေ၏၊ ဝါ-လှုပ်၍ ပယ်မြစ်၏၊ ဘမုကာယ ဝါ အာကာရကရောတိ- မျက်မှောင်ကုပ်လျက် မလိုချင်သော အခြင်းအရာကို ပြု၏၊ ကုဒ္ဒေါ ဝါ ဩလောကေတိ-ဆွမ်း(ဟင်း) လိုက်သည်ကို စိတ်ဆိုးသည် ဖြစ်၍လည်း ကြည့်၏၊ ဧဝံ ဝုတ္တေန အင်္ဂုလိစာလနာဒိနာ ကာယဝိကာရေန။

ဝစီဝိကာရေန။ ။အလံတိ ဝါ န ဂဏှာမိတိ ဝါ မာ အာကိရာတိ ဝါ အပဂစ္ဆ (ဖဲလော့) ဣတိ ဝါ ဧဝံ ယေန ကေနစိ ဝစီဝိကာရေန၊ အဘိဟဋ္ဌေ ပန ဘတ္ထေ-ရှေးရှုဆောင်အပ်ပြီး ဖြစ်နေသော ထမင်း၌ကား၊ ပဝါရဏာယ ဘိတော- ပဝါရိတ်သင့်မှာ ကြောက်သည် ဖြစ်၍၊

ပဋိက္ခိပတော-၏။ ပဝါရဏာ-သည်။ ဟောတိ-၏။ ဧကော-တစ်ယောက်သော
ဒါယကာသည်။ သမံသကံ-အသားနှင့်တကွဖြစ်သော။ ရသံ-အရည်ကို။ အဘိ
ဟရတိ-ရှေးရှုဆောင်၏။ ရသံ ပဋိဂ္ဂဏှထာတိ-ရသံ ပဋိဂ္ဂဏှထဟူ၍။ ဝါ-အရည်ကို
ခံယူပါကုန်ဟူ၍။ ဝဒတိ-လျှောက်၏။ တံ-ထိုစကားကို။ သုတွာ-ကြားရ၍။ ပဋိက္ခိ
ပတော-၏။ ပဝါရဏာ-သည်။ နတ္ထိ-မရှိ။ ပန-ကား။ မံသရသံ (ပဋိဂ္ဂဏှထာ)တိ-
ဟူ၍။ ဝါ-အသားအရည်ကို ခံယူပါကုန်ဟူ၍။ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်။ ပဋိက္ခိ
ပတော-၏။ ပဝါရဏာ-သည်။ ဟောတိ-၏။ ပန-ဆက်။ ဣမံ ဂဏှထာတိ-ဟူ၍။
ဝါ-ဤဟာကို ခံယူပါကုန်ဟူ၍။ ဝုတ္တေ-(အမည်မတပ်ဘဲ) လျှောက်အပ်ရာ၌။
(ပဋိက္ခိပတော-၏။ ပဝါရဏာ-သည်။) ဟောတိယေဝ-ဖြစ်သည်သာ။ မံသံ-
အသားကို။ ဝိသု-အရည်မှ သီးခြား။ ကတွာ-ပြု၍။ ဝါ-ခွဲခြား၍။ မံသရသံ
(ပဋိဂ္ဂဏှထာ)တိ-ဟူ၍။ ဝါ-၍။ ဝုတ္တေဝိ-လျှောက်အပ်ရာ၌လည်း။ သာသပမတ္တံ-
သော။ ခဏှံ-အသားတုံးသည်။ သစေပိ အတ္ထိ-အကယ်၍မူလည်း ရှိသေးအံ့။
(ဧဝံ သတိ-ဤသို့ရှိသေးလတ်သော်။) ပဋိက္ခိပတော ပဝါရဏာ ဟောတိ။
(သာသပမတ္တံ-သော။ ခဏှံ-သည်။) သစေ နတ္ထိ-အံ့။ (ဧဝံသတိ၊ ပဋိက္ခိပိတု-ငှာ)
ဝဇ္ဇတိ-၏။

ကဋ္ဌိရပနသာဒိဟိ-အညောက်၊ ပိန္နသီးအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ မိဿေတွာ-ရော၍။
မစ္ဆမံသံ-ငါး၊ အသားကို။ ပစန္နိ-ကျိုချက်ကြကုန်၏။ တံ-ထိုဟင်းကို။ ဂဟေတွာ-
ယူ၍။ ကဋ္ဌိရသုပ-အညောက်ဟင်းရည်ကို။ ဂဏှထ-ကုန်။ ပနသဗျဉ္ဇနံ-ပိန္နဟင်းလျာ
ကို။ ဂဏှထ-ကုန်။ ဣတိ-သို့။ ဝဒတိ-အံ့။ ဧဝမိ-ဤသို့လျှောက်ပါသော်လည်း။ န
ပဝါရေတိ-မသင့်။ ကသွာ-နည်း။ အပ္ပဝါရဏာရဟဿ-ပဝါရိတ်မထိုက်သော
ဟင်း၏။ နာမေန-ဖြင့်။ ဝုတ္တတ္တာ - လျှောက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ဟတ္ထေ အပနေတွာ (မိမိလက်တို့ကို ရုပ်သိမ်းထား၍) ပုနပ္ပုနံ ပတ္တေ ဩဒနံ အာကိရန္တံ
(ထည့်နေသူကို) “အာကိရ အာကိရ-ထည့်ဟ ထည့်ဟ၊ ကောဇ္ဇေတွာ ကောဇ္ဇေတွာ ပူရေဟိ-
ဖိ၍ ဖိ၍ ဖြည့်ဟ၊ ဣတိ ဝဒတော ပဝါရဏာ န ဟောတိ။

ဧသနယော--ဘတ္တံ အဘိဟရန္တံ ဘိက္ခု၊ သလ္လက္ခေတွာ (မိမိအားပေးဖို့ရန် ဆွမ်းကို
ရှေးရှု ဆောင်နေသော ရဟန်းကို အရိပ်အကဲ မှတ်သား၍) “ကိ အာဝုသော ဣတောပိ
ကိဉ္စိ ဂဏှိဿသိ-ဘယံနယ်လံ ငါ့ရှင်၊ ဒီအထဲက ယူဦးမလား”ဟုလည်းကောင်း “ဒမ္ပိ တေ
ကိဉ္စိ-ဒီကတောင်မှ တစ်ခုခု ပေးချင်သေးရဲ့”ဟုလည်းကောင်း။ ဝဒတောပိ-ပြောသောရဟန်း
မှားလည်း ဤနည်းအတိုင်းပင်။ (ပဝါရိတ်မသင့်-ဟူလို)--- ဋီကာ။

မံသရသံ ။ “မံသဿ+ရသော”ဟု တပွရိသ်ဝိဂ္ဂဟပြုလျှင် အသားမပါသော
အရည်ကိုသာ “မံသရသ”ဟု ခေါ်ရသော်လည်း “မံသံ စ+ရသော စ”ဟု
ဒွန်ဝိဂ္ဂဟပြုရာ၌ကား အသားလည်း ပါသော အရည်ကို “မံသရသ”ဟု ခေါ်ရ၏။ ထို့ကြောင့်
“မံသရသံ ဂဏှထ”ဟု လျှောက်ထား ရာ၌ ပယ်မြစ်သူမှာ အသားကို
ပယ်ရာရောက်သောကြောင့် ပဝါရိတ် သင့်သည်။

မစ္ဆမံသဗျဉ္ဇနံ-ငါးဟင်းလျာ၊ အသားဟင်းလျာကို၊ ဂဏှထ-ကုန်၊ ကူတိ ဝါ-ဤသို့
 သော်လည်းကောင်း၊ ကူမံ-ဤဟာကို၊ ဂဏှထ-ကုန်၊ ကူတိဝါ-လည်းကောင်း၊
 ဝုတ္တေပန-လျှောက်အပ်ရာ၌ကား၊ ပဝါရေတိ-၏၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-
 ဤကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ သင်္ခေပေါ-အကျဉ်းတည်း၊ ဝိတ္တာရော ပန-ကိုကား၊
 သမန္တပါသာဒိကာယံ-၌၊ ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီ။

ပန-ဆက်၊ ဂမနာဒီသု-သွားခြင်း အစရှိသော ကုရိယာပုတ်တို့တွင်၊ ယသ္မိ
 ကုရိယာပထေ-အကြင်ကုရိယာပုတ်၌၊ ပဝါရေတိ-၏၊ တံ-ထိုကုရိယာပုတ်ကို၊
 အကောပေန္တေနေဝ-မဖျက်ဘဲသာ၊ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ-စားရာ၏၊ အနတိရိတ္တန္တိ-ကား၊ န
 အတိရိတ္တံ-အကြွင်းအကျန်မဟုတ်သော၊ န အဓိကံ-အပိုအလျှံ မဟုတ်သော၊
 [ခါဒနီယံ ဝါ ဘောဇနီယံ ဝါ၌ စပ်၊] ကူတိ အတ္ထော-နက်၊ ပန-ဆက်၊ တံ-ထို
 အနတိရိတ္တဟူသည်၊ အကပ္ပိယကတာဒိဟိ-အကပ္ပိယက အစရှိကုန်သော၊
 သတ္တဟိ-၇ ပါးကုန်သော၊ ဝိနယကမ္မာကာရေဟိ-ဝိနည်းကံ အခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊
 အကတံဝါ-မပြုအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်သည်လည်းကောင်း၊ ဂိလာနဿ-
 ဂိလာန၏၊ အနဓိကံ-အပိုအလျှံမဟုတ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်သည်လည်းကောင်း၊
 ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ အကပ္ပိယကတန္တိအာဒိ-
 အကပ္ပိယကတံ အစရှိသော ပါဠိရပ်ကို၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

တတ္ထ-ထိုအကပ္ပိယကတံ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ယံဖလံဝါ-အကြင်အသီးကို
 သော်လည်းကောင်း၊ ယံ ကန္တမူလာဒိဝါ-အကြင် သစ်ဥ၊ သစ်မြစ် အစရှိသည်ကို
 သော်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ သမဏကပ္ပိယေဟိ-ရဟန်းတို့၏
 ကပ္ပိခြင်းတို့ဖြင့်၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သည်ကို၊ ဝါ-ကပ္ပိမှုကို၊ အကတံ-မပြုအပ်၊ ယဉ္ဇ-
 အကြင်ဘောဇဉ်သည်လည်း၊ အကပ္ပိယမံသံ ဝါ-မအပ်သော အသားကြီးသည်
 သော်လည်းကောင်း၊ (အသားကြီး ၁၀ ပါးကို ဆိုသည်၊) အကပ္ပိယဘောဇနံ ဝါ-
 မအပ်သော ဘောဇဉ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ (ကုလဒ္ဒသန စသည်ကြောင့်
 ဖြစ်သော ဘောဇဉ်၊) (ဟောတိ-၏၊) ဧတံ- ဤ မကပ္ပိအပ်သော အသီး၊ အဥ၊

အကပ္ပိယကတံ စသည်။ ။ အနတိရိတ္တပုဒ်ကို ဖွင့်သော အရာဖြစ်၍ “အကပ္ပိယကတံ”
 စသည်ဖြင့် အတိရိတ်ဝိနည်းကံ ပြုသော်လည်း ပြုရာမရောက်သော အင်္ဂါများကို
 ဆိုထားသည်၊ အတိရိတ်ဝိနည်းကံ ပြုရာရောက်သော အင်္ဂါများကိုကား “အတိရိတ္တံ ပန
 တဿေဝ ပဋိပက္ခ နယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ”ဟု မိန့်လတ္တံ့။

အကပ္ပိယကတံ ။ ။ အတိရိတ္တသဒ္ဒါသည် အတိရိတ်ဝိနည်းကံ တိုင်အောင်သော
 အနက်ကို မဟော၊ “အပိုအလျှံ-အကြွင်းအကျန်” အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့်
 “အကပ္ပိယံ+အတိရိတ္တံ+ ကတံ”ကို ကြည့်၍ မအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို အပိုအလျှံ
 အကြွင်းအကျန် ပြုအပ်သည်ကို “အကပ္ပိယကတံ”ဟု မှတ်ပါ၊ ဆိုလိုရင်းကား-“အလမေတ်
 သဗ္ဗံ”ဟု အပိုအလျှံပြုအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်က အပ်သောပစ္စည်း မဟုတ်လျှင်
 အတိရိတ်ဝိနည်းကံပြုရာ၌ အင်္ဂါတစ်ပါး ပျက်ကွက်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။

အသီး၊ အဥ၊ အမြစ်၊ မအပ်သော အသားကြီး၊ မအပ်သော ဘောဇဉ်သည်။ အကပ္ပိယံနာမ-အကပ္ပိယ မည်၏။ အကပ္ပိယံ-မအပ်သော၊ တံ-ထိုဘောဇဉ်ကို။ အလမေတံ သဗ္ဗန္တိ- အလမေတံ သဗ္ဗဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အတိရိတ္တံ-အပိုအလျှံကို။ ကတံ-ပြုအပ်သည်။ (သမာနံ-ဖြစ်လတ်သော်၊ ဝါ-ဖြစ်သော၊ တံ-ထို ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို) အကပ္ပိယကတန္တိ-ဟူ၍၊ ဝါ-မအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို အပို အလျှံ ပြုအပ်၏ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထိုက်၏။ အပ္ပဋ္ဌိဂ္ဂဟိတကတန္တိ-ကား၊ ဘိက္ခုနာ- သည်၊ အပ္ပဋ္ဌိဂ္ဂဟိတယေဝ-အကပ်မခံအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကိုပင်၊ ပုရိမနယေ နေဝ-အလမေတံ သဗ္ဗဟူသော ရှေးနည်းဖြင့်သာ၊ အတိရိတ္တံ-အပိုအလျှံကို၊ ကတံ- ပြုအပ်သည်။ (ဟောတိ-၏။)

အနုစ္စာရိတကတန္တိ-ကား၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို၊ ကာရေတုံ- ပြုစေခြင်းငှာ၊ အာဂတေန-လာသော၊ ဘိက္ခုနာ-သည်၊ ဤသကမ္ပိ-စဉ်းငယ်လည်း၊ (အနည်းငယ်လည်း)၊ အနုက္ခိတ္တံ ဝါ-မမြှောက်အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ အနုပနာ မိတံ ဝါ-ဝိနည်းခိုရ်ဘက်သို့ မညွတ်စေအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ကတံ-သည်၊ (ဟောတိ-၏။) [အနုစ္စာရိတကို “အနုက္ခိတ္တံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဥ+စရ၊ ကာရိတံကျေ၊ “အထက်၌+မဖြစ်စေအပ်”ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်၏။]

အဟတ္ထပါသေ ဌိတေန ကတန္တိ-ကား၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သည်ကို၊ ကာရေတုံ- ငှာ၊ အာဂတဿ-လာသော ရဟန်း၏၊ ဟတ္ထပါသတော-မှ၊ ဗဟိ-ပြင်ဘက်၌၊ ဌိတေန-တည်သော ဝိနည်းခိုရ်သည်၊ ကတံ-သည်၊ (ဟောတိ-၏။) အဘုတ္တာဝိနာ ကတန္တိ-ကား၊ ယော-အကြင်ဝိနည်းခိုရ်သည်၊ အတိရိတ္တံ-အပိုအလျှံကို၊ ကရောတိ- ၏၊ တေန-ထိုဝိနည်းခိုရ်သည်၊ ပဝါရဏပူဟောနကံ-ပဝါရိတ်လောက်သော၊ ဘောဇနံ-ကို၊ အဘုတ္တေန-စားပြီး မဟုတ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ကတံ-သည်၊ (ဟောတိ-၏။) ဘုတ္တာဝိနာ ပဝါရိတေန အာသနာ ဝုဋ္ဌိတေန ကတန္တိ ဣဒံ- ဘုတ္တာဝိနာ၊ ပေ၊ ကတံဟူသော ဤအင်္ဂါသည်၊ ဥတ္တာနမေဝ- ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်သာ။ [“ဘုတ္တာ ဝိနာ-တချို့တစ်ဝက် စားပြီးသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ပဝါရိတေန-ပဝါရိတ်သင့်သော ရဟန်းသည်၊ အာသနာ-မှ၊ ဝုဋ္ဌိတေန- ထပြီးသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ကတံ-သည်၊ (ဟောတိ-၏။)]

အလမေတံ သဗ္ဗန္တိ အဝုတ္တန္တိ-ကား၊ ဝစီဘေဒံ-စကားလုံး၏ ကွဲပြားမှုကို၊ ဝါ- နှုတ်မြွက်မှုကို၊ ကတွာ-၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အလမေတံ သဗ္ဗဟူ၍၊ အဝုတ္တံ-မဆိုအပ် သည်၊ ဟောတိ-၏။ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ ဣမေဟိ ဝိနယမဓ္မာ

အပ္ပဋ္ဌိဂ္ဂဟိတကတံ။ ။အကပ် မခံအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို “အလမေတံ သဗ္ဗံ”ဟု အပိုအလျှံပြုလျှင် အင်္ဂါတစ်ပါး ပျက်၏။ ကတံ၏ ကတ္တာကို “ဝိနယမရေန”ဟု ထည့်၊ အလမေတံ သဗ္ဗံ”ဟု ဆိုမည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို “ဝိနယမရေ”ဟု ခေါ်သည်။

ကာရေဟိ-ဤဝိနည်းကံ အခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊ ယံ-အကြင်ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ အတိရိတ္တံ-အပိုအလျှံကို၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သည်ကို၊ [အတိရိတ္တံကို “ကပ္ပိယံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသူ စားအပ် စားကောင်းသည်ကို၊] အကတံ-မပြုအပ်၊ ယဉ္ဇ-အကြင် ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်သည်လည်း၊ ဂိလာနာတိရိတ္တံ-ဂိလာန၏ အပိုအလျှံ အကြွင်းအကျန်သည်၊ န-မဟုတ်၊ တဒုဘယမ္ပိ-ထို ၂ ပါးစုံသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ် သည်လည်း၊ (ဝိနည်းကံဖြင့် အတိရိတ္တကပ္ပိယ ဖြစ်အောင်လည်း မပြုအပ်၊ ဂိလာန၏ အကြွင်းအကျန်လည်း မဟုတ်သော ထို ၂ ပါးစုံသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ် သည်လည်း)၊ အနတိရိတ္တံ-အနတိရိတ္တ မည်၏၊ ပန-ကား၊ အတိရိတ္တံ-အပိုအလျှံ ဖြစ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို၊ တဿေဝ-ထိုအနတိရိတ္တ ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်၏ပင်၊ ပဋိပက္ခနယေန-ဆန့်ကျင်ဘက်နည်းအားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

အပိစ-စိုးစဉ်း အနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ [ပဋိပက္ခနည်းဖြင့် သိပါဟု ဆိုသော်လည်း အနည်းငယ်ထူးသောအရာ ရှိသေးသည်-ဟူလို၊] ဧတ္ထ-ဤ အတိရိတ်ဖြစ်အောင် ပြုရာ၌၊ (တစ်နည်း) ဧတ္ထ-ဤပဋိပက္ခအရာတို့တွင်၊ ဘုတ္တာ ဝိနာကတံ ဟောတီတိ-ကား၊ အန္တမသော-အောက်ထပ်ဆုံးအားဖြင့်၊ အနန္တရ နိသိန္နဿ-အခြားမဲ့၌ ထိုင်နေသောရဟန်း၏၊ ပတ္တတော-သပိတ်မှ၊ ဧကမ္ပိ-တစ်ခု လည်းဖြစ်သော၊ သိတ္ထံ ဝါ-ထမင်းလုံးကိုသော်လည်းကောင်း၊ မံသဟိရံ ဝါ-အသားမျှင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ခါဒိတွာ-ခဲစားပြီး၍၊ ကတမ္ပိ-ပြုအပ်သော အာမိသသည်လည်း၊ ဘုတ္တာဝိနာ-စားပြီးသူသည်၊ ကတံ-ပြုအပ်သည်၊ (ပြုအပ်ရာ

ဝိနယကမ္မာကာရေဟိ။ ။(၁)ကပ္ပိယခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို (၂) အကပ်ခံ၍ (၃) ကြွမြှောက်လျက် (သို့မဟုတ်) (မမြှောက်နိုင်လျှင်) ဝိနည်းခိုရ်ဘက်သို့ ညွှတ်စေလျက် (၄) ဟတ္ထပါသ်အတွင်းမှာ တည်စေသောအခါ (၅) ဝိနည်းခိုရ်သည် ဆွမ်းစားပြီး ဖြစ်ရမည်၊ ဘာကြောင့်နည်း၊-စားပြီး မဟုတ်သူက “အလမေတံ သဗ္ဗံ-ဤအားလုံးကို ငါတော်ပြီ”ဟု မဆိုနိုင်သောကြောင့်တည်း၊ [ထိုစားပြီးပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဝါရိတ်သင့်သူ မဟုတ်လျှင် ထိုစားရာအရပ်မှ ထသည်ဖြစ်စေ၊ မထ သည်ဖြစ်စေ အရေးမကြီး၊] (၆) စားစဉ်က ပဝါရိတ်သင့်ထားသူ ဖြစ်လျှင် ထိုင်နေရာမှ မထ သေးဘဲ (၇) ထိုဝိနည်းခိုရ်က “အလမေတံ သဗ္ဗံ”ဟု ပါဠိ-မြန်မာ အလိုရှိရာဖြင့် ဆိုရမည်။

အလမေတံအနက်။ ။”ဘူသဏေ ဝါရဏေ စာလံ၊ ဝုစ္စတေ ပရိယတ္တိယံ” (၁၁၆၀) အဘိဓာန်လာ အလံသဒ္ဒါ၏ အနက်တို့တွင် ဝါရဏ=ပယ်ရှားတားမြစ်ခြင်း အနက်ကို ယူစေ လို၏၊ “အလမေတံ သဗ္ဗံ-ယခု သင်ယူလာသော ခဲဖွယ်၊ ဘောဇဉ်အားလုံး တော်ပြီ၊ ငါမစား လိုတော့၊ ငါ၏အကြွင်းအကျန် အတိရိတ္တ ဖြစ်ပြီ” ဟူလို။

ဋီကာ။ ။ဋီကာသစ်၌ကား “ပရိယတ္တိ (ပရိယတ္တ)-စွမ်းနိုင်၊ သင့်တော်ခြင်း”အနက်ကို ဖွင့်၏။ [ဧတံ သဗ္ဗံ အလံ ပရိယတ္တံ-ယခု သင်ယူလာခဲ့သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ် အားလုံးသည် သင့်အတွက် တော်လောက်ပြီ၊ ဣဒမ္ပိ တေ အဓိကံ-ဒိဟာတောင်မှ သင့်အတွက် အပိုရတာ ဖြစ်တယ်၊ ဣတော အညံ န လစ္ဆသီတိ အဓိပ္ပာယော-သည့်ပြင် နောက်ထပ် ရတော့မည် မဟုတ်-ဟု ဆိုလိုသတိ။]

ရောက်သည်။) ဟောတိ-၏။ ယော-အကြင်ဝိနည်းဓိုရ်သည်။ ပါတောဝ-စောစော
၌ပင်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဘုတ္တာဝိ-စားပြီးသည်၊ ပဝါရိတော-တော်ပြီ တန်ပြီဟု ပယ်မြစ်
စေအပ်ပြီးသည်၊ ဝါ-ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) နိသီဒတိယေဝ-ထိုင်မြဲ
ထိုင်နေ၏။ သော-ထိုဝိနည်းဓိုရ်သည်၊ ကာလေ-မွန်းတည့်ချိန်သည်၊ ဥပကဋ္ဌေပိ-
(နီးကပ်မှလည်း)၊ အဘိဟဋ္ဌ-ရှေးရှုဆောင်အပ်သော၊ ပိဏ္ဏ-ကို၊ ဘိက္ခုနာ-သည်၊
ဥပနိတံ-အနီးသို့ ကပ်ဆောင်အပ်သည်၊ (သမာနံ-သော်၊) ကပ္ပိယံ-အပ်အောင်၊
ကာတုံ-ငှာ၊ ဝါ-ခွင့်ကို၊ လဘတိ-၏။ [ပဝါရိတ်သင့်ပြီးပါသော်လည်း နေရာမှ
မထသေးသောကြောင့် အပ်အောင် ပြုကောင်းသည်-ဟူလို။]

ပန-ဆက်၊ ကပ္ပိယေ-အပ်သည်ကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော၊ တသ္မိ-ထိုအာမိသ
ထဲ၌၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-စားနေစဉ်၊ အညံ-အခြားသော၊ အာမိသံ-ကို၊ သစေ အာကိရန္တိ-
အကယ်၍ လောင်းထည့်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) တံ-ထိုအာမိသကို၊ သော-
ထိုပဌမဝိနည်းဓိုရ်သည်၊ ပန-တစ်ဖန်၊ ကာတုံ-အပ်အောင်ပြုခြင်းငှာ၊ န လဘတိ-
မရတော့၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) (ကသ္မာ တံ သော ပန ကာတုံ န လဘတိ-
နည်း၊) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ယံ-အကြင် အာမိသကို၊ အကတံ-အပ်အောင် မပြု
အပ်သေး၊ တံ-ထိုအာမိသကို၊ ကာတဗ္ဗံ-အပ်အောင် ပြုနိုင်၏။ ယေန စ-အကြင်
ဝိနည်းဓိုရ်သည်လည်း၊ အကတံ-အပ်အောင် မပြုအပ်သေး၊ တေနစ-သည်လည်း၊
ကာတဗ္ဗံ-အပ်အောင်ပြုနိုင်၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုအပ်ပြီ၊
("တသ္မာ-ထိုသို့ ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ သော ပန ကာတုံ န လဘတိ"
ဟု ရှေ့လှည့်စပ်ပါ။) တသ္မာ-ကြောင့်၊ တသ္မိ ဘာဇနေ-ထိုပဌမခွက်၌၊ ကရိယ
မာနေ-အတိရိတ္တဖြစ်အောင် ပြုအပ်သော်၊ ပဌမကတေန-ပဌမပြုအပ်သော
အာမိသနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ကတံ-ပြုအပ်သည်၊ (ပြုအပ်ရာ ရောက်သည်) ဟောတိ-
၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ တံ-ထိုနောက်ထပ် ထည့်အပ်သော အာမိသကို၊ (တသ္မိ
ဘာဇနေ-၌) ကာတုံ-အပ်အောင်ပြုခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ-မအပ်။

ပန-ကား၊ အညသ္မိ-ပဌမခွက်မှ အခြားသော၊ ဘာဇနေ-ခွက်၌၊ တေန ဝါ-
ထို ပဌမပြုသော ဝိနည်းဓိုရ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ အညေန ဝါ-
အခြားဝိနည်းဓိုရ် သည်သော်လည်းကောင်း၊ ကာတုံ-အပ်အောင်ပြုခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-
၏။ ဧဝံ-သို့၊ ကတံ-ပြုအပ်သော အာမိသကို၊ ပဌမကတေန - ပဌမ
ပြုအပ်ပြီးသော အာမိသနှင့်၊

ယံ ဟိ အကတံ။ ။ယေန (အကြင်ဝိနည်းဓိုရ်သည်) ပဌမံ ကပ္ပိယံ ကတံ၊ တေန ယံ
အကတံ၊ ကာတဗ္ဗံ (မပြုအပ်သေးသော အာမိသကို ကပ္ပိယဖြစ်အောင် ပြုနိုင်၏)
ပဌမဘာဇနေ ပန ကာတုံ န လဘတိ-သို့သော် ပဌမခွက်၌ကား မပြုရ၊ ယေန အကတံတိ
အညေန ဘိက္ခုနာ ယေန (အခြားရဟန်းဟူသော အကြင်သူသည်) ပဌမံ န ကတံ၊ တေန
ကာတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော၊ (ဝုတ္တံတိ သီဟဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ)။

မိသောတွာပိ-ရော၍လည်း၊ ဘုဒ္ဓိတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ စ-ဆက်၊ ကေဝလံ-(အခြား ပဝါရိတတို့မဖက်) သက်သက်၊ တဿ-ပဝါရိတ်သင့်၍ အတိရိတ်ပြုစေသော ထို ရဟန်းအားသာ၊ (ဘုဒ္ဓိတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်သည်ကား၊) န-မဟုတ်သေး၊ ပန- အဟုတ်ကား၊ ယေန-အကြင်ဝိနည်းမိရ်သည်၊ ကတံ-အပ်အောင်ပြုအပ်ပြီ၊ တံ- ထိုဝိနည်းမိရ်ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အညေသံ-ကုန်သော၊ ပဝါရိတာနမ္ပိ-ပဝါရိတ် သင့်ပြီး ကုန်သော ရဟန်းတို့အားလည်း၊ ဘုဒ္ဓိတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ပန-ဆက်၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြုအပ်သော်၊ အကတေန-အပ်အောင် မပြုအပ် သော အာမိသနှင့်၊ (ကတံ-အပ်အောင် ပြုအပ်ပြီးသော အာမိသသည်၊) မိဿံ-ရောသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ မရောလောက်အောင် အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ မုခဉ္စ-ခံတွင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဟတ္ထဉ္စ- လက်ကိုလည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓံ-စင်ကြယ်သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ-စားရာ၏။

ပန-ကား၊ ဂိလာနာတိရိတ္တံ-ဂိလာနာတိရိတ္တဟူသည်၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ (အကြွင်းအကျန်မဟုတ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်မဖက်သက်သက်၊) ဂိလာနဿ- ဂိလာန၏၊ ဘုတ္တာဝသေသေမေဝ-စားအပ်ပြီးမှ အကြွင်းအကျန်ဖြစ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်သည်သာ၊ န-မဟုတ်သေး၊ အထ ခေါ-အဟုတ်ကား၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ (အာဟဋ္ဌံ၌စပ်)၊ ဂိလာနံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ- ရည်စူး၍၊ အဇ္ဇ ဝါ-ယနေ၌သော်လည်းကောင်း၊ သွေ ဝါ-နက်ဖန်၌သော်လည်း ကောင်း၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ဣစ္ဆတိ-ခဲစားခြင်းငှာ အလိုရှိ၏၊ တဒါ ဝါ-၌သော် လည်းကောင်း၊ ခါဒိဿတိ-ခဲစားလတ္တံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြုံ၍၊ အာဟဋ္ဌံ-ဆောင် အပ်ပြီ၊ တံသဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ ဂိလာနာတိရိတ္တန္တိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထိုက်၏။

ခါဒနီယံ ဝါ ဘောဇနီယံ ဝါတိ-ကား၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ယာဝကာလိကံ-ယာဝကာလိကာခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ ခါဒေယျ ဝါ ဘုဇ္ဇေယျ ဝါ ပါစိတ္တိယန္တိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါငြ်၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ [အသနံ ပညာယတိ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အင်္ဂါ ၅ ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော

တံ ဌပေတွာ။ ။ “အလမေတံ သဗ္ဗံ-ဤအားလုံး ငါတော်မြီ”ဟု ဆိုထားသော ဝိနည်းမိရ် ဖြစ်ရကား အတိရိတ္တကပ္ပိယဖြစ်အောင် (သူ့ကိုယ်တိုင်)ပြုထားသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို မစားကောင်းသဖြင့် သူ့ကို ချန်ထားရသည်။

ယထာ ပန ।ပေ၊ ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ။ ။ အတိရိတ်ဝိနည်းကံပြု၍ စားသော ရဟန်းသည် ပါးစပ်၌ လည်းကောင်း၊ လက်၌လည်းကောင်း အာမိသရှိနေလျှင် ထိုအာမိသတို့က အတိရိတ်ဝိနည်းကံ ပြုရာတွင် မပါဝင်သောကြောင့် ထိုပါးစပ် လက်တို့ကို စင်ကြယ်အောင် ပြုပြီးမှ စားပါ-ဟူလို။ [သာရတ္ထဋီကာ၌ (“ပဝါရိတေန ဘောဇနံ အတိရိတ္တံ ကာရာပေတွာပိ) ယထာ အကတေန မိဿံ န ဟောတိ၊ ဧဝံ ।ပေ၊ ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ”ဟု ရှိ၏၊ ဤအဋ္ဌကထာ၌ (လက်သည်းကွင်း) အတွင်း စာများ ကျနေဟန်တူသည်။]

နည်းဖြင့်-ဟူလို၊] ပဝါရိတဿ-ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသည် ဖြစ်၍၊ အနတိရိတ္တံ-ဝိနည်းကံဖြင့် ပြုအပ်သော အပိုအလျှံလည်း မဟုတ်၊ ဂိလာန၏ အပိုအလျှံလည်း မဟုတ်သော၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ အာမိသံ-ကို၊ အဇ္ဈောဟရဏတ္ထာယ-စားမျိုးခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပဋိဂ္ဂဏှတော-ခံယူသော ရဟန်း၏၊ ဂဟဏေ-ခံယူခြင်း၌၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ-၏၊) အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို၊) ပေ၊ အညတြ-ပဝါရိတ်သင့်ရာအရပ်မှ တစ်ပါးသော အရပ်၌၊ ဘုဉ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အနတိရိတ္တန္တိ-ဟူသော၊ အယံ-ဤ ပညတ်သည်၊ ဧတ္တ-၌၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ ပေ၊ ယာမကာလိကာဒိနိ-ယာမကာလိက အစရှိသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ အာဟာရတ္ထာယ-အာဟာရအကျိုးငှာ၊ ဂဏှတော-ခံယူသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ နိရာမိသာနိ-အာမိသမပါသော ယာမကာလိက စသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ အဇ္ဈောဟရတောစ-စားမျိုးသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အတိရိတ္တေ-အတိရိတ္တဖြစ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်၌၊ အနတိရိတ္တ သည်နော စေဝ-ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ စ-လည်းကောင်း၊ (ဂဏှတော-၏လည်းကောင်း၊) တထာ-ထိုအတူ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)။

ပန-ကား၊ (အတိရိတ္တေ-၌၊) အတိရိတ္တသည်နော-အတိရိတ္တ ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဂဏှန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အတိရိတ္တံ-အပိုအလျှံကို၊ ကာရာပေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇိဿာမိ-အံ၊ ကုတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဂဏှန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ အညဿ-အခြားရဟန်း၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဂဏှန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ယာမကာလိကာဒိနိ-ယာမကာလိက အစရှိသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ၌ စပ်၊) တေသံ-ထိုယာမကာလိက အစရှိသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ (ပရိဘောဂ၌ စပ်၊) အနညာတ ပရိဘောဂဝသေန-ခွင့်ပြုအပ်သော သုံးဆောင်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ နိရာမိသာနိ-အာမိသ မပါကုန်ဘဲ၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ-လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပဝါရိတဘာဝေါ-ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အာမိသဿ-အာမိသ၏၊ အနတိရိတ္တတာ- အပိုအလျှံ မဟုတ်သည်၏

နိရာမိသာနိ၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ်။ ။ ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ဟူသော အာမိသမပါဘဲ ယာမကာလိကစသော ကာလိက ၃ မျိုး သက်သက်ကိုသာ စားမျိုးလျှင် စားမျိုးသည့်အတွက် ဒုက္ကဋ်သင့်၏၊ ယာမကာလိကအာမိသနှင့် ရော၍ ဤယာမကာလိက စသည်ကို စားမျိုးလျှင်ကား ပါစိတ်ပင်တည်း။

အနညာတပရိဘောဂ။ ။ ယာမကာလိကံ ပိပါသာယ သတိ ပိပါသဇ္ဈေဒနတ္ထံ-ယာမကာလိကကို ဗွတ်သိပ်ဆာလောင်သောအခါ ထိုဗွတ်သိပ်မှုကို ပယ်ဖြတ်ခြင်းငှာ ခွင့်ပြုတော်မူအပ်၏၊ သတ္တာဟကာလိကံ ယာဝဇီဝိတဉ္စ တေန တေန ဥပသမေတဗ္ဗကေ အာဗာဓေ သတိ တဿ ဥပသမနတ္ထံတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ထိုထို ဆေးဖြင့် ငြိမ်းပျောက်စေနိုင်သော အနာ ရောဂါရှိမှ ထိုရောဂါ၏ ငြိမ်းခြင်းငှာ ခွင့်ပြုတော်မူအပ်၏။

အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကာလေန-နံနက်အချိန်၌၊ အဇ္ဈောဟရဏံ-စားမျိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ကုဒ်-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း၊ ကုတိ-အပြီးတည်း။ [စားခြင်းသည် ကိရိယ၊ အတိရိတ်မပြုခြင်းသည် အကိရိယ။]

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ။

၆။ ဒုတိယပဝါရဏာ သိက္ခာပုဒ် ဆဋ္ဌေ-၌၊ အဘိဟဋ္ဌံ၊ ပဝါရေယျာတိ-ဟူသည်ကား၊ အဘိဟရိတွာ- ရှေးရှုဆောင်ယူ၍၊ ဘိက္ခု- ရဟန်း၊

ဟန္တ-ရော၊ ခါဒ ဝါ-ခဲမူလည်း ခဲပါလော့၊ ဘုဉ္ဇ ဝါ-စားမူလည်း စားပါလော့၊ ကုတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပဝါရေယျ-ဖိတ်မံအံ၊ ဇာနန္တိ-ကား၊ သုတွာ ဝါ-ကြား၍သော်လည်းကောင်း၊ ဒိသ္မာ ဝါ-မြင်၍သော်လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပဝါရိတဘာဝံ-ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသူ၏အဖြစ်ကို၊ ဇာနန္တော-သိလျက်၊ အာသာဒနာပေက္ခာတိ-ကား၊ အာသာဒနံ စောဒနံ-အပြစ်တင်ခြင်းကို၊ မကံကရဏဘာဝံ-မျက်နှာမသာယာအောင် ပြုအပ်သူ၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-မျက်နှာပျက်ခြင်းကို၊ အပေက္ခမာနော-ရှုခဲ့သည်၊ (ဟုတွာ၊ ပဝါရေယျ-အံ၊) ဘုတ္တသ္မိံ ပါစိတ္တိယန္တိ ဧတ္ထ-ဤပါ၌၊ တာဝ-မစားမီ ရှေးဦးစွာ၊ အဘိဟာရေ-ရှေးရှုဆောင်ခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ တံ-ထိုခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ သစေ ဂဏှာတိ-အကယ်၍ ယူအံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ အဘိဟာရကဿ-ရှေးရှုဆောင်သောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ တသ္မိံ-ထိုပဝါရိတ်သင့်ပြီးသော ရဟန်းသည်၊ ဘုဉ္ဇန္တေ-စားနေစဉ်၊ အဘိဟာရကဿ-၏၊ (ဒုက္ကဋ် ပါစိတ္တိယံ၌စပ်)၊ တဿ-ထိုပဝါရိတ်သင့်ပြီးသော ရဟန်း၏၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်တိုင်း ရှေးရှုဆောင်တိုင်း၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဘောဇနပရိယောသာနေ-စားခြင်း၏အဆုံး၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ [“ဘုတ္တသ္မိံ”ဟု အတိတ်ဟော တပစ္စည်းဖြင့် မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့် ဖိတ်မံခံရသူ စားပြီးခါမှ ဖိတ်မံသူမှာ ပါစိတ်သင့်သည်-ဟူလို။]

အဘိဟရိတွာ။ ။အဘိဟဋ္ဌံ၏ အဖွင့်၊ အဘိပုဗ္ဗ ဟရဓာတ် (တကို ပြုထားသော) တုပစ္စည်းသည် တွာပစ္စည်းအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေသည်။ [အဘိဟဋ္ဌံဟုလည်း ပါဠိရှိသေး၏။]

သုတွာ ဝါ ဒိသ္မာ ဝါ။ ။အညေန ဝါ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ တေန ဝါ-ထိုပဝါရိတ်သင့်သူ ကိုယ်တိုင်သည်သော်လည်းကောင်း၊ အာရောစိတ်-ပြောအပ်သည်ကို၊ “သုတွာ”ဟု ဆို၍၊ ပဝါရိတ် သင့်သည်ကို ကိုယ်တိုင် မြင်ရာ၌ “ဒိသ္မာ”ဟု ဆိုသည်။

အာသာဒနာ။ ။“စောဒနံ”ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်၏၊ အာပုဗ္ဗ၊ သဒဓာတ်၊ ကာရိတိကျေ၊ ယုပစ္စည်းဖြင့် “ရာပန”အနက်ဟု ဖွင့်သော ထောမနိဓိနှင့် သဘောတူပင်တည်း၊ “ပါစိတ် အာပတ်ဖြင့် အပြစ်တင်လိုခြင်း”ဟု အဓိပ္ပာယ်ယူပါ။ [သုတ်ပါထေယျ-ပါထိကသုတ်အဋ္ဌကထာ ၌လည်း “အာသာဒေတဗ္ဗံ ဃဋ္ဌာယိတဗ္ဗံ-ထိခိုက်စော်ကားထိုက်”ဟု ဖွင့်၏၊ သဘောတူပင်။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) သာဝတ္ထိယံ-၌၊ အညတရံ-မထင်မရှား တစ်ပါးသော၊
ဘိက္ခု-ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ အနတိရိတ္တေန-အတိရိတ္တ မဟုတ်သော၊ ဘောဇနေန-
ဖြင့်၊ အဘိဟဋ္ဌ-ရှေးရှုဆောင်ယူ၍၊ ပဝါရဏဝတ္ထုသို့-ဖိတ်မံခြင်းဟူသော
အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ ပဝါရိတေ-ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသော ရဟန်း၌၊
ပဝါရိတသညိနော-ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသော ရဟန်းဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (အဘိ
ဟဋ္ဌ-၍၊ ပဝါရေန္တဿ-ဖိတ်မံသောရဟန်း၏) ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဝေမတိ
ကဿ-၍၊ (အဘိဟဋ္ဌ-၍၊ ပဝါရေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) (ဒုက္ကဋ်၌စပ်၊)
ယာမကာလိကာဒီနိ-ယာမကာလိကအစရှိသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ အာဟာရတ္ထာယ-
ငှာ၊ အဘိဟရန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထို ယာမကာလိကအစရှိသော
ဝတ္ထုတို့ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟဏအဇ္ဈောဟာရေသု-ခံယူခြင်း၊ စားမျိုးခြင်းတို့၌လည်းကောင်း၊
အပ္ပဝါရိတေ စ-ပဝါရိတ်မသင့်သော ရဟန်း၌လည်းကောင်း၊ ပဝါရိတသညိနော-
ပဝါရိတ်သင့်သောရဟန်းဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ
စ-လည်းကောင်း၊ အဘိဟဋ္ဌ-၍၊ ပဝါရေန္တဿ စ-၏လည်းကောင်း၊) ဒုက္ကဋ်။

ပန-ကား၊ (အပ္ပဝါရိတေ-၌) အပ္ပဝါရိတသညိဿ-ပဝါရိတ် မသင့်သောရဟန်း
ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (အဘိဟရန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ယော-အကြင်
ရဟန်းသည်၊ အတိရိတ္တံ-အပိုအလျှံကို၊ ကာရာပေတွာ-ပြုစေပြီး၍၊ ဒေတိ-ပေး၏၊
(တဿ စ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အတိရိတ္တံ-ကို) ကာရာပေတွာ-၍၊
ဘုဇ္ဇာဟိ-လော့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဒေတိ-၏၊ (တဿ စ-ထိုရဟန်း၏လည်း
ကောင်း၊) ယော ဝါ-အကြင်ရဟန်းသည်မူလည်း၊ အညဿ-ပဝါရိတ်မသင့်သော
အခြားရဟန်း၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဟရန္တော-ဆောင်လျက်၊ ဂစ္ဆာဟိ-လော့၊ ဣတိ-
ဤသို့ မှာ၍၊ ဒေတိ-တစ်ဆင့် ပေးလိုက်၏၊ (တဿ စ-၏လည်းကောင်း၊) ယော-
သည်၊ ယာမကာလိကာဒီနိ-တို့ကို၊ ပစ္စယေ-ပိပါသဂေလညအကြောင်းသည်၊
သတိ-ရှိလတ်သော်၊ ပရိဘုဇ္ဇာဟိ-လော့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဒေတိ-၏၊ တဿ
စ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

ပဝါရိတတာ-ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပဝါရိတသညိတာ-
ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသူဟု အမှတ်ရှိသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အာသာဒနာ
ပေက္ခတာ-အပြစ်တင်ခြင်းကို ရှုငဲ့သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနတိရိတ္တေန-
ဝိနည်းကံဖြင့် အပိုအလျှံလည်း မပြုအပ်၊ ဝိလာန၏ အကြွင်းအကျန်လည်း
မဟုတ် သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ဖြင့်၊ အဘိဟဋ္ဌ-၍၊ ပဝါရဏတာ-
ဖိတ်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ် လည်းကောင်း၊ ဘောဇနပရိယောသာနံ -
စားခြင်း၏ပြီးဆုံးခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ပဉ္စ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊
အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-သည်၊ ဒုက္ခဝေဒန-
ဒုက္ခဝေဒနာရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ဣတိ-တည်း။

ဆဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၇။ **ဝိကာလဘောဇန သိက္ခာပုဒ်** သတ္တမေ-၌၊ ဝိကာလေတိ-ကား၊ ဝိဂတေ-စားချိန်မှ
 ကင်းသော၊ ကာလေ-အခါ၌၊ မဇ္ဈနိကာတိက္ကမနတော-
 မွန်းတည့်လွန်ရာအခါမှ၊ ယာဝအရုဏုဂ္ဂမနာ-အရုဏ်
 တက်သည့်တိုင်အောင်၊ ဣတိ (အယ်)-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ အဓိပ္ပာယော-
 ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်တည်း၊ တဿ-ကြောင့်၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ဧတသ္မိ
 အန္တရေ-ထိုဝိကာလအတွင်း၌၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဝနမူလ
 ဖလံ-တော၌ဖြစ်သော သစ်မြစ် သစ်သီးကို၊ ဥပါဒါယ-အစပြု၍၊ အာမံဝါ-အစိမ်း
 မူလည်းဖြစ်သော၊ ပက္ကံ ဝါ-အမှည့်မူလည်းဖြစ်သော၊ အာမိသသဇေပဂတံ-
 အာမိသ၌ ထည့်သွင်းအပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော၊ ခါဒနီယံ ဝါ-ခဲဖွယ်ကို
 သော်လည်းကောင်း၊ ဘောဇနီယံဝါ-ဘောဇဉ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈော
 ဟရဏတ္ထာယ-စားမျိုးခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပဋိဂ္ဂဏာတိ-ခံယူအံ့၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊
 ပဋိဂ္ဂဟဏေ-၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-စားမျိုးတိုင်း
 စားမျိုးတိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ရာဇဂဟေ-၌၊ သတ္တရသဝဂ္ဂိယေ-သတ္တရသဝဂ္ဂိယ
 မည်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ဝိကာလေ-နေလွဲအခါ၌၊ ဘောဇန
 ဝတ္ထုသ္မိ-စားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္ထံ၊ပေ၊ယာမကာလိကာဒိနိ-
 တို့ကို၊ အာဟာရတ္ထာယ-ငှာ၊ ပဋိဂ္ဂဟဏအဇ္ဈောဟာရေသု-ခံယူခြင်း၊ စားမျိုးခြင်း
 တို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကာလေ-စားချိန်၌၊ ဝိကာလသည်ဿ-ဝိကာလဟု
 အမှတ်ရှိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ စ-၏လည်းကောင်း၊ (ပဋိ
 ဂ္ဂဟဏအဇ္ဈောဟာရေသု-တို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ကာလေ-
 စားချိန်၌၊ ကာလသည်ဿ- စားချိန်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-

ဝိကာလေ။ ။ဘုရား အစရှိသော သူတော်ကောင်းတို့၏ စားလေ့စားထဖြစ်ရာ (အရုဏ်
 တက်ချိန်မှ စ၍ မွန်းမတည့်မီအတွင်း) အချိန်အခါကို “ကာလ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုအချိန်မှ
 ကင်းသောအခါသည် “ဝိဂတော+ကာလော”ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဝိကာလ မည်၏။
 [အရုဏုဂ္ဂမဏတော ပဌာယ ယာဝ မဇ္ဈနိကော၊ အယံ ဗုဒ္ဓါဒိနံ အရိယာနံ အာစိဏ္ဏသမာ
 စိဏ္ဏော ဘောဇနဿ ကာလော နာမ၊ တဒညော ဝိကာလော၊ ဝိဂတော ကာလောတိ
 ကတွာ၊ ဌိတမဇ္ဈနိကောပိ (မွန်းမတ်မတ် တည့်ချိန်လည်း) ကလသင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ။ - ဋီကာ။
]

ယံ ကိဉ္စိ ၊ပေ၊ **ခါဒနီယံ ဝါ။** ။ဤပါဌ်ဖြင့် “ခဲဖွယ်”ဟူသော ခါဒနီယ၏သရုပ်ကို
 ပြ၏။ ထို့ကြောင့် သစ်မြစ် သစ်ဥ သစ်သီးမှ စ၍ သစ်ပင်ဆိုင်ရာ အစိမ်း အမှည့်များနှင့်
 ပဲမျိုး စပါးမျိုး ၇ ပါးမှ ဖြစ်သော မုန့်အမျိုးမျိုးကို ခါဒနီယဟု မှတ်ပါ။ [ယံကိဉ္စိ ၊ပေ၊
 ခါဒနီယန္တိ ဣမိနာ ယံ သက္ခလိမောဒကာဒိပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏမယံ၊ တတ္ထ ဝတ္ထဗုဓေဝ
 (ထိုမုန့်များ၌ ခါဒနီယ ဟု အထူးပြောဖွယ်ပင်) နတ္ထိတိ ဒဿေတိ။] “ဘောဇနီယ”ကား
 ပြခဲ့သော ဘောဇဉ် (၅) မျိုး သာတည်း။

သုံးဆောင်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ယာမကာလိကာဒီနိ-တို့ကို၊ ပစ္စယေ-
ပိပါသဂေလညအကြောင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ ပရိဘုဉ္ဇတဿ-၏လည်းကောင်း၊
ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ၊ပေ၊ အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗန္တိ-အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ၊ပေ၊
အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗဟူ၍၊ အနုညာတနယေန-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော နည်းဖြင့်၊
ရောမန္တကဿာပိ-စားမြို့ပြန်တတ်သော ရဟန်း၏လည်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊
[ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ရောမန္တကဿ-စားမြို့ပြန်တတ်သော ရဟန်း၏၊ ရောမန္တ-စားမြို့
ပြန်အပ်သော အစာကို၊ အနုဇာနာမိ-၏၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ စ-ထိုသို့ပင် ခွင့်ပြုပါသော်
လည်း၊ မုခဒ္ဓါရာ-ခံတွင်းပေါက်မှ၊ ဗဟိ-ပြင်ဘက်သို့၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ပြီး၍၊ န
အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗ-မမျိုရာ၊ ဝါ-မမျိုရ၊] ဝိကာလတာ-ဝိကာလ၏အဖြစ်လည်း
ကောင်း၊ ယာဝကာလိကတာ-ယာဝကာလိက၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈော
ဟရဏံ-စားမျိုခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။

သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ရောမန္တံ။ ။နွားတို့သည် စားပြီးအစာကို အန်ထုတ်၍ ခံတွင်းထဲ၌ ထားလျက် ထပ်၍စား
(ဝါး)နေတတ်ကြ၏၊ ထိုသို့ စားဝါးသော အစာကို “ရောမန္တ”ဟု ဆိုသည်၊ [ရောဂံ မထွာတိတိ
ရောမန္တော-ရောဂါကို မွေနှောက်တတ်သော စားမြို့ပြန်ခြင်း၊ (ထောမနိဓိဝိဂ္ဂဟ)၊] နွားဘဝမှ
လာသော ရဟန်းတစ်ပါးသည် ထိုကဲ့သို့ စားဝါးနေတတ်သောကြောင့် သီးခြားခွင့်ပြုတော်မူ
ရ၏၊ သို့သော် ထိုစားဝါးပြီး အစာသည် ခံတွင်းပေါက် (ပါးစပ်) ပြင်ဘက်သို့ ရောက်အောင်
ထွက်လာလျှင်ကား ပြန်၍ မျိုမချရ၊ ထို့ကြောင့် “န စ ဘိက္ခဝေ” စသည်ကို မိန့်တော်မူသည်။

ဋီကာ။ ။အဇ္ဈောဟရိတွာ ဥဂ္ဂိရိတွာ မုခေဝ ဌပိတော ဗဟိ မုခဒ္ဓါရာ အဓိနိဂ္ဂတော
(ခံတွင်းပေါက် ပြင်ဘက်သို့ မထွက်သော) ဘောဇနဿ မဂ္ဂါ ဗဟိ နိဂ္ဂတော (အစာ၏
လမ်းပေါက်မှ အပြင်သို့ ထွက်သော အစာကို) ရောမန္တောတိ ပဌစ္စတိ၊ ဣဓ ပန အဇ္ဈော
ဟရတွာ မုခေဝ ဌပိတောတိ အဓိပေတော-ဤ သိက္ခာပုဒ်၌ကား ပဌမ မျိုချပြီးနောက်
အန်ထုန်၍ ခံတွင်းထဲ၌သာ ထားအပ်သော (အပြင်မထုတ်အပ်သော) အစာကို ရောမန္တဟု
အလိုရှိအပ်၏။

အခြားပုဂ္ဂိုလ်။ ။ထိုရောမန္တကို ပြန်၍ မျိုချရာ၌ ရောမန္တက ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးသာ အပ်၏၊
အခြားပုဂ္ဂိုလ်များမှာ လည်မျို၏ အတွင်းဘက်မှ အန်ထွက်လာသော အစာကို မျို၍ မချရ၊
ထွေးပစ်ရမည်၊ ရုတ်တရက် ပြန်ဝင်သွားလျှင်ကား (ပြန်မဝင်အောင်
မထားမြစ်နိုင်သောကြောင့်) အနာပတ္တိ။ [ဌပေတွာ ရောမန္တကံ သေသာနံ အာဂတံ ဥဂ္ဂါရံ
(ထွက်လာသော အန်ဖတ်ကို) မုခေ သန္ဓာရေတွာ ဝိလန္ဓာနံ အာပတ္တိ၊ သစေ ပန
အသန္ဓာရိတမေဝ (မဆောင်ထားအပ်သည် ဖြစ်၍သာ) ပရဂလံ ဂစ္ဆတိ၊ ဝဇ္ဇတိ၊] -
စူဠဝဂ္ဂ၊ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုခန္ဓက အဌကထာ။

၈။ သန္နိမိကာရ အဋ္ဌမေ-၌၊ သန္နိမိကာရန္တိ (ဧတ္ထ)-၌၊ (အဝယဝတ္ထော-
သိက္ခာပုဒ် အစိတ်ဖြစ်သော အနက်ကို၊ ဧဝံ-နည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-
ထိုက်၏။) ကာရော-ကာရ ဟူသောပုဒ်လည်းကောင်း၊

ကရဏံ-ကရဏ ဟူသောပုဒ်လည်းကောင်း၊ ကိရိယံ-ကိရိယ ဟူသောပုဒ်လည်း
ကောင်း၊ ဣတိ-ဤပုဒ် ၃ ခုသည်၊ အတ္ထတော-လိုရင်းအနက်အားဖြင့်၊ ဧကံ-
တူ၏။ [ဤပါဌ်ဖြင့် “ကရဏံ ကာရော”ဟု ဘာဝသာနေပြုပါဟု ပြသည်။]
အဿ-ထိုခဲဖွယ်ဘောဇဉ်၏၊ သန္နိမိ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းမှုကို၊ ကာရော-ပြုခြင်းသည်၊
(အတ္ထိ - ရှိ၏။) ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ သိုမှီး သိမ်းဆည်းမှုကို
ပြုခြင်းရှိသည်၏အဖြစ် ကြောင့်၊) (တံ-ထိုခဲဖွယ်ဘောဇဉ်သည်၊) သန္နိမိကာရံ-
သန္နိမိကာရ မည်၏၊ သန္နိမိ ကာရမေဝ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းမှုကို ပြုခြင်းရှိသော
ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်သည်ပင်၊ သန္နိမိ ကာရကံ-သန္နိမိကာရက မည်၏၊ (ကပစ္စည်း
သုတ္တ-ဟူလို၊ သန္နိမိကိုလည်း “သမ္မာ+ နိဓာနံ သန္နိမိ-ကောင်းစွာထားခြင်း၊ ဝါ-
သိုမှီးသိမ်းထားခြင်း”ဟု ပြု။) ဧတံ-ဤ သန္နိမိကာရကံဟူသော အမည်သည်၊
ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-အကပ်ခံပြီး၍၊ ဧကရတ္ထိ-တစ်ညဉ့်ကို၊ ဝီတိနာမိတဿ-
လွန်စေအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်၏၊ နာမံ-အမည် တည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
(အကပ်ခံပြီး၍ တစ်ညဉ့် လွန် စေအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်၏
အမည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ဧဝံ-သို့၊ သန္နိမိကတံ-ပြုအပ်သော သိုမှီး
သိမ်းဆည်းခြင်းရှိသော၊ ယံကိစ္ဆိ-သော၊ ယာဝကာလိကံဝါ-ယာဝကာလိကကိုသော်
လည်းကောင်း၊ ယာမကာလိကံဝါ-ယာမကာလိကကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈော
ဟရိဿာမိ-စားမျိုးအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဂဏှန္တဿ-ခံယူသော ရဟန်း၏၊
ပဋိဂ္ဂဟဏေ-ခံယူခြင်း၌၊ ဒုတ္တန္တံ (ဟောတိ)၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-
စားမျိုးတိုင်း စားမျိုးတိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ၊ပေ၊ နာမံ။ ။နံနက်ဆွမ်းစားပြီးမှ နေ့ဆွမ်းစားအတွင်းဖြစ်စေ၊
ညနေအတွင်း ဖြစ်စေ၊ သန်းခေါင်အတွင်းဖြစ်စေ သိမ်းထားအပ်သမျှကို သန္နိမိကာရဟု
ခေါ်နိုင်သော်လည်း နံနက်၌ အကပ်ခံပြီး၍ တစ်ညဉ့်လွန်အောင် သိမ်းထားအပ်ပြီးသော
ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကိုသာ အထင်ရူဠိအားဖြင့် သန္နိမိကာရက ခေါ်သည်-ဟု ပြလိုသောကြောင့်
“ပဋိဂ္ဂဟေတွာ၊ပေ၊ နာမံ” ဟု မိန့်။

[ဆောင်] အဓိဝစနံ၊ နာမံရှိက၊ များလှနက်တွင်၊ လိုအင်နက်မှီ၊ ထင်ရူဠိ။

ယာမကာလိကံ ဝါ။ ။သိက္ခာပုဒ်ရင်း၌ ခါဒနီယံ ဝါ ဘောဇနီယံ ဝါဟု ရှိ၏၊ ယာမ
ကာလိကသည် ခါဒနီယ ဘောဇနီယ မဟုတ်၊ သို့သော် “အနာပတ္တိ ယာမကာလိကံ
ယာမေ နိဒဟိတွာ ဘုဉ္ဇတိတိ-ညဉ့်ယာမအတွင်း သိုမှီး၍ စားခြင်းကြောင့် အနာပတ္တိ”ဟု
ဟောတော်မူ သဖြင့် အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဖျော်ရည်စသည်ကို ညဉ့်ယာမလွန်သွားမှ
သောက်လျှင် သန္နိမိ ပါစိတ်ဟု ပညတ်တော်မူရာ ရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် “ယာမကာလိကံ
ဝါ”ဟု ထည့်၍ ဆိုသည်။

ပတ္တော-သပိတ်သည်။ ဒုဒ္ဒေါတော-မကောင်းသဖြင့် ဆေးအပ်သည်။ ဝါ-မစင်မကြယ် ဆေးအပ်သည်။ သစေပိ ဟောတိ-အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်အံ့။ ယံ-အကြင်သပိတ်ကို အင်္ဂုလိယာ-လက်ချောင်းဖြင့်၊ ယံသန္တဿ-ပွတ်တိုက်လတ်သော်၊ လေခါ-အရေးအသားသည်။ ဝါ-လက်ချောင်းရာသည်။ (သစေ) ပညာယတိ-အကယ်၍ ထင်ရှားအံ့။ ဂဏ္ဍိကပတ္တဿ-အဖွဲ့အတုပ်ရှိသော သပိတ်၏။ ဂဏ္ဍိကန္တရေ-အဖွဲ့အတုပ်၏အကြား၌၊ သေဟော ဝါ-ဆီ အစေးသည်သော်လည်း၊ ပဝိဋ္ဌော-ဝင်နေသည်။ (သစေ) ဟောတိ-အံ့။ ယော-ယင်းဆီအစေးသည်။ ဥဏှေ-နေပူ၌၊ ဩတာပေန္တဿ-သပိတ်ကို နေလှန်းသည်ရှိသော်၊ ပဏ္ဍရတိ-ယိုစီးလာတတ်၏။ ဥဏှယာဂုယာ ဝါ-ပူသောယာဂုကိုလည်း၊ ဂဟိတာယ-ဆောင်ယူအပ်သော်၊ သန္တိဿတိ-ထင်ရှားလာတတ်၏။ တာဒိသေ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ပတ္တေပိ-သပိတ်၌လည်း၊ ပုနဒိသေ-နောက်တစ်နေ့၌၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-သုံးဆောင်သောရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ ပန-ကား၊ ယံ ဘောဇနံ-ကို၊ ဘိက္ခု-သည်၊ နိရပေက္ခော-စားဦးမည်ဟု ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည်။ (ဟုတွာ)။ သာမဏေရာနံ-သာမဏေတို့အား၊ ပရိစ္စဇိတွာ-စွန့်၍၊ ဒိန္တံ-ပေးအပ်ပြီးသည်။ (ဟုတွာ-၍)၊ တေဟိ-ထိုသာမဏေတို့သည်၊ နိဟိတံ-သိမှီးသိမ်းဆည်းအပ်သည်ကို၊ လဘိတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇိတိ-သုံးဆောင်၏။ တံ-ထို ဘောဇနံသည်။ ဝဋ္ဋတိ-၏။ ဟိ-မှန်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-အကပ်ခံ၍၊ အပရိစ္စတ္တမေဝ-မစွန့်အပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဒုတိယဒိသေ-နောက်တစ်နေ့၌၊ ကပ္ပိယဘောဇနံ-အပ်သောဘောဇနံကို၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

ပန-ကား၊ အကပ္ပိယေသု-မအပ်သော အသားတို့တွင်၊ မနုဿမံသေ-လူသား၌၊ ထုလ္လစ္စယေန-ထုလ္လစ္စဦးအာပတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ [လူသားကို သိမှီး၍ စားလျှင် ထုလ္လစ္စဦးနှင့်တကွ သန္နိမိပါစိတ်၊] ပန-ကား၊ သေသေသု-

ပတ္တော ဒုဒ္ဒေါတော။ ။ပြောင်အောင် မဆေးအပ်သော သပိတ် (စားခွက်အမျိုးမျိုး)ကို “ဒုဒ္ဒေါတပတ္တ”ဟု ခေါ်၏။ ထို့ကြောင့် “ယံ အင်္ဂုလိယာ၊ ပေါ၊ ပညာယတိ”ဟု ဒုဒ္ဒေါတသရုပ်ကို ဖော်သည်။ လက်ရာ ထင်လောက်အောင် (နက်ဖြန်ခါ၌ ဆွမ်းနှင့်ရော၍ ပါးစပ်တွင်းသို့ ဝင်လောက်အောင်) အဆီကလေးများ ကျန်နေသော သပိတ်-ဟူလို။ [ဒု-မကောင်းသဖြင့်၊ ဝါ-မစင်မကြယ်+ခေတ-ဆေးအပ်။]

ဂဏ္ဍိကပတ္တဿ။ ။ဥပဗ္ဗဗန္ဓနသိက္ခာပုဒ်၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဖွဲ့တုပ်အပ်သော သပိတ်၏ အဖွဲ့အကြား၌ ဟင်း၏ အဆီများ ဝင်ရောက်နေတတ်၏။ ထိုအဆီသည် သပိတ်ကို နေလှန်းသောအခါ ယိုထွက်လာတတ်၏။ သို့မဟုတ် ထိုသပိတ်ဖြင့် ယာဂုပူကို ယူသောအခါ ယာဂုအပေါ်ယံ၌ အဆီဝေနေသည်ကို တွေ့မြင်ရ၏။ ထိုကဲ့သို့ မစင်ကြယ်သော သပိတ်၊ အဆီဝင်နေသော သပိတ်၌ နက်ဖြန်စားလျှင် မနေ့က အဆီနှင့်ရော၍ ခံတွင်းသို့ ဝင်သွားသောကြောင့် ပါစိတ်အာပတ်သင့်၏။ ထို့ကြောင့် ဆရာတို့သည် သပိတ်၊ ပန်းကန်များကို စင်ကြယ်အောင် ဆပ်ပြာဖြင့် နေ့စဉ် ပွတ်တိုက်စေတော်မူကြသည်။

ကြွင်းသော အသားကြီး ၉ မျိုး၊ အပ္ပဋ္ဌိဝေက္ခိတအသား၊ ဥဒ္ဓိဿကတအသားတို့၌၊ ဒုက္ကဋေနေ-ဒုက္ကဋ်အာပတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ (ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ)၊ ယာမကာလိကံ-သန္နိမိယာမကာလိကကို၊ ပစ္စယေ-ပိပါသအကြောင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ အဇ္ဈောဟရတော-စားမျိုးသောရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ အာဟာရတ္ထာယ-အာဟာရ အကျိုးငှာ၊ အဇ္ဈောဟရတော-၏၊ ဒုက္ကဋေနေ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ (ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပဝါရိတော-ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသည်၊ ဟု-ကွာ-၍၊ အနုတိရိတ္တကတံ-အတိရိတ်မပြုအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ယာမကာလိကကို၊ အဇ္ဈောဟရတိ-၏၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ သဗ္ဗဝိကပ္ပေသု-အလုံးစုံသော ဝိကပ်တို့၌၊ အပရမ္ပိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ ဝဇ္ဇတိ-တိုးပွား၏၊ ဝိကာလေ-နေလွဲအခါ၌၊ သစေ အဇ္ဈောဟရတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ အနုတိရိတ္တပစ္စယာ-အနုတိရိတ္တ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ သဗ္ဗဝိကပ္ပေသု-တို့၌၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

ပစ္စယေ-ပိပါသဂေလညအကြောင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ ဝိကာလပစ္စယာ-ဝိကာလဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ယာမကာလိကာဒိသုစ-ယာမကာလိက အစရှိသော ဝတ္ထုတို့၌လည်း၊ (သတ္တာဟကာလိကနှင့် ယာဝဇီဝိကတို့ကိုပါ-ဟူလို) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အဝသေသေသု-ထို ၃ ပါးတို့မှ ကြွင်းသော ယာဝကာလိက ဝတ္ထုတို့၌၊ ဝိကာလပစ္စယာ-ဝိကာလဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ ဝဇ္ဇတိယေဝ-တိုးမြှင့်တိုးသည်သာ၊ ပန-ဆက်၊ ဘိက္ခုဿ-၏၊ သန္နိမိ-သိုမှီးအပ်သော အာမိသသည်၊ ဘိက္ခုနိယာ-အား၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ ဘိက္ခုနိယာစသ-၏လည်း၊ သန္နိမိ-သည်၊ ဘိက္ခုဿ-အား၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ (ကသွာ-အဘယ့်ကြောင့်နည်း)၊ ဘိက္ခုနိကုန္တကေ-ဘိက္ခုနီခန္ဓက၌၊ အနုညာတတ္တာ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် တည်း၊ ဣတိ-သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။

သေသေသု။ ။ ဟတ္ထိ၊ အဿ၊ သုနခ၊ အဟိ၊ သီဟ၊ ဗျဠ၊ ဒီပိ၊ အစ္ဆ၊ တရစ္ဆ မံသေသု စေဝ-ကျန်အသား ၉ ပါးတို့၌လည်းကောင်း၊ အပ္ပဋ္ဌိဝေက္ခိတေ စ-မဆင်ခြင်ဘဲ စားအပ်သော အသားဟူသမျှ၌လည်းကောင်း၊ [အသားဟင်းကို စားခါနီး၌ အပ်သော အသားမျိုးလော၊ မအပ်သော အသားမျိုးလေလော-ဟု ဆင်ခြင်ရသေး၏၊ ထိုသို့ဆင်ခြင်၍ အပ်သောအသားမှန်း သိမှ စားရ၏၊ မသိလျှင်လည်း မေးပြီးမှ စားရ၏၊ ထိုသို့ မမေး-မဆင်ခြင်ဘဲ စားလျှင် ဒုက္ကဋ်၊] ဥဒ္ဓိဿကတမံသေ စ-ရဟန်းစားဖို့ ရည်ရွယ်၍ သတ်အပ်သော အသား၌လည်းကောင်း၊ [ထိုအသားကို စားလျှင် ဒုက္ကဋ်၊] သန္နိမိဖြစ်လျှင်ကား ဒုက္ကဋ်နှင့်တကွ သန္နိမိပါစိတ် သင့်၏။

သဗ္ဗဝိကပ္ပေသု။ ။ ကပ္ပိယဘောဇနံ ဘုဉ္ဇန္တဿတိအာဒိနာ ဝုတ္တေသု သဗ္ဗေသု ဝိကပ္ပေသု အပရမ္ပိ ပါစိတ္တိယံ ဝဇ္ဇတိ။ [သန္နိမိကပ္ပိယဘောဇဉ်ကို ပဝါရိတ်သင့်လျက် စားလျှင် သန္နိမိပါစိတ် အပြင်၊ ပဝါရိတ်ပါစိတ်လည်း တိုး၏-စသည်ဖြင့် သိပါ။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) သာဝတ္ထိယံ-၌၊ အာယသန္တံ ဗေလဌသီသံ-အရင် ဗေလဌသီသကံ၊ အာရဗ္ဘ-၍၊ သန္နိမိကာရကဘောဇနဝတ္ထုသ္မိ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းမှုကို ပြုခြင်းရှိသော ဘောဇနကို စားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္ထံ-ပြီ၊ ပေ၊ ပန-ကား၊ သတ္တဟကာလိကယာဝဇီဝိကာနံ-သတ္တဟကာလိက ယာဝဇီဝိကဝတ္ထု တို့ကို၊ အာဟာရတ္ထာယ-ငှာ၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟာရေ စ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ ဧတာနိ-ဤယာမကာလိက အစရှိသော ၃ မျိုးတို့သည်၊ အာဟာရတ္ထာယ-ငှာ၊ န ကပ္ပန္တိယထာ-မအပ်ကုန် သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ယာဝကာလိကာဒီဟိ-ယာဝကာလိက အစရှိသည်တို့နှင့်၊ သံသဌာနိဝိ-ရောနှောအပ်သော အရသာရှိသော ယာမကာလိက အစရှိသည်တို့ သည်လည်း၊ (န ကပ္ပန္တိ-ကုန်) [သံသဌာနိတိ သံသဌရသာနိ။]

ဟိ-သာဓကကား၊ ယာဝကာလိကေန ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ န ကပ္ပတိတိအာဒိ-ယာဝကာလိကေန ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ န ကပ္ပတိ ဤသို့ အစရှိသော၊ ဧတံ (သုတ္တံ)-ဤပါဠိကို၊ (ဘဂဝတာ-သည်)၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ယာဝကာလိကေန-နှင့်၊ (သံသဌ-ရောနှောအပ်သော အရသာရှိသော)၊ ယာမကာလိကံ-သည်၊ တဒဟု-ထိုနေ၍၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ-အကပ်ခံအပ်သည်၊ (သမာနံ-သော်)၊ ကာလေ-နံနက်အခါ၌၊ ကပ္ပတိ-၏၊ ဝိကာလေ န ကပ္ပတိ ဘေသဇ္ဇက္ခန္ဓက။]

တသွာ-ကြောင့်၊ တေန တေန-ထိုထို ကာလိကနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ သံသဌ-ရောနှော အပ်သော၊ တံတံ-ထိုထို ကာလိကကို၊ သစေပိ လဘတိ-အကယ်၍မူလည်း ရအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အသမ္ဘိန္နရသံ ဝါ-မရောစပ်အပ်သော အရသာရှိသည်သော်လည်း ကောင်း၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ဆေးကြောပွတ်တိုက်အပ်သော်၊ ဣတရေန-အခြားအရသာနှင့်၊ သံသဂ္ဂေါ-ရောနှောခြင်းသည်၊ န ပညာယတိ-မထင်ရှား၊ (တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်) သုဓောတံဝါ-ကောင်းစွာဆေးကြော အပ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ (သစေ) ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အတ္တနော-၏။

တသွာ။ ။ သာဓကဝါကျ၏ ရှေ့က “ယသွာ ယာဝကာလိကာဒီဟိ သံသဌာနိ န ကပ္ပန္တိ” ဝါကျကို လှမ်း၍ တသဒ္ဓါဖြင့် စွဲပါ၊ “ယာဝကာလိက စသည်တို့နှင့် ရောအပ်သော ယာမ ကာလိက စသည်တို့၏ အရသာချင်း ရောစပ်သွားလျှင် မိမိကာလအားလျော်စွာ မအပ်ကုန် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်”ဟူလို။

အသမ္ဘိန္နရသံ။ ။ အမိသိတရသံ၊ ဣဒဉ္စ သီတလပါယသာဒိနာ သဟ လဒ္ဓံ သပ္ပိဝိဏ္ဏာဒိကံ (အေးသော နို့ထမင်းအပြစ်ပေါ်မှာ တင်၍ လှူအပ်သော ထောပတ်ခဲ စသည်ကို) သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ထိုသို့သော နို့ထမင်းအပြစ်နှင့် ထောပတ်ခဲသည် အရသာချင်း မရောနိုင်၊ ထိုထောပတ်ခဲ သည် ၇ ရက်အပ်၏-ဟူလို။

သုဓောတံ၊ ပေ၊ န ပညာယတိ။ ။ “ယထာ၊ ပေ၊ န ပညာယတိ”ဟူသော အနိယမ အာကာရဝါကျကို တထာ ထည့်၍ “သုဓောတံ”၌ ပြန်လှည့်ပါ၊ ဣဒံ ပန ပိဏ္ဏပါတေန သဒ္ဓိ လဒ္ဓတက္ကောလဇာတိဖလာဒိ (ဆွမ်းနှင့် ရော၍ ရအပ်သော ကရဝေးရွက်၊ ဇာတိပွိုလ်သီး

ကာလာနုရူပေန-အခါအားလျော်စွာ၊ ပရိဘုဒ္ဓိတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ၊ ပန-သို့မဟုတ်၊ သမ္ဘိန္နရသံ ဝါ-ရောစပ်အပ်သော အရသာရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဒုဒ္ဓေါတံ ဝါ-မကောင်းသဖြင့် ဆေးကြောအပ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ (သစေ ဟောတိ၊ ဧဝံသတိ၊ အတ္တနော-၏။ ကာလာနုရူပေန-စွာ၊ ပရိဘုဒ္ဓိတုံ-ငှာ) န ဝဇ္ဇတိ။

ဟိ-မှန်၊ ယာဝကာလိကံ-ယာဝကာလိကသည်၊ အတ္တနာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ သမ္ဘိန္န ရသာနိ-ရောစပ်အပ်သော အရသာရှိကုန်သော၊ တိဏိပိ-၃ ပါးလည်း ဖြစ်ကုန် သော၊ ယာမကာလိကာဒိနိ-ယာမကာလိက အစရှိသည်တို့ကို၊ အတ္တနော-၏၊ သဘာဝံ-သဘောသို့၊ ဥပနေတိ-ကပ်ဆောင်၏၊ (မိမိ၏ သဘောအားလျော်စွာ နံနက်ပိုင်းသာ စားခြင်းငှာ အပ်သည်-ဟူလို)၊ ယာမကာလိကံ-သည်၊ ဒွေပိ-၂ ပါး လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ သတ္တာဟကာလိကာဒိနိ-တို့ကို၊ အတ္တနော-၏၊ သဘာဝံ- သို့၊ ဥပနေတိ-၏၊ သတ္တာဟကာလိကံ-သည်၊ ယာဝဇီဝိကမေဝ-ယာဝဇီဝိကကိုသာ၊ အတ္တနော သဘာဝံ ဥပနေတိ၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ (သတ္တာဟကာလိက၏ ယာဝ ဇီဝိကကိုသာ မိမိ၏ သဘောသို့ ကပ်ဆောင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ တဒဟု ပဋိဂ္ဂဟိတေန-ထိုနေ၌ အကပ်ခံအပ်သော၊ တေန-ထိုသတ္တာဟကာလိကနှင့်၊ (တေနာဟိ သတ္တာဟကာလိကေန)၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ-ထိုနေ၌ အကပ်ခံအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ပုရေပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ-ရှေးနေ၌ အကပ်ခံအပ် သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ယာဝဇီဝိကံ-သည်၊ သတ္တာဟံ-၇ ရက်ပတ်လုံး၊ ကပ္ပတိ- ၏။ [“တဒဟု+ပဋိဂ္ဂဟိတံ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ”ဟု ပြု။]

ဒွိဟပဋိဂ္ဂဟိတေန-အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဝတ္ထု၏ ၂ ရက်ရှိသော၊ [ဒွိဟံ+ပဋိ ဂ္ဂဟိတဿ အဿာတိ ဒွိဟပဋိဂ္ဂဟိတံ”ဟု ဗာဟိရတ္ထဗဟုဗ္ဗိဟိ ပြုပါ။] တေန- ထို သတ္တာဟကာလိကနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ၊ ပေ၊ ဆာဟံ-၆ ရက်ပတ်လုံး၊ ကပ္ပတိ-၏၊ တိဟပဋိဂ္ဂဟိတေန-အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဝတ္ထု၏ ၃ ရက်ရှိသော၊

စသည်ကို) ယာဝအာဒိသု ပက္ခိပိတွာ ဒိန္နသိင်္ဂီဝေရာဒိ (ထည့်ခတ်လှူအပ်သော ချင်းစသည်ကို) သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ထိုကရဝေးရွက် စသည်ကို စင်ကြယ်အောင် ဆေးကြော ပွတ်တိုက်ထားလျှင် ယာဝဇီဝိကဖြစ်၍ တစ်သက်လုံး အပ်၏-ဟူလို။

ယာဝကာလိကံ ဟိ။ ။ယာဝကာလိကံ ဟိမှ စ၍ ဝေဒိတဗ္ဗတိုင်အောင် ရှေ့စကား၏ ဒဠိဝါကျတည်း၊ ဤဝါကျကို ကြည့်၍ အချိန်တို့ ကာလိကနှင့် အချိန်ရှည် ကာလိကတို့ ရောရာ၌ အချိန်ရှည် ကာလိကသည် အချိန်တို့ ကာလိကအား လျော်သော ထိုအချိန်အတွင်း၌သာ သုံးစွဲရကြောင်း သိပါ။

တသ္မာ။ ။ဤ“တသ္မာ”၏ စွဲရာကား ရှေ့ဝါကျကြီးတွင် “သတ္တာဟကာလိကံ ယာဝဇီဝိက မေဝ ပေ၊ ဥပနေတိ”လောက်သာတည်း၊ ထို့ကြောင့် ယာဝကာလိကံ ဟိ၌ “ဟိ ယသ္မာ”ဟု မစွဲခဲ့။

တေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ၊ ပေ၊ ပဉ္စာဟံ-၅ ရက်ပတ်လုံး၊ ကပ္ပတိ-
၏။ စတူဟပဋိဂ္ဂဟိတေန-အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဝတ္ထု၏ ၄ ရက်ရှိသော၊ တေန-
နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ၊ ပေ၊ စတူဟံ-၄ ရက်ပတ်လုံး၊ ကပ္ပတိ-၏။ ပဉ္စာဟ
ပဋိဂ္ဂဟိတေန-အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဝတ္ထု၏ ၅ ရက်ရှိသော၊ တေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊
တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ၊ ပေ၊ တိဟံ-၃ ရက်ပတ်လုံး၊ ကပ္ပတိ-၏။ ဆာဟပဋိဂ္ဂဟိတေန-
အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဝတ္ထု၏ ၆ ရက်ရှိသော၊ တေန သဒ္ဓိ၊ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ
ဝါ၊ ပေ၊ ဒ္ဓိဟံ-၂ ရက်ပတ်လုံး၊ ကပ္ပတိ-၏။ သတ္တာဟပဋိဂ္ဂဟိတေန-အကပ်ခံအပ်ပြီး
သော ဝတ္ထု၏ ၇ ရက်ရှိသော၊ (တေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ-
သော၊ ပုရေပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ-သော၊ ယာဝဇီဝိကံ-သည်။) တဒဟေဝ-ထိုအကပ်ခံရာ
နေ့၌သာ၊ ကပ္ပတိ-၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။ [စတူဟပဋိဂ္ဂဟိတေန...စတူဟံ၊
ပဉ္စာဟပဋိဂ္ဂဟိတေန...တိဟံ၊ ဆာဟပဋိဂ္ဂဟိတေန...ဒ္ဓိဟံ-ဟု ပေယျာလ၌
ပြောင်းလွှဲရပုံကို သိပါ။]

ဟိ-လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြဉ်းအံ့၊ တသ္မာယေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ သတ္တာဟကာလိကေန
ဘိက္ခဝေ ယာဝဇီဝိကံ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတန္တိ-သတ္တာဟကာလိကေန၊ ပေ၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ
ဟူ၍၊ အဝတ္တာ-ဟောတော်မူတံ၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ သတ္တာဟံ ကပ္ပတိတိ-ကပ္ပတိဟူ၍၊
ဂုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ စ-ဆက်၊ ကာလယာမသတ္တာဟာတိက္ကမေသု-နံနက်
ကာလ၊ ညဉ့်ယာမံ၊ ၇ ရက်ကို လွန်ခြင်းရှိကုန်သော၊ ဧတ္ထ-ဤယာဝကာလိက၊
ယာမကာလိက၊ သတ္တာဟကာလိကတို့၌၊ ဝိကာလဘောဇနသန္နိမိဘေသဇ္ဇသိက္ခာ
ပဒါနံ-ဝိကာလဘောဇနသိက္ခာပုဒ်၊ သန္နိမိသိက္ခာပုဒ်၊ ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်တို့၏၊
ဝသေန-ဖြင့်၊ အာပတ္တိယော-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏။

တသ္မာယေဝ ဟိ။ ။ ရှေ့၌ “တသ္မာ”ဟု ဖလဝါကျတစ်ခု ရှိပြီးဖြစ်၍ “တသ္မာယေဝ”ဟု
သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏထည့်၍ ဆိုသည်။ ဤသို့ အကျိုးတစ်ပါး ရှိပြီးနောက်၊ ထပ်၍ အကျိုး
တစ်ပါးကို ပြသော ဖလဝါကျကို လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျဟု ခေါ်စမှတ် ပြုကြသည်။

တသ္မာ၏ စွဲနက်။ ။ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ ပုရေပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ ကို ကြည့်၍ “တသ္မာ-
ထိုသို့ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတသာမက၊ ပုရေပဋိဂ္ဂဟိတလည်း အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်”ဟု
စွဲပါ။ [“တသ္မာတိ-ယသ္မာ ပုရေပဋိဂ္ဂဟိတံပိ ဝဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ”ဟု ဋီကာပါဌ် ရှိစေ၊] ထိုသို့
ရှေးရှေး နေ့တို့က အကပ်ခံပြီး ယာဝဇီဝိကလည်း သတ္တာဟကာလိက၏ ရက်သို့ လိုက်၍
အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဘေသဇ္ဇက္ခန္ဓကပါဠိတော်၌ “တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ”ဟု မဟောဘဲ
“ပဋိဂ္ဂဟိတံ”ဟု ဟောတော်မူခြင်းနှင့် ညီမျှသည်-ဟူလို။

အာပတ္တိယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ။ သတ္တာဟကာလိကကို ၇ရက်လွန်မှ စားလျှင် ဘေသဇ္ဇ
သိက္ခာပုဒ်အရ ပါစိတ်၊ ယာမကာလိကကို ညဉ့်ယာမံလွန်မှ စားလျှင် ဤသန္နိမိသိက္ခာပုဒ်အရ
ပါစိတ်၊ ယာဝကာလိကကို နေလွဲမှစားလျှင် ဝိကာလဘောဇနသိက္ခာပုဒ်အရ ပါစိတ်၊ ယာဝ
ကာလိကကို နောက်ရက်ကျမှ စားလျှင် သန္နိမိပါစိတ်ဟု သိပါ။

ပန-ဆက်၊ စတူသု-ကုန်သော၊ ဣမေသု ကာလိကေသု-ဤကာလိကတို့တွင်၊
ယာဝကာလိကံ-လည်းကောင်း၊ ယာမကာလိကံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမ
မေဝ ဒွယံ-ဤကာလိက ၂ ပါး အပေါင်းသည်သာ၊ အန္တောဝုတ္တဉ္စေဝ-အန္တောဝုတ္တ
မည်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အကပ္ပိယကုဋိအတွင်း၌ နေစေအပ် သိမ်းထားအပ်
သည် မည်သည်လည်းကောင်း၊ သန္နိမိကာရကဉ္စ-သန္နိမိကာရကမည်သည်လည်း
ကောင်း၊ (ဟောတိ-၏) သတ္တာဟကာလိကံ-သတ္တာဟကာလိကသည်လည်း
ကောင်း၊ ယာဝဇီဝိကဉ္စ-ယာဝဇီဝိကသည်လည်းကောင်း၊ အကပ္ပိယကုဋိယံ-
အကပ္ပိယကုဋိ၌ နိက္ခိပိတုမ္ပိ-ထားခြင်းငှာလည်း၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ သန္နိမိပိ-သန္နိမိကိုလည်း၊
န ဇနေတိ-မဖြစ်စေ၊ ပန-ထိုသို့ အကပ္ပိယကုဋိ၌ ထားခြင်းငှာ အပ်၍ သန္နိမိကို
မဖြစ်စေပါသော်လည်း၊ ကပ္ပိယကုဋိယံ-၌၊ အန္တောဝုတ္တေန-အန္တောဝုတ္တဖြစ်သော၊
တေန-ထိုယာမကာလိက၊ ယာဝကာလိက ၂ ပါးနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဣတရဒွယံ-
အခြားသော သတ္တာဟကာလိက၊ ယာဝဇီဝိက ၂ ပါးအပေါင်းသည်၊ တဒဟု
ပဋိဂ္ဂဟိတံ-ထိုနေ၌ အကပ်ခံအပ်သည်၊ (သမာနမ္ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊) န ဝဋ္ဋတိ-
စားခြင်းငှာ မအပ်၊ မုခသန္နိမိနာမ-မုခသန္နိမိ မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-ဝါဒန္တရ
ကာ၊ မဟာပစ္စရိယံ-မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ၌၊ အန္တောဝုတ္တံ ဟောတိတိ-တိဟူ၍၊
ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုသို့ အဆိုကွဲရာ၌၊ နာမမတ္ထမေဝ-အမည်မျှသည်သာ၊
နာနာကရဏံ-အသီးအခြား ပြုတတ်သော အထူးတည်း၊ အာပတ္တိ ပန-အာပတ်
သည်ကား၊ ဒုက္ကဋမေဝ-ဒုက္ကဋ်ချည်းသာတည်း။

အန္တော ဟေ၊ ကာရကဉ္စ။ ။အန္တော-အကပ္ပိယကုဋိအတွင်း၌+ဝုတ္တံ-တစ်ညဉ့်လွန်အောင်
နေစေအပ်(ထားအပ်)သော ဝတ္ထု။ “သန္နိမိကာရကံ”ပုဒ်ကို ရှေ့၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ဤကာလိက ၂
မျိုး သည် အန္တောဝုတ္တ-သန္နိမိကာရက ဖြစ်၏၊ ကျန်ကာလိက ၂ ပါးကား အန္တောဝုတ္တ-
သန္နိမိ ကာရက မဖြစ်၊ သတ္တာဟကာလိကသည် ၇ ရက်ကျော်လွန်လျှင်
ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်အရသာ နိသဂ္ဂိပါစိတ် သင့်၏၊ ထို့ကြောင့် “သန္နိမိ န ဇနေတိ”ဟု
ဆိုသည်။ [နောက်လာမည့် ကပ္ပိယ ကျောင်း ၄ မျိုးတွင် မပါဝင်သော ကျောင်းကို
(အပ်အပ်စပ်စပ် ရသော ကျောင်းဖြစ်စေကာမူ) အကပ္ပိယကုဋိဟု ခေါ်သည်။]

မုခသန္နိမိ။ ။ပါးစပ်ထဲ၌ တစ်ညဉ့်မျှ သိုမှီး သိမ်းဆည်းထားအပ်သောကြောင့် “မုခသန္နိမိ”
ခေါ်သည်မဟုတ်၊ ခံတွင်း၌ သွင်းလျှင် အာပတ်သင့်လောက်အောင် အန္တောဝုတ္တဖြစ်သော
ကာလိကရောသောကြောင့် “မုခသန္နိမိ”ဟု ခေါ်သည်၊ [ကိစ္ဆာပိ မုခေ ဧကရတ္တံ န ဝုတ္တံ၊
တထာပိ (သတ္တာဟကာလိကနှင့် ယာဝဇီဝိက ၂ မျိုးသည် ခံတွင်း၌ တစ်ညဉ့်မျှ သိမ်းထား
အပ်သော ကာလိက မဟုတ်သော်လည်း) မုခေ ပက္ခိတ္တမေဝ ယသ္မာ သန္နိမိ နာမ ဟောတိ
(ခံတွင်း၌ ထည့်သွင်းအပ်သည်ရှိသော်သာ-စားမျိုးမှသာ သန္နိမိ အာပတ်သင့်၏) တသ္မာ
မုခသန္နိမိတိ ဝုတ္တံ၊ “မုခေ+ပက္ခိတ္တံ (ထည့်အပ်မှ)+သန္နိမိ-သန္နိမိ ဖြစ်သော ကာလိက ၂
မျိုး တည်း၊ မုခသန္နိမိ-ခံတွင်းထည့်အပ်မှ ဖြစ်သော သန္နိမိ”ဟု ပြ။

တတ္ထ-ထိုအကပ္ပိယကုဋိယံ အန္တောဝုတ္တေန အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အကပ္ပိယကုဋိ နာမ-မည်သည်။ သံဃဿ ဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နပုဂ္ဂလဿ ဝါ-ရဟန်းဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏သော်လည်းကောင်း၊ သန္တကံ-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဝသနတ္ထာယ-နေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ကတဂေဟံ-ပြုအပ်သော ကျောင်းတည်း၊ တတ္ထ-ထိုအကပ္ပိယကုဋိ၌၊ သဟဿေယျပုပ္ဖဟောနကေ-သဟဿေယျလောက်သော၊ ပဒေသေ-အရပ်၌၊ ဝုတ္တံ-တည်နေစေအပ်သော၊ ဝါ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းအပ်သော၊ ယာဝကာလိကဉ္စ-ယာဝကာလိကလည်းဖြစ်သော၊ ယာမကာလိကဉ္စ-ကလည်းဖြစ်သော၊ သံဃိကံ ဝါ-သံဃာဥစ္စာသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နပုဂ္ဂလဿ-၏၊ သန္တကံ ဝါ-ဥစ္စာသည်သော်လည်းကောင်း၊ အန္တောဝုတ္တံ နာမ-မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တတ္ထ-ထိုအကပ္ပိယကုဋိ၌၊ ပက္ခံ-ချက်အပ်သောယာဝကာလိကသည်၊ အန္တောပက္ခံ နာမ-ကွဲ မည်၏။

ပန-ကား၊ ယတ္ထ ကတ္တစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသောအရပ်၌၊ [ကပ္ပိယကုဋိ ဖြစ်စေ၊ အကပ္ပိယကုဋိ၌ဖြစ်စေ၊ ဘယ်အရပ်၌ မဆို၊] သယံ-ရဟန်းကိုယ်တိုင်၊ ပက္ခံ-ချက်အပ်သော ယာဝကာလိကသည်၊ သာမံပက္ခံ နာမ-ကွဲ မည်၏၊ တံသဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသော အန္တောဝုတ္တံ၊ အန္တောပက္ခံ၊ သာမံပက္ခံဖြစ်သော ယာဝကာလိက၊ ယာမကာလိကကို၊ အနုဇ္ဈောဟရဏီယံ-မစားမျိုးအပ်၊ မစားမျိုးကောင်း၊ တေန တေန-ထိုထို အန္တောဝုတ္တံ၊ အန္တောပက္ခံ၊ သာမံပက္ခံဖြစ်သော ကာလိကနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ သံသဌမ္ပိ-ရောနှောအပ်သော ကာလိကသည်လည်း၊ တံဂတိကမေဝ-ထို အန္တောဝုတ္တံ၊ အန္တောပက္ခံ၊ သာမံပက္ခံဖြစ်သော ကာလိကတို့နှင့် အလားတူသည် သာ၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော အန္တောဝုတ္တံ၊ အန္တော ပက္ခံ၊ သာမံပက္ခံ၊ သံသဌဖြစ်သော ကာလိကကို၊ အဇ္ဈောဟရန္တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အန္တောဝုတ္တံအန္တောပက္ခံမောစနတ္ထံ-အန္တောဝုတ္တံ၊ အန္တောပက္ခံတို့မှ လွတ်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ စတဿော-၄ လုံးကုန်သော၊ ကပ္ပိယဘူမိယော-ကပ္ပိယဘူမိတို့ကို၊ ဝါ-ကပ္ပိယကုဋိတို့ကို၊ အနုညာတာ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ တာသံ-ထိုကပ္ပိယဘူမိတို့၏၊ ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ-၌၊ (မယာ)၊ ဝုတ္တော။

အကပ္ပိယကုဋိ နာမ ၊ပေ၊ ဂေဟံ။ ။“သံဃဿ ဝါ ဥပသမ္ပန္နပုဂ္ဂလဿ ဝါ သန္တကံ”ဟု ဆိုသောကြောင့် သိက္ခမာန် သာမဏေတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ကျောင်းသည် အကပ္ပိယကုဋိ မဟုတ်၊ “ဝသနတ္ထာယ”ဟု ဆိုသောကြောင့် နေဖို့ရာ မဟုတ်သော မီးတင်းကုဋ် စသည်များ လည်း အကပ္ပိယကုဋိ မဟုတ်။

တတ ပကံ။ ။ထိုအကပ္ပိယကျောင်းအတွင်း၌ ရဟန်း၏ဥစ္စာဖြစ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို လူ သာမဏေတို့က ချက်ပေးသော်လည်း အန္တောပက္ခံဖြစ်၍ မစားအပ်၊ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။

ကပ္ပိယဘူမိယော။ ။ယာဝကာလိက၊ ယာမကာလိက ၂ မျိုးကို သိမ်းကောင်းရာ၊ လူ သာမဏေတို့က ထိုကုဋ်အတွင်း၌ ချက်၍ ပေးကောင်းရာ ကျောင်း ၄ မျိုးကို “ဥဿာဝနန္တိကာ၊ ဂေါနိသာဒိကာ၊ ဂဟပတိကုဋ်၊ သမ္ပတိကုဋ်”ဟု ခေါ်သည်။

ပန-ဆက်၊ ယတ္ထ-အကြင်ကျောင်းတိုက်၌၊ ဧတာ-ဤကပ္ပိယကုဋ် ၄ လုံးတို့သည်၊ န သန္တိ-မရှိကုန်၊ တတ္ထ-ထိုကျောင်းတိုက်၌၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာကို၊ ကတွာ-၍၊ ပရိဘုဉ္ဇေတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ သာမံပက္ကမိ-သာမံပက္ကဝတ္ထုသည်လည်း၊ ပုနပါကံ-ထပ်၍ ချက်အပ်သောဝတ္ထုသည်၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ (ကျက်ပြီးကို တစ်ဖန် နွေးကောင်း၏-ဟူလို၊) အသန္နိမိကာရကေ-သန္နိမိကာရက မဟုတ်သော အာမိသ၌၊ သန္နိမိ ကာရကသညိနော-သန္နိမိကာရကဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ) ဒုက္ကဋ်၊ (အသန္နိမိကာရကေ-၌) အသန္နိမိကာရကသညိနော-သန္နိမိကာရကမဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ယာဝကာလိကာဒီနိ-ယာဝကာလိကအစရှိသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ နိဒဟိတွာ-သိုမှီး၍၊ သကံ သကံ ကာလံ-မိမိ မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ကာလကို၊ အနုတိက္ကာမေတွာ-မလွန်စေမူ၍လည်းကောင်း၊ ယာဝဇီဝိကံ-ယာဝဇီဝိကဝတ္ထုကို၊ သဒါပိ-အခါခပ်သိမ်းလည်းကောင်း၊ ပစ္စယေ-နောက် ကာလိက ၃ ပါးအတွက် ပိပါသဂေလညအကြောင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပတ္တကာဒီနဉ္စ-၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ အာမိသံ-ယာဝကာလိက၊ ယာမ ကာလိကဟူသော အာမိသကိုလည်းကောင်း၊ သန္နိမိဘာဝေါ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းအပ် သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုအာမိသကို၊ အဇ္ဈောဟရဏံ-လည်း ကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၉။ ပဏီတဘောဇန နဝမေ - ၌၊ ပဏီတဘောဇနာနီတိ - ကား၊ ပဏီတ သိက္ခာပုဒံ သံသဌာနိ- မွန်မြတ်သော အာဟာရနှင့် ရောစပ်အပ် ကုန်သော၊ သတ္တဉ္ဇေနိ-စပါးမျိုး ၇ ပါးတို့မှ ဖြစ်ကုန် သော၊ ဘောဇနာနိ-ဘောဇနိတို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏) “သတ္တဉ္ဇေနိဗ္ဗတ္တာနိ” ဖြင့် ဘောဇနိ၏ သရုပ်ကို ပြ၏၊ ငါး အမဲကို ဘောဇနအရ၌ မယူဘဲ ဩဒန၊ သတ္တု၊ ကုမ္ဘာသတို့ကိုသာ ယူပါ-ဟူလို၊ ငါး အမဲတို့ကား“ပဏီတ”အရတွင် ပါဝင်ပြီ၊] ဟိ- ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့၊ အာဇေယယုတ္တော- အာဇာနည်မြင်းနှင့်

ဥဿာဝနန္တိကာ။ ။သံယိကဖြစ်စေ၊ ပုဂ္ဂလိကဖြစ်စေ ကျောင်းဆောက်ခါနီး၌ ပဌမဆုံးတိုင်၊ ပဌမဆုံး အုတ်ကို ချသောအခါ လူ ရှင်အများ ကိုင်လျက် ရဟန်းတို့က “ကပ္ပိယကုဋ်- ကရောမ” ဟု ဆို၍ ချလျှင် ဥဿာဝနန္တိကာကုဋ် ဖြစ်၏၊ ထိုသို့ ချရာ၌ “ကရောမ”အဆုံးနှင့် တိုင်၊ အုတ်တို့၏ မြေကျခြင်းသည် တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ရမည်။

ဂေါနိသာဒိကာ စသည်။ ။အကာအရံ မရှိ၊ ရှိသော်လည်း မလုံသောကြောင့် နွားများ သွားလာ ဝင်ထွက်၍ နေနိုင်လောက်သော ကျောင်းတိုက်-ကျောင်းသည် ဂေါနိသာဒိကာကုဋ် မည်၏၊ ဒါယကာတို့က “ကပ္ပိယကုဋ် ဒေမ”ဟု လျှောက်၍ လှူအပ်သော ကျောင်းသည်လည်း ကောင်း၊ လူတို့အပိုင် အိမ်သည်လည်းကောင်း ဂဟပတိကုဋ် မည်၏၊ ကမ္မဝါစာဖြင့် ကပ္ပိယကုဋ် ဖြစ်အောင် သမုတ်အပ်သော ကျောင်းသည် သမ္ပတိကုဋ် မည်၏။

ကပ်ယှဉ်အပ်သော၊ ရထော-ရထားကို၊ အာဇေညရထောတိ-အာဇေညရထော ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိယထာ-ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤ၊ အတူ၊ ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ [ပဏိတဘောဇနာနိတံ ဝုစ္စန္တိ၌စပ်၊] ပဏိတသံသဌာနိ-ကုန်သော၊ ဘောဇနာနိ-တို့ကို၊ ပဏိတဘောဇနာနိတိ-ပဏိတဘောဇနတို့ ဟူ၍၊ (ဝုစ္စန္တိ-ကုန်၏၊) [အာဇေညရထော၌ ယုတ္တဟူသော အလယ်ပုဒ်ကျေသကဲ့သို့ “ပဏိတေန+သံသဌာနိ+ဘောဇနာနိ-ပဏိတဘောဇနာနိ”ဟု သံသဌအလယ်ပုဒ်ကျေသော တပျူရိသံသမာသ်ပြုပါ-ဟူလို၊] ပန-ဆက်၊ ယေဟိ ပဏိတေဟိ-အကြင်မွန်မြတ်သော အာဟာရတို့နှင့်၊ သံသဌာနိ-ရောစပ်အပ်ကုန်သော၊ တာနိ-ထိုဘောဇဉ်တို့ကို၊ ပဏိတဘောဇနာနိတိ-ပဏိတဘောဇနတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ-ဆိုအပ်ကုန်၏၊ တေသံ-ထိုမွန်မြတ်သော အာဟာရတို့၏၊ ပဘေဒဒဿနတ္ထံ-အထူးအပြားကို ပြခြင်း အကျိုးငှာ၊ သေယျထိဒံ၊ သပ္ပိနဝနိတန္တိအာဒိ-တံ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ (ဘဂဝါ-သည်၊) အာဟ-ပြီ။

တတ္ထ-ထို သေယျထိဒံ သပ္ပိ နဝနိတံ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ သပ္ပိအာဒိနိ-သပ္ပိ အစရှိသည်တို့ကို၊ [အာဒိဖြင့် ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ ပါဝင်ခဲ့သော နဝနိတံ၊ တေလ၊ မဓု၊ ဖာဏိတတို့ကို ယူ၊] ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပဒေ-ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တလက္ခဏေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-သိထိုက်ကုန်၏၊ ပန-အထူး၊ မစ္ဆာဒီသု-မစ္ဆ အစရှိသည်တို့တွင်၊ [အာဒိဖြင့် မံသ၊ ဒီရ၊ ဒဓိ တို့ကို ယူ၊] ဩဒကောတိ-ကောဟူ၍၊ (တစ်နည်း) ဥဒကစရောတိ-ရောဟူ၍၊ ဝုတ္တလက္ခဏော-ပဒဘာဇနီ၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ သဗ္ဗောပိ-အလုံးစုံသော ရေသတ္တဝါသည်လည်း၊ မစ္ဆောယေဝ-မစ္ဆမည်သည်ချည်းသာ၊ ပန-ကား၊ ယေသံ-အကြင် သတ္တဝါတို့၏၊ မံသံ-အသားသည်၊ ကပ္ပတိ-အပ်၏၊ တေသံ-ထို(အပ်သော အသားရှိသော) သတ္တဝါတို့၏၊ မံသဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဒီရဒဓိနိ စ-နို့ရည် နို့ဓမ္မံတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အဓိပ္ပေတာနိ-အလိုရှိ အပ်ကုန်၏၊ [မအပ်သော မြင်း စသည်တို့မှ ဖြစ်သော မံသ၊ ဒီရ၊ ဒဓိတို့ကား ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုဟု နောက်၌ လာလတ္တံ့။]

သဗ္ဗောပိ ၊ပေ၊ မစ္ဆောယေဝ။ ။ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီ၌ “မစ္ဆော နာမ ဥဒကစရော ဝုစ္စတိ”ဟု ရှိ၏၊ ဥဒကစရောပုဒ်ကိုပင် “ဩဒကော”ဟု ဆိုဟန်တူ၏၊ သို့မဟုတ် “ဩဒကော”ဟု ပါဠိတော်မှာပင် မူကွဲရှိဟန်တူ၏၊ ရေ၌ လှည့်လည်ကျက်စားသော ငါး-လိပ်-မိကျောင်း-မကန်း စသော ရေသတ္တဝါအားလုံးကို မစ္ဆအရ၌ သွင်းယူပါ-ဟူလို၊ ဤသို့ “သဗ္ဗောပိ”အရ ရေသတ္တဝါ အားလုံးကို ယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “ဝုတ္တလက္ခဏော မစ္ဆော မစ္ဆောယေဝ”ဟု မစ္ဆောတစ်ခု မပါသင့်။ [မစ္ဆော နာမ ဩဒကော ဝုစ္စတိတိ ဧဝံ ဝိဘင်္ဂေဝုတ္တလက္ခဏော သဗ္ဗောပိ မစ္ဆော ဧဝ-ဋီကာ။]

ဧဝံပုပ္ဖိ ပဏိတဘောဇနာနိတိ-ကာ၊ ယာနိ-အကြင် ဘောဇဉ်တို့ကို၊ ဧတေဟိ သပ္ပိ အာဒိဟိ - ဤထောပတ် အစရှိသည်တို့နှင့်၊ သံသဋ္ဌတ္တာ-ရောနှောအပ်ကုန်သည် ဤအဖြစ်ကြောင့်၊ ပဏိတဘောဇနာနိတိ-ပဏိတဘောဇနာတို့ ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ-န်၏၊ တထာရူပိနိ-ထိုသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ ပဏိတဘောဇနာနိ-မွန်မြတ်သော အာဟာရနှင့် ရောစပ်အပ်သော ဘောဇဉ်တို့ကို၊ (“ဝိညာပေတွာ ဘုဉ္ဇေယျ” ပါဠိတော်၌စပ်၊) ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏၊ တေဟိ-ထိုပဏိတဘောဇဉ်တို့နှင့်၊ ဝိနာပိ-ကင်း၍လည်း၊ ဖာသု-ကျန်းမာမှုသည်၊ ဟောတိ-၏၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ (ပဏိတဘောဇဉ် မစားရဘဲလည်း ကျန်းမာနေသော ရဟန်းသည်၊) အဂိလာနော တိ-အဂိလာန မည်၏။ [ယဿကဲ့သို့ အနိယမသာ ပါ၍ နိယမ မပါလျှင် နိယမ ထည့်၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗသို့ ပြန်လှည့်ရ၏။]

အတ္တနော အတ္တယ ဝိညာပေတွာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါ၌၊ (ဂူဠတ္ထံ-လျှို့ဝှက်သော အနက်ကို၊) ပန (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ)-ထုတ်၍ ပြဦးအံ့၊ ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ အဂိလာနော-ဂိလာနမဟုတ်ဘဲ၊ သုဒ္ဓါနိ-ဘောဇဉ်မဖက် သက်သက်ကုန်သော၊ သပ္ပိအာဒိနိ-ထောပတ် အစရှိသည်တို့ကို၊ [အာဒိဖြင့် ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ ပါခဲ့သော နဝနိတ တေလ မဇု ဖာဏိတတို့ကို ယူ၊] ဘေသဇ္ဇတ္ထာယ-ဆေးအကျိုးငှာ၊ ဝိညာပေတိ-တောင်း၏၊ သော-ထိုရဟန်းကို၊ မဟာနာမသိက္ခာ ပဒေန-မဟာနာမသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ ကာရေတဗ္ဗော-ပြုစေထိုက်၏၊ ဝါ-ဆုံးဖြတ်ထိုက်၏၊ (သုဒ္ဓါနိ-ကုန်သော၊) မစ္ဆာဒိနိ-ငါး အစရှိကုန်သော၊ [အာဒိဖြင့် မံသ၊ ခီရ၊ ဒမိတို့ကို ယူ၊] စတ္တာရိ-၄ ပါးသော အာဟာရတို့ကို၊ ဝိညာပေန္တော-တောင်းသော ရဟန်းကို၊ သူပေါဒနဝိညတ္တိယာ-သူပေါဒနဝိညတ္တိသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ [သေခိယ၌ လာမည့် “န သူပံ ဝါ ဩဒနံ ဝါ”စသော သိက္ခာပုဒ်ကို ဆိုသည်၊] ကာရေတဗ္ဗော-ထိုက်၏၊ ဝါ-ထိုက်၏၊ သပ္ပိအာဒိဟိ-အစရှိသည်တို့နှင့်၊ [အာဒိဖြင့် နဝနိတ စသော ကျန် ၈ ပါးကို ယူ၊] သံသဋ္ဌဘောဇနာနိ-ရောစပ်အပ်သော ဘောဇဉ်တို့ကို၊ ဝိညာပေန္တော-ကို၊ ဣမိနာ-ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ ကာရေတဗ္ဗော-ထိုက်၏၊ ဝါ-ထိုက်၏။

တတြ-ထို အတ္တနော အတ္တယ ဝိညာပေတွာဟူသော ပါဠိရပ်၌၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကာ၊ ဝိနိစ္ဆယော-အဆုံးအဖြတ်တည်း၊ သပ္ပိနာ-ထောပတ်နှင့်၊ (သံသဋ္ဌ-ရောနှောအပ်သော၊) ဘတ္တံ-ဆွမ်းကို၊ ဒေဟိ-လျှလော့၊ ဣတိ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ သပ္ပိ-ကို၊ အာကိရိတွာ-လောင်းထည့်၍၊ (ဘတ္တံ-ကို၊) ဒေဟိ-လော့၊ ဣတိ -သော်လည်းကောင်း၊ သပ္ပိမိ သကံ -ထောပတ်နှင့်ရောနှောအပ်သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ (ဘတ္တံ-ကို၊) ဒေဟိ-လော့၊ ဣတိ-သော်လည်းကောင်း၊ သပ္ပိစ-ကိုလည်း ကောင်း၊ ဘတ္တံစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဒေဟိ-လော့၊ ဣတိ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝိညာပေန္တယ-တောင်းသော ရဟန်း၏၊ တာဝ-မခံယူမီ ရှေးဦးစွာ၊

ဝိညတ္တိယာ-တောင်းခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ-ခံယူခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်၊ အဇ္ဈောဟရဏေ အဇ္ဈောဟရဏေ-စားမျိုးခြင်း စားမျိုးခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

ပန-ကား၊ သပ္ပိဘတ္တံ ဒေဟိတိ-သပ္ပိဘတ္တံ ဒေဟိ ဟူ၍၊ ဝုတ္တေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ ဝါ-တောင်းအပ်သော်၊ ယသ္မာ-အကြင်ကြောင့်၊ သာလိဘတ္တံ-သလေးထမင်း သည်၊ (အတ္တိ) ဝိယ-ရှိသကဲ့သို့၊ (တထာ-ထိုအတူ၊) သပ္ပိဘတ္တံ နာမ-ထောပတ် တည်းဟူသော ထမင်းမည်သည် မရှိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (သာလိဘတ္တံ ရှိသကဲ့သို့ သပ္ပိဘတ္တံ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သူပေါဒနဝိညတ္တိယာ-သူပေါဒနဝိညတ္တိ သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-သာ၊ ဟောတိ၊ ပန-ကား၊ သပ္ပိနာ-နှင့်၊ (သံသဋ္ဌံ-သော၊) ဘတ္တံ-ကို၊ ဒေဟိ-လော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဒေဟိ-ပေးလှူပြီး၍၊ သပ္ပိ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇ-စားပါလော့၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်၍၊ နဝနိတဒိရာဒိနိ ဝါ-ဆီဦး နို့ရည် အစရှိသည်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဣမိနာ-ဤကပ္ပိယ ဘဏ္ဍာဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ထောပတ်ကို လဲယူ၍၊ ဘုဉ္ဇ-လော့၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက် ၍၊ ကပ္ပိယဘဏ္ဍာ ဝါ-ဆီစသော ကပ္ပိယဘဏ္ဍာကိုသော်လည်းကောင်း၊ သစေ ဒေတိ-အကယ်၍ လှူအံ့၊ (ဧဝံ သတိ-ဤသို့ လှူလတ်သော်၊) ယထာဝတ္ထုကမေဝ-ဝတ္ထုကြောင်းအတိုင်းရှိသော ပါစိတ်အာပတ်ပင်တည်း။

သပ္ပိဘတ္တံ ။ “သာလိဘတ္တံ”ဟု ဆိုရာ၌ သလေးဆန်ဖြင့် ပြုအပ်သော သလေးထမင်းသည် လောက၌ အထင်အရှား ရှိ၏၊ “သပ္ပိဘတ္တံ”ဟု ရာ၌ကား “ထောပတ်တည်းဟူသော ထမင်း”ဟု လောက၌ မရှိ၊ ထောပတ်ကိုပင် ဆွမ်းအနေဖြင့် တောင်းရာ ရောက်သောကြောင့် သူပေါဒန ဒုက္ကဋ် သင့်ရသည်။

ဆက်ဦးအံ့ ။ “သပ္ပိဘတ္တံ”ဟု ရာ၌ “သပ္ပိနာ+သံသဋ္ဌံ+ဘတ္တံ”ဟု သမာသိတွဲလျှင် ဤပဏီတဘောဇနသိက္ခာပုဒ်နှင့် ဆိုင်၏၊ “သပ္ပိမယံ-ထောပတ်ဖြင့် ပြုအပ်သော (ထောပတ်ဖြင့် ပြီးသော)+ဘတ္တံ”ဟု သမာသိတွဲလျှင် ထောပတ်ကိုပင် အရကောက်ရသောကြောင့် သူပေါဒန သိက္ခာပုဒ်နှင့် ဆိုင်၏၊ ဤသို့ မသေမချာ ဖြစ်သောကြောင့် သူပေါဒနဝိညတ္တိဒုက္ကဋ်ဟု ဆုံးဖြတ်ရသည်။

သပ္ပိ ကတွာ ပေ၊ ဒိရာဒိနိ ဝါ ။ နဝနိတကို လှူ၍ “ဤ နဝနိတကို ထောပတ် ပြုလုပ်၍ စားပါ”ဟုသော်လည်းကောင်း၊ ဒီရကို (အာဒိဖြင့် ဒိမိကို) လှူ၍ “ဤဒီရစသည်ကို ထောပတ်ပြုလုပ်၍ စားပါ”ဟုသော်လည်းကောင်း လျှောက်သည်။

ကပ္ပိယဘဏ္ဍာ ဝါ ။ ပေ၊ ဂဟေတွာ ဘုဉ္ဇ ။ ရဟန်းတို့ အလှူခံကောင်းသော ဆီစသော ကပ္ပိယဘဏ္ဍာကို လှူ၍ “ဤကပ္ပိယဘဏ္ဍာဖြင့် ထောပတ်ကို လဲယူ၍ စားပါ”ဟုသော်လည်း ကောင်း လျှောက်သည်။

ယထာဝတ္ထုကံ ။ ယံ ယံ+ဝတ္ထု ယဿာတိ ယထာဝတ္ထုကံ (ပါစိတ္တိယံ)-အကြင် အကြင် ပဏီတဘောဇနကို တောင်း၍ စားခြင်းဟူသော ဝတ္ထုရှိသော ပါစိတ်အာပတ်တည်း၊ တောင်းခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ်၊ ခံယူခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ်များလည်း ရှေ့အဖို့က သင့်သေး၏။

ပန-ကာ၊ ဂေါသပ္ပိနာ-နွားမမှဖြစ်သော ထောပတ်နှင့်၊ (သံသဋ္ဌ-သော၊) ဘတ္တံ-ကို၊ ဒေဟိ-လော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ ဂေါသပ္ပိ ဝါ-နွားမမှဖြစ်သောထောပတ်ကိုမူလည်း၊ ဒေတု-ပေးပစေ၊ တသ္မိ-ထိုဂေါသပ္ပိသည်၊ အသတိ-မရှိလတ်သော်၊ ပုရိမနယေန-ရှေးနည်းဖြင့်၊ [“ဘတ္တံ ဒတွာ၊ သပ္ပိ ကတွာ ဘုဉ္ဇ”စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်း-ဟူလို၊] နဝနီတာနိ ဝါ-ဆီဦးအစရှိသည်တို့ကိုမူလည်း၊ (ဒေတု-စေ၊) ဣတော-ဤနွားမမှ၊ (နိဗ္ဗတ္တေန-ဖြစ်သော၊) သပ္ပိနာ-ဖြင့်၊ ဘုဉ္ဇ-စားပါလော့၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ ဂါဝိယေဝ ဝါ-နွားမကိုသာလျှင်မူလည်း၊ ဒေတု-စေ၊ ယထာဝတ္ထုကမေဝ-ပင်တည်း။

ပန-ကာ၊ ဂေါသပ္ပိနာ-နှင့်၊ (သံသဋ္ဌ-သော၊ ဘတ္တံ-ကို၊) ဒေဟိ-လော့၊ ဣတိ-သို့၊ ယာစိတော-တောင်းအပ်သော ဒါယကာသည်၊ အဇိကာသပ္ပိအာဒိဟိ-ဆိတ်မမှ ဖြစ်သော ထောပတ်အစရှိသည်တို့နှင့်၊ (သံသဋ္ဌ၊ ဘတ္တံ-ကို၊) သစေ ဒေတိ-အကယ်၍ လှူအံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ဝိသင်္ကေတံ-အမှတ်အသား မဟုတ်ခြင်းသည်၊ ဝါ-ချွတ်ယွင်းခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-၏၊) ဟိ-မှန်၏၊ (တစ်နည်း) ဟိယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံသတိ-ဤသို့ လှူလတ်သော်၊ [ဂေါသပ္ပိဘတ္တံကို တောင်းပါလျက် အဇိကာသပ္ပိဘတ္တံ စသည်ကို လှူလတ်သော်-ဟူလို၊] အညံ-အခြားသော ဝတ္ထုကို၊ ဒိန္နံ နာမ-လှူအပ်သည် မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ အနာပတ္တိံ (ဟောတိ၊) အဇိကာသပ္ပိနာ-ဆိတ်မမှဖြစ်သော ထောပတ်နှင့်၊ (သံသဋ္ဌ-သော၊ ဘတ္တံ-ကို၊) ဒေဟိ-လော့၊ ဣတိအာဒိသုပိ-ဤသို့ အစရှိသော တောင်းခြင်းတို့၌လည်း၊ ဧသ-သည်၊ နယော-တည်း။ [“အဇိကာသပ္ပိနာ ဘတ္တံ ဒေဟိ”ဟု တောင်းပါလျက် ဂေါသပ္ပိဘတ္တံကို ပေးပေး၊ နဝနီတဘတ္တံ စသည်ကို ပေးပေး အနာပတ္တိပင်-ဟူလို၊]

ကပ္ပိယသပ္ပိနာ-အပ်သော အသားရှိသော သတ္တဝါမှဖြစ်သော ထောပတ်နှင့်၊ (သံသဋ္ဌ ဘတ္တံ) ဒေဟိ၊ ဣတိ ဝုတ္တေ၊ အကပ္ပိယသပ္ပိနာ-မအပ်စပ်သော အသားရှိသော သတ္တဝါမှ ဖြစ်သော ထောပတ်နှင့်၊ (သံသဋ္ဌ ဘတ္တံ) (သစေ) ဒေတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ဝိသင်္ကေတမေဝ-ဝိသင်္ကေတပင်တည်း၊ အကပ္ပိယသပ္ပိနာ-နှင့်၊

[“ဝတ္ထုဿ-ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ဝတ္ထုကြောင်းအား+အနုရူပ=လျော်သောတောင်းစားခြင်းတည်း၊ ယထာဝတ္ထု-ခြင်း၊ ယထာဝတ္ထု+ယဿာတိ ယထာဝတ္ထုကံ-ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ဝတ္ထုကြောင်းအား လျော်သော တောင်းစားခြင်းရှိသော ပါစိတ်အာပတ်”တစ်နည်း ဝိဂ္ဂဟပြု။]

ဝိသင်္ကေတံ ၊ပေ၊ ဧဝံ ဟိ။ ။န+သင်္ကေတံ ဝိသင်္ကေတံ-မှတ်သားအပ်သော အမှတ်အသား မဟုတ်၊ အမှတ်အသား လွဲခြင်း-ချွတ်ယွင်းခြင်း၊ ဟိသဒ္ဓါ ဒဠိကရဏတည်း၊ တသ္မာရှိသော နောက်ဝါကျကို ထောက်၍ “ဟိယသ္မာ”ဟုလည်း ကာရဏဇောတကတစ်နည်း ကြံရသည်။

(သံသဋ္ဌ ဘတ္တံ) ဒေဟိ၊ ဣတိ ဝုတ္တေ၊ အကပ္ပိယသပ္ပိနာဝ-နှင့်သာ၊ (သံသဋ္ဌ ဘတ္တံ) (သစေ) ဒေတိ-အံ၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေပိ-ခံယူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပရိဘောဂေပိ-သုံးဆောင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကမေမဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)။ ဣမိနာ နယေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗပဒေသုပိ-နဝနိတစသော အားလုံးသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဝေဒိတဗော-၏။ [“နဝနိတေန ဘတ္တံ ဒေဟိ” စသည်ဖြင့် တောင်းခြင်း၊ ပေးခြင်းတို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း အဆုံးအဖြတ်ကို သိပါ-ဟူလို၊] ပန-ကား၊ သဗ္ဗေဟိပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သပ္ပိအာဒိဟိ-ထောပတ်အစရှိသည်တို့နှင့်၊ (သံသဋ္ဌ ဘတ္တံ) ဧကဋ္ဌာနေ ဝါ-တစ်နေရာတည်း၌ သော်လည်းကောင်း၊ နာနာဋ္ဌာနေ ဝါ-အမျိုးမျိုးသော နေရာ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဝိညာပေတွာ-တောင်း၍၊ ပဋိလဒ္ဓံ-ရအပ်သောဆွမ်းကို၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ သမ္ပိန္နရသံ-ရောနှောသော အရသာရှိသည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ တတော-ထိုသမ္ပိန္နရသ ဆွမ်းမှ၊ ကုသဂ္ဂေန-သမန်းမြတ်ဖျားဖြင့်၊ ဧကဗိန္နုပ္ပိ-တစ်ပေါက်မျှကိုလည်း၊ [ခီရ စသည်တို့လည်း ပါနေသောကြောင့် “ဧကဗိန္နု”ဟု ဆိုသည်၊] သစေ အဇ္ဈော ဟရတိ-အကယ်၍ စားမျိုးအံ၊ (ဧဝံသတိ)။ နဝ-၉ ချက်ကုန်သော၊ ပါစိတ္တိယာနိ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ကဏီတဘောဇနဝိညတ္တိဝတ္ထုသ္မိ-ပဏီတဘောဇနကို တောင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-အပ်ပြီ၊ အဂိလာနောတိ-အဂိလာနောဟူသော၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ ဂိလာနဿ-ဂိလာနဖြစ်လျက်၊ အဂိလာနသညိနော-ဂိလာနမဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဝိညာပေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇတော-စားသော ရဟန်း၏)၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ (ဂိလာနဿ-လျက်၊ လိုက်စေ၊) ဂိလာနသညိဿ-ဂိလာနဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဝိညာပေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇတော-၏လည်းကောင်း၊) ဂိလာန ကာလေ-ဂိလာနဖြစ်ရာအခါ၌၊ ဝိညာပေတွာ-တောင်းပြီး၍၊ အဂိလာနဿ-ဂိလာန မဟုတ်ဘဲ၊ (ရောဂါပျောက်မှ-ဟူလို၊) ဘုဉ္ဇတော-၏လည်းကောင်း၊ ဂိလာနဿ-၏၊ သေသေကေ-အကြွင်းအကျန်၌၊ (ဘုဉ္ဇတော-၏လည်းကောင်း၊) ဉာတကပဝါရိတဋ္ဌာနတော-ဆွေးမျိုးတော်သူ ဖိတ်မန်သူတို့၏ အထံမှ၊ (ဝိညာပေတွာ ဘုဉ္ဇတော- ၏လည်းကောင်း၊) အညဿ- အခြား ဂိလာန၏။

ကပ္ပိယသပ္ပိနာ။ ။ “ကပ္ပိယမံသသပ္ပိနာ”ဟု ဆိုလျက် မံသဟူသော အလယ်ပုဒ်ကျေ၊ မှန်၏-ထောပတ်ဟူသမျှ မစားကောင်းသော ထောပတ်ဟူ၍ မရှိ၊ အပ်သော အသားရှိသော သတ္တဝါမှ ဖြစ်သော ထောပတ်ကို “ကပ္ပိယသပ္ပိ”ဟု ဆိုသည်၊ အကပ္ပိယသပ္ပိ၌လည်း နည်းတူ။

ဧကဋ္ဌာနေ၊ ပေ၊ ပဋိလဒ္ဓံ။ ။ တစ်အိမ်တည်း၌ပင် သပ္ပိဘတ္တ၊ နဝနိတဘတ္တ စသော ၉မျိုးလုံး တောင်း၍ ရသည်ကို “ဧကဋ္ဌာနေ၊ ပေ၊ ပဋိလဒ္ဓံ”ဟု ဆိုသည်၊ ၂ နေရာ ၃နေရာ စသည်၌ တောင်းမှ ရသည်ကို “နာနာဋ္ဌာနေ၊ ပေ၊ ပဋိလဒ္ဓံ”ဟု ဆိုသည်။

အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ ဝိညတ္တေ-တောင်းအပ်ပြီးသော ပဏီတဘောဇဉ်၌၊ (ဘုဉ္ဇတော-၏လည်းကောင်း၊) အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဓနေန-အပ်သော ဥစ္စာဖြင့်၊ ဂဟိတေ-လဲယူအပ်သော ပဏီတဘောဇဉ်၌၊ (ဘုဉ္ဇတော-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ-၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)။

ပဏီတဘောဇနတာ-ပဏီတဘောဇဉ်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဂိလာနတာ-ဂိလာန မဟုတ်သူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကတဝိညတ္တိယာ-ပြုအပ်သော တောင်းခြင်းဖြင့်၊ ပဋိလာဘော-ရခြင်းလည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရဏံ-စားမျိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ တိဝေဒနံ-တည်း၊ ဣတိ-သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။ ။နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀။ ဒန္တပေါဏ ဒသမေ-၌၊ အဒိန္နန္တိ-ကား၊ ကာယေန ဝါ-ကိုယ်ဖြင့်သော် သိက္ခာပုဒ် လည်းကောင်း၊ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေန ဝါ-ကိုယ်နှင့်စပ်သောဝတ္ထုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဂဏှန္တဿ-ခံယူရသောရဟန်းအား၊ ဝါ-၏၊ ဟတ္ထပါသေ-၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ ကာယကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓနိသဂ္ဂိယာနံ-ကိုယ်၊ ကိုယ်နှင့်စပ်သောဝတ္ထု၊ ပစ်လွှတ်ခြင်းတို့တွင်၊ အညတရေန-တစ်ပါးပါးဖြင့်၊ န ဒိန္နံ-မပေးအပ်သော၊ (အာဟာရံ-ကို၊ အာဟရေယျ-ရှေးရှုဆောင်အံ့၊) ဧတံ-ဤ အဒိန္နဟူသော အမည်သည်၊ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကဿ- အကပ်မခံအပ်သော အာဟာရ၏၊ နာမံ-တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကံ-အကပ်မခံအပ်သော အာဟာရကို၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ သန္တကမ္ပိ-ဥစ္စာကိုသော်လည်း၊ အဇ္ဈောဟရိတုံ-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-အပ်၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ-အကပ်ခံအပ်သော အာဟာရကို၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ဝိဿာသိကသန္တကမ္ပိ-အကျွမ်းဝင်ခြင်းရှိသူ၏ ဥစ္စာကိုသော်လည်း၊ (အဇ္ဈောဟရိတုံ- ငှာ၊) ဝဋ္ဋတိ- ၏၊ တဿ- ထို ပဋိဂ္ဂဟိတက၏၊ လက္ခဏံ-ကို၊ ဝုတ္တဝိပလ္လာသေန-ဆိုအပ်ပြီးသော အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတက၏ ပြောင်းပြန်အားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။ [ဝုတ္တဝိပလ္လာသေနာတိ - ဝုတ္တပဋိပက္ခဝသေန။]

ကာယေန ပေ၊ န ဒိန္နံ။ ။အကပ်ခံယူသော ရဟန်းက ကာယဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓဖြင့် ဖြစ်စေ ခံယူနိုင်၏။ ကပ်သောလူ စသူက ကာယ၊ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓ၊ နိသဂ္ဂိယ ၃ မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ကပ် နိုင် ၏။ ထိုတွင် - ကိုယ်၏အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော လက်စသည်ကို(ဧကဒေသျှ ပစာရအားဖြင့်) “ကာယ”ဟုလည်းကောင်း၊ လက် စသည်ဖြင့် ကိုင်၍ ထိ၍ ထားအပ်သော သပိတ်၊ ပန်းကန်စသည်ကို “ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓ”ဟုလည်းကောင်း၊ ပေးသူ ကပ်သူက ၂ တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသိအတွင်း၌ တည်လျက် ပစ်ပေးခြင်းကို “နိသဂ္ဂိယ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။ [ဤ အဖွင့်ကို ရည်ရွယ်၍ အကပ်ခံလင်္ကာ၌ “သုံးခုပေးခြင်း၊ ခံခြင်းနှစ်လောက်”ဟု ပါတိမောက် ဘာသာဋီကာ၌ ဆိုခဲ့သည်။ “ပေးသူက ကာယစသော ၃ မျိုးတွင် တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ပေး၍၊ ခံသူက ကာယ၊ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓ ၂ မျိုးတွင် တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ခံသည်-ဟူလို။]

ဟိ-ခဲ၊ ယောကောစိ-သော၊ အနုပသမ္ပန္နော-ရဟန်း မဟုတ်သူသည်၊ အန္တမ
သော-အားဖြင့်၊ တိရစ္ဆာနောပိ-သည်သော်လည်း၊ ဘိက္ခုဿ-ရဟန်းယောက်ျား
အား၊ ဘိက္ခုနီ ဝါ-ရဟန်းမသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနိယာ-ရဟန်းမအား၊
ဘိက္ခုပိဝါ-ရဟန်းယောက်ျားသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထပါသေ-၌၊ ဌိတော-
လျက်၊ ကာယာဒိနံ-ကိုယ် အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရေန-တစ်ပါးပါးဖြင့်၊ သစေ
ဒေတိ-အကယ်၍ ပေးအံ့၊ (ကပ်အံ့)၊ တံ-ထိုဝတ္ထုကို၊ ဘိက္ခုနာ-သည်၊ (ပဋိဂ္ဂဟိတံ
၌စပ်)၊ ယေန ကေနစိ-သော၊ သရီရာဝယဝေန ဝါ-ကိုယ်၏အစိတ်အပိုင်းဖြင့်
သော်လည်းကောင်း၊ တပုဋိဗဒ္ဓေန ဝါ-ထိုကိုယ်နှင့်စပ်သော ဝတ္ထုဖြင့်သော်လည်း
ကောင်း၊ သံဟာရိမေန-ပြောင်းရွှေ့ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သော၊ ဝါ-ပြောင်းရွှေ့အပ်
ပြောင်းရွှေ့ကောင်းသော၊ (တစ်ယောက်ချီမ၊ ရွှေ့၍ရကောင်းသော) အန္တမသော-
အားဖြင့်၊ မဉ္ဇေနာပိ စ-ညောင်စောင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဓာရေတုံ-ဆောင်
ခြင်းငှာ၊ သမထွေနေ-စွမ်းနိုင်သော၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ အတတ္ထဇာတကရက္ခ
ပဏ္ဍေနာပိ စ-ထိုသစ်ပင်၌ ဖြစ်ဆဲမဟုတ်သော သစ်ရွက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
သုစိယာ-အပ်၏၊ ပရာမဌမထွေေနာပိ-သုံးသပ်အပ်ကာမျှဖြင့်လည်း၊ [ပရိက္ခရာ
၈ ပါး တွင် “သုစိ”ပါနေ၍ “သုစိနာ ပရာမဌမထွေေနာပိ” ဆိုဟန်တူသည်၊]
ပဋိဂ္ဂဟိတံ-

တိရစ္ဆာနော ၊ပေ၊ ဘိက္ခုပိ။ ။တိရစ္ဆာနောပိ၊ ဘိက္ခုနီ၊ ဘိက္ခုပိတို့ကို ထောက်၍
တိရစ္ဆာန် ကလည်း ကပ်နိုင်၏၊ ဘိက္ခုအား ဘိက္ခုနီကလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီအား
ဘိက္ခုကလည်းကောင်း ကပ်နိုင်၏ဟု မှတ်ပါ။ [တိရစ္ဆာနောပိ၌ ပိသည် ဂရဟာဇောတက။
၂]

သံဟာရိမေန။ ။သံဟရဏံ သံဟာရော၊ သံဟာရေ+နိဗ္ဗတ္တံ
သံဟာရိမံ-ပြောင်းရွှေ့ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ် (ပြောင်းရွှေ့၍ ရကောင်း)သော မဉ္ဇ စသည်၊
ယောဇနာကား “သံဟရိတဗ္ဗံ-ကောင်းစွာ ဆောင်နိုင် ပြောင်းရွှေ့နိုင်၏၊ (ပြောင်းလို့ ရွှေ့လို့
ရကောင်း)၊ ဣတိ သံဟာရိယံ၊ ဣပစ္စည်း၊ ယကို မ-ပြု၍ “သံဟာရိမံ”ဟု ဖြစ်သည်ဟု
ဆို၏၊ [ဝိနည်းဋီကာစာအုပ်များ ၌လည်း “အသံဟာရိယံ”ဟု အဖွင့်တွေ့ရ၏၊]
ကာယပုဋိဗဒ္ဓဖြင့် အကပ်ခံရာ၌ ထိုကာယပုဋိဗဒ္ဓဝတ္ထု သည် ထာမမဇ္ဈိမယောက်ျားသည်
ပြောင်းရွှေ့နိုင်၊ ချီမနိုင်သောဝတ္ထု ဖြစ်စေရမည်၊ မပြောင်း ရွှေ့နိုင်၊ မ-ချီနိုင်သော
ပျဉ်ချပ်ကြီး-ကျောက်ဖျာကြီးကို ကိုင်ထား၍ အကပ်မခံထိုက်၊ ပြောင်းရွှေ့ ချီကြွနိုင်လျှင်ကား
ညောင်စောင်းငယ် စားပွဲခုံများကို ထိကိုင်လားလျက်လည်း အကပ်ခံ ကောင်းသည်။

ဓာရေတုံ သမထွေနေ စ။ ။ထိုထိကိုင်ထားအပ်သော ကာယပုဋိဗဒ္ဓဝတ္ထုသည် ကပ်အပ်
သောပစ္စည်းကို ဆောင်နိုင်သောဝတ္ထု ဖြစ်ရမည်၊ အလွန်သေးငယ်သော “တိန္တိကိကာပဏ္ဏ-
မန်ကျည်းရွက်” စသော ဝတ္ထုမျိုး မဖြစ်စေရ-ဟူလို။

အတတ္ထ ၊ပေ၊ ပဏ္ဍေနာပိ။ ။ထိုဆောင်စွမ်းနိုင်သော သစ်ရွက်သည် သစ်ပင်၌
ဖြစ်နေသော (သစ်ပင်မှ မခူးရသေးသော) သစ်ရွက်လည်း မဟုတ်စေရ။ [သစ်ပင်၌
ချည်ထားအပ်သော ညောင်စောင်း စားပွဲများလည်း မခူးရသေးသော သစ်ရွက်နှင့်
အလားတူပင်တည်း။]

အကပ်ခံအပ်သည်။ သစေ(ဟောတိ)-အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ [ကပ်သူက ကာယ-ကာယပဋိပဒ္ဓ-နိသဂ္ဂိယဖြင့် ကပ်၍၊ အကပ်ခံသူက ကာယ-ကာယပဋိပဒ္ဓဖြင့် အကပ်ခံလတ်သော်-ဟူလို]၊ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ-အကပ်ခံအပ်ပြီးတော့သည်သာ၊ ဝါ-အကပ်မြောက်တော့သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ ဣမ-ဤအကပ်ခံရာ၌၊ ပဋိပဒ္ဓပဋိပဒ္ဓ နာမ-ကာယပဋိပဒ္ဓနှင့်စပ်သော ဝတ္ထုမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ယမ္ပိ-အကြင်ဝတ္ထုကို လည်း၊ နတ္ထုကရဏီယာ-နာနပုံတံဖြင့်၊ ဒိယုမာန-ပေးအပ်သောနာကို၊ နာသိကာယ ဝါ-နာခေါင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အကလ္လကော-မကျန်းမာသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ မုခေန ဝါ-ခံတွင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-ခံယူ၏၊ (အကပ်ခံ၏)၊ [လက်ဖြင့် ယူ၍ မစားနိုင်သောကြောင့် ခံတွင်း၌ ထည့်ပေးသည်ကို ခံယူသည်။] သဗ္ဗ-သော၊ (တံ-ထိုဝတ္ထုသည်၊ ဝဇ္ဇတိ-၏)၊ ဟိ-မှန်၊ ဧတ္ထ-ဤအကပ်ခံရာ၌၊ အာဘောဂမတ္တမေဝ-အကပ်ခံမည်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းမျှသည်သာ၊ ပမာဏံ-လိုရင်း ပမာဏတည်း၊ စ-ဆက်၊ ပုဗ္ဗာဘောဂေ-ရှေး၌ နှလုံးသွင်းခြင်းသည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ ပစ္စာ-နောက်၌၊ နိဒ္ဒါယန္တဿ-အိပ်ငိုက်သောရဟန်း၏၊ ပတ္တေ-၌၊ ဒိန္နမ္ပိ-ပေးအပ်သော ဝတ္ထုသည်လည်း၊ ဟတ္ထပါသေ-သည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ-အကပ်ခံအပ်သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ ယမ္ပိ-အကြင်ဝတ္ထုသည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ ပတ္တေန-ဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂဏှိဿာမိ-အကပ်ခံအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ နိသိန္နဿေဝ-ထိုင်နေစဉ်ပင်၊ ဟတ္တေ-၌၊ ပတတိ-ကျ၏၊ (တမ္ပိ-ထိုဝတ္ထုသည်လည်း)၊ ဝဇ္ဇတိယေဝ-အပ်သည်သာ၊ အဘိဟဋ္ဌဘာဇနတော-ရှေးရှုဆောင်အပ်သော ခွက်မှ၊ ပတိတရဇမ္ပိ-ကျသော မြူမှုန်သည်လည်း၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။

တတ္ထ-ထိုအကပ်ခံရာ၌၊ ဌိတနိသိန္နနိပန္နာနံ-ရပ်နေသူ၊ ထိုင်နေသူ၊ လျောင်းနေသူတို့၏၊ ပဝါရဏာသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာလျှင်၊ ဟတ္ထပါသော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်၏၊ ပန-ဆက်၊ ဒါယကပုဋိဂ္ဂါဟကေသု-ပေးသူ၊ အကပ်ခံသူတို့၊ တွင်၊ ဧကော-တစ်ယောက်သည်၊ ဝါ-က၊ အာကာသေ-ကောင်းကင်၌၊ ဧကော-သည်၊ ဝါ-က၊ ဘူမိယံ-၌၊ သစေ ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဘူမဋ္ဌဿ-မြေ၌တည်သူ၏။

ပဋိပဒ္ဓ ပေ၊ နတ္ထိ။ ။သပိတ်ခြေပေါ်၌ တည်သော သပိတ်ထဲ၌ ကပ်လာသော အာဟာရကို သပိတ်ခြေကိုင်၍ အကပ်ခံရာဝယ် သပိတ်ခြေသည် ကာယပဋိပဒ္ဓ၊ သပိတ်ကား ကာယပဋိပဒ္ဓ ပဋိပဒ္ဓ (ကိုယ်နှင့်စပ်သောဝတ္ထုနှင့်စပ်နေသောဝတ္ထု)ဖြစ်ရကား ကာယပဋိပဒ္ဓပဋိပဒ္ဓ ရကောင်း သည်ဟု ထင်မှားဖွယ် ရှိသောကြောင့် “ပဋိပဒ္ဓပဋိပဒ္ဓ နာမ နတ္ထိ”ဟု မိန့်သည်။ သပိတ်ခြေပေါ်၌ တည်သော ထိုသပိတ်လည်း ကာယပဋိပဒ္ဓတွင် ပါဝင်သောကြောင့် ပဋိပဒ္ဓပဋိပဒ္ဓ မရှိ-ဟူလို၊ [အတ္ထတော ပန သဗ္ဗပိ ပဋိပဒ္ဓမေဝ ဟောတိ။]

ပတိတရဇမ္ပိ။ ။မြူမှုန်လည်း ရှေးရှုဆောင်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် အကပ်မြောက်သည်-ဟူလို၊ [ဤစကားကို ထောက်၍ “ဟင်းလိုက်ရာ၌ အခြား ခွက်ဝယ် ဟင်းစက်ကျသော်လည်း အပ်၏”ဟု မှတ်ပါ။

သီသေန-ဦးခေါင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အာကာသဌဿ-ကောင်းကင်၌ တည်သူ၏၊
ဒါတုံ ဝါ-ငှာသော်လည်းကောင်း၊ ဂဟေတုံ ဝါ-ငှာသော်လည်းကောင်း၊ ပသာရိတ
ဟတ္ထံ-ဆန့်တန်းအပ်သော လက်ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ ယံ အင်္ဂီ-အကြင်အင်္ဂါသည်၊
အာသန္နတရံ-သာ၍ နီး၏၊ (အနီးဆုံး ဖြစ်၏၊) တဿ-ထို အနီးဆုံးအင်္ဂါ၏၊
ဩရိမန္တေန စ-ဤမှာဘက်အစွန်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထပါသပ္ပမာဏံ-ဟတ္ထပါသ်
၏အတိုင်းအရှည်ကို၊ ပရိစ္ဆိန္နိတဗ္ဗံ-ပိုင်းခြားထိုက်၏၊ ဧကော-သည်၊ ဝါ-က၊ ကူပေ-
တွင်းထဲ၌၊ ဧကော၊ ကူပတဋေ-တွင်း၏ကမ်းပါး၌၊ သစေပိ ဟောတိ-အကယ်၍
မူလည်း ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) ဧကော၊ ရုက္ခေ-သစ်ပင်
ပေါ်၌၊ ဧကော၊ ပထဝီယံ-၌၊ သစေပိ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)ဝါ-သော်လည်း
ကောင်း၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာလျှင်၊ ဟတ္ထပါသပ္ပမာဏံ ပရိစ္ဆိန္နိတဗ္ဗံ။

တသ္မိ-ထိုဟတ္ထပါသ်၌၊ ဌတွာ-၍၊ ဒွေ ဝါ-၂ ယောက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊
တယော ဝါ-၃ ယောက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သာမဏေရာ-တို့သည်၊
(အာရောပေန္တိ၊ ဌပေန္တိတို့၌စပ်) ယံ (ဘာရံ)-အကြင်ဝန်ကို၊ မဇ္ဈိမော-အားအလယ်
အလတ်ရှိသော၊ ပုရိသော-သည်၊ ဥက္ခိပိတုံ-ချိမြောက်ခြင်းငှာ၊ သက္ကောတိ-၏၊
ဧဝရူပံ-သော၊ ဘာရံ-ဝန်ကို၊ ပဝဋ္ဌန္တာ-လိမ့်စေကုန်လျက်၊ ဝါ-လှိုမ့်ကုန်လျက်၊
ဘိက္ခုနော-၏၊ ဘူမိယံ-မြေပေါ်၌၊ ဌပိတဟတ္ထံ-ထားအပ်သော လက်သို့၊ သစေပိ
အာရောပေန္တိ-အကယ်၍မူလည်း တင်စေကုန်ဦးတော့၊ (ဧဝံသတိ ဝါ-ဤသို့
တင်သော်လည်းကောင်း၊) ဥက္ခိပိတွာ-၍၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ ပသာရိတဟတ္ထေ-၌၊
ဧကဒေသနာပိ-တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့်လည်း၊ သစေပိ ဌပေန္တိ-အကယ်၍
မူလည်း ထားစေကုန်ဦးတော့၊ (ဧဝံသတိ) ဝါ-ဤသို့ထားသော်လည်းကောင်း၊
တံ-ထိုဝတ္ထုသည်၊ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ-သည်သာ၊ ဟောတိ-၏။

ပန-ကား၊ ပိက္ခာယ-ငှာ၊ စရန္တဿ-လှည့်လည်စဉ်၊ ဝါ-လှည့်လည်သောရဟန်း
၏၊ ပတ္တေ-၌၊ ယံ ရဇံ-အကြင်မြို့မှန်သည်၊ ပတတိ-ကျ၏၊ တံ-ထိုမြို့မှန်သည်၊
အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ-အကပ်မခံအပ်သေးသည်သာ၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
ပဋိဂ္ဂဟေတွာဝ-အကပ်ခံပြီး၍သာ၊ ဝါ-အကပ်ခံပြီးမှသာ၊ ဘိက္ခုာ-ဆွမ်းကို၊ ဂဏှိ
တဗ္ဗာ-ခံယူထိုက်၏၊ [မြို့မှန်ကျလျှင် နောက်ထပ် ဆွမ်းမခံသေးဘဲ သပိတ်ကို

ဒွေ တယော သာမဏေရာ။ ။ဤ ဒွေ တယော သာမဏေရာကို ထောက်၍ ထာမ
မဇ္ဈိမ မြောက်နိုင်သော စားပွဲခုံကြီးပေါ်၌ရှိသော စားခွက်ကို ၂ ယောက် ၃ ယောက်
ကပ်ကောင်း၏ဟု မှတ်ပါ။

ပဝဋ္ဌန္တာ။ ။“မြေမှ မကြာဘဲ လှိုမ့်၍ ရဟန်း၏ ဖြန့်ထားသော လက်ပေါ် တင်ပေးလျှင်
အကပ်မြောက်”ဟု ဆိုသောကြောင့် စားပွဲခုံကို အကပ်ခံရာ၌ “စားပွဲခင်းက ကြမ်းပေါ်၌
ထိနေ သော်လည်း အကပ်မြောက်၏”ဟု မှတ်ပါ။

အကပ်ခံပြီးမှ ဆွမ်းခံပါ-ဟူလို၊] အပဋိဂ္ဂဟေတွာ-အကပ်မခံမူ၍၊ ဂဏန္တဿ-
၏၊ ဝိနယဒုက္ကဋ်-ဝိနယဒုက္ကဋ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ထိုသို့ပင် အကပ်မခံဘဲ ခံယူ
သော ရဟန်း၏ ဝိနယဒုက္ကဋ် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ တံ-ထို ဆွမ်းကို၊ ပုန-ဖန်၊
ပဋိဂ္ဂ ဟေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-စားသောရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ၊ ပဋိဂ္ဂါဟေတွာ-
အကပ် ခံစေပြီး၍၊ (ကပ်ပြီးမှ)၊ ဒေသ-လှူပါကုန်၊ ဣတိ၊ ဝုတ္တေ-
ပြောဆိုအပ်ပါလျက်၊ [ဆွမ်းလောင်းဖို့ လာသူအား “မလောင်းသေးနှင့်၊ သပိတ်ကို
ကပ်ပြီးမှ လောင်းပါ” ဟု ပြောပါလျက်-ဟူလို၊] ဝစနံ-ကို၊ အဿုတွာဝါ-
မကြားမူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မကြားခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊
အနာဒိယိတွာ ဝါ-မနာယူမူ၍သော် လည်းကောင်း၊ ဝါ-
မနာယူခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ သစေ ဒေန္တိ ယေဝ-အကယ်၍
ပေးမြဲပေးကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဝိနယဒုက္ကဋ်-မှ၊ မုစ္စတိ-၏၊ ပုန, ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-
အကပ်ခံပြီး၍၊ အညာ-သော၊ ဘိက္ခာ-ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ-ထိုက်၏။

မဟာဝါတော-ကြီးစွာသော လေသည်၊ တတော တတော-ထိုထို အရပ်မှ၊
ရဇံ-မြို့မှန်ကို၊ သစေ ပါတေတိ-အကယ်၍ ကျစေအံ့၊ (ထိုသို့ ကျခြင်းကြောင့်)၊
ဘိက္ခံ-ကို၊ ဂဟေတုံ-ငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်းသည်၊ သစေ န ဟောတိ-
အကယ်၍ မဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-လူ့သာမဏေအား၊ ဒဿာမိ-
ပေးအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ သုဒ္ဓစိတ္တေန-စင်ကြယ်သောစိတ်ဖြင့်၊ အာဘောဂံ-
နလုံးသွင်းခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ဂဏှိတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ တံ-ထိုဆွမ်းကို၊
အနုပသမ္ပန္နဿ-အား၊ ဒတွာ-၍၊ ပုန, တေန-ထိုသာမဏေသည်၊ ဒိန္တံ ဝါ-
ပေးအပ်သော ဆွမ်းကိုသော် လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုသာမဏေ၏၊
ဝိဿာသေန-အကျွမ်းဝင်ခြင်းကြောင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဝါ-
ခံယူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဘုဉ္ဇိတုံ, ဝဋ္ဋတိ၊ အဿုခေဋ္ဌသိယံ၊ ဣကာဒိသု-
မျက်ရည်၊ တံထွေး, နှပ် အစရှိသည်တို့တွင်၊ [အာဒိဖြင့် ကျင်ကြီး၊

ဝိနယဒုက္ကဋ်။ ။“မည်သည့် ဒုက္ကဋ်အာပတ်”ဟု သီးခြား အမည်မတပ်ဘဲ
ပညတ်အပ်သော သာမညဒုက္ကဋ်အာပတ်ဟူသမျှကို “ဝိနယေ+ပညတ္တံ+ဒုက္ကဋ်”အရ
ဝိနယဒုက္ကဋ်ဟု ခေါ်သည်၊ မှန်၏-“ပုဗ္ဗပယောဂဒုက္ကဋ်”စသောအားဖြင့် ဒုက္ကဋ် ၈ မျိုး ရှိ၏၊
အကျယ်ကို ဒုတိယပါရာဇိက အဋ္ဌကထာ၌ ရှုပါ၊ အကျဉ်းချုပ်ကား....

ပုဗ္ဗ-သဟပယောဂေ စ, အနာမာသ-ဒုရူပစိက္ခေ၊
ဝိနယေ စေဝ ဉာတေ စ, ဥတ္တိယာ စ ပဋိဿဝေ၊
အဋ္ဌေ တေ ဒုက္ကဋ်၊ ဝုတ္တာ, ဝိနယေ ဝိနယညနာ။

အနုပသမ္ပန္နဿ၊ပေ၊ ဝဋ္ဋတိ။ ။လူ့, သာမဏေအား ပေး၍ ထို လူ့ သာမဏေက
အလိုက် သိစွာ ပေးလျှင်လည်း စားကောင်း၏၊ မပေးလျှင် ဝိဿာသဂါဟဖြင့် ယူ၍လည်း
စားကောင်း ၏၊ ဤဝါကျကို နဂိုရည်ရွယ်ချက်နှင့်ကိုက်အောင် ဆိုသည်၊ နဂိုက အမှန်ပင်
လူ့ သာမဏေဖို့ဟု ရည်ရွယ်၍ ဆွမ်းခံလျှင် မိမိဥစ္စာ မဟုတ်တော့ရကား ဆွမ်းခံပြီးမှ လူ့
သာမဏေအား မပေးဘဲ အကပ်ခံ၍ စားလျှင်လည်း စားကောင်းသည်သာ။

ကျင်ငယ်၊ သလိပ်၊ သွားချေး၊ မျက်ချေး၊ နားချေးများနှင့် ကိုယ်၌ ပေါက်သော ဆားများကို ယူ။] ယံ-အကြင်ဝတ္ထုသည်၊ ဌာနတော-မျက်တွင်းစသော တည်ရာမှ၊ စဝိတွာ-ရွေ့လျော့၍၊ ဟတ္ထေဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပတ္ထေဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပတတိ-ကျ၏၊ တံ-ထိုဝတ္ထုကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗ-အကပ်ခံထိုက်၏၊ အင်္ဂလဂ္ဂ-ကိုယ်အင်္ဂါ၌ ကပ်ပြီနေသော မျက်ရည်စသည်ကိုကား၊ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ-အကပ်ခံအပ်ပြီးသည်သာ၊ ပတန္တမ္ဘိ-ကိုယ်အင်္ဂါမှ ကျလာသော မျက်ရည်စသည် သည်လည်း၊ ဝေါစ္ဆန္တံ-အဆက်ပြတ်သည်၊ စေ (ဟောတိ)-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်) အန္တရာ-အကြား ၌၊ န ဂဟေတဗ္ဗ-မခံယူထိုက်၊ ဥဂ္ဂဟိတကံနာမ-ဥဂ္ဂဟိတက မည်သည်၊ ဝါ-မကောင်းသဖြင့် ခံယူအပ်သည် မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တံ-ထို ဥဂ္ဂဟိတကဖြစ်သော ဝတ္ထုကို၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ပဋိဂ္ဂဟိတမ္ဘိ-အကပ်ခံအပ်ပါ သော်လည်း၊ န ဝဋ္ဋတိ-စားခြင်းငှာ မအပ်။

ပန-ကား၊ ယံ-အကြင်ဝတ္ထုကို၊ ဘေသန္တဝါ-ဆေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ မူလ ဖလံဝါ-အမြစ်၊ အသီးကိုသော်လည်းကောင်း၊ မာတာဒိနံ-အမိ အစရှိသူတို့၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဂဟေတွာဝါ-ယူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဆာယတ္ထာယ-အရိပ် အကျိုးငှာ၊ ဖလိနံ-အသီးရှိသော၊ သာခံ-အကိုင်ကို၊ ဥက္ခိပိတွာဝါ-မြှောက်၍သော် လည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ (အကပ်မခံဘဲ ယူသွား-ဟူလို) တတော-ထိုဝတ္ထုမှ၊ ယံ-အကြင်ဝတ္ထုကို၊ (ပရိဘုဉ္ဇိတံ-ငှာ) ကုစ္ဆတိ-အလိုရှိအံ့၊ တံ-ထိုဝတ္ထုကို၊ ပန- ဖနံ၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-အကပ်ခံ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇိတံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ပန-ကား၊ ယော- အကြင် ရဟန်းသည်၊ တတ္ထဇာတိကဖလိနိသာခါယဝါ- ထိုသစ်ပင်၌ ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်သော အသီးရှိသော အကိုင်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝလ္လိယာဝါ- ထို သစ်ပင်၌ ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်သော အသီးရှိသော နွယ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-

ပတန္တမ္ဘိ ဝေါစ္ဆန္တံ။ ။ဝုစ္ဆန္တံ-ဟုလည်း ရှိ၏၊ ဝိ+ပုစ္ဆန္တံဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ [မျက်ရည် စသည်သည် သူ၏ တည်ရာ မျက်တွင်းစသည်မှ ကျလာ၍ အဆက်မပြတ်သေးလျှင် ခံယူ၍ သောက်ကောင်း စားကောင်း၏၊ အဆက်ပြတ်၍ ကျလာလျှင်ကား (သောက်စားဖို့ရန်) မခံယူကောင်း၊ ခံယူလျှင် ဥဂ္ဂဟိတက ဖြစ်၏၊ ပြခဲ့သော ဒုက္ကဋ် ၈ မျိုးတွင်ကား (ဥဂ္ဂဟိတကဒုက္ကဋ်ဟု မရှိသောကြောင့်) ဒုရုပစိဏ္ဏဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်၏၊ ဥသည် ဒု၏ ပရိယာယ်တည်း။ [ဥဂ္ဂဟိတကံ ဟောတိ-ဒုဌ၊ ဂဟိတကံ နာမ ဟောတိတိ အတ္ထော။]

တတ္ထဇာတိကဖလိနိသာခါယ။ ။ဤ “ဖလိနိ”ကား သာခါဝဲ၍ ကုတ္တိလိင်တည်း၊ “ဖလံ ယဿာ အတ္တိတိ ဖလိနိ-ဒုက္ခိနိ-ဒုတိရှိသူမ”ကဲ့သို့တည်း။ [ပါစိတျာဒိယောဇနာ၌ ကုနပစ္စည်း၊ ကုတ္တိဇာတက ဤပစ္စည်းဟု ဆိုလေ၏။] တတ္ထ (ထိုသစ်ပင်၌) ဇာတိကာ တတ္ထဇာတိကာ၊ တတ္ထဇာတိကာ စ+သာ+ဖလိနိသာခါ စာတိ တတ္ထဇာတိကဖလိနိသာခါ။ [ကုတ္တိလိင်ဖြစ်၍ ကပစ္စည်း နှောင်းရာ၌ အ ကို ကု ပြ။] ဝလ္လိယာ၌လည်း “တတ္ထဇာတိကဖလိနိယာ”ဟု လိုက်စေ၊ သာခါယ၊ ဝလ္လိယာတို့သည် သတ္တမုန္တပုဒ်တို့တည်း၊ ဂဟဓာတ်၏ အာဓာရကို ကံအနက်လည်း ဆိုနိုင်သည်။

ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ စာလေတိ-လှုပ်ချအံ့၊ တဿ-
ထိုရဟန်း အား၊ တတော-ထိုအကိုင်းမှ၊ ဝါ-ထိုနွယ်မှ၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်သော၊ ဖလံ-
သည်၊ န ဝဇ္ဇတိ၊ ဒုရပစိဏ္ဏဒုက္ကဋ္ဌ-ဒုရပစိဏ္ဏဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သို့လည်း၊ အာပဇ္ဇတိ-
၏၊ အညဿ-အခြားရဟန်းအား၊ တံ-ထို ဝတ္ထုသည်၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။

ပန-ဆက်၊ ဖလိရက္ခံ-အသီးရှိသော သစ်ပင်ကို၊ အပဿယိတုံ ဝါ-မှီခြင်းငှာ
လည်းကောင်း၊ (အပုဗ္ဗ၊ သိဓာတ်)၊ အာလမ္ဘိတုံဝါ-ဆွဲကိုင်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊
ဝဇ္ဇတိ-၏၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-အကပ်ခံပြီး၍၊ ဌပိတေ-ထားအပ်သောဝတ္ထု၌၊ (ကြက်သွန်၊
ချင်း စသည်၌)၊ အညံ-အခြားသော၊ ယံ အင်္ဂုရာဒိ-အကြင် အညွန့် အစရှိသော
ဝတ္ထုသည်၊ (အာဒိဖြင့် အမြစ်၊ အရွက်ကို ယူ၊) ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ တံ-ထိုအညွန့်
စသည်ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ-အကပ်ခံအပ်ပြီးတော့သည်သာ၊ (ထပ်၍ အကပ်ခံဖွယ်
မလို)၊ ဟိ-မှန်၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ ဟတ္ထတော-လက်မှ၊ မုတ္တေ-
လွတ်ပြီးသော အာဟာရ၌၊ နိရပေက္ခော-ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည်၊ န ဟောတိ-
မဖြစ်သေး၊ (တစ်နည်း) နိရပေက္ခော န ဟောတိ-ငဲ့ကွက်ခြင်း ရှိသေး၏၊
နိရပေက္ခတာယ-ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊ (သတိ) ဝါ-
ဖြစ်နိုင်သော်လည်း၊ ဟတ္ထတော-လက်မှ၊ န မုစ္စတိ-မလွတ်သေး၊ တာဝ-
ထိုမျှလောက်၊ ပဋိဂ္ဂဟဏံ-အကပ်ခံခြင်းကို၊ န ဝိဇဟတိ-မစွန့်သေး၊ အယံ-
ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ သင်္ခေပေါ-တည်း၊
ဝိတ္တာရော ပန-ကိုကား၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ-၌၊ (မယာ) ဝုတ္တော-ပြီ။

မုခဒ္ဒါရန္တိ-ကား၊ ဂလနာဠိကံ-လည်မျိုသို့၊ (အာဟာရေယျ၌စပ်)၊ ဟိ-မှန်၊ မုခေန-
ခံတွင်းဖြင့်၊ ပဝိဋ္ဌံ ဝါ-သွင်းအပ်သည်မူလည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ နာသိကာယ-
နာခေါင်းဖြင့်၊ ပဝိဋ္ဌံဝါ-လည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ဂလေန-လည်မျိုဖြင့်၊ အဇ္ဈောဟရဏီယ
တာယ-စားမျိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗမ္ဘိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ တံ-

ဒုရပစိဏ္ဏဒုက္ကဋ္ဌံ ။ ။န ကတ္တဗ္ဗန္တိ ဝါရိတဿ ကတတ္တာ (မပြုရဟု
တားမြစ်ထားအပ်သည်ကို ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) ဒုဋ္ဌ+ဥပစိဏ္ဏံ (စရိတ်)-
မကောင်းကျင့်အပ်၏၊ ဣတိ ဒုရပစိဏ္ဏံ၊ ဒုရပစိဏ္ဏေ-မကောင်းကျင့်အပ်သော အကျင့်ကြောင့်၊
အာပတ္တိ-သင့်ရောက်အပ်သော+ဒုက္ကဋ္ဌံ အာပတ်တည်း၊ ဒုရပစိဏ္ဏဒုက္ကဋ္ဌံ။

ယာဝံ ပေ၊ န ဝိဇဟတိ။ ။အကပ်ခံပြီးသော ဝတ္ထုသည် လက်မှ လွတ်သော်လည်း
စားဦးမည်ဟု ငဲ့ကွက်မှု ရှိသေးသမျှလည်းကောင်း၊ စားဦးအံ့ဟု ငဲ့ကွက်မှု မရှိသော်လည်း
လက်မှ မလွတ်သေးသမျှလည်းကောင်း အကပ်မပျက်သေး၊ “ငဲ့ကွက်ခြင်းလည်း မရှိ၊ လက်မှ
လည်း လွတ်မှ အကပ်ပျက်သည်”ဟူလို။

ဂလနာဠိကံ။ ။“န အနာဟဋေ ကဗဠေ မုခဒ္ဒါရံ ဝိဝရိဿာမိ”၌ အာဟာရဝင်ရာ
ပါးစပ် အပေါက်ကို “မုခဒ္ဒါရံ”ဟု ခေါ်သော်လည်း ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ခံတွင်းမှ အာဟာရ
လျှောထွက်ရာ လည်မျိုတည်းဟူသော အောက်ပေါက်ကို “မုခဒ္ဒါရံ”ဟု ယူစေလိုသောကြောင့်
“မုခဒ္ဒါရန္တိ-

ထိုဝတ္ထုသည်၊ မုခဒ္ဒါရ်-ခံတွင်း၏ အောက်ပေါက်သို့၊ ပဝေသိတမေဝ-သွင်းအပ်သည် မည်တော့သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ အာဟာရန္တိ-ကား၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိတစ်စုံတစ်ခုသော၊ ယာဝကာလိကံ ဝါ-ယာဝကာလိကကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယာမကာလိကံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သတ္တာဟကာလိကံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယာဝဇီဝိကံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ (အာဟရေယျ)၊ ဟိ-မှန်၊ သဗ္ဗ-သော၊ ဧတံ-ဤကာလိက ၄ ပါးကို၊ အဇ္ဈောဟရဏီယတ္တာ-ခံတွင်းဝသို့ ရှေးရှုဆောင်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဟာရောတိ-အာဟာရမည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ [“အာဟရီယတေ - ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်အပ် ဆောင်ထိုက်၏၊ ဣတိ အာဟာရော”ဟု ပြပါ။]

တက္က-ထို ၄ ပါးသော ကာလိကတို့တွင်၊ သဗ္ဗဗွိ-သော၊ ခည်ဝါ-စပါးမျိုး ၇ ပါး သည်လည်းကောင်း၊ ခညာနုလောမံဝါ-စပါးမျိုး ၇ ပါးအားလျော်သော ကျိတ်စပါး စသည်သည်လည်းကောင်း၊ [တော၌ အလိုလိုပေါက်နေသော ကျိတ်စပါးစသည်ကို “ခညာနုလောမ”ဟု ဆိုသည်၊ နီဝါရာဒိတု တမ္ဘိဒါ၊ အဘိဓာန်(၄၆၁)၊] တာလ နာဠိကေရ ပနဿ လဗုဇအလာပဗုဏ္ဏုပုဿဖလတိပုဿဖလဇ္ဇောလုကသင်္ခါတံ - ထန်းသီး၊ အုန်းသီး၊ အိမ်ပိနွဲသီး၊ တောင်ပိနွဲသီး၊ ဘူးသီး၊ ဖရုံသီး၊ သခွားငပြုတ်သီး၊ ငခွားငဆစ်သီး၊ သခွားငကြောင်သီးဟု ဆိုအပ်သော၊ နဝဝိမံ-၉ ပါးအပြားရှိသော၊ မဟာဖလဉ္စေတီ-အသီးကြီးသည်လည်းကောင်း၊ အပရဏ္ဏဉ္စ-ပဲမျိုးသည်လည်း ကောင်း၊ အည-သော၊ ယံ ဝနမူလပတ္တပုပ္ဖဖလာဒိ-အကြင်တောသစ်မြစ်၊ သစ်ရွက်၊ သစ်ပွင့်၊ သစ်သီး အစရှိသော ဝတ္ထုသည်၊ အာဟာရတ္ထံ-အာဟာရကိုစွဲကို၊ ဖရတိ- ပြီးစေ၏၊ တံစ-ထိုတောသစ်မြစ်အစရှိသော ဝတ္ထုသည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗ- အလုံးစုံသောအာဟာရသည်၊ ယာဝ-လောက်၊ မဇ္ဈန္တိကကာလော- မွန်းတည့်ကာလ သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တာဝ-ထို မွန်းတည့်ကာလ တိုင်အောင်၊ ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗတော-စားသောက် သုံးဆောင်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ယာဝကာလိကံ နာမ-ယာဝကာလိက မည်၏။

ဂလနာဠိကံ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဂလဿ-လည်ပင်း၏+နာဠိ-ဝါးကျည်တောက်နှင့် တူသော အချောင်း တည်း၊ ဂလနာဠိ-လည်ချောင်း၊ ဝါ-မျိုချရာလည်ပင်း=လည်မျို၊ သမာသန္တ က ပစည်းသက်။

ယာဝကောလိကံ နာမ။ ။ရဟန်းများ စားကောင်းရာ (အရက်တက်မှ စ၍ မွန်းတည့်) အချိန်ကို “ကာလ”ဟု ခေါ်၏။ [ယာဝကာလံ-မွန်းတည့်ကာလတိုင်အောင်+ပရိဘုဂ္ဂိတပ္ပတိယာဝကာလိကံ”ဟု ပြု။ ဒို့က၌ “ယာဝ ကာလော ယဿာတိ ယာဝကာလိကံ”ဟုပြု၏။ “ထန်းအုန်းနှစ်ကွဲ၊ ပိန္နဲနှစ်စုံ၊ ဘူး-ဖရုံ၊ မှတ်တုံ သုံးသခွား”ဟူသော ဤအသီးများကို “အသီးကြီး ၉ လုံး”ဟု ခေါ်သည်။

အဗ္ဗပါနံ-သရက်သီးဖျော်ရည်လည်းကောင်း၊ ဇမ္ဗုပါနံ-သပြေသီးဖျော်ရည်လည်းကောင်း၊ စောစပါနံ-တောငှက်ပျောသီးဖျော်ရည်လည်းကောင်း၊ မောစပါနံ-အိမ်ငှက်ပျောသီးဖျော်ရည်လည်းကောင်း၊ မဇုကပါနံ-သစ်မည်ဇင်သီးဖျော်ရည်လည်းကောင်း၊ မုဒ္ဒိကပါနံ-မုဒရက်သီးဖျော်ရည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-သပြက်သီးဖျော်ရည်လည်းကောင်း၊ သာလူကပါနံ-ကြာစွယ်ဖျော်ရည်လည်းကောင်း၊ ဖာရုသကပါနံ-ဖက်သက်သီးဖျော်ရည်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ဣမာနိ ပါနာနိ-ဤဖျော်ရည်တို့သည်လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထိုဖျော်ရည်တို့အား၊ အနုလောမာနိ-လျော်ကုန်သော၊ ယာနိ ဝေတ္တတိန္တိဏိကမာတုလုဂ်ကပိဋ္ဌကောသမ္ပကရမန္တာဒိ ခုဒ္ဒကဖလပါနာနိ-အကြင်ကြိမ်သီး၊ မန်ကျည်းသီး၊ ရှောက်သီး၊ သီးသီး၊ ကြုံသီး၊ ခံသီး အစရှိသော သေးငယ်သော အသီးဖျော်ရည်သည်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံကုန်သော၊ ဧတာနိ-ဤဖျော်ရည်တို့သည်၊ အနုပသမ္ပန္နေဟိ-တို့သည်၊ သီတောဒကေန-ရေအေးဖြင့်၊ မဒ္ဒိတွာ-ပျော်အောင်နယ်၍၊ ဝါ-ဖျော်၍၊ ကတာနိ-ပြုအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာနိ)ဝါ-ဖြစ်ကုန်သော်လည်းကောင်း၊ အာဒိစ္စပါကာနိ-နေဖြင့် ချက်အပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာနိ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ရတ္တိယာညဉ္ဇီ၏၊ ယာဝပစ္စိုမယာမံ-ပစ္စိုမယံတိုင်အောင်၊ နိဒဟိတွာ-သိုမှီး၍၊ ပရိဘုဂ္ဂိတဗ္ဗတော-သုံးဆောင်ကောင်းသည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ ယာမကာလိကာနိ နာမက တို့ မည်၏။

ခုဒ္ဒကဖလ။ ။ “ခုဒ္ဒကဖလ”ဟု ဆိုသော်လည်း ရှောက်သီး၊ သီးသီးတို့သည် မသေးငယ်လှ၊ ထိုခေတ်က ဖျော်ရည်လုပ်ဖို့ အသုံးနည်းသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပြဲခဲ့သော မဟာဖလကို ထောက်၍လည်းကောင်း၊ “ခုဒ္ဒက”ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်။ [“ပါတဗ္ဗံတိ ပါနံ-သောက်ထိုက်သော အရည်၊ အမွေန+ကတံ+ပါနံ အဗ္ဗပါနံ”စသည်ပြု၊ ဤဖျော်ရည်များကို ပါတိမောက်ဘာသာ နိကာ၌ ပြခဲ့ပြီ။]

အနုပသမ္ပန္နေဟိ။ ။ “လူ-သာမဏေတို့ ပြုအပ်”ဟု ဆိုသဖြင့် ရဟန်းများကိုယ်တိုင် သရက်သီး စသည်ကို ဝိကာလ၌ အကပ်ခံ၍ ဖျော်ရည် မလုပ်အပ်ဟု မှတ်ပါ။ ဝိကာလ၌ အကပ်ခံလျှင် “ပဋိဂ္ဂဏှာတိ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ”အရ ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သင့်၍ ထိုဖျော်ရည်ကို သောက်သော ရဟန်းတို့မှာ သောက်တိုင်း ဒုက္ကဋ္ဌသင့်၏။

သီတောဒကေနကျာဒိ။ ။ ဖျော်ရည်လုပ်ရာ၌ သရက်သီး စသည်ကို ရေအေးဖြင့် ဖျော်၍လည်း လုပ်နိုင်၏။ ခပ်ပူပူကို သောက်လိုလျှင် နေပူဖြင့်သာ ကျက်စေ၍လည်း လုပ်နိုင်၏။ မီးဖြင့် ချက်လျှင်ကား မအပ်-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် မီးဖြင့် ချက်၍ ကြာရှည်ခံအောင် လုပ်ထားသော လိမ္မော်ရည်များကို ယာမကာလိက မဟုတ်၊ ယာဝကာလိကဟု မှတ်ပါ။ [အခြားမှတ်ဖွယ် များကို ပါတိမောက်ဘာသာနိကာ၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ယာမကာလိကံ။ ။ ယာမကာလံ-နောက်ဆုံး ညဉ့်ယံတိုင်အောင်+ပရိဘုဂ္ဂိတဗ္ဗံတိ ယာမကာလိကံ။ အရုဏ်တက်ပြီးမှစ၍ အကပ်ခံထားလျှင် နောက်ဆုံးညဉ့်ယံအထိ (ဆာလောင် မွတ်သိပ်လျှင်) သောက်ကောင်းသော အာဟာရ-ဟူလို၊ နိကာ၌ “ယာမော+ကာလော အဿာတိ ယာမကာလိကံ”ဟု ပြု၏။

အဝသေသေသု-ကြွင်းကုန်သော၊ အနုညာတဖလပတ္တပုပ္ဖရသေသုပိ-ခွင့်ပြု
တော်မူအပ်သော အသီးရည်၊ အရွက်ရည်၊ အပွင့်ရည်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ-ဤ
ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော-တည်း၊ [အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ
သဗ္ဗံ ဖလရသံ ဌပေတွာ ဓညဖလရသံတိအာဒိနာ အနုညာတကေသု ဖလပတ္တပုပ္ဖ
ရသေသုပိ၊] သပ္ပိအာဒိနိ-ကုန်သော၊ ပဉ္စဘေသဇ္ဇာနိ-၅ ပါးကုန်သော ဆေးတို့
သည်၊ သတ္တာဟံ-၇ ရက်ပတ်လုံး၊ နိဒဟိတွာ၊ ပရိဘုဉ္စိတဗ္ဗတော-သုံးဆောင်ထိုက်
ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သတ္တာဟကာလိကာနိ နာမ-ကတို့ မည်၏။

ပန-ကား၊ ဣဒံ ယာဝကာလိကာဒိတ္ထယံ-ဤယာဝကာလိက အစရှိသော ၃ ပါး
အပေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ ကာလဝိမုတ္တံ-ကာလ ၃ ပါးမှ လွတ်သော၊ ဥဒကံ
စ-ရေကိုလည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-၍၊ အဝသေသမူလဖလာဖာလဒိ-ကြွင်းသော
အမြစ်၊ အသီးငယ် အသီးကြီး အစရှိသော၊ ယံ-အကြင်ဝတ္ထုသည်၊ ခါဒနိယတ္ထံ-
ခဲဖွယ်ကိစ္စကို၊ နေဝ ဖရတိ-မပြီးစေနိုင်၊ ဘောဇနိယတ္ထံ-ဘောဇင်ကိစ္စကို၊ န ဖရတိ-
နိုင်၊ တံ-ထိုင်ဝတ္ထုသည်၊ ယာဝဇီဝံ-အသက်ထက်ဆုံး၊ နိဒဟိတွာ၊ ပစ္စယေ-ဂေလည
အကြောင်းသည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ ပရိဘုဉ္စိတဗ္ဗတော-ကြောင့်၊ ယာဝဇီဝိကံ
နာမ-ကမည်၏၊ အာဟာရေယျာတိ-ကား၊ ပဝေသေယျ-သွင်းအံ့၊ အညတြ
ဥဒကဒန္တ ပေါနာတိ ဣဒံ-အညတြ ဥဒကဒန္တပေါနာဟူသော ဤစကားကို၊
အနာဟာရေပိ-

သတ္တာဟကာလိကံ။ ။ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ ပြအပ်ခဲ့သော ထောပတ်စသော အာဟာရ
သည် ထိုဆေးနှင့် သင့်သော ရောဂါ ရှိလျှင် အကပ်ခံ၍ ၇ ရက်ထားလျက် စားကောင်းသော
ကြောင့် “သတ္တာဟကာလံ+ပရိဘုဉ္စိတဗ္ဗံ”အရ “သတ္တာဟကာလိကံ” မည်၏။ “သတ္တာဟံ+
ကာလော ယဿာတိ”ဟုလည်း မှီကာပြု၏။

ယာဝဇီဝိကံ။ ။ခဲဖွယ် (သရေစာ)အဖြစ်ဖြင့်လည်း စားလေ့ မရှိ၊ ဘောဇင်မျိုးတွင်လည်း
မပါဝင်သော အမြစ်-အသီး စသော အာဟာရများသည် အကပ်ခံ၍ မကျန်းမာခြင်း၊ ဖျားနာ
ခြင်းဟူသော (ဂေလည)အကြောင်းရှိလျှင် တစ်သက်လုံး ထားလျက် စားသုံးနိုင်သောကြောင့်
“ယာဝဇီဝံ+ပရိဘုဉ္စိတဗ္ဗံ”အရ “ယာဝဇီဝိကံ”မည်၏။ မှီကာ၌ “ယာဝဇီဝံ+ဧတဿာတိ”ဟု
ပြု၏။

မှတ်ချက်။ ။ဤစကားရပ်ကို ထောက်၍ မန်ကျည်းရွက်ကြမ်း၊ ကင်ပွန်းရွက်ကြမ်းသည်
ယာဝဇီဝိက၊ အနုသည် ဟင်းချက်၍ စားရ၊ လက်သုတ်လုပ်၍ စားရသောကြောင့် ယာဝ
ကာလိက၊ မန်ကျည်းရွက်ကို အခြောက်လှန်းထားသော်လည်း ရေနွေးဖျော၍ လက်သုတ်
လုပ်စားရသောကြောင့် “ယာဝကာလိက”ဖြစ်မြဲ ဖြစ်၏။ ထိုအတူ ရှမ်းပြည်ဖြစ် လက်ဖက်အစို
သည် လက်ဖက်သုတ်အဖြစ်ဖြင့် ခါဒနိယတွင် ပါဝင်သောကြောင့် ယာဝကာလိကတည်း၊
အခြောက်လှန်းထားသော်လည်း ယာဝကာလိကပင်။

ဥဒကဒန္တပေါနာ။ ။ရေသည် (မြူမှုန်မပါလျှင်) ကာလိက ၄ မျိုးလုံးမှ လွတ်၏။
ရထရေဏု (လှည်း ရထား သွားသောအခါ ထသော) မြူမှုန်ပါလျှင်ကား ထိုမြူမှုန်သည်
ယာဝဇီဝိက ဖြစ်သောကြောင့် အကပ်ခံပြီးမှဖြစ်စေ၊ စစ်၍ဖြစ်စေ သောက်ရမည်၊ ဤသို့
ရေသက်သက်သည်

အာဟာရမဟုတ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဥဒကေ-၌၊ အာဟာရသညာယ-အာဟာရ
ဟူသော အမှတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒန္တပေါနေ-ဒန်ပူ၌၊ ဣဒံ-ဤဒန်ပူကို၊ မုခဒ္ဒါရံ-
ခံတွင်းပေါက်သို့၊ အာဟာရ-သွင်းဆောင်အပ်ပြီ၊ ဣတိ သညာယ စ-ဤသို့သော
အမှတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကုက္ကုစ္စာယန္တာနံ-ကုက္ကုစ္စပြုကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊
ကုက္ကုစ္စဝိနောဒနတ္ထံ-ကုက္ကုစ္စကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-
ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ ဥဒကံ-ကို၊ ယထာသုခံ-ချမ်းသာသည်အားလျော်စွာ၊ ပါတု-သောက်
ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဒန္တကဋ္ဌံ-ဒန်ပူကို၊ ဒန္တပေါနပရိဘောဂေန-ဒန်ပူ အသုံး
အဆောင်ဖြင့်၊ ပရိဘုဉ္ဇိတု စ-ငှာလည်းကောင်း၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ ပန-ဆက်၊ ဣဒံ ဒွယ်-
ဤရေး၊ ဒန်ပူဟူသော၂ ပါးအပေါင်းကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အဝသေသံ-ကြွင်းသော
ဝတ္ထုကို၊ အဇ္ဈောဟရဏတ္ထာယ-စားမျိုးခြင်းငှာ၊ ဂဏှတော-ခံယူသော ရဟန်း၏၊
ဂဟဏေ-ခံယူရာအခါ၌၊ ဒုက္ကမံ(ဟောတိ)၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-စားမျိုး
တိုင်း စားမျိုးတိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဒန္တကဋ္ဌရသော-ဒန်ပူရည်သည်၊ အဇာနန္တ
ဿ-မသိစဉ်၊ ဝါ-မသိသော ရဟန်း၏၊ အန္တော-အတွင်းသို့၊ သစေပိ ပဝိသတိ-
အကယ်၍မူလည်း ဝင်သွားအံ့၊ ဧဝံသတိပိ-လည်း၊ ပါစိတ္တိယမေဝ-သာတည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ဝေသာလိယံ၊ အညတရံ-အမျိုးအမည်အားဖြင့် မထင်ရှား
သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အာရဗ္ဘ-၍၊ အဒိန္နံ-မပေးအပ်သော၊ ဝါ-မကပ်အပ်သော၊
အာဟာရံ-ကို၊ အာဟာရဏဝတ္ထုသို့-ခံတွင်းသို့၊ ရှေးရှုဆောင်ခြင်းဟူသောအကြောင်း ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ ပဋိဂ္ဂဟိတကေ-
အကပ်ခံအပ်ပြီးသော အာဟာရ၌၊ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတသညိနော-အကပ်မခံအပ်သေးဟု
အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်လည်း ကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊
(ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-သုံးဆောင်သော

အာဟာရတွင် မပါဝင်သော်လည်း အချို့က ခံတွင်းသို့ သွင်းအပ်သည့်အတွက်
“အာဟာရ”ဟု ထင်ကြ၍ “အကပ်မခံဘဲ သောက်ကောင်းမှ သောက်ကောင်းရဲ့လား”ဟု
ယုံမှားသံသယ ဖြစ်ကြ၏။ “မုခဒ္ဒါရံ”အရ ခံတွင်းအောက်ပေါက် မယူဘဲ အထက်
ပါးစပ်ပေါက်ဟု ထင်၍ ဒန်ပူ၌လည်း ပါးစပ်တွင်းသို့ သွင်း၍ ဝါးရသောကြောင့် ထို့အတူပင်
သံသယဖြစ်ကြ၏။ ထို သံသယဖြစ်ခြင်းကို ပယ်ခြင်းငှာ “အညတြ ဥဒကဒန္တပေါနာ”ဟု
မိန့်တော်မူရသည်။

ဒန္တကဋ္ဌရသော။ ။ရှေးက ဒန်ပူကို သွားကြားထိုးရုံမက၊ အရည်ထွက်အောင် သွားဖြင့်
ကိုက်ဝါးကြ၏။ ထိုအရည်သည် သွားကြား၌ ညပ်နေသော ဆွမ်းဟင်းစသော အာမိသနှင့်
ရော၍ဖြစ်စေ၊ မရောဘဲ အရည်သက်သက်ဖြစ်စေ (မိမိ မသိဘဲ) ဝင်သွားသော်လည်း
(ဤ သိက္ခာပုဒ်က အစိတ္တကဖြစ်သောကြောင့်) ပါစိတ်အာပတ်သင့်၏။ ထို့ကြောင့်
အကပ်ခံပြီးမှ ဒန်ပူကို ဝါးသင့်၏။ အကပ်မခံလျှင် အရည်မဝင်အောင် သတိထားရလိမ့်မည်။
[ဒန္တဿ-သွား၏+ကဋ္ဌံ-သုတ်သင်ကြောင်း သစ်သားတည်း၊ ဒန္တကဋ္ဌံ-သား၊ ဧတေန-ဖြင့်၊
ဒန္တံ-ကို + ပုနာတိ-ဖြူစင်အောင် သုတ်သင်ရ၏။ ဣတိ ဒန္တပေါနော။]

ရဟန်း၏၊ ဒုက္ခဋ္ဌ (ဟောတိ)၊ (ပဋိဂ္ဂဟိတကေ-၌)၊ ပဋိဂ္ဂဟိတသညိဿ-အကပ်ခံ အပ်ပြီးဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဥဒကဒန္တ ပေါနေ-ရေ၊ ဒန်ပူ၌၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ)၊ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ မဟာဝိကဋ္ဌာနိ-မဟာ ဝိကဋ္ဌဆေးတို့ကို၊ ပစ္စယေ-မြွေကိုက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ [သတိ ပစ္စယေတိ-ကာရဏေ သတိ၊ သပ္ပဒဋ္ဌေတိ အတ္ထော၊] ကပ္ပိယကာရကေ- အပ်အောင် ပြုမည့်သူသည်၊ (ကပ်မည့်သူသည်)၊ အသတိ-မရှိလတ်သော်၊ သာမ- ကိုယ်တိုင်၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ [မြွေကိုက်ခြင်းဟူ သော အကြောင်းလည်း ရှိ၊ ကပ်မည့်သူလည်း မရှိ၍ ကိုယ်တိုင်ယူစားလျှင် အာပတ္တိ၊] ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ၊ အနာပတ္တိ။

ဧတ္ထေ-ဤ အသတိ ကပ္ပိယကာရကေဟူသော ပါဌ်၌၊ ဒုဗ္ဗစော-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော(အပြောခက် အဆိုခက်ဖြစ်သော)၊ ကပ္ပိယကာရကောပိ-ကပ္ပိယ ကာရကသည်လည်းကောင်း၊ အသမတ္ထော-မစွမ်းနိုင်သော၊ [သစ်စိမ်းကို ပြာချဖို့ရန်၊ မြေတူးဖို့ရန် မစွမ်းနိုင်သော ကလေးစသူများ၊] ကပ္ပိယကာရကောပိ- သည်လည်း ကောင်း၊ အသန္တပက္ခေယေဝ-မရှိသူ၏အဖို့၌သာ၊ တိဋ္ဌတိ-တည်၏၊ ဆာရိကာယ-ပြာသည်၊ အသတိ-သော်၊ သုက္ခဒါရုံ-ခြောက်သောသစ်သားကို၊ ဈာပေတွာ-မီးရှို့၍၊ တသ္မိ-ထိုခြောက်သော သစ်သားသည်၊ အသတိ စ- မရှိပြန်သော်လည်း၊ အလ္လဒါရုံ-စိုသော သစ်သားကို၊ ရုက္ခတော-သစ်ပင်မှ၊ ဆိန္နိတွာပိ-ကိုယ်တိုင်ဖြတ်၍သော်မှ လည်း၊ [ပိကား ထုံးစံအားဖြင့် မဖြတ်ကောင်းသည်ကိုသော်မှ ခွင့်ပြုသော သမ္ဘာဝနာ တည်း၊] ကာတုံ- ပြာဖြစ်အောင် ပြုခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ မတ္တိကာယ-မြေညက် အကျိုးငှာ၊ ပထဝီ- မြေကို၊ ခဏိတုံ စ-တူးခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ ပန-ဆက်၊ စတုပ္ပိဓမ္မိ- ၄ ပါး အပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဣဒံ မဟာဝိကဋ္ဌ-ဤ မဟာဝိကဋ္ဌဆေးသည်၊ ကာလောဒိဿံ နာမ-ကာလောဒိဿ မည်၏၊ [မြွေ ကိုက်ရာ ကာလကို ရည်ရွယ်၍ ခွင့်ပြုအပ်သည်-ဟူလို၊] သပ္ပဒဋ္ဌက္ခဏေယေဝ- မြွေကိုက်အပ်ရာ ခဏ၌သာ၊ သာမ-ကိုယ်တိုင်၊ ဂဟေတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ အညဒါ-

မဟာဝိကဋ္ဌာနိ။ ။ ဂူထ (မစင်)، မုတ္တံ (ကျင်ငယ်)، ဆာရိကာ (ပြာ)، မတ္တိကာ (မြေညက်) ဤ ၄ မျိုးတို့သည် တည်ရာ စသည်အားဖြင့် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူကြသောကြောင့် “ဝိရူပါနိ- မတူသောသဘော ရှိကုန်သည်၊ ဇာတာနိ-ဖြစ်ကုန်၏”ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ဤအလို “ဝိသဒိသံ- မတူအောင်+ကတာနိ-ပြုအပ်သော ဝတ္ထုတို့တည်း၊ ဝိကတာနိ-တို့”ဟု ပြု၊ တစ်နည်း-ပကတိ အစာ မဟုတ်သောကြောင့် “ဝိကဋ္ဌာနိ ဝိရူပါနိ-ဖောက်ပြန်သော (ထူးခြားသော) အစာတို့သည်၊ ဇာတာနိ”ဟု ဋီကာ တစ်နည်းဖွင့်၏၊ ဤအလို ဝိကဋ္ဌသဒ္ဓါကို “ဝိကတိ”နှင့် အနက်တူဟု မှတ်ပါ၊ ဝိကရိယန္တေ-ပကတိမှ ဖောက်ပြန်အောင် ပြုအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဝိကဋ္ဌာနိ၊ မဟန္တာနိ-ကြီးကျယ်ကုန်သော + ဝိကဋ္ဌာနိ မဟာဝိကဋ္ဌာနိ။

အခြားအခါ၌၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ - အကပ်ခံ၍၊ (ပဋိဂ္ဂါဟာပေတွာ ရှိသည်ကား မကောင်း)၊ ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ-ရာ၏။

အပုဋိဂ္ဂဟိတကတာ - အကပ်မခံအပ်သော ဝတ္ထု၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနန္တညာတတာ-သီးခြား ခွင့်ပြုအပ်သော ဝတ္ထုမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဓူမာဒိအဗ္ဗောဟာရိကာဘာဝေါ-အခိုးအစရှိသော အဗ္ဗောဟာရိကဝတ္ထု၏ မဟုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရဏံ-စားမျိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ စတ္တာရိ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-တို့သည်၊ ဧဋ္ဌကလောမသဒိသာနိ-ဧဋ္ဌကလောမသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန် စသည်တို့နှင့် တူကုန်၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ဒသမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

စတုတ္ထော-သော၊ ဘောဇနဝဂ္ဂေါ-တည်း။

ဓူမာဒိ ၊ပေ၊ ဘာဝေါ။ ။အမွှေးတိုင် စသည်မှ ထွက်သော အခိုးကို “ဓူမ”ဟု ဆို၏၊ ထို ဓူမသည် ခံတွင်းသို့ ဝင်သွားသော်လည်း အာပတ်သင့်ခြင်း၏အကြောင်း မလုံလောက်သော ကြောင့် အနာပတ္တိတည်း၊ အာဒိဖြင့် ပုပ္ဖဂန္ဓ-ပန်းအနံ့၊ ဆွမ်းစားရာ၌ သွားချင်းကြိတ်၌ဖြစ်သော သွားမှုန့်ကလေးများကို ယူ။ [ဝေါဟာရံ-အာပတ်၏ အကြောင်းဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိတိ ဝေါဟာရိကော၊ န+ဝေါဟာရိကော အဗ္ဗောဟာရိကော။]

၁။ အစေဋ္ဌက အစေဋ္ဌကဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမေ-၌၊ အစေဋ္ဌကာဒိနံ-အစေဋ္ဌက သိက္ခာပုဒ် အစရှိကုန်သော၊ ဧတေသံ အညတိတ္ထိယာနံ-ဤသာသနာဝင် ပုဂ္ဂိုလ် မှ တစ်ပါးသော တိတ္ထိတို့အား၊

[ဤအစေဋ္ဌကပရိပ္ပာဇက တို့ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ] ယံကိစ္ဆိ-သော၊ အာမိသံ-ဆွမ်း စသော အာမိသကို၊ ဧကပယောဂေန-တစ်ကြိမ်တည်းသော ပယောဂဖြင့်၊ ဒေန္တဿ-ပေးသော ရဟန်း၏၊ ဧကံ-တစ်ချက်သော၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ အဝစ္ဆန္တိတွာ အဝစ္ဆန္တိတွာ-ဖြစ်၍ ဖြစ်၍၊ (ပေးကြောင်း ပယောဂကို ရပ်၍ ရပ်၍-ဟူလို)၊ ဒေန္တဿ-ပေးသောရဟန်း၏၊ ပယောဂေ ပယောဂေ-ပယောဂတိုင်း ပယောဂတိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ပရိပ္ပာဇိကာယ-ပရိပ္ပေါဇမအား၊ ဒေ ပူပေ-မုန့် ၂ ယှက်တို့ကို၊ ဒါနဝတ္ထုသ္မိ-ပေးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ ၊ပေ၊ ဥဒကဒန္တပေါနံ-ကို၊ ဒေန္တဿ-ပေးသောရဟန်း ၏လည်းကောင်း၊ အတိတ္ထိယေ-တိတ္ထိ မဟုတ်သူ၌၊ တိတ္ထိယသညိဿ-တိတ္ထိဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဒေန္တဿ-လည်းကောင်း)၊ ဝေမတိကဿ-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်း ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဒေန္တဿ) စ-လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋံ (ဟောတိ)။

အတိတ္ထိယေ-၌၊ အတိတ္ထိယသညိဿ-တိတ္ထိမဟုတ်သူဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊
 (ဒေန္တဿ)၊ အနုပသမ္ပန္နေန-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒါပေန္တဿ-ပေးစေသောရဟန်း၏
 လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထိုတိတ္ထိတို့၏၊ သန္တိကေ-အနီး၌၊ ဘာဇနံ-စားခွက်ကို၊
 နိက္ခပိတွာ-ချထားပြီး၍၊ ဣဒံ-ဤဝတ္ထုကို၊ ဂဏှထ-ယူကုန်လော့၊ ဣတိ-သို့၊
 ဘဏန္တဿ-ပြောဆိုသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ တေသံ ဝါ-ထိုတိတ္ထိတို့၏သော်
 လည်း၊ နိက္ခိတ္တဘာဇနေ-ချထားအပ်သော ခွက်၌၊ ဒေန္တဿ-ထည့်ပေးသောရဟန်း
 ၏လည်းကောင်း၊ ဗာဟိရလေပံ-အပ၌ လိမ်းကျကြောင်း ဆီအစရှိသည်ကို၊
 ဒေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗတ္တကာဒိနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ
 (ဟောတိ)၊ အညတိတ္ထိယတာ-အညတိတ္ထိယ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနနုညာ
 တတာ-ခွင့်ပြုအပ်သောဝတ္ထု မဟုတ်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ (ဗာဟိရလေပ
 မဟုတ်ခြင်း-ဟူလို)၊ အဇ္ဈောဟရဏီယတာ-စားမျိုးအပ်သော အာဟာရ၏ အဖြစ်
 လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရဏတ္ထာယ-စားမျိုးခြင်းအကျိုးငှာ၊ သဟတ္တာ-မိမိ
 လက်ဖြင့်၊ အနိက္ခိတ္တဘာဇနေ-ချထားအပ်သည်မဟုတ်သော စားခွက်၌၊ ဒါနံ-
 ပေးခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣမာနိ စတ္တာရိ-တို့သည်၊ စတ္ထ-၌၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။
 ပဌမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၂။ ဥယျောဇန ဒုတိယေ၊ ဒါပေတွာ ဝါ အဒါပေတွာ ဝါတိ-ကား၊ ယံကိဉ္စိ-
 သိက္ခာပုဒံ သော၊ အာမိသံ-ယာဂုစသော အာမိသကို၊ [ယာဂုအာဒိကံ
 ယံကိဉ္စိ အာမိသံ၊] ဒါပေတွာ ဝါ-ပေးစေပြီး၍သော်လည်း
 ကောင်း၊ န ဒါပေတွာ ဝါ-မပေးစေဘဲသော်လည်းကောင်း၊ ဥယျောဇယျာတိ-
 ကား၊ မာတုဂါမေန-မာတုဂါမနှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ ဟသနကိဉ္ဇနရဟောနိသဇ္ဇာဒိနိ-
 ရယ်ရွှင်ခြင်း၊ ကစားခြင်း၊ ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌ ထိုင်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊
 [အာဒိ သဒ္ဓေန ဝုတ္တာဝသေသံ ကာယဝစီဒ္ဓါရဝီတိက္ကမံ သင်္ဂဏှာတိ၊]
 ကတ္ထုကာမော-ပြုလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂစ္ဆ-ပြန်တော့၊ ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့
 အစရှိသောစကား တို့ကို၊ ဝတွာ-ပြော၍၊ ဥယျောဇယျ-ပြန်လွှတ်အံ့။

ဗာဟိရလေပံ ။ ။ဗာဟိရေ-အပြင်ပ၌+လေပေါ-သုတ်လိမ်းကြောင်းတည်း၊
 ဗာဟိရလေပေါ-ကိုယ်ပ၌ သုတ်လိမ်းကြောင်း၊ ကိုယ်တွင်း၌ စားမျိုးဖို့ မဟုတ်၊ ကိုယ်၏
 အပေါ်ယံအရေ ခြေဖဝါး စသည်၌ လိမ်းဖို့ဖြစ်သော ဆီ-ထောပတ် စသည်တည်း။
 [ဗာဟိရလေပန္တိ-တေလာဒိ။]

စတ္တာရိ။ ။အင်္ဂါရေတွက်ရာ၌ “တိဏိ”ဟု စာအများ ရှိ၏၊ ဝိမတိ၌ကား “အဇ္ဈောဟရဏီ
 ယတာ”ဟု အင်္ဂါတစ်ပါးပြု၍ “စတ္တာရိ”ဟု ရှိသည်၊ တေရသကဏ်၌မူ “အနနုညာတတာ”
 မပါဘဲ “တိဏိ”ဟု ရှိ၏၊ အဇ္ဈောဟရဏီယ”ဟု ဆိုလျှင် “အနနုညာတတာ”မပါဘဲ
 ပြီးနိုင်သောကြောင့် တေရသကဏ် စာအရှိုက ကောင်းသကဲ့သို့ ထင်၏၊ ဤအဌကထာ
 ၌ကား “အနနုညာတတာ” ပါနေသောကြောင့် ၄ ပါးသာ ဖြစ်ရပေမည်။

ဧတဒေဝါတိ-ကား၊ ဧတံ အနာစာရမေဝ-ဤ ဟသနစသော မလျောက်ပတ်သော အကျင့်ကိုသာလျှင်၊ ပစ္စယံ ကရိတွာ-အကြောင်းပြု၍၊ အညံ-အခြားသော၊ ပတိရူပံ-လျောက်ပတ်သော၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ န (ပစ္စယံ ကရိတွာ)-အကြောင်းမပြုမူ၍၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဥယျောဇနမတ္တေ-ပြန်လွှတ်ခြင်းမျှ၍၊ တာဝ-ဒုတိယဒုက္ကဋ်၊ ပါစိတ်အာပတ်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ အဿ-ထိုပြန်လွှတ်သောရဟန်း၏၊ သော-ထိုပြန်လွှတ်အပ်သော ရဟန်းသည်၊ ဒဿန္တပစာရံ ဝါ-မြင်ခြင်း၏ ဥပစာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မြင်လောက်ရာ ဥပစာကိုသော်လည်းကောင်း၊ သဝန္တပစာရံ ဝါ-ကြားခြင်းခြင်း၏ ဥပစာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကြားလောက်ရာ ဥပစာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဧကေန ပါဒေန-ခြေတစ်လှမ်းဖြင့်၊ ဝိဇဟတိ-စွန့်၏၊ (တဒါ-ထို အခါ၌)၊ အပရံ-အခြားသော၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဒုတိယေန (ပါဒေန)-ဒုတိယခြေလှမ်းဖြင့်၊ (ဒဿန္တပစာရေ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊) သဝန္တပစာရေ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊) ဝိဇဟိတေ-စွန့်အပ်ပြီးသော်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဒဿန္တပစာရံ ဝါ အစရှိသောပါဌ်၌၊ ဒဿန္တပစာရဿ-ဒဿန္တပစာ၏၊ အဇ္ဈောကာသေ-လွင်ပြင်၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ ဒွါဒသဟတ္ထပ္ပမာဏံ-၁၂ တောင် ပမာဏသည်၊ (ဟောတိ)၊ သဝန္တပစာရဿ-သဝန္တပစာရ၏၊ တထာ-ထို့အတူ ၁၂ တောင်ပမာဏတည်း၊ ပန-ကား၊ အန္တရာ-၁၂ တောင်၏ အကြား၌၊ ကုဋ္ဌဒွါရပါကာရာဒယော-နံရံ၊ တံခါး၊ တံတိုင်း အစရှိသည်တို့သည်၊ သစေ ဟောန္တိ-အကယ်၍ ရှိကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သန္တေသု-ကုန်လတ်သော်၊) တေဟိ-ထိုနံရံ၊ တံခါး၊ တံတိုင်း အစရှိသည်တို့သည်၊ အန္တရိတဘာဝေါယေဝ-ခြားကွယ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သည်ပင်၊ ဥပစာရာတိက္ကမော-ဥပစာကို လွန်ခြင်းတည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဥယျောဇနဝတ္ထုသ္မိ-ပြန်လွှတ်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဥယျောဇနာဏတ္တိကာယ-ပြန်လွှတ်ဖို့ရန် စေခိုင်းခြင်းအားဖြင့်၊ [ကိုယ်တိုင် အပြန်မခိုင်းဘဲ ပြန်ဖို့ရန် ပြောလိုက်ပါဟု တစ်ဆင့်ခိုင်းခြင်းအားဖြင့်၊] သာဏတ္တိကံ-စေခိုင်းခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ တိကပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ အနုပသမ္ပန္နေ-၌၊ တိကဒုက္ကဋ်-၃ ချက် အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဒုက္ကဋ် အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဥဘိန္နမ္ပိ-ဥပသမ္ပန္န၊ အနုပသမ္ပန္န ၂ ဦးလုံးတို့၏အပေါ်၌လည်း၊ ကလိသာသနာရောပနေ-ကောအေတွက် အမိန့်အာဏာကို တင်ခြင်း၌၊

န အညံ။ ။ဌပေတွာ ဂုတ္တပ္ပကာရံ အနာစာရံ-ဆိုအပ်ပြီး အနာစာရ မဟုတ်ဘဲ၊ ဥဘိန္နံ ဧကတော န ယာပနာဒိ အညံ ပတိရူပကာရဏံ-၂ ပါးအတူ ဆွမ်းခံလျှင် မမျှခြင်း စသော (ပြန်လွှတ်ဖို့ရန်) သင့်လျော်သော အကြောင်းကို၊ ပစ္စယံ န ကရိတွာ-အကြောင်းမလုပ်ဘဲ “ဥယျောဇေယျ-အံ့”ဟုစပ်။ [ဋီကာ၌ “ကရိတွာ န ဟောတိတိ အတ္ထော”ဟု စာစပ်လွှဲသည်။]

(ဒေါသအတွက် နှိပ်နှိပ်စက်စက် ပြောဆို အပြစ်တင်ခြင်း၌)၊ ဒုက္ခဋ္ဌမေဝ (ဟောတိ)၊ ဥဘော-၂ ဦးသော ငါတို့သည်၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ (သမာနာ-ကုန်လတ်သော်)၊ န ယာပေဿာမ-မျှတကုန်လိမ့်မည် မဟုတ်၊ ဣတိ ဧဝမာဒီဟိ-ဤသို့ အစရှိကုန်သော၊ ပတိရူပကာရဏေဟိ-လျောက်ပတ်သော အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ ဥယျောဇေန္တဿ-ပြန်လွှတ်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥဗ္ဘတ္တကာဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အနာစာရ-မလျောက်ပတ်သော အကျင့်ကို၊ အာစရိတု ကာမတာ-ကျင့် လို သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တဒတ္ထမေဝ-ထိုမလျောက်ပတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်ခြင်း အကျိုးငှာပင်လျှင်၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-ရဟန်းကို၊ ဥယျောဇန-ပြန်လွှတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ဥယျောဇိတဿ-ပြန်လွှတ် အပ်သော ရဟန်း၏၊ ဥပစာရာတိတ္ထမော-ဥပစာကို လွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ တီဏိ၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၃။ သဘောဇန တတိယေ-၌၊ (ယံ ကုလံ-အကြင် အမျိုးသည်၊ ဝါ-အကြင် သိက္ခာပုဒ် အိမ်သည်)၊ ဥဘောဟိ-သမီးခင်ပွန်းနှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ဇနေဟိ-လူတို့နှင့်၊ သဟ ဝတ္တတိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တံကုလံ-သည်)၊ သဘောဇန- မည်၏၊ သဘောဇနေ-သမီး ခင်ပွန်း နှစ်ယောက်ဟူသော လူတို့နှင့်တကွဖြစ်သော၊ တသ္မိ (ကုလေ)-ထိုအမျိုး၌၊ ဝါ-ထိုအိမ်၌၊ အထဝါ-ကား၊

ကလိသာသနာရောပနေ။ ။ကလိ ဝုစ္စတိ ကောဓော၊ တဿ သာသနံ (အာဏာ) ကလိသာသနံ၊ တဿာရောပနေတိ အတ္ထော၊ “ကောဓေ၊ အမိန့်အာဏာကို တင်ခြင်း”ဟူသည် စိတ်ဆိုးနေခြင်းဟူသော ဒေါသကြောင့် ထိုဒေါသအလိုက် ထိုသူအပေါ်၌ အပြစ်တင်ခြင်း တည်း။ [“အပ္ပေဝ နာမ ဣမိနာပိ ဥဗ္ဘာဋ္ဌော ပတ္တမေယျာတိ-ဤအပြစ်တင်ခြင်းသည် နှိပ်စက် အပ်သည် ဖြစ်၍ ဖဲသွားတန်ရာ၏”ဟု ကြံပြီးလျှင် “သူ၏ ရပ်ပုံ၊ ထိုင်ပုံ၊ အာလောက်တ ဝိလောက်တ လုပ်ပုံကို ကြည့်စမ်းလော့၊ သစ်ငုတ်တို့လို ရပ်၊ ခွေးလို ထိုင်၊ မျောက်လို ဟိုကြည့် ဒီကြည့် ကြည့်တယ်”ဤသို့ စသည်ဖြင့် နှိပ်နှိပ်စက်စက် ပြောဆိုခြင်း-ဟူလို။]

ဥဘော ပေ၊ ဧဝမာဒီဟိ။ ။သင်နှင့် ငါတို့ ၂ ပါးအတူ ဆွမ်းခံလျှင် ၂ ပါးလုံး မျှတအောင် ရကြလိမ့်မည်မဟုတ်၊ အာဒိဖြင့် အဖိုးတန် ဘဏ္ဍာကို မြင်၍ လောဘဖြစ်မည်စိုးခြင်း၊ မာတုဂါမ ကို မြင်၍ သာသနာတော်၌ မပျော်မည် စိုးခြင်း၊ ဝိလာနအတွက် ကျောင်း၌ ကျန်ရစ်သူအတွက် ကျောင်းစောင့်နေသူအတွက် ယာဝု စသည်ကို ပြန်ပို့စေလိုခြင်း ဤသို့ စသော ရိုးသားသော အကြောင်းများကို ယူပါ။

သဟ ပေ၊ သဘောဇန။ ။“သဟ+ဥဘောဟိ ဇနေဟိ ယံ ဝတ္တတိတိ သဘောဇနံ”ဟု တိပဒဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသံ ပြုစေလို၍ “သဟ+ဥဘောဟိ+ဇနေဟိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ တိပဒ မဖြစ်စေလိုလျှင် “ဥဘော+ဇနာ ဥဘောဇနာ”ဟု ကမ္မဓာရည်းပြု၊ ဥဘော၌ ယောဝိတတ် မကျေသော အလှူတ္တသမာသံ၊ “သဟ+ဥဘောဇနေဟိ ယံတိ သဘောဇနံ”ဟုလည်း ပြုနိုင်၏၊ [သဟကို သပြု၍ ဥကို ချေ။]

[အထ ပုဗ္ဗော-ရှေ့ဖြစ်သော၊ နယော-နည်းသည်၊ ယုတ္တော-သဒ္ဓပရိယာယ်၊ တစ်မျိုး ဆွယ်၍၊ တင့်တယ်လျောက်ပတ်၊ ကောင်းမြတ်လှပေပြီ၊ ဝါ အပရော-သော၊ နယော-ကို၊ မယာ၊ ဝုစ္စတေ-ဆိုအပ်၏၊ ဝါ-ဆိုဦးအံ့၊ ဤသို့လည်း ဆရာတို့ အနက် ပေးကြသေး၏။] သဘောဇနေတိ-ကား၊ သဘောဂေ-သုံးဆောင်ခံစားအပ်သော မိန်းမ ယောက်ျားနှင့်တကွဖြစ်သော၊ (တသ္မိ ကုလေ-၌) ဟိ-မှန်၏၊ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတ ပုရိသဿ-ရာဂသည် လူယူအပ်သော စိတ်ရှိသော ယောက်ျား၏၊ ဣတ္ထိ - သည်၊ ဘောဂေါ-အသုံးအဆောင်တည်း၊ (ရာဂပရိယုဋ္ဌိတာယ-ရာဂသည် လူယူအပ်သော စိတ်ရှိသော) ဣတ္ထိယာစ-၏လည်း၊ ပုရိသော-သည်၊ ဘောဂေါ-တည်း၊ တေနေဝ-ပင်လျှင်(ဣတ္ထိ ပုရိသတို့ ဘောဂမည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်လျှင်) အဿ-ထိုသဘောဇနဟူသောပုဒ်၏၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ဣတ္ထိစေဝ ဟောတိ ပုရိသော စာတိ အာဒိ-ဣတ္ထိ စေဝ ဟောတိ ပုရိသော စ အစရှိသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

အနုပဓဇ္ဇ နိသဇ္ဇံ ကပ္ပယျာတိ-ကား၊ အနုပဝိသိတွာ- အနီးသို့ ဝင်၍၊ နိသိဒေယျ-ထိုင်အံ့၊ တသ္မိ ကုလေ-ထိုအမျိုး၌၊ ဝါ-ထိုအိမ်၌၊ ယံ သယနိယရံ-အကြင် အိပ်ရာခန်းဆောင်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တဿ-ထိုအိပ်ရာခန်းဆောင်၏၊ (သာမည)၊ မဟာ စတုသာလာဒီသု-ကြီးစွာသော လေးဖက်တန်းလျား အစရှိသော အိမ်တို့၌၊ ကတဿ-ပြုအပ်သော၊ မဟလ္လကဿ-ကြီးကျယ်သော အိပ်ရာ ခန်းဆောင်၏၊ (ဝိသေသ)၊ ပိဋသယံဇာတော-တံခါးပေါင်မှ၊ ဟတ္ထပါသံ-ဟတ္ထပါသံ ကို၊ ဝိဇဟိတွာ-စွန့်၍၊ အန္တော-အတွင်း၌ ဖြစ်သော၊ သယနဿ-အိပ်ရာ ခန်းဆောင်၏၊ အာသန္ဓေ-အနီးဖြစ်သော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ (နိသိဒေယျ-ထိုင်အံ့)။

သဘောဂေ။ ။ဤနည်း၌ “ဘုရားတစ်ပါး ဘောဇန-ယောက်ျား၏ စည်းစိမ်ဖြစ်သော မိန်းမ၊ မိန်းမ၏ စည်းစိမ်ဖြစ်သော ယောက်ျား၊ သဟ+ဘောဇနေန + ယံ ဝတ္ထတိတိ သဘောဇနံ” ဟု ပြု။

အနုပဓဇ္ဇ။ ။ “အနုပဝိသိတွာ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “အနု+ဥပ+ဒေ”ဟု မကြိဘဲ “အနု+ပ+ဒေ+တွာ”ဟု ကြိပါ၊ [ပါစိတျာဒိယောဇနာ အနုပဓဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ကား “အနု+ဥပ+ဒေ”ဟု ကြိလေသည်။] တွာကို ယပြု၊ ဒျကို ဇပြု၊ ဒေဓာတ်သည် ဟိသာအနက်ကို ဟော၏၊ သူတို့၏ အနီးသို့ ဝင်ခြင်းသည် သူတို့ကို ညှဉ်းဆဲရာ ရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် “အနုပဝိသိတွာ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်ကို ဖွင့်သည်၊ “အနု-အနီး၌+ပဓဇ္ဇ-ညှဉ်းဆဲ၍”ဟု သဒ္ဓတ္ထ မှတ်ပါ။

သယနိယရံ။ ။သယန္တိ ဧတ္ထာတိ သယနိယံ၊ သယနိယံ စ+တံ+ယရံ စာတိ သယနိယရံ=အိပ်ခန်းဖြစ်သော အိမ်၊ ဝါ-အိပ်ရာအခန်း။ [“သယနိယယရံ”ဟု ဆိုလိုလျက် ယကို ချေ၊ ဤကို မဇ္ဈေရဿပြု။]

ခုဒ္ဒကဿ - ငယ်သော အိပ်ရာခန်းဆောင်၏။ ဝေမဇ္ဈံ - အလယ် အရပ်ကို၊ အတိက္ကမိတ္တာ-ကျော်လွန်၍၊ နိသီဒေယျ-အံ့၊ ကုတိ အထွေအထွေ၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ နိသိန္နဿ-ထိုင်နေသောရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

ကုဒ္ဒံ (သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အသယနိယရေ-အိပ်ရာ ခန်းဆောင်မဟုတ်သော အရပ်၌၊ သယနိယရသညိနော-အိပ်ရာခန်းဆောင်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (နိသီဒန္တဿ-ထိုင်သောရဟန်း၏)၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ အသယနိယရေ-၌၊ န သယနိယရသညိဿ-အိပ်ရာခန်းဆောင်ဟု အမှတ်မရှိသည်ဖြစ်၍၊ (နိသီဒန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဝုတ္တလက္ခဏံ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ [“မဟလ္လ ကဿ ပိဌသယံဋေတော” အစရှိသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊] ပဒေသံ-အရပ်ကို၊ အနတိက္ကမိတ္တာ-မကျော်လွန်မူ၍၊ နိသီဒန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ [နိသိန္နဿဟု အတိတ် တပစ္စည်းဖြင့် ရှိသည်ကား မကောင်း၊] ဘိက္ခုသ္မိ-ရဟန်း ယောက်ျားဟူသော၊ ဒုတိယကေ-၂ ယောက်မြောက် အဖော်သည်၊ သတိ-သော်၊ နိသီဒန္တဿ၊ ဥဘောသု-သမီး ခင်ပွန်း ၂ ယောက်တို့သည်၊ နိက္ခန္ဓေသု ဝါ-အိပ်ခန်းမှ ထွက်ကုန်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊ ဝီတရာဂေသု ဝါ-ကင်းသော ရာဂရှိကုန်သော် လည်းကောင်း၊ နိသီဒန္တဿ၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အဝီတရာဂ ဇာယမ္ပတိကာနံ-မကင်းသော ရာဂရှိသော သမီး ခင်ပွန်းတို့၏၊ သန္နိဟိတတာ-တည်နေကုန်သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သယနိယရတာ-အိပ် ရာခန်းဆောင် ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယဿ-၂ ယောက်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုပဇ္ဇ-အနီးသို့ ဝင်၍၊ နိသီဒနံ-ထိုင်ခြင်း လည်းကောင်း၊ ပေ။ ။ တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၄-၅။ ရဟောပဋိစ္ဆန္တံ စတုတ္ထပဉ္စမာနိ-တို့ကို၊ ပေ၊ ပဋိစ္ဆန္တာသနေစ-ဖုံးကွယ် သိက္ခာပုဒ် အပ်သော အရပ်၌လည်းကောင်း၊ ရဟောစ-နား၏ ကွယ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ နိသဇ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ၊ ပညတ္တာနိ-ပြု၊ သာဓာရဏပညတ္တိယော-တို့တည်း၊ ပေ၊ သေသော-ကြွင်းသော၊ ကထာနယော-ဆိုဖွယ်နည်းကို၊ အနိယတဒ္ဒယေ-အနိယတသိက္ခာပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်း၌၊ ဝုတ္တနယေ နေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။ စတုတ္ထပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ခုဒ္ဒကဿ။ ။ ဝိတ္တာရတော ပဉ္စဟတ္ထပမာဏံ ဟောတိ-အကျယ်ငါးထောင်ရှိသော အိမ်၊ တဿ မဇ္ဈိမဌာနံ ပိဌသံဃာဋေတော အဗုတေယျဟတ္ထပမာဏမေဝ ဟောတိ-ထိုအိမ်ကလေး၏ အလယ်အရပ်သည် တံခါးပေါင်မှ နှစ်တောင့်ထွာသာ ပေး၏။

ဝီတရာဂေသု။ ။ ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ဝတ္ထုရင်း၌ အိပ်ခန်းဝယ် ဝင်ထိုင်သော ရဟန်းရှိစဉ် ယောက်ျားက ရာဂဖြစ်နေ၍ ရဟန်းကို သွားစေလိုလျက် မသွားခြင်းဟူသော အမှုဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ၂ ယောက်လုံး ဝီတရာဂ(အနာဂါမ်)ဖြစ်ကြလျှင် ထိုင်သော်လည်း အနာပတ်ဟု ခွင့်ပြုတော်မူသည်။

၆။ စာရိတ္တံ ဆဋ္ဌေ-၌ နိမန္တိတောတိ-ကား၊ ပဉ္စန္ဒ-ကုန်သော၊ ဘောဇနာနံ-
 သိက္ခာပုဒ် တို့တွင်၊ အညတရေန-ဖြင့်၊ နိမန္တိတော-ပင်ဖိတ်အပ်သည်။
 (ဟုတွာ)။ [“ဂဏဘောဇနသိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း
 အကပ္ပိယစကားဖြင့် ဖိတ်အပ်သည်-ဟူလို၊] သဘတ္တော သမာနောတိ-ကား၊
 တေနေဝ နိမန္တနဘတ္တေန-ထိုပင်ဖိတ်ကြောင်း ထမင်းဖြင့်ပင်၊ သဘတ္တော-ဘတ်ရှိ
 သည်၊ သမာနော-လျက်၊ သန္တံ ဘိက္ခု အနာပုစ္ဆာတိ-ကား၊ အန္တောဥပစာရသီမာယ-
 ဥပစာရသီမံ၏အတွင်း၌၊ ဒဿန္တပစာရေ-၌၊ ဘိက္ခု၊ ဒိသွာ-၍၊ ယံ-အကြင်ရဟန်း
 ကို၊ ပကတိဝစနေန-ပြောရိုးဆိုစဉ်စကားဖြင့်၊ အာပုစ္ဆိတုံ-ပန်ပြောခြင်းငှာ၊ သတ္တာ-
 တတ်ကောင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့၊ ရှုအပ်သော ရဟန်းကို၊
 အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ ဣတ္ထန္နာမဿ-ဤအမည်ရှိသူ၏၊ ဃရံ-သို့၊ ဂစ္ဆာမိ-
 သွားမလိုပါ။ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ စာရိတ္တံ -
 လှည့်လည်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇာမိ-ရောက်မလိုပါ၊ ဣတိဝါ-
 သော်လည်းကောင်း၊ ဤဒိသေန-ဤကဲ့သို့၊ ရှုအပ်သော၊ ဝစနေန-ဖြင့်၊
 အနာပုစ္ဆိတွာ-မပန်ပြောမူ၍၊ (စာရိတ္တံ အာပဇ္ဇေယျ၌ စပ်)။

ပုရေဘတ္တံဝါ ပစ္ဆာဘတ္တံဝါတိ-ကား၊ ယေန ဘတ္တေန-အကြင်ဘတ်ဖြင့်၊ နိမန္တိ
 တော-ပင်ဖိတ်အပ်ပြီ၊ တသ္မိ-ထိုဘတ်ကို၊ ဘုတ္တေဝါ-စားအပ်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊
 အဘုတ္တေဝါ-မစားအပ်သေးမီလည်းကောင်း၊ ကုလေသု စာရိတ္တံ အာပဇ္ဇေယျာတိ-
 ကား၊ ယသ္မိ ကုလေ-အကြင်အမျိုး၌၊ ဝါ-အကြင်အိမ်၌၊ နိမန္တိတော-ပြီ၊ တတော-
 ထို(ပင်ဖိတ်အပ်ရာ)အမျိုးမှ၊ ဝါ-အိမ်မှ၊ အညာနိ-အခြားကုန်သော၊ ကုလာနိ-
 တို့သို့၊ ပဝိသေယျ-ဝင်အံ့၊ အညတြ သမယာ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ သော ဘိက္ခု-
 သည်၊ ဝုတ္တလက္ခဏံ- သိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ ဒုဝိဓမ္မိ-
 သော၊

အန္တော ၊ပေ၊ ဒိသွာ။ ။အိမ်သို့ ချဉ်းကပ်လိုစိတ် ဖြစ်ရာ အရပ်မှ စ၍ ချဉ်းကပ်ဖို့ရန်
 သွားနေစဉ် ကျောင်းတိုက်ဥပစာအတွင်းဝယ် ရဟန်းတစ်ပါးပါးကို ဘေးမှာဖြစ်စေ၊ ရှေ့မှာ
 ဖြစ်စေ မြင်၍။ [ဤ ဒိသွာကို အနာပုစ္ဆိတွာ၌ စပ်။]

ပကတိဝစနေန။ ။“ပြောရိုးပြောစဉ် စကားဖြင့် ပြော၍ ကြားလောက်ရာ အရပ်”ဟူသည်
 ၁၂ တောင်အတွင်းအရပ်တည်း၊ ထို ၁၂ တောင်အတွင်း၌ ရဟန်းတစ်ပါးပါးကို “မည်သူ၏
 အိမ်သို့ သွားမည်လို့ပါ”ဟု ဖြစ်စေ၊ “(မည်သည်အိမ်၌) လှည့်လည်မည်လို့ပါ”ဟု ဖြစ်စေ
 ဤကဲ့သို့ အလားတူ စကားဖြင့် ခွင့်ပန်ရသည်။

ဘုတ္တေ အဘုတ္တေ။ ။“တသ္မိ ဘုတ္တေ ဝါ”သည် ပစ္ဆာဘတ္တံ၏အဖွင့် “(တသ္မိ) အဘုတ္တေ”
 သည် ပုရေဘတ္တံ၏ အဖွင့်တည်း၊ များစွာသော အခြားနေရာတို့၌ “ပစ္ဆာဘတ္တံ”ဟု ဆိုလျှင်
 ဆွမ်းစားချိန်၏ နောက်ဖြစ်သော မွန်းလွဲကာလကို ယူရ၏၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ကား မွန်းမတည့်ခင်
 ကာလကိုပင် ၂ ချိန်ခွဲ၍ ထိုနိမန္တနဘတ်ကို မစားမီ “ပုရေဘတ္တံ”ဟုလည်းကောင်း၊ စားပြီး
 နောက်ကို “ပစ္ဆာဘတ္တံ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။

သမယံ-သမယကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ မဇ္ဈနိကေ-မွန်းတည့်အခါသည်၊ အဝီတိ
ဝတ္ထေ-မလွန်သေးမီ၊ အညဿ-ပင့်ဖိတ်သူမှ၊ အခြားသူ၏၊ ကုလံ-အိမ်သို့၊ သစေ
ပဝိသတိ-အကယ်၍ ဝင်အံ့၊ အထ-ထိုသို့ ဝင်လတ်သော်၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊
ဃရူပစာရောက္ကမနေ-အိမ်၏ဥပစာကို သက်ရောက်ရာအခါ၌၊ ဒုက္ကဋ်-ပဌမပါဒေန-
ဖြင့်၊ ဥမ္မာရံ-တံခါးခုံကို၊ အတိက္ကမန္တဿ-ကျော်လွန်သော ရဟန်း၏၊ အပရမ္ပိ-
အခြားလည်း ဖြစ်သော၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဒုတိယပါဒေန-ဖြင့်၊ အတိက္ကမေ-
ကျော်လွန်ခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ ပေ၊ စာရိတ္တာပဇ္ဇနဝတ္ထုသို့-လှည့်လည်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်သို့
ရောက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ သန္တံ ဘိက္ခု၊ အနာပုစ္ဆာ-သန္တံ
ဘိက္ခု၊ အနာပုစ္ဆာပညတ်လည်းကောင်း၊ ပုရောဘတ္တံ-ပုရောဘတ္တံပညတ်လည်း
ကောင်း၊ ပစ္ဆာဘတ္တံ-လည်းကောင်း၊ အညတြ သမယာ-အညတြ သမယာပညတ်
လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ စတုပ္ပိဓာ-၄ ပါးအပြားရှိသော၊
အယံ အနုပညတ္တိ-ဤအနုပညတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပေ၊ အနိမန္တိတေ-အကပ္ပိယ
နိမန္တနဖြင့် မပင့်ဖိတ်အပ်သော မိမိ၌၊ နိမန္တိတသညိဿ-အကပ္ပိယနိမန္တနဖြင့်
ပင့်ဖိတ်အပ်သည်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-
သော်လည်းကောင်း၊ (ပဝိသတော-၏)၊ ဒုက္ကဋ်၊ တသ္မိ-ထိုအနိမန္တိတ၌၊ အနိမန္တိတ
သညိဿ-ဖြစ်၍၊ (အနာပုစ္ဆိတွာ-ဘဲ၊ ပဝိသတော-ဝင်သော ရဟန်း၏လည်း
ကောင်း၊) သမယေ-အခါ၌၊ (အနာပုစ္ဆိတွာ၊ ပဝိသတော-လည်းကောင်း၊) သန္တံ-
ထင်ရှားရှိသော၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းကို၊ အနာပုစ္ဆိတွာ-၍၊ (ပဝိသတော-လည်းကောင်း၊)
အသန္တံ-ထင်ရှားမရှိသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အနာပုစ္ဆိတွာ-၍၊ ပဝိသတော-လည်းကောင်း၊
အညဿ-အခြားသူ၏၊ [ပင့်ဖိတ်သူမှတစ်ပါး အခြားသူ၏၊] ယရေနဝါ-အိမ်ဖြင့်
သော်လည်းကောင်း၊ ယရူပစာရေနဝါ-အိမ်၏ဥပစာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
မဂ္ဂေါ-လမ်းသည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ တေန-ထိုအိမ်လမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ထိုအိမ်ဥပစာလမ်း
ဖြင့်၊ ဂစ္ဆတော-သွားသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အန္တရာရာမဘိက္ခုနုပဿယ
တိတ္ထိယသေယျပဋိက္ကမနဘတ္တိယဃရာနိ-ရွာတွင်းရှိ ကျောင်းတိုက်၊ ဘိက္ခုနီမ
တို့၏ကျောင်း၊ တိတ္ထိတို့၏ အိပ်ရာ နေရာ၊ ဆွမ်းစားစရပ်၊ ဘတ်ရှိရာ အိမ်တို့သို့၊

စတုပ္ပိဓာ။ ။ ပါဠိတော်၌ “(၁) ပုရောဘတ္တံ၊ (၂) ပစ္ဆာဘတ္တံ၊ (၃) စိဝရဒါနသမယော၊
(၄) စိဝရကာရသမယော၊ (၅) သန္တံ ဘိက္ခု”ဟု အနုပညတ် ၅ ချက် ရှိ၏၊ ဤ၌
သမယနှစ်ပါးကို တစ်မျိုးတည်း သဘောထား၍ “၄ ပါး”ဟု ဆိုဟန်တူ၏၊ သို့မဟုတ်လျှင်
“စတုပ္ပိဓာ”ဟု မရှိဘဲ “ပဉ္စဝိဓာ”ဟု ရှိရလိမ့်မည်။

အန္တရာရာမ။ ပေ၊ ယရာနိ။ ။ ရွာတွင်း၌ရှိသော ဘိက္ခုတို့၏အာရာမ ကျောင်းတိုက်သည်
အန္တရာရာမ၊ ရွာတွင်း၌ရှိသော ဆွမ်းစားစရပ်သည် ပဋိက္ကမန၊ ပင့်ဖိတ်ကြောင်း ဘတ်ရှိရာအိမ်
(ဘတ်ဖြင့် ပင့်ဖိတ်သူ၏အိမ်)သည် ဘတ္တိယဃရာ။ [သလာကဘတ် စသည်ကို လျှာနေကျ
ဒါယကာ၏ အိမ်ကိုလည်း “ဘတ္တိယဃရာ”ဟု ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်သေး၏။]

ဂစ္ဆတော-သွားသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အာပဒါသု-ဘေးရန်တို့ကြောင့်၊
 [အသက်အန္တရာယ်၊ ဗြဟ္မစရိယအန္တရာယ်ကို “အာပဒါ”ဟု ဆိုသည်။] ဂစ္ဆတော-
 လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ-လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ပဉ္စန္ဒ-ကုန်သော၊
 ဘောဇနာနံ-တို့တွင်၊ အညတရေန-ဖြင့်၊ နိမန္တနသားဒယနံ-ပင့်ဖိတ်မှုကို သာယာ
 ခြင်းလည်းကောင်း၊ သန္တံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အနာပုစ္ဆနာ-မပန်ပြောခြင်းလည်း
 ကောင်း၊ ဘတ္တိယဃရတော-ဘတ်ရှိရာအိမ်မှ၊ အညဃရပ္ပဝိသနံ-တခြားအိမ်သို့
 ဝင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ မဇ္ဈနိကာနတိက္ကမော-မွန်းတည့်အခါကို လွန်ခြင်းလည်း
 ကောင်း၊ သမယဿဝါ-အခါ၏သော်လည်းကောင်း၊ အာပဒါနံဝါ-ဘေးရန်တို့၏
 သော်လည်းကောင်း၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ပဉ္စ-
 ဤငါးပါးတို့သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-တို့သည်၊ ပဌမကထိန
 သဒိသာနေဝ-တည်း၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယာကိရိယ-
 ကိရိယ၊ အကိရိယတည်း၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၇။ မဟာနာမ သတ္တမေ-၌၊ စတုမာသပစ္စယပ္ပဝါရဏာတိ-ကား၊ စတ္တာရော
 သိက္ခာပုဒ် မာသေ-၄ လတို့ပတ်လုံး၊ ဂိလာနပစ္စယပ္ပဝါရဏာ- ဂိလာန
 ပစ္စည်းဖြင့် ဖိတ်မန်ခြင်းကို၊ (သာဒိတဗ္ဗာ၌စပ်)၊ စ-ဆက်၊

သဗ္ဗံ-သော၊ ဧတံ- “စတုမာသပစ္စယပ္ပဝါရဏာ သာဒိတဗ္ဗာ၊ အညတြ ပုနပ္ပဝါရဏာယ၊
 အညတြ နိစ္စပ္ပဝါရဏာယ”ဟူသောဤစကားကို၊ ဝတ္ထုဝသေန-သိက္ခာပုဒ်ဖြစ်ကြောင်း
 ဝတ္ထု၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့
 ကား၊ ဧတ္ထ-ဤစတုမာသပစ္စယပ္ပဝါရဏာ သာဒိတဗ္ဗာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊
 အတ္ထော-တည်း၊ စတုမာသပ္ပဝါရဏာ ဝါ-၄ လလုံး ဖိတ်ခြင်းသည်မူလည်း၊
 ဟောတု-စေ၊ ပုနပ္ပဝါရဏာ ဝါ-နောက်ထပ်ဖိတ်ခြင်းသည်မူလည်း၊ ဟောတု-
 စေ၊ နိစ္စပ္ပဝါရဏာ ဝါ-အမြဲဖိတ်ခြင်းသည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ သဗ္ဗာပိ-
 အလုံးစုံသော ဖိတ်ခြင်းတို့ကိုလည်း၊ သာဒိတဗ္ဗာ-သာယာအပ် သာယာနိုင်ကုန်၏၊
 ဣဒါနိ-၌၊ မေ-ငါ၏၊ ဝါ-ငါ့မှာ၊ ရောဂေါ-ရောဂါသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-ဤသို့
 နှလုံးသွင်း၍၊ န ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗာ-မပယ်မြစ်ထိုက်ကုန်၊ ပန-အန္တယကား၊ ရောဂေ-
 သည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ ဝိညာပေဿာမိ- အလိုရှိကြောင်းကို သိစေအံ့၊
 ဝါ- တောင်းအံ့၊

သဗ္ဗံ စေတံ ၊ပေ၊ ဝုတ္တံ။ ။မဟာနာမ်မည်သော သာကီမင်းသည် သံဃာတော်အား
 ထောပတ်စသော ဆေးဖြင့် ၄ လပတ်လုံး ဖိတ်၏၊ ၄ လပြည့်သောအခါ ဆေးတွေ ပေါများ
 သောကြောင့် နောက်ထပ် ၄ လ ဖိတ်ပြန်၏၊ ထို့နောက် ၄ လပြည့်သောအခါ (တောင်းသူ
 နည်းပါး၍ ပေါမြဲ ပေါနေသောကြောင့်) လအပိုင်းအခြား မကန့်သတ်ဘဲ အမြဲဖိတ်ပြန်၏၊
 ဤသို့ ဝတ္ထုကြောင်းဝယ် ၄ လ ဖိတ်၊ နောက်ထပ်ဖိတ်၊ အမြဲဖိတ်ဟု ၃ မျိုးပါသောကြောင့်
 “စတုမာသပစ္စယပ္ပဝါရဏာ သာဒိတဗ္ဗာ၊ အညတြ ပုနပ္ပဝါရဏာယ အညတြ
 နိစ္စပ္ပဝါရဏာယ” ဟု ဝတ္ထုကြောင်းအလိုက် မိန့်တော်မူသည်။

ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ အဓိဝါသေတဗ္ဗာ-လက်ခံထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ အတ္ထော-တည်း။ [“ဣဒါနိ၊ ပေ၊ န ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗာ”ကား သာဒိတဗ္ဗာ ၏ အဖွင့်တည်း၊ မပယ်မြစ်ခြင်းကိုပင် “သာယာခြင်း”ဟု ဆိုလိုသည်။]

တတော စေ ဥတ္တရိ သာဒယေယျာတိ ဧတ္ထ-ဤပါ၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိ တဗ္ဗော)၊ တတ္ထ-ထိုသို့ဖိတ်ရာ၌၊ ရတ္တိဟိဝါ-ညည့်တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဘေသဇ္ဇေဟိဝါ-ဆေးတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-အပိုင်းအခြားသည်၊ ဝါ-ကို၊ ကတော-ပြုအပ်သည်၊ သစေ ဟောတိ-အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြုသနည်း)၊ ဧတ္တကာယေဝ-ဤမျှအတိုင်းအရှည် ရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ရတ္တိ ယော-ညည့် တို့ပတ်လုံး၊ ဝိညာပေတဗ္ဗာနိ-အလို ရှိကြောင်းကို သိစေထိုက်ကုန်၏။ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ (ဤပါ၌ဖြင့် ရတ္တိပရိစ္ဆေဒပြုပုံကို ပြသည်)၊ ဧတ္တကာနိ(ဧဝံ)-ကုန်သော၊ ဘေသဇ္ဇာနိ-တို့ကို၊ ဝိညာပေတဗ္ဗာနိ-ကုန်၏။ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ (ဤပါ၌ဖြင့် ဘေသဇ္ဇပရိစ္ဆေဒပြုပုံကို ပြသည်)၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ကတော-သည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ အထ-ထိုသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ တတော ရတ္တိပရိယန္တတော ဝါ-ထိုညည့်အပိုင်းအခြားထက်သော်လည်းကောင်း၊ တတော ဘေသဇ္ဇပရိယန္တတော ဝါ-ထိုဆေးအပိုင်းအခြားထက်သော်လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ (“စေ သာဒယေယျ-အကယ်၍ သာယာအံ့”ဟု သိက္ခာပုဒ် ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ န ဘေသဇ္ဇကရဏိယေန-ဆေးဖြင့် ပြုဖွယ်မဟုတ်သော ကိစ္စဖြင့်၊ ဘေသဇ္ဇ ဝါ-ဆေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ အညဘေသဇ္ဇကရဏိယေန-တစ်ပါးသော ဆေးဖြင့် ပြုဖွယ်ကိစ္စဖြင့်၊ အည-သော၊ ဘေသဇ္ဇဝါ-ဆေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝိညာပေန္တဿ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

တတော၊ ပေ၊ ဥတ္တရိ။ ။ “ညဉ့်ပေါင်း ၃၀ တိုင်အောင် တောင်းနိုင်ပါသည်”ဟု ညဉ့်ကို ကန့်သတ်၍ ဖိတ်ရာ၌ ထိုညဉ့်ထက်အလွန် (ထိုညဉ့်လွန်သွားမှ) တောင်းလျှင်လည်းကောင်း၊ “ထောပတ် ၁ ပိဿာ ဖိတ်ပါ၏”စသည်ဖြင့် ဆေးကို ကန့်သတ်၍ ဖိတ်ရာ၌ ထိုထက်အလွန် (၁ ပိဿာခွဲ စသည်) တောင်းလျှင်လည်းကောင်း ပါစိတ်။

န ဘေသဇ္ဇ၊ ပေ၊ အညံ ဘေသဇ္ဇံ။ ။ မိမိမှာ ဆေးဖြင့် ပြုဖွယ် မလို၊ ရောရော နှောနှော ဆွမ်းဖြင့်လည်း မျှတနိုင်လောက်အောင် ကျန်းမာနေ၏။ ထိုသို့ ဆေးဖြင့် ပြုဖွယ်ကိစ္စ မရှိပါဘဲ ဆေးကို တောင်းလျှင်လည်းကောင်း၊ ထောပတ်ဆေးဖြင့် ပြုဖွယ်ရောဂါ ရှိပါလျက် အခြားသော ဆီကို တောင်းလျှင်လည်းကောင်း ပါစိတ်။

မှတ်ချက်။ ။ “အညံ ဘေသဇ္ဇတိ-သပ္ပိနာ ပဝါရိတော တေလံ၊ အာဠကေန (တစ်ပြည်သား ဖြင့်) ပဝါရိတော ဒေါဏံ (တစ်စိတ်သားကို)”ဟု ပါစိတ္တိကအဋ္ဌကထာအတိုင်း ခဏ္ဍိကာဖွင့်၏။ ထိုအဖွင့်သည် “အညဘေသဇ္ဇကရဏိယေန”ဟူသော စကားနှင့် မထပ်မံပါ။ အဋ္ဌကထာ၌ပင် နောက်စကားကို ရှေ့ယူ၍ ဖွင့်ထားသော ပါဠိပျက်ဟု ထင်ပါသည်။ [ယောဇနာ၌ကား ပါဠိရှိ အတိုင်းပင် ကျမ်းတက်ထား၏]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) သက္ကေသု-သက္ကာဟု ဗဟုဝုဓ်အမည်ရသော ဇနပုဒ်၌၊ ပေ၊
 ဘေသဇ္ဇဝိညာပနဝတ္ထုသ္မိ-ဆေးကို တောင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊
 န တတုတ္တရိ-ထို့ထက်အလွန် မဟုတ်သည်၌၊ တတုတ္တရိသညိနော-ထို့ထက်အလွန်
 ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊
 (ဝိညာပေန္တဿ-ဇာ) ဒုက္ကဋ္ဌ၊ (န တတုတ္တရိ-၌) န တတုတ္တရိသညိဿ-ထို့ထက်
 အလွန်ဟု အမှတ်ရှိသူမဟုတ်ဘဲ၊ (ဝိညာပေန္တဿ-ဇာ)လည်းကောင်း၊ ယေဟိ
 ဘေသဇ္ဇေဟိ-အကြင် ဆေးတို့ဖြင့်၊ ပဝါရိတော-ဖိတ်မန်အပ်ပြီ၊ တတော-ထို
 (ဖိတ်မန်ကြောင်း)ဆေးတို့မှ၊ အညေဟိဝါ-အခြားဆေးတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
 အဓိကတရေဟိဝါ-အပိုအလွန်ဆေးတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အတ္ထေ-အလို
 သည်၊ သတိ-ရှိသော်လည်းကောင်း၊ ယာသု ရတ္တိသု-အကြင်ညဉ့်တို့၌၊ ပဝါရိတော-
 ပြီ၊ တတော-ထို(ဖိတ်မန်ရာ)ညဉ့်တို့မှ၊ အတိက္ကမိတ္တာပိ-ကျော်လွန်၍လည်း၊ အတ္ထေ-
 အလိုသည်၊ သတိစ-ရှိသော်လည်းကောင်း၊ ယထာဘူတံ-ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ၊
 အာစိက္ခိတ္တာ-ပြော၍၊ ဝိညာပေန္တဿ-လည်းကောင်း၊ ယေ-အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊
 ဉာတကေဝါ-ဆွေမျိုးတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိကပ္ပဝါရဏာယ-ပုဂ္ဂလိက
 ဖိတ်ခြင်းဖြင့်၊ ပဝါရိတေဝါ-ဖိတ်သူတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အပရိယန္တပဝါရဏာ
 ယ-အပိုင်းအခြားမရှိသော ဖိတ်ခြင်းဖြင့်၊ ပဝါရိတေ ဝါ-တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊
 အညဿ-အခြားရဟန်း၏၊ အတ္ထာယဝါ-အကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊
 အတ္တနော-၏၊ ဓနေနဝါ-ဥစ္စာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိညာပေန္တိ-ကုန်၏၊
 တေသံစ-ထိုရဟန်း တို့၏လည်းကောင်း၊ (ယေစမှ စကို ဤ၌ယူ) ဥမ္မတ္တကာဒိနံစ-
 လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ သံဃပ္ပဝါရဏတာ-
 သံဃပ္ပဝါရဏာ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-သံဃာကို ဖိတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊
 တတော-ထို သံဃာကို ဖိတ် ရာဌာနမှ၊ ဘေသဇ္ဇဝိညတ္တိ - ဆေးကို
 တောင်းခြင်းလည်းကောင်း၊ အဂီလာနတာ-ဂီလာန
 မဟုတ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပရိယန္တာတိက္ကမော-အပိုင်းအခြားကို လွန်းခြင်း
 လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ကုတိ-တည်း။ ။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ယထာဘူတံ အာစိက္ခိတ္တာ။ ။ “ဒါယကာဖိတ်တုန်းက ဤမည်သော ဆေးကို ဖိတ်ထား၏၊
 ငါတို့မှာ ဒါယကာဖိတ်သော ဆေးမှ တခြားသော ဤမည်သော ဆေးကို စားသုံးလိုသည်”ဟု
 လည်းကောင်း၊ “ဒါယကာဖိတ်တုန်းက ၁ ပိဿာ တောင်းပါ”ဟု ကန့်သတ်ထား၏၊ ငါတို့မှာ
 ၁ ပိဿာကျော် အသုံးလိုနေသည်”ဟုလည်းကောင်း၊ “ဒါယကာကန့်သတ်ထားသည့် ညဉ့်များ
 တော့ ကုန်လွန်သွားပါပြီ၊ ငါတို့မှာ ယခုမှ ဆေးအလိုရှိနေသည်”ဟုလည်းကောင်း
 အမှန်အတိုင်း ပြော၍တောင်းလျှင် ဂီလာနမှာ အနာပတ္တိ၊ ဂီလာနမဟုတ်သူကား ထိုသို့
 ပြော၍တောင်းလျှင် သူပေါဒနဝိညတ္တိဒုက္ကဋ္ဌသင့်၏။ [ဧဝဉ္စ ဝိညာပေတုံ ဂီလာနောဝ လဘတိ
 န ဣတရော-ဋီကာ။]

အညဿတ္ထာယ ပေ၊ ဓနေနဝါ။ ။ “အညဿတ္ထာယ”သည် သူတစ်ပါးအတွက်
 ထိုသူ၏ ဉာတိပဝါရိတအထံ၌ဖြစ်စေ၊ မိမိ၏ဉာတိပဝါရိတအထံ၌ဖြစ်စေ တောင်းခြင်းတည်း၊
 “အတ္တနော ဓနေန”ကား မိမိအတွက် မိမိဥစ္စာဖြင့် လံလှယ်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဓနေန
 ဝါ”ဟု ဝါပါရမည်။

၈။ ဥယျတ္တ အဋ္ဌမေ-၌၊ ဥယျတ္တန္တိ-ကား၊ ကတဥယျောဂံ-ပြုအပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ် ထွက်သွားခြင်းရှိသော၊ ဂါမတော-ရွာမှ၊ နိက္ခန္တိ-ထွက်ပြီးသော၊ ဣတိ အတ္ထော၊ သေနန္တိ-ကား၊ စတုရင်္ဂီနိ-အင်္ဂါ ၄ ပါးရှိသော စစ်တပ်ကို၊ (ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆေယျ-သွားအံ့)၊ အညတြ တထာရူပ ပစ္စယာတိ-ကား၊ တထာရူပေ-ထိုသို့ သွားထိုက်သော သဘောရှိသော၊ ကာရဏေ-အကြောင်းသည်၊ အသတိ-မရှိလတ်သော်၊ (စစ်တပ်၌ ဆွေမျိုး မကျန်းမာခြင်း စသော အကြောင်းမရှိဘဲ-ဟူလို၊) ကေဝလံ-သက်သက်၊ သေန-စစ်တပ်ကို၊ ဒဿနတ္ထာယ-ကြည့်ရှုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဂစ္ဆတော-သွားသောရဟန်း၏၊ ပဒေ ပေဒေ-ခြေလှမ်းတိုင်း၊ ခြေလှမ်းတိုင်း၌၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ ဟောတိ၊ ဒဿနူပစာရေ-မြင် လောက်ရာ ဥပစာ၌၊ ဌတွာ-ရပ်၍၊ ပဿတော-ကြည့်သော ရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတော-တည်သူသည်၊ ပဿတိ-စစ်တပ်ကို မြင်နိုင်၏၊ သော-ထိုအရပ်သည်၊ ဒဿနူပစာရော နာမ-မည်၏၊ ပန-ဆက်၊ တံ-ထိုမြင်လောက်ရာအရပ်ကို၊ ဝိဇယိတွာ-စွန့်၍၊ ပုနပျုနံ-ထပ်ကာ ထပ်ကာ၊ ပဿ တော-၏၊ ပယောဂေ ပယောဂေ-တိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ။

(ဣဒံ သိက္ခာပုဒ်)၊ ပေ၊ သေန-စစ်တပ်ကို၊ ဒဿနဝတ္ထုသ္မိ-အကြည့်သွားခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ [ဒဿနဝတ္ထုသ္မိတိ-သေနံ ဒဿနာယ ဂမနဝတ္ထုသ္မိ၊ အယမေဝ ဝါ ပါဌော-“ဒဿနာယ ဂမနဝတ္ထုသ္မိ”ဟုသော်လည်း ပါဌ်ရှိရင်း ဖြစ်၏၊] အညတြ တထာရူပပစ္စယာတိ-ဟူသော၊ အယံ-သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ ပေ၊ ဟတ္ထိအာဒိသု-ဆင်အစရှိသော စစ်အင်္ဂါတို့တွင်၊ ဧကမေကံ-တစ်ပါးပါးသော စစ်အင်္ဂါကို၊ ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုခြင်းငှာ၊ ဂမနေ-သွားခြင်း၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဒုက္ကဋ် ဟောတိ။

ဥယျတ္တံ။ ။ဥပဗ္ဗ ယုဇဇာတ်၊ တပစ္စည်း၊ “ဓာတုနံ အနေကတ္ထတ္တာ”နှင့် အညီ ယုဇဇာတ် သည် သွားခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ “ကတဥယျောဂံ-ပြုအပ်ပြီးသော ထွက်သွားခြင်းရှိသော၊ နိက္ခန္တိ-ထွက်ပြီးသော”ဟု ဆိုသောကြောင့် တပစ္စည်းလည်း အတိတ်ဟောဟု ကြံ၊ “ဥယျတ္တိတ္ထ-မြို့ရွာမှ ထွက်သွားပြီ၊ ဣတိ ဥယျတ္တာ (သေနာ)”ဟု ပြု၊ ပါစိတ္တုဒိယောဇနာ၌ “ဥဌတိတွာ-မြို့ရွာမှ ထ၍၊ ယုဇ္ဇတိ ဂစ္ဆတိတိ ဥယျတ္တာ”ဟု ပစ္စုပ္ပန်ပြုသည်ကို “ဥယျတ္တာ နာမ သေနာ ဂါမတော နိက္ခမိတွာ (ထွက်ပြီး၍) နိဝိဌာ ဝါ ဟောတိ ပယာတာ ဝါ-တစ်နေရာ၌ စုနေသည် သော်လည်းကောင်း၊ သွားနေသည်သော်လည်းကောင်း”ဟူသော ပါဠိတော်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပြခဲ့ပြီးသော အဋ္ဌကထာဖြင့်သော်လည်းကောင်း စဉ်းစားပါ။

ဧကမေကံ။ ။ဟတ္ထိအာဒိသု စတူသု အင်္ဂေသု ဧကမေကံ (တစ်ခုတစ်ခုသော အင်္ဂါကို) အန္တမသော ဧကပုရိသာ၊ ရုဋ္ဌဟတ္ထိပိ-ယောက်ျားတစ်ယောက် စီးအပ်သော ဆင်ကိုသော်လည်း ကောင်း၊ ဧကံပိ သရဟတ္ထံ ပုရိသံ-မြားလက်စွဲသော ယောက်ျားတစ်ယောက်ကိုသော်လည်း ကောင်း၊ ဣတိ အတ္ထော။

[ပဒေ ပဒေကို “ဥတ္တနယ”ဟု ဆိုသည်။] အနုယျတ္တေ-မြို့မှ ထွက်ပြီးသောစစ်တပ် မဟုတ်သည်။ ဥယျတ္တသညိနော-မြို့ရွာမှ ထွက်ပြီးသော စစ်တပ်ဟု အမှတ်ရှိ သည် ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-လည်းကောင်း၊ (ဒဿနာယ-ငှာ၊ ဂစ္ဆတော-သွားသောရဟန်း၏) တထာ-ထိုဒုက္ကဋ်အာပတ်တည်း၊ [တချို့စာ၌ ဒုက္ကဋ် ပါ၏၊ တထာဟု ညွှန်းပြီးဖြစ်၍ ပိုသည်။] ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ (အနု ယျတ္တေ-၌) အနုယျတ္တသညိနော-မြို့ရွာမှ ထွက်ပြီးသော စစ်တပ်မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပဿတော-လည်းကောင်း) အာရာမေ-၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ (ပဿတော-ကြည့်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း) အတ္တနော-၏၊ ဌိတောကာသံ-တည်ရာအရပ်သို့၊ အာဂတံ-လာသောစစ်တပ်ကို၊ (ပဿတော-လည်းကောင်း) ပဋိပထံ-ခရီးရင်ဆိုင်၊ အာဂစ္ဆန္တံ-လာသောစစ်တပ်ကို၊ ပဿတောစ-လည်းကောင်း၊ တထာရူပပစ္စယေ-ထိုသို့သဘောရှိသော စစ်တပ်သို့ သွားထိုက်သောအကြောင်း သည်၊ (သတိ-သော်၊ သေနံ-သို့၊ ဂစ္ဆတော-၏လည်းကောင်း) [ဦးလေးစသော ဆွေမျိုး၏ စစ်တပ်၌ မကျန်းမာခြင်းစသော အကြောင်းကို ဆိုသည်။] အာပဒါသု-ကြောင့်၊ (သေနံ ဂစ္ဆတော) [အသက်အန္တရာယ်၊ ဗြဟ္မစရိယအန္တရာယ်ကြောင့် စစ်တပ်သို့ ခိုဝင်သွားခြင်း၊] ဥမ္မတ္တကာဒိနံစ-လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ ဟောတိ၊ ဥယျတ္တသေနာ-မြို့ရွာမှ ထွက်ပြီးသော စစ်တပ်လည်းကောင်း၊ ဒဿနတ္ထာယ-ကြည့်ရှုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဂမနံ-သွားခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုညာတောကာသတော-ခွင့်ပြုအပ်သောအရပ်မှ၊ အညတြ-အခြားအရပ်၌၊ ဒဿနံ-ကြည့်ရှုခြင်းလည်းကောင်း၊ တထာရူပပစ္စယဿ-ထိုသို့ သဘောရှိသော အကြောင်း၏သော်လည်းကောင်း၊ အာပဒါယဝါ-လည်းကောင်း၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-သည်၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၉။ သေနာဝါသ နဝမေ-၌၊ တတော စေ ဥတ္တရိတိ-ကား၊ တိရတ္တတော-သိက္ခာပုဒ် ဥညဉ်ထက်၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ စတုတ္ထဒီပသေ-၄ ရက်မြောက် နေ့၌၊ သူရိယေ-နေသည်၊ အတ္တင်္ဂတေ-ဝင်ပြီးသော်၊ သေနာယ-စစ်တပ်၌၊ တိဌတု ဝါ-ရပ်မူလည်း ရပ်ပစေ၊ နိဿိဒတု ဝါ-ထိုင်မူလည်း ထိုင်ပစေ၊ သယတု ဝါ- အိပ်မူလည်း အိပ်ပစေ၊ အာကာသေ- ကောင်းကင်၌၊

အနုယျတ္တေ။ ။ရှင်ဘုရင်သည် စစ်တပ်ဖြင့် စစ်တိုက်မဟုတ်ဘဲ ဥယျာဉ်သို့ ဖြစ်စေ၊ မြစ်သို့ ဖြစ်စေ သွားလျှင် ထိုစစ်တပ်ကို “အနုယျတ္တာ”ဟု ခေါ်၏။ သေနာကို ငဲ့၍ “အနုယျတ္တဿ”ဟု ဣတ္ထိလိင် ရှိသင့်၏။ ထို့ကြောင့် အနုယျတ္တေကို လိင်ဝိပလ္လာသဟု ကြိပါ။ အာဂစ္ဆန္တံလည်း (အာဂစ္ဆန္တံ ရှိသင့်လျက်) နည်းတူ။

ဥယျတ္တသေနာ။ ။သေနာ-ဟု ပဌမန္တ ရှိသင့်၏။ တေရသကဏ်၌လည်း ပဌမန္တပင် ရှိ၏။ ထိုသည် အင်္ဂါတစ်ပါးတည်း “တထာရူပပစ္စယဿ အာပဒါယဝါ”ဟု ဝါသဒ္ဓါပါသောကြောင့် ထို ၂ ခုတွင် ၁ ခုသည် အင်္ဂါတစ်ပါး။

ဣဒ္ဓိယာ-တန်ခိုးဖြင့်၊ ကိပ္ပိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဣရိယာပထ-ဣရိယာပုတ်ကို၊ သစေပိ
ကပေတိ-အကယ်၍ မူလည်း ပြုစေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-ဤသို့ပြုပါသော်လည်း၊)
ပါစိတ္တိယမေဝ-သာ၊ ဟောတိ။

(ဣဒ္ဓံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အတိရေကတိရတ္တံ-၃ ညဉ့်ထက်အလွန်၊ သေနာယ-
၌၊ ဝသနဝတ္ထုသ္မိ-နေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ဦနကတိရတ္တေ- ၃
ညဉ့် အောက် ယုတ်လျော့သော ညဉ့်၌၊ အတိရေကသညိနော-၃ ညဉ့်ထက်
ပိုလွန်၏ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ-
လည်းကောင်း၊ (ဝသတော-နေသောရဟန်း၏) ဒုက္ကဋ္ဌံ ဟောတိ၊ (ဦနကတိရတ္တေ-
၌) ဦနက သညိဿ-၃ ညဉ့် အောက်ယုတ်လျော့၏ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊
(ဝသတော-လည်းကောင်း) တတိယာယ-၃ ညဉ့်မြောက်သော၊ ရတ္တိယာ-၏၊
ပုရာရုဏာ-အရုဏ်မတက်မီ၊ နိက္ခမိတွာ-စစ်တပ်မှ ထွက်၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊
ဝသတော-လည်း ကောင်း၊ ဂိလာနဿ-မိမိကိုယ်တိုင် ဂိလာနဖြစ်၍၊ ဝသတော
ဝါ-၏လည်းကောင်း၊ ဂိလာနကရဏီယေန-ဂိလာန၏ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊
ဝသတောဝါ-လည်းကောင်း၊ ပဋိသေနာရုဒ္ဓါယ-ရန်သူစစ်တပ်သည်
ပိတ်ဆို့အပ်သော၊ [ပဋိသေနာယ-သည်၊ ရုဒ္ဓါ-ပိတ်ဆို့အပ်သည်တည်း၊
ပဋိသေနာရုဒ္ဓါ-မိမိနေရာစစ်တပ်ကို ရန်သူစစ်တပ်က သွားလာမဖြစ်အောင်
ပိတ်ဆို့ထားအပ်သော၊] သေနာယ-၌၊ (ဝသတော-လည်း ကောင်း)၊ ကေနစိ-
တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ပလိဗုဒ္ဓဿ-နှောင့်ယှက်အပ်သည် ဖြစ်၍၊ (ဝသတော-
လည်းကောင်း) [ရန်သူဖြစ်စေ၊ အစိုးရကဖြစ်စေ စစ်တပ်က ထွက်မသွားရအောင်
မိမိကို နှောင့်ယှက်ထားသည်-ဟူလို] အာပဒါသု-ကြောင့်၊ (ဝသတော-
လည်းကောင်း) ဥဗ္ဘတ္တကာဒိနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ ဟောတိ၊
တိရတ္တာတိက္ကမော-၃ ညဉ့်ကို လွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သေနာယ-၌၊ သူရိယဿ-
နေ၏၊ အတ္တဂံမော-ဝင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဂိလာနတာဒိနံ-ဂိလာန၏ အဖြစ်
အစရှိသည်တို့၏လည်းကောင်း၊ [အာဒိဖြင့် “ဂိလာနကရဏီယ၊ ပဋိသေနာ ရုဒ္ဓါ၊
ကေနစိ ပလိဗုဒ္ဓ၊ အာပဒါ”တို့ကို ယူ၊] အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-
သို့၊ ပေ၊ ဧဠကလောမသဒိသာနေဝ-သာတည်း၊ ဣတိ-တည်း။

နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀။ ဥယျောဓိက သိက္ခာပုဒ် ဒသမေ-၌၊ ဧတ္ထ-ဤအရပ်၌၊ ဥဂ္ဂန္တာ ဥဂ္ဂန္တာ-တက်၍
တက်၍၊ ယုဇ္ဈန္တိ-စစ်ထိုးကြကုန်၏၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊
ဝါ- တက်၍ တက်၍ စစ်ထိုးရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (တ-ထို
အရပ်သည်)၊ ဥယျောဓိကံ-မည်၏၊ ဧတံ-ဤဥယျောဓိကံဟူသော အမည်သည်၊
သမ္ပဟာရဌာနဿ-ပြင်းစွာ ပုတ်ခတ်ရာအရပ်၏၊ န ခမံ-တည်း၊ ဧတ္ထ-ဤအရပ်၌၊

ဥယျောဓိကံ။ ။ဥပုဗ္ဗ၊ ယုဓ ဓာတ်၊ ဥဂ္ဂန္တာ ဥဂ္ဂန္တာ-နိုင်သည့်ဘက်က တက်၍ တက်၍၊
ယုဇ္ဈန္တိ ဧတ္ထာတိ ဥယျောဓော၊ (ဏပစ္စည်း)၊ “ဥယျောဓောယေဝ-ဥယျောဓိကံ” သုတ္တံ၌
ဏိက သက်၊ [ဣပစ္စည်းဖြင့် “ဥယျောဓက”ဟု ပြီးမှ အ ကို ဣ ပြုဟုသော်လည်း ကြပါ။

ဗလဿ-စစ်သည်အပေါင်း၏၊ အဝံ-အစုကို၊ ဇာနန္တိ-သိကုန်၏၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုစစ်သည်အပေါင်းကို သိရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-ထိုအရပ်သည်၊ ဗလဝံ-မည်၏၊ ဗလဂဏနဌာနံ-စစ်သည်အစုကို ရေတွက်ရာအရပ်တည်း၊ ကုတိ အတ္ထောနက်၊ သေနာယ-စစ်တပ်၏၊ ဝိယူဟနံ-စုဝေးတည်နေပုံ အထူးတည်း၊ (စစ်ဆင်ခြင်းတည်း)၊ သေနာဗျူဟံ-ထူး၊ ဝါ-ခြင်း၊ ဧတံ-ဤသေနာဗျူဟဟူသော အမည်သည်၊ သေနာနိဝေသနဿ-စစ်တပ်၏ စုဝေးတည်နေခြင်း၏၊ နာမံ-တည်း၊ အနီကဿ-ဆင်စသော အပေါင်းကို၊ ဒဿနံ-ကြည့်ရှုခြင်းတည်း၊ အနီကဒဿနံ-ဆင်စသော အပေါင်းကို ကြည့်ရှုခြင်း၊ အနီကံ နာမ-အနီကမည်သည်၊ (ဟတ္ထာနီကံ၌ စပ်)၊ ဟတ္ထိ-ဆင်တစ်စီးသည်၊ ဒွါဒသပုရိသော-တစ်ကျိပ်နှစ်ယောက်သော ယောက်ျားရှိ၏၊ အသော-မြင်းတစ်စီးသည်၊ တိပုရိသော-၃ ယောက်သော ယောက်ျားရှိ၏၊ ရထော-ရထားတစ်စီးသည်၊ စတုပ္ပုရိသော-၄ ယောက်သော ယောက်ျားရှိ၏၊ ကုတိ-သို့၊ ကုမိနာ လက္ခဏေန-ဤလက္ခဏာဖြင့်၊ တယော-၃ စီးကုန်သော၊ ဟတ္ထိ-ဆင်တို့သည်၊ ပစ္ဆိမကံ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ ဟတ္ထာနီကံ-ဆင်အပေါင်းတည်း၊ အဿာနီကရထာနီကေသုပိ-မြင်းအပေါင်း ရထားအပေါင်းတို့၌လည်း၊ ဧဝေဝ-

ဗလဝံ။ ။ဗလဿ-ဗိုလ်ပါအပေါင်း၏+အဂ္ဂေါ-အစုအဝေးတည်း၊ ဗလဂ္ဂေါ၊ ဗလဝံ+ဇာနန္တိ ဧတ္ထာတိ ဗလဝံ၊ ဗလဝ္ဂဇာနန္တံ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဇာနနပုဒ် အကျေကြ၊ တစ်နည်း “ဗလံ+ဂဏေတိ ဧတ္ထာတိ ဗလဝံ” ကိစ္စပစ္စည်း၊ ကကို ချေ၊ “စစ်သည်ပေါင်း မည်မျှရှိ၏”ဟု သိဖို့ရန် ရေတွက်ရာ ဌာန။

သေနာဗျူဟံ။ ။ [ဝိ+ဥိဟ-စစ်တိုက်ဖို့ရန် ပေါင်းစုခြင်း၊ စစ်ဆင်ခြင်း၊] သေနာယ-စစ်တပ်၏၊ ဗျူဟော-စစ်တိုက်ရန် စုဝေး တည်နေခြင်းတည်း၊ သေနာဗျူဟော-ခြင်း၊ “ဤနေရာ၌ ဆင်တပ် နေစေ၊ ဤနေရာ၌ မြင်းတပ် နေစေ”စသည်ဖြင့် စစ်တိုက်ဖို့ရန် သူနေရာနှင့်သူ စုဝေးချထားခြင်း (စစ်ဆင်ခြင်း)ကို “သေနာဗျူဟ”ဟု ခေါ်၏၊ ဗျူဟသဒ္ဒါသည် သမူဟ(အပေါင်း) နိမ္မာဏ (ဖန်ဆင်းခြင်း) သမ္မာတက္က (ကောင်းစွာကြံခြင်း) ဒေဟ (ကိုယ်) သေဇျ (စစ်သည်အပေါင်း) သေနာသန္နိဝေသနဝိသေသ (စစ်တိုက်ဖို့ရန် စစ်တပ်စုဝေးတည်နေပုံအထူး)ဟု အနက်များစွာ ရှိရာ ဤနေရာ၌ နောက်ဆုံးအနက်သာ သင့်လျော်သည်။

အနီကဒဿနံ။ ။နီယတေ (ပသာရိယတေ)တိ နီကံ-ဖြန့်ကြဲအပ်သော အစိတ် အစိတ်၊ အ+နီကံ-အစိတ်မဟုတ်သော အပေါင်း၊ (ထောမနိမိ)၊ ပါစိတျာဒိယောဇနာ၌ “အဏတိ ဘေရဝသဒ္ဓံ ကရောတိတိ အဏိကံ”ဟု တစ်မျိုးကြံလေသေး၏။

ဒွါဒသပုရိသော စသည်။ ။စီးသူ ၄ ယောက်၊ ခြေ ၄ ချောင်း၌ အစောင့် ၂ ယောက်စီ (၈ ယောက်)၊ ဤသို့လျှင် ဆင်တစ်စီး၌ စစ်သား ၁၂ ယောက် ရှိရ၏၊ စီးသူ တစ်ယောက်၊ ခြေကို စောင့်သူ ၂ ယောက်အားဖြင့် မြင်းတစ်စီး၌ စစ်သား ၃ ယောက် ရှိရ၏၊ ရထားမောင်းသူ ၁၊ စစ်သား ၁၊ နံပါးစွန်း (နပန်းစွန်း)စောင့်သူ ၂ ယောက်အားဖြင့် ရထားတစ်စီး၌ စစ်သား ၄ ယောက် ရှိရသည်။

သည်ပင်၊ နယော-တည်း၊ ပန-ကား၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ အာဝုဗဟတ္တာ-လက်၌ လက်နက်ရှိကုန်သော၊ ပုရိသာ-တို့သည်၊ ပစ္ဆိမကံ-သော၊ ပတ္တာနိကံ-ခြေလျင် စစ်သားအပေါင်း မည်၏။

ဧတေသု-ဤ ဥယျောဓိက ဗလဂ္ဂ သေနာဗျူဟတို့တွင်၊ ယံကိစ္ဆိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုကို၊ ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆတော-သွားသောရဟန်း၏၊ ပဒေ ပဒေ-၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဒဿနူပစာရေ-၌၊ ဌတွာ-၍၊ ပဿတော-ကြည့်သော ရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဥပစာရံ-ကို၊ ဝိဇဟိတွာ-၍၊ ပုနပျုန်-ထပ်ကာ ထပ်ကာ၊ ပဿတော-၏၊ ပယောဂေ ပယောဂေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ [အာရာမေ ဌတွာ စသော အစီအရင်ကို-ဟူလို၊] ဥယျတ္တသေနာသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့် သာ၊ ဝေဒိတဗွံ-၏၊ ပန-အထူးကား၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အာပတ္တိဘေဒေါ-အာပတ် အထူးအပြားသည်၊ နတ္ထေဝ-မရှိသည်သာ၊ [ဒုက္ကဋ်အာပတ်လည်း အပြား မရှိ၊ ပါစိတ်အာပတ်လည်း အပြား မရှိ] ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ ဒသမသိက္ခာပဒ် (သမတ္တံ)။

၁။ သုရာပါန သုရာပါနဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမေ-၌၊ သုရာမေရယပါနေတိ သိက္ခာပုဒ် ဧတ္ထ-၌၊ ပိဋ္ဌာဒိဟိ- မုန့်မုန့် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကတံ-ပြုအပ်သော၊ မဇ္ဇံ-သေရည်သည်၊ သုရာ-သုရာမည်၏၊ ပုပ္ဖာဒိဟိ-ပန်းပွင့် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကတော-သော၊ အာသဝေါ-အရက်သည်၊ မေရယံ-မေရယ မည်၏၊ တဒုဘယံပိ-ထိုသေရည် အရက် ၂ မျိုးလုံးကိုလည်း၊ ဝိဇတော-မျိုးမှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ ကုသဂ္ဂေနာပိ-သမန်းမြက်ဖျားဖြင့်လည်း၊ ပိဝတော-သောက်သောရဟန်း၏၊ ပယောဂေ ပယောဂေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ။

ပိဋ္ဌာဒိပုပ္ဖာဒိ။ ။ အာဒိဖြင့် ယူရသော ပူပ၊ ဩဒန၊ ကိဏ္ဍ၊ သမ္ဘာရတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဖလ၊ မဓု၊ ဂုဠ၊ သမ္ဘာရတို့ကိုလည်းကောင်း ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

သေရည် အရက်အထူး။ ။ ဧတ္ထ စ သုရာယ-မေရယဿ စ သမာနေပိ သမ္ဘာရ သံယောဂေ (သမ္ဘာရသံယုတ္တံ၌ သုရာနှင့် မေရယတို့ သမ္ဘာရ ရောစပ်ပုံချင်း တူနေသော်လည်း) မဒ္ဒိတွာ ကတာ သုရာ-ရေဖြင့် နယ်၍ (ဖျော်၍) ပြုအပ်သော အရည်သည် သုရာ မည်၏၊ စိရပါရိဝါသိယမတ္ထေန မေရယံ-ကြာမြင့်စွာ ထုံ၍ စိမ်ထားအပ်ကာမျှဖြင့် အရက် မည်၏၊ ဣတိ တေသံ နာနာကရဏံ ဒဌဗွံ။

ဝိဇတော ပဌာယ။ ။ သေရည် အရက် မဖြစ်သေးသော်လည်း သေရည်ဖြစ်အောင် ဆန်မှုန့် စသည်ကို သင့်လျော်သော ရေဖြင့် နယ်၍ လုပ်ထားလျှင်လည်းကောင်း၊ အရက် ဖြစ်အောင် သစ်မည်ဇည်ပွင့် စသည်ကို စိမ်ထားလျှင်လည်းကောင်း သေရည် အရက်တို့၏ မျိုးဖြစ်ပြီ၊ ထိုမျိုးမှ စ၍ မသောက်ကောင်း-ဟူလို။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ မဇ္ဇိ-သေရည်ကို၊ ပိဝနဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပေ၊ တိက ပါစိတ္တိယံ၊ အမဇ္ဇေ-သေရည် အရက် မဟုတ်သော ဝတ္ထု၌၊ မဇ္ဇသညိဿ-သေရည် အရက်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ပိဝတော-သောက်သောရဟန်း၏) ဒုက္ကဋ်၊ (အမဇ္ဇေ-၌) အမဇ္ဇသညိဿ-သေရည် အရက် မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပိဝတော-၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၌စပ်) အမဇ္ဇိ-သေရည် အရက် မဟုတ်သော၊ မဇ္ဇဝတ္ထုဂန္ဓရသ-သေရည် အရက်၏ အဆင်း အနံ့ အရသာရှိသော၊ လောဏသောဝိကရံ ဝါ-လောဏသောဝီရက ဆေးရည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သုတ္တံ ဝါ-သုတ္တမည်သော အဖျော်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပိဝတော-၏လည်းကောင်း၊ ဝါသဂ္ဂါဟာပဏတ္တံ-

မှတ်ချက်။ ။“ဗီဇတော ပဌာယ”ကို “သမ္ဘာရေ ပဋိယာဒေတွာ စာဋိယံ ပက္ခိတ္တကာလတော စေဝ-ဆိုင်ရာ အဆောက်အဦတို့ကို စီမံ၍ အိုး၌ ထည့်ရာအခါမှလည်းကောင်း၊ တာလနာဠိ ကေရာဒီနံ ပုပ္ဖရသဿ အဘိနဝကာလတောစ-ထန်းရည် အုန်းရည် စသည်နှင့်ပန်းပွင့်ရည်၏ အသစ်ကာလမှလည်းကောင်း”ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် တချို့က “ထန်းရည် အုန်းရည်ကို မသောက်အပ်”ဟု ယူဆကြ၏။ သို့သော် ထိုထန်းရည်စသည်မှာ အခြားအဆောက်အဦနှင့် ရောဖွယ်မလို၊ သေရည်လုပ်ရာ၌ ထန်းပင်ပေါ်မှာပင် နဂိုက ထန်းရည်ခါး လုပ်နေကျအိုးကို တင်၍ ထန်းရည်ခံကြ၏။ ထိုအိုး၌ကျသော ပင်ကျရည်သည် အသစ်ဖြစ်သော်လည်း မအပ် သည်ကို ရည်ရွယ်၍ “အဘိနဝကာလတော”ဟု ဆိုပါသည်။ သေရည်အရက်လုပ်ဖို့ မဟုတ်သော ထန်းရည်စသည်ကို “အဘိနဝကာလတော”ဟု မဆို။ [“အုန်းရည်”ဟူရာ၌လည်း အုန်းသီး အတွင်းက အရည်ကို မဆိုလို၊ အုန်းပင်မှ ထန်းရည်ခံသလို ခံ၍ရသော အရည်ကို ဆိုလိုဟန် တူသည်။ ပေရည် ဓနိရည်များ၌လည်း နည်းတူ။]

မဇ္ဇိ။ ။“မဒ-ဥဗ္ဗာဒေ (ယစ်မူး ရူးသွပ်ခြင်း၌)”ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိ၏။ ထို့ကြောင့် သောက်သူကို အရူးကဲ့သို့ ယစ်မူးအောင် ပြုတတ်သော သုရာ-အာသဝ ၂ မျိုးလုံးကိုပင် မဇ္ဇသဒ္ဓါက ဟောနိုင်၏။ [“မဇ္ဇိ သုရာ၊ အာသဝေါ မေရယံ”ဟု ဆိုခဲ့ရာ၌ကား အရက်ကို “အာသဝ”ဟု သီးခြားဆိုလတ္တံ့ဖြစ်၍ မဇ္ဇသဒ္ဓါက သေရည်ကိုသာလျှင် ဟောခဲ့သည်။]

အမဇ္ဇသညိဿ။ ။သေရည် အရက်ကို “သေရည် အရက်မဟုတ်”ဟု ထင်၍ သောက်သော ရဟန်းလည်း ပါစိတ်အာပတ်ပင်တည်း။ ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း-အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် တည်း။ ထို့ကြောင့် “အမဇ္ဇေ”ပုဒ်ကို လိုက်စေရသည်။

လောဏ၊ပေ၊သုတ္တံ။ ။လောဏသောဝီရကတိ ဧဝံ နာမကံ ပါနံ၊ သုတ္တံတိပိ ဧဝမေဝ-လောဏသောဝီရကဟူသည် ဤအတိုင်း နာမည်ရှိသော အဖျော်တစ်မျိုး(ဆေးရည်တစ်မျိုး)၊ သုတ္တဟူသည်လည်း ဤအတိုင်း နာမည်ရှိသော အဖျော်တစ်မျိုးပင်တည်း။ (ပါစိကျာဒိ ယောဇနာ)၊ ဣမေ ဒွေ အနေကေဟိ ဘေသဇ္ဇေဟိ အဘိသင်္ခတာ အာသဝဝိသေသာ-ဤ ၂ မျိုးတို့သည် ဆေးများစွာတို့ဖြင့် စီရင်အပ်သော စိမ်ရည်အထူးတို့တည်း။ (ဋီကာ)။ [တတိယ ပါရာဇိက အဋ္ဌကထာအဆုံးမှာ လောဏသောဝီရကစိမ်နည်း ပါသည်။]

ထုံအပ်သော အနံ့ကို ယူစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဤသက်-ဇဉ်ငယ်၊ မဇ္ဇ-ကို၊ ပက္ခိပိတ္တာ-
ထည့်၍၊ သူပါဒီနိ-ဟင်းရည် အစရှိသည်တို့ကို၊ (အာဒိဖြင့် ဗျဉ္ဇနကို ယူ၊) ပစန္နိ-
ကုန်၏။ တေသု သူပသမ္မာကာဒိသု-ထိုဟင်းကို ကောင်းအောင်ချက်ခြင်းအစရှိ
သည်တို့၌၊ (ပိဝတော-၏လည်းကောင်း၊) အာမလကရသာဒိဟိ-သျှိသျှားသီးရည်
အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ အမဇ္ဇ-သေရည် သေရက်မဟုတ်သော၊ မဇ္ဇသဒိသံ-သေ
အရက် နှင့် တူသော၊ အရိဋ္ဌ-အရဋ္ဌဆေးရည်ကို၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏။
[သျှိသျှားသီးရည် စသည်တို့ဖြင့် အရိဋ္ဌဆေးရည် စိမ်ရသောကြောင့် မဇ္ဇနှင့်
အဆင်း အနံ့ အရသာ တူသော်လည်း မမူးယစ်စေတတ်သဖြင့် မဇ္ဇမဟုတ်သော
အရိဋ္ဌဆေးရည်တစ်မျိုး တည်း။] တံ-ထိုအရိဋ္ဌဆေးရည်ကို၊ ပိဝတော-
၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ၊ မဇ္ဇဘာဝေါ-သေရည် အရက်၏
အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တဿ-ထို သေရည် အရက်ကို၊ ပါနဉ္စ-
သောက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဇဉ္ဇကလောမသဒိသာနိ-နံ၏၊ ပန-အထူးကား၊
ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ လောကဝဇ္ဇ-တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ
အပြီးတည်း။ ။ပဌမသိက္ခာပဒ် သမတ္ထံ။

၂။ အင်္ဂုလိပတောဒက ဒုတိယေ-၌၊ အင်္ဂုလိပတောဒကေတိ (ဧတ္ထ)-ပါ၌၌၊
သိက္ခာပုဒ် အင်္ဂုလိဟိ-လက်ချောင်းတို့ဖြင့်၊ ဥပကစ္ဆကာဒိယဉ္ဇန-
လက်ကတီးကြားအစရှိသောအရပ်၌ ထိုးခတ်ခြင်းကို၊
(အင်္ဂုလိပတောဒကေတိ-ကောဟူ၍၊) ဝုစ္စတိ၊ အပိစ-သို့သော်လည်း၊ ယေန
ကေနစိ-သော၊ သရီရာဝယဝေန-ဖြင့်၊ ဟသာဓိပ္ပာယဿ-မြူးတူးပျော်ပါး ကစား
ခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပေ၊ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒ်)၊ ပေ၊ အင်္ဂုလိ
ပတောဒကေန-လက်ချောင်းထိုးခြင်းဖြင့်၊ ဟသနဝတ္ထုသ္မိ-မြူးတူးပျော်ပါးခြင်းဟူ
သော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နေ-၌၊ တိကဒုက္ကဋ်-တည်း၊ ပန-ဆက်၊
ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဘိက္ခုနီပိ-သည်လည်း၊ ဘိက္ခုဿ-၏(အတွက်)၊ ဘိက္ခု စ-
သည်လည်း၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏(အတွက်)၊ အနုပသမ္ပန္နောဝေ-အနုပသမ္ပန္နပင်တည်း၊
ကာယပဋိပဒ္ဓါဒိသု-ကာယပဋိပဒ္ဓအစရှိကုန်သော၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသောအရာတို့၌၊

အပိစ၊ ယေန ကေနစိ။ ။ဝတ္ထုကြောင်း၌ အင်္ဂုလိဖြင့် ချိုင်းကြား စသည်ကို ထိုး၍
ကစားမှု ပါရှိ၏။ ထိုဝတ္ထုကြောင်းအလိုက် “အင်္ဂုလိပတောဒက”ဟု ဆိုသော်လည်း ကိုယ်၏
အစိတ်အပိုင်းဖြင့် တို့-ဆိတ် ကစားလျှင်လည်း ပါစိတ်ပင်တည်း။

ဟသာဓိပ္ပာယဿ။ ။ဤပါ၌ဖြင့် ကာယသံသဂ္ဂါဓိပ္ပာယကို ကန့်သည်။ ထို့ကြောင့်
ဘိက္ခုက ဘိက္ခုနီကိုလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီက ဘိက္ခုကိုလည်းကောင်း ဟသာဓိပ္ပာယဖြင့်
တို့ထိကစား ရာ၌ “ဒုက္ကဋ်”ဟု ဆိုသည်။

သဗ္ဗတ္ထ။ ။ပဋိပဒ္ဓါဒိသု၌ အာဒိဖြင့် ကာယ-နိသဂ္ဂိယတို့ကို ယူ၊ “ကာယေန
ကာယပုဋိပဒ္ဓေ၊ ကာယပုဋိပဒ္ဓေန ကာယေ၊ ကာယပုဋိပဒ္ဓေန ကာယပုဋိပဒ္ဓေ၊ နိသဂ္ဂိယေန
ကာယေ၊ နိသဂ္ဂိယေန ကာယပုဋိပဒ္ဓေ၊ နိသဂ္ဂိယေန နိသဂ္ဂိယေ” ဟု များစွာ ရှိသောကြောင့်
“သဗ္ဗတ္ထ”ဟု

ဒုက္ခဋ္ဌမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ န ဟသာဓိပ္ပာယဿ-မြူးတူးပျော်ပါး ကစားခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိသူမဟုတ်ဘဲ၊ ကရဏီယေ-ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ အာမသတော-သုံးသပ်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဟသာဓိပ္ပာယတာ-မြူးတူးပျော်ပါး ကစားခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-၏၊ ကာယေန-ဖြင့်၊ ကာယာမသန-ကိုယ်ကို သုံးသပ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၃။ ဟသဓမ္မ သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ ဥဒကေ ဟသဓမ္မေတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ ဥဒကဿ-ရေကို၊ ကိဠိတံ-ကစားခြင်းကို၊ (ဥဒကေ ဟသဓမ္မောတိ-ဟူ၍)၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ဥပရိဂေါပ္ပကေ-ဖျက်၏ အထက်ပမာဏရှိသော၊ [ဂေါပ္ပကာနံ ဥပရိဘာဂပ္ပမာဏေ]၊ ဥဒကေယေဝ-ရေ၌သာလျှင်၊ ဂစ္ဆန္တော-သွားစဉ်၊ ဟသာဓိပ္ပာယော-မြူးတူးပျော်ပါးကစားခြင်း၌ ဖြစ်သော အလိုရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ နိမ္မဇ္ဇတိ ဝါ-ငုပ်မူလည်းငုပ်အံ့၊ ဥမ္မုဇ္ဇတိ ဝါ-ဖော်မူလည်း ဖော်အံ့၊ နိမ္မဇ္ဇနာဒိနံ-ငုပ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၏၊ အတ္ထာယ- အကျိုးငှာ၊ ဩတရန္တဿ- သက်ဆင်းသော၊ တဿ- ထိုရဟန်း၏၊ ဟတ္ထဝါရေ-လက်အကြိမ်၌လည်းကောင်း၊ ပဒဝါရေ-ခြေအကြိမ်၌လည်းကောင်း၊

ဆိုသည်။ [ရဟန်း၏ ပစ်အပ်သောဝတ္ထုဖြင့် အနုပသမ္ပန္န၏ ပစ်အပ်သောဝတ္ထုတို့ ထိအောင် ပစ်၍ ကစားခြင်းကို “နိသဂ္ဂိယေန နိသဂ္ဂိယ”ဟု မှတ်ပါ။]

န ဟသာဓိပ္ပာယဿ၊ အာမသတော။ ။“န ဟသာဓိပ္ပာယော သတိ ကရဏီယေ အာမသတိ”ဟူသော ပါဠိတော်ကို ယူထားသော ပါဠိဖြစ်၍ “န ဟသာဓိပ္ပာယဿ၊ ပေ၊ အာမသတော”တိုင်အောင်ကို စကားတစ်ရပ်ဟု မှတ်ပါ။ သုံးသပ်ရာ၌လည်း ပုရိသကို သုံးသပ်မှ အနာပတ်၊ ဣတ္ထိကို သုံးသပ်မူ အနာမာသဒုက္ခဋ္ဌံ။

ကိဠိတံ။ ။“ကေဠိ ကိဠာ စ ကိဠိတံ” အဘိဓာန်(၁၇၆)ရှိသောကြောင့် “ကိဠိတံ”ဟု ဖြစ်စေ၊ ကိဠာယေဝ+ကိဠိကာဟု ဣကပစ္စည်းဖြင့်ဖြစ်စေ ပါဠိမှန်စေ၊ ဘာဝသာဓနဖြစ်၍ “ဥဒကဿ”ဟု ဆဋ္ဌိကံ ထားသည်၊ (“ဘာဝသာဓန၊ နောက်ပုဒ်ပြု၊ ကမ္မတ္ထဆဋ္ဌိ”-နိယာမံ) ပါစိတျာဒိ၌ကား “ဥဒကေ-၌၊ ကိဠိကာ-ခြင်း”ဟု ရှိ၏၊ ထို၌လည်း“ကိဠိကာ”ပင် ဖြစ်သင့်သည်။

ဟသာဓိပ္ပာယော။ ။“ကိဠာဓိပ္ပာယော”ဟု ဖွင့်၏၊ “ပရိဟာသော ဒဝေါ ခိဠာ၊ ကေဠိ ကိဠာ စ”ဟု အဘိဓာန်(၁၇၆)ရှိသောကြောင့် ရယ်ခြင်းကို မယူဘဲ မြူးတူးပျော်ပါး ကစားခြင်းကို ယူပါ”ဟူလို၊ [ရှေ့သိက္ခာပုဒ်လည်း ဟသာဓိပ္ပာယကို “ခိဠာဓိပ္ပာယ”ဟုပင် သဘောတူ ဖွင့်ခဲ့သည်။]

နိမ္မဇ္ဇတိ။ ။မုဇ္ဇဓာတ်သည် ဩသိဒန(နှစ်မြုပ်ခြင်း)အနက်ကို ဟော၏၊ ဥ ရှေးရှိရာ၌ ဥရ်မှ ရံ ပျောက်၍ “ဥမ္မု”ဟု ဒွေဘော်ရောက်ရ၏၊ ဥကြောင့် အထက်သို့ ဖော်ခြင်းအနက်ကိုလည်း ဟောရသည်၊ ပဋိသေဓအနက်ကို ဟောသော “နိရ်”နောက်၌သာ ဒွေဘော်ရောက်၍ ပဋိသေဓအနက်ဟော မဟုတ်သော (နိ)နောက်၌ ဒွေဘော်မရောက်ရ၊ ထို့ကြောင့် “နိမ္မဇ္ဇတိ”ဟု ပါဠိမှန် ရှိစေရသည်။

ဒုက္ခံ (ဟောတိ)၊ နိမ္မဇ္ဇနုဗ္ဗန္တေနသု-ဇုပ်ခြင်း၊ ဖော်ခြင်းတို့၌၊ ပယောဂေ ပယောဂေ-တိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ နိမ္မဇ္ဇိတ္တာ-ဇုပ်၍၊ အန္တောဥဒကေယေဝ-ရေ၏အတွင်း၌သာ၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသောရဟန်း၏၊ ဟတ္ထဝါရပဒဝါရေသု-တို့၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ တရန္တဿ-ကူးသောရဟန်း၏၊ ယေန ယေန အင်္ဂေန-အကြင် အကြင်အင်္ဂါဖြင့်၊ တရတိ-ကူး၏၊ တဿ တဿ-ထိုထိုအင်္ဂါ၏၊ ပယောဂေ ပယောဂေ ပါစိတ္တိယံ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) သာဝတ္ထိယံ၊ ပေ၊ ဥဒကေ-၌၊ ကိဋ္ဌနဝတ္ထုသို့-မြူးတူးပျော်ပါးကစားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ၊ ဥဒကေ-၌၊ အဟသဓမ္မေ-ပျော်မြူးခြင်းသဘော မဟုတ်သည်၌၊ (ရိုးရိုးရေချိုးခြင်း စသည်၌-ဟူလို) ဟသဓမ္မသညိန္ဒော-ပျော်မြူးခြင်းသဘောဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (တရန္တဿ) ဒုက္ခံ၊ နာဝါယ-လှေဖြင့်၊ ကိဋ္ဌတော-၏လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထေနဝါ-လက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပါဒေနဝါ-ခြေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌေနဝါ-ထင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကထလာယဝါ-အိုးခြမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဥဒကံ-ရေကို၊ ပဟရတော-ပုတ်ခတ်သောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဘာဇနဂတံ-အိုးခွက်၌ရောက်သော၊ ဥဒကံဝါ-ရေကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌိကာဒိနိဝါ-ကစည်ရည်အစရှိသည်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ စိက္ခလ္လံဝါ-ညွှန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒိပနကီဠာယ-ပစ်ချခြင်းဟူသော ကစားခြင်းဖြင့်၊ ကိဋ္ဌတော-၏လည်းကောင်း၊ တထာ-ထို့အတူ ဒုက္ခံ အာပတ်ပင်တည်း။ [တထာဖြင့် ညွှန်ပြီးဖြစ်၍ ဤနေရာ၌ ဒုက္ခံပါသည်ကား မကောင်း။]

ပန-ကား၊ တံ တံ အတ္ထဇောတကံ-ထိုထိုအနက်ကို ထွန်းပြတတ်သော၊ အက္ခရံ-စာကို၊ ဆိန္နိတုံ-ဖြတ်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ (ရေထဲ၌ စာရေးကောင်းသည်-ဟူလို) န ဟသာဓိပ္ပာယဿ-ဟသာဓိပ္ပာယရှိသူ မဟုတ်ဘဲ၊ ကရဏီယေ-သည်၊ သတိ-သော်၊ ဩတရိတ္တာ-ရေသို့ သက်ဆင်း၍၊ နိမ္မဇ္ဇနာဒိနိ-တို့ကို၊ ကရောန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ပါရံ-တစ်ဖက်ကမ်းသို့၊ ဂစ္ဆတော-၏လည်းကောင်း၊ အာပဒါသု-ဘေးရန် တို့ကြောင့်၊ (နိမ္မဇ္ဇနာဒိနိ၊ ကရောန္တဿ-၏လည်းကောင်း)၊ ပဗ္ဗတ္တကာဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ၊ ဥပရိဂေါပူ ကတာ-ဖမျက် ၏အထက် ဖြစ်သော ရေ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဖမျက် မြှုပ် လောက်သော ရေ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဟသာဓိပ္ပာယေန-ပျော်မြူး ခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုဖြင့်၊ ဝါ-ပျော်မြူးလိုသဖြင့်၊ ကိဋ္ဌနံ-ကစားခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

န ဟသာဓိပ္ပာယဿ၊ ပေ၊ ကရောန္တဿ။ ။ “အနာပတ္တိ န ဟသာဓိပ္ပာယော သတိ ကရဏီယေ ဥဒကံ ဩတရိတ္တာ နိမ္မဇ္ဇတိဝါ ဥမ္မုဇ္ဇတိဝါ ပလဝတိဝါ”ဟူသော ပါဠိတော်ကို ယူထားသော ဝါကျဖြစ်၍ “န ဟသာဓိပ္ပာယဿ သတိ ကရဏီယေ ဩတရိတ္တာ နိမ္မဇ္ဇနာဒိနိ ကရောန္တဿ”ဟု တစ်ဝါကျတည်း ရှိစေရမည်။

၄။ အနာဒရိယ သိက္ခာပုဒ် စတုတ္ထေ-၌၊ အနာဒရိယေတိ-ကား၊ ပုဂ္ဂလဿဝါ-ပုဂ္ဂိုလ်ကို သော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဿ ဝါ - တရားကိုသော်လည်းကောင်း၊ အနာဒရကရဏေ-မလေးစားမှုကို ပြုခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (“ယသ္မာ”ဟု ရှိလျှင် မကောင်း၊) ယောဘိက္ခု-သည်၊ ဥပသမ္ပန္နေန-ရဟန်းသည်၊ ပညတ္ထေန-ဝိနည်းပညတ်တော်ဖြင့်၊ ဝုစ္စမာနော-ပြောဆိုအပ်သော်၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဝစနံ-ကို၊ အကတ္တုကာမတာယ ဝါ-ပြုခြင်းငှာ အလိုမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မပြုလိုသူ၏အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ တံ ဓမ္မံ-ထိုဝိနည်းပညတ်တရားကို၊ အသိက္ခိတုကာမတာယ ဝါ-ကျင့်ခြင်းငှာ အလိုမရှိသူ၏အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မကျင့်လိုသူ၏အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ မနာဒရိယံ-လေးစားခြင်းမရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-မလေးစားခြင်းကို၊ ကရောတိ-၏၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ တသ္မိ အနာဒရိယေ-ထိုလေးစားခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုမလေးစားခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ အနာဒရိယကရဏဝတ္ထုသ္မိ-လေးစားခြင်းမရှိသူ၏အဖြစ်ကို ပြုခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ၊ အနုပသမ္ပန္နေ-၌၊ (အနာဒရိယံ-ကို၊ ကရောန္တဿ-၏)၊ တိကဒုက္ကဋ်၊ ဥပသမ္ပန္နေန ဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ အနုပသမ္ပန္နေန ဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဣဒံ-ဤအမှုသည်၊ သလ္လေခါယ-သလ္လေခအကျိုးငှာ၊ နသံဝတ္တတိ-မဖြစ်၊ ဣတိအာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ အပညတ္ထေန-ဝိနည်းပညတ်တော်မဟုတ်သော သုတ္တန် အဘိဓမ္မာ၌လာသော စကားဖြင့်၊ (သုတ္တေဝါ အဘိဓမ္မေဝါ အာဂတေန) ဝုစ္စမာနဿ-ပြောဆိုအပ်သော ရဟန်း၏၊ အနာဒရိယေပိ-ကြောင့်လည်း၊ ဒုက္ကဋမေဝ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊

ပုဂ္ဂလဿ ဓမ္မဿ။ ။ဤပါဌ်ကို ထောက်၍ ပုဂ္ဂလအနာဒရိယ၊ ဓမ္မအနာဒရိယဟု ၂ ချိုး ရှိကြောင်း သိပါ၊ ထိုတွင် မိမိက မသင့်တော်သော အမှုကို ပြုနေစဉ် ရဟန်းတစ်ပါးပါးက ဝိနည်းပညတ်တော်ဖြင့် (မပြုအပ်)ဟု ပြောလျှင် “သူဟာ ဥက္ခိတ္တကရဟန်းပဲ၊ သို့မဟုတ် ရှုတ်ချ အပ်သူပဲ၊ ကဲ့ရဲ့အပ်သူပဲ”ဟု ကြံ၍ သူ့စကားကို နားမထောင်ရာ ရောက်စေတော့ဟု သဘော ထားကာ ထိုအမှုကို ပြုဖြု ပြုခြင်းသည် “ပုဂ္ဂလအနာဒရိယ”တည်း၊ ရဟန်းတစ်ပါးပါးက မိမိ မသင့်မတော် ပြုနေသည်ကို “မပြုအပ်”ဟု ဝိနည်းပညတ်တော် ပြု၍ ပြောလျှင် “ဒီပညတ် တရားသည် ဘယ်နည်းနှင့် ကွယ်ပျောက်ပါ့မလဲ”ဟု တွေး၍ ထိုပညတ်တော်ကို မကျင့်လိုသော အမှုအရာဖြင့် မလေးမစား ပြု၏၊ ထိုသို့ ပြုခြင်းသည် “ဓမ္မအနာဒရိယ”တည်း။

ဣဒံ ပေ၊ အာဒိနာ။ ။“သင် ယခုပြုအပ်သော ဤအမှုသည် သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အပြစ်မရှိသော်လည်း ကိလေသာတို့ကို ခေါင်းပါးအောင် ပြုခြင်းငှာ မဖြစ်ပါ”ဟု ပညတ်တော် မဟုတ်သော သုတ္တန်စကား၊ အဘိဓမ္မာစကားဖြင့် ပြောလျှင်-ဟူလို၊ အာဒိဖြင့် “န ဓုတတ္ထာယ၊ န ပါသာဒိကတာယ၊ န အပစယာယ၊ န ဝိရိယာရဗ္ဗာယ သံဝတ္တတိ”တို့ကို ယူပါ။

ပဝေဏီအာဂတံ-အဆက်ဆက်မှ လာသော၊ ဥဂ္ဂဟံ-သင်ယူအပ်သော အယူကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အမှာကံ-တပည့်တော်တို့၏၊ အာစရိယာနံ-တို့၏၊ ဥဂ္ဂဟော-သင်ယူခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏။) ပရိပုစ္ဆာ-အဖန်ဖန်မေးမြန်းခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဏန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-၏၊ ပညတ္ထေန-ဝိနည်းပညတ်တော်ဖြင့်၊ ဝစနံ-ပြောဆိုခြင်းလည်းကောင်း၊ အနာဒရိယကရဏံ-လေးစားခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်ကိုပြခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၅။ ဘိသာပန ပဉ္စမေ-၌၊ ဘိသာပေယျာတိ-ကား၊ ဘိသာပနတ္ထံ-ကြောက်စေသိက္ခာပုဒ် ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ရူပါဒိနိံ-ရူပါဒိနိံ အစရှိသည်တို့ကို၊ ဥပသံဟရေယျ- ရှေးရှုဆောင်အံ့၊ ဘယာနကကထံဝါ-ကြောက်စရာစကားကို မူလည်း၊ ကထေယျ-ပြောအံ့၊ ပန-ဆက်၊ သော-ထိုခြောက်အပ်သောရဟန်းသည်၊ ဘာယတုဝါ-ကြောက်မူလည်း ကြောက်ပစေ၊ မာ ဘာယတုဝါ-မကြောက်မူလည်း မကြောက်ပစေ၊ ဣတရဿ-အခြားသော ခြောက်သောရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဘိသာပနဝတ္ထုသ္မိံ-ကြောက်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ-ခြောက်လှန့်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ တိကဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ န ဘိသာပေတုကာမဿ-ကြောက်စေလိုသူ မဟုတ်ဘဲ၊ တထာ-ထိုကြောက်စရာအမှုကို၊ ကရောတော-ပြုသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စအနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊

ပဝေဏီအာဂတံ။ ။ပဌမသံဂါယနာတင်ရာ အခါမှစ၍ မဟာကဿပ စသော ဆရာအဆက်ဆက်မှ လာသော (မိမိတို့) သင်ယူအပ်သော ပါဠိအဋ္ဌကထာကို လက်ကိုင်ပြု၍ ပြန်ပြောလျှင် အနာပတ္တိ၊ ဤသို့ ဆရာကောင်းတို့၏ အယူကို လက်ကိုင်လုပ်၍ ပြန်ပြောလျှင် သာ အနာပတ်ဖြစ်သည်။ ဂါရယှာစရိယုဂ္ဂဟ (ပညာရှိတို့ ကဲ့ရဲ့အပ်သော ဆရာ၏အယူ)ကို လက်ကိုင်ပြု၍ ပြန်ပြောလျှင်ကား အာပတ်ပင်တည်း။

ဆက်ဦးအံ့-“ဂါရယှာစရိယဥဂ္ဂဟ”ဟူသည် ကြံရည်သည် သတ္တာဟကာလိက၊ အရည်ထုတ်အပ်ပြီးသော ကြံဖတ်သည် ယာဝဇီဝိက၊ ထို့ကြောင့် ၂ ခုပေါင်းနေသော ကြံချောင်းသည် နေလွဲအခါ (အကြောင်းရှိလျှင်) စုပ်ကောင်း၏၊ “တင်လဲခဲ၊ ဖန်ခါးသီးမျိုးပင် ဖြစ်၏”စသော အယူမျိုးတည်း၊ အမှန်အားဖြင့်ကား-ကြံချောင်းသည် ယာဝကာလိက ဖြစ်၍ နေလွဲအခါ မစုပ်ကောင်း။

ဘိသာပနတ္ထံ။ ။သက္ကတ၌ ဘိဓာတ်၊ ဘီကို ဘိသပြု၏၊ ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟ၌ ဘိသိဓာတ်ဟု ဆို၏၊ ဏာပေပစ္စည်း၊ ယုပစ္စည်း၊ သဒ္ဓနိတိ၌ နိဂ္ဂဟိတံဖြင့် “ဘိသ”ဟု ရှိ၏၊ [ရူပါဒိနိတိ ဘယာနကကနိံ-ကြောက် စရာကောင်းကုန် သော၊ ရူပသဒ္ဓဂန္ဓရသဖောဌဗ္ဗာနိံ၊ ဘယာနကကထန္တိ-စောဌကန္တာရ (ဓားပြရှိသော ခရီးခဲ)، ဝါဠကန္တာရ၊ ပိသာစကန္တာရပဋိသယုတ္တကထံ (ခြင်္သေ့ စသော သားရဲရှိသော ခရီးခဲ၊ ဘီလူးရှိသော ခရီးခဲနှင့်စပ်သော စကားကို) ဘယတိ ဧတသ္မာတိ၊ ဘယာနကံ-ကြောက်စရာ။

ဒဿနသဝနဝိသယေ-မြင်လောက်ရာ ကြားလောက်ရာ အရပ်၌၊ ဘိသာပေတု ကာမတာယ-ကြောက်စေလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါယမန-အားထုတ်ခြင်းလည်း ကောင်း၊ ပေ၊ ကူတိ-တည်း။ ။ပဉ္စမသိက္ခာပဒ် (သမတ္တံ)။

၆။ ဇောတိ ဆဋ္ဌေ-၌၊ ဝိသိဗ္ဗနာပေက္ခောတိ-ကား၊ တပွဲတုကာမော-ပူခြင်းငှာ သိက္ခာပုဒ် အလိုရှိသည်၊ ဝါ-လှုံလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သမာဒဟေယျာတိ-ကား၊ ဇာလေယျ-တောက်စေအံ့၊ အညတြ တထာရူပပစ္စယာတိ-ကား၊ ပဒီပုဇ္ဇာလနံ ဝါ-ဆီမီးကို တောက်စေခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆီမီး ထွန်းခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပတ္တပစနာဒိသု-သပိတ်ဖုတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၌၊ ဇောတိကရဏံဝါ-မီးကို ပြုခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကူတိ ဧဝရူပ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ပစ္စယံ-အကြောင်းကို၊ ဝိနာ-ကြဉ်၍၊ (သမာဒဟေယျ-တောက်စေ အံ့)၊ တတြ-ထိုသို့တောက်စေရာ၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ သမာဒဟန္တဿ-တောက်စေသော ရဟန်း၏၊ အရဏိသဏ္ဌာ ပနတော-ပွတ်ခုံ၊ ပွတ်ကျည်ကို ကောင်းစွာတည်စေရာ အခါမှ၊ ပဌာယ-၍၊ ယာဝ-လောက်၊ ဇာလာ-မီးလျှံသည်၊ န ဥဌဟတိ-မထသေး၊ တာဝ-ထိုမီးမတောက်သေး သမျှ၊ သဗ္ဗပယောဂေသု-တို့၌၊ ဒုက္ကမံ၊ ဇာလုဌာနေ-မီးထရာအခါ၌၊ ဝါ-မီး တောက်ရာအခါ၌၊ ပါစိတ္တိယံ၊ သမာဒဟာပေန္တဿ-တောက်ပါစေဟု စေခိုင်းသော ရဟန်း၏၊ အာဏတ္တိယာ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကမံ၊ သကိ-တစ်ကြိမ်၊ အာဏတ္တေန-စေခိုင်း အပ်သူသည်၊ ဗဟုမ္ပိ-များစွာလည်း၊ (အဂ္ဂိမ္ပိ-မီးကို)၊ သမာဒဟိတေ-တောက်စေအပ် သော်၊ ဧကမေဝ-တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ကုဒ်သိက္ခာပဒ်-ကို) ဘဂ္ဂေသု-ဘဂ္ဂါဟု ဗဟုဝုဏ်အမည်ရသောဇနပုဒ်၌၊ (ဇနပုဒ် နာမည်တို့၌ ဗဟုဝုဏ်အမည် ရရှိတည်း)၊ ပေ၊ ဇောတိ- မီးကို၊ သမာဒဟိတွာ-

တပွဲတုကာမော။ ။ဝိသိဗ္ဗနာပေက္ခောဝယ် ဝိပုဗ္ဗ သိဝုဓာတ်သည် မီးပူစေခြင်း(မီးလှုံခြင်း) အနက်ဟောဟု သိစေလို၍ “တပွဲတုကာမော”ဟု ဖွင့်၊ တပွဲတုံ-ပူလောင်ခြင်းငှာ+ကာမော၊ တပွဲတုကာမော၊ ဝေါဟာရအားဖြင့် “မီးလှုံသည်”ဟု ပေး။

ဇာလေယျ။ ။သမာဒဟေယျ၌ သံ-အာပုဗ္ဗ ဒဟဓာတ်သည် တောက်လောင်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ကာရိတ် အကျေကြ၍ “တောက်စေ”ဟု အနက်ပေးစေလိုသောကြောင့် “ဇာလေယျ” ဟု ဖွင့်သည်။ [ဇာ-ကာရိတ်ကျေ၊ ဇယျ။]

အရဏိသဏ္ဌာပနတော။ ။“အရဏိ-သည်၊ နိမန္တုဒါရုမ္ပိ-မီးထွက်အောင် ပွတ်အပ်သော သစ်သား၌ ဖြစ်၏၊ -အဘိဓာန် (၄၁၉)၊ ထိုသစ်သားသည် “အောက်ခံ-ပွတ်ခုံ၊ အထက်ဇိ-ပွတ်ကျည်”ဟု ၂ မျိုး ရှိ၏၊ ယခု မီးခြစ်မျိုး မရှိမီက သုံးစွဲအပ်သော မီးခြစ်တစ်မျိုးပင်တည်း၊ “မီးထွက်အောင် ပွတ်ဖို့ရန် (မီးခြစ်ဖို့ရန်) ပွတ်ခံ ပွတ်ကျည်ကို နေရာတကျ ထားပြီးသည်မှ စ၍” ဟူလို။

တောက်စေ၍၊ ဝိသိဗ္ဗနဝတ္ထုသို့-မီးလုံခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-
ပြီ၊ အဂ္ဂိလာနော-အဂ္ဂိလာနောဟူသော ပညတ်လည်းကောင်း၊ အညတြ
တထာရူပ ပစ္စယာ-ဟူသော ပညတ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာ ဒွေ-ဤ၊
ပါးတို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပညတ္တိယော-တို့တည်း၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ၊
ဂိလာနဿ-ဂိလာနဖြစ်ပါလျက်၊ အဂ္ဂိလာနသညိနော-သော်လည်းကောင်း၊
ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဇောတိ-ကို၊ သမာဒဟန္တဿ-
တောက်စေသော ရဟန်း၏) ဒုက္ကဋ်၊ ပတိလာတံ-မီးဖိုမှ ကျပြီးသော မီးစကို၊
ဥက္ခိပန္တဿ-မြောက်ပင်သော ရဟန်း၏၊ တထာ-ထိုဒုက္ကဋ်အာပတ်တည်း၊ တဉ္စ-
ထိုဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်လည်း၊ အာဝိဇ္ဈာတံ-မကင်းသော မီးကောက်ရှိသော
မီးစကို၊ ဝါ-မီးတောက်နေသော မီးစကို၊ ဥက္ခိပိတ္တာ-မြောက်ပင်၍၊ ယထာဌာနေ-
တည်မြဲတိုင်းသော နေရာ၊ ဌပေန္တဿ-ထားသော ရဟန်း၏အတွက်၊ (ဟောတိ-
၏) ပန-ကား၊ ဝိဇ္ဈာတံ-ကင်းသော မီးတောက်ရှိသော မီးစကို၊ ဝါ-မီးငြိမ်းပြီးသော
မီးစကို၊ ဇာလယတော-တောက်စေသော ရဟန်း၏၊ ဝါ-မှုတ်သော ရဟန်း၏၊
ပါစိတ္တိယမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ [ဈေဓာတ်သည် ဒဟန-
မီးလောင်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ဝိဂတံ+ ဈာတ် ယဿာတိ ဝိဇ္ဈာတံ-
ကင်းသောမီးတောက်ရှိသောထင်း-မီးငြိမ်းပြီးထင်း။]

ဂိလာနဿ-ဂိလာန ဖြစ်၍၊ ဂိလာနသညိဿ-ဂိလာနဟု အမှတ်ရှိလျက်၊
(ဇောတိ သမာဒဟန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အညေန-အခြားသူသည်၊ ကတဝါ-
ပြုအပ်သော မီးသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဝိတစ္ဆိတင်္ဂါရံဝါ-ကင်းသော အလျှံရှိသော
မီးကျီးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝိသိဗ္ဗေန္တဿ-လှုံသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊
ပဒိပ ဇောတိကဇန္တာယရာဒိကေ-မီးထွန်းခြင်း၊ သပိဖုတ်ခြင်း အစရှိသော
အကြောင်းတို့ ကြောင့် မီးကို ပြုခြင်း၊ ချွေးဇရုံးအိမ်၌ မီးထည့်ခြင်း အစရှိသော၊
တထာရူပပစ္စယေ-ထိုသို့ သဘောရှိသော အကြောင်းသည်၊ (သတိ-သော်၊ ဇောတိ
သမာဒဟန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (ဇောတိ
သမာဒဟန္တဿ) [တောကျောင်း ၌ ခြင်္သေ့ သစ် ကျား ဆင်စသော
ဘေးရန်များကြောင့် မီးဖိုထားသူ၊] ဥပ္ပတ္တကာ ဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ၊ အဂ္ဂိလာနတာ
- ဂိလာန မဟုတ်သူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊

ပတိလာတံ။ ။ပတိတံ-ကျသော+အလာတံ-မီးစ (ထင်းစ)တည်း၊ ပတိလာတံ၊
“ပတိတံ”မှ တ-တစ်လုံး ချေ၊ ဒီယပြု၍ “ပတိလာတံ” ဖြစ်သည်ဟု ပါစိတ္တရာဒိယောနော
မိန့်သည်။

ပဒိပ ပေ၊ ဒိကေ။ ။ပဒိပုဇ္ဇာလနေ-ဆီမီးကို တောက်စေခြင်း (မီးငြိထွန်းခြင်း)၌လည်း
ကောင်း၊ ပတ္တပစနသေဒကမ္မာဒိသု ဇောတိကရဏေ-သပိတ်ဖုတ် ချွေးထုတ် အစရှိသော
အမှုတို့ကြောင့် မီးပြုခြင်း (မီးမွှေးခြင်း)၌ လည်းကောင်း၊ (ဇန္တာယရဟု ခေါ်အပ်သော
ချွေးအောင်းရာ မီးတင်းကုတ်ဝယ်) သမာဒဟနေ-မီးတောက်စေခြင်း၌လည်းကောင်း၊
[ပဒိပ၌ ပုဇ္ဇာလန ကျေ “ဇောတိဿ+ကရဏံ ဇောတိကံ” ကရဏအနက်၌ ဣက သက်။

အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော အကြောင်း၏မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝိသိဗ္ဗေတုကာမတာ-လုံ့လို့သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သမာဒဟနံ-တောက်စေခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ သမုဋ္ဌာနာဒီနိ-တို့ကို၊ သဗ္ဗရိတ္တေ-သဗ္ဗရိတ္တသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇။ နာန သတ္တမေ-၌၊ နာယေယျာတိ-ကား၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ မဇ္ဈိမသိက္ခာပုဒ် ဒေသေ - မဇ္ဈိမဒေသ၌၊ နာပနဒိဝသတော- ရေချိုးရာနေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ အမုမာသေ-တစ်လထက်ဝက် ၁၅ ရက်သည်၊ အပုဏ္ဏေ-မပြည့်သေးမီ၊ သမယာ-ရေချိုးသင့်ရာ အခါကို၊ (သိက္ခာပုဒ်၌ ခွင့်ပြုအပ်သော သမယကို)၊ အညတြ-၍၊ နာယိဿာမိ-ရေချိုးအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ စုက္ကံဝါ-ဆပ်ပြာမှုန့်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ မတ္တိကံဝါ-မြေညက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ရှေးက မြေညက်ဖြင့်လည်း ပွတ်တိုက်လေ့ ရှိ၏)၊ အဘိသင်္ခရောတိ-ပြုစီရင်၏၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ တတော-ထိုပြုစီရင်ရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ သဗ္ဗပယောဂေသု-တို့၌၊ ဒုက္ကဋ်၊ နာနပရိယောသာနေ-ရေချိုးခြင်း၏အဆုံး၌၊ ပါစိတ္တိယံ၊ သမယေသု-သမယတို့တွင်၊ ပရိဝေဏသမ္ပဇနမတ္တမ္ဘိ-ကျောင်းပရိဝဏ်ကို တံမြက်လှည်းခြင်းမျှသည်လည်း၊ ကမ္မသမယော-ကမ္မသမယ မည်၏၊ အမုယောဇန-ယူဇနာဝက်ခရီးသို့၊ ဂန္တကာမဿ-သွားလိုသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆတော-သွားဆဲရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဂတဿဝါ-သွားပြီးရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အဒ္ဓါနဂမနသမယော-ယ မည်၏၊ သရဇေန-မြူမှုန့်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဝါတေန-လေသည်၊ ဩကိဏ္ဏဿ-ရောပြွမ်းအပ်သော ရဟန်း၏၊ ကာယေ-၌၊ ဒွိသု ဝါ-၂ ပေါက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တီသုဝါ-၃ ပေါက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဥဒကဗုသိတေသု-ရေပေါက်တို့သည်၊ ပတိတေသု-ကျကုန်လတ်သော်၊ ဝါတဝုဋ္ဌိသမယော-ယ မည်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ မတ္တံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ န ဇာနိတွာ-မသိမူ၍၊ နာယနဝတ္ထုသ္မိ-ရေချိုးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အညတြသမယာတိ-ယာဟူသော၊ အယံ ဆဗ္ဗိဓာ-ဤ ၆ ပါးအပြားရှိသော ပညတ်သည်၊ (သမယ ၆ ပါးကို ရည်ရွယ်၍ ဆဗ္ဗိဓာဟု ဆိုသည်)၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ၊ အတိရေကမုမာသေ-တစ်လထက်ဝက်ထက် လွန်ရာအခါ၌၊ ဥိနကသညိနော-တစ်လထက်ဝက်အောက် ယုတ်လျော့၏ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (နာယန္တဿ-ရေချိုးသောရဟန်း၏) ဒုက္ကဋ်၊ (အတိရေကမုမာသေ-၌) အတိရေကသညိဿ-ပိုလွန်၏ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (နာယန္တဿဝါ-၏လည်းကောင်း) သမယေ-ရေချိုးသင့်ရာအခါ၌၊ နာယန္တဿဝါ-၏လည်းကောင်း၊ ယော-သည်၊ နဒီပါရ်-မြစ်၏ တစ်ဖက်ကမ်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တော-သွားစဉ်၊ ဝါလုကံ-သဲကို၊

ဥက္ကရိတွာ-အထက်သို့ ကြံ၍၊ (သဒ္ဒတ္ထ)၊ ဝါ-ယက်၍၊ (ဝေါဟာရတ္ထ)၊ ကတအာဝါ
 နေသုပိ-ပြုအပ်သော တွင်းတို့၌သော်မှလည်း၊ (ပိဖြင့် “နဒိယံ ဝတ္ထဗ္ဗမေဝ-တွင်း
 ကလေး ဖြစ်အောင် တူး၍သော်မှ ရေချိုးကောင်း၏၊ မြစ်ထဲ၌ ချိုးမှုမှာ ဆိုဖွယ်
 မလို”ဟု သမ္ဘာဝနာပြု)၊ နှာယတိ-၏၊ တဿဝါ-၏လည်းကောင်း၊ ပစ္စန္တိမေ-မဇ္ဈိမ
 ဒေသ၏အစွန်ဖြစ်သော၊ ဇနပဒေ-၌၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့၏လည်း
 ကောင်း၊ အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (နှာယန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) [ပျားပိတုန်း
 လိုက်ခြင်း စသည်ကို “ဘေးရန်”ဟု ဆိုသည်၊ ထိုဘေးရန်ကြောင့် မြစ်ချောင်းရှိ
 ရေအတွင်း ဝင်ပြေးသည်ကို “နှာယန္တဿ”ဟု မှတ်၊] ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ၊
 မဇ္ဈိမဒေသော-မဇ္ဈိမဒေသလည်းကောင်း၊ ဥနကမူမာသေ-တစ်လထက်ဝက်
 အောက် ယုတ်လျော့သောအခါ၌၊ နှာနံ-ရေချိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ သမယာနံဝါ-
 အခါတို့၏သော်လည်းကောင်း၊ နဒိပါရဂမနဿဝါ-မြစ်တစ်ဖက်ကမ်းသို့ သွားခြင်း
 ၏သော်လည်းကောင်း၊ အာပဒါနံဝါ-ဘေးရန်တို့၏သော်လည်းကောင်း၊
 အဘာဝေါ- မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ ၊ ဣတိ-တည်း။ ။သတ္တမသိက္ခာပဒံ
 (သမတ္တံ)။

၈။ ဒုပတ္ထကရဏ အဋ္ဌမေ-၌၊ အလဘိ-ရပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ လဘော-
 လဘ သိက္ခာပုဒ်

မည်၏၊ လဘောဇေ-ရသောရဟန်းသည်ပင်၊ လာဘော-

လာဘ မည်၏၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ အလဘိ-ရသနည်း၊
 စိဝရံ-ကို၊ (အလဘိ-ပြီ) ကိဒိသံ-အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ (စိဝရံ-ကို၊ အလဘိ-
 နည်း) နဝံ-အသစ်ဖြစ်သော၊ (စိဝရံ-ကို၊ အလဘိ-ပြီ) ဣတိ-ဤနည်းအားဖြင့်၊
 နဝစိဝရလာဘေနာတိ-နဝစိဝရလာဘေနဟူ၍၊ ဝတ္ထဗ္ဗေ-ဟောတော်မူထိုက်လျက်၊
 အနုနာသိကလောပံ-နိဂ္ဂဟိတံ၏ ကျေခြင်းကို၊ အကတွာ-မပြုမူ၍၊ နဝစိဝရ
 လာဘေနာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပဋိလဒ္ဓနဝစိဝရေန-

အလဘိတိ လဘော။ ။ [လဘဓာတ်၊ အပစ္စည်း၊] ရအပ်သော လာဘ်ကို ဟောရာ၌
 ဣပစ္စည်းဖြင့် “လာဘ”ဟု တစ်ခါတည်း ပြီး၏၊ ထို၌ “လဗ္ဘတိတိ လာဘော”ဟု ကမ္မသာဓန
 ပြုရ၏၊ ဤ၌ကား ရပြီးသော ရဟန်းကို အရကောက်ရသောကြောင့် “အလဘိတိ
 လဘော”ဟု အတိတ်ဟော ကတ္တုသာဓနပြုပြီးမှ သုတ္တအနက်၌ တဒ္ဓိတံ ဣပစ္စည်းသက်၍
 “လဘောဇေ လာဘော”ဟု ဆက်သည်၊ ဤသို့ အဋ္ဌကထာအဆို ရှင်းနေပါလျက် ဋီကာသစ်၌
 “လဘသဒ္ဓေါယံ ကမ္မသာဓနေ၊ ကော ဘဝတာ လာဘော လဒ္ဓေါ-အရှင်သည်
 အဘယ်လာဘ်ကို ရအပ်သနည်း၊ ဣတိအာဒိသု ဝိယ”စသည် ဆိုလေ၏။

၀၈နတ္ထ။ ။ နဝံ+စိဝရံ နဝစိဝရံ ဝံ၌ နိဂ္ဂဟိတံ မကျေသော အလုတ္တသမာသံ “နဝစိဝရံ+
 လာဘော နဝစိဝရလာဘော”ဟု ပြု၊ နဝံ+စိဝရံ၏အကြား၌ “ပန+ဘိက္ခုနာ” ၂ ပုဒ်ခြားသော်
 လည်း အနက်စပ်သောကြောင့် “နဝစိဝရံ”ဟု သမာသံ ဖြစ်နိုင်သည်၊ “နာသံ+အနုဂတံ
 အနုနာသံ၊ အနုနာသံယေဝ အနုနာသိကံ”ဟု ပြု၍ နှာခေါင်းသို့လေထွက်သော နိဂ္ဂဟိတံကို
 “အနုနာသိကံ”ဟု ခေါ်သည်။

ရအပ်ပြီးသော အသစ်သင်္ကန်းရှိသော၊ ဝါ-အသစ်သင်္ကန်းကို ရပြီးသော၊ (ဘိက္ခုနာ-သည်) ကူတိ အတ္ထော၊ မဇ္ဈေ-နဝံစီဝရ ၂ ပုဒ်တို့၏အလယ်၌၊ ဌိတပဒဒ္ဒယေ-တည်သောပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်းတွင်၊ ပနာတိ-ပနဟူသောပုဒ်သည်၊ နိပါတမတ္တံ-အနက်မရ နိပါတ်မျှသာတည်း၊ ဘိက္ခုနာတိ-ဘိက္ခုနာဟူသောပုဒ်သည်၊ ယေန-အကြင်ရဟန်းသည်၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီ၊ တဿ-ထိုရသောရဟန်းကို၊ နိဒဿနံ-ညွှန်ပြကြောင်းပုဒ်တည်း၊ သေသံ-ကြွင်းသောအစီအရင်သည်၊ ပဒတ္တတော-ပုဒ်နက်အားဖြင့်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ။

ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝိနိစ္ဆယော-အဆုံးအဖြတ်တည်း၊ နိဝါသနပါရပနုပဂံ-ဝတ်ခြင်း ရမ်းခြင်းသို့ ကပ်ရောက်သော၊ ဝါ-ဝတ်လောက် ရမ်းလောက်သော၊ စီဝရံ-ကို၊ လဘိတွာ-ရ၍၊ နိဌိတရဇနဿ-ပြီးပြီးသောဆိုးခြင်းကိစ္စရှိသော၊ တဿ-ထိုသင်္ကန်း၏၊ ယသ္မိဝါ တသ္မိဝါ ပဒေသေ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌၊ [ဤပါဌ်ဖြင့် သင်္ကန်းထောင့်မှာဖြစ်စေ၊ အတွင်းမှာဖြစ်စေ ဗိန္နုထိုးကောင်းသည်ဟု ပြ၏၊ ယခုကာလ၌ ထောင့်မှာ ထိုးလေ့ရှိကြ၏၊] ကံသနီလေနဝါ-သံညှိ ကြေးညှိ အညိုရောင်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပတ္တနီလေနဝါ-သစ်ရွက်ရည် စိမ်းညိုရောင်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကဒ္ဒမေနဝါ-ရွံ့ညွှန်ရောင်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ကာဠကေန ဝါ-အနက်ရောင်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ မောရက္ခိမဏ္ဍလ မင်္ဂလပိဋ္ဌိနံ-ဥဒေါင်းမျက်ကွင်း ပမာဏ၊ ကြမ်းပိုးကျောက်ကုန်းပမာဏတို့တွင်၊ အညတရပမာဏံ-တစ်ပါးပါးသော ပမာဏရှိသော၊ ကပ္ပဗိန္နု-ကပ္ပဗိန္နုကို၊ အာဒိယိတွာ-ယူပြီး၍၊ (တစ်နည်း) ကပ္ပဗိန္နု၊ အာဒိယိတွာ-ကပ္ပဗိန္နုထိုးပြီး၍၊ တံစီဝရံ-ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ-သုံးဆောင်ထိုက်၏၊ အနာဒိယိတွာ-ကပ္ပဗိန္နုကို မယူမူ၍၊ ဝါ-ကပ္ပဗိန္နုမထိုးမူ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

ပဋိလဒ္ဓစီဝရေန။ ။ဤပါဌ်ကို ထောက်၍ “လဘော”၌ ကမ္မသာဓနဟု ထင်ရသော်လည်း “ဇိတိန္ဒြယော”ပုဒ်ကဲ့သို့ ကတ္တားကို အရကောက်ရသောကြောင့် ဤပဋိလဒ္ဓစီဝရေနဖြင့်လည်း လဘ၏ ကတ္တုသာဓနကိုပင် သိရသည်ဟု မှတ်ပါ။

နိဝါသနပါရပနုပဂံ။ ။ဤပါဌ်ဖြင့် နိသဂ္ဂိယသိက္ခာပုဒ်များ၌ လာသော ဝိကပ္ပနုပဂ (ဝိကပ္ပနာလောက်ရုံမျှ)ဖြစ်သော သင်္ကန်းကို ပယ်သည်၊ ဝတ်လောက် ရမ်းလောက် ရုံလောက်သော သင်္ကန်းကိုသာ ကပ္ပဗိန္နု ထိုးရမည်-ဟူလို။

ကံသနီလ ပတ္တနီလ။ ။ကြေးညှိ သံညှိအဆင်းရှိသော အညိုရောင်ကို “ကံသနီလ”ဟု ခေါ်၏၊ [“ကံသနီလေနာတိ စမ္မကာရနီလေန-သားရေသမားတို့ အသုံးပြုအပ်သော အညိုရောင်ဖြင့်”ဟု ဖွင့်၏၊ မဟာပစ္စရိယံ ပန အယမလံ-သံချေး သံညှိ၊ လောဟမယံ-ကြေးညှိ၊ ဧတံ ကံသနီလံ နာမာတိ ဝုတ္တံ၊] ပတ္တနီလေနာတိ-ယေနကေနစိ နီလဝဏ္ဏေန ပဏ္ဏရသေန စ (သစ်ရွက်ရည်ဖြင့်)၊ ကဒ္ဒမ-ကာဠ-သာမ အရောင်များနှင့် ဗိန္နုပြောက်ပမာဏကို ဤအဖွင့်အတိုင်း ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ပေ၊ အတ္တနော-၏၊ စီဝရံ-ကို၊ အဇာနနဝတ္ထုသ္မိ-မသိခြင်း ဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အာဒိန္နေ-ယူအပ်ပြီးသော ကပ္ပဝိနန္တု၊ အာဒိန္နသညိနော-မယူအပ်သေးဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏၊) ဒုက္ကဋ်၊ (အာဒိန္နေ-၌၊) အာဒိန္နသညိဿ-ယူအပ်ပြီးဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏ လည်းကောင်း၊) ကပ္ပေ-ကပ္ပဝိနန္တုသည်၊ နဋေ-ပျက်စီးသော်လည်းကောင်း၊ (ဖွပ်လျော်ခြင်း စသည်ကြောင့် ပျက်စီးသွားသော်လည်းကောင်း-ဟူလို၊) ကပ္ပကတောကာသေ-ကပ္ပဝိနန္တု ပြုအပ်ပြီးသော အရပ်သည်၊ ဇိဏ္ဏေ-ဆွေးမြည်သော်လည်းကောင်း၊ (ဆွေးမြည်၍ ကပ္ပဝိနန္တု ပျောက်သွားသော်-ဟူလို၊) ကပ္ပကတေန-ပြုအပ်ပြီးသော ကပ္ပဝိနန္တုရှိသော သင်္ကန်းနှင့်၊ အကပ္ပကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော ကပ္ပဝိနန္တုမရှိသော သင်္ကန်းကို၊ သံသိဗ္ဗိတေ-စပ်၍ချုပ်အပ်သော်လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆာ-နောက်မှ၊ အဂ္ဂဠ အနုဝါတပရိဘာဏောသု-အဖာ၊ အလျားအနားပတ်၊ အနံအနားပတ်တို့ကို၊ အာရော ပိတေသု-တင်အပ်ကုန်သော်လည်းကောင်း၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းကို၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏ လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ၊ ဝုတ္တပ္ပကာရဿ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊ (“နိဝါသနပါရူပနပဝံ”ဟု ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အပြားရှိသော) စီဝရဿ-၏၊ အကတ ကပ္ပတာ-ပြုအပ်သောကပ္ပဝိနန္တုမရှိသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ (ကပ္ပဝိနန္တုမထိုးခြင်း လည်းကောင်း၊) န နဋ္ဌစီဝရာဒိတာ-နဋ္ဌစီဝရ အစရှိသည်၏အဖြစ် မဟုတ်ခြင်း လည်းကောင်း၊ [အာဒိဖြင့် နိသဂ္ဂိ၌ ပြခဲ့သော ဝိနဋ္ဌ အစွိန္နစီဝရ စသည်ကို ယူ၊] နိဝါသနံဝါ-ဝတ်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ပါရူပနံဝါ-ရမ်းခြင်း ရံခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း၊ [ဝတ်ရုံမှုကို ပြခြင်းသည် ကိရိယာ၊ ကပ္ပဝိနန္တုထိုးမှုကို မပြခြင်းသည် အကိရိယာတည်း၊] ဣတိ-တည်း။ ။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၉။ ဝိကပ္ပနာ နဝမေ-၌၊ ဝိကပ္ပေတွာတိ ဇတ္ထ-၌၊ (လဗ္ဘမာနာ-ရထိုက်ကုန် သိက္ခာပုဒ် သော၊) ဝိကပ္ပနာ-ဝိကပ္ပနာတို့သည်၊ ဒွေ-၂ ပါးတို့တည်း၊ သမ္မုခဝိကပ္ပနာ-မိမိန္နုတ်ဖြင့် ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းလည်းကောင်း၊

ပရမ္မုခဝိကပ္ပနာ စ-သူတစ်ပါးနှုတ်ဖြင့် ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းလည်းကောင်းတည်း၊ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ သမ္မုခဝိကပ္ပနာ- သည်၊ ဟောတိ- သနည်း၊ စီဝရာနံ-တို့၏၊

အဇာနနဝတ္ထုသ္မိ။ ။ရဟန်းများနှင့်တိတ္ထိတို့ ခရီးအတူ သွားကြစဉ် တောပုန်းဓားပြတို့က အဝတ်သင်္ကန်းတို့ကို လုယူကြလေသည်၊ ထိုအခါ မင်းမှုထမ်းတို့က ဓားပြတို့ကို ဖမ်း၍ အဝတ် သင်္ကန်းပြန်ရသဖြင့် ရဟန်းတို့အား “ကိုယ့်သင်္ကန်းကို မှတ်မိလျှင် ယူကြပါ”ဟု လျှောက်လေ သော် ရဟန်းများများ မမှတ်မိကြ၍ အကဲ့ရဲ့ ခံရလေသည်။

သမ္မုခ၊ ပရမ္မုခ။ ။ဝိသဒ္ဓါသည် ကင်းခြင်း အနက်ဟော၊ ဝိဂတံ- မိမိဥစ္စာ အဖြစ်မှ ကင်းအောင် + ကပ္ပနာ-ပြုခြင်းတည်း၊ ဝိကပ္ပနာ-ခြင်း၊ သံ သဒ္ဓါသည် “မိမိ” အနက်ဟော၊

ဧကဗဟုဘာဝံ-တစ်ထည်တည်း၏အဖြစ်၊ အများတို့၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ သန္တတိတာသန္တတိတဘာဝဉ္စ-အနီး၌ ထားအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်၊ အနီး၌ မထား အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (သံ-အနီး၌+နိဟိတ-သိုမှီးသိမ်းထား အပ်)၊ ဥတော-သိ၍၊ က္ကမံ စိဝရန္တိဝါ-က္ကမံ စိဝရံဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ (အနီး တစ်ထည်၌ ပြုပုံ)၊ က္ကမာနိ စိဝရာနိတိဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ (အနီး အများ၌ ပြုပုံ)၊ ဧတံ စိဝရန္တိဝါ-ဧတံ စိဝရံဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ (အဝေး တစ်ထည်၌ ပြုပုံ)၊ ဧတာနိ စိဝရာနိတိဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ (အဝေး အများ၌ ပြုပုံ)၊ ဝတော-ဆိုပြီး၍၊ တုယံ ဝိကပ္ပေမိတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ-ဆိုရာ၏။ [က္ကမံ စိဝရံ- ဤသင်္ကန်း ကို၊ (က္ကမာနိ စိဝရာနိ-တို့ကို) တုယံ-သင့်အား၊ ဝိကပ္ပေမိ- ကိုယ့်ဟာအမှတ်၊ ကင်းစင်လတ်အောင် ပြုပါ၏၊ ဝါ-ပေးပါ၏။] အယံ- ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧကာ-တစ်မျိုးသော၊ သမ္ပုဓဝိကပ္ပနာ-နာတည်း၊ ဧတ္တာဝတာ- ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းဖြင့်၊ နိဓေတု-သိုမှီးသိမ်းထားခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ ပန-ဗျတ်ရိက် ကား၊ ပရိဘုဉ္ဇိတု-သုံးဆောင်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝိသဇ္ဇေတု ဝါ-စွန့်ခြင်းငှာလည်း ကောင်း၊ အဓိဋ္ဌာတု ဝါ- အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်သေး၊ ပန-အနွယ်ကား၊ မယံ သန္တကံ ၊ပေ၊ ကရောဟိတိ-ကရောဟိဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-ဆိုအပ်သော်၊ ပစ္စုဒ္ဓါရော နာမ-ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြုခြင်းမည်သည်၊ ဝါ-ပြန်၍ထုတ်ခြင်းမည် သည်၊ ဟောတိ-၏။ [မယံ-တပည့်တော်၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာကို၊ (မယံ-၏၊ သန္တကာနိ- တို့ကို)၊ ပရိဘုဉ္ဇိဝါ-သုံးဆောင်လိုမူလည်း သုံးဆောင်ပါလော့၊ ဝိသဇ္ဇေဟိဝါ-စွန့်လို မူလည်း စွန့်ပါလော့၊ ယထာပစ္စယံ-အကြောင်းအားလျော်စွာ၊ ကရောဟိ-ပြုပါ လော့၊] တတော-ထိုပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြုရာအခါမှ၊ ပဘုတိ-စ၍၊ ပရိဘောဂါဒယောပိ- သုံးစွဲခြင်း အစရှိသည်တို့သည်လည်း၊ ဝဋ္ဋန္တိ-အပ်ကုန်၏။

အပရော နယော-အခြားတစ်နည်းကား၊ တထေဝ-ထို့အတူပင်၊ စိဝရာနံ-တို့၏၊ ၊ပေ၊ ဥတော-၍၊ တဿေဝ ဘိက္ခုနော-ထိုရဟန်း၏ပင်၊ (တုယံ ဝိကပ္ပေမိဟု ဆိုခဲ့သော ရဟန်းကိုပင် “တဿေဝ”ဟု ပြန်ညွှန်းသည်)၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ပေ၊ ဝတော-၍၊ ပဉ္စသု-၅ ဦးကုန်သော၊ သဟဓမ္မိကေသု-သီတင်းသုံးဖော်တို့တွင်၊ အညတရဿ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါး၏၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ အဘိရုစိတဿ- အလိုရှိအပ်သော၊ ယဿကဿစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါး၏၊ (အညတရဿ ကိုပင် “အတ္တနာ၊ပေ၊ကဿစိ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်)၊ နာမံ-အမည်ကို၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ တိဿဿ ဘိက္ခုနော ဝိကပ္ပေမိတိဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ တိဿာယ

အတ္တနော+မုခံ-သံမုခံ= မိမိ၏ နှုတ်၊ သမ္ပုဓေန + ဝိကပ္ပနာ-သမ္ပုဓဝိကပ္ပနာ၊ ပရဿ+မုခံ- ပရံမုခံ (နိဂ္ဂဟိတိလာ)၊ ပရမ္ပုဓေန+ဝိကပ္ပနာ-ပရမ္ပုဓဝိကပ္ပနာ။ [ဤသိက္ခာပုဒ်၌ “မျက်မှောက်၊ မျက်ကွယ်အနက်ဟော နိပါတ်ပုဒ် မဟုတ်သောကြောင့် “သမ္ပုဓါ၊ ပရမ္ပုဓါ”ဟု မရှိရ၊ ဝိကပ္ပနာ ပြုပုံ အမျိုးမျိုးကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ဘိက္ခုနီယာ(ဝိကပ္ပေမိတိဝါ)-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊(တိဿာယ) သိက္ခမာနာယ (ဝိကပ္ပေမိတိဝါ)-သော်လည်းကောင်း၊ (တိဿဿ) သာမဏေရဿ (ဝိကပ္ပေမိတိဝါ)-သော်လည်းကောင်း၊ (တိဿာယ) သာမဏေရိယာ ဝိကပ္ပေမိတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထဗွဲ-၏။ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ အပရာပိ-အခြားတစ်မျိုးလည်း ဖြစ်သော၊ သမ္မုခဝိကပ္ပနာ-တည်း။ [ဤနေရာ၌ မျက်ကွယ်ပုဂ္ဂိုလ်အား ပေးဆိုခြင်း ကိုပင် “သမ္မုခဝိကပ္ပနာ”ဟု ဆိုထားသည်။] ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းဖြင့်၊ နိဓေတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။ ပရိဘောဂါဒိသု-သုံးစွဲခြင်း အစရှိသည်တို့တွင်၊ ဧကမ္မိ-တစ်ခုမျှလည်း၊ န ဝဋ္ဋတိ၊ ပန-အန္တယ၊ တေန ဘိက္ခုနာ-သည်၊ (တဿေဝဟု ဆိုခဲ့သော ရဟန်းကို ဆိုသည်။) တိဿဿ ဘိက္ခုနော၊ပေ၊ ကရောဟိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ ပစ္စုဒ္ဓါရော နာမ-မည်သည်၊ ဟောတိ၊ တတော-ထို ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြုပြီးရာ အခါမှ၊ ပဘုတိ-စ၍၊ ပရိဘောဂါဒယောပိ-တို့သည်လည်း၊ ဝဋ္ဋန္တိ-န်၏၊ (ဣတိ-ဤသို့၊ သမ္မုခဝိကပ္ပနာ-သည်၊ ဟောတိ-၏.... ကထံ အမေးကို ပြန်ဖြေရသည်။)

ကထံ-လျှင်၊ ပရမ္မုခဝိကပ္ပနာ၊ ဟောတိ-နည်း၊ စီဝရာနံ-၏။ တထေဝ-ထို့ အတူပင်၊ပေ၊ ဧတာနိ စီဝရာနိတိဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္တာ-ပြီး၍၊ တယံ-အား၊ ဝိကပ္ပနတ္ထာယ-ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဒမ္မိ-ပေးပါ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထဗွဲ-ရာ၏၊ တေန-ထိုရဟန်းသည်၊ (ကိုယ်စား ဝိကပ္ပနာပြုပေးမည့် ရဟန်းသည်။) ဝတ္ထဗွေ-ထိုက်၏၊ (ကိ-နည်း၊) တေ-အရှင်ဘုရား၏၊ မိတ္တောဝါ-ခိုင်မြဲသော မိတ်ဆွေသည်သော်လည်းကောင်း၊ သန္နိဋ္ဌောဝါ-မခိုင်မြဲတတ် မြင်အပ်ကာမျှဖြစ်သော မိတ်ဆွေသည်သော်လည်းကောင်း၊ ကော-အဘယ်သူပါနည်း၊ ဣတိ (ဝတ္ထဗွေ)၊တတော-ထိုမှ နောက်၌၊ ဣတရေန-အခြားသော ရဟန်းသည်၊ (သင်္ကန်းရှင် ရဟန်းသည်။) ပုရိမနယေနေဝ-ဖြင့်ပင်၊ တိဿော ဘိက္ခုတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ တိဿာ သာမဏေရိတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထဗွဲ-ပြောဆိုရာ၏၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ တေန ဘိက္ခုနာ-သည်၊ (ကိုယ်စား ဝိကပ္ပနာပြုပေးမည့်ရဟန်း သည်။) အဟံ-သည်၊ တိဿဿ-မည်သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ ဒမ္မိ-ပေးပါ၏၊ (“ဝိကပ္ပေမိ” နေရာ၌ “ဒမ္မိ”ဟု သုံးသည်။) ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဝတ္ထဗွဲ-၏၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ပရမ္မုခဝိကပ္ပနာ-တည်း၊ ပေ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်သေး။

ပန-အန္တယ၊ တေန ဘိက္ခုနာ-သည်၊ ဒုတိယသမ္မုခဝိကပ္ပနာယံ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ပင်၊ ပေ၊ ဝဋ္ဋန္တိ-န်၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ပရမ္မုခဝိကပ္ပနာ-သည်၊ ဟောတိ-၏။) ပတ္ထဝိကပ္ပနာယံပိ-သပိတ်ကို ဝိကပ္ပနာပြုရာ၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း၊ ဣတိ-လျှင်၊ ဒွီသု-ကုန်သော၊ ဣမာသု ဝိကပ္ပနာသု-တို့တွင်၊ ယာယ ကာယစိ-သော၊ ဝိကပ္ပနာယ-ဖြင့်၊ ပဉ္စသု-န်သော၊ သဟဓမ္မိကေသု-တို့တွင်၊ ယဿ ကဿစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးအား၊ စီဝရံ-ကို၊ ဝိကပ္ပေတွာ-ဝိကပ္ပနာပြုပြီး၍၊

ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ အကတပစ္စုဒ္ဓါရံဝါ-မပြုအပ်သော ပစ္စုဒ္ဓါရံရှိသော သင်္ကန်းကို သော်လည်းကောင်း၊ [ဋီကာ၌ “အကတပစ္စုဒ္ဓါရဏံ”ဟု ရှိ၏။] ယေန-အကြင်ရဟန်း နှင့်တကွ၊ [ယေန သဒ္ဓိ -ဋီကာ၊] ဝိနယကမ္မ-ကို၊ ကတ-ပြုတဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဝိဿာသေန-အကျွမ်းဝင်းသဖြင့်၊ အဂ္ဂဟေတွာဝါ-မယူမူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ အပစ္စုဒ္ဓါရဏံ-ပြန်၍ ထုတ်ခြင်းမရှိသောသင်္ကန်းကို၊ ဝါ-ပစ္စုဒ္ဓါရံမပြန်ရသေးသော သင်္ကန်းကို၊ ပရိဘုဉ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ-သုံးစွဲခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-၏၊ ပန-ဆက်၊ တံ-ထိုပစ္စုဒ္ဓါရံ မပြုရသေးသော သင်္ကန်းကို၊ အဓိဋ္ဌဟန္တဿဝါ-အဓိဋ္ဌာန်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဝိသဇ္ဇန္တဿဝါ-စွန့်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနော-၏) ဒုက္ကဋ် ဟောတိ၊ ပစ္စုဒ္ဓါရဏေ-ပစ္စုဒ္ဓါရံပြုအပ်ပြီးသောသင်္ကန်း၌၊ အပစ္စုဒ္ဓါရဏသည်ဿ-ပစ္စုဒ္ဓါရံမပြုရသေးသော သင်္ကန်းဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏) တထာ-ထိုဒုက္ကဋ်အာပတ်တည်း၊ ပန-ကား၊ (ပစ္စုဒ္ဓါရဏေ-၌) ပစ္စုဒ္ဓါရဏသည်ဿ-ပစ္စုဒ္ဓါရံပြုအပ်ပြီးသော သင်္ကန်းဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဝိဿာသေန-ဖြင့်၊ (ဝိကပ္ပနာ အတူပြုဖက်ရဟန်းနှင့် အကျွမ်းဝင်းသဖြင့်) ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-ဥမ္မတ္တက အစရှိသည်ဖြစ်ကုန်၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တနံစ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ သာမံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဝိကပ္ပိတဿ-ဝိကပ္ပနာပြုအပ်ပြီးသောသင်္ကန်း၏၊ [ပရမ္မုဒ္ဓဝိကပ္ပနာ၌လည်း မိမိအလိုကျ ပြုပေးရသောကြောင့် “သာမံ ဝိကပ္ပိတဿ”တွင် ပါဝင် နိုင်၏။] အပစ္စုဒ္ဓါရော-ပစ္စုဒ္ဓါရံမပြုရသေးခြင်းလည်း ကောင်း၊ ဝိကပ္ပနပဂစ္စိဝရတာ-ဝိကပ္ပနာလောက်သော သင်္ကန်း၏အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ ပရိဘောဂေါ-သုံးစွဲခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း။ [သုံးစွဲခြင်းသည် ကိရိယာ၊ ပစ္စုဒ္ဓါရံမပြုစေခြင်းသည် အကိရိယာ] ။ (နဝမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ)။

အပစ္စုဒ္ဓါရဏံ။ ။ထောမနိဓိ၌ ဓရဓာတ် (ပါဠိ၌ ဓရဓာတ်)ဖြင့် ဝုဒ္ဓိမပြုဘဲ “ဥဒ္ဓါရဏ”ဟု ရှိ၏၊ ပါဠိ၌ ဓရဓာတ်လည်း ထင်ရှား တည်ရှိခြင်း ၊ ဖျက်၍ ကျခြင်းအနက်ကို ဟောရာ၌ ဘူဝါဒိဖြစ်၍ ဝုဒ္ဓိမလို၊ ဆောင်ခြင်းအနက် ဟောရာ၌သာ စုရဒိဖြစ်၍ “ဓာရဏ”ဟု ဝုဒ္ဓိရောက်ရသည်၊ ထို့ကြောင့် ယုပစ္စည်းသက်ရာ၌ ဝုဒ္ဓိ မပါဘဲ အပစ္စုဒ္ဓါရဏဟု ပါဠိမှန်ရှိစေ။ ပစ္စုဒ္ဓါရော၌ကား ဣပစ္စည်းဖြစ်၍ ဝုဒ္ဓိ ပါရသည်။

ဥမ္မတ္တကာဒိနံ။ ။ဥမ္မတ္တက ဖြစ်ရုံမျှဖြင့် အာပတ်သင့်-မသင့် အထူးဆိုဖွယ် မလို၊ ဥမ္မတ္တက ဖြစ်၍ ဆိုင်ရာသိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကျူးမိရာ၌သာ အာပတ်မသင့်-ဟု အထူးဆိုဖွယ် လို၏၊ ထို့ကြောင့် “ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-ဖြစ်ကုန်၍၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တနံ စ”ဟု ဆိုင်ရာသိက္ခာပုဒ်၏ စကားကို ထည့်ပေးမှ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ် ပြည့်စုံသည်၊ နောက်၌လည်း နည်းတူ၊ ရှေ့၌ ဤသို့ ထည့်သင့် သော်လည်း လွယ်ကူအောင် အပိုမထည့်ဘဲ ပေးခဲ့ရသည်။

၁၀။ စီဝရာပနိဓာန သိက္ခာပုဒ် ဒသမေ-၌၊ ပတ္တန္တိ-ကား၊ အဓိဋ္ဌာနပုဂံ-အဓိဋ္ဌာန်လောက်သော၊ (ပတ္တိ-သပိတ်ကိုလည်းကောင်း၊) (အဓိဋ္ဌာန်လောက်သော မြေသပိတ်၊ သံသပိတ်)၊ စီဝရန္တိ-ကား၊ ဝိကပ္ပနပုဂံ-ဝိကပ္ပနာလောက်သော၊ (စီဝရံ-ကိုလည်းကောင်း၊) သဒသံ-အမြိတ်အဆာရှိသော နိဿိဒိုင်ကို၊ နိဿိဒနံ နာမ-နိဿိဒနမည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ သူစိယရံ နာမ-မည်သည်၊ သသူစိကံ ဝါ-အပ်နှင့်တကွဖြစ်သော အပ်ဘူးသည်သော်လည်းကောင်း၊ အသူစိကံ ဝါ-အပ်မရှိသော အပ်ဘူးသည်သော်လည်းကောင်းတည်း၊ ကာယဗန္ဓနံ နာမ-မည်သည်၊ ပဋိကာ ဝါ-ခါးပန်းပြားသည်သော်လည်းကောင်း၊ သူကရန္တကံ ဝါ-ဝက်အူသဏ္ဌာန်ရှိသော ခါးပန်းလုံးသည်သော်လည်းကောင်းတည်း၊ (ဝက်အူကဲ့သို့ အခေါင်းရှိသော ခါးပန်းလုံးတည်း)၊ အပနိဓေယျာတိ-ကား၊ အပနေတွာ-ဖယ်ရှား၍၊ နိဒဟေယျ-ပုဂံထားအံ့၊ ဟသာပေက္ခောတိ-ကား၊ ဟသာဓိပ္ပာယော-ပျော်မြူးခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ အပနိဓေယျ-ပုဂံထားအံ့)၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အပနိဓေန္တဿ-ပုဂံထားသောရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဟောတိ)၊ အည-သူတစ်ပါးကို၊ အာဏာပေန္တဿ-စေခိုင်းအပ်သော ရဟန်း၏၊ အာဏတ္တိယာ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ တေန-ထိုစေခိုင်းအပ်သော ရဟန်းသည်၊ အပနိဟိတေ-ပုဂံထားအပ်ပြီးသော်၊ ဣတရဿ-စေခိုင်းသော အခြားရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အပနိဓာနဝတ္ထုသို့-ပုဂံထားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နေ-လူ့သာမဏေ၌၊ ဝါ-လူ့သာမဏေ၏ဥစ္စာကို ပုဂံထားရာ၌၊ တိကဒုက္ကဋ်၊ ပန-ဆက်၊ ဝုတ္တပ္ပကာရာနိ-သိက္ခာပုဒ်၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော အပြားရှိကုန်သော၊ ပတ္တာဒိနိ-သပိတ် အစရှိသည်တို့ကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အည-အခြားသော၊ ပရိက္ခာရံ-ပရိက္ခရာကို၊ [သပိတ်အိတ် စသည်ကို ဆိုသည်၊ နောက်၌ ဝိသေသကံ လာဦးမည်ဖြစ်၍ ဤကံကို သာမညကံဟု မှတ်၊] ဥပသမ္ပန္နဿဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ အနုပသမ္ပန္နဿဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ သန္တကံ-ကို၊ (ဝိသေသ)၊ အပနိဓေန္တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ ဒုန္နိက္ခိတ္တံ-မကောင်းသဖြင့် ထားအပ်သော သပိတ်အစရှိသော ပရိက္ခရာကို၊ ပဋိသာမေန္တဿ-သို့ဦးသိမ်းထားသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဓမ္မကထ-တရားစကားကို၊ ကတွာ-၍၊ [“ရဟန်းဆိုတာ ကိုယ့်ပရိက္ခရာကို သိမ်းသိမ်းဆည်းဆည်းထားမှ သင့်တယ်”စသည်ဖြင့် တရားစကားပြော၍၊] ဒဿာမိ-ပေးအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပဋိသာမေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္ပတ္တကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (အပနိဓေန္တနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-၏၊ သန္တကာနံ-ဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော၊ ပတ္တာဒိနိ-သပိတ်အစရှိသည်တို့ကို၊ [အာဒိဖြင့် သိက္ခာပုဒ်၌ လာသော စီဝရ၊ နိဿိဒန၊ သူစိယရ၊ ကာယဗန္ဓန တို့ကိုယူ၊] အပနိဓာနံ-ပုဂံခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝိဟေသေတုကာမတာ ဝါ-ညှဉ်းဆဲလိုသူ၏ အဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊

ဟသာဓိပ္ပာယတာ ဝါ-ပျော်မြူးလိုသူ၏အဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-
တည်း။ ။ ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဆဋ္ဌော-သော၊ သုရာပါနဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ သစ္စိစ္စ သပ္ပာဏကဝဂ္ဂဿ - ၏၊ ပဌမေ - ဌ၊ တိရစ္ဆာနဂတပါဏော-
သိက္ခာပုဒံ တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါကိုပါဏောတိ-ပါဏဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတော-၏၊
တံ-ထို တိရစ္ဆာန်ကို၊ ခုဒ္ဒကမ္ပိ-ငယ်သော တိရစ္ဆာန်ကိုလည်း
ကောင်း၊ မဟန္တမ္ပိ-ကြီးသောတိရစ္ဆာန်ကိုလည်းကောင်း၊ မာရေန္တဿ-သေစေသော
ရဟန်း၏၊ ဝါ-သတ်သောရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယမေဝ-ပါစိတ်အာပတ်ချည်းသာ၊
ဟောတိ-၏၊ ပန - ထိုသို့ပင် ပါစိတ်အာပတ်ချင်း တူပါသော်လည်း၊ မဟန္တေ-
ကြီးသောသတ္တဝါ၌၊ ဥပက္ကမမဟန္တတာယ-လုံ့လ၏ ကြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
အကုသလံ-သည်၊ မဟန္တေ-ကြီးသည်၊ ဟောတိ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ပါဏံ-သတ္တဝါကို၊ ဇီဝိတာ-ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ ဝေါရောပန
ဝတ္ထုသ္မိ-ခွင်းခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ ပါဏေ-သတ္တဝါ၌၊
ဝေမတိကဿ-ဖြစ်သောယုံမှားခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍၊ (မာရေန္တဿ-၏လည်း
ကောင်း၊) အပ္ပာဏေ-သတ္တဝါမဟုတ်သည်၌၊ ပါဏသညိနော-သတ္တဝါဟု အမှတ်ရှိ
သည် ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ-လည်းကောင်း၊ (မာရေန္တဿ-
၏ လည်းကောင်း၊) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ (အပ္ပာဏေ-၌၊ မုန်းသူ၏ရုပ်ပုံ စသည်၌-
ဟူလို)၊ အပ္ပာဏကသညိဿ-သတ္တဝါမဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (မာရေန္တ
ဿ-၏လည်းကောင်း၊) အသစ္စိစ္စ-သတ္တဝါဟုသိသော သညာနှင့်တကွ မစေ့ဆော်
မှု၍၊ (မာရေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အာဇာနန္တဿ-မသိသည်ဖြစ်၍၊ (မာရေန္တ
ဿ-၏လည်းကောင်း၊) န မရဏာဓိပ္ပာယဿ-သေခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုမရှိသည်
ဖြစ်၍၊ (မာရေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) [ကြောက်ရုံ မှတ်ရုံ ရိုက်ရာ လက်လွန်၍
သေခြင်းမျိုး၊] ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-ဥမ္မတ္တက အစရှိသည်ဖြစ်ကုန်၍၊ (မာရေန္တာနံစ-
၏ လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိံ (ဟောတိ)၊ သေသံ-ကြွင်းသောအစီအရင်သည်၊
မနုဿ ဝိဂ္ဂဟေ-၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ပဌမသိက္ခာပဒံ
(သမတ္တံ)။

၂။ သပ္ပာဏက ဒုတိယေ-၌၊ သပ္ပာဏကန္တိ-ကား၊ ယေ ပါဏကာ-အကြင်
သိက္ခာပုဒံ ငယ်သော သတ္တဝါတို့သည်၊ ပရိဘောဂေန-သုံးစွဲခြင်းကြောင့်၊
မရန္တိ-သေကြကုန်၏၊ တေဟိ-ထိုငယ်သော သတ္တဝါတို့ဖြင့်၊
သပ္ပာဏကံ-ပိုးကောင်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ (ဥဒကံ-ရေကို၊ ပရိဘုဉ္ဇေယျ-သုံးစွဲအံ့၊)
ဟိ-မှန်၏၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သောရေကို၊ ဇာနံ-ပိုးရှိသောရေဟု သိလျက်၊
ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-သုံးစွဲသောရဟန်း၏၊ ပယောဂေ ပယောဂေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ၊ ဟောတိ-
၏၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဇာနံ-ပိုးရှိသောရေဟု သိလျက်၊ သပ္ပာဏကံ-ပိုးနှင့်တကွ

ဖြစ်သော၊ ဥဒကံ-ရေကို၊ ပရိဘုဉ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ-သုံးစွဲခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းကို၊ သိဉ္ဇန သိက္ခာပဒေ-သိဉ္ဇနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ)။

၃။ ဥက္ကောဋ္ဌန သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ ယထာဓမ္မန္တိ-ကား၊ ယဿ အဓိကရဏဿ-အကြင် အဓိကရဏ်း၏၊ ဝူပသမာယ-ငြိမ်းအေးခြင်းငှာ၊ ယော ဓမ္မော-အကြင် ဝိနည်းတရားတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုက္ကော- (သမထက္ခန္ဓက၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊) တေနေဝ ဓမ္မေန-ထိုဝိနည်းတရားတော် ဖြင့်ပင်၊ နိဟတာဓိကရဏန္တိ-ကား၊ နိဟတံ-နှိပ်နင်းအပ်ပြီးသော၊ (တံ)အဓိကရဏံ-ထိုအဓိကရဏ်းကို၊ သမထက္ခန္ဓကေ-သမထက္ခန္ဓက၌၊ သတ္တာရာ-သည်၊ ဝုတ္တဓမ္မေနေဝ-ဟောတော်မူအပ်သော တရားဖြင့်ပင်၊ ဝူပသမိတံ-ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော အဓိကရဏ်းကို၊ (ဥက္ကောဋ္ဌေယျ-လှုပ်ရှားစေအံ့၊) ဣတိ အတ္ထော၊ ပန-ဆက်၊ အဿ- ထိုအဓိကရဏ်း၏၊ ဝူပသမနနယံ-ငြိမ်းအေးကြောင်းနည်းကို၊ အဓိကရဏသမထေ သု-အဓိကရဏသမထတို့၌၊ ဒဿယိဿာမ-ပြကုန်အံ့၊ ပုနကမ္မာယ ဥက္ကောဋ္ဌေယျာတိ-ကား၊ တဿ တဿ ဘိက္ခုနော-ထိုထိုရဟန်း၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဝန္တာ-၍၊ ကမ္ပံ-ကံကို၊ အကတံ-မပြုအပ်သေး၊ ဣတိအာဒိနိ-ဤသို့၊ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ [အာဒိဖြင့် “ဒုက္ကဋ္ဌံ ကမ္ပံ၊ ပုန ကာတဗ္ဗံ ကမ္ပံ၊ အနိဟတံ-မနှိပ်နင်းအပ်သေး၊ (မငြိမ်း စေအပ်သေး)၊ ဒုန္တိဟတံ၊ ပုန နိဟနိတဗ္ဗံ”တို့ကို ယူ၊] ဝဒန္တော-ပြောဆိုလျက်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ကရဏတ္ထာယ-ပြုခြင်းငှာ၊ ဥစ္စာလေယျ-လှုပ်ရှားစေအံ့၊ ဝါ-လှုံ့ဆော်ပေး အံ့၊ ယထာဋ္ဌိတဘာဝေန-တည်မြဲတိုင်း၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ပတိဋ္ဌာတုံ-တည်ခြင်းငှာ၊ န ဒေသေယျ-မပေးအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ကရောန္တဿ-ပြုသော၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ၊ ပန-ထိုသို့ လှုပ်ရှားစေပါသော်လည်း၊ ဓမ္မေန-ဝိနည်းတရားဖြင့်၊ ယံ အဓိကရဏံ-ကို၊ နိဟတံ-နှိပ်နင်းအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုအဓိကရဏ်းကို၊ သုနိဟိတမေဝ-ကောင်းစွာနှိပ်နင်းအပ်သည်သာ၊ [သူက လှုံ့ဆော်ပေးသော်လည်း အဓိကရဏ်း ကတော့ ငြိမ်းပြီးအတိုင်းပါပဲ-ဟူလို၊] ကမ္မေ-ကံကို၊ ဝိပကတေ-အပြားအားဖြင့် မပြုအပ်သေးမီ၊ ဝါ-မပြီးသေးမီ၊ သစေ ပဋိက္ကောသတိ-အကယ်၍တားမြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တံ-ထိုတားမြစ်သော ရဟန်းကို၊ သညာပေတွာ-ကောင်းစွာ သိစေ ပြီး၍၊ [မတားမြစ်ဖို့ရန် ဖျောင်းဖျ ပြောဆိုသောအားဖြင့် ကျေနပ်စေပြီး၍- ဟူလို၊]

ယထာဋ္ဌိတ ၊ပေ၊ န ဒေသေယျ။ ။“ငြိမ်းစေအပ်ပြီးအတိုင်း တည်ခွင့် မပေး”ဟူလို၊ ဤ ဝါကျဖြင့် ဥစ္စာလေယျ၏အဓိပ္ပာယ်ကို ပြသည်၊ ယခုကလ၌ မငြိမ်မသက် ဖြစ်အောင် ကိစ္စ တစ်ခုခုကို နိုင်ငံရေးသမားတို့ လှုံ့ဆော်ပေးခြင်းမျိုးတည်း။

ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၏။ ကုတရထာ-ဤသို့ မဟုတ်လျှင်၊ [သူက တားမြစ်မြဲ တားမြစ်
နေလျှင်-ဟူလို၊] ကမ္မဉ္စ-ကံသည်လည်း၊ ကုပ္ပတိ-ပျက်စီး၏။ ကာရကာနဉ္စ-ကံပြု
သော ရဟန်းတို့၏လည်း၊ အာပတ္တိ ဟောတိ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ ပေ၊ ဥက္ကောဋ္ဌေန္တဿ-လှုပ်ရှားစေခြင်းဟူသော အကြောင်း
ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ ဓမ္မကမ္မေ-ဓမ္မကံ၌၊ ဝေမတိကဿ-ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဥက္ကော
ဋ္ဌေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အဓမ္မကမ္မေ-အဓမ္မကံ၌၊ ဓမ္မကမ္မသည်နော-ဓမ္မကံဟု
အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ-လည်းကောင်း၊
(ဥက္ကောဋ္ဌေန္တဿ-လှုပ်ရှားစေသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဒုက္ကဋ် ဟောတိ။
ဥဘယေသု-ဓမ္မကံ၊ အဓမ္မကံ ၂ ပါးတို့၌၊ အဓမ္မကမ္မသည်ဿ-အဓမ္မကံဟု အမှတ်
ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဥက္ကောဋ္ဌေန္တဿ-လည်းကောင်း၊) အဓမ္မေန-ဝိနည်းတော်ဓမ္မ
မဟုတ်သဖြင့်၊ ကမ္မံ-ကံကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ ကုတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊
ဝဂ္ဂေန-ဝဂ်ဖြစ်သော သံဃာသည်၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကတံ-ပြု၊ ကုတိဝါ-သော်လည်း
ကောင်း၊ အကမ္မာ ရဟဿ-ကံမထိုက်သော ရဟန်း၏အပေါ်၌၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကတံ-
ပြု၊ ကုတိဝါ-သော် လည်းကောင်း၊ ဇာနန္တဿ-သိသည်ဖြစ်၍၊ (ဥက္ကောဋ္ဌေန္တဿ-
လှုပ်ရှားစေသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဥဗ္ဗတ္တကာဒိန္နံ-ကုန်၍၊ (ဥက္ကောဋ္ဌေန္တာနံ
စ-လည်း ကောင်း၊) အနာပတ္တိ ဟောတိ၊ ယထာဓမ္မံ-ဝိနည်းတော်ဓမ္မအားလျော်စွာ၊
နိဟတဘာဝေါ-နိပ်နင်းအပ်ပြီး၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဇာနဏာ-တရားသဖြင့်
ငြိမ်းစေအပ်ပြီဟု သိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဥက္ကောဋ္ဌေနာ-
လှုပ်ရှားစေခြင်းလည်းကောင်း၊ ကုတိ-သို့၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-သည်၊
ဒုက္ခဝေဒနံ-ရှိ၏၊ ကုတိ-တည်း။ တတိယသိက္ခာပဒံ
(သမတ္တံ)။

၄။ ဒုဋ္ဌုလ္လ သိက္ခာပုဒ် စတုတ္ထေ-၌၊ သံဃာဒိသေသံ-သံဃာဒိသေသံအာပတ်ကို၊
ဒုဋ္ဌုလ္လန္တိ-ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတံ-၏၊ တံ-ထိုဒုဋ္ဌုလ္လအာပတ်ကို၊
ယေနကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဥပါယေန-
အကြောင်းဖြင့်၊ ဥ တွာ-သိ၍၊ ပဋိစ္ဆာဒေန္တဿ-ဖုံးထားသောရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ

အဓိပ္ပေတံ။ ။ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီ၌ ဒုဋ္ဌုလ္လအရတွင် ပါရာဇိက ပါနေသော်လည်း
အတ္တုဒ္ဓါရအဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။ ယူရမည့် ဒုဋ္ဌုလ္လအာပတ်မှာ သံဃာဒိသေသံ
သာတည်း။ ဘာကြောင့်နည်း၊ “ဘိက္ခုဿ+ဒုဋ္ဌုလ္လံ”ဟု သိက္ခာပုဒ်၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်
ပါရာဇိကအာပတ် သင့်ပြီးသူမှာ ဘိက္ခုမဟုတ်တော့ရကား ပါရာဇိကအာပတ်သည် ဘိက္ခု၏
ဒုဋ္ဌုလ္လ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်တည်း။

ယေန၊ပေ၊ဥပါယေန။ ။ကိုယ်တိုင်မြင်၍သိခြင်း၊ အခြားသူတို့က ပြော၍သိခြင်း၊ အာပတ်
သင့် သူကိုယ်တိုင်က ပြော၍သိခြင်းဟု သိကြောင်းအမျိုးမျိုးရှိရာဝယ်
“မည်သည့်အကြောင်းဖြင့် သိသိ”ဟူလို။ [ထို့နောက် ပါဌ်လျှောက်အဓိပ္ပာယ်ကို
ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

(ဟောတိ)၊ ဒါနိ-၌၊ နံ-ထိုဒု ဌုလ္လအာပတ်ကို၊ ကဿစိ-သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ န အာရောစေဿာမိ-မပြောတော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံပြီး၍၊ ဓုရံ-တာဝန်ကို၊ နိက္ခိပိတွာ-ချပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-မှ၊ သစေဝိ အာရောစေတိ-အကယ်၍မူလည်း ပြောစေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-ဤသို့ပင် ပြောပါသော်လည်း၊) ပါစိတ္တိယံ-သို့၊ အာပဇ္ဇိတွာဝ-ရောက်ပြီး၍သာ၊ (ရောက်ပြီးမှသာ)၊ အာရောစေဿတိ-ပြောလတ္တံ့၊ ပန-ဆက်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဓုရံ-ကို၊ နိက္ခိပိတွာ-၍၊ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထမေဝ-ဖုံးထားခြင်းအကျိုးငှာပင်၊ အညဿ-အခြားရဟန်းအား၊ သစေ အာရောစေတိ-အကယ်၍ ပြောအံ့၊ သောပိ-ထို အခြားရဟန်းသည်လည်း၊ အညဿ-အခြားရဟန်းအား၊ သစေ အာရောစေတိ-အံ့၊ ဧတေနပါယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ ယာဝ-လောက်၊ ကောဋိ-အစွန်းအပိုင်းအခြား သည်၊ န ဆိဇ္ဇတိ-မပြတ်သေး၊ တာဝ-ထိုအစွန်းအပိုင်းအခြား မပြတ်သေးသမျှ၊ သမဏသတမ္ပိ-ရဟန်းတစ်ရာသည်လည်း၊ အာပဇ္ဇတိယေဝ-အာပတ်သို့ ရောက် သည်သာ၊ ဝါ-အာပတ်သင့်သည်သာ၊ ပန-ကား၊ ကထံ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ ကောဋိ-အစွန်းအစသည်၊ ဆိဇ္ဇတိ-နည်း၊ ဟိ-အဖြေကား၊ အာပဇ္ဇော-အာပတ်သင့်သော ရဟန်းသည်၊ ဧကဿ-တစ်ပါးသော ရဟန်းအား၊ သစေ အာရောစေတိ-အံ့၊ သောပိ-ထိုတစ်ပါးသော ရဟန်းသည်လည်း၊ အညဿ-အခြားရဟန်းအား၊ သစေ အာရောစေတိ-အံ့၊ သောပိ-ထိုတတိယရဟန်းသည်လည်း၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်နစ် စေ၍၊ ယေန-အကြင် ဒုတိယရဟန်းသည်၊ အဿ-ထိုမိမိအား၊ အာရောစိတံ-ပြောအပ်ပြီ၊ တဿေဝ-ထိုဒုတိယရဟန်းအားပင်၊ သစေ အာရောစေတိ-အံ့၊ ဧဝံ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ တတိယေန ပုဂ္ဂလေန-သည်၊ ဒုတိယဿ-ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အာရောစိတေ-ပြန်၍ ပြောအပ်သော်၊ ကောဋိ-အစွန်းအပိုင်းအခြားသည်၊ ဆိန္နာ-ပြတ်သည်၊ ဟောတိ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ အညတရံ-မထင်မရှား တစ်ပါးပါးသော၊ ပေ၊ ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိ ပဋိစ္ဆာဒနဝတ္ထုသ္မိ-ဒုဋ္ဌုလ္လာအာပတ်ကို ဖုံးထားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီပေ၊ ဒုဋ္ဌုလ္လာယ-သော၊ အာပတ္တိယာ-၌၊ အာဒိပဒေ-အစပုဒ်၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ [“ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိသည်၊ ဝေမတိကော၊ အဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိသည်”ဟု ၃ ပုဒ် ရှိသည်တွင် ပဌမဖြစ်သော ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိသည်ကို “အာဒိပဒ”ဟု ဆိုသည်၊ တိက ဒုက္ကဋ်၌လည်း ထို ၃ မျိုး သညာကွဲသောကြောင့် ဒုက္ကဋ် ၃ မျိုး ဖြစ်သည်၊] ဣတရေသု-အခြားကုန်သော၊ ဒွိသု-၂ ပုဒ်တို့၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အဒုဋ္ဌုလ္လာယ-အဒုဋ္ဌုလ္လဖြစ်သော၊ (အာပတ္တိယာ-၌၊ ပဋိစ္ဆာဒေန္တဿ-၏)၊ တိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-၏၊ ဒုဋ္ဌုလ္လေဝါ-ရန်ရင်းသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အဒုဋ္ဌုလ္လေဝါ-မရန်ရင်းသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အဇ္ဈာစာရေ-လွန်ကျူးမှု၌(ပဋိစ္ဆာဒေန္တဿ) ဒုက္ကဋ် မေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ [အနုပသမ္ပန္န၏ ဒုဋ္ဌုလ္လ၊ အဇ္ဈာစာရကို မုသာဝါဒဝဂ် ဒုဋ္ဌုလ္လာရောစန သိက္ခာပုဒ်၌ ပြခဲ့ပြီ၊] သံဃဿ-၏၊ ဘဏ္ဍနာဒိနိ-ခိုက်ရန် အစရှိသည်တို့သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-ကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ တွေး၍သော်လည်းကောင်း၊

အယံ-ဤအာပတ်သင့်သော ရဟန်းသည်၊ ကက္ခဋ္ဌော-ခက်ထန်၏၊ ဖရသော-
 ကြမ်းတမ်း၏၊ ဇီဝိတန္တရာယံ ဝါ-ငါ့အသက်၏ အန္တရာယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊
 ဗြဟ္မစရိယန္တရာယံ ဝါ-ငါ့ဗြဟ္မစရိယ၏ အန္တရာယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကရိယ
 တိ-လတ္တံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့တွေး၍သော်လည်းကောင်း၊ အနာရောစေန္တဿ-မပြော
 သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပတိရူပံ-ပြောခြင်းငှာ လျှောက်ပတ်သော၊ ဘိက္ခု-
 ကို၊ အပဿတော-မမြင်သည်ဖြစ်၍၊ အနာရောစေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ န
 ဆာဒေတုကာမဿ-မဖုံးထားလိုသည်ဖြစ်၍၊ အနာရောစေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊
 သကေန ကမ္ပေန-မိမိအမှုဖြင့်၊ ပညာယိဿတိ-ထင်ရှားလတ္တံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြ၍၊
 (မြန်မာလို“သူ့ထိုက်နှင့်သူ့ကံ ဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု ပြောကြသော စကားမျိုးတည်း၊)
 အနာရောစေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-ဥမ္မတ္တက အစရှိသည်ဖြစ်ကုန်
 ၍၊ (အနာရောစေန္တနံစ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဥပသမ္ပန္န
 ဿ-ရဟန်း၏၊ ဒုဠုလ္လပတ္တိဇနနံ-ဒုဠုလ္လအာပတ်ကို သိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပဋိစ္စာ
 ဒေတုကာမတာယ-ဖုံးထားလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နာရောစေဿာမိ-အံ့၊
 ဣတိ-ဤသို့ကြ၍၊ ဓုရနိက္ခေပေါ-ဝန်ချခြင်းလည်းကောင်း၊ [ပြောဖို့ရန် တာဝန်ကို
 မပြော တော့အံ့ဟု ချထားခြင်း၊] ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။စတုတ္ထသိက္ခာပဒ်
 (သမတ္တံ)။

၅။ ဦးနဝိသတိဝဿ ပဉ္စမေ-၌၊ ဦးနဝိသတိဝဿန္တိ-ကား၊ ပဋိသန္ဓိဂူဟဏတော-
 သိက္ခာပုဒ် ပဋိသန္ဓေယူရာ အခါမှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ အပရိပုဏ္ဏဝိသတိ
 ဝဿံ-မပြည့်သော အနှစ်၂၀ ရှိသော၊ (ပုဂ္ဂလံ၌ စပ်)၊
 ဥပသမ္မာဒေယျာတိ-ကား၊ ဥပဇ္ဈာယော-ဥပဇ္ဈာယ်သည်၊ ဟုတွာ၊ ဥပသမ္မာဒေယျ-
 မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေအံ့၊ သော စ ပုဂ္ဂလော အနုပသမ္ပန္နော
 တိ-ကား၊ ဇာနန္တေနာပိ-သိလျက်လည်းကောင်း၊ အဇာနန္တေနာပိ-မသိဘဲလည်း
 ကောင်း၊ ဥပသမ္မာဒိတော-မြင့်မြတ်သောပွင်းအဖြစ် သို့ ရောက်စေအပ်သူသည်၊
 အနုပသမ္ပန္နော-ပွင်း မဖြစ်သည်သာ။ [ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာလုပ်သူက အသက်
 ၂၀ မပြည့်ကြောင်းကို သိသည်ဖြစ်စေ၊ မသိသည်ဖြစ်စေ ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍
 ရဟန်းခံပေးလျှင် ရဟန်းစစ်စစ် မဖြစ်-ဟူလို။]

ပန-ဆက်၊ သော-ထိုရဟန်းစစ်စစ် မဖြစ်သူသည်၊ ဒသဝဿစွယေန-၁၀ ဝါ
 လွန်ရာအခါ၌၊ အညံ-အခြားပွင်းလောင်းကို၊ သစေ ဥပသမ္မာဒေတိ-အကယ်၍
 မြင့်မြတ်သောပွင်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေအံ့၊ တံ-ထိုဥပဇ္ဈာယ်ကို၊ မုဗ္ဗိတွာ-လွှတ်၍၊
 ဂဏော-ဂိုဏ်းသည်၊ စေ ပူရတိ-အကယ်၍ ပြည့်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လတ်
 သော်၊) သူပသမ္ပန္နော (သူ+ဥပသမ္ပန္နော)-ကောင်းစွာ ပွင်းအဖြစ်သို့ ရောက်၏၊
 [ထိုဥပဇ္ဈာယ်လုပ်သော ရဟန်းတို့ကို ချန်လှပ်၍ ရဟန်းစစ်စစ်ဖြစ်သူ
 မဇ္ဈိမဒေသ၌ ၁၀ ပါး၊ ပစ္စန္တရာဇ်၌ ၅ ပါးဂိုဏ်း ပြည့်လျှင် ထိုသူ ရဟန်းစစ်စစ်
 ဖြစ်၏-ဟူလို၊]

သောဝိ-ထိုရဟန်းစစ်စစ် မဖြစ်သူသည်လည်း၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ န
ဇာနတ်-မသိသေး၊ (ပဉ္စင်းမဖြစ်ခဲ့ကြောင်း မသိသေး၊) တာဝ-ထိုမသိသေးသမျှ၊
တဿ-ထိုရဟန်းစစ်စစ် မဖြစ်သူ၏၊ သဂ္ဂန္တရာယော-နတ်ပြည်၏အန္တရာယ်သည်၊
နေဝ(ဟောတိ)-မဖြစ်၊ မောက္ခန္တရာယော-နိဗ္ဗာန်၏အန္တရာယ်သည်၊ န(ဟောတိ)-
မဖြစ်၊ ပန-ထိုသို့ပင် သဂ္ဂန္တရာယ်၊ မောက္ခန္တရာယ် မဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဥ တွာ-
သိပြီး၍၊ ဝါ-သိလတ်သော်၊ ပန-တစ်ဖန် (ထပ်၍)၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗ-မြင့်မြတ်သော
ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရာ၏။ (မဖြစ်မှန်း သိလျှင် ထပ်၍ ရဟန်းခံပါ-ဟူလို။)

တေ စ ဘိက္ခု ဂါရယှာတိ-ကား၊ ဥပဇ္ဈာယ်-ကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အဝသေသာ-
ကြွင်းသောရဟန်းတို့သည်၊ ဂါရယှာ-ကဲ့ရဲ့ထိုက်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ သဗ္ဗေ-
အလုံးစုံကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ဒုက္ကဋ်-သို့၊ အာပဇ္ဇန္တိ-န်၏၊ [ဂါရယှာ ဟောန္တိ
ကိုပင် “ဒုက္ကဋ် အာပဇ္ဇန္တိ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊] ဣဒံ တသ္မိံ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊
ပန-ကား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥပဇ္ဈာယော-သည်၊ ဟုတွာ-၍၊
ဥပသမ္မာဒေတိ-စေ၏၊ တသ္မိံယေဝ ပုဂ္ဂလေ-ထိုဥပဇ္ဈာယ်ပုဂ္ဂိုလ်၌သာ၊ ဣဒံ
ပါစိတ္တိယံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဧဝံ-
သို့၊ ဥပသမ္မာဒေဿာမိ-စေအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဂဏံဝါ-
ကာရကသံဃာဟူသော ဂိုဏ်းကိုသော်လည်း ကောင်း၊ အာစရိယံဝါ-
ကမ္မဝါစာဆရာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပတ္တဝါ-ကိုသော် လည်းကောင်း၊ စီဝရံဝါ-
ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရိယေသတိ-ရှာမှီးအံ့၊ [ရှေးခေတ်၌ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာက
သပိတ် သင်္ကန်းကို ပေးရသည်၊] သီမံဝါ-သိမ်ကိုမူလည်း၊ သမ္ပနတိ-သမုတ်အံ့၊
ဥဒကုက္ကေပံဝါ-ရေတစ်ကျကိုမူလည်း၊ ပရိစ္ဆိန္နတိ-ပိုင်းခြားအံ့၊ သော-
ထိုဥပဇ္ဈာယ်သည်၊ ဧတေသု သဗ္ဗကိစ္စေသု-ဤအလုံးစုံသော ကိစ္စတို့ကြောင့်
လည်းကောင်း၊ ဥတ္တိယာ-ဥတ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒွိသု-၂ ကြိမ်ကုန်သော၊
ကမ္မဝါစာသု-ကမ္မဝါစာတို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်နိ-တို့သို့၊ အာပဇ္ဇိတွာ-
ရောက်ပြီး၍၊ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေ-တတိယကမ္မဝါစာ၏အဆုံး၌၊ ပါစိတ္တိယံ-
သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏။ [ဤသိက္ခာပုဒ်၌ အသက် ၂၀ တွက်ပုံကို
ပါတိမောက်ဘာသာ ဋီကာ၌ ပြထားပြီ၊ ပါဠိလျှောက်အဓိပ္ပာယ်ကား ထင်ရှားပြီ။

၂

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဦနဝိသတိဝဿံ-ယုတ်လျော့သော အနှစ် ၂၀ ရှိသော
ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ (အသက် ၂၀ မပြည့်သေးသောပုဂ္ဂိုလ်ကို)၊ ဥပသမ္မာဒနဝတ္ထုသ္မိံ-မြင့်မြတ်
သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ဦနဝိသတိ
ဝဿေ-သု၌၊ ဝေမတိကဿ-၍၊ (ဥပသမ္မာဒေန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ပရိပုဏ္ဏ
ဝိသတိဝဿေ-၌၊ ဦနကသညိနော-ယုတ်လျော့၏ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်
လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဥပသမ္မာဒေန္တဿစ-၏လည်း
ကောင်း၊) ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)၊ ဥဘယတ္ထ-၂ပါးစုံသော ဦနဝိသတိဝဿပုဂ္ဂိုလ်၊ ပရိပုဏ္ဏ
ဝိသတိဝဿပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ ပရိပုဏ္ဏသညိဿ-အနှစ် ၂၀ ပြည်၏ဟု အမှတ်ရှိသည်

ဖြစ်၍၊ (ဥပသမ္မာဒေန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ဥဗ္ဗတ္တကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ဥပသမ္မာဒေန္တနံ စ-လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဥိနဝိသတိဝဿတာ-ဥိနဝိသတိဝဿ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥိနကသညိတာ-ယုတ်လျော့ဟု အမှတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥပသမ္မဒနံ-စေခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ-ပညတ်တော်ကြောင့် အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၆။ **ထေယျသတ္တသိက္ခာပုဒ်** ဆဋ္ဌေ-၌၊ ရာဇာနံ-မင်းကို၊ [မင်း၏ဥစ္စာကိုပင် ဌာနူပစာရအားဖြင့် “ရာဇ” ဟု ခေါ်သည်၊] ဝဉ္စေတွာ ဝါ-လှည့်ပတ်ခိုးယူ၍သော်လည်းကောင်း၊ သုက္ကံ-အခွန်ကို၊ ပရိဟရိတုကာမာ-ရှောင်လွှဲလိုကုန်သည်၊ (ဟုတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) ကတကမ္မာစေ-ပြုအပ်ပြီးသော ခိုးမှုရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အကတကမ္မာစ-မပြုအပ်သေးသော ခိုးမှုရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ မဂ္ဂပ္ပဋိပန္နာ-ခရီးသွားကုန်သော၊ ယေစောရာ-အကြင်ခိုးသူတို့သည်၊ (သန္တိ)၊ တေသု-ထိုခိုးသူတို့၌၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ [ဘိက္ခုနောဝါဒဝဂ် သံဝိဇာန၌ ဤစကားမျိုး မပါသောကြောင့် “ဣဓ” ဟု ဆိုသည်၊] ထေယျသတ္တသညိနော-ထေယျသတ္တဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ တဿ-ထိုထေယျသတ္တ၏၊ ထေယျသတ္တဘာဝံ-ထေယျသတ္တ၏အဖြစ်ကို၊ ဥ တွာ-သိ၍၊ ဝါ-သိလျက်၊ [ထေယျသတ္တသညိနောကို ထပ်၍ ဖွင့်သည်၊] တေန-ထိုထေယျသတ္တနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ သံဝိဇာယ-တိုင်ပင်၍၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသောရဟန်း၏၊ သံဝိဇာနေ စ-တိုင်ပင် ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဂမနေစ-သွားခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဩဝါဒဝဂ္ဂေ-၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ အာပတ္တိဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဧကဒ္ဓါနမဂ္ဂံ-တစ်ကြောင်းတည်း အခွန်ရှည်သောခရီးကို၊ ပဋိပဇ္ဇနဝတ္ထသ္မိ-သွားခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ မနုဿေသု-တို့သည်၊ အသံဝိဒဟန္တေသု-မတိုင်ပင်ကုန်ဘဲ၊ သယမေဝ-မိမိကသာ၊ သံဝိဒဟိတွာ-၍၊ ဂစ္ဆန္တဿ-လည်းကောင်း၊ ထေယျသတ္တေ-၌၊ ဝေမတိကဿ-၍၊ (သံဝိဒဟိတွာ-၍၊ ဂစ္ဆန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အထေယျသတ္တေ-ထေယျသတ္တမဟုတ်သည်၌၊

ရာဇာနံ ဝဉ္စေတွာ။ ။မင်း၏ဥစ္စာဖြစ်သော တစ်စုံတစ်ခုကို ယူပြီးလျှင် “ယခုအခါ ထိုမင်းအား ပြန်မပေးတော့အံ့”ဟု ကြံ၍ ခရီးသွားသူကို “ရာဇာနံ ဝဉ္စေတွာ”ဟု ဆိုသည်၊ ဤရာဇာနံ ဝဉ္စေတွာဖြင့် ကတကမ္မကို ပြ၏၊ သုက္ကံ ပရိဟရိတုကာမာဖြင့် အကတကမ္မကို ပြသည်ဟု ကြံပါ။

ထေယျသတ္တ။ ။သဟ+အတ္ထေန(ဥစ္စာနှင့်) ယော ဝတ္တတိတိ သတ္တော၊ ထေယျ၌ ထေန ဓာတ်၊ တွာကို ယပြု၊ ဒွေဘော်လာ၊ နကို ချေ၊ ထေယျ-ခိုး၍+ဂတော-သွားပြီး၊ သွားလတ္တံ့ဖြစ် သော+သတ္တော-ကုန်သည်အပေါင်းတည်း၊ ထေယျသတ္တော။

ထေယျသတ္တသညိနော-ခိုး၍လာသည့်ကုန်သည်၊ ခိုး၍သွားမည့်ကုန်သည်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (သံဝိဒဟိတွာ-၍၊ ဂစ္ဆန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဝေမတိ ကဿ-ဖြစ်၍၊ (သံဝိဒဟိတွာ ဂစ္ဆန္တဿ စ)၊ ဒုက္ကမံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ (အထေယျ သတ္တေ-၌)၊ အထေယျသတ္တသညိဿ-၍၊ (သံဝိဒဟိတွာ ဂစ္ဆန္တဿ)၊ အသံဝိဒဟိတွာ ဝါ-မတိုင်ပင်မူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ကာလသင်္ကေတေန ဝါ-အချိန်ကာလ ချွတ်ယွင်းခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အာပဒါသုဝါ-ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ (သံဝိဒဟိတွာ) ဂစ္ဆန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (သံဝိဒဟိတွာ-၍၊ ဂစ္ဆန္တာနံ စ-၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိံ (ဟောတိ)၊ ထေယျသတ္တဘာဝေါ- ထေယျသတ္တ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဇာနနံ - ထေယျသတ္တဟု သိခြင်း လည်းကောင်း၊ သံဝိဓာနံ-လည်းကောင်း၊ အဝိသင်္ကေတေန-မချွတ်မယွင်းသဖြင့်၊ ဂမနံ-လည်း ကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၇။ သံဝိဓာန သတ္တမံ-ကို၊ ပေ၊ မာတုဂါမေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ ဧကဒ္ဓါနမဂ္ဂံ- တစ်ကြောင်းတည်း အခွန်ရှည်သောခရီးကို၊ ပဋပဇ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ- သွားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤ သိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ ဘိက္ခုနီယာ သဒ္ဓိံ သံဝိဓာန သိက္ခာ ပဒေ-ဘိက္ခုနီယာ သဒ္ဓိံ သံဝိဓာန သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝါ-ဘိက္ခုနီနှင့် အတူ တိုင်ပင်၍ သွားခြင်းကြောင့် ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနဝ-ဖြင့်ပင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ဣတိ-တည်း။ ။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၈။ အရိဋ္ဌ အဋ္ဌမေ-၌၊ (အတ္ထော-ကို၊ ဧဝံ-ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏)၊ (ယေ- သိက္ခာပုဒ် အကြင်တရားတို့သည်၊ သဂ္ဂမောက္ခာနံ-နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်၊ နိဗ္ဗန်တို့၏၊ အန္တရာယံ-ကို၊ ကရောန္တိ-ပြုတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ (တေ-တို့သည်)၊ အန္တရာယိကာ-တို့ မည်၏၊ တေ-ထိုအန္တရာယိကဓမ္မ-

အသံဝိဒဟိတွာ စသည်။ ။ အသံဝိဒဟိတွာဖြင့် မတိုင်ပင်ဘဲ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် သွားရာ ဝယ် ရထား၊ သင်္ဘော၌(ဘိန်းချသူများနှင့်ဆုံစည်းမိခြင်းကဲ့သို့) ဆုံစည်းမိသူများကို ယူ၊ “နက်ဖြန် သွားစို့”ဟု တိုင်ပင်ပြီး၍ ယနေ့သွားသူကို “ကာလဝိသင်္ကေတဖြင့် သွားသူ”ဟု ဆိုသည်။

မာတုဂါမေန။ ။ ဤမာတုဂါမ အရ၌ ဘိက္ခုနီသံဃာတစ်ဖက်၌သာ ရဟန်းဖြစ်ပြီးခါစ ဖြစ်သော ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာ ဘိက္ခုနီနှင့်သိက္ခမာန် သာမဏေမတို့လည်း ပါဝင်ကြ၏။ သို့သော် ထိုဘိက္ခုနီ၊ သိက္ခမာန်၊ သာမဏေမတို့နှင့်အတူ သွားသင့်ရာသမယ၌ ဘိက္ခုနီသံဝိဓာန သိက္ခာပုဒ်အရ အတူသွားကောင်းသေး၏။ လူဝတ်ကြောင်မိန်းမနှင့်ကား အခါခပ်သိမ်း ချိန်းချက်၍ အတူ မသွားကောင်းဟု ထူးခြားပုံကို သိပါ။

အန္တရာယိကာ။ ။ အန္တရေ-သတ္တဝါသန္တာန်ဟူသော ခန္ဓာအစဉ်၏အကြား၌+အယတိ- ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ အန္တရာယော၊ ခန္ဓာအစဉ်၏ အကြား၌ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သော ဤဘဝ အကျိုးပဲ့၊ နောင်သံသရာ အကျိုးပဲ့များကို “အန္တရာယ” ဟု ခေါ်၏။ အန္တရာယေ + နိယုတ္တာ

တို့သည်။ ကမ္မကိလေသဝိပါကဥပါဒပညတ္တိဝိတိက္ကမနဝသေန-ကမ္မ၊ ကိလေသ၊
 ဝိပါက၊ ဥပါဒ၊ ပညတ္တိဝိတိက္ကမတို့၏အပြားအားဖြင့်၊ ပဉ္စဝိဓာ-ကုန်၏။ တေသု-
 ထို ၆ ပါးတို့တွင်၊ မုဒုကာနံ-နူးညံ့ကုန်သော၊ အတ္တရဏာဒိနံ-အခင်း အစရှိသည်
 တို့၏။ ဖဿောဝိယ-အတွေ့ကဲ့သို့၊ ဣတ္ထိသမ္ပဿောပိ-မိန်းမတို့၏ အတွေ့သည်
 လည်း၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ ဣတိ-သို့၊ မေထုနဝိတိက္ကမနေ-မေထုန်ကို လွန်ကျူးခြင်း၌၊
 ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ အဒိသ္မာ-မမြင်မှ၍၊ ပညတ္တိဝိတိက္ကမန္တရာယိကေ-ပညတ်တော်ကို
 ကျူးကျော်ခြင်းဟူသော အန္တရာယိကဓမ္မတို့ကို၊ သန္တာယ-ရည်ရွယ်၍၊ ယေ မေပေ၊
 အန္တရာယာယာတိ-ဟူ၍၊ (အရိဋ္ဌေန-အရိဋ္ဌရဟန်းသည်၊) ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊
 အနေက ပရိယာယေနာတိ-ကား၊ ကာမာ-ဝတ္ထု၊ ကိလေသာ ၂ ဖြာသော
 ကာမတို့သည်၊ အဋ္ဌိကကံလူပမာ-အရိုးစုဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏။ ဝါ-
 အရိုးစုနှင့်တူကုန်၏။ ဣတိ အာဒိဟိ-ဤသို့ အစရှိကုန်သော၊ အနေကေဟိ-
 များစွာကုန်သော၊ ကာရဏေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝုတ္တာ-
 ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။)

သော ဘိက္ခု ဘိက္ခုဟိတိ-ကား၊ ယေ-အကြင် ရဟန်းတို့သည်၊ ပဿန္တိ ဝါ-
 မြင်သော်လည်း မြင်ကုန်၏၊ သုဏန္တိဝါ-ကြားသော်လည်း ကြားကုန်၏၊ တေသံ-
 ထိုမြင်ကုန် ကြားကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ တိက္ခတ္ထံ-ကြိမ်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝတ္ထဗ္ဗော-
 ထိုက်၏၊ (ကိ)၊ အာယသ္မာ-အရှင်သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ မာ အဝစ-မပြောပါနှင့်၊
 [ပေယျာလကို သိက္ခာပုဒ်နိဿယအတိုင်း ဖော်၍ ပေးပါ၊ ပေ၊ တေ ဓမ္မေ-
 တို့ကို၊ ပဋိသေဝတော-မဲ့ဝဲသောရဟန်း၏၊ (တေ ဓမ္မာ-တို့သည်၊) အန္တရာယာယ-
 ဌာ၊ အလဉ္စ ပန-စွမ်းနိုင်ကုန်သည်သာ၊] ဣတိ-ဤသို့ ပြောဆိုထိုက်၏၊ ဧဝံ-
 သို့၊ ဝုတ္ထေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ အပုဋိနိသဇ္ဇန္တဿ-မစွန့်သောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ်-
 သည်၊ (ဟောတိ)၊ သုတွာ-ကြားရပါလျက်၊ အဝဒန္တာနမ္ပိ-မပြောဆိုသော
 ရဟန်းတို့၏လည်း၊ ဒုက္ကဋ်၊ (ဟောတိ)၊ ပုန-ဖန်၊ သဃဗဇ္ဈမ္ပိ-
 သံဃာ့အလယ်သို့သော်မှလည်း၊ အာကမ္မိတွာ-

အန္တရာယိကာ-အန္တရာယ်၌ ယှဉ်ကုန်သော၊ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ကုန်သောတရားတို့။
 [သဝ္ဋ၌ နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည် ၂ မျိုးလုံးကို ယူ၊ ထိုသဝ္ဋနှင့် မောက္ခသို့ မရောက်အောင်
 နှောင့်ယှက် တတ်သော တရား။]

အန္တရာယိက ၅ ပါး။ ။အန္တရာယိကမည်သော တရားတို့သည် ကမ္မ၊ ကိလေသ၊
 ဝိပါက၊ ဥပါဒ၊ ပညတ္တိဝိတိက္ကမအားဖြင့် ၅ ပါး ရှိ၏။ ထိုတွင် မာတုယာတက စသော
 အာနန္တရိယကံ ၅ ပါးသည် ကမ္မန္တရာယိက၊ ဘိက္ခုနီဒူသကနှင့် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံသည်
 (ရာဂ-ဒိဋ္ဌိ ကိလေသာ ဖြစ်၍) ကိလေသန္တရာယိက၊ ပဏ္ဍုက်၊ တိရစ္ဆာန်၊ ဥဘတောဗျည်းတို့၏
 ပဋိသန္ဓေဝိပါကံသည် ဝိပါကန္တရာယိက၊ အရိယာကို စွပ်စွဲကဲ့ရဲ့ခြင်းသည် ဥပါဒန္တရာယိက၊
 ဝိနည်းပညတ်တော်ကို ကျူးလွန်ခြင်းသည် ပညတ္တိဝိတိက္ကမန္တရာယိကတည်း၊ ဤမှနောက်၌၊
 အရဋ္ဌိရဟန်း၏အယူကို ပါဌ်လျှောက်အဓိပ္ပာယ်အတိုင်း ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌
 ပြထားပြီ။

ဆွဲငင်၍၊ တထေဝ-ထိုရှေးအတိုင်းပင်၊ ဝတ္ထဗ္ဗော-၏၊ တကြာပိ-ထိုသံဃာ့အလယ်၌လည်း၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ အပ္ပဋိနိသဇ္ဇနေ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဣတရေသံ-အခြားသော ရဟန်းတို့၏၊ အဝစနေစ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-သာ၊ ဧဝံ-ဤသို့ပြောအပ်ပါသော်လည်း၊ အပ္ပဋိနိသဇ္ဇန္တော-မစွန့်သော ရဟန်းကို၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဥတ္တိစတုတ္ထေန-ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာဖြင့် ပြုအပ်သော၊ ကမ္မေန-ကံဖြင့်၊ ယာဝတတိယံ-တိုင်အောင်၊ သမနုဘာသိတဗ္ဗော-အဖန်ဖန်ပြောဆိုထိုက်၏၊ အထ-ထိုသို့ ပြောရာ၌၊ အပ္ပဋိနိသဇ္ဇတော-သော၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဥတ္တိယာစ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒီဟိ-ကုန်သော၊ ကမ္မဝါစာဟိ စ-တို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ပါပိကာယ-ယုတ်မာသော၊ ဒိဌိယာ-အယူကို၊ အပ္ပဋိနိသဇ္ဇနဝတ္ထသ္မိ-မစွန့်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ (သမနုဘာသနကမ္မေ-သည်၊) အဓမ္မကမ္မေ-သည်၊ (သတိ-ဖြစ်လတ်သော်၊) (အပ္ပဋိနိသဇ္ဇန္တဿ-၏) တိကဒုက္ကဋ္ဌံ(ဟောတိ)၊ အသနုဘာသိယမာနဿ-ဉာတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် အဖန်ဖန် မပြောဆိုအပ်သည် ဖြစ်၍၊ (အပ္ပဋိနိသဇ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ပဋိနိသဇ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-ကုန်၍၊ အပ္ပဋိနိသဇ္ဇန္တနံ စ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဓမ္မကမ္မတာ-ဓမ္မကံ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [သမနုဘာသနကံ၏ ဓမ္မကံဖြစ်ခြင်း၊] သမနုဘာသနာ-ဉာတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် အဖန်ဖန်ပြောဆိုခြင်းလည်းကောင်း၊ အပ္ပဋိနိသဇ္ဇနံ-မစွန့်ခြင်းလည်းကောင်း၊ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။ [သမနုဘာသနကံဖြင့် မဆုံးမအပ်သည် ဖြစ်၍ မစွန့်သေးသော ရဟန်းကို “အသမနုဘာသိယမာနဿ” ဟု လည်းကောင်း၊ ထိုကံဖြင့် ဆုံးမအပ်သည် ဖြစ်၍ စွန့်သော ရဟန်းကို “ပဋိနိသဇ္ဇန္တဿ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။

၉။ ဥက္ခိတ္တသံဘောဂ နဝမေ-၌၊ တထာဝါဒိနာတိ-ကား၊ တထာဟံ ဘဂဝတာသိက္ခာပုဒံ ဓမ္မန္တိအာဒိဝါဒိနာ-တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံအစရိသော စကားကို ပြောလေ့ရှိသော၊ (ဘိက္ခုနာ၌စပ်)၊ အကတာနုဓမ္မေနာတိ ဧတ္ထ-အကတာနုဓမ္မေနဟူသော ဤပါဌ်၌၊ အာပတ္တိယာ-အာပတ်ကို၊ အဒဿနေဝါ-မရှိခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အပ္ပဋိကမ္မေဝါ-မကုစားခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပါပိကာယ-ယုတ်မာသော၊ ဒိဌိယာ-အယူကို၊ အပ္ပဋိနိသဂ္ဂေဝါ-မစွန့်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မေန-ဟုတ်မှန်သောသဘောဖြင့်၊ ဝိနယေန-စောဒနာသာရဏာဝိနည်းဖြင့်၊ ဥက္ခိတ္တကဿ-နှင့်ထုတ်အပ်ပြီးသော ရဟန်းကို၊ (ဩသာရဏာ၌စပ်)၊ တစ်နည်း၊ ဥက္ခိတ္တကဿ-နှင့်ထုတ်အပ်ပြီးသော ရဟန်း၏၊ (အနုလောမဝတ္တံ၌စပ်)၊ အနုလောမဝတ္တံ-ဥက္ခိတ္တကကံအားလျော်သော

ကျင့်ဝတ်ကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ ကတာ-ပြုအပ်သော၊ ဩသာရဏာ-သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းခြင်းကို၊ အနုဓမ္မော-အနုဓမ္မဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏အပေါ်၊ ဩသာရဏသင်္ခါတော-သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းခြင်းဟုဆိုအပ်သော၊ သော အနုဓမ္မော-ထိုအနုဓမ္မကို၊ န ကတော-မပြုအပ်၊ အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ အကတာနုဓမ္မော နာမ-မည်၏၊ တာဒိသေန-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ရဟန်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

သံဘုဠေယျဝါတိ-ကား၊ အာမိသသမ္ဘောဂံဝါ-အာမိသကို အတူတကွ သုံးစွဲခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မသမ္ဘောဂံဝါ-ဓမ္မကို အတူတကွသုံးစွဲခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကရေယျ-ပြုအံ့၊ သံဝသေယျာဝါတိ-ကား၊ ဥပေါသထာဒိကံ-ဥပုသ်အစရှိသော၊ သံဃကမ္ပ-သံဃာ့ကံကို၊ ကရေယျ-အံ့၊ သဟဝါ သေယျံ ကပ္ပေယျာတိ-ကား၊ နာနူပစာရေဝိ-အထူးထူးသော ဥပစာရှိသည်သော်လည်းဖြစ်သော၊ [နာနူပစာရ၌ လူ့သာမဏေနှင့် သဟသေယျအာပတ် မသင့်သော်လည်း ဥက္ခိတ္တကနှင့် အတူ မအိပ်ကောင်းသောကြောင့် “နာနူပစာရေဝိ”ဟု ဂရဟာ ပီနှင့် ဆိုသည်၊] ဧကစ္ဆန္နေ-တူသော အမိုးရှိသော ကျောင်း၌၊ နိပဇ္ဇေယျ-အိပ်အံ့၊ တတ္ထ-ထိုသံဘုဠေ ယျဝါစသောပါ၌၊ အာမိသပရိဘောဂေ-အာမိသကို သုံးစွဲခြင်း၌၊ ဧကပယောဂေန-တစ်ကြိမ်တည်းသော ပယောဂဖြင့်၊ ဗဟူပိ-များသော အာမိသတို့ကိုလည်း၊ ဒေတောဝါ-ပေးသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဂဏှတောဝါ-ယူသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနော-၏) ဧက-တစ်ချက်သော၊ ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ၊ ဝိစ္ဆိန္ဒန-ပေးခြင်း၊ ယူခြင်းကြိယာကို ဖြတ်ခြင်းသည်၊ သတိ-ဖြစ်လတ်သော်၊ ပယောဂေ ပယောဂေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဓမ္မသမ္ဘောဂေ-၌၊ ပဒါဒိဟိ- ပဒ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊

အနုဓမ္မော။ ။ “အနု ရူပေါ-ဥက္ခေပနီယကံ အားလျော်သော+ဓမ္မော-ဝိနည်းတရား(ဝိနည်းကံ) တည်း၊ အနုဓမ္မော၊ တစ်နည်း၊ အနု(ပစ္စာ)-ဆိုင်ရာကျင့်ဝတ်ကို ကျင့်ပြီးသည်မှ နောက်၌+ ကာတဗ္ဗော+ဓမ္မော အနုဓမ္မော၊ ထိုအနုဓမ္မောဟူသည် သံဃာက ဥက္ခေပနီယကံဖြင့် အဖက် မလုပ်ဖို့ရန် ဖယ်ထုတ်ထားရာမှ ပြန်၍ သွင်းခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အနုဓမ္မော ဝုစ္စတိ ဩသာရဏာ”ဟု မိန့်သည်။ [အကတော+အနုဓမ္မော ယဿ (အကြင်သူ၏အပေါ်၌) ဣတိ အကတာနုဓမ္မော။

အနုလောမဝတ္ထံ။ ။ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ပဉ္စင်းခံမပေးရခြင်း၊ နိဿယည်းမပေးရခြင်းစသော ကျင့်ဝတ် ၁၈ ပါးကို အနုလောမဝတ်ဟု ခေါ်၏၊ ထိုဝတ်များကိုလည်းကောင်း၊ ဥက္ခေပနီယကံ ကံပြုပုံကိုလည်းကောင်း စူဠဝါ-ကမ္မက္ခန္ဓက၌ ရှုပါ။

သံဘုဠေယျ စသည်။ ။ဆွမ်းစသော အာ မိသကို မိမိက ပေးခြင်း၊ သူ့ဟာကို ယူခြင်းကို “အာမိသသဘောဂ-အာမိသကို အတူသုံးစွဲခြင်း”ဟု ခေါ်၏၊ ပါဠိတော်စသော ကျမ်းစာကို ဆရာလုပ်၍ ပို့ချပေးခြင်း၊ တပည့်လုပ်၍ (ပို့ချပါရန် တောင်း၍) စာတက်ခြင်းကို “ဓမ္မသဘောဂ- ဓမ္မကို အတူသုံးစွဲခြင်း”ဟု ခေါ်၏၊ ဥပုသ်ကံစသော သံဃာ့ကံများကို ထိုဥက္ခိတ္တကရဟန်းနှင့် အတူပြုခြင်းသည် သံဝါသ မည်၏။

ဥဒ္ဓိသန္တဿဝါ-ဆရာလုပ်၍ ရွတ်ပြသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဥဒ္ဓိသာပေန္တဿဝါ-
တပည့်လုပ်၍ ရွတ်ပြစေသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနော-ရဟန်း၏၊) ပဒသော
ဓမ္မေ-ပဒသောဓမ္မသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ (အာပတ္တိ
ပရိစ္ဆေဒေါ-အာပတ်အပိုင်းအခြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊) သံဝါသေ-၌၊ ကမ္မပရိယော
သာနဝသေန-ကံပြီးဆုံးခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ (အာပတ္တိပရိစ္ဆေဒေါ-ကို၊ ဝေဒိ
တဗ္ဗော-၏၊) သဟသေယျာယ-သဟသေယျ၌၊ ဧကသ္မိ-တစ်ပါးသောရဟန်းသည်၊
နိပန္နေ-အိပ်ပြီးလတ်သော်၊ ဣတရဿ-အခြားရဟန်း၏၊ နိပဇ္ဇနပယောဂဝသေန-
အိပ်ခြင်း ပယောဂ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ အာပတ္တိပရိစ္ဆေဒေါ-အာပတ်အပိုင်းအခြား
ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အရိဋ္ဌေန-မည်သော၊ ဘိက္ခုနာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊
သံဘုဉ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ-သုံးစွဲခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပေ၊ ဥက္ခိတ္တကေ-
ဥက္ခိတ္တကရဟန်း၌၊ ဝေမတိကဿ-ဖြစ်သောယုံမှားခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍၊ (သမ္ဘော
ဂါဒိ-သမ္ဘောဂအစရှိသည်ကို၊ ကရောန္တဿ-ပြုသောရဟန်း၏သော်လည်းကောင်း၊)
အနုက္ခိတ္တကေ-ဥက္ခိတ္တက မဟုတ်သော ရဟန်း၌၊ ဥက္ခိတ္တကသညိနော-ဥက္ခိတ္တက
ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (သမ္ဘောဂါဒိ-ကို၊ ကရောန္တဿစေဝ-၏လည်းကောင်း၊)
ဝေမတိကဿ-ဖြစ်၍၊ (သမ္ဘောဂါဒိ ကရောန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ဒုက္ကဋ်၊
ဟောတိ၊ ဥဘောသု-ဥက္ခိတ္တက၊ အနုက္ခိတ္တက ၂ ပါးစုံတို့၌၊ အနုက္ခိတ္တကသညိဿ-
ဥက္ခိတ္တက မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (သမ္ဘောဂါဒိ ကရောန္တဿ)၊ ဩသာ
ရိတော-သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းအပ်ပြီ၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ တံ
ဒိဋ္ဌိ-ထိုအယူကို၊ ပဋိနိသဌော-စွန့်ပြီ၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဇာနန္တဿ-
သိသည်ဖြစ်၍၊ (သမ္ဘောဂါဒိ ကရောန္တဿ)၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-နံ၍၊ (သမ္ဘောဂါဒိ-
သမ္ဘောဂ အစရှိသည်ကို၊ ကရောန္တာနံ-ပြုကုန်သော ရဟန်းတို့၏လည်းကောင်း၊)
အနာပတ္တိ ဟောတိ၊ အကတာနုဓမ္မတာ-မပြုအပ်သေးသော အနုဓမ္မရှိသူ၏အဖြစ်
လည်းကောင်း၊ ဇာနနာ-အကတာနုဓမ္မဟု သိခြင်းလည်းကောင်း၊ သမ္ဘောဂါဒိ
ကရဏံ-သမ္ဘောဂ အစရှိသည်ကို ပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊
ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ-တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။

နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀။ ကဏ္ဍက ဒသမေ- ၌၊ သမဏုဒ္ဓေသောတိ- ကား၊ သာမဏေရော-
သိက္ခာပုဒ် သာမဏေသည်၊ (ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-ပြောဆိုအံ့၊) စရာတိ-
ကား၊ ဂစ္ဆ-သွားတော့၊ ပိရေတိ-ကား၊ အမာမက-ရတနာ
၃ ပါးကို မမြတ်နိုးတတ်သော၊ ပရ-ပြင်ပသူစိမ်း၊ ဟဲ့ လူပြီနိုး၊ ဝိနဿာတိ-ကား၊

ပိရေ။ ။ ပိရေသည် ပရနှင့် အနက်တူသော အာလပနက္ခိပိတ်ပုဒ်တည်း၊ ထို့ကြောင့်
“ပရ-အမာမက” ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုပရကိုပင် “အမှောက် အနန္တတ္တိကဘူတ” ဟု မှီကာ ဖွင့်သည်။

နဿ-ပျက်စီးလေတော့၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ တံ-သင့်ကို၊ န ပဿာမ-ငါတို့ မမြင်ကြရကုန်၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်သို့၊ ဂစ္ဆ-သွားတော့၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ တထာ နာသိတန္တိ ဧတ္ထ-တံဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (လဗ္ဗမာနာ-ကုန်သော) နာသနာ-နာသနာ တို့သည်၊ သံဝါသနာသနာ-သံဝါသနာသနာလည်းကောင်း၊ လိင်္ဂနာသနာ-လည်း ကောင်း၊ ဒဏ္ဍကမ္မနာသနာ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ တိဿော-၃ ပါးတို့ တည်း၊ တတ္ထ-ထို ၃ ပါးတို့တွင်၊ အာပတ္တိယာ အဒဿနာဒီသု-အာပတ်ကို မရှုခြင်း အစရှိသည်တို့ကြောင့်၊ ဥက္ခေပနာ-နှင်ထုတ်ခြင်းသည်၊ သံဝါသနာသနာ နာမ- နာ မည်၏၊ ဝါ-ကံကြီးကံငယ်ဟူသောသံဝါသကို ဖျက်ဆီးခြင်း မည်၏၊ ဒုသကော- ဖျက်ဆီးတတ်သော သာမဏေကို၊ နာသေတဗ္ဗော-ပျက်စီးစေထိုက်၏၊ ဝါ-အသွင် ကိုဖျက်၊ လူထွက်စေထိုက်၏၊ [အခြားသာမဏေ၌ မေထုန်ကျင့်သော သာမဏေကို “ဒုသက”ဟု ဆိုသည်၊] မေတ္တိယံ-မေတ္တိယာ မည်သော၊ ဘိက္ခုနီ- ကို၊ [အရင်ဒဗ္ဗ ကို စွပ်စွဲသော ဘိက္ခုနီတည်း၊] နာသေထ- ပျက်စီးစေကြကုန်လော့၊ ဝါ-အသွင်ကို ဖျက်၊ လူထွက်စေကြကုန်လော့၊ ဣတိ အယံ-ဤဖျက်ဆီးခြင်းသည်၊ လိင်္ဂနာသနာ နာမ-မည်၏၊ ဝါ-အသွင်ကို ဖျက်ဆီးခြင်း မည်၏၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေ တေ အာဝုသော သမဏုဒ္ဓေသ န စေဝ သော ဘဂဝါ သတ္တာ အပဒိသိတဗ္ဗောတိ-အဇ္ဇတဂ္ဂေ၊ပေ၊ အပဒိသိတဗ္ဗောဟူသော၊ အယံ-ဤဖျက်ဆီးခြင်းသည်၊ ဒဏ္ဍကမ္မနာသနာ နာမ-မည်၏၊ ဝါ- ဒဏ်ပေးမှုဟူသော ဖျက်ဆီးခြင်း မည်၏၊ အယံ-ဤဒဏ္ဍကမ္မနာသနာ ကို၊ ဣမ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အဓိပ္ပေတာ-အလိုရှိအပ်၏၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ တထာ နာသိတန္တိ- ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

ဥပလာပေယျာတိ-ကား၊ ပတ္တံ-သပိတ်ကို၊ ဒဿာမိ-ပေးအံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ ပြော၍သော်လည်းကောင်း၊ စီဝရံ-သင်္ကန်းကို၊ ဒဿာမိ-အံ့၊ ဣတိဝါ-သော်လည်း ကောင်း၊ ဥဒ္ဓေသံ-ရွတ်ပြအပ်သော ပါဠိကို၊ ဒဿာမိ-ချပေးအံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ သော်လည်း ကောင်း၊ ပရိပုစ္ဆံ-အဖန်ဖန်မေးအပ်သော အဋ္ဌကထာကို၊ ဒဿာမိ- ချပေးအံ့၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့ ပြော၍သော်လည်းကောင်း၊ သင်္ဂဏေယျ-ခိုးမြှောက်အံ့၊ [ဤဝါကျများ၌ ဤသို့ ကြိယာ အသီး အသီး ထည့်၍ စပ်မှ အဓိပ္ပာယ်ရသည်၊]

“ယတ္ထ၊ပေ၊ဝုတ္တံ ဟောတိ”ကား စရ ပိရေ ဝိနဿ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်တည်း၊ “အမာမက (ဘုရား သာသနာတော်မှာ နေပါလျက်) ဘုရားကို မမြတ်နိုးသော၊ ပရ-ဟဲ့ ပြင်ပလူ”ဟု ပေးပါ။

တစ်နည်း။ ။“ပိရေတိ ဝါ ပရတောတိ ဣမိနာ သမာနတ္ထံ နိပါတပဒံ”ဟု ဋီကာတို့ (အဋ္ဌကထာမှ) တစ်မျိုးဖွင့်ကြသေး၏၊ ထိုအလို “ပိရေ-တခြားအရပ်သို့၊ စရ-သွားလော့”ဟု ပေး၊ “ဤအရပ်မှာ မနေနှင့်၊ ဝိနဿ-ငါတို့ ကွယ်ရာဝယ် ပျက်စီးလေလော့”ဟု ဆိုလိုသည်။

အဓိပ္ပေတာ။ ။“တထာနာသိတံ သမဏုဒ္ဓေသံ”ပါဌ်ဖြင့် အသွင်ဖျက်၍ လူထွက်စေခြင်း မဟုတ်ဘဲ သာမဏေအဖြစ်၌ တည်သေးကြောင်း သိသာရကား “ဒဏ်ပေးခြင်း”ဟူသော ဒဏ္ဍကမ္မနာသနာကိုသာ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုအပ်သည်-ဟူလို့။

ဥပဋ္ဌာပေယျာတိ-ကား၊ စုဏ္ဏမတ္တိကာဒိနိ-ရေချိုးဆပ်ပြာမှုန့်၊ မြေညက် အစရှိသည်တို့ကို၊ သာဒယန္တော-သာယာလျက်၊ [သာမဏေက ပေးမှု ပြုစုမှုကို သာယာလျက်-ဟူလို၊] တေန-ထိုသာမဏေသည်၊ ဝါ-ကို၊ အတ္တနော-မိမိအား၊ ဝါ-မိမိကို၊ ဥပဋ္ဌာနံ-လုပ်ကျွေးမှုကို၊ ကာရာပေယျ-ပြုစေအံ့၊ သမ္ဘောဂသဟသေယျာ-သမ္ဘောဂသဟ သေယျတို့သည်၊ အနန္တရသိက္ခာပဒေ-အခြားမဲ့သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယာဇေ-ဆိုအပ်ပြီး သော နည်းရှိကုန်သည်သာ၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အာပတ္တိ ပရိစ္ဆေဒေါပိ-အာပတ်အပိုင်းအခြားကိုလည်း၊ တသ္မိ-ထိုအခြားမဲ့သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တ နယေနေ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ကဏ္ဍကံ-ကဏ္ဍက မည်သော၊ သမဏုဒ္ဓေသံ-ကို၊ ဥပလာပနဝတ္ထုသ္မိ-ဖြားယောင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ အရိဋ္ဌသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တသဒိသမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်နှင့် တူသည်သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

သတ္တမော-သော၊ သပ္ပာဏကဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ သဟဓမ္မိက သဟဓမ္မိကဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမေ-၌၊ သဟဓမ္မိကံ ဝုစ္စမာနောတိ-သိက္ခာပုဒ် ဟူသော၊ ဣမဿ-ဤပုဒ်၏၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒုဗ္ဗစသိက္ခာပဒေ-၌၊ (မယာ) ဝုတ္ထော-ပြီ၊ ဧတသ္မိ သိက္ခာပဒေတိ-ကား၊ ဧတသ္မိ သိက္ခာပဒေ-၌၊ ယံ-အကြင်ကျင့်ဝတ်ကို၊ (တုမေဟိ-သင်တို့သည်)၊ ဝုတ္တံ-ပြောအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုကျင့်ဝတ်ကို၊ (ဘူတဂါမသိက္ခာပုဒ်၌ “ဘူတဂါမံကို မဃျက်အပ်” စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူအပ်သော အကျင့်မျိုးကို)၊ န တာဝ သိက္ခိဿာပိ-ကျင့်လိမ့်ဦးမည် မဟုတ်၊ ဣတိ အတ္ထော။ ပန-ကား၊ ပါစိတ္တိယန္တိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ အနာဒရိယဘယာ-မလေးမစားပြုသည်အတွက် အာပတ်မှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ လေသေန-အမြှက်အားဖြင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒန္တဿ-ပြောဆိုသော ရဟန်း၏၊ ဝါစာယ ဝါစာယ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ သိက္ခမာနေနာတိ-ကား၊ ဩဝါဒံ-အဆုံးအမကို၊ သိရဿ-ဦးခေါင်းဖြင့်၊ သမ္ပဋိစ္စိတ္တာ-ခံယူ၍၊ သိက္ခိတုကာမေနေ-ကျင့်လိုသည်သာလျှင်၊ ဟုတွာ-၍၊ အညာတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ အာဇာနိတဗ္ဗံ-မသိ၊ သိအောင် ပြုရာ၏၊ ပရိပုစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ ဣမဿ-ဤပုဒ်၏၊ အတ္ထော-အနက်

အနာဒရိယဘယာ လေသေန။ ။ အနာဒရကရဏေ ဘယာ၊ တတ္ထ (ထိုမရိုမသေပြုခြင်း၌) ပါစိတ္တိယဘာယာတိ အတ္ထော၊ လေသေန ဧဝံ ဝဒန္တဿာတိ-ဥဇုကံ န သိက္ခိဿာမိတိ အဝတွာ (ကျင့်လိမ့်မည်မဟုတ်ဟု တိုက်ရိုက်မပြောဘဲ) ယာဝ န အညံ ဘိက္ခုန္တိအာဒိနာ လေသေန (အမြှက်အားဖြင့်-ပရိယာယ်အားဖြင့်) ဝဒန္တဿ၊ မကျင့်ဘူးဟု တိုက်ရိုက်ပြောလျှင် အနာဒရိယ သိက္ခာပုဒ်အရ ပါစိတ်အာပတ် သင့်မည်စိုး၍ “န တာဝါဟံ၊ ပေ၊ ပရိပုစ္ဆာမိ”ဟု ဆုံးမသူကို သွယ်ဝိုက်သော စကားဖြင့် မလေးမစား ပြုသည်-ဟူလို။

အဓိပ္ပာယ်ကား၊ ကော-အဘယ်ပါနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပရိပုစ္ဆိတဗ္ဗံ-အဖန်ဖန် မေးရာ၏၊ ပရိပုစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ စိန္တေတဗ္ဗံ-ကြံစည်စဉ်းစားရာ၏၊ တုလယိတဗ္ဗံ-နှိုင်းချိန်ရာ၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ ဆန္ဒ-ကို၊ (ဖွားဖက်တော် အရှင်ဆန္ဒကို ဆိုသည်) အာရဗ္ဗ-၍၊ ဧဝံ-သို့၊ (န တာဝါဟံ အာဝုသော ဧတသ္မိံ သိက္ခာပဒေ သိက္ခိဿာမိ အစရှိသည်ဖြင့်)၊ ဘဏနဝတ္ထုသ္မိံ-ပြောခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ ၊ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နေ-လူ့သာမဏေ၌၊ ဝါ-လူ့သာမဏေကို ပြောရာ၌၊ တိကဒုက္ကဋ်၊ ဥဘောဟိပိ-၂ ပါးကုန်သော ဥပသမ္ပန္န၊ အနုပသမ္ပန္နတို့သည်လည်း၊ (ဝုစ္စမာနဿ၌ စပ်)၊ ဣဒံ-ဤအမှုသည်၊ သလ္လေခါယ-သလ္လေခအကျိုးငှာ၊ န (ဟောတိ)-မဖြစ်၊ ဣတိအာဒိနာ-သော၊ နယေနေဝ-ပင်၊ အပညတ္တေန-ဝိနည်းပညတ်တော်မဟုတ်သော သုတ္တန် အဘိဓမ္မာ၌ လာသောစကားဖြင့်၊ ဝုစ္စမာနဿာပိ-ပြောဆိုအပ်သည် ဖြစ်၍လည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒတော-ပြောသောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ (ဟောတိ)၊ [“ဣဒံ န သလ္လေခါယ” စသည်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အနာဒရိယသိက္ခာပုဒ်၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ထို သိက္ခာပုဒ်နှင့်တူသောကြောင့်ပင် “နယေနေဝ”ဟု ဧဝံဖြင့် ဆိုသည်။] ဇာနိဿာမိ-သိအောင်ပြုပါအံ့၊ သိက္ခိဿာမိ-ကျင့်ပါအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဏန္တဿ-ပြန်ပြောသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥဗ္ဘတ္တကာဒိနံ-၍၊ (ဘဏန္တာနံစ-တို့၏လည်းကောင်း) အနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-၏၊ ဝါ-က၊ ပညတ္တေန-ဝိနည်းပညတ်တော်ဖြင့်၊ ဝစနံ-ပြောဆိုခြင်းလည်းကောင်း၊ အသိက္ခိတုကာမတာယ-မကျင့်လိုသူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝစနံ-ပြန်ပြောခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၂။ ဝိလေခန ဒုတိယေ-၌၊ ဥဒ္ဓိဿမာနေတိ-ကား၊ အာစရိယေန-သည်၊ အန္တေ သိက္ခာပုဒ် ဝါသိကဿ-အနီးနေတပည့်အား၊ ဝုစ္စမာနေ ဝါ-ပြောဆိုပို့ချအပ်သော်လည်းကောင်း၊ သဇ္ဈာယဝသေန-သရဇ္ဈာယ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပရိဝတ္တိယမာနေဝါ-အဖန်ဖန်ဖြစ်စေအပ်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-စာပြန်သော်

ဥဒ္ဓိဿမာနေ။ ။မာနပစ္စည်း နှောင်းရာဝယ် ယပစ္စည်းသက်၍ “ဥဒ္ဓိဿ”ဟု ဖြစ်၏၊ ဒိသဓာတ်သည် ရွတ်ဆိုခြင်း အနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိသက်သက် (အဓိပ္ပာယ် မပြောဘဲ) ပို့ချရာ၌ ဆရာက တပည့်အား ရွတ်ပြသောအားဖြင့် ပို့ချအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ မည်သူမဆို စာပြန်သည့် အနေအားဖြင့် ရွတ်ဆိုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း “ဥဒ္ဓိဿမာန”ဟု ဆိုသည်။ [စာအုပ် ပေစာ မရှိသော ရှေးခေတ်၌ စာချလျှင် ဆရာက ရှေးဦးစွာ ရွတ်ပြရသည်။]

လည်းကောင်း၊ ခုဒ္ဒါနုဒ္ဒကေဟိတိ-ကား၊ ခုဒ္ဒကေဟိတ-ငယ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အနုဒ္ဒကေဟိတ-ထို့အောက် ငယ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (ဣမေဟိ သိက္ခာပဒေဟိ၌ စပ်)။

ယာဝဒေဝါတိ (ဧတံ)-ယာဝဒေဝဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ တေသံ-ထိုကုက္ကစ္စ အစရှိသည်တို့၏၊ သံဝတ္ထနမရိယာဒပရိစ္ဆေဒဝစနံ-ဖြစ်ခြင်း၏ အပိုင်းအခြားကို ပိုင်းဖြတ်ကြောင်းသဒ္ဒါတည်း၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ကိ ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ ဟိ-ခွဲ၊ ဧတာနိ-ဤခုဒ္ဒါနုဒ္ဒကသိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ (သံဝတ္ထန္တိစပ်)၊ ဝါ-တို့ကို၊ ယေ-အကြင် ရဟန်းတို့သည်၊ ဥဒ္ဒိသန္တိဝါ-ဆရာအဖြစ်ဖြင့်မူလည်း ရွတ်ပြကြကုန်၏၊ ဥဒ္ဒိသာပေန္တိ ဝါ-တပည့် အဖြစ်ဖြင့် မူလည်း ရွတ်ပြစေကြကုန်၏၊ သဇ္ဈယန္တိဝါ-စာအံသောအားဖြင့် မူလည်း သရဇ္ဈာယ်ကြကုန်၏၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ယာဝ-လောက်၊ ကပ္ပတိ န ခေါ-အပ်လေသလော၊ န ကပ္ပတိ န ခေါ-မအပ်လေသလော၊ ဣတိ-သို့၊

ခုဒ္ဒါနုဒ္ဒကေဟိ။ ။သံယာဒိသေသာဒိဟိ ခုဒ္ဒကေဟိ စေဝ၊ ထုလ္လစ္စယာဒိဟိ အနုဒ္ဒကေဟိ စ။ (ပါရာဇိကကို ထောက်၍ သံယာဒိသေသံသည် ခုဒ္ဒကသိက္ခာပုဒ်၊ ထုလ္လစ္စဦးသည် အနုဒ္ဒက သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ သံယာဒိသေသံကို ထောက်၍ ထုလ္လစ္စဦးသည် ခုဒ္ဒက၊ ပါမိတ်သည် အနုဒ္ဒက၊ ထို့အတူ အထက် အထက် ထောက်၍ အောက် အောက် သိက္ခာပုဒ်များကို ခုဒ္ဒက-အနုဒ္ဒက ဟု ခွဲပါ၊ အဆုံး၌ ဒုက္ကဋ်သည် ခုဒ္ဒက၊ ဒုဗ္ဘာသိတသည် အနုဒ္ဒက၊ ဤကား “သိက္ခာပဒေဟိ” ဖြင့် အာပတ်ကိုပါယူသော နည်းတည်း၊ တစ်နည်း- သိက္ခာပုဒ်ခေါင်းစဉ်အတိုင်း “သံယာဒိသေသံ သိက္ခာပုဒ်သည် ခုဒ္ဒက၊ အနိယတသည် အနုဒ္ဒက၊ အနိယတသည် ခုဒ္ဒက၊ နိသဂ္ဂိယပါမိတ် သည် အနုဒ္ဒက၊ အဆုံး၌ သေခံယသည် ခုဒ္ဒက၊ အဓိကရဏသမထသည် အနုဒ္ဒက”ဟုလည်း မှီကာတို့ ခွဲကြ၏။

သံဝတ္ထနံ ပေ၊ ဝစနံ။ ။ယာဝဒေဝကို “ယာဝ+ေဝ”ဟုခွဲ၊ ယာဝသည် မရိယာဒါဝမိ (လယ်ကို ကန်သင်းဖြင့် ပိုင်းခြားသကဲ့သို့) ပိုင်းခြားကန်သတ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ဧကား ထိုအနက်ကို မြစေခြင်း နိယမတ္ထ (သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ)အနက်ကို ဟောသည်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ၌ “ယာဝပဋိယာတာယ ဧဝ-ပယ်ဖျောက်နိုင်ရုံ အကျိုးငှာသာလျှင်”ဟု ပေးရသော ယာဝဒေဝ မျိုးတည်း၊ သံဝတ္ထနဟူသည် “ယာဝ ပေ၊ သံဝတ္ထန္တိ”မှ သံဝတ္ထနကြိယာတည်း။

ဆိလ္လိရင်းကား-- ဤခုဒ္ဒါနုဒ္ဒကသိက္ခာပုဒ်တို့သည် သင်အံနေသူတို့မှာ “ပြုစရာကိစ္စတိုင်း၌ အပ်လေသလား၊ မအပ်လေသလား”စသည်ဖြင့် တွေးတောကာ သံသယ ကုက္ကစ္စ စသည် ဖြစ်ရုံသာ အကျိုးရှိကြသည်၊ အခြားကောင်းကျိုးကို မဖြစ်စေနိုင်ကြပါ-ဟူလို။ [သံဝတ္ထနဿ+ မရိယာဒါ သံဝတ္ထနမရိယာဒါ၊ တာယ+ပရိစ္ဆေဒေါ သံဝတ္ထနမရိယာဒပရိစ္ဆေဒေါ၊ တဿ+ဝစနံ သံဝတ္ထနမရိယာဒပရိစ္ဆေဒဝစနံ။]

ဥဒ္ဒိသန္တိ စသည်။ ။မိမိတို့ဘာသာ ရွတ်ပြ(ပို့ချ)ခြင်းကို “ဥဒ္ဒိသန္တိ”ဟုလည်းကောင်း၊ တပည့်တို့က ရွတ်ပြဖို့ရန် တောင်းပန်ခြင်းကို “ဥဒ္ဒိသာပေန္တိ”ဟုလည်းကောင်း၊ နှုတ်တက် ဆောင်၍ စာအံခြင်းကို “သဇ္ဈယန္တိ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်၊ [အဓိ+ဣဓာတ်ဖြစ်၍ အာချာတ် ပုဒ်၌ “သဇ္ဈာ”ဟု ဒိယဖြင့် မရှိရ၊ ဣပစ္စည်းသက်ရာ၌သာ “သဇ္ဈာယ”ဟု ရှိရသည်။

ကား၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ယံ အနာစာရံ-အကြင် မလျောက်ပတ်သောအကျင့်ကို၊ အာစရိတွာ-ကျင့်ပြီး၍၊ အညာဏကေန-မသိခြင်းကြောင့်၊ အာပန္နဘာဝ်-အာပတ်သို့ ရောက်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဇာနာပေတုကာမော-သိစေလိုသည်၊ ဝါ-ထင်စေလိုသည်၊ (ဟုတွာ-၍) ဧဝံ-သို့၊ ဝါ-ကုဒါနေဝ ခေါ် အဟံ ဇာနာမိအစရှိသော ဤစကားကို၊ အာဟ-ပြောပြီ၊ တသ္မိံ အနာစာရေ-ထိုကျင့်အပ်ပြီးသော မလျောက်ပတ် သော အကျင့်ကြောင့်၊ [တသ္မိံ အနာစာရေ စိန္တေ၊] ယံ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပန္နော-ရောက်ခဲ့ပြီ၊ တဉ္စ ယထာဓမ္မော ကာရေတဗ္ဗောတိ-ကား၊ အညာဏကေန-မသိခြင်းကြောင့်၊ အာပန္နတ္ထာ-အာပတ်သို့ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မောက္ခော-အာပတ် မှလွတ်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဓမ္မောစ-သုတ္တန် အဘိဓမ္မတရားသည်လည်းကောင်း၊ ဝိနယောစ-ဝိနည်းလည်း ကောင်း၊ ဌိတော-တည်ရှိ၏၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တံ အာပတ္တိ-ထို အာပတ်ကို၊ ကာရေတဗ္ဗော-ပြုစေထိုက်၏၊ ဒေသနာဂါမိနိယာ-ဒေသနာဂါမိ အာပတ်အတွက်၊ ဒေသာပေတဗ္ဗော-ဒေသနာပြောစေထိုက်၏၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိယာ-ဝုဋ္ဌာနဂါမိအာပတ်အတွက်၊ ဝုဋ္ဌာပေတဗ္ဗော-အာပတ်မှ ထစေထိုက်၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဥတ္တရိ၊ ပေ၊ အာရောပေတဗ္ဗောတိ-ကား၊ ယထာဓမ္မကာရဏတော-တရားအားလျော်စွာ ပြုစေခြင်းထက်၊ ဝါ-တရားအားလျော်စွာ ကုစားစေခြင်းထက်၊ ဥတ္တရိ စ-အလွန်လည်း၊ တဿ တေ အာဝုသောတိအာဒိဝစနေဟိ-တဿ တေ အာဝုသော အစရှိသောစကားတို့ဖြင့်၊ နိန္ဒိတွာ-ကဲ့ရဲ့ပြီး၍၊ တဿ ပုဂ္ဂလဿ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏အပေါ်သို့၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မေန-ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့်၊ မောဟော-မောဟကံကို၊ အာရောပေတဗ္ဗော-တင်ထိုက်၏၊ [ထို ကံပြုပုံကို ဤ သိက္ခာပုဒ်၏

“အမုမာသေ အမုမာသေ”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်၊ ပါတိမောက် ရွတ်ပြသောအားဖြင့် ဥပုသ် ပြုခြင်းသည် လခွဲတိုင်းလည်း ဖြစ်၊ ထိုလခွဲလည်း (တစ်ခုကျော် ၂ ခုကျော် မဟုတ်) အစဉ် အတိုင်းလည်း ဖြစ်သည်-ဟူလို၊ [အနုသဒ္ဓေါ ပတိပါဠိအတ္ထံ အန္တော ကတွာ ဝိစ္ဆတ္ထဝါစကော-ပါစိတျာဒိယောဇနာ၊] ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌ကဲ့သို့ စာချ-စာအံခြင်းဟူသော ဥဒ္ဓိဿမာန မဟုတ်၊ ဥပုသ်နေ့၌ ဥပုသ်ပြုသောအားဖြင့် ရွတ်ပြသော (ပါတိမောက်ပြသော) ဥဒ္ဓိဿမာနတည်းဟု သိစေလို၍ “ဥပေါသထဝသေန”ဟု ဝိသေသန ပြုသည်။

ယထာ ဓမ္မော စသည်။ ။ဓမ္မော စ ဝိနယော စကို ထောက်၍ ဓမ္မသဒ္ဓါသည် ဝိနယ ၂မျိုးလုံးကို ဟော၏ဟု သိရ၏၊ “ယထာ”သဒ္ဓါသည် အနိယမအာကာရအနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် အနိယမအာကာရအနက်ဟော တထာကိုလည်း ထည့်ပါဟု သိစေလို၍ “တထာ” စသည်ကို ထည့်သည်၊ [ယထာနှင့် ဓမ္မောလည်း သမာသမဟုတ်၊ တစ်ပုဒ်စီသာ၊] ကာရေတဗ္ဗော ၏ ဝုတ္တကံကို “သော ဘိက္ခု”ဟု ထည့်ရမည်၊ တံ အာပတ္တိကား ကာရေ၌ ကရဓာတ်၏ အဝုတ္တကံတည်း။ [“ဒေသနာ၊ ပေ၊ ဝုဋ္ဌာပေတဗ္ဗော”ကား ကာရေတဗ္ဗော၏ အဓိပ္ပာယ်တည်း၊ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ကာရေတဗ္ဗော - ကုစားစေထိုက်၏”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် ပေးကြ သေး၏။]

ပဒဘာဇနီမှာ ရှု။] ကုဒံ တသ္မိ မောဟနကေ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ မောဟေ-မောဟကံကို၊ အာရောပိတေ-တင်အပ်ပြီးသော်၊ ဝါ-တင်အပ်ပြီးမှ၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ မောဟေတိ-တွေဝေစေအံ့၊ ဝါ-အထင်မှားစေအံ့၊ မောဟနကေ-သူတစ်ပါးကို တွေဝေစေတတ်သော၊ ဝါ-သူတစ်ပါးကို အထင်မှား စေတတ်သော၊ တသ္မိ ပုဂ္ဂလေ-၌၊ ကုဒံ ပါစိတ္တိယံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ မောဟေ- မောဟကံကို၊ အာနာရောပိတေ-မတင်အပ်သေးမီ၊ (ကုဒံ ပါစိတ္တိယံ-ကို) န (ဝေဒိတဗ္ဗံ)၊ ကုတိ အတ္ထော။

(ကုဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ မောဟနဝတ္ထုသ္မိ-တွေဝေစေခြင်းဟူသောအကြောင်း ကြောင့်၊ ပေ၊ (မောဟေ-မောဟကံသည်၊) အဓမ္မကမ္မေ-အဓမ္မကံသည်၊ (သတိ- သော်၊ ပုန, မောဟေန္တဿ-တွေဝေစေသော ရဟန်း၏) တိကဒုက္ကဋ်၊ မောဟေ- ကို၊ အာနာရောပိတေ-မီ၊ (မောဟေန္တဿ-၏) ဒုက္ကဋ်မေဝ-သာ၊ (ဟောတိ)၊ ယေန- အကြင်ရဟန်းသည်၊ (ပါတိမောက္ခံ-ကို) ဝိတ္ထာရေန-အကျယ်အားဖြင့်၊ န သုတံ- မကြားအပ်သေး၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဥနကဒ္ဒတ္တိက္ခတ္တံ-၂ ကြိမ် ၃ ကြိမ်အောက် ယုတ် လျော့သော အကြိမ် ပတ်လုံး၊ ဝိတ္ထာရေန-ဖြင့်၊ သုတံ-ပြီ၊ ယောစ- အကြင်ရဟန်းသည် လည်း၊ န မောဟေတုကာမော-တွေဝေစေခြင်းငှာ အလိုမရှိ၊ တေသံ-ထိုရဟန်း တို့၏လည်းကောင်း၊ ဥဗ္ဗတ္တကာဒိနံ-နိဗ္ဗိ၊ (မောဟေန္တာနံစ- တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ မောဟာရောပနံ-မောဟကံ ကို တင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ မောဟေတု ကာမတာ- တွေဝေစေလိုသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ [သိက္ခာပုဒ်၌ “နိသိန္နပုဗ္ဗံ ဒုတ္တိက္ခတ္တံ၊ ပါတိမောက္ခေ ဥဒ္ဓိဿမာနေ”ဟု ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်-ဟူလို၊] သုတဘာဝေါ-ကြားအပ်ပြီး၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ မောဟနံ- တွေဝေစေခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ကုတိ-တည်း။ ။တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၄။ ပဟာရ စတုတ္ထေ-၌၊ ပဟာရံ ဒဒေယျာတိ-ကား၊ ပဟရိတုကာမတာယ- သိက္ခာပုဒ် ပုတ်ခတ်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဟာရေ- ပုတ်ခတ်ခြင်းကို၊ ဒိန္နေ-ပေးအပ်ပြီးသော်၊ သစေပိ မရတိ- အကယ်၍မူလည်း သေစေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-ဤသို့ပင် သေပါသော်လည်း၊) ပါစိတ္တိယမေဝ-သာတည်း၊ (ကုဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ပဟာရဒါနဝတ္ထုသ္မိ-ပုတ်ခတ်မှုကို ပေးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နေ-၌၊ ဝါ-လူ၊ သာမဏေကို

မောဟေတိ။ ။မုဟ-ဝေစိတ္တေ၊ ကာရိတဏေပစ္စည်းဖြစ်၍ “တွေဝေစေ၏”ဟု ပေးရသည်။ “တွေဝေစေ”ဟူသည် သူတစ်ပါး၏စိတ်ကို “မသိလို့ ပြုရှာတာပဲ”ဟု အထင်မှားစေခြင်းတည်း။ ထိုသို့ အထင်မှားအောင် မသိ၍ ပြုဟန်ဆောင်ခြင်းကိုပင် “မိုက်ယောင်မှုခြင်း”ဟု ရှေးက အနက်ပေးကြသည်။ [မောဟေတိတိ မောဟနော၊ မောဟနောယေဝ မောဟနကော၊ သူတစ်ပါး ကို တွေဝေစေတတ်သော (သူတစ်ပါးကို တွေဝေသွားအောင် အထင်မှားသွားအောင်) မသိ၍ ပြုမိခဲ့ဟန်ဆောင်သောသော ပုဂ္ဂိုလ်။]

ပုတ်ခတ်ရာ၌၊ တိကဒုက္ကဋ်၊ ပန-ဆက်၊ ဝိရူပကရဏာဓိပ္ပာယေန-ဖောက်ပြန်သော အဆင်းရှိအောင် ပြုခြင်း၌ ဖြစ်သော အလိုရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဥပသမ္ပန္နဿပိ-ရဟန်း၏ သော်မှလည်း၊ (ပိသဒ္ဓါ သမ္ဘာဝနာဇောတက၊ အနုပသမ္ပန္နကို မဆိုထားနှင့်ဟု ဂရဟာကို ဆည်း၊) ကဏ္ဍာဒိစ္ဆေဒနေ-နားအစရှိသည်တို့ကို ဖြတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် မေဝ ဟောတိ၊ ပန-ကား၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ဝိဟေဌိယမာနဿ-ညှဉ်းဆဲအပ်သည်ဖြစ်၍၊ မောက္ခာဓိပ္ပာယဿ-လွတ်ခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ပဟာရ်-ကို၊ ဒေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဥဗ္ဘတ္တကာဒိနံ-နံ၍၊ (ပဟာရ် ဒေန္တာနံ စ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ကုပိတတာ-စိတ်ဆိုးသူ၏အဖြစ် လည်းကောင်း၊ န မောက္ခာဓိပ္ပာယတာ-လွတ်ခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိသူ၏အဖြစ် မဟုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-အား၊ ပဟာရဒါနံ-ပုတ်ခတ်မှုကို ပေးခြင်း လည်းကောင်း၊ ဣတိ-တည်း။ ။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၅။ တလသတ္တိက ပဉ္စမေ-၌၊ တလသတ္တိကံ ဥဂ္ဂိရေယျာတိ-ကား၊ ပဟာရ သိက္ခာပုဒ် ဒါနာကာရံ-ပုတ်ခတ်မှုပေးမည့် အခြင်းအရာကို၊ ဒေသေ န္တော-ပြလျက်၊ ကာယံ ဝါ-ကိုယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကာယပဋိဗ္ဗံ ဝါ-ကိုယ်နှင့်စပ်သော လက်နက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥစ္စာရေယျ-မြှောက်ပင့်အံ့၊ ဝါ-မိုးအံ့၊ ဝါ-ရွယ်အံ့၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဥဂ္ဂိရဏ ပစ္စယာ-မြှောက်ခြင်း မိုးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ၊ ပန-ဆက်၊ ဥဂ္ဂိရိတွာ-မြှောက်၍၊ ဝိရဒ္ဓေါ-ချော်လျက်၊ ပဟာရ်-ကို၊ သစေ ဒေတိ-အကယ်၍ ပေးမိအံ့၊ နပဟရိတုကာမတာယ-ပုတ်ခတ်ခြင်းငှာ အလိုမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒိန္နတ္တာ-ပေးအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ (ဟောတိ)၊ တေန ပဟာရေန-ထိုပုတ်ခတ်မိခြင်းကြောင့်၊ ဟတ္ထာဒိသု-လက်အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယံကိစ္ဆိ-အမှတ် မထား တစ်ပါးပါးသော အင်္ဂါသည်၊ ဘိဇ္ဇတိ-ကျိုးပဲ့ ပျက်စီးအံ့၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-သာ တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဝိရူပကရဏာဓိပ္ပာယေန။ ။ဝိရူပဿ-ဖောက်ပြန်သော ရုပ်အဆင်းရှိသူကို+ကရဏံ ဝိရူပကရဏံ၊ တသ္မိ+(ပဝတ္ထော)+အဓိပ္ပာယော ဝိရူပကရဏာဓိပ္ပာယော-ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက် ဖြစ်အောင် ပြုလိုခြင်း။

မှတ်ချက်။ ။တပ်မက်သောရာဂစိတ်ဖြင့် မာတုဂါမကို ပုတ်ခတ်လျှင် သံဃာဒိသေသံ၊ မိမိကို ရန်မူမည့် ရန်သူကို မြင်လျှင် “ဟေ့ အကောင်၊ အဲဒီက ရပ်၊ ရှေ့မတိုးခဲ့နှင့်”ဟု ပြောပါ လျက် တိုးလာလျှင် မိမိမှာ ရှိသော လက်နက်ဖြင့် ပုတ်ခတ်၍ သွားနိုင်၏၊ ထိုသို့ လွတ်မြောက် လို၍ ပုတ်ခတ်ခြင်းကြောင့် သေသွားသော်လည်း ဝကေစေတနာ မရှိရကား အနာပတ္တိ။ [တိရစ္ဆာနဂတာဒိနံ အသုစိကရဏာဒိနံ (မစင်စွန့်ခြင်းစသည်တို့ကို) ဒိသွာ ကုရိတွာ ဥဂ္ဂိရန္တဿ (မိုးသော-ရွယ်သော ရဟန်း၏) မောက္ခာဓိပ္ပာယောယေဝါတိ ဝဒန္တိ။

၆။ အမူလက ဆဋ္ဌေ-၌၊ အမူလကေနာတိ-ကား၊ ဒိဋ္ဌာဒိမူလဝိရဟိတေန-
 သိက္ခာပုဒ် မြင်ခြင်းအစရှိသော အကြောင်းရင်းမှကင်းသော၊ (သံဃာဒိ
 သေသေန၌စပ်၊) အနုဒ္ဓံသေယျာတိ-ကား၊ စောဒေယျ ဝါ-
 ကိုယ်တိုင်မူလည်း စောဒနာအံ့၊ စောဒါပေယျဝါ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း စောဒနာ
 စေအံ့၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ စုဒ္ဓိတကော-စောဒနာအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တင်္ခဏ
 ညေဝ-ထိုစောဒနာရာ ခဏ၌ပင်၊ မံ-ငါ့ကို၊ စောဒေတိ-စောဒနာ၏၊ ဣတိ-သို့၊
 သစေ ဇာနာတိ-အံ့၊ (စေသတိ)၊ စောဒကဿ-စောဒနာသောရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ၊
 (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အမူလကေန-အကြောင်းရင်းမရှိသော၊ ဝါ-အခြေအမြစ်
 မရှိသော၊ သံဃာဒိသေသေန-ဖြင့်၊ အနုဒ္ဓံသနဝတ္ထုသို့-စွပ်စွဲခြင်းဟူသောအကြောင်း
 ကြောင့်၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အာစာရဝိပတ္တိယာ ဝါ-အာစာရဝိပတ္တိဖြင့်
 သော်လည်းကောင်း၊ (အောက်အာပတ် ၅ ပုံဖြင့်)၊ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိယာ ဝါ-ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိဖြင့်
 သော်လည်းကောင်း၊ (အရိဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်လာအာပတ်ဖြင့်)၊ အနုဒ္ဓံသနေ-ကြောင့်၊
 ဒုက္ကဋ်၊ အနုပသမ္ပန္နေ-၌၊ ဝါ-လူ့သာမဏေကို စွပ်စွဲရာ၌၊ တိကဒုက္ကဋ်၊ တထာ
 သညိဿ-ထိုသို့ အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ [သံဃာဒိသေသံအာပတ်သင့်သူဟု အမှတ်
 ရှိ၍၊] (စောဒေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-နံ၍၊ (စောဒေန္တာနံစ-
 တို့ ၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-လည်းကောင်း၊
 သံဃာဒိ သေသဿ-၏၊ အမူလကတ-အကြောင်းရင်း
 မရှိသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနုဒ္ဓံသနာ-စွပ်စွဲခြင်းလည်းကောင်း၊
 တင်္ခဏဝိဇာနာ-ထိုစွပ်စွဲရာခဏ၌သိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
 ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇။ သဗ္ဗိစ္စ သတ္တမေ-၌၊ ကုက္ကုစ္စံ ဥပဒဟေယျာတိ-ကား၊ တွံ-သင်သည်၊
 သိက္ခာပုဒ် ဦးနဝိသတိဝသော- ယုတ်လျော့သော အသက် ၂၀ ရှိသည်၊
 (ဟုတွာ-၍၊) (ဥပသမ္ပန္နော)မညေ-ရဟန်းဖြစ်ခဲ့၏ဟု ထင်၏၊
 ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဘဏန္တော-လျက်၊ ဥပ္ပာဒေယျ-

တိကပါစိတ္တိယံ ။ ။ ဥပသမ္ပန္န၌ (၁) ဥပသမ္ပန္နသညီ၊ (၂) ဝေမတိက၊ (၃)
 အနုပသမ္ပန္နသညီ ဖြစ်၍ စွပ်စွဲခြင်း ၃ မျိုးကြောင့် ပါစိတ် ၃ ချက် သင့်၏၊ အနုပသမ္ပန္န၌
 ထို ၃ မျိုး ဖြစ်၍ စွပ်စွဲလျှင် ဒုက္ကဋ် ၃ ချက် သင့်၏။

ဥပဒဟေယျ။ ။ ပါစိတျာဒိယောဇနာ၌ ဥပပုဗ္ဗ-ဒဟဓာတ်သည်
 သကမ္မကဖြစ်သောကြောင့် အကမ္မက ပဒဓာတ်နောင် ကာရိတ်သွင်း၍ “ဥပ္ပာဒေယျ”
 ဖွင့်သည်ဟု ဆို၏၊ သို့သော် ဒဟ ဓာတ်သည် “ဒါဟ-ဓာရဏ”အနက်ကို ဟောရကား
 ဥပ္ပာဒနအနက်ကို ဟောဖို့ မလွယ်ချေ၊ ထို့ကြောင့် ဥပပုဗ္ဗ ဓာတ်ဖြင့်
 “ဝိဒဟတိ”စသည်ကဲ့သို့ ပြီးစေသင့်မည် ထင်သည်၊ “ဥပ္ပာဒေယျ လည်း အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သာ”ဟု
 ကြံပါ။ [“မညေတိ တက္ကယာမိ (ကြိမိ၏)”-ဋီကာ၊ အာဒိဖြင့် “ဝိကာလေ မညေ
 တယာဘုတ္တံ-သင်သည် နေလွဲမှ စားအပ်ပြီဟု ထင်၏၊ မနွဲ့ မညေ တယာ ပီတံ၊ မာတုဂါမေန
 သဒ္ဓိ ရဟော မညေ တယာ နိသိန္နံ”စသည်ကို ယူပါ။]

ဖြစ်စေအံ့၊ ဧဝံ-သို့၊ (ဥပ္ပာဒေန္တဿဌိစပ်)။ အညသ္မိ-အခြားသော၊ ဥပ္ပာဒနပစ္စယေ-
ကုက္ကုစ္စဖြစ်စေခြင်း၏အကြောင်းသည်။ အသတိ-မရှိလတ်သော်၊ ဝါ-မရှိပါပဲ၊
သန္တိစ္စ-သညာနှင့်တကွ စေ့ဆော်၍၊ ဥပ္ပာဒေန္တဿ-ဖြစ်စေသော ရဟန်း၏၊
ဝါစာယ ဝါစာယ-တိုင်း၌၊ ပါမိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို)၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နေ-
သာမဏေ၌၊ [အနုပသမ္ပန္နေတိ သာမဏေရေ၊ အ-သဒ္ဓါ သဒိသအနက်ဟော၊
ရဟန်းနှင့်တူသော “သာမဏေ၌”ဟူလို၊] ဝါ-သာမဏေကို ကုက္ကုစ္စဖြစ်စေရာ၌၊
တိကဒုက္ကဋ်၊ န ဥပ္ပာဒေတုကာမဿ-ကုက္ကုစ္စဖြစ်စေခြင်းငှာ အလိုမရှိသည်ဖြစ်၍၊
ကေဝလံ-သက်သက်၊ ဟိတေသိတာယ-စီးပွားကို အလိုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
တထာ-ထိုဦးနဝိသတိဝသော တံ့ မညေ အစရှိသောစကားကို၊ ဝဒန္တဿ-
၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနံ-န်၍၊ (ကုက္ကုစ္စံ-ကို၊ ဥပ္ပာဒေန္တနံ စ-
တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊
အဖာသုကာမတာ-မချမ်းသာခြင်းကို အလိုရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊
ကုက္ကုစ္စုပ္ပာဒနံ-ကုက္ကုစ္စကို ဖြစ်စေခြင်းလည်း ကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
သတ္တမသိက္ခပဒံ (သမတ္တံ)။

၈။ ဥပဿုတိ အဋ္ဌမေ-၌၊ ဝိဝါဒါပန္နနန္တိ-ကား၊ ဘဏ္ဍနကလဟေဟိ-မိမိတို့
သိက္ခာပုဒ် ဘက်တွင် တိုင်ပင်ခြင်း၊ ကိုယ်နှုတ်ထိပါး၍ ခိုက်ရန်ပြုခြင်း
တို့ဖြင့်၊ ဝိဝေဓိတံ-တိုးပွားစေအပ်သော၊ ဝိဝါဒါမိကရဏံ-သို့၊
အာပန္နာနံ-ရောက်ကုန်သော၊ (ဘိက္ခုနံ၌စပ်)၊ ဥပဿုတိန္တိ-ကား၊ သုတိသမိပံ-
တိုင်ပင်သံ၏အနီး၌၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌတ္တာ-တည်၍၊ တေသံ-ထိုရဟန်း
တို့၏၊ ဝစနံ-စကားသံကို၊ သောတု-ကြားခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်းသည်၊
ဟောတိ-၏၊ တတ္ထ-ထိုကြားလောက်ရာအရပ်၌၊ တိဋ္ဌေယျ-တည်အံ့၊ ဣတိအတ္ထော၊
တတ္ထ-ထိုကြားလောက်ရာအရပ်သို့၊ (ဂစ္ဆတော၌စပ်)၊ သောဿာမိ-နားထောင်အံ့၊
ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ စောဒေတုကာမတာယ-စောဒနာလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊

ဘဏ္ဍန ၊ပေ၊ ဝိဝေဓိတံ။ ။မိမိတို့ဘက်သားချင်း တိုင်ပင်မှုကို “ဘဏ္ဍန”ဟု ခေါ်၏၊
ကိုယ် နှုတ် ထိပါး၍ ငြင်းခုံရန် ရန်ဖြစ်မှုကို “ကလဟ”ဟု ခေါ်၏၊ ထို ၂ မျိုးမှ တိုးပွားလျှင်
အဓိကရဏသမထဖြင့် ငြိမ်းစေရသော ဝိဝါဒါမိကရဏံအဖြစ်သို့ ရောက်၏၊ ထို့ကြောင့်
“ဘဏ္ဍနကလဟေဟိ ဝိဝေဓိတံ ဝိဝါဒါမိကရဏံ”ဟု ဆိုသည်။

ဥပဿုတိ။ ။သုယတိ-ကြားအပ်၏၊ ဣတိ သုတိ(အသံ)၊ သုတိယာ+သမိပံ ဥပဿုတိ-
ကြားအပ်သောအသံ၏အနီး၊ ဤသို့ ဝိဂ္ဂဟပြုစေလို၍ “သုတိသမိပံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “ယတ္ထ၊ပေ၊
အတ္ထော”ကား သုတိသမိပံ၏ အဓိပ္ပာယ်တော်ဖွင့်တည်း၊ [တတ္ထ တိဋ္ဌေယျကို ကြည့်၍
ဥပဿုတိ ဟူသော အဗျယိဘောနောင် သို့ကို ချေ၊ ဥပဿုတိ၌ နိဂ္ဂဟိတံကား
ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ အပိုလာသော အာဝုတည်း၊] ဥပေစ္စ-ကပ်ရောက်၍၊ သုယုတိ
(နားထောင်အပ်၏) ဧတ္ထာတိ ဥပဿုတိ-ချောင်းမြောင်း ချဉ်းကပ်၍ နားထောင်အပ်ရာ
အရပ်၊ ဤသို့ မဏိကာများ တစ်နည်း ကြံကြသေး၏၊ ဤအလို အဗျယိဘော မဟုတ်၊
ကမ္မဓာရည်းသာ။

ဂစ္ဆတော-၏။ ပဒေ ပဒေ ဒုက္ကဋ်၊ တုရိတဂမနေပိ-အဆောတလျင် သွားခြင်း၌ လည်းကောင်း၊ [ရှေ့က သွားသူတို့၏ ပြောစကားကို ကြားလို၍ ခတ်မြန်မြန် လိုက်ခြင်း၊] ဩဟိယမာနေပိ-ပြန်ဆုတ်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ [နောက်က လိုက်လာ သူတို့၏ ပြောစကားကြားလို၍ နောက်သို့ ဆုတ်လာခြင်း၊] ဒေသဝ နယော၊ ပန-ဆက်၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတော-တည်သူသည်၊ သုဏာတိ- ကြားရ၏။ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ ဌိတဿ-တည်သောရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ၊ အတ္တနော-၏၊ ဌိတော ကာသံ-တည်ရာအရပ်သို့၊ အာဂန္တာ-လာ၍၊ တေသု- ထိုရဟန်းတို့သည်၊ မန္တယ မာနေသုပိ-တိုင်ပင်ကုန်သော်လည်း၊ ဥက္ကာသိတွာဝါ- ချောင်းဟန်၍သော်လည်း ကောင်း၊ အဟံ ဧတ္တာတိ-ဤအရပ်မှာ ငါရှိ၏ဟူ၍၊ ဝတွာဝါ-ပြောဆို၍သော်လည်း ကောင်း၊ ဇာနာပေတဗ္ဗံ-သိစေထိုက်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့ အသိပေးမှုကို၊ အကရော နန္ဒဿပိ-မပြုသော ရဟန်း၏လည်း၊ သဝနေ- နားထောင်ခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယ မေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ ဥပသုတိဌာနဝတ္ထုသို့-တိုင်ပင်သံ၏အနီး၌ တည်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နေ-၌၊ ဝါ-လူ၊ သာမဏေ၏ တိုင်ပင်သံကို ချောင်း၍ နားထောင်ရာ၌၊ တိကဒုက္ကဋ်၊ ဣမေသံ-ဤရဟန်းတို့၏၊ (ဝစနံ-ကို) သုတွာ-၍၊ ဩရမိဿာမိ-ရှောင်ကြဉ်အံ့၊ ဝိရမိဿာမိ-အထူးရှောင် ကြဉ်အံ့၊ ဝူပသမိဿာမိ-ငြိမ်းအေးအံ့၊ [“ဥပသမံ ဂမိဿာမိ”-ဋီကာ၊ “ဝူပသမေ သမိ”ဟု မရှိသောကြောင့် “ငြိမ်းအေးစေအံ့”ဟု မရေးရ၊] အတ္တာနံ-ကို၊ ပရိမော စေဿာမိ-လွတ်မြောက်စေအံ့၊ [မမ အကာရကဘာဝံ ကထေတွာ-မိမိ၏ ဘာမျှ မလုပ်ကြောင်း ပြောပြ၍၊ အတ္တာနံ ပရိမောစေဿာမိ၊] ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဂစ္ဆတော-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-နံ၍၊ (ဂစ္ဆန္တာနံစ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-အဖြစ်လည်းကောင်း၊ စောဒနာဓိပ္ပာယော-စောဒနာ ခြင်း၌ ဖြစ်သောအလိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-စောဒနာလိုခြင်းလည်းကောင်း၊ သဝနံ- နားထောင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ သိယာ-ရံခါ၊ ကိရိယံ-တည်း၊ သိယာ-ရံခါ၊ အကိရိယံ-တည်း၊ [သွားခြင်းသည် ကိရိယ၊ မိမိရှိရာသို့ သူတို့ တိုင်ပင်လာရာ၌ မိမိ ရှိကြောင်းကို အသိမပေးခြင်းသည် အကိရိယ၊] ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၉။ ကမ္မပ္ပဋိဗာဟန သိက္ခာပုဒ် နဝမေ-၌၊ ဓမ္မိကာနံ ကမ္မာနန္တိ-ကား၊ ဓမ္မေန-ဟုတ်မှန်သော ဝတ္ထုဖြင့်၊ ဝိနယေန-စောဒနာ၊ သာရဏာဝိနည်းဖြင့်၊ သတ္တု သာသနေန-မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမဖြစ်သော ပြည့်စုံ သော ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့်၊ ကတာနံ-နံသော၊ (ကမ္မာနံ၌စပ်)၊ အပလောကနကမ္မ- လည်းကောင်း၊ ဥတ္တိကမ္မ-လည်းကောင်း၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မ-လည်းကောင်း၊ ဥတ္တိ စတုတ္ထကမ္မ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ စတုန္တံ-နံသော၊ ဣမေသံ ကမ္မာနံ-ဤကံတို့ဖို့၊

[ဆန္ဒ ဒုတ္တံစပ်၊ ဤကံတို့ ပြုဖို့ရန် ဆန္ဒပေးပြီး၍-ဟူလို၊] တဩ-ထိုဓမ္မိကာနံ ကမ္မာနံ ဟူသောပါဌ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ သင်္ခေပတော-အကျဉ်းချုပ် အားဖြင့်၊ ကမ္မဝိနိစ္ဆယော-ကံအဆုံးအဖြတ်တည်း၊ တဩ-ထို ၄ ပါးသော ကံတို့တွင်၊ သမဂ္ဂဿ-သော၊ သံဃဿ-၏၊ အနုမတိယာ-ခွင့်ပြုချက်ဖြင့်၊ (သံဃာ၏ခွင့်ပြုခြင်း၊ တိုက်တွန်းခြင်းအားဖြင့်)၊ ရုစ္စတိ သံဃဿာတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-သံဃာတော်အား နှစ်သက်ပါ၏လောဟူ၍၊ (သာဝေတွာ၌ စပ်)၊ တံ တံ ဝတ္ထု-ထိုထို ဝတ္ထုကို၊ ကိတ္တေတွာ-ပြောဆိုပြီး၍၊ တိက္ခတ္ထံ-၃ ကြိမ်၊ သာဝေတွာ-ကြားသိစေ၍၊ (မေးမြန်း ၍)၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်သော၊ ကမ္မံ-ကံကို၊ အပလောကနကမ္မံ နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝါ-ခွင့်ပန်ကြောင်းကံ မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

ပန-ကား၊ သမဂ္ဂဿေဝ သံဃဿ-သမဂ္ဂသံဃာ၏ပင်၊ အနုမတိယာ-ဖြင့်၊ (ကတဗ္ဗံ၌စပ်)၊ ဧကာယ-တစ်ကြိမ်သော၊ ဥတ္တိယာ-ဥတ်ဖြင့်၊ ကတ္တဗ္ဗံ-သော၊ ကမ္မံ-သည်၊ ဥတ္တိကမ္မံ နာမ-၏၊ ဧကာယ-သော၊ ဥတ္တိယာစေ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ဧကာယ-သော) အနုဿာဝနာယစ-ကမ္မဝါစာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မံ နာမ၊ ဧကာယ-သော၊ ဥတ္တိယာ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ တိဟိ-ကုန်သော၊ အနုဿာဝနာဟိစ-တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ ဥတ္တိ စတုတ္ထကမ္မံ နာမ၊ တေသု-ထို ၄ ပါးသော ကံတို့တွင်၊ အပလောကနကမ္မံ-သည်။

ဓမ္မိကာနံ စသည်။ ။ဓမ္မော ဧတေသု အတ္တိတိ ဓမ္မိကာနိ-ဝိနည်းတရားရှိသောကံတို့၊ ဓမ္မေနာတိ-ဘူတေန ဝတ္ထုနာ(ထင်ရှားရှိသောဝတ္ထု)၊ ဝိနယေနာတိ-စောဒနာယ စေဝ သာရဏာယ စ (အာပတ်စသည်ဖြင့် အပြစ်တင်၍၊ ထိုအပြစ်ကို သတိမရလျှင် သတိပေးခြင်းဖြင့်)၊ သတ္တုသာသနေနာတိ-ဥတ္တိသမ္ပဒါယ စေဝ အနုဿာဝနသမ္ပဒါယစ (ဘုရားဆုံးမတော်မူအပ်တိုင်းသော ပြည့်စုံသော ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့်)။

သမဂ္ဂဿ သံဃဿ။ ။သီမဋ္ဌကသံဃံ သောစေတွာ ဆန္ဒာရဟာနံ ဆန္ဒံ အာဟရိတွာ ကတ္တဗ္ဗတ္တာ ကာယေန စေဝ ဝိတ္တေန စ ဧကီဘူတဿ-ခဏ္ဍသိမ်၊ မဟာသိမ် စသော သိမ်အတွင်းရှိ သံဃာများကို ဟတ္ထပါသ်စပ်အောင် သုတ်သင်ပြီး၍လည်းကောင်း၊ ဆန္ဒဆောင်ထိုက် သူများ၏ ဆန္ဒကို ဆောင်ယူပြီး၍လည်းကောင်း ပြုရသည့်အတွက် ကိုယ်စိတ် ၂ ပါးလုံး ညီညွတ်နေသော သံဃာ။

တံ တံ ဝတ္ထု။ ။ကံပြုခြင်း၏ အကြောင်းဝတ္ထုကို ရှေးဦးစွာ သံဃာအား ပြောပြပြီးမှ (ကဏ္ဍကသာမဏေသည် ဘုရားကို စွပ်စွဲနေပါသည်-စသည်ဖြင့် ကံပြုရခြင်း၏ အကြောင်း ဝတ္ထု ပြောပြီးမှ-ဟူလို) ထိုသို့ ပြောပြပြီးနောက် “သံဃာကို မေးပါ၏၊ ကဏ္ဍကသာမဏေကို ဖယ်ထုတ်ခြင်းသည် သံဃာအား နှစ်သက်ပါ၏လော”ဟု မြန်မာလိုဖြစ်စေ၊ “ရုစ္စတိ သံဃဿ ကဏ္ဍကဿ သာမဏေရဿ နိဿာရဏာ”ဟု ပါဠိလိုဖြစ်စေ ၄ ကြိမ် မေးပြီးမှ ပြုရသော ကံသည် အပလောကနကံ မည်၏၊ ထိုသို့ မေးသောအခါ အာလုံး ဆိတ်ဆိတ်နေလျှင် ကံအထမြောက်၏။

ဩသာရဏံ-ဩသာရဏဌာနလည်းကောင်း၊ နိဿာရဏံ-နိဿာရဏဌာနလည်းကောင်း၊ ဘဏ္ဍကမ္ပံ-ဘဏ္ဍကမ္ပဌာနလည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မဒဏ္ဍံ-လည်းကောင်း၊ ကမ္မ လက္ခဏံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပဉ္စ ဌာနာနိ-၅ ဌာနတို့သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏။ (၅ ဌာန ပြုရသည်-ဟူလို၊) တတ္ထ-ထို ၅ ပါးသော ဌာနတို့တွင်၊ ကဏ္ဍကသာမဏေရဿ-ကဏ္ဍကသာမဏေကို၊ နာသနာဝိယ-ဖျက်ဆီးခြင်းကိုကဲ့သို့၊ (နာသနာ-ဖျက်ဆီးခြင်း ကို၊ နိဿာရဏာတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-သံဃာ့ဘောင်မှ နှင်ထုတ်ခြင်းဟူ၍၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ-ထိုက်၏။) တာဒိသံယေဝ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော သာမဏေကို၊ (နှင်ထုတ်အပ်ပြီးသော သာမဏေကို-ဟူလို၊) သမ္မာ-စွာ၊ ဝတ္တန္တံ-ကျင့်သည်ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ပဝေသနာ-သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းခြင်းကို၊ ဩသာရဏာတိ-ဩသာရဏာ ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။ [တကယ်ကံပြုသောအခါ 'နိဿာရဏ'အမှုက အလျင်ကျသော်လည်း ဝါစာသိလိဋ္ဌ (စကားချောအောင်) အကျိုးငှာ ခေါင်းစဉ် တုန်းက ဩသာရဏကို အလျင်ပြခဲ့သည်။] ပဗ္ဗဇ္ဇာပေက္ခဿ-ရှုငုံအဖြစ်ကို ရှုငုံသူ၏၊ ဝါ- ရှင်လောင်း၏၊ ကေသစ္ဆေဒနာပုစ္ဆနံ-ဆံပင်ရိတ်ဖို့ရန် ပန်ပြောခြင်း သည်၊ ဘဏ္ဍကမ္ပံ နာမ-ဘဏ္ဍကမ္ပ မည်၏။

မုခရဿ-ကြမ်းတမ်းသော နှုတ်ရှိသော၊ ဘိက္ခု-အခြားရဟန်းတို့ကို၊ ဒုရတ္တ ဝစနေဟိ-မကောင်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော စကားတို့ဖြင့်၊ ဃဋ္ဌေန္တဿ-ထိပါးချုပ်ချယ်တတ်သော၊ ဘိက္ခုနော-ရဟန်း၏ (အပေါ်၌)၊ (ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္ပံ၌ စပ်)၊ ကုတ္တန္တာမော-သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ မုခရော-ကြမ်းတမ်းသောနှုတ်ရှိပါ၏၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဒုရတ္တဝစနေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဃဋ္ဌေန္တော-ထိပါးချုပ်ချယ်လျက်၊ ဝိဟရတိ-နေပါ၏၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ (ဝတ္တံ-ပြောဆိုခြင်းငှာ) ကုစ္ဆေယျ-အလိုရှိရာ၏၊ တံ-ထိုအလိုရှိအပ်သောစကားကို၊ ဝဒေယျ-ပြောဆိုရာ၏၊ ဝါ-ပြောဆိုပါစေ၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ ကုတ္တန္တာမော-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ နေဝ ဝတ္တဗ္ဗော-မပြောဆိုထိုက်ပါ၊ ဩဝါဒါနုဿသနီ-ဩဝါဒအနုဿသနီကို၊ န ကတ္တဗ္ဗော-ထိုက်ပါ၊ န ဩဝေဒိတဗ္ဗော-မဆုံးမထိုက်ပါ၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ဘန္တေ-အရှင်ဘုရားတို့၊ သံဃံ-ကို၊ ပုစ္ဆာမိ-မေးပါ၏၊ (ကိ-နည်း)၊ ကုတ္တန္တာမဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ ဗြဟ္မ ဒဏ္ဍဿ-ဗြဟ္မဒဏ္ဍကို၊ ဒါနံ-ပေးခြင်းသည်၊ သံဃဿ-အား၊ ရုစ္စတိ-နှစ်သက်ပါ၏၊ လော၊ ဣတိ-သို့၊ (ပုစ္ဆာမိ-၏) ဒုတိယမ္ပိ-လည်း၊ ပုစ္ဆာမိ-၏၊ ပေတတိယမ္ပိ ပုစ္ဆာမိ။

ဩသာရဏံ စသည်။ ။ ဩသာရေန္တိ သံဃမန္တံ၊ ဧတေနာတိ ဩသာရဏံ-သံဃာ့အလယ်သို့ သွင်းကြောင်းကံ၊ နိဿာရေန္တိ သံဃမာ ဧတေနာတိ နိဿာရဏံ-သံဃာမှ ဖယ်ထုတ်ကြောင်းကံ၊ ဘဏ္ဍကမ္ပံ-ဦးပြည်ခေါင်းတုံး၏အဖြစ်ကို+ကမ္ပံ-ပြုကြောင်းကံတည်း၊ ဘဏ္ဍကမ္ပံ-ရှင်လောင်းကို ဆံရိတ်ခါနီး၌ ကျောင်းတိုက်တွင်းရှိ သံဃာထံ ခွင့်ပန်ကြောင်းကံ၊ ဗြဟ္မံ-မြတ်သော+ဒဏ္ဍံ-နှိပ်ကွပ်ဆုံးမခြင်းတည်း၊ ဗြဟ္မဒဏ္ဍံ-ခြင်း၊ သဲဒဏ် ရေဒဏ် ပေးခြင်းမျိုး မဟုတ်ဘဲ၊ သူ-ဘာ-လုပ်လုပ်၊ ဘာပြောပြော၊ မဆုံးမဘဲ နေကြောင်းကံ၊ ထိုသို့ မဆုံးမဘဲ ပစ်ထားခြင်းသည် ဒဏ်ပေးခြင်းတစ်မျိုးပင်တည်း။

(ကိ-နည်း) ကုတ္တန္နာမဿ ၊ပေ၊ ရုစ္စတိ-လော၊ ကုတိ-သို့၊ (ပုစ္ဆာမိ)၊ ဧဝံ-ဤသို့
၃ ကြိမ်မေး၍၊ ကတ္တဗ္ဗံ-သော၊ ကမ္မံ-သည်၊ ဗြဟ္မဒဏ္ဍံ နာမ-၏။

ပန-ကား၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့အား၊ ဦရုံဝိဝရိတွာ ဒဿနာဒိ
ဝတ္ထုသု-ပေါင်ကို လှန်၍ ပြခြင်းအစရှိသော အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ ဘိက္ခဝေ-
တို့၊ သော ဘိက္ခု-ကို၊ ဘိက္ခုနီသံယေန-သည်၊ အဝန္တိယော-ရှိမခိုးထိုက်သူကို၊
ကာတဗ္ဗော-၏၊ ကုတိ ဧဝံ-သို့၊ ယံ အဝန္တိယကမ္မံ-အကြင် အဝန္တိယကံကို၊
အနညာတံ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုအဝန္တိယကံကို၊ (ကတ္တဗ္ဗံ၌ စပ်)၊ ဘိက္ခုနီဟိ-
တို့သည်၊ အယျေ-အရှင်မတို့၊ အသုကော နာမ-ဤအမည်ရှိသော၊ အယျော-
အရှင်သည်၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ အပ္ပသာဒနီယံ-မကြည်ညိုဖွယ်ကို၊ ဒဿေတိ-
ပြပါ၏၊ ဧတဿ အယျဿ-ဤအရှင်ကို၊ အဝန္တိယကရဏံ-ရှိမခိုးမှုကို
ပြခြင်းသည်၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-အား၊ ရုစ္စတိ-လော၊ ကုတိ ဧဝံ-သို့၊ ဥပဿယေ-
ဘိက္ခုနီတို့ ကျောင်း၌၊ နိသန္ဓာဟေဝ-နေကုန်လျက်သာလျှင်၊ ကတ္တဗ္ဗံ-၏၊
[ဤစကားဖြင့် သိမ်အတွင်း သွားဖွယ် မလိုဟု ပြသည်၊ ရှေ့၌ “တံ ဘိက္ခုနီဟိ”ဟု
ပါခဲ့ပြီးဖြစ်၍ “ဘိက္ခုနီဟိ” မလို၊] ဧဝရူပံ-သော၊ ကမ္မံ-ကံသည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊
တဿ-ထိုက်၏၊ ကမ္မံယေဝ-ကံသည်သာလျှင်၊ လက္ခဏံ-မှတ်သားအပ်သော
လက္ခဏာတည်း၊ ဩသာရဏာဒီနိ သံယာဘောင် သို့၊ သွင်းခြင်း
အစရှိသည်တို့သည်၊ န-မဟုတ်ကုန်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ကမ္မလက္ခဏန္တိ-ဟူ၍၊
ဝုစ္စတိ-၏။

စ-ဆက်၊ ကုဒံ ကမ္မလက္ခဏံ နာမ-ဤကမ္မလက္ခဏာ မည်သည်ကို၊ ဘိက္ခုနီ
မူလကံ-ဘိက္ခုနီလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အပိစ-
ထိုသို့ပင် ဘိက္ခုနီမူလကံ ဖြစ်၍ ပညတ်အပ်ပါသော်လည်း၊ ဘိက္ခုနမ္ပိ-ရဟန်း
ယောက်ျားတို့အတွက်လည်း၊ (ယသ္မာ-ကြောင့်)၊ လဗ္ဘတိ-ရအပ်၏၊ တသ္မာ-
ကြောင့်၊ ဘိက္ခုဟိပိ-တို့သည်လည်း၊ အစ္ဆန္တစိဝရကာဒိနံ-ဓားပြလူယူအပ်သော
သင်္ကန်းရှိ သော ရဟန်းအစရှိသူတို့အား၊ စိဝရာဒိနိ-သင်္ကန်းအစရှိသည်တို့ကို၊
ဒေန္တေဟိဝါ- ပေးလိုကုန်သော်လည်းကောင်း၊ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာနိ ဝါ-
သုံးဆောင်ထိုက်သည်လည်း

ကမ္မလက္ခဏံ။ ။ဩသာရဏာဒယော ဝိယ ကမ္မံ ဟုတွာ အညဉ္စ နာမံ န လဘတိ၊
ဩသာရဏစသည်၌ ကမ္မဟူသော နာမည်အပြင် ဩသာရဏ စသောနာမည်လည်း
ရသေး၏၊ ဤ၌ “ကမ္မ”အမည်သာ ရ၍ အခြား နာမည်အပို မရတော့-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့်
“ကမ္မမေဝ ဟုတွာ လက္ခယတီတိ ကမ္မလက္ခဏံတိ အတ္ထော-ကံသာလျှင် မှတ်သားအပ်သော
အမှတ် အသားဟု အနက်မှတ်၊ ကမ္မမေဝ+လက္ခဏံ ကမ္မလက္ခဏံ”ဟု ပြ။

စိဝရကာဒိနံ။ ။အစ္ဆန္တစိဝရကာဒိနံ၌ အာဒိဖြင့် ဇိဏ္ဏစိဝရ၊ နဌစိဝရ၊ ဂိလာန၊ ဗဟုဿတ၊
သံဃဘာရနိတ္ထရက (သံဃာတာဝန်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်) စသည် တို့ကိုလျှင်၊ စိဝရာဒိ၌ အာဒိဖြင့်
ဘေသဇ္ဇ၊ သေနာသန စသည်ကိုလျှင်။

ဖြစ်ကုန်သော၊ အပနေတဗ္ဗာနိဝါ-ဖယ်ရှားထိုက်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝတ္ထုနိ-
 ဝတ္ထုတို့ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တေဟိဝါ-သုံးဆောင်လိုကုန်သော်လည်းကောင်း၊ အပနေန္တေဟိ
 ဝါ-ဖယ်ရှားလိုကုန်သော်လည်းကောင်း၊ တထာရူပ-ထိုသို့ ကတိကဝတ် ပြုထိုက်
 သော သဘောရှိသော၊ ဓမ္မိက-တရားရှိသော၊ ကတိက-ကတိကဝတ်ကို၊ ကရော
 န္တေဟိဝါ-ပြုလိုကုန်သော်လည်းကောင်း၊ တိက္ခတ္ထု-၃ ကြိမ်၊ သာဝေတွာ-၍၊ အပ
 လောကနကမ္မ-ကို၊ ကာတဗ္ဗ-ထိုက်၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ သဗ္ဗ-သော၊ ဧတံ-ဤကံသည်၊
 ကမ္မလက္ခဏမေဝ-ကမ္မလက္ခဏာသို့သာ၊ ပဝိသတိ-ဝင်၏၊ ဣတိ-လျှင်၊ အပ
 လောကနကမ္မ-သည်၊ ပဉ္စဌာနာနိ-တို့သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏။

ပန-ကား၊ ဥတ္တိကမ္မ-သည်၊ ဩသာရဏ-ဩသာရဏဌာနလည်းကောင်း၊
 နိဿာရဏ-လည်းကောင်း၊ ဥပေါသထံ-လည်းကောင်း၊ ပဝါရဏ-လည်းကောင်း၊
 သမ္မုတိ-လည်းကောင်း၊ ဒါနံ-လည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဟံ-လည်းကောင်း၊ ပစ္စုက္ကမုနံ-
 လည်းကောင်း၊ ကမ္မလက္ခဏ-ကမ္မလက္ခဏဌာနလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊
 နဝဌာနာနိ-၉ ဌာနတို့သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ တတ္ထ-ထို ၉ ဌာနတို့တွင်၊ သုဏာတု မေ
 ဘန္တေ သံယောပေ၊ အာဂစ္ဆာဟိတိ ဝတ္ထဗ္ဗောတိ-ဝတ္ထဗ္ဗောဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဥပသမ္ပဒါ
 ပေက္ခဿ-ရဟန်းအဖြစ်ကို ရှင်သူကို၊ ဝါ-ရဟန်းလောင်းကို၊ ဩသာရဏာ-သံဃာ
 ဘောင်သို့ သွင်းခြင်းသည်၊ ဩသာရဏာ နာမ-မည်၏၊ [သုဏာတု မေ စသည်
 လွယ်ပြီ၊ ထူးရာလောက်ကိုသာ အနက်ပေးမည်၊] ဣတ္ထန္နာမော-ဤအမည်ရှိသူ
 သည်၊ ဣတ္ထန္နာမဿ-သော၊ အာယသ္မတော-၏၊ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော-ပါတည်း၊
 သော-ထိုရဟန်းလောင်းကို၊ မယာ-သည်၊ အနုသိဌော-သွန်သင်အပ်ပါပြီ၊
 သံဃဿ-၏၊ (ကမ္မ-ဩသာရဏကံသည်၊) ပတ္တကလ္လံ-သည်၊ ယဒိ(သိယာ)-အံ၊
 (ဧဝံသတိ-သော်၊) ဣတ္ထန္နာမော-ဤအမည်ရှိသော ရဟန်းလောင်းသည်၊
 အာဂစ္ဆေယျ-လာရာပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ဥတ်ထား၍၊ အာဂစ္ဆာဟိ-လာခဲ့လော့၊
 ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထဗ္ဗော-၏။

ဒေန္တေဟိ စသည်။ ။အတ္တိန္ဒြိယဝရပုဂ္ဂိုလ် စသည်အား သံဃိကသင်္ကန်းကို ပေးလိုသူ၊
 သံဃိကသင်္ကန်း စသောစားဖွယ်များကို စားလိုသူ၊ ကျောင်းဆောက်ဖို့ နေရာလို၍ သံဃိက
 သင်္ကန်းစသည်ကို ပယ်လိုသူတို့သည် ဤအပလောကနကံဖြင့် ခွင့်ပန်၍ ပေးရ၊ စားရ၊
 ပယ်ရသည်၊ ဤကံမျိုးကို သိမ်တွင်း သွားနေဖွယ်မလို၊ ဘိက္ခုနီများ၏ အပလောကနကံကဲ့သို့
 ကျောင်းရှိ သံဃာကုန် စု၍ ပြုရုံသာတည်း။

ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗ၊ အပနေတဗ္ဗ။ ။အမြစ်၊ အခေါက်၊ အရွက်၊ အညွန့်၊ အပွင့်၊ အသိတို့သည်
 ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗဝတ္ထုတည်း၊ ကျောင်းဆောက်မှု စသည်ကို ပြုခြင်းငှာ အရိပ်ကောင်းသော
 သို့မဟုတ် အသီး သီးသော သံဃိကသင်္ကန်းသည် အပနေတဗ္ဗတည်း။

ဝတ္ထဗ္ဗော။ ။“အာဂစ္ဆာဟိတိ ဝတ္ထဗ္ဗော”သည် ဥတ်၌ မပါ၊ အလွတ်ပြောရမည့်
 စကားသာ တည်း၊ ထို့ကြောင့် ပိုဟန်တူသည်၊ အချို့ကား “အာဂစ္ဆာဟိတိ ဝတ္ထဗ္ဗော”ကို
 ဌာနကရိုဏ်း ကျနအောင် ရွတ်ဆိုနေကြသေး၏၊ စဉ်းစားဖွယ်ပင်။

သုဏန္တု မေ အာယသန္တာပေဝပသမေယျာမာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဥဗ္ဗာဟိက
ဝိနိစ္ဆယေ-ဥဗ္ဗာဟိကဝိနိစ္ဆယ၌၊ ဝါ-သံဃာမှ ထုတ်နုတ်ရွေးချယ်အပ်သော ၂ ပါး
၃ ပါးတို့၏ ဆုံးဖြတ်ရာ၌၊ ဓမ္မကထိကဿ-ဓမ္မကထိကဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-
ကို၊ နိဿာရဏာ-သံဃာ့ဘောင်မှ နှင်ထုတ်ခြင်းသည်၊ နိဿာရဏာ နာမ-မည်၏။
[ဣတ္ထန္နာမော-သော၊ အယံ ဘိက္ခု-သည်၊ ဓမ္မကထိကော-ဓမ္မကထိကရဟန်း
တစ်ပါးတည်း၊ ဣမဿ-ဤဓမ္မကထိကရဟန်း၏၊ သုတ္တံ-ဒွေမာတိကာဟူသော
သုတ်သည်၊ နေဝ အာဂစ္ဆတိ-နှုတ်၌ မလာပါ၊ (န မာတိကာ အာဂစ္ဆတိ၊) သုတ္တ
ဝိဘင်္ဂေါ-သုတ်ကို ဖွင့်ကြောင်း ပဒဘာဇနီသည်၊ နော (အာဂစ္ဆတိ)-နှုတ်၌ မလာပါ။
သော-ထိုဓမ္မကထိကသည်၊ အတ္ထံ-အနက်ကို၊ အသလ္လက္ခေတွာ-မမှတ်သားမှု၍၊
ဗျဉ္ဇနစ္ဆာယာယ-သဒ္ဓါ၏အရိပ်အရောင်ဖြင့်၊ အတ္ထံ-ကို၊ ပဋိဗာဟတိ-တားမြစ်ပါ၏၊
အာယသန္တာနံ-တို့၏၊ (ကမ္ပံ-အဓိကရဏဝပသမနကံသည်၊) ပတ္တကလ္လံ ယဒိ
(သိယာ)၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ဣတ္ထန္နာမံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေတွာ-သံဃာ့
ဘောင်မှ ထွက်စေ၍၊ အဝသေသာ-န်သော၊ (မယံ-တပည့်တော်တို့သည်၊) ဣမံ
အဓိကရဏံ-ကို၊ ဝပသမေယျာမ-ငြိမ်းစေကုန်ရာ၏။]

သုဏာတု မေ၊ ပေ၊ ကရေယျာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဥပေါသထကမ္မဝသေန-
ဥပုသ်ကံ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဌပိတာ-ထားအပ်သော၊ ဥတ္တိ-သည်၊ ဥပေါသထော နာမ-
မည်၏၊ (ဥတ်အနက် လွယ်ပြီ၊) သုဏာတု မေ၊ ပေ၊ ပဝါရေယျာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-
ဤသို့၊ ပဝါရဏာကမ္မဝသေန-ပဝါရဏာကံ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဌပိတာ-သော၊ ဥတ္တိ-
သည်၊ ပဝါရဏာ နာမ၊ (ဥတ်အနက် လွယ်ပြီ၊) သုဏာတု မေ၊ ပေ၊
အနုသာသေယျာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အတ္တာနုဝါ-မိမိကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရံဝါ-
သူတစ်ပါးကိုသော် လည်းကောင်း၊ သမ္ပန္နိတုံ-သမုတ်ခြင်းငှာ၊ ဌပိတာ-သော၊ ဥတ္တိ-
သည်၊ သမ္မုတိ နာမ၊ [သံဃဿ-၏ (ကမ္ပံ-အနုသာသနသမ္မုတိကံသည်၊)
ပတ္တကလ္လံ ယဒိ သိယာ၊

ဗျဉ္ဇနစ္ဆာယာယ။ ။ အာပတ္တာဓိကရုဏ်း၌ ဥဗ္ဗာဟိကဝိနိစ္ဆယပြုသောအခါ ရွှေ ငွေခံသော
ရဟန်းအပေါ်၌ နိသဂ္ဂိယပါစိတ်အာပတ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ကြလျှင် ဓမ္မကထိကရဟန်းသည်
ဝိနည်း၌ မကျွမ်းကျင်ဘဲ သုတ္တန်၌သာ ကျွမ်းကျင်သောကြောင့် “ဇာတရူပရဇတပဋိဂ္ဂဟဏာ
ပဋိဝိရတော” ဟုသာ ရှိပါတယ်၊ “အာပတ်သင့်တယ်လို့ စာ မရှိပါ”ဟု သူသင်ထားသော
သုတ္တန်ပါဠိတော်လာ သဒ္ဓါ၏ အရိပ်အရောင်ဖြင့် “အာပတ်သင့်၏”ဟူသော အနက်ကို
တားမြစ်၏။

အခြား ဓမ္မကထိကတစ်ပါးကား ဒွေမာတိကာဟူသော သုတ်ကိုသာ ရ၍ (သိ၍) အကျယ်
ဝိဘင်္ဂကို မရသော (မသိသော)ကြောင့် တွဲလျားချ၍ ဝတ်သော ရဟန်း၏ အပေါ်၌ ဒုက္ကဋ်
အာပတ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်သောအခါ “ပရိမဏ္ဍလံ နိဝါသေဿာမိတိ သိက္ခာ ကရဏိယာ”ဟု
ပြုကျင့်ရမည့် အဖြစ်ကိုသာ ဆိုပါသည်၊ အာပတ်ဟု မဆိုပါ”ဟု ပြော၍ တားမြစ်သည်။
[အာပတ်သင့်ကြောင်းကား အကျယ် ဝိဘင်းကျမှ ပါသည်။]

(ဧဝံသတိ)။ ဣတ္ထန္နာမော-ဤအမည်ရှိသော ရဟန်းသည်၊ ဣတ္ထန္နာမံ-ဤအမည်ရှိသော ရဟန်းလောင်းကို၊ အနုသာသေယျ-သွန်သင်ရာပါ၏။]

သုဏာတု မေ၊ ပေ၊ ဒဒေယျာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ နိဿဋ္ဌစိဝရပတ္တာဒိနံ-စွန့်လွှတ်အပ်သော သင်္ကန်း သပိတ် အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒါနံ-ပေးကမ်းခြင်းသည်၊ ဒါနံ နာမ-မည်၏။ [ဤဥတံ၏အနက်ကို နိသဂ္ဂိယပါစိတ် ပဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်၌ ပေးခဲ့ပြီ။] သုဏာတု မေ၊ ပေ၊ သံဝရေယျာသီတိ-ဟူ၍၊ အာပတ္တိပ္ပဋိဂ္ဂဟော-အာပတ်ကို ခံယူခြင်းသည်၊ ပဋိဂ္ဂဟော နာမ-မည်၏။ [ဤဥတံနှင့် နောက်ပုဒ်များ၏ အနက်ကိုလည်း ပဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်၌ပင် ပေးခဲ့ပြီ။] သုဏန္တု မေ အာယသုန္တာ အာဝါသိကာ၊ ပေ၊ ပဝါရေယျာမာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ကတာ-သော၊ ပဝါရဏ ပစ္စုက္ကမုနာ-ပဝါရဏာကို အထက်သို့ ငင်ခြင်းသည်၊ ပစ္စုက္ကမုနာ နာမ-နာမည်၏။ [အာဝါသိကာ-အာဝါသိကဖြစ်ကုန်သော၊ အာယသုန္တာ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ (မေ-၏၊ ဝစနံ-ကို) သုဏန္တု-ပါကုန်၊ အာယသုန္တာနံ-တို့၏၊ (ကမ္မံ-ပဝါရဏာ ပစ္စုက္ကမုနကံသည်၊) ပတ္တကလ္လံ ယဒိ (သိယာ၊ ဧဝံသတိ) ဣဒါနိ-၌၊ ဥပေါသထံ-ဥပုသ်ကို၊ ကရေယျာမ-ပြုကုန်ရာပါ၏၊ ပါတိမောက္ခံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိသေယျာမ-ကုန်ရာ ပါ၏၊ အာဂမေ-လာလတ္တံ့သော၊ ကာလေ-တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အခါ၌၊ ပဝါရေ ယျာမ-ပဝါရဏာ ပြုကုန်ရာပါ၏။] တိဏဝတ္ထာရကသမထေ-တိဏဝတ္ထာရက သမထ၌၊ (ဤသမထကို သမထက္ခန္ဓက၌ ရှုပါ။) သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဥတ္တိ-သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဥတံလည်းကောင်း၊ ဧကေကသ္မိ ပက္ခေ-တစ်ခုခုသောဘက်၌၊ ဧကေကာ-တစ်ခု တစ်ခုသော၊ ဥတ္တိစ-ဥတံလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိဿောပိ-န်သော၊ ဥတ္တိယော-တို့သည်၊ ကမ္မလက္ခဏံ နာမ-မည်၏၊ ဣတိ-လျှင်၊ ဥတ္တိကမ္မံ-သည်၊ နဝဌာနာနိ-တို့သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏။

ဥတ္တိဒုတိယကမ္မံ-သည်၊ ဩသာရဏံ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ကမ္မလက္ခဏံ-ကမ္မလက္ခဏဌာနလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ သက္ကဌာနာနိ-တို့သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ တတ္ထ-ထိုဂူပါးသောဌာနတို့တွင်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ အလာဘာယ-လာဘ်မရခြင်းငှာ၊ ပရိသက္က နာဒိကေဟိ-အားထုတ်ခြင်း အစရှိကုန်သော၊ အဋ္ဌဟိ-န်သော၊ အင်္ဂေဟိ-တို့နှင့်၊

ပဝါရဏာပစ္စုက္ကမုနာ။ ။သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့၌ ပဝါရဏာမပြုနိုင်၍ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့သို့ ဆွဲငင်ခြင်း။ [ပဝါရဏာယ-ကို၊ ပတိ-တစ်ဖန်၊ ဥက္ကမုနာ (ဥဒ္ဓံကမုနာ) အထက်ကို (နောက်သို့) ဆွဲငင်ခြင်း။]

ပရိသက္ကနာဒိကေဟိ။ ။စတုနံ ပစ္စယာနံ အလာဘတ္တာယ ပယောဂကရဏာဒိကေဟိ၊ အာဒိပြင် “အနတ္တာ ပရိသက္ကန၊ အဝိသာယ ပရိသက္ကန၊ အက္ခောသန ပရိဘာသန၊ ဘိက္ခု ဘိက္ခုဟိ ဘေဒန၊ ဤ ၄ ပါးအပြင် ဗုဒ္ဓ-ဓမ္မ-သံဃ-အဝဏ္ဏဘာသန ၃ ပါးကို” ယူ၍ အင်္ဂါ တစ်ပါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ဥပါသကာကို (သူလှူသမျှပစ္စည်းကို မခံယူဖို့ရန်) ပတ္တနိက္ခုဇ္ဇနကံ ပြုနိုင်သည်။

သမန္တာဂတဿ-သော၊ ဥပါသကဿ-ဥပါသကာ၏အပေါ်၌၊ သံယေန-သံဃာသည်၊ အသမ္ဘောဂကရဏတ္ထံ-သုံးဆောင်ခြင်း မရှိအောင် ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပတ္တနိတ္တုဇ္ဇနဝသေန-သပိတ်မှောက်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ နိဿရဏာ-သံဃာ့ဘောင်မှ နှင်ထုတ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ဝတ္တန္တဿ-ကျင့်သော၊ တဿေဝ-ထိုဥပါသကာ၏အပေါ်၌ပင်၊ ပတ္တုတ္တုဇ္ဇနဝသေန-သပိတ်လှန်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဩသာရဏာစ-သံဃာဘောင်သို့ သွင်းခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ သာ-ထိုနိဿရဏာ၊ ဩသာရဏာကို၊ ခုဒ္ဒကက္ခန္ဓက-ခုဒ္ဒကဝတ္ထု က္ခန္ဓက၌၊ ဝဗ္ဗလိစ္ဆဝိဝတ္ထုသ္မိ-ဝဗ္ဗလိစ္ဆဝိဝတ္ထု၌၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ။

သီမာသမ္ပုတိ-သိမ်သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ တိစီဝရေန အဝိပ္ပဝါသသမ္ပုတိ-လည်းကောင်း၊ ဝါ-တိစီဝရ်နှင့် ကင်း၍ နေသည် မမည်လောက်အောင် သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ (ဒုတိယကထိနသိက္ခာပုဒ်လာ သမ္ပုတိတည်း။) သန္တတသမ္ပုတိ-လည်းကောင်း၊ ဝါ-သန္တတအသစ်ပြုနိုင်အောင် သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ (ဧဋ္ဌက လောမဝဂ်၊ ဆဗ္ဗဿသိက္ခာပုဒ်လာ သမ္ပုတိ။) ဘတ္တုဒ္ဓေသကသမ္ပုတိ-လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆွမ်းကို ညွှန်ပြတတ်သောရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သေနာသန ဂါဟပက (သမ္ပုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကျောင်းကို ယူစေတတ်သောရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဘဏ္ဍာဂါရိက(သမ္ပုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဘဏ္ဍာ တိုက်စိုးဟု သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ စီဝရပုဋိဂါဟက(သမ္ပုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-သံဃိကသင်္ကန်းကို ခံယူတတ်သော ရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ယာဂုဘာဇက(သမ္ပုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-ယာဂုကို ဝေဖန်တတ်သောရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဖလဘာဇက (သမ္ပုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-သစ်သီးကို ဝေဖန်တတ်သော ရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ခဇ္ဇဘာဇက (သမ္ပုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-ခဲဖွယ်ကို ဝေဖန်တတ်သောရဟန်းဟုသမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အပ္ပမတ္တကဝိသဇ္ဇက(သမ္ပုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-အနည်းငယ်ကို စွန့်တတ်သော ရဟန်းဟုသမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သာဋိယဂါဟပက(သမ္ပုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-မိုးရေခံသင်္ကန်းကို ယူစေတတ်သောရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပတ္တဂါဟပက(သမ္ပုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-သပိတ်ကို ယူစေတတ်သော ရဟန်းဟု

ဘတ္တုဒ္ဓေသက စသည်။ ။သံဃိကဆွမ်းကို အလှည့်ကျအားဖြင့် ညွှန်တတ်ချပေးတတ်သူသည် “ဘတ္တုဒ္ဓေသက”မည်၏။ သံဃိကကျောင်းအိပ်ရာနေရာကို ယူစေတတ်၊ ချပေးတတ်သူသည် “သေနာသနဂါဟပက” မည်၏။ သံဃိကဘဏ္ဍာ စုထားရာကျောင်း၌ စောင့်ရှောက် သူသည် “ဘဏ္ဍာဂါရိက” မည်၏။ သံဃိကအဖြစ်ဖြင့် လှူလာသော အဝတ်သင်္ကန်းများကို ခံယူသူသည် “စီဝရပုဋိဂါဟက”မည်၏။ သံဃိကပစ္စည်းဖြစ်သော အပ်-အပ်ချည် စသော အနည်းငယ်ကို တောင်းလာသူ ရဟန်း၊ သာမဏေတို့အား ပေးစွန့်သော ရဟန်းသည် “အပ္ပမတ္တကဝိသဇ္ဇက”မည်၏။ သံဃိကမိုးရေခံသင်္ကန်းကို ခံယူစေတတ် ပေးတတ်သူသည် “သာဋိယဂါဟပက” မည်၏။

သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အာရာမိကပေသက(သမ္မုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-
အာရာမိစောင့်တို့ကို စေခိုင်းတတ်သော ရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊
သာမဏေရပေသကသမ္မုတိ-လည်းကောင်း၊ ဝါ-သာမဏေတို့ကို စေခိုင်းတတ်
သောရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတာသံ သမ္မုတိနံ-တို့၏။
ဝသေန-ဖြင့်၊ သမ္မုတိ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

ကထိနစိဝရမတကစိဝရဒါနဝသေန-ကထိနံသင်္ကန်းကို ပေးခြင်း၊ သေသူ၏
သင်္ကန်းကို ပေးခြင်းတို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဒါနံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ကထိနဒ္ဓါရဝသေန-
ကထိနံနုတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဥဒ္ဓါရော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ကုဋ္ဌိဝတ္ထုဝိဟာရဝတ္ထု၊
ဒေသနာဝသေန-ကုဋ္ဌိနေရာကို ညွှန်ပြခြင်း၊ ကျောင်းနေရာကို ညွှန်ပြခြင်း၏အစွမ်း
ဖြင့်၊ ဒေသနာ-ညွှန်ပြခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပန-ဆက်၊ တိဏဝတ္ထာရကသမထေ-
သမထ၌၊ ဧကသ္မိံ ပက္ခေ-တစ်ခုသောအဖို့၌၊ ဝါ-တစ်ဖက်၌၊ ဧကာ-တစ်ခုသော
ကမ္မဝါစာလည်းကောင်း၊ ဧကသ္မိံ ပက္ခေ-၌၊ ဝါ-၌၊ ဧကာ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-
သို့၊ ဒွေ-နှစ်သော၊ ယာ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာ-အကြင်ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာတို့ကို၊
(ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊ မောဟာရောပနာဒိသု-မောဟာရောပနကံ အစရှိသည်တို့၌၊
ယာ စ ကမ္မဝါစာ-ကိုလည်း၊ ဝုတ္တာ၊ တာသံ-ထိုကမ္မဝါစာတို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊
ကမ္မလက္ခဏံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ဣတိ-လျှင်၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မံ-သည်၊ သတ္တ
ဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ။

ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မမ္ပိ-သည်လည်း၊ (ပိဖြင့် ဥတ္တိဒုတိယကံကို ပေါင်း) ၊ပေ၊
သတ္တေဝ-၇ ခုသည်ပင် ဖြစ်ကုန်သော၊ (စေဖြင့် ၇ ဌာနချင်း တူ၍ သန္နိဌာနာဝ
ဓာရဏပြု)၊ ဌာနာနိ-တို့သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ တတ္ထ-တို့ ၇ ပါးသောဌာနတို့တွင်၊ တဇ္ဇနီယ
ကမ္မာဒိနံ-တဇ္ဇနီယကံ အစရှိကုန်သော၊ (အာဒိဖြင့် နိယတကံ၊ ပဗ္ဗာဇနီယကံ၊
ပဋိသာရဏီယကံ၊ ဥက္ခေပနီယကံတို့ကို ယူ)၊ သတ္တန္တံ-နှစ်သော၊ ကမ္မာနံ-တို့၏၊
ဝသေန-ဖြင့်၊ နိဿာရဏာ-ကိုလည်းကောင်း၊ တေသံယေဝ ကမ္မာနံ-တို့၏ပင်၊
ပဋိပ္ပဿမ္ဘနဝသေန-ငြိမ်းအေးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဩသာရဏာစ-ကိုလည်းကောင်း၊
ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္မုတိဝသေန-သမ္မုတိ၏အစွမ်းဖြင့်၊ သမ္မုတိ-သမုတ်ခြင်းကို၊
(ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ပရိဝါသဒါနမာနတ္ထဒါနဝသေန-ပရိဝါသံပေးခြင်း၊ မာနတ်ပေးခြင်း၏
အစွမ်းဖြင့်၊ ဒါနံ-ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ)၊ မူလာယပဋိကဿနဝသေန-အရင်းသို့ ပြန်ဝင်
ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ နိဂ္ဂဟော-နှိပ်ခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တိကာ-ကာ
ရဟန်းမလည်းကောင်း၊ [ဘိက္ခုနီ ပါရာဇိက ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တိကာသိက္ခာပုဒ်၊] အဋ္ဌ-
ကုန်သော၊ ယာဝတတိယကာ-ကာ ရဟန်းတို့လည်းကောင်း၊ [ဘိက္ခု ၄၊ ဘိက္ခုနီ
၄၊] အရိဋ္ဌော-အရိဋ္ဌရဟန်းလည်းကောင်း၊ စက္ကာကာဠိစ-စက္ကာကာဠိရဟန်းမ
လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဣမေ တေ-ဤ ၁ ကျိပ် ၁ ယောက်တို့သည်၊
ယာဝ

တတိယကာ-တို့တည်း။ ဝါ-၃ ကြိမ်တိုင်အောင် သမနုဘာသနကံဖြင့် ဆုံးမခြင်း ရှိသူတို့တည်း။ ဣတိ-သို့လျှင်၊ ဧကောဒသန္တ-နံသော၊ ဣမာသံ သမနုဘာသနာနံ-တို့၏။ ဝသေန-ဖြင့်၊ သမနုဘာသနာ-ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ)၊ ဥပသမ္ပဒါကမ္မအဗ္ဗာနကမ္မ ဝသေန-ဥပသမ္ပဒါကံ၊ အဗ္ဗာနကံတို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကမ္မလက္ခဏံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏။ ဣတိ-ဤသို့၊ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မံ-သည်၊ သတ္တဌာနာနိ-တို့သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏။

ပန-ဆက်၊ စတုသု-နံသော၊ ဣမေသု(ကမ္မေသု)-တို့တွင်၊ အပလောကနကမ္မံ-ကို၊ အပလောကေတွာဝ-ပန်ပြော၍သာ၊ ကာတဗ္ဗံ-ရာ၏။ ဥတ္တိကမ္မာဒိဝသေန-ဥတ္တိကံအစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ န ကာတဗ္ဗံ-ရာ၊ ဥတ္တိကမ္မမ္ပိ-ကိုလည်း၊ ဧကံ-တစ်ကြိမ်သော၊ ဥတ္တိ-ကို၊ ဌပေတွာဝ-ထား၍သာ၊ ကာတဗ္ဗံ-ရာ၏။ အပလောကန ကမ္မာဒိဝသေန-အပလောကနကံ အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ န ကာတဗ္ဗံ-ရာ၊ ပန-ကား၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မံ-သည်၊ အပလောကေတွာ-၍၊ ကာတဗ္ဗမ္ပိ-ပြုထိုက်သော ကံသည်လည်း၊ အတ္တိ-၏။ အကာတဗ္ဗမ္ပိ-မပြုထိုက်သောကံသည်လည်း၊ အတ္တိ-၏။ တတ္ထ-ထိုက်တို့တွင်၊ သီမာသမ္ပုတိ-သိမ်သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သီမာ သမ္ပဟနနံ-သိမ်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ကထိနစီဝရဒါနံ-ကထိန်သင်္ကန်းကို ပေးခြင်းလည်းကောင်း၊ ကထိနဒ္ဓါရော-ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ကုဋ္ဌိဝတ္ထု ဒေသနာ-ကုဋ္ဌိနေရာကို ညွှန်ပြခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝိဟာရဝတ္ထုဒေသနာ-ကျောင်း နေရာကို ညွှန်ပြခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဆ-နံသော၊ ဣမာနိ ကမ္မာနိ-တို့ သည်၊ ဂရုကာနိ-ကြီးလေးကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ အပလောကေတွာ-၍၊ ကာတု-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋန္တိ-ကုန်၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစံ-ကို၊ သာဝေတွာဝ-ကြားသိစေ၍သာ၊ ကာတဗ္ဗာနိ-ပြုထိုက်ကုန်၏။ အဝသေသာ-ကုန်သော၊ တေရသ-နံသော၊ သမ္ပုတိ ယော-တို့လည်းကောင်း၊ သေနာသနဂ္ဂါဟာပကမတကစီဝရဒါနသမ္ပုတိယော စ-သေနာသနဂ္ဂါဟာပကသမ္ပုတိ၊ မတကစီဝရဒါနသမ္ပုတိတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတာနိ-ဤကံတို့သည်၊ လဟုကာနိ-ပေါ့ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ အပလော ကေတွာဝိ-ပန်ပြော၍လည်း၊ ကာတု-ငှာ၊ ဝဋ္ဋန္တိ၊ ဥတ္တိကမ္မာဒိဝသေန ပန-ဥတ္တိကံ အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်ကား၊ န ကာတဗ္ဗာနေဝ-ကုန်သည်သာ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မမ္ပိ-ကိုလည်း၊ သကလက္ခဏေန-မိမိလက္ခဏာဖြင့်သာ၊ ကာတဗ္ဗံ-ရာ၏။ သေသကမ္မဝသေန-ကြွင်းသော ကံတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ န (ကာတဗ္ဗံ)-ရာ။

ဧကံ ဥတ္တိ ဌပေတွာဝ။ ။ “ဥတ်တစ်ကြိမ်ထား၍သာ”ဟု ဧဝဖြင့် ဆိုခြင်းမှာ “ကမ္မဝါစာ မပါစေရ၊ အပလောကနကံ မပြုရ”ဟု ကန့်မြစ်လိုခြင်းတည်း။ ထိုဥတ်ကို ရွတ်ဆိုရာ၌ အက္ခရာ တစ်လုံးတလေ ယုတ်လျော့သော်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်တစ်ခုတလေ ယုတ်လျော့သော်လည်း ကောင်း၊ ဌာန်ကရိုဏ်း မကျန၍ ဒုရုတ္တဖြစ်သော်လည်းကောင်း (ထိုဥတ်ကို) အကြိမ်ကြိမ် ရွတ်ကောင်း၏။ ဥပမာ-ရဟန်းခံကမ္မဝါစာ၌ အကြိမ်ကြိမ် ရွတ်ကြသကဲ့သို့တည်း။ [သစေ ပန အက္ခရပရိဟိနံ ဝါ ဒုရုတ္တပဒံ ဝါ ဟောတိ၊ တဿ သောနေတ္ထံ ပုနပျုနံ ဝတ္ထံ ဝဋ္ဋတိ-မိက။]

ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ အတ္တနော အတ္တနော-၏၊ လက္ခဏေန-လက္ခဏာဖြင့်သာ၊
 ဝတ္ထုဥတ္တိအနုဿာဝနာသီမာပရိသာသမ္ပတ္တိယာ-ဝတ္ထု၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ ဥတံ၏
 ပြည့်စုံခြင်း၊ ကမ္မဝါစာ၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ သိမ်၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ ပရိသတ်၏ပြည့်စုံခြင်း
 ဖြင့်၊ ကတာနိ-နံသော၊ ဧတာနိ ကမ္မာနိ-ဤကံတို့သည်၊ ဓမ္မေန-ဟုတ်မှန်သော
 ဝတ္ထုဖြင့်၊ ဝိနယေန-စောဒနာ သာရဏာဝိနည်းဖြင့်၊ သတ္ထုသာသနေန-ဘုရား
 အဆုံးအမတော်ဖြစ်သော ပြည့်စုံသောဥတံကမ္မဝါစာဖြင့်၊ ကတတ္တာ-ပြုအပ်ကုန်
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧတေသု-ဤကံတို့၌၊ ဓမ္မော-ဝိနည်းတရားသည်၊ အတ္ထိ-
 ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဓမ္မိကာနိ နာမ-ဓမ္မိကတို့ မည်သည်၊ ဟောန္တိ-နံ၏၊ ဣတိ-
 သို့၊ ဓမ္မိကာနံ-တရားရှိကုန်သော၊ ဧတေသံ ကမ္မာနံ-တို့ဖို့၊ ဆန္တံ-ဆန္ဒကို၊ ဒတွာ-
 ပေးပြီး၍၊ ပစ္စာ-နောက်၌၊ ခိယနဓမ္မ-ရှုတ်ချခြင်း သဘောသို့၊ အာပဇ္ဇန္တဿ-
 ရောက်သော ရဟန်း၏၊ ဝါစာယ ဝါစာယ ပါစိတ္တိယံ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ ခိယနဓမ္မာပဇ္ဇနဝတ္ထုသို့-ရှုတ်ချခြင်းသဘောသို့
 ရောက်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ဓမ္မကမ္မေ-ဓမ္မကံ၌၊ ဝေမတိကဿ-၍၊
 (ခိယန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အဓမ္မကမ္မေ-အဓမ္မကံ၌၊ ဓမ္မကမ္မသညိနော-ဓမ္မကံ
 ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ခိယန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ဝေမတိကဿ-၍၊
 (ခိယန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ဒုတ္တံ (ဟောတိ)၊ (အဓမ္မကမ္မေ-၌)၊ အဓမ္မကမ္မ
 သညိဿ-အဓမ္မကံဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ခိယန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊)
 အဓမ္မေန-ဓမ္မမဟုတ်သဖြင့်၊ ကမ္မံ-ကံကို၊ ကရောန္တိ-နံ၏၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်
 လည်းကောင်း၊ ဝဂ္ဂေန-ဝဂ်ဖြစ်သော သံဃာဖြင့်၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကရောန္တိ-နံ၏၊ ဣတိ
 ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ န ကမ္မာရဟဿ-ကံမထိုက်သူ၏အပေါ်၌၊ ကမ္မံ-ကို၊
 ကရောန္တိ-နံ၏၊ ဣတိ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဥတွာ-သိပြီး၍၊ ခိယန္တဿ-၏
 လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-နံ၍၊ (ခိယန္တာနံစ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊
 ဓမ္မကမ္မတာ-ဓမ္မကံ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မကမ္မသညိတာ-ဓမ္မကံဟု အမှတ်
 ရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဆန္တံ-ကို၊ ဒတွာ-ပေးပြီး၍၊ ခိယနံ-ရှုတ်ချခြင်းလည်း
 ကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၁၀။ ဆန္တံ အဒတွာ ဂမန ဒသမေ-၌၊ ဝိနိစ္ဆယကထာယာတိ-ကား၊ ယာဝ-
 လောက်၊

သိက္ခာပုဒ်

ဝတ္ထု-ဝတ္ထုကို၊ အာရောစိတံ-ပြောအပ်ပြီ၊ အဝိနိစ္ဆိတံ-
 အ ဝ ပ တ တ ပ ၍
 မဆုံးဖြတ်အပ်သေး၊ [အာပတ္တိ ဘာဝေန န ဝိနိစ္ဆိတံ၊ ဤစကားဖြင့်
 အာပတ္တာဓိကရုဏ်း၏ အဆုံးအဖြတ်ကို ပြသည်၊ ကမ္မ ဝါစာ ရွတ်၍
 ဆုံးဖြတ်ရမည့် အခြားကံများ၌ အဆုံးအဖြတ်ကို ပြလိုသောကြောင့်

အာရောစိတံ ဝတ္ထု။ ။ဝတ္ထုပုဒ်သည် နောက်ကျသော်လည်း ပါဠိတော်ရင်း၌ “ဝတ္ထု
 ဝါ အာရောစိတံ”ဟု ရှိသောကြောင့် အလျင် အနက်ပေးသည်၊ စောဒကနှင့် စုဒ္ဓိတကတို့၏
 ပြောသင့်သောစကားကို ပြောပြီးခြင်း၊ တရားဆုံးဖြတ်မည့် ဝိနည်းခိုရ်ကို သမုတ်ပြီးခြင်းတိုင်
 အောင် “ဝတ္ထုအာရောစိတံ”ဟု ဆိုသည်။

“ဥတ္တိဝါ”စသည်ကို မိန့်၊ ဥတ္တိဝါ-ဥတ်ကိုသော်လည်း၊ ဌပေတွာ-ထားပြီး၍၊ ကမ္မဝါစာ-သည်၊ အနိဋ္ဌိတာ-မပြီးဆုံးသေး၊ တာဝ-လောက်၊ (အာပတ်တပ်၍ မဆုံးဖြတ်ရသေးသမျှ၊ သို့မဟုတ် ကမ္မဝါစာရုတ်၍ မပြီးသေးသမျှ-ဟူလို၊) ဝိနိစ္ဆယ ကထာ-ဆုံးဖြတ်ကြောင်းစကားသည်၊ ဝတ္ထမာနာ နာမ-ဖြစ်ဆဲမည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ဧတသ္မိ အန္တရေ-ဤအတွင်း၌၊ ကမ္မ-ကို၊ ကောပေတုကာမ တာယ-ပျက်စေခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရိသာယ-၏၊ ဟတ္ထပါသ-ကို၊ ဝိဇဟတိ-စွန့်၏၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဝိဇဟနေ-စွန့်ခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဝိဇဟိတေ-စွန့်အပ်ပြီးသောအခါ၌၊ ပါစိတ္တိယံ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဆန္ဒ-ကို၊ အဒတွာ-၍၊ ပက္ကမနဝတ္ထုသ္မိ-ဖဲသွားခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ဓမ္မကမ္မေ-၌၊ ဝေမတိကဿ-၍၊ (ပက္ကမန္တဿ-ဖဲသွားသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) အဓမ္မကမ္မေ-၌၊ ဓမ္မကမ္မသညိနော-၍၊ (ပက္ကမန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ဝေမတိကဿ-၍၊ (ပက္ကမန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ဒုက္ကဋ်၊ ပန-ကား၊ (အဓမ္မကမ္မေ-၌၊) အဓမ္မကမ္မသညိဿ-၍၊ (ပက္ကမန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ သံဃဿ-၏၊ ဘက္ကနာဒိနိ-မိမိတို့ဘက်တွင် တိုင်ပင်ခြင်း အစရှိသည်တို့သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ အဓမ္မေန၊ ပေ၊ ဥတွာ-၍၊ (ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌ ပေးခဲ့ပြီ၊) (ပက္ကမန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဝိလာနော-မကျန်းမာသည်၊ ဟုတွာဝိ-သော် လည်းကောင်း၊ ဝိလာနဿ-သူ၏၊ ကရဏိယေန ဝါ-ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဥစ္စာရာဒိဟိ-ကျင်ကြီး အစရှိသည်တို့သည်၊ ပိဋိတော-နှိပ်စက်အပ်သည်၊ ဟုတွာဝိ-သော်လည်းကောင်း၊ ကမ္မ-ကို၊ န ကောပေတု ကာမော-ပျက်စေခြင်းငှာ အလိုရှိသူ မဟုတ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ပန-တစ်ဖန်၊ ပစ္စာ ဂမိဿာမိ-ပြန်လာအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏၊ တဿစ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနိ-နံ၍၊ (ဂစ္ဆန္တာနံစ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ဝိနိစ္ဆယကထာယ-ဆုံးဖြတ်ကြောင်းစကား၏၊ ဝတ္ထမာနတာ-ဖြစ် ဆဲ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မကမ္မ တာ-ဓမ္မကံ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မကမ္မသညိတာ-ဓမ္မကံဟု အမှတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သမာနသီမာယံ-တူသောသိမ်မွေ့၌၊ ဌိတတာ-တည်သူ၏အဖြစ် လည်းကောင်း၊ သမာနသံဝါသကတာ-တူသောသံဝါသရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကောပေတုကာမတာယ-ပျက်စေလိုသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဟတ္ထပါသ ဝိဇဟနံ-ဟတ္ထပါသကို စွန့်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

သမာနသံဝါသကတာ။ ။ဥက္ခေပနိယကံ ပြုထားသောကြောင့် ကမ္မနာနာသံဝါသက ဖြစ်နေသူ၊ အယူဝါဒချင်း မတူသော လဒ္ဓိနာနာသံဝါသက ဖြစ်နေသူတို့မှာ ဟတ္ထပါသ လွတ်နေ သော် ကံ မပျက်၊ နဂိုကပင် သံဝါသ မတူသောကြောင့် ဆန္ဒ မပေးဘဲ ဖဲသွားသော်လည်း အနာပတ္တိ။

၁၁။ ဒုဗ္ဗလ ကောဒသမေ-ဌှိ၊ သမဂ္ဂေန သံယေနာတိ-ကား၊ သမာနသံဝါသ
 သိက္ခာပုဒ် ကေန-တူသောသံဝါသရှိသော၊ သမာနသီမာယံ-တူသောသိမ်ဌှိ၊
 ဌှိတေန-သော၊ သံယေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ စိဝရံ-ကို၊ ဒတွာ-
 ပေးပြီး၍၊ (ဒိယုနဓမ္မံ အာပဇ္ဇေယျဉ္စိဝပံ) ယထာသန္တတန္တိ-ကား၊ မိတ္တသန္နိဌ
 သမ္ဘတ္တဝသေန-သာမညမိတ်ဆွေ၊ ထိုဤအရပ် လှည့်လည်လတ်၍ မြင်အပ်ဖူး
 သော မိတ်ဆွေ၊ ကောင်းစွာဆည်းကပ်တတ်သော မိတ်ဆွေတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊
 ယော ယော-အကြင် အကြင် မိတ်ဆွေကို၊ သန္တတော-ကောင်းစွာ ချီးမွမ်းအပ်ပြီ၊
 (ကောင်းစွာ ပေါင်းသင်းအပ်ပြီ) တဿ တဿ-ထိုထိုမိတ်ဆွေ အထံသို့၊
 (ပရိကာမေယျ-ညွတ်စေအံ့) ဣတိ အတ္ထော၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ သံယေန-
 နှင့်၊ သဒ္ဓိ သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်သာ၊ သေနာသနပညာပကာဒိဝသေန-သေနာသန
 ပညာပက အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်၊ အိပ်ရာနေရာ ခင်းပေးတတ်သူ အစရှိသည်
 တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ [ဤနေရာ၌ “ပညာပန”ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊
 ပုဂ္ဂိုလ်ရအောင် “ပညာပက”ဟု ရှိမှ ကောင်းသည်။] သမ္မတဿ-
 သမုတ်အပ်ပြီးသော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ စိဝရံ-ကို၊ ဒတွာ-ပေး၍၊ ပစ္ဆာ-ဌှိ၊
 ခိယန္တဿ-၏၊ ဝါစာယ ဝါစာယ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ခိယနဝတ္ထုသ္မိ-
 ရှုပ်ချခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ဓမ္မကမ္မေ-ဌှိ၊ တိကပါစိတ္တိယံ၊ စိဝရံ-
 ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အည-သင်္ကန်းမှ အခြား သော၊ ဝိသဇ္ဇိယဝေဘဂီယံ-စွန့်ပေးအပ်၊
 ဝေဖန်အပ်သော၊ ဝါ-စွန့်ပေးကောင်း၊ ဝေဖန်ကောင်းသော၊ ပရိက္ခာရံ-ကို၊
 ဒတွာ ပစ္ဆာ ခိယန္တဿ ဒုက္ကဋ်၊ ပဉ္စ-န်သော၊ ဂရုဘဏ္ဍာနိ-တို့ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊
 အဝသေသော-ကြွင်းသောပရိက္ခရာသည်၊ ဝိသဇ္ဇိယဝေဘဂီယော နာမ-မည်၏၊
 ဝါ-စွန့်ပေးကောင်း၊ ဝေဖန်ကောင်းသော ပရိက္ခရာ မည်၏။

ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ ရာသိဝသေန-အစု၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပဉ္စ-န်သော၊ ဂရုဘဏ္ဍာနိ-တို့ကို၊
 ဝါ-ကြီးလေးသောဘဏ္ဍာတို့ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာနိ၊ တတ္ထ-ထိုငါးပါးသော
 ဂရုဘဏ်တို့တွင်၊ အာရာမော-သစ်သီးအာရာမံ၊ ပန်းအာရာမံလည်းကောင်း၊
 အာရာမဝတ္ထု-သစ်သီးအာရာမံ၊ ပန်းအာရာမံ၏ တည်နေရာလည်းကောင်း၊
 ဣတိ-ဤကား၊ ဧကံ-တစ်မျိုးသောဂရုဘဏ်တည်း၊ [သစ်သီး သစ်ရွက်
 ပန်းခြံဥယျာဉ်ကို အာရာမ၊ ထို ခြံလုပ်ဖို့ နေရာနှင့် အာရာမပျက်ဖြစ်သော
 နေရာဟောင်းများကို အာရာမဝတ္ထု ဟု ခေါ်၊] ဝိဟာရော -
 ကျောင်းလည်းကောင်း၊ ဝိဟာရဝတ္ထု-

ယထာသန္တတံ။ ။ထုဓာတ်သည် အဘိတ္တဝ (ချီးမွမ်းခြင်း) အနက်ကို ဟော၏၊ သမ္မာ+
 ထဝိယတေတိ သန္တတော-ကောင်းစွာ ချီးမွမ်းပြောဆိုအပ်သော မိတ်ဆွေဆရာများ၊ “ယော
 ယော+သန္တတော ယထာသန္တတံ”ဟု အဗျယ်ဘောပြု၊ ထို့ကြောင့်“ယော ယော
 မိတ္တံ”စသည်ဖြင့် သရုပ်ဖော်သည်၊ မိတ္တဟူသည် သာမန်မိတ်ဆွေတည်း၊ သန္နိဌကား ဟိုကိစ္စ
 ဒီကိစ္စ၌ ပေါင်းဆုံ တွေ့မြင်အပ်ဖူးသောမိတ်ဆွေတည်း၊ သမ္ဘတ္တမှာ အချင်းချင်း ကောင်းစွာ
 ဆည်းကပ် တတ်သော မိတ်ဆွေရင်းတည်း၊ [သမ္ဘတ္တော ဒဠေမိတ္တောထ၊ သန္နိဌော
 ဒိဌမတ္တကော-အဘိဓာန်(၃၄၆)။]

ကျောင်းရာလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤကား၊ ဒုတိယံ-နှစ်ခုမြောက်သော ဂရုဘဏ်တည်း၊ မဉ္ဇော-ညောင်စောင်းလည်းကောင်း၊ ပီဌံ-လည်းကောင်း၊ ဘိသိ-ဘုံလျှို့လည်းကောင်း၊ ဗိမ္ဗောဟနံ-ခေါင်းအုံးလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ကား၊ တတိယံ-၃ ခု မြောက်သော ဂရုဘဏ်တည်း၊ လောဟကုမ္ဘိ-သံအိုး၊ ကြေးအိုးလည်းကောင်း၊ (ထမင်းအိုးကို ဆိုသည်။) လောဟဘာဏကံ-သံအိုးစရည်း၊ ကြေးအိုးစရည်းလည်းကောင်း၊ (ရေလှောင်အိုးကြီးကို ဆိုသည်။) လောဟဝါရကော-သံရေအိုး၊ ကြေးရေအိုး လည်းကောင်း၊ (ရှေးက 'အင်တွဲ'ဟု ပေးကြသည်။) လောဟကဋ္ဌာဟံ-သံဖျဉ်းအိုး၊ ကြေးဖျဉ်းအိုးလည်းကောင်း၊ ဝါသိ-ပဲခွပ် (ဓား)လည်းကောင်း၊ ပရသု-ပေါက်ဆိန် လည်းကောင်း၊ ကုဓာရီ-ဓားမလည်းကောင်း၊ ကုဒါလော-ပေါက်တူးလည်းကောင်း၊ နိခါဒနံ-ဆောက်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ကား၊ စတုတ္ထံ-၄ ခုမြောက်သော ဂရုဘဏ် တည်း၊ ဝလ္လိ-နွယ်လည်းကောင်း၊ ဝေဠု-ဝါးလည်းကောင်း၊ မုဉ္ဇံ-ဖြူဆံမြက်လည်း ကောင်း၊ ပဗ္ဗဇံ-ပြိတ်မြက်လည်းကောင်း၊ တိဏံ-မြက်သာမန်လည်းကောင်း၊ မတ္တိကာ-မြေညက်လည်းကောင်း၊ ဒါရုဏ္ဏံ-သစ်ဘဏ္ဍာလည်းကောင်း၊ [သစ်သား ဖြင့် ပြုအပ်သောဘဏ္ဍာ၊] မတ္တိကာဘဏ္ဍံ-မြေညက် ဘဏ္ဍာလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ကား၊ ပဉ္စမံ-၅ ခုမြောက်သော ဂရုဘဏ်တည်း၊ ဟိ-ဆက်၊ ဧတာနိ ပဉ္စ-ဤ ၅ ပါး တို့သည်၊ သံဃသန္တကာနိ-သံဃာ၏ဥစ္စာတို့သည်၊ (သမာနာနိ-လတ်သော်၊) သံဃဿ-အခြားသံဃာအား၊ [အခြားကျောင်းတိုက်သံဃာအား-ဟူလို၊] ဝိသဇ္ဇိတုံ ဝါ-စွန့်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝိဘဇိတုံ ဝါ-ဝေဖန်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ နေဝ ဝဋ္ဋန္တိ-ကုန်၊ ဂဏပုဂ္ဂလာနံ-ဂိုဏ်းပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ဝိသဇ္ဇိတုံ ဝါ ဝိဘဇိတုံ ဝါ န ဝဋ္ဋန္တိ၊ [အပိုင်စွန့်ခြင်းငှာသာမအပ်၊ အကြောင်းအားလျော်စွာ ခေတ္တတော့ ငှားကောင်း ၏၊] ဝိသဇ္ဇိတဝိဘဏ္ဍာနိ-စွန့်အပ်၊ ဝေဖန်အပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာနိပိ) သံဃိကာ နေဝ-သံဃိက ဖြစ်မြဲတို့သည်သာ၊ ဟောန္တိ။

အာရာမ စသည်။ ။ [“သံဃသန္တကာနိ”ဟု ဆိုသောကြောင့် ပုဂ္ဂလသန္တက (ကိုယ်ပိုင်) ဖြစ်လျှင် စွန့်ကောင်း၏ဟု မှတ်ပါ။] ပဌမဂရုဘဏ်ကို အာရာမ၊ အာရာမဝတ္ထုဟူသော ၂ မျိုးဖြင့် သိမ်းယူအပ်၏။ ဒုတိယဂရုဘဏ်ကိုလည်း ဝိဟာရ၊ ဝိဟာရဝတ္ထုဟူသော ၂ မျိုးဖြင့်ပင် သိမ်းယူအပ်၏။ တတိယဂရုဘဏ်ကို မဉ္ဇူ စသော ၄ မျိုးဖြင့် သိမ်းယူအပ်၏။ စတုတ္ထဂရုဘဏ်သည် လောဟကုမ္ဘိ စသောအားဖြင့် ၉ ခု ရှိ၏။ ပဉ္စမဂရုဘဏ်သည် ဝလ္လိ စသောအားဖြင့် ၈ မျိုး ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်သည်မှာ -

ဒွိသင်္ဂဟာနိ ဒွေ ဟောန္တိ၊ တတိယံ စတုသင်္ဂဟံ၊

စတုတ္ထံ နဝကောဌာသံ၊ ပဉ္စမံ အဋ္ဌဘေဒနံ။

သံဃိကာနေဝ ဟောန္တိ။ ။ဤစကားကို ထောက်၍ သံဃိကဖြစ်သောကျောင်း၊ အာရာမတို့ကို မိမိ၏ တပည့်စသူတို့အား ပျံလွန်တော်မူခါနီးစသည်၌ မပေးကောင်း၊ ဒွိသန္တကလည်း မလုပ်ကောင်း၊ ဝိဿာသဂ္ဂါဟဖြင့်လည်း ယူ၍ မဖြစ်၊ ပေးသော် ယူသော်လည်း သံဃိကာသ ဖြစ်သောကြောင့် ထိုသူ မပိုင်ဟု မှတ်ပါ။

ပန-ကား၊ ထာဝရေန-ထာဝရဂရုဘဏ်ဖြင့်၊ ထာဝရံ-ထာဝရဂရုဘဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဣတရေန-အခြားသော အထာဝရ ဖြစ်သော၊ အကပ္ပိယေန ဝါ-အကပ္ပိယဂရုဘဏ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ မဟဋ္ဌကပ္ပိယေနဝါ-များသော အဖိုးရှိသော ကပ္ပိယဂရုဘဏ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဣတရံစ-အခြားသော အထာဝရဂရုဘဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ သံဃဿ-အား၊ ဥပကာရံ-ကျေးဇူးပြုသည်ကို၊ ဝါ-ကျေးဇူးများသည်ကို၊ သဗ္ဗက္ခေတွာ-မှတ်သား၍၊ ကပ္ပိယပရိဝတ္တနေန-အပ်သော လဲလှယ်နည်းဖြင့်၊ ပရိဝတ္တေတုံ-လဲလှယ်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ဝရသေနာသနာဒိနံ-ကောင်းမြတ်သော ကျောင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ သံရက္ခဏတ္ထံ - ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ လာမကာနိ-အညံ့စားကျောင်း အစရှိသည်တို့ကို၊

ထာဝရ၊ ဣတရ။ ။ရွှေပြောင်း၍ မရလောက်အောင် ခိုင်မြဲသော အာရာမ-အာရာမဝတ္ထု၊ ဝိဟာရ-ဝိဟာရဝတ္ထုဟူသော ရွှေဂရုဘဏ် ၂ မျိုးကို “ထာဝရ”ဟု ခေါ်၏။ ထာဝရမှတစ်ပါး သော နောက်ဂရုဘဏ် ၃ မျိုးကို “ဣတရ”ဟု ဆိုသည်။ [ဣတရေနာတိ-အထာဝရေန၊ ပစ္ဆိမ ရာသိတ္တယေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။]

အကပ္ပိယ၊ မဟဋ္ဌကပ္ပိယ။ ။ရွှေညောင်စောင်း အင်းပျဉ်၊ မအပ်သော အတွင်းအဆာ ပါသော ဘိသိ၊ ပမာဏထက်လွန်သော ဗိမ္မောဟနတို့ကို အကပ္ပိယဟု ဆိုသည်။ ဆင်စွယ် ညောင်စောင်း စသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ခြုံထည် (ပါဝါရ)စသည်ကိုလည်းကောင်း မဟဋ္ဌကပ္ပိယဟု ဆိုသည်။ [အကပ္ပိယေနာတိ သုဝဏ္ဏမဉ္ဇာဒိနာ စေဝ အကပ္ပိယဘိသိဗိမ္မောဟနေဟိ စ၊ မဟဋ္ဌကပ္ပိယေနာတိ-ဒန္တမယမဉ္ဇာဒိနာ စေဝ ပါဝါရာဒိနာ စ၊ (သေနာသနက္ခန္ဓကတေရ သကဏ်)၊ ဝိမတိ၌ကား “အကပ္ပိယံဝါတိ-အာသန္နိအာဒိ ပမာဏာတိက္ကန္တံ ဗိမ္မောဟနာဒိစ၊ မဟဋ္ဌကပ္ပိယံဝါတိ-သုဝဏ္ဏာဒိဝိစိတ္တံ ကပ္ပိယဝေါဟာရေန ဒိန္နံ”ဟု ဖွင့်သည်။ အပ်သောနည်းဖြင့် ကပ္ပိယကာရက အထံ အပ်နှံ၍ ရွှေ စသည်ကိုလည်း လျှူကောင်းသောကြောင့် “ကပ္ပိယ ဝေါဟာရေန ဒိန္နံ”ဟု ဆိုသည်။

ကပ္ပိယပရိဝတ္တန။ ။အပ်သော လဲလှယ်ခြင်းဟူသည် ကယဝိက္ကယလွတ်အောင် လဲနည်း၊ သံဃာဖက်က မနစ်နာအောင် လဲနည်းတည်း။ သံဃာပိုင် အုန်းခြံ (အာရာမ)သည် ကျောင်းတိုက်နှင့် ဝေး၏။ ကပ္ပိယလုပ်သူတွေ စား၍ အနည်းငယ် ကျန်သည်ကိုလည်း လှည်းခပေးရ၍ နည်းနည်းပါးပါးသာ သံဃာသုံးစွဲရ၏။ လူတို့၏ အုန်းခြံကား ကျောင်းတိုက်နှင့် နီးကပ်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ရာ၌ သံဃာသည် အပလောကနက်ပြု၍ လဲနိုင်၏။ သံဃာ့ခြံသည် အုန်းပင် တစ်ထောင်ရှိ၍ လူ့ခြံက အုန်းပင် ငါးရာ ရှိစေကာမူ လဲကောင်း၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် သံဃာဘက်က မနစ်နာနိုင်သော လဲနည်းသည်လည်းကောင်း၊ လူတို့ဘက်က ပစ္စည်းသာနေ ပြန်လျှင် “သင်တို့ ပစ္စည်းက များသည်”ဟု သတိပေး၍ လူတို့က “ပိုသမျှကို ကုသိုလ်ပါ”ဟု လျှောက်သဖြင့် လဲခြင်းသည်လည်းကောင်း “ကပ္ပိယပရိဝတ္တန”တည်း။

ဝရ ပေ၊ သံရက္ခဏတ္ထံ။ ။ယာဂု ဘတ္တ စသည်တို့ ရဲ့ခရာ ဒုဗ္ဗိက္ခအခါ၌ ကောင်းသော ကျောင်း-ခြံ စသည်ကို မပျက်စီးအောင် စောင့်ရှောက်နိုင်ဖို့အကျိုးငှာ အညံ့ဆုံးမှ စ၍ ဂရုဘဏ် များကို တစ်ခုပြီး တစ်ခု စွန့်လျက် ထိုမှရသော ယာဂုဆွမ်း စသည်ကို သုံးဆောင်ကောင်း၏။ သို့သော် နောက်ဆုံး ကျောင်းကောင်း-ခြံကောင်းကိုကား မစွန့်ဘဲ ကျန်စေရမည်။

ဝိသဇ္ဇေတုံ-စွန့်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝိသဇ္ဇေတွာ-၍၊ ပရိဘုတုံတု-ဆွမ်းစသည်ကို သုံးဆောင်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ၊ ဂရုဘဏ်အစု တို့တွင်၊ ပုရိမေသု-ရှေးဖြစ်ကုန်သော၊ တီသု-ကုန်သော၊ ရာသီသု-အစုတို့၌၊ အဂရုဘဏ္ဍာ နာမ-ဂရုဘဏ် မမည်သော၊ ကိပ္ပိ-တစ်စုံတစ်ခုသော ဝတ္ထုသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ စတုတ္ထေ-စတုတ္ထရာသီ၌၊ လောဟကုမ္ဘိ-သံအိုး၊ ကြေးအိုးလည်းကောင်း၊ အရုဇ္ဈရသဏ္ဌာန်-အိုးစရည်းသဏ္ဌာန်ရှိသော၊ လောဟဘာဏကံ-သံရေလှောင်အိုး၊ ကြေးရေလှောင်အိုးလည်းကောင်း၊ ဟောဟကဿာ-သံဖျဉ်းအိုး၊ ကြေးဖျဉ်းအိုး လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ တိဏိ-ဤ ၃ မျိုးတို့သည်၊ အန္တမသော- အားဖြင့်၊ ပသတမတ္ထဥဒကဂ္ဂဏှနကာနိ-တစ်လက်ဖက်မျှသော ရေကို ယူနိုင်ကုန်သည်၊ (သမာနာနိပိ-နိသော်လည်း၊) ဂရုဘဏ္ဌာနိ-ဂရုဘဏ်တို့တည်း။

ပန-ကား၊ လောဟဝါရကော-သံရေအိုး၊ ကြေးရေအိုးကို၊ ကာဠလောဟတမ္ပ လောဟကံသလောဟဝဋ္ဋလောဟာနံ-သံ၊ ကြေးနီ၊ ကြေးဖြူ၊ ကြေးပုပ်တို့တွင်၊ ယေနကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော သံ၊ ကြေးဖြင့်၊ ကတော-သော၊ သီဟဠဒီပေ-သီဟိုဠ်ကျွန်း(သီရိလင်္ကာ)၌၊ ပါဒဂ္ဂဏှနကော-တစ်ပါဒကို ယူနိုင်သော သံရေအိုး၊ ကြေးရေအိုးကို၊ ဘာဇေတဗ္ဗော-ဝေဖန်ထိုက်၏၊ [တိပုတမ္ပေ မိဿေတွာ ကတံ ကံသလောဟံ-သလွဲဖြူ(ခဲဖြူ) ကြေးနီတို့ကို ရော၍ ပြုအပ်သော ကြေးသည် ကံသလောဟ မည်၏၊ သီသတဗ္ဗေ-သလွဲမည်း(ခဲပုပ်ကြေးနီ) မိဿိတွာ ကတံ ဝဋ္ဋလောဟံ၊] စ-ဆက်၊ ပါဒေါ နာမ-ပါဒမည်သည်၊ ဝါ- ပါဒဆန့်သော ကြေးအိုး မည်သည်၊ [ပမာဏဖြင့် ပမာဏဝန္တအိုးတိုင်အောင် ဌာနျူပစာရအားဖြင့် ယူ၊] မဂဇ္ဇာဠိယာ-မဂကွမ်းစားဖြင့်၊ ပဉ္စနာဠိမတ္ထံ-၅ ကွမ်းစားမျှကို၊ ဂဏှာတိ-ယူနိုင်၏၊ ဝါ-ဆန့်၏၊ တတော- ထို၅ကွမ်းစားဆန့်သောအိုးထက်၊ အတိရေကော-အပို အလွန်ဆန့်သောအိုးသည်၊ ဂရုဘဏ္ဍာ-တည်း၊ [“တတော အတိရေကောတိ တတော အတိရေကဂ္ဂဏှနကော”ဟု မဋိကာရှိသောကြောင့် “လောဟဝါရကော” ခဲ့၍ “အတိ ရေကော”ဟု ပုလ္လိင်ရှိစေ၊] တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ ဣမာနိ-ဤအိုးတို့သည်၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ အာဂတာနိ-ကုန်သော၊ လောဟဘာဇနာနိ-သံအိုး ကြေးအိုးတို့တည်း။

ပန-ကား၊ ပါဠိယံ-၌၊ အနာဂတာနိပိ-မလာသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိဂီရ- ရေကရား၊ ဝါ-ရေတကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဟ-ထွေးခံ၊ ဝါ-လက်ဆေးခံ၊ ဥဠုဂ်-ရေမှုတ်၊ ဒဗ္ဗိ-ယောက်မ၊ ကဋ္ဌဗ္ဗု-ယောက်ချို၊ ဝါ-ဇွန်း၊ ပါတိ-ခွက်၊ တဋ္ဌက-စလောင်း၊ သရက-ရေသောက်ခွက်၊ သမုဂ္ဂ-သေတ္တာ၊ (သံဘဏ္ဍာ ကြေးဘဏ္ဍာအခန်းဖြစ်၍ ဖာ-ပခြပ် မပေးရ၊) အဂီရကပလ္လ-မီးအိုးခင်း၊ ဓူမကဋ္ဌဗ္ဗုအာဒိနိ-မီးမွေယောက်မ အစရှိသည်တို့သည်၊ ခုဒ္ဒကာနိ-ငယ်ကုန်သည်၊ (သမာနာနိပိ-ဖြစ်ပါကုန်သော် လည်း၊) ဂရုဘဏ္ဍာနေဝ-ဂရုဘဏ်တို့ချည်းသာ၊ [ဤ၌ပြုအပ်သော ဘဏ္ဍာအားလုံး

သံဘဏ္ဍာ ကြေးဘဏ္ဍာချည်းတည်း၊ ဘာကြောင့်နည်း-သံဘဏ္ဍာ ကြေးဘဏ္ဍာ တို့ကို ပြုရာအခန်းဖြစ်သောကြောင့် တည်း။] အယပတ္တော- သံသပိတ်လည်းကောင်း၊ အယထာလကံ-သံခွက်လည်းကောင်း၊ တမ္ပလောဟထာလကံ-ကြေးနီခွက်လည်း ကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ပန-ဤ ဘဏ္ဍာတို့ကိုကား၊ ဘာဇနီယာနိ-ဝေဖန် ကောင်းကုန်၏၊ ကံသလောဟဝဋ္ဋလောဟ ဘာဇနဝိကတိ-ကြေးဖြူ၊ ကြေးပုပ် တို့ဖြင့် ပြုအပ်သော ခွက်အထူးသည်။ သံဃိကပရိဘောဂေန ဝါ-သံဃိကပစ္စည်းကို သုံးဆောင်နည်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ [မိမိထက် ကြီးသော ရဟန်းလာလျှင် သူ့အား သုံးဆောင်စေခြင်းကို သံဃိက ပရိဘောဂ ဟု ဆိုသည်။] ဂိဟိဝိကတာ- လူတို့ အထူးပြုအပ်သော ဥစ္စာသည်။ (သမာနာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပရိဘုခွဲတုံ-သုံးစွဲခြင်းငှာ) ဝဋ္ဋတိ-၏။ ပုဂ္ဂလိက ပရိဘောဂေန-ပုဂ္ဂလိကပစ္စည်းကို သုံးဆောင်နည်းဖြင့်(ပရိဘုခွဲတုံ-ငှာ) န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ [မိမိထက် ကြီးသူတို့အား မပေးဘဲ မိမိတစ်ယောက်တည်း သုံးဆောင်မှုကို “ပုဂ္ဂလိကပရိဘောဂ”ဟု ဆိုသည်။] ပန-ဆက်၊ တံဘာဇနဝိကတိ-ထိုကြေးခွက် အထူးကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အညသ္မိမ္မိ-အခြားလည်း ဖြစ်သော၊ ကပ္ပိယလောဟ ဘဏ္ဍော-အပ်သော သံဘဏ္ဍာ၊ ကြေးဘဏ္ဍာတွင်၊ အဉ္စနိသလာကာ-မျက်စဉ်းကို လည်းကောင်း၊ နတ္ထုဒါနံ-နာကို ပေးကြောင်းဖြစ်သော အတံကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ- နှာနုပိတံကိုလည်းကောင်း၊ ကဏ္ဏမလဟရဏီ- နားဖာချေးကလော်ကိုလည်းကောင်း၊ သူစိ-အပ်ကိုလည်း ကောင်း၊ ခုဒ္ဒကော- သေးငယ်သော၊ ပိပ္ပလိကော-ဓားကို လည်းကောင်း၊ ခုဒ္ဒကံ-သော၊ အာရကဏှကံ- အပ်နဖားထွင်းစူးကိုလည်းကောင်း၊ ကုဉ္စိကာ-သံကောက်ကို

ခုဒ္ဒကာနိဝိ။ ။ပိဖြင့်“အကြီးတွေကို မဆိုထားဘိ အငယ်တွေတောင် ဂရုဏာဖြစ်သေး၏” ဟု ဂရုဏာပြုသည်။ ဘာကြောင့်နည်း- ဂိဟိဥပကရဏတ္တာ (လူ့အသုံးအဆောင်များ ဖြစ်သော ကြောင့်တည်း။)

ကံသလောဟပေ၊ န ဝဋ္ဋတိ။ ။ကြေးခွက်တို့တွင် ကြေးနီခွက်တစ်ခုသာ ဝေဖန်ကောင်း၍ ကြေးဖြူခွက် ကြေးပုပ်ခွက်တို့ကား ငယ်လျှင်သာ ဝေဖန်ကောင်း၏၊ ကြီးလျှင်ကား မဝေဖန် ကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိကအဖြစ်ဖြင့် ရသော်လည်း ပုဂ္ဂလိကအဖြစ်ဖြင့် မသုံးကောင်း၊ သံဃိကအဖြစ် ဖြင့်သာ သုံးကောင်းသည်။ [ကံသသဒ္ဓါသည် သံကိုလည်းကောင်း၊ ကြေးကိုလည်းကောင်း ဟော၏၊ ကာဠလောဟ၌ ကာဠသဒ္ဓါဖြင့် ကြေးမဟုတ်၊ သံဟု ဝိသေသနပြု၏။]

ဘာဇနဝိကတိ။ ။ပကတိသံ၊ ပကတိကြေးအတိုင်း မဟုတ်ဘဲ အိုး ခွက်ဖြစ်အောင် တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ပြုအပ်သည်ကို “ဝိကတိ”ဟု ခေါ်၏၊ ဝိကရိယတေ-ပကတိမှ တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ပြုလုပ်အပ်၏၊ ဣတိ ဝိကတိ၊ ဘာဇနဉ္စတံ+ဝိကတိ စာတိ ဘာဇနဝိကတိ။

ဂိဟိဝိကတာ။ ။ဂိဟိဟိ-တို့သည်၊ ဝိကတာ (ပညတ္တာ)-အထူးတလည်ပြုလုပ်၍ (ခေတ္တ ခဏ တည်ထားအပ်သော ခွက်၊ (တစ်နည်း) ဂိဟိဟိ အတ္တနော သန္တကကရဏေန- ကိုယ့် ဥစ္စာဟု ပြုခြင်းအားဖြင့်) ဝိရူပံကတာ-ဖောက်ပြန်အောင် ပြုအပ်သောခွက်၊ ရဟန်းပစ္စည်းမှ ဖောက်ပြန်အောင် ပြုအပ်သည်-ဟူလို။

လည်းကောင်း၊ တာဠ- မင်းတုတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကတ္တရယဋ္ဌိဝေခကော-
တောင်ဌေး၌ စွပ်အပ်သော သံကွင်း ကြေးကွင်းကိုလည်းကောင်း၊ [“ကတ္တရ
ယဋ္ဌိဝလယံ”ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် “ကတ္တရယဋ္ဌိဝေခကော”ဟု တစ်ပုဒ်တည်း
ရှိစေ၊] ဘေဏ္ဍိဝါလကော-ခရင်းကိုလည်းကောင်း၊ ယထာ တထာ-အမှတ်မထား
တစ်ပါးပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ယနကတလောဟံ-တစ်ခဲနက် ပြုအပ်
သော သံ၊ ကြေးကိုလည်းကောင်း၊ ဝိပွကတလောဟဘဏ္ဍာ-ပြု၍ မပြီးသေးသော
သံဘဏ္ဍာ ကြေးဘဏ္ဍာကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံကို၊ ဘာဇနိယံ-ဝေဖန်
ကောင်း၏။

ပန-ကား၊ ဓမ္မနေတ္ထ-ဆေးတံ၊ ဖာလ-ထယ်သွား၊ ဒီပရုက္ခ-ဆီမီးတိုင်၊ ဒီပက
ပလ္လိက-မီးအိုးကင်း၊ ဩလမ္မကဒီပ-တွဲလျားကျသောဆီမီး၊ ဝါ-ဆီမီးဆွဲ၊ ဣတ္ထိပုရိသ
တိရစ္ဆာနရူပကာနိ-မိန်းမရုပ် ယောက်ျားရုပ် တိရစ္ဆာန်ရုပ်တို့သည်လည်းကောင်း၊
အညာနိ-န်သော၊ ဘတ္တိစ္ဆဒနကဝါဏှဒီသု-နံရံ၊ အမိုး၊ တံခါးရွက် အစရှိသည်တို့၌၊
ဥပနေတဗ္ဗာနိဝါ-ကပ်ဆောင်ထိုက်သော ဘဏ္ဍာတို့သည်လည်းကောင်း၊ [အသုံး
ပြုထိုက်သည်ကို ဆိုသည်၊] အန္တမသော-အားဖြင့်၊ လောဟဒီလကံ-သံချောင်းကို၊
[ပျဉ်ပြားစသည်၌ ရိုက်နှက်စရာ သံချောင်း၊] ဥပါဒါယ-အစပြု၍၊ သဗ္ဗာနိပိ-
အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ လောဟဘဏ္ဍာနိ-တို့သည်၊ ဂရုဘဏ္ဍာနိယေဝ-
ဂရုဘဏ္ဍာတို့ချည်းသာ၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ လဒ္ဓါနိ-ရအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာနိပိ-
န်သော်လည်း၊) ပရိဟရိတွာ-ကိုယ်ပိုင် အဖြစ်ဖြင့် သိမ်းဆည်း ဆောင်ထား၍၊
[“ပတ္တာဒီပရိက္ခာရံ ဝိယ သယမေဝ ပဋိသာမေတွာ”-ပါရိဟာရိယံကို ဖွင့်သော
ဝိမတိ၊] ပုဂ္ဂလိကပရိဘောဂေန-နည်းဖြင့်၊ န ပရိဘူတိတဗ္ဗာနိ-မသုံးစွဲထိုက်ကုန်၊
သံဃိကပရိဘောဂေနဝါ-နည်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဂိဟိဝိကတာနိ-တို့သည်၊
(သမာနာနိဝါ-န်သော်လည်းကောင်း၊ ပရိဘူတိတု-ငှာ၊) ဝဋ္ဋန္တိ-န်၏၊ တိပုဘဏ္ဍေပိ-
သလွဲဘဏ္ဍာ (ခဲဘဏ္ဍာ)၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-တည်း။

ဒီရပါသာဏမယာနိ- နို့ရည်အဆင်းရှိသော ကျောက်ဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သော၊
တဋ္ဌကသရကာဒီနိ-စလောင်း၊ သောက်ခွက် အစရှိသည်တို့သည်၊ ဂရုဘဏ္ဍာနိ
ယေဝ-တို့ချည်းသာ၊ ပန-ကား၊ ယဋ္ဌကော-ကြာသွတ်အိုးသည်လည်းကောင်း၊
(ကြာပန်းစိုက်ဖို့ အိုး၊) တေလဘာဇနံ ဝါ-ဆီအိုးသည်လည်းကောင်း၊ ပါဒဂ္ဂဏှန

ဒီရပါသာဏမယာနိ။ ။မုဒုကဒီရဝဏ္ဏပါသာဏမယာနိ-နို့ရည်အဆင်းကဲ့သို့ ဖြူဖွေးနူးညံ့
သော ကျောက်ဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သော၊ [ဒီရံဝိယာတိ ဒီရော (ပါသာဏော) ကျောက်စာရေးရာ၊
ဘုရားဆင်းတုတော်ထူရာ၌ အသံပြုသော ကျောက်မျိုးထက် ဖြူဖွေးသော ကျောက်တစ်မျိုး
ရှိသေး၏၊ ထိုကျောက်မျိုးကို “ဒီရပါသာဏ”ဟု ခေါ်သည်၊ ဒီရပါသာဏေန+ကတာနိ ဒီရ
ပါသာဏမယာနိ၊] “တဋ္ဌက-စလောင်း”ဟူရာ၌ မီးအိမ်အပေါ်က ဖုံးအုပ်သော
စလောင်းမျိုးကို ယူ။

ကတော-တစ်ပါးကို ယူနိုင်သောအိုးထက်၊ အတိရေကမေဝ-ပိုလွန်သောအိုးသည် သာ၊ ဂရုဘဏ္ဍ-ဘဏ်တည်း၊ သုဝဏ္ဏရဇတအာရက္ခဋ္ဌဇာတိဖလိကဘာဇနာနိ-ရွှေခွက်၊ ငွေခွက်၊ ကြေးဝါခွက်၊ ဖန်စစ်ခွက်တို့သည်၊ ဂိဟိဝိကတာနိ-လူတို့ အထူး ပြုအပ်သော ဥစ္စာတို့သည်၊ (သမာနာနိပိ-နံသော်လည်း၊) န ဝဋ္ဋန္တိ-ကုန်၊ ပန-ဆက်၊ သေနာသနပရိဘောဂ-ကျောင်းအသုံးအဆောင်၌၊ အာမာသမ္ပိ-သုံးသပ် အပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝါ-ကိုင်ကောင်းသည်လည်းဖြစ်သော၊ အနာမာသမ္ပိ-မသုံးသပ်အပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝါ-မကိုင်ကောင်းသည်လည်းဖြစ်သော၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံသော ဘဏ္ဍာသည်၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။

ပန-ကား၊ ဝါသိအာဒိသု-ဝါသိ အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယာယ ဝါသိယာ-အကြင် ပဲခွပ်(ဓား)ဖြင့်၊ ဒန္တကဋ္ဌဓမ္မဒနဥစ္ဆတစ္ဆနမတ္တတော-ဒန်ပူဖြတ်မှု ကြံခွဲခွာမှုမျှမှ၊ အညံ့၊ မဟာကမ္မ-ကြီးသောအမှုကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ အယံ-ဤ ပဲခွပ်ငယ်ကို၊ ဘာဇနိယာ-ဝေဖန်ကောင်း၏၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါး ပါးသော၊ အာကာရေန-အခြင်းအရာဖြင့်၊ (ပုံသဏ္ဌာန်ဖြင့်)၊ ကတာ-သော၊ သေသာ-ကြွင်းသော ပဲခွပ်ကြီးသည်၊ ဂရုဘဏ္ဍ-ဘဏ်တည်း၊ ပန-ကား၊ ပရသု-ပုဆိန်သည်၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဝေဇ္ဇာနံ-ဆေးဆရာတို့၏၊ သိရာဝေဓကောဝိ-အကြောကို ဖောက်ထွင်းကြောင်း ပုဆိန်သည်လည်း၊ ဂရုဘဏ္ဍမေဝ-ချည်းသာ၊ ကုဌာရီ-ဓားမ သည်၊ တထာ-ထို့အတူ ဂရုဘဏ်တည်း၊ ပန-ကား၊ ယာ-အကြင်ဓားကို၊ အာဝုဓ သင်္ခေပေန-လက်နက်အသွင်ဖြင့်၊ ကတာ-ပြီ၊ အယံ-ဤ ဓားကို၊ အနာမာသာ-

သုဝဏ္ဏ၊ပေ၊ န ဝဋ္ဋန္တိ။ ။“အာရက္ခဋ္ဌ-ကြေးဝါ”ဟု အဘိဓာန်နိဿယသစ် ပေး၏၊ ရှေးက “တေးခပ်ပြာ”ဟု ပေးကြ၏၊ ဇာတိဖလိက-ဖန်အစစ်ဖြင့် ပြုအပ်သော ခွက်၊ ချက်ဖန် မဟုတ် သော တွင်းထွက်ဖန်တစ်မျိုး ရှိသေးဟန် တူသည်၊ ရှေးဆရာတော်ကြီးများကား “ကျောက် သလင်းကို ဇာတိဖလိက”ဟု ယူတော်မူကြ၏၊ ရွှေခွက်စသော ထိုခွက်တို့သည် အထည်ဝတ္ထု ရင်းကိုက မကိုင်တွယ်ကောင်းသောကြောင့် ဂိဟိဝိကတ ဖြစ်သော်လည်း မသုံးသပ်အပ်ကုန်၊ [ပိဖြင့် “သံဃိက-ပုဂ္ဂလိကအဖြစ်မှာ ဆိုဖွယ်ရာမရှိ”ဟု ဂရဟာပြု၊] ဤစကားအရ ဆွမ်းကျွေးရာ စသည်၌ လူတို့က ငွေရေခွက်၊ ငွေထုံးဘူး စသည်များ၌ ထည့်၍ ရေ ကွမ်း စသည်ကို ကပ်ရာ၌ မအပ်ဟု မှတ်ပါ၊ အမှတ်တမဲ့ အကပ်ခံမိတတ်သည်။

သေနာသန၊ပေ၊ ဝဋ္ဋတိ။ ။“သုဝဏ္ဏဘာဇန စသည်တို့သည် သေနာသနပရိဘောဂ ဖြစ်သော်လည်း မအပ်ကုန်”ဟု မှတ်ရမည်လောဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် သေနာသန ပရိဘောဂ ပန” စသည်မိန့်၊ ကျောင်းအသုံးအဆောင် အဖြစ်ဖြင့် ကျောင်းအား လျှာထားသော (သံဃိက ပုဂ္ဂလိက မဟုတ်သော) ရွှေညောင်စောင်း (ခုတင်) ရွှေအင်းပျဉ် (ကုလားထိုင်) ငွေထွေးခံ၊ ငွေရေတကောင်း၊ ရွှေရေခွက်၊ ငွေရေခွက်၊ ကြေးဝါခွက်၊ ဖန်စစ်ခွက်များကို အကြောင်းအားလျော်စွာ သုံးသပ်ကိုင်၍ သုံးစွဲကောင်း၏-ဟူလို၊] သုဝဏ္ဏာဒိမယမ္ပိ သဗ္ဗ တံ အာမသိတွာပိ ပရိဘုဋ္ဌိတုံ ဝဋ္ဋတိ-ဝိမတိ။]

မသုံးသပ်အပ်၊ ကုဒါလော-ပေါက်တူးသည်လည်းကောင်း၊ ဒဏ္ဍဗန္ဓနိခါဒနံ ဝါ-
ဖွဲ့တပ်အပ်သော အရိုးရှိသော ဆောက်သည်လည်းကောင်း၊ အဂရုဘဏ္ဍာ နာမ-
ဂရုဘဏ္ဍာ မဟုတ်သည် မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-ကား၊ သမ္ပုဉ္ဇနိဒဏ္ဍာဓကက-
တံမြက်စည်းရိုးကို ထွင်းကြောင်းဖြစ်သော၊ အဒဏ္ဍက-အရိုးမရှိသော၊ ဖလမတ္တက
မေဝ-အရွက်မျှသာဖြစ်သော၊ ယံ-အကြင်ဆောက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ သိပါဋိကာယ-
အိတ်ငယ်၌၊ (ဆောက်ထည့်ရန်အိတ်၌-ဟူလို၊) ပကိဝိတွာ-ထည့်၍၊ ပရိဟရိတု-
ကိုယ်ပိုင်အဖြစ်ဖြင့် သိမ်းဆည်းဆောင်ထားခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-၏၊ တံ-ထိုဆောက်ကို၊
ဘာဇနီယံ-၏၊ သိခရမ္ပိ-စူးကိုလည်း၊ နိခါဒနေနေဝ-ဆောက်ဖြင့်သာလျှင်၊
သင်္ဂဟိတံ-သိမ်းယူအပ်ပြီ။

ယေတိ မနုဿေဟိ-တို့သည်၊ ဝိဟာရေ-၌၊ ဝါသိအာဒိနိ-ပဲခွပ်အစရှိသည်တို့
သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဒိန္နာနိ-လှူထားအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တေ-ထိုလူတို့သည်၊
ဃရေ-အိမ်ကို၊ ဒဗ္ဗေဝါ-မီးလောင်အပ်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိလုတ္တေဝါ-လူယက်
ဖျက်ဆီးအပ်သော်လည်းကောင်း၊ ဘန္တေ-တို့၊ နော-တပည့်တော်တို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊
ဥပက္ခရေ-ပဲခွပ်စသော အဆောက်အဦးတို့ကို၊ [ဥပက္ခရေတိ ဝါသိအာဒိ ဘဏ္ဍာနိ၊
ဥပပုဗ္ဗ၊ ကရဓာတ်၊ တပစ္စည်းဖြစ်၍ ဥပကရဏနှင့် အနက်တူပင်၊ “ဥပကရဏ”ဟု
မပြင်နှင့်၊] ဒေထ-ပေးပါကုန်၊ ပန-တစ်ဖန်၊ အာဟရိဿာမ-ဆောင်ပါကုန်အံ့၊
[တစ်နည်း၊ ပန အာဟရိဿာမ-ပြန်ပေးပါကုန်အံ့၊] ဣတိ-သို့၊ စေ ဝဒန္တိ-
အကယ်၍ လျှောက်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသန္တေသု-ကုန်လတ်သော်၊) ဒါတဗ္ဗာ-န်၏၊ သစေ
အာဟရန္တိ-အကယ်၍ ဆောင်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသန္တေသု-န်သော်၊) န ဝါရေတဗ္ဗာ-
မတားမြစ်ထိုက်ကုန်၊ [ပြန်ပေးဖွယ် မလိုပါဟု မတားနှင့်-ဟူလို၊] အနာဟရန္တာပိ-
မဆောင်ကုန်သော လူတို့ကိုလည်း၊ န စောဒေတဗ္ဗာ-မစောဒနာထိုက်ကုန်၊ ဝါ-
မတောင်းထိုက်ကုန်။

ကမ္မာရ-ပန်းပဲသမား၊ ဝါ-ပန်းထိမ်သည်၊ [“ကမ္မာရော ရဇတဿေဝ၊ နိဒ္ဒမေ
မလမတ္တနော”ဟူသော ဓမ္မပဒ မလဝဂ်လာ ဂါထာ၌ “ကမ္မာရ-ပန်းထိမ်သည်”နှင့်
သင့်လျော်၏၊] တဋ္ဌကာရ-ပန်းတဦးသည်၊ စုန္ဒကာရ-ပန်းပွတ်သမား၊ နဋ္ဌကာရ-
ကျယ်ရံသည်၊ မဏိကာရ-ရွဲထွင်းသမား၊ ပတ္တဗန္ဓကာနံ-သပိတ်ဖာသမားတို့၏၊
[ပတ္တဗန္ဓကော နာမ-ပတ္တဿ ဂဏ္ဍိကာဒိကာရကော၊] အဓိကရဏီ-ပေ၊
(အောက်ခံ သံတုံးကို “ပေ”ဟု ဆိုသည်၊) မုဋ္ဌိ-တူ၊ သဏ္ဌာသ-သံညှပ်၊ တုလာဒိနိ-
ချိန်ခွင် အစရှိကုန်သော၊ သဗ္ဗာနိ-န်သော၊ လောဟမယာနိ-သံ-ကြေးဖြင့်
ပြုအပ်ကုန်သော၊ ဥပကရဏာနိ-အဆောက်အဦးတို့သည်၊ သံယေ-၌၊ ဝါ-အား၊
ဒိန္နကာလတော-လှူအပ်ရာအခါမှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ ဂရုဘဏ္ဍာနိ-တို့တည်း၊
တိပုကောဋ္ဌက၊ပေ၊ ဥပကရဏေသုပိ-သလွဲဖြတ်တောက်သူ၊ ရွှေပန်းထိမ်သည်၊
သားရေနယ်သမား တို့၏ အဆောက်အဦးတို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-ပင်တည်း။

ပန-အထူးကား၊ အယံ-ကား၊ ဝိသေသော-တည်း၊ တိပုကောဋ္ဌကဥပကရဏေ သု-သလွဲဖြတ်သူ၏ အဆောက်အဦးတို့တွင်၊ တိပုစ္ဆေဒနကသတ္တကံ-သလွဲဖြတ်ကြောင်း ဓားငယ်လည်းကောင်း၊ သုဝဏ္ဏကာရဥပကရဏေသု-ရွှေပန်းထိမ်သည်၏ အဆောက်အဦးတို့တွင်၊ သုဝဏ္ဏစ္ဆေဒနကသတ္တကံ-ရွှေကို ဖြတ်ကြောင်း ဓားငယ်လည်းကောင်း၊ စမ္ပကာရဥပကရဏေသု-သားရေနယ်သမား၏ အဆောက်အဦးတို့တွင်၊ ကတပရိကမ္မစမ္ပစ္ဆေဒနဒုဒ္ဒကသတ္တကံ-ပြုအပ်ပြီးသော ပရိကမ်ရှိသော သားရေနယ်ဖြတ်ကြောင်း ဓားငယ်လည်းကောင်း၊ [အမွေးအမျှင်များ စင်ကြယ်စေပြီး နေလှန်းပြီး ဖြစ်သည်ကို “ကတပရိကမ္မ”ဟု ဆိုသည်။] ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ-ဤဓားငယ်တို့ကို၊ ဘာဇနီယာနိ-နံ၏၊ နှာပိတတုန္နကာရဥပကရဏေသုဝိ-ဆတ္တာသည်၊ အပ်ချပ်သမားတို့၏ အဆောက်အဦးတို့တွင်လည်း၊ မဟာကတ္တရိ-ကြီးစွာသော ကပ်ကျေးကိုလည်းကောင်း၊ မဟာသဏ္ဌာသံ-ကြီးစွာသော သံညှပ်ကိုလည်းကောင်း၊ မဟာပိပ္ပလိကဉ္စ-ကြီးစွာသော ဓားကိုလည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-၍၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ဘဏ္ဍာသည်၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ဣတရာနိ-အခြားသောဘဏ္ဍာတို့သည်၊ ဂရုဘဏ္ဍာနိ-တို့တည်း။ [ဤတွင် လောဟဘဏ္ဍာနှင့်စပ်သော စကားအားလုံး ပြီးဆုံးပြီ။]

ဝလ္လိအာဒိသု-နွယ်အစရှိသည်တို့၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဧဝံ-ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊) ဝေတ္တဝလ္လိအာဒိကာ-ကြိမ်တည်းဟူသော အနွယ်အစရှိသော၊ ယာကာစိ-သော၊ အဗုဗာဟုပ္ပမာဏာ-လက်ရုံးထက်ဝက်ပမာဏရှိသော၊ ဝလ္လိ-နွယ်သည်၊ သံဃဿ-အား၊ ဒိန္နာ-လှူအပ်သည်၊ (သမာနာ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) တတ္ထဇာတကာ-ထိုသံဃိကမြေ၌ ပေါက်သည်၊ (သမာနာ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) ရက္ခိတဂေါပိတာဝ-စောင့်ရှောက်အပ်လုံခြုံစေအပ်သောနွယ်သည်သာ၊ ဂရုဘဏ္ဍာ-တည်း၊ သာ-ထိုနွယ်သည်၊ သံဃကဓမ္မစ-သံဃာ၏အမှုကိုလည်းကောင်း၊ စေတိယကဓမ္မစ-စေတီတော်၏အမှုကိုလည်းကောင်း၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ အတိရေကာ-ပိုနေသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ပုဂ္ဂလိကကဓမ္မပိ-ပုဂ္ဂလိက၏အမှု၌လည်း၊ ဥပနေတု-ကပ်ဆောင်ခြင်းငှာ၊ (သုံးစွဲခြင်းငှာ၊) ဝဋ္ဋတိ-၏၊ သုတ္တံ၊

အဗုဗာဟုပ္ပမာဏာ။ ။ကပ္ပရတော ပဌာယ ယာဝ အံသကူဋ္ဌပ္ပမာဏာ [လက်ရုံးလက်မောင်း၏ တစ်ဝက်ဟူသည် တတောင်မှ စ၍ ပန်းစွန်းတိုင်အောင် အထက်ပိုင်းပမာဏတည်း။] ဝိဒတ္တိစတုရင်္ဂလပ္ပမာဏာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ထိုပမာဏသည် ၁ ထွာနှင့်လက် ၄ သစ် ရှိ၏-ဟူလို။

ရက္ခိတဂေါပိတာ။ ။အစောင့်အရှောက် ထားသောအားဖြင့် စောင့်ရှောက်အပ်သည်ကို ရက္ခိတ၊ သေတ္တာ စသည်တို့၌ သိမ်းထားသကဲ့သို့ မပျက်စီးအောင် လုံခြုံစေအပ်သည်ကို ဂေါပိတဟု ဆိုသည်။ ထိုကဲ့သို့ မဟုတ်လျှင် သံဃိကမြေ၌ ပေါက်သော်လည်း ဂရုဘဏ္ဍာမဟုတ်။

မကစိဝါက၊ နာဠိကေရဟိရ၊ စမ္မမယာ-ချည်ဖြင့် ပြုအပ်၊ သင်ပန်းလျှော်ဖြင့် ပြုအပ်၊ အုန်းဆံမျှင်ဖြင့် ပြုအပ်၊ သားရေနယ်ဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သော၊ ရုဇ္ဈကာဝါ-ကြိုးငယ် တို့သည်လည်းကောင်း၊ ယောတ္တာနိ ဝါ-သားရေကြိုးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါကေန စ-သင်ပန်းလျှော်ဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ နာဠိကေရဟိရေန စ-အုန်းဆံမျှင်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝဇ္ဇေတွာ-ကျစ်၍၊ ဝါ-လွန်းပေါင်းတင်၍၊ ကတာ-သော၊ ဧကဝဋ္ဋာ ဝါ-တစ်လွန်းတင်ကြိုးသည်လည်းကောင်း၊ ဒွိဝဋ္ဋာ ဝါ-၂ လွန်းတင်ကြိုးသည်လည်းကောင်း၊ သံဃဿ-၏၊ သန္တကာ-သည်၊ (သမာနာ-သော်၊) ဂရုဘဏ္ဍ-တည်း။

ပန-ကာ၊ သုတ္တံ-ကျစ်အပ်၊ မကျစ်အပ်သောချည်ကိုလည်းကောင်း၊ [ဝဋ္ဋိတဉ္စေဝ အဝဋ္ဋိတဉ္စ သုတ္တံ၊] အဝဇ္ဇေတွာ-မကျစ်မူ၍၊ ဒိန္နာ-လှူအပ်ကုန်သော၊ မကစိဝါက နာဠိကေရဟိရာစ-သင်ပန်းလျှော်မျှင်၊ အုန်းဆံမျှင်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘာဇနိယာ-ဝေဖန်ကောင်းကုန်၏၊ ပန-ဆက်၊ ယေဟိ-အကြင်ဒါယကာတို့သည်၊ ဧတာနိ ရုဇ္ဈကာဒိနိ-ဤကြိုးငယ် အစရှိသည်တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဒိန္နာနိ-အပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-န်၏၊ တေ-ထိုဒါယကာတို့ကို၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ကရဏိယေန-ပြုဖွယ် ကိစ္စကြောင့်၊ ဟရန္တာ-ဆောင်ယူသည်တို့ကို၊ န ဝါရေတဗ္ဗာ-မတားမြစ်ထိုက်ကုန်၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အဋ္ဌဂုံလသုစိဒဏ္ဍကမတ္တောပိ-အလျားအားဖြင့် လက် ၈ သစ်၊ လုံးပတ်အားဖြင့် သီဟိုဠ်ကညစ်ရိုးအတိုင်းအရှည် ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ [ဒီဃသော အဋ္ဌဂုံလမတ္တော၊ ပရိဏာဟတော သီဟဋ္ဌပဏ္ဏ သုစိဒဏ္ဍမတ္တော၊] ဝေဠု-ဝါးသည်၊ သံဃဿ-အား၊ ဒိန္နော-လှူအပ်သည်၊ (သမာနော) ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ တတ္ထဇာတကော-ထိုသံဃိကမြေ၌ ပေါက် သည်၊ (သမာနော) ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ရက္ခိတဂေါပိတောဝ-စောင့်ရှောက်အပ်၊ လုံခြုံစေအပ်သော ဝါးသည်သာ၊ ဂရုဘဏ္ဍ-တည်း၊ သောပိ-ထိုဝါးသည်လည်း၊ သံဃကမ္မေစ-ကိုလည်းကောင်း၊ စေတိယကမ္မေစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ အတိရေကော-ပိုနေသော ဝါးသည်၊ ပုဂ္ဂလိကကမ္မေ-၌၊ ဒါတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ၊ ပန-ဆက်၊ ပါဒဂ္ဂဏှ နကတေလနာဠိ-တစ်ပါဒကို ယူနိုင်သော ဆီကျည်တောက်ကိုလည်းကောင်း၊ ကတ္တရယဋ္ဌိ-တောင်ဝှေးကိုလည်းကောင်း၊ ဥပါဟနဒဏ္ဍကော- ဖိနပ်ချိတ်စရာ တုတ်ငယ်လည်းကောင်း၊ ဆတ္တဒဏ္ဍော-ထီးရိုးတုတ်လည်းကောင်း၊ ဆတ္တသလာကာ - ထီးရိုးဝါးခြမ်းစိတ်လည်းကောင်း၊

ရဇ္ဈကာ ယောတ္တာနိ။ ။ရုဇ္ဈာနင့်ယောတ္တသည် ပရိယာယ်တည်း၊ ဤနေရာ၌ကား “ယောတ္တာနိတိ စမ္မရုဇ္ဈကာ”ဟု ဝိမတိဖွင့်သောကြောင့် ချည်မျှင်ကြိုး လျှော်ကြိုး စသည်ကို ရုဇ္ဈကာ၊ သားရေကြိုးကို “ယောတ္တ”ဟု ခွဲပါ၊ နောက်၌ “ဧကဝဋ္ဋာ” စသည်ဖြင့် လာလတ္တံ့ဖြစ်၍ ဤ ရုဇ္ဈကာ၊ ယောတ္တတို့ကို လွန်းမတင်ရသော ကြိုးများဟုလည်း မှတ်ပါ။

ဣတိ ဣဒံ-ဤအလုံးစုံသည်၊ ဧတ္ထ-ဤဝါးဘဏ္ဍာတွင်၊ [ဧတ္ထာတိ-ဝေဠုဘဏ္ဍော၊] ဘာဇနီယဘဏ္ဍ-ဝေဖန်ကောင်းသော ဘဏ္ဍာတည်း၊ ဒမုဂေဟမနုဿာ-မီးလောင် အပ်သော အိမ်ရှိသောလူတို့ကို၊ ဂဏှိတွာ-ဝါးတို့ကို ယူ၍၊ ဂစ္ဆန္တာ-သွားသည်တို့ကို၊ န ဝါရေတဗ္ဗာ-နံ။ [ဤတွင် နွယ်၊ ကြိုး၊ ဝါးဘဏ္ဍာများနှင့် စပ်သော စကားရပ် ပြီးပြီ။]

မုဉ္ဇောစ-ဖြူဆံမြက်သည်လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗဇ္ဇောစ-ပြိတ်မြက်သည်လည်း ကောင်း၊ အဝသေသံ-ဖြူဆံမြက်၊ ပြိတ်မြက်တို့မှ ကြွင်းသော၊ ဆဒနတိဏံ စ- မိုးကြောင်းမြက်သည်လည်းကောင်း၊ [ဤစကားဖြင့် နွားစာမြက်မျိုး မဟုတ်၊ အိမ်မိုးရသော သက်ငယ်မြက်မျိုးဟု သိစေ၏၊ မုဉ္ဇ၊ ပဗ္ဗဇ (ဗလ္လဇ)တို့ကို ပုလ္လိင်ဟု ဆို၏။] မုဋ္ဌိပ္ပမာဏံ-တစ်ဆုပ်စာပမာဏရှိသည်၊ (သမာနံပိ-သော်လည်းကောင်း၊) ဆဒနတိဏသဇေပဂတေသု-အမိုးမြက်၌ သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော၊ တာလပဏ္ဏာဒိသု-ထန်းရွက် အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယံကိဗ္ဗိ-သော၊ ဧကပဏ္ဏမိ-တစ်ရွက်သော်မှလည်း၊ သံဃဿ-အား၊ ဒိန္နံ-သည်၊ (သမာနံ ဝါ- သော်လည်းကောင်း၊) တတ္ထ ဇာတကံ-ထိုသံဃိကမြေ၌ ပေါက်သည်၊ (သမာနံ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) ဗဟိအာရာမေ-ကျောင်းတိုက်အပြင်၌၊ သံဃိကေ-သော၊ တိဏဝတ္ထုသ္မိ-မြက်ခင်း၌၊ ဇာတကံ-သည်၊ (သမာနံ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) ရက္ခိတဂေါပိတံ-သည်သာ၊ ဂရုဘဏ္ဍ-တည်း၊ တမ္ပိ-ထိုမြက်သည်လည်း၊ ဝါ- ကိုလည်း၊ ပေ၊ အတိရေကံ-ပိုနေသောမြက်သည်၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ဒမုဂေဟမနုဿာ- တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-မြက်တို့ကို ယူ၍၊ ဂစ္ဆန္တာ-တို့ကို၊ န ဝါရေတဗ္ဗာ-နံ၊ အဋ္ဌင်္ဂုလပ္ပမာ ဧကော-လက် ၈ သစ် ပမာဏရှိသည်၊ (သမာနောပိ-သော်လည်း၊) ရိတ္တပေါတ္ထ ကော-စာမှ ကင်းဆိတ်သော ပေရွက်သည်၊ ဂရုဘဏ္ဍမေဝ-သာတည်း။ [ဤတွင် မြက်ဘဏ္ဍာနှင့်စပ်သော စကားရပ် ပြီးပြီ။]

မုဋ္ဌိပ္ပမာဏံ ပိ။ ။ပိသည် ဂရဟာဇောတက သမ္ဘာဝနာသမုစ္စည်းတည်း၊ တစ်လက်ဆုပ်စာမျှ ရှိသော မြက်သော်မှ ဂရုဘဏ်ဖြစ်သေး၏၊ ထို့ထက် များသော မြက်ဆုပ်မှာ ဂရုဘဏ်ဟု အထူး ပြောစရာ မလိုဟု သမ္ဘာဝနာပြု။

အဋ္ဌင်္ဂုလ ပေ၊ ပေါတ္ထကော။ ဝိတ္ထာရတော (အကျယ်အပြန့်အပြားအားဖြင့်) အဋ္ဌင်္ဂုလ ပ္ပမာဏော၊ (ဋီကာသစ်)၊ ဤသို့ ဖွင့်သော်လည်း လက် ၈-သစ် အပြားရှိသော ပေရွက်သည် အောက်ဆုံးပမာဏရှိသော ပေရွက် မဟုတ်၊ အဋ္ဌင်္ဂုလပ္ပမာဏောလည်း အောက်ဆုံး ပမာဏကို ပြသောအရာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုဋီကာသစ်ဖွင့်ပုံကို ဆရာတို့ မနှစ်သက်ကြ၊ “အဋ္ဌင်္ဂုလ ပ္ပမာဏောတိ-ဒီဃသော အဋ္ဌင်္ဂုလပ္ပမာဏော”ဟူသော တေရသကဏ်အဖွင့်ကိုသာ နှစ်သက် တော်မူကြသည်၊ အဋ္ဌင်္ဂုလပ္ပမာဏောပိဋ္ဌိ ပိလည်း ဂရဟာဇောတကပင်၊ ထို့ထက် ရှည်လျှင်ကား ဂရုဘဏ်ဖြစ်ကြောင်း ပြောဖွယ်မလိုဟု သမ္ဘာဝနာ ပြုပါ၊ ရိတ္တပေါတ္ထကောတိ-အလိခိတ ပေါတ္ထကော၊ ဣဒ္ဓ ပဏ္ဏပ္ပသင်္ဂေန ဝုတ္တံ-စာမရေးရသေး၍ စာမှ ကင်းဆိတ်သော ပေရွက်၊ ဤသို့ ပေရွက်ကို ထည့်၍ ဆိုခြင်းမှာလည်း ပဏ္ဏနှင့်စပ်လျဉ်းသဖြင့် ထည့်၍ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

မတ္တိကာ-မြေညက်သည်။ ပကတိမတ္တိကာဝါ-ရိုးရိုးမြေညက်သည်မူလည်း၊
 ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ ပဉ္စဝဏ္ဏာဝါ-၅ မျိုးသော အဆင်းရှိသော မြေညက်သည်မူလည်း၊
 ဟောတု-စေ၊ သုဓာဝါ-အင်္ဂတေသည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ သဇ္ဈရသ၊ ကင်္ဂုဋ္ဌ၊
 သိလေသာဒိသု-ပွဲလျက်၊ ကညင်စေး၊ သစ်စေး အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယံကိဗ္ဗိဝါ-
 သည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ဒုလ္လဘဋ္ဌာနေ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်ရာ အရပ်၌၊
 အာနေတွာ-၍၊ ဒိန္နံ-လှူအပ်သည်၊ (သမာနံ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) တတ္ထ
 ဇာတကံ-သည်၊ (သမာနံ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) ရက္ခိတဂေါပိတံ-အပ်သော၊
 တာလပတ္တမတ္တံ-ထန်းသီးမှည့်ပမာဏရှိသော မြေညက်အစေးသည်၊ ဂရုဘဏ္ဍာ-
 သည်၊ ဟောတိ၊ တမ္ပိ-ထိုမြေညက်အစေးသည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ ပေ၊ ဝဋ္ဋတိ-
 ၏၊ ပန-ကား၊ ဟိဂုံ၊ဟိဂုံလက၊ဟရိတာလ၊မနောသိလဉ္စနာဒိနိ-ဟိဂုံ(ရှိန်းခို)،
 ဟသံပဒါး၊ ဆေးဒန်း၊ မြင်းသီလာ၊ မျက်စဉ်းကျောက် အစရှိသည်တို့ကို၊
 ဘာဇနိယာနိ-ဝေဖန်ကောင်းကုန်၏။ [ဤတွင် မြေညက်ဘဏ္ဍာနှင့်စပ်သော
 စကားရပ် ပြီးပြီ။]

ဒါရုဘဏ္ဍေ-သစ်သားဘဏ္ဍာ၌၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊
 ဝေဠုမ္ပိ-ဝါး၌၊ ဝုတ္တပ္ပမာဏော-ဆိုအပ်ပြီးသောပမာဏရှိသော၊ [အလျား လက်
 ၈ သစ်၊ လုံးပတ်အားဖြင့် သီဟိုဠ်ကညစ်ရိုးအတိုင်းအရှည် ရှိသည်ကို
 “ဝုတ္တပ္ပမာဏ” ဟု ဆိုသည်။] ဒါရုဘဏ္ဍကော-သစ်သားဘဏ္ဍာသည်၊ ပေ၊
 ရက္ခိတဂေါပိတော-စောင့်ရှောက်အပ် လုံခြုံစေအပ်သော သစ်သားသည်၊
 ဂရုဘဏ္ဍာ-တည်း၊ [ကုရုန္နိ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သည့်အတိုင်း ဒါရုဘဏ္ဍာကို
 ပြုပြီး၍ မဟာအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သည့်အတိုင်း ပြုပြန်လိုသောကြောင့်
 “အပိ”စသည် မိန့်၊] အပိစ-သေး၊ သဗ္ဗာပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊
 ဒါရုဝေဠုမဗ္ဗပါသာဏာဒိဝိကတိ-သစ်သား၊ ဝါး၊ သားရေ၊ ကျောက်
 အစရှိသည်တို့ဖြင့် အထူးပြုအပ်သော ဘဏ္ဍာကို၊ ဒါရုဘဏ္ဍေန-
 သစ်သားဘဏ္ဍာဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ-သွင်းယူအပ်ပြီ။

မှတ်ချက်။ ။ဤအဖွင့်များကို ထောက်၍ ထန်းရွက်နှင့် လျဉ်းပါးဖွယ် မရှိသော
 စာရေးစက္ကူ များသည်လည်းကောင်း၊ ရေးသား-ပုံနှိပ်ပြီးသော ပေစာ-
 စာအုပ်များသည်လည်းကောင်း၊ ဤစကားနှင့်မဆိုင်၊ ဂရုဘဏ္ဍမဟုတ်ကြဟု မှတ်ပါ။
 ရှေးဆရာအချို့ကား အဋ္ဌဂုံလပမာဏောပိမှ ပိကို “ရိတ္တပေါတ္ထကောပိ”ဟု ရွှေ့ထိုင်၍
 “ရိတ္တပေါတ္ထကသော်မှ ဂရုဘဏ္ဍ ဖြစ်သေး၏၊ လိခိတ ပေါတ္ထက၏ ဂရုဘဏ္ဍဖြစ်ကြောင်းမှာ
 အထူးဆိုဖွယ်မလိုတော့”ဟု သမ္ဘာဝနာပြု၍ ယခုကာလ စာအုပ်ပေစာများကို
 ဂရုဘဏ္ဍဟုလည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိက မအပ်ဟုလည်းကောင်း ဆုံးဖြတ် ကြသေး၏၊
 ထိုအဆုံးအဖြတ်သည် ကျမ်းရင်းအာဘော် မဟုတ်ပါ။ ထို့ပြင်-ဂရုဘဏ္ဍဟု ဆိုတိုင်း လည်း
 “ပုဂ္ဂလိကမအပ်”ဟု မမှတ်ရ၊ အချို့ဂရုဘဏ္ဍများမှာ ပုဂ္ဂလိက ခံယူကောင်း၏၊ ထာဝရ
 ဂရုဘဏ္ဍ ဖြစ်သော ဝိဟာရသော်မှ ပုဂ္ဂလိက ဖြစ်နိုင်သည်ကို သတိပြုပါ။

တတ္ထ-ထို ဒါရုဘဏ္ဍာတို့တွင်၊ မဉ္ဇူပိဋ္ဌေဟိ-ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာနိ-မသိမ်းယူအပ်ကုန်သော၊ အာသန္နိကာဒီနိ-လေးထောင့်ရှိသော အင်းပျဉ် အစရှိသည်တို့သည်၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ စောဋ္ဌေနဝါ-အဝတ်ဖြင့် သော် လည်းကောင်း၊ ပလာလေနဝါ-ကောက် ရိုးဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဏေဟိဝါ-သစ်ရွက်တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကဒလိပဏ္ဏာဒီဟိ-ငှက်ပျောရွက် အစရှိသော အရွက်တို့ဖြင့်၊ ကတပိဋ္ဌ-ပြုအပ်သော အင်းပျဉ်ကို၊ ဥပါဒါယ-အစပြု၍၊ သဗ္ဗာနိ-ကုန်သော၊ အာသနာနိ-နေရာထိုင်ခုံကိုလည်းကောင်း၊ [ကူတိဉ္စိစပ်၊] ဝက်ဖလကံ-ကောက်သော ပျဉ်ချပ်လည်းကောင်း၊ ဒီဃဖလကံ-ရှည်သော ပျဉ်ချပ်လည်းကောင်း၊ စီဝရဓောဝနဖလကံ - သင်္ကန်းဖွပ်လျှော် ရာ ပျဉ်ချပ်လည်းကောင်း၊ ဃဋ္ဌနဖလကံ - ဖွပ်လျှော် အပ်သောသင်္ကန်း ထုရိုက်ရာပျဉ်ချပ်လည်းကောင်း၊ [ယတ္ထ ရဇိတစီဝရံ ဟတ္ထေန ဃဋ္ဌနိ-ဆိုးအပ်သောသင်္ကန်းကို လက်ဖြင့် ပုတ်ခတ်ရိုက်နှက်ရာအင်းပျဉ်၊] ဃဋ္ဌနမုစ္စရော-အလျား၊ အနံ၊ အနားပတ် အစရှိသည်ကို ပုတ်ခတ်ကြောင်း လက်ရိုက်လည်းကောင်း၊ [အနုဝါတာဒိ ဃဋ္ဌနကောတိ ဝဒန္တိ၊] ဒန္တကဋ္ဌစ္ဆေဒနဂဏ္ဌိကာ-ဒန်ပူဖြတ်ရာ တုံးငယ်လည်းကောင်း၊ ဒဏ္ဍမုစ္စရော-အရိုးတပ်အပ်သော လက်ရိုက်လည်းကောင်း၊ ယေန ရဇိတစီဝရံ ပေါထေန္တိ-လှေလည်းကောင်း၊ အဗ္ဗဏံ-သောက်ရေလှောင်ရာ ဇလားလည်းကောင်း၊ [ဖလကေဟိ ပေါက္ခရဏီဝိယကတံ ပါနီယဘာဇနံ၊] ရဇနဒေါဏီ-ဆိုးရည်ထည့်ရာဇလားလည်းကောင်း၊ [ပတ္တရဇနံ အာကိရိတ္တာ ဌပနဘာဇနံ၊] ဥဒကပဋိစ္ဆကော-သင်္ကန်းညစ်ရည်ကို ခံသောဇလားပုံ လည်းကောင်း၊ ဒါရုမယော ဝါ-သစ်သားဖြင့် ပြုအပ် သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဒန္တမယောဝါ-ဆင်စွယ်ဖြင့် ပြုအပ် သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဝေဠုမယောဝါ-ဝါးဖြင့် ပြုအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ သပါဒကောပိ-အခြေရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အပါဒကောပိ-အခြေမရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ သမုဂ္ဂေါ-ပန်းကလာပ်လည်းကောင်း၊ မဉ္ဇူသာ-ပူတာတံတင်းလည်းကောင်း၊ ဝါ-သေတ္တာလည်းကောင်း၊ ပါဒဂုဏှနကတော-တစ်ပါဒကို ယူနိုင်သော ကြုတ်ထဲက၊ အတိရေကပ္ပမာဏော-ပိုလွန်သော အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ကရဏော-ကြုတ်လည်းကောင်း၊ ဥဒကဒေါဏီ-ရေလှောင်ဇလားလည်းကောင်း၊ ဥဒကကဋ္ဌဝယံ-ရေဖျဉ်းအိုးလည်းကောင်း၊ ဥဠုကော-ရေမှုတ်လည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌုဇ္ဈ-ယောက်ချိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဖွန်းလည်းကောင်း၊ ပါနီယသရာဝံ-သောက်ရေခွက်လည်းကောင်း၊ ပါနီယသခေါ-သောက်ရေခရသင်းလည်းကောင်း၊ ကူတိ-သို့၊ ဧတေသု-ဤသစ်သားဘဏ္ဍာတို့တွင်၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ သံဃေ-၌၊ ဝါ-အား၊ ဒိန္နံ-လှူအပ်သော ဘဏ္ဍာသည်၊ ဂရုဘဏ္ဍံ-တည်း။

အာသန္နိကာဒီနိ။ ။ အာသန္နိကောတိ စတုရဿပိဋ္ဌံ (၄ ထောင့်အင်းပျဉ်တစ်မျိုးကို) ဝုစ္စတိ၊ “လက် ၈ သစ် အခြေရှိသော အင်းပျဉ်”ဟူရာ၌ အလျားရှည်သော အင်းပျဉ်ကို ဆိုသည်။ ဤ စတုရဿအင်းပျဉ်ကား အလွန်မြင့်သော်လည်း အပ်၏။ အာဒိဖြင့် သတ္တဝံ (ခြေ ၄ ဖက်၊ လက်တင် ၂ ဖက်၊ ဦးခေါင်းတင်အားဖြင့် အင်္ဂါ ၇ ပါးရှိသော ပက်လက်ကုလားထိုင်မျိုး) ဘဒ္ဒပိဋ္ဌံ (ကြိမ်ခက်အပ်သော အင်းပျဉ်) စသည်ကို ယူပါ။

ပန-ကား၊ သင်္ခယာလကံ-ခရုသင်းခွက်ငယ်ကို၊ ဘာဇနီယံ-၏၊ ဒါရုမယော-
သစ်သားဖြင့် ပြုအပ်သော၊ ဥဒကတုမ္မော-ရေဗူးကို၊ တထာ-ထို့အတူ ဝေဖန်
ကောင်း၏၊ ပါဒကထလိမ္မတ္ထလံ-ခြေပွတ်အိုးခြမ်းနှင့်တူသောအပိုင်းသည်၊ ဒါရု
မယံ ဝါ-သည်မူလည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ စောဠပဏ္ဏာဒိမယံ ဝါ-အဝတ်သစ်ရွက်
အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပြုအပ်သည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံသော ခြေ
သုတ်အဝန်းသည်၊ ဂရုဘဏ္ဍာ-တည်း၊ အာဓာရကော-သပိတ်ခြေလည်းကောင်း၊
ပတ္တပိဓာနံ-သပိတ်ဖုံးလည်းကောင်း၊ တာလဝဏ္ဏံ-ထန်းရွက်ယပ်ဝန်းလည်းကောင်း၊
ဗီဇနီ-လေးထောင့်ယပ်လည်းကောင်း၊ စင်္ကောဋကံ-ပန်းတောင်းလည်းကောင်း၊
ပစ္ဆိ-ခြင်းလည်းကောင်း၊ ယဋ္ဌိသမ္ပုဉ္ဇနီ-အရိုးတပ်အပ်သော တံမြက်စည်းလည်း
ကောင်း၊ မုဋ္ဌိသမ္ပုဉ္ဇနီ-လက်ဆုပ်တံမြက်စည်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ- သို့၊ ဧတေသုပိ-
ဤဘဏ္ဍာတို့တွင်လည်း၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ခုဒ္ဒကံ ဝါ-ငယ်သည်မူလည်းဖြစ်စေ၊ မဟန္တံ
ဝါ-ကြီးသည်မူလည်းဖြစ်စေ၊ ဒါရုဝေဠုပဏ္ဏာစမ္မာဒိသု-သစ်သား၊ ဝါး၊ သစ်ရွက်၊
သားရေ အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးဖြင့်၊ ကတံ-
ပြုအပ်သော ဘဏ္ဍာသည်၊ ဂရုဘဏ္ဍာမေဝ-ချည်းသာ။

ထမ္မ၊ တုလာ၊ သောပါနဖလကာဒိသု-တိုင်၊ တုပ်လျှောက်လှေကား ပျဉ်ချပ်
အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယံ ကိဉ္စိ-သော၊ ဒါရုမယံ ဝါ-သော၊ ပါသာဏမယံ ဝါ-
သော၊ ဂေဟသမ္ဘာရူပဂံ-ကျောင်း၏ အဆောက်အဦအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်သော
ဘဏ္ဍာ သည်လည်းကောင်း၊ ယော ကောစိ-သော၊ ကဋ္ဌသာရကော-
ဖျာသင်းဖြူးသည် လည်းကောင်း၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ဘူမတ္ထရဏံ-ကြမ်းပေါ်
အခင်းသည်လည်းကောင်း၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ အကပ္ပိယစမ္ပံ-မအပ်သော
သားရေအခင်းသည်လည်းကောင်း၊ (သီဟာဒိနံ စမ္ပံ) သဗ္ဗံ-သည်၊ သံယိကံ-သည်၊
(သမာနံ-သော်)၊ ဂရုဘဏ္ဍာ-တည်း၊ ဘူမတ္ထရဏံ-ကြမ်းပေါ်၌ အခင်းကို၊ ကာတု-
ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ [ဘူမတ္ထရဏံ-ဘူမိ + အတ္ထရဏံ၊
တည်ရာကြမ်းပေါ်၌+ခင်းအပ်သော အခင်း။]

ပန-ဆက်၊ ဧဋ္ဌကစမ္ပံ-သိုးရေသည်၊ ပစ္စတ္ထရဏဂတိကံ-အပေါ်လွှမ်းအခင်းနှင့်
အလားတူသည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ဤစကားဖြင့် ညောင်စောင်းအင်ပျဉ်ပေါ်၌ ခင်း
ကောင်း၏ ဟု ပြသည်၊] တမ္ပိ-ထိုသိုးရေသည်လည်း၊ ဂရုဘဏ္ဍာမေဝ-ပင်တည်း၊
ကပ္ပိယစမ္မာနီ-အပ်သော သားရေတို့ကို၊ (မိဂါဒိနံ စမ္မာနီ) ဘာဇနီယာနီ-ကုန်၏၊
ပန-ဝါဒန္တရကား၊ ကုရုန္တိယံ-၌၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ပဉ္စပုဗ္ဗမာဏံ-ညောင်စောင်းပမာဏရှိ
သော၊ စမ္ပံ-သားရေသည်၊ ဂရုဘဏ္ဍာ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဥဒုက္ခလံ-ဆုံငယ်
သည်လည်းကောင်း၊ မုသလံ-ကျည်ပွေ့သည်လည်းကောင်း၊ သုပ္ပံ-မန်းသည်လည်း
ကောင်း၊ ဝါ-ဆန်ကော(စကော)သည်လည်းကောင်း၊ နိသဒံ-ကျောက်ပျဉ်သည်
လည်းကောင်း၊ နိသဒပေါတော-ကျောက်ပျဉ်၌ ထားအပ်သော ဆေးကြိတ်
ကျောက်လုံးသည်လည်းကောင်း၊ ပါသာဏဒေါဏီ-ကျောက်စကျင်းသည်လည်း
ကောင်း၊ ပါသာဏကဋ္ဌာဟံ-ကျောက်ဖျဉ်းအိုးသည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗံ-သော၊
ကသိဘဏ္ဍာမ္ပိ-လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာသည်လည်းကောင်း၊ ဂရုဘဏ္ဍာ-တည်း၊ သဗ္ဗံ-
သော၊

သော၊ စက္ကယုတ္တယာနံ-စက်ဘီးနှင့် ယှဉ်သော ယာဉ်သည်။ ဂရုဘဏ္ဍာမေဝ-
ပင်တည်း။ [ရထသကဋ္ဌာဒိကံ သဗ္ဗံ စက္ကယုတ္တယာနံ၊ ဝိသင်္ခတစက္ကံ ပန ယာနံ
(ဖျက်အပ်ပြီးသော ယာဉ်ကား) ဘာဇနီယံ။]

မဇ္ဇပိဋ္ဌာနံ-တို့၏၊ ပါဒါစ-အခြေတို့လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌနိယောစ-အပေါင်လည်း
ကောင်း၊ ဝါသိပရသုအာဒိနံ-ပဲခွပ်၊ ပုဆိန် အစရှိသည်တို့၏၊ ဒဏ္ဍာ စ-အရိုးတို့
လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတေသု-ဤဘဏ္ဍာတို့တွင်၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ အနိဋ္ဌိတံ-
မပြီးသေးသော ဘဏ္ဍာကို၊ ဘာဇနီယံ-၏၊ ပန-ကား၊ တစ္ဆိတမဋ္ဌ-ရွှေအပ်ပြီးဖြစ်၍
ချောညက်သော ညောင်စောင်းခြေ အစရှိသည်သည်။ ဂရုဘဏ္ဍာ-သည်၊ ဟောတိ-
၏၊ အနုညာတဝါသိယာ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော ပဲခွပ်၏၊ [အရိုးမပါသော၊ အိတ်
ငယ်ဖြင့် စွတ်ထား၍ဖြစ်သော ပဲခွပ်ငယ်၏၊] ဒဏ္ဍော-အရိုးလည်းကောင်း၊ ဆတ္တံ-
ထီးလည်းကောင်း၊ မုဋ္ဌိပဏ္ဍာ-လက်ဆုပ်ဖြင့် ကိုင်ယူအပ်သော ထန်းရွက်လည်း
ကောင်း၊ ကတ္တရယဋ္ဌိ-တောင်ဌေးလည်းကောင်း၊ ဥပါဟနာ-ဖိနပ်လည်းကောင်း၊
အရဏိသဟိတံ-ပွတ်ခုံ၊ ပွတ်ကျည်အစုံလည်းကောင်း၊ ဓမကရဏော-ဓမကရိုဏ်
လည်းကောင်း၊ ပါဒဂ္ဂဏှနကတော-တစ်ပါဒကို ယူနိုင်သောဘူးထက်၊ အနုတိရိတ္တံ-
အပိုအလွန် မယူနိုင်သော၊ အာမလကတုမ္ပ-ရှစ်ရှားသီးဗူးလည်းကောင်း၊ အာမလက
ဃဋ္ဌော-သျှစ်သျှားသီးအိုးလည်းကောင်း၊ လာဗုကတုမ္ပ-ဘူးဖြစ်သော ဘူးလည်း
ကောင်း၊ လာဗုကဃဋ္ဌော-ဘူးအိုးလည်းကောင်း၊ ဝိသာဏကတုမ္ပ-သားချိုဘူးလည်း
ကောင်း၊ ဣတိ ဧတံ သဗ္ဗံ-ဤအလုံးစုံသော ဘဏ္ဍာကို၊ ဘာဇနီယံ-၏၊ တတော
ပရံ ဂရုဘဏ္ဍာ-တည်း၊ ဟတ္ထိဒန္တောဝါ-ဆင်စွယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယံကိဉ္စိ-
သော၊ ဝိသာဏဝါ-သားချိုကိုသော်လည်းကောင်း၊ အတစ္ဆိတံ-မရွှေအပ်သေးသည်၊
ယထာဂတမေဝ-ဖြစ်မြဲတိုင်းသာလျှင်၊ (သမာနံ-သော်၊) [ဆင်၊ သားကောင်တို့မှ
ယူအပ်သည့်အတိုင်း မပြုပြင်အပ်သေး-ဟူလို၊] ဘာဇနီယံ-၏၊ တေဟိ-
ထိုဆင်စွယ် သားချိုတို့ဖြင့်၊ ကတမဇ္ဇပိဋ္ဌပါဒါဒိသု-ပြုအပ်သော
ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်၏ အခြေ အစရှိသည်တို့၌၊ ပုရိမသဒိသောဝ-ရှေးနှင့်
တူသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော) [“မဇ္ဇပိဋ္ဌာနံ ပါဒါစ၊ ပေ၊
တစ္ဆိတမဋ္ဌ ပန ဂရုဘဏ္ဍာ” ဟု အထက်၌ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အဆုံးအဖြတ်ကို
သိပါ-ဟူလို၊] တစ္ဆိတနိဋ္ဌိတော ဝိ-ရွှေအပ်ပြီး၍ ပြီးဆုံးသည်လည်း ဖြစ်သော၊
ဟိဂုံကရဏ္ဍကော-ရှုန်းခိုကြုတ် လည်းကောင်း၊ အဉ္စနိကရဏ္ဍကော -
မျက်စဉ်းကြုတ်လည်းကောင်း၊ ဂဏ္ဍိကာ-

မုဋ္ဌိပဏ္ဍံ ။ ။တာလပတ္တံ-ထန်းရွက်၊ တံ ဟိ မုဋ္ဌိနာ ဂဟေတွာ ပရိဟရန္တိတိ
(ထိုထန်းရွက်ကို လက်ဆုပ်ဖြင့်ကိုင်၍ ဆောင်ယူသွားကြသောကြောင့်) မုဋ္ဌိပဏ္ဍံတိ ဝုစ္စတိ၊
မုဋ္ဌိ ပဏ္ဍန္တိ-ဆတ္တစ္ဆဒန ပဏ္ဍမေဝတိ (ထီးအမိုးရွက်မပါဘဲ) ဟု ကေစိတို့ဆိုကြသေး၏။

အရဏိသဟိတံ ။ ။အတူတကွဖြစ်သော (တစ်ခုတည်း ကဲ့နေသည် မဟုတ်သော)
ပွတ်ခုံ ပွတ်ကျည်အစုံ၊ [အရဏိသဟိတန္တိ - အရဏိယုဂဋ္ဌံ၊ ဥတ္တရာရဏီ
(အထက်ပွတ်ကျည်) အဓရာရဏီ (အောက်ခံပွတ်ခုံ) ဒွယံတိ အတ္ထော။]

အနားပတ်သီးလည်းကောင်း၊ ဝိဓာ-ခါးပန်းသီးလည်းကောင်း၊ အဉ္စနီ-မျက်စဉ်းကျည် (မျက်စဉ်းဘူး)လည်းကောင်း၊ အဉ္စနီသလာကာ-မျက်စဉ်းတံလည်းကောင်း၊ ဥဒကပုဉ္ဇနီ-ရေသုတ်ပုဝါလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣဒံ သဗ္ဗံ-ဤအလုံးစုံကို၊ ဘာဇနီယမေဝ-သည်သာ။

မတ္တိကာဘဏ္ဍေ-၌၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ မနုဿာနံ-တို့၏၊ ဥပဘောဂပရိဘောဂံ-အတွင်းအသုံးအဆောင်၊ အပြင်အသုံးအဆောင်ဖြစ်သော၊ ယဋ္ဌပိဓာနာဒိကုလ္လာလဘာဇနံ-ရေအိုးဖုံး အစရှိသော အိုးထိန်းသည်တို့၏ဘဏ္ဍာသည်လည်းကောင်း၊ ပတ္တကဋ္ဌာဟံ-သပိတ်ဖုတ်စရာ ဖျဉ်းအိုးလည်းကောင်း၊ အင်္ဂါရကဋ္ဌာဟံ-မီးကျိုးထည့်ရာခွက်လည်းကောင်း၊ ဓူမဒါနကံ-အခိုးပေးတတ်သော ဆေးတံလည်းကောင်း၊ [ရှေးက “အခိုးသောက်ပန်းတူလည်းကောင်း” ဟု ပေးကြ၏။] ဒီပရုက္ခကော-ဆီမီးတိုင်လည်းကောင်း၊ ဒီပကပလ္လိတာ-ဆီမီးအိုးကင်းလည်းကောင်း၊ စယနိဋ္ဌကာ-စီကြောင်းအုတ်လည်းကောင်း၊ ဆဒနိဋ္ဌကာ-မိုးကြောင်းအုတ်လည်းကောင်း၊ ထုဝိကာ-အထွတ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣဒံ သဗ္ဗံ-ဤအလုံးစုံသော ဘဏ္ဍာ သည်လည်းကောင်း၊ ဂရုဘဏ္ဍတည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဝုတ္တနယေသု-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိကုန်သော၊ ဧတေသု ဂရုဘဏ္ဍေသု-ဤဂရုဘဏ္ဍတို့တွင်၊ ယံကိစ္ဆံ-သော၊ ဝေဠုအာဒိ-ဝါးအစရှိသည်ကို၊ အတ္တနော-၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ ဂဏှန္တေန-ယူသောရဟန်းသည်၊ သမကံဝါ-ညီမျှသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အတိရေကံဝါ-ပိုလွန်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဖာတိကမ္မံ-တိုးပွားမှုကို၊ ကတွာ-၍၊ ဂဟေတဗ္ဗံ-၏။

ပန-ကား၊ ပါဒဂုဏှနကတော-တစ်ပါဒကို ယူနိုင်သောဝတ္ထုထက်၊ အနုတိရိတ္တပ္ပမာဏော-မပိုလွန်သော ပမာဏရှိသော၊ ယဋ္ဌကော-ကြာသွတ်အိုးလည်းကောင်း၊ ပတ္တော-သပိတ်လည်းကောင်း၊ ထာလကံ-ခွက်လည်းကောင်း၊ ကဉ္စကော-ရေခွက်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အင်တုံလည်းကောင်း၊ ကုဏ္ဍိကာ-ရေကရားလည်းကောင်း၊ ဝါ-ရေတကောင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတ္ထ-ဤမြေဘဏ္ဍာ၌၊ ဣဒံ-ဤဘဏ္ဍာကို၊ ဘာဇနီယံ-၏၊ စ-ဆက်၊ မတ္တိကာဘဏ္ဍေ-မြေဘဏ္ဍာ၌၊ (ကုဏ္ဍိကာ-ရေကရားသည်၊ ဝါ-ရေတကောင်းသည်၊ ဘာဇနီယကောဋ္ဌာသံ-ဘာဇနီယ၏အဖို့သို့၊ ဘဇေတိယထာ-

ဖာတိကမ္မံ ကတွာ။ ။(သတ္တက၌ “သွာတိ”ဟု ရှိသော ဖာတိသဒ္ဒါသည် ဝုဒ္ဓိအနက်ကို ဟော၏) သံယိကပစ္စည်းဖြစ်သော ဂရုဘဏ္ဍပစ္စည်းတစ်ခုခုကို ယူ၍ သုံးစွဲလျှင် ထိုပစ္စည်းနှင့် “သမကံဝါ ဖာတိကမ္မံ ကတွာ-တန်ဖိုးကိုဖြစ်စေ၊ အလားတူပစ္စည်းကို ဖြစ်စေ အစားပေး၍ သော်လည်းကောင်း၊ အတိရေကံဝါ ဖာတိ ကတွာ-ထို့ထက်ပိုအောင် အစားပေး၍သော်လည်းကောင်း ယူပါ”ဟူလို၊ [ဖာတိကမ္မံ ကတွာတိ-အန္တမသော တံ အတ္တနကံ (ထိုမျှလောက် ထိုက်တန် သော) ဝါလိကာယပိ ထာဝရံ ဝဇ္ဇိကမ္မံ ကတွာ၊] ဤအဖွင့်ကို ကြည့်၍ သမကံလည်းကောင်း၊ အတိရေကလည်းကောင်း “ဖာတိကမ္မံ”ခေါ်သည်ဟု မှတ်ပါ။ ထိုသို့ ဖာတိကမ္မ မပြုဘဲ ယူလျှင် ထိုနေရာ၌သာ သံယိကအဖြစ်ဖြင့် သုံးရမည်၊ အမှတ်တမဲ့ အခြားအရပ် ယူမိလျှင် ပြန်ပို့ရမည်၊ မပို့နိုင်လျှင် ရောက်ရာဒေသ၌ သံယိကအဖြစ်ဖြင့် ထားရမည်။

ကပ်ရောက်သကဲ့သို့) ဧဝံ-တူ၊ လောဟဘဏ္ဍေဝိ-သံဘဏ္ဍာ ကြေးဘဏ္ဍာ၌လည်း၊ ကုက္ကိကာ-သည်၊ ဘာဇနီယကောဋ္ဌာသမေဝ-သို့သာ၊ ဘဇတိ-၏၊ ဣတိ-သို့လျှင်၊ ယံ-အကြင်ပရိက္ခရာကို၊ ဘာဇနီယံ-ဝေဖန်လည်း ဝေဖန်ကောင်း၏၊ ဝိသဇ္ဇနီယမ္ပိ-စွန့်လည်း စွန့်ကောင်း၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝိသဇ္ဇီယဝေဘဂီယသင်္ခါတံ-ဝိသဇ္ဇီယဝေဘဂီယ ဟု ဆိုအပ်သော၊ အညံ-သင်္ကန်းမှတစ်ပါးသော၊ [သိက္ခာပုဒ်၌လာသော သင်္ကန်းမှ တစ်ပါးသော၊] တံ ပရိက္ခာရံ-ထိုပရိက္ခရာကို၊ ဒတ္တာ-၍၊ ခိယန္တဿ-ရှုတ်ချသော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ်-ဟောတိ၊ ပန-ကား၊ ဣတရံ-ဝိသဇ္ဇီယဝေဘဂီယပရိက္ခရာမှ တစ်ပါးသော အဝိသဇ္ဇီယ အဝေဘဂီယပရိက္ခရာသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒါတုမေဝ-ပေးခြင်း ငှာပင်၊ န ဝဇ္ဇတိ-မအပ်၊ ဣဿရဝတာယ-အစိုးရခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဒေန္တော-ပေးသောရဟန်းသည်၊ ထုလ္လစ္စယံ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ ထေယျစိတ္တေန-ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းစိတ်ဖြင့်၊ ဝါ-ခိုးယူလိုသော စိတ်ဖြင့်၊ ဂဏှန္တော-ယူသောရဟန်းကို၊ ဘဏ္ဍံ-ဘဏ္ဍာကို၊ အတ္ထာပေတွာ-အဖိုးဖြတ်စေ၍၊ ကာရေတဗ္ဗော-ပြုစေထိုက်၏၊ ဝါ-ဆုံးဖြတ်ထိုက်၏။

စ-ဆက်၊ အညံ-သင်္ကန်းမှတစ်ပါးသော၊ ပရိက္ခာရံ-ကို၊ ဒတ္တာ-ပြီး၍၊ ခိယန္တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)ယထာ-ကဲ့သို့၊ တထာ-တူ၊ သံဃေန-သည်၊ အသမ္ပတဿ-မသမုတ်အပ်ဘဲ၊ စီဝရံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အညံ-သင်္ကန်းမှတစ်ပါးသော၊ ပရိက္ခာရံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒတ္တာ ခိယန္တဿ၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-ဒုက္ကဋ်အာပတ် ပင်တည်း၊ အနုပသမ္ပန္နေ-၌၊ ဝါ-လူ၊ သာမဏေကို ပေးရာ၌၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံ၌၊ [အနုပသမ္ပန္နသညီဖြစ်၍ ပေးခြင်း၊ ဥပသမ္ပန္နသညီဖြစ်၍ ပေးခြင်း၊ ဝေမတိက ဖြစ်၍ ပေးခြင်း အလုံးစုံ၌-ဟူလို၊] တိကဒုက္ကဋ်၊ ပန-ကား၊ ပကတိယာ-ပင်ကို အားဖြင့်၊ ဆန္ဒာဒိဝသေန-ဆန္ဒအစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကရောန္တံ-ပြုသော ရဟန်းကို၊ ဒိသွာ-၍၊ တဿ-ထိုရဟန်းအား၊ ဒိန္နေန-ပေးခြင်းဖြင့်၊ ကော အတ္ထော-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ လဒ္ဓါပိ-ရ၍လည်း၊ ဝိနိပါတေဿတိ-ဖရိဖရဲ ပြန်ကြစေ လတ္တံ၊ (တော်စွာလျော်စွာ သုံးစွဲလတ္တံ-ဟူလို) သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ န ဥပနေဿတိ-မကပ်ဆောင်လတ္တံ၊ (သင့်လျော်အောင် သုံးစွဲလိမ့်မည် မဟုတ်-ဟူလို) ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ခိယန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-နံ၍၊ (ခိယန္တာနံ စ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မေန-တရားဖြင့်၊ လဒ္ဓသမ္ပုတိကတာ-ရအပ်သော သမ္ပုတိရှိသူ၏အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ သံဃေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဝိကပ္ပနုပဂစီဝရဒါနံ-ဝိကပ္ပနာလောက်သော သင်္ကန်းကို ပေးခြင်းလည်းကောင်း၊ ပစ္စာ-၌၊ ခိယံတုကာမတာယ-ရှုံ့ချလိုသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ခိယနာ-ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပန-ထူး၊ ဣဒံ-သည်၊ ဒုက္ခဝေဒနံ-ရှိ၏၊ [ဒေါသစိတ်ဖြင့် ကဲ့ရဲ့သောကြောင့် ဒုက္ခဝေဒနာရှိသော သိက္ခာပုဒ် ဖြစ်ရသည်၊] ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ ဧကာဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၂။ ပရိဏာမန သိက္ခာပုဒ် ခွါဒသမေ-၌၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံသောစကားရပ်သည်၊ တိသက ကဏ္ဍေ-တိသကကဏ္ဍ၌၊ (နိသဂ္ဂိယပါစိတ်၌-ဟူလို၊) ပရိဏာမနသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ-သည်သာ၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ-အထူးကား၊ အယမေဝ-ဤဆိုအပ် လတ္တံ့သည်သာ၊ ဝိသေသော-အထူးတည်း၊ တတ္ထ-ထိုတိသကကဏ္ဍ ပရိဏာမနသိက္ခာပုဒ်၌၊ အတ္တနော-မိမိ၏ (အထံ၌)၊ ပရိဏာမိတတ္တာ-ညွတ်စေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နိသဂ္ဂိယံ-သော၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာ ပုဒ်၌၊ ပုဂ္ဂလဿ-ပုဂ္ဂိုလ်၏(အထံ၌)၊ ပရိဏာမိတတ္တာ-ကြောင့်၊ သုဒ္ဓိကပါစိတ္တိယံ-သုဒ္ဓိကပါစိတ်အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ ဝိသေသော-တည်း)ဣတိ-တည်း။ ။ဒသမသိက္ခာပဒ်(သမတ္တံ)။
အဋ္ဌမော-သော၊ သဟဓမ္မိကဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ အန္တေပုရ သိက္ခာပုဒ် ရာဇဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမေ-၌၊ ခတ္တိယဿာတိ-ကား၊ ခတ္တိယဇာတိ ကဿ-ခတ္တိယဇာတိရှိသော၊ မုဒ္ဒါဘိသိတ္တဿာတိ-ကား၊ ခတ္တိယာဘိသေကေန-ခတ္တိယ အဘိသိက်ဖြင့်၊ ဝါ-ရှင်ဘုရင် ဖြစ်ဖို့ရန် သွန်းလောင်းကြောင်း ရေစင်ဖြင့်၊ မုဒ္ဒနိ-ဦးထိပ်၌၊ အဘိသိတ္တဿ-သွန်းလောင်း အပ်ပြီးသော၊ (ရညောဉ္ဇစပ်)၊ ဣတော-ဤစက်ရာခန်းဆောင်မှ၊ အနိက္ခန္တော-မထွက်သေးသော၊ ရာဇာ-မင်းသည်၊ (အတ္တိ-၏)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ မထွက်သေးသော မင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တံ-ထိုစက်ရာခန်းဆောင်သည်)၊ အနိက္ခန္တရာဇကံ-က မည်၏၊ အနိက္ခန္တရာဇကေ-မထွက်သေးသော မင်းရှိသော၊ တသ္မိံ သယနိယရေ-ထိုစက် ရာခန်းဆောင်၌၊ ဣတိ အတ္တော-နက်၊ [“သယနိယရေ” ဟု ထည့် ပါ-ဟူလို၊ သယနိယရ ပုဒ်ပြီးပုံကို သဘောဇနသိက္ခာပုဒ်၌ ဖွင့်ခဲ့ပြီ] မဟေသီ-မိဖုရားကို၊ ရတနံ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ နိဂ္ဂတန္တိ-ကား၊ နိက္ခန္တံ-ထွက်ပြီးသော ရတနာတည်း၊ ဣတော-ဤစက်ရာခန်းဆောင်မှ၊ အနိဂ္ဂတံ-မထွက်သေးသော၊ ရတနံ-မိဖုရားရတနာသည်၊ (အတ္တိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ မထွက်သေးသော မိဖုရားရတနာ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တံ-သည်)၊ အနိဂ္ဂတရတနကံ-က မည်၏၊ အနိဂ္ဂတရတနကေ-မထွက်သေးသော မိဖုရားရတနာ ရှိသော၊ တသ္မိံ

ရတနံ မဟေသီ။ ။ရတီ (မွေ့လျော်ခြင်း)+ဇနေတီတိ ရတနံ၊ “ရတီဇနန”မှ တိ၏ ဣတိ အပြု၊ ဇနပုဒ်ကို ချေ၍ “ရတန”ဟု ဖြစ်၏၊ ဟတ္ထိစသော ရတနာ ၇ ပါးနှင့် ဆိုင်သော်လည်း ဌာနအားလျော်စွာ ဧကဒေသျှပစာရအားဖြင့် မိဖုရားရတနာကိုသာ ယူစေလို၍ “ရတနံ ဝုစ္စတိ မဟေသီ”ဟု မိန့်သည်၊ မဟန္တော (ကြီးကျယ်သော)+ဤသော (အစိုးရခြင်း) ဧတိဿာတိ မဟေသီ-ကြီးကျယ်သော အစိုးရခြင်းရှိသော မိဖုရားခေါင်။ [မဟေသီ သာဘိသေကာညာ-အဘိဓာန် ၂၃၂၊ သက္ကတ၌ မဟဓာတ်၊ မှီသစ် ပစ္စည်းနောင် ဒိပ် (ဤ) ပစ္စည်း သက်၍ “မဟိသီ”ဟု ရှိ၏။]

သယနိယရေ-၌၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဣန္ဒြိယံ အတိတ္တာမေယျာတိ ဧတ္ထ-၌၊
(ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗျော) အတ္တနော-၏၊ အာဂတဘာဝံ-
လာသည်၏အဖြစ် ကို၊ အဇာနာပေတွာ-မသိစေမူ၍၊ [မိမိလာကြောင်းကို
သိစေရန် တစ်ယောက် ယောက်ကို သံတော်ဦးတင် မခိုင်းဘဲ-ဟူလို၊]
သယနိယရဿ-စက်ရာခန်းဆောင် ၏၊ ဥမ္မာရံ-တံခါးခုံကို၊ ပဌမပါဒ်-
ပဌမခြေလှမ်းကို၊ အတိတ္တာမေန္တဿ-ကျော်လွန် စေသော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကမံ
(ဟောတိ)၊ ဒုတိယေ-ဒုတိယခြေလှမ်း၌၊ ပါမိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ရညော-ကောသလမင်း၏၊ အန္တေပုရပူဝိသနဝတ္ထုသ္မိ-
နန်တော်တွင်းသို့ ဝင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ ပဋိသံ
ဝိဒိတေ-တင်ကြို၍ သိစေသော မိမိ၌၊ အပ္ပဋိသံဝိဒိတသညိနော-တင်ကြို၍
မသိစေဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်
လည်းကောင်း၊ (ပဝိသန္တဿ-ဝင်သောရဟန်း၏) ဒုက္ကမံ (ဟောတိ)၊ (ပဋိသံဝိဒိတေ-
၌)၊ ပဋိသံဝိဒိတသညိဿ-တင်ကြို၍ သိစေခြင်းဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပဝိ
သန္တဿ-၏လည်းကောင်း)၊ န ခတ္တိယဿဝါ-ခတ္တိယဇာတ် မဟုတ်သူ၏သော်
လည်းကောင်း၊ ခတ္တိယာဘိသေကေန-ဖြင့်၊ န အဘိသိတ္တဿ ဝါ-အဘိသိက်
မသွန်းလောင်းအပ်သေးသော မင်း၏သော်လည်းကောင်း၊ ဥဘောသု-မင်း မိဖုရား
၂ ယောက်တို့သည်၊ နိက္ခန္တေသုဝါ-ထွက်ပြီးကုန်သော်လည်းကောင်း၊ ဥဘိန္နံ-မင်း
မိဖုရား ၂ ယောက်တို့တွင်၊ အညတရသ္မိ-တစ်ယောက်ယောက်သည်၊ နိက္ခန္တေ
ဝါ-ထွက်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊ သယနိယရံ-သို့၊ ပဝိသန္တဿ-လည်းကောင်း၊
အသယနိယရေ-စက်ရာခန်းဆောင် မဟုတ်သောအရပ်၌၊ (ပဝိသန္တဿ)၊ ဥမ္မတ္တ
ကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ပဝိသန္တနံစ-တို့၏လည်းကောင်း)၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ခတ္တိ
ယတာ-ခတ္တိယ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဘိသိတ္တတာ-အဘိသိက်သွန်းလောင်း
အပ်ပြီး၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥဘိန္နမ္ပိ-မင်း မိဖုရား ၂ ယောက်တို့၏လည်း၊
သယနိယရတော-မှ၊ နိက္ခန္တတာ-မထွက်ကုန်သေးသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊
အပ္ပဋိသံဝိဒိတတာ-တင်ကြို၍ မသိစေအပ်သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊
ဣန္ဒြိယာတိတ္ထမော-တံခါးခုံကို ကျော်လွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ၊ ပေ၊ ပန-
အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပဒံသည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း၊ [ဣန္ဒြိယလကို
ကျော်ခြင်းသည် ကိရိယာ၊ တင်ကြို၍ မသိစေခြင်းသည် အကိရိယာ၊] ဣတိ-
တည်း။
ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၂။ ရတန သိက္ခာပဒံ ဒုတိယေ-၌၊ ရတနန္တိ-ကား၊ မုတ္တာဒိ-ပုလဲ အစရှိသော၊ ဒသဝိဓံ-
၁၀-ပါး အပြားရှိသော၊ ရတနံ-ရတနာကိုလည်းကောင်း၊ [မုတ္တာ
(ပုလဲ) မဏိ (ပတ္တမြား) ဝေဠုရိယ (ကြောင်-ကြောင်မျက်ရွဲ)
သင်္ခံ (ခရုသင်း) သိလာ (ကျောက်သလင်း) ပဝါဠ (သန္တာ) ရဇတ (ငွေ) ဇာတရူပ
(ရွှေ)

လောဟိတက(ပတ္တမြားကျောက်နီ) မဿာရဂလ္လ (ပတ္တမြားပျောက်-မြဲ) ဤ ၁၀ပါး တည်း။] ရတနသမ္ပတန္တိ-ကား၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ အလုံးစုံသော၊ မနုဿာနံ-လူတို့၏၊ ဥပဘောဂပရိဘောဂံ-အတွင်းအသုံးအဆောင်၊ ထက်ဝန်းကျင် အသုံးအဆောင်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဥဂ္ဂဏေယျဝါ ဥဂ္ဂဏေပေယျဝါတို့၌စပ်)၊ အဇ္ဈာရာမေဝါတိ-ကား၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်သော အာရာမ၏၊ အန္တောပရိက္ခေပေ-အကာအရံ၏အတွင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-မကာရံအပ်သော အာရာမ၏၊ ဒွိန္ဒံ လေဠုပါတာနံ-ခဲ ၂ ကျတို့၏၊ အန္တော-အတွင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈာဝသထေတိ-ကား၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်သောအိမ်၏၊ အန္တောပရိက္ခေပေ-သော်လည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-မကာရံအပ်သောအိမ်၏၊ မုသလပါတတ္တန္တရေ-ကျည်ပွေ့တစ်ကျ၏အတွင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ (ဥဂ္ဂဏေယျဝါ ဥဂ္ဂဏေပေယျဝါတို့၌စပ်)၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း၊ ဇာတရူပရဇေတိ-ရွှေ ငွေကို၊ အတ္တနောမိမိ၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ ဥဂ္ဂဏန္တဿဝါ-ကိုယ်တိုင်ကောက်ယူသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဥဂ္ဂဏာပေန္တဿဝါ-သူတစ်ပါးကို ကောက်ယူစေသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနော-၏) နိဿဂ္ဂိယံ-စွန့်ခြင်းဝိနည်းကံ ရှိသော၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ သံဃဂဏပုဂ္ဂလစေတိယနဝကမ္မာနံ-သံဃာ၊ ဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ စေတီ၊ နဝကမ္မတို့၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ (ဥဂ္ဂဏန္တဿဝါ ဥဂ္ဂဏာပေန္တဿဝါ ဘိက္ခုနော)၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အဝသေသေ-ကြွင်းသော၊ မုတ္တာဒိရတနေ-ပုလဲအစရှိသော ရတနာ၌၊ သဗ္ဗေသမ္ပိ-အလုံးစုံတို့၏လည်း၊ [မိမိ၊ သံဃာ၊ ဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ စေတီ၊ နဝကမ္မတို့၏လည်း-ဟူလို] အတ္တာယ-ငှာ၊ (ဥဂ္ဂဏန္တဿ ဝါ ဥဂ္ဂဏာ ပေန္တဿ ဝါ ဘိက္ခုနော)၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ (ဟောတိ)။

ကပ္ပိယဝတ္ထု ဝါ-ကပ္ပိယဝတ္ထုကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ကိုင်ယူကောင်းသော ပစ္စည်းဟူလို)၊ အကပ္ပိယဝတ္ထုဝါ-အကပ္ပိယဝတ္ထုကိုသော်လည်းကောင်း၊ (မကိုင်ယူကောင်းသော ပုလဲစသောရတနာပစ္စည်းများ-ဟူလို)၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံး အားဖြင့်၊ မာတုသန္တကမ္ပိ-အမိ၏ဥစ္စာကိုလည်း၊ ဘဏ္ဍာဂါရိကသီသေန-ဘဏ္ဍာ တိုက်စိုး၏အဖြစ်ကို အဦးပြုသဖြင့်၊ ပဋိသာမေန္တဿ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းသောရဟန်း ၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ သိမ်းထားထိုက်သော သဘောရှိသောဝတ္ထုကို၊ [ဧကန်သိမ်းထားရတော့မည် ဖြစ်သော ကပ္ပိယဘဏ္ဍာ လည်းဖြစ်သော အမိ၏ဥစ္စာကို] အတ္တနော-၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာကို၊ ကတွာ-၍၊ ပဋိသာမေတု-သိုမှီးသိမ်းဆည်းခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ ပန-ဆက်၊ ဣဒံ-ဤဥစ္စာကို၊ ပဋိသာမေထ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ န ဝဋ္ဋတိ-သိမ်းထားခြင်းငှာ မအပ်၊ ဣတိ- ဤသို့ ပြော၍၊ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗံ-ပယ်မြစ်ရာ၏၊ ကုပိတာ-စိတ်ဆိုးကုန်သည်၊ [မသိမ်းနိုင်ဟု ပြောသဖြင့် စိတ်ဆိုးကုန်သည်]၊ (ဟုတွာ) ပါတေတွာ-ပစ်ချ၍၊ သစေ ဂစ္ဆန္တိ-အံ့၊ (စေသတိ) ပလိဗောဓော နာမ-ပလိဗောဓ မည်သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ ပဋိသာမေတဗ္ဗံ-သိုမှီး သိမ်းဆည်းရာ၏။

ဝိဟာရေ၌၊ ကမ္မ-ကို၊ ကရောန္တာ-ပြုကုန်သော၊ ဝဗ္ဗကီအာဒယော ဝါ-လက်သမား အစရှိသူတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ရာဇဝလ္လဘာ ဝါ-မင်းအကျွမ်းဝင်သူတို့သည် သော်လည်းကောင်း၊ ယံကိဗ္ဗိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဥပကရဏံဝါ-ပဲခွပ်၊ ပုဆိန် စသော လက်သမားတို့၏အဆောက်အဦ ဘဏ္ဍာကိုသော်လည်းကောင်း၊ သယနဘဏ္ဍံ ဝါ-အိပ်ရာဘဏ္ဍာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဋိသာမေတွာ-သိုမှီး သိမ်းဆည်း၍၊ ဒေထ-ပေးပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-လျှောက်တတ်ကုန်၏၊ ဆန္နေန ပိ-ချစ်ခင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘယေနပိ-ကြောက်ခြင်းကြောင့်လည်း ကောင်း၊ န ကာတဗ္ဗမေဝ-မပြုထိုက်သည်သာ၊ ဂုတ္တဋ္ဌာနံ ပန-လုံခြုံသောအရပ်ကို ကား၊ ဒဿေတုံ-ပြခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။

အဇ္ဈာရာမအဇ္ဈာဝသထေသုပိ -တို့၌လည်း၊ ယာဒိသေ - အကြင်ကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ ဘိက္ခုဟိဝါ- တို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ သာမဏေရေဟိဝါ-တို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဂဟိတံ-ယူအပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-လတ္တံ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အာသင်္ကာ-ယုံမှားသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ တာဒိသေယေဝ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ ဥဂ္ဂဟေတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဥဂ္ဂဟာပေတွာဝါ- သော်လည်းကောင်း၊ သညာဏံ-အမှတ်အသားကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ [ငွေဖြစ်လျှင် ဤ၍ဤမျှဟု၊ အထည်ဝတ္ထုဖြစ်လျှင် ပုံသဏ္ဌာန်ကိုဟု မှတ်သား၍၊] နိက္ခိပိတဗ္ဗ- သိမ်းထားရာ၏၊ ယဿ-အကြင်သူ၏၊ ဘဏ္ဍံ-ဘဏ္ဍာသည်၊ နဌံ-ပျောက်၏၊ သော-ထိုဘဏ္ဍာရှင်သည်၊ အာဂစ္ဆတု-လာပါလော့၊ ဣတိစ-ဤသို့၊ လည်း၊ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ-ပြောဆိုရာ၏၊ ဝါ-ကြေညာရာ၏၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ ယော- အကြင်သူသည်၊ အာဂစ္ဆတိ-လာ၏၊ သော-ထိုလာသူကို၊ တေ-သင်၏၊ ကိဒိသံ- အဘယ်သို့ ရှုအပ်သော၊ ဘဏ္ဍံ-သည်၊ နဌံ-ပျောက်သနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော- မေးထိုက်၏၊ သညာဏေန-အမှတ်အသားဖြင့်၊ သစေ သမ္မာဒေတိ-အကယ်၍ ပြီးစေနိုင်အံ့၊ [အမှတ်အသားနှင့်တူအောင် ပြောနိုင်အံ့၊] (ဧဝံသတိ) ဒါတဗ္ဗံ- ပေးရာ၏၊ နော စေ (သမ္မာဒေတိ)-အကယ်၍ မပြီးစေနိုင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဝိစိနာဟိ- ရှာဦးလော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထဗ္ဗော-၏။

တမှာ အာဝါသာ-ထိုကျောင်းတိုက်မှ၊ [ဘဏ္ဍာသိမ်းဆည်းထားရာ ကျောင်း တိုက်မှ-ဟူလို၊] ပက္ကမန္တေန-ဖဲသွားလိုသော ရဟန်းသည်၊ ပတိရူပါနံ- လျှောက်ပတ် ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-ရဟန်းတို့၏၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ [လဇ္ဇိကုက္ကုစ္စကရဟန်းတို့၏

ပလိဗောဓော နာမ။ ။မိမိကို အခြားတစ်နေရာသို့ သွား၍ မဖြစ်လောက်အောင် အနှောင့်အယှက်ပေးသော ပစ္စည်းဖြစ်နေသည်-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် ကိုင်ကောင်းသော ကပ္ပိယ ဝတ္ထုဖြစ်လျှင် ကိုယ်တိုင်သိမ်းဆည်းရာ၏၊ အကပ္ပိယဝတ္ထုဖြစ်လျှင် ကပ္ပိယကာရကတို့ကို သိမ်းစေရာ၏။

အထံ၌သာ ထားခဲ့ခြင်းငှာ လျှောက်ပတ်သည်။ [လျှပ်ပေါ်လော်လည်သော ရဟန်း တို့၏ အထံ၌ ထားခဲ့ခြင်းငှာ မလျှောက်ပတ်-ဟူလို၊] တေသု-ထိုလျှောက်ပတ်သော ရဟန်းတို့သည်၊ အသတိ-မရှိကုန်လတ်သော်၊ ပတိရူပါနံ-လျှောက်ပတ်ကုန်သော၊ ဂဟပတိကာနံ-အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့၏၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ နိက္ခိပိတွာ-ထားခဲ့၍၊ ပက္ကမိတဗ္ဗံ-ဖဲသွားရာ၏၊ ပန-ဆက်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ နေဝ ပက္ကမတိ-ဖဲလည်း ဖဲမသွားအံ့၊ သာမိကံ-ဥစ္စာရှင်ကို၊ န ပဿတိ-တွေ့လည်း မတွေ့အံ့၊ တေန-ထိုရဟန်းသည်၊ ထာဝရံ-ခိုင်မြဲသော၊ သေနာသနံဝါ-ကျောင်းကိုသော်လည်း ကောင်း၊ စေတီယံဝါ-စေတီကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပေါက္ခဏီဝါ-ရေကန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကာရေတဗ္ဗာ-ပြုစေထိုက်၏၊ ဒီဃဿ-ရှည်စွာသော၊ အဒ္ဓုနော-ကာလ၏၊ အစွယေန-လွန်ရာအခါ၌၊ သာမိကော-ဥစ္စာရှင်သည်၊ သစေ အာဂစ္ဆတိ-အကယ်၍ လာအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တံ-ထိုထာဝရအဆောက်အဦကို၊ ဒဿေတွာ-ပြ၍၊ အနုမောဒါဟိ-ဝမ်းမြောက်ပေတော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထဗ္ဗော-ထိုက်၏၊ သစေ နာနုမောဒတိ-အကယ်၍ ဝမ်းမမြောက်နိုင်အံ့၊ မေ-တပည့်တော်၏၊ မနံ-ဥစ္စာကို၊ ဒေဟိ-ပေးပါလော့၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ စောဒေတိ-အကယ်၍ တိုက်တွန်းအံ့၊ ဝါ-တောင်းအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သမာပေတွာ-ပြည့်စုံစေ၍၊ ဒါတဗ္ဗံ-အစားပေးရာ၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ သာဝတ္ထိယံ၊ အညတရံ-အမည်အားဖြင့် မထင်ရှားသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ရတနဥဂ္ဂဏှနဝတ္ထုသ္မိ-ရတနာကို ယူခြင်းဟူသော အကြောင်း ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အညတြ အဇ္ဈာရာမာဝါ အဇ္ဈာဝသထာဝါတိ-ဟူသော၊ အယံ- ဤပညတ်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒုဝိဓာ-သော၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ ပေ၊ အနုညာတဌာနေ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော အဇ္ဈာရာမ အဇ္ဈာဝသထအရပ်၌၊ အနာဒရိယေန-မလေးစားသဖြင့်၊ [ယူ၍ သိမ်းထားရမည်ဟု ပညတ်တော်မူအပ် သော ဝိနည်းတော်ကို မလေးစားသဖြင့်-ဟူလို၊] ဥဂ္ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ အနိက္ခိပန္တ သမထာသော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အနုညတဌာနေ-၌၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ နိက္ခိပန္တဿ-ထားသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ယံ-အကြင် ဝတ္ထုသည်၊ အာမာသံ-သုံးသပ်ထိုက်သော၊ ရတနသမ္ပတံ-ရတနာဟု သမုတိအပ်သော ဝတ္ထု သည်၊ ဟောတိ-၏၊ [မုတ္တ စသော ရတနာမဟုတ်ဘဲ အဝတ် စသော ရတနာ-ဟူလို၊] တံ-ထို ဝတ္ထုကို၊ (ဂဏှန္တဿ-ယူသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဝိဿာသံဝါ-အကျွမ်းဝင်သဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ တာဝကာလိကံဝါ-အခိုက် အတန်သော်လည်းကောင်း၊ ဂဏှန္တဿ-ယူသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပံသုကူလ သညာယ- ပံသုကူ အမှတ်ဖြင့်၊ ဂဏှတော- ယူသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊

သမာပေတွာ ဒါတဗ္ဗံ။ ။သူ၏ ပစ္စည်းကို ပြည့်စုံအောင် (ဆွမ်းရပ်သလို) ရပ်၍ ရှာပြီးလျှင် အစားပေးလိုက်ပါ-ဟူလို၊ [သမာပေတွာတိ-အည (အခြားပစ္စည်းကို) သမာပေတွာ၊ “သမာ ဒါပေတွာ”ဟု ရှေးပါဌ်ရှိ၏။

ဥပ္ပတ္တကာဒိန္နံ-ဥပ္ပတ္တက အစရှိသည်ဖြစ်ကုန်၍၊ (ဂဏန္တာနံစ-ယူကုန်သောရဟန်းတို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

အနန္တညာတကရဏံ-ခွင့်မပြုအပ်သော အမှုကို ပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ ပရသန္တကတာ-သူတစ်ပါးဥစ္စာ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝိဿာသဂ္ဂါဟပံသုကူလသညာနံ-အကျွမ်းဝင်၍ ယူခြင်း၊ ပံသုကူအမှတ်သညာတို့၏၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဥဂ္ဂဟဏံဝါ-ကိုယ်တိုင်ယူခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဥဂ္ဂဟာပဏံဝါ-သူတစ်ပါးကို ယူစေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပေ၊ သဇ္ဇရိတ္တသဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၃။ ဝိကာလေ ဂါမပ္ပဝိသန တတိယေ-၌၊ သန္တံ ဘိက္ခုံ အနာပုစ္ဆာတိ-ဟူသော၊ သိက္ခာပုဒံ ဣဒံ (ပဒတ္ထယံ)-ဤပုဒ်အပေါင်းသည်၊ စာရိတ္တေ-စာရိတ္တသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပုတ္တနယမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းရှိသည်သာ၊ ဝိကာလေတိ-ကာ၊ မဇ္ဈိကာတိတ္ထမတော-မွန်းတည့်လွန်ရာအခါမှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ အန္တောအရုဏေ-အရုဏ်၏အတွင်း၌၊ ဧတသ္မိံ အန္တရေ-ဤအတွင်း၌၊ ဝိကာလေဂါမပ္ပဝေသနံ အာပုစ္ဆာမိတိဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-နေလွဲအခါ ရွာတွင်းဝင်ခြင်းကို ပန်ပြောပါ၏ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဂါမံ ပဝိသိဿာမိတိဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ရွာတွင်းသို့ ဝင်ပါဦးအံ့ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ အနာပုစ္ဆိတွာ-မပန်ပြောဘဲ၊ တထာရူပေ-ထိုသို့ သဘောရှိသော၊ အစွာယိကေ-အဆောတလျင်ဖြစ်စေထိုက်သော၊ ကရဏီယေ-ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်၊ အသတိ-မရှိပါဘဲ၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ-ရွာ၏၊ ပရိက္ခေပံ-အကာအရံကို၊ အတိတ္တမန္တဿ-ကျော်လွန်သောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-မကာရံအပ်သော၊ (ဂါမဿ-၏)၊ ဥပစာရံ-ဒုတိယခဲတစ်ကျ၊ ဥပစာသို့၊ [ဒုတိယလေဋ္ဌပါတံ ပဌမခဲတစ်ကျသည် အာရာမ်ထိုက်သော အရပ်ဖြစ်၍ ဒုတိယခဲတစ်ကျကို ဥပစာဟု ဆိုသည်၊] ဩက္ကမန္တဿ-သက်ရောက်သော ရဟန်း၏၊ ပဌမပါဒေ-၌၊ ဒုက္ကနံ (ဟောတိ)၊ ဒုတိယေ-ဒုတိယခြေလှမ်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

သမ္ပဟုလာ-များစွာသောရဟန်းတို့သည်၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ကမ္မေန-အမှုကြောင့်၊ ဂါမံ-သို့၊ သစေပိ ပဝိသန္တိ-အကယ်၍မူလည်း ဝင်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိပိ-တည်း၊) သဗ္ဗေဟိ-အလုံးစုံကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ အညမညံ-အချင်းချင်း၊ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗံ-ပန်ပြောရာ၏၊ [ပရိတ်ရွတ်စသော ကိစ္စကြောင့် ၅ ပါး၊ ၁၀ ပါး သွားရာ၌ အချင်းချင်း ပန်ပြောပါ-ဟူလို] တသ္မိံ ဂါမေ-ထိုပဌမရွာ၌၊ တံကမ္မံ-ထိုအမှုသည်၊ န သမ္ပဇ္ဇတိ-မပြီးစီး၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ အညံ ဂါမံ-အခြားတစ်ရွာသို့၊ ဂစ္ဆန္တာနံ-သွားလိုကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ အာပုစ္ဆကိစ္စံ-ပန်ပြောဖွယ် ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ [ဆက်၍ သွားဖို့ရန် အားထုတ်သော လုံ့လ ဝီရိယ မငြိမ်းသေးသမျှ ရွာပေါင်း တစ်ရာ ဆက်ကာ ဆက်ကာ သွားသော်လည်း ထပ်၍

ပန်ပြောဖွယ်မလို၊] ပန-ဆက်၊ ဥဿာဟံ-အားထုတ်ခြင်းကို၊ (ဂါမပ္ပဝိသနဿာဟံ-ရွာသို့ ဝင်ခြင်း၌ အားထုတ်မှုကို)၊ ပဋိပ္ပဿမ္မေတွာ-ငြိမ်းစေ၍၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တာ-သွားကုန်စဉ်၊ အန္တရာ-ကျောင်းမရောက်မီ အကြား၌၊ အည ဂါမံ-အခြားတစ်ရွာသို့၊ ပဝိသိတုကာမာ-ဝင်လိုကုန်သည်၊ သစေ ဟောန္တံ-ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ကုန်လတ်သော်)၊ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗမေဝ-ပန်ပြောရာသည်သာ၊ ကုလယရေဝါ-အမျိုးအိမ်၌သော်လည်းကောင်း၊ [မိမိ၏အမျိုးကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်၊ ခတ္တိယစသော အမျိုးတို့၏အိမ်၌ဟု ဆိုလိုသည်၊] အာသနဿာလာယဝါ-ဆွမ်းစားစရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ [ရွာတွင်းရှိ ဆွမ်းစားစရပ်၌-ဟူလို၊] ဘတ္တကိစ္စံ-ဆွမ်းကိစ္စကို၊ ကတွာ-၍၊ တေလဘိက္ခယဝါ-ဆီကို တောင်းခံခြင်း အကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ သပ္ပံ ဘိက္ခယဝါ-ထောပတ်ကို တောင်းခံခြင်း အကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ စရိတု ကာမေန-လှည့်လည်လိုသော ရဟန်းသည်၊ ပဿေ-မိမိဘေး၌၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သစေ အတ္ထိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗော-ပန်ပြောထိုက်၏၊ (ဘိက္ခုမိ-ရဟန်းသည်)၊ အသန္တေ-မရှိလတ်သော်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ဂန္တဗ္ဗံ-သွားရာ၏၊ ဝါ-သွားကောင်း၏၊ ပန-ဆက်၊ ဝီထိ-လမ်းသို့၊ ဩတရိတွာ-သက်ရောက်ပြီး၍၊ ဝါ-မှ၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဒိသ္မာပိ-မြင်၍လည်း၊ အာပုစ္ဆနကိစ္စံ-ပန်ပြော ဖွယ်ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ [မရှိဘူး အနေဖြင့် သွားပြီးနောက် လမ်းပေါ် ရောက်မှ ရဟန်းကို မြင်လျှင် ပန်ပြောဖွယ် မလို၊]

ပန-ဆက်၊ ဂါမမဇ္ဈေန-ရွာလယ်ဖြင့်၊ ယော မဂ္ဂေါ-အကြင်လမ်းသည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ တေန-ထိုလမ်းဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသောရဟန်း၏၊ တေလာဒီနံ-ဆီ အစရှိသည်တို့၏၊ အတ္တယ-ငှာ၊ စရိဿာမိ-လှည့်လည်အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ သစေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ပဿေ-မိမိဘေး၌၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ ဝါ-မြင်လတ်သော်၊ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗံ-ပန်ပြောရာ၏၊ ပန-ဆက်၊ မဂ္ဂါ-သွားမြဲလမ်းမှ၊ အနောက္ကမ္မ(န+ဥက္ကမ္မ)-မဖဲမူ၍၊ စရန္တဿ-ဆီစသည် အလို့ငှာ လှည့်လည်သော ရဟန်း၏၊ အာပုစ္ဆနကိစ္စံ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ [ရွာလယ်လမ်းဘေးရှိ အိမ်များ၌ ဆီအလျှင် သွားလျှင် ပန်ပြောဖွယ် မလို၊] (မဂ္ဂါ-သွားမြဲလမ်းမှ) ဥက္ကမန္တဿ-ဖဲသော ရဟန်း၏၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာ၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ [ပဌမခြေလှမ်း၌ ဒုက္ကဋ်၊ ဒုတိယခြေလှမ်း၌ ပါစိတ်-ဟူလို။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဂါမပ္ပဝေသနဝတ္ထုသို့-ရွာတွင်းသို့ ဝင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ သန္တံ ဘိက္ခုတိ-သန္တံ ဘိက္ခုဟုလည်း ဖြစ်သော၊ အနာပုစ္ဆာတိစ-လည်းဖြစ်သော၊ အညတြ တထာရူပါအစွာယိကာတိ စ-လည်းဖြစ်သော၊ ဣမာ တိဿော-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပည ပတ္တိယော-တို့တည်း၊ ပေ၊ ကာလေ-နံနက်အခါ၌၊ ဝိကာလသညိနော-နေလွဲအခါဟု

အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပဝိသန္တဿစ-ဝင်သောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဝေမတိကဿ-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ပဝိသန္တဿ)စ-လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ (ကာလေ-၌) ကာလသည်နော-နံနက်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ပဝိသန္တဿစ)၊ ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ အစွာယိကေန-အဆောတလျှင် ဖြစ်စေထိုက်သော၊ ကရဏီယေနဝါ-ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ သန္တ-ထင်ရှားရှိသော ရဟန်းကို၊ အာပုစ္ဆိတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အသန္တ-ထင်ရှား မရှိသော ရဟန်းကို၊ အနာပုစ္ဆိတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပဝိသတိ-ဝင်၏၊ အန္တရာရာမ၊ဘိက္ခုနပဿယ၊တိတ္ထိယသေယျ၊ပဋိက္ကမနေသု-ရွာတွင်းရှိ ကျောင်းတိုက်၊ ဘိက္ခုနီတို့၏ကျောင်း၊ တိတ္ထိတို့၏အိပ်ရာနေရာ၊ ရွာတွင်း ဆွမ်းစားစရပ်တို့တွင်၊ အညတရံဝါ-တစ်ပါးပါးသော အရပ်သို့သော်လည်း၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏၊ တဿစ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ [ယောစမှ စကို ဤ၌ ရွှေ၍ အနက်ပေး၊] ဂါမေန-ရွာဖြင့်၊ မဂ္ဂေါ-သည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ တေန-ထိုရွာလမ်းဖြင့်၊ ဂစ္ဆတော-သွားသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အာပဒါသု-ဘေးတို့ကြောင့်၊ [ခြံသေ့ သစ်ကျားတို့ လိုက်ခြင်း၊ မိုး၏ သည်းထန်စွာရွာခြင်း စသော ဘေးရန်ကြောင့်၊] (ပဝိသန္တဿစ)၊ ဥပ္ပတ္တကာဒိနံ-ဥပ္ပတ္တက အစရှိသည်ဖြစ်ကုန်၍၊ (ပဝိသန္တနံ)စ-ဝင်ကုန်သော ရဟန်းတို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

သန္တံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အနာပုတ္တတာ-မပန်ပြောသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မပန်ပြောခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော အကြောင်း၏ မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ [အစွာယိက စသော အကြောင်း မရှိခြင်း၊] ဝိကာလေ-နေလွဲအခါ၌၊ ဂါမပ္ပဝိသနံ-ရွာတွင်းသို့ ဝင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း၊ [ရွာတွင်းသို့ ဝင်ခြင်းသည် ကိရိယ၊ မပန်ပြောခြင်းသည် အကိရိယ၊] ဣတိ-တည်း။
တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၄။ သူစီယရ စတုတ္ထေ-၌၊ ဘေဒနမေဝ-ခွဲခြင်းသည်ပင်၊ ဘေဒနကံ-မည်၏၊ သိက္ခာပုဒ် [ကပစ္စည်း သွတ္တ၊ “ဘိဇ္ဇတေ-ခွဲခြင်း၊ ဘေဒနံ-ခွဲခြင်း”ဟု ပြုပြီး နောက် “ဘေဒနမေဝ ဘေဒနကံ”ဟု ပြု၊] အဿ-ဤပါစိတ် အာပတ်၏၊ တံ-ထိုခွဲခြင်းသည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တံ-ထိုပါစိတ်အာပတ် သည်၊ ဘေဒနကံ-က မည်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝရူပေ-ဤသို့သဘောရှိကုန်သော၊

အန္တရာရာမ၊ပေ၊ဂစ္ဆတိ။ ။အန္တရာရာမ စသည်ကို ပြခဲ့ပြီ၊ ထိုသို့ သွားသော ရဟန်းသည် ပန်မပြောဘဲ သွားနိုင်ရုံသာမက၊ ခါးပန်းမပန်း၊ သင်္ကန်းမရုံဘဲလည်း သွားနိုင်၏ဟု ငိုကာ ဆို၏၊ သို့သော် သင်္ကန်းရုံ၍ သွားမှ သမဏသာရူပ (ရဟန်းအနေနှင့် လျောက်ပတ်မှု) ဖြစ်သည်။

[အဋ္ဌိမယ၊ ဒန္တမယ၊ ဝိသာဏမယ တို့ကို ဆိုသည်။] သူစိယရေး-အပ်ဘူးတို့ကို၊ ကရုဏာကာရာပနေသု-ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို ပြုစေခြင်းတို့ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပဋိလာဘော ပန-ရခြင်းကြောင့်ကား၊ တံ-ထိုအပ်ဘူးကို၊ ဘိန္ဒိတွာ-ခွဲပြီး၍၊ ပါစိတ္တိယံ-ပါစိတ်အာပတ်ကို၊ ဒေသေတဗ္ဗံ-ဒေသနာကြားရာ၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) သက္ကေသု-သက္ကာသု ဗဟုဝုဗ်အမည်ရသော ဇနပုဒ်၌ပေ၊ ဗဟုသူစိယရေး-များသော အပ်ဘူးတို့ကို၊ ဝိညာပနဝတ္ထုသ္မိ-တောင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြုပေ၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ဝိပွကတံ-အပြားအားဖြင့် ပြုခြင်းမှ ကင်းသောအပ်ဘူးကို၊ ဝါ-ပြု၍ မပြီးသောအပ်ဘူးကို၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ (ပရိယောသာပေတွာ)ဝါ-ပြီးဆုံးစေ၍သော်လည်းကောင်း၊ ပရေဟိ-သူတစ်ပါး တို့ကို၊ (ပရိယောသာပေတွာ)ဝါ-ပြီးဆုံးပါစေဟု စေခိုင်း၍သော်လည်းကောင်း၊ [ပရိ+အဝ+သောဓာတ်၊ ကာရိတ် ၂ ချက်သက်၊ ၁ ချက်ကို ချေ၊] ပရေဟိ-တို့သည်၊ ဝိပွကတံပိ-ကိုလည်း၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ (ပရိယောသာပေတွာ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပရေဟိ-တို့ကို၊ (ပရိယောသာပေတွာ)ဝါ-ပြီးပါစေဟု စေခိုင်း၍သော်လည်းကောင်း၊ လတန္တဿ-ရသောရဟန်း၏၊ စတုက္ကပါစိတ္တိယံ-၄ ချက်အတိုင်း အရည်ရှိသော ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)။

အညဿ-အခြားသူ၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ကရုဏာကာရာပနေသု-ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို ပြုစေခြင်းတို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အညေန-အခြားသူသည်၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသော အပ်ဘူးကို၊ ပဋိလဘိတွာ-ရ၍၊ ပရိဘူဇနေ-သုံးစွဲခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဂဏ္ဌိကေ-ကမ္ပတ်သီးလည်းကောင်း၊ ဝါ-အနားပတ်သီးလည်းကောင်း၊ [ဣတိ၌စပ်၊] အရဏိကေ-ပွတ်နှိပ်လေးလည်းကောင်း၊ [အရဏိဓနုကေဟု ဖွင့်၏၊ မီးထွက်အောင် ပွတ်ရာ၌ နှိပ်သောလေး၊] ဝိဓေ-ခါးပန်းဘိလည်းကောင်း၊ [ဝိဓေတိ၊ ဝေဓနကေ-ဖောက်ထွင်းအပ်သော ခါးပန်းသီး၊] အဉ္ဇနိယာ-မျက်စဉ်းဘူးလည်းကောင်း၊ အဉ္ဇနိသလာကာယ-မျက်စဉ်းတံလည်းကောင်း၊ ဝါသိဇဇေ-ပဲခွပ်ရိုးလည်းကောင်း၊ [ဝါသိဇဇေတိ-ဝါသိ ဒဏ္ဍကေ၊] ဥဒကပုဉ္ဇနိယာ-ရေသုတ်ပုဝါလည်းကောင်း၊ [ရေသုတ်ပုဝါ၏ အရိုးကို ဆိုဟန်တူသည်၊] ဣတိ-ဤသို့၊ ဧတေသု-ဤဝတ္ထုတို့တွင်၊ ယံကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခု သော ဝတ္ထုကို၊ အဋ္ဌိအာဒိဟိ-အရိုးအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကရောန္တဿ-ပြုသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ကရောန္တာနံ)စ-ပြုကုန်သော ရဟန်းတို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ သူစိယရတာ-အပ်ဘူး၏အဖြစ် လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌိမယာဒိတာ-အဋ္ဌိမယ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [အာဒိဖြင့် ဒန္တမယ၊ ဝိသာဏမယတို့ကို ယူ၊] အတ္တနော-၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ကရဏံ ဝါ-ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ကာရာပေတွာ-ပြုစေ၍၊ ဝါ-ပြုပေးပါဟု စေခိုင်း၍၊ ပဋိလာဘောဝါ-ရခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။စတုက္ကသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၅။ မဉ္ဇူ ပဉ္စမေ-၌၊ မဉ္ဇူ-ကား၊ မသာရကာဒိသု-မသာရကာ အစရှိသော သိက္ခာပုဒ် ညောင်စောင်းတို့တွင်၊ [အာဒိဖြင့် ကုဋိရပါဒ စသော ကျန် ၃ ပါးကို ယူ၊ “ကုဋိရပါဒေါ အာဟစ္စ၊ ပါဒေါစေဝ မသာရကော၊ စတ္တာရော ဗုဒ္ဓိကာဗဒ္ဓေါ၊ “တိမေ မဉ္ဇူရာ သိယံ” အဘိဓာန် ၃၁၀၊ အနက်ကို ထိုနိဿယ၌ ရှု] အညတရံ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသောညောင်စောင်းကို၊ (ကာရယမာနေန) ပိဋမ္မိ-အင်းပျဉ်ကိုလည်း၊ တာဒိသမေဝ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော အင်းပျဉ်ကိုပင်၊ ပန-ဆက်၊ တံ-ထိုအင်းပျဉ်သည်၊ မဉ္ဇောဝိယ-ညောင်စောင်းသည်ကဲ့သို့၊ အတိဒိယံ-အလွန်ရှည်သည်လည်းကောင်း၊ အာသန္နိကောဝိယ-ပမာဏထက် လွန်သော အခြေရှိသော မြင့်ခုံသည်ကဲ့သို့၊ [အာသန္နိ ပိဋန္တရေ မတာ-အဘိဓာန် ၃၁၁၊] သမံ-အညီအမျှ၊ စတုရသံ-လေးထောင့်သည်လည်းကောင်း၊ န ဟောတိ-မဟုတ်၊ ဆေဒနကံ-ဆေဒနကသည်၊ ဘေဒနကသဒိသမေဝ-ဘေဒနကနှင့် တူသည်သာ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဥစ္စေ-မြင့်သော၊ မဉ္ဇေ-ညောင်စောင်း၌၊ သယနဝတ္ထုသ္မိ-အိပ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပမာဏိကံ-ပမာဏနှင့်ယှဉ်သော ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်ကို၊ ကရောန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ပမာဏာတိက္ကန္တံ-ပမာဏထက်လွန်သော ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်ကို၊ လဘိတွာ-ရ၍၊ ဆန္နိတွာ-ဖြတ်၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ)၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် မြှုပ်အပ်သော်၊ ပမာဏမေဝ-ပမာဏအတိုင်းသာ၊ ဥပရိ-မြေပေါ်၌၊ ဒိဿတိ-ထင်ရှား၏၊ ဧဝံ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နိဓဏိတွာဝါ-တူးမြှုပ်၍သော်လည်းကောင်း၊ [ရှည်သော အခြေကို မဖြတ်လိုလျှင် မြေ၌ တွင်းတူး၍ မြှုပ်ပါ၊ ထိုသို့ မြှုပ်ရာ၌ တွင်းအပေါ်မှာ လက် ၈ သစ်ပမာဏရှိရုံသာ ချန်ရမည်-ဟူလို၊] ဥတ္တာနံ-ပက်လက်၊ ကတွာဝါ-ပြု၍သော်လည်းကောင်း၊ [ခြေထောက်ဘက်ကို အပေါ်က ထား၍ အပေါင် အထက်က ထိပ်ဘက်ကို အောက်ထားပါ-ဟူလို၊] အဋ္ဌကံ-ငြမ်းစင်ကို၊ ဗန္နိတွာ-ဖွဲ့၍သော်လည်းကောင်း၊ [ခုတ်ကို အပေါ်မြှောက်၍ ထုပ်-လျောက်ပေါ်၌ တင်ကာ (လယ်ယာ၌ လင့်စင်ထိုးသကဲ့သို့) ငြမ်းစင်လုပ်၍-ဟူလို၊ ဥက္ခိပိတွာ တုလာသယံ၊ ဌပေတွာ အဋ္ဌံ ကတွာ၊] ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တ ကာဒိနံ-နံ၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိံ (ဟောတိ)၊ ပမာဏာတိက္ကန္တမဉ္စပိဋတာ-ပမာဏကို လွန်သောညောင်စောင်း အင်းပျဉ်၏အဖြစ် လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ ကရဏံဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ကာရာပေတွာ-၍၊ ပဋိလာဘောဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ဒွေ-ဤ ၂ ပါးတို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အင်္ဂါနိ-အင်္ဂါတို့တည်း၊ သေသံ-ကြွင်းသော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော အစီအစဉ်သည်၊ သူစိယရသိက္ခာပဒသဒိသမေဝ-သူစိယရ သိက္ခာပုဒ်၏အစီအစဉ်နှင့် တူသည်သာ၊ [ရှေ့၌ ပြအပ်ခဲ့သော စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်နှင့် တူသည်သာ၊] ဣတိ-တည်း။ ။ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၆။ တူလောနန္ဒ သိက္ခာပုဒ် ဆဋ္ဌေ-၌၊ ဧတ္ထ-ဤ ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်၌၊ ဩနန္ဒ-မြေးယုက်အပ်သော၊ တူလံ-လဲသည်၊ (အတ္ထိ-၏) ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဝါ-ထိုသို့၊ မြေးယုက်အပ်သော လဲရှိသည်၏အဖြစ် ကြောင့်၊ တံ-ထိုညောင်စောင်းအင်းပျဉ်သည်။) တူလောနန္ဒ-မည်၏၊ စိမိလိကံ-အဝတ်ကြမ်းကို၊ ပတ္ထရိတွာ-ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်ပေါ်၌ ဖြန့်ခင်း၍၊ တူလံ-လဲကို၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ ဥပရိ-အပေါ်၌၊ စိမိလိကာယ-အဝတ်ကြမ်းတစ်ခုဖြင့်၊ ဩနန္ဒ-ဖွဲ့အပ်သော၊ (မဉ္ဇဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပိဋ္ဌဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ [မဉ္ဇ ပိဋ္ဌတို့အပေါ်၌ အဝတ်ဖြန့်ခင်း၊ ထိုအဝတ်၌ လဲ ဝါဂွမ်းတို့ကို ဖြန့်၊ ထိုအပေါ်၌ ထပ်၍ အုပ်လျက် မွေ့ရာချုပ်ခြင်းမျိုးကို ဆိုသည်၊ မွေ့ရာသည် ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်နှင့် တွဲ၍ မနေ၊ ဤအခင်းကား ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်နှင့် တွဲနေ၏၊] ဥဒ္ဓါလနကံ-ဥဒ္ဓါလနကသည်၊ ဘေဒနကသဒိသမေဝ-ဘေဒနကနှင့် တူသည်သာ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ တူလောနန္ဒ-ဖွဲ့အပ်သော လဲရှိသော ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်ကို၊ ကာရာပနဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အာယောဂေ-အာယောဂပတ်၌လည်းကောင်း၊ ကာယဗန္ဓနေ-ခါးပန်းကြိုး၌လည်းကောင်း၊ အံသဗဒ္ဓကေ-ပန်းလွယ်၌လည်းကောင်း၊ ပတ္တတ္ထဝိကာယ-သပိတ်အိတ်၌လည်းကောင်း၊ ပရိသာဝနေ-ပုဝါရေစစ်၌လည်းကောင်း၊ ဗိမ္ဗောဟနေ-ခေါင်းအုံး၌လည်းကောင်း၊ (တူလောနန္ဒ-ကို၊ ကတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ကာရာပေတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အညေန-အခြားသူသည်၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသော၊ တူလောနန္ဒ-မြေးယုက်အပ်သော လဲရှိသော ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်ကို၊ ပတိလဘိတွာ-၍၊ ဥဒ္ဓါလေတွာ-ထုတ်၍၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-သုံးစွဲသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤအာယောဂပတ် အစရှိသည်တို့တွင်၊ ဗိမ္ဗောဟနံ-ခေါင်းအုံးသည်၊ သီသပုမာဏမေဝ-ဦးခေါင်းပမာဏရှိသော ခေါင်းအုံးသည်သာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ယဿ-အကြင်ခေါင်းအုံး၏၊ ဝိတ္ထာရတော-အကျယ်အားဖြင့်၊ ဝါ-အနံအားဖြင့်၊ တီသု-ကုန်သော၊ ကောဏေသု-အထောင့်တို့တွင်၊ ဒွိန္နံ-၂ ထောင့်တို့၏၊ အန္တရံ-အကြားသည်၊ ဝိဒတ္ထိ-တစ်ထွာသည်လည်းကောင်း၊ စတုရင်္ဂလံ-လက် ၄ သစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ မုဋ္ဌိရတနံ-တစ်တောင်တောင်ဆုပ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဒီဃသော-အလျားအားဖြင့်၊ ဒီဃမူရတနံ ဝါ-အခွဲအားဖြင့်

တီသု ကောဏေသု၊ ပေ၊ ဒွိရတနံ။ ။ရှေးက ၄ ထောင့်အမြင့် ခေါင်းအုံး၌ ထိပ်ပိတ်ပါ၏၊ ခေါင်းအုံးချုပ်မည့် ထိပ်ပိတ်လေးထောင့် အဝတ်ကို ထောင့်ဖြတ်ထပ်လိုက်လျှင် ၃ထောင့် ဖြစ်၏၊ ထို ၃ ထောင့်တွင် ၂ ထောင့်၏အကြား၌ တိုင်းထွာလျှင် ၁ ထွာနှင့်လက် ၄ သစ် ကျယ်၏၊ ထို ၃ ထောင့်ကို ထောင့်ဖြတ် အလယ်က တိုင်းလျှင် တောင်ဆုပ်ကျယ်၏၊ အလျား အားဖြင့်ကား တစ်တောင်ထွာ ဖြစ်စေ၊ ၂ တောင် ဖြစ်စေ ရှည်လျား၏၊ ဤခေါင်းအုံးသည်

၂ တောင်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တစ်တောင်ထွာသည်လည်းကောင်း၊
ဒွိရတနံဝါ-၂ တောင်သည်သော်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-ရှိ၏။) (တံ-ထိုခေါင်းအုံး
သည်။) သီသပ္ပမာဏံ နာမ-ဦးခေါင်းပမာဏရှိသော ခေါင်းအုံးမည်၏။ တူလောနဒ္ဒ
မဉ္ဇဝိဌတာ-မြွေးယုက်အပ်သော လဲရှိသော ညောင်စောင်း အင်းယျဉ်၏အဖြစ်လည်း
ကောင်း၊ အတ္တနော-၏။ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ ကရဏံဝါ-ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်းသော်
လည်းကောင်း၊ ကာရာပေတွာ-သူတစ်ပါးကို ပြုစေ၍၊ ပဋိလာဘောဝါ-
ရခြင်းသော် လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ
(သမတ္ထံ)။

၇။ နိသီဒန သတ္တမေ-၌၊ နိသီဒနန္တိ ဧတံ-နိသီဒနံဟူသော အမည်သည်၊
သိက္ခာပုဒ် သန္တတသဒိသံ-သန္တတနှင့်တူစွာ၊ သန္တရိတွာ-ဖြန့်ခင်း၍၊ (သုံးစွဲ
ရာ၌ ဖြန့်ခင်း၍)၊ ဧကသ္မိ အန္တေ-တစ်ခုသော အနံစွန်း၌၊
သုဂတဝိဒတ္ထိပ္ပမာဏံ-ဘုရားရှင်၏ တစ်ထွာပမာဏရှိသော အရပ်ကို၊ ဒွိသု
ဌာနေသု-၂ ဌာနတို့၌၊ ဖာလေတွာ-ခွဲ၍၊ ကတာဟိ-ပြုအပ်ကုန်သော၊ တိဟိ-
၃ ခုကုန်သော၊ ဒသာဟိ-အမြိတ်အဆာတို့နှင့်၊ ယုတ္တဿ-ယှဉ်သော၊
ပရိက္ခာရဿ-ပရိက္ခရာ၏၊ နာမံ-တည်း၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အပ္ပမာဏိကာနိ-
ပမာဏမရှိကုန် သော၊ နိသီဒနာနိ-နိသီဒိုင်တို့ကို၊ ဓာရဏဝတ္ထုသ္မိ-
ဆောင်ခြင်းဟူသောအကြောင်း ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဒသာ ဝိဒတ္ထိတိ-ဟူသော၊
အယံ-ဤပညတ်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤ သိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊
အသာဓာရဏပညတ္တိ-အသာဓာရဏပညတ် တည်း။

ပမာဏိကံဝါ-ပမာဏနှင့်ယှဉ်သော နိသီဒိုင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဦးနကံဝါ-
ပမာဏအောက် ယုတ်လျော့သော နိသီဒိုင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကရောန္တဿ-
လည်းကောင်း၊ အညေန-အခြားသူသည်၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသော၊
ပမာဏာတိက္ကန္တံ-ပမာဏကို လွန်သောနိသီဒိုင်ကို၊ လဘိတွာ-ရ၍၊ ဆိန္နိတွာ-
ဖြတ်၍၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဝိတာနာဒိသု-ဗိတာနံ အစရှိသည်တို့တွင်၊
(အာဒိဖြင့် ဤသိက္ခာ ပုဒ်၏ အနာပတ္တိဝါရ၌ လာသော ဘူမတ္ထရဏ စသည်ကို
ယူ၊) ယံကိဉ္စိ-အမှတ် မထား တစ်ပါးပါးကို၊ ကရောန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊
ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ကရောန္တာနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-သည်၊
(ဟောတိ)၊ နိသီဒနဿ-၏၊ ပမာဏာတိက္ကန္တတာ-ပမာဏကို
လွန်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ကရဏံဝါ-
သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။

သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

အကြီးဆုံး သီသပ္ပမာဏရှိသော ခေါင်းအုံးတည်း၊ ထို့အောက် ငယ်ခြင်းကြောင့် အပြစ်မရှိပါ။
[လည်ပင်းနှင့်တကွ ဦးခေါင်းထားလောက်သည်ကို “သီသပ္ပမာဏ”ဟု ဆိုသည်။
သီသပ္ပမာဏံ နာမ-ယတ္ထ ဂီဝါယ သဟ သကလံ သီသံ ဌပေတုံ သက္ကာ-
သေနာသနက္ခန္ဓက၊ဝိမတိဋီကာ။]

၈။ ကဏ္ဍပုဋိစ္ဆာဒိ အဋ္ဌမေ-၌၊ ကဏ္ဍပုဋိစ္ဆာဒိန္ဒိ-ကား၊ အစောနာဘိ-ချက်၏
သိက္ခာပုဒ် အောက်၌လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလံ-ပုဆစ်ဒူးဝန်း
၂ ဖက်၏ အထက်၌လည်းကောင်း၊

[ကဏ္ဍပိဋကအဿာဝ ထုလ္လကစ္ဆာဗာဓာနံ - ယားနာ၊ သွေးစုနာ၊
အရည်ယိုသောအနာ၊ အိုင်းအနာတို့ကို၊ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထံ-ဖုံးလွှမ်းခြင်း အကျိုးငှာ၊
အနုညာတံ - သော၊ စီဝရံ - ကို၊ (ကာရယ မာနေန၌စပ်၊) (ဣဒံ
သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အပ္ပမာဏိကာယော - ပမာဏနှင့် မယှဉ်ကုန် သော၊
ကဏ္ဍပုဋိစ္ဆာဒိကာယော - အနာလွှမ်းသင်္ကန်းတို့ကို၊ ဓာရဏဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊
ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

ကဏ္ဍ၊ ပေ၊ ဗာဓာနံ ။ ကဏ္ဍ၊ တိ ကစ္ဆ-ယားနာ၊ ပိဋကဒိ လောဟိတတုဏ္ဏိကာ-
အဖျား၌ သွေးရှိသော၊ သုခုမပိဋက-သေးငယ်သော အဖုနာ (သွေးစုနာ)၊ အဿဝေါတိ
အရိသ-ဒုလ္လာမြင်းသရိုက်နာ (လိပ်ခေါင်းထွက်နာ)၊ ဘဂန္နရ-ဘဂန္နိရံနာ (ဂရင်ဂျီနာ)၊
မခုမေဟာနံ-ဆီးချိုနာတို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ အသုစိပုတ္တရဏံ-မစင်ကြယ်သော အရည်ကို
သွန်ချတတ်သော အနာတည်း၊ ထုလ္လကစ္ဆာဗာဓော (ထုလ္လကစ္ဆ+အာဗာဓော)တံ
မဟာပိဋကဗာဓော ဝုစ္စတိ-ကြီးစွာသော အိုင်းအနာ (ဝဲကြီးနာ)ကို ဆိုအပ်၏။ - ဋီကာ။

၉။ ဝသိကသာဋီက နဝမံ-ကို၊ ပေ၊ အပ္ပမာဏိကာယော - ပမာဏနှင့် မယှဉ်
သိက္ခာပုဒ် ကုန်သော၊ ဝသိကသာဋီကာယော-မိုးအခါ၌ သုံးစွဲအပ်
သော သင်္ကန်းတို့ကို၊ ဝါ-မိုးရေခဲသင်္ကန်းတို့ကို၊ ဓာရဏ
ဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဧတ္ထ-၌၊ သေသံ-သော၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ ဝတ္ထု-
ဆိုထိုက်၏၊ တံ-ထိုစကားသည်၊ နိဿိဒနေ-၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ-သာ၊ ဣတိ-တည်း။
နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၁၀။ နန္ဒတ္ထေရ ဒသမံ-ကို၊ ပေ၊ သုဂတစိဝရပ္ပမာဏံ-ဘုရားရှင်၏သင်္ကန်းတော်
သိက္ခာပုဒ် ပမာဏရှိသော၊ စီဝရံ-ကို၊ ဓာရဏဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-
ပြီ၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ နိဿိဒနေ-၌၊ ဝုတ္တ
နယမေဝ-သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

နဝမော-သော၊ ရတနဝဂ္ဂေါ-တည်း။

ကင်္ခါဝိတရဏိယာ-ကင်္ခါဝိတရဏိမည်သော၊ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ-
ပါတိမောက်၏အဖွင့်၌၊ သုဒ္ဓုပါစိတ္တိယဝဏ္ဏနာ-
သုဒ္ဓုပါစိတ်အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

ပါဠိဒေသနီယအခန်း

ပဌမ ပါဠိဒေသနီယ ပါဠိဒေသနီယေသု-ပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ပဌမ-ပါဠိဒေသနီယ ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌၊ အန္တရယရုံပဝိဋ္ဌာယာတိ-ဟူ၍၊ ဝစနတော-မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ (ဟတ္ထတော၌ စပ်)၊ ဝါ-ထိုရဟန်းမသည်၊ (ဒဒမာနာယ၌ လက္ခဏဝန္တစပ်)၊ အန္တရာရာမာဒိသု-ရွာတွင်းရှိကျောင်းတိုက် အစရှိသည်တို့၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ ဒဒမာနာယ-ပေးလတ်သော်၊ (တစ်နည်း) ဒဒမာနာယ-ပေးသော၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ ဟတ္ထတော-လက်မှ၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ (ရဟန်းကိုယ်တိုင်-ဟူလို)၊ ရထိကာဗျူဟသိယံဋက ဃရာနံ-ရထားသွားလောက် ထုတ်ချင်းပေါက်လမ်းရှည်၊ ထုတ်ချင်းမပေါက်သော လမ်းတို့၊ လမ်းဆုံလမ်းမ၊ လူနေအိမ်တို့တွင်၊ အညတရသ္မိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါး သော အရပ်၌၊ ဌိတောပိ-တည်လျက်လည်း၊ သစေ ဂဏှာတိ-အကယ်၍ ခံယူအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဒေါသော-အပြစ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ။ [ဤသိက္ခာပုဒ်နှင့်စပ်သော ဒုက္ကဋ် အာပတ်အပြစ် မရှိ-ဟူလို။]

ပန-ကား၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမသည်၊ ရထိကာဒိသု-တို့၌၊ ဌတွာ-၍၊ ဒဒမာနာယ-သော်၊ ရထိကာဒိသု ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အန္တရာရာမာဒိသု ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဌတွာပိ-လည်း၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အာမိသံ-ကို၊ အဇ္ဈောဟရဏတ္ထာယ-စားမျိုးခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဂဏှတော-ခံယူသော ရဟန်း၏၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ-၌၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ-၏)၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-စားမျိုးတိုင်း စားမျိုးတိုင်း၌၊ ပါဠိဒေသနီယံ-ပါဠိဒေသနီယအာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ တဿ-ထိုပါဠိဒေသနီယအာပတ်၏၊ ဒေသေတဗ္ဗကာရာ-ပြောပြထိုက်ပုံ အခြင်းအရာကို၊ ဝါ-ဒေသနာကြားထိုက်ပုံ အခြင်းအရာကို၊ ဂါရယံ အာဝုသောတိအာဒိနာ-ဂါရယံ အာဝုသော အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ သိက္ခာပဒေ-၌၊ ဒသိတော ယေဝ-ပြတော်မူအပ်ပြီးပင်တည်း။

အန္တရယရ။ ။ရထိကာ-မြင်းရထား စသည် သွား၍ ဖြစ်လောက်သော ထုတ်ချင်းပေါက် လမ်းရှည်၊ ပါဠိတော်၌ “ရထိကာ”ဟု ရှိ၏၊ [“ရထဿ+သော ရထိကာ”ဟု ဖြူ] ဗျူဟ-ထုတ်ချင်းပေါက် မဟုတ်သော သွားလမ်းကိုပင် ပြန်၍ ထွက်ရသော လမ်းတို့၊ သိယံဋက-သုံးလမ်း လေးလမ်းဆုံရာ လမ်းခွ၊ ဃရ-အိမ်၊ ဤအားလုံးကို “အန္တရယရ”ဟု ခေါ်သည်၊ အန္တရာရာမ စသည်တို့ကား အန္တရယရ၌ မပါဝင်ကြ။

သစေ ပေ၊ ဒေါသော နတ္ထိ။ ။“အန္တရယရုံ ပဝိဋ္ဌာယ”ဟု မိန့်တော်မူသောကြောင့် ဘိက္ခုနီက အန္တရယရ၌ ဝင်၍ ပေးခြင်းသာ လိုရင်း ဖြစ်၏၊ ဘိက္ခုက အန္တရယရ၌ ခံယူခြင်း သည် လိုရင်းမဟုတ်၊ ထို့ကြောင့်“သစေ၊ ပေ၊ နတ္ထိ”ဟု မိန့်သည်။ [အန္တရာရာမာဒိသု၌ အာဒိဖြင့် ဘိက္ခုနုပဿယ၊ တိတ္ထိယသေယျ၊ ပဋိက္ကမနတို့ကို ယူ။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ အာမိသံ-အာမိသကိ၊ ပဋိဂ္ဂဟဏဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တိ၊ အသာဓာရဏပညတ္တိ၊ အနာဏတ္တိကံ၊ စ-ဆက်၊ ဧတံ-ဤပဌမပဋိဒေသနီယ သိက္ခာပုဒ်သည်၊ (အသာဓာရဏပညတ္တိ-အသာဓာရဏပညတ်သည်လည်းကောင်း၊ အနာဏတ္တိကံ-အနာဏတ္တိကသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊) ယထာ-သို့၊ တထာ-တူ၊ သေသာနိပိ-ကြွင်းသော ပါဋိဒေသနီယသိက္ခာပုဒ်တို့သည်လည်း၊ (အသာဓာရဏပညတ္တိယော-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အနာဏတ္တိကာနိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ၊) တိကပါဋိဒေသနီယံ-၃ ချက် အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ပါဋိဒေသနီယအာပတ်တည်း၊ ယာမကာလိကာဒိသု-တို့၌၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေပိ-၌လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရဏေပိ-၌လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာယ-တစ်ဖက်သောဘိက္ခုနီသံဃာ၌ ပဉ္စင်းပြုပြီးခါစရဟန်းမ၏၊ (ဟတ္ထတော-မှ)၊ ယာဝကာလိကေပိ-ယာဝကာလိကကိုခံယူခြင်း၌သော်မှလည်း၊ တထေဝ-ထို့အတူ ဒုက္ကဋ်အာပတ်ပင်တည်း၊ [ယာမကာလိက စသည်ကို ခံယူခြင်း၌ ဒုက္ကဋ်ဖြစ်ကြောင်းမှာ ဆိုဖွယ်မလိုဟု ပိဖြင့် ဂရဟာပြု၊] ဉာတိကာယ-ဆွေမျိုးတော်သော ဘိက္ခုနီမ၏၊ (ဟတ္ထတော-မှ)၊ အညာတိကသညံ ဝေမတိကနမ္ပိ - အညာတိကသညံ၊ ဝေမတိကရဟန်းတို့၏လည်း၊ (ပဋိဂ္ဂဟဏေ-၌) ဧသေဝ နယော၊ [ဒုက္ကဋ်ပင်-ဟူလို။]

ပန-ကား၊ (ဉာတိကာယ-ဆွေမျိုးတော်သော ရဟန်းမ၏၊ ဟတ-တော-မှ) ဉာတိကသညံနော-ဆွေမျိုးတော်၏ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဂဟေတွာ-ခံယူ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-သုံးဆောင်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဉာတိကာယ-ဆွေမျိုးတော်သော ရဟန်းမကို၊ ဒါပေန္တိယာ ဝါ-ပေးစေသော ရဟန်းမ၏သော်လည်းကောင်း၊ [ကိုယ်တိုင် မပေးဘဲ ရဟန်း၏ဆွေမျိုးတော်သော ရဟန်းမကို အပေးခိုင်းသော ဆွေမျိုးမတော်သော ရဟန်းမ-ဟူလို၊] ဥပနိက္ခိပိတွာ-အနီး၌ ချထားပြီး၍၊ ဝါ-ပြီးမှ၊ ဒဒမာနာယဝါ-ပေးသောရဟန်းမ၏သော်လည်းကောင်း၊ (ဟတ္ထတော-မှ၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ယာ-အကြင် ရဟန်းမသည်၊ [ယာ စမှ စကို တသ၌ ရွှေ့ထိုင်စေ၊] အန္တရာရာမဘိက္ခုနုပဿယတိတ္ထိယသေယျ ပဋိက္ကမနေသု-တို့၌၊ ဌတွာ-တည်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဂါမတော-ရွာမှ၊ ဗဟိ-ပြင်ပသို့၊ နီဟရိတွာဝါ-ထုတ်ဆောင်၍သော်လည်းကောင်း၊ ယာမကာလိကာဒိနိ-တို့ကို၊ ပစ္စယေ-ပိပါသဂေလညအကြောင်းသည်၊ သတိ-ရိုလတ်သော်၊ ပရိဘုဉ္ဇ-သုံးဆောင်ပါလေလော့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ လျှောက်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဒေတိ-ပေး၏၊ တဿာ စ-ထို ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ သိက္ခမာနသာမဏေရိနဉ္စ-သိက္ခမာန်၊ သာမဏေမတို့၏လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထတော ဂဟေတွာ၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္ပတ္တကာဒိနံ-ဥမ္ပတ္တက အစရှိသည် ဖြစ်ကုန်၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ပရိပုဏ္ဏူပသမ္ပန္နတာ-နှစ်ဖက်သော သံဃာ၌ ပြည် စုံသောရဟန်းမ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အညာတိကတာ-ဆွေမျိုးမတော်သူ၏

အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အန္တရဃရေ-ရွာတွင်း၌၊ ဌိတာယ-တည်သော ရဟန်းမ၏၊ ဟတ္ထတော-မှ၊ သဟတ္ထာ-မိမိလက်ဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟဏ်-ခံယူခြင်းလည်းကောင်း၊ ယာဝ ကာလိကတာ-က၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရဏ်-စားမျိုးခြင်းလည်း ကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ပဉ္စ-တို့သည်၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။

ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဒုတိယ ဒုတိယေ-ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဣဓ သူပန္နိအာဒိ-သူပံ အစရှိ **ပါဠိဒေသနီယ** သောစကားသည်၊ ဝေါသာသနာကာရဒဿနံ-စီမံပုံအခြင်းအရာ ကို ပြကြောင်းစကားတည်း၊ အပသက္က တာဝ ဘဂိနီတိအာဒိ- အပသက္က တာဝ ဘဂိနီ အစရှိသော စကားသည်၊ အပသာဒေတဗ္ဗာကာရဒဿနံ- တားမြစ်ထိုက်ပုံ အခြင်းအရာကို ပြကြောင်းစကားတည်း၊ တတြ-ထို အပသက္က တာဝ ဘဂိနီ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော- တည်း၊ ဧကေနာပိ-တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနာ-ရဟန်းသည်၊ အနုပသာဒိ တေ-မတားမြစ်အပ်သော်၊ အဇ္ဈောဟရဏတ္ထာယ-ငှာ၊ အာမိသံ-ကို၊ ဂဏန္တာနံ- ခံယူကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ-၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈော ဟာရေ-တိုင်း၌၊ ပါဠိဒေသနီယံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ (အယံ)-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ (ဝိနိစ္ဆယော-တည်း။)

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဘိက္ခုနီယာ-သည်၊ ဝေါသာသန္တိယာ-စီမံလတ်သော်၊ န နိဝါရဏဝတ္ထုသ္မိ-မတားမြစ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ တိက ပါဠိဒေသနီယံ၊ ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာယ-သည်၊ ဝေါသာသန္တိယာ-သော်၊ န နိဝါရေ န္တဿ-မတားမြစ်သော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ အနုပသမ္ပန္နာယ-သိက္ခာမာန်၊ သာမဏေမ၌၊ ဥပသမ္ပန္နသညီနော-ရဟန်းမဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (န နိဝါရေန္တဿ-၏လည်း ကောင်း၊) ဝေမတိကဿ-၍၊ (န နိဝါရေန္တဿ)စ-၏လည်းကောင်း၊ တတာ-ထို့အတူ ဒုက္ကဋ္ဌံအာပတ်တည်း၊ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ (အနုပသမ္ပန္နာယ-၌)၊ အနုပသမ္ပန္န သညီနော-ဖြစ်၍၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတွာ၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-လည်းကောင်း၊) ယော-အကြင်ရဟန်း သည်၊ [ပဋိဂ္ဂဟေတွာ၊ ဘုဉ္ဇတိ၌ စပ်၊] အတ္တနော-မိမိဟူသော ဘိက္ခုနီ၏၊ ဘတ္တံ-ထမင်းကို၊ ဒါပေန္တိယာဝါ-ပေးစေသော်လည်းကောင်း၊ အညေသံ- အခြားသူတို့၏၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဒေန္တိယာ ဝါ-ပေးသော်လည်းကောင်း၊ ယံ-အကြင် ထမင်း စသည်ကို၊

အတ္တနော ဘတ္တံ။ ။ ဘိက္ခုနီက မိမိပိုင်ဘတ်ကို ပေးစေရာ၌ ခံယူသော ရဟန်းမှာ ဤ သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်မသင့်သော်လည်း ရွာတွင်းဖြစ်၍ ရှေ့သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်သင့်သည်။

အညေသံ ဘတ္တံ ဒေန္တိယာ။ ။ ဘိက္ခုနီက အခြားလူတို့၏ ဘတ်ကို ကိုယ်တိုင်ပေးစဉ် ခံယူသော ရဟန်းမှာ ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်မသင့်ရုံသာမက ရှေ့သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်လည်း အာပတ်မသင့်၊ ဘာကြောင့်နည်း-ဘိက္ခုနီ၏ စီမံခြင်းမဟုတ်ဘဲ ကိုယ်တိုင်ပေးခြင်းဖြစ်သော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီ၏ ကိုယ်ပိုင် မဟုတ်သောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။

န ဒိန္နံ-မပေးအပ်သေး၊ တံ-ထိုထမင်းစသည်ကို၊ ဒါပေန္တိယာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊
ယတ္ထ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ န ဒိန္နံ-သေး၊ တတ္ထ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌၊ (ဒါပေန္တိယာ)ဝါ-သော်
လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံကုန်သော ရဟန်းတို့အား၊ သမကံ-အညီအမျှ၊
ဒါပေန္တိယာ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ သိက္ခမာနာယ-သည်၊ ဝေါသာသန္တိယာ ဝါ-
စီမံသော်လည်းကောင်း၊ သာမဏေရိယာ-သည်၊ ဝေါသာသန္တိယာ-သော်လည်း
ကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-ခံယူ၍၊ ဘုဉ္ဇတိ-၏၊ တဿစ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊
ပဉ္စဘောဇနာနိ-တို့ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ယာဂု ခဲဖွယ် သစ်သီး
ကြီးငယ်တို့၌၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ဘုဉ္ဇန္တာနံ) စ-
လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ပရိပုဏ္ဏုပသမ္ပန္နတာ-လည်းကောင်း၊ ပဉ္စဘောဇနတာ-
လည်းကောင်း၊ အန္တရယရေ-၌၊ အနုညာတပုကာရတော-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော
အပြားမှ၊ အညထာ-တစ်ပါးသောအားဖြင့်၊ ဝေါသာသနာ-စီမံခြင်းလည်းကောင်း၊
အနိဝါရဏာ-မတားမြစ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရဏံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ
ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

တတိယ တတိယေ-၌၊ သေက္ခသမ္မတာနီတိ-ကား၊ လဒ္ဓသေက္ခသမ္မတိ
ပါဠိဒေသနီယ ကာနိ-ရအပ်သော သေက္ခသမ္မတိရှိကုန်သော၊ (ကုလာနိ၌စပ်)
ပုဗ္ဗေ အနိမန္တိတောတိ-ကား၊ ယရူပစာရောက္ကမနတော-အိမ်၌
ဥပစာသို့ ကပ်ရောက်ရာအခါမှ၊ ပဌမတရံ-ရှေးဦးစွာ၊ [တရပစ္စည်း အနက်မရှိ၊
သုတ္တံ၊] ဥပစာရံ-အိမ်၏ ဥပစာသို့၊ အနောက္ကမန္တေယေဝ-
မသက်ရောက်သေးသည် သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ အနိမန္တိတော-
မပင့်ဖိတ်အပ်ဘဲ၊ (ခါဒေယျ ဝါ ဘုဉ္ဇေယျဝါ၌ စပ်) ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊
ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ စရိတုံ-ငှာ၊ သက္ကော တိ-၏၊ (သော-ထိုရဟန်းသည်)၊ အဂီလာနော
နာမ-မည်၏၊ ပါဠိဒေသနီယန္တိ-ကား၊ ယရူပစာရံ-အိမ်၏ ဥပစာသို့၊ ဩက္ကမိတွာ-
သက်ရောက်၍၊ အာမိသံ-ကို၊ ဂဏှန္တဿ-၏၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ-၌၊ တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊
ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ တံ-ထိုအာမိသကို၊ ဂဟေတွာ-ပြီး၍၊ ယတ္ထ ကတ္တစိ-
အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏၊ အဇ္ဈောဟာရေ
အဇ္ဈောဟာရေ-၌၊ ပါဠိဒေသနီယံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-အသာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ
အပြီးတည်း၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေမတ္တံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ န ဇာနိတွာ-မသိမူ၍၊
ပဋိဂ္ဂဟဏဝတ္ထုသို့ ပညတ္တံ၊ ပန-ဆက်၊ ပုဗ္ဗေ အနိမန္တိတော-ပုဗ္ဗေ
အနိမန္တိတောဟူသော ပညတ်လည်းကောင်း၊ အဂီလာ နာ-
ဟူသောပညတ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာ ဒွေ-ဤ၂ပါးတို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤ
သိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပညတ္တိယော-အနုပညတ်တို့တည်း၊ တိကပါဠိဒေသနီယံ-

သေက္ခသမ္မတာနိ။ ။သဒ္ဓါတရား အားကြီး၍ ဥစ္စာ နည်းပါးသော အမျိုးကို (လာသမျှ
ရဟန်းအား လှူနေလျှင် သိပ်ဆင်းရဲသွားမည် စိုးသောကြောင့်) သေက္ခမျိုးဟု ဥတ္တိဒုတိယ
ကမ္မဝါစာဖြင့် သမုတ်ထားရသည်။ [သေက္ခ ဣတိ+သမ္မတိ သေက္ခသမ္မတိ၊ လဒ္ဓါ+သေက္ခ
သမ္မတိ ယေဟိတိ လဒ္ဓသေက္ခသမ္မတိကာနိ။]

တည်း၊ ယာမကာလိကာဒိသု-တိ၌၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေပိ-၌လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟာရေ ပိ-၌လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ အသေက္ခသမ္ပတေ-သေက္ခဟု မသမုတ် အပ်သော အမျိုး၌၊ သေက္ခသမ္ပတသညိနော-သေက္ခဟု သမုတ်အပ်သော အမျိုးဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-လည်းကောင်း၊) ဝေမတိကဿ-၍၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ) စ-လည်းကောင်း၊ တထာ-ထိုအတူ ဒုက္ကဋ်အာပတ်တည်း။

ပန-ကား၊ (အသေက္ခသမ္ပတေ-၌) အသေက္ခသမ္ပတသညိနော-တ ဟု အမှတ် ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-လည်းကောင်း၊) ယော-အကြင်ရဟန်း သည်၊ [ယော စမှ စကို တဿနောင် ရွှေ့ထိုင်စေ၊] ပုဗ္ဗေ-၌၊ နိမန္တိတော- သည်၊ (ဟုတွာ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဂိလာနော-မကျန်းမာသည်၊ (ဟုတွာ)ဝါ- သော် လည်းကောင်း၊ (ဘိက္ခံ-ကို၊ ဂဏှာတိ-၏၊) အညဿ ဝါ- အခြားသူ၏မူလည်း၊ [သေက္ခသမ္ပတအမျိုး မဟုတ်သူ၏-ဟူလို၊] တေသံ- ထိုသေက္ခသမ္ပတအမျိုးတို့၏၊ ယရေ-၌၊ ပညတ္တံ-တည်ထားအပ်သော၊ ဘိက္ခံ- ကို၊ ဂဏှာတိ၊ (တဿစ-ထိုရဟန်း ၏လည်းကောင်း၊) ယဿ-အကြင်ရဟန်းအား၊ [ယဿ စမှ စကိုလည်း တဿ နောင် ရွှေ့ထိုင်စေ၊] ယရတော-မှ၊ နိဟရိတွာ- ၍၊ အာသနသာလာဒီသု ဝါ-ဆွမ်းစားစရပ် အစရှိသည်တို့၌သော်လည်းကောင်း၊ [ဌပိတံ ဒေန္တိ၌စပ်၊ အိမ်မှ ထုတ်၍ ဆွမ်းစားစရပ်၊ ကျောင်းစသည်၌ ထားအပ်သော ဆွမ်းကို ပေးလှူသည်၊] ဘိက္ခံ-ကို၊ အဒိသွာ-မမြင်မူ၍၊ ဝါ- မမြင်မီ၊ ပဌမံယေဝ-လျှင်၊ နိဟရိတွာ-အိမ်မှ ထုတ်ဆောင်၍၊ ဒွါရမူလေဝါ- တံခါးအနီး၌သော်လည်းကောင်း၊ ဌပိတံ-ထားအပ် သော ဆွမ်းကို၊ ဒေန္တိ- ပေးလှူကြကုန် ၏၊ တံ-ထိုဆွမ်းကို၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-သော၊ တဿ စ- ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း။

နိစ္စဘတ္တကေ-နိစ္စဘတ်၌လည်းကောင်း၊ သလာကဘတ္တေ-၌လည်းကောင်း၊ ပက္ခိကေ-ကဘတ်လည်းကောင်း၊ ဥပေါသထိကေ-ကဘတ်၌လည်းကောင်း၊ ပါဋိ ပဒိကေ-ကဘတ်၌လည်းကောင်း၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ယာမကာလိ ကာဒိ-ကို၊ ပစ္စယေ-သည်၊ သတိ-သော်၊ ပရိဘုဉ္ဇ-လော့၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်၍၊ ဒိန္နံ-ပေးလှူအပ်သော အာမိသကို၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တက

နိစ္စဘတ္တကေ စသည်။ ။နိစ္စံ+ဒါတဗ္ဗံ+ဘတ္တံ နိစ္စဘတ္တံ၊ (ကအနက် မရှိ) “မည်သည့် ဒါယကာ၏ စာရေးဘတ်”ဟု စာရေးထားသော မဲလိပ်ကို (ရှေးက တုတ်ခြမ်း စသည်ကို) နှိုက်ယူစေ၍ (မဲချ၍) လှူအပ်သော ဘတ်သည် “သလာကာယ + ဒါတဗ္ဗံ + ဘတ္တံ” အရ သလာကဘတ္တမည်၏၊ တစ်ပက္ခ၌ တစ်ကြိမ်ဖြစ်စေ၊ ၂ ကြိမ်စသည်ဖြစ်စေ လှူအပ်သော ဘတ်သည် “ပက္ခေ+ဒါတဗ္ဗံ ပက္ခိကံ၊ ပက္ခိကံ စ+တံ+ဘတ္တံ စာတိ”အရ ပက္ခိကဘတ် မည်၏၊ ဥပေါသထေ+ဒါတဗ္ဗံ+ဘတ္တံ ဥပေါသထိကံ၊ ပါဋိပဒေ+ဒါတဗ္ဗံ ပါဋိပဒိကံ၊ အကျယ်ကို စူဠဝဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ သေနာသနက္ခန္ဓကဋ္ဌိ ရှုပါ။

ဒီနဉ္စ၊ အနာပတ္တိ၊ သေက္ခသမ္ပတတာ-သေက္ခဟု သမုတ်အပ်သောအမျိုး၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ အနိမန္တိတတာ-မပင့်ဖိတ်အပ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဂ္ဂိလာနတာ-ဂ္ဂိလာနမဟုတ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ယရူပစာရောက္ခမနံ-အိမ်၏ ဥပစာသို့ သက်ရောက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ နိစ္စဘတ္တကာဒီနိ-နိစ္စဘတ်အစရှိသည်တို့ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အည-သော၊ အာမိသံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇနံ-စားခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ပဉ္စ၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

စတုတ္ထ ပါဠိဒေသနီယ စတုတ္ထေ-၌၊ ယာနိ ခေါ် ပန အာရညကာနိတိအာဒိ-ကာနိ အစရှိသော ပုဒ်အပေါင်းကို၊ စီဝရဝိပူဝါသသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-ထိုက်၏၊ ပုဗ္ဗေ အပဋိသံဝိဒိတန္တိတ္ထေ-တံဟူသော ဤပါဌ၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဧဝံ-ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်၏) ယံ-အကြင် ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို၊ ဣတ္ထိယာ ဝါ-မိန်းမသည်သော်လည်းကောင်း၊ [အရောစိတံ၌စပ်၊] ပုရိသေန ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဂဟဋ္ဌေန ဝါ-အိမ်၌ တည်သူလူဝတ်ကြောင်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗဇိတေန ဝါ-ရသေ့ ပရိဗ္ဗူဇ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ အာရာမံ ဝါ-သို့သော်လည်းကောင်း၊ အာရာမူပစာရံဝါ-သို့သော်လည်းကောင်း၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ ဘန္တေ-အရှင်ဘုရားတို့၊ ဣတ္ထန္နာမဿ-ရှိသော၊ ကုလဿ-အမျိုးသည်၊ ခါဒနီယံ-ကို၊ အာဟရိယံဿတိ-ပို့ဆောင်အပ်ပါလတ္တံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဘောဇနီယံ-ကို၊ အာဟရိယံဿတိ-လတ္တံ့၊ ဣတိ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အာရောစိတံ -လျှောက် အပ်ပြီ၊ တံ-ထိုခဲဖွယ်ဘောဇဉ် ကို၊ ပစ္စာ-နောက်၌၊ ယထာအာရောစိတမေဝဝါ-လျှောက်အပ်သည်အတိုင်းသာ လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ အာဟရိယတု-ပို့ဆောင်အပ်ပစေ၊ တဿ-ထို ခဲဖွယ်

ယံ ဣတ္ထိယာ ဝါ၊ ပေ၊ အာရောစိတံ။ ။ အာရောစိတံသည် ပဋိသံဝိဒိတံ၏ အဓိပ္ပာယ်တည်း။ ပဋိသံဝိဒိတံ၌ ပဋိသံပုဗ္ဗ ဝိဒဓာတ်၊ ကာရိတ်ကျေ၊ တပစ္စည်းဖြစ်၍ “သိစေအပ်”ဟု သဒ္ဓတ္ထ ဖြစ်၏။ [ပဋိသံဝိဒိတန္တိ ပဋိကစ္စေဝ+သုဠ+ဇာနာပိတံတိ အတ္ထော၊ ပါစိတျာဒိယောဇနာ၊] ဤဝါကျ၌ “ပဗ္ဗဇိတေန”အရကိုလည်း သာသနာပ ရသေ့ ပရိဗ္ဗူဇ်ကို ယူ၊ သီတင်းသုံးဖော် ၅ ဦးတွင် တစ်ဦးကို လွှတ်၍ သိစေလျှင် အပဋိသံဝိဒိတပင်ဟု ပါဠိတော်၌ ရှိသည်။

မှတ်ချက်။ ။ ဣတ္ထိယာ ဝါ စသည်ဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထ ဝါသဒ္ဓါများကို ကြည့်၍ ဣတ္ထိယာကို မူတည်-အာရာမံ၊ အာရာမူပစာရံဖြင့် မြှောက်၊ ၂ ဝါကျ ဖြစ်၏။ ထိုကို တစ်ဖန် ခါဒနီယံ၊ ဘောဇနီယံဖြင့် မြှောက်၊ ၄ ဝါကျစီ ဖြစ်၏။ ပုရိသေန စသည်ကို တည်၍လည်း ၄ ဝါကျစီ ဖြစ်ရကား အားလုံး ၁၆ ဝါကျကို တစ်ဝါကျတည်း ပေါင်းထားသည်ဟု မှတ်ပါ။

တဿ ပရိဝါရံ။ ။ နဂိုက “ယာဂု အပို့ လာပါလိမ့်မည်”ဟု သိထားစေသော်လည်း “ယာဂုချည်း လှူလို့ မကောင်းပါ၊ ယာဂု၏ အခြံအရံလုပ်၍ မုန့်-ထမင်းတို့ကိုလည်း လှူကြဦးစို့”ဟု တိုင်ပင်၍ ယာဂုမှတစ်ပါးသော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်များကိုလည်း အခြံအရံဖြင့် ဆောင်ပို့ကြ သည်ကို “တဿ ပရိဝါရံ”ဟု ဆိုသည်။

ဘောဇဉ်၏။ ပရိဝါရ်-အခြံအရံကို၊ ကတွာ-၍၊ တေန-ထိုခဲဖွယ်ဘောဇဉ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဗဟုကမ္ပိ-များစွာလည်းဖြစ်သော၊ အညဝါ-အခြားသော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို မူလည်း၊ (အာဟရိယတု-ပို့ဆောင်အပ်ပါစေ) ကုတ္တန္နာမံ-သော၊ ကုလံ-သည်၊ ပဋိသံဝိဒိတံ-တင်ကြံ၍ သိစေအပ်၊ လျှောက်ထားအပ်သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ခါဒနိယံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဂစ္ဆတိ-သွားမလို့၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဘောဇနိယံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဂစ္ဆတိ-မလို့၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ သုတွာ-၍၊ အညာနိ-အခြားကုန်သော၊ ကုလာနိဝါ-တို့သည်သော်လည်း၊ တေဟိ-ထို (တင်ကြံ၍ သိစေသော) အမျိုးတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ အာဟရန္တု-ပို့ဆောင်ကြပါစေ ကုန်၊ တံ သဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်သည်၊ ပဋိသံဝိဒိတံနာမ-တမည်၏။

ပန-ဗျုတ်ရိက်ကား၊ ယံ-အကြင် ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အနာရောစိတံ စ-လျှောက်လည်း မလျှောက်အပ်၊ [ဤပါဌ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်လျှောက်၍ ပို့အပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်၏ ပြောင်းပြန်ကို ပြသည်၊] အနာဟဋ္ဌ-ဆောင်လည်း မဆောင်အပ်၊ [ဤပါဌ်ဖြင့် “တေဟိ သဒ္ဓိ အာဟရန္တု”ဟု ဆိုအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်၏ ပြောင်းပြန်ကို ပြသည်၊] တံ-ထိုခဲဖွယ် ဘောဇဉ်သည်၊ အပ္ပဋိသံဝိဒိတံ နာမ-တ မည်၏၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ဂန္တု-ငှာ၊ သက္ကောတိ-၏၊ သော-သည်၊ အဂိလာနော နာမ-န မည်၏၊ ပါဋိဒေသနိယန္တိ-ကား၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘော ရှိသော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ အာရာမ မဇ္ဈေန-အာရာမ၏အလယ်ဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တေဟိ-ဖြတ်သွားကုန်သော၊ အဒ္ဓိကေဟိ-ခရီး သွားသူတို့သည်၊ ဒိန္နမ္ပိ-ပေးလှူအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကိုလည်း၊ အာရာမေဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ အာရာမူပစာရေဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-ခံယူ၍၊ အဇ္ဈောဟရန္တဿ ပဋိဂ္ဂဟဏေ ဒုက္ကဋ်၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ ပါဋိဒေသနိယံ၊ ဣတိ-အသာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ အာရာမေ-၌၊ စောရေ-ဓားပြတို့ကို၊ ပဋိဝသန္တေ-နေသည်တို့ကို၊ အနာရောစနဝတ္ထုသ္မိံ-မပြောခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အဂိလာနောတိ-ဟူသော၊ အယံ-ဤပညတ်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဧကော-သော၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ တိကပါဋိဒေသနိယံ-တည်း၊ ယာမကာလိကာဒိသု-တို့၌၊ အာဟာရတ္ထာယ-အာဟာရ အကျိုးငှာ၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေပိ-၌လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟာရေပိ-၌လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-သည်သာ၊ ပဋိသံဝိဒိတေ-တင်ကြံ၍ သိစေအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်၌၊ အပ္ပဋိသံဝိဒိတသညိနော-အပ္ပဋိသံဝိဒိတဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဝေမတိက သ-၍၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတွာ၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ)စ-၏လည်းကောင်း၊ တထာ-ထိုအတူ ဒုက္ကဋ် အာပတ်တည်း၊ ပန-ကား၊ (ပဋိသံဝိဒိတေ-၌၊) ပဋိသံဝိဒိတသညိနော-ပဋိသံဝိဒိတဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတွာ၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဂိလာနဿ-

ဂိလာနဖြစ်၍၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတွာ၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပဋိသံဝိဒိတဂိလာနာဝသေသကံဝါ-တင်ကြ၍ သိစေအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်၏ အကြွင်းအကျန်၊ ဂိလာန၏အကြွင်းအကျန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ [ပဋိသံဝိဒိတဉ္စ+ဂိလာနော စ ပဋိသံဝိဒိတဂိလာနာ၊ တေသံ+အဝသေသကံ-ဋီကာ၊] ဗဟာရာမေ-အာရာမ်၏ အပြင်ဘက်၌၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ-ခံယူအပ်သောဘောဇဉ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တတ္ထဇာတကမေဝ-ထိုအာရာမ်၌ ပေါက်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ မူလဖလာဒိဝါ-သစ်မြစ် သစ်သီး အစရှိသည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယာမကာလိကာဒိသု-တို့တွင်၊ ယံကိစ္ဆိ-သော၊ ပစ္စယေ-သည်၊ သတိ-သော်၊ ပရိဘုဉ္ဇ-လော့၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍ လှူသဖြင့်၊ လဒ္ဓံ ဝါ-ရအပ်သောဝတ္ထုကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ-၏၊ တဿစ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ [ပရိဘုဉ္ဇန္တဿဟု စာရှိသော်လည်း ယော၏ စပ်ပုဒ်မရှိသောကြောင့် “ပရိဘုဉ္ဇတိ၊ တဿ”ဟု ပါဠိမှန် ရှိစေ၊] ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ၊ အနာပတ္တိ။

ယထာဂုတ္တ အာရညကသေနာသနတာ-အကြင် အကြင်
ဟောတော်မူအပ်သော သာသကံ သမ္မတ
သပ္ပဋိဘယတောကျောင်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [သာသကံ သမ္မတာနိ
သပ္ပဋိဘယာနိဟု ဟောတော်မူအပ်သည်ကို “ယထာဂုတ္တ”ဟုဆိုသည်၊]
ယာဝကာလိကဿ-၏၊ အတတ္ထဇာတကတာ-ထိုတောကျောင်း၌ မဖြစ်သည်၏
အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဂိလာနကတာ-ဂိလာနမဟုတ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊
အဂိလာနာဝသေသကတာ-ဂိလာန၏ အကြွင်းအကျန် မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်
လည်းကောင်း၊ အပ္ပဋိသံဝိဒိတတာ-တင်ကြ၍ မသိစေအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်
၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈာရာမေ-အာရာမ်တွင်း၌၊ ပဋိဂ္ဂဟဏံ-ခံယူခြင်းလည်း
ကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရဏံ-စားမျိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ သတ္တ-
ဤ ၇ ပါးတို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-တို့သည်၊
ကထိနသဒိသာနေဝ-ကထိနသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန် အစရှိသည်တို့နှင့် တူကုန်
သည်သာ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း၊
ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တိ)။

ကိရိယာကိရိယံ။ ။ခံယူ၍ စားမျိုးခြင်းသည် ကိရိယာ၊ တင်ကြ၍ မသိစေဘဲ ဆောင်ယူ
အပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ် ဖြစ်လျှင် အာရာမ်၏ ပြင်ဘက်သို့ ပြန်၍ ပို့ပြီးမှ ပဋိသံဝိဒိတ
ပြုစေရ၏။ ထိုသို့ မပြုစေမှုကို အကိရိယ၊ (တစ်နည်း) ကျောင်းတွင်း၌ စားပြု ရှိလျှင်
ရှိကြောင်းကို မပြောခြင်းသည် အကိရိယဟု ဆိုလိုဟန်တူသည် အဖွင့်၌ အထူး မဖွင့်ကြပါ။

ပါဠိဒေသနိယဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

သေခိယအခန်း

၁။ ပရိမဏ္ဍလ သိက္ခာပုဒ် သေခိယေသု- သေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ပဌမေ- ပဌမ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ပရိမဏ္ဍလန္တိ-ကား၊ သမန္တတော-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ မဏ္ဍလ-ဝန်းဝိုင်းစွာ၊ [နိဝါသေဿာမိဉ္စစပ်၊] သိက္ခာ ကရဏီယာတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့ ပတ်ဝန်းကျင်ဝန်းဝိုင်းစွာ၊ နိဝါသေဿာမိ-သင်းပိုင် ကို ဝတ်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အာရာမေပိ-ကျောင်းအာရာမ၌လည်းကောင်း၊ အန္တရ ဃရေပိ-ရွာတွင်း၌လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော အရပ်တို့၌၊ သိက္ခာ- ကျင့်ခြင်းကို၊ ကာတဗ္ဗာ-ပြုထိုက်၏၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ [“ပရိစ္ဆေဒေါ န ကတော”နှင့် “ပါဠိ အာရောပိတာ”တို့၌ စပ်၊] ယသ္မာ-အကြင့် ကြောင့်၊ ဝတ္ထက္ခန္ဓကေ-က၌၊ ဝုတ္တဝတ္တာနိပိ-ဟောတော်မူအပ်သော ဝတ်တို့သည် လည်း၊ သိက္ခိတဗ္ဗတ္ထာ-ကျင့်ထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သေခိယာနေဝ- သေခိယတို့သည်ပင်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ပါရာဇိကာဒိသုဝိယ- တို့၌ကဲ့သို့၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-ဂဏန်းဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းကို၊ န ကတော-မပြုအပ်၊ စ-

သမန္တတော မဏ္ဍလံ။ ။ပရိကို “သမန္တတော”ဟု ဖွင့်၊ “အထက်ဘက်၌ ချက်ဖုံးလောက်သော အရပ်၏ ပတ်ဝန်းကျင်၊ အောက်ဘက်၌ ခြေသလုံးမြင်းခေါင်း၏အောက် လက် ၈ သစ်လောက် အရပ်၏ ပတ်ဝန်းကျင်၌ ညီညီညာညာ ဝန်းဝိုင်းနေအောင် ဝတ်ပါ”ဟူလို။

အာရာမေပိ၊ပေ၊သဗ္ဗတ္ထ။ ။“ဥဇ္ဈိကာယ အန္တရယရေ”စသည်၌ “အန္တရယရေ”ပါသကဲ့သို့ ဤ၌ “အန္တရယရေ”မပါရကား ကျောင်း၌ဖြစ်စေ၊ ရွာ၌ဖြစ်စေ အားလုံးနေရာ၌ ပရိမဏ္ဍလ ဖြစ်အောင် ဝတ်ရမည်ဟု သိသာ၏၊ ထို့ကြောင့် “အာရာမေပိ အန္တရယရေပိ သဗ္ဗတ္ထ”ဟု ဖွင့်သည်၊ အာရာမေကို ဗုဒ္ဓ၊ပဌာနာဒိကာလကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုသည်ဟု မှီကာဆို၏၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားဝတ်တက်ရာအရပ်၊ သံဃာအများ စုဝေးရာအရပ်၊ ဆရာသမားထံ ဆည်းကပ်ရာအရပ်၊ စာတက်ရာအရပ်၊ ဆွမ်းစားရာအရပ် စသည်၌ ပရိမဏ္ဍလဖြစ်အောင် ဝတ်ရမည်။

သိက္ခာ ကာတဗ္ဗာ။ ။သိက္ခဓာတ်၏ သင်ယူခြင်းအနက်၊ ကျင့်ခြင်းအနက်ကို ယူ၍ “သိက္ခာ-သင်ခြင်း အားထုတ်ခြင်းကို”ဟု ရှေးက အနက်ပေးကြသော်လည်း “နိဝါသေဿာမိတိ၊ ပေ၊ သဗ္ဗတ္ထ”ကို ထောက်လျှင် ကျင့်ခြင်းအနက်ကိုသာ ယူသင့်၏၊ ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း-“ပရိမဏ္ဍလ ဖြစ်အောင် ဝတ်မည်”ဟု အလုံးစုံအရပ်၌ “သင်ရမည်”ဟူသော အနက်၏ မဖြစ်သင့်၍ “ကျင့်ရမည်”ဟူသော အနက်သာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့်တည်း၊ သို့သော် ထိုဝတ်နည်းကို နားလည်အောင်ကား သင်ယူရမည်သာ၊ “မသင်ယူလျှင် အနာဒရိယ ဖြစ်ရာ၏”ဟု နောက်၌ မှီကာပြုလတ္တံ့။

ဝတ္ထက္ခန္ဓကေ ဝုတ္တဝတ္တာနိ။ ။ဝတ္ထက္ခန္ဓက၌ ဝတ်တို့လည်း “သိက္ခိတဗ္ဗာ- ကျင့်ထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤဝစနတ္ထကြောင့် သေခိယ မည်ကြသည်”ဟူလို၊ ဝတ္ထက္ခန္ဓက၌ လာသော ဝတ်တို့သာ မက၊ အခြားခန္ဓကတို့၌ လာသော ဝတ်များလည်း ဤသေခိယ၌ သွင်းယူရသည်၊ ထို့ကြောင့် “ဝတ္ထက္ခန္ဓကေ ဝုတ္တဝတ္တာနိ”ကို နိဒဿနနည်းဟု မှတ်ပါ။

သည်သာမကသေး၊ စာရိတ္တဝိနယဒဿနတ္ထံ-စာရိတ္တဝိနည်းကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊
 [“အာပတ္တိနာမေန အဝတ္တာ ပါဠိ အာရောပိတာ”၌စပ်၊ ဋီကာ၌ “ပရိစ္ဆေဒေါ န
 ကတော”ကို ဆောင်ယူ၍ စပ်ရမည်ဟူသော စကားကို စဉ်းစားပါ။] ယော ပန
 ဘိက္ခု၊ ဩလမ္ပန္တော နိဝါသေယျ၊ ဒုက္ကဋ္ဌန္တိ-ယော ပန ဘိက္ခု၊ ပေဒုက္ကဋ္ဌံဟူ၍၊ ဧဝံ-
 ဤသို့၊ အာပတ္တိနာမေန-အာပတ်အမည်ဖြင့်၊ အဝတ္တာ-ဟောတော်မမူဘဲ၊ သိက္ခာ
 ကရဏီယာတိ-ယာဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ သဗ္ဗသိက္ခာပဒေသု-တို့၌၊ ပါဠိ-ကို၊ အာရောပိ
 တာ-တင်အပ်ပြီ၊ ပန-ထိုသို့ပင် အာပတ်နာမည် မတပ်ပါသော်လည်း၊ ပဒဘာဇန-
 ပဒဘာဇနီ၌၊ [ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီ၌-ဟူလို၊] အာပတ္တိဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ-
 သ ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ-မိန့်တော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော
 သေခံယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ အနာဒရိယကရဏေ-မလေးစားသဖြင့် ပြခြင်းကြောင့်၊
 [မလေးစားဘဲ မညီမညွတ်ဝတ်ခြင်း စသည်ကြောင့်-ဟူလို၊] ဒုက္ကဋ္ဌံ-ကို၊
 ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏။ [ဤအဓိပ္ပာယ်များကို ဤအဋ္ဌကထာအတိုင်း
 ပါတိမောက်ဘာသာ ဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ပရိမဏ္ဍလန္တိတ္ထ-ပရိမဏ္ဍလံဟူသော ဤပါဠိ၌(ဝိနိစ္ဆယော-
 ကို၊ ဧဝံ-ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်၏။) နာဘိမဏ္ဍလံ-ချက်အဝန်းကို၊ [ချက်၏ဝဲယာ
 ဘေးပတ်လည် နောက်ကျောနှင့်တကွ အရပ်ကို ယူ၊ နောက် ဇာဏုမဏ္ဍလဿ
 ၌လည်း နည်းတူ၊] ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-ဖုံးလွှမ်း၍လည်းကောင်း၊ ဇာဏုမဏ္ဍလဿ-
 ပုဆစ်ဒူးဝန်း၏၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ ဇယံဋီကတော-မြင်းခေါင်းရိုးမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊
 အဋ္ဌဂုံလမတ္ထံ-လက် ၈ သစ် အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်တိုင်အောင်၊ [ရိုးရိုးလက်
 ၈ သစ်ဖြင့်(ရှင်စောတစ်ထွာ၊ မင် ၃ ထွာအတိုင်းမျိုး မဟုတ်ဘဲ) အဋ္ဌဂုံလမတ္ထံ၊]
 နိဝါသနံ-သင်းပိုင်ကို၊ ဩတာရေတွာ-ချ၍လည်းကောင်း၊ နိဝါသန္တေန-ဝတ်သော
 ရဟန်းသည်၊ ပရိမဏ္ဍလံ-ပတ်ဝန်းကျင် ဝန်းဝိုင်းစွာ၊ နိဝတ္ထံ နာမ-ဝတ်အပ်သည်
 မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊ အနိဝါသေတွာ-မဝတ်မူ၍၊ အနာဒရိယေန-
 မလေးစားခြင်းကြောင့်၊ (လေးစားခြင်း မရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မလေးစားခြင်း
 ကြိယာကြောင့်၊) ပုရတော ဝါ-ရှေ့၌သော်လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆိမတော ဝါ-နောက်၌
 သော်လည်းကောင်း၊ ဩလမ္ပေတွာ-တွဲလျားချ၍၊ နိဝါသန္တဿ-ဝတ်သော
 ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ ဟောတိ၊ စ-ဆက်၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ တဿေဝ-ထို
 တွဲလျားချ၍ ဝတ်သော ရဟန်း၏သာ၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ-သည်၊ န-မဟုတ်သေး၊ အညေ-
 ကုန်သော၊ တေန ခေါ ပန သမယေန ဆဗ္ဗိဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု၊ ဂိဟိ နိဝတ္ထံ နိဝါသန္တိ

အနာဒရိယေန။ ။သိက္ခာပုဒ်တော်ကို မလေးစားခြင်းကြောင့် လက် ၈ သစ်လောက်
 ခန့်မှန်းရသော အောက်ချခြင်းထက် ပို၍ အောက်ချဝတ်သော ရဟန်းမှာ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ သာမဏေ
 များ၌ ဒဏ်ထိုက်၏၊ အနာဒရိယစိတ် မရှိဘဲ ခြေသလုံး၌ အမြင်မတော်သော ရောဂါရှိနေ
 သောကြောင့် အောက်ချ၍ ဝတ်သူမှာ အပြစ်မရှိ။

ဟတ္ထိသောဏ္ဏကံ၊ ပေ၊ သံဝလ္လိယံ နိဝါသေန္တိတိ-တေန ခေါ ပန သမယေန၊ ပေ၊ နိဝါသေန္တိဟူ၍၊ ခန္ဓကေ-စူဠဝဂ္ဂခန္ဓကဉ္စ၊ ယေ နိဝါသနဒေါသာ-အကြင်ဝတ်ခြင်း၌ အပြစ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ တထာ-ထိုဟောတော်မူအပ်သော အပြစ်တို့ဖြင့်၊ နိဝါသေန္တဿာပိ-၏လည်း၊ ဒုက္ကမမေဝ-ဒုက္ကင်္ဂအာပတ်ပင်တည်း။
 [တေန ခေါ ပန သမယေန-ထိုအခါ၌၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဂိဟိနိဝတ္ထံ-လူတို့၏ ဝတ်ခြင်းကို၊ (သဒိဿပစာ) နိဝါသေန္တိ-ဝတ်ကြကုန်၏၊ ဟတ္ထိ သောဏ္ဏကံ-ဟတ္ထိသောဏ္ဏကဝတ်ခြင်းကို၊ (နိဝါသေန္တိ-ကုန်၏၊) မစ္ဆဝါလကံ-မစ္ဆဝါလကဝတ်ခြင်းကို၊ (နိဝါသေန္တိ၊) စတုက္ကဏ္ဍကံ-စတုက္ကဏ္ဍကဝတ်ခြင်းကို၊ (နိဝါသေန္တိ၊) တာလဝဏ္ဍကံ-တာလဝဏ္ဍကဝတ်ခြင်းကို၊ (နိဝါသေန္တိ၊) သတဝလိကံ-သတဝလိက ဝတ်ခြင်းကို၊ နိဝါသေန္တိ၊ သံဝလ္လိယံ-သံဝလ္လိယ ဝတ်ခြင်းကို၊ နိဝါသေန္တိ။]

တတ္ထ-ထိုဝတ်ခြင်းတို့တွင်၊ ဟတ္ထိသောဏ္ဏကံ နာမ-ဆင့်နှာမောင်းနှင့်တူသော ဝတ်ခြင်းမည်သည်၊ စောဠိကဏ္ဍတ္ထိနံ-စောဠိတိုင်းသူ မိန်းမတို့၏၊ နိဝါသနံဝိယ-ဝတ်ခြင်းကဲ့သို့၊ နာဘိမူလတော-ချက်အရင်းမှစ၍၊ ဟတ္ထိသောဏ္ဏသဏ္ဌာနံ-ဆင့်နှာမောင်းသဏ္ဌာန်ရှိအောင်၊ ဩလမ္ပကံ-တွဲလျားချအပ်သည်ကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ နိဝတ္ထံ-ဝတ်ခြင်းတည်း၊ [ရှေ့တည့်တည့် ကပ်ထားသော သင်္ကန်းလိပ်ဝယ် ဆင်၏ နှာမောင်းကဲ့သို့ အရင်းတုပ်၍ အဖျားသေးသော ဝတ်ခြင်းတည်း၊] မစ္ဆဝါလကံ နာမ-ငါးကြင်းမြီးနှင့်တူသော ဝတ်ခြင်းမည်သည်၊ ဧကတော-တစ်ဖက်၌၊ ဒသန္တံ-အမြိတ်အဆာ အစွန်းကိုလည်းကောင်း၊ ဧကတော-၌၊ ပါသန္တံ-အတွင်းအစွန်းကို လည်းကောင်း၊ [ဒဿမူလ-အမြိတ်အဆာ၏ အရင်းပိုင်းကို ဆိုသည်၊] ဩလမ္ပေ တွာ-၍၊ နိဝတ္ထံ-ဝတ်ခြင်းတည်း၊ စတုက္ကဏ္ဍကံ နာမ-အနား ၄ ခုရှိသောဝတ်ခြင်း မည်သည်၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ဒွေ-၂ ခုသော အနားတို့လည်းကောင်း၊ ဟေဋ္ဌတော-အောက်၌၊ ဒွေ-၂ ခုသော အနားတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ စတ္တာရော ကဏ္ဏေ-၄ ခုသော အနားတို့ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြု၍၊ နိဝတ္ထံ-ဝတ်ခြင်းတည်း။]

တာလဝဏ္ဍကံ နာမ-ထန်းရွက်ယပ်ဝန်းနှင့်တူသော ဝတ်ခြင်းမည်သည်၊ တာလ ဝဏ္ဍကာရေန-ထန်းရွက်ယပ်ဝန်းပုံသဏ္ဌာန်ဖြင့်၊ သာဋကံ-အဝတ်ကို၊ ဩလမ္ပေ တွာ-၍၊ နိဝတ္ထံ-ဝတ်ခြင်းတည်း၊ သတဝလိကံ နာမ-များစွာသော အတွန့်ရှိသော ဝတ်ခြင်း မည်သည်၊ [သတသဒ္ဓါ အနေကသင်္ချာ၊] ဒီယသာဋကံ-ရှည်စွာသော အဝတ်ကို၊ အနေကက္ခတ္တံ-အကြိမ်ပေါင်းများစွာ၊ ဝါ-အတွန့်ပေါင်းများစွာ၊ ဩဘုဇိ တွာ-ခွေ၍၊ ဝါ-တွန့်၍၊ ဩဝဋ္ဋိကံ-အတွန့်အလိပ် ရှိသည်ကို၊ ကရောန္တေန-ပြုလျက်၊ နိဝတ္ထံ-ဝတ်ခြင်းတည်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဝါမဒက္ခိဏပဿေသု-လက်ဝဲနံပါး၊ လက်ျာ နံပါးတို့၌၊ နိရန္တရံ-အကြားမရှိအောင်၊ ဝလိယော-အတွန့်တို့ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြု၍၊ နိဝတ္ထံ-ဝတ်ခြင်းတည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဇာဏုတော-ဒူးပုဆိပ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ဧကာဝါ-

တစ်ခုသော်လည်းဖြစ်သော၊ ဒွေဝါ-၂ ခုသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဝလိယော-
အတွန်တို့သည်၊ သစေ ပညာယန္တိ-အကယ်၍ ထင်ရှားကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊
ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။

သံဝလ္လိယန္တိ-ကား၊ မလ္လကမ္မကာရာဒိဟိဝိယ-လက်ဝှေ့သမား၊ အမှုလုပ်သမား
အစရှိသူတို့ကဲ့သို့၊ ကမ္ဘ-အောက်ပိုးကို၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့၍၊ (တစ်နည်း)၊ ကမ္ဘ ဗန္ဓိတွာ-
ခါးတောင်းကျိုက်၍၊ နိဝတ္ထံ-ဝတ်ခြင်းတည်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ နိဝါသေတုံ-ဝတ်ခြင်းငှာ၊
ဂိလာနဿာပိ-မကျန်းမာသောရဟန်းအားသော်မှလည်းကောင်း၊ မဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿာပိ-
ခရီးသွားရဟန်းအားသော်မှလည်းကောင်း၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ မဂ္ဂ-ခရီးကို၊ ဂစ္ဆန္တာ-
သွားကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ဧကံဝါ-တစ်ခုသော်လည်းဖြစ်သော၊ ဒွေဝါ-၂
ခု သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ကဏ္ဍေ-အနားစွန်းတို့ကို၊ ဥက္ခိပိတွာ-မြှောက်၍၊
အန္တရ ဝါသကဿ-သင်းပိုင်၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ယမ္ပိ လဂ္ဂန္တိ-အကြင်လည်း
ချိတ်တတ် ကြကုန်၏၊ ဝါ-အကြင်လည်း ညှပ်တတ်ကြကုန်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊
အန္တော-အတွင်း ၌၊ ဧကံ-တစ်ထည်သော၊ ကာသာဝံ-သင်းပိုင်ကို၊ တထာ-
ထိုအစ၂ ဖက် အထက်၌ ညှပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နိဝါသေတွာ-ဝတ်၍၊
ဗဟိ-အပြင်ဘက်၌၊ ဝါ-အပေါ်၌၊ အပရံ-အခြားသင်းပိုင်တစ်ထည်ကို၊ (ယမ္ပိ)
နိဝါသေန္တိ-အကြင်လည်း ဝတ်ကြကုန်၏၊ (တံ) သဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသော
ဝတ်ခြင်းသည်၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်။

ပန-ဆက်၊ ဂိလာနော-မကျန်းမာသော ရဟန်းသည်၊ အန္တောကာသာဝဿ-
အတွင်းသင်းပိုင်၏၊ ဩဝဋ္ဋိကံ-အလိပ်ကို၊ ဒဿေတွာ-ထင်ရှားစေ၍၊ ဝါ-ပြု၍၊
အပရံ-အခြားသင်းပိုင်တစ်ထည်ကို၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ နိဝါသေတုံ-ငှာ၊ လဘတိ-
ရ၏၊ အဂိလာနေန-ဂိလာနမဟုတ်သော ရဟန်းသည်၊ ဒွေ-၂ ထည်သော သင်းပိုင်
တို့ကို၊ နိဝါသေန္တေန-ဝတ်လတ်သော်၊ သဂုဏံ-အထပ်ရှိသည်ကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊
နိဝါသေတဗ္ဗာနိ-ဝတ်ထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ခန္ဓကေ-၌၊ ပဋိက္ခိတ္တဉ္စ-ပယ်မြစ်
အပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဩလမ္မကဉ္စ-တွဲလျားချအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊
သဗ္ဗံ-သော၊ ဣမံ-ဤ ဝတ်ခြင်းကို၊ ဝိဝဇ္ဇေတွာ-ရှောင်ကြဉ်ပြီး၍၊
ဝုတ္တလက္ခဏသမ္ပန္နံ-

ဩဝဋ္ဋိကံ ဒဿေတွာ။ ။ရှေးဆရာတို့ကား “ဩဝဋ္ဋိကံ-ခါးတောင်းကျိုက်ကို”ဟု ပေးကြ၏၊
သို့သော် “ဒဿေတွာ”အရ ခါးတောင်းကျိုက်ကို ပြု၍ (ထင်ရှားစေ၍)ဟု မဖြစ်နိုင်၊ ခါးတောင်း
ကျိုက်မှာ အတွင်းက ဖြစ်နေ၍ မထင်ရှားစေနိုင်၊ ရှေ့၌လည်း “ခါးတောင်းကျိုက်၍
ဝတ်ခြင်းကို ဂိလာနသော်မှ မအပ်”ဟု ဆိုခဲ့ပြီ၊ ထို့ကြောင့် “ဩဝဋ္ဋိကံ-အလိပ်ကို”ဟု
ပေးလိုက်၏။

အဂိလာနေန ပေ၊ နိဝါသေတဗ္ဗာနိ။ ။ဂိလာနရဟန်းသည် သင်းပိုင် ၂ ထည် ထပ်၍
ဝတ်လိုလျှင် အတွင်းတစ်ထည်ကို ယခုခေတ် ထုံးစံအတိုင်း လိပ်၍ အပေါ်တစ်ထည်ကို
ပတ်ရုံသာ ပတ်လျက် ဝတ်ကောင်းသော်လည်း ဂိလာနမဟုတ်သော ရဟန်းကား သင်းပိုင်
၂ ထည်လုံးကို ထပ်ပြီးမှ ဝတ်ကောင်းသည်။

ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံစွာ၊ [ချက်အဝန်း၊ ဒူးအဝန်းကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံစွာ-ဟူလို၊] နိဗ္ဗိကာရံ-ဖောက်ပြန်ခြင်း မရှိအောင်၊ ပရိမဏ္ဍလံ-စွာ၊ နိဝါသေတဗ္ဗံ-ဝတ်ရ၏။ ဝါ-ဝတ်ရမည်။ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အနိဝါသေတွာ-၍၊ ယံကိဗ္ဗိ-သော၊ ဝိကာရံ-ဖောက်ပြန်ခြင်းကို၊ ကရောန္တဿ-ပြုသောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)။

ပန-ကား၊ နိဒါနံ ပုဂ္ဂလံ ဝတ္ထုန္တိအာဒိကေ-နိဒါနံ ပုဂ္ဂလံ ဝတ္ထု အစရှိသော၊ ဝိနိစ္ဆယေ-အဆုံးအဖြတ်တွင်၊ [ပဌမပါရာဇိက၌ ပြခဲ့သော အဆုံးအဖြတ်များတွင်-ဟူလို၊] သုရုသုရုကာရကံ-သုရုသုရုကာရကသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ကောသမ္ပယံ-၌၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သာမိသေန ဟတ္ထေန ပါနီယတ္ထာလကသသိတ္ထကပတ္တဓောဝနပဋိပယုတ္တဒွယံ-သာမိသေန ဟတ္ထေန ပါနီယတ္ထာလကနှင့်စပ်သော သိက္ခာပုဒ်၊ သသိတ္ထက ပတ္တ ဓောဝနနှင့်စပ်သော သိက္ခာပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်းကို၊ ဘဂ္ဂေသု-ဘဂ္ဂါဟု ဗဟုပုဏ် အမည်ရသော ဇနပုဒ်၌၊ သမ္ပလေ ဘိက္ခု အာရဗ္ဗ (ပညတ္တံ)၊ သေသာနိ-ကြွင်းကုန် သော၊ သဗ္ဗာနေဝ-အလုံးစုံသော သေခံယသိက္ခာပုဒ်တို့ကိုပင်၊ သာဝတ္ထိယံ ဆဘဂ္ဂိယေ၊ အာရဗ္ဗ၊ ဩလမ္ပေတွာ နိဝါသနာဒိဝတ္ထုသ္မိ-တွဲလျားချ၍ ဝတ်ခြင်း အစရှိသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တာနိ-ကုန်ပြီ၊ သူပေါဒနဝိညတ္တိယံ-သူပေါဒန ဝိညတ္တိသိက္ခာပုဒ်၌လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဒေသနာဒိသုစ-ဓမ္မဒေသနာ အစရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌လည်းကောင်း၊ ဂိလာနဝသေန-ဂိလာ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဧကာ-သော၊ အနုပညတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံသော သေခံယသိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ သာဓာရဏပညတ္တိယော-ဘိက္ခုနီတို့နှင့် ဆက်ဆံသော ပညတ်တို့တည်း၊ အနာဏတ္တိကာနိ-စေခိုင်းခြင်း မရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့တည်း၊ သဗ္ဗေသု-အလုံးစုံသော သေခံယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-ဒုက္ကဋ်အာပတ်သာတည်း၊ အညော-ဒုက္ကဋ် အာပတ်မှ အခြားသော၊ အာပတ္တိဘေဒေါ-အာပတ် အထူးအပြားသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဝိပတ္တိဝိစာရဏာ-ဝိပတ္တိကို စိစစ်ခြင်းကို၊ ပုတ္တာယေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ၊ [ပဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုခဲ့ပြီ-ဟူလို၊] သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-သမုဋ္ဌာန် အစရှိသည်တို့ကို၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော သေခံယသိက္ခာပုဒ်တို့၏၊ အဝသာနေ-အဆုံး၌၊ ဒဿယိ သာမ-ပြကုန်အံ့။

ပန-ဆက်၊ အနာပတ္တိမတ္တံ-အနာပတ်မျှကိုလည်းကောင်း၊ အင်္ဂု-အင်္ဂါကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသောသေခံယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ-ဆိုထိုက်၏၊ တယံဒိ-ထိုအနာပတ်မျှနှင့်အင်္ဂါကို၊ ပုစ္ဆတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဝါ-ဆိုဦးအံ့၊ တာဝ-ဒုတိယသိက္ခာပုဒ် စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ-ညွှန်ပြအပ်သော) ဣမသ္မိ သိက္ခာပဒေ-ဤသိက္ခာ ပုဒ်၌၊ အသဗ္ဗိစ္စ-သညာနှင့်တကွ မစေ့ဆော်မူ၍၊ (အပရိမဏ္ဍလံ-မဝန်းဝိုင်းစွာ၊ နိဝါသေန္တဿ-ဝတ်သောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) အသတိယာ-သတိလွတ်ကင်း မေ့လျော့ခြင်းကြောင့်၊ (အပရိမဏ္ဍလံ၊ နိဝါသေန္တဿ - ၏လည်းကောင်း၊)

အဇာနန္တဿ-မသိသည် ဖြစ်၍၊ (အပရိမဏ္ဍလံ၊ နိဝါသေန္တဿ)၊ ဂီလာနဿ-မကျန်းမာသည် ဖြစ်၍၊ (အပရိမဏ္ဍလံ၊ နိဝါသေန္တဿ)၊ အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (အပရိမဏ္ဍလံ၊ နိဝါသေန္တဿ)၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ - ကုန်၍၊ (အပရိမဏ္ဍလံ၊ နိဝါသေန္တဿ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)။

တတ္ထ-ထိုအသဉ္စိစ္စအစရှိသည်တို့တွင်၊ အသဉ္စိစ္စာတိ-ကား၊ အပရိမဏ္ဍလံ-စွာ၊ နိဝါသေဿာမိ-သင်းပိုင်ကို ဝတ်အံ့၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အသဉ္စိစ္စ-၍၊ [ပုရတော ဝါ ပစ္ဆတော ဝါ ဩလမ္ပကံ (တွဲလျားချ၍) နိဝါသေဿာမိတိ ဧဝံ အသဉ္စိစ္စ၊] အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ ပရိမဏ္ဍလံယေဝ-စွာသာလျှင်၊ နိဝါသေဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ဝိရဇ္ဈိတွာ-ချွတ်ချော်၍၊ အပရိမဏ္ဍလံ-စွာ၊ နိဝါသေန္တဿ-၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အသတိယာတိ-ကား၊ အညဝိဟိတဿာပိ-အခြားအာရုံ၌ ထားအပ်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍လည်း၊ [သင်းပိုင်ဝတ်မှု၌ စိတ်မရောက်ဘဲ အခြား အာရုံ၌ စိတ်ရောက်သည် ဖြစ်၍-ဟူလို၊] တထာ-ထို ပရိမဏ္ဍလ မဖြစ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နိဝါသေန္တဿ-၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အဇာနန္တဿာတိ-ကား၊ ပရိမဏ္ဍလံ-စွာ၊ နိဝါသေတုံ-ငှာ၊ ဝါ-ဝတ်နည်းကို၊ အဇာနန္တဿ-၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အပိစ-ထိုသို့ပင် အဇာနန္တပုဂ္ဂိုလ်မှာ အနာပတ္တိ ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ နိဝါသနဝတ္ထံ-သင်းပိုင်ဝတ်ပုံ ကျင့်ဝတ်ကို၊ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ-သင်ယူရာ၏၊ ဝါ-သင်ယူ ရမည်။

ပန-ကား၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ သုက္ခဇယောဝါ-မြှောက်သောခြေသလုံး ရှိသည် သော်လည်းကောင်း၊ မဟာပိဏ္ဍိကမံသောဝါ-ကြီးသောခြေသလုံးကြွက်သား ရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ သာရုပ္ပတ္တယ-လျှောက်ပတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှာ၊ အဋ္ဌင်္ဂီလာမိကမ္ပိ-လက်ရှစ်သစ် ထက် အလွန်လည်း၊ ဩတာရေတွာ-အောက်သို့ချ၍၊ နိဝါသေတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ ဂီလာနဿာတိ-ကား၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏၊ ဇယံယဝါ-ခြေသလုံး၌သော် လည်းကောင်း၊ ပါဒေဝါ-ခြေ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဝဏော-အနာသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဥက္ခိပိတွာဝါ-မြှောက်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဩတာရေတွာ ဝါ-အောက်သို့ ချ၍သော်လည်းကောင်း၊ နိဝါသေတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏၊ အာပဒါသုတိ-ကား၊ ဝါဠာဝါ-ခြင်္သေ့၊ သစ်ကျား အစရှိသော သားရဲတို့သည်

အပိစ။ ။ ကိဉ္စာပိ ပရိမဏ္ဍလံ နိဝါသေတုံ အဇာနန္တဿ အနာပတ္တိ၊ တထာပိ နိဝါသနဝတ္ထံ သာဓုကံ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗမေဝ၊ သဉ္စိစ္စ အနုဂ္ဂဟဏံ ဟိ အနာဒရိယံ သိယာတိ အာဟ-အပိစ နိဝါသနဝတ္ထံ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗန္တိ။ [ပရိမဏ္ဍလဝတ်နည်းကို မသိသေး၍ ပရိမဏ္ဍလ မဖြစ်ဘဲ ဝတ်သူမှာ အာပတ်မသင့်သော်လည်း ဝတ်နည်းကို ကား လေးလေးစားစား သင်ရမည်သာ၊ မသင်လိုသောစေတနာဖြင့် မသင်ဘဲ နေလျှင် အနာဒရိယပင် ဖြစ်စရာ ရှိသည်။]

သော်လည်းကောင်း၊ စောရာဝါ-ဓားပြတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ အနုဗန္ဓုန္တိ-
လိုက်ကုန်၏။ ဧဝရူပါသု-ဤသို့သဘော ရှိကုန်သော၊ (ဤသို့ အလားတူ ဖြစ်ကုန်
သော) အာပဒါသု-ဘေးရန်တို့ကြောင့်၊ (အပရိမဏ္ဍလ-စွာ၊ နိဝါသေန္တဿ-၏။)
အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဥမ္မတ္တကာဒယော-ဥမ္မတ္တက အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊
ဝုတ္တနယာ ဧဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိကုန်သည်သာ။

အနာဒရိယံ-လေးစားခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိကာရဏာ
ဘာဝေါ-အာပတ်မသင့်ဖို့ရာ အကြောင်း၏ မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ အပရိမဏ္ဍလ
နိဝါသနံ-ဝန်းဝိုင်းစွာ မဝတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ တီဏိ-တို့သည်၊
ဧတ္ထ-၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ (ဣမာနိ တီဏိ-တို့သည်၊
အင်္ဂါနိ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ)ယထာ-ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံ
သော သေခံယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ပရိမာနိ-ရှေးဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွေ-နှစ်ပါးသောအင်္ဂါ
တို့လည်းကောင်း၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တပ္ပဋိပက္ခကရဏဉ္စ-ဟော
တော်မူအပ်သော အကြောင်းအရာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ပြုခြင်းလည်းကောင်း၊
ဣတိ-ဤသို့၊ တီဏိယေဝ-သုံးပါးတို့သည်သာ၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။
[ဒုတိယသိက္ခာပုဒ် အတွက် အပရိမဏ္ဍလ ပါရပနကို သွင်း၊
တတိယသိက္ခာပုဒ်အတွက် သုပ္ပဋိစ္ဆန္တ အဂမနကို သွင်း၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့်
ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို တတိယ အင်္ဂါ အဖြစ်ဖြင့် သွင်းပါ။]
တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဣတော-ဤသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ တာနိဝိ-
ထိုအင်္ဂါတို့ကိုလည်း၊ အဝတွာ-မဆိုမူ၍၊ အနာပတ္တိမတ္တမေဝ-အနာပတ်မျှကိုသာ၊
ဝက္ခာမ-ဆိုကုန်တော့အံ့၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။

ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ပရိမဏ္ဍလ ဒုတိယေ-၌၊ န ဘိက္ခဝေ ဂိဟိပါရုတံ ပါရပိတဗ္ဗန္တိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-
ပါရပန သို့၊ ပဋိက္ခိတ္တံ-ပယ်မြစ်တော်မူအပ်သော၊ ဂိဟိပါရုတံ-လူတို့၏
ခြံနည်းကို၊ အပါရပိတွာ-မခြံမူ၍၊ ဥဘော ကဏ္ဏေ-အနားစွန်း
နှစ်ဖက်တို့ကို၊ သမံ-အညီအမျှ၊ ကတွာ-၍၊ ပါရပနံ-ခြံခြင်းသည်၊ ဝါ-ရန်းခြင်း
သည်၊ ပရိမဏ္ဍလံ-စွာ၊ ပါရပနံ နာမ-ခြံခြင်းမည်၏၊ ဝါ-ရန်းခြင်းမည်၏၊ [ခြံခြင်းကို
ပင်“ရန်းခြင်း”ဟု ခေါ်သည်။] တတ္ထ-ထိုန ဘိက္ခဝေ ဂိဟိပါရုတံ ပါရပိတဗ္ဗံ
အစရှိ သော ပါဠိရပ်၌၊ ယံကိစ္ဆိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ [အညထာ
ပါရုတံ၌စပ်။] သေတပဋုပါရုတံ-ဖြူသောအဝတ်ရှိသူတို့၏ ခြံနည်းလည်းကောင်း၊
ပရိဗ္ဗာဇက ပါရုတံ-ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့၏ခြံနည်းလည်းကောင်း၊ ဧကသာဓုကပါရုတံ-
တစ်ထည်သော

ဥဘော ကဏ္ဏေ သမံ ကတွာ။ ။သင်္ကန်းရုံသောအခါ သင်္ကန်းအနား ၂ ခုကို ညီစွာ
ထား၍ လိပ်ရသေး၏၊ သင်္ကန်းရန်းရာ၌ကား သင်္ကန်းအနား ၂ ခုကို ညီစွာ ထား၍ (မလိပ်
တော့ဘဲ) လက်ဝဲဖက် လက်မောင်းကို ဖုံးစေလျက် ရန်းလိုက်ရသည်၊ ဤသို့ ရန်းခြင်းကို

အဝတ်ရှိသူတို့၏ခြံနည်းလည်းကောင်း၊ သုရာသောဏ္ဍာပါရုတ်-သေသောက်ကြူးတို့၏ ခြံနည်းလည်းကောင်း၊ အန္တေပုရိကပါရုတ်-နန်းတွင်းသူတို့၏ ခြံနည်းလည်းကောင်း၊ မဟာဇေဋ္ဌပါရုတ်-လက်သမားကြီးတို့၏ ခြံနည်းလည်းကောင်း၊ ကုဋိပဝေသကပါရုတ်-လယ်လုပ်တဲကုပ်သို့ ဝင်သူတို့၏ ခြံနည်းလည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏပါရုတ်-ပုဏ္ဏားတို့၏ ခြံနည်းလည်းကောင်း၊ ပါဠိကာရကပါရုတ်-သံဃာအစဉ်အတန်းကို ပြုကုန်သော ရဟန်းတို့၏ ခြံနည်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝမာဒိ-ဤသို့ အစရှိသော၊ ပရိမဏ္ဍလလက္ခဏာတော-ပရိမဏ္ဍလလက္ခဏာမှ၊ အညထာ-တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပါရုတ်-ခြံခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏၊) သဗ္ဗ-သော၊ ဧတံ-ဤခြံခြင်းသည်၊ ဂိဟိပါရုတ် နာမ-မည်၏။

တသ္မာ-ကြောင့်၊ သေတပဋ္ဌာ-ဖြူသောအဝတ်ရှိကုန်သော၊ အဗုပါလကနိဂဏ္ဏာ-တစ်ဝက်သော အထက်ကိုယ်ကိုသာ စောင့်ရှောက်ကုန်သော နိဂဏ္ဏတို့သည်၊ ပါရပန္နိ ယထာ-ခြံကြကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဧကဓမ္မ-ကုန်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-တို့သည်၊ ဥရ-ရင်ဘတ်ကို၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ ဒွိသု-နှစ်ဖက်ကုန်သော၊ အံသကူဋေသု-ပခုံးစွန်းတို့၌၊ ပါဝုရဏံ-ခြံထည်ကို၊ ဌပေန္တိ ယထာ စ-ထားကြကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဧကသာဋကော-တစ်ထည်သော အဝတ်ရှိကုန်သော၊ မနုဿာ-လူတို့သည်၊ နိဝတ္ထသာဋကဿ-ဝတ်အပ်သော အဝတ်၏၊ ဧကေန-တစ်ခုသော၊ အန္တေန-အစွန်းဖြင့်၊ ပိဋ္ဌိ-ကျောက်ကုန်းကို၊ ပါရုပိတွာ-ခြံ၍၊ ဥဘော ကဏ္ဏေ-အနားစွန်း ၂ ဖက်တို့ကို၊ ဥဘောသု-ကုန်သော၊ အံသကူဋေသု-တို့၌၊ ဌပေန္တိ ယထာ စ-သို့ လည်းကောင်း၊ သုရာသောဏ္ဍာဒယော-သေသောက်ကြူး အစရှိသူတို့သည်၊ သာဋကေန-အဝတ်ဖြင့်၊ ဂီဝံ-လည်ပင်းကို၊ ပရိက္ခိပိတွာ-ရစ်ပတ်၍၊ ဥဘော အန္တေ-တို့ကို၊ ဥရေဝါ-ရင်ဘတ်၌သော်လည်း၊ ဩလမ္မေန္တိယထာစ-တွဲလျားချကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပိဋ္ဌိယံဝါ-ကျောက်ကုန်း၌သော်လည်း၊ ခိပန္တိယထာ စ-ပစ်ချကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အန္တေပုရိကဒယော - နန်းတွင်းသူ အစရှိသည်တို့သည်၊ အက္ခိတာရကမတ္တံ-မျက်လုံးပေါက်မျှကို၊ ဒသေတွာ-ပြ၍၊ ဩဂုဏ္ဏိတံ-

“ပရိမဏ္ဍလပါရုပန”ဟု ခေါ်၏။ သီဟိုဠ်ရဟန်းတော်များ၌ ထိုကဲ့သို့ ရန်းနည်းကို တွေ့နိုင်သေးသည်။ ယခုကာလ၌ကား ဤသို့ သင်္ကန်းနား ၂ ခုကို ညီစွာ မထားတော့ဘဲ သင်္ကန်းတစ်စ၏ ထောင့်ကို စုရုံး(လုံး)၍ လက်ဝဲ ပခုံးပေါ်၌ ထားကြသောကြောင့် “ဥဘော ကဏ္ဏေ သမံ ကတွာ”၏ အဓိပ္ပာယ် အစစ်အမှန် ပျောက်နေတော့၏။

သေတပဋ္ဌာ။ ။သေတပဋ္ဌာကို “အဗုပါလကနိဂဏ္ဏာ”ဟု ဖွင့်၏။ သေတော+ပဋ္ဌော ယေသံတိ သေတပဋ္ဌာ၊ အဗု-အထက်ပိုင်း ကိုယ်တစ်ဝက်ကို+ပါလေန္တိ-ဖုံးထားသောအားဖြင့် စောင့်ရှောက်ကြကုန်၏။ ဣတိ အဗုပါလကော၊ ထိုနိဂဏ္ဏတို့သည် အောက်ပိုင်း၌ မစောင့်ရှောက် တော့ဘဲ (အဝတ်မပါဘဲ) အထက်ပိုင်း၌သာ အဝတ်ဖြူ တစ်ထည်ကို ချိုင်းကြားနှစ်ဖက်၌ သွင်း၍ ခြံထားကြသတတ်။

ထက်ဝန်းကျင် ရစ်ပတ်အပ်သော ဦးခေါင်းရှိအောင်၊ ဝါ-ခေါင်းမြီးခြုံလျက်၊ ပါရုပန္နိယထာ စ-ခြုံကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မဟာဇေဋ္ဌာ-လက်သမားကြီးတို့သည်၊ ဒီဃသာဓုကံ-ရှည်စွာသော အဝတ်ကို၊ နိဝါသေတွာ-ဝတ်၍၊ တဿေဝ-ထိုအဝတ်၏ပင်၊ ဧကေနန္တေန-တစ်ခုသော အစွန်းဖြင့်၊ သကလသရီရံ-အလုံးစုံသောကိုယ်ကို၊ ပါရုပန္နိယထာ စ-ခြုံကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကဿကာ-လယ်သမားတို့သည်၊ ခေတ္တကုဋီ-လယ်တဲကုပ်သို့၊ ပဝိသန္တာ-ဝင်ကုန်လတ်သော်၊ သာဓုကံ-အဝတ်ကို၊ ပလိဝေဌေတွာ-ရစ်ပတ်၍၊ ဥပကစ္ဆကေ-လက်ကတီးကြား၌၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်သွင်း ၍၊ တဿေဝ-ထိုအဝတ်၏ပင်၊ ဧကေနန္တေန-ဖြင့်၊ သရီရံ-ကိုယ်ကို၊ ပါရုပန္နိယထာ စ-ခြုံကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပြာဟ္မဏာ-ပုဏ္ဏားတို့သည်၊ ဥဘိန္ဒ-နှစ်ဖက်ကုန်သော၊ ဥပကစ္ဆကာနံ-တို့၏၊ အန္တရေ-အကြား၌၊ သာဓုကံ-ကို၊ ပဝေသေတွာ-သွင်း ၍၊ အံသကုဋေသု-တို့၌၊ ပက္ခိပိန္နိယထာ စ-ထည့်သွင်းကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပါဠိကာရကော-သံဃာအစဉ်အတန်းကို ပြုသော၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းသည်၊ ဧကံသပါရ ပနေန-လက်ဝဲတစ်ဖက် ပခုံးကို ခြုံခြင်းဖြင့်၊ (ထုံးစံအတိုင်း ဥဘော ကဏ္ဏေ သမံ ကတွာ ရန်းခြင်းကို ဆိုသည်။) ပါရုတံ-ခြုံအပ်သော၊ ဝါမဗာဟု-လက်ဝဲလက်မောင်း ကို၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ စီဝရံ-ကို၊ အံသကုဋေ-၌၊ အာရောပေတိ ယထာ စ-တင် သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ အပါရုပိတွာ-မခြုံမူ၍၊ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဧတေ (ပါရုပနဒေါသေ)-ဤခြုံခြင်း၏ အပြစ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အညေ-အခြားကုန်သော၊ ဧဝရူပေ-ဤသို့၊ သဘောရံ ကုန်သော၊ (ဤသို့၊ အလားတူဖြစ်ကုန်သော)၊ ပါရုပနဒေါသေ-ခြုံခြင်း၏အပြစ် တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝဇ္ဇေတွာ-ရှောင်ကြဉ်၍၊ နိဗ္ဗိကာရံ-ဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိအောင်၊ ပရိမဏ္ဍလံ-စွာ၊ ပါရုပိတဗ္ဗံ-ခြုံရာ၏၊ ဝါ-ရန်းရာ၏၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအား ဖြင့်၊ အပါရုပိတွာ-မခြုံမူ၍၊ ဝါ-မရန်းမူ၍၊ အာရာမေ ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊

အက္ခိတာရကမတ္တံ။ ။ခေါင်းမြီးခြုံ ကုလားမတို့သည် တစ်ကိုယ်လုံးခြုံ၍ မျက်လုံးနေရာ၌သာ အပေါက်ကလေး ဖောက်ထားကြ၏၊ ထိုနေရာ၌ အထဲက မျက်လုံးကလေးသည် ကြယ်ကလေးကဲ့သို့ ထင်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် ကြယ်နှင့်တူသော မျက်လုံးကိုပင် “အက္ခိတာရက”ဟု ခေါ်သည်။ [အက္ခိတာရကမတ္တံတိ အက္ခိမတ္တံ။]

ပါဠိကာရကော။ ။ဆွမ်းကြီးခံကိစ္စ စသည် ရှိသောအခါ သံဃာများကို စီတန်းပေးသော ရဟန်းကို “ပါဠိကာရက”ဟု ခေါ်၏၊ ပါဠိ-အစဉ်အတန်းကို+ကရောတီတိ ပါဠိကာရကော၊ ထိုရဟန်းသည် သင်္ကန်းကို ထုံးစံအတိုင်း (“ဥဘော ကဏ္ဏေ သမံ ကတွာ”ဖြစ်အောင်) ရန်းထား၏၊ ထို့နောက် “ဟိုကိုယ်တော်က ဒီကြွ၊ ဒီကိုယ်တော်က ဟိုကြွ”စသည်ဖြင့် လက်မောင်းကို ယမ်းကာ ယမ်းကာ စီစဉ်ရသောအခါ လက်ဝဲလက်၌ ဖုံးထားသော သင်္ကန်းကို မဖုံးအားတော့ဘဲ ပခုံးပေါ်ပင့်၍ တင်လိုက်ရတော့သည်။

အန္တရယရေဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ အနာဒရိယေန-လေးစားခြင်း မရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-မလေးစားခြင်းကြောင့်၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ဝိကာရံ-ဖောက်ပြန်သော ရန်းခြင်းကို၊ ကရောန္တဿ-ပြုသောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ ပုရိမသဒိသာယေဝ-ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၏ အနာပတ္တိနှင့် တူသည်သာ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော သေခံယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ (အနာပတ္တိ-သည်၊ ပုရိမသဒိသာယေဝ-သာ၊ ဟောတိ) ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ယတ္ထ-အကြင် သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝိသေသော-အနာပတ္တိအထူးသည်၊ ဘဝိဿတိ-ရှိလတ္တံ့၊ တတ္ထ-ထိုသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝက္ခာမ-ဆိုကုန်အံ့၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။
ဒုတိယသိက္ခာပဒ် (သမတ္တံ)။

သုပ္ပဋ္ဌန္တနု သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ သုပ္ပဋ္ဌန္တနောတိ-ကား၊ သုဠ-ကောင်းစွာ၊ ပဋ္ဌန္တနော-ဖုံးအုပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဂဏ္ဍိကံ-အနားပတ်သီးကို၊ ပဋိမုဉ္ဇိတွာ-အနားပတ်ကွင်း၌ စွပ်၍၊ ဝါ-တပ်၍၊ အနုဝါတန္တေန-အလျား အနားပတ်စွန်းဖြင့်၊ ဂီဝံ-လည်ပင်းကို၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-ဖုံးအုပ်၍၊ ဥဘော-နှစ်ဖက် ကုန်သော၊ ကဏ္ဏေ-အနားတို့ကို၊ သမံ-အညီအမျှ၊ ကတွာ-၍၊ ပဋိသဃံရိတွာ-လိပ်၍၊ ယာဝ မဏိပန္နံ-လက်ကောက်ဝတ်တိုင်အောင်၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-ဖုံးအုပ်၍၊ အန္တရယရေ-၌၊ ဂမိဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ ပန-ဗျတိရိက်ကား၊

အာရာမေ အန္တရယရေ။ ။ဤပရိမဏ္ဍလရန်းနည်းကိုလည်း အာရာမအရာဝယ် ဗုဒ္ဓ၊ ပဌာနာဒိကာလကို ရည်ရွယ်သည်၊ အန္တရယရ၌ကား (ဝါသုပဂတ-ညဉ့်အိပ်နေနေ) နေသော အခါကို ရည်ရွယ်ဟန်တူ၏။ ရိုးရိုးသွားလာနေထိုင် ရာ၌ကား သုပ္ပဋ္ဌန္တနုသိက္ခာပုဒ်နှင့်ဆိုင်သည်။

ဂဏ္ဍိ ၁၀၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ။ ။ဤကား သုဠ၊ ပဋိစ္ဆန္တကို ထပ်၍ ဖွင့်သော အနုသံဝဏ္ဏနာ တည်း၊ “ကောင်းစွာ+ဖုံး” ဟူသည် “ပုံးစွန်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ရင်ကိုလည်းကောင်း မဖော်ဘဲ ဖုံးခြင်းတည်း၊ ခေါင်းမြီးခြုံသော ဖုံးခြင်းမဟုတ်”ဟု သိစေလို၍ “ဂဏ္ဍိကံ” စသည်ကို မိန့်၊ “ဂဏ္ဍိကံ ပဋိမုဉ္ဇိတွာ”ဖြင့် လေတိုက်၍ သင်္ကန်းလွင့်သောအခါ ရင်ဘတ်မပေါ်အောင်” အနားပတ်သီးကို အနားပတ်ကွင်း၌ တပ်ပါ”ဟု ဆိုလိုသည်။

အနုဝါတန္တေန ဂီဝံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ။ ။ဤစကားကို ထောက်၍ သင်္ကန်းရုံသောအခါ လည်ပင်းကို ဖုံးကြသည်၊ သို့သော် အလျားအနားပတ်ဖြင့် ဖုံးရမည်ဟူရာ၌ ယခုကာလဝယ် အလျားအနားပတ် သက်သက်ဖြင့် မဟုတ်ဘဲ၊ ဂုတ်ပိုးချကာ သင်္ကန်းအထပ်ထပ် ဖုံးနေရသဖြင့် စာအတိုင်း မကျန၊ သင်္ကန်းက ရှည်လွန်းနေပုံရသည်။

ပဋိသဃရိတွာ။ ။ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်၌လည်း “ဥဘော ကဏ္ဏေ သမံ ကတွာ”ဟု ပါခဲ့၏၊ ဤ၌ကား “ပဋိသဃရိတွာ”ဟု အပိုဆိုသောကြောင့် သင်္ကန်းအနား ၂ ဖက်ကို ညီစွာ ထား၍ ယခုခေတ်လိပ်သလို လိပ်ရဦးမည်ဟုလည်းကောင်း၊ ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌ “ပဋိသဃရိတွာ”မပါ သောကြောင့် မလိပ်ဘဲ လက်ဝဲ လက်မောင်းပေါ် တင်လိုက်ရမည်ဟုလည်းကောင်း သိသာ၏။

တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အကတွာ-၍၊ ဇာဏုံဝါ-ပုဆစ်ဒူးကိုသော်လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) ဇတ္ထုနိဝါ-ပခုံးစွန်းနှစ်ဖက်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥရုံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ ဂစ္ဆန္တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။ ။
တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

စတုတ္ထေ-၌၊ ဂလာဝါဋကတော-လည်မျိုတွင်းငယ်မှ၊ ဝါ-လည်ချိုင့်မှ၊ ပဌာယ-၍၊ သီသံ-ဦးခေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ မဏိဗန္ဓတော-လက်ကောက်ဝတ်မှ၊ ပဌာယ-၍၊ ဟတ္ထေ-အပြင် လက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဏ္ဏိကမံသတော-ခြေသလုံးကြွက်သားမှ၊ ပဌာယ-၍၊ ပါဒေ-ခြေတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ သေသံ-ကြွင်းသော တစ်ကိုယ်လုံးကို၊ ဆာဒေတွာ-ဖုံးအုပ်၍၊ နိသိန္နော-ထိုင်သောရဟန်းသည်၊ သုပ္ပဋိစ္ဆန္နော နာမ-သုပ္ပဋိစ္ဆန္န မည်သည်၊ ဟောတိ၊ ပန-အထူးကား၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝါသုပဂတဿ-တည်းခိုနေထိုင်ခြင်းငှာ ရွာတွင်း၌ ရောက်နေသည်ဖြစ်၍၊ (အပ္ပဋိစ္ဆန္နဿ-မဖုံးအုပ်သော ရဟန်း၏၊) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။ ။
စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဇာဏုံ ဝါ ဇတ္ထုနိ ဝါ။ ။ဝိနယဝိနိစ္ဆယ စာကိုယ်၌ ဇာဏုံဝါ နေရာဝယ် “ဇတ္ထုနိဝါ”ဟု ရှိသတတ်၊ ထို စာအရိသည် ပို၍ ကောင်းသကဲ့သို့ ထင်၏၊ အကြောင်းကား “ဇာဏုံ”ကို သင်းပိုင်ဖြင့် ဖုံးပြီး ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ဂလာဝါဋကတော။ ။“ဂလော စ ကဏ္ဍော”ဟု အဘိဓာန် (၂၆၃)၌ ပရိယာယ်ဆိုသောကြောင့် လည်မျိုကို ဂလဟု ခေါ်၏၊ ထိုဂလ၏ အာဝါဋက (တွင်းငယ်) ဟူသည်ကား လည်မျို၏ အောက်ဆုံးချိုင့်ငယ်တည်း၊ ဤစကားကို ထောက်၍ လည်ပင်း၏ ရှေ့တည့်တည့်မှ အထက် ဦးခေါင်းကို ဖော်ထားရမည်ဟု မှတ်။ [“ဂလ+အာဝါဋက” နှစ်ပုဒ်စပ်သဖြင့် “ဂလာဝါဋက”ဟု ရှိသင့်၏၊ သို့သော် စာအများပင် “ဂလဝါဋက”ဟု ရှိသည်၊ ပါမီတျာဒိယောဇနာ၌ နောက် အာကို ချေဟု ဆို၏၊ “ပ+အာပံ”မှ “ပပံ” ဖြစ်သကဲ့သို့တည်းကဲ့။
၂

ဝိဏ္ဏိကမံသတော။ ။“ခြေသလုံးကြွက်သားမှ အောက်ဖြစ်သော ခြေတို့ကို ဖော်၍ ထိုင်ရ မည်” ဟူရာ၌ ယခုခေတ် တင်ပလ္လင်ခွေ၍ ထိုင်ရာဝယ် ဆိုလိုရင်းမဟုတ်၊ ရှေးက အများ အားဖြင့် “ပိဌ”ခေါ်သော ထိုင်ခုံအငယ်ပေါ်၌ ထိုင်လေ့ရှိ၏၊ ထိုသို့ ထိုင်သောအခါ ခြေထောက် ကို တွဲလျားချ၍ ထိုင်ရသောကြောင့် ခြေသလုံးကြွက်သားမှ အောက်ကို ဖော်ပြီးသား ဖြစ်နေ သည်၊ ဤစကားလည်း မဖော်လျှင် အပြစ်ကို ပြသောစကား မဟုတ်၊ အဖော်များမည် စိုး၍ ဖော်သင့်သမျှကို သတ်မှတ်သော စကားသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် တင်ပလ္လင်ခွေ၍ ထိုင်ရာ၌ ခြေသလုံး မဖော်ခြင်းကြောင့် အပြစ်မရှိဟု မှတ်ပါ။

ဝါ သုပဂတဿ။ ။ဝါသယ-နေခြင်းငှာ+ဥပဂတော-ရွာ၌ ရောက် သူတည်း၊ ဝါသုပဂတော-သူ၊ ခေတ္တခဏ ဆွမ်းစား၊ တရားဟော၊ အကြောင်းကိစ္စရှိ၍ သွားသူမဟုတ်ဘဲ တည်းခိုသော အားဖြင့် နေသူတည်း၊ ကြွင်းသော မှတ်ဖွယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

ပဉ္စမေ-ပဉ္စမသိက္ခာပုဒ်၌ (သုသံဝုတဂမနသိက္ခာပုဒ်၌)၊ သုသံဝုတောတိ-ကား၊ ဟတ္ထဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပါဒိဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂါဌာပေန္တော-မကစားစေဘဲ၊ ဝါ-မဆော့စေဘဲ၊ သုဝိနီတော-ကောင်းစွာ ဆုံးမအပ်သည်။ (ဟုတ္တာ-၍) [ဂမိဿာမိဉ္စစပ်၊] ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်။ ။ဆဋ္ဌေပိ-ဆဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၌လည်း (သုသံဝုတနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်၌လည်း)၊ ဧသေဝ နယော-ဤနည်းပင်တည်း။

သတ္တမေ-သတ္တမသိက္ခာပုဒ်၌ (ဩက္ခိတ္တစက္ခုဂမနသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဩက္ခိတ္တစက္ခု-တိ-ကား၊ ဟေဋ္ဌာခိတ္တစက္ခု-အောက်၌ ချအပ်သော မျက်လုံးရှိသည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ယုဂမတ္တံ-ရထားထမ်းပိုး အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဝါ-ထမ်းပိုး တစ်ပြန်မျှလောက်သော၊ ဘူမိဘာဂံ-မြေအဖို့ကို၊ ပေက္ခမာနော-ကြည့်လျက်၊ [ဂမိဿာမိဉ္စစပ်၊] ပန-ဆက်၊ ဧကသ္မိ-တစ်ခုသော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ ဌာတွာ-တည်၍၊ ဟတ္ထိအဿာဒိပရိဿယာဘာဝံ-ဆင် မြင်း အစရှိသော ဘေးရန်တို့၏ မရှိခြင်းကို၊ ဩလောကေတု-ကြည့်ခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏။ ။အဋ္ဌမေပိ-အဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်၌ လည်း (ဩက္ခိတ္တစက္ခုနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်၌လည်း)၊ ဧသေဝ နယော-ပင်တည်း။

သုသံဝုတော။ ။သုဋ္ဌ + သံဝုတာ (စောင့်စည်းအပ်သော လက်၊ခြေတို့) ယေနာတိ သုသံဝုတော-ကောင်းစွာ စောင့်စည်းအပ်သော လက် ခြေရှိသူ-လက် ခြေတို့ကို ကောင်းစွာ စောင့်စည်းသူ၊ ဤသို့ သဒ္ဓတ္ထဖြစ်၏။ “ဟတ္ထံ ဝါ၊ ပေ၊ သုဝိနီတော”ကား အဓိပ္ပာယ်နက်တည်း။ “ကောင်းစွာ စောင့်စည်းသူ” ဟူသည် လက် ခြေတို့ကို မကစားစေဘဲ (မဆော့စေဘဲ) ဆရာသမားတို့ ကောင်းစွာ ဆုံးမထားအပ်သူတည်း။

ဩက္ခိတ္တစက္ခု။ ။“ဩသည် အဝ၏ ကာရိယတည်း၊ ထို အဝလည်း အောက်ချခြင်းအနက် ဟောတည်း”ဟု သိစေလို၍ “ဟေဋ္ဌာခိတ္တစက္ခု”ဟု ဖွင့်သည်။ ဟေဋ္ဌာ+ခိတ္တံ ဩက္ခိတ္တံ၊ ဩက္ခိတ္တံ+ စက္ခု ယဿာတိ ဩက္ခိတ္တစက္ခု။ “ယုဂမတ္တံ-ရထား၏ ထမ်းပိုးတစ်ပြန်မျှအရပ်”ဟူသည် “၄ တောင်ခန့် အရပ်တည်း”ဟု ပြောစမှတ် ပြုကြ၏။ တချို့နေရာ၌ ၄ တောင်ထွာခန့်အရပ် ကို “ယုဂမတ္တံ”ဟု ဖွင့်သေး၏။

ဆက်ဦးအံ့--“အောက်သို့ မျက်လုံးကို ချရမည်”ဟု ဆိုရာ၌ “လည်ပင်းကို မတ်မတ်ထား၍ ရှောင်သင့်ရာ အရပ်၊ သွားသင့်ရာ အရပ်ကို ကြည့်ရှုဖို့ရာ ရထားထမ်းပိုး တစ်ပြန်ခန့်မျှ အရပ်ကို ကြည့်ရှုသွားပါ”ဟု ဆိုလိုသည်။ “မေးရိုးနှင့်ရင်ဘတ်ရိုးကို ထိနေအောင် ငုံ့ထားပါ”ဟု ဆိုလိုသည် မဟုတ်။ (သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာ၊ ဩက္ခိတ္တစက္ခုဂါထာအဖွင့်။)

ဧကသ္မိ ဌာနေ ဌာတွာ။ ။“တစ်နေရာ၌ ရပ်၍”ဟူသော စကားသည် ဥပလက္ခဏသာ တည်း။ သွားရင်းလည်း ဘေးရန် ရှိ-မရှိကို ကြည့်ကောင်း၏။ ရွာထဲဝယ် ဘုရား ပူဇော်ပွဲလုပ်ရာ ၌လည်း ဩက္ခိတ္တစက္ခု မချဘဲ ပူဇော် ဖူးမြော်ကောင်း၏ဟု ဝဒန္တိဝါဒ ရှိ၏။

နဝမေ-နဝမသိက္ခာပုဒ်၌၊ (ဥက္ခိတ္တကာယဂမနသိက္ခာပုဒ်၌) ဥက္ခိတ္တကာယာတိ-
 ကား၊ ဥက္ခေပေန-မြောက်ပင်ခြင်းဖြင့်၊ [န ဂမိဿာမိဉ္စစပ်၊] ဣတ္ထမ္မူတလက္ခဏေ-
 ဣတ္ထမ္မူတလက္ခဏအနက်၌၊ ကရဏဝစန-ကရိုဏ်းဝိဘတ်တည်း၊ ဧကတောဝါ-
 တစ်ဖက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဥဘတောဝါ-နှစ်ဖက်လုံး၌သော်လည်းကောင်း၊
 ဥက္ခိတ္တစီဝရော-မြောက်ပင်အပ်သော သင်္ကန်းရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ (န ဂမိဿာမိဉ္စ
 စပ်) ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ အန္တော ဣန္ဒြိယတော-ရွာတံခါးခုံအတွင်းမှ၊
 ပဌာယ-၍၊ ဧဝံ-ဤသို့ သင်္ကန်းကို မြောက်ပင်လျက်၊ န ဂန္ထဗ္ဗ-မသွားရာ၊ ဝါ-
 မသွားကောင်း။

ဒသမေ-ဒသမသိက္ခာပုဒ်၌၊ (ဥက္ခိတ္တကာယနိသိဒနသိက္ခာပုဒ်၌) နိသိန္နကာလေ-
 ထိုင်ရာအခါ၌၊ မေကရဏံ-မေကရိုဏ်းရေစစ်ကို၊ နီဟရန္တေနာပိ-ထုတ်သောရဟန်း
 သည်လည်း၊ စီဝရံ-ကို၊ အနုက္ခိပိတွာဝ-မမြောက်ပင်မူ၍သာ၊ နီဟရိတဗ္ဗ-ထုတ်
 ဆောင်ရာ၏၊ ပန-အထူးကား၊ ဝါသုပဂတဿ-တည်းခို နေထိုင်ခြင်းငှာ ရွာတွင်း၌
 ရောက်နေသည် ဖြစ်၍ (ဥက္ခိပန္နဿ-မြောက်ပင်သောရဟန်း၏) အနာပတ္တိ
 (ဟောတိ)။

ဥက္ခိတ္တကာယ။ ။ဥက္ခိပနံ-မြောက်ပင်ခြင်း၊ ဥက္ခိတ္တံ-ခြင်း၊ သွတ္တံ၌ က သက်၊ ဤသို့
 နပုလ္လင်ဖြစ်သင့်လျက် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်းအားဖြင့် ဣတ္ထိလိင်ပြန်၍ “ဥက္ခိတ္တကာ”ဖြစ်၏ဟု
 ကြံ၊ နာကို အာယပြု၊ ထိုနာလည်း ဣတ္ထမ္မူတလက္ခဏအနက်၌သက်၊ အခြားရဟန်းများကဲ့သို့
 သင်္ကန်းကို ရိုးရိုးမရဲဘဲ အထက်သို့ မြောက်ပင်ထားသူကို “ဣတ္ထမ္မူတ”ဟု ခေါ်၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို
 မှတ်သားကြောင်း အနက်ကို “ဣတ္ထမ္မူတလက္ခဏ”ဟု ခေါ်သည်၊
 ထိုဣတ္ထမ္မူတလက္ခဏသည် ကြိယာဝိသေသနတစ်မျိုး ဖြစ်သောကြောင့် “ဥက္ခိတ္တစီဝရော
 ဟုတွာ”ဟု ကြိယာဝိသေသန ဖွင့်သည်။

ဥက္ခိတ္တစီဝရော။ ။ကဋိတော ဥဒ္ဓံ ကာယဗန္ဓနာဒိဒဿနဝသေန ဥက္ခိပနံ သန္ဓာယ
 ဝုတ္တံ- ဥက္ခိတ္တစီဝရော ဟူသော စကားကို ခါးအထက် ခါးပန်းကြိုးပေါ်အောင်
 မြောက်ပင်ခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုသည်၊ ဘာကြောင့် သိရသနည်း- ပိဏ္ဍာယ စရတော
 ပတ္ထဂဟဏာဒိမတ္ထဿ အနုညာတတ္ထာ-ဆွမ်းခံလှည့်လည်သော ရဟန်းအတွက်
 သပိတ်တိုင်ခြင်းမျှကို ခွင့်ပြုတော်မူ အပ်သောကြောင့်တည်း၊ သပိတ်ကို တိုင်ရာ၌
 အနည်းငယ် ကိုယ်ပေါ်စရာ ရှိ၏၊ ထိုသို့ ပေါ် သော်လည်း အပြစ်မရှိသောကြောင့်-ဟူလို၊
 (ဝိမတိ)။

မှတ်ချက်။ ။ဤအဖွင့်ကို ကြည့်လျှင် သင်းပိုင်ကို စွန်တောင်ဆွဲ၍ မြောက်ပင်ခြင်းမျိုးကို
 “ဥက္ခိတ္တကာ”ဟု မဆိုလိုဟု ဝိမတိပြု၏၊ “စီဝရံ”အရလည်း အပေါ်ရုံ ဧကသီသင်္ကန်းကြီးကိုသာ
 ယူစေလိုဟန် တူ၏။

မေကရဏံ နီဟရန္တေနာပိ။ ။ခန္ဓေ လဂ္ဂပတ္တတ္ထဝိကာဒိတော မေကရဏံ နီဟရန္တဿ
 ကဋိတော ဥဒ္ဓံပိ ဒိဿတိ-ပခုံး၌ ချိတ်အပ်၊ လွယ်အပ်သော သပိတ်အိတ် စသည်ဝယ်
 ထည့် ထားသော မေကရိုဏ် (ရေစစ်)ကို ထုတ်သော ရဟန်းမှာ ခါး ပေါ်သွားတတ်၏၊
 တထာ အဒဿေတွာ နီဟရိတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော-ထိုသို့ မပေါ်စေဘဲ ထုတ်ရမည်-ဟူလို။

ဧကောဒသမေ-ဧကောဒသမသိက္ခာပုဒ်၌၊ (ဥဇ္ဈိကာယဂမနသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဥဇ္ဈိကာယာတိ-ကား၊ မဟာဟသိတံ-ကျယ်စွာသော ရယ်ခြင်းကို၊ ဟသန္တော-ရယ်လျက်၊ [န ဂမိဿာမိ၌စပ်၊] ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ ဟိ-မှန်၊ ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ဣတ္ထမ္မူတလက္ခဏေယေဝ-၌ပင်၊ ကရဏဝစနံ-ကရိုဏ်း ဝိဘတ်တည်း။ [ဥက္ခိတ္တကာယ၌ ဣတ္ထမ္မူတလက္ခဏကို ကြိယာဝိသေသန ဖွင့် သကဲ့သို့ ဤ၌ “နိသီဒန္တော ဟုတွာ”ဟု ဖွင့်ခြင်းသည် မှန်၏-ဟူလို။]

ဒွါဒသမေပိ-ဒွါဒသမသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ (ဥဇ္ဈိကာယနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်၌လည်း)၊ ဧသေဝ နယော-ပင်တည်း၊ ဥဘယတ္ထ-နှစ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဟသနိယသ္မိ-ရယ်ထိုက်သော၊ ဝတ္ထုသ္မိ-အကြောင်းကြောင့်၊ မိဟိတမတ္တံ-ပြီးခြင်းမျှကို၊ ကရောန္တဿ-၏၊ အနာပတ္တိံ (ဟောတိ)။

တေရသမေ-၌၊ (အပ္ပသဒ္ဒဂမနသိက္ခာပုဒ်၌)၊ အပ္ပသဒ္ဒေါတိ-ကား၊ ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒေါ-အထက်သို့ မြင့်တက်သောအသံ၊ နံပါးသို့ ပြန့်ကျယ်သောအသံရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ န (ဂမိဿာမိ)-မသွားအံ့၊ စုဒ္ဒသမေပိ-၌လည်း၊ (အပ္ပသဒ္ဒနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်၌လည်း)၊ ဧသေဝ နယော-ပင်တည်း။

ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဧတ္ထ-ဤ ၂ ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ အပ္ပသဒ္ဒတာပရိစ္ဆေဒေါ-တိုးသောအသံရှိသူ၏ အဖြစ်၏ အပိုင်းအခြားတည်း၊ (တိုးသောအသံ၏ အပိုင်းအခြား-ဟူလို)၊ ဒွါဒသဟတ္ထေ-တစ်ဆယ့်နှစ်တောင်ရှိသော၊ ဂေဟေ- အိမ်၌၊ အာဒိမ္မိ- အစ၌၊ သံဃတ္ထေရော- သံဃာထေရ်သည်၊ (နိသီဒတိ- ထိုင်၏)၊ မဇ္ဈေ- အလယ်၌၊ ဒုတိယတ္ထေရော- ဒုတိယထေရ်သည်၊ (နိသီဒတိ-၏)၊ အန္တေ-အဆုံး၌၊ တတိယတ္ထေရော-သည်၊ (နိသီဒတိ-၏)၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ နိသီဒန္တသု-ထိုင်ကုန်သော ထေရ်တို့တွင်၊ [ဤနေရာ၌ “ယံ”ဟု ပါ၏၊ အဋ္ဌကထာကြီး၌ မပါ၊ စာသွားလည်း မကောင်း၊] သံဃတ္ထေရော-သည်၊ ဒုတိယတ္ထေရေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ သစေ မန္တေတိ-အကယ်၍ တိုင်ပင်နှီးနှော ပြောဆိုအံ့၊ ဒုတိယတ္ထေရော-သည်၊ တဿ-ထိုသံဃာထေရ်၏၊ သဒ္ဓဉ္စေဝ-အသံကိုလည်း၊ သစေ သုဏာတိ-အံ့၊ ကထဉ္စ-စကားလုံးကိုလည်း၊ သစေ ဝဝတ္ထပေတိ-အကယ်၍ ခွဲခြားမှတ်သားနိုင်အံ့၊ [စကားလုံးကွဲအောင် နားလည်အံ့-ဟူလို]၊ တတိယတ္ထေရော ပန-သည်ကား၊ သဒ္ဓမေဝ-အသံလောက်ကိုသာ၊ သစေ သုဏာတိ-အံ့၊ ကထံ-စကားလုံးကိုကား၊ သစေ န ဝဝတ္ထပေတိ-အကယ်၍ မခွဲခြားမှတ်သားနိုင်အံ့၊ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ကြားခြင်းမှတ်သားခြင်းဖြင့်၊ အပ္ပသဒ္ဒေါ-

ဥဇ္ဈိကာယ။ ။ဇ္ဈေဓာတ်သည် ဟာသအနက်ကို ဟော၏၊ ဥကား ပဗလတ္ထ-အားကြီးခြင်း အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် “မဟာဟသိတံ ဟသန္တော”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဇ္ဈနံ-ရယ်ခြင်း၊ ဇ္ဈိကာ-ခြင်း၊ ဣတိ အကပ္ပံ၊ [ဣပစ္စည်း၊ ဣအာဂုံသော်လည်း ကြိပါ၊] ဇေတိ ဖျပ္ပံ၊ ဒွေဘော် လာ၊ မဟတိ+ဇ္ဈိကာ ဥဇ္ဈိကာ။

တိုးသောအသံသည်။ ဟောတိ-၏။ ပန-ကား။ တတိယတ္ထေရော-သည်။ ကထဉ္စ-
ကိုလည်း။ သစေ ဝဝတ္ထပေတိ-အံ့။ (ဧဝံသတိ)။ မဟာသဒ္ဓေါ နာမ-
ကျယ်သောအသံ မည်သည်။ ဟောတိ-၏။ ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား။
(အပ္ပသဒ္ဓတာပရိစ္ဆေဒေါ-တည်း။) [ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ဣတော-ဤသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပရေသု-နောက်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဆသု-၆ ပါးသော
သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ကာယပ္ပစာလကန္တိ-ကား။ ကာယံ-ကိုယ်ကို၊ စာလေတွာ စာလေ
တွာ-လှုပ်စေ၍ လှုပ်စေ၍၊ [န ဂမိဿာမိ၌စပ်။] သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဗာဟု
ပ္ပစာလကံ အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ ဧသနယော-ဤနည်းတည်း။ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊
ကာယာဒိနိ-ကိုယ်အစရှိသည်တို့ကို၊ ပဂ္ဂဟေတွာ-မြဲစွာယူ၍၊ နိစ္စလာနိ-မတုန်လှုပ်
ကုန်အောင်၊ ဥဇ္ဇနိ-ဖြောင့်မတ်ကုန်အောင်၊ (တစ်နည်း) နိစ္စလံ-မတုန်လှုပ်အောင်၊
ဥဇ္ဇံ-ဖြောင့်မတ်စွာ၊ ဌပေတွာ-၍၊ ဂန္ထဗ္ဗဇ္ဇေဝ-သွားလည်း သွားရာ၏။ နိသီဒိတဗ္ဗဉ္စ-
ထိုင်လည်း ထိုင်ရာ၏။ နိသီဒနပ္ပဋိသံယုတ္တေသု-ထိုင်ခြင်းနှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊
တီသု-သုံးပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ [ကာယပ္ပစာလကနိသီဒန၊ ဗာဟုပ္ပစာလက
နိသီဒန၊ သီသပ္ပစာလကနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်တို့၌။] ဝါသုပဂတဿ-ဖြစ်၍၊
(ကာယာ ဒိနိ-တို့ကို၊ စာလေတွာ စာလေတွာ-၍၊ နိသီဒန္တဿ-ထိုင်သော
ရဟန်း၏) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

ဧကဝိသဒ္ဓါဝိသေသု-နှစ်ဆယ့်တစ်ခုမြောက် သိက္ခာပုဒ်၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်ခုမြောက်
သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ခမ္ဘကတောတိ-ကား။ ကဋိယံ-ခါး၌၊ ဟတ္ထံ-ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊
ကတ ခမ္ဘော-ပြုအပ်သော ဆက်စပ်ခြင်းရှိသည်။ (ဟုတွာ)။ [န ဂမိဿာမိ၌စပ်။
၂]

ကာယပ္ပစာလကံ။ ။ ကာယဿ-ကိုယ်ကို+ပစာလကံ-လှုပ်စေ၍ လှုပ်စေ၍၊ ကာယပ္ပစာ
လကံ-၍၊ ပစာလကံ၌ ပပုဗ္ဗ-စလ၊ ကာရိတိကျေ၊ ဣပစ္စည်း-ပစာလံ ဟု ဖြစ်ပြီးနောက်
“ပစာလံ ယေဝ ပစာလကံ”ဟု သွတ္တံ၌ ကပစ္စည်းသက်၊ ဣပစ္စည်းလည်း အာဘိက္ခည
(ခဏ ခဏ) အနက်၌သက်၊ ဒုတိယာကား ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ သက်၊ ထို့ကြောင့်
“ကာယံ စာလေတွာ စာလေတွာ”ဟု အာဘိက္ခညအနက်ဟော ၂ ရုပ်နှင့်တကွ
တွာပစ္စယန္တဖြင့် ဖွင့်သည်။ ဗာဟု ပ္ပစာလကံ၊ ပိဏ္ဍုက္ခေပကံ စသော ၂ ရုပ်ဖွင့်သမျှ ပုဒ်တို့၌
ဤနည်းချည်းတည်း။ [မောဂ္ဂလ္လာန် ခါဒိကဏ္ဍ၊ (၆၃)သုတ်။]

နိစ္စလာနိ ဥဇ္ဇနိ။ ။ ကာယာဒိနိနှင့် အရတုသောကြောင့် ဗဟုဝုဏ်ပြင်ဟန်တူ၏။ ကြိယာ
ဝိသေသနဖြစ်၍ “နိစ္စလံ ဥဇ္ဇံ”ဟု ဒုတိယာဧကဝစနန္တသာ ရှိသင့်မည် ထင်သည်။

ကတခမ္ဘော။ ။ ခမ္ဘကတော၌ ဝိသေသန နောက်ကျသည်ဟု သိစေလို၍ “ကတခမ္ဘော”ဟု
ဖွင့်သည်။ ခမ္ဘသဒ္ဓါသည် ဆက်စပ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ခါးနှင့် လက်ကို ဆက်စပ်အောင်
ပြုသည်ကို “ခမ္ဘကတ”ဟု ဆိုလိုဟန်တူ၏။ ထို့ကြောင့် “ကဋိယံ ဟတ္ထံ ဌပေတွာ”ဟု
ကတခမ္ဘကို သရုပ်ဖော်သည်။ [ဩဂုဏ္ဍိတ-ဥက္ကဋ္ဌိကာပုဒ်တို့၊ ပြီးပုံကို
ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

တေဝီသစတုဝီသေသု-၂၃ ခုမြောက်သိက္ခာပုဒ်၊ ၂၄ ခုမြောက်သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊
(ဩဂုဏ္ဍိတဂမနသိက္ခာပုဒ်၊ ဩဂုဏ္ဍိတနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်တို့၌) ဩဂုဏ္ဍိတောတိ-
ကာ၊ သသီသံ-ဦးခေါင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ကိုယ်ကို၊ ပါရုတော-မြို့သည်၊ (ဟုတွာ)
[န ဂမိဿာမိ၌စပ်။] ပဉ္စဝီသေ-၂၅ ခုမြောက်သိက္ခာပုဒ်၌၊ (ဥက္ကဋ္ဌိကာယဂမန
သိက္ခာပုဒ်၌)၊ ပဏှိယော-ဖနောင့်တို့ကို၊ ဥက္ခိပိတွာ-မြောက်၍၊ အဂ္ဂပါဒေဟေဝ-
ခြေဖျားတို့ဖြင့်သာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ အဂ္ဂပါဒေ-ခြေဖျားတို့ကို၊ ဥက္ခိပိတွာ-
၍၊ ပဏှိဟိယေဝ ဝါ-ဖနောင့်တို့ဖြင့်သာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ဘူမိယံ-၌၊
ဖုသန္တဿ-ထိလျက်၊ ဝါ-ထိသောရဟန်း၏၊ ဂမနံ-သွားခြင်းကို၊ ဥက္ကဋ္ဌိကာ-
ဥက္ကဋ္ဌိကာဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ပန-ဆက်၊ ကရဏဝစနံ-ကရိုဏ်းဝိဘတ်သည်၊
ဝုတ္တလက္ခဏမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောလက္ခဏာ ရှိသည်သာ၊ [ဣတ္ထဘူတလက္ခဏ
အနက် ရှိသည်-ဟူလို။]

ဆဗ္ဗိသေ-၂၆ ခုမြောက်သိက္ခာပုဒ်၌၊ (ပလ္လတ္တိကာယနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်၌)၊ န
ပလ္လတ္တိကာယာတိ-ကာ၊ ဟတ္ထပလ္လတ္တိကာယ ဝါ-လက်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ရစ်ပတ်
ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-လက်အာယောဂပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်သော်လည်း
ကောင်း၊ ဒုဿပလ္လတ္တိကာယ ဝါ-အဝတ်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်ရစ်ပတ်ခြင်းဖြင့်သော်
လည်းကောင်း၊ ဝါ-အဝတ်အာယောဂပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ န နိသီဒ
တဗ္ဗံ-မထိုင်ရာ၊ အနာဒရေန-မလေးစားခြင်းကြောင့်၊ [အနာဒရိယေနရှိလျှင်
“လေးစားခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်ကြောင့်”ဟု ပေး၊] နိသီဒန္တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌ
(ဟောတိ)၊ ပန-ကာ၊ ဝါသူပဂတဿ-၏၊ ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်းကောင်း၊
ပုရိမေသု-ရှေးဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွါဝီသစတုဝီသေသုစ-ဒွါဝီသသိက္ခာပုဒ်၊
စတုဝီသသိက္ခာပုဒ်တို့၌ လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။ ။ဆဗ္ဗိသတိ-
၂၆ ပါးသော၊ သာရုပ္ပာ-သာရုပ္ပသိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးကုန်ပြီ၊ [ဤကဲ့သို့
ဝတ်ရုံသွားလာနေထိုင်မှ ရဟန်းတော်များအား လျောက်ပတ်သောကြောင့်
ပရိမဏ္ဍလမှစ၍ ဤ၂၆ ပါးသော သိက္ခာပုဒ်များကိုသာ သာရုပ္ပသိက္ခာပုဒ်များဟု
ခေါ်သည်။]

ဘောဇနပုဋိသံယုတ္တေသု-ဘောဇနနှင့်စပ်သောသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ပဌမေ-၌၊
(သက္ကစ္စပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပုဒ်၌)၊ သက္ကစ္စန္တိ-ကာ၊ သတိ-သတိကို၊ ဥပဋ္ဌာပေတွာ-
ဖြစ်စေ၍၊ [ပဋိဂ္ဂဟေဿာမိ၌စပ်။] ဒုတိယေ-၌၊
(ပတ္တသညီပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ပတ္တေ-သပိတ်၌၊ သညာ-သညာတည်း၊
ပတ္တသညာ-သပိတ်၌ သညာ၊ အဿ-

သက္ကစ္စံ။ ။ဤပုဒ်၏သဒ္ဒါနက်မှာ “ကောင်းစွာပြု၍၊ ဝါ-လေးလေးစားစား”ဟု ဖြစ်၏၊
ထို သက္ကစ္စပြုခြင်းဟူသည် “ဆွမ်းကိုခံယူမည်”ဟု သတိထားခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “သတိ
ဥပဋ္ဌာပေတွာ”ဟု သဘာဝအနက်ကို ဖွင့်သည်။ [ဆဋ္ဌေတုကာမောဝိယ အဟုတွာ (ဆွမ်းကို
စွန့်ပစ်လိုသူကဲ့သို့ မဖြစ်ဘဲ) ပိဏ္ဏာပါတေ သတိ ဥပဋ္ဌာပေတွာ-ဆွမ်းအပေါ်၌ (ခံယူမည်)ဟု
သတိထား၍၊ - ဋိကာ။]

ထိုရဟန်း၏။ သာ-ထိုသပိတ်၌ သညာသည်။ အတ္တိ-၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထိုရဟန်းသည်။) ပတ္တသညီ-ပတ္တသညီ မည်၏။ အတ္တနော-၏။ ဘာဇနေ-ခွက်၌၊ ဥပနိဗဒ္ဓသညီ-စပ်ဖွဲ့သော သညာရှိသည်။ ဟုတွာ-၍၊ [ပဋိဂ္ဂဟေဿာမိ၌စပ်။] ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်။

တတိယေ-၌၊ (သမဿပကပဋိဂ္ဂဟသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ယတ္ထ-အကြင်ဆွမ်း၌၊ မုဂ္ဂမာသေဟိ ဝါ-ပဲနောက်၊ မတိပဲတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကုလတ္တာဒိဟိဝါ-ပဲပိစပ်အစရှိသည်တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကတော-ပြုအပ်သော၊ ဟတ္ထဟာရိယောလက်ဖြင့် ဆောင်ယူအပ် ဆောင်ယူနိုင်သော၊ သူပေါ-ပဲဟင်းသည်၊ ဘတ္တဿ-ဆွမ်း၏။ စတုတ္ထဘာဂပ္ပမာဏော-၄ ခုမြောက်အဖို့ ပမာဏရှိသည်၊ ဝါ-ဆွမ်း၏ ၄ ဖို့တစ်ဖို့ အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ (သော-ထိုဆွမ်းသည်။) သမ သူပကော နာမ-က မည်၏။ ဝါ-ညီမျှသော ပဲဟင်းရှိသောဆွမ်း မည်၏။ ဟိ-မှန်၏။ တတော-ထိုဆွမ်း၏ ၄ ဖို့တစ်ဖို့ထက်၊ အဓိက-ပိုလွန်သောပဲဟင်းကို၊ ဂဏန္တဿ-ခံယူသော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ သူပ-ပဲဟင်းကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အဝသေဿာ-ကြွင်းသော၊ သဗ္ဗာပိ-သော၊ သူပေယျဗျဉ္ဇနဝိကတိ-ပဲဟင်း၏ အစီးအပွားဖြစ်သော ဟင်းရံအထူးသည်၊ ရသရသော နာမ-ရသရသ မည်သည်၊ ဟောတိ-၏။ တသ္မိံ ရသရသေ-ထိုအလွန်ကောင်းသော အရသာ၌သော်လည်း ကောင်း၊ ဉာတကာနံ-ဆွေမျိုးတို့၏သော်လည်းကောင်း၊ ပဝါရိတာနံဝါ-ဖိတ်မန်သူတို့၏သော်လည်းကောင်း၊ အညဿ-အခြားရဟန်း၏၊ အတ္ထာယဝါ-အကျိုးငှာသော် လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-၏။ ဓနေနဝါ-အပ်သောဥစ္စာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (အဓိက-အပိုအလွန်ကို၊ ဂဏန္တဿ-ခံယူသောရဟန်း၏) ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

ဥပနိဗဒ္ဓသညီ ဟုတွာ။ ။ပိက္ခပါတံ ဒေန္တေ-ဆွမ်းလောင်းလတ်သော် (ဆွမ်းလောင်းသောအခါ၌) အနာဒရိယံ ပဋိစ္စ (မလေးစားခြင်း ဂရုမစိုက်ခြင်းကြောင့်) တဟံ တဟံ အနောလောကေတွာ (ဟိုဟို သည်သည် မကြည့်ဘဲ) ပတ္တေ အာဘောဂသညီ ဟုတွာ (သပိတ်၌ စိတ်စိုက်သော သညာရှိသည် ဖြစ်၍)။

သူပေယျဗျဉ္ဇနဝိကတိ။ ။သုခေန-ပါတဗ္ဗောတိ သူပေါ၊ ဤဝိဂ္ဂဟနှင့်အညီ လွယ်ကူစွာသောက်ထိုက်သော ဟင်းရည်သာ သူပသဒ္ဓါ၏ ဟောရင်းအနက်တည်း၊ သို့သော် ဤသိက္ခာပုဒ် ၌ကား ပဲဟင်းအပျစ်ကို “သူပ”ဟု ခေါ်သည်၊ သူပဿ+ဟိတံ သူပေယျံ=သူပ၏ စီးပွားဖြစ်သော ဟင်းရွက်ဟင်း၊ သားငါးဟင်း စသော ဟင်းရံ(သူပ၏ အခြံအရံ)အားလုံးကို “သူပေယျဗျဉ္ဇန ဝိကတိ”ဟု ခေါ်သည်။ [သူပေယျဗျဉ္ဇနဝိကတိတိ-ဩလောဏီ၊ သာကသူပေယျ၊ မစ္ဆမသရသာ ဒိကာ သဗ္ဗာပိ သူပေယျဗျဉ္ဇနဝိကတိ၊-ဋီကာ၊] “ဩလောဏီ”ဟူသည် ဟင်းလျာအထူးတစ်မျိုး တည်း၊ ကေစိတို့ကား ပုန်းရည်ရက်တက်ရည်ကို “ဩလောဏီ” ဟု ဆိုသတတ်၊ (ဋီကာ)၊ ရသာနံ-အရသာတို့၏ + ရသော-အရသာတည်း၊ ရသရသော-အရသာတို့၏ အရသာ၊ အလွန်ကောင်းသော အရသာ-ဟူလို။

စတုတ္ထေ-၌၊ (သမတိတ္ထိကပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပုဒ်၌)၊ သမတိတ္ထိကန္တိ-ကား၊ သမပုဏ္ဏံ သမဘရိတံ-အညီအမျှ ပြည့်သော၊ [ဤ၌ သမဘရိတံကား သမပုဏ္ဏံ၏ ပရိယာယ်တည်း၊] အဓိဋ္ဌာနပဂပတ္တဿ-အဓိဋ္ဌာန်လောက်သော သပိတံ၏၊ အန္တော မုခဝဋ်လေခံ-အတွင်းနှုတ်ခမ်းရစ်အရေးကို၊ အနတိတ္တမိတ္တာ-မကျော်လွန်မူ၍၊ ရစိတံ-စိထားအပ်သော၊ [အချို့စာ၌ “ဌိတံ”ဟု ရှိ၏၊ မကောင်း၊ “ရစိတန္တိ ကတံ ပက္ခိတ္တံ၊ ပူရိတန္တိ အတ္ထော”ဟု ဓမ္မိကာ ဆိုသောကြောင့် “ရစိတံ”ဟု ရှိရမည်၊] ပိတ္တာပါတန္တိ-ကား၊ ယံကိစ္ဆိ-သော၊ ယာဝကာလိကံ-ယာဝကာလိက ခဲဖွယ် ဘောဇဉ် ကို၊ [ပါဠိတော်ဝယ် ပဋိဂ္ဂဟေဿာမိ၌ လှမ်းစပ်၊] ပန-ကား၊ အနဓိဋ္ဌာနပဂေ-အဓိဋ္ဌာန် မလောက်သော သပိတံ၌၊ ယာဝကာလိကံ-ယာဝကာလိက ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်သည်၊ (ထူပီကတံ-ထူပကဲ့သို့ မိုမောက်အောင် ပြုအပ်သည်၊ သမာနံပိ-ဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊) ယာမကာလိကာဒိနိစ-ယာမကာလိက အစရှိသော ဝတ္ထု တို့သည်လည်း၊ ယတ္ထကတ္ထစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော ခွက်၌၊ [အဓိဋ္ဌာန် လောက်-မလောက် သပိတ်ခွက်အားလုံး၌] ထူပီကတာနိ-ကုန်သည်၊ (သမာနာနိ) ပိ-ဖြစ်ကုန်သော်လည်းကောင်း၊ ဝဇ္ဇန္တိ-အပ်ကုန်၏။

ပန-ဆက်၊ ယံ-အကြင်အာဟာရကို၊ ဒွိသု-နှစ်လုံးကုန်သော၊ ပတ္တေသု-တို့၌၊ ဂဟေတွာ-ခံယူ၍၊ ဧကံ-တစ်လုံးကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဟရတိ-ဆောင်ယူ၏၊ ပူပဉ္စုခက္ခာဖလာဖလာဒိ-မုန့်၊ ကြံပိုင်း၊ သစ်သီးငယ် သစ်သီးကြီး အစရှိသော၊ ယံဝါ-အကြင်အာဟာရသည်မူလည်း၊ ဝါ-ကိုမူလည်း၊ ပက္ခိပိယမာနံ-လောင်းထည့်အပ်စဉ်၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ ဩရောဟတိ-ကျသွား၏၊ (တံ စ-ထို ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်သည်လည်းကောင်း၊) တက္ကောလဝဋ်သကာဒယော ဝါ-ဦးဆောက်ပန်းသဏ္ဌာန် ရှိသော ကရဝေးရွက် အစရှိသည်တို့ကိုလည်း၊ ဥပရိ-

ထူပီကတာနိပိ။ ။ထူပိယ ကတာနိ-စေတီ ပုထိုး မဟုတ်သော်လည်း စေတီပုထိုးကဲ့သို့ အပေါ်၌ မိုမောက်နေအောင်+ပြုအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာနိပိ)၊ ယာမကာလိကာဒိနိကို ဝဲ၍ ဗဟုဝစ်ထားသည်၊ ရှေ့ဝါကျ၌ကား “ယာဝကာလိကံ”ကို ဝဲ၍ “ထူပီကတံ”ဟု ပြင်ရမည်၊ ထူပိ၌ (ဤ)လည်း အဘူတတဗ္ဗောအနက်၌ သက်သော စီပစ္စည်း၊ တစ်နည်း-ဤပစ္စည်းတည်း။

ဧကံ ပူရေတွာ။ ။ဆွမ်းခံတုန်းက တစ်သပိတ်ပြီး တစ်သပိတ် လဲ၍ နှစ်သပိတ်လုံး၌ မမောက်အောင် ခံယူပြီးလျှင် ဆွမ်းခံပြီးသောအခါ သပိတ်တစ်လုံးတည်း၌ အပြည့်သိပ်၍ ကျောင်းသို့ ပို့ကောင်း၏။

တက္ကောလဝဋ်သကာဒယော။ ။မတ္ထကေ ဌပိတတက္ကောလမေဝ ဝဋ်သကသဒိသတ္တာ တက္ကောလဝဋ်သကံ- သပိတ်အထက်၌ အုပ်၍ ပေးလျှူအပ်သော ကရဝေးရွက်သည်ပင် ဦးဆောက်ပန်းနှင့် တူသောကြောင့် “တက္ကောလဝဋ်သကံ”ဟု ဆိုသည်၊ တက္ကောလတခြား၊ ဝဋ်သကတခြား မဟုတ်-ဟူလို၊ အာဒိဖြင့် ပုပ္ဖဝဋ်သက(ဦးဆောက်ပန်းသဏ္ဌာန် ပြုလုပ်သော ပန်း) ကဋုကဖလဝဋ်သက(ဦးဆောက်ပန်းသဏ္ဌာန် ပြုလုပ်ထားအပ်သော ကုလားဆောင်းမေ ခါးသီး) စသည်ကို ယူ။

သပိတ်အပေါ်၌၊ ဌပေတွာ-၍၊ ဒိယန္တိ-ပေးလှူအပ်ကုန်၏။ (တေစ-ထိုဦးဆောက်
ပန်းသဏ္ဌာန်ရှိသော ကရဝေးရွက် အစရှိသည်တို့သည်လည်းကောင်း၊) ယဉ္ဇ-
အကြင်အာဟာရကိုလည်း၊ ပဏ္ဏေဝါ-ဖက်ရွက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ထာလကေ
ဝါ-ခွက်ငယ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ ပတ္တမတ္ထကေ-သပိတ်၏
အထက်၌၊ ဌပိတ်-ထားအပ်သည်၊ ဝါ-ထား၍ လှူအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏။ တံစ-
ထိုအာဟာရသည်လည်းကောင်း၊ ထူပီကတံ နာမ-ထူပီကတ မည်သည်၊ ဝါ-
ထူပ ကဲ့သို့ မိုမောက်အောင် ပြုအပ်သည် မည်သည်၊ န(ဟောတိ)-မဖြစ်၊ တသ္မာ-
ထို့ကြောင့်၊ တံ သဗ္ဗ-သည်။ [ဝိဟာရဟရအာဟာရနှင့် ထူပီကတ အားလုံးသည်၊]
ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ ပန-ဆက်၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဂိလာနဿာပိ-၏လည်း၊
အနာပတ္တိ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တေနပိ-ထိုဂိလာနရဟန်းသည်လည်း၊
သမတိတ္ထိကောယေဝ-သပိတ်အတွင်း အနားရေးနှင့် ညီမျှသော ဆွမ်းကိုသာ၊
ဂ ဟေ တ ဗေ ဗ္ဗ ဝ - ခံ ယူ ထူ ပီ က တိ ။ သ ဗ္ဗ တ္ထိ -
အလုံးစုံသောထူပီကတဆွမ်းတို့၌၊ ပဋိဂ္ဂဟေတု မေဝ-ငှာသာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊
ပဋိဂ္ဂဟိတံ ပန-ခံယူအပ်ပြီးသော ဆွမ်းသည်ကား၊ ဝါ-ကိုကား၊ သုပ္ပဋိဂ္ဂဟိတံ-
ကောင်းစွာ ခံယူအပ်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပရိဘုရိတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။
[ဤသိက္ခာပုဒ်အရ ထူပီကတဖြစ်အောင် ခံခြင်းငှာသာ မအပ်၊ ခံပြီးဖြစ်လျှင်ကား
စားကောင်း၏-ဟူလို၊] ပဉ္စမဆဋ္ဌာနိ-ပဉ္စမ၊ ဆဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်တို့ သည်၊
(သတ္တစတုဂ္ဂနသိက္ခာပုဒ်၊ ပတ္တသညီတုဂ္ဂနသိက္ခာပုဒ်တို့သည်)၊ ဝုတ္တနယာ နေဝ-
ကုန်သည်သာ။

သတ္တမေ-၌၊ (သပဒါနသိက္ခာပုဒ်၌)၊ သပဒါနန္တိ-ကား၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုအရပ်၌၊
ဩဇိ-အရေးအသား အပိုင်းအခြားကို၊ ဝါ-နှိုက်ရာကို၊ အကတွာ-၍၊ အနုပ္ပဋိ
ပါဋိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ [တုဂ္ဂိဿာမိဉ္စပိ။] ပန-ဆက်၊ ယော-
အကြင် ရဟန်းသည်၊ အညေသံ-အခြားသူတို့အား၊ ဒေန္တော ဝါ-
ပေးစဉ်သော်လည်းကောင်း၊ အည ဘာဇနေ-အခြားသော ခွက်၌၊ အာကိရန္တော
ဝါ-လောင်းထည့်စဉ်သော်လည်း ကောင်း၊ တတော တတော-ထိုထို အရပ်မှ၊
ဩမသတိ- သုံးသပ် နှိုက်ယူ၏။ တဿ-ထိုရဟန်း၏။ (အနာပတ္တိ၊ ဟောတိ)၊
စ-သည်သာမကသေး၊ ဥတ္တရိဘဂီ-

ယဉ္ဇ ပေ၊ န တံ ထူပီကတံ နာမ။ ။ဖက်ရွက်၊ ခွက်ငယ်တို့က သီးခြားခွက်တစ်မျိုး
ဖြစ်သောကြောင့် ထိုဖက်ရွက်၊ ခွက်ငယ်တို့၌ ထည့်၍ သပိတ်ပေါ် တင်လှူလျှင် ထူပီကတ
မဖြစ်၊ “န တံ”၌ တံသည် ယံ ပန၊ ယံ ဝါ၊ တက္ကောလဝဋ်သကာဒယော၊ ယံ စ-ဟူသော
လေးဝါကျတို့ကို ပြန်၍ ညွှန်းသော သဒ္ဒါတည်း။

ဩဇိ ပေ၊ အနုပ္ပဋိပါတိယာ။ ။ဟိုနေရာနှိုက်ယူ၊ ဒီနေရာနှိုက်ယူသောအားဖြင့် နှိုက်ယူရာ
အရပ်ကို မပြတ်၊ အစဉ်အတိုင်း ယူသောအားဖြင့်-ဟူလို၊ ဤအဖွင့်သည် သပဒါနပုဒ်၏
အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်တည်း။ [သပဒါနပုဒ်၏ သဒ္ဒတ္ထကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

လက်သုတ်ဟင်းလျာကို၊ ဥပ္ပဋိပါဠိယာ-အစဉ်မဟုတ်သောအားဖြင့်၊ ဂဏန္တဿပိ-
၏လည်း၊ ဣဓ-၌၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ [ဥတ္တရိဘင်္ဂ၊ ဥတ္တရိ-အပေါ်အညွန့်
အဖျား၌+ဘင်္ဂ-ချိုး၍ ယူအပ်သော ဟင်းရွက်နု၊ ထိုဟင်းရွက်နုများ သုတ်ထားအပ်
သည်ကို ဥတ္တရိဘင်္ဂဟု ခေါ်သည်။] အဋ္ဌမံ-သည်၊ (သမသုပကဘုဉ္ဇနသိက္ခာပုဒ်
သည်။) ဝုတ္တနယမေဝ-သည်သာ။

နဝမေ-၌၊ (န ထူပကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ထူပကတော-ကား၊ မတ္တကတော-ဦးထိပ်မှ၊
ဝေမဇ္ဈတော-အလယ်မှ၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ ပန-ဆက်၊ ယော-
အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပရိတ္တကေ-အနည်းငယ်ကုန်သော၊ သေသေ-ကြွင်းသော
ဆွမ်းတို့ကို၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ သင်္ကမိတ္တာ-စုရုံး၍၊ ဩမဒ္ဓိတ္တာ-ဦးထိပ်ကို
နှိပ်၍၊ ဘုဉ္ဇတိ-စား၏၊ တဿာပိ-ထိုရဟန်း၏လည်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

ဒသမေ-၌၊ (ဩဒနပဋိစ္ဆာဒနသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်းအား၊ ဘတ္တ
သာမိကာ-ဆွမ်းရှင်တို့သည်၊ မာဃာတသမယာဒီသု-မသတ်ရဟု ကြွေးကြော်ရာ
အခါ အစရှိသည်တို့၌၊ ဗျဉ္ဇနံ-သားငါးဟင်းလျာကို၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-ဖုံးအုပ်၍၊ ဒေန္တိ-
ပေးလှူတတ်ကုန်၏၊ ယောစ-အကြင်ရဟန်းသည်လည်း၊ ဘိယျောကဗျတာယ-
အများကို အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န ပဋိစ္ဆာဒေတိ-ဖုံးထားသည် မဟုတ်၊
[အခြားသူ မြင်မှစိုး၍ စိတ်ရိုးရိုးဖြင့် ဖုံးထားသည်-ဟူလို၊ ဥပမာ-
အမဲသားမစားသူ မြင်မှစိုး၍ အမဲသားကို ဖုံးထားခြင်း စသည်မျိုးတည်း၊]
တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဂိလာနဿ-၏၊
အနာဂတတ္တာ-မလာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ [“ဂိလာနဿ အနာပတ္တိ”ဟု
အနာပတ္တိဝါရ၌ မလာသောကြောင့်-ဟူလို၊] အာပတ္တိယေဝ-ပင်တည်း။

ဧကဒသမေ-၌၊ (သုပေါဒနဝိညာတ္တိသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဉာတကာနံ ပဝါရိတာနံ
အညဿတ္တာယ အတ္တနော ဓနေနာတိ-ဓနေနဟူသော၊ ဣဒံ-ဤစကားသည်၊
အနာပတ္တိယံ-အနာပတ္တိဝါရ၌၊ အဓိကံ-ပိုလွန်၏၊ [ဉာတကာနံ စသည်ဖြင့် ပါဠိ
တော်၌ “ဝါ”မပါ၊] ဉာတကာနံ-ဆွေမျိုးတော်သူတို့၏၊ (သန္တကံ-ဥစ္စာဖြစ်သော
သုပေါဒနကို၊ ဝိညာပေန္တဿ-တောင်းသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ပဝါရိတာနံ-
ဖိတ်မန်သူတို့၏၊ (သန္တကံ-ကို၊ ဝိညာပေန္တဿ-လည်းကောင်း၊) အညဿ-အခြား

မာဃာတသမယ။ ။ “ပါဏော န ဟန္တဗ္ဗော-ဤသို့ အခါကြီး နေကြီး၌ သတ္တဝါကို
မသတ်ရ” ဟု ကြွေးကြော်ရာ (သင်္ကြန်နေ့ ဥပသ်နေ့စသော) အခါကြီး ရက်ကြီးကို
“မာဃာတသမယ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုအခါ၌ ဆွမ်းဟင်းလောင်းသူတို့က
တိတ်တိတ်ဝယ်ထားအပ်သော အသားဟင်းကို ဖုံးအုပ်၍ လှူလိုက်လျှင် ရဟန်းမှာ
အာပတ်မသင့်။ [ဃာတေန္တိ ဧတ္တာတိ ဃာတော၊ န+ ဃာတော မာဃာတော၊ မာဃာတော
စ+သော+သမယော စာတိ မာဃာတသမယော။]

ရဟန်း၏။ အတ္ထာယ-ငှာ၊ (ဝိညာပေန္တဿ-သူ၏ ဉာတိပဝါရိတ အထံ၊ မိမိ၏ ဉာတိပဝါရိတအထံ တောင်းသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) အတ္တနော-၏။ ဓနေန-ဖြင့်၊ (ဝိညာပေန္တဿ-လဲယူသောအားဖြင့် တောင်းသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

ဒွါဒသမေ-၌၊ (န ဥဇ္ဈာနသညီသိက္ခာပုဒ်၌) ဥဇ္ဈာန-ကဲ့ရဲ့ခြင်း၌၊ [ဋီကာ၌ “ဥဇ္ဈာန-ကဲ့ရဲ့ကြောင်းစိတ်”ဟု ဖွင့်၏။] သညာ-သညာတည်း၊ ဥဇ္ဈာနသညာ-ကဲ့ရဲ့ ခြင်း၌ သညာ၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏။ သာ-ထိုကဲ့ရဲ့ခြင်း၌ သညာသည်၊ ဝါ-ထို ကဲ့ရဲ့လိုသော သညာသည်၊ အတ္တိ-၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထိုရဟန်းသည်) ဥဇ္ဈာနသညီ-ဥဇ္ဈာနသညီ မည်၏။ ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ဂိလာနော-ဂိလာနရဟန်းသည်၊ န မုစ္စတိ-အာပတ်မှ မလွတ်၊ ပန-ကား၊ ဒဿာမိ-ပေးအံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့၊ ကြံ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဒါပေဿာမိ-ပေးစေအံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့၊ ကြံ၍သော်လည်းကောင်း၊ (ဩလောကေန္တဿ-ကြည့်သောရဟန်း၏လည်း ကောင်း၊) န ဥဇ္ဈာနသညီဿ-ကဲ့ရဲ့ခြင်း၌ သညာမရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဩလောကေန္တ ဿ)စ-၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

တေရသမေ-၌၊ (နာတိမဟန္တကဗဠသိက္ခာပုဒ်၌)၊ နာတိမဟန္တန္တိ-ကား၊ မယူရဏ္ဍ-ဒေါင်းဥသည်၊ အတိမဟန္တ-အလွန်ကြီး၏။ ကုက္ကုဋ္ဌဏ္ဍ-ကြက်ဥသည်၊ အတိဗုဒ္ဓကံ-အလွန်ငယ်၏။ တေသံ-ထိုဒေါင်းဥ၊ ကြက်ဥတို့၏။ ဝေမဇ္ဈ-အလယ် သည်၊ ပမာဏံ-သင့်လျော်သောပမာဏတည်း၊ ပန-ကား၊ မူလခါဒနိယာဒိဘေဒ-အမြစ်ခဲဖွယ် အစရှိသော အပြားရှိသော၊ သဗ္ဗဓဇ္ဇကေ-အလုံးစုံသော ခဲဖွယ်၌ လည်းကောင်း၊ ဖလာဖလေစ-သစ်သီးငယ် သစ်သီးကြီး၌လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဗုဒ္ဓသမေ-၌၊ (ပရိမဏ္ဍလအာလောပသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ပရိမဏ္ဍလန္တိ-ကား၊ အဒိယံ-ရှည်မျောမျော မဟုတ်သော၊ [အာလောပံ ကရိယာမိ၌စပ်၊] ပန-ဆက်၊ ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဓဇ္ဇကဖလာဖလေဟိ-ခဲဖွယ်၊ သစ်သီးငယ်၊ သစ်သီးကြီးတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဥတ္တရဘင်္ဂေပိ-လက်သုတ်ဟင်းလျာ၌လည်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

ကုက္ကုဋ္ဌဏ္ဍံ အတိဗုဒ္ဓကံ။ ။ “ဂိလာနဿ ပန အတိဗုဒ္ဓကံ ကဗဠံ ကရောတောပိ အနာပတ္တိ” ဟု ဋီကာသစ်ဆိုသောကြောင့် “ဂိလာနမဟုတ်ဘဲ ကြက်ဥတမျှ သေးငယ်သော ဆွမ်းလုတ်ကို ပြုသူမှာ အာပတ်သင့်၏”ဟု ဆိုရာရောက်၏။ သို့သော် ဝိမတိ၌ “ကုက္ကုဋ္ဌဏ္ဍံ အတိဗုဒ္ဓကံတိ ဣဒံ အသာရုပ္ပဝသေန ဝုတ္တံ၊ အတိမဟန္တေ ဧဝ အာပတ္တိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ”ဟု ဆိုသောကြောင့် “အတိဗုဒ္ဓကဆွမ်းလုတ်ပြုရာ၌ အာပတ်မသင့်”ဟု ဆိုရာရောက်၏။ “နာတိမဟန္တံ ကဗဠံ”ဟု အတိမဟန္တကဗဠကိုသာ ပယ်သောကြောင့် ဝိမတိစကားသာ သင့်ဖွယ်ရှိသည်။

ပန္နရသမေ-၌ (အနာဟဋသိက္ခာပုဒ်၌) အနာဟဋေတိ-ကား၊ အနာဟရိတေ-မဆောင်ယူအပ်သေးမီ၊ မုခဒ္ဒါရ်-ခံတွင်းဝသို့၊ အသမ္ပတ္တေ-မရောက်သေးမီ၊ [န ဝိဝရိဿာမိ၌စပ်၊] ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ သောဠသမေ-၌ (န ဘုဉ္ဇမာန သိက္ခာပုဒ်၌)၊ သဗ္ဗံ ဟတ္ထန္တိ-ကား၊ သကလံ-သော၊ ဟတ္ထံ-လက်ကို၊ (“မုခေ န ပက္ခိပိဿာမိ”၌ စပ်။)

သတ္တရသမေ-သတ္တရသမသိက္ခာပုဒ်၌၊ သကဗဠေနာတိ ဧတ္ထ-၌၊ (အတ္ထော-ကို၊ ဧဝံ-ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်၏၊) ယတ္ထကေန-အကြင်မျှလောက်သော ဆွမ်းလုတ်ဖြင့်၊ ဝစနံ-စကားလုံးသည်၊ အပရိပုဏ္ဏံ-မပြည့်စုံသည်၊ ဝါ-မပီသသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တတ္ထကေ-ထိုမျှလောက်သော ဆွမ်းလုတ်သည်၊ သတိ-ပါးစပ်တွင်း၌ ရှိလတ်သော်၊ ကထေန္တဿ-စကားပြောသော ရဟန်း၏၊ အာပတ္တိံ (ဟောတိ)၊ ပန-အန္တယကား၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ကထေန္တော-ဟောလတ် သော်၊ ဟရိဋကဒိနိ-ဖန်ခါးသီး အစရှိသည်တို့ကို၊ မုခေ-ပါးစပ်၌၊ ပက္ခိပိတ္တာ-ထည့်၍၊ ကထေတိ-ဟောတိ၊ ယတ္ထကေန-အကြင်မျှလောက်သော ဖန်ခါးသီး စသော အာဟာရအားဖြင့်၊ ဝစနံ-သည်၊ အပရိပုဏ္ဏံ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ တတ္ထကေ-ထိုမျှလောက်သော ဖန်ခါးသီးစသော အာဟာရသည်၊ မုခမ္ပိ-၌၊ သတိ-သော်၊ (ကထေတု-ငှာ၊) ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။

အဋ္ဌာရသမေ-၌၊ (ပိဏ္ဍုက္ခေပကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ပိဏ္ဍုက္ခေပကန္တိ-ကား၊ ပိဏ္ဍု-ဆွမ်းလုတ်ကို၊ ဥက္ခိပိတ္တာ ဥက္ခိပိတ္တာ-မြှောက်၍ မြှောက်၍၊ [န ဘုဉ္ဇိဿာမိ၌စပ်၊] ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ခဇ္ဇကဖလာဖလေသု-တို့၌၊ အနာပတ္တိံ (ဟောတိ)၊ ဧကူနဝိသတိမေ-၌၊ (ကဗဠာဝစ္ဆေဒကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ကဗဠာဝစ္ဆေဒကန္တိ-ကား၊

သဗ္ဗံ ဟတ္ထံ။ ။ “သဗ္ဗံ”ဟူသော စကားကို ထောက်၍ “ဟတ္ထံ”အရ လက်ချောင်းကို ယူရမည်။ မှန်၏-“ဟတ္ထံ”အရ ယူရိုးယူစဉ်သော တတောင်ဆစ်မှ စ၍ လက်ဖျားအထိကို ယူလျှင် “သဗ္ဗံ”ဟု ဆိုဖွယ်မလို၊ ထိုဟတ္ထအားလုံးကို မုခ၌ သွင်းဖို့ရာ ယုံမှားဖွယ်လည်း မရှိ၊ မည်သည် နည်းနှင့်မျှ သွင်း၍ မဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် တတောင်ဆစ်မှ လက်ဖျားအထိဖြစ်သော အပေါင်း၏ “ဟတ္ထံ”အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော လက်ချောင်း၌ တင်စား၍ ဧကဒေသျူပစာရအားဖြင့် လက်ချောင်းများကိုသာ ဟတ္ထအရ ယူပါ၊ ထိုလက်ချောင်းများကို တစ်ချောင်းမျှလည်း မသွင်းရ၊ တစ်ချောင်း၏ တစ်စိတ်မျှလည်း မသွင်းရသောကြောင့် “သဗ္ဗံ ဟတ္ထံ-အားလုံးလက်ချောင်းကို” ဟု ဆိုသည်။

ဋီကာသစ်။ ။ သကလံ ဟတ္ထန္တိ သကလာ အင်္ဂုလိယော၊ ဟတ္ထသဒ္ဓေါ စေတ္ထ တဒေက ဒေသေသု အင်္ဂုလီသု ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ဟတ္ထ မုဒ္ဒါတိအာဒိသု ဝိယ၊ [ဟတ္ထမုဒ္ဒါ၏ အနက်ကို သိက္ခာ ချခန်း၌ ပြခဲ့ပြီ၊] ဧဝံ ကတွာ သဗ္ဗဂ္ဂဟဏံ သမတ္ထိကံ ဟောတိ (ပြည့်စုံလုံလောက်၏)၊ ပေ၊ သမုဒါယေ ပဝတ္ထဿ စ ဝေါဟာရဿ အဝယဝေပိ ပဝတ္ထနတော ဧကင်္ဂုလိမ္ပိ တတော ဧကဒေသမ္ပိ မုခေ ပက္ခိပိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။

ကဗဠ်-ကို၊ အဝတ္ထိန္ဒိတွာ အဝတ္ထိန္ဒိတွာ-ကိုက်ဖြတ်၍ ကိုက်ဖြတ်၍၊ [န ဘုဉ္ဇိဿာမိဉ္ဇိ စပ်၊] ဣဓ-၌၊ ခဇ္ဇကဖလာဖလေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဥတ္တရိဘင်္ဂေပိ-၌လည်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဝိသတိမေ-၌၊ (အဝဂ္ဂဟ္တာကာရကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ အဝဂ္ဂဟ္တာကာရကန္တိ-ကား၊ မတ္တဇော ဝိယ-မျောက်ကဲ့သို့၊ ဂဏ္ဏေ-ပါးစောင်၌၊ ကတွာ ကတွာ-ပြ၍ ပြ၍၊ ဝါ-ထား၍ ထား၍၊ [န ဘုဉ္ဇိဿာမိဉ္ဇိ စပ်၊] ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဖလာဖလမတ္တကေ-သစ်သီးငယ်၊ သစ်သီးကြီးမျှ၌၊ [မတ္တဖြင့် “ခဇ္ဇက၊ ဥတ္တရိဘင်္ဂ” တို့ကို ကန့်၊] အနာပတ္တိ။

ဧကဝိသတိမေ-၌၊ (ဟတ္ထနိဗ္ဗုဒ္ဓကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဟတ္ထံ-ကို၊ နိဗ္ဗုဒ္ဓိတွာ နိဗ္ဗုဒ္ဓိတွာ-ခါ၍ ခါ၍၊ [န ဘုဉ္ဇိဿာမိဉ္ဇိ စပ်၊] ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနာပတ္တိယံ-အနာပတ္တိဝါရ၌၊ ကစဝရံ ဆဉ္ဇေန္တော ဟတ္ထံ နိဗ္ဗုဒ္ဓာတိတိ-ဟူသော၊ ဣဒံ-ဤစကားသည်၊ အဓိကံ-ပိုလွန်၏၊ [ကစဝရံ-အမှိုက်ကို၊ ဆဉ္ဇေန္တော-စွန့်လွှတ်သော်၊ ဟတ္ထံ-ကို၊ နိဗ္ဗုဒ္ဓာတိ-ခါ၏၊] ဒွါဝိသတိမေ-၌၊ (သိတ္တာဝကာရကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ သိတ္တာဝကာရကန္တိ-ကား၊ သိတ္တာနိ-ဆွမ်းလုံးတို့ကို၊ အဝကိရိတွာ အဝကိရိတွာ-ဖြန့်ကြဲ၍ ဖြန့်ကြဲ၍၊ [န ဘုဉ္ဇိဿာမိဉ္ဇိ စပ်၊] ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ကစဝရံ ဆဉ္ဇေန္တော သိတ္တံ ဆဉ္ဇယတိတိ-ဟူသော၊ ဣဒံ-သည်၊ အနာပတ္တိယံ-၌၊ အဓိကံ-၏၊ [ကစဝရံ-ကို၊ ဆဉ္ဇေန္တော-သော်၊ သိတ္တံ-ဆွမ်းလုံးကို၊ ဆဉ္ဇယတိ-စွန့်၏၊] တေဝိသတိမေ-၌၊ (ဇိဝှာနိစ္ဆာရကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဇိဝှာနိစ္ဆာရကန္တိ-ကား၊ ဇိဝှံ-လျှာကို၊ နိစ္ဆာရေတွာ နိစ္ဆာရေတွာ-ထုတ်၍ ထုတ်၍၊ [န ဘုဉ္ဇိဿာမိဉ္ဇိ စပ်၊]

စတုဝိသတိမေ-၌၊ (စပုစပုကာရကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ စပုစပုကာရကန္တိ-ကား၊ စပုစပုတိ-စပုစပုဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ သဒ္ဓံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ [န ဘုဉ္ဇိဿာမိဉ္ဇိ စပ်၊] ပဉ္စဝိသတိမေပိ-လည်း၊ (သုရုသုရုကာရကသိက္ခာပုဒ်၌လည်း)၊ ဒေသေဝနယော-ပင်တည်း။

ဆဗ္ဗိသတိမေ-၌၊ (ဟတ္ထနိလ္လေဟကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဟတ္ထနိလ္လေဟကန္တိ-ကား၊ ဟတ္ထံ-လက်ကို၊ နိလ္လေဟိတွာ နိလ္လေဟိတွာ-လျက်၍ လျက်၍၊ [န ဘုဉ္ဇိဿာမိဉ္ဇိ စပ်၊] ဟိ-မှန်၊ ဘုဉ္ဇေန္တေန-ဆွမ်းစားသောရဟန်းသည်၊ အင်္ဂုလိမတ္တမ္ပိ-လက်ချောင်းမျှကိုလည်း၊ နိလ္လေဟိတုံ-လျက်ခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ-မအပ်၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ယနယာဂု

စပုစပုတိ။ ။ ဤသဒ္ဓါမျိုးကို “အနုကရဏသဒ္ဓါ”ဟု ခေါ်၏၊ ပါးစပ်၌ တကယ်မြည်သော အသံကို အတူပြုသောသဒ္ဓါဟု ဆိုလိုသည်။ အနုကရောတိ-တကယ် အသံကို အတူပြုတတ်၏၊ ဝါ-တကယ်အသံနှင့် တူ၏၊ ဣတိ အနုကရဏံ၊ သုရုသုရုကာရကံ၌ သုရုသုရုသဒ္ဓါလည်း အနုကရဏသဒ္ဓါပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပဉ္စဝိသတိမေပိ ဒေသေဝနယော”ဟု မိန့်သည်။ [စပု စပုတိ ဧဝံ အနုကရဏသဒ္ဓံ (တူသော အသံကို) ကတွာ၊]

ဖာဏိတပါယသဒိကေ-တစ်ခဲနက်ပျစ်သော ယာဂု၊ တင်လဲ၊ နိယနာဆွမ်း အစရှိသည်တို့ကို၊ [ယနယာဂု၊ ယနဖာဏိတ၊ ယနပါယသ စသည်ဖြင့် “ယန”ကို ပုဒ်တိုင်း လိုက်စေ။] အင်္ဂုလီဟိ-လက်ချောင်းတို့ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ကောက်ယူ၍၊ အင်္ဂုလိ ယော-တို့ကို၊ မုခေ-၌၊ ပဝေသေတွာ-သွင်း၍၊ ဘုဉ္ဇိတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။

သတ္တဝီသတိမအဋ္ဌဝီသတိမေသုပိ-တို့၌လည်း၊ (ပတ္တနိလ္လေဟကသိက္ခာပုဒ်၊ ဩဋ္ဌနိလ္လေဟကသိက္ခာပုဒ်တို့၌လည်း)၊ ဧသေ နယော-တည်း၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဧကင်္ဂုလိယာပိ-တစ်ခုသောလက်ချောင်းဖြင့်လည်း၊ ပတ္တော-သပိတ်ကို၊ န နိလ္လေဟိ တဗ္ဗော-မခြစ်ထိုက်၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ဧကဩဋ္ဌောပိ-တစ်ဖက်သောနှုတ်ခမ်း ကိုလည်း၊ ဇိဝှာယ-ဖြင့်၊ န နိလ္လေဟိတဗ္ဗော-မလျက်ထိုက်၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ဩဋ္ဌမံသေဟိဇေ-နှုတ်ခမ်းသားတို့ဖြင့်သာလျှင်၊ ဂဟေတွာ-သိမ်းယူ၍၊ အန္တော-အတွင်းသို့၊ ပဝေသေတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။

ဧကူနတိသတိမေ-၌၊ (ပါနိယတ္ထာလကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ န သာမိသေနာတိ-ကား၊ ဧတံ-ဤအာမိသရှိသောလက်ဖြင့်ကိုင်ခြင်းကို၊ ပဋိကူလဝသေန-ရွံရှာဖွယ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဋိက္ခိတ္တံ-ပယ်မြစ်တော်မူအပ်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သံယိကမ္ပိ-သံယာဉ္ဇစွာလည်းဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂလိကမ္ပိ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်၏ဥစ္စာလည်းဖြစ်သော၊ ဂိဟိသန္တကမ္ပိ-လူဥစ္စာလည်းဖြစ်သော၊ အတ္တနော သန္တကမ္ပိ-မိမိဥစ္စာလည်းဖြစ်သော၊ သဒ္ဓိပိ-ရေသောက်ခရသင်းကိုလည်းကောင်း၊ သရဝကမ္ပိ-ရေသောက်ခွက်ငယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ထာလကမ္ပိ-ရေသောက်ထာလာကိုလည်းကောင်း၊ န ဂဟေတဗ္ဗမေဝ-မမကိုင်ထိုက်သည်သာ၊ ဂဏန္တဿ-ကိုင်သောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန- ဆက်၊ ဟတ္ထဿ- ၏၊ ဧကဒေသော-တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသည်။

ပုဂ္ဂလိကမ္ပိ ၊ပေ၊ ထာလကမ္ပိ။ ။“အတ္တနော သန္တကမ္ပိ”ဟု သီးခြားဆိုသောကြောင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာကို “ပုဂ္ဂလိက”ဟု ဆိုသည်။ ပါနိယတ္ထာလက၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် သင်္ခံစသည်တို့လည်း ပါနိယသင်္ခံ စသည်ချည်းတည်း။ [“သဒ္ဓိပိတိ ပါနိယသဒ္ဓိပိ”စသည်၊ ပါစိဘျာဒိ သေခိယယောဇနာ၊] ထိုတွင် သဒ္ဓိသဒ္ဓါ (ပုံ-နပုံ)တည်း၊ ထို့ကြောင့် သန္တကမ္ပိနှင့် လိုက်အောင် “သဒ္ဓိပိ”ဟု ရှိစေ။

သ ရာဝ, ထာလက။ ။“သရံ-နို့စိမ်း စသော အနှစ်သာရကို+အဝတိ-စောင့်ရှောက်တတ်၏၊ ဣတိ သရာဝံ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ “မြေခွက်”ဟုလည်းကောင်း၊ ၂ ကုဋ်၊ ၁၀၆ သော ခွက်ဟုလည်း ကောင်း ထောမနိမိ ဆို၏၊ ဤနေရာ၌ “သောက်ရေခွက်ငယ်တစ်မျိုး”ဟု မှတ်ပါ။ “ထလတိ အနာဒိ ဧတ္ထာတိ ထာလာ”ဟု ပြု၍ ထမင်းခွက် စသည်ကို “ထာလာ”ဟု ဆို၏၊ ဤနေရာ၌ ကား သံ၊ ကြေး စသည်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော ရေသောက်ခွက်ငယ်တစ်မျိုးပင်တည်း၊ သက္ကတ၌ “သ္မာလ”ဟု ရှိသောကြောင့် ရှေ့ပုဒ်နှင့်တွဲသောအခါ ဒွေဘော်ရောက်၍ “ပါနိယတ္ထာလက”ဟု ရှိရသည်။

အာမိသမက္ခိတော-အာမိသလိမ်းကျံအပ်သည်။ သစေ န ဟောတိ-အကယ်၍ မဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) တေန ပဒေသေန-ထိုအစိတ်အပိုင်းဖြင့်၊ ဂဟေတု- ကိုင်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဓောဝိဿာမိတိဝါ ဓောဝါပေဿာ မိတိဝါ ပဋိဂ္ဂဏှာတိတိ-ဟူသော၊ ဣဒံ-ဤစကားသည်၊ အနာပတ္တိယံ-အနာပတ္တိ ဝါရ၌၊ အဓိကံ-ပိုလွန်၏၊ [ဓောဝိဿာမိ-ကိုယ်တိုင်ဆေးအံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ကြံ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဓောဝါပေဿာမိ-သူတစ်ပါးကို ဆေးစေအံ့၊ ဣတိဝါ-သော် လည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-ကိုင်အံ့၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ ဟောတိ-၏။]

တိသတိမေ-၌(သသိတ္တကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဥဒ္ဓရိတွာဝါ ဘိန္နိတွာဝါ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဝါ နိဟရိတွာ ဝါ ဆဋ္ဌေတိတိ-ဟူသော၊ ဣဒံ-သည်၊ အနာပတ္တိယံ-၌၊ အဓိကံ- ၏၊ တတ္ထ-ထိုဥဒ္ဓရိတွာဝါ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ဥဒ္ဓရိတွာတိ-ကား၊ သိတ္တာနိ- ဆွမ်းလုံးတို့ကို၊ ဥဒကတော-ရေမှ၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်ဆယ်၍၊ ဧကသ္မိံ ဌာနေ- တစ်ခုသောအရပ်၌၊ ရာသီ-အစုကို၊ ကတွာ-၍၊ ဥဒကံ-ဆွမ်းလုံးမဖက် ရေသက် သက်ကို၊ ဆဋ္ဌေတိ-စွန့်အံ့၊ ဘိန္နိတွာတိ-ကား၊ သိတ္တာနိ-ဆွမ်းလုံးတို့ကို၊ ဘိန္နိတွာ- ဖျက်ခွဲ၍၊ ဝါ-ချေ၍၊ ဥဒကဂတိကာနိ-ရေနှင့် အလားတူသည်တို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဆဋ္ဌေတိ-အံ့၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာတိ-ကား၊ ပဋိဂ္ဂဟေန-လက်ဆေးခံဖြင့်၊ ပဋိစ္ဆန္တာနံ- ခံယူသူတို့၏၊ ပဋိဂ္ဂဟေ-လက်ဆေးခံ၌၊ ဆဋ္ဌေတိ-အံ့၊ နိဟရိတွာတိ-ကား၊ ဗဟိ- ရွာပြင်ဘက်သို့၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဆဋ္ဌေတိ-အံ့၊ ဧဝံ-ဤနည်းဖြင့်၊ ဆဋ္ဌေန္တဿ-စွန့်သောရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဘောဇနပုဋိသံယုတ္တာနိ- ကုန်သော၊ တိသ-သုံးဆယ်သော၊ (သိက္ခာပဒါနိ-တို့သည်)၊ နိဌိတာ-ပြီးကုန်ပြီ။

ဓမ္မဒေသနာပဋိသံယုတ္တေသု-ဓမ္မဒေသနာနှင့်စပ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ပဌမေ-၌၊ (ဆတ္တပါဏိသိက္ခာပုဒ်၌)၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပါဏိမိ-လက်၌၊ ယံကိဗ္ဗိ- သော၊ ဆတ္တံ-ထီးသည်၊ (အတ္တိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်)၊ ဆတ္တ ပါဏိ-ဆတ္တပါဏိ မည်၏၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံဆတ္တံ-ကို၊ ယတ္ထ ကတ္တစိ- သော၊ သရိရာဝယဝေ-ကိုယ်၏အစိတ်အပိုင်း၌၊ [အံသဉ္စိရူအာဒိကေ (ပုဉ်းပေါင် အစရှိသော) ယတ္ထ ကတ္တစိ သရိရာဝယဝေ၊] ဌပေတွာပိ-ထား၍လည်း၊ ယာဝ- အကြင်မျှလောက်၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ န မုဉ္ဇတိ-မလွှတ်သေး၊ တာဝ-ထိုမလွှတ်သေး သမျှ၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတု-ဟောခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ ပန-ဆက်၊ အဿ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အညော-အခြားသူသည်၊ ဆတ္တံ-ကို၊ သစေ

ယံကိဗ္ဗိ ဆတ္တံ။ ။သေတစ္ဆတ္တ (ထီးဖြူ) ကိလဉ္စဆတ္တ (ဖျာထီး) ပဏ္ဏစ္ဆတ္တေသု (သစ်ရွက်ထီး တို့တွင်) ယံကိဗ္ဗိ ဆတ္တံ (ဘယ်ထီးမဆို) ယဗ္ဗိ တတ္ထဇာတကဒဏ္ဏေန (ထိုသစ်ပင်၌ဖြစ်သော အရိုးဖြင့်) ကတံ ဧကပဏ္ဏစ္ဆတ္တံ (တစ်ရွက်ထီး-ယပ်တောင်) ဟောတိ၊ တဗ္ဗိ (ထိုယပ်တောင် သည်လည်း) ဆတ္တမေဝ။

စာရေတိ-အကယ်၍ ဆောင်းမိုးနေအံ့၊ (ဧဝံသတိဝါ-ဤသို့ဆောင်းမိုးသော်လည်းကောင်း၊) ပဿေ-နံပါး၍၊ [ဘေးက ထီးစိုက်အပ်သော နေရာ၌၊] (ဆတ္တံ-သည်) ဌိတံ-တည်နေသည်။ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထတော-မှ၊ အပဂတမတ္ထေ-ကင်းကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ ဆတ္တပါဏိ နာမ-ဆတ္တပါဏိမည်သည်။ န ဟောတိ-မဟုတ်တော့၊ တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဒေသေတံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဓမ္မဒေသနာပဋိသံယုတ္တသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဓမ္မ ပရိစ္ဆေဒေါ-ဓမ္မအပိုင်းအခြားကို၊ ပဒသောဓမ္မေ-ပဒသောဓမ္မသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တ နယေနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

ဒုတိယေ-၌၊ (ဒဏ္ဍပါဏိသိက္ခာပုဒ်၌) မဇ္ဈိမဿ-ပမာဏအားဖြင့် အလယ် အလတ်ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ-၏၊ စတုဟတ္ထပမာဏော-လေးတောင်ပမာဏရှိသော တုတ်သည်၊ ဒဏ္ဍော နာမ-ဒဏ္ဍမည်၏၊ ပန-ဆက်၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဒဏ္ဍပါဏိဘာဝေါ-ဒဏ္ဍပါဏိ၏အဖြစ်ကို၊ ဆတ္တပါဏိမိ-ဆတ္တပါဏိပုဒ်၌၊ ဝုတ္တ နယေနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်၏။ -- တတိယေပိ-၌လည်း၊ (သတ္တပါဏိ သိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊) ဧသေဝနယော-တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ အသိ-သန်လျက်ကို၊ သန္တဟိတွာ-ဖွဲ့၍၊ ဝါ-လွယ်၍၊ ဌိတောပိ-တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ သတ္တပါဏိသင်္ချိ-သတ္တပါဏိဟူသော အရေအတွက်သို့၊ န ဝတ္တတိ-မရောက်။

စတုတ္ထေ-၌၊ (အာဝုဓပါဏိသိက္ခာပုဒ်၌)၊ သရဝိကတိယာ-အမျိုးမျိုးပြုအပ်သော မြားနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ သဗ္ဗာပိ-အလုံးစုံလည်း ဖြစ်သော၊ ဓနုဝိကတိ-အမျိုးမျိုးပြု အပ်သော လေးကို၊ အာဝုဓန္တိ-အာဝုဓဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သရေန-မြားနှင့်၊ သဒ္ဓိဝါ-တကွမူလည်း၊ ဓနု-လေးကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍ လည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓဓနုဝါ-မြားနှင့်မဖက် သက်သက်သော လေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓဓနုဝါ-လေးနှင့်မဖက် သက်သက်သော မြားကိုသော်လည်းကောင်း၊ သဇိယဓနုဝါ-ညှို့နှင့်တကွဖြစ်သော လေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ နိဇ္ဈိယဓနုဝါ-ညှို့မရှိသော လေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍လည်းကောင်း၊ ဌိတဿဝါ-ရပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း၊ နိသိန္နဿဝါ-ထိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်အား လည်းကောင်း၊ ဓမ္မ ဒေသေတံ န ဝဋ္ဋတိ၊ ပန-ဆက်၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ခန္ဓေပိ-ပခုံး၌လည်း၊ ဓနု-လေးသည်၊ ဝါ-ကို၊ ပဋိမုက္ကံ-စွပ်အပ်သည်၊ ဝါ-လွယ်အပ်သည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ယာဝ-လောက်၊ န ဂဏှာတိ-လက်ဖြင့် မကိုင်သေး၊

ဓနုဝိကတိ။ ။စာပ-ကောဒဏ္ဍောဒိဘေဒါ သဗ္ဗာပိ ဓနုဝိကတိ -အမျိုးမျိုးပြုအပ်သော စာပမည်သောလေး၊ ကောဒဏ္ဍမည်သောလေး စသည်၊ စာပေါတိ-မဇ္ဈေဝင်္ကာကာဒဏ္ဍ သဒိသာ (အလယ်၌ ကောက်သောထမ်းပိုးနှင့် အလားတူသော) ဓနုဝိကတိ၊ ကောဒဏ္ဍောတိ-ဝဋ္ဋလဒဏ္ဍာ (ပိုင်းသောလေးတံရှိသော) ဓနုဝိကတိ၊ ဤပုံစံများသည် မြန်မာများ ကိုင်လေ့ ရှိသော လောက်လေး ဒူးလေးများ၏ပုံနှင့် မတူ။

တာဝ-ထိုလက်ဖြင့် မကိုင်သေးသမျှ၊ (ဓမ္မံ ဒေသေတုံ) ဝဇ္ဇတိ-၏။ [လက်ဖြင့် မကိုင်လျှင် “အာဝုပေါဏီ” မဟုတ်သောကြောင့် ထိုသူ့အား တရားဟောကောင်း ၏-ဟူလို။]

ပဉ္စမေ-၌၊ (ပါဒကာရဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ပါဒကာရဋ္ဌသာတိ-ကား၊ ဆတ္တဒဏ္ဍကေ-
ထီးရိုးပုံသဏ္ဌာန်ရှိသော ခြေညှပ်ဖု၌၊ အင်္ဂုလန္တရိကံ-ခြေချောင်းနှစ်ခုအကြားကို၊
အပဝေသေတွာ-မသွင်းမူ၍၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ အက္ကမန္တဿ ဝါ-နင်းသော
ပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း၊ ပဝေသေတွာ-သွင်း၍၊ ဌာနဝသေန-ရပ်ခြင်း၏
အစွမ်းဖြင့်၊ ပဋိမုက္ကဿ ဝါ-စွပ်သောပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း၊ [ပါဠိတော်ဝယ်
န ဒေသေသာမိ၌ လှမ်းစပ်၊] ဆဋ္ဌေပိ-၌လည်း၊ (ဥပါဟနာရဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၌လည်း)၊
ဧသေဝ နယော-ပင်တည်း၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ယွာယံ (ယော+
အယံ)-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ပဏိကဗန္ဓ-ဖွဲ့အပ်သော ဖနောင့်ကို၊ ဝါ-ဖနောင့်ဖုံးကို၊
ဩမုဉ္ဇိတွာ-စွပ်၍၊ ဌာနဝသေန-ဖြင့်၊ ဩမုက္ကောတိ-ဩမုက္ကဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။
တဿာပိ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်အားလည်း၊ (ဓမ္မံ ဒေသေတုံ) န ဝဇ္ဇတိ။

သတ္တမေ-၌၊ (ယာနဂတသိက္ခာပုဒ်၌)၊ (ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝါ-ကို)၊
ဒွိဟိ-နှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ဇနေဟိ-လူတို့သည်၊ ဟတ္ထသဃာဋ္ဌေန-ပေါင်းစပ်
အပ်သော လက်ဖြင့်၊ ဝါ-လက်ချင်းဆက်သဖြင့်၊ ဂဟိတော-မ၊၍ ယူအပ်သည်၊
သစေပိ (ဟောတိ)-အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိ ဝါ-ဤသို့
ဖြစ်သော်လည်းကောင်း)၊ သာဋကေ-အဝတ်၌၊ ဌပေတွာ-၍၊ ဝံသေန-ဝါးဖြင့်၊
သစေပိ ဂယုတိ-အကယ်၍မူလည်း ထမ်းဆောင်အပ်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိ)ဝါ-
သော်လည်းကောင်း၊ အယုတ္တေ-နွား၊ မြင်းတို့နှင့်မကပ်ယှဉ်အပ်သော၊ ဝယှာဒိကေ-
လှည်းပေါင်းချုပ် အစရှိသော၊ ယာနေ-ယာဉ်၌၊ (နိသိန္နော-ထိုင်နေသည်၊ သစေပိ

ဆတ္တဒဏ္ဍကေ။ ။ထီးရိုးနှင့်တူသော အဖု(ဘု)ကို ဆိုဟန်တူ၏။ ထိုဘုကို ဖိနပ်၏
ခေါင် နေရာ၌ တပ်၍ ခြေချောင်းနှစ်ခုဖြင့် ညှပ်လျက်စီးအပ်သော ဖိနပ်ကို “ပါဒကာ”ဟု
ဆိုသည်။ ထိုပါဒကာသည် ခုံ၌ သားရေ အထပ်ထပ် ပြုအပ်သော စမ္ပပါဒကာလည်း ရှိ၏။
သစ်သားဖြင့် ပြုအပ်သော ကဋ္ဌပါဒကာလည်း ရှိ၏-ဟု ပါမိတ္တာဒိယောဇနာ ဆို၏။

ဆက်ဦးအံ့-နောက် ဥပါဟနာရဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၌ ပဏိကဗန္ဓ-ဖနောင့်ဖုံးနောက်ပိတ်ပါ၍
ဤ သိက္ခာပုဒ်၌ မပါသောကြောင့် ဖနောင့်ဖုံးမပါသော ဖိနပ်ဟူသမျှကို ပါဒကာ၌
သွင်းသင့်၏။ ကြွင်းသော မှတ်ဖွယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

သစေပိ၊ပေ၊ ဂစ္ဆတိ။ ။ပိသဒ္ဒါသည် ဂရဟာဇောတက၊ “ဤသို့ ဟတ္ထသဃာဋ္ဌဖြင့်
မ၍ ယူအပ်သူ၊ အဝတ်ကို ဝါးလုံးလျှို၍ ထမ်းဆောင်အပ်သူ၊ နွား-မြင်း မကပ်အပ်သော
ယာဉ်၌ နေသူ၊ ဖျက်၍ ထားအပ်သော လှည်းဘီးပေါ်၌ နေသူတို့သော်မူ
“ယာနဂတ”မည်ကြတုံသေး ၏။ နွား-မြင်းတို့ဖြင့် ကပ်ယှဉ်အပ်သော ယာဉ်ပေါ်၌
ရောက်နေသူ၏ “ယာနဂတ”မည်ကြောင်း မှာ ဆိုဖွယ်ရာပင် မလို”-ဟူလို။

ဟောတိ-တော၊ ဧဝံသတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) ဝိသင်္ခရိတ္တာ-ဖျက်၍၊ ဌပိတေ-
ထားအပ်သော၊ စက္ကမတ္ထေပိ-စက်ဘီးမျှလည်း၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေသည်၊ သစေပိ
ဟောတိ-တော၊ (ဧဝံသတိ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ယာနဂတောတွေဝ-
ယာနဂတ ဟူ၍သာ၊ သဒ္ဓိ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊
ပန-ဆက်၊ ဒေဝိ-နှစ်ဦးသော တရားဟောသူ၊ တရားနာသူတို့သည်လည်း၊
ဧကယာနေ-တစ်ခု တည်းသော ယာဉ်၌၊ နိသိန္နာ-ထိုင်ကုန်သည်၊ သစေ ဟောန္တိ-
အံ့၊ (ဧဝံသတိ ဓမ္မံ ဒေသေတုံ) ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ ဝိသု-သီးခြား၊ [ယာဉ်တစ်ခုစီ-
ဟူလို၊] နိသိန္နသုပိ-ထိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်လည်း၊ ဥစ္စေ-မြင့်သော၊ ယာနေ-
ယာဉ်၌၊ နိသိန္နန-ထိုင်သောရဟန်းသည်၊ နီစေ-နိမ့်သော၊ (ယာနေ-၌)
နိသိန္နဿ-ထိုင်သောပုဂ္ဂိုလ် အား၊ ဒေသေတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ သမပ္ပမာဏေပိ-
အနိမ့် အမြင့် ညီမျှသော ပမာဏ ရှိသော ယာဉ်၌လည်း၊ (နိသိန္နဿ-အား၊
ဒေသေတုံ-ငှာ၊) ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ပုရိမေ-ရှေ့ဖြစ်သော ယာဉ်၌၊ နိသိန္နန-သည်၊
ပစ္ဆိမေ-နောက်ဖြစ်သော ယာဉ်၌၊ နိသိန္န ဿ-ထိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်အား၊ တထာ-
ထို့အတူ ဟောခြင်းငှာ အပ်၏၊ ပန-ဗျတိရိုက် ကား၊ ပစ္ဆိမေ-နောက်ဖြစ်သော
ယာဉ်၌၊ ဥစ္စတရေပိ-မြင့်သော ယာဉ်၌သော်မှ လည်း၊ နိသိန္နန-သည်၊
ဒေသေတုံ-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်။

အဌမေ-၌၊ သယနဂတဿာတိ-ကား၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊
ကဋ္ဌသာရကေပိ-ဖျာ၊ သင်ဖြူး၌သော်လည်းကောင်း၊ ပကတိဘူမိယမ္ပိ-ပကတိမြေ၌
သော်လည်းကောင်း၊ နိပန္နဿ-လျောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဥစ္စေပိ-မြင့်သည်လည်း
ဖြစ်သော၊ မဇ္ဈေဝါ-ညောင်စောင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ ပီဌေဝါ-အင်းပျဉ်၌သော်
လည်းကောင်း၊ ဘူမိဒေသေဝါ-မြေအရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဌိတေနဝါ-
ရပ်လျက်သော်လည်းကောင်း၊ နိသိန္နနဝါ-ထိုင်လျက်သော်လည်းကောင်း၊
ဒေသေတုံ-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ ပန-ကား၊ သယနဂတေန-အိပ်ရာ၌ ရောက်နေ
သော ရဟန်းသည်၊ သယနဂတဿ-အိပ်ရာ၌ ရောက်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊
ဥစ္စတရေဝါ-မြင့်သောအိပ်ရာ၌သော်လည်းကောင်း၊ သမပ္ပမာဏေဝါ-ညီမျှသော
ပမာဏရှိသော အိပ်ရာ၌သော်လည်းကောင်း၊ နိပန္နန-လျောင်းလျက်၊ ဒေသေတုံ-
ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ ပန-ဆက်၊ နိပန္နန-လျောင်းသောရဟန်းသည်၊ ဌိတဿဝါ-
ရပ်သောပုဂ္ဂိုလ်အားသော်လည်းကောင်း၊ နိသိန္နဿဝါ-ထိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်အားသော်
လည်းကောင်း၊ နိပန္နဿ ဝါ-လျောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်အားသော်လည်းကောင်း၊
(ဒေသေတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏) နိသိန္နနစ-ထိုင်သောရဟန်းသည်လည်း၊ ဌိတဿဝါ-

နိပန္နနံ ၊ပေ၊ ဝဋ္ဋတိ။ ။ဤဝိကျများကို ထောက်၍ ရပ်ခြင်း၊ ကုရိယာပုတ်ထက်
ထိုင်ခြင်း၊ ကုရိယာပုတ်က မြတ်၏၊ ထိုင်ခြင်း၊ ကုရိယာပုတ်ထက် လျောင်းခြင်း၊ ကုရိယာပုတ်က
မြတ်၏ဟု မှတ်ပြီးလျှင် မြတ်သော ကုရိယာပုတ်ဖြင့် နေသော ပုဂ္ဂိုလ်က
ယုတ်နိမ့်သောကုရိယာပုတ်ဖြင့် နေသော ပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း၊ တူမျှသော
ကုရိယာပုတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း တရား ဟောကောင်း၏ဟု မှတ်ပါ။

သော်လည်းကောင်း၊ နိဿိန္နဿဝါ-လည်းကောင်း၊ (ဒေသေတုံ၊ ဝဇ္ဇတိ)၊ ဌိတေန-
ရပ်သောရဟန်းသည်၊ ဌိတဿေဝ-ရပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အားသာ၊ (ဒေသေတုံ-ဌာ၊)
ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏။

နဝမေ-၌၊ (ပလ္လတ္တိကာသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဟတ္ထပလ္လတ္တိကာဒိသု-ဟတ္ထပလ္လတ္တိကာ
အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယာယကာယစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ပတ်ဖွဲ့ခြင်း
ဖြင့်၊ နိဿိန္နဿ-ထိုင်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဒေသေတုံ-ဟောခြင်းဌာ၊ န ဝဇ္ဇတိ။

ဒသမေ-၌၊ (ဝေဌိတသီသသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဝေဌိတသီသဿာတိ-ကား၊ ဒုဿ
ဝေဌေနဝါ-ရစ်ပတ်ကြောင်း အဝတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ခေါင်းပေါင်းပုဝါ
ဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ မောဠိအာဒိဟိဝါ-မကိုင်အစရှိသည်တို့ဖြင့်သော်လည်း
ကောင်း၊ [ဝေဌိတ၌စပ်၊] ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်
ရစ်ပတ်အပ်သော်၊ ကေသန္တော-ဆံ၏အဆုံးအပိုင်းအခြားကို၊ န ဒိဿတိ-
မတွေ့မြင်အပ်၊ (တစ်နည်း) ကေသန္တော-ဆံ၏အဆုံးအပိုင်းအခြားသည်၊ န
ဒိဿတိ-မထင်ရှား၊ ဧဝံ-ဤအခြင်း အရာအားဖြင့်၊ (ဆံ၏အဆုံးအပိုင်းအခြားကို
မမြင်လောက်အောင်သော အခြင်း အရာအားဖြင့်၊) ဝေဌိတသီသဿ-
ရစ်ပတ်အပ်သော ဦးခေါင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ [န ဒေသေဿာမိ၌စပ်၊]
တေနေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်လျှင်၊ အဿ-ဤသိက္ခာပုဒ်၏၊ အနာပတ္တိယံ-
အနာပတ္တိဝါရ၌၊ ကေသန္တံ ဝိဝရာပေတွာ ဒေသေတိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-
မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ကေသန္တံ-ဆံ၏ အပိုင်းအခြားကို၊ ဝိဝရာပေတွာ-ဖွင့်စေ၍၊
ဒေသေတိ-ဟောအံ့၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။]

ဧကဒသမေ-၌၊ (ဩဂုဏ္ဍိတသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဩဂုဏ္ဍိတသီသဿာတိ-ကား၊
သသီသံ-ဦးခေါင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ကိုယ်ကို၊ ပါရုတဿ-ခြုံသောပုဂ္ဂိုလ်အား၊
[န ဒေသေဿာမိ၌စပ်၊] ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနာပတ္တိယံ-၌၊
သီသံ ဝိဝရာပေတွာ ဒေသေတိတိ-ဒေသေတိဟူသော ဤစကားသည်၊ အဓိက-
ပိုလှန်၏၊ [သီသံ-ဦးခေါင်းကို ဝိဝရာပေတွာ-ဖွင့်စေ၍၊ ဒေသေတိ-ဟောအံ့၊
အနာပတ္တိ။]

ဒွါဒသမေ-၌၊ (ဆမာယံသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဆမာယံ နိသီဒိတွာတိ-ကား၊ ဘူမိယံ-
မြေ၌၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်၍၊ အာသနေတိ-ကား၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံး
အားဖြင့်၊ ဝတ္ထမ္ဘိ-အဝတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တိဏာနိပိ-မြက်တို့ကိုသော်
လည်းကောင်း၊ သန္တရိတွာ-ခင်း၍၊ နိဿိန္နဿ-ထိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ [န ဒေသေ
ဿာမိ၌စပ်၊ အာသန၏အရင်းခံမှာ“အာသနံ မဗ္ဗပိဌာဒိ”ဟူသည်နှင့်အညီ မဉ္ဇနှင့်
ပိဌဖြစ်သောကြောင့် ဝတ္ထ၊ တိဏာတို့ကို“အောက်ထစ်ဆုံးအာသနံ”ဟု ဆိုသည်။]

တေရသမေ-၌၊ (နီစေ အာသနေသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဥစ္စေ အာသနေတိ-ကား၊
အန္တမသော-ဖြင့်၊ ဘူမိပွဒေသေပိ-မြေအရပ်၌သော်မှလည်း၊ ဥန္နတပွဒေသေ-
မြင့်မောက်သောအရပ်၌၊ နိဿိန္နဿ-အား၊ [န ဒေသေ ဿာမိ၌စပ်။]

စုဒ္ဒသမေ-၌၊ (ဌိတော နိသိန္နသိက္ခာပုဒ်၌)၊ န ဌိတော နိသိန္နဿာတိ-ကား၊ ထေရဿ-ထေရ်အား၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ဆည်းကပ်ရာ အရပ်သို့၊ ဂန္တာ-သွား၍၊ ဌိတံ-ရပ်နေသော၊ ဒဟရံ-ရဟန်းငယ်ကို၊ အာသနေ-နေရာ၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေသော၊ မဟာထေရော-မဟာထေရ်သည်၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ သစေ ပုစ္ဆတိ-အကယ်၍ မေးအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ န ကထေတဗ္ဗံ-မဖြေဆိုထိုက်၊ ပန-ထိုသို့ မဖြေဆိုထိုက်ပါ သော်လည်း၊ ဂါရဝေန-ရိုသေခြင်းအားဖြင့်၊ ထေရံ-ကို၊ ဥဋ္ဌဟိတွာ-ထ၍၊ ပုစ္ဆ-မေးပါလော့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝတ္ထု-လျှောက်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ တသွာ-ကြောင့်၊ ပဿေ-နံပါး၌၊ ဌိတဿ-ရပ်နေသော၊ ဘိက္ခုဿ-အား၊ ကထေ သာမိ-ဖြေအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ကထေတုံ-ဖြေဆိုခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ [ပါဠိ အဋ္ဌကထာနှင့်ဆိုင်သော ပြဿနာကို မေး၍ ပါဠိလို ဖြေရမည့်အရာကို ဆိုသည်၊ မြန်မာလို မေး-ဖြေရာ၌ကား ဖြေကောင်းပါ၏။]

ပန္နရသမေ-၌၊ (ပုစ္ဆတော ဂစ္ဆန္တသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဝါ-ရှေ့က၊ ဂစ္ဆန္တော-သွားသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပဉ္စ-ကို၊ သစေ ပုစ္ဆတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တဿ-အား၊ တံ-ထိုပြဿနာကို၊ အကထေတွာ-မဖြေမူ၍၊ ပစ္ဆိမဿ-နောက်၌ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ ကထေသာမိ-အံ့၊ ဣတိ-၍၊ ကထေတဗ္ဗံ-ရာ၏၊ ပန-ဆက်၊ သဒ္ဓိံ ပုဂ္ဂဟိတဓမ္မံ-အတူတကွသင်ယူအပ်သော ပါဠိ အဋ္ဌကထာဓမ္မကို၊ သဇ္ဈယိတုံ-သရဇ္ဈာယ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ သမဓုရေနဝါ-ညီမျှသော အဦးဖြင့်မူလည်း၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသောပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ကထေတုံ-ငှာလည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋတိ။

သောဠသမေ-၌၊ (ဥပ္ပထေနဂစ္ဆန္တသိက္ခာပုဒ်၌)၊ န ဥပ္ပထေနာတိဇတ္ထ-နဥပ္ပထေန ဟူသော ဤပုဒ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဒွေဝိ-တရားဟောသူ တရားနာသူ နှစ်ဦးတို့သည်လည်း၊ သကဋမဂ္ဂသ္မိံ-လှည်းလမ်းခရီး၌၊ ဧကေကစက္ကပထေန ဝါ-တစ်ခုစီ တစ်ခုစီသော စက်ဘီး၏ လမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပထေန ဝါ-လမ်းမဟုတ်သဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သမဓုရံ-ညီမျှသောအဦးဖြင့်၊ (ရင်ပေါင် တန်း)၊ သစေ ဂစ္ဆန္တိ-ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ (အညမည-ချင်း၊ ဒေသေတုံ)၊ ဝဋ္ဋတိ။

သတ္တရသမေ-၌၊ (ဌိတော ဥစ္စာရသိက္ခာပုဒ်၌)၊ အသဉ္စိစ္စာတိ-အသဉ္စိစ္စဟူသော၊ အနာပတ္တိယံ-အနာပတ္တိဝါရ၍၊ ပဋိစ္ဆန္နဌာနံ-ဖုံးကွယ်အပ်သောအရပ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားစဉ်၊ သဟဿာ-အဆောတလျင်၊ ဥစ္စာရော ဝါ-ကျင်ကြီးသည်သော်လည်းကောင်း၊ ပဿာဝေါဝါ-ကျင်ငယ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ သစေ နိက္ခမတိ-အကယ်၍ ထွက်သွားအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အသဉ္စိစ္စ-စေတနာနှင့်တကွ မစေ့ဆော် မူ၍၊ ကတော နာမ-ပြုအပ်သည် မည်သည်၊ ဟောတိ-၏။

အဋ္ဌရသမေ-၌၊ (ဟရိတေ ဥစ္စာရသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ယမ္ပိ-အကြင် စိမ်းစိုသော အရာဝတ္ထုသည်လည်း။ (သာမည)၊ ဇီဝမာနရက္ခဿ-အသက်ရှင်ဆဲ သစ်ပင်၏၊ မူလံ-အမြစ်သည်၊ ပထဝီယံ-မြေပေါ်၌၊ ဒိဿမာနံ-ပေါ်ထင်လျက်၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏။

သာခါဝါ-သစ်ကိုင်း သစ်ခက်သည်မူလည်း၊ ဘူမိလဂ္ဂါ-မြေ၌ ကပ်ငြိနေသည်၊
 ဟောတိ-၏၊ သဗ္ဗ-သော၊ (တံ-ထိုအရာဝတ္ထုကို) ဟရိတသင်္ခတမေဝ-ဟရိတဟု
 ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်သာ၊ ပန-ဆက်၊ ခန္ဓေ-ပင်စည်ပေါ်၌၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်၍၊
 အပ္ပဟရိတဌာနေ-စိမ်းစိုသော မြက်သစ်ပင် မရှိရာ အရပ်၌၊ ပါတေတုံ-စွန့်ချ
 ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ အပ္ပဟရိတဌာနံ-ကို၊ ဩလောကေန္တဿေဝ-ကြည့်ရှုရှာဖွေ
 စဉ်ပင်၊ သဟသာ-အဆောတလျင်၊ သစေ နိက္ခမတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဂိလာန
 ဌာနေ-ဂိလာနအရာ၌၊ ဌိတော-တည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ အပ္ပဟရိတေ-၌၊
 ကတော-ပြုအပ်သော ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် တံတွေးသည်၊ ဟရိတံ-စိမ်းစိုသော
 မြက်သစ်ပင်ကို၊ ဩတ္ထရတိ-လွှမ်းသွားအံ့၊ (အနာပတ္တိ-သည်၊ ဟောတိ)၊ ဣတိ
 ဣဒံ-ဤစကားသည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနာပတ္တိယံ-၌၊ အဓိကံ-၏၊ တတ္ထ-
 ထိုသို့စွန့်ရာ၌၊ အပ္ပဟရိတံ-စိမ်းစိုသော မြက်သစ်ပင်မရှိရာအရပ်ကို၊ အလဘန္တေန-
 မရသော ရဟန်းသည်၊ တိဏဏှပကံဝါ-မြက်ကရွတ်ခွေကိုသော်လည်းကောင်း၊
 ပလာလဏှပကံဝါ-ကောက်ရိုးကရွတ်ခွေ(ဝွေ)ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-
 ၍၊ ကတော-ပြုအပ်သော ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် နှပ်သည်၊ ပစ္စာ-နောက်၌၊ ဟရိတံ-
 ကို၊ သစေပိ ဩတ္ထရတိ-အကယ်၍မူလည်း လွှမ်းမိုးသွားပါဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ)
 ဝဋ္ဋတိယေဝ-သာ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ခေဋ္ဌေန-တံတွေးဖြင့်၊
 သိဃာဏိကာပိ-နှပ်ကိုလည်း၊ သင်္ဂဟိတာ-သွင်းယူအပ်ပြီ။

ဧကုနဝိသတိမေ-၌၊ န ဥဒကေတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ ပရိဘောဂ
 ဥဒကမေဝ-သုံးဆောင်ကောင်းသော ရေကိုသာ၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ (ဘဂဝတာ)
 ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ အပရိဘောဂေသု-မသုံးဆောင်အပ် မသုံးဆောင်ကောင်း
 ကုန်သော၊ ဝစ္စကုဋိသမုဒ္ဒါဒိဥဒကေသု-ဝစ္စကုဋိတွင်း၌ရှိသောရေ၊ သမုဒ္ဒရာရေ
 အစရှိသည်တို့၌၊ (ကရောန္တဿ-စွန့်ချမှုကို ပြုသောရဟန်း၏) အနာပတ္တိ-သည်၊
 (ဟောတိ-၏) ဒေဝေ-မိုးသည်၊ ဝဿန္တေ-ရွာလတ်သော်၊ သမန္တတော-ပတ်ဝန်း
 ကျင်၌၊ ဥဒကောယေ-ရေအယဉ်သည်၊ ဇာတေ-ဖြစ်လတ်သော်၊ အနုဒကဌာနံ-
 ရေမရှိရာအရပ်ကို၊ အလဘန္တေန-မရသော ရဟန်းသည်၊ ဥဒကေ-ရေထဲ၌၊
 ပါတေတုံ-စွန့်ချခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ထလေ-
 ကုန်းပေါ်၌၊ ကတော-ပြုအပ်သော ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် တံတွေးသည်၊ ဥဒကံ-
 ရေကို၊ ဩတ္ထရတိ-အံ့၊ (အနာပတ္တိ ဟောတိ)၊ ဣတိ ဣဒံ-သည်၊ အနာပတ္တိယံ-
 ၌၊ အဓိကံ-၏၊ သဗ္ဗသိက္ခာပဒေသု-တို့၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော စကားရပ်သည်၊
 ဥတ္တာနမေဝ။

ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သမုဌာနာဒိဒီပနတ္ထာယ-သမုဌာန်
 အစရှိသည်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ပကိဏ္ဍကံ-ရောပြမ်း
 သော အဆုံးအဖြတ်တည်း၊ ဥဇ္ဈိကဥစ္စာသဒ္ဓပ္ပဋိသယုတ္တာနိ-ဥဇ္ဈိက၊ ဥစ္စာသဒ္ဓ

တို့နှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ စတ္တာရိ- လေးပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ သကဗဠေန် မုခေန ဗျာဟရဏံ-သကဗဠေန် မုခေန ဗျာဟရဏဟူသော၊ ဧက- တစ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဆမာနီစာသနဌိတပစ္ဆတောဂမနဥပ္ပထ ဂမနပွဋိသံယုတ္တာနိ-ဆမာ, နီစာသန, ဌိတ, ပစ္ဆတောဂမန, ဥပ္ပထဂမနတို့နှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ ပဉ္စ-ငါးပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒသ-ဆယ်ပါးကုန်သော၊ ဣမာနိ သိက္ခာပဒါနိ-တို့သည်၊ သမနုဘာသနသမု ဌာနာနိ-သမနုဘာသနသမုဌာနာနိရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့တည်း၊ ဧတ္ထ-ဤသေခံယ သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ဧကေကံ-တစ်ပါး တစ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယံ- မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို ပြုခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပေ၊ သစိတ္တကံ- တည်း၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနံ။

သူပေါဒနဝိညတ္တိသိက္ခာပဒံ-သည်၊ ထေယျသတ္တသမုဌာနံ၊ ကိရိယံ ၊ပေ၊ ဒုက္ခ ဝေဒနံ-တည်း၊ ဆတ္တပါဏိဒဏ္ဍပါဏိသတ္တပါဏိအာဝုပေါဏိပါဒုကာဥပါဟနယာန သယနပလ္လတ္တိကာဝေဌိတဩဂုဏ္ဏိတနာမကာနိ-ဆတ္တပါဏိ, ဒဏ္ဍပါဏိ, သတ္တ ပါဏိ, အာဝုပေါဏိ, ပါဒုကာ, ဥပါဟန, ယာန, သယန, ပလ္လတ္တိကာ, ဝေဌိတ, ဩဂုဏ္ဏိတ အမည်ရှိကုန်သော၊ ဧကာဒသ-တစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ် တို့သည်၊ ဓမ္မဒေသနာသမုဌာနာနိ-တို့တည်း၊ ကိရိယာကိရိယာနိ-တို့တည်း၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနာနိ-တို့တည်း၊ သေသာနိ-ကြွင်းကုန်သော၊ တေပဏ္ဏာသ-၅၃ ပါးသော၊ (သိက္ခာပဒါနိ-တို့သည်၊) ပဌမပါရာဇိကသမုဌာနာဒိဘေဒါနိ-ပဌမပါရာဇိက သမုဌာနိ အစရှိသော အပြားရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့တည်း၊ [အာဒိဖြင့် ကိရိယာ ကိရိယ စသည်ကို ယူ၊] ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ဓမ္မဒေသနာပဋိသံယုတ္တဝဏ္ဏနာ- ဓမ္မဒေသနာနှင့်စပ်ယှဉ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။ (အချို့ စာအုပ်များ၌ ဤဝါကျ မပါ။)

[သေခံယသိက္ခာပုဒ်တို့တွင် သာရုပ္ပသိက္ခာပုဒ် ၂၆, ဘောဇနပုဋိသံယုတ္တ သိက္ခာပုဒ် ၃၀, ဓမ္မဒေသနာပဋိသံယုတ္တသိက္ခာပုဒ် ၁၉ အားဖြင့် သေခံယသိက္ခာပုဒ် အမျိုးအစား ၃ မျိုး ရှိသည်။]

သစိတ္တကံ စသည်။ ။သစိတ္တကံ၌ မိမိပြုနေသော ဝတ္ထုကို သိသောစိတ်, သိက္ခာပုဒ်တော် အရ မပြုအပ်ဟု သိသော စိတ်ကို “စိတ္တ”ဟု ဆိုသည်။ “အနာဒရိယံ ပဋိစ္စ”ဟု ပါဠိတော်၌ မိန့်တော်မူသောကြောင့် သိက္ခာပုဒ်ကို မရိသေ မလေးစားမှုဟူသော အကုသိုလ်ဒေါသစိတ် ကြောင့် သင့်ရကား အားလုံး သေခံယသိက္ခာပုဒ်များ အကုသလစိတ္တချည်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “သစိတ္တကံ, လောကဝဇ္ဇံ, အကုသလစိတ္တံ”ဟု ဆိုသည်။

ကင်္ခါဝိတရဏိယာ-မည်သော၊ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ-၌၊
သေခံယဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

သမထအခန်း

သမထ ၇ ပါး အဓိကရဏသမထေသု - အဓိကရဏသမထ၌၊ သတ္တာတိ-
 သတ္တဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ တေသံ-ထိုအဓိကရဏသမထတို့ကို၊
 ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ-ဂဏန်းဖြင့် ပိုင်းခြားကြောင်းသဒ္ဒါလည်း၊ အဓိကရဏာနိ-
 အဓိကရုဏ်းတို့ကို၊ သမေန္တိ ဝူပသမေန္တိ-ငြိမ်းအေးစေတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊
 အဓိကရဏသမထာ-အဓိကရဏသမထတို့ မည်၏၊ ဥဒ္ဓေသံ အာဂစ္ဆန္တိတိ-ကား၊
 အာပတ္တာဓိကရဏသင်္ခါတာသုစ-အာပတ္တာအဓိကရုဏ်းဟု ဆိုအပ်သည်လည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ အဝသေသာဓိကရဏတ္ထယပစ္စယာသုစ-ကြွင်းသော အဓိကရုဏ်း
 ၃ ပါးအပေါင်း၏ အကြောင်းလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အာပတ္တိသု-အာပတ်တို့၌၊
 ပရိသုဒ္ဓဘာဝံ-စင်ကြယ်သူ၏အဖြစ်ကို၊ ပုစ္ဆနတ္ထံ-မေးမြန်းခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဥဒ္ဓိသံ
 တဗ္ဗတံ-ရွတ်ပြအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့၊ အာဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နာနန္တိ-ကား၊
 ဥပ္ပန္နာနံ ဥပ္ပန္နာနံ-ဖြစ်ပေါ်ကုန်၊ ဖြစ်ပေါ်ကုန်သော၊ အဓိကရဏာနန္တိ-ကား၊ ဝိဝါဒါမိ
 ကရဏံ-ဝိဝါဒါမိကရုဏ်းလည်းကောင်း၊ အနုဝါဒါမိကရဏံ-လည်းကောင်း၊
 အာပတ္တာဓိကရဏံ-လည်းကောင်း၊ ကိစ္စာဓိကရဏံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊

အဓိကရဏသမထာ။ ။သမထေဟိ-တို့သည်၊ အဓိကရီယန္တိ ဝူပသမိယန္တိ-ငြိမ်းစေအပ်
 ကုန်၏၊ ဣတိ အဓိကရဏာနိ၊ ဤကား “သမထေဟိ စ အဓိကရဏီယတာ အဓိကရဏံ”
 ဟူသော သမထက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာနှင့် “သမထေဟိ သမေတဗ္ဗတာယ အဓိကရဏန္တိ
 အတ္ထော” ဟူသော တေရသကဏ် အဖွင့်အတိုင်း ဝစနတ္ထတည်း၊ မှီကာသစ်၌ကား
 “အဓိကယိရန္တိ ဧတ္တာတိ အဓိကရဏာနိ”ဟု အဓိကရဏသင်္ခါ ပြုလေ၏၊ “အဓိကရီယန္တိ”ဟု
 ကမ္မတ္ထကြိယာ မဟုတ်ဘဲ “အဓိကယိရန္တိ”ဟု ကတ္ထုရုပ် ဖြစ်ကြောင်းမှလည်း
 “ကေ+အဓိကယိရန္တိ၊ သမထာ” ဟူသော ကတ္တာပုဒ်တို့ကို ကြည့်၍လည်းကောင်း၊ “တေ
 တေသံ သမနဝသေန ပဝတ္တန္တိ” ဟူသော ကတ္တာဟောကြိယာကို ကြည့်၍လည်းကောင်း
 သိနိုင်သည်၊ “အဓိကယိရန္တိစုံ၍ ဖြစ်ကုန်၏၊ ဝါ-တည်ကုန်၏”ဟု ပေးပါ။

အာပတ္တာပေ၊ အာဂစ္ဆန္တိ။ ။ရှေးရှေးအခန်းတို့၌ “ဥဒ္ဓေသံ အာဂစ္ဆန္တိ”ဟု ဆိုလျှင်
 “အာပတ် တို့ကို သရုပ်သကောင် ဖော်၍ ရွတ်ပြခြင်း”ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏၊ ဤအခန်း၌ကား
 သရုပ်ဖော် ဖို့ရာ အာပတ်တိုက်ရိုက် မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ရှေးအခန်းတို့၌ကဲ့သို့ “ဓမ္မာ-
 အာပတ်တို့သည်”ဟု မပေးနိုင်ဘဲ “အဓိကရဏသမထ မည်ကုန်သော
 ဝိနည်းပညတ်တရားတို့သည်”ဟု ပေးရသည်၊ ထိုတရားတို့ကို အဘယ်အကျိုးငှာ
 သရုပ်ထုတ်ပြသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “အာပတ္တာဓိကရဏ သင်္ခါတာသု”စသည်ကို မိန့်သည်၊
 အာပတ္တာဓိကရုဏ်းတို့၏ ပရိသုဒ္ဓအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဝါဒါမိကရုဏ်း စသည်တို့၏
 အကြောင်းဖြစ်သော အာပတ်တို့၌ ပရိသုဒ္ဓအဖြစ်ကိုလည်း ကောင်း မေးခြင်းအကျိုးငှာ
 ဤအဓိကရဏသမထဓမ္မတို့ကို သရုပ်ထုတ်ပြရသည်-ဟူလို။

ဥပ္ပန္နာနံ ဥပ္ပန္နာနံ။ ။ဤသို့ ဖွင့်သဖြင့် “ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နာနံ”၌ ဝိစ္ဆာ ၂ ပုဒ်တွင် ရှေးပုဒ်၏
 ဝိဘတ်ကို ချေ၍ သိန္နိစပ်ထားသည်ဟု သိစေ၏၊ “ဥဋ္ဌိတာနံ ဥဋ္ဌိတာနံ”ဟု မှီကာသစ်ဖွင့်သော
 ကြောင့် မငြိမ်မသက် ထကြွခြင်းကို “ဥပ္ပန္န”ခေါ်သည်ဟု သိပါ။

စတုန္ဒ-ကုန်သော၊ ကုမေသံ-ဤအဓိကရုဏ်းတို့၏၊ သမထာယ ဝူပသမာယာတိ-
ကား၊ သမနတ္ထဉ္စေဝ-ငြိမ်းအေးခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ ဝူပသမနတ္ထဉ္စ-ငြိမ်ဝပ်
ပိပြားခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ သမ္မုခါဝိနယော-သမ္မုခါဝိနည်းကို၊ ဒါတဗ္ဗော-
ပေးထိုက်၏၊ ပေ၊ တိဏဝတ္ထာရကော-တိဏဝတ္ထာရကသမထကို၊ (ဒါတဗ္ဗော-
၏) ကုတိ-သို့၊ သတ္တ-၇ ပါးကုန်သော၊ ကုမေ သမထာ-ဤသမထတို့ကို၊ ဒါတဗ္ဗော-
ပေးထိုက်ကုန်၏။ [သမထနှင့်ဝူပသမ အထူးကို ပါတိမောက်ဘာသာဓမ္မိကာ၌
ပြထားပြီ။]

တတြ-ထိုအဓိကရုဏသမထတို့၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-
တည်း၊ တာဝ-သမထတို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေသု-န်သော၊) အဓိကရုဏေသု-
အဓိကရုဏ်းတို့တွင်၊ ဓမ္မောတိဝါ-ဓမ္မဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ အဓမ္မောတိဝါ-
အဓမ္မဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌာရသဟိ-တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ဝတ္ထုဟိ-
ဝတ္ထုတို့ဖြင့်၊ ဝိဝဒန္တာနံ-ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောဆိုကုန်သော၊ ဝါ-ငြင်းခုံကုန်သော၊
ဘိက္ခူနံ-တို့၏၊ ယော ဝိဝါဒေါ-အကြင် ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောဆိုခြင်းသည်၊ ဝါ-
သည်၊ (အတ္ထိ-၏) [ဝိဝါဒေါတိ-ဝိပစ္စနီကံ ဝါဒေါ (ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောခြင်း၊ ငြင်းခုံ
ခြင်း)။] ကုဒံ-ဤဆန့်ကျင်ဘက်ပြောဆိုခြင်းသည်၊ ဝိဝါဒါဓိကရုဏံ နာမ-ဝိဝါဒါ
ဓိကရုဏ်းမည်၏၊ သီလဝိပတ္တိယာဝါ-သီလဝိပတ္တိဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အာစာရ
ဝိပတ္တိယာဝါ-အာစာရဝိပတ္တိဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိယာဝါ-ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိဖြင့်
သော်လည်းကောင်း၊ အာဇီဝဝိပတ္တိယာဝါ-အာဇီဝဝိပတ္တိဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
အနုဝဒန္တာနံ-စွပ်စွဲကုန်သောရဟန်းတို့၏၊ ယော အနုဝါဒေါ-အကြင်စွပ်စွဲခြင်းသည်၊
(ယာ) ဥပဝဒနာစေဝ-အကြင် ဆဲရေးခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ယာ) စောဒနာစ-
အကြင် အပြစ်တင်ခြင်း၊ မေးမြန်းခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ-
၏) ကုဒံ-ဤစွပ်စွဲခြင်းသည်၊ အနုဝါဒါဓိကရုဏံ နာမ-အနုဝါဒါဓိကရုဏ်းမည်၏။

အဋ္ဌာရသဟိ ဝတ္ထုဟိ။ ။လက္ခဏာဝစနမေတံ-အဋ္ဌာရသဟိ ဝတ္ထုဟိဟူသော
စကားသည် မှတ်သားကြောင်း လက္ခဏာစကားတည်း၊ ချဲ့ဦးအံ့၊ “ဤသူတို့ အနာရောဂါ
ရှိကြလျှင် ဤ ဆေးကို ပေးရမည်”ဟူရာ၌ အနာရောဂါရှိသူတွေ များမှ ပေးရမည်မဟုတ်၊
တစ်ယောက်တလေ ရောဂါရှိလျှင်လည်း ပေးရသကဲ့သို့ ထို့အတူ ၁၈ ပါးလုံးဖြင့် ငြင်းခုံကြမှ
ဝိဝါဒါဓိကရုဏ်းဟု ခေါ်သည်မဟုတ်၊ ၁၈ ပါးထဲတွင် တစ်ပါးပါးဖြင့်
ငြင်းခုံကြလျှင်လည်းကောင်း၊ သူ့သပိတ်-ငါ့သပိတ် စသည်ဖြင့် ငြင်းကြလျှင်လည်းကောင်း
ဝိဝါဒါဓိကရုဏ်းဟု ခေါ်ရမည်၊ ထို့ကြောင့် “အဋ္ဌာရသဟိ”ကို ဝိဝါဒါဓိကရုဏ်း၏
ဥပလက္ခဏာစကားဟု ဆိုသည်။ -ဓမ္မိကာသစ်။

အနုဝါဒေါ။ ။အနုဝါဒေါကိုပင် “ဥပဝဒနာစေဝ စောဒနာစ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဥပဝဒနာတိ-
အကြွေသော (ဆဲခြင်း) ဤ အကြွေသ အရ၌ “ပါရာဇိကကျတဲ့ရဟန်း”ဟု အာပတ်ဖြင့်
ဆဲခြင်းကိုပင် “စွပ်စွဲခြင်း”ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် စောဒနာကို “အနုယောဂေါ-မေးမြန်း
အပြစ်တင်ခြင်း”ဟု ဖွင့်သည်။

မာတိကာယ-ဒွေမာတိကာ၌၊ အာဂတာ-လာကုန်သော၊ ပဉ္စ-ငါးပါးသောအာပတ် အစုတို့လည်းကောင်း၊ [ပါရာဇိက၊ သံဃာဒိသေသံ၊ ပါစိတ်၊ ပါဠိဒေသနီ၊ ဒုက္ကဋ် ဤငါးပါးကို ဆိုသည်။] ဝိဘင်္ဂေ-အကျယ်ဝေဖန်ရာ ပဒဘာဇနီ၌၊ (အာဂတာ-နံ သော) ဒွေ-နှစ်ပါးသော အာပတ်အစုတို့လည်းကောင်း၊ [ထုလ္လစ္စည်း၊ ဒုတ္တာသိတ ဤနှစ်ပါးကို ဆို၏။] ဣတိ-သို့၊ သတ္တပိ-၇ ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ-အာပတ်အစုတို့သည်၊ အာပတ္တာဓိကရဏံ နာမ-မည်၏။ သံဃဿ-၏။ အပ လောကနာဒိနံ-အပလောကနက် အစရှိကုန်သော၊ စတုန္ဒ-ကုန်သော၊ ကမ္မာနံ-ကံတို့ကို၊ ယံ ကရဏံ-အကြင် ပြုခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ) ဣဒံ-ဤ ကံပြုခြင်းသည်၊ ကိစ္စာဓိကရဏံ နာမ-ကိစ္စာဓိကရဏ်း မည်၏။

တတ္ထ-ထိုအဓိကရဏ်းတို့တွင်၊ ဝိဝါဒါဓိကရဏံ-ဝိဝါဒါဓိကရဏ်းသည်၊ သမ္မုခါ ဝိနယေန စ-သမ္မုခါဝိနယသမထဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယေဘုယျသိကာယ စ-ယေဘုယျသိကာသမထဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒွိဟိ-နှစ်သော၊ သမထေဟိ-တို့ဖြင့်၊ သမ္ပတိ-ငြိမ်းအေး၏။ သမ္မုခါဝိနယေန-သမ္မုခါဝိနယသမထဖြင့်သာ၊ (စေဖြင့် ယေဘုယျသိကာသမထကို ကန့်) သမ္မမာနံ-ငြိမ်းအေးလတ်သော်၊ ဝါ-ငြိမ်းအေး သော အဓိကရဏ်းသည်၊ ယသ္မိံ ဝိဟာရေ-အကြင်ကျောင်းတိုက်၌၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်ပြီ၊ တသ္မိံယေဝ ဝါ-ထိုကျောင်းတိုက်၌သာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ [သမ္ပတိ၌စပ်။] အညတ္ထ-အခြားကျောင်းတိုက်သို့၊ ဝူပသမေတု-ငြိမ်းစေခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆန္တာနံ-သွားကုန် သော ရဟန်းတို့၏၊ အန္တရာမဂ္ဂေ ဝါ-ခရီးအကြား၌သော်လည်းကောင်း၊ ယတ္ထ-

တတ္ထ ဝိဝါဒါဓိကရဏံ။ ။အဓိကရဏ်း ၄ ပါးကို ပြပြီး၍ “ထိုအဓိကရဏ်းတို့တွင် မည်သည့် အဓိကရဏ်းကို မည်သည့် သမထတို့ဖြင့် ငြိမ်းစေနိုင်၏”ဟု ပြလိုသောကြောင့် “တတ္ထ”စသည်မိန့်၊ ဝိဝါဒါဓိကရဏ်းကို သမ္မုခါဝိနယသမထ၊ ယေဘုယျသိကာသမထ၊ ဤ ၂ ပါးဖြင့် ငြိမ်းစေနိုင်၏။

ယသ္မိံ ဝိဟာရေပေ၊သမ္ပတိ။ ။ဤဝါကျဖြင့် ဝိဝါဒါဓိကရဏ်းကို သမ္မုခါဝိနယသမထဖြင့် ငြိမ်းစေနည်း အမျိုးမျိုးကို ပြ၏။ ထိုနည်းများကို ဝါသဒ္ဓါ ၄ ခုကို ကြည့်၍ ၄ နည်းဟု မှတ်ပါ။ ထိုတွင် “ယသ္မိံပေ၊တသ္မိံယေဝ”ဖြင့် အဓိကရဏ်းဖြစ်ရာ ကျောင်းတိုက်မှာပင် ငြိမ်းစေပုံကို ပြ၏။ ဥပမာ-ဦးဒတ္တက “ဦးတိဿဟာ ငါသပိတ်ကို ယူထား၏”ဟု ပြောလျှင် ဦးတိဿက “မယူဘူး”ဟု ငြင်း၏။ ဦးဒတ္တက “ယူတယ်”ဟု ငြင်း၏။ ထိုအခါ ထိုကျောင်းတိုက်ရှိ သံဃာများ စည်းဝေး၍ “အလံ အာဝုသော-ငါ့ရှင်တို့ ငြင်းခုံနေခြင်းသည် မတော်ပါ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပြောဆို၍ ထိုရဟန်း ၂ ပါးကို ကျေနပ်လောက်သော နည်းဖြင့် ငြိမ်းစေခြင်းတည်း၊ အာဝါသိက တို့ချည်း မငြိမ်းစေနိုင်၍ ဝိနည်းခိုရ်တစ်ပါးလာမှ ငြိမ်းစေနိုင်လျှင်လည်း ထိုတိုက်မှာပင် ငြိမ်းစေသည် မည်၏။

အညတ္ထ၊ပေ၊ အန္တရာမဂ္ဂေဝါ။ ။အဓိကရဏ်းဖြစ်ရာ ကျောင်းတိုက်၌ ငြိမ်းစေခြင်းငှာ မတတ်နိုင်ကြ၍ အခြားကျောင်းတိုက်သို့ သွားကြစဉ် လမ်းခရီးမှာပင် အမှုသည် ၂ ပါးတို့ အချင်းချင်း နားလည်မှု ရ၍ ငြိမ်းသွားလျှင် သော်လည်းကောင်း၊ အခြားရဟန်းတို့က “ကိုယ်တော် တို့ဟာ စဉ်းစားကြပါဦး၊ ဒီလို မဖြစ်နိုင်ဘူးလား” စသည်ဖြင့် ပြော၍ သဘောပေါက်သဖြင့်

အကြင်ကျောင်းတိုက်၌၊ ဂန္ဓာ-ရောက်၍၊ သံဃဿ-အား၊ နိယျာတိတံ-အပ်နှင်းအပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုကျောင်းတိုက်၌၊ သံဃေနဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ (ဝိနိစ္ဆိတံ၌စပ်၊) ဝူပသမေတုံ-သံဃာသည် ငြိမ်းအေးစေခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တေ-မစွမ်းနိုင်လတ်သော်၊ တတ္ထေဝ-ထိုကျောင်းတိုက်၌ပင်၊ ဥဗ္ဗာဟိကာယ-ဥဗ္ဗာဟိကာသမ္ပုတိဖြင့်၊ သမ္ပတပုဂ္ဂလေဟိ ဝါ-သမုတ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိနိစ္ဆိတံ-ဆုံးဖြတ်အပ်သည်၊ (သမာနံ-သော်၊) သမ္ပတိ-ငြိမ်းအေး၏။ စ ပန-ထပ်၍ ဆက်၊ ဧဝံ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သမ္ပမာနေ-ငြိမ်းအေးလတ်သော်၊ ဝါ-သော၊ တသ္မိ-ထိုအဓိကရုဏ်း၌၊ ယာ သံဃသမ္ပုဓတာ-အကြင်သံဃာ၏မျက်မှောက်၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယာ) ဓမ္မသမ္ပုဓတာ-အကြင်ဓမ္မ၏မျက်မှောက်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယာ) ဝိနယသမ္ပုဓတာ- အကြင် ဝိနယ၏ မျက်မှောက်၏

ငြိမ်းသွားလျှင် သော်လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် ခရီးရင် ဆိုင်လာသော ဝိနည်းဓိုရ်တစ်ပါးနှင့်တွေ့၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အဆုံးအမဖြင့် ငြိမ်းသွားလျှင်သော်လည်းကောင်း “အန္တရာမဂ္ဂေ သမ္ပတိ”ပင်တည်း။

တတ္ထ၊ပေ၊သံဃေန ဝါ။ ။လမ်းခရီးမှာ ငြိမ်းစေနိုင်သဖြင့် မိမိတို့ အားကိုးရာကျောင်းသို့ ရောက်၍ အဓိကရုဏ်းကို ဆုံးဖြတ်ဖို့ရန် အပ်နှံသောအခါ သံဃာကုန် မစည်းဝေးဘဲ ရှိသမျှ သံဃာကဖြစ်စေ၊ သံဃာကုန်စည်းဝေး၍ ဝိနည်းဓိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်ကဖြစ်စေ ငြိမ်းစေလျှင် “သံဃေန ဝိနိစ္ဆိတံ သမ္ပတိ” မည်၏။

ဥဗ္ဗာဟိကာယ သမ္ပတပုဂ္ဂလေဟိ။ ။သံဃာအလယ်၌ အပလောကနက်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ဥတ္တိဒ္ဒတိယကမ္မဝါစာဖြင့် ဖြစ်စေ သမုတ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များကို “ဥဗ္ဗာဟိကာယသမ္ပတပုဂ္ဂလ” ဟု ခေါ်၏။ [အနန္တာနိ ဘဿာနိ-သူတစ်မျိုး ငါတစ်ဖုံ မကုန်နိုင်သောစကားတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မကထိကဝါ-ဝိနည်းဆုံးဖြတ်မှု၌ ကန့်ကွက်နေသော ဓမ္မကထိကကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥဗ္ဗရိတွာ ဗာဟတိ ဧတာယာတိ ဥဗ္ဗာဟိကာ-ထုတ်ဖော်တားမြစ်ကြောင်း သမ္ပုတိ၊-ပါစိတျာဒိယောဇနာ၊] ထိုသမ္ပုတိရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့က သံဃာမှ သီးခြား သင့်တော်ရာသွား၍ ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ထိုပရိသတ်အလယ်မှာပင် “မည်သူမျှ မပြောရ”ဟု တားမြစ်၍ ဆုံးဖြတ် ခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ ငြိမ်းအေးလျှင်လည်း ထိုရောက်ရာကျောင်းတိုက်၌ ငြိမ်းအေးသည် မည်၏။

ဓမ္မသမ္ပုဓတာ။ ။အဘိဓာန်လာ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ အနက်များစွာတွင် သစ္စအနက်ဟောဟု သိစေလို၍ “ဘူတတာ ဓမ္မသမ္ပုဓတာ”ဟု ဋီကာမိန့်သည်။ [သစ္စပရိယာယော ဟိ ဣဓ ဓမ္မသဒ္ဒေါ၊ ဓမ္မဝါဒီတိအာဒိသု ဝိယ။]

ဝိနယသမ္ပုဓတာ။ ။ဝိနယ-ဟူသည် ထိုထို အဓိကရုဏ်းကို ပယ်ဖျက်ကြောင်း ငြိမ်းစေကြောင်းဖြစ်သော ဘုရားဟော အစီအရင်အားလုံးတည်း၊ [ဝိနည်းဖြစ်စေ၊ သုတ္တန် အဘိဓမ္မာ ဖြစ်စေ ဝိနယဟု ဆိုလိုသည်။] ထိုဝိနယ၏ မျက်မှောက်ဖြစ်ခြင်း (ထိုဝိနယအတိုင်း ဆုံးဖြတ်ခြင်း) သည် ဝိနယသမ္ပုဓတာ မည်၏။ [ဝိနေတိ ဧတေနာတိ ဝိနယော၊ တဿ တဿ အဓိကရုဏဿ ဝူပသမနာယ ဘဂဝတာ ဝုတ္တဝိမိ၊ တဿ ဝိနယဿ+သမ္ပုဓတာ ဝိနယသမ္ပုဓတာ။ - ဋီကာသစ်။]

အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယာ) ပုဂ္ဂလသမ္မုခတာ-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မျက်မှောက်၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏) အယံ-ဤ သမ္မုခတာ ၄ ပါးသည်၊ သမ္မုခါဝိနယော နာမ-သမ္မုခါဝိနည်း မည်၏။

စ-ဆက်၊ တတ္ထ-ထို ၄ ပါးတို့တွင်၊ ကာရကသံဃဿ-ကာရကသံဃာ၏၊ (ကံပြု ရာတွင် ပါဝင်သော သံဃာ၏)၊ သံဃဿမဂ္ဂိဝသေန-သံဃဿမဂ္ဂိ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-သံဃာညီညွတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ သမ္မုခိဘာဝေါ-မျက်မှောက်၏အဖြစ်သည်၊ သံဃသမ္မုခတာ-တာ မည်၏၊ သမေတဗ္ဗဿ-ငြိမ်းစေထိုက်သော၊ ဝတ္ထုနော-ဝတ္ထု၏၊ ဘူတတာ-ဟုတ်မှန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ ဓမ္မသမ္မုခတာ-မည်၏၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တံ-ထိုအဓိကရုဏ်းကို၊ သမေတဗ္ဗ-ငြိမ်းစေထိုက်၏၊ တတော-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်သာလျှင်၊ အဿ-ထိုအဓိကရုဏ်း၏၊ သမဏံ-ငြိမ်းအေးခြင်းသည်၊ ဝိနယသမ္မုခတာ-မည်၏၊ ယောစ-အကြင်ရဟန်းသည်လည်း၊ ဝိဝေတိ-ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောဆို၏၊ ဝါ-ငြင်းခုံ၏၊ ယေနစ-အကြင်ရဟန်းနှင့်တကွ လည်း၊ ဝိဝေတိ-၏၊ ဝါ-၏၊ ဥဘိန္နံ-၂ ယောက်ကုန်သော၊ အတ္ထပစ္စတ္ထိကာနံ- ဝိဝါဒဟူသော အကြောင်းဝတ္ထုကြောင့် ရန်သူဖြစ်ကြကုန်သော၊ တေသံ-ထိုရဟန်း တို့၏၊ သမ္မုခိဘာဝေါ-မျက်မှောက်၏အဖြစ်သည်၊ ပုဂ္ဂလသမ္မုခတာ-မည်၏၊ ပန-အထူးကား၊ ဥဗ္ဗာဟိကာယ-ဥဗ္ဗဟိကာသမ္မုတိဖြင့်၊ ဝူပသမဏေ-ငြိမ်းစေရာ၌၊ ဧတ္ထ-ဤသမ္မုခတာ ၄ ပါးတို့တွင်၊ သံဃသမ္မုခတာ-သည်၊ ပရိဟာယတိ-ယုတ် လျော့၏၊ [သံဃာမပါဘဲ သမ္မုတိရသော ရဟန်းတို့ချည်းသာ ဆုံးဖြတ်ရသော ကြောင့်တည်း၊] ဧဝံ-သို့၊ တာဝ-ယေဘုယျသိကာသမထမှ ရှေးဦးစွာ၊ သမ္မုခါ ဝိနယေနော-ဖြင့်သာလျှင်၊ သမ္မုတိ-၏။

ပန-ကား၊ ဧဝမ္ပိ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း၊ သစေ န သမ္မုတိ-အကယ်၍ မငြိမ်းအေးနိုင်အံ့၊ အထ-ထိုသို့ မငြိမ်းအေးလတ်သော်၊ နံ- ထိုအဓိကရုဏ်းကို၊ [နိယျာတေန္တိစပ်၊] ဥဗ္ဗဟိကာယ-ဥဗ္ဗဟိကာသမ္မုတိဖြင့်၊ သမ္မုတာ-သမုတ်အပ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ မယံ-တပည့်တော်တို့သည်၊ ဝူပသမေတု-ငြိမ်းအေးစေခြင်းငှာ၊ န သက္ကောမ-မစွမ်းနိုင်ပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ သံဃဿေဝ-သံဃာအားသာလျှင်၊ သစေ နိယျာတေန္တိ-အကယ်၍ အပ်လွှဲကုန်အံ့၊ တတော-ထိုသို့ လွှဲအပ်လတ်သော်၊ ဝါ-ထိုသို့ အပ်လွှဲခြင်းကြောင့်၊ သံဃော-သည်၊ ပဉ္စဂံသမန္နာဂတံ-၅ ပါးသောအင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံသော၊ (ဆန္ဒ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ဘယတို့ကြောင့် အဂတိမလိုက်ခြင်း ၄ မျိုးနှင့် စားရေးတံယူအပ်ပြီး၊ မယူ အပ်သေးကို သိခြင်းအားဖြင့် ၅ ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော) ဘိက္ခု-ကို၊ သလကဂ္ဂါဟာပကံ-

အတ္ထပစ္စတ္ထိကာနံ။ ။ဝိဝါဒသင်္ခါတေ-ငြင်းခုံခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ အတ္ထေ-အကြောင်း ဝတ္ထု၌၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ပစ္စတ္ထိကာ-ရန်သူဖြစ်သော ရဟန်းတို့တည်း၊ အတ္ထပစ္စတ္ထိကာ-တို့။
(တေရသကဏံ - သမထက္ခန္ဓက)။

စာရေးတံကို ယူစေတတ်သောရဟန်းဟူ၍၊ သမ္ဗုဒ္ဓိတွာ-သမုတိပြီး၍၊ တေန-ထို သမ္မုတိရသော ရဟန်းသည်၊ ဂူဠကဝိဝဋ္ဋကသကဏ္ဍဇပွကေသု-ဂူဠက၊ ဝိဝဋ္ဋက၊ သ ကဏ္ဍဇပွကဟူကုန်သော၊ တီသု-ကုန်သော၊ သလာကဂ္ဂါဟေသု-စာရေးတံယူစေ ခြင်းတို့တွင်၊ အညတရဝသေန-တစ်ပါးပါး၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ သလာက-စာရေးတံ ကို၊ ဂါဟေတွာ-ယူစေ၍၊ သန္နိပတိတပရိသာယ-စည်းဝေးရောက်လာသော ပရိသတ်၌၊ ဓမ္မဝါဒီနံ-ဓမ္မဝါဒီတို့၏၊ ယေဘုယျတာယ-များကုန်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တေ ဓမ္မဝါဒီနော-ထိုဓမ္မဝါဒီတို့ သည်၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ဧဝံ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ [ဓမ္မဝါဒီတို့ ပြောဆိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့်-ဟူလို၊] ဂူပသန္တာ-ငြိမ်းအေးသော၊ အဓိကရဏံ-သည်၊ သမ္မုခါဝိနယေန စ-သမ္မုခါဝိနယသမထဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယေဘုယျသိ ကာယစ-ယေဘုယျသိကာသမထဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဂူပသန္တာ- ငြိမ်းအေးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ သမ္မုခါဝိနယော-သည်၊ ဂူတ္ထ န ယောဧဝ-ဆို အပ် ပြီးသောနည်းရှိ သည် သာ၊ ပန-ကား၊ ယေဘုယျသိကကမ္မဿ-ယေဘုယျ သိကကံကို၊ ယံ ကရဏံ-အကြင်ပြုခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ) အယံ-ဤယေဘုယျသိကကံ ပြုခြင်းသည်၊ ယေဘုယျသိကာ နာမ- ယေဘုယျသိကာသမထ မည်၏၊ [များရာ လိုက်၍ ပြုခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း-ဟူလို၊] ဧဝံ-သို့လျှင်၊ ဝိဝါဒါဓိကရဏံ-ဝိဝါဒါဓိကရဏ်း သည်၊ ဒွိဟိ-န်သော၊ သမထေဟိ- တို့ဖြင့်၊ သမ္မုတိ-၏။

အနုဝါဒါဓိကရဏံ-သည်၊ သမ္မုခါဝိနယေနစ-သမ္မုခါဝိနယသမထဖြင့်လည်း ကောင်း၊ သတိဝိနယေနစ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အမူဠဝိနယေနစ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ တဿ ပါပိယသိကာယစ-တဿ ပါပိယသိကာသမထဖြင့်လည်းကောင်း၊ စတူဟိ- န်သော၊ သမထေဟိ-တို့ဖြင့်၊ သမ္မုတိ-၏၊ သမ္မုခါဝိနယေနစ-သမ္မုခါဝိနယသမထ ဖြင့်သာလျှင်၊ [ဧဝံဖြင့် သတိဝိနယစသော ၃ ပါးကို ကန့်၊] သမ္မမာန-ငြိမ်းအေး လတ်သော်၊ ဝါ - ငြိမ်းအေးသော အနုဝါဒါဓိကရဏ်းသည်၊ ယော စ - အကြင်

တီသု သလာကဂ္ဂါဟေသု။ ။ ဂူဟိတဗ္ဗော-လျှို့ဝှက်ထိုက်၏၊ ဣတိ ဂူဠော၊ ဂူဠောယေဝ ဂူဠကော-လျှို့ဝှက်အပ်သောစာရေးတံယူနည်း၊ ဝိဝဋ္ဋိတဗ္ဗောတိ ဝိဝဋ္ဋော၊ ဝိဝဋ္ဋောယေဝ ဝိဝဋ္ဋကော-ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း(ပြောင်)မဲယူနည်း၊ သဿ (အတ္ထနော) ကဏ္ဏော သကဏ္ဏော၊ သကဏ္ဏေ+ဇပွော(ပြောခြင်း) သကဏ္ဏဇပွော၊ သကဏ္ဏဇပွောယေဝ သကဏ္ဏဇပွကော၊ ဤ ပစ္စည်းများကို “သုတ္တ”ဟု သမထက္ခန္ဓကယောဇနာ ဖွင့်၏၊ သညာအနက်၌ သက်လျှင်လည်း “ဂူဠမည်သောစာရေး”ဟု အနက်ဖြစ်သင့်၏၊ ဤစာရေးတံယူနည်းအကျယ်ကို သမထက္ခန္ဓက ပါဠိတော်မှာ ရှုပါ၊ ယေဘုယျသိကာ စသည်တို့၏ ပုဒ်ပြီးပုံကို ပါတိမောက်ဘာသာမူက၌ ပြခဲ့ပြီ။

စတူဟိ၊ပေ၊သမ္မုတိ။ ။ “သမထ ၄ ပါးတို့ဖြင့်”ဟူသော စကားရပ်သည် ရနိုင်သမျှအားလုံး ကို သိမ်းကျုံး၍ ဆိုအပ်သော စကားတည်း၊ နောက်၌ အကျယ်ပြုလတ္တံ့ကို ကြည့်လျှင် အနုဝါဒါ ဓိကရဏ်းတစ်ပါးအတွက် သမထ ၂ ပါးသာ တစ်ပြိုင်နက် ရနိုင်ကြောင်း တွေ့ရလတ္တံ့။

ရဟန်းသည်လည်း၊ အနုဝဒတိ-စွပ်စွဲ၏။ ယဉ္ဇ-အကြင်ရဟန်းကိုလည်း၊ အနုဝဒတိ-စွပ်စွဲ၏။ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏။ ဝစနံ-စကားကို၊ သုတ္တာ-ကြားပြီး၍၊ ကာစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အာပတ္တိ-အာပတ်သည်၊ သစေ နတ္ထိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်) ဥဘော-၂ ပါးသော ရဟန်းတို့ကို၊ ခမာပေတွာ-သည်းခံစေ၍လည်းကောင်း၊ (ကာစိ-သော၊ အာပတ္တိ-သည်) သစေ အတ္ထိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ဧတ္ထ-ဤ အမှု၌၊ အယံ နာမ အာပတ္တိ-ဤမည်သော အာပတ်တည်း၊ ဣတိဧဝံ-ဤသို့လည်းကောင်း၊ ဝိနိစ္ဆိတံ-ဆုံးဖြတ်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍) ဝူပသမ္ပတိ-ငြိမ်းအေး၏၊ တတ္ထ-ထိုသို့ ငြိမ်းစေရာ၌၊ သမ္ပါခါဝိနယလက္ခဏံ-သမ္ပါခါဝိနယလက္ခဏာသည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ-သည်သာ။

ပန-ကား၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ဒိဏာသဝဿ-ရဟန္တာဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-ရဟန်းအား၊ ဝါ-သည်၊ အမူလိကာယ-သော၊ သီလဝိပတ္တိယာ-သီလဝိပတ္တိဖြင့်၊ အနန္တသိတဿ-စွပ်စွဲအပ်သည်ဖြစ်၍၊ သတိဝိနယံ-သတိဝိနည်းကို၊ ယာစမာနဿ-တောင်းလတ်သော်၊ သံယော-သည်၊ ဥတ္တိစတုတ္ထေန-ဥတိလျှင် ၄ ကြိမ်မြောက် ရှိသော၊ ကမ္မေန-ကမ္မဝါစာဖြင့်၊ သတိဝိနယံ-သတိဝိနည်းကို၊ ဒေတိ-ပေး၏၊ တဒါ-၌၊ သမ္ပါခါဝိနယေနစ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝူပသန္တံ-ငြိမ်းအေးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-ဆက်၊ သတိဝိနယေ-ကို၊ ဒိန္နေ-ပေးအပ်ပြီးသော်၊ ပန-တစ်ဖန်၊ ဝါ-နောက်ထပ်၊ တသ္မိ ပုဂ္ဂလေ-ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော ရဟန်း၏၊ အနုဝါဒေါ-စွပ်စွဲခြင်းသည်၊ န ရဟတိ-မတက်ရောက်၊ ဝါ-အထမမြောက်။

ယဒါ-၌၊ ဥမ္မတ္တကော-ရူးသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ဥမ္မာဒဝသေန-ရူးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ အဿာမဏကေ-ရဟန်းတို့၏အလုပ်မဟုတ်သော၊ အဇ္ဈာစာရေ-လွန်ကျူးမှုကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ သရတာယသ္မာ ဧဝရူပိ အာပတ္တိန္တိ-သရတာ၊ပေ၊ အာပတ္တိဟူ၍၊ ဝါ-အရှင်သည် ဤသို့သဘောရှိသော အာပတ်ကို အမှတ်ရပါလော့ဟူ၍၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ စောဒိယမာနော-စောဒနာအပ်သော်၊ ဝါ-အပြစ်တင်အပ်သော်၊ အာဝုသော-အရှင်ဘုရားတို့၊ ဥမ္မတ္တကေန-သော၊ မေ-တပည့်တော်သည်၊ ဧတံ-ဤအမှုကို၊ ကတံ-ပြီ၊ အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ တံ-ထိုအာပတ်ကို၊ န သရာမိ-အမှတ်မရပါ၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဏန္တောပိ-ပြောဆိုပါသော်လည်း၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ စောဒိယမနောဝ-စောဒနာမြဲ စောဒနာအပ်သည်သာ၊ (ဟုတွာ-၍) ပန-ဖန်၊ ဝါ-နောက်ထပ်၊ အစောဒနတ္ထာယ-မစောဒနာခြင်းအကျိုးငှာ၊ အမူဠဝိနယံ-ကို၊ ယာစတိ-၏၊ သံယော-သည်၊ အဿ-ထိုရဟန်းအား၊ ဥတ္တိစတုတ္ထေန-သော၊ ကမ္မေန-ဖြင့်၊ အမူဠဝိနယံ-ကို၊ ဒေတိ-၏၊ တဒါ-၌၊ သမ္ပါခါဝိနယေနစ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အမူဠဝိနယေနစ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝူပသန္တံ ဟောတိ၊ ပန-ဆက်၊ အမူဠဝိနယေ-ကို၊ ဒိန္နေ-ပေးအပ်ပြီးသော်၊ ပန-ဖန်၊ ဝါ-ထပ်၊ တသ္မိ ပုဂ္ဂလေ-

ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော ရဟန်း၏၊ တပုစ္ဆယာ-
ထိုအကြောင်း ကြောင့်၊ အနုဝါဒေါ-စွပ်စွဲခြင်းသည်၊ န ရဟတိ-မတက်ရောက်၊
ဝါ-အထမမြောက်။

ပန-ကား၊ ယဒါ-၌၊ ပါရာဇိကေန ဝါ-ပါရာဇိကအာပတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
ပါရာဇိကသာမန္တေန ဝါ-ပါရာဇိက၏အနီးဖြစ်သော ထုလ္လစွဉ်း၊ ဒုက္ကဋ်အာပတ်ဖြင့်
သော်လည်းကောင်း၊ [ပဌမပါရာဇိက၏ အနီးသည် ဒုက္ကဋ်၊ ကြွင်းပါရာဇိကတို့၏
အနီးကား ထုလ္လစွဉ်းတည်း၊] စောဒိယမာနဿ-စောဒနာအပ်သည်ဖြစ်၍၊
အညေန-တစ်ပါးသောအကြောင်းဖြင့်၊ အည-တစ်ပါးသောအကြောင်းကို၊
ပဋိစရတော-ဖုံးလွှမ်းသော၊ ပါပုဿန္တတာယ-များသော
အကောင်းမှုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပါပိယဿ-အထူးယုတ်မာသော၊ ပုဂ္ဂလဿ-
ပုဂ္ဂိုလ်၏(အပေါ်၌)၊ (ကမ္မံ ကရောတိ ၌ စပ်၊) အယံ-ဤရဟန်းသည်၊
အန္တိန္ဒမူလော-မပြတ်သေးသော အမြစ်အရင်း ရှိသည်၊ (ပါရာဇိကမကျသေးသည်)၊
သစေ ဘဝိဿတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ-သော်၊) သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊
ဝတ္တိတွာ-ကျင့်ပြီး၍၊ (ကံနှင့်ဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ် များကို ကျင့်ပြီး၍)၊ ဩသာရဏ-
သံဃာဘောင်သို့ သွင်းခြင်းကို၊ လဘိဿတိ-ရလတ္တံ့၊ ဆိန္ဒမူလော-ပြတ်ပြီးသော
အရင်းအမြစ်ရှိသည်၊ (ပါရာဇိကကျပြီးသည်)၊ (သစေ ဘဝိဿတိ၊ ဧဝံသတိ)
သယမေဝ-အလိုလိုသာလျှင်၊ အဿ-ထိုရဟန်းကို၊ နာသနံ-ဖျက်ဆီးခြင်းသည်၊
ဘဝိဿတိ-လတ္တံ့၊ ဣတိ-သို့၊ မညမာနော-မှတ်ထင် သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပေ၊ တဿ
ပါပိယသိကံ-ကာ မည်သော၊ ကမ္မံ-ကံကို၊ ကရောတိ-၏၊ တဒါ-၌၊ ပေ၊ ဝုပသန္တံ-
သည်၊ ဟောတိ၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ပေ၊ သမ္မတိ-၏။

အာပတ္တာဓိကရဏံ-သည်၊ သမ္မုခါဝိနယေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဋိညာတ
ကရဏေန စ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ တိဏဝတ္ထာရကေန စ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ တိဟိ
သမထေဟိ သမ္မတိ-၏၊ တဿ-ထိုအာပတ္တာဓိကရဏံ၏၊ သမ္မုခါဝိနယေန-
ဖြင့်သာလျှင်၊ ဝုပသမော-ငြိမ်းအေးခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-ကား၊ ယဒါ-၌၊
ဧကဿ-တစ်ပါးသော၊ ဘိက္ခုနောဝါ-ရဟန်း၏(အထံ၌)သော်လည်းကောင်း၊
[ဒေသနာခံရဟန်း၏အထံ၌-ဟူလို၊] နိသဂ္ဂိယဝဏ္ဏနာယံ-နိသဂ္ဂိယအဖွင့်၌၊ ဝုတ္တ
နယေန-ဖြင့်၊ သံဃဂဏမဇ္ဈေသုဝါ-သံဃာအလယ်၊ ဂိုဏ်းအလယ်တို့၌သော်
လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခု-သည်၊ လဟုကံ-လဟုကမည်သော၊ အာပတ္တိ-အာပတ်ကို၊
ဒေသေတိ-ဒေသနာပြော၏၊ တဒါ-၌၊ အာပတ္တာဓိကရဏံ-သည်၊ ပေ၊ ဝုပသမ္မတိ။

သမ္မုခါဝိနယေန-ပေ၊ နတ္ထိ။ ။အာပတ္တာဓိကရဏံသည် သမ္မုခါဝိနယတစ်ပါးတည်း
ဖြင့် မငြိမ်းနိုင်၊ ဒေသနာကံ ဝုဋ္ဌာနကံဖြင့် ငြိမ်းစေရာ၌ သမ္မုခါဝိနယ၊ ပဋိညာယကရဏ
ဤ သမထ ၂ ပါးဖြင့် ငြိမ်း၏၊ တိဏဝတ္ထာရကံပြု၍ ငြိမ်းစေရာ၌ သမ္မုခါဝိနယ၊
တိဏဝတ္ထာရက သမထ ဤ ၂ ပါးဖြင့် ငြိမ်း၏။ [သမ္မုခါဝိနယေန ဝုပသမော နတ္ထိ၊
ပဋိညာယ-အာပတ်ကို ဝန်ခံခြင်းနှင့်လည်းကောင်း၊ တထာရူပါယ ခန္တိယာ ဝါ-
ထိုသို့သဘောရှိသော တိဏဝတ္ထာရကံ ကို နှစ်သက်ခြင်းနှင့်လည်းကောင်း၊ ဝိနာ
အဝုပသမနတော။]

တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ တာဝ-ပရိညာတကရဏမှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌ-သော) သမ္မုခါဝိနယေ-သမ္မုခါဝိနယသမထ၌၊ ယော စ-အကြင် ရဟန်းသည်လည်း၊ ဒေသေတိ-ဒေသနာပြော၏။ ယဿစ-အကြင် ရဟန်း၏(အထံ၌)လည်း၊ ဒေသေတိ-၏။ တေသံ-ထိုဒေသနာပြော၊ ဒေသနာခံရဟန်းတို့၏၊ သမ္မုခိဘာဝေါ-မျက်မှောက်တို့၏အဖြစ်သည်၊ ပုဂ္ဂလသမ္မုခတာ-ပုဂ္ဂလသမ္မုခတာ မည်၏။ သေသံ-ကြွင်းသော ဓမ္မသမ္မုခတာ အစရှိသော အစီအရင်သည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ-ရှိသည်သာ၊ စ-ဆက်၊ ပုဂ္ဂလဿစ-၏(အထံ၌)လည်းကောင်း၊ ဂဏဿ စ-၏(အထံ၌)လည်းကောင်း၊ ဒေသနာကာလေ-ဒေသနာပြောရာအခါ၌၊ သံဃသမ္မုခတာ-သည်၊ ပရိယာယတိ-ယုတ်လျော့၏။

ပန-ကား၊ ဧတ္ထ-ဤအာပတ္တာဓိကရုဏ်း၌၊ အဟံ ဘန္တေ၊ပေ၊ အာပန္နောတိစ-အဟံ ဘန္တေ၊ပေ၊ အာပန္နောဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝါ-အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်သည် ဤမည်သော အာပတ်သို့ ရောက်ပါပြီဟူ၍လည်းကောင်း၊ [ပဋိညာဉ်စပ်၊] ပဿသိ-ရှု၏လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးအပ်သော်၊ အာမ၊ ပဿာမိတိ-အာမ၊ ပဿာမိဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှန်ပါ၊ ရှုပါ၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ယာ ပဋိညာ-ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ-၏) [အဟံ ဘန္တေ ဣတ္ထန္နာမံ အာပတ္တိ အာပန္နောဟူ၍လည်းကောင်း၊ အာမ ပဿာမိဟူ၍လည်းကောင်း ပဋိညာညဉ် ၂ မျိုးရှိသည်-ဟူလို၊] တာယ-ထိုဝန်ခံခြင်းကြောင့်၊ အာယတိ သံသရေယျာသိတိ-အာယတိ သံသရေယျာသိဟူ၍၊ ဝါ-နောင်အခါ စောင့်ဆည်းလော့ဟူ၍၊ ကရဏံ-ပြုခြင်းသည်၊ ဝါ-ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်၊ ပဋိညာတကရဏံနာမ-ပဋိညာတကရဏ မည်၏။ သံဃာဒိ သေသေ-သံဃာဒိသေသ်အာပတ်၌၊ ပရိဝါသာဒိယာစနာ-ပရိဝါသ်အစရှိသည်ကို တောင်းခြင်းသည်၊ ပဋိညာ-ပဋိညာမည်၏။ ပရိဝါသာဒိနံ-ပရိဝါသ်အစရှိသည်တို့ကို၊ [အာဒိဖြင့် မာနတ်-အဗ္ဘာန်တို့ကို ယူ၊] ဒါနံ-ပေးခြင်းသည်၊ ပဋိညာတကရဏံ နာမ-ဏ မည်၏။

ပန-ကား၊ ဒေ ပက္ခဇာတာ၊ (တစ်နည်း) ဒွိပက္ခဇာတာ-ဖြစ်သော ၂ ပက္ခရှိကုန်သော၊ ဘဏ္ဍနကာရကာ-ငြင်းခုံခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဗဟု-များစွာသော၊ အဿာမဏကံ-ရဟန်းတို့၏အလုပ် မဟုတ်သော၊ အဇ္ဈာစာရ်-လွန်ကျူးမှုကို၊ စရိတွာ-ကျင့်ပြီး၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ လဇ္ဇိဓမ္မေ-လဇ္ဇိသဘောသည်၊ ဥပ္ပန္နေ-ဖြစ်လတ်သော်၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ ဣမာဟိ အာပတ္တိဟိ-တို့ဖြင့်၊ အညမည-အချင်းချင်း၊ သစေ ကာရေဿာမ-အံ့၊ ဝါ-အကယ်၍ ဆုံးဖြတ်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ ဆုံးဖြတ်လတ်သော်) သိယာပိ-ရံခါလည်း၊ တံ အဓိကရဏံ- သည်၊

ပဋိညာတကရဏံ။ ။ပဋိညာတေ-အာပတ်ကို ဝန်ခံအပ်ပြီးသော်+ကရဏံ-ဆုံးဖြတ်မှုကို ပြုခြင်းသည်၊ ပဋိညာတကရဏံ-မည်၏။ [“အာယတိ သံသရေယျာသိ”ဟူသော စကားကို ပြုခြင်း၊ ပရိဝါသ်ပေးကြောင်းစကားကို ပြုခြင်းတည်း။]

ကကွဋ္ဌတ္တယ-ကြမ်းတမ်းသည်၏အဖြစ်အကျိုးငှာ၊ ဝါဠတ္တယ-ရဲရင့်သည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှာ၊ (ကဲလာသည်၏အဖြစ်အကျိုးငှာ)၊ သံဝတ္ထေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ က္ကုတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ အညမည-ချင်း၊ အာပတ္တိယာ-ဖြင့်၊ ကာရာပနေ-ပြုစေခြင်း၌၊ ဝါ-ဆုံးဖြတ်ခြင်း၌၊ ဒေါသ-အပြစ်ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ ယဒါ-၌၊ တိဏဝတ္ထာရကကမ္ပ- ကံကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကြကုန်၏၊ တဒါ-၌၊ အာပတ္တာဓိကရဏ-သည်၊ ပေ၊ သမ္မတိ- ၏၊ ဟိ-ဆက်၊ တကြ-ထိုတိဏဝတ္ထာရကသမထ၌၊ ယတ္ထကာ-အကြင်မျှ အတိုင်း အရှည်ရှိကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ဟတ္ထပါသုပဂတာ-ဟတ္ထပါသ်၌ ရောက်ကုန် ၏၊ မေ-တပည့်တော်အား၊ ဧတံ-ဤကံသည်၊ နက္ခမတိ-မနှစ်သက်၊ က္ကုတိ ဧဝံ- သို့၊ ဒိဋ္ဌာဝိကမ္ပ-မိမိအယူကို ထင်စွာပြုမှုကို၊ အကတွာ-၍၊ နိဒ္ဒံ-အိပ်ပျော်ခြင်းသို့၊ ဩက္ကမန္တာပိ-သက်ရောက်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်လည်း၊ ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့၏၊ (ဟတ္ထပါသုပဂတ၊ နိဒ္ဒေါက္ကမန ရဟန်း အားလုံးတို့၏-ဟူလို)၊ ထုလ္လဝဇ္ဇန္တိ-ရုန့်ရင်းသော ပါရာဇိက၊ သံဃာဒိသေသံအပြစ် ကိုလည်းကောင်း၊ ဂိဟိပ္ပဋိသံယုတ္တဉ္စ-လူတို့နှင့်စပ်၍ သင့်ရောက်အပ်သော အာပတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-၍၊ သဗ္ဗာ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ ဝုဋ္ဌဟန္တိ- ထမြောက်ကုန်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ပေ၊ သမ္မတိ-၏။

ကိစ္စာဓိကရဏံ-သည်၊ သမ္မုခါဝိနယေနေဝ-သမ္မုခါဝိနယသမထသာလျှင်ဖြစ် သော၊ ဧကေန-သော၊ သမထေန-ဖြင့်၊ သမ္မတိ-၏၊ [အပလောကနကံကိုပြုလျှင် ထိုကံ၌ ပါဝင်သော ရဟန်းတို့၏ မျက်မှောက်၌ ကံပြီး၏၊ ထိုကံပြီးခြင်းကိုပင် "ငြိမ်းအေးသည်"ဟု ဆိုသည်၊ ဥတ္တိကံ စသည်၌လည်း နည်းတူ၊] က္ကုတိ- သို့လျှင်၊ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ ကုမာနိ အဓိကရဏာနိ-တို့သည်၊ ယထာနုရူပံ- အကြင် အကြင် လျော်သည့်အတိုင်း၊ သတ္တဟိ-န်သော၊ ကုမေဟိ သမထေဟိ- တို့ဖြင့်၊ သမ္မန္တိ-ကုန်၏၊ တေန-ကြောင့်၊ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နာနံ အဓိကရဏာနံ၊ ပေ၊ တိဏဝတ္ထာရကောတိ-ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နာနံ အဓိကရဏာနံ၊ ပေ၊ တိဏဝတ္ထာရကောဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤကံခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ အယံ- ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဝိနိစ္ဆယနယော-ဆုံးဖြတ်ကြောင်းအကျဉ်းနည်းတည်း၊ ဝိတ္ထာရောပန-အကျယ်နည်းသည်ကား၊ သမထက္ခန္ဓကေ-သမထက္ခန္ဓက၌၊ အာဂတောယေဝ-လာသည်သာ၊ အဿ-ထို အကျယ်၏၊ ဝိနိစ္ဆယောပိ-ကိုလည်း၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ-၌၊ (မယာ) ဝုတ္တော-ပြီ။

ထုလ္လဝဇ္ဇန္တိ၊ ဂိဟိပ္ပဋိသံယုတ္တံ။ ။ထုလ္လဝဇ္ဇန္တိ-ပါရာဇိကဉ္စေဝ သံဃာဒိသေသဉ္စ၊ ဂိဟိပ္ပဋိ သံယုတ္တတိ-ဂိဟိနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဟိနေန ခုံသနဝဇ္ဇနဓမ္မိကပဋိဿဝေသု-ယုတ်သော ဆဲရေးခြင်း၊ ရှုတ်ချခြင်း၊ တရားနှင့်လျော်သော ဝန်ခံမှု (ပဋိညာဉ်)ကို ဖျက်ခြင်းတို့ကြောင့်၊ အာပန္နံ အာပတ္တိ။

တတ္ထာယသုန္နောပေပရိသုဒ္ဓါတိ-ကား၊ သတ္တသု-ကုန်သော၊ တေသု အဓိကရဏသမထေသု-ထိုအဓိကရဏသမထတို့၌၊ ကစ္စိ-အသို့နည်း၊ ပရိသုဒ္ဓါ-စင်ကြယ်သူတို့သည်၊ အတ္ထ-ဖြစ်ပါကုန်၏လော၊ ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ သမထေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဝူပသမေတဗ္ဗ-ငြိမ်းစေထိုက်သော၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော အဓိကရဏသည်း၊ နတ္ထိ-မရှိပါ၏လော၊ ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆာမိ-၏၊ ဧတေန-ဤတတ္ထာယသုန္နောပုစ္ဆာမိ ကစ္စိတ္ထ ပရိသုဒ္ဓါဟူသော ပါဌ်ဖြင့်၊ သဗ္ဗာပတ္တိဟိ-အလုံးစုံသော အာပတ်တို့မှ၊ ပရိသုဒ္ဓဘာဝေါ-စင်ကြယ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ ဝါ-အဖြစ်ကို၊ ပုစ္ဆိတော-မေးအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ အာယသုန္နော နိဒါနန္တိအာဒိ-ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ အာယသုန္နော နိဒါနံ အစရှိသောစကားသည်၊ နိဂမနဝစနံ-နိဂုံးစကားတည်း၊ တတ္ထ-ထိုနိဂုံးစကား၌၊ ဧတ္ထကန္တိ-ကား၊ ဧတ္ထကံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ သိက္ခာပဒံ-သည်၊ သုတ္တာဂတန္တိ-ကား၊ သုတ္တေ-သုတ္တမည်သော၊ ပါတိမောက္ခေ-ပါတိမောက်ပါဠိတော်၌၊ အာဂတံ-လာသည်၊ သုတ္တပရိယာပန္နန္တိ-ကား၊ တတ္ထေဝ-ထိုပါတိမောက်ပါဠိတော်၌ပင်၊ အန္တောဂမံ-အကျုံးဝင်သည်၊ အန္တမုမာသံ ဥဒ္ဓေသံ အာဂစ္ဆတိတိ-တို့ကား၊ အမုမာသေ အမုမာသေ-လခွဲတိုင်း လခွဲတိုင်း၌၊ ဥပေါသထဝသေန-ဥပုသ်ပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗတံ-သို့၊ အာဂစ္ဆတိ-၏။

သမဂ္ဂေဟိတိ-ကား၊ ကာယသာမဂ္ဂိဝသေန-ကာယသာမဂ္ဂိ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သမဂ္ဂေဟိ-ညီညွတ်ကြကုန်သည်၊ သမ္မောဒမာနေဟိတိ-ကား၊ စိတ္တသာမဂ္ဂိဝသေန-စိတ္တသာမဂ္ဂိ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဧကဇ္ဈာသယတာယ-တူသောအဇ္ဈာသယရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ သုဠ-လွန်စွာ၊ မောဒမာနေဟိ-ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သည်၊ အဝိဝဒမာနေဟိတိ-ကား၊ အဋ္ဌာရသသု-ကုန်သော၊ ဝိဝါဒဝတ္ထုသု-ငြင်းခုံခြင်းတို့၏အကြောင်းတို့တွင်၊ အညတရဝသေနာပိ-တစ်ပါးပါးသော အကြောင်း၏အစွမ်းဖြင့်လည်း၊ အဝိဝဒမာနေဟိ-မငြင်းခုံကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍) သိက္ခိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ တံ တံ သိက္ခာပဒံ-ထိုထို သိက္ခာပုဒ်ကို၊ အဝီတိက္ကမန္တေဟိ-မကျူးလွန်ကုန်ဘဲ၊ အဓိသီလသိက္ခာ-အဓိသီလသိက္ခာကို၊ သမ္မာဒေတဗ္ဗာ-ပြီးစီးစေထိုက်၏၊ ပန-ဆက်၊ အန္တရန္တရာ-အကြား အကြား၌၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ န ဝုတ္တံ-မဆိုအပ်၊ တံ သဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသော စကားကို၊ ပုရိမေ ပုရိမေ-သော၊ သိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တတ္ထာစေဝ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥတ္တာနတ္ထတ္ထာစ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (န ဝုတ္တံ-အပ်၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏) ဣတိ-အပြီးတည်း။

ကင်္ခါဝိတရဏီယာ-မည်သော၊ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ-၌၊
ဘိက္ခုပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာ-ဘိက္ခုပါတိမောက်၏အဖွင့်သည်၊
နိဗ္ဗိတာ-ပြီးပြီ။

ဘိက္ခုနီကင်္ခါအဋ္ဌကထာအဖွင့်

ပဏာမ စကားချီ နာထော-သတ္တလောက၏ ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဘိက္ခုနီနံ - ရဟန်းမတို့၏။ ဟိတတ္ထာယ-စီးပွားအလို့ငှာ၊ ယံ ပါတိမောက္ခ-အကြင်ပါတိမောက်ကို၊ ပကာသယိ-ထင်ရှား ဟောဖော်၊ ပညတ်တော်မူပြီ။ [ပကာသယိတိ-ဒေသယိ၊ ပညာပယိတိ အတ္ထော။] တဿ (ပါတိမောက္ခဿ)-ထို ဘိက္ခုနီပါတိမောက်၏။ ဧသော ဝဏ္ဏနာက္ခမော-ဤ ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာအစဉ်သည်။ ဒါနိ-၌၊ သမ္ပတ္တော-ကောင်းစွာ ဆိုက်ရောက်ပြီ။

၁။ ပဌမပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ် တတ္ထ-ထိုဘိက္ခုနီပါတိမောက်၌၊ သုဏာတု မေတိအာဒိနံ-သုဏာတု မေ အစရှိသော ပုဒ်တို့၏။ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခ ဝဏ္ဏနာယံ-ဘိက္ခုပါတိမောက်အဖွင့်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့် သာလျှင်၊ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဟိ-စိုးစဉ်းအနည်းငယ်၊ ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ ဘန္တေ အယျေတိအာဒိဝသေန-ဘန္တေ အယျေ အစရှိသည် တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ တသ္မိဉ္စ-ထိုဘိက္ခုပါတိမောက်၌လည်းကောင်း၊ ဣဓေ-ဤဘိက္ခုနီ ပါတိမောက်၌လည်းကောင်း၊ အဘိလာပမတ္တမေဝ-သဒ္ဓါအသုံးအနှုန်းမျှသည်သာ လျှင်လည်းကောင်း၊ လိင်္ဂဘေဒမတ္တဉ္စ-လိင်အထူးမျှသည်လည်းကောင်း၊ ဝိသေ သော-ထူး၏။ စ-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနီယာ-ရဟန်းမ၏။ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ နာမ-သိက္ခာချခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနီနံ၊ ပေ၊ အနာဝိ ကတွာတိ-ဘိက္ခုနီနံ၊ ပေ၊ အနာဝိကတွာဟူ၍၊ အဝတွာ-မိန့်တော်မမူဘဲ၊ ယာ ပန ဘိက္ခုနီ၊ ပေ၊ ပဋိသေဝေယျာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ-သည်၊) ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

တတ္ထ-ထိုယာ ပန ဘိက္ခုနီ၊ ပေ၊ ပဋိသေဝေယျ-ဟူသောပါ၍၌၊ ဆန္ဒသောတိ- ကား၊ မေထုနရာဂပုဋိသံယုတ္တေန-မေထုနရာဂနှင့်စပ်ယှဉ်သော၊ ဆန္ဒေနစေဝ- ချစ်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရုစိယာ စ-ကြိုက်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ပဋိသေ ဝေယျ- မှီဝဲအံ့၊) ပန-ဆက်၊ ဆန္ဒေ-ချစ်ကြိုက်ခြင်းသည်၊ အသတိ-မရှိလတ်သော်၊

အဘိလာပ၊ ပေ၊ ဝိသေသော။ ။ ဘိက္ခုပါတိမောက်၌ “ဘန္တေ”ဟူသောသဒ္ဓါ၊ ဘိက္ခုနီ ပါတိမောက်၌ “အယျေ”ဟူသော သဒ္ဓါ ဤသို့ သဒ္ဓါအသုံးအနှုန်းမျှသာလျှင်လည်းကောင်း၊ ထို၌ “တံ သဗ္ဗေဝ သန္တာ”စသော ပုလ္လိင်အရာဝယ် “ဤ၌ တံ သဗ္ဗာဝ သန္တာ (သန္တိယော)”စသော ဖြစ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ထူး၏။ ကြွင်းသမျှ မထူးပါ။

ဆန္ဒသော။ ။ ဆန္ဒသော၌ “ဆန္ဒ”အရ ဆန္ဒ-ရစ် ၂ မျိုးလုံးကို ယူပါ-ဟု သိစေလို၍ “ဆန္ဒေန စေဝ ရုစိယာ စ”ဟု ဖွင့်သည်။ “ဆန္ဒေန စေဝတိ-ပေမေန စေဝ (သိနေဟေန စေဝတိ အတ္ထော)၊ ရုစိယာ စာတိ-ဣစ္ဆာယ စ”ဋီကာ၊ ထိုချစ်ကြိုက်မှုဟူရာ၌ ကာယသံသဂ္ဂရာဂ ဖြင့် မဟုတ်၊ မေထုနရာဂနှင့်ယှဉ်သော ချစ်ကြိုက်ခြင်းတည်း-ဟု သိစေလို၍ “မေထုနရာဂ ပုဋိသံယုတ္တေန”ဟု ဝိသေသနပြုသည်။

ဗလက္ခာရေန-အားကို ပြုခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-အနိုင်အထက်၊ ပင်သိတာယ-ဖျက်ဆီးအပ်သော ရဟန်းမ၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပရိပုဏ္ဏုပသမ္ပဒါ-ပြည့်စုံသော ဥပသမ္ပဒါရှိသော၊ (ဘိက္ခုသံဃာ၊ ဘိက္ခုနီသံဃာ ၂ ဖက်၌ ရဟန်းဖြစ်သော-ဟူလို)၊ ယာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ မနုဿာမနုဿတိရစ္ဆာနဇာတိသုလူဇာတ်၊ လူနှင့်တူသော နတ် ဘီလူးဇာတ်၊ တိရစ္ဆာန်ဇာတ်တို့၌၊ ပုရိသဥာတောဗျဉ္ဇက ပဏ္ဏကာနံ-အထီး၊ ဥာတောဗျည်း၊ ပဏ္ဏာက်တို့တွင်၊ ယဿ ကဿစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ သဇ္ဇိဝဿဝါ-အသက် ရှိသူ၏သော်လည်းကောင်း၊ နိဇ္ဇိဝဿဝါ-

အသက်မရှိသူ၏သော်လည်းကောင်း၊ (အသေကောင်၏သော်လည်းကောင်း)။
[အင်္ဂဇာတဿ၌စပ်] သန္တတဿဝါ-ဖုံးလွှမ်းရစ်အပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အသန္တတဿဝါ-မဖုံးလွှမ်း မရစ်အပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အက္ခာယီ တဿဝါ-ခွေး၊ မြေခွေးတို့သည် မခဲစားအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ယေဘုယျေန-များသောအားဖြင့်၊ အက္ခာယီတဿဝါ-ဖြစ်သော၊ အင်္ဂဇာတဿ-၏၊ (ပဒေသံ၌စပ်)၊ အတ္တနော-၏၊ (မိမိဟူသော ဘိက္ခုနီ၏)၊ ဝစ္စ၊ပေ၊ မုခေသု-ဝစ္စမဂ်၊ ပဿာဝမဂ်၊ ပါးစပ်ဟူကုန်သော၊ တီသု-၃ ပါးသော မဂ်တို့တွင်၊ ယတ္ထ ကတ္ထစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော မဂ်၌၊ သန္တတေဝါ-ဖုံးလွှမ်းရစ်ပတ် သွင်းထားအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အသန္တတေဝါ-မဖုံးလွှမ်း မရစ်ပတ် မသွင်းထားအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ပကတိဝါတေန-ပကတိလေသည်၊ အသံဖုဋ္ဌေ-မတွေ့ထိအပ်သော၊ အလ္လောကာသေ-စိုသောအရပ်၌၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ တိလဖလမတ္တမ္ပိ-နှမ်းတစ်စေ့မျှလည်းဖြစ်သော၊ ပဒေသံ-အရပ်ကို၊ ဆန္ဒသော-ချစ်ကြိုက်သောအားဖြင့်၊ ပဝေသေတိ-သွင်းအံ့၊ ပရေနဝါ-အခြားသူသည်မူလည်း၊ (အင်္ဂဇာတေကို)၊ ပဝေသိယမာနာ-သွင်းအပ်သော်၊ ပဝေသန၊ပေ၊ဥဒ္ဓရဏေသု-သွင်းခြင်း၊ သွင်းပြီးခြင်း၊ ရပ်တန့်ခြင်း၊ နှုတ်ခြင်းတို့တွင်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးကို၊ သာဒယတိ-သာယာအံ့၊ အယံ-ဤရဟန်းမသည်၊ ပါရာဇိကာ-သာသနာတော်မှ ဆုံးရှုံးစေအပ်သူသည်၊ ဝါ-ပါရာဇိကကျသူသည်၊ ဟောတိ၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းကို၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်းကောင်း၊ ဣတော-ဤသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပရေသု-နောက်ဖြစ်ကုန်သော၊ သာဓာရဏသိက္ခာပဒေသုစ-တို့၌ လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တနယာနုသာရေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းသို့ အစဉ်လိုက်သဖြင့်သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ ဝါ-သိပါလေ။ **[သန္တတ၊ အသန္တတ၊ အက္ခာယီတတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဘိက္ခု ပဌမပါရာဇိက အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။]**

၅။ ပဌမပါရာဇိက ပန-ကား၊ အသာဓာရဏေသု-အသာဓာရဏသိက္ခာပုဒ်တို့သိက္ခာပုဒ် တွင်၊ တာဝ - သံဃာဒိသေသံ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ-နံသော) စတုန္ဒ-သော၊ ပါရာဇိကာနံ-ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ပဌမ-ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌၊ အဝဿုတာတိ-ကား၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန- ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့်၊ တိန္ဒာ- စိုစွတ်သည်၊ ကိလိန္ဒာ- စိုစွတ်သည်။

(ဟုတွာ-၍) [သာဒယေယျ၌ စပ်။] ဣတိ အတ္ထော၊ ဒုတိယပဒေဝိ-
 အဝဿုတဿ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-ပင်တည်း၊
 ပုရိသပုဂ္ဂလဿာတိ-ကား၊ ကာယသံသဂ္ဂံ-ကိုယ်ဖြင့် နီးနှောခြင်းသို့၊ သမာပဇ္ဇိတုံ-
 ကောင်းစွာရောက်ခြင်း ၄၁၊ ဝိညုဿ-တတ်သိနားလည်သော၊
 မနဿဇာတိကဿ-လူဇာတ်ရှိသော၊ ပုရိသသင်္ခါတဿ-ယောက်ျားဟု
 ဆိုအပ်သော၊ ပုဂ္ဂလဿ-ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ [အာမသနံ စသည်၌စပ်။] အဓကန္တ-
 ကား၊ အတ္တနော-၏၊ အက္ခကာနံ-ညှပ်ရိုး ၂ ဖက်တို့၏၊ အဓော-
 အောက်၌လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလန္တိ-ကား၊ ဇာဏုမဏ္ဍလာနံ-
 ပုဆစ်ဦးဝန်းတို့၏၊ ဥပရိ-အထက်၌လည်းကောင်း၊ [အာမသနံ စသည်၌စပ်။]
 စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဥပ္ပကပ္ပရမ္ပိ-တတောင်ဆစ်၏ အထက်ကိုလည်း၊
 [ဒုတိယမဟာသန္နိတော-လက်ကောက်ဝတ်အဆက်ကို ထောက်၍ ၂ ခုမြောက်
 အဆက်မှ၊ ဥဒ္ဓံ] ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလေနဝ-ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလသဒ္ဓါဖြင့်ပင်၊ သင်္ဂဟိတံ-
 သိမ်းယူအပ်၏။

အာမသနန္တိ-ကား၊ အာမဇ္ဇနံ-ပြင်းစွာပွတ်တိုက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဖုဋ္ဌော
 ကာသံ-ထိအပ်သော အရပ်ကို၊ အနတိက္ကမိတွာ-မကျော်လွန်မှု၍၊ တတ္ထေဝ-ထို
 ထိအပ်သောအရပ်၌ပင်လျှင်၊ သံယဇ္ဇနံ-ပြင်းစွာထိခတ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊
 [အာမဇ္ဇနံကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ပရာမသနန္တိ-ကား၊ ဣတော စိတော စ-ဤမှ
 ဤမှ လည်း၊ ဝါ-ထိုမှ ဤမှလည်း၊ သဗ္ဗရဏံ-
 လှည့်လည်ရွေ့လျားခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ [ဟတ္ထဿ ဝါ ကာယဿ ဝါ တိရိယံ
 ဣတော စိတော စ သဗ္ဗရဏံ-လက်၏ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်၏ဖြစ်စေ ဖိလာရွှေ့ခြင်း၊]
 ဂဟဏန္တိ-ကား၊ ဂဟိတမတ္တံ-ကိုင်အပ်ကာမျှကို လည်းကောင်း၊ ဆုပနန္တိ-ကား၊
 အသံယဇ္ဇေတွာ-ပြင်းစွာ မထိခတ်မှု၍၊ ဖုဋ္ဌမတ္တံ-ထိအပ်ကာမျှကိုလည်းကောင်း၊
 ပဋိပိဋနန္တိ-ကား၊ အင်္ဂေ-အင်္ဂါတို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ နိပိဋနံ-
 ညှစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ သာဒယေယျာတိ-ကား၊ ယာ ဘိက္ခုနီ-အကြင်
 ရဟန်းမသည်၊ အတ္တနော-၏၊ ယထာပရိစ္ဆန္နေ-အကြင် အကြင် ပိုင်းခြား
 အပ်ပြီးသော၊ ကာယေ-ကိုယ်၌၊ ပုရိသဿ-၏၊ ဧတံ အာမသနာဒိ-ဤသုံးသပ်ခြင်း
 အစရှိသည်ကို၊ သာဒယတိ-သာယာ၏၊ သယံဝါ-မိမိသည်သော်လည်း၊ ဝါ-မိမိက
 သော်လည်း၊ တေန ကာယေန-ထိုပိုင်းခြားအပ်သော ကိုယ်ဖြင့်၊ ပုရိသဿ-၏၊
 ယံကိဉ္စိ-သော၊ ကာယပုဒေသံ-ကိုယ်အရပ်ကို၊ သာဒယမာနာ-သာယာလျက်၊
 ဆုပတိ-တို့ထိ၏၊ အယံ-ဤရဟန်းမသည်၊ ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလိကာ နာမ-ဥပ္ပဇာဏု
 မဏ္ဍလိကာ မည်သော၊ ပါရာဇိကာ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အယံ-
 ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ၌၊ သင်္ခေပေါ-တည်း။

ပန-ကား၊ နိဒါနံ ပုဂ္ဂလံ ဝတ္ထန္တိအာဒိကေ-နိဒါနံ ပုဂ္ဂလံ ဝတ္ထု အစရှိသော၊
 ဝိတ္ထာရဝိနိစ္ဆယေ-အကျယ်အဆုံးအဖြတ်၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗာနေဝ-အလုံးစုံ
 သော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်ပင်၊ အသာဓာရဏပညတ္တိယော-အသာဓာရဏပညတ်

တို့သည်၊ ဟောန္တိ-နိဇ္ဇိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣတော-ဤသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ သန္တိ-ထင်ရှားရှိသော၊ အနုပညတ္တိ-အနုပညတ်ကို၊ ဝတ္တာ-ဆိုပြီး၍၊ သာဓာရဏပညတ္တိတိဝါ-သာဓာရဏပညတ္တိဟူ၍လည်းကောင်း၊ အသာဓာရဏပညတ္တိတိဝါ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ န ဝက္ခာမ-မဆိုကုန်တော့အံ့၊ [ယခု ဖွင့်အပ်လတ္တံ့၊ သိက္ခာပုဒ်အားလုံးပင် အသာဓာရဏပညတ္တိချည်း ဖြစ်သောကြောင့် သာဓာရဏပညတ်အခွဲကို မဆိုတော့အံ့၊ အနုပညတ်တော်ပါသော သိက္ခာပုဒ်၌ “ဤကား အနုပညတ်”ဟု အနုပညတ်တော်မျှကိုသာ ဆိုတော့မည်-ဟူလို၊] အာဏတ္တိယံ-အာဏတ္တိကို ခွဲပြရာ၌၊ ယတ္ထ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်၌၊ အာဏတ္တိ-အာဏတ္တိသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တတ္ထ-ထိုသိက္ခာပုဒ်၌၊ ကိဉ္စိ-ဘာကိုမျှ၊ အဝတ္တာ-မဆိုမူ၍၊ [အနာဏတ္တိကံ ဟု မဆိုတော့ဘဲ-ဟူလို၊] ယတ္ထ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်၌၊ (အာဏတ္တိ-သည်၊) အတ္ထိ-၏၊ တတ္ထေဝ-ထိုသိက္ခာပုဒ်၌သာ၊ ဝက္ခာမ-ဆိုကုန်အံ့၊ ဝိပတ္တိ ဝိစာရဏာ-ဝိပတ္တိကို စိစစ်ခြင်းကို၊ ဝုတ္တာယေဝ-သာ။ [ပဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်၌ စိစစ်၍ ပြဆိုခဲ့ပြီ။]

ပန-ကား၊ အဝသေသံ-ကြွင်းသော အဆုံးအဖြတ် စကားရပ်ကို၊ [ပညတ္တိ၊ အာဏတ္တိ၊ ဝိပတ္တိမှ ကြွင်းသော အဆုံးအဖြတ်စကားကို၊] သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝတ္ထုပ္ပံ-ဆိုထိုက်၏၊ [ထိုသို့ ဆိုထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊] တယိဒံ-ထိုကြွင်းသော အဆုံးအဖြတ်စကားရပ်ကို၊ (မယာ-သည်၊) ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဝါ-ဆိုဦးအံ့၊ တာဝ-နောက်နောက်သိက္ခာပုဒ်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ ဣဒံ သိက္ခာပဒ်-ကို၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ သုန္နရီနန္ဒ-သုန္နရီနန္ဒာကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ကာယသံသဝ္ဂံ-ကိုယ်ဖြင့် နှီးနှောခြင်းသို့၊ သမာပဇ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ-ရောက်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဧကတော-တစ်ဖက်သော ဘိက္ခုနီ၏၊ အဝဿုတေ-ကာယသံသဝ္ဂရာဂဖြင့် စိုစွတ်ခြင်းသည်၊ (သတိ-သော်၊) ယထာပရိစ္ဆိန္နန္တေန-အကြင်အကြင် ပိုင်းခြားအပ် ပြီးသော၊ ကာယေန-ဖြင့်၊ ပုရိသဿ-၏၊ ကာယံ-ကိုယ် ကိုလည်းကောင်း၊ [အာမသန္တိယာ၌စပ်၊] ဥဘတော-၂ဖက်သောယောက်ျား၊ ဘိက္ခုနီ၏၊ အဝဿုတေ-သည်၊ (သတိပရိပြန်သော်လည်း၊) ကာယေန-ဖြင့်၊ ကာယပဋိဗဒ္ဓံ-ကိုယ်နှင့် စပ်သော ဝတ္ထုကိုလည်းကောင်း၊ ယထာပရိစ္ဆိန္နကာယပဋိဗဒ္ဓေန ဝါ-အကြင် အကြင်

ဧကတော အဝဿုတေ။ ။ဘိက္ခုနီယာ အဝဿဝေ ၊ပေ၊ ကိဉ္စာပိ ဧကတောတိ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ၊ တထာပိ-ဧကတောဟု သာမညဆိုအပ်သော်လည်း၊ ဘိက္ခုနီယာ ဧဝ အဝဿုတေ သတိ အယံ အာပတ္တိဘေဒေါ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗျော။

ယထာပရိစ္ဆိန္နန္တေန ကာယေန။ ။အက္ခေက၊ ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလကို “ယထာပရိစ္ဆိန္နကာယ” ဟု ဆိုသည်၊ အဝသေသကာယဟူသည် ယထာပရိစ္ဆိန္နကာယမှကြွင်းသော ဥပ္ပက္ခက(ညှပ်ရိုးမှ အထက်) အဓောဇာဏုမဏ္ဍလ (ပုဆစ်ဒူးမှအောက်) အဓောကပ္ပရ (တတောင်ဆစ်အောက်) ကာယတည်း။

ပိုင်းခြားအပ်သော ကိုယ်နှင့်စပ်သော ဝတ္ထုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အဝသေသ
ကာယေနဝါ-ကြွင်းသောကိုယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုယောက်ျား၏၊
ကာယံ- ကိုယ်ကိုလည်းကောင်း၊ အာမသန္တိယာ- သုံးသပ်သော ရဟန်းမ၏၊
ထုလ္လစ္စယံ-သည်၊ (ဟောတိ-၏) ယက္ခပေတပဏ္ဍကတိရစ္ဆာနဂတမနုဿဝိဂ္ဂဟာနံ-
ဘီလူး၊ ပြိတ္တာ၊ ပဏ္ဍုက်၊ လူယောင်ဆောင်သော တိရစ္ဆာန်တို့၏၊ ဥဘတော-
နှစ်ဖက်လုံး၏၊ အဝဿုတေ-သည်၊ (သတိ-သော်)၊ ယထာပရိစ္ဆိန္ဒေန-သော၊
ကာယေန-ဖြင့်၊ ကာယံ-ကို၊ အာမသန္တိယာပိ-သုံးသပ်သော ရဟန်းမ၏လည်း၊
ထုလ္လစ္စယံ ဟောတိ။

ပန-ကား၊ ပုရိသဿ-၏၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေါ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂသည်၊ သစေ
နတ္ထိ-အကယ်၍ မရှိအံ့၊ (ဧဝံသတိ) [မေထုနရာဂ၊ ဂေဟသ္မိတပေမစိတ်၊
သိုမဟုတ် သုဒ္ဓစိတ်ရှိသော်-ဟူလို၊] ပါရာဇိကခေတ္တေပိ-ပါရာဇိကခေတ်၌သော်မှ
လည်း၊ ထုလ္လစ္စယမေဝ-သာ၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ အဝသေသေ-ကြွင်းသော၊
ကာယပဋိဗဒ္ဓေန ကာယပဋိဗဒ္ဓါဒိဘေဒေ-ကာယပဋိဗဒ္ဓေန ကာယပဋိဗဒ္ဓ အစရှိ
သော အပြားရှိသောဝတ္ထု၌လည်းကောင်း၊ မေထုနရာဂဂေဟသ္မိတပေမေသုစ-
မေထုနရာဂဂေဟသ္မိတပေမတို့၌လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံတို့၌၊ ဒုက္ကဋ်
ဟောတိ၊ အသန္တိစ္စ-သညာနှင့်တကွ မစေ့ဆော်မှု၍၊ (အာမသန္တိယာ-သုံးသပ်သော
ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) အသတိယာ-သတိ မရှိသည် ဖြစ်၍၊ ဝါ-အမှတ်တမဲ့၊
(အာမသန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အဇာနန္တိယာ-မသိသည်ဖြစ်၍၊ (အာမသန္တိယာ-
၏လည်းကောင်း၊) အသာဒယန္တိယာ-ယောက်ျား၏သုံးသပ်ခြင်းကို မသာယာသော
ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗတ္တကာဒိနံ-နံ၍၊ (အာမသန္တိစ္စ-သုံးသပ်ကုန်သော
ရဟန်းမတို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ ဟောတိ၊ အင်္ဂါနိ-
အင်္ဂါတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သမုဋ္ဌာနာဒိနိစ္စ-သမုဋ္ဌာန်
အစရှိသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခေ-၌၊ ကာယသံသဂ္ဂေ-
ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-နံ၏၊ ဣတိ-
အပြီးတည်း။ ။ ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၆။ ဆဋ္ဌပါရာဇိက ဒုတိယေ-၌၊ ဂဏဿာတိ-ကား၊ အညာသံ-အခြားကုန်
သိက္ခာပုဒ် သော၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့အား၊ (န အာရောစေယျ၌စပ်) ဌိတာ
တိ-ကား၊ သလိင်္ဂေ-မိမိအသွင်၌၊ (ဘိက္ခုနီအသွင်၌-ဟူလို၊)
ဌိတာ-တည်သည် မူလည်း၊ (အဿ-ရာ၏) စုတာတိ-ကား၊ ကာလင်္ကံ တာ-
သေသည် မူလည်း၊ (အဿ)၊ နာသိတာတိ-ကား၊ လိင်္ဂနာသနာယ-အသွင်ကို
ဖျက်ခြင်းဖြင့်၊

အသန္တိစ္စ စသည်။ ။ ချော်၍ ကိုင်မိသည်ကို “အသန္တိစ္စ”ဟုလည်းကောင်း၊ အခြား၌
နှလုံးသွင်းရင်း ကိုင်မိသည်ကို “အသတိယာ”ဟုလည်းကောင်း၊ ယောက်ျားမှန်း မိန်းမမှန်း
မသိဘဲ ကိုင်မိသည်ကို “အသာဒယန္တိယာ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။

သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ နဌာဝါ-ဖျက်အပ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ အညေဟိ-အခြားသူ တို့သည်၊ နာသိတာဝါ-ပျက်စေအပ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ (အဿ)၊ အဝဿ တာတိ-ကား၊ တိတ္ထာယတနံ-တိတ္ထိဘောင်သို့၊ သင်္ကန္တာ-ပြောင်းရွှေ့သည်မူလည်း၊ (အဿ)၊ ပုဗ္ဗေဝါဟံ၊ ပေ၊ အညာသိန္နိ-သိဟူသော၊ က္ကုဒ်-ဤစကားသည်၊ အဿာ-ထိုဖုံးထားသော ရဟန်းမ၏၊ ဝစနကာလဒဿနံ-ပြောဆိုရာအခါကို ပြကြောင်း စကားတည်း၊ (အာပတ်ကား “ဖုံးထားတော့မည်”ဟု ဆုံးဖြတ်စဉ်ကပင် သင့်ခဲ့ပြီဟု ပြလို၍ “သလိင်္ဂေ ဌိတာယ ပန”စသည် မိန့်) ပန-စင်စစ်ကား၊ သလိင်္ဂေ-မိမိ အသွင်၌၊ ဌိတာယ-တည်သော ဘိက္ခုနီ၏၊ ပါရာဇိကဘာဝံ-ပါရာဇိက ကျသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ-၍၊ ဝါ-လျက်၊ ဒါနိ-၌၊ နံ-ထိုအကြောင်းကို၊ ကဿစိ-တစ်စုံ တစ်ယောက်အား၊ န အာရောစေဿာမိ-မပြောတော့အံ့၊ က္ကတိ-သို့၊ ဓုရေ-လုံ့လ ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေယေဝ-ချအပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်သော်သာ၊ အယံ-ဤဘိက္ခုနီသည်၊ ဝဇ္ဇပဋိစ္ဆာဒိကာ နာမ-မည်သော၊ ပါရာဇိကာ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ က္ကတိ-အသာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။

(က္ကဒံ သိက္ခာပဒံ) သာဝတ္ထိယံ၊ ထုလ္လနန္တံ-ထုလ္လနန္တာကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ နေဝ အတ္တနာ၊ ပေ၊ ဝတ္ထုသ္မိ-ကိုယ်တိုင်လည်း မစောဒနာ၊ ဂိုဏ်းအားလည်း မလျှောက်ထားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသောအစီအရင်ကို၊ သပါဏကဝဂ္ဂမ္ပိ-၌၊ ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိပဋိစ္ဆာဒနသိက္ခာပဒေ-ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိပဋိစ္ဆာဒနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထိုက်၏၊ ဟိ-စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ တတြ-ထိုဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိပဋိစ္ဆာဒနသိက္ခာပုဒ်၌၊

ဋီကာအဓိပ္ပာယ်ကြွင်း။ ။သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၌ “ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ အဇ္ဈာပန္နံ”ဝယ် “ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ”အရ ဘိက္ခုနီအတွက်သက်သက် ၄ ပါး၊ ဘိက္ခုနှင့် ဆက်ဆံသော ပါရာဇိက ၄ ပါး၊ ပေါင်း ၈ ပါးလုံးကို ယူ။

မေးဖွယ်။ ။ယခုမှ ဘိက္ခုနီဒုတိယပါရာဇိကကို ပညတ်ခြင်း ဖြစ်ရကား သာဓာရဏ ၄ ပါးနှင့် ပေါင်းလျှင် ၅ ပါးသာ ပညတ်ပြီးရှိသေးသည် မဟုတ်လော၊ အဘယ့်ကြောင့် ၈ ပါး လုံးကို ယူနိုင်သနည်း-ဟု မေးဖွယ် ရှိ၏၊ အဖြေကား- ဤပါရာဇိကကို ပညတ်တော်မူစဉ် နောက်ဆုံးမှ ပညတ်တော်မူအပ်၏၊ သံဂါယနာတင်သောအခါကျမှ ပဌမပါရာဇိကနှင့် အစုံ ဖြစ်သောကြောင့် (ပဌမပါရာဇိကအဖြစ်ကို ဖုံးလွှမ်းမှုဝတ္ထုကြောင့် ပညတ်တော်မူရကား အစုံ ဖြစ်အောင်) ဤဒုတိယနေရာ၌ သံဂါယနာတင်တော်မူကြသည်၊ ထို့ကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်၌ “ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ”အရ ပါရာဇိက ၈ ပါးလုံးကို ယူနိုင်သည်။

မှတ်ချက်။ ။“ဖုံးလွှမ်းအပ်သော ပါရာဇိကကို ၈ ပါးသော ပါရာဇိကတို့တွင် တစ်ပါးပါး” ဟု ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီ၌ ဟောတော်မူသောကြောင့် ဝဇ္ဇပဋိစ္ဆာဒိကာပါရာဇိကဖုံးထားသော ဘိက္ခုနီလည်း ဝဇ္ဇပဋိစ္ဆာဒိကာပါရာဇိကအာပတ်သင့်၏-ဟု မှတ်ပါ။

ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ-၏)။ ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)။ ဣတိ အယ မေဝ-ဤဆိုအပ်ပြီးသည်သာ၊ ဝိသေသော၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းကို၊ တာဒိသမေဝ-ထိုသိက္ခာပုဒ်၌ကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာတည်း။ ဣတိ-တည်း။ ။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ် (သမတ္တံ)။

ဒုက္ခဝေဒနံ။ ။ သပါဏကဝဂ် ဒုဋ္ဌလ္လာပတ္တိပဋိစ္စာဒနသိက္ခာပုဒ်နှင့် အလားတူဟု ဆိုသောကြောင့် “ဤသိက္ခာပုဒ်လည်း ဒုက္ခဝေဒနာ ရှိ၏”ဟု သိသာ၏။ သို့ဖြစ်လျှင် မိမိချစ်သူ၏ အပြစ်ကို ဖုံးထားခြင်းသည် (လောဘမူစိတ်ဖြစ်ရကား) သုခ-ဥပေက္ခာဝေဒနာ တစ်ပါးပါးသာ ရှိသင့်သည် မဟုတ်လော-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား-မဖုံးမိ ရှေ့အဖို့၌သာ လောဘမူစိတ် (ချစ်စိတ်)ဖြစ်၏။ ဖုံးသောအခါ၌ကား “မဖုံးရ”ဟူသော ပညတ်တော်ကို ကျူးကျော်သော ဒေါသစိတ် ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခဝေဒနာ ရှိ၏-ဟု သိရသည်။

၇။ သတ္တမပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ ဥက္ခိတ္တန္တိ-ကား၊ အာပတ္တိယာ-အာပတ်ကို၊ အဒဿနာဒိသု-မရှုခြင်း၊ အစရှိသည်တို့ကြောင့်၊ ဥက္ခိတ္တံ-နှင့်ထုတ်အပ်ပြီးသော၊ ဓမ္မေနာတိ-ကား၊ ဘူတေန-ဟုတ်မှန်သော၊ ဝတ္ထုနာ-ဝတ္ထုဖြင့်၊ ဝိနယေနာတိ-ကား၊ စောဒေတွာ-စောဒနာ၍လည်းကောင်း၊ သာရေတွာ-အပြစ်ကို အမှတ်ရစေ၍လည်းကောင်း၊ သတ္ထုသာသနေနာတိ-ကား၊ ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ စောဒေတွာ-၍လည်းကောင်း၊ သာရေတွာ-၍လည်းကောင်း၊ ကရဏမေဝ-ပြုခြင်းသည်ပင်၊ [ဥ တ်ထားခြင်း၊ ကမ္မဝါစာ ရွတ်ခြင်းသည်ပင်၊ ကရဏန္တိ ဥတ္တိဌပနဉ္စေဝ အနုဿာဝနာဝစနဉ္စ။] သတ္ထုသာသနံ နာမ-သတ္ထုသာသန မည်၏၊ အနာဒရန္တိ-ကား၊ ယေန သံယေန-သည်၊ ဥက္ခေပနီယကမ္မံ-ဥက္ခေပနီယကံကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ တသ္မိဝါ-ထိုသံဃာအားလုံး၌ သော်လည်းကောင်း၊ တတ္ထ-ထိုသံဃာ၌၊ ပရိယာပန္နဂဏေဝါ-အကျုံးဝင်သော ဂိုဏ်း၌သော်လည်းကောင်း၊ ဧကပုဂ္ဂလေဝါ-တစ်ပါးတည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၌သော် လည်းကောင်း၊ တသ္မိ-ကမ္မေဝါ-ထိုဥက္ခေပနီယကံ၌သော်လည်းကောင်း၊ အာဒရ ဝိရဟိတံ-လေးစားခြင်းမှကင်းသော၊ [ဤအဖွင့်ဖြင့် “ပုဂ္ဂလ၌လည်းကောင်း၊ ကံဟူသော ဓမ္မ၌လည်းကောင်း ရှိသေလေးစားခြင်း မရှိ”ဟု ပြသည်၊] သမ္မာဝတ္ထနာယ-ကောင်းစွာ ကျင့်ခြင်းဖြင့်၊ အဝတ္ထမာနံ-မကျင့်သော၊ ဣတိ(အယံ)-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ အတ္ထော-အဓိပ္ပာယ်နက်တည်း၊ [အဓိပ္ပာယ်တ္ထော ဝုတ္ထော၊ အနာဒရံ၏ အဓိပ္ပာယ်-ဟူလို၊] အပ္ပဋိကာရန္တိ-ကား၊ ပဋိကာရရဟိတံ-ကုစားခြင်းမှ ကင်းသော၊ အနောသာရိတံ-သံဃာ့ဘောင်သို့ မသွင်းအပ်သေးသော၊ ဣတိ(အယံ)-ကား၊ အတ္ထော-တည်း၊ အကတသဟာယန္တိ-ကား၊ ဧကကမ္မာဒိကေ-ဧကကမ္မအစရှိသော၊ [အာဒိဖြင့် ဧကုဒ္ဒေသ၊ သမသိက္ခာတို့ကိုယူ၊] သံဝါသေ-သံဝါသ၌၊ သဟ-အတူတကွ၊

အယနဘာဝေန-ဖြစ်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သမာနသံဝါသကာ-
တူသော သံဝါသရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သဟာယာ နာမ-သဟာယတို့
မည်၏။

ပန-ဆက်၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏၊ သော သံဝါသော-ထိုသံဝါသသည်၊
တေဟိ-ထိုရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တေန-ထိုရဟန်းသည်၊ တေ-ထို
ရဟန်းတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ သဟာယာ-မိမိ၏အဖော်တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ကတာ-
ပြုအပ်ကုန်သည်၊ န ဟောန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊
အကတသဟာယော နာမ-အကတသဟာယ မည်၏၊ [သဟ အယနဘာဝေနကို
ကြည့်၍ “သဟ အယန္တိ ပဝတ္တန္တိတိ သဟာယာ”ဟု ပြု၊ အကတာ+သဟာယာ
ယေနာတိ အကတသဟာယော=မပြုအပ်သော အဖော်ရှိသူ၊ ဝါ-အဖော်မပြု
အပ်သူ၊] အကတသဟာယံ-မပြုအပ်သော အဖော်ရှိသော၊ သမာနသံဝါသက
ဘာဝံ-တူသော သံဝါသရှိသူ၏အဖြစ်သို့၊ အနုပဂတံ-မကပ်ရောက်သော၊ တံ-
ထိုရဟန်းသို့၊ ဣတိ(အယံ)-ကား၊ အတ္ထော-တည်း၊ တမနုဝတ္ထေယျာတိ-ကား၊
ဥက္ခိတ္တံ-အပ်သော၊ ဥက္ခိတ္တကဘာဝေယေဝ-နှင့်ထုတ်အပ်သူ၏အဖြစ်၌ပင်၊ ဌိတံ-
တည်သော၊ တံဘိက္ခု-သို့၊ ယာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊
ယံဒိဌိကော-အကြင် အယူရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ တာယ ဒိဌိယာ-ထိုအယူကို၊
ဂဟဏ ဘာဝေန-ယူသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ အနုဝတ္ထေယျ-အစဉ်လိုက်အံ့၊
[ထိုရဟန်း၏ နောက်က လိုက်ခြင်းကို မဆိုလို၊ ထိုရဟန်း၏ ယူအပ်သော အယူကို
လိုက်၍ ယူခြင်းကို “အနုဝတ္ထန”ဟု ဆိုသည်၊] သာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ဝါ-ကို၊
ဘိက္ခုနီဟိ-တို့သည်၊ သံဃဘေဒသိက္ခာပဒါဒိသု-သံဃဘေဒသိက္ခာပုဒ်
အစရှိသည်တို့၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ ဝိသု-အသီးအခြားလည်းကောင်း၊ သံဃမဇ္ဈေ-
သံဃာ့အလယ်၌ လည်းကောင်း၊ ဝုစ္စမာနာ-ပြောဆိုအပ်ပါလျက်၊ တံ ဝတ္ထိ-
ထိုဝတ္ထုကို၊ ဝါ-ထိုအယူ ကို၊ အပ္ပမ္ပိနိသဇ္ဇန္တိ-မစွန့်လတ်သော်၊
သမနုဘာသနကမ္မပရိယောသာနေ-သမနု ဘာသနကံ၏ အဆုံး၌၊
ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တိကာ နာမ-ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တိကာ မည်သော၊ ပါရာဇိကာ-သည်၊ ဝါ-
သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-တည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တနုဝတ္ထုသ္မိ-နှင့်ထုတ်အပ်သော ရဟန်းသို့
လိုက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ဥတ္တိယာ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်
ဟောတိ၊ ဒွိဟိ-ကုန်သော၊ ကမ္မဝါစာဟိ-တို့ကြောင့်၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ထုလ္လစ္စယာ-
တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ယဿာ နက္ခမတိ သာ ဘာသေယျာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊
ယုကာရ ပတ္တာယ-ယ အက္ခရာသို့ ရောက်သော၊ တတိယကမ္မဝါစာယ-ကြောင့်၊
ပါရာဇိကံ-သည်၊ (ဟောတိ-၏)၊ အဓမ္မကမ္မေ-၌၊ တိကဒုက္ကဋ် ဟောတိ၊ သေသံ-
ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ သံဃဘေဒသိက္ခာပဒါဒိသု-တို့၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-
သာ၊ ဝေဒိတဗွံ-၏။ ။တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၈။ အဋ္ဌမပါရာဇိက စတုတ္ထေ - ဌှိ၊ အဝဿုတတိ - ကား၊
 လောကဿာဒမိတ္တ သိက္ခာပုဒ် သန္တ ၀ ၀ သေန -
 လူအပေါင်းသည် သာယာအပ်သော
 မိတ်ဆွေဖွဲ့ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန-ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့်၊
 တိန္ဒာ-စိုစွတ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍) ဟိ-မှန်၊ အယမေဝ အတ္ထော-ဤအနက်ကိုပင်၊
 သီဟဋ္ဌမာတိကာဌကထာယံ-သီဟိုဠ် မာတိကာ အဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တော-ပြီ၊ ပန-
 ဆက်၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ-၌၊ အဿ-ထိုအနက် ကို၊ ဝိစာရဏာ-စိစစ်ခြင်းကို၊
 ကတာ-ပြီ၊ [ကာယသံသဂ္ဂကို ဆိုလိုကြောင်း စိစစ် ထားပြီ-ဟူလို၊]
 ဒုတိယပဒေဝိ-အဝဿုတဿဟူသော ဒုတိယပုဒ်၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-
 တည်း၊ ပန-ကား၊ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏံဝါတိအာဒိသု-ပုရိသ ပုဂ္ဂလဿ
 ဟတ္ထဂ္ဂဟဏံဝါ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊
 ပုရိသပုဂ္ဂလေန-ယောက်ျားပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ ယံ ဂဟဏံ-အကြင်
 ကိုင်ခြင်းကို၊ ကတံ-ပြီ၊ တံ-ထိုကိုင်ခြင်းကို၊ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ ဟတ္ထဂ္ဂဏန္တိ-ပုရိသ
 ပုဂ္ဂလဿ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏံဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [ဤအဖွင့်ဖြင့် ပုရိသပုဂ္ဂလဿကို ဟတ္ထ၌
 မစပ်ဘဲ “ဂဟဏံ”၌စပ်ပါဟု သိစေသည်၊] သဃာမိကဏ္ဍဂ္ဂဟဏေဝိ-သဃာမိ
 ကဏ္ဍဂ္ဂဟဏ၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း၊ စ-ဆက်၊ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏန္တိ ဧတ္ထ-
 ဟတ္ထဂ္ဂဟဏံဟူသော ဤပါဠိ၌ ယဿ ကဿစိ-သော၊ အပါရာဇိကက္ခေတ္တဘူတ
 သ-ပါရာဇိကဓေတ မဟုတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ အင်္ဂဿ-အင်္ဂါကို၊ ဂဟဏံ-
 ကိုင်ခြင်းသည်၊ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏံ-ဟတ္ထဂ္ဂဟဏ မည်၏၊ ယဿ ကဿစိ-သော၊
 နိဝတ္ထဿ ဝါ-ဝတ်အပ်သော သင်းပိုင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပါရုတဿဝါ-
 ရန်းအပ်သော ဧကသီသင်္ကန်းကြီးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဂဟဏံ-ကိုင်ခြင်းသည်၊
 သဃာမိကဏ္ဍဂ္ဂဟဏံ-သဃာမိကဏ္ဍဂ္ဂဟဏ မည်၏။ [ဟတ္ထသဃာမိတို့သည်
 ဥပလက္ခဏနည်းတည်း၊ ဟတ္ထဖြင့် ပါရာဇိကဓေတမဟုတ်သာ အရပ်အားလုံးကို
 ယူ၍၊ သဃာမိဖြင့် သင်းပိုင် ဧကသီ စသော အဝတ်အားလုံးကို ယူပါ-ဟူလို၊]

သန္တိဋ္ဌေယျ ဝါတိ အာဒိသု-ဝါ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ [ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော
 လှမ်းစပ်၊] ကာယသံသဂ္ဂသင်္ခါတဿ-ကာယသံသဂ္ဂဟု ဆိုအပ်သော၊ အသဒ္ဓမ္မ
 သ-မသူတော်တို့၏အကျင့်ကို၊ ပဋိသေဝနတ္ထာယ-မှီဝဲခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပုရိသဿ-
 ၏၊ ဟတ္ထပါသေ-ဟတ္ထပါသ်၌၊ သန္တိဋ္ဌေယျဝါ-အတူတကွမူလည်း တည်အံ့၊ တတ္ထ-

လောကဿာဒမိတ္တ သန္တဝံ။ ။လက်ဆွဲခြင်း၊ အဝတ်ကို ကိုင်ခြင်း၊ အနီး၌
 ရပ်နေခြင်းစသော ကိစ္စများသည် မိတ်ဆွေဖွဲ့ခြင်း၊ မိတ်ဆွေဖြစ်ပြီးသူတို့၏ အပြုအမူတည်း၊
 ယခုကာလ၌ လက်ဆွဲ၍ နှုတ်ဆက်ကြပုံမျိုးပင် ဖြစ်၏၊ [လောကေန-လူအများသည်၊
 အဿဒေါ-သာယာအပ် သည်တည်း၊ လောကဿာဒေါ၊
 လောကဿာဒသင်္ခါတော+မိတ္တသန္တဝေါ လောကဿာဒမိတ္တ သန္တဝေါ၊]
 ဤ၌ “သီဟဋ္ဌမာတိကာဌကထာယံ”အရ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ဒွေမာတိကာအဋ္ဌကထာ
 ရှိကြောင်း သိရ၏။

ထိုဟတ္ထပါသ်၌၊ ငွီတာ-တည်လျက်၊ သလ္လပေယျဝါ-အတူတကွမူလည်း စကား
 ပြောအံ့၊ ပုရိသေန-သည်၊ ဣတ္ထန္နာမံ-သော၊ ဌာနံ-အရပ်သို့၊ အာဂစ္ဆ-လာခဲ့ပါ
 လော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တာ-ပြောဆိုအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တံ သင်္ကေတံ ဝါ-ထို
 ချိန်းချက်အပ်သော အရပ်သို့မူလည်း၊ ဂစ္ဆေယျ-သွားအံ့၊ တဿ ပုရိသဿ-ထို
 ယောက်ျား၏၊ အဗ္ဘာဂမနံဝါ-ရှေးရှုလာခြင်းကိုမူလည်း၊ သာဒယေယျ-သာယာအံ့၊
 ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ဝတ္ထုဖြင့်၊ ပဋိစ္စန္ဒံ-ဖူးကွယ်အပ်သော၊
 ဩကာသံဝါ-အရပ်သို့မူလည်း၊ ပဝိသေယျ-ဝင်အံ့၊ ပုရိသဿ-၏၊ ဟတ္ထပါသေ-
 ၌၊ ဌာတွာ-တည်၍၊ ကာယံဝါ-ကိုယ်ကိုမူလည်း၊ ဥပသံဟရေယျ-အနီးသို့ ဆောင်အံ့၊
 ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဌဗ္ဗော-၏။

အယမ္ပိ ပါရာဇိကာတိ-ကား၊ ပုရိမာယော-ရှေး၌ ဖြစ်ကုန်သော ရဟန်းမတို့
 သည်၊ (ပါရာဇိကာယော-သာသနာတော်မှ ဆုံးရှုံးစေအပ်သူတို့သည်၊ ဝါ-ပါရာဇိက
 ကျသူတို့သည်၊ ဟောန္တိ) ယထာ-ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ အယမ္ပိ ဘိက္ခုနီ-
 သည်လည်း၊ ကာယသံသဂ္ဂသင်္ခါတဿ-သော၊ ဧတဿ အသဒ္ဓမ္မဿ-၍
 မသူတော်တို့၏အကျင့်ကို၊ ပဋိသေဝနတ္ထာယ-ငှာ၊ ဧတာနိ အဌဝတ္ထုနိ-၍ ၈ ပါး
 သော ဝတ္ထုတို့ကို၊ ပဋိပါဋိယာဝါ-အစဉ်အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပဋိပါဋိယာ
 ဝါ-အစဉ်မဟုတ်သောအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ (ပြည့်စေ
 ခြင်းကြောင့်)၊ အဌဝတ္ထုကာ နာမ-အဌဝတ္ထုကာ မည်သော၊ ပါရာဇိကာ-သည်၊
 ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-တည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ-ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ မည်ကုန်သော၊
 ဘိက္ခုနီယော-ရဟန်းမတို့ကို၊ အာရဗ္ဘ-၍၊ အဌမံ-ရှစ်ခုမြောက်သော၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထု
 ကို၊ ပရိပူရဏဝတ္ထုသ္မိ-ပြည့်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ [ကာရိတံ
 အကျေ ကြံ၊] ပညတ္တံ-ပြီ၊ သင်္ကေတဂမနေ-ချိန်းချက်အပ်သော အရပ်သို့
 သွားခြင်းကြောင့်၊ ပဒေ ပဒေ-၌၊ ဒုက္ကမံ (ဟောတိ)၊ ပုရိသဿ-ချိန်းချက်သော
 ယောက်ျား၏၊ ဟတ္ထ ပါသံ-ဟတ္ထပါသ်သို့၊ ဩက္ကန္တမတ္တေ-သက်ရောက်အပ်ကာမျှ
 ဖြစ်လတ်သော်၊ ထုလ္လစ္စယံ ဟောတိ၊ ပုရိသဿ-၏၊ အဗ္ဘာဂမနံ-ရှေးရှုလာခြင်းကို၊
 သာဒယမာနေပိ-သာယာခြင်းကြောင့် လည်း၊ ဒုက္ကမံ (ဟောတိ)၊
 ဟတ္ထပါသောက္ကမနေ-ဟတ္ထပါသ်သို့ သက်ရောက်ခြင်းကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယံ ဟောတိ၊
 သေသေသု-ကြွင်းသောဝတ္ထုတို့တွင်၊ ဧကေကသ္မိ-တစ်ပါးပါးသော ဝတ္ထုကြောင့်၊
 ထုလ္လစ္စယမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ အဌမေ-ရှစ်ခုမြောက်ဝတ္ထုသည်၊ ပရိပူရဏေ-
 ပြည့်လတ်သော်၊ ပါရာဇိကာ-သည်၊

အဌဝတ္ထုနိ ပူရေတွာ။ ။ဤ ၈ ပါးကို ဟတ္ထဂ္ဂဟဏ၊ သင်္ဃာဋိကတ္ထဂ္ဂဟဏ စသော
 အစဉ်အတိုင်းဖြစ်စေ၊ အစဉ်အတိုင်း မဟုတ်ဘဲ ပြောင်းပြန်ဖြစ်စေ၊ ၁ ခုကျော် ၂ ခုကျော်
 စသည်ဖြစ်စေ (မည်သည့်နည်းနှင့်မဆို) ၈ ပါးပြည့်လျှင် ပါရာဇိက ကျသည်-ဟူလို။

(ဟောတိ)။ [ပါဠိတော်၌ “ပါရာဇိကာ”ဟု ရှိ၏။] ပန-ဆက်၊ ဧကေကသ္မိ-
သော၊ ဝတ္ထုသ္မိ-ကို၊ သတက္ခတ္ထမ္ပိ-အကြိမ်တစ်ရာလည်း၊ ဝီတိက္ကန္တေ-
လွန်ကျူးအပ်ပြီးသော်၊ တာ အာပတ္တိယော-တို့ကို၊ ဒေသေတွာ-ဒေသနာပြောပြီး၍၊
မုစ္စတိ-အာပတ်မှ လွတ်၏။

အပိစ-စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဂဏန္တု
ပိကာ-ဒေသနာပြောအပ်ပြီဟူသော အရေအတွက်သို့ ရောက်သော၊ အာပတ္တိ-
ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣဒါနိ-၌၊ နာပဇ္ဇိဿာမိ-မရောက်
တော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြ၍၊ ဓုရနိက္ခေပံ-လုံ့လလျှော့ချမှုကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒေသိတာ-
ဒေသနာပြောအပ်သော အာပတ်သည်၊ ဂဏန္တုပိကာ-ဂဏန္တုပိကာအာပတ်
မည်၏၊ ဒေသိတဂဏန္တု-ဒေသနာပြောအပ်ပြီဟူသော အရေအတွက်သို့၊ ဥပေတိ-
ကပ် ရောက်၏၊ ပါရာဇိကဿ-ပါရာဇိက၏၊ အင်္ဂီ-အင်္ဂါသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊
တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော အာပတ်သို့၊
အာပန္နာ-ရောက်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဓုရနိက္ခေပံ-ကို၊ (နောင်မပြုအံ့ဟု
လုံ့လလျှော့မှုကို)၊ ကတွာ-၍၊ ဒေသေတွာ-ဒေသနာပြောပြီး၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊
ကိလေသဝသေန-ကိလေသာအစွမ်းဖြင့်၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏၊ ပုနပိ-
တစ်ဖန်လည်း၊ ဒေသေတိ-၏၊ ဧဝံ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ အဋ္ဌမံ-၈ ခုမြောက်သော
ဝတ္ထုကို၊ ပရိပူရေန္တိပိ-ပြည့်စေ ပါသော်လည်း၊ ပါရာဇိကာ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ န
ဟောတိ။

ပန-ကား၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ အာပဇ္ဇိတွာ-ရောက်ပြီး၍၊ ပုနပိ-လည်း၊
အည-သော၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုသို့၊ အာပဇ္ဇိဿာမိ-ရောက်ဦးအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ သဉ္ဇဿာ
ဟာဝ-အားထုတ်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သည်သာလျှင်၊ (ဟုတွာ)၊ ဒေသေတိ-၏၊
တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ သာ အာပတ္တိ-သည်၊ အဂဏန္တုပိကာ-ဒေသနာပြောအပ်
ပြီဟူသော အရေအတွက်သို့ မရောက်၊ ဒေသိတာ-ဒေသနာပြောအပ်သည်၊
(သမာနာ)ပိ-သော်လည်း၊ အဒေသိတာ-ဒေသနာပြောအပ်သည် မမည်သည်၊
ဟောတိ-၏၊ ပါရာဇိကဿ-၏၊ အင်္ဂီ-သည်၊ ဟောတိ၊ အသဉ္ဇိစ္စ-၍၊ (ပူရေန္တိယာ-
ပြည့်စေသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) အသတိယာ-၍၊ ဝါ-မဲ့၊ (ပူရေန္တိယာ-
၏လည်းကောင်း၊) အဇာနန္တိယာ-၍၊ (ပူရေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အသာဒယန္တိ
ယာ-မသာယာသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တဟဒိနံ-၍၊ (ပူရေန္တိနံ စ-

ဂဏန္တုပိကာ။ ။ ဒေသိတာ ဣတိ ဂဏန္တု-ဒေသနာကြားအပ်ပြီဟူသော
အရေအတွက်သို့၊ ဥပေတိ-ကပ်ရောက်၏၊ ဣတိ ဂဏန္တုပိကာ၊ နောင်ခါ မကျူးလွန်တော့အံ့-
ဟု အာယတိသံဝရ စိတ်ဖြင့် ဒေသနာကြားအပ်သော အာပတ်သည် ဂဏန္တုပိကာအာပတ်
မည်၏၊ အာယတိသံဝရ စိတ် မရှိဘဲ ဝတ်ကျေ တန်းကျေ ဒေသနာကြားအပ်သော
အာပတ်သည် အဂဏန္တုပိကာ အာပတ် မည်၏။ [အကျယ်အဓိပ္ပာယ်ကို
ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေါ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂလည်း၊ သဥဿာဟတာ-အားထုတ်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [“အခြား ဝတ္ထုသို့လည်း ရောက်ဦးမည်”ဟု အားထုတ်မှုရှိခြင်း၊] အဋ္ဌမဿ-ရှစ်ခုမြောက် သော၊ ဝတ္ထုဿ-၏၊ ပူရဏ-ပြည့်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ၊ပေ၊ဓမ္မာတိ-ကား၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ပညတ္တာ-ပညတ်အပ် ကုန်သော၊ သာဓာရဏာ-ဘိက္ခုနီတို့နှင့် ဆက်ဆံကုန်သော၊ စတ္တာရော-၄ ပါးတို့ လည်းကောင်း၊ ဣမေ စတ္တာရော-ဤအသာဓာရဏ ၄ ပါးတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ပါတိမောက္ခဒွေသမဂ္ဂေန-ပါတိမောက်ရွတ်ပြစဉ်အားဖြင့်၊ (အဋ္ဌပါရာဇိကာ ဓမ္မာ)၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ-ရွတ်ပြအပ်ပါကုန်ပြီ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဧတ္ထ-ဤဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ အယျာ ယော အစရှိသော ပါဠိ၌၊ အတ္ထော ဝေဒိတဗျော၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင် သည်၊ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယံ-၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ၊ ဣတိ-တည်း။

ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးသောစကားအစဉ်ဖြင့်၊ကင်္ခါဝိတရဏီယာ-
မည်သော၊ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယံ-၌၊ ဘိက္ခုနီပါတိမောက္ခေ-၌၊
ပါရာဇိကကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ-ပါရာဇိကကဏ္ဍ၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

သံဃာဒိသေသံအခန်း

၁။ ဥဿယဝါဒိကာ သံဃာဒိသေသေသု-သံဃာဒိသေသံ သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊
သိက္ခာပုဒ် ပဌမေ-ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဥဿယဝါဒိကာတိ-ကား၊ မာနု
ဿယဝသေန-ထောင်လွှားတက်ကြွသော မာန်မာန၏
အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကောဓုဿယဝသေန-ထောင်လွှားတက်ကြွသော
ကောဓ၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဗ္ဗူကရဏတ္တာယ-တရားစွဲမှုပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊

ဥ×ယဝါဒိကာ။ ။ဥဿယေန-ထောင်လွှားတက်ကြွသော မာန ကောဓဖြင့်+ဝဒတိ-
ပြောဆိုတတ် ငြင်းခုံတတ်၏၊ ဣတိ ဥဿယဝါဒိကာ၊ ဥဿယ၌ ဥပုဗ္ဗ သိဓာတ်၊ အ
ပစ္စည်း၊ “ဥဿိက+ဓဇ-စိုက်ထူအပ်သော တံခွန်အလံ”ဟူရာ၌ကဲ့သို့ ဥဿယသဒ္ဒါလည်း
တက်ကြွ ထောင်လွှားသော မာန စသည်ကို ဟော၏-ဟု ကြံပါ။

ယေဘုယျနည်း။ ။“မာန ကောဓ ဟူသော ဥဿယဖြင့်+တရားတွေ့”ဟူသော
စကားကို မာန ကောဓဖြင့် တွေ့သည်က များသောကြောင့် ယေဘုယျနည်းအားဖြင့် ဆိုသည်၊
အချို့ တရားတွေ့ရာ၌ကား၊ တရားသဖြင့် ဖြစ်စေလိုသော ကုသိုလ်စိတ် ကြိယာစိတ်ဖြင့်
တွေ့ခြင်း လည်း ရှိ၏-ဟု ဋီကာဆို၏၊ ထို့ကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်ကို တိစိတ္တကဖြစ်သော
ပဌမကထိန သိက္ခာပုဒ်နှင့် အတူဟု ဆိုလတ္တံ့။

ဝိနိစ္ဆယမဟာမတ္တာနံ-တရားဆုံးဖြတ်တတ်သော အမတ်ကြီးတို့၏၊ (တရားသူကြီးတို့၏) သန္တိကေ-၌၊ ဝိဝဒမာနာ-ငြင်းခုံလျက်၊ (ဝိဟရေယျ၌စပ်)၊ ဂဟပတိနာဝါတိ အာဒိဟိ-ဂဟပတိနာဝါ အစရှိသောပုဒ်တို့ဖြင့်၊ ပဉ္စ-၅ ဦးကုန်သော၊ သဟဓမ္မိကေ-တို့ကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အဝသေသာ-န်သော၊ ဂဟဌပဗ္ဗဇိတာ-အိမ်၌တည်သူ လူဝတ်ကြောင်၊ ရသေ့ ပရိပ္ပိုင်တို့ကို၊ သင်္ဂဟိတာ-သိမ်းယူအပ်ကုန်ပြီ၊ အယံ ဘိက္ခုနီ ပဌမာပတ္တိကန္တိ-ကား၊ ဧတိဿာ-ဤအာပတ်၏၊ အာဒိမိ ပဌမံ-အစ၌၊ (အာဒိမိသည် ပဌမံအဖွင့်တည်း)၊ အာပတ္တိ-ရောက်ခြင်းသည်၊ (အတ္တိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အစ၌ ရောက်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ (သာ-ထိုအာပတ်သည်)၊ ပဌမာပတ္တိကာ-မည်၏၊ ဝိတိက္ကမက္ခဏေယေဝ-လွန်ကျူးရာ ခဏ၌သာလျှင်၊ [တတိယသမနုဘာသန၌ မဟုတ်ဟု ဧဝဖြင့်ကန်၊] အာပဇ္ဇိတဗ္ဗာ-ရောက်ထိုက်သော အာပတ်တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ပဌမာပတ္တိကံ-ရှေးဦးစွာ လွန်ကျူးဆဲခဏ၌ သင့်ရောက်ခြင်းရှိသော၊ တံ-ထိုအာပတ်သို့၊ [ဝိပြိုဟ်ဝါကျ၌ “ပဌမာပတ္တိကာ”သည် ပုဒ်အခိုက်အတန့်ကို ဝဲသော “ပဒါဝတ္ထိကန္တနည်း”တည်း၊ “တံ ပဌမာပတ္တိကံ”ကား မူလဝါကျရှိသည့်အတိုင်း ဒုတိယန္တဖြင့် ပြန်၍ ဝိဘဏ္ဍနံခံသော “ဝါကျာဝတ္ထိကန္တ”နည်းတည်း၊] အာပန္နာတိ-ကား၊ အဉ္စပရိယောသာနေ-တရား၏အဆုံး၌၊ အာပန္နာ-ရောက်ပြီ၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ သံဃတော-မှ၊ နိဿာရေတိ-ထွက်သွားစေတတ်၏၊ ဝါ-နှင့်ထုတ်တတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ သံဃာမှ နှင်ထုတ်တတ်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်)၊ နိဿာရဏီယော-နိဿာရဏီယ မည်၏၊ [ဤ ဝစနတ္ထဖြင့် နိပုဗ္ဗ သရ ဓာတ်နောင် အနိယပစ္စည်းသည် ကတ္တုသာနေကို ဟော၏၊ ကာရိတ်ပစ္စည်းလည်း ကျေ၏-ဟု သိစေ၏၊] နိဿာရဏီယံ-သံဃာမှ နှင်ထုတ်တတ်သော၊ တံ-ထို အာပတ်သို့၊ သံဃာဒိသေသန္တိ-ကား၊ ဧဝံ နာမကံ-ဤသို့ သံဃာဒိသေသ်အမည် ရှိသော၊ (တံ-ထိုအာပတ်သို့၊ အာပန္နာ-ပြီ။)

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဥဿယဝါဒိကဝတ္ထုသ္မိ-ထောင်လွှားဘိတုံ၊ မာန်အမျက် ဟုန်ဖြင့်၊ ငြင်းခုံခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အဉ္စ-တရားစွဲမှုကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ယံကိစ္ဆိ-သော၊ ဒုတိယိကံဝါ-၂ ယောက် မြောက် အဖော်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သက္ကိဝါ-သက်သေကိုသော်လည်းကောင်း၊ သဟာယံ ဝါ-သဟာယ် ချင်း(သူငယ်ချင်း)ကို သော်လည်းကောင်း၊ [အဖော်ဖြစ်ရုံမတ္တ ကို “ဒုတိယိကံ”，တိုင်ပင်ဖော် တိုင်ပင်ဖက်ကို “သဟာယ”ဟု ခွဲ၊] ပရိယေသန္တိယာ-ရှာသော ရဟန်းမ၏၊ ပရိယေသနေ-ရှာခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကမံ ဟောတိ၊ ယတ္ထ-အကြင် အရပ်၌၊ ဌိတာယ-တည်သော ရဟန်းမ၏၊ [ဥပဿယ(ဘိက္ခုနီကျောင်း) ဘိက္ခာစာရမဂ္ဂါဒိသု (ဆွမ်းခံလမ်း အစရှိသည်တို့တွင်) ယသ္မိ ဌာနေ ဌိတာယ၊] အဉ္စ-တရားစွဲမှုကို၊ ကာတု-ငှာ၊ ဂစ္ဆာမိ-သွားအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ တတော-ထိုအရပ်မှ၊ ပဌာယ-၍၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-သွားသော ရဟန်းမ၏၊

ပဒေ ပဒေ-၌၊ ဒုက္ခံ ဟောတိ၊ ယတ္ထ ကတ္တစိ-အမှတ်မထား၊ တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ-ဘိက္ခုနီတို့၏ ကျောင်းသို့၊ အာဂတေပိ-လာသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝေါဟာရိကေ-တရားသူကြီးတို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ ကထံ-စကားကို၊ အာရောစေန္တိယာ-ပြောသောရဟန်းမ၏၊ ဒုက္ခံ ဟောတိ၊ ဣတရေန-မိမိမှတစ်ပါးသော ဥပါသကာသည်၊ [တရားတွေ့ဘက် ဂဟပတိ စသည်ကို ဆိုလိုသည်။] အတ္တနော-၏၊ ကထာယ-ကို၊ အာရောစိတာယ-ပြောပြအပ်ပြီးသော်၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ ထုလ္လစ္စယံ ဟောတိ၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ ဣတရေန-မိမိမှတစ်ပါးသော ဥပါသကာသည်လည်းကောင်း၊ ပစ္စာ-မှ၊ ဘိက္ခုနီယာ-သည်လည်းကောင်း၊ အာရောစနေပိ-ပြောခြင်း၌လည်း၊ ဧသေ နယော-တည်း။

ပန-ဆက်၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ တံ-ထိုဥပါသကာကို၊ [တရားတွေ့ဘက်“ဂဟပတိ” စသူကို-ဟူလို၊] သစေ ဝဒတိ-အကယ်၍ ပြောအံ့၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြောသနည်း၊) မမစ-ငါ၏လည်းကောင်း၊ တဝစ-သင်၏လည်းကောင်း၊ ကထံ-စကားကို၊ တံ ယေဝ-သင်သည်သာ၊ (သင်ချည်းသာ)၊ အာရောစေဟိ-ပြောလိုက်ပါတော့၊ ဣတိ-သို့၊ (သစေ ဝဒတိ-အံ့၊ ဧဝံသတိ-သော်) သော-ထိုဥပါသကာသည်၊ အတ္တနော ဝါ-မိမိ၏မူလည်း၊ ကထံ-ကို၊ ပဌမံ-စွာ၊ အာရောစေတု-ပြောပစေ၊ တဿာဝါ-ထိုရဟန်းမ၏မူလည်း၊ (ကထံ-ကို၊ ပဌမံ-စွာ၊ အာရောစေတု-စေ) ပဌမာရောစနေ-ပဌမပြောခြင်းကြောင့်၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ ဒုက္ခံ-ဒုက္ခံအာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဒုတိယေ-ဒုတိယပြောခြင်းကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ တေန-ထို ဥပါသကာသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တာယ-ပြောဆိုအပ်သော၊ (တပည့်တော်၏စကားနှင့် အရှင်မ၏ စကားကို အရှင်မချည်းသာ ပြောလိုက်ပါဟု ပြောဆိုအပ်သော)၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ အာရောစနေပိ-ပြောခြင်း၌လည်း၊ ဧသေ နယော-တည်း။

ပန-ဆက်၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ အညေန-အခြားသူသည်၊ ဝါ-အခြားသူကို၊ သစေ ကထာပေတိ-အကယ်၍ ပြောစေအံ့၊ တဏှာပိ-ထိုသို့ အခြားသူကို ပြောစေရာ၌ လည်း၊ ဧသေ နယော-တည်း၊ [မိမိမှလည်းကောင်း၊ တရားတွေ့ဘက် ဥပါသကာမှ လည်းကောင်း အခြား ပြင်ဘက်သူကို “အညေန”ဟု ဆိုသည်။] ဟိ-မှန်၊ ယထာ တထာ ဝါ - အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်မူလည်း၊

အဗ္ဗူ။ ။အဗ္ဗူဓာတ်သည် အဘိယောဂ(တရားတွေ့ခြင်း-တရားစွဲခြင်း)အနက်ဟောဟု ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ ဆို၏၊ အဗ္ဗူနံ-တရားစွဲခြင်း၊ အဗ္ဗူ-ခြင်း၊ ပဌမက္ခရာဒွေဘေဝံနှင့် “အဇ္ဈော” ဟုလည်း ရှိ၏၊ ဧတေန-ဤတရားစွဲခြင်းဖြင့်၊ ပစ္စတ္တိကာ-ရန်သူတို့သည်၊ အဋ္ဌိယန္တိ ဒုက္ခယန္တိ-ဆင်းရဲရကုန်၏၊ ဣတိ အဇ္ဈော၊ ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗဝေါဟာရော-တရားသူကြီးတို့ ဆုံးဖြတ်ထိုက်သော တရားစွဲစကားပြောခြင်း။ [မူလပံ-မဟာဂေါသိင်္ဂသုတ် ဋီကာ။]

အာရောစာပိယမာနေ-ပြောစေအပ်သော်၊ ပဌမာရောစနေ-ပဌမပြောခြင်းကြောင့်၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ ဒုက္ကဋ် ဟောတိ၊ ဒုတိယေ-ဒုတိယပြောခြင်းကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဥဘိန္ဒ-နှစ်ယောက်သော ဘိက္ခုနီ၊ ဥပါသကာတို့၏၊ ကထ-ကို၊ သုတွာ-ကြားပြီး၍၊ ဝေါဟာရိကေဟိ-တရားသူကြီးတို့သည်၊ ဝိနိစ္ဆယေ-အဆုံးအဖြတ်ကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ အဉ္စပရိယောသာနံ နာမ-တရားစွဲခြင်း၏ ပြီးဆုံးခြင်းမည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မိ အဉ္စပရိယောသာနေ-ထိုတရားစွဲခြင်း၏ပြီးဆုံးရာ၌၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ ဇယေ-နိုင်ခြင်းသည်၊ (သတိပိ-သော်လည်းကောင်း၊) ပရာဇယေ-ရှုံးခြင်းသည်၊ (သတိပိ-လည်းကောင်း၊) သံဃာဒိသေသော- (ဟောတိ)။ [ဝေါဟာရေ-တရားဆုံးဖြတ်ကြောင်းစကား၌+နိယုတ္တာ-ယှဉ်သူတို့တည်း၊ ဝေါဟာရိကာ-တို့၊ ဤ၌ ဝေါဟာရသဒ္ဒါသည် ဝိနိစ္ဆယကထာအနက်ကို ဟော၏။]

ပန-ကား၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ ပစ္စတ္တိကမနုဿေဟိ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိသော ရန်သူတို့သည်၊ ဒုတိ-တမန်ကို၊ ပဟိဏိတွာ-စေလွှတ်၍သော်လည်းကောင်း၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အာဂန္တာဝါ-လာ၍သော်လည်းကောင်း၊ အယျေ-ရှင်မ၊ ဧဟိ-လာလော့၊ ဣတိ-သို့၊ အာကမ္ပိယမာနာ-ဆွဲခေါ်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂစ္ဆတိ-လိုက်သွားရ၏၊ [တရားတွေ့အောင် အတင်းဆွဲခေါ်အပ်သည် ဖြစ်၍ လိုက်သွားရသည်-ဟူလို၊] (တဿာစ-ထိုရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ယာဝါ-အကြင်ရဟန်းမသည်လည်း၊ ဥပဿယေ-ဘိက္ခုနီတို့၏ကျောင်း၌၊ အညေဟိ-အခြားသူတို့သည်၊ ကထံ-သော၊ အနာစာရံ-မလျှောက်ပတ်သောအကျင့်ကို၊ အနောဒိဿ-မည်သူမည်ဝါဟု မညွှန်ပြမှု၍၊ အာစိက္ခန္တိ-ပြောဆိုလျက်၊ ဝါ-တိုင်ကြားလျက်၊ ရက္ခံ-အစောင့်အရှောက်ကို၊ ယာစတိ-တောင်း၏၊ [အစောင့်အရှောက်တောင်းပုံကို ပါတိမောက်ဘာသာမူကား၌ ပြထားပြီ၊ (တဿာစ-၏လည်းကောင်း၊) ယာယ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ ကိပ္ပိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ အဝုတ္တာ-မပြောဆိုအပ်ကုန်ဘဲ၊ ဝေါဟာရိကာ-တရားသူကြီးတို့သည်၊ အညတေ-အခြားသူတို့ထံမှ၊ သုတွာ-ကြားရ ၍၊ (ဘိက္ခုနီနှင့်ဥပါသကာတို့ အငြင်းအခုံ ဖြစ်နေပုံကို ကြားရ၍)၊ သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်သာ၊ အဉ္စ-ကို၊ ပရိယောသာပေန္တိ-ပြီးဆုံးစေကုန်၏၊ တဿာစ-၏လည်း ကောင်း၊ ဥပ္ပတ္တိကာဒိနံ-နံ၍၊ (အဉ္စ-ကို၊ ကရောန္တိနံ စ-ပြုသော ရဟန်းမတို့၏ လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ အညေဟိ-အခြားသူတို့သည်၊ အနာကမ္ပိတာယ-မဆွဲ ငင်အပ်ဘဲ၊ အဉ္စကရဏံ-တရားစွဲမှုကိုပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ အဉ္စပရိယောသာနံ-တရားစွဲခြင်း၏ ပြီးဆုံးခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယမေဝ-ကိရိယသာတည်း၊ (မပြုထိုက်သော တရားစွဲမှုကို ပြုခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း)၊ ဣတိ-တည်း။

။ ပဌမသိက္ခာပဒံ
(သမတ္ထံ)။

၂။ စောရိဝုဋ္ဌာပိကာ ဒုတိယေ-၌၊ ယာယ-အကြင် မိန်းမသည်၊ ပဉ္စမာသဋ္ဌန သိက္ခာပုဒ် ကတော-၅ ပဲ ထိုက်တန်သော ဝတ္ထုမှ၊ ပဌာယ-၍၊ ယံကိစ္ဆိ-သော၊ ပရသန္တကံ-သူတစ်ပါးဥစ္စာကို၊ အဝဟရိတံ-ခိုးယူ အပ်ပြီ၊ အယံ-ဤမိန်းမသည်၊ စောရိ နာမ-စောရိ မည်၏၊ တံ စောရိ-ထိုသူခိုးမကို၊ [ဝုဋ္ဌာ ပေယျ၌စပ်၊] [ပါရာဇိကလောက်သော ဝတ္ထုဖြစ်၍ ၅ ပဲတန်ကို အစပြုသည်၊] ဝဇ္ဈံ ဝိဒိတန္တိ-ကား၊ တေန ကမ္ပေန-ထိုခိုးမှုကြောင့်၊ အယံ-ဤမိန်းမသည်၊ ဝဓာရ ဟာ-သတ်ခြင်းကို ထိုက်၏၊ ဣတိဇေ-သို့၊ ဝိဒိတံ-ထင်ရှားသော၊ ဝါ-ကျော်စော သော၊ အနုပလောကေတွာတိ-ကား၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ ဂဏန္တိ-ကား၊ မလ္လ ဂဏဘဋိပုတ္တဂဏာဒိကံ-ဗိဿနိုးကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်သူတို့၏အပေါင်း၊ ကဒေနတ်ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သူတို့၏အပေါင်း အစရှိသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပူဂန္တိ-ကား၊ ဓမ္မဂဏံ-တရားရှိသော ဗုဒ္ဓသာသနာကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်သူတို့၏ အပေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ သေဏိန္တိ-ကား၊ ဂန္တိကသေဏိ ဒု သိကသေဏိ အာဒိ ကံ-နံ့သာကုန် သည် အပါင်း၊ အထည်ကုန် သည် အပေါင်း အစရှိ သည်ကိုလည်း ကောင်း၊ [အနုပလောကေတွာ၌ စပ်၊] ဟိ-ဆက်၊ ယတ္ထ ယတ္ထ-အကြင် အကြင် အရပ်၌၊ ရာဇာနော-မင်းတို့သည်၊ ဂဏာဒိနံ-ဂဏ အစရှိသည်တို့အား၊ ဂါမနိ ဂါမေ-ရွာ၊ နိဂုံးတို့ကို၊ ဧတ္ထ-ဤ ရွာ၌၊ ဝါ-ဤ နိဂုံး၌၊ တုမေဝ-သင်တို့သည်သာ၊

မလ္လဂဏ။ ။နာရာယနဘတ္တိကော-ဗိဿနိုးကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်သော၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုနေရာ၌၊ ပါနီယဌပန (သောက်ရေတည်ခြင်း) ပေါက္ခရဏီခနနာဒိပုညကမ္မကာရကော ဂဏော-ရေကန်တူးခြင်း အစရှိသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုသော ဂိုဏ်းတည်း၊- (သာရတ္ထ)၊ ဝိမတိ၌ကား- “မလ္လရာဇနံ+ဂဏော မလ္လဂဏော (မလ္လာမင်းအပေါင်း)”ဟု ဖွင့်သေး၏။

ဘဋိပုတ္တ ဂဏ။ ။ကုမာရဘတ္တိကဂဏော-ကုမာရနတ် (ခန္ဓနတ်-ကဒေနတ်)ကို ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်သူအပေါင်း၊ ထိုသူများလည်း ကောင်းမှုပြုကြသူများပင်တည်း၊ ဝိမတိ၌ကား-“ဘဋိပုတ္တာ နာမ ကေစိ ဂဏရာဇာနော-တချို့၊ဂိုဏ်းဖွဲ့၍ အုပ်စိုးသောမင်းများသည် ဘဋိပုတ္တ မည်၏၊ တေသံ+ဂဏော”ဟု ဖွင့်သေး၏။

ဓမ္မဂဏ။ ။သာသနဘတ္တိဂဏော-ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်သူတို့၏ အပေါင်းဖြစ်သော၊ အနေကပ္ပကာရပုညကာရကဂဏော-ကို၊ (ဓမ္မဂဏော) ဝုစ္စတိ၊ ဗုဒ္ဓ ဘာသာဝင် ဖြစ်သော ဆွမ်းလောင်းအသင်း စသည်ကို ဆိုသည်၊ [ဝိမတိ၌ကား-“သာသနေ လောကေ ဝါ (သာသနာဝင်ဖြစ်စေ၊ သာသနာပလောက၌ဖြစ်စေ) အနေကပ္ပကာရပုညကာရ ကော ဂဏော”ဟု ဖွင့်သေး၏၊ ထိုအလို ဓမ္မသဒ္ဓါသည် ကောင်းမှုပုညအနက်ဟောတည်း။]

ဂန္တိက၊ပေ၊သေဏိ။ ။ရေမွေး နံ့သာ ဆီ မျက်နှာချေ ပေါင်ဒါ သနပ်ခါး စသော နံ့သာများကို ပြုလုပ်ရောင်းချသော ကုန်သည်အပေါင်းသည် ဂန္တိကသေဏိ မည်၏၊ ရက်ကန်းရက်သူ၊ အထည်ရောင်းသူအပေါင်းသည် ဒုဿသေဏိ မည်၏၊ [သေဏိသဒ္ဓါသည် “အပေါင်း”အနက် ဟောတည်း၊] အာဒိဖြင့် အလားတူကုန်သည်အသင်းအဖွဲ့၊ အလုပ်တူအသင်းအဖွဲ့များကို ယူ။

အနုသာသထ-ဆုံးမကြကုန်၊ ဝါ-အုပ်ချုပ်ကြကုန်၊ ကုတိ-ပြော၍၊ နိယျာတေန္တိ-အပ်နှင်းကြကုန်၏။ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုအရပ်၌၊ တေ ယေဝ-ထိုဂဏအစရှိသူတို့သည်ပင်၊ ကုဿရာ-အစိုးရသူတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ တေ-ထိုအစိုးရသော ဂဏအစရှိသူတို့ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ ကုဒံ-ဤဂဏဝါ အစရှိသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤရာဇ အစရှိ သည်တို့တွင်၊ ရာဇာနံ ဝါ-မင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဂဏာဒိကေ ဝါ-ဂဏအစရှိ သည်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အပလောကေတွာပိ-ပန်ပြောပြီး၍လည်း၊ ဘိက္ခုနီသံယော-ကို၊ အပလောကေတဗ္ဗောဝ-ပန်ပြောထိုက်သည်သာ၊ ဝါ-ပန်ပြောရမည်သာ။

အညတြ ကပ္ပာတိ-ကား၊ တိတ္ထိယေသုဝါ-တိတ္ထိတို့၌သော်လည်းကောင်း၊ အညဘိက္ခုနီသုဝါ-အခြားသော ဘိက္ခုနီတို့၌သော်လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗဇိတပုဗ္ဗာ-ရှေး၌ ပဗ္ဗဇိတ ဖြစ်ဖူးသူသည်၊ [ရှေးက ရသေ့မ လုပ်ဖူးသူ၊ သိက္ခမာန်-သာမဏေမ လုပ်ဖူးသူကို “ပဗ္ဗဇိတပုဗ္ဗာ”ဟု ဆိုသည်၊] ကပ္ပာ နာမ-မည်၏၊ တံ-ထိုရဟန်း ပြုဖို့ရန် အပ်သော မိန်းမကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အညံ-အခြားသော မိန်းမကို၊ (ရဟန်း ပြုဖို့ရန် မအပ်သော အခြားမိန်းမကို)၊ ဥပသမ္မာဒေန္တိယာ-မြင့်မြတ်သော ဘိက္ခုနီ အဖြစ်သို့ ရောက်စေသော ဘိက္ခုနီ၏၊ ဝါ-ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်းပြုပေးသော ဘိက္ခုနီ၏၊ ဂဏအာစရိနိပတ္တစိဝရပရိယေသနေသု-ကာရကသံဃာဟူသော ဂိုဏ်းကို ရှာခြင်း၊ ကမ္မဝါစာဆရာမကို ရှာခြင်း၊ သပိတ် သင်္ကန်းကို ရှာခြင်းတို့ ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သီမာသမ္ပုတိယာ-သိမ်ကို သမုတ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ရဟန်းခံပေးဖို့ရန် သိမ်မရှိသေး၍ သိမ်သမုတ်ခြင်း-ဟူလို)၊ ဥတ္တိယာစ-ဥ တ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ရဟန်းခံဥ တ်-ဟူလို)၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဒွိတိ-၂ ကြိမ်ကုန်သော၊ ကမ္မဝါစာဟိ-ကမ္မဝါစာတို့ကြောင့်၊ ထုလွှစွယ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ကမ္မဝါစာပရိယော သာနေ-ကမ္မဝါစာ၏ အဆုံး၌၊ သံဃာဒိသေသော-သည်၊ (ဟောတိ)။

(ကုဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ စောရိ-ခိုးသူမကို၊ ဝုဋ္ဌာပနဝတ္ထုသ္မိ-ထမြောက်စေခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ (ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်းပြုပေးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်)၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ စောရိယာ-ခိုးသူမ၌၊ ဝေမတိကာယ-၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-ထမြောက်စေသော ရဟန်းမ၏)၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ အစောရိယာ-ခိုးသူမ မဟုတ်သော မိန်းမ၌၊ စောရိသညာယ-ခိုးသူမဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ စေဝ-၏လည်းကောင်း၊) ဝေမတိကာယ-၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ စ-၏လည်းကောင်း၊) တထာ-ထိုအတူ ဒုက္ကဋ်အာပတ်တည်း၊ (အစောရိယာ-၌) အစောရိသညာယ-ခိုးသူမ မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏ လည်းကောင်း၊) အဇာနန္တိယာ-ခိုးသူမဟု မသိသည်ဖြစ်၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အပလောကေတွာ-ရာဇ အစရှိသည်ကို ပန်ပြောပြီး၍၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-

၏လည်းကောင်း၊ ကပွဲ-ရဟန်းပြုဖို့ရန် အပ်သောမိန်းမကို၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏ လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-နံ၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိနံ စ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ စောရိတာ-ခိုးသူမ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ စောရိသညိတာ-ခိုးသူမဟုတ် အမှတ်ရှိသူ ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သောအကြောင်း ကို၊ (ရာဇ စသည် ပန်ပြောမှုကို-ဟူလို၊) အညတြ-၍၊ ဝုဋ္ဌာပနံ-ထမြောက်စေခြင်း လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ စောရိဝုဋ္ဌာပနသမုဋ္ဌာနံ-စောရိဝုဋ္ဌာပနသမုဋ္ဌာနံ ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပဒ် (သမတ္တ)။

၃။ **ဧကဂါမန္တရဂမန သိက္ခာပုဒ်** တတိယေ-၌၊ ဂါမန္တရန္တိအာဒိသု-ဂါမန္တရံ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဧဝံ-နည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗျော-၏) တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ သကဂါမတော-မိမိရွာမှ၊ နိက္ခမန္တိယာ-ထွက်သောရဟန်းမ၏၊ အနာပတ္တိ-အာပတ်မသင့်သေး၊ ပန-ကား၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်ပြီး၍၊ အည-အခြားသော၊ ဂါမံ-ရွာသို့၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-သွားသောရဟန်းမ၏၊ ပဒေ ပဒေ-၌၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ [“ဂါမန္တရံ ဂစ္ဆေယျ”ဟု မိန့်တော်မူရကား မိမိရွာမှ ထွက်ရုံမျှ၌ အာပတ်မသင့်သေး၊ ရွာတစ်ပါးသို့ သွားမှ အာပတ်သင့်၏၊] ဧကေန ပါဒေန-တစ်ခုသော ခြေဖြင့်၊ ဣတရဿ ဂါမဿ-အခြားတစ်ရွာ၏၊ ပရိက္ခေပေ ဝါ-အကာအရံကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥပစာရေ ဝါ-ဥပစာကိုသော် လည်းကောင်း၊ [အကာမရှိလျှင် အကာဖြစ်ထိုက်သော ခဲတစ်ကျဉ်းပစာ-ဟူလို၊ (သာရတ္ထဋီကာ)] အတိက္ကန္တေ-လွန်အပ်သော်၊ ထုလ္လစ္စယံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဒုတိယေန-ဒုတိယခြေလှမ်းဖြင့်၊ အတိက္ကန္တမတ္တေ-လွန်အပ်ကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ သံဃာဒိသေသော-သည်၊ (ဟောတိ)၊ တတော-ထိုအခြားရွာမှ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ပန-ဖန်၊ သကဂါမံ-မိမိရွာသို့၊ ပဝိသန္တိယာပိ-ဝင်သောရဟန်းမ၏လည်း၊ ဧသေဝနယော-တည်း၊ [အာပတ်သင့်သည်-ဟူလို၊] ပန-ဆက်၊ ခဏ္ဍပါကာရေနဝါ-ကျိုးသောတံတိုင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝတိစ္ဆိဒ္ဓေနဝါ-စည်းရိုးအပေါက်ဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီဝိဟာရဘူမိယေဝ-ဘိက္ခုနီတို့၏ကျောင်းမြေသို့သာ၊ ပဝိသိတုံ-ငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်းသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဝိသမာနာယ-ဝင်သောရဟန်းမသည်၊ ကပ္ပိယဘူမိ-အပ်သောမြေသည်၊ ဝါ-သို့၊ ပဝိဋ္ဌာနာမ-ဝင်အပ်သည်မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊

သစေ ပန ပေ၊ ဝဇ္ဇတိ။ ။ဘိက္ခုနီတို့၏ ကျောင်းသည် ရွာ၏ အကာစည်းရိုးနှင့် ဆက်စပ်လျက် ရှိမြဲတည်း၊ ထို့ကြောင့် အခြားရွာမှ မိမိကျောင်းသို့ ပြန်လာသောအခါ ရွာပေါက်မှ မဝင်ဘဲ တံတိုင်းပေါက်မှ (သို့မဟုတ်-စည်းရိုးပေါက်မှ) ကျောင်းသို့ ဝင်လျှင် ဂါမန္တရဂမန မဟုတ်သောကြောင့် အာပတ်မသင့်၊ ထိုဘိက္ခုနီတို့၏ ဝိဟာရသည် နဂိုကပင် ဘိက္ခုနီတို့ ဝင်ကောင်းသော ကပ္ပိယဘူမိ ဖြစ်သည်။

ပဟိဂါမေ-ရွာပြင်ဘက်၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ သကဂါမံဝါ-မိမိရွာသို့
သော်လည်းကောင်း၊ ပရဂါမံဝါ-သူတစ်ပါးရွာသို့သော်လည်းကောင်း၊ အကပ္ပိယ
ဘူမိယာ-မအပ်သောမြေဖြင့်၊ ပဒသာ-ခြေဖြင့်၊ ဝါ-ခြေလျင်၊ ပဝိသန္တိယာ-
ဝင်သောရဟန်းမ၏၊ အာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ ဧတ္ထ-ဤ
ကင်္ခါဝိတရဏီအဌကထာ၌၊ သင်္ခေပေါ-တည်း။ [အကျယ်ကို သမန္တပါသာဒိကာ
ဝိနည်းအဌကထာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ-ဟူလို။]

နဒိပါရဂမနေ-နဒိပါရဂမနဝိဘင်း၌၊ ဝုတ္တလက္ခဏာယ-ဟောတော်မူအပ်ပြီး
သော လက္ခဏာရှိသော၊ နဒိယာ-၏၊ ဒုတိယိကံ-၂ ယောက်မြောက် အဖော်ကို၊
ဝိနာ-ကြဉ်၍၊ ပရတီရံ-ဟိုဘက်ကမ်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တိယာ ဝါ-သွားသောရဟန်းမ၏လည်း
ကောင်း၊ အန္တရာနဒိယံ-မြစ်အလယ်၌၊ ဒုတိယိကာယ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဘဏ္ဍိတွာ-
ငြင်းခုံ၍၊ ဝါ-ရန်ဖြစ်၍၊ ပုန-ဖန်၊ ဩရိမတိရမေဝ-ဤဘက်ကမ်းသို့သာ၊ ပစ္စုတ္တရန္တိ
ယာ ဝါ-ပြန်၍ ကူးလာသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ပဌမပါဒ်-ပဌမခြေကို၊
ဥဒ္ဓရိတွာ-ကြွမြှောက်၍၊ တီရေ-ကမ်း၌၊ ဌပိတက္ခဏေ-ထားအပ်ရာ ခဏ၌၊
ထုလ္လစ္စယံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဒုတိယပါဒုဒ္ဓါရေ-ဒုတိယခြေကို ကြွမြှောက်ရာအခါ၌၊
သံဃာဒိသေသော-သည်၊(ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဣဒ္ဓိသေတုယာနနာဝါဟိ-တန်ခိုး၊
တံတား၊ ယာဉ်၊ လှေတို့ဖြင့်၊ ပရတီရံ-ဟိုဘက်ကမ်းသို့၊ ဩတရိတုံ-သက်ခြင်း
ငှာလည်းကောင်း၊ [ဂစ္ဆေယျ-ဟု ခြေဖြင့် သွားခြင်းကိုသာ ပယ်သောကြောင့်
မသွားဘဲ ဣဒ္ဓိ စသည်ဖြင့် သက်ဆင်းခြင်းငှာ အပ်သည်။] နဟာနဒိကာရဏေန-
ရေချိုးခြင်း အစရှိသောအကြောင်းကြောင့်၊ ဩတိဏ္ဍာယ-သက်ဆင်းပြီးသော
ရဟန်းမ၏၊ ဩရိမတိရံ-ဤဘက်ကမ်းသို့၊ ပဒသာပိ-ခြေဖြင့်လည်း၊ [ပိဖြင့် ဣဒ္ဓိ
စသည်ကို ပေါင်း၊] ပစ္စုတ္တရိတုံ စ-ပြန်၍တက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝဇ္ဇတိ-
၏။

ရတ္တိဝိပွဝါသေ-ရတ္တိဝိပွဝါသ၌၊ ဝါ-ညဉ့်အခါဝယ် အဖော်နှင့်ကင်း၍နေခြင်း၌၊
(ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ပုရေ အရူဏေယေဝ-အရုဏ်၏ ရှေး၌ပင်၊
(တစ်နည်း) ပုရာရူဏာယေဝ-အရုဏ်မတက်မီပင်၊ [“ပုရာရူဏာ”စသည်ဖြင့်
ရှေးက ပါဠိများစွာ သုံးခဲ့ပြီ၊] ဒုတိယိကာယ-အဖော်မ၏၊ ဟတ္ထပါသံ-
ဟတ္ထပါသံသို့၊ ဩက္ကမိဿာမိ-သက်ဆင်းအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ အာဘောဂံ-
နှလုံးသွင်းမှုကို၊ ဝိနာ-၍၊ ဧကဂဗ္ဗေပိ-တစ်ခုသော အခန်း၌လည်း၊ ဒုတိယိကာယ-
၏၊ ဟတ္ထပါသာတိက္ကမေ-ဟတ္ထပါသံကို လွန်ရာအရပ်၌၊ ဌတွာ-၍၊ အရုဏံ-
အရုဏ်ကို၊ ဥဌာပေန္တိယာ-

နဒိပါရဂမနေ။ ။ဤသိက္ခာပုဒ်၌လာသော နဒိပါရဂမန၏ ဝိဘင်းကို (ဝိဘင်္ဂပုဒ်ချေ၍)
နဒိပါရဂမနေဟု ဆိုသည်။ ထိုဝိဘင်း၌ “နဒိ နာမ တိမဏ္ဍလံ ပတိစ္ဆာဒေတွာ ယတ္ထ ကတ္တစိ
ဥတ္တရန္တိယာ ဘိက္ခုနိယာ အန္တရဝါသကော တေမိယတိ”ဟု နဒိ၏ လက္ခဏာကို မိန့်ဆိုလျက်
ရှိသည်။

တက်စေသော ရဟန်းမ၏။ အာပတ္တိ-သည်။ (ဟောတိ)။ ပန-ကား၊ ဧကာဝါ-
 ဂဏှမှာတိ ဧတ္ထ-ဧကာဝါ- ဂဏှမှာဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဧကာ-တစ်ယောက်သော၊
 ဘိက္ခုနီပိ-သည်လည်း၊ ဂဏောယေဝ-ဂဏပင်တည်း၊ [အပေါင်း၏ အမည်ကို
 အစိတ်၌ တင်စား၍ တစ်ယောက်ကိုပင် "ဂဏ"ဟု ခေါ်နိုင်သည်-ဟူလို၊]
 ဩဟိယေယျာတိ-ကား၊ အဝဟိယေယျ-ချန်နေရစ်အံ၊ ဒဿန္နပစာရံဝါ-ကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ သဝန္နပစာရံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝိဇဟေယျ-စွန့်အံ၊ ကုတိ
 အတ္ထော၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣန္ဒြိယာတိက္ကမတော-ရွာတံခါးခုံကို ကျော်လွန်ရာ
 အခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဗဟိဂါမေ-ရွာပြင်ဘက်၌၊ [ရွာတွင်းဖြစ်မှု ဂဏဩဟိယန
 အာပတ်မသင့်၊ ထို့ကြောင့် "ဗဟိဂါမေ"ဟု ဆိုသည်၊] ရုက္ခထမ္ဘသာဏိပါကာရာဒိ
 အန္တရိတဘာဝေနာပိ-သစ်ပင်၊ တိုင်၊ အဝတိ ကန့်လန့်ကာ အစရှိသော ဝတ္ထုသည်
 ခြားကွယ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ ဒုတိယိကာယ-၏၊ ဒဿန္နပစာရေ-
 ကို၊ ဝိဇဟိတေ-သော်၊ သဝန္နပစာရော-သည်၊ သစေပိ အတ္တိ-အကယ်၍မူလည်း
 ရှိစေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-လည်း) အာပတ္တိယေဝ-အာပတ်ပင်တည်း။

ပန-ဆက်၊ အဇ္ဈောကာသေ-လွင်ပြင်၌၊ ဒူရေပိ-အဝေး၌လည်း၊ ဒဿန္နပစာ
 ရော-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တတ္ထ-ထိုလွင်ပြင်၌၊ မဂ္ဂမုဋ္ဌသဒ္ဓေန ဝိယ-လမ်းမှားသူ၏
 အသံနှင့်တူသော အသံဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ မဗ္ဗဿဝနာရောစနသဒ္ဓေန ဝိယ
 စ-တရားနာဖို့ရန် ကြွေးကြော်သံနှင့်တူသော အသံဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ [ထို
 အသံမျိုးဖြင့် ခေါ်ရာ၌ ခပ်ကျယ်ကျယ် လှမ်း၍ ခေါ်လေ့-ကြွေးကြော်လေ့ ရှိ၏၊]
 အယျေတိ-အို အရှင်မဟူ၍၊ သဒ္ဓါယန္တိယာ-အသံပြုသော ရဟန်းမ၏၊ (လှမ်းခေါ်
 သော ရဟန်းမ၏)၊ သဒ္ဓဿဝနာတိက္ကမေ-အသံကြားလောက်ရာ အရပ်ကို ကျော်
 လွန်ခြင်းကြောင့်၊ အာပတ္တိယေဝ-အာပတ်ပင်တည်း၊ ပန-ကား၊ မဂ္ဂ-ခရီးကို၊ ဂစ္ဆန္တိ-
 သွားစဉ်၊ ဩဟိယိတွာ-ချန်ရစ်၍၊ ဣဒါနိ-ယခု၊ ပါပုဏိဿာမိ-အမှီ လိုက်အံ့၊
 ကုတိ-ဤသို့၊ သဥဿာဟာ-အားထုတ်ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သစေ
 အနုဗန္ဓတိ-အကယ်၍ လိုက်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်)၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဂါမန္တရဂမနဝတ္ထုသ္မိ-ရွာတစ်ပါးသို့ သွားခြင်းဟူသော
 အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဧကာ ဝါ နဒိပါရံတိအာဒိကာ-
 အစရှိသော၊ တိဝိဓာ-၃ပါးအပြားရှိသောပညတ်သည်၊ အနုပညတ္တိ၊ ပုရေ အရုဏေ
 (တစ်နည်း) ပုရာရုဏာ-အရုဏ်မတက်မီ၊ သကဂါမတော-မှ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊
 အရုဏဂ္ဂုမနကာလေ-အရုဏ်တက်ရာ အခါ၌၊ ဝါ-အရုဏ်တက်ချိန်၌၊ ဂါမန္တရ
 ပရိယာပန္နံ - ရွာတစ်ပါး၌ အကျုံးဝင်သော၊ နဒိပါရံ - မြစ်တစ်ဖက်ကမ်းသို့၊

ဩက္ကမန္တိယာ-သက်ရောက်သော ရဟန်းမ၏။ စတဿောပိ-၄ ချက်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ ဧကက္ခဏေယေဝ-တစ်ပြိုင်နက်သော ခဏ၌ပင်၊ ဟောန္တိ-န်၏။

စ-သာကေကာ၊ သိက္ခာပဒါ၊ ပေ၊ စိန္တိတာတိ-စိန္တိတာဟူသော၊ ဧတံ-ဤဂါထာ စကားကို၊ (သင်္ဂီတိကာရေဟိပိ-တို့သည်လည်း)၊ ဝုတ္တံ-မိန့်ဆိုအပ်ပြီ၊ [ဗုဒ္ဓဝရေန-ဘုရားမြတ်စွာသည်၊ ဝဏ္ဏိတာ-ဖွင့်လှစ်ထုတ်ဖော်၊ ပညတ်တော်မူအပ်ကုန်သော၊ သံဃာဒိသေသာ-သံဃာဒိသေသံ မည်ကုန်သော၊ စတုရော-၄ ပါးကုန်သော၊ သိက္ခာပဒါ-သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ ဘဝေယျံ-ရှိကုန်ရာ၏၊ သဗ္ဗာ-အလုံးစုံသော အာပတ်တို့သို့၊ ဧကပ္ပယောဂေန-တစ်ပြိုင်နက်သော ပယောဂဖြင့်၊ အာပဇ္ဇေယျ-ရောက်ရာ၏၊ ဧသော ပဉ္စာ-ဤ ပြဿနာကို၊ ကုသလေဟိ-ဝိနည်းကျမ်းကျင်၊ ပညာရှင်တို့သည်၊ စိန္တိတာ-ကြံစည်အပ်ပြီ၊] ဧတေနပါယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ တိဏ္ဏံ-၃ ချက်ကုန်သော အာပတ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဒွိန္ဒုဉ္စ - ၂ ချက်ကုန်သော အာပတ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဧကတောဘာဝေါ - တပေါင်းတည်း၏ အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ပန-ကား၊ ဒုတိယိကာယ-အဖော်မသည်၊ ပက္ကန္တာယဝါ-အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွား သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဗ္ဘန္တာယဝါ-လူထွက်သော်လည်းကောင်း၊ ကာလင်္ကတာယ ဝါ-သေသော်လည်းကောင်း၊ ပက္ခသင်္ကန္တာယဝါ-တိတ္ထိဘောင်သို့ ပြောင်းရွှေ့သော် လည်းကောင်း၊ အာပဒါသုဝါ-ဘေးရန်တို့ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဂါမန္တရ ဂမနာဒိနိ-ရွာတစ်ပါးသို့ သွားခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကရောန္တိယာ-ပြုသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥဗ္ဗတ္တိကာဒိနိ-နိ၍၊ (ဂါမန္တရဂမနာဒိနိ-တို့ကို၊ ကရောန္တိနိ စ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ အနန္တရာယေန-အန္တရာယ်မရှိသဖြင့်၊ ဧကိ ဘာဝေါ-တစ်ယောက်တည်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဂါမန္တရဂမနာဒိသု-ရွာတစ်ပါး သို့ သွားခြင်း အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရတာပဇ္ဇနံ-တစ်ပါးပါး၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အာပဒါယ-ဘေးရန်၏၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်း ကောင်း၊ [အနန္တရာယေနာတိ ဟတ္ထိမောစနာဒိ အန္တရာယ် ဝိနာ-ဆင်၏လွတ်ခြင်း အစရှိသော အန္တရာယ် မရှိဘဲ-ငြိကာ၊ ဆင်၏ လွတ်ခြင်းစသော ဘေးရန်ကို အန္တရာယဟုလည်းကောင်း၊ ဇီဝိတန္တရာယ်၊ ဗြဟ္မစရိယန္တရာယ်များကို အာပဒါဟု လည်းကောင်း ခွဲပါ၊] ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

စတဿောပိ။ ။အရုဏ်တင်ချိန်၌ အဖော်မပါဘဲ တစ်ယောက်တည်း နေမှုကြောင့် ရတ္တိ ဝိပွဝါသအာပတ်၊ ဂဏဩဟိယနအာပတ်၊ ရွာတစ်ပါး၌ ပါဝင်နေသော မြစ်တစ်ဖက်ကမ်းသို့ သွားမှုကြောင့် ဂါမန္တရဂမနအာပတ်၊ နဒိပါရဂမနအာပတ်-ဤ ၄ ပါးတို့ တစ်ပြိုင်နက် သင့်ကြ၏။

၄။ ဥက္ခိတ္တကဩသာရဏ သိက္ခာပုဒ် စတုတ္ထေ- ဌံ၊ ဥက္ခိတ္တန္တိ- ကား၊ အာပတ္တိယာ- ကိ၊
 အဒဿနာဒိသု-မရူခြင်း အစရှိသောအကြောင်းတို့
 ကြောင့်၊ ဥက္ခိတ္တ-နှင့်ထုတ်အပ်ပြီးသော၊ (ဘိက္ခုနီဌာ
 စပ်)၊ အနညာယ ဂဏဿ ဆန္ဒန္တိ-ကား၊ တဿေဝ ကာရကသံဃဿ-ထို
 ဥက္ခိတ္တကကံပြုသောသံဃာ၏ပင်၊ ဆန္ဒ-ဆန္ဒကို၊ အဇာနိတွာ-မသိမူ၍၊ ဩသာရေ
 ယျာတိ-ကား၊ ဩသာရဏကမ္ပ-သံဃာဘောင်သို့ သွင်းကြောင်းကံကို၊ ကရေယျ-
 ပြုအံ၊ ဧဝံ-သို့၊ ကရောန္တိယာ-ပြုသော၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ ဂဏပရိယေသနေ-
 ဂိုဏ်းကို ရှာမှီးခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ သီမာသမ္ပတိယာ-သိမ်သမုတ်ခြင်း
 ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥတ္တိယာစ-ဥတ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊
 ဒွိဟိ ကမ္မဝါစာဟိ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေ သံဃာဒိ
 သေသော (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဧဝံ-သို့၊ (ကာရကသံဃာကို မပန်ပြောဘဲ၊ ထိုကာရက
 သံဃာ၏ ဆန္ဒကို မသိဘဲ-ဟူလို၊) ဩသာရဏဝတ္ထုသို့-သံဃာဘောင်သို့ သွင်းခြင်း
 ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ တိကသံဃာဒိသေသံ-၃ ချက် အတိုင်း
 အရည် ရှိသော သံဃာဒိသေသံအာပတ်တည်း၊ အဓမ္မကမ္မေ-၌၊ တိကဒုက္ကဋ်-
 တည်း၊ ကာရကသံဃ-ကို၊ အာပတ္တိတွာဝါ-ပန်ပြော၍သော်လည်းကောင်း၊ ဂဏဿ-
 ၏၊ ဆန္ဒ-ကို၊ အာနိတွာဝါ-သိ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထေ-၄၃ ပါးသောနေတ္ထာရ
 ကျင့်ဝတ်၌၊ ဝတ္တန္တိဝါ-ကျင့်သော ရဟန်းမကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကာရကသံဃေ-
 သည်၊ အသန္တေ-မရှိလတ်သော်၊ ဩသာရေန္တိယာ-သံဃာဘောင်သို့ သွင်းသော
 ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ [မူလကံပြုသော ကာရကသံဃာများ၏
 အရပ်တစ်ပါးသို့ သွားကြခြင်းစသော အကြောင်းကြောင့် မရှိတော့၍ မပန်ပြောဘဲ
 ဩသာရဏကံ ပြုသူ၊] ဥမ္မတ္တိကဒိနံ-နံ၍၊ (ဩသာရေန္တိနံ စ-
 တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ဓမ္မကမ္မေန-ဖြင့်၊ ဥက္ခိတ္တတာ-
 နှင့်ထုတ်အပ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနညာတ ကာရဏာ-ကို၊ အညတြ-
 ၍၊ ဩသာရဏ-သံဃာဘောင်သို့ သွင်းခြင်းလည်း ကောင်း၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊
 ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-ကိရိယာ ကိရိယတည်း၊ ဣတိ-တည်း။
 ။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၅။ ဘောဇနပုဋိဂ္ဂဟဏ ပဉ္စမေ-၌၊ အဝဿုတာတိ-ကား၊ ဆန္ဒရာဂေန-ဆန္ဒ
 ပဌမသိက္ခာပုဒ် ရာဂဖြင့်၊ တိန္တာ-စိုစွတ်သည်၊ (ဟူတွာ)၊ အဝဿုတ
 သာတိ-ကား၊ တာဒိသဿေဝ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်
 သာလျှင်ဖြစ်သော၊ [ဆန္ဒရာဂဖြင့် စိုစွတ်သော-ဟူလို၊] (ပုရိသပုဂ္ဂလဿ-၏)
 ခါဒေယျဝါ ဘုဉ္ဇေယျဝါတိ ဧတ္ထ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗော)၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ-
 ၌၊ ထုလ္လစ္စယံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-တိုင်း၌၊ သံဃာဒိ
 သေသော-သည်၊ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အဝဿုတဿ-ဆန္ဒရာဂဖြင့်

စိုစွတ်သော ယောက်ျား၏၊ ဟတ္ထတော-မှ၊ အာမိသပ္ပဋိဂ္ဂဟဏဝတ္ထုသို့-အာမိသကို ခံယူခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ဧကတော-တစ်ယောက်ယောက်၏၊ (ဘိက္ခုနီဖြစ်ဖြစ် ယောက်ျားဖြစ်ဖြစ်-ဟူလို၊) အဝဿုတေ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် စိုစွတ်ခြင်း သည်၊ (သတိ-သော်၊) ပဋိဂ္ဂဟဏေ-၌၊ ဒုက္ကဋ်၊ အဇ္ဈောဟာရေ-၌၊ ထုလွှစွယ်။

ယက္ခပေတ၊ ပေ၊ မနုဿဝိဂ္ဂဟာနံ-ဘီလူး၊ ပြိတ္တာ၊ ပဏ္ဍုက်၊ လူယောင်ဆောင် တတ်သော တိရစ္ဆာန်တို့၏၊ ဟတ္ထတော-မှ၊ ဥဘတော-၂ ဖက်လုံးတို့၏၊ အဝဿုတေ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် စိုစွတ်ခြင်းသည်၊ သတိဝိ-ရှိသော်လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း၊ [ပဋိဂ္ဂဟဏေ ဒုက္ကဋ်၊ အဇ္ဈောဟာရေ ထုလွှစွဉ်းပင် သင့်သည်-ဟူလို၊] ပန-ဆက်၊ တတ္ထ-ထိုယက္ခ အစရှိသည်တို့၌၊ ဧကတော-တစ်ဖက်ဖက်၏၊ (ဘိက္ခုနီ ဘက်ကဖြစ်ဖြစ်၊ ယက္ခစသူတို့ဘက်ကဖြစ်ဖြစ်-ဟူလို၊) အဝဿုတေ သတိ၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ခံယူခြင်း၊ စားမျိုးခြင်းတို့၌လည်းကောင်း၊ ဥဒကဒန္တပေါဏဿ-ရေ ဒန်ပူကို၊ (ပေါဏ-ဟု တချို့စာ ရှိ၏၊ ဆဋ္ဌိကံရှိမှ ထုံးစံကျသည်၊) ဂဟဏေဝိ-ခံယူခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ပရိဘောဂေဝိ-သုံးစွဲခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-သာတည်း၊ ဥဘောသု-၂ ယောက်လုံးတို့သည်၊ အနဝဿုတေသု-န်သော်လည်းကောင်း၊ အနဝဿုတေတိ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် မစိုစွတ်သော ယောက်ျားဟူ၍၊ ဥတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဂဏန္တိယာ-ယူသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-အစရှိသည်ဖြစ်ကုန်၍၊ (ဂဏန္တိနံစ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ဥဒကဒန္တပေါဏတော-မှ၊ အညံ-အခြားသော၊ အဇ္ဈောဟရဏီယံ-စားမျိုးထိုက်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်လည်းကောင်း၊ ဥဘတော-တို့၏၊ အဝဿုတတာ-အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သဟတ္ထာ-ဖြင့်၊ ဂဟဏံ-ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၆။ ဘောဇနပုဋိဂ္ဂဟဏ ခဋ္ဌေ-၌၊ ယတော တွန္တိ-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-ဒုတိယသိက္ခာပုဒ် သင်သည်၊ (အနဝဿုတာ၌စပ်၊) ဣဃာတိ-ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဥယျောဇနတ္ထေ-တိုက်တွန်းခြင်းအနက်၌၊ (ပဝတ္ထော-သော၊) နိပါတော-တည်း၊ အယမ္ပိတိ-ကား၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဥယျောဇေတိ-တိုက်တွန်း၏၊ သာ-ထိုရဟန်းမသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဥယျောဇနေနစ-တိုက်တွန်းခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ တေန ဝစနေန-ထိုတိုက်တွန်းကြောင်း

အနဝဿုတေတိ ဝါ ဥတွာ။ ။ မိမိက အနဝဿုတာ ဖြစ်နေလျှင် ယောက်ျားပုဂ္ဂိုလ်က အဝဿုတဖြစ်ဖြစ်၊ အနဝဿုတဖြစ်ဖြစ် အနဝဿုတဟု အထင်ရှိ၍ ခံယူသူမှာ အနာပတ္တိ၊ အဝဿုတဟု ထင်၍ ခံယူလျှင်ကား ဒုက္ကဋ်။

ယာ ဥယျောဇေတိ၊ သာ။ ။ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ပြအပ်သော ဒုက္ကဋ် အစ၊ သံဃာဒိသေသ် အဆုံးရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့သည် တိုက်တွန်းသော ရဟန်းမအတွက်သာတည်း၊ တိုက်တွန်းအပ်သော ဘိက္ခုနီအတွက် အာပတ်များမှာ ရှေ့သိက္ခာပုဒ်နှင့်သာ ဆိုင်၏။

စကားကြောင့်၊ ဣတရိယာ-တိုက်တွန်းအပ်သော အခြားဘိက္ခုနီ၏၊ ပဋိဂ္ဂဟဇာန
စ-ခံယူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌာနိ-ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်တို့သို့လည်းကောင်း၊
အဇ္ဈောဟာရဂဏနာယ-စားမျိုးခြင်း၏အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ထုလွှစွယာနိစ-
ထုလွှစွဉ်းအာပတ်တို့သို့လည်းကောင်း၊ အာပဇ္ဇိတွာ-ရောက်ပြီး၍၊ ဘောဇန
ပရိယောသာနေ-စားခြင်း၏အဆုံး၌၊ သံဃာဒိသေသံ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဥယျောဇနဝတ္ထုသို့-တိုက်တွန်းခြင်းဟူသော
အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သာဏတ္တိကမေဝ-စေခိုင်းခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော
သိက္ခာပုဒ်သာတည်း၊ ပုရိသဿဝါ-ယောက်ျား၏သော်လည်းကောင်း၊ ယက္ခာဒီနံ
ဝါ-ဘီလူးအစရှိသည်တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထတော-လက်မှ၊ ဥဒကဒန္တ
ပေါဏပုဋိဂ္ဂဟဏုယျောဇနေစ-ရေ၊ ဒန်ပူတို့ကို ခံယူရန် တိုက်တွန်းခြင်းကြောင့်
လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထိုရေ၊ ဒန်ပူတို့ကို၊ ပရိဘောဂေစ-သုံးစွဲခြင်းကြောင့်လည်း
ကောင်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ယက္ခာဒီနံ-တို့၏၊ ဟတ္ထတော-မှ၊ အဝသေသဂ္ဂဟ
ဏတ္ထံ-ရေ၊ ဒန်ပူမှ ကြွင်းသော အာဟာရတို့ကို ခံယူခြင်းငှာ၊ ဥယျောဇနေ-
တိုက်တွန်းခြင်း၌လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထိုကြွင်းသော အာဟာရတို့ကို၊ ဂဟဇာ-
၌လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟာရေစ-၌လည်းကောင်း၊ ဧသနယော-တည်း။ [ဒုက္ကဋ္ဌံ
အာပတ်ချည်းတည်း-ဟူလို။]

ပန-ကား၊ ဘောဇနပရိယောသာနေ-စားခြင်း၏အဆုံး၌၊ ထုလွှစွယံ (ဟောတိ)၊
အနဝဿုတော-ဆန္ဒရာဂဖြင့် မစိုစွတ်သောယောက်ျားတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဥ တွာ
ဝါ-သိ၍သော်လည်းကောင်း၊ ကုပိတာ-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-မခံယူ၊
ဣတိ ဝါ-ဤသို့ သိ၍သော်လည်းကောင်း၊ ကုလာနဒယတာယ-အမျိုးကို သနား
သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-မခံယူ၊ [မိမိအား ပေးလျှင် ဆင်းရဲမည်
စိုး၍-ဟူလို၊] ဣတိ ဝါ-ဤသို့ သိ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဥယျောဇန္တိယာ-
တိုက်တွန်းသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥဗ္ဗတ္တိကာဒီနံ-နံ၍၊ (ဥယျောဇန္တိနံ
စ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ မနုဿပုရိသတာ-လူယောက်ျား၏အဖြစ်
လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာ-ကို၊ အညတြ-၍၊ ခါဒနိယံ-ကိုလည်းကောင်း၊
ဘောဇနိယံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇ-စားပါလော့၊ ဣတိ-သို့၊
ဥယျော ဇနာ-တိုက်တွန်းခြင်းလည်းကောင်း၊ တေန ဝစနေန-
ထိုတိုက်တွန်းကြောင်း စကား ကြောင့်၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဣတရိယာ-
တိုက်တွန်းအပ်သော အခြားရဟန်းမ၏၊ ဘောဇနပရိယောသာနံ-
စားခြင်း၏ပြီးဆုံးခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇,၈,၉။ သဗ္ဗရိတ္တာဒိ သတ္တမအဋ္ဌမနဝမသိက္ခာပဒါနံ-တို့၏၊ သဗ္ဗရိတ္တာဒိတ္ထယေ-
သိက္ခာပုဒ် သဗ္ဗရိတ္တ အစရှိသော သိက္ခာပုဒ် ၃ ပါးအပေါင်း၌၊ ဝုတ္တ
နယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝိနိစ္ဆယော-
အဆုံးအဖြတ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

၁၀။ သိက္ခာပစ္စာမိက္ခန ဒသမေ-၌၊ ကိ နမာဝ သမဏိယောတိ-ကား၊ ကုမာဝ-
 သိက္ခာပုဒ် ဤသကျဓိတုဟု ခေါ်ဆိုအပ်သူတို့သည်သာ၊ သမဏိ
 ယော ကိန-ရဟန်းမတို့တူလော၊ တာသာဟံတိ-ကား၊
 အဟံ-သည်၊ တာသံ-ထိုရဟန်းမတို့၏၊ (သန္တိကေ၌စပ်)၊ ယာဝတတိယကပဒတ္ထော-
 ယာဝတတိယကပုဒ်၏အနက်ကို၊ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယံ-ဘိက္ခုပါတိမောက်
 ၏ အဖွင့်၌လည်းကောင်း၊ အဝသေသဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ တတ္ထေဝ-ထို ဘိက္ခု
 ပါတိမောက်၌ပင်၊ သံဃဘေဒသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာယံ-သံဃဘေဒသိက္ခာပုဒ်၏
 အဖွင့်၌လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တနယေနဝ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပန-အထူး၊ က္လုဒံ-ဤသိက္ခာ
 ပုဒ်ကို၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ စက္ကာကာဠိ-စက္ကာကာဠိ မည်သော၊ ဘိက္ခုနီ အာရဗ္ဗ၊ ပုဒ္ဓံ
 ပစ္စာမိက္ခာမိတိ အာဒိဝစနဝတ္ထုသ္မိ-ပုဒ္ဓံ ပစ္စာမိက္ခာမိ အစရှိသော စကားကို
 ပြောဆိုခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ စ-ဆက်၊ ဧဝံ ဝစနမေဝ-ဤသို့
 ပုဒ္ဓံ ပစ္စာမိက္ခာမိ အစရှိသည် ဆိုခြင်းသည်ပင်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ စတုဿ-
 န်သော၊ အင်္ဂေသု-တို့တွင်၊ ပဌမံ အင်္ဂီ-တည်း၊ က္လုတိ အယံ-ကား၊ ဝိသေသော-
 တည်း၊ သေသံ-ကို၊ တာဒိသမေဝ-ထိုသံဃဘေဒသိက္ခာပုဒ်၌ကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာ၊
 က္လုတိ-တည်း။ ။ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၁၁။ အဓိကရဏကုပိတ ကောဒသမေ-၌၊ ကိသ္မိဉ္စိ ဒေဝ အဓိကရဏေတိ-ကား၊
 သိက္ခာပုဒ် စတုန္နံ-၄ ပါးသော အဓိကရဏ်းတို့တွင်၊ အညတြသ္မိ-
 အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ (အဓိကရဏေ၌စပ်)၊
 [ကိသ္မိဉ္စိဒေဝကို “အညတြသ္မိ”ဟု ဖွင့်၏၊ အညတြသ္မိသည် နိဒ္ဒါရဏသမုဒါယကို
 ငဲ့သော နိဒ္ဒါရဏီယ ဖြစ်ရကား၊ “စတုန္နံ”ဟု ထည့်သည်၊] ပစ္စာကတာတိ-ကား၊
 ပရာဇိတာ-ရှုံးသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဧဝံ ဝဒေယျ၌စပ်)၊ က္လုဒမိ-ဤသိက္ခာပုဒ်ကိုလည်း
 ပေါ၊ ဆန္တုဂါမိနိယောစ ဘိက္ခုနီယောတိအာဒိဝတ္ထုသ္မိ-အစရှိသောစကားကို
 ပြောဆိုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သေသံ-ကို၊ ဒသမေ-၌၊
 ဝုတ္တနယေနဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ က္လုတိ-တည်း။ ။ကောဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၁၂။ ပါပသမာစာရ ဒွါဒသမေ-၌၊ သံသဌာတိ-ကား၊ ပဗ္ဗဇိတာနံ-ရသေ့၊
 ပဌမသိက္ခာပုဒ် ရဟန်းတို့အား၊ အနနုလောမေန-မလျော်သော၊
 ဂိဟိနံ- တ ၏ ၊
 ကောဋ္ဌနပစနသာသနဟရဏာဒိနာ-စပါး ထောင်း ဆန်ဖွတ်ခြင်း၊ ချက်ပြုတ်ခြင်း၊
 သတင်းစကား ဆောင်ပို့ခြင်း အစရှိသော၊ ကာယိကဝါစသိကေန-
 ကိုယ်၌ဖြစ်သောအမှု၊ နှုတ်၌ဖြစ်သောအမှုအားဖြင့်၊ မိဿိ ဘူတာ-ရောနှောသည်
 ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ ဝိပရနန္တိ စပ်)၊ ဧတာသံ-ဤရဟန်းမတို့၏၊ ပါပေါ-
 ယုတ်မာသော၊ ကာယိကဝါစသိကော-ကိုယ်၌လည်းဖြစ်၊ နှုတ်၌လည်းဖြစ်သော၊
 အာစာရော-အကျင့် သည်၊ (အတ္ထိ-၏) က္လုတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့
 ယုတ်မာသောအကျင့် ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) (တာ-ထိုရဟန်းမတို့သည်)

ပါပါစာရာ-ပါပါစာရတို့ မည်၏။ စောသံ-တို့၏။ ပါပေါ-သော။ ကိတ္တိသဒ္ဓေါ-
 ကျော်စောသံသည်။ (အတ္ထိ)။ ဣတိ-ကြောင့်။ (ထိုသို့ ယုတ်မာသော ကျော်စောသံ
 ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)။ (တာ-တို့သည်)။ ပါပသဒ္ဓါ-ပါပသဒ္ဓါတို့ မည်၏။
 စောသံ-တို့၏။ ပါပေါ-သော။ အာဇီဝသင်္ခါတော-အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဟု
 ဆိုအပ်သော။ သိလောကော-သိလောကသည်။ (အတ္ထိ)။ ဣတိ-ကြောင့်။ (ထိုသို့
 ယုတ်မာသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)။ (တာ-
 တို့သည်)။ ပါပသိလောကာ-ပါပသိလောကတို့ မည်၏။

ဘိက္ခုနီသံဃဿ ဝိဟေသိကာတိ-ကား၊ အညမညိဿာ-တစ်ယောက်တစ်
 ယောက်၏ (အပေါ်၌)။ ဝါ-အချင်းချင်း၏(အပေါ်၌)။ ကမ္မေ-ကံကို၊ ကရိယမာနေ-
 ပြုအပ်သော်၊ ပဋိစ္စောသနေန-တားမြစ်ခြင်းအားဖြင့်၊ (ကြိယာဝိသေသန)။
 ဝိဟေသိကာ-ညှဉ်းဆဲတတ်ကုန်သည်။ ဝဇ္ဇပုဋိစ္စာဒိကာတိ-ကား၊ ခုဒ္ဒါနုဒ္ဒုဒ္ဓကဿ-
 ခုဒ္ဒါနုဒ္ဓုဒ္ဓကဖြစ်သော၊ ဝဇ္ဇဿ-အပြစ်ကို၊ ပဋိစ္စာဒိကာ-ဖုံးလွှမ်းတတ်ကုန်သည်။
 (ဟုတွာ ဝိဟရန္တိစပ်)။ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ ပေ၊ သံသဌဝိဟာရဝတ္ထုသို့-လူတို့နှင့်
 ရောရောနှောနှော နေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ဣတ္ထာပိ-ဤ
 သိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ သေသံ-ကို၊ ဒသမေဝတ္ထနယေနဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ပန-ဆက်၊
 သမနု ဘာသနကမ္မကာလေ-သမနုဘာသနကံပြုရာအခါ၌၊ ဒုတ္တိဿော-၂
 ယောက် ၃ ယောက်တို့ကို၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ သမနုဘာသိတဗ္ဗာ-
 ၂ တ်ကမ္မဝါစာဖြင့် အဖန်ဖန် ပြောဆိုထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ-တည်း။ [နိပိမ္မုပြုရာ
 နိဂ္ဂဟကံ၌ သံဃာ အချင်းချင်း ကံမပြုနိုင်သောကြောင့် ဒုတ္တိဿောဟု ဆိုသည်။
 ဝါသဒ္ဓါ၏အနက်၌ သင်္ချောဘယပဒဗဟုဗ္ဗိဟိဖြစ်၍ “ဒုတ္တိဿော”ဟု ရှိသည်။]
 ဒွါဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၁၃။ ပါပသမာစာရ တေရသမေ-၌၊ ဧဝံ ဝဒေယျာတိ-ကား၊ သမနုဘဌာ-
 ဒုတိယသိက္ခာပုဒ် ၂ တ်ကမ္မဝါစာဖြင့် အဖန်ဖန် ပြောဆိုအပ်ကုန်ပြီးသော။
 တာ ဘိက္ခုနီယော-တို့ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ၊ ဧဝါစာရာ
 တိ-ကား၊ ဧဝံ အာစာရာ-ဤသို့ အကျင့်ရှိကုန်သော၊ တုမှာကံ-သင်တို့၏။
 ယာဒိသော-အကြင်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ အာစာရော-အကျင့်သည်။ (အတ္ထိ)။
 တာဒိသာစာရာ-ထိုကဲ့သို့ရှုအပ်သောအကျင့်ရှိကုန်သော၊ (ဘိက္ခုနီယော
 သန္တိ၌စပ်)။ ဣတိ အတ္ထော၊ [ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ၌ “တာဒိသာစာရာတိ
 အတ္ထော”ဟု ရှိ၏။ ထိုအတိုင်း ရှိမှ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ဖြစ်သော “ဧဝါစာရာ” နှင့်
 လျော်မည်။ သဗ္ဗတ္ထ-

အာဇီဝသင်္ခါတော သိလောကော။ ။ သိလောကသဒ္ဓါသည်
 ယသ(ကျော်စောခြင်း)အနက်ကို ဟော၏။ ဤနေရာ၌ကား ထိုယသအနက်ကို ပါပသဒ္ဓိ
 သဒ္ဓုပဒိက ဟောပြီးသောကြောင့် အာဇီဝအနက်ဟောဟု သိစေလို၍ “အာဇီဝသင်္ခါတော”ဟု
 ဖွင့်သည်။

အလုံးစုံတို့၌ (ဧဝံသဒ္ဓါ ဧဝံသိလောကာတို့၌)၊ ဧသနယော-တည်း၊ ဥညာယာတိ-
ကာ၊ အဝညာယ-အယုတ်အားဖြင့် သိခြင်းကြောင့်၊ နီစံ-နိမိကျသည်ကို၊ ကတွာ-
၍၊ ဇာနဏာယ-သိခြင်းကြောင့်၊ [ဥညာယ၌ ဥသည် အဝဇာ ကာရိယ၊
ထိုအဝလည်း “အဓောဘာဝအနက်ဟော”ဟု သိစေခြင်းငှာ “နီစံ ကတွာ”ဟု
ဖွင့်သည်။] ပရိ ဘဝေနာတိ-ကာ၊ ဣမာ-ဤရဟန်းမတို့သည်၊ ကိ ကရိဿန္တိ-
အဘယ်ကို ပြုနိုင် ကုန်လတ္တံ့နည်း၊ ဝါ-ဘာတတ်နိုင်ကုန်လတ္တံ့နည်း၊ ဣတိ ဧဝံ-
သို့၊ ပရိဘဝိတွာ-လွမ်းမိုး၍၊ ဇာနဏေန-သိခြင်းကြောင့်၊ အက္ခန္တိယာတိ-ကာ၊
အသဟနတာယ-သည်းမခံနိုင် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကောဓေန-
အမျက်ထွက်ခြင်းကြောင့်၊ ဣတိ အတ္ထော။

ဝေဘသိယာတိ-ကာ၊ ဗလဝဘဿဘာဝေန-အားရှိသော စကားရှိသူ၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ အတ္တနော-၏၊ ဗလပုကာသနေန-အားအစွမ်းကို ထင်ရှားပြလိုခြင်း
ကြောင့်၊ သမုတြာသေန-သင်တို့ကို ထိတ်လန့်စေလိုခြင်းကြောင့်၊ ဣတိအတ္ထော၊
ဒုဗ္ဗလျာတိ-ကာ၊ တုမ္မာကံ-အရှင်တို့၏၊ ဒုဗ္ဗလဘာဝေန-အားမရှိကုန်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဥညာယ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ ဥညာယစ-
အောက်တန်းစားဟု အသိအမှတ်ပြုခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပရိဘဝေန စ-
လွမ်းမိုးလိုခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ သမုစ္စယတ္ထော-သမုစ္စည်း
အနက်ကို၊ ဒဌဗ္ဗော-၏၊ ဝိဝိစ္စထာတိ-ကာ၊ နာနာ-အသီး အသီးတို့သည်၊
ဟောထ-ကုန်လော့၊ အနန္တလောမိကံ-ရဟန်းမတို့အား မလျော်သော ကာယိက
ဝါစသိက သံသဂ္ဂံ-ကိုယ်၌ဖြစ်သော နှီးနှောခြင်း၊ နှုတ်၌ဖြစ်သော နှီးနှောခြင်းကို၊
ပဇာထ-ပယ်စွန့်ကြကုန်လော့၊ ဣတိ အတ္ထော၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ သံသဌာဝ
အယေ၊ ပေ၊ နာနာ ဝိဟရိတ္တာတိ-ဟူ၍၊ ဥယျောဇနဝတ္ထုသ္မိ-
တိုက်တွန်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
တေရသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၁၄။ သံဃဘေဒါဒိ သံဃဘေဒါဒိသု-သံဃဘေဒ အစရှိကုန်သော၊ စတုသု-
သိက္ခာပုဒ် ၄ ပါးကုန်သော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဝုတ္တနယေနဝ-ဘိက္ခု
ပါတိမောက်အဖွင့်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊
ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏၊ ဟိ- စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဖွယ် အထူးကား၊
ကေဝလံ- သက်သက်၊ ဘိက္ခုနီ- ဘိက္ခုနီသည်၊ သံဃံ- ကို၊ န ဘိန္နတိ- မခွဲနိုင်၊

ဝေဘသိယာ။ ။ဘာသိယတေတိ ဘဿံ၊ ဣပစ္စည်း၊ ဘာ၌ ရသယပြု၊ ဝိဝိဓံ+ဘဿံ
ယဿာတိ ဝိဘဿော၊ အမျိုးမျိုးစကားရှိသော ဘိက္ခုနီသံဃာ-ပြောချင်သလို ပြောနိုင်ဆိုနိုင်
သော သံဃာ၊ ဝိဘဿဿ+ဘာဝေါ ဝေဘသိယံ၊ နာကို အာပြု၍ “ဝေဘသိယာ”ဟု
ဖြစ်၏၊ ထိုသို့ ပြောနိုင် ဆိုနိုင်ကြောင်းကို ပြသော ချောက်လှန့်မှုတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အတ္တနော
ဗလပုကာသနေန၊ သမုတြာသေန”ဟု ဖွင့်သည်။

ပန-အနွယကား၊ ဘေဒါယ-ကွဲပြားခြင်းငှာ၊ ပရက္ကမတိစေဝ-လုံ့လလည်း ပြုနိုင်၏၊ အနုဝတ္ထတိ စ-နောက်သို့လည်း လိုက်နိုင်၏။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ် အယျာယော သတ္တရသသံဃာဒိသေသာ ဓမ္မာတိ-ကား၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းယောက်ျားတို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ပညတ္တာ-ပညတ်တော်မူအပ်ကုန်သော၊ သာဓာရဏာ-ဘိက္ခုတို့နှင့် ဆက်ဆံကုန်သော၊ သတ္တ-၇ ပါးတို့လည်းကောင်း၊ အသာဓာရဏာ-ဘိက္ခုတို့နှင့် မဆက်ဆံကုန်သော၊ ဒသ-၁၀ ပါးတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ သတ္တရသ-၁၇ ပါးကုန်သော၊ (ဓမ္မာ-အာပတ်တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ-ရွတ်ပြ အပ်ကုန်ပြီ၊) ဥဘတောသံဃေ ပက္ခမာနတ္ထံ စရိတဗုဒ္ဓိ ဧတ္ထ-ဤပါဌ်၌၊ (ဂူဇတ္ထံ-လျှို့ဝှက်သော အနက်ကို၊) ဟိ(ဥဒ္ဓရိတွာ ဒေသေမိ)-ထုတ်၍ ပြဦးအံ့၊ တစ်နည်း၊ ဥဘတောသံဃေ ပက္ခမာနတ္ထံ စရိတဗုဒ္ဓိ-ကား၊ ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ဝါ-သည်၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ဆာဒေန္တိယာပိ-ဖုံးလွှမ်းပါသော်လည်း၊ ပရိဝါသော နာမ-ပရိဝါသ်နေခြင်း မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဆာဒနပစ္စယာပိ-ဖုံးလွှမ်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း၊ ဒုက္ကဋ်-သို့၊ န အာပဇ္ဇတိ-မရောက်၊ (ပိဖြင့် ပရိဝါသာဘာဝ ကိုပေါင်း၊ “ပရိဝါသ် မနေရရုံမက၊ ဘိက္ခုတို့မှာ တစ်ညဉ့်ဖုံးလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ် တစ်ချက်သင့်သကဲ့သို့၊ ဘိက္ခုနီတို့မှာ ဒုက္ကဋ်လည်း မသင့်”ဟူလို၊) တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဆာဒေတွာပိ-ဖုံးလွှမ်း၍လည်းကောင်း၊ အတ္ထာဒေတွာပိ-မဖုံးလွှမ်း၍လည်းကောင်း၊ ဧကံ-တစ်ခုသော ပက္ခမာနတ္ထမေဝ-ပက္ခမာနတ်ကိုသာ၊ စရိတဗု-ကျင့်ရာ၏။

တံ-ထိုပက္ခမာနတ်ကို၊ ဘိက္ခုနီဟိ-တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ သိမံ-မဟာသိမ်ကို၊ သောဓေတွာ-သုတ်သင်ပြီး၍၊ [အားလုံး မာနတ်ကြားနိုင်ခြင်းကို “သုတ်သင်သည်” ဟု ဆိုသည်၊] ဝိဟာရသီမာယ ဝါ-ကျောင်းတိုက် ဟူသော မဟာသိမ်၌သော်လည်း ကောင်း၊ သောဓေတုံ-ဝိဟာရသိမ်ကို သုတ်သင်ခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တိဟိ-မစွမ်းနိုင် ကုန်သော ရဟန်းမတို့သည်၊ ခဏ္ဍသီမာယဝါ-ခဏ္ဍသိမ်၌သော်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗန္တိမေန-သော၊ ပရိစ္ဆေဒေန-ဖြင့်၊ စတုဝဂ္ဂံ-၄ ပါးအစုဖြစ်သော၊ ဂဏံ-ဂိုဏ်းကို၊ သန္နိပါတာပေတွာ-စည်းဝေးစေ၍၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပေးထိုက်၏၊ ဝါ-ပေးရမည်၊ ဧကာ-သော၊ အာပတ္တိ-သည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ဧကိဿာ-တစ်ချက် သော အာပတ်၏၊ ဝသေန - ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒွေ ဝါ - ၂ ချက်သော်လည်း

သံဃံ န ဘိန္နတိ။ ။သံဃာသင်းခွဲမှုဟူသည် ကံကို အတူ မပြုခြင်း၊ ပါတိမောက်ပြုမှု (ဥပုသ်ပြုမှု)ကို အတူမပြုခြင်းတည်း၊ ဘိက္ခုနီသည် နဂိုကပင် ဘိက္ခုသံဃာနှင့် အတူမပြုရ သောကြောင့် တမင်တကာ ခွဲ၍ ပြုဖွယ်မလိုရကား ဘိက္ခုနီသည် သံဃဘေဒအမှုကို ပြု၍ မဖြစ်၊ ကွဲပြားအောင်ကား လှုံ့ဆော်ပေးနိုင်၊ သံဃာ အသင်းခွဲသော ဘိက္ခုဘက်သို့ လိုက်ပါ နိုင်သည်။ [ကမ္မံ ဥဒ္ဓေသောတိ ဒွိဟိ ဘေဒေါ၊ သော တာယ သဒ္ဓိ နတ္ထိ-ထိုကမ္မဥဒ္ဓေသသည် နဂိုကပင် ဘိက္ခုသံဃာနှင့် အတူ မရှိ၊ ဣတိ ဘိက္ခုနီ သံဃံ န ဘိန္နတိ။]

ဖြစ်ကုန်သော၊ တိဿောဝါ-၃ ချက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သမ္မဟုလာဝါ-
အများသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဧကဝတ္ထုကာဝါ-တူသောဝတ္ထုရှိသည်သော်
လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ နာနာဝတ္ထုကာဝါ-အမျိုးမျိုးသောဝတ္ထုရှိသည်သော်လည်း
ဖြစ်ကုန်သော၊ (အာပတ္တိယော-တို့သည်) သစေ (ဟောန္တိ)-အံ၊ (ဧဝံသတိ-နိလတ်
သော်) တာသံ တာသံ-ထိုထို အာပတ်တို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခု
ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယံ-၌၊ ဝုတ္တဝတ္ထုဂေါတ္တနာမအာပတ္တိဘေဒေသု-ဆိုအပ်ကုန်ပြီး
သော ဝတ္ထု၊ အနွယ်၊ အမည်၊ အာပတ်အပြားတို့တွင်၊ ယံ ယံ-အကြင် အကြင်
ဝတ္ထုစသည်ကို၊ (အာဒါတုံ-ယူခြင်းငှာ) ဣစ္ဆတိ-၏၊ တံ တံ-ထိုထိုဝတ္ထုစသည်ကို၊
အာဒါယ-၍၊ ယောဇနာ-ကမ္မဝါစာ၌ ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ကာတဗ္ဗာ-၏။

တကြ-ထိုသို့ ယှဉ်စေမှုကို ပြုရာ၌၊ ဣဒံ-ကား၊ ပဌမာပတ္တိဝသေန-
ပဌမအာပတ် ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ မုခမတ္တနိဒဿနံ-အမြွက်မျှကို ညွှန်ပြခြင်းတည်း၊
အာပန္နာယ-အာပတ်သို့ ရောက်ပြီးသော၊ ဝါ-အာပတ်သင့်ပြီးသော၊ တာယ-
ထိုရဟန်းမသည်၊ ဘိက္ခုနီသံဃံ-သို့၊ ဥပသကံမိတွာ-၍၊ ပေ၊ ဝုဗ္ဗာနံ-
သီတင်းကြီးဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ ပါဒေ-တို့ကို၊ ဝနိတွာ-ဝပ်ချ၍၊ ပေ၊
ဧဝံ-သို့၊ ဝစနီယော-လျှောက် ထိုက်သည်၊ အဿ-၏၊ (ကိ-နည်း) အယျေ-
အရှင်မတို့၊ အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ ဥဿယဝါဒံ-ဥဿယဝါဒမည်သော၊ ဧကံ-
သော၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇိ-ရောက်ပါ ပြီ၊ အယျေ-တို့၊ သာဟံ-
ထိုတပည့်တော်မသည်၊ သံဃံ-ကို၊ ဥဿယဝါဒါယ-မည် သော၊ ဧကိဿာ-သော၊
အာပတ္တိယာ-ကြောင့်၊ ပက္ခမာနတ္ထံ-ပက္ခမာနတ်ကို၊ ယာစာမိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊
(ဝစနီယော အဿ)၊ ဧဝံ-လျှင်၊ တိက္ခတ္တံ-ကြိမ်၊ ယာစာ ပေတွာ-တောင်းစေပြီး၍၊
ဗျတ္တာယ-ဥတ်ကမ္မဝါစာ နှုတ်၌လာသဖြင့် ကောင်းစွာ ထက်မြက်သော၊
ပဋိဗလာယ-ဌာန် ကရိုဏ်း ပီသစွာ ရွတ်နိုင်စွမ်း ရှိသော၊ ဘိက္ခုနီယာ-သည်၊
သံဃော ဉပေတဗ္ဗော၊ (ကိ)၊ အယျေ-တို့၊ ပေ၊ သံဃဿ-၏၊ (ကမ္မံ-
မာနတ္တဒါနကံသည်)၊ ပတ္တကလ္လံ-သည်၊ ယဒိ (သိယာ)-အံ၊ ပေ၊ ဒဒေယျ-
ပေးရာပါ၏၊ ဧသာ ဥတ္တိ၊ အယျေ-တို့၊ ပေ၊ ဧတမတ္ထံ-ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊

မုခမတ္တနိဒဿနံ။ ။ပဝေသောပါယတ္တနိဒဿနံ-မူက၊ မုခကို “ပဝေသောပါယ”ဟု
ဖွင့်၏၊ ပါးစပ်ပေါက်သည် အစာဟူသမျှ၏ ဝင်ကြောင်းဖြစ်သကဲ့သို့ ယခုပြမည့်စကားလည်း
တိုက်ရိုက် မပြအပ်သော အခြား အာပတ်တို့၏ ဝင်ကြောင်းနည်းလည်း ဖြစ်သည်-ဟူလို၊
ထိုသို့ အခြား အာပတ်အပေါင်းတို့ ပါဝင်နိုင်သော ဤစကားလည်း
အကျဉ်းမျှသာဖြစ်သောကြောင့် “မုခမတ္တ” ဟု မတ္တသဒ္ဒါနှင့်တကွ ပြသည်၊ “အမြွက်မျှ”ဟု
ရှေးနိဿယတို့ ပေးကြ၏။

ဝဒါမိ-ပြောပါ၏။ (ဘာသေယျတိုင်အောင် လွယ်ပြီ။) သံဃေန-သည်။ ဣတ္ထန္တာ
မာယ-သော။ ဘိက္ခုနီယာ-အား။ ဥဿယဝါဒါယ-မည်သော။ ဧကိဿာ-သော။
အာပတ္တိယာ-ကြောင့်။ ပက္ခမာနတ္ထံ-ကို။ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ပါပြီ။ သံဃဿ-အား။ (ဣတ္ထ
န္တာမာယ-သော။ ဘိက္ခုနီယာ-အား။ ဥဿယဝါဒါယ ဧကိဿာ အာပတ္တိယာ-
ကြောင့်။ ပက္ခမာနတ္ထဿ-ကို။ ဒါနံ-သည်။) ခမတိ-၏။ ပေ။ ဓာရယာမိ-သိရမှတ်ရ
ပါ၏။ ဣတိ (ဉာပေတဗ္ဗော)။ (ဣတိ အယံ-ကား။ မုခမတ္တနိဒဿနံ-တည်း။)

ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေ-ကမ္မဝါစာ၏အဆုံး၌၊ ဝတ္ထံ၊ ပေ။ သမာဒိယာမိတိ-
ဟူ၍။ သမာဒိယိတွာ-ဆောက်တည်ပြီး၍။ သံဃဿ-အား။ အာရောစေတွာ-
လျှောက်ထား၍။ (မာနတ်ကြား၍)။ တာဝ-အနိက္ခိတ္တဝတ်မှ ရှေးဦးစွာ၊ နိက္ခိတ္တ
ဝတ္ထေန-ဖြင့်။ ဝသိတုကာမာယ-နေလိုသော ဘိက္ခုနီသည်။ တတ္ထေဝ-ထိုသိမ်၌ပင်။
သံဃမဇ္ဈေဝါ-၌သော်လည်းကောင်း။ ဘိက္ခုနီသု-တို့သည်။ ပက္ကန္တာသု-ဖဲသွားပြီး
ကုန်လတ်သော်၊ ဒုတိယိကာယ-အဖော်မဖြစ်သော။ ဧကဘိက္ခုနီယာ-၏။ သန္တိကေ
ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း။ [ဧကဘိက္ခုနီယာ ဝါ-ဒုတိယိကာယ ဝါဟု ဝါ ၂ ခုပါနေ
သည်ကို စဉ်းစားပါ။] ဝတ္ထံ၊ ပေ။ နိက္ခိပိမိတိ-ဟူ၍။ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ-ချရာ၏။ ပန-
ကား။ အညိဿာ-အခြားသော။ အာဂန္တုကာယ-အာဂန္တုကဖြစ်သော ရဟန်းမ၏။
သန္တိကေ-၌။ အာရောစေတွာ-လျှောက်ထား၍။ (မာနတ်ကြား၍)။ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ-
ချရာ၏။ [နဂိုက မာနတ်မကြားရသေးသော အာဂန္တုက အထံ မာနတ်ကြားပြီးမှ
ချရသည်။] နိက္ခိတ္တကာလတော-ချအပ်ပြီးရာ အခါမှ၊ ပဌာယ-၍။ ပကတ္တဌာနေ-
ပကတ်အရာ၌။ တိဌတိ-တည်တော့၏။

တတော-ထိုမှနောက်၌၊ ပုရာရုဏေယေဝ(တစ်နည်း) ပုရာရုဏာယေဝ-အရုဏ်
မတက်မီပင်။ စတူဟိ-န်သော။ ဘိက္ခုနီဟိ-တို့သည်။ တံ ဘိက္ခုနီ-ကို။ ဂဟေတွာ-
ခေါ်၍။ ဂါမူပစာရတောစ-ရွာဥပစာမှလည်းကောင်း။ [ဘိက္ခုနီတို့ကျောင်းသည်
ရွာအတွင်းမှာ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “ရွာဥပစာမှလည်းကောင်း”ဟု ဆိုသည်။] ဘိက္ခုနံ-
တို့၏။ ဝိဟာရူပစာရတော စ-ကျောင်းဥပစာမှလည်းကောင်း။ ဒွေ လေဓူပါတေ-
ခဲ ၂ ကျတို့ကို။ အတိက္ကမိတွာ-ကျော်လွန်၍။ မဟာမဂ္ဂါ-လမ်းမကြီးမှ။ ဩက္ကမ္မ-
ဖဲ၍။ ဂုဗ္ဗဝတိအာဒိဟိ-ချဲ့၊ စည်းရိုး အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ ပဋိစ္စန္ဓေ-ဖုံးကွယ်အပ်သော။
ဩကာသေ-၌။ နိသီဒိတဗ္ဗံ-နေရာ၏။ စတူဟိ-န်သော။ ဘိက္ခုဟိပိ-တို့သည်လည်း။
တတ္ထ-ထို ဘိက္ခုနီတို့နေရာ အရပ်သို့၊ ဂန္တဗ္ဗံ၊ [“ဥာတောသံဃေ ပက္ခမာနတ္ထံ
စရိတဗ္ဗံ”ဟု ဆိုသောကြောင့် ဘိက္ခုတို့လည်း ထိုမာနတ်ကျင့်ရာ အရပ်သို့ သွား
ရောက်ရသည်။] ဂန္တာ-ပြီး၍။ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏။ အဝိဒ္ဓရေ-အနီး၌။ ဝိသု-သီးခြား။
နိ သီ ဒိ တဗ္ဗံ - နေရာ၏။ [ဘိက္ခုတို့နှင့် ဘိက္ခုနီတို့ အတူ ရော၍
မနေသင့်သောကြောင့် “ဝိသု နိသီဒိတဗ္ဗံ”ဟု ဆိုသည်။]

အထ-ထိုမှနောက်၌၊ တာယ ဘိက္ခုနီယာ-သည်၊ ဝုတ္တနယေနဝ-သာလျှင်၊ ဝတ္တ-ကို၊ သမာဒိယိတွာ-၍၊ တာဝ-ဘိက္ခုသံဃာမှ ရှေးဦးစွာ၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-အား၊ ဧဝံ-သို့၊ အာရောစေတဗ္ဗ-လျှောက်ထားရာ၏၊ (မာနတ်ကြားရာ၏)၊ (ကိ-အဘယ်သို့ လျှောက်ထားရာသနည်း)၊ အယျေ-တို့၊ အဟံ-သည်၊ ဥဿယဝါဒံ-သော၊ ဧကံ အာပတ္တိ အာပဇ္ဈိ သာဟံ-သည်၊ ပေ၊ အာပတ္တိယာ-ကြောင့်၊ ပက္ခမာနတ္တံ-ကို၊ ယာစိ-တောင်းပါပြီ၊ တဿာ မေ-အား၊ ပေ၊ အဒါသိ-ပေးပါပြီ၊ သာဟံ-သည်၊ မာနတ္တံ-ကို၊ စရာမိ-ကျင့်ပါ၏၊ အယျေ-တို့၊ အဟံ-သည်၊ ဝေဒယာမိ-မာနတ်နေကြောင်းကို သိစေပါ၏၊ မံ-ကို၊ သံဃော-သည်၊ ဝေဒယတိတိ-မာနတ် ကျင့်နေကြောင်းကို သိစေသူဟူ၍၊ ဓာရေတု-သိမှတ်တော်မူပါ၊ ဣတိ (အာရောစေ တဗ္ဗ)၊ တတော-ထိုမှ နောက်၌၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အာရောစေတဗ္ဗ-ရာ၏၊ (မာနတ်ကြားရာ၏)၊ (ကိ-နည်း)၊ အယျာ-အရှင် ဘုရားတို့၊ အဟံ-သည်၊ ပေ၊ ဓာရေတု-သိမှတ်တော်မူပါ၊ ဣတိ (အာရောစေတဗ္ဗ)၊ အာရောစေတွာ-၍၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿေဝ-၏သာလျှင်၊ သန္တိကေ-၌၊ နိသီဒိတဗ္ဗ-နေရာ၏၊ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဌာယ-၍၊ ဘိက္ခုသု-တို့သည်၊ (ပက္ခန္ဓေသုဝါ-ဖဲသွားပြီးကုန်သော်လည်းကောင်း)၊ ဒုတိယိကံ-အဖော်မတစ်ယောက်ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ ဘိက္ခုနီသု-တို့သည်၊ ပက္ခန္ဓာသုပိ ဝါ-ဖဲသွားပြီးကုန်သော်လည်းကောင်း၊ ဥဘတောသံဃေ-ဥဘတောသံဃာ၌၊ မာနတ္တံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ စိဏ္ဏမေဝ-ကျင့်အပ် တော့သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ ယာဝ-လောက်၊ အရုဏံ-သည်၊ န ဥဌဟတိ-မတက် သေး၊ တာဝ-လောက်၊ ယံ ဘိက္ခု ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယံ ဘိက္ခုနီဝါ-ကို သော်လည်းကောင်း၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ ပဿတိ-မြင်၏၊ (တဿ ဘိက္ခုဿဝါ-အားသော်လည်းကောင်း)၊ တဿာ(ဘိက္ခုနီယာဝါ)-အားသော်လည်းကောင်း၊ အာရောစေ တဗ္ဗ-၏၊ အရုဏေ-သည်၊ ဥဋ္ဌိတေ-တက်ပြီးလတ်သော်၊ ဝတ္တံ-ဝတ်ကို၊ နိက္ခိပိတွာ-ချပြီး၍၊ ဥပဿယံ-ဘိက္ခုနီတို့၏ ကျောင်းသို့၊ ဂန္တဗ္ဗံ-သွားရာ၏၊ ဧဝံ-ဤနည်းဖြင့်၊ ပဉ္စသအရုဏာ-၁၅ အရုဏ်တို့ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗာ-ယူထိုက်ကုန်၏။

ပန- ကား၊ အနိက္ခိတ္တဝတ္ထာယ- မချအပ်သော ဝတ်ရှိသော ဘိက္ခုနီသည်၊ အာဂန္တုကေသု-အာဂန္တုကတို့သည်၊ အသတိ-မရှိကုန်လတ်သော်၊ စတုန္ဒ-နံသော၊ ဘိက္ခုနဉ္စ-တို့အားလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီနဉ္စ-တို့အားလည်းကောင်း၊ ဒေဝသိကံ-နေတိုင်း၊ အာရောစေတွာ-၍၊ အာဂန္တုကေသု-တို့သည်၊ သတိ-ရှိကုန်လတ်သော်၊ သဗ္ဗေသမ္ပိ-နံသော၊ အာဂန္တုကာနံ-တို့အား၊ အာရောစေန္တိယာ-လျှောက်လျက်၊ (မာနတ်ကြားလျက်)၊ ပဉ္စသဒိဝသာနိ-၁၅ ရက်တို့ပတ်လုံး၊ ပါရိဝါသိကက္ခန္ဓကေ-ပါရိဝါသိကက္ခန္ဓက၌၊ ဝုတ္တနယေနဝ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့် သာလျှင်၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ဝတ္တိတဗ္ဗံ-ကျင့်ရာ၏၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤကဒါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ သင်္ခေပေါ-တည်း၊ ဝိတ္တာရော ပန-ကိုကား၊

သမန္တပါသဒိကာယံ-၌၊ ဝုတ္တော-ပြီ၊ စိတ္တမာနတ္ထာယ ဘိက္ခုနီယာတိ-ကား၊ ယဒါ-
 ၌၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ စိတ္တမာနတ္ထာ-ကျင့်အပ်ပြီးသော မာနတ်ရှိသည်၊
 ဟောတိ-၏၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿာ-ထိုဘိက္ခုနီမ၏အပေါ်၌၊ (အဗ္ဘာနကမ္မံ၌
 စပ်)၊ ယတ္ထ သိယာ ဝိသတိဂဏော ဘိက္ခုနီသံယောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တနယေနေ-
 ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ အဗ္ဘာနကမ္မံ-အဗ္ဘာနကံကို၊ ကာတဗ္ဗ-
 ပြုထိုက်၏၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-
 အပြီးတည်း။

ကင်္ခါဝိတရဏီယာ-မည်သော၊ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ-အဖွင့်၌၊
 ဘိက္ခုနီပါတိမောက္ခေ-၌၊ သံဃာဒိသေသဝဏ္ဏနာ-သည်၊
 နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

နိသဂ္ဂိယပါစိတ်အခန်း (ပတ္တဝဂ်)

၁။ ပတ္တသန္နိစယ သိက္ခာပုဒ် နိသဂ္ဂိယေသု-နိသဂ္ဂိယသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ တာဝ-ဒုတိယဝဂ်
 စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ အာဒိဝဂ္ဂဿ-အစဝဂ်၏၊ ပဌမေ-
 ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပတ္တသန္နိစယံ ကရေယျာတိ-ကား၊ ပတ္တ
 သန္နိဇ္ဇိ-သပိတ်သို့မှီးခြင်းကို၊ ကရေယျ-ပြုအံ့၊ ဧကာဟံ-တစ်ရက်မျှ၊ အနဓိဋ္ဌဟိတွာ
 ဝါ-အဓိဋ္ဌာန်မတင်မူ၍သော်လည်းကောင်း၊ အဝိကပ္ပေတွာဝါ-ဝိကပ္ပနာ မပြုမူ၍
 သော်လည်းကောင်း၊ အဓိဋ္ဌာနပဝံ-အဓိဋ္ဌာန်လောက်သော၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဌပေယျ-
 ထားအံ့၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ပတ္တသန္နိစယ
 ဝတ္ထုသ္မိ-သပိတ်သို့မှီးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သေသော-
 ဝတ္ထုမှ ကြွင်းသော၊ ကထာမဂ္ဂေါ-စကားအစဉ်ကို၊ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယံ-
 ဘိက္ခုပါတိမောက်အဖွင့်၌၊ ဝုတ္တနယေနေ-သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်၏၊ ဟိ-
 မှန်၏၊ (တစ်နည်း) ဟိ-စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ တတြ-ထိုဘိက္ခု
 ပါတိမောက်သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒသာဟာတိတ္တမေ-၁၀ ရက်လွန်ခြင်းကြောင့်၊ အာပတ္တိ-
 သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဧကာဟာတိတ္တမေ-ကြောင့်၊ (အာပတ္တိ-
 သည်၊ ဟောတိ)၊ ဣတိ ဧတ္တကမေဝ-ဤမျှလောက်သည်သာ၊ တဿစ-ထို
 ပါတိမောက်သိက္ခာပုဒ်၏လည်းကောင်း၊ ဣမဿစ-ဤသိက္ခာပုဒ်၏လည်းကောင်း၊
 နာနာကရဏံ-အသီးအခြား ပြုကြောင်း အထူးတည်း၊ သေသံ-ကြွင်းသော
 အစီအရင်ကို၊ တာဒိသမေဝ-ထိုပါတိမောက်သိက္ခာပုဒ်ကိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာ၊
 ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၂။ **စိဝရဘာနေ** ဒုတိယေ-၌၊ အကာလစိဝရန္တိ-ကား၊ ကထိနေ-ကထိန်ကို၊
သိက္ခာပုဒ် အတ္တတေ-ခင်းအပ်ပြီးသော်၊ ကထိနမာသေဟိ-ကထိန်လတို့
 မှလည်းကောင်း၊ (ကထိနေ-ကို) အနတ္တတေ-မခင်းအပ်
 သော်၊ စိဝရမာသတော-သင်္ကန်းလမှလည်းကောင်း၊ အညသ္မိ-သော၊ ကာလေ-
 ၌၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သောသင်္ကန်းကို၊ [အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဘာဇာပေယျဉ္စစပ်၊] ပန-ကား၊
 ယံ-အကြင် သင်္ကန်းကို၊ ကာလေပိ-သင်္ကန်းကာလ၌လည်း၊ အာဒိဿ-ရည်စူး၍၊
 ဒိန္နံ-လှူအပ်ပြီ၊ (တံ)ဝါ-ထိုသင်္ကန်းကိုမူလည်း၊ [အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဘာဇာပေယျဉ္စစပ်၊]
 အာဒိဿ ဒိန္နံ နာမ-အာဒိဿ ဒိန္နံ မည်သည်၊ သမ္ပတ္တာ-ရောက်လာကုန်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ (လာလာသမျှ) ဘာဇေန္တု-ဝေဖန်ပါစေကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာဝါ-
 လျှောက်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဣဒံ-ဤသင်္ကန်းကို၊ ဂဏဿ-ဂိုဏ်းအား၊
 [သုတ္တန္တိက၊ အာဘိဓမ္မိက စသည်ဖြင့် လျှောက်အပ်သော ဂိုဏ်းအား-ဟူလို၊]
 (ဒမ္ပိ-လှူပါ၏။) ဣဒံ-ကို၊ တုမ္မာကံ-အရှင်ဘုရားတို့အား၊ ဒမ္ပိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊
 ဝတ္တာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဒါတုကာမတာယ-လှူလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
 ပါဒမူလေ-၌၊ ဌပေတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဒိန္နံ-လှူအပ်သော သင်္ကန်းတည်း၊
 (တစ်နည်း) ဒိန္နံ-လှူအပ်သောသင်္ကန်းသည်၊ (အာဒိဿ ဒိန္နံ နာမ-မည်၏။) ဣတိ-
 သို့၊ ဧတံ အကာလစိဝရံ-ဤအကာလသင်္ကန်းကို၊ ကာလစိဝရန္တိ-ဟူ၍၊
 (သံဃိကသင်္ကန်း ဟူ၍)၊ အဓိဋ္ဌဟိတွာ-ဆောက်တည်၍၊ ဘာဇာပေန္တိယာ-
 ဝေဖန်စေသောရဟန်းမ ဤ၊ ပယောဂေ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ယံ-အကြင်
 သင်္ကန်းကို၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ [ဝေဖန်ခိုင်းသော ဘိက္ခုနီကို “အတ္တနာ”ဟု
 ဆိုသည်၊] လဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းကို၊ နိသဂ္ဂိယံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ နိသဋ္ဌံ-
 စွန့်အပ်ပြီးသောသင်္ကန်းကို၊ ပဋိလဘိတွာပိ-ပြန်ရ၍လည်း၊ ယထာဒါနေယေဝ-
 အကြင်အကြင် လှူအပ်ရာ အရပ်၌သာ၊ ဥပနေတဗ္ဗံ-ကပ်ဆောင်ရာ၏၊ အညသ္မိမ္ပိ-
 အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ဧဝရူပေ-သော၊ သိက္ခာပဒေ-၌၊ ဧသေဝ နယော-တည်း။

အတ္တတေ ၊ပေ၊ **ဒိန္နံ** ။ ။ကထိန်အာနိသင် မရလျှင် သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော်
 ၁ ရက်မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အထိ တစ်လသည်လည်းကောင်း၊ ကထိန်အာနိသင်ရလျှင်
 တပေါင်း လပြည့်အထိ ၅ လသည်လည်းကောင်း သင်္ကန်းကာလ မည်၏။ ထိုကာလမှ
 တစ်ပါးသော ကာလ၌ ရအပ်သော သင်္ကန်းသည်လည်းကောင်း၊ ထိုလအတွင်းမှပင်
 သံဃိက မဟုတ်သော သင်္ကန်းသည်လည်းကောင်း အကာလသင်္ကန်း မည်၏။

နိသဋ္ဌံ ပဋိလဘိတွာပိ ။ ။နိသဂ္ဂိထုံးစံအတိုင်း စွန့်သောအခါ သင်္ကန်းခံသော ဝိနည်းဓိုရ်က
 “ဣမံ စိဝရံ တုယံ ဒမ္ပိ”ဟု ပြန်ပေးရ၏။ ထိုသို့ ပေးသဖြင့် ပြန်၍ရသော်လည်း ကိုယ်ပိုင်မဖြစ်၊
 ဒါယကာ၏ မူလရည်ရွယ်၍ လှူအပ်ရာဖြစ်သော ဂိုဏ်းအထံ ပုဂ္ဂိုလ်ထံ ပြန်၍ ပို့ရမည်-
 ဟူလို၊ မိမိအပိုင် မဟုတ်သော နိသဂ္ဂိဝတ္ထုများ၌ ဤကဲ့သို့ မူလရည်စူးရာဝယ် ပြန်၍ပေးရ
 သောကြောင့် “အညသ္မိပိ ၊ပေ၊ ဧသေဝနယော”ဟု ဆိုသည်။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ပေ၊ အကာလစီဝရံ-အကာလသင်္ကန်းကို၊ ကာလစီဝရန္တိ-ကာလသင်္ကန်းဟူ၍၊ အဓိဋ္ဌာဟိတွာ-ဆောက်တည်ပြီး၍၊ ဘာဇာပနဝတ္ထုသ္မိ-ဝေဖန်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-အပ်ပြီ၊ အကာလစီဝရေ-အကာလသင်္ကန်း၌၊ ဝေမတိကာယ-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဘာဇာပေန္တိယာ စ-ဝေဖန်စေသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ကာလစီဝရေ-၌၊ အကာလစီဝရသညာယ-အကာလသင်္ကန်းဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဘာဇာပေန္တိယာ)စေဝ-၏ လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကာယ-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဘာဇာပေန္တိယာ)စ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဥဘောသု-နှစ်ပါးကုန်သော အကာလသင်္ကန်း၊ ကာလသင်္ကန်းတို့၌၊ ကာလစီဝရသညာယ-ဖြစ်၍၊ (ဘာဇာပေန္တိယာ စ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ဘာဇာပေန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အကာလစီဝရတာ-အကာလသင်္ကန်း၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တထာသညိတာ-ထိုအကာလသင်္ကန်းဟု အမှတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကာလစီဝရန္တိ-ဟူ၍၊ အဓိဋ္ဌာယ-၍၊ လေသေန-အနည်းငယ်သော အကြောင်းဖြင့်၊ ဝါ-အမြွက်ထောင်သဖြင့်၊ ဘာဇာပနံ-ဝေဖန်စေခြင်းလည်းကောင်း၊ [ကာလသင်္ကန်းဟု အဓိဋ္ဌာန်လိုက်ခြင်းကိုပင် ဝေဖန်ဖို့ရာ အနည်းငယ်သော အကြောင်းဖြစ်၍ “လေသ”ဟု ဆိုသည်၊] ပဋိလာဘော-ရခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၃။ စီဝရအတ္ထိန္နန တတိယေ-၌၊ ဟန္တာတိ-ကား၊ ဂဏှ-ယူလေဘု၊ အတ္ထိန္နေယျာတိ- သိက္ခာပုဒ် ကား၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အတ္ထိန္နန္တိယာ-လုယူသောရဟန်းမ၏၊ ဗန္ဓိတွာ - ဖဲ့ . ထုပ် ၍ ၊ ဌပိတေသု-ထားအပ်ကုန်သော၊ ဗဟူသုပိ-များစွာသောသင်္ကန်းတို့၌လည်း၊ ဧကာ-တစ်ချက်သော၊ အာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ-၏)၊ ဣတရေသု-ဗန္ဓိတွာ ဌပိတမ္ပတစ်ပါးသော သင်္ကန်းတို့၌၊ [တစ်ထုပ်တည်း ထုပ်၍မထားဘဲ အသီးအသီးထားအပ်သောသင်္ကန်းတို့၌-ဟူလို၊] ဝတ္ထုဂဏနာယ-ဝတ္ထုအရေအတွက်အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ-ကုန်၏)၊ ပန-ကား၊ အတ္ထိန္နာပနေ-လုယူစေခြင်း၌၊ ဧကာယ-တစ်ကြိမ်သော၊ အာဏတ္တိယာ-စေခိုင်းခြင်း ကြောင့်၊ ဗဟူသု-များစွာသောသင်္ကန်းတို့ကို၊ အတ္ထိန္နေသုပိ-လုယက်အပ်ပါကုန်သော် လည်း၊ ဧကာဝ-တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော အာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ-၏)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ပေ၊ စီဝရံ-ကို၊ ပရိဝတ္တေတွာ-လဲလှယ်ပြီး၍၊ အတ္ထိန္နနဝတ္ထုသ္မိ-လုယူခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သာဏတ္တိကံ-တည်း၊ တိက ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ အညသ္မိ ပရိက္ခာရေ-သင်္ကန်းမှတစ်ပါးသော ပရိက္ခရာ၌၊ တိက ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ အနုပသမ္ပန္နာယ-သိက္ခမာန် သာမဏေမ၏၊ စီဝရေပိ-သော်မှလည်း၊ တိကဒုက္ကဋ်မေဝ-သည်ပင်၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ ယာ-

အကြင်ရဟန်းမသည်၊ တာယ-ထိုသင်္ကန်းရှင်သည်၊ ဒိယုမာနံဝါ-ပေးအပ်သော သင်္ကန်းကိုမူလည်း၊ (ဂဏှာတိ-ယူ၏) တဿာ-ထိုသင်္ကန်းရှင်၏။ ဝါ-နှင့်၊ ဝိဿာသာ ဝါ-အကျွမ်းဝင်ခြင်းကြောင့်မူလည်း၊ ဂဏှာတိ-၏။ တဿာ-ထိုရဟန်းမ ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ဂဏှန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ဥပသမ္ပန္န၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [ဥစ္စာရှင်က ရဟန်းယောက်ျား ရဟန်းမိန်းမဖြစ်ခြင်း-ဟူလို၊] ပရိဝတ္တိတစိဝရဿ-လဲလှယ် အပ် သော သင်္ကန်း၏။ ဝိကပ္ပနုပဂတာ-ဝိကပ္ပနာလောက်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သကသညာယ-မိမိဥစ္စာဟူသော အမှတ်ဖြင့်၊ အစ္ဆိန္နနံဝါ-လုယူခြင်းသော်လည်း ကောင်း၊ အစ္ဆိန္နာပနံဝါ-လုယူစေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိပေ၊အဒိန္နာဒါန သဒိသာနိ-ကုန်၏။ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဒုက္ခဝေဒနံ-ရှိ၏။ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ တတိယသိက္ခာပဒ် (သမတ္တံ)။

၄။ အညံ ဝိညာပန သိက္ခာပုဒ် စတုတ္ထေ-၌၊ ဝိညာပေတွာတိ-ကား၊ ဇာနာပေတွာ-သိစေ ပြီး၍၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဣဒံ နာမ-ဤမည်သော ဝတ္ထုကို၊ အာဟရ-ဆောင်ယူခဲ့ပါလော့၊ ဣတိ-သို့၊ ယာစိတွာ-တောင်းပြီး၍၊ အညံ ဝိညာပေယျာတိ-ကား၊ ယံ-အကြင်ထောပတ်စသောဝတ္ထုကို၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ (ဝိညာပိတံ၌ စပ်)၊ အယျေ-အရှင်မ၊ တေ-အရှင်မ၏၊ အဖာသု-မကျန်းမာခြင်းသည်၊ ကိ-အဘယ်ပါနည်း၊ (ဘာရောဂါပါလဲ-ဟူလို)၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ အာဟရိယတု-ဆောင်ယူအပ်စေလိုပါသနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တာယ-လျှောက်အပ်သော၊ (ဘိက္ခုနီယာ-သည်)၊ ဝိညာပိတံ-သိစေအပ်ပြီ၊ ဝါ-တောင်းအပ် ပြီ၊ တံ-ထိုတောင်းအပ်ပြီးသောဝတ္ထုကို၊ ပဋိက္ခိပိတွာ-ပယ်မြစ်၍၊ တံစေဝ-ထို ထောပတ်စသော ဝတ္ထုကိုလည်းကောင်း၊ အညဉ္စ-အခြားဝတ္ထုကိုလည်းကောင်း၊ ဂဟေတုကာမာ-ယူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တတော-ထိုမူလတောင်းအပ်သောဝတ္ထုမှ၊ အညံ-အခြားဝတ္ထုကို၊ ဝိညာပေယျ-သိစေအံ့၊ ဝါ-တောင်းအံ့၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ ၏၊ ဝိညတ္တိယာ-တောင်းခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပဋိလာဘေ-ရခြင်းကြောင့်၊ [ပဌမတောင်းအပ်သော ဝတ္ထုမှတစ်ပါးသော ဒုတိယတောင်းအပ် သော ဝတ္ထုကို (အနည်းငယ်ပင် ဖြစ်စေ) ရခြင်းကြောင့်၊] နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်အပ် စွန့်ထိုက်သည်၊ ဟောတိ-၏။

ဝိညာပေတွာ။ ။ဝိပုဗ္ဗ ဉာဓာတ် ကာပေပစ္စည်းသည် “သိစေ”ဟူသောအနက်ကို ဟော၏။ ထိုသိစေခြင်းဟူသည် မိမိမှာ ထောပတ် စသည် အလိုရှိကြောင်းကို တိုက်ရိုက်မတောင်းဘဲ ကိုယ်အမူအရာဖြင့် ဖြစ်စေ၊ နှုတ်အမူအရာဖြင့် ဖြစ်စေ သိစေခြင်းတည်း၊ တိုက်ရိုက်တောင်းခြင်းကို “ယာစိတွာ ဝါ”ဟု တစ်နည်း ဖွင့်၏။ ယာစိတွာသည် သဒ္ဒတ္ထမဟုတ်၊ အဓိပ္ပာယ်ထွက်တည်း။ [ပါစိတျာဒိယောဇနာ၌ “ဇာနာပေတွာဖြင့် ဉာဓာတ်၏ အနက်ကို ဖွင့်၍၊ ယာစိတွာဖြင့် ဥပဓာတ်၏ အနက်ကို ဖွင့်၏”ဟု ဆိုသည်။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ပေ၊ အည-ဆီမှတစ်ပါးသော ထောပတ်ကို၊ ဝိညာပေတွာ-
ပြီး၍၊ အည-ထောပတ်မှတစ်ပါးသော ဆီကို၊ ဝိညာပနဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-
ပြီ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အနညေ-အခြားဝတ္ထုမဟုတ်သည်၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ်၊ ပန-
ကား၊ အနညေ-၌၊ အနညသညာယ-အခြားဝတ္ထုမဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊
(ဝိညာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) တသ္မိ-ထိုဝတ္ထုသည်၊ အပ္ပဟောန္တေ-မလောက်
လတ်သော်၊ ပန-တစ်ဖန်၊ တညေဝ-ထိုဝတ္ထုကိုပင်၊ (ဝိညာပေန္တိယာ-၏လည်း
ကောင်း၊) [မူလတောင်းအပ်သော ဝတ္ထုက ဆေးမဖော်လောက်၍
ထပ်တောင်းသူ၊] အညေနပိ-ဖြင့်လည်း၊ အတ္ထေ-အလိုသည်၊ သတိ-သော်၊
တေန-ထိုမူလဝတ္ထုနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ အညဉ္စ-အခြားဝတ္ထုကိုလည်း၊
(ဝိညာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ယံ-ကို၊ ဝိညတ္တံ-တောင်းအပ်ပြီ၊ တတော-
ထိုတောင်းအပ်သောဝတ္ထုမှ၊ အည-အခြား ဝတ္ထုသည်၊ သမဋ္ဌတရံ-သာ၍
အဖိုးနည်းသည်၊ ဝါ-သာ၍ အဖိုးချိုသည်၊ စေ ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဣမံ
အာနိသံသံ-ဤအကျိုးကို ဒေသေတွာ-ပြ၍၊ သုဒ္ဓံ-သက်သက်၊ အညမေဝ-ကိုသာ၊
ဝိညာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ-ကုန်၍၊ (ဝိညာပေန္တိနံ)-စ-
တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ လေသေန-
အမြှက်ထောင်သဖြင့်၊ [မူလတောင်းအပ်သော ဝတ္ထုကို မလိုချင်ဟန် ဆောင်မှုကို
“လေသ”ဟု ဆိုသည်၊] ဂဟေတုကာမတာ-ယူလိုသူ၏အဖြစ်လည်း ကောင်း၊
အညဿ-အခြားဝတ္ထုကို၊ ဝိညာပနံ-တောင်းခြင်းလည်းကောင်း၊ ပဋိ လာဘော-
ရခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ၊ပေ၊ သဗ္ဗရိတ္တသဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။
။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၅။ အညံ စေတာပန ပဉ္စမေ-၌၊ အညံ စေတာပေတွာတိ-ကား၊ အတ္တနော-
၏၊ သိက္ခာပုဒံ ကပိယဘဏ္ဍေန-အပ်စပ်သော ဘဏ္ဍာဖြင့်၊ ဣမံ နာမ-
ဤအမည်ရှိသောဝတ္ထုကို၊ အာဟရ-ဆောင်ယူခဲ့ပါလော့၊
ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အည-အခြားသောဝတ္ထုကို၊ ပရိဝတ္တာပေတွာ-လဲလှယ်စေ
ပြီး၍၊ အညံ စေတာပေယျာတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့ အခြားဝတ္ထုကို၊ ဒေတွာ-ပေးပြီး၍၊
အညမ္ပိ- အခြား ဝတ္ထုကိုလည်း၊ အာဟရိဿတိ- ဆောင်ယူလတ္တံ့၊ ဣတိ-သို့၊

အညေနပိ အတ္ထေ။ ။ထောပတ်ကို ပဌမတောင်း၍ ရသောအခါ ဆေးဆရာက
ထောပတ် နှင့် ဆီကို နှစ်မျိုးစလုံးစပ်၍ ချက်မည်ဟု ပြောသောကြောင့်
ထောပတ်မှတစ်ပါးသော ဆီကို လည်း အလိုရှိ ပြန်၍ ထပ်တောင်းသူ။

အာနိသံသံ ဒေသေတွာ။ ။ထောပတ် တစ်ကျပ်ဖိုး ဝယ်၍ ပို့လာသောအခါ၊ ဆီဆိုလျှင်
တစ်ကျပ်ဖိုးမှာ ဤထောပတ်၏ နှစ်ဆ ရနိုင်၏၊ ဤဆေးကိစ္စမှာ ဆီဖြင့်လည်း ပြီးစီး၏ဟု
အကျိုးကို ပြောပြ၍ မူလတောင်းအပ်သော ထောပတ်မှ တစ်ပါးသော ဆီသက်သက်ကို
တောင်းသူ။

မညမာနာ-မှတ်ထင်သည်။ (ဟုတွာ)။ မေ-အား၊ ကုမိနာ-ဤဝတ္ထုဖြင့်၊ န အတ္ထော-အလိုမရှိ၊ မေ-ငါ့ဖို့၊ ကုမိ နာမ-ဤအမည်ရှိသော ဝတ္ထုကို၊ အာဟရ-ဆောင်ခဲ့ပါလေ့၊ ကုတိ-ဤသို့ပြော၍၊ တတော-ထိုမူလ လဲလှယ်စေအပ်ပြီးသော ဝတ္ထုမှ၊ အည-အခြားသော ဝတ္ထုကို၊ စေတာပေယျ-လဲလှယ်စေအံ့၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ စေတာပနပ္ပယောဂ-လဲလှယ်စေခြင်း ပယောဂကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။ ပဋိ လာဘေ-ရခြင်းကြောင့်၊ တေန ဝါ-ထိုကပ္ပိယဘဏ္ဍာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အညေန-အခြားသော၊ မူလေန ဝါ-အဖိုးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အာဟရ-ဆောင်ယူအပ်သော ဝတ္ထုသည်၊ နိသဂ္ဂိယံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ စတုတ္ထသဒိသမေဝ-စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်၏အစီအရင်နှင့်တူသည် သာ၊ ကုတိ-တည်း။ ။ပဉ္စမသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ)။

၆။ သံဃိကစေတာပန ဆဋ္ဌေ-၌၊ အညဒတ္ထိကေနာတိ-ကား၊ အညဿ-အခြားသိက္ခာပုဒ် ဝတ္ထု၏၊ အတ္ထာယ- အကျိုးငှာ၊ ဒိန္နေန- လှူအပ်သော၊ အညဒ္ဓိသိက္ခာနာတိ- ကား၊ အည- အခြား ဝတ္ထုကို၊ ဥဒ္ဓိသိတွာ-ညွှန်ပြ၍၊ ဒိန္နေန-သော၊ သံဃိကေနာတိ-ကား၊ သံဃဿ-အား၊ ပရိစ္ဆတ္တေန-စွန့်လှူအပ်သော၊ ပရိက္ခာရေနာတိ-ကား၊ ကပ္ပိယဘဏ္ဍေန-အပ်စပ်သော ဘဏ္ဍာဖြင့်၊ အည စေတာပေယျာတိ-ကား၊ ကုဒ် နာမ-ဤမည်သော ဝတ္ထုကို၊ ပရိဘုဉ္ဇေယျာထ-သုံးဆောင်ပါကုန်လော့၊ ကုတိ-ဤသို့လျှောက်၍၊ ယံ-အကြင်ဝတ္ထုကို၊ ဥဒ္ဓိသိတွာ-ညွှန်ပြ၍၊ နိယမေတွာ-သတ်မှတ်၍၊ ပရိက္ခာရေနာတိ-ကပ္ပိယဘဏ္ဍာ ပရိက္ခာရကို၊ ဒိန္နော-လှူအပ်ပြီ၊ [ယော ပရိက္ခာရောဟု “ယော” ပါနေသည်ကား အပို၊] တတော-ထိုညွှန်ပြအပ်သောဝတ္ထုမှ၊ အည-အခြားဝတ္ထုကို၊ ပရိဝတ္တာပေယျ-လဲလှယ်စေအံ့၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ ပယောဂ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။ ပဋိလာဘေ-ကြောင့်၊ နိသဂ္ဂိယံ (ဟောတိ)။

အညဒတ္ထိကေန။ ။“အညဿ + အတ္ထော အညဒတ္ထော၊ အညဒတ္ထာယ ဒိန္နော အညဒတ္ထိကော”ဟု ပြုစေလို၍ “အညဿ၊ပေ၊ဒိန္နေန”ဟု ဖွင့်သည်။ ဘိက္ခုနီက လဲစေအပ်သော (ဆီစသော) ဝတ္ထုမှ တစ်ပါးသော အလှူရှင် ရည်ညွှန်းအပ်သော (ထောပတ်စသော) ဝတ္ထုကို “အည”ဟု ဆိုသည်။ ထိုအညဝတ္ထုအကျိုးငှာ လှူအပ်သော တစ်စုံတစ်ခုသော ပရိက္ခာရကို “အညဒတ္ထိက”ဟု မှတ်ပါ။

အညဒ္ဓိသိက္ခေန။ ။အညဒတ္ထိကေနပုဒ်၏အနက်ကို ထင်ရှားအောင် ပြသော ပရိယာယ်ပုဒ်တည်း။ “အည+ဥဒ္ဓိဿ+ဒိန္နော အညဒ္ဓိသိက္ခော”ဟု ပြု၊ “အညဒ္ဓိသိကံ”ဟု သာ နှစ်လုံးရှိလျှင် ကောင်း၏၊ သို့မဟုတ် သ တစ်လုံး အကျေ ကြိပါ။

သံဃိကေန ပရိက္ခာရေန။ ။“သံဃဿ+ပရိစ္ဆတ္တော သံဃိကော”ဟု ပြု၊ ပရိက္ခာရောကို ဝဲ၍ ပုလ္လင်ချည်း ချသည်။ (ငွေစသော အကပ္ပိယဝတ္ထုမဟုတ်သော) အဝတ်စသော အပ်စပ်သော ပရိက္ခာရ-ဟူလို။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ပေ၊ တာဒိသေန-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ (ဝတ္ထုတစ်ခုကို ညွှန်ပြ၍ လှူအပ်သော-ဟူလို၊) ပရိက္ခာရေန-ကပ္ပိယဘဏ္ဍာပရိက္ခရာဖြင့်၊ အည-အလှူရှင်ညွှန်ပြအပ်သော ဝတ္ထုမှတစ်ပါးသော ဝတ္ထုကို၊ စေတာပနဝတ္ထုသို့-လဲလှယ်စေခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အနုညဒတ္တိကေ-အညဒတ္တိကမဟုတ်သော ဝတ္ထု၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ်-တည်း၊ ပန-ကား၊ တသို့-ထိုအညဒတ္တိကမဟုတ်သော ဝတ္ထု၌၊ အနုညဒတ္တိကသညာယ-အညဒတ္တိက ဝတ္ထုမဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဥပနေန္တိယာ-အလိုရှိရာဝတ္ထု၌ ကပ်ဆောင်သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) သေသကံ-အကြွင်းကို၊ ဥပနေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ တုမေဟိ-အသင် ဒါယကာတို့သည်၊ ဧတဒတ္ထာယ-ထိုဝတ္ထုအကျိုးငှာ၊ ဒိန္နော-လှူအပ်ပြီ၊ အမှာကဉ္စ-ငါတို့အားလည်း၊ ဣမိနာ နာမ-ဤအမည်ရှိသော ဝတ္ထုဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ ဣတိ-သို့၊ သာမိကေ-အလှူရှင်တို့ကို၊ အပလောကေတွာ-ပန်ပြော၍၊ ဥပနေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ [“အသင်ဒါယကာတို့က ဆီကို လဲယူဖို့ရာ ပရိက္ခရာကို လှူအပ်ပြီ၊ ငါတို့မှာတော့ ထန်းလျက်ဖြင့် အလိုရှိ၏” ဟု အလှူရှင်တို့ကို ပန်ပြော၍ လဲယူသော ရဟန်းမ-ဟူလို၊] ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ဝိဟာရမ္ပိ-ကျောင်းကိုသော်မှလည်း၊ ဆဋ္ဌေတွာ-စွန့်ပစ်၍၊ ပက္ကမန္တိ-ဖဲသွားကြရကုန်၏၊ ဧဝရူပါသု-ကုန်သော၊ အာပဒါသု-ဘေးရန်တို့ကြောင့်၊ ဥပနေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ [ကျောင်းကိုသော်မှ စောင့်ရှောက်မည်သူ မရှိ လောက်အောင် ဘေးကြီးကြုံလာရာအခါဝယ် ဆွမ်းစသော အလိုရှိရာ၌ ကပ် ဆောင်သော ရဟန်းမ-ဟူလို၊ “ဥပနေန္တိ”ဟု ဗဟုဝတ်ရှိသည်ကား မကောင်း၊] ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ဥပနေန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ သေသ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ စတုတ္ထသဒိသမေဝ-သာ၊ ဣတိ-တည်း။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇။ သံဃိကစေတာပန သတ္တမေ-၌၊ သညာစိကေနာတိ-ကား၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ သိက္ခာပုဒ်

ယာစိတကေနာပိ - တောင်းအပ်သော ပရိက္ခရာဖြင့်

လည်းကောင်း၊ [အည စေတာပေယျ၌စပ်၊] ဧတဒေဝ-ဤသညာစိကေနဟူသော ပုဒ်သည်သာ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ နာနာကရဏံ-အသီးအခြားပြုကြောင်းအထူးတည်း၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ဆဋ္ဌသဒိသမေဝ-ဆဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၏ အစီအရင်နှင့် တူသည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

သေသကံ ဥပနေန္တိယာ။ ။အလှူရှင် ညွှန်ပြအပ်သော ဆီ စသည်ကို လဲစေပြီးသောအခါ လှူထားအပ်သော ပရိက္ခရာက ပိုနေသေးလျှင် ထို အပိုအကျန်ကို အလိုရှိသော ဝတ္ထုနှင့် လဲစေသည်ကို “သေသကံ ဥပနေန္တိ”ဟု ဆိုသည်။

၈။ မဟာဇနိကစေတာပန အဌမေ-၌၊ မဟာဇနိကေနာတိ-ကား၊ ဂဏဿ-
 ပဌမသိက္ခာပုဒ် တိက္ခနိဂိုဏ်းအား၊ ၊ ပရိစ္စတ္ထေန-စွန့်လှူအပ်သော
 ပရိက္ခရာဖြင့်(အညံ စေတာပေယျဉ္စစပ်) [“မဟာဇန
 ဟူသည် တိက္ခနိအပေါင်းတည်း”ဟု သိစေလို၍ “ဂဏဿ”ဟု ဖွင့်သည်။] ကုဒ်-
 ဤမဟာဇနိကေနဟူသော ပုဒ်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဆဌတော-ဆဌ
 သိက္ခာပုဒ်မှ၊ နာနာကရဏံ-တည်း။ ။အဌမသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ)။

၉။ မဟာဇနိကစေတာပန နဝမေ-၌၊ သညာစိကေနာတိ-ဟူသော၊ ကုဒ်-ဤ
 ဒုတိယသိက္ခာပုဒ် ပုဒ်သည်၊ အဌမတော-ထက်၊ အတိရိတ္တံ-ပိုလွန်၏၊
 ဒွိသုပိ-နှစ်ပါးသော အဌမသိက္ခာပုဒ်၊ နဝမသိက္ခာပုဒ်
 တို့၌လည်း၊ သေသံ-သည်၊ ဆဌသိက္ခာပဒ်သဒိသမေဝ-သာ၊ ကုတိ-အပြီးတည်း။
 နဝမသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ)။

၁၀။ ပုဂ္ဂလိကစေတာပန ဒသမေ-၌၊ ပုဂ္ဂလိကေနာတိ-ကား၊ ဧကဘိက္ခုနိယာ-
 သိက္ခာပုဒ် တစ်ပါးသော ရဟန်းမအား၊ ပရိစ္စတ္ထေန-စွန့်လှူအပ်
 သော ပရိက္ခရာဖြင့်၊ သညာစိကေနာတိ -
 ကား၊ သယံ - ကိုယ်တိုင် ၊ ယာစိတကေနစ-တောင်းအပ်သော
 ပရိက္ခရာဖြင့်လည်းကောင်း၊ အညံ စေတာပေယျာတိ-ကား၊ ယံ-အကြင်ဝတ္ထုကို၊
 ဥဒ္ဓိသိက္ခာ-ညွှန်ပြ၍၊ ဒိန္နံ-ပေးလှူ အပ်ပြီ၊ တတော-ထိုညွှန်ပြအပ်သော ဝတ္ထုမှ၊
 အညံ-တစ်ပါးသောဝတ္ထုကို၊ စေတာပေန္တိယာ-လဲလှယ်စေသော ရဟန်းမ၏၊
 ပယောဂေ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကမံ ဟောတိ၊ ပဋိလာဘေ-ကြောင့်၊ နိသဂ္ဂိယံ (ဟောတိ)၊
 (ကုဒ် သိက္ခာပဒ်)၊ ပေ၊ တာဒိသေန-သော၊ ပရိက္ခာရေန-ဖြင့်၊ အညံ -
 အလှူရှင်ညွှန်ပြအပ်သော ဝတ္ထုမှ တစ်ပါးသောဝတ္ထုကို၊ စေတာပနဝတ္ထုသ္မိ-
 ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီး၊ သေသံ-သည်၊ ဆဌသဒိသမေဝ-သာ၊ ကုတိ-အပြီးတည်း။
 ။ဒသမသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ)။

ယာစိတကေနာပိ။ ။သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၌ သမုစ္စယတ္ထ ပိသဒ္ဓါ မပါသော်လည်း
 သိလောက် သောအနက်ရှိရကား ထိုပိသဒ္ဓါကို ထည့်၍ ဖွင့်နိုင်သည်၊ ယာစိယတေတိ
 ယာစိယံ-တောင်း အပ်သော ဝတ္ထု၊ ယာစိယံမှ ယကို ကပြ၊ သယံ+ယာစိကံ သညာစိကံ။

ပဌမဝရော-သည်၊ နိဋ္ဌိတော-ပြီးပြီ။

၁၁။ ဂရုပါဝုရဏ သိက္ခာပုဒ် ဒုတိယဿ-ဒုတိယဝဂ်၏၊ ပဌမေ-၌၊ ဂရုပါဝုရဏန္တိ-ကား၊
 သီတကာလေ- အအေး၏ အခါ၌၊ ဝါ- အေးရာ အခါ၌၊
 ပါဝုရဏံ-ခြံသည်ကို၊ စတုတ္ထသပရမန္တိ(ဧတ္ထ)-စတုတ္ထသ
 ပရမံဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ကံသော နာမ-ကံသ မည်သည်၊ စတုတ္ထဟာပဏီကော-

၄ ကျပ်အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။ ဟောတိ-၏။ [“ပတ္တေ စ လောဟဘေဒသို့၊ ကံသော စတုက္ကဟာပဏ” (၅၀၅) အဘိဓာန်လာအနက် ၃ ပါးတွင် စတုက္ကဟာပဏ အနက်ဟော-ဟူလို့။] တသွာ-ကြောင့်။ သောဠသကဟာပဏဋ္ဌနကံ-၁၆ ကျပ်ထိုက် တန်သော ခြုံသည်ကို။ စေတာပေတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ သဟဓမ္မိကေ စ-သီတင်းသုံးဖော် တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဉာတကပ္ပဝါရိတေစ-ဆွေမျိုးတော်သူ၊ ဖိတ်မန်သူတို့ကိုလည်း ကောင်း၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အညေန-အခြားသူသည်။ ကိသ္မိဒ္ဓိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခု သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဂုဏေ-ဂုဏ်၌၊ ဝါ-ဂုဏ်ကြောင့်၊ ပရိတုဋ္ဌေန-နှစ်သက်သည်။ (ဟုတွာ-၍) အယျေ-အရှင်မ၊ ယေန-အကြင် ဝတ္ထုဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုသည်။ (အတ္ထိ-ရှိ၏၊ တံ-ထိုဝတ္ထုကို) ဝဒေထ-ပြောပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တာယ-လျှောက် အပ်သော ရဟန်းမသည်၊ ဝိညာပေတဗ္ဗ-တောင်းအပ် တောင်းနိုင်၏၊ တတော စေ ဥတ္တရိတိ-ကား၊ တဒုတ္တရိ-ထို ၁၆ ကျပ်တန် ခြုံသည်ထက် အလွန်၊ ဝိညာ ပေန္တိယာ-တောင်းသော ရဟန်းမ၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပဋိလဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီးသော ခြုံသည်သည်၊ နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်ထိုက်သည်။ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ ရာဇာနံ-ကောသလမင်းကို၊ ကမ္မလံ-ကမ္မလာကို၊ ဝိညာပနဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ [“ဝိညာပိတ”ဟု ရှိသည်ကား မကောင်းပါ။] ပညတ္တံ-ပြီ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ ဦနကစတုက္ကံသေ-၄ ကံသအောက် ယုတ်လျော့သော တန်ဖိုးရှိသော ခြုံသည်၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ်-တည်း၊ ပန-ကား၊ တသ္မိ-ထို ၄ ကံသအောက် ယုတ်လျော့သော တန်ဖိုးရှိသော ခြုံသည်၌၊ ဦနကသညာယ-ယုတ်လျော့၏ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (စေတာပေန္တိယာ-တောင်းသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) စတုက္ကံသပရမံ-၄ ကံသအလွန် အပိုင်းအခြားရှိသောခြုံသည်ကို၊ စေတာပေန္တိယာ-တောင်းသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဉာတကပ္ပဝါရိတေဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အညဿ-အခြားရဟန်း၏၊ အတ္ထာယဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-၏၊ ဓနေနဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (စေတာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) မဟတ္ထံ-များသော အဖိုးရှိသော ခြုံသည်ကို၊ စေတာပေန္တိ-တောင်းစေလိုသော ဒါယကာကို၊ သမတ္တံ-နည်းသော အဖိုးရှိသော ခြုံသည်ကို၊ စေတာပေန္တိယာ-တောင်းသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ (စေတာပေန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဂရုပါဝုရဏတာ-လေးသောခြုံသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အတိရေကစတုက္ကံသတာ-၄ ကံသထက် အလွန်ထိုက်တန်သော ခြုံသည်၏အဖြစ် လည်းကောင်း၊ အနနုညာတဋ္ဌာနေ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော အရပ်၌၊ [ဉာတက ပဝါရိတ မဟုတ်သူတို့ အထံ၌-ဟူလို့၊] ဝိညတ္တိ-တောင်းခြင်းလည်းကောင်း၊ ပဋိလာဘော-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ သဗ္ဗရိတ္တသဒိတာနိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။

ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၂။ လဟုပါဝရဏ သိက္ခာပုဒ် ဒုတိယေ-၌၊ လဟုပါဝရဏန္တိ-ကား၊ ဥဏှကာလေ-အပူ၏ အခါ၌၊ ပါ-ပူရာအခါ၌၊ ပါဝရဏ-ကို၊ အမူတေယျကံသ ပရမန္တိ-ကား၊ ဒသကဟာပဏတ္တနကံ-၁၀ ထိုက်တန်သော ခြုံထည်ကို၊ [စေတာပေတဗ္ဗံ ၈၀၊] သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ပဌမ သဒိသမေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ)။ ဣတော-ဤသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပရာနိ-နောက်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမသ္မိံ ဝဂ္ဂေ-၌၊ အဌ- ၈ ပါးသောသိက္ခာပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ တတိယဝဂ္ဂေ-၌၊ ဒသ-တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဌာရသ-ကုန်သော၊ ဣမာနိ သိက္ခာပဒါနိ-တို့ကို၊ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခ ဝဏ္ဏနာယံ-၌၊ ဝဏ္ဏနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-တည်း။ ။တတိယဝဂ္ဂေါ (နိဋ္ဌိတော)။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ အယျာယော တိသနိသဂ္ဂိယာ ပါစိတ္တိယာ ဓမ္မာတိ-ကား၊ ဘိက္ခု- တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ပညတ္တာ-အပ်ကုန်သော၊ သာဓာရဏာ-နံသော၊ အဌာရသ- တို့လည်းကောင်း၊ အသာဓာရဏာ-ကုန်သော၊ ဒွါဒသ-တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ တိသ-သော၊ (ဓမ္မာ-အာပတ်တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ-ကုန်ပြီ၊) သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံ သော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သေသံ-သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သာ၊ ဣတိ-တည်း။

နိသဂ္ဂိယဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတော-ပြီးပြီ။

သုဒ္ဓပါစိတ်အခန်း

(လသုနဝဂ်)

၁။ လသုနသိက္ခာပုဒ် ပါစိတ္တိယေသု-သုဒ္ဓပါစိတ်တို့တွင်၊ တာဝ-ရတ္တန္တကာရဝဂ် စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဋ္ဌိဌဿ- ညွှန်ပြအပ်သော၊) လသုနဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမေ-ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌၊ လသုနန္တိ-ကား၊ မဂဓရဋ္ဌေ-မဂဓတိုင်း ၌၊ ဇာတံ-ဖြစ်သော၊ အာမကံ-အစိမ်းဖြစ်သော၊ ဘဏ္ဍိကလသုနမေဝ (တစ်နည်း) ဂဏ္ဍိကလသုနမေဝ-များသောအမြှောင့်ရှိသော ကြက်သွန်ဖြူသာတည်း၊ ဧကဒ္ဒတိ

ဘဏ္ဍိကလသုနမေဝ။ ။လသဓာတ် ဥနန်(ဥနန်)ပစ္စည်းဖြင့် “လသုန-လသုန”ဟု ပါဠိ ၂ မျိုး၊ လသဓာတ်ကို ဒိတ္တအနက်ဟော ကြ၍ “လသတိ-တင့်တယ် တောက်ပတတ်၏၊ ဣတိ လသုနံ” ဟု ပြု၊ ယခုစာအများ၌ “ဘဏ္ဍိက”ဟု ရှိ၏၊ ပါစိတ္တုဒိယောဇနာ၌ “ဂဏ္ဍိက”ဟု ဆုံးဖြတ်၏၊ [ဂဏ္ဍ-အဖု အဥ အမြှောင့်+ဣက-များစွာ ပါရှိသော ကြက်သွန်ဖြူ ၂ မြှောင့် ၃ မြှောင့်မက အမြှောင့်များစွာ ပါရှိသော ကြက်သွန်ဖြူ-ဟူလို၊ ဣကပစ္စည်း ဗဟုတ္တအနက်ဟော၊] ကြက်သွန်ဖြူ စားလျှင် ရာဂ တိုးပွား၏ဟု အယူရှိကြသော အခြား ဘာသာများ၌ကား ကြက်သွန်ဖြူ ဟူသမျှကိုပင် မစားအပ်ဟု ယူဆကြသတတ်။

မိစ္ဆကံ-၁ မြှောင့်ရှိသော ကြက်သွန်ဝါ၊ ၂ မြှောင့်ရှိသော ကြက်သွန်နီ၊ ၃ မြှောင့်ရှိသော ကြက်သွန်စိမ်းသည်။ န-မဟုတ်။ ဟိ-ဆက်။ တံ-ထိုများသောအမြှောင့်ရှိသော ကြက်သွန်ဖြူကို ခါဒိဿာမိ-အံ့၊ ကူတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပဋိဂ္ဂဏန္တိယာ-ခဲယူသော ရဟန်းမ၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အဇ္ဈောဟာရေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ကုဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ လသုနံ-ကြက်သွန်ဖြူကို၊ ဟရာပနဝတ္ထုသ္မိ-ဆောင်ယူစေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပေ၊ အလသုနေ-လသုနမဟုတ်သော ကြက်သွန်၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ်-၂ ချက် အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်။ (ဟောတိ)။ [အလသုနေ-လသုနသညာဒုက္ကဋ်၊ အလသုနေ ဝေမတိကာဒုက္ကဋ်-ဟူလို့၊] ပန-ကား၊ တသ္မိ-ထိုလသုနမဟုတ်သော ကြက်သွန်၌၊ အလသုနသညာယ-လသုနမဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ခါဒန္တိယာ-ခဲစားသော ရဟန်းမ၏လည်း ကောင်း၊) ပလက္ခာကေ-၁ မြှောင့်ရှိသော ကြက်သွန်ဝါ၌လည်းကောင်း၊ ဘဉ္ဇနကေ-၂ မြှောင့်ရှိသော ကြက်သွန်နီ၌လည်းကောင်း၊ ဟရိတကေ-၃ မြှောင့်ရှိသော ကြက်သွန်စိမ်း၌လည်းကောင်း၊ စာပလသုနေ-ကြက်သွန်မြိတ်၌လည်းကောင်း၊ သူပသမ္မာကေ-ဟင်းရည်ကို ကြက်သွန်ဖြူထည့်ကာ ကောင်းစွာ ချက်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ မံသသမ္မာကေ-အသားကို ကြက်သွန်ဖြူထည့်ကာ ကောင်းစွာ ချက်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ တေလသမ္မာကေ-ဆီကို ကြက်သွန်ဖြူထည့်ကာ ကောင်းစွာ ချက်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ပဒရသာဠဝေ-ကြက်သွန်ဖြူထည့်၍ ပြုအပ်သော ဆီးယို၌လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရိတင်္ဂေ-ကြက်သွန်ဖြူထည့်၍ ပြုအပ်သော လက်သုတ်ဟင်းလျာ၌လည်းကောင်း၊ (ခါဒန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ-ဥမ္မတ္တိကာ အစရှိသည် ဖြစ်ကုန်၍၊ (ခါဒန္တိနံ)စ-ခဲစားကုန်သော ရဟန်းမတို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ(ဟောတိ)၊ အာမကလသုနဥ္စေ-စိမ်းသောကြက်သွန်ဖြူလည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရဏဉ္စ-ခြင်းလည်းကောင်း၊ ကူတိ-သို့၊ ကုမာနိ ဒွေ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ သမုဋ္ဌာနာဒီနိ-တို့သည်၊ ဧဠကလောမသဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ကူတိ ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ပလက္ခာက စသည်။ ။ပလက္ခာကော နာမ ပက္ခာဝဏ္ဏော ဟောတိ။ ဘဉ္ဇနကော လောဟိတ ဝဏ္ဏော၊ ဟရိတကော ဟရိတပက္ခာဝဏ္ဏော၊ မိစ္ဆာယ ပန(အမြှောင့်အားဖြင့်ကား) ပလက္ခာကဿ ဧကော မိစ္ဆာ ဟောတိ။ ဘဉ္ဇနကဿ ဒွေ၊ ဟရိတကဿ တိဿော၊ စာပလသုနော အမိဉ္ဇကော၊ အင်္ဂုရမတ္တမေဝ ဟိ တဿ ဟောတိ။

ပဒရသာဠဝေ။ ။ပဒရသာဠဝံ နာမ ပဒရဖလာနိ သုက္ခာပေတွာ စုဏ္ဏေတွာ ကတ္တဗ္ဗာ ခါဒနီယဝိကတိ”ဟု ဋီကာဆိုသောကြောင့် “ပဒရသာဠဝေ”ဟု ပါဠိမှန်ရှိစေ၊ [ဥဠဝါ-ခုဒ္ဒကဝတ္ထု ခန္ဓကဉ္စိ “န ဘိက္ခဝေ လသုနံ ခါဒိတဗ္ဗံ၊ ယော ခါဒေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ”ဟု ပညတ်တော် မူသောကြောင့် အမြှောင့်များသော ကြက်သွန်ဖြူကို ဘိက္ခုတို့ စားလျှင် ဒုက္ကဋ်ဟု မှတ်ပါ။]

၂။ သမ္မာဓေလောမ ဒုတိယေ-၌၊ သမ္မာဓေတိ-ကာ၊ ပဋိစ္စန္ဓာကာသေ-ဖုံးထားသိက္ခာပုဒ် အပ်သော အရပ်၌၊ [ဤကား မူလသံဝဏ္ဏနာ၊] ဥပကစ္စကေသု စ-လက်ကတီးကြားတို့၌လည်းကောင်း၊ မုတ္တကရဏေ စ-ကျင်ငယ်ပြုကြောင်း ပဿာဝမဂ်၌လည်းကောင်း၊ ဣတိ အတ္ထောနက်၊ [သမ္မာဓ၏ သရုပ်ကို ပြသော အဓိပ္ပာယ်နက်၊] သံဟရာပေယျာတိ ဧတ္ထ-ဤပါ၌၌၊ ခုရသဏ္ဌာသကတ္တရိအာဒိသု-သင်တုန်း၊ မွေးညပ်၊ ကတ်ကြေးအစရှိ သည်တို့တွင်၊ ယေနကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ဝတ္ထုဖြင့်၊ သံဟရာ ပေန္တိယာ-ပယ်ရှားစေသော ရဟန်းမ၏၊ ပယောဂဂဏနာယ-ပယောဂအရေ အတွက် အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ လောမဂဏနာယ-အမွေးအရေအတွက် အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ န (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ သမ္မာဓေ-ကျဉ်းမြောင်းသော အရပ်၌၊ လောမံ-ကို၊ သံဟရာပနဝတ္ထုသို့-ပယ်ရှားစေခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အတ္တနော-၏၊ အတ္တာယ-အကျိုးငှာ၊ အညံ-အခြားသူကို၊ အာဏာပေန္တိယာ-စေခိုင်းသော ရဟန်းမအတွက်၊ သာဏတ္တိကံ-စေခိုင်းခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ အာပတ္တိဘေဒေါ-အာပတ်အထူးအပြားသည်၊ နတ္ထိ၊ [သမ္မာဓေ သမ္မာဓသညာပါစိတ်၊ အသမ္မာဓသညာပါစိတ်၊ ဝေမတိကာပါစိတ်ဟူသော ပါစိတ်အပြား၊ အသမ္မာဓေ သမ္မာဓသညာဒုက္ကဋ်စသော ဒုက္ကဋ်အာပတ်အပြားမရှိ-ဟူလို၊] အာဗာဓပစ္စယာ-အနာဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ (သံဟရာပေန္တိယာ-ပယ်ရှားစေ သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (သံဟရာပေန္တိနံ)စ-တို့၏ လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အာဗာဓာဘာဝေါ-အနာ၏မရှိခြင်းလည်း ကောင်း၊ သမ္မာဓေ-၌၊ လောမသံဟရဏံ-အမွေးကို ပယ်ရှားခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနိယာ၊ပေ၊သဒိသာနိ-ဘိက္ခုနိယာ သဒ္ဓိဧကဒ္ဓါနမဂ္ဂဂမနသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန် အစရှိသည်နှင့် တူကုန်၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၃။ တလဃာတက တတိယေ-၌၊ တလဃာတကေတိ-ကာ၊ အန္တမသော-သိက္ခာပုဒ် အားဖြင့်၊ ဥပ္ပလကေသရေနာပိ-ကြာဝတ်ဆံဖြင့်သော်လည်း၊ မုတ္တကရဏဿ- ကျင်ငယ်ကို ပြုကြောင်း ပဿာဝမဂ်၏၊ တလဃာတနေ-အပြင်ကို ပုတ်ခတ်ခြင်းကြောင့်၊ မုတ္တကရဏမိ-ကျင်ငယ်ကို ပြုကြောင်း ပဿာဝမဂ်၌၊ ပဟာရဒါနေ-ပုတ်ခတ်မှုကို ပေးခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ဘိက္ခုဒုက္ကဋ်။ ။သမ္မာဓအရပ်ဝယ် အမွေးကို နုတ်ခြင်း၊ နုတ်စေခြင်းတို့၌ ဘိက္ခုတို့မှာ ဒုက္ကဋ်ဟု ခုဒ္ဒကဝတ္ထုခန္ဓက၌ ပညတ်တော်မူသည်။ [န ဘိက္ခုဝေ သမ္မာဓေ လောမံ သံဟရာပေ တဗ္ဗံ၊ ယော သံဟရာပေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ပေ၊ တလဃာတကရဏဝတ္ထုသို့-ပဿာဝမဂ်အပြင်ကို ပုတ်ခတ်မှုကို ပြုခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပုရိမနယေနေဝ-ရှေးနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ သာဏတ္တိကံ-တည်း၊ အာပတ္တိဘေဒေါ နတ္ထိ၊ ဣတော-ဤသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ ယတ္ထ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်၌၊ အာပတ္တိဘေဒေါ နတ္ထိ၊ တတ္ထ-ထိုသိက္ခာပုဒ်၌၊ အဝတွာဝ-မဆိုမူ၍သာ၊ ဂမိဿာမ-သွားကုန်တော့အံ့၊ [“အာပတ္တိဘေဒေါ နတ္ထိ”ဟု မဆိုတော့ဘဲ ဆိုသင့်ရာကိုသာ ဆက်လက် ဆိုသွားတော့မည်-ဟူလို၊] အာဗပေစ္စယာ-ကြောင့်၊ ဂဏ္ဍဝါ-အဖုကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝဏံဝါ-အနာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဟရန္တိယာ-ပုတ်ခတ်သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊(ပဟရန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ(ဟောတိ)၊ အာဗဓာဘာဝေါ-အနာ၏မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ မုတ္တကရဏော-၌၊ ပဟာရဒါနံ-ပုတ်ခတ်မှုကို ပေးခြင်းလည်းကောင်း၊ ဖဿသာဒယနံ-ပုတ်ခတ်ခြင်း၏ အတွေ့ကို သာယာခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၄။ ဇေတုမဋ္ဌက သိက္ခာပုဒ် စတုတ္ထေ-၌၊ ဇေတုမဋ္ဌကေတိ-ကား၊ ဇေတုနာ-ချိပ်ဖြင့်၊ ကတေ-ပြုအပ်သော၊ မဋ္ဌဒဏ္ဍကေ-ပြေပြစ်သော တုတ်တံဖြင့်ထိုးခြင်းကြောင့်၊ [ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ၌စပ်၊] ဧတံ-ဤစကားကို၊ ဝတ္ထု ဝသေန-ဝတ္ထုကြောင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ဘိက္ခုနီ၏ ပဿာဝ မဂ်ကို ချိပ်တောင့်ဖြင့် ထိုးမှုဖြစ်သောကြောင့် ဝတ္ထုကြောင်းအလိုက် “ဇေတုမဋ္ဌကေ” ဟု မိန့်တော်မူသည်-ဟူလို၊] ပန-စင်စစ်ကား၊ ကာမရာဂေန-ကာမရာဂကြောင့်၊ ပဥ္စလကေသရမ္ပိ-ကြာဝတ်ဆံကိုလည်း၊ ပဝေသေန္တိယာ-သွင်းသော ရဟန်းမ၏၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ပေ၊ ဇေတုမဋ္ဌကသာဒယနဝတ္ထုသို့-ပြေပြစ် သော ချိပ်တောင့်ဖြင့် ထိုးခြင်းကို သာယာခြင်း”ဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ တတိယသဒိသမေဝ-တတိယသိက္ခာပုဒ်၏ အစီအရင်နှင့် တူသည်သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၅။ ဥဒကသုဒ္ဓိက သိက္ခာပုဒ် ပဉ္စမေ-၌၊ ဥဒကသုဒ္ဓိကန္တိ-ကား၊ မုတ္တကရဏဿ-ကျင်ငယ်ကို ပြုကြောင်းပဿာဝမဂ်ကို၊ ဧဝံနံ-ဆေးခြင်းကို၊ အာဒိယ မာနာယာတိ-ကား၊ ကရောန္တိယာ-ပြုသော ရဟန်းမသည်၊ [အာဒါတဗ္ဗံ ၌ စပ်၊] ဒွဂ်လပဗ္ဗပရမံ အာဒါတဗ္ဗန္တိ - ကား၊ ဒွိသု အင်္ဂုလီသု-

ဥဒကသုဒ္ဓိကံ။ ။သုဒ္ဓိယာ-စင်ကြယ်ခြင်းကို၊ ဝါ-စင်ကြယ်အောင်+ကရဏံ-ပြုခြင်းတည်း၊ သုဒ္ဓိကံ-ခြင်း၊ ဥဒကေန-ဖြင့်+သုဒ္ဓိကံ ဥဒကသုဒ္ဓိကံ၊ ဆိုလိုရင်းမှာ-အင်္ဂါဇာတ်ကို ရေဆေးခြင်းပင်တည်း၊ ရေဆေးသင့်သော အကြောင်းရှိလျှင် လက် ၂ ချောင်း၏ လက် ၂ ဆစ်ထက် မပို အောင် ဆေးပါ၊ ထိုသို့ မပိုစေဘဲ ရေဆေးရာဝယ် သာယာသော်လည်း အနာပတ္တိဟု ဆို၏။

လက် ၂ ချောင်းတို့၌၊ ဧကေကံ-တစ်ဆစ်စီ တစ်ဆစ်စီကို၊ ကတွာ-၍၊ [တစ်ချောင်းလျှင် တစ်ဆစ်စီပြု၍-ဟူလို၊] ဒွဂ်လပဗ္ဗပရမံ-လက် ၂ ချောင်း၏ လက် ၂ ဆစ် အလွန် အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်တိုင်အောင်၊ အာဒါတဗ္ဗ-ယူနိုင်၏။ တံ အတိက္ကာမေန္တိယာ-ကား၊ ဓောဝနကာလေ-ဆေးရာအခါ၌၊ ရာဂဝသေန-ရာဂ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝိတ္တာရတော-အပြန်အကျယ်အားဖြင့်၊ တတိယာယ-၃ ခုမြောက် သော၊ အင်္ဂုလိယာ-လက် ချောင်း၏၊ အဂ္ဂပဗ္ဗ-အဖျားတစ်ဆစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (အဖျား တစ်ဆစ်၏ ဆံခြည်မျှကိုလည်း မသွင်းရ၊) ဂမ္ဘီရတော-အနက်အားဖြင့်၊ ဧကိဿာဝ အင်္ဂုလိယာ-လက် ၁ ချောင်း၏သာ၊ တတိယပဗ္ဗ-၃ ခုမြောက် အဆစ်ကိုလည်း ကောင်း၊ ဝါ-၃ ခုမြောက် အဆစ်တိုင်အောင်လည်းကောင်း၊ (၃ ခုမြောက် အဆစ်၏ ဆံခြည်မျှကိုလည်း) သစေ ပဝေသတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ အတိဂမ္ဘီရံ-အလွန်နက်စွာ၊ ဥဒကသုဒ္ဓိကံ-ရေဖြင့် စင်ကြယ်အောင် ပြုမှုကို၊ ဝါ-ရေဆေးမှုကို၊ အာဒိယနဝတ္ထုသ္မိ-ယူခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံပေ၊ ဦးနကဒွဂ်လပဗ္ဗေ-လက် ၂ ဆစ်အောက် ယုတ်လျော့သော သွင်းခြင်း၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ်၊ [ဦးနကဒွဂ်လပဗ္ဗေ အတိရေကသညာ ဒုက္ကဋ်၊ ဦးနကဒွဂ်လပဗ္ဗေ ဝေမတိကာဒုက္ကဋ်၊] ပန-ကား၊ တသ္မိ-ထိုဦးနကဒွဂ်လပဗ္ဗ၌၊ ဦးနက သညာယ-ယုတ်လျော့၏ ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဒွဂ်လပဗ္ဗပရမံ-လက် ၂ ဆစ် အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်ကို၊ အာဒိယန္တိယာ-ယူသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ အာဗာဓပ္ပစ္စယာ-ကြောင့်၊ အတိရေကမ္ပိ-လက် ၂ ဆစ်ထက် ပိုလွန်သော အရပ်ကို လည်း၊ (အာဒိယန္တိယာ-လည်းကောင်း) ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (အာဒိယန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၆။ ဥပတိဋ္ဌနသိက္ခာပုဒ် ဆဋ္ဌေ ဌံ၊ ဘုဉ္ဇန္တဿာတိ- ကား၊ ပဉ္စန္ဒ- န်သော၊ ဘောဇနာနံ - တို့တွင်၊ အညတရံ - အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ဘောဇဉ်ကို၊ ဘုဉ္ဇတော-စားစဉ်၊ ဝါ-စားသော ရဟန်း၏၊ [ဥပတိဋ္ဌေယျဝယ် ဥပဉ္စစပ်၊] ပါနီယေနာတိ-ကား၊ သုဒ္ဓေန-သက်သက်သော၊ ဥဒကေန ဝါ-ရေဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ တက္ကာဒိသု-ရက်တက်ရည် အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရေနဝါ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ [အာဒိဖြင့် ဒဓိ၊ မဓရသ (အချိုရည်-ရှလပတ်ရည် စသည်) ဒီရတို့ကို ယူ၊] ဝိဓူပနေနာတိ-ကား၊ ယာယ ကာယစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဗီဇနိယာ-ယပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ [ယပ်ခတ်၍ဖြစ်သော သင်္ကန်းနား စသည်ကိုပါ ယူစေလို၍ “ယာယ ကာယစိ ဗီဇနိယာ”ဟု မိန့်သည်၊] ဥပတိဋ္ဌေယျာတိ-ကား၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ ဒွိသု-၂ မျိုးကုန်သော၊ ဧတေသု-ဤပါနီယ ဝိဓူပနတို့တွင်၊ အညတရံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ဟတ္ထပါသေ-ဟတ္ထပါသ်၌၊ [ဥပ၏အဖွင့်တည်း၊] တိဌတိ-အံ၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ပေ၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-စားစဉ်၊ ဝါ-စားသောရဟန်း၏၊ ဧဝံ တိဌန ဝတ္ထုသို့-ဤသို့ အနီး၌ တည်နေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ဟတ္ထပါသံ-ကို၊ ဝိဇဟိတွာ-စွန့်၍၊ ခါဒနီယံ-ခဲဖွယ်ကို၊ ခါဒန္တဿ-ခဲစားစဉ်၊ ဝါ-ခဲစားသော ရဟန်း၏၊ ဥပတိဌန္တိယာ-အနီး၌ တည်သော ရဟန်းမ၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အနုပ သမ္ပန္နန္တု-လူ့သာမဏေ၌၊ တိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဣမံ-ဤအရည်ကို၊ ပိဝထ-သောက်ပါကုန်၊ ဣမိနာ-ဤယပ်ဖြင့်၊ ဗီဇထ-ယပ်ခတ်ပါကုန်၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ လျှောက်၍၊ ဒေန္တိယာဝါ-ကိုယ်တိုင် ပေးသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဒါပေန္တိယာဝါ-သူတစ်ပါးကို ပေးစေသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အနုပသမ္ပန္နန္တု-လူ့ သာမဏေကို၊ ဥပ တိဌာပနတ္ထံ -အနီး၌ တည်နေစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာဏာပေန္တိယာဝါ-စေခိုင်းသည် မူလည်းဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္ပတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ဥပ တိဌန္တိနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-စားဆဲဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ ဟတ္ထပါသေ-၌၊ ဌာနံ-တည်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပါနီယဿဝါ-သောက်ရေကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝိဓူပနဿဝါ-ယပ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဂဟဏံ-ကိုင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ဒေ -တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ -အပြီးတည်း။ ။ ဆဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၇။ အာမကညေ သတ္တမေ - ၌၊ ဝိညတွာတိ - ကား၊ အန္တမသော -အားဖြင့်၊ သိက္ခာပုဒ် မာတရမ္ပိ - အမိကိုသော်လည်း၊ ယာစိတွာ -တောင်း၍၊ ဘုဉ္ဇေယျာတိ-ကား၊ အဇ္ဈောဟရေယျ-စားမျိုးအံ့၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝိညတ္တိစေဝ-တောင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘောဇနဉ္စ-စားခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပမာဏံ-လိုရင်းပမာဏတည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဝိညတွာ-တောင်း၍၊ အညာယ-အခြားသူကို၊ ဘဇ္ဇနာဒိနိ-လှော်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကာရာပေတွာဝါ-ပြုစေ၍သော်လည်းကောင်း၊ အညာယ-အခြားသူကို၊ ဝိညာပေတွာ-တောင်းစေ၍၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဘဇ္ဇနာ ဒိနိ-တို့ကို၊ ကတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဟဏတော-ယူသောအခါမှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ ယာဝ-လောက်၊ ဒန္တေဟိ-သွားတို့ဖြင့်၊ သင်္ခါဒနံ-ကောင်းစွာ ကြိတ်ခြင်းသည်၊ ဝါ-ဝါးခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တာဝ-ထိုဝါးနေသည့်တိုင်အောင်၊ သဗ္ဗပယောဂေသု-တို့၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌာနိ (ဟောန္တိ)၊ ပေ၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

သဗ္ဗပယောဂေသု။ ။အလှူခံပြီးနောက် တောထဲမှ ဆောင်ယူခြင်း၊ စပါးစိမ်းကို အခြောက် လှန်းခြင်း၊ မိုးစေ့နေသည် ဖြစ်၍ မခြောက်သဖြင့် လှော်ဖို့ရန် ဖိုခနောက်ပြင်ခြင်း၊ အိုးကင်း ပြင်ခြင်း၊ ယောက်မစိစဉ်ခြင်း၊ ထင်းရှုာခြင်း၊ မီးမွှေးခြင်း၊ အိုးကင်း၌ စပါးစိမ်းကို ထည့်ခြင်း၊ ယောက်မဖြင့် လှော်ခြင်း၊ ထို့နောက် ထောင်းဖို့ရန် ဆုံကျည်ပွေ့ကို ပြင်ခြင်း၊ ထောင်းခြင်း၊ ပြာခြင်း၊ ဆန်ဆေးခြင်း ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပါးစပ်တွင်း၌ သွားဖြင့် ကိုက်ဝါး၍ မပြီးသေးသမျှ ဒုက္ကဋ်ချည်းတည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ အာမကဓညံ-စပါးစိမ်းကို၊ ဝိညာပနဝတ္ထုသ္မိ-တောင်းခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ သယံဝါ-ကိုယ်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ အညာယဝါ-အခြားသူသည်သော်လည်းကောင်း၊ အဝိညတ္တိယာ-တောင်းခြင်း မဟုတ်ဘဲ၊ (ဝိညတ်မပါဘဲ)၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်သော စပါးစိမ်းကို၊ ဘဇ္ဇနာဒီနိ-တို့ကို၊ ကတွာဝါ-ပြု၍သော်လည်းကောင်း၊ ကာရေတွာဝါ-ပြုစေ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဘုဉ္ဇန္တိယာ-စားသောရဟန်းမ၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ အညာယ-အခြား သော ရဟန်းမ၏၊ ဝိညတ္တိယာ-တောင်းခြင်းကြောင့်၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်သော စပါးစိမ်းကို၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဘဇ္ဇနာဒီနိ-တို့ကို၊ ကတွာပိ-သော်လည်းကောင်း၊ ကာရေတွာပိ- စေ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဘုဉ္ဇန္တိယာ-၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်ပင်တည်း၊ အာဗာဓေ-အနာသည်၊ သတိ-သော်၊ သေဒကမ္မာဒီနိ-ချွေးအောင်းမှု အစရှိသည် တို့၏၊ အတ္တယ-ငှာ၊ ဝိညာပေန္တိယာ-တောင်းသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ အဝိညတ္တိယာ-ဝိညတ်မပါဘဲ၊ (မတောင်းဘဲ)၊ လတ္တမာနံ-ရအပ်သော စပါးစိမ်းကို၊ နဝကမ္မတ္တယ-နဝကမ္မအကျိုးငှာ၊ သမ္ပဋိဉ္ဇန္တိယာ-လက်ခံသော ရဟန်းမ၏လည်း ကောင်း၊ ဉာတကပ္ပဝါရိတဌာနေ-ဆွေမျိုးတော်သူ ဖိတ်မန်သူတို့၏အထံ၌၊ မုဂ္ဂ မာသာဒီအပရက္ကံ-ပဲနောက် မတ်ပဲ အစရှိသော ပဲကို၊ ဝိညာပေန္တိယာ-လည်း ကောင်း၊ ဥဗ္ဘတ္တိကာဒီနိ-နံ၍၊ (ဝိညာပေန္တိနံစ) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ သတ္တန္တံ- ဂူမျိုးကုန်သော၊ ဓညာနံ-တို့တွင်၊ အညတရဿ-တစ်မျိုးမျိုးသော စပါးကို၊ ဝိညာပနံ ဝါ-ကိုယ်တိုင်တောင်းခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဝိညာပါပနံဝါ-သူတစ်ပါး ကို တောင်းစေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ [ဝိပုဗ္ဗ ဉာဓာတ်၊ ဣာပေပစ္စည်း ၂ ချက် သက်ထားသော ပုဒ်တည်း၊ များသောအားဖြင့် ကာရိတ်၂ ခုသက်လျှင် တစ်ခုကို ချေရိုးတည်း၊ ဤ၌ကား မကျေသော ပုဒ်အထူးဟု မှတ်ပါ၊] ပဋိလာဘော-ရခြင်း လည်းကောင်း၊ ဘဇ္ဇနာဒီနိ-တို့ကို၊ ကတွာဝါ- ကိုယ်တိုင် ပြု၍သော်လည်းကောင်း၊ ကာရေတွာဝါ-သူတစ်ပါးကို ပြုစေ၍သော်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရဏံ-စားမျိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၈။ ပဌမဥစ္စာရဆဋ္ဌန အဋ္ဌမေ - ၌၊ သင်္ကာရန္တိ- ကား၊ ကစဝရံ- အမှိုက်ကို၊ သိက္ခာပုဒ် ဝိယာသန္တိ- ကား၊ ယံ ကိဉ္စိ - အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဘုတ္တာဝသေသံ-စားအပ်ပြီးမှ အကြွင်းကို၊ [ဆဋ္ဌေယျဝါ ဆဋ္ဌာပေယျဝါ၌ စပ်၊] ဥစ္စိဋ္ဌောဒကမ္မိ- လုတ်ဆေးရည်သည်လည်းကောင်း၊ ဒန္တ ကဋ္ဌမိ-ဝါးအပ်ပြီးသော ဒန်ပူသည်လည်းကောင်း၊ (ဝိယာသော နာမ-ဝိယာသ မည်တုံသေး၏) ပန- မြောက်ပင်၊ ဖွယ်ရာ သမ္ဘာဝနာကား၊ အဋ္ဌိကစလကေသု-ခံတွင်းမှ ထုတ်ပစ်အပ်သော အရိုးစားဖတ်တို့၌၊ ဝတ္ထဗ္ဗမေဝ-ဝိယာသဟု အထူး ဆိုဖွယ် သည်ပင်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ [ဝိ+ရူပေါ-ဖောက်ပြန်သော+ယာသော-အစာတည်း၊ ဝိယာသော၊] တိရောကုဋ္ဌေ ဝါ တိရောပါကာရေ ဝါတိ-ကား၊ ယဿ ကဿစိ- အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသောအိမ်၏၊ ဝါ-ကျောင်း၏၊ ကုဋ္ဌဿ ဝါ-နံရံ၏

သော်လည်းကောင်း၊ ပါကာရဿဝါ-တံတိုင်း၏သော်လည်းကောင်း၊ ပရတော-
ထိုမှာဘက်၌၊ ဝါ-ပြင်ဘက်၌၊ [အိမ်-ကျောင်းတို့၏ နံရံကို “ကုဋ္ဌ”ဟု ခေါ်၍
အိမ် ကျောင်းတို့၏ ဝင်းအကာကို “ပါကာရ”ဟု ခေါ်သည်၊ ထိုအကာသည်
အုတ်-ကျောက်-သစ်သားအားဖြင့် ၃ မျိုးပြားသောကြောင့် “ယဿ
ကဿစိ”ဟုဆိုသည်။]

ဆဋ္ဌေယျ ဝါ ဆဋ္ဌာပေယျဝါတိ-ကား၊ သဗ္ဗာနိပိ-အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊
ဧတာနိ-ဤဥစ္စာရ စသည်တို့ကို၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဆဋ္ဌေန္တိယာ-စွန့်ပစ်
သော ရဟန်းမ၏၊ ဧကပ္ပယောဂေ-တစ်ကြိမ်တည်းသော ပယောဂကြောင့်၊ ဧကာ-
တစ်ချက်သော၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ [ဥစ္စာရစသော ၄ မျိုးကို တစ်ခုစီခွဲ၍
စွန့်ပစ် လျှင် ဝတ္ထုအရေအတွက်အားဖြင့် အာပတ်များစွာဖြစ်၏၊] သက္ကိ-
တစ်ကြိမ်၊ အာဇာတိယ-စေခိုင်းအပ်သော ရဟန်းမသည်၊ ဗဟုကေ-များစွာသော
ဥစ္စာရ စသည်ကို၊ ဆဋ္ဌိတေပိ-စွန့်ပစ် အပ်ပါသော်လည်း၊ ဧကာဝ-
တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ် သော၊ (အာပတ္တိ ဟောတိ)၊ [“သက္ကိ အာဇာတိ ဗဟုကံပိ
ဆဋ္ဌေတိ၊ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ”ဟူသော ပါဠိတော်ဝါကျကို ယူထားသော
ဝါကျဖြစ်ရကား “အာဇာတိယ”ဟု ပါဠိမှန်ရှိစေ၊ “အာဇာတိယာ”ဟု မရှိစေသင့်။
]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ တိရောကုဋ္ဌေ-နံရံပြင်ဘက်၌၊ ဆဋ္ဌနဝတ္ထုသ္မိ-စွန့်ပစ်ခြင်း
ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္ထံ၊ပေ၊ ဘိက္ခုဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ [ဤ
ပါဠိကို ထောက်၍ ကျောင်းခန်းတွင်းက နေလျက် အောက်သို့ မကြည့်ဘဲ အမှိုက်
တံတွေး စသည် စွန့်ပစ်သော ရဟန်းမှာ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၍ သာမဏေများမှာ
ဒဏ်ထိုက်သည်ဟု မှတ်ပါ။] ဩလောကေတွာဝါ-ကြည့်၍သော်လည်းကောင်း၊
အဝဠေဝါ-မသုံးစွဲအပ်သော အရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဆဋ္ဌေန္တိယာ-စွန့်ပစ်
သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗတ္တိကာဒီနံ (ဆဋ္ဌေန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊
အနာပတ္တိ၊ ဥစ္စာရာဒိဘာဝေါ-ကျင်ကြီး အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊
အနာလောကနံ-မကြည့်ရှုခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝဠေနုဋ္ဌာနံ-အများသုံးစွဲအပ်သော
အရပ်လည်းကောင်း၊ [အသွားအလာရှိသောအရပ်-ဟူလို၊] တိရောကုဋ္ဌတိရော
ပါကာရတာ-နံရံပြင်ဘက်၊ တံတိုင်းပြင်ဘက်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဆဋ္ဌနံဝါ-
ကိုယ်တိုင်စွန့်ပစ်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဆဋ္ဌာပနံဝါ-သူတစ်ပါးကို စွန့်စေခြင်း
သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၉။ ဒုတိယဥစ္စာရဆဋ္ဌ နဝမေ-၌၊ ဟရိတေတိ-ကား၊ ခေတ္တေဝါ-လယ်၌သော်
သိက္ခာပုဒ် လည်းကောင်း၊ နာဠိကေရာဒိအာရာမေဝါ-အုန်းခြံအစရှိ
သောအာရာမ၌သော်လည်းကောင်း၊ ယတ္ထ ကတ္ထစိ-
အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ရောပိမဟရိတဌာနေ-စိုက်ပျိုးအပ် စိမ်းစိုသော
အရပ်၌၊ တာနိ ဝတ္ထုနိ-ထိုဥစ္စာရစသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ ဆဋ္ဌေန္တိယာဝါ-ကိုယ်တိုင်
စွန့်ပစ်သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဆဋ္ဌာပေန္တိယာဝါ-သူတစ်ပါးကို စွန့်ပစ်စေ

သောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ပုရိမနယေနဝ-ဖြင့်သာလျှင်၊ အာပတ္တိ(ဟောတိ)၊
တဒိသေ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဌာနေ-၌၊ [ရောပိမဟရိတအရပ်၌-ဟူလို၊]
နိဿိဒိ တွာ-၍၊ အန္တမသော-ဖြင့်၊ ဥဒကံ-အရည်ကို၊ ပိဝိတွာ-၍၊ မတ္တကမ္ဘိန္ဒ-
ဖြတ်အပ်သော အထက်ပိုင်းရှိသော၊ နာဠိကေရမ္ပိ-အုန်းသီးကိုလည်း၊ ဆဋ္ဌေန္တိယာ၊
အာပတ္တိယေဝ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဥစ္စာရာဒိနိ-ကျင့်ကြီးအစရှိသည်တို့ကို၊ ဟရိတေ-စိမ်းစို
သောအရပ်၌၊ ဆဋ္ဌနဝတ္ထသ္မိ-စွန့်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်ပေ၊ ဘိက္ခုနိယာပိ-
၏လည်း၊ နိက္ခိတ္တဗီဇေ-ချအပ်သော မျိုးစေ့ရှိသော၊ ခေတ္တေ-လယ်၌၊ ယာဝ-
လောက်၊ အင်္ဂီရော-အညွန့်သည်၊ န ဥဌဟတိ-မထသေး၊ ဝါ-မထွက်သေး၊
တာဝ-ထိုအညွန့်မထွက်သေးမီ၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အဟရိတေ-မစိမ်းစိုသော
အရပ်၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ တသ္မိ-
ထိုစိမ်းစိုသောအရပ်၌၊ အဟရိတသညာယ-မစိမ်းစိုသော အရပ်ဟု အမှတ်ရှိသည်
ဖြစ်၍၊ (ဆဋ္ဌေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဆဋ္ဌိတခေတ္တေဝါ-
စွန့်ပစ်အပ်ပြီးသောလယ်၌သော်လည်းကောင်း၊ သာမိကေ-ဥစ္စာရှင်တို့ကို၊
အပလောကေတွာဝါ-ပန်ပြော၍သော်လည်းကောင်း၊ [ဥစ္စာရှင်တို့က
ခိုင်းစေထားအပ်သော လယ်စောင့် ခြံစောင့်များကိုလည်း သာမိက၌ သွင်းပါ။]
ဆဋ္ဌေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္ပတ္တိကာဒိနိ (ဆဋ္ဌေန္တိနိ)စ၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀။ နစ္စဂီတသိက္ခာပုဒ် ဒဿမေ-၌၊ နစ္စန္တိ-ကား၊ အန္တမသော-ဖြင့်၊ မောရနစ္စမ္ပိ-
ဒေါင်းတို့၏ကခြင်းကိုလည်း၊ (ဒဿနာယ ဂစ္ဆေယျ၌စပ်၊)
ဂီတန္တိ-ကား၊ အန္တမသော၊ ဓမ္မဘာဏကဂီတမ္ပိ-တရားဟောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သီချင်းသံ

ဆဋ္ဌိတခေတ္တေ။ ။ ကောက်ပင်တို့ကို ရိတ်၍ ယူသွားပြီးရာလယ်ကို “ဆဋ္ဌိတခေတ္တေ”ဟု
ဆိုသည်။ ရိတ်ပြီးသော်လည်း နောက်ထပ် အတက်ထွက်ဦးမည်ဖြစ်၍ စောင့်ရှောက်ထားလျှင်
ကား “ဆဋ္ဌိတ”မဟုတ်။

မောရနစ္စမ္ပိ။ ။ ပိသဒ္ဓါသည် ဂရဟာဇောတက၊ ဒေါင်းသတ္တဝါတို့၏ ကခြင်းသော်မှ
နစ္စ မည်သေး၏၊ ကခြေသည် သေသောက်ကြူးစသော လူတို့ ကခြင်း၏
နစ္စအမည်ရကြောင်းမှာ အထူးဆိုဖွယ်မလို-ဟု သမ္ဘာဝနာပြု၊ မောရသဒ္ဓါလည်း
ကတတ်သော တိရစ္ဆာန်တို့၏ နိဒဿန နည်းသာတည်း၊ ထိုမောရဖြင့် သုဝ(ကျေးသား)،
မက္ကဋ(မျောက်)، သပ္ပ(အလမွှာယမြွေ)စသည် ကိုလည်း ယူ၊ [နဋ္ဌာဒယော ဝါ နစ္စန္တ၊
သောဏှာ ဝါ၊ အန္တမသော မောရသုဝမက္ကဋာဒယောပိ၊ သဗ္ဗမေတံ နစ္စမေဝ။]

ဓမ္မဘာဏကဂီတံ။ ။ ဓမ္မ+ဘာဏန္တိတိ ဓမ္မဘာဏကာ-တရားဟောသူတို့၊ တေသံ+ဂီတံ
ဓမ္မဘာဏကဂီတံ၊ တရားဟောသောအခါ သီချင်းသံပေါက်အောင် အသံရှည်ဆွဲ၍
ဟောအပ် သော တရားသီချင်း၊ ပိသဒ္ဓါ သမ္ဘာဝနာဇောတက၊ “တရားတည်းဟူသော
မွန်မြတ်သော အသံ သော်မှ ဂီတအမည် ရသေး၏၊ ကခြေသည်တို့၏ သီချင်း၊ အရိယာတို့
ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာ အခါ၌

ကိုလည်း၊ (သဝနာယ-နားထောင်ခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆေယျ။) ဝါဒိတန္တိ-ကား၊ အန္တမသော၊ ဥဒကဘေရိဝါဒိတမ္ပိ-ရေစည်တီးသံကိုလည်း၊ (သဝနာယ ဂစ္ဆေယျ။) ဒဿနာယာတိ-ကား၊ ဧတေသု-ဤနစ္စ၊ ဂီတ၊ ဝါဒိတတို့တွင်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုကို၊ ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုခြင်းငှာ၊ (တစ်နည်း) ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုနားထောင်ခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-၏။ ပဒေ ပဒေ ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတာ-တည်သော ရဟန်းမသည်၊ ပဿတိဝါ-ကြည့်မူလည်း ကြည့်၏။ သုဏာတိ ဝါ-နားထောင်မူလည်း နားထောင်၏။ (တတ္ထ-ထိုအရပ်၌) ဧကပ္ပယောဂေ-တစ်ကြိမ်သော ပယောဂ၌၊ ဧကာ-တစ်ချက်သော၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ တံတံဒိသံ-ထိုထိုအရပ်ကို၊ ဩလောကေန္တိယာ-ကြည့်သောရဟန်းမ၏။ ပယောဂေ ပယောဂေ-၌၊ အာပတ္တိ ဟောတိ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ နစ္စာဒိနိ-ကခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒဿနာယ-ငှာ၊ ဂမနဝတ္ထုသ္မိ-သွားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ။

သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ တာနိ ဝတ္ထုနိ-ထိုနစ္စ အစရှိသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ ကရောန္တိယာ-ပြုသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ အညံ-အခြားသူကို၊ အာဏာပေန္တိယာဝါ-စေခိုင်းသူမူလည်းဖြစ်သော၊ စေတိယဿ-စေတိအား၊ ဥပဟာရံ-ပူဇော်ခြင်းကို၊ ဒေထ-ပေးကုန်လော့၊ ဣတိ ဤဒိသေန-သော၊ ပရိယာယေန-ပရိယာယ်ဖြင့်၊

သာမုကီဥနသဘင် ကျင်းပရာဝယ် ရတနာသုံးပါးဂုဏ်နှင့်စပ်၍ စီကုံးအပ်သော သီချင်းတို့၏ ဂီတအမည်ရကြောင်းမှာ အထူးဆိုဖွယ် မလိုတော့ပါ”ဟူလို ။ [သီချင်းအသွားအတိုင်း ပြုလုပ် အပ်သော ဒန္တဂီတ (သွားသီချင်းသံ)၊ သီချင်းမဆိုမီ ရွေးဦးစွာ အသံမပီသသော ဩကုဇန (ငြီးသံ) တို့လည်း ဂီတတွင် ပါဝင်ကြသတတ်။]

မှတ်ချက်။ ။တရားတော်ပင် ဖြစ်သော်လည်း ဂီတသံပေါက်အောင် ရွတ်ဆိုလျှင် နားမထောင်အပ်၊ ရွတ်ဆိုခြင်းငှာလည်း မအပ်၊ ပျို့ ကဗျာ လင်္ကာ တေးထပ် ခွေးချိုး စသော ဂီတမျိုးပင် ဖြစ်သော်လည်း တရားသဘောပါအောင် ရေးထားလျှင် နားထောင်အပ်၏။ သို့ရာဝယ် ရဟန်းများ ကိုယ်တိုင်ကား ဂီတဆိုသလို အသံ အတို အရှည်ဆွဲ၍ မဆိုကောင်းဟု မှတ်ပါ။

ဥဒကဘေရိဝါဒိတံပိ။ ။ဤ ပိကား ဂရဟာဇောတက၊ “ရေထည့်ရာ စည်ကို တီးသော အသံသော်မှ ဝါဒိတ မည်သေး၏။ ညှို့ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော စောင်းစသော တူရိယာတို့ကို တီးသံ၏ ဝါဒိတအမည်ရကြောင်းမှာ ဆိုဖွယ်မလို”ဟူလို။ [ဝါဒိတန္တိ-တန္တိဗဒ္ဓါဒိဝါဒနိယာဏာဝါဒိတံ ဝါ ဟောတု၊ ကုတဘေရိဝါဒိတံ ဝါ (အိုးစည်တီးသံ)၊ အန္တမသော ဥဒကဘေရိဝါဒိတံပိ၊ သဗ္ဗ မေဝေတံ ဝါဒိတမေဝ။]

ဒဿနာယ။ ။စက္ခုဝိညာဏ်စသော ဝိညာဏ် ၅ ပါးလုံး၏ ကိစ္စသည် သိမြင်ခြင်းသဘော ရှိရကား ဝိညာဏ် ၅ ပါးလုံး၏ ကိစ္စကို “ဒဿန”ဟု ဆိုနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဒဿနာယဝယ် နားထောင်ခြင်းကြိယာလည်း ပါဝင်သည်ဟု မှတ်ပါ။ တစ်နည်း-“ဒဿနဉ္စ+သဝနဉ္စ ဒဿနံ”ဟု ဝိရူပကသေသ်ပြု၍ “ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုနားထောင်ခြင်းငှာ”ဟု ပေးပါ။

ဘဏ္ဍိယာဝါ-ပြောသူမူလည်းဖြစ်သော၊ [ဘုရားရှေ့၌ အက သီဆို တီးမှုတ်မှုကို ခိုင်းသည်ကိုပင် “ဥပဟာရံ ဒေတ”ဟု ခိုင်းခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ပရိယာယ်ဖြင့် ခိုင်းခြင်းဟု ဆိုသည်။] စေတိယဿ-အား၊ ဥပဟာရံ-ကို၊ ကရောမ-ပြုလိုပါကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ သာဓုတိ-ကောင်းပြီဟူ၍၊ သမ္ပဋိစ္ဆန္တိယာဝါ-လက်ခံသူမူလည်းဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနိယာစ-၏လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယမေဝ-ပင်တည်း၊ ဣတိ-ဤစကားကို၊ သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု-တို့၌၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံတို့၌၊ [ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို စေခိုင်းခြင်း၊ ပရိယာယ်ပြောခြင်းတို့၌-ဟူလို၊] ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ တုမှာကံ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ စေတိယဿ-အား၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ဆည်းကပ်ခြင်းကို၊ ကရောမ-ပြုလိုပါကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ ဥပဋ္ဌာနကရဏံ နာမ-ဆည်းကပ်မှုကို ပြုခြင်းမည်သည်၊ သုန္ဓရံ-ကောင်း၏၊ ဣတိ ဤဒိသံ-သော၊ ပရိယာယ်-ကို၊ ဘဏ္ဍိယာ-၏လည်းကောင်း၊ [ဥပဋ္ဌာနဟူသည် ဘုရားအနီး၌ ပြုစု တည်နေခြင်း(ဆည်းကပ်ခြင်း)ဖြစ်သောကြောင့် “ကောင်း၏”ဟု ဆိုကောင်းသည်-ဟူလို၊] အာရာမေ-အာရာမ၌၊ ဝါ-မိမိကျောင်း၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ ပဿန္တိယာဝါ-ကြည့်သည်မူလည်း

စေတိယဿ။ ။“စေတီတော်ကို နစ္စ ဂီတ ဝါဒီတို့ဖြင့် ပူဇော်ပါရစေ”ဟု လူတို့က လျှောက်လာလျှင် “အင်း-ကောင်းသားပဲ”ဟု သဘောတူ လက်မခံရ၊ လက်ခံလျှင် ဘိက္ခုနိတို့မှာ ပါစိတ်၊ ဘိက္ခုနိတို့မှာ ဒုက္ကဋ်၊ ဤစကားအရ “ကပ္ပဲသဘင်ဖြင့် ဘုရားပွဲလုပ်ဖို့ရန် ကိုယ်တိုင် ကြိုးစားမှု၊ လူတို့အား စီမံမှုကို မပြုကောင်း”ဟု မှတ်ပါ။

သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု။ ။သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၌ “နစ္စံ၊ပေ၊ဒဿနာယ ဂစ္ဆေယျ”ဟု နစ္စစသည်တို့ကို ကြည့်ရှုနားထောင်ဖို့ရန် သွားသူသာ အာပတ်ဟု ပညတ်တော်မူ၏၊ ထိုနစ္စစသည်တို့ကို ကိုယ်တိုင်ပြုသူ၊ အပြုခိုင်းသူမှာ အာပတ်ဟု ပညတ်တော်မမူအပ်ချေ၊ သို့ပါလျက် “သယံတာနိ ဝတ္ထုနိ ကရောန္တိယာ”စသော စကားကို အဘယ်မှ ရ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ”ဟု မိန့်သည်၊ မဟာအဋ္ဌကထာစသော အဋ္ဌကထာအားလုံးတို့၌ပင် တညီတညွတ်တည်း ဆိုထားသောကြောင့် ထိုအဋ္ဌကထာတို့မှ ရသဖြင့် ဆိုအပ်ပါသည်-ဟူလို။

အာရာမေ ဌတွာ။ ။“ဌတွာ-ရပ်၍”ဟူသော စကားသည် နိဒဿန(ဌာနကြိယာတစ်ခုကိုသာ ညွှန်ပြသော)နည်းတည်း၊ ထိုင်၍၊ လည်းလျောင်း၍၊ စကြိုသွား၍ ကြည့်ရှုနားထောင်ခြင်းများကိုလည်း “ဌတွာ ပဿန္တိယာ ဝါ သုဏ္ဍိယာ ဝါ”၌ သွင်းယူရသည်။ [အာရာမေ ဌတွာတိ ဣဒံ နိဒဿနမတ္ထံ၊ သေသက္ကရိယာပထေဟိ ယုတ္တယ ပဿန္တိယာပိ အနာပတ္တိယာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္ထာ။]

အခြားကျောင်းတို့သို့ကား။ ။“ကျောင်း၌ တည်၍ ကြည့်လျှင် အနာပတ္တိ”ဟု ဆိုသော်လည်း တခြားကျောင်းတိုက်သို့ကား အကြည့် မသွားကောင်း။ [ပဿိဿာမိတိ ဝိဟာရတော ဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တိယာ အာပတ္တိယေဝါ-ဋီကာသစ်၊ ဤစကားလည်း “ဒဿနာယ ဂစ္ဆေယျ”ဟူသော ပါဠိတော် နှင့် အညီပင်တည်း။]

ဖြစ်သော၊ သုဏန္တိယာဝါ-နားထောင်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနီယာ-၏လည်းကောင်း၊) တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ အတ္တနော-၏၊ ဌိတောကာသံ-တည်ရာအရပ်သို့၊ အာဂန္တာ-လာ၍၊ ပယောဇိတံ-ယှဉ်စေအပ်သော နစ္စ စသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိပထံ-ချေးရှုဖြစ်သောလမ်းကို၊ ဝါ-ခရီးရင်ဆိုင်၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-သွားစဉ်၊ [ကိုယ်ကိစ္စနှင့် သွားစဉ်-ဟူလို၊] သမ္ပုဗ္ဗိဘူတံ-မျက်မှောက်ဖြစ်၍ဖြစ်သော နစ္စ စသည်ကိုလည်း ကောင်း၊ (ပဿန္တိယာဝါ သုဏန္တိယာဝါ၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏လည်းကောင်း၊) သလာက ဘတ္တာဒိကေ-သလာကဘတ်ကို ခံယူခြင်းအစရှိသော၊ ကရဏီယေ-ပြုဖွယ်ကိစ္စ သည်၊ သတိ-သော်၊ ဂန္တာ-၍လည်းကောင်း၊ အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ သမဇ္ဇဌာနံ-ပွဲသဘင်ရှိရာအရပ်သို့၊ ပဝိသိတွာပိဝါ-ဝင်ပြေး၍သော်လည်းကောင်း၊ ပဿန္တိယာ ဝါ သုဏန္တိယာဝါ (ဘိက္ခုနီယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္ပတ္တိကာဒိနံ (ပဿန္တိနံ ဝါ သုဏန္တိနံ ဝါ၊ ဘိက္ခုနီနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ နစ္စာဒိနံ-နစ္စအစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရတာ-တစ်ပါးပါး၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာ-ကို၊ အညတြ-၍၊ ဂမနံ-သွားခြင်းလည်းကောင်း၊ ဒဿနံ ဝါ-ကြည့်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ သဝနံဝါ-နားထောင်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ တီဏိပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

ပဌမော-သော၊ လသုနဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ ရတ္တန္တကာရ အန္တကာရဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမေ-၌၊ ရတ္တန္တကာရေတိ-ကား၊ ရတ္တိ သိက္ခာပုဒ် အန္တကာရေ - ညဉ့်မှောင်မိုက် အခါ၌၊ အပ္ပဒီပေတိ-ကား၊ ပဇ္ဇောတစန္ဒသူရိယအဂ္ဂိသု-ဆီမီးရောင်၊ လရောင်၊ နေရောင်၊ မီးဖိုမှ မီးရောင်တို့တွင်၊ ဧကေကေနာပိ-တစ်ခုခုသော အရောင်ဖြင့်လည်း၊ အနော ဘာသိတေ-မထွန်းလင်းအပ်သော အရပ်၌၊ ပုရိသေနာတိ-ကား၊ သန္တိဌိ-တုံ-အတူ တကွ တည်နေခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ သလ္လပိတုံစ-အတူတကွ စကားပြောခြင်း

ရတ္တိ အန္တကာရေ။ ။ရတ္တိယာ-ညဉ့်အခါ၌၊+အန္တကာရော-အမှောင်တည်း၊ [ပကတိစက္ခုကို ကန်းအောင်ပြုတတ်သောကြောင့် အမှောင်ကို “အန္တ+ကရောတိတိ အန္တကာရော”ဟု ဆိုသည်၊] ရတ္တန္တကာရသဒ္ဒါသည် ညဉ့်အမှောင်ကို ညွှန်ပြသော နိဒဿနနည်းပြတည်း၊ နေအခါပင် ဖြစ်သော်လည်း ချောင်ကျခြင်း စသည်ကြောင့် မှောင်နေလျှင် ရတ္တန္တကာရ၌ သွင်းရမည်၊ ထို့ကြောင့် အပ္ပဒီပေအရ၌ နေရောင်ကိုပါ ဖွင့်ပြသည်။

အပ္ပဒီပေ။ ။ဒီပ၊ ပဒီပ၊ ပဇ္ဇောတတို့သည် ဆီ စသည်ကြောင့် မီးစာ၌ တောက်နေသော ဆီမီး ဓာတ်မီးတို့ကို ဟော၏၊ ပဒီပတိ ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် မှတ်၍ ပြသည်၊ နေရောင်၊ လရောင်၊ မီးဖိုမှ မီးရောင်များကိုလည်း ယူပါ၊ ထို့ကြောင့် “ပဇ္ဇောတ၊ပေ၊အနောဘာသိတေ”ဟု ဖွင့်သည်ဟု ပါစိတ္တဒါယောဇနာ ဆိုသည်။

ဌာလည်းကောင်း၊ ဝိညုနာ-တတ်သိ နားလည်သော၊ မနုဿပုရိသေန-လူ
ယောက်ျားနှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ သန္တိဌေယျ ဝါတိ-ကား၊ ဟတ္ထပါသေ-၌၊ ဌိတမတ္တာယ-
ရပ်တည်ကာမျှဖြစ်သော ရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ သလ္လပေယျာတိ-
ကား၊ တတ္ထ-ထိုဟတ္ထပါသ်၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ ဂေဟသိတကထံ-အိမ်၌ မှီသော
စကားကို၊ ကထေန္တိယာပိ-ပြောသောရဟန်းမ၏လည်း၊ ပါစိတ္တိယမေဝ-ပင်တည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဧဝံ-ဤသို့(ယောက်ျားနှင့်အတူ)၊ သန္တိဌနဝတ္ထုသ္မိ-အနီး၌
တည်နေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပုရိသဿ-၏၊ ဟတ္ထပါသံ-
ကို၊ ဝိဇေဟိတွာ-စွန့်၍လည်းကောင်း၊ ယက္ခာဒိနံ-တို့၏၊ ဟတ္ထပါသံ အဝိဇေဟိတွာပိ-
မစွန့်ဘဲလည်းကောင်း၊ သန္တိဌန္တိယာ-အနီး၌ တည်နေသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ သလ္လ
ပန္တိယာဝါ-အတူတကွ စကားပြောသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနိယာ-၏)
ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ယံ ကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဝိညု-
တတ်သိနားလည်သော၊ ဒုတိယံ-အဖော်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ကရောန္တိယာ-
ပြုသောရဟန်းမ၏လည်း ကောင်း၊ အရဟောပေက္ခာယ-ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်သို့
မရှုငဲ့သည်ဖြစ်၍၊ (ဧဝံ၊ ကရောန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အညဝိဟိတာယ-
တစ်ပါးသော အာရုံ၌ ထားအပ် သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဧဝံ၊ ကရောန္တိယာ)
ဥမ္ပတ္တိကာဒိနံ (ဧဝံ ကရောန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊
ရတ္တန္တကာရတာ-ညဉ့်မှောင်မိုက်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပုရိသဿ-၏၊
ဟတ္ထပါသေ-၌၊ ဌာနံ ဝါ-ရပ်တည်ခြင်းသော် လည်းကောင်း၊ သလ္လပနံ ဝါ-
စကားပြောခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ သဟာယာ ဘာဝေါ-အဖော်၏
မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ရဟောပေက္ခာတ-ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ် ကို
ရှုငဲ့သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဣမာနိ စတ္တာရိပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။

ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၂။ ပဋိစ္ဆန္ဓောကာသ သိက္ခာပုဒ် ဒုတိယေ-၌၊ ပဋိစ္ဆန္ဓေ ဩကာသေတိ-ကား၊ ကုမ္မာဒိသု-
နံရံ အစရှိသော အကာတို့တွင်၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်
မထား တစ်ပါးပါးသော အကာဖြင့်၊ ပဋိစ္ဆန္ဓေ-ဖုံးကွယ်
အပ်သော၊ (ဩကာသေ-အရပ်၌)၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဣဒမေဝ-ဤပဋိစ္ဆန္ဓေ
ဩကာသေဟူသော ပုဒ်သည်သာ၊ နာနံ-ထူး၏။ [အချို့စာအုပ်များ၌
“နာနတ္ထံ”ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊ “နာနတ္ထံ-ထူးသော အနက်ရှိ၏”ဟု ရှိလျှင်
တော်သေး၏။]

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၃။ အဇ္ဈောကာသ တတိယေ-၌၊ အဇ္ဈောကာသေတိ -
အဇ္ဈောကာသေဟူသော သိက္ခာပုဒ် ပုဒ်သည်၊ နာနံ -၏၊
ဥဘယတ္ထာပိ-၂ ပါးစုံသော သိက္ခာပုဒ်
တို့၌လည်း၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ပဌမ သဒိသမေဝ-
ပဌမသိက္ခာပုဒ်နှင့် တူသည်သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။

တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၄။ ဒုတိယိကဥယျောဇန သိက္ခာပုဒ် စတုတ္ထေ-၌၊ ရထိကာယာတိ-ကား၊ ရစ္ဆာယံ-ရထားလမ်းမ၌၊ [ရထဿ + ဟိတာ ရစ္ဆာ (ယ ပစ္စည်း)၊ ရထိကာ၌ကား ကုကပစ္စည်း၊ တစ်နည်း “ရထိယာ” ရှိ၏၊ ကုယပစ္စည်း၊] ဗျူဟေတိ-ကား၊ အနိဝိဒ္ဓရစ္ဆာယံ-ထုတ်ချင်းမဖောက်အပ်သော လမ်းအတို၌၊ သိယံတကေတိ-ကား၊ စစ္စရေ-လမ်းဆုံလမ်းခွ၌၊ နိကဏ္ဍိကံ ဝါ ဇပေယျာတိ-ကား၊ [ကဏ္ဍဿ+သမိပံ နိကဏ္ဍိ၊ နိကဏ္ဍိယေဝ နိကဏ္ဍိကံ၊] ကဏ္ဍမူလေ-နား၏အနီး၌၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော စကားကို၊ ဇပေယျ-ပြောဆိုအံ့၊ ဥယျောဇေယျာတိ-ကား၊ အနာစာရံ-မလျောက်ပတ်သော အကျင့်ကို၊ စရိတုကာမတာယ-ကျင့်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်ဖြစ်သောကြောင့်၊ တံ-သည်၊ ဂစ္ဆ-တော့၊ ကုတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဒုတိယိကံ-အဖော်မကို၊ ဥယျောဇေယျ-ပြန်လွှတ်အံ့၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ပုရိမနယေနေဝ-ရှေးနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ [ဟတ္ထပါသံ၌ ရပ်တည်သောနည်း၊] တာဝ-ဥယျောဇနမှ ရှေးဦးစွာ၊ သန္တိဌနာဒိသု-သန္တိဌနအစရှိသည်တို့၌၊ တိဏိ-၃ ချက်ကုန်သော၊ ပါစိတ္တိယာနိ (ဟောန္တိ)၊ ပန-ကား၊ ဥယျောဇေန္တိယာ-ပြန်လွှတ်သောရဟန်းမ၏၊ ဥယျောဇနေစ-ပြန်လွှတ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထပါသဝိဇဟနေစ-ဟတ္ထပါသကို စွန့်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ပြန်လွှတ်အပ်သော ရဟန်းမက မိမိ၏ ဟတ္ထပါသကို စွန့်ခြင်း) ဒုက္ကဋံ၊ ဟတ္ထပါသေ-ကို၊ ဝိဇဟိတေ-စွန့်အပ်ပြီးသော်၊ ပါစိတ္တိယံ။

(ကုဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ပညတ္တံ၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ပုရိမတ္ထယသဒိသမေဝ-ရှေ့သိက္ခာပုဒ် ၃ ပါးအပေါင်းနှင့်တူသည်သာ၊ ပန-အထူးကား၊ အနာပတ္တိယံ-၌၊ န အနာစာရံပေ၊ ဥယျောဇေတိတိ-ဟူသော၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှလောက်သော စကားသည်၊ အဓိကံ-ပိုလွန်၏၊ [အနာစာရံ-ကို၊ န စရိတုကာမာ-မကျင့်လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကရဏီယေ-ပြုဖွယ်သည်၊ သတိ-သော်၊ ဒုတိယိကံ-အဖော်မဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ ဥယျောဇေတိ-ပြန်လွှတ်၏၊] ကုတိ-တည်း။ ။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၅။ အနာပုစ္ဆာပက္ခမန သိက္ခာပုဒ် ပဉ္စမေ-၌၊ ပုရောဘတ္တန္တိ-ကား၊ အရုဏဂ္ဂံ-အရုဏ်တက်ချိန်ကို၊ [ဥဂ္ဂစ္ဆတိ+ဧတ္တာတိ ဥဂ္ဂေါ၊ အရုဏဿ+ဥဂ္ဂေါ အရုဏုဂ္ဂေါ၊ တချို့စာအုပ်များ၌ “အရုဏုဂ္ဂမနံ”ဟုလည်းကောင်း၊ “အရုဏုဂ္ဂမံ”ဟုလည်းကောင်း ရှိ၏၊] ဥပါဒါယ-အစပြု၍၊ ယာဝမဇ္ဈန္တိကံ-မွန်းတည့်ချိန်တိုင်အောင်၊ အာသနေတိ-ကား၊ ပလ္လင်္ကဿ-ထက်ဝယ်တင်ပလ္လင်၏၊

အာသနေ။ ။ [အသိဒန္တိ ဧတ္တာတိ အာသနံ၊] အခြားနေရာ၌ အာသနဆိုလျှင် မဉ္ဇူပိဋ ဝေညနိကံ ယူသော်လည်း ဤနေရာ၌ တင်ပလ္လင်ဖွဲ့ခွေ၍ ထိုင်နေရာ အရပ်သာမညကို ယူပါ ဟု သိစေလို၍ “ပလ္လင်္ကဿ ဩကာသဘူတေ”ဟု ဖွင့်၊ [ဥရုဗဒ္ဓါသနဿ-ပေါင်တို့ကို ဖွဲ့ခွေ၍ ထိုင်နေခြင်း၏ + ဩကာသဘူတေ ဌာနေ။]

ဩကာသဘူတေ-တည်ရာဖြစ်၍ဖြစ်သော အရပ်၌၊ သာမိကေ အနာပုစ္ဆာတိ-
ကား၊ တသို့ ကုလေ-ထိုအမျိုး၌၊ ဝါ-ထိုအိမ်၌၊ ယံကိပ္ပိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်
ယောက်သော၊ ဝိညု-တတ်သိနားလည်သော၊ မနုဿံ-ကို၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊
ပက္ကမေယျာတိ စက္က-ဤပါ၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဆန္နဿ-အမိုး၏၊
အန္တော-အတွင်း၌၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်ပြီး၍၊ အနောဿကံ-မိုးမစွတ်အပ်သောအရပ်
ကို၊ (အတိ က္ကာမေန္တိယာ - လွန် စေသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊)
အဇ္ဈောကာသေ-လွင်တီးခေါင်၌၊ ဥပစာရံ-၁၂ တောင် ဥပစာကို၊
[ဒွါဒသဟတ္ထပုမာဏံ ပဒေသံ၊] အတိက္ကာမေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊
ပဌမပါဒေ-၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဒုတိယေ-ဒုတိယခြေလှမ်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ ပက္ကမနဝတ္ထုသို့-ဖဲသွားခြင်း
ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ပေ၊ပလ္လင်္ကဿ-ထက်ဝယ်တင်ပလ္လင်၏၊
အနောကာသဘူတေ-တည်ရာ မဟုတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော အရပ်၌၊ [တင်ပလ္လင်
မခွေလောက်သော အရပ်၌-ဟူလို၊] ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အာပုစ္ဆိတေ-ပန်ပြောအပ်
ပြီးသော သာမိက၌၊ အနာပုစ္ဆိတသညာယ-မပန်ပြောအပ်သေးဟု အမှတ်ရှိသည်
ဖြစ်၍၊ (ပက္ကမန္တိယာစေဝ-၏လည်းကောင်း၊) ဝေမတိကာယ-၍၊ (ပက္ကမန္တိယာစ-
၏လည်းကောင်း၊) တထာ-ထိုဒုက္ကဋ်အာပတ်တည်း၊ ပန-ကား၊ (အာပုစ္ဆိတေ-
၌) အာပုစ္ဆိတသညာယ-၍၊ (ပက္ကမန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အသံဟာရိမေ-
ပြောင်း ရွှေ့ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သည် မဟုတ်သောနေရာ၌၊ (နိသီဒိတွာ အနာပုစ္ဆာ
ပက္က မန္တိယာ)၊ ဂိလာနာယ-ဂိလာနဖြစ်၍၊ (အနာပုစ္ဆာ ပက္ကမန္တိယာ)၊ အာပဒါသု-
တို့ ကြောင့်၊ (အနာပုစ္ဆာ ပက္ကမန္တိယာ)၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ (အနာပုစ္ဆာ ပက္ကမန္တိနံ)စ၊
အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပုရေဘတ္တတာ-ပုရေဘတ္တ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အန္တရ
ဃရေ-၌၊ နိသဇ္ဇာ-ထိုင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ နိသဇ္ဇာသနဿ (နိသဇ္ဇာ+အာသနဿ)-
ထိုင်ရာဖြစ်သော နေရာ၏၊ ပလ္လင်္ကောကာသတာ-ထက်ဝယ် တင်ပလ္လင် ဖွဲ့ခွေ
လောက်သော အရပ်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာ-ကို၊ [အသံ
ဟာရိမေ၊ ဂိလာနာယ စသည်ဖြင့် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သောအကြောင်းကို-ဟူလို၊]
အညတြ၊ အနာပုစ္ဆနံ-လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒါတိက္ကမော-ဆိုအပ်ပြီးသော
အပိုင်းအခြားကို လွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ [အနောဿကံ သို့မဟုတ် ဥပစာရကို
လွန်ခြင်း-ဟူလို၊] ဣတိ ဣမာနိ ပဉ္စပေ၊ဣတိ-တည်။ ။ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

ဆန္နဿ၊ပေ၊ ပါစိတ္တိယံ။ ။အိမ်အတွင်း၌ အမိုးရှိသော နေရာဝယ် ထိုင်ပြီးမှ ထသွားလျှင်
မိုးမစွတ်အပ်သော အရပ်သို့ ရောက်သောအခါ ပဌမခြေလှမ်း၊ ဒုက္ကဋ်၊ ဒုတိယခြေလှမ်း
ပါစိတ်၊ အိမ်၏ အမိုးမပါသော လွင်ပြင်(ကပြင်)၌ ထိုင်ပြီး၍ ထသွားလျှင် ထိုင်ရာအရပ်မှ
၁၂ တောင် ဥပစာကို လွန်သောအခါ ပဌမခြေလှမ်း၊ ဒုက္ကဋ်၊ ဒုတိယခြေလှမ်း ပါစိတ်-
ဟူလို။

၆။ အနာပုစ္ဆာ အဘိနိသီဒန သိက္ခာပုဒ် ဆဋ္ဌေ-၌၊ ပစ္ဆာဘတ္တန္တိ-ကား၊ မဇ္ဈနိကေ-မွန်းတည့် အချိန်သည်၊ ဝိတိဝတ္ထေ - လွန်ပြီးလတ်သော်၊ သူရိယဿ-၏၊ ယာဝအတ္တင်္ဂမာ-ဝင်ရာကာလ တိုင်အောင်၊ အဘိနိသီဒေယျဝါတိအာဒိမ္ပိ-ပါဠိရပ်၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်ပြီး၍၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-သွားသောရဟန်းမ၏၊ ဧကာ-တစ်ချက်သော၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အနိသီဒိတွာ-မထိုင်မူ၍၊ နိပဇ္ဇိတွာ-လျောင်းပြီး၍သာလျှင်၊ ဂစ္ဆန္တိယာပိ-၏လည်း၊ ဧကာ (အာပတ္တိ ဟောတိ)၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ နိပဇ္ဇိယာ-လျောင်းလတ်သော်၊ ဝါ-လျောင်းပြီး၍၊ (ဂစ္ဆန္တိယာ-သွားသောရဟန်းမ၏)၊ [ထိုင်ရုံ လျောင်းရုံဖြင့် အာပတ်မသင့်၍ “ဂစ္ဆန္တိယာ” ဟု ထည့်ရသည်။] ဒွေ(အာပတ္တိယော ဟောန္တိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အာသနေ-နေရာ၌၊ အဘိနိသီဒနဝတ္ထုသ္မိ-ထိုင်ခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ပဉ္စမ သဒိသမေဝ-ပဉ္စမသိက္ခာပုဒ်နှင့်တူသည်သာ၊ ပန-အထူးကား၊ တတ္ထ-ထိုပဉ္စမ သိက္ခာပုဒ်၌၊ အသံဟာရိမေ-မပြောင်းရွှေ့အပ်သောအရပ်၌၊ (အနာပတ္တိ ဟောတိ) ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ဣဝေ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဓုဝပညတ္တေ-အမြဲခင်းထား အပ်သော အရပ်၌၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ [ဘိက္ခုနီနံ အတ္ထာယ နိစ္စပညတ္တေ၊] ဣတိ-တည်း။ ။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇။ အနာပုစ္ဆာ သန္တရဏ သတ္တမေ-၌၊ ဝိကာလေတိ- ကား၊ သူရိယေ- သည်၊ သိက္ခာပုဒ် အတ္တင်္ဂတေ - ဝင်ပြီးလတ်သော်၊ သေယျန္တိ- ကား၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ပဏ္ဏသန္တာရဗ္ဗိ-သစ်ရွက်အခင်း ကိုမူလည်း၊ [သန္တရိတွာဝါ သန္တရာပေတွာဝါ၌ စပ်၊] သေသံ- ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်း သည်၊ ဆဋ္ဌသဒိသမေဝ-ဆဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်နှင့် တူသည်သာ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပေ၊ ဝိကာလေ-အချိန်မဲ့ အခါမဲ့၌၊ ကုလာနိ-အိမ်တို့သို့၊ ဥပ သင်္ကမိတွာ-၍၊ သာမိကေ-အိမ်ရှင်တို့ကို၊ အနာပုစ္ဆိတွာ-၍၊ သေယျ-အိပ်ရာနေရာ အခင်းကို၊ သန္တရိတွာ-ခင်း၍၊ ပေ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အနာပတ္တိယံ-၌၊ ဓုဝပညတ္တံ နာမ-အမြဲခင်းထားအပ်သော နေရာမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၈။ ပရံ ဥဇ္ဈာပနက အဋ္ဌမေ-၌၊ ဒုဂ္ဂဟိတေန ဒုပဓာရိတေနာတိ-ကား၊ ယံ- သိက္ခာပုဒ် အကြင်စကားကို၊ ဝုတ္တံ-ပြောအပ်ပြီ၊ တတော-ထိုပြောဆို အပ်သော စကားမှ၊ အညထာ-တစ်ပါးသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ ဂဟိတေနစ-ယူအပ်သော စကားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဥပဓာရိတေန စ-မှတ်သားအပ်သောစကားဖြင့်လည်းကောင်း၊ [ဥဇ္ဈာပေယျ၌စပ်၊] ပရန္တိ-ကား၊ အယျေ-အရှင်မ၊ အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ အယျံ-အရှင်မကြီးကို၊ သက္ကစ္စံ-ရိုရိုသေသေ၊ န ဥပဋ္ဌဟာမိ ကိရ- မလုပ်ကျွေးဘူးတဲ့၊ ဣတိ အာဒိနာ - သော၊

နယေန-ဖြင့်၊ ဥပသမ္ပန္နံ-ရဟန်းမကို၊ ဥဇ္ဈာပေန္တိယာ-ကဲ့ရဲ့စေသော ရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ(ဟောတိ)၊ (ဣဒံသိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နာယ-သိက္ခမာန်သာမဏေမ ဌ၊ (သိက္ခမာန်သာမဏေမကို ကဲ့ရဲ့စေရာ)၊ တိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ (ဥဇ္ဈာပေန္တိနံ) ယေဝ-တို့၏သာလျှင်၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဒုဂ္ဂဟိတတာ စ-မကောင်းသဖြင့် မှတ်ယူအပ်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥဇ္ဈာပနံ-ကဲ့ရဲ့စေခြင်း လည်းကောင်း၊ ယံ-အကြင်သူမကို၊ ဥဇ္ဈာပေတိ-၏၊ တဿာ-ထိုသူမ၏၊ ဥပသမ္ပန္န တာ-ရဟန်းမ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဣမာနိ တီဏိ၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၉။ ပရံ အဘိသပန သိက္ခာပုဒ် နဝမေ-၌၊ အဘိသပေယျာတိ-ကာ၊ သပထံ-ကျိန်ဆဲမှုကို၊ ကရေယျ-အံ၊ တတ္ထ-ထိုသို့ ကျိန်ဆဲရာ၌၊ နိရယေ-ငရဲ၌၊ ဥပပဇ္ဇာမိ-ဖြစ်ရပါစေသား၊ နိရယေ-၌၊ ဥပပဇ္ဇတု-ဖြစ်ပါ စေသတည်း၊ (ဖြစ်ပါစေဟယ်)၊ ဣတိ ဇေမာဒိနိ-ဤသို့အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝဒမာနာ-ပြောသော ရဟန်းမသည်၊ နိရယေန-ဖြင့်၊ အဘိသပတိ နာမ-ကျိန် သည် မည်၏၊ အက္ခောသတိ-ဆဲရေးသည် မည်၏၊ ဣတိ အက္ခော၊ ဂိဟိနီ- လူဝတ်ကြောင်မသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပါစေသား၊ ဂိဟိနီ၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ သတည်း၊ ဝါ-ဟယ်၊ ဣတိ ဇေမာဒိနိ-တို့ကို၊ ဝဒမာနာ-သည်၊ ဗြဟ္မစရိယေန- ဖြင့်၊ (အဘိသပတိ နာမ)၊ ပေ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နာယ-လူ သာမဏေမ၌၊ ဝါ-လူ သာမဏေကို ကျိန်ဆဲရာ၌၊ တိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ တိရစ္ဆာန ယောနိယာဝါ-တိရစ္ဆာန်မျိုးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပေတ္တိဝိသယေနဝါ-ပြိတ္တာမျိုး ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ မနုဿဒေါဘဂ္ဂေန ဝါ-လူ၏ မကောင်းသော ကံရှိသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အဘိသပနေ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)၊ အတ္ထဓမ္မာနု သာသနိပုရေက္ခာရာနံ-အနက်ကို ရှေးရှုခြင်းရှိကုန်၊ ပါဠိကို ရှေးရှုခြင်းရှိကုန်၊ ဆုံးမမှုကို ရှေးရှုခြင်းရှိကုန်သည် ဖြစ်၍၊ (ဝဒန္တိနံ-ကုန်သော ရဟန်းမတို့၏လည်း ကောင်း၊) [အတ္ထပုရေက္ခာရစသည်တို့က ကျိန်ဆဲမှု မဟုတ်သောကြောင့် “ဝဒန္တိနံ”ဟု ထည့်သည်၊] ဥမ္မတ္တိကာနံ၊ (အဘိသပန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ နိရယဗြဟ္မစရိယေဟိ-ငရဲ၊ မြတ်သောအကျင့်တို့ဖြင့်၊ အဘိသပနံ - ကျိန် ဆဲခြင်းလည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္န တာ- ရဟန်းမ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အတ္ထ ဓမ္မပုရေက္ခာရာဒိနံ-အတ္ထပုရေက္ခာရ၊ ဓမ္မပုရေက္ခာရ အစရှိသည်တို့၏၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ- တည်း။ ။နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဒေါဘဂ္ဂေန ။ ဒုဘဂဿ-ဘုန်းကံမရှိသူ၏+ဘာဝေါ ဒေါဘဂ္ဂံ၊ မျက်စိကန်းခြင်း၊ ခြေ လက် ကောက်ခြင်း စသည်ဖြင့် ရုပ်အဆင်း ပျက်ခြင်းတည်း။ [ကာဏာ ဟောမိ၊ ကုဏီ ဟောမိ၊ ပေ၊ အာဒိနာ မနုဿဝိရူပဘာဝေန။]

၁၀။ ရောဒနသိက္ခာပုဒ် ဒသမေ-၌၊ ဝဓိတွာတိ-ကား၊ ဟတ္ထာဒိဟိ-တို့ဖြင့်၊
 ပဟရိတွာ-ပုတ်ခတ်၍၊ [ရောဒေယျဉ္စပ်။]
 ဥဘယံ-ဝဓန၊ ရောဒန ၂ ပါးစုံကို၊ ကရောန္တိယာဝ-ပြုသော ရဟန်းမ၏သာ၊
 ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ကေဝလံ-ငိုခြင်းမဖက် သက်သက်၊
 ဝဓန္တိယာ ဝါ-ပုတ်ခတ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ကေဝလံ-ပုတ်ခတ်ခြင်းမဖက်
 သက်သက်)၊ ရောဒန္တိယာ ဝါ-ငိုသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနိယာ-၏)
 ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-သာတည်း၊ ဉာတိရောဂဘောဂဗျသနေဟိ-ဉာတိဗျသန၊ ရောဂဗျသန၊
 ဘောဂဗျသနတို့သည်၊ ဖုဋ္ဌာယ-တွေ့ထိနှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ကေဝလံ-
 ပုတ်ခတ်ခြင်းမဖက်သက်သက်၊ ရောဒန္တိယာဇေဝ-ငိုသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ န
 ဝဓန္တိယာ-မပုတ်ခတ်သောရဟန်းမ ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ (ဝဓိတွာ-
 ပုတ်ခတ်၍၊ ရောဒန္တိနံ စ)၊ ပေ၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ ဝဓနဉ္စေဝ-
 ပုတ်ခတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ရောဒနဉ္စေဝ-ငိုခြင်းလည်း ကောင်း၊ ဣတိ ဣမာနိ
 ဒွေ၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

ဒုတိယော-သော၊ အန္တကာရဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ နဂ္ဂသိက္ခာပုဒ် နဂ္ဂဝဂ္ဂဿ-နဂ္ဂဝဂ်၏၊ ပဌမေ-၌၊ နဂ္ဂါတိ-ကား၊ အနိဝတ္ထာ
 ဝါ-ခါးဝတ်သော်လည်း မရှိဘဲ၊ အပါရတာဝါ-ကိုယ်ရုံသော်
 လည်း မရှိဘဲ၊ [နဟာယေယျဉ္စပ်။] ဟိ-ဆက်၊ ဇေဝံ-ဤသို့၊ နဟာယန္တိယာ-
 ရေချိုး သော ရဟန်းမ၏၊ သဗ္ဗပုယောဂေသု-တို့၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊
 နဟာနပရိယော သာနေ-ရေချိုးခြင်း၏အဆုံး၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ
 သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဇေဝံ-သို့၊ ဝါ-အဝတ်မဆည်း အချည်းနှီး၊ နှာယနဝတ္ထုသ္မိ-
 ရေချိုးခြင်းဟူသောအကြောင်း ကြောင့်၊ ပညတ္ထံ-ပြီ၊ ဥဒကသာဋိကစီဝရေ-
 ရေသနပ်သင်္ကန်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ အတ္ထိန္နေ ဝါ-လူယူအပ်သော်လည်းကောင်း၊ နဌေ
 ဝါ-ပျောက်ပျက်သော်လည်းကောင်း၊ မဟန္တံ-များသော အဖိုးရှိသော၊ ဝါ-
 အဖိုးများစွာ ထိုက်တန်သော၊ ဣဒံ-ဤ ရေသနပ်သင်္ကန်းကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊
 စောရာပိ-ခိုးသူတို့သည်လည်း၊ ဟရေယျ-ဆောင်ယူကုန်ရာ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊
 ဇေဝုပါသု-ကုန်သော၊ အာပဒါသုဝါ-တို့ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ နှာယန္တိယာ-
 အဝတ်မဆည်း အချည်းနှီး ရေချိုး သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ
 (နှာယန္တိနံ)စ၊ အနာပတ္တိံ (ဟောတိ)၊ နဂ္ဂတာ-အဝတ်မဆည်း
 အချည်းနှီး၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏ

အနိဝတ္ထာဝါ အပါရတာဝါ။ ။ ဝိကပ္ပနတ္ထံ ဝါသဒ္ဓါကြောင့် ခါးဝတ်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်ရုံဖြစ်စေ
 တစ်ထည်ထည်မျှ မပါသူကို “နဂ္ဂါ”ဟု မှတ်ပါ။ နိဝဿိယတေတိ နိဝတ္ထံ
 (ဝတ်အပ်သောခါးဝတ်-သင်းဝိုင်) နတ္ထိ နိဝတ္ထံ ယာယာတိ အနိဝတ္ထာ၊ ပါရဝိယတေတိ
 ပါရုတ်-ခြုံထည် (အပေါ်ရန်း ဧကသီ သင်္ကန်းကြီး) နတ္ထိ ပါရုတ် ယာယာတိ အပါရတာ။

ဘာဝေါ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီးသော အကြောင်း၏ မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ နှာန
ပရိယောသာန-ရေချိုးခြင်း၏ ပြီးဆုံးခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။
ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၂။ ဥဒကသာဋီကာ ဒုတိယံ- ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပေ၊ အပ္ပမာဏိကာယော-
သိက္ခာပုဒ် ပမာဏနှင့်မယှဉ်ကုန်သော၊ ဥဒကသာဋီကာယော-ရေသနပ်
တို့ကို၊ ဓာရဏဝတ္ထုသ္မိ-ဆောင်ခြင်းဟူသော အကြောင်း
ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံသော
အစီအရင်ကို၊ ရတနဝဂ္ဂေ-ရတနဝဂ်၌၊ နိဿိဒနသိက္ခာပဒေ-နိဿိဒနသိက္ခာပုဒ်၌၊
ဝုတ္တနယေနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထိုက်၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။
ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၃။ စီဝရသိဗ္ဗန တတိယေ-၌၊ ဝိသိဗ္ဗေတွာတိ-ကား၊ ဒုသိဗ္ဗိတံ-မကောင်းသဖြင့်
သိက္ခာပုဒ် ချုပ်အပ်သော သင်္ကန်းကို၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ သိဗ္ဗနတ္ထာယ-ချုပ်ခြင်း
အကျိုးငှာ၊ ဝိသိဗ္ဗေတွာ- ဖြေပြီး၍၊ အနန္တရာယိကိနီတိ- ကား၊
ဒသသု-ဆယ်ပါးကုန်သော၊ အန္တရာယေသု-အန္တရာယ်တို့တွင်၊ [ရာဇ၊
စောရစသော အန္တရာယ် ဆယ်ပါးတို့တွင်-ဟူလို၊] ဧကေကသ္မိမ္မိ-တစ်ပါးပါးလည်း
ဖြစ်သော အန္တရာယ်သည်၊ အသတိ- မရှိပါဘဲ၊ အညတြ စတူဟပဉ္စာဟာတိ-
ကား၊ ဝိသိဗ္ဗိတံ ဒီဝသတော-ဖြေအပ်ရာနေ့မှ၊ ပဉ္စဒီဝသေ-ငါးရက်တို့ကို၊
အတိက္ကာမေတွာ-လွန်စေ ပြီး၍၊ နေဝ သိဗ္ဗိဿာမိ-မချုပ်တော့အံ့၊ သိဗ္ဗာပနာယ-
ချုပ်စေခြင်းငှာ၊ ဥဿုတ္တံ-ကြောင့်ကြကို၊ န ကရိဿာမိ-မပြုတော့အံ့၊ ဣတိ-
ဤသို့၊ ဓရံ-တာဝန်ကို၊ ဝါ-ဝီရိယကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္ထေ-ချအပ်ပြီးကာမျှ၌၊ ပါစိတ္တိယံ-
သည်၊ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ စီဝရံ-ကို၊ ဝိသိဗ္ဗေတွာ-၍၊ န သိဗ္ဗနဝတ္ထုသ္မိ-မချုပ်ခြင်း
ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အနုပသမ္ပန္နာယ-
၌၊ [သိက္ခမာန်သာမဏေမ၏ သင်္ကန်းကို ဖြေပြီး၍ ချုပ်မပေးရာ၌-ဟူလို၊] တိက
ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဥဘိန္နမ္မိ-ဥပသမ္ပန္နာ၊ အနုပသမ္ပန္နာ နှစ်မျိုးလုံးတို့၏လည်း၊
အညသ္မိ-သင်္ကန်းမှတစ်ပါးသော၊ ပရိက္ခာရေ-၌၊ [ပရိက္ခရာကို ဖြေပြီး၍ ချုပ်မပေး
ရာ-ဟူလို၊] တထာ-ထိုအတူ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ ယာ-
အကြင်ရဟန်းမသည်၊ အန္တရာယိကိနီဝါ-အန္တရာယ်ရှိသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ-
ဖြစ်၏၊ ပရိယေသိတွာဝါ-ရှာမှီး၍သော်လည်း၊ ကိဗ္ဗိ-ကို၊ န လဘတိ-မရ၊ ကရောန္တိ
ဝါ-ပြုစဉ်မူလည်း၊ ဝါ-ချုပ်စဉ်မူလည်း၊ ပဉ္စာဟံ-ငါးရက်ကို၊ အတိက္ကာမေတိ-
ကျော်လွန်စေ၏၊ တဿာစ-ထိုရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဝိလာနာယ-မကျန်းမာ
သည် ဖြစ်၍၊ (နေဝ သိဗ္ဗန္တိယာ-ကိုယ်တိုင်လည်း မချုပ်သော၊ သိဗ္ဗာပနာယ-ငှာ၊
ဥဿုတ္တံ-ကို၊ န ကရောန္တိယာ-မပြုသော၊ ဘိက္ခုနိယာ) စ-၏လည်းကောင်း၊

အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (နေဝ သိပ္ပန္နိယာ-သော၊ သိဗ္ဗာပနာယ-ငှာ၊ ဥဿုတ္တံ-ကို၊ န ကရောန္တိယာ-သော၊ ဘိက္ခုနိယာ) စ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (နေဝ သိပ္ပန္နိနံ-ကုန်သော၊ သိဗ္ဗာပနာယ-ငှာ၊ ဥဿုတ္တံ-ကို၊ န ကရောန္တိနံ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ နိဝါသနပါရူပနုပဂစီဝရတာ-ဝတ်လောက် ရုံလောက်သော သင်္ကန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နာယ-၏၊ သန္တကတာ-လည်းကောင်း၊ သိပ္ပနတ္ထာယ-ငှာ၊ ဝိသိပ္ပနဝါ-ဖြေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဝိသိဗ္ဗာပနဝါ-ဖြေစေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာ-ကို၊ အညတြ-၍၊ ပဉ္စဟာတိက္ကမော-ငါးရက်ကို လွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဓုရနိက္ခေပေါ-လုံ့လကို ချခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ၊ပေ၊သမနဘာသနသဒိသာနိ-တူကုန်၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။တတိယသိက္ခာပဒ် (သမတ္တံ)။

၄။ သင်္ဃာဋီစာရ စတုတ္ထေ-၌၊ ပဉ္စ- ငါးခုကုန်သော၊ အဟာနိ- ရက်တို့တည်း၊ သိက္ခာပုဒ် ပဉ္စာဟံ-ငါးရက်၊ ပဉ္စာဟမေဝ-ငါးရက်သည်ပင်၊ ပဉ္စာဟိကံ- ပဉ္စာဟိက မည်၏၊ [ဏိကပစ္စည်း သွတ္တံ၊] သင်္ဃာဋီနံ-ချုပ်စပ်အပ်သော သင်္ကန်းတို့၏၊ စာရော-လှည့်လည်ခြင်းတည်း၊ သင်္ဃာဋီစာရော-ချုပ်စပ်အပ်သောသင်္ကန်းတို့၏ လှည့်လည်ခြင်း၊ ပရိဘောဂဝသေနဝါ-သုံးစွဲခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဩတာပနဝသေနဝါ-နေလှန်းခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (ပရိဝတ္တနံ၌ စပ်၊) သင်္ဃာဋီတဋ္ဌေန-ချုပ်စပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ [ဤပါဌ်ဖြင့် သံဃာဋီသဒ္ဓါ၏ ပဝတ္တိနိမိတ်ကို ပြသည်၊ “သံဃာဋီယတေတိ သံဃာဋီ”ဟု ပြုပါ-ဟူလို၊] သင်္ဃာဋီတိ-သင်္ဃာဋီဟူ၍၊ လဒ္ဓနာမာနံ-ရအပ်သော အမည်ရှိကုန်သော၊ [စီဝရာနံဟု လာမည် ဖြစ်သောကြောင့်၊ “လဒ္ဓနာမံ”ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊] တိစီဝရံ-သုံးထည်သော သင်္ကန်းလည်းကောင်း၊ ဥဒကသာဋီကာ-ရေသနပ်လည်းကောင်း၊ သင်္ကစွိကာ-ရင်စည်းတဘက်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပဉ္စန္ဒ-ငါးထည်ကုန်သော၊ ဣမေသံ စီဝရာနံ-ဤသင်္ကန်းတို့၏၊ ပရဝတ္တနံ-လဲလှယ်ခြင်းကို၊ (အတိက္ကာမေယျ၌စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ အတိက္ကာမေယျ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဆဋ္ဌေ-မြောက်သော၊ အရုဏဂ္ဂမနေ-အရုဏ်တက်ချိန်၌၊ ဧကသ္မိ-တစ်ထည်သော၊ စီဝရေ-ကို၊ ဝုတ္တ နယေန-ဖြင့်၊ [ဆိုအပ်ပြီးသော သုံးစွဲခြင်း၊ နေလှန်းခြင်းဖြင့်-ဟူလို၊] အပရိဝတ္တိတေ-မလဲလှယ်အပ်သော်၊ ဧကာ-တစ်ချက်သော၊ အာပတ္တိ(ဟောတိ)၊ ပဉ္စသု-ငါးထည် သော သင်္ကန်းတို့ကို၊ အပရိဝတ္တိတေသု- နံသော်၊ ပဉ္စ-ငါးချက်ကုန်သော၊ အာပတ္တိယော ဟောန္တိ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒ်)၊ပေ၊ စီဝရံ-ကို၊ နိက္ခိပိတွာ-၍၊ သန္တရုတ္တရေန-သင်းပိုင်နှင့် တကွဖြစ်သော အပေါ်ခြုံဖြင့်၊ နေပဒစာရိကံ-နေပုဒ်ဒေသစာရိကို၊ ပက္ခမနဝတ္ထုသ္မိ-ဖဲသွားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ- ပြီ၊ တိကပါစိတ္တိယံ- တည်း။

ပဉ္စဟာနတိက္ကန္တေ-ငါးရက်မလွန်သေးသော လဲလှယ်ခြင်း၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ်-တည်း၊ ပန-ကား၊ တသို့-ထို ငါးရက်မလွန်သေးသော လဲလှယ်ခြင်း၌၊ အနတိက္ကန္တ သညာယ-မလွန်သေးဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (အတိက္ကာမေန္တိယာ-လွန်စေသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ပဉ္စမံ-ငါးရက်မြောက်သော၊ ဒိဝသံ-နေ့၌၊ ပဉ္စစိဝရာနိ- ငါးထည်သော သင်္ကန်းတို့ကို၊ နိဝါသေန္တိယာ ဝါ-ဝတ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ပါရုပန္တိယာဝါ-ခြုံသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဩတာပေန္တိယာဝါ-နေလှန်းသည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနီယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဂိလာနာယ-ဖြစ်၍၊ (အတိက္ကာ မေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) မေ-ငါ၏၊ ဣဒံ စိဝရံ-သည်၊ မဟတ္ထံ-ရှိ၏၊ ဤဒိသေ- ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ စောရဘယေ-ခိုးသူဘေး၌၊ ဝါ-ခိုးသူဘေး ဖြစ်ရာအခါ၌၊ ဓာရေတုံ-ဆောင်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဧဝရူပါသု- ကုန်သော၊ အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (အတိက္ကာမေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိ ကာဒိနံ (အတိက္ကာမေန္တိနံ)စ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပဉ္စန္ဒ-ကုန်သော၊ စိဝရာနံ-တို့ တွင်၊ အညတရတာ-တစ်ထည်ထည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စဟာတိက္ကမော- ငါးရက်လွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ် ပြီးသော အကြောင်း၏မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ အပရိဝတ္တနံ-မလဲလှယ်ခြင်းလည်း ကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

["ဣဒံ မေ စိဝရံပေ၊ အာပဒါသု"ဟူသောစကားသည် နောက်သိက္ခာပုဒ်၌ လာဦးမည်။]

၅။ စိဝရသင်္ကာမနိယ သိက္ခာပုဒ် ပဉ္စမေ-၌၊ စိဝရသင်္ကာမနိယန္တိ-ကား၊ သင်္ကာမေတဗ္ဗ စိဝရံ-ပြောင်းရွှေ့စေထိုက်သော သင်္ကန်းကို၊ [မိမိထံ၌ အတည်မနေဘဲ ပြန်ပေးထိုက်သော သင်္ကန်း-ဟူလို၊ ဤစကားဖြင့် သဒ္ဒတ္တကို ပြသည်၊ သင်္ကာမနိယံ"ဟူသော ဝိသေသနပုဒ် နောက်ကျ နေသော ဝိသေသနပရပဒကမ္မဓာရဉ်းဟုလည်း သိစေသည်။] အညိဿာ- အခြား ရဟန်းမ၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ ဂဟိတံ- ယူအပ်ပြီး သော၊ ဝါ-ယူအပ်ပြီးသည်ဖြစ်၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ပဋိဒါတဗ္ဗံ- ပြန်ပေးထိုက်သော၊ ပဉ္စန္ဒံ-ငါးထည်သောသင်္ကန်းတို့တွင်၊ အညတရံ- တစ်ထည်ထည်သော၊ စိဝရံ-ကို၊ (ဓာရေယျ-အံ့)၊ ဣတိ-ကား၊ အတ္ထော- အဓိပ္ပာယ်နက်တည်း၊ ဓာရေယျာတိ-ကား၊ တံ-ထိုပြောင်းရွှေ့ထိုက်သော သင်္ကန်းကို၊ သစေ နိဝါသေတိ ဝါ-အကယ်၍မူလည်း ဝတ်အံ့၊ သစေ ပါရုပတိ ဝါ-အကယ်၍မူလည်း ရံအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ပါရုပနဝတ္ထုသ္မိ-ရံခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီး တိကပါစိတ္တိယံ -တည်း၊ အနုပသမ္ပန္နာယ-သိက္ခမာန်သာမဏေမဉ္ဇ၊ [သိက္ခမာန်သာမဏေမဉ္ဇ သင်္ကန်းကို ယူဝတ်ရာ၌-ဟူလို၊] တိကဒုက္ကဋ်-သည် (ဟောတိ)။

ပန-ကား၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ တာယ-ထိုသင်္ကန်းရှင်သည်၊ ဒိန္နံ ဝါ-
 ပေးအပ်ပြီးသော သင်္ကန်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းရှင်ကို၊ အာပုဏ္ဏာ
 ဝါ-ပန်ပြော၍သော်လည်းကောင်း၊ (ဓာရေတိ-၏။) အတ္ထိန္နနဋ္ဌစိဝရိကာ-လှယ်ကံ
 အပ်ပြီးသော သင်္ကန်းရှိသူ၊ ပျောက်သောသင်္ကန်းရှိသူသည်၊ ဟုတွာဝါ-သော်လည်း
 ကောင်း၊ (ဓာရေတိ-ဆောင်၏။) [မေ-၏။ ဣဒံ စိဝရံ-သည်၊ မဟဋ္ဌံ-များသော
 အဖိုးရှိ၏။ ဤဒိသေ-ဤကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ စောရတယေ-ခိုးသူဘေး၌၊ ဝါ-ခိုးသူဘေး
 ဖြစ်ရာအခါ၌၊ ဓာရေတု-ငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့ကြ၍၊ ဧဝ
 ရူပါသု-န်သော၊ အာပဒါသုဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဓာရေတိ-၏။] တဿာစ-
 ၏ လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-န်၍၊ (ဓာရေန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊
 အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)။ စိဝရသင်္ကာမနိယတာ-ပြောင်းရွှေ့ထိုက်သော
 သင်္ကန်း၏အဖြစ် လည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နာယ-ရဟန်းမ၏၊ သန္တကတာ-
 ဥစ္စာ၏အဖြစ် လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-
 ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီးသော အကြောင်း၏မရှိခြင်း လည်းကောင်း၊ ဓာရဏံ-
 ဆောင်ထားခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိပေ၊ ပဌမကထိန သဒ္ဓိသာနိ-ကုန်၏၊ ပန-
 အထူးကား၊ ဣဒံ-သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဌမသိက္ခာပဒံ
 (သမတ္ထံ)။ [“ဣဒံ မေ၊ပေ၊အာပဒါသု”ဟူသော ဤ ဝါကျမျိုးသည်
 ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌လည်း ပါခဲ့၏၊ ဋီကာသစ်၌ ဤသိက္ခာပုဒ်ဝယ် ဤ ဝါကျ
 မရှိထိုက်ဟု ပယ်၍ “အာပဒါသု”အတွက် ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ် သော
 အဖွင့်ကို ယူ၍ ဖွင့်သွား၏။]

၆။ ဂဏစိဝရသိက္ခာပုဒ် ဆဋ္ဌေ-၌၊ ဂဏဿာတိ-ကား၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-
 ဘိက္ခုနီ သံဃာ၏၊ စိဝရလာဘန္တိ-ကား၊
 ဝိကပ္ပနုပဂမ္ပိ-ဝိကပ္ပနာ လောက်သည်လည်းဖြစ်သော၊ [“ဝိ”သည်
 ဂရဟာဇောတက၊ နိဝါသနပါရုပနုပဂ ဖြစ်မှု ဆိုဖွယ်ပင် မလို-ဟု သမ္ဘာဝနာပြု။]
 ပစ္ဆိမံ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ လဘိတဗ္ဗံ-ရထိုက်သော၊ စိဝရံ-ကို၊ အန္တရာယံ
 ကရေယျာတိ-ကား၊ ယထာ-အကြင်အခြင်း အရာအားဖြင့် အားထုတ်လတ်သော်၊
 တေ-ထိုအလှူရှင်တို့သည်၊ ဒါတုကာမာ-လှူခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-
 ၍၊ ဝါ-ဖြစ်လျက်၊) န ဒေန္တိ-မလှူတော့ကုန်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊
 မလှူနိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပရက္ကမေယျ-အားထုတ်အံ့၊
 ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ ဝစနေန-စကားကြောင့်၊ တေ-ထို
 အလှူရှင်တို့သည်၊ သစေ န ဒေန္တိ-အကယ်၍ မလှူတော့ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ၊
 ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊အညသ္မိ-သင်္ကန်းမှတစ်ပါးသော၊ ပရိက္ခာရေ-ခွက်စသော၊
 ထောပတ်စသော ပရိက္ခရာ၌၊ ဝါ-ပရိက္ခရာကို အန္တရာယ်ပြုရာ၌၊ [ယတ္ထကတ္တစိ
 ထာလကာဒိနံ ဝါ သပ္ပိတေလာဒိနံ ဝါ အညတရသ္မိ]၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-
 ဆက်၊ သမ္ပဟုလာနံ-များစွာသော ရဟန်းမတို့၏သော်လည်းကောင်း၊ ဧက
 ဘိက္ခုနီယာ ဝါ-တစ်ပါးသော ရဟန်းမ၏သော်လည်းကောင်း၊ စိဝရလာဘေဝိ-

သင်္ကန်းလာဘ်၌လည်း၊ ဝါ-သင်္ကန်းလာဘ်၏ အန္တရာယ်ကို ပြုရာ၌လည်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ (ဟောတိ) သမ္မုကာလေ-နည်းသောအဖိုးရှိရာအခါ၌၊ ဝါ-အဖိုးချိရာအခါ၌၊ ဒဿထ-လှူရကုန်လတ္တံ့၊ ကုတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ အာနိသံသံ-အကျိုးကို၊ ဒဿေတွာ-ပြ၍၊ နိဝါရေန္တိယာ-တားမြစ်သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ (နိဝါရေန္တိနံ)စ-အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဝိကပ္ပနုပဂပစ္ဆိမစီဝရတာ-ဝိကပ္ပနာလောက်သော နောက်ဆုံးသင်္ကန်း၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သံဃဿ-ဘိက္ခုနီသံဃာ၏ အပေါ်၌၊ ပရိဏတဘာဝေါ-ညွတ်ပြီး၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အာနိသံသဒဿနေန-အာနိသင်ကို ပြခြင်းနှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ အန္တရာယကရဏံ-အန္တရာယ်ကို ပြခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ကုတိ-တည်း။ ။ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၇။ ပဋိဗာဟန သတ္တမေ-၌၊ ဓမ္မိကံ စီဝရဝိဘင်္ဂန္တိ-ကား၊ သမဂ္ဂေန-ညီညွတ်သော၊ သိက္ခာပုဒံ သံဃေန-သံဃာသည်၊ သန္နိပတိတွာ-စည်းဝေး၍၊ ကရိယမာနံ-ပြုအပ်သော၊ စီဝရဝိဘင်္ဂ-သင်္ကန်းဝေဖန်ခြင်းကို၊ ပတိဗာဟေ ယျာတိ-ကား၊ ပဋိသေဓေယျ-တားမြစ်အံ့၊ ဧဝံ-သို့၊ ပတိသေဓန္တိယာ-တားမြစ် သော ရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ကုဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဓမ္မိကံ-တရားရှိ သော၊ ဝါ-တရားနှင့်လျော်သော၊ စီဝရဝိဘင်္ဂ-သင်္ကန်းဝေဖန်ခြင်းကို၊ ပတိဗာဟန ဝတ္ထုသ္မိ-တားမြစ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဓမ္မိကေ-တရားရှိ သော ဝေဖန်ခြင်း၌၊ ဝေမတိကာယ-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ပတိ ဗာဟန္တိယာ-တားမြစ်သောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) အဓမ္မိကေ-တရားမရှိသော ဝေဖန်ခြင်း၌၊ ဓမ္မိကသညာယ-တရားရှိသော ဝေဖန်ခြင်းဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပတိဗာဟန္တိယာ)စေ-၏လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကာယ-၍၊ (ပတိဗာဟန္တိယာ)စ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌ (ဟောတိ)၊ ဥဘယတ္ထ-နှစ်ပါးစုံသော ဓမ္မိက အဓမ္မိကတို့၌၊ အဓမ္မိကသညာယ-၍၊ (ပတိဗာဟန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အာနိသံသံ-အကျိုးကို၊ ဒဿေတွာ-၍၊ ပတိဗာဟန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ [ယခုဝေလျှင် တစ်ပါးမှာ သင်္ကန်းတစ်ထည်စာ မလောက်ပေဘူး၊ သုံးရက်၊ လေးရက်ကြာလျှင် ရလိမ့်ဦးမည်၊ ထိုအခါကျမှ ဝေကြတာပေါ့ဟု အကျိုးပြု၍ တားမြစ်သည်၊] ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ပတိဗာဟန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ စီဝရဝိဘင်္ဂဿ-သင်္ကန်းဝေဖန်ခြင်း၏၊ ဓမ္မိကတာ-တရားနှင့်လျော်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မိကသညိတာ-တရားနှင့်လျော်၏ဟု အမှတ်ရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊

သမ္မုကာလေ ဒဿထ။ ။ [သံသဒ္ဓါသည် အပ္ပအနက်ဟော၊ နည်းသော အဖိုးရှိရာအခါ (အဖိုးချိရာအခါ)၊] “ဘယ်လောက်တန် လှူမည်ဟု မှန်းသလဲ”ဟု မေးသောအခါ “ဤမျှလောက် တန်သော ပရိက္ခရာကို လှူပါမည်”ဟု လျှောက်လျှင် “ဆိုင်းငံ့ကြဦး၊ ယခုအခါ ဝါဈေးတက်နေ သေးတယ်၊ ဝါပေါလာလျှင် အထည်လဲ ဈေးချိုလိမ့်မည်၊ ထိုအခါကျမှ လှူကြတာပေါ့” ဤသို့ ပြော၍ တားမြစ်သည်။

အာနိသံသေန-အကျိုးနှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ ပတိဗာဟနံ-ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနေဝ၊ (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ(သမတ္တံ)။

၈။ စီဝရဒါန အဋ္ဌမေ-၌၊ သမဏစီဝရန္တိ-ကား၊ ကပ္ပကတံ-ပြုအပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ် ကပ္ပဗိန္နုရိသော၊ ဝါ-ကပ္ပဗိန္နုထိုးအပ်ပြီးသော၊ နိဝါသနပါရုပနုပဂံ-ဝတ်လောက် ရုံလောက်သောသင်္ကန်းကို၊ [ဒဒေယျဉ္စစပ်၊] ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော သင်္ကန်းကို၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ သဟဓမ္မိကေ-သီတင်းသုံးဖော် တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မာတာပိတရောစ-အမိအဖတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ ယဿ ကဿစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ဂဟဌဿဝါ-အိမ်၌ တည်သူ လူဝတ်ကြောင်အားသော်လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗဇိတဿဝါ-ရသေ့ပရိဗ္ဗိဇ် အားသော်လည်းကောင်း၊ ပရိစ္စဇိတွာ-စွန့်၍၊ ဒေန္တိယာ-ပေးသောရဟန်းမ၏၊ [ဤ ပါဌ်ဖြင့် “လှူသောအားဖြင့် ပေးခြင်းမဟုတ်၊ စွန့်သောအားဖြင့် ပေးခြင်း”ဟု ပြသည်၊] ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊အဂါရိကဿ-အိမ်၌ တည်သူ လူဝတ်ကြောင်အား၊ သမဏစီဝရဒါနဝတ္ထုသ္မိ-ရဟန်းတို့၏ သင်္ကန်းကို ပေးခြင်းဟူသော အကြောင်း ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဘိက္ခုနော-ရဟန်းယောက်ျား၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ မာတာ ပိတုနံ-တို့အား၊ ပရိစ္စဇိတွာပိ-အပိုင်စွန့်၍သော်လည်း၊ (ဒေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အညေသံ-အခြားသူတို့အား၊ တာဝကာလိကမေဝ-အခိုက်အတန့်သာလျှင်၊ [အခိုက်အတန့်၊ ငှားသောအားဖြင့်၊] ဒေန္တိယာ- ပေးသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥဗ္ဗတ္တိကာဒီနံ (ဒေန္တိနံ)စ၊ အနာပတ္တိ၊ သမဏစီဝရတာ-ရဟန်းတို့၏သင်္ကန်း၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သဟဓမ္မိကေစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မာတာပိတရောစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-၍၊ အညေသံ-တို့အား၊ ဒါနံ-ပေးခြင်းလည်းကောင်း၊ အတာဝကာလိကတာ-အခိုက်အတန့်ပေးခြင်း မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၉။ ကာလာတိက္ကမန နဝမေ-၌၊ ဒုဗ္ဗလစီဝရပစ္စာသာယာတိ-ကား၊ ဒုဗ္ဗလာယ- သိက္ခာပုဒ် အားနည်းသော၊ စီဝရပစ္စာသာယ-သင်္ကန်း၌ ဖြစ်သော အလိုအာသာဖြင့်(ဒါတု-ငှာ)သစေသက္ကောမ-အကယ်၍ စွမ်းနိုင်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဒဿာမ-လှူပါကုန်အံ့၊ ဣတိ ဧတ္တကမတ္တံ-ဤမျှ လောက်သော စကားကို၊ သုတွာ-၍၊ ဥပ္ပာဒိတာယ-ဖြစ်စေအပ်သော၊ အာသာယ-အလိုအာသာဖြင့်၊ ဣတိ-ကား၊ အတ္ထော-အဓိပ္ပာယ်နက်တည်း၊ စီဝရကာလသမယံ အတိက္ကာမေယျာတိ-ကား၊ ဝဿံ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝုတ္တဘိက္ခုနီဟိ-နေပြီးကုန်သော ရဟန်းမတို့သည်၊ ကာလစီဝရေ-ကာလသင်္ကန်းကို၊ ဘာဇိယမာနေ-ဝေဖန်အပ် သော်၊ အယျေ-တို့၊ အာဂမေယျာထ-ဆိုင်းငံ့ကြပါကုန်၊ သံဃဿ-၏၊ စီဝရ ပစ္စာသာ-သည်၊ အတ္ထိ-ရှိပါသေး၏၊ ဣတိ ဝတွာ-ဤသို့ ပြော၍၊ တံစီဝရဝိဘဂီ-

ထိုသင်္ကန်းဝေဖန်ခြင်းကို၊ စီဝရကာလံ-သင်္ကန်းကာလကို၊ အတိက္ကမေယျ-ကျော်လွန်စေအံ့၊ ကထိနေ-ကို၊ အနတ္တတေ-မခင်းအပ်သော်၊ ဝဿာနဿ-မိုးလ၏၊ ပစ္ဆိမမာသံ-နောက်ဆုံးလကို၊ ကထိနေ-ကို၊ အတ္တတေ-သော်၊ ကထိနုဗ္ဗာရဒိဝသံ-ကထိန် နတ်ရာ နေ့ကို၊ အတိက္ကမေန္တိယာ-ကျော်လွန်စေသော၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဒုဗ္ဗလစီဝရပစ္စာသယ-အားနည်းသော သင်္ကန်း၌ ဖြစ်သော အလိုအာသာဖြင့်၊ စီဝရကာလသမယံ-သင်္ကန်းကာလအခါကို၊ အတိက္ကမ မိတဝတ္ထုသ္မိ-ကျော်လွန်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဒုဗ္ဗလ စီဝရေ-အားနည်းသော သင်္ကန်း၌၊ ဝေမတိကာယ-ဖြစ်၍၊ (အတိက္ကမေန္တိယာ-ကျော်လွန်စေသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) အဒုဗ္ဗလစီဝရေ-အားနည်းသော သင်္ကန်း မဟုတ်သည်၌၊ ဒုဗ္ဗလစီဝရသညာယ-အားနည်းသော သင်္ကန်းဟု အမှတ် ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (အတိက္ကမေန္တိယာ)စေ-၏လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကာယ-ဖြစ်၍၊ (အတိက္ကမေန္တိယာ)စ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဥဘယတ္ထ-နှစ်ပါးစုံ သော ဒုဗ္ဗလစီဝရ၊ အဒုဗ္ဗလစီဝရတို့၌၊ အဒုဗ္ဗလစီဝရသညာယ-၍၊ (အတိက္ကမေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း။)

န သက္ကောမ-လျှုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ကိဉ္စာပိ ဝဒန္တိ-အကယ်၍ကား လျှောက်ကုန်၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် လျှောက်ကြပါကုန်သော်လည်း၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ တေသံ-ထိုဒါယကာတို့၏၊ ကပ္ပာသော-ဝါသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ-ဖြစ်တော့ လတ္တံ့၊ ဣတိ ဧဝံ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓေါ-သဒ္ဓါတရားရှိသော၊ ပုရိသော-ယောက်ျားသည်၊ အာဂမိဿတိ-လာတော့လတ္တံ့၊ တသ္မိ-ထိုသဒ္ဓါတရားရှိသော ယောက်ျားသည်၊ အာဂတေ-လာလတ်သော်၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ဧကန်၊ ဒဿန္တိ-လျှုကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိ ဧဝံ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ [နှစ်မျိုးလုံးပြော၍ မဖြစ်၊ တစ်မျိုးမျိုးသာ ပြော၍ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဝိကပ္ပနတ္ထ “ဝါ”ကို ဣတိ ဧဝံ နောက်၌ ရွှေ့ထိုင်ရသည်။] အာနိသံသံ-အကျိုးကို၊ ဒဿေတွာ-ပြ၍၊ နိဝါရေန္တိယာ-၏လည်း ကောင်း၊ ဥဗ္ဗတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (နိဝါရေန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဒုဗ္ဗလစီဝရတာ-အားနည်းသော သင်္ကန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဒုဗ္ဗလစီဝရသညာယ-အားနည်းသော သင်္ကန်းဟု အမှတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ အာနိသံသေန-နှင့်၊ ဝိနာ-၍၊ နိဝါရဏံ-တားမြစ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-တည်း။ ။ နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၁၀။ ကထိနုဒ္ဓါရ ဒဿမေ-၌၊ ဓမ္မိကံ ကထိနုဒ္ဓါရန္တိ-ကား၊ သဗ္ဗာသံ-အလုံးစုံကုန်သိက္ခာပုဒ် သော၊ ဘိက္ခုနီနံ -တို့အား၊ အကာလစီဝရံ-ကို၊ ဒါတုကာမေန- လျှုခြင်းငှာ အလိုရှိသော၊ ဥပါသကေန-ဥပါသကာသည်၊ ယတ္ထကော-အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ အတ္တာရမူလကော-ခင်းခြင်းလျှင်

အကြောင်းရင်းရှိသော၊ အာနိသံသော-အကျိုးသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏၊) တတော-
 ထို အကျိုးထက်၊ အဓိကံဝါ-အပိုအလွန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သမကံဝါ-
 အညီအမျှ ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒတွာ-လှူပြီး၍၊ ယာစိတေန-
 တောင်းပန်အပ်သော၊ သမဂ္ဂေန-ညီညွတ်သော၊ ဘိက္ခုနီသံဃေန-သည်၊
 ယံကထိနံ-အကြင်ကထိန်ကို၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မေန-ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့်၊
 အန္တရာ-အကြား၌၊ [တပေါင်းလ မပြည့်မီအကြား၌-ဟူလို၊] ဥဒ္ဓရိယတိ-
 နုတ်အပ်၏၊ တဿ-ထိုသံဃာ၏၊ သော ဥဒ္ဓါရေ-ထိုနုတ်ခြင်းကို၊ ဓမ္မိကောတိ-
 တရားရှိ၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဧဝံရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ကထိနုဒ္ဓါရံ-
 ကထိန်နုတ်ခြင်းကို၊ (ပတိဗာဟေယျ-တားမြစ် အံ့၊) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊
 ပတိဗာဟေယျာတိ-ကား၊ နိဝါရေယျ-တားမြစ်အံ့၊ ဧဝံရူပံ-သော၊ ကထိနုဒ္ဓါရံ-
 ကို၊ နိဝါရေန္တိယာ-တားမြစ်သော၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ ၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊
 (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ကထိနုဒ္ဓါရံ-ကို၊ ပတိဗာဟန ဝတ္ထုသ္မိ-
 တားမြစ်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သေသံ-ကြွင်းသော
 အစီအရင်ကို၊ [ဓမ္မိကေ ဝေမတိကာယ-စသော ကြွင်းသော အစီအရင်ကို-
 ဟူလို၊] သတ္တမေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထိုက်၏၊ ဣတိ-တည်း။
 ။ ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

သေသံ သတ္တမေ။ ။ “သေသံ သတ္တမေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ”ဟု ဆိုသောကြောင့်
 “အာနိသံသံ ဒဿေတွာ ပတိဗာဟန္တိယာ”ဟု အနာပတ္တိဝါရ ရနိုင်၏၊ ဘိက္ခုနီသံဃာမှာ
 သင်္ကန်း ဟောင်းနေပြီ၊ ကထိန်အာနိသင်ကို အရင်းခံ၍ ရမည့်လာဘ်၊ ရပြီးလာဘ်ကား
 အများကြီး ရှိသည်၊ ထိုလာဘ်ကို သင်္ကန်း ရှားပါးနေသော ကထိန်အာနိသင်လည်း ရနေသော
 ဘိက္ခုနီ သံဃာကို ဝေသင့်သည်၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အကျိုးပြု၍ တားမြစ်သူကို “အာနိသံသံ
 ဒဿေတွာ ပတိဗာဟန္တိ”ဟု မှတ်ပါ။

တတိယော-သော၊ နဂ္ဂဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ တုဝဋ္ဌ သိက္ခာပုဒ် တုဝဋ္ဌဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမေ-၌၊ တုဝဋ္ဌေယျန္တိ-ကား၊ နိပဇ္ဇေယျ-
 အိပ်ကုန်အံ့၊ ပန-ဆက်၊ တာသု-ထိုရဟန်းမနှစ်ယောက်တို့တွင်၊
 ဧကာယ-တစ်ယောက်သည်၊ နိပန္နာယဝါ-အိပ်ပြီးသော်လည်း၊
 ဝါ-အိပ်ပြီးမှလည်း၊ [အလျင်အိပ်သည်ကို ဆိုသည်၊ အိပ်ပြီး၍ ထမသွားသေး၊]
 အပရာ-အခြားတစ်ယောက်သည်၊ နိပဇ္ဇတု-အိပ်ပစေ၊ ဒွေဝိ-နှစ်ယောက်စလုံးတို့
 သည်လည်း၊ သဟေဝဝါ-တစ်ပြိုင်နက်သာလျှင်မူလည်း၊ နိပဇ္ဇန္တု-အိပ်ပစေကုန်၊
 ဒွိန္ဒမ္ပိ-နှစ်ယောက်လုံးတို့၏လည်း၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ [ဘိက္ခုတို့ အတူအိပ်လျှင်
 ဒုက္ခိယဟု ခုဒ္ဒကဝတ္ထုခန္ဓက၌ ပညတ်တော်မူ၏၊] (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဒွိန္ဒ-
 တို့၏၊ ဧကမဉ္စေ-ညောင်စောင်းတစ်ခုတည်း၌၊ ဝါ-ခုတင်တစ်ခုတည်း၌၊ တုဝဋ္ဌန
 ဝတ္ထုသ္မိ-အိပ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပန-ကား၊ ဧကာယ-

သည်။ နိပန္နာယ-အိပ်ပြီးလတ်သော်၊ ဧကော-သည်။ သစေ နိသီဒတိ-အကယ်၍ ထိုင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်လည်းကောင်း၊) ဥဘော-နှစ်ယောက်တို့သည်။ သစေ နိသီဒန္တိ-ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ တာသံ-ထိုရဟန်းမတို့၏ လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (တုဝဋ္ဌန္တိနံ)စ-၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဧကမဉ္စတာ-ညောင်စောင်းတစ်ခုတည်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဒွိန္ဒ-တို့၏၊ တုဝဋ္ဌန္တိ-အိပ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဧဠကလောမသဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ကုတိ-တည်း။ ။ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၂။ ဧကတ္ထရဏပါဝရဏ သိက္ခာပုဒ် ဒုတိယေ-၌၊ ဧတာသံ-ထိုရဟန်းမတို့၏၊ ဧကံ-တစ်ခု သော၊ အတ္ထရဏဉ္စေဝ-အခင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပါဝရဏဉ္စ-အခြံသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏) ကုတိ-ထို့ကြောင့်၊ (တာ-ထိုရဟန်းမတို့သည်။) ဧကတ္ထရဏပါဝရဏာ-တို့ မည်၏၊ ဧတံ-ဤဧကတ္ထရဏပါဝရဏာဟူသော အမည်သည်၊ သံဟာရိမာနံ-ပြောင်းရွှေ့ ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ် ဖြစ်စေနိုင်ကုန်သော၊ ပါဝါရတ္ထရဏကဿာရကာဒိနံ-အခြံ၊ အခင်း၊ ဖျာ၊ သင်ဖြူးအစရှိသည်တို့၏၊ ဧကံ အန္တံ-တစ်ဖက်သော အစွန်းကို၊ အတ္ထရိတွာ-ခင်းပြီး၍၊ ဧကံ(အန္တံ)-တစ်ဖက်သော အစွန်းကို၊ ပါရုပ်တွာ-ခြံ၍၊ တုဝဋ္ဌန္တိနံ-အိပ်ကုန်သော ရဟန်းမတို့၏၊ အဓိဝစနံ-အမည်တည်း၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ တံယေဝ-ထိုအခြံကိုပင်၊ အတ္ထရိတွာ-ခင်းပြီး၍၊ တံ(ဧဝံ)-ထိုအခင်းကိုပင်၊ ပါရုပ်တွာ-ခြံ၍၊ နိပဇ္ဇန္တိနံ-အိပ်ကုန်သော ရဟန်းမတို့၏၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ (ဟောတိ)။

(ကုဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဧဝံ-သို့၊ တုဝဋ္ဌနဝတ္ထုသ္မိ-အိပ်ခြင်းဟူသောအကြောင်း ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အတ္ထရဏေဝါ-အခင်းသော်လည်း ဖြစ်သော၊ ပါဝရဏေဝါ-အခြံသော်လည်းဖြစ်သော၊ ဧကသ္မိ-တစ်ခု၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ နာနတ္ထရဏပါဝရဏေ-အသီးသီးသော အခင်းအခြံ၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ [နာနတ္ထရဏပါဝရဏေ ဧကတ္ထရဏပါဝရဏသညာ ဒုက္ကဋ်တစ်ချက်၊ နာနတ္ထရဏပါဝရဏေ ဝေမတိကာ ဒုက္ကဋ်တစ်ချက် ဤသို့အားဖြင့် ဒုက္ကဋ်နှစ်ချက်-ဟူလို၊] ပန-ကား၊ တသ္မိ-ထို နာနတ္ထရဏပါဝရဏ၌၊ နာနတ္ထရဏပါဝရဏသညာယ-နာနတ္ထရဏပါဝရဏဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (နိပဇ္ဇန္တိယာ-အိပ်သောရဟန်းမ၏

ဧကသ္မိ ဒုက္ကဋ်။ ။အခြံမတူဘဲ တစ်ခင်းတည်း၊ သို့မဟုတ် အခင်းမတူဘဲ တစ်ခြံတည်း အိပ်လျှင် ဒုက္ကဋ်၊ ဘိက္ခုတို့မှာလည်း ဒုက္ကဋ်ဟုပင် ဒုဒ္ဒကဝတ္ထုကုန္တက၌ ပညတ်တော်မူသည်၊ ဤစကားအရ “ကော်ဇောကြီး၊ သင်ဖြူးကြီး စသည်များပေါ်၌ ၂ ပါး ၃ ပါး စသည် အတူ မအိပ်ကောင်း”ဟု မှတ်ပါ၊ အကယ်၍ အိပ်ခွင့်ကြံလျှင် “ဝဝတ္ထာနံ ဒေသေတွာ”အရ အပိုင်းအခြားထား၍ အိပ်ရမည်။

ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ဝဝတ္ထာနံ-အပိုင်းအခြားကို၊ ဒဿေတွာ-ပြပြီး၍၊ နိပဇ္ဇန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥဗ္ဗတ္တိကာဒီနံ (နိပဇ္ဇန္တိနံ) စ, အနာပတ္တိ၊ သေသံ-သည်၊ ပဌမသဒိသမေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၃။ အဖာသုကရဏ သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ အဖာသုန္တိ-ကား၊ ဣမိနာ-ဤစင်္ကြံသွားခြင်း အစရှိသော အမှုကြောင့်၊ ဣမိဿာ - ဤ ရဟန်းမ၏၊ အဖာသု-မချမ်းသာခြင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ-အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ စင်္ကြံမနဌာန နိသဇ္ဇာဒယောဝါ-စင်္ကြံသွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓေသဥဒ္ဓိသာပနပရိပုစ္ဆာသဇ္ဈာယံဝါ-ပါဠိကို ကိုယ်တိုင်ရွတ်ဆိုခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို ရွတ်ဆိုစေခြင်း၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်တို့ကို မေးမြန်းခြင်း၊ သရဇ္ဈာယ်ခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကရောန္တိယာ-ပြုသောရဟန်းမ၏၊ စင်္ကြံမနေ-စင်္ကြံသွားခြင်း၌၊ နိဝတ္ထနဂဏနာယ-ပြန်နစ်ခြင်း အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဌာနာဒီသု-ရပ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၌၊ ပယောဂဂဏနာယ-ပယောဂအရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓေသာဒီသု-ပါဠိကို ရွတ်ဆိုခြင်း အစရှိသည်တို့၌၊ ပဒဂဏနာယ-ပုဒ်အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊သဉ္စိစ္စ-သညာနှင့်တကွ စေ့ဆော်၍၊ အဖာသုကရဏ ဝတ္ထုသို့-မချမ်းသာမှုကို ပြခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အနုပသမ္ပန္နာယ-ဥပသမ္ပန္နာ မဟုတ်သော မိန်းမ၌၊ ဝါ-အနုပသမ္ပန္နာကို မချမ်းသာမှု ပြုရာ၌၊ တိကဒုက္ကဋ်-တည်း၊ န အဖာသုကာမတာယ-အဖာသုကာမတာ မဟုတ်သည် ဖြစ်၍၊ (အဖာသု-မချမ်းသာမှုကို၊ ကရောန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အာပုစ္ဆာ-ပန်ပြော၍၊ ပုရတော-၌၊ စင်္ကြံမနာဒီနိ-တို့ကို၊ ကရောန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥဗ္ဗတ္တိကာဒီနံ(ကရောန္တိနံ)စ, အနာပတ္တိ(ဟောတိ)၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်းမ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဖာသုကာမတာ-မချမ်းသာမှုကို ပြုလိုသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဖာသုကရဏ-မချမ်းသာမှုကို ပြခြင်းလည်းကောင်း၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း၊ ဒုက္ခဝေဒနံ-တည်း၊ ဣတိ-တည်း။ ။တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

ဝဝတ္ထာနံ ဒဿေတွာ။ ။အခင်းတစ်ခုပေါ်ဝယ် အတူအိပ်ခွင့်ကြိုလျှင် ၂ ပါး၏ အလယ်၌ သင်္ကန်းကို ဖြစ်စေ၊ တောင်ဝှေးကို ဖြစ်စေ၊ အယုတ်သဖြင့် ခါးပန်းကြိုးကိုသော်မှလည်း (အပိုင်းအခြားအနေရောက်အောင်) အလျားလိုက် ချထား၍ အိပ်သူတို့မှာ အနာပတ္တိ၊ ဤကဲ့သို့ အပိုင်းအခြားထား၍ အိပ်ခြင်းသည် အခင်း၌သာ ရနိုင်သည်၊ ခုတင်၌လည်း မရနိုင်၊ ခြံထည် ၌လည်း မရနိုင်”ဟု သတိပြုပါ။

၄။ သဟဇီဝီနီ သိက္ခာပုဒ် စတုတ္ထေ-၌၊ ဒုက္ခိတန္တိ-ကား၊ ဂိလာနံ-မကျန်းမာသော၊ သဟဇီဝီနီ-ကား၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိနိ-ဥပဇ္ဈာယ်ယူ အတူနေ တပည့်မကို၊ နေဝ ဥပဋ္ဌဟေယျာတိ- ကား၊ တဿာ-ထိုဥပဇ္ဈာယ်ယူ အတူနေ တပည့်မအား၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်းကို၊ သယံဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း၊ အကရောန္တိယာ-မပြုသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ပရေဟိဝါ-သူတစ်ပါးတို့ကို မူလည်း၊ အကာရေန္တိယာ-မပြုစေသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဓုရံ-လုံ့လကို၊ ဝါ-တာဝန်ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေ-ချအပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ [ဓုရံသည် နိက္ခိတ္တမတ္တေနှင့် အရတူသောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသပုဒ်တည်း၊ ဓုရေဟု ဆိုလိုသည်။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ပေ၊ ဒုက္ခိတံ-ဒုက္ခရောက်နေသော၊ သဟဇီဝီနီ-အတူတကွ အသက်ရှည်လေ့ရှိသော တပည့်မကို၊ အနုပဋ္ဌာနဝတ္ထုသ္မိ-မပြုစု မလုပ်ကျွေးခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ အန္တေဝါသိနိယာ ဝါ-အနီးနေတပည့်မ မူလည်းဖြစ်သော၊ အနုပဋ္ဌာနာယ ဝါ-သိက္ခာမာန်သာမဏေမမူလည်းဖြစ်သော၊ ဒုက္ခိတာယ-ဒုက္ခရောက်သူ၌၊ ဝါ-ဒုက္ခရောက်သူကို မပြုစုရ၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။ [အနုပဋ္ဌာနာယ၌ သဟဇီဝီနီဖြစ်စေ၊ အန္တေဝါသိနိဖြစ်စေ ဒုက္ခရောက်သူကို မပြုစု မလုပ်ကျွေးရ၌ ဒုက္ကဋ်-ဟူလို၊] ဒေသသု-ဆယ်ပါးကုန်သော အန္တရာယ်တို့တွင်၊ အညတရန္တရာယေ-တစ်ပါးပါးသော အန္တရာယ်သည်၊ သတိ-သော်၊ (အနုပဋ္ဌဟန္တိယာ-မပြုစု မလုပ်ကျွေးသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ပရိယေသိတွာ-ပြုစု လုပ်ကျွေးမည့်သူကို ရှာ၍၊ အလဘန္တိယာ-မရသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဂိလာနာယ-မိမိကိုယ်တိုင် မကျန်းမာသည်ဖြစ်၍၊ (အနုပဋ္ဌဟန္တိယာ)၊ အာပဒါသု-ဘေးရန်တို့ကြောင့်၊ (အနုပဋ္ဌဟန္တိယာ)၊ [အန္တရာယ်ဆယ်ပါးအပြင် ပြုစုလုပ်ကျွေး၍ မဖြစ်နိုင်လောက်သော ဘေးရန်၊] ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (အနုပဋ္ဌဟန္တိနံ)စ-၏ လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဂိလာနတာ-မကျန်းမာသူ၏အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတာ-ဥပဇ္ဈာယ်ယူ အတူနေ တပည့်မ၏ အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-လည်းကောင်း၊ ဥပဋ္ဌာနေ-ပြုစုလုပ်ကျွေး ခြင်း၌၊ ဓုရနိက္ခေပေါ-လုံ့လကို ချထားခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ သမနုဘာသန သဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-တည်း။ ။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၅။ နိကမုန သိက္ခာပုဒ် ပဉ္စမေ-၌၊ ဥပဿယံ ဒေတာတိ-ကား၊ သကဝါဋုဗဒ္ဓံ-ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးရွက်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ပုဂ္ဂလိက ဝိဟာရံ-ပုဂ္ဂလိကကျောင်းကို၊ ဒေတာ-ပေးပြီး၍၊ နိကမေယျာတိ-ကား၊ ဗဟူနိပိ-များစွာလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွါရာနိ-တံခါးတို့သို့၊ ဝါ-တံခါးတို့တိုင်အောင်၊ ဧကပ္ပယောဂေန-တစ်ကြိမ်တည်းသော ပယောဂဖြင့်၊ နိကမုန္တိယာ-နှင့်ထုတ်သော ရဟန်းမ၏၊ ဧကာ-တစ်ချက်သော၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ နာနာ

ပယောဂေဟိ- အမျိုးမျိုးသော ပယောဂတို့ဖြင့်၊ (နိကမုန္တိယာ- ဇါ၊) ပယောဂ
 ဂဏနာယ-ပယောဂအရေအတွက်အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော (ဟောန္တိ)၊ အာဏတ္တိ
 ယမ္ပိ-စေခိုင်းခြင်း၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-ဤနည်းပင်တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဣမဉ္စိ
 မဉ္စဒ္ဓါရံ-ဤမည် ဤမည်သော တံခါးကို၊ အတိတ္တာမေဟိ-ကျော်လွန်စေလော့၊
 ဝါ-ကျော်လွန်အောင် ဆွဲထုတ်လော့၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ အာဏာပေတိ-အကယ်၍
 စေခိုင်းအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဧကာယ-တစ်ကြိမ်သော၊ အာဏတ္တိယာဧဝ-စေခိုင်းခြင်း
 ကြောင့်ပင်၊ ဒ္ဓါရဂဏနာယ-တံခါးအရေအတွက်အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော(ဟောန္တိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေတောဒိသေ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဝတ္ထုသ္မိ-နှင့်ထုတ်ခြင်း
 ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အကဝါဠပဒ္ဒ
 တော-ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးရွက်မရှိသော ကျောင်းမှ၊ (နိကမုန္တိယာ-နှင့်ထုတ်
 သော ရဟန်းမဇါ၊) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အနုပသမ္ပန္နာယ-ဥပသမ္ပန္နာ မဟုတ်သူမ၌၊
 (ဥပသမ္ပန္နာ မဟုတ်သူမကို နှင်ထုတ်ရာ၌)၊ တိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ သကဝါဠ
 ပဒ္ဒတောဝါ-ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးရွက် ရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အကဝါဠ
 ပဒ္ဒတောဝါ-ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးရွက် မရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဝိဟာရာ-
 ကျောင်းမှ)၊ ဥဘိန္တမ္ပိ-ဥပသမ္ပန္နာ၊ အနုပသမ္ပန္နာ နှစ်မျိုးလုံးတို့၏လည်း၊ ပရိက္ခာရ
 နိကမုနေ-ပရိက္ခရာကို ဆွဲထုတ်ခြင်း၌၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ သေသံ-
 ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ သံယိကဝိဟာရနိကမုနသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယ
 မေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၆။ သံသဋ္ဌ ဆဋ္ဌ-ကို၊ [ပညတ္တံ၌စပ်၊] ဝါ-သည်၊ ဥတ္တနပဒတ္ထမေဝ-ပေါ်လွင်
 သိက္ခာပုဒ် ထင်ရှားသော ပုဒ်နက်ရှိသည်သာ၊ သာဝတ္တိယံ-၌၊ စက္ကကာဠိ-
 စက္ကကာဠိကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ သံသဋ္ဌဝိဟာရဝတ္ထုသ္မိ-လူတို့နှင့်
 ရောနှောလျက် နေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤ
 သိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော အဆုံးအဖြတ်သည်၊ ပဌမအရိဋ္ဌသိက္ခာပဒေ-
 ၌၊ ဝုတ္တဝိနိစ္ဆယသဒိသမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော အဆုံးအဖြတ်နှင့် တူသည်သာ၊
 ဣတိ-တည်း။ ။ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၇။ အန္တောရဋ္ဌ သတ္တမေ-၌၊ အန္တောရဋ္ဌေတိ-ကား၊ ယဿ-အကြင် မင်း၏၊
 သိက္ခာပုဒ် ဝိဇိတေ-တိုင်းနိုင်ငံ၌၊ ဝိဟရတိ-နေ၏၊ တဿ-ထိုမင်း၏၊ ရဋ္ဌေ-
 တိုင်းနိုင်ငံ၌၊ [စရေယျ၌စပ်၊] အသတ္တိကာ စာရိကန္တိ-ကား၊
 သတ္တေန-အဖော်ကုန်သည်နှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-သွားသောရဟန်းမဇါ၊
 ဂါမန္တရဂဏနာယ-ရွာတစ်ပါး၏အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဂါမကေ-
 ရွာမရှိသော၊ အရဉ္စေ-၌၊ (ဂစ္ဆန္တိယာ-၏) အမုယောဇနဂဏနာယ-ယူဇနာဝက်
 အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊
 ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဒေသစာရိကံ-ဒေသစာရိကို၊

ဝါ-လှည့်လည်အပ်သော အရပ်သို့ ပတ္တမနဝတ္ထုသို့-ဖဲသွားခြင်းဟူသောအကြောင်း
 ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သတ္တေန-အဖော်ကုန်သည်နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-၏
 လည်းကောင်း၊ ခေမေ-ဘေးရန်တို့၏ ကုန်ခန်းရာဖြစ်သော၊ အပ္ပဋိဘယေ-ဘေးရန်
 မရှိသောအရပ်၌၊ (ဂစ္ဆန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (ဂစ္ဆန္တိယာ-
 ၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ(ဂစ္ဆန္တိနံ)စ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အန္တောရဌတာ-
 တိုင်းနိုင်ငံအတွင်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အခေမတာ-ဘေးမကင်းသည်၏အဖြစ်
 လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-လည်းကောင်း၊ စာရိကံ-ကို၊ ပတ္တမနံ-
 ဖဲသွားခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၈။ တိရောရဋ္ဌ အဌမေ-၌၊ တိရောရဌေတိ-ကား၊ ယဿ-အကြင် မင်း၏၊
 သိက္ခာပုဒ် ဝိဇိတေ-တိုင်းနိုင်ငံ၌၊ ဝိဟရတိ-၏၊ တံ-ထိုမင်းကို၊ ဌပေတွာ-
 ထား၍၊ အညဿ-အခြားမင်း၏၊ ရဌေ-တိုင်းနိုင်ငံ၌၊ [စာရိကံ
 စရေယျ၌ စပ်၊] သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ သတ္တမေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-
 သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ပန-အထူးကား၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ နဂရံ-သိက္ခာပုဒ်
 ပညတ်ရာမြို့သည်၊ ရာဇဂဟံ-ရာဇဂြိုဟ်မြို့တည်း။ [သာဝတ္ထိမြို့မဟုတ်-ဟူလို၊]
 ဣတိ-တည်း။ ။ အဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၉။ အန္တောဿ နဝမေ-၌၊ အန္တောဿတိ-ကား၊ ပုရိမံ-ရှေ့ဖြစ်သော၊ တေ
 သိက္ခာပုဒ် မာသံဝါ-ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း)
 ပုရိမံ ဝါ တေမာသံ-ပုရိမဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံးသော်လည်း
 ကောင်း၊ ပစ္ဆိမံ-နောက်ဖြစ်သော၊ တေမာသံဝါ-ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံးသော်လည်း
 ကောင်း၊ (တစ်နည်း) ပစ္ဆိမံ ဝါ တေမာသံ-ပစ္ဆိမဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံးသော်လည်း
 ကောင်း၊ အဝသိတွာ-မနေမူ၍၊ တဿ ဝဿဿ-ထိုဝါ၏၊ အန္တောယေဝ-အတွင်း
 ၌ပင်၊ [စာရိကံ စရေယျ၌ စပ်၊] ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သတ္တာဟကရဏီယေန-
 သတ္တာဟကရဏီယကိစ္စကြောင့်၊ ဝါ-၇ ရက်အတွင်းဝယ် ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊
 (ဂစ္ဆန္တိယာ)ဝါ-သွားသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊
 ဥဗ္ဗာဠာယ-ထွက်သွားစေအပ်သည်ဖြစ်၍၊ (ဂစ္ဆန္တိယာ)ဝါ-သော၊ အာပဒါသု-
 တို့ကြောင့်၊ ဂစ္ဆန္တိယာဝါ-သော၊ (ဘိက္ခုနိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-
 ကုန်၍၊ (ဂစ္ဆန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ သေသံ-သည်၊ အဌမသဒိသ
 မေဝ-သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀။ စာရိက န ပတ္တမန သိက္ခာပုဒ် ဒသမေ-၌၊ ဝဿ ဝုတ္တာတိ-ကား၊ ပုရိမံဝါ တေမာသံ-
 သော်လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆိမံ ဝါ တေမာသံ-
 သော်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တာ-နေပြီးသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊)
 [စာရိကံ န ပတ္တမေယျ၌ စပ်၊] ဆပ္ပဉ္စယောဇနာနီတိ ဧတ္ထ-ဤပါဌ၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော
 ဧဝံ ဝေဒိ တဗ္ဗော)၊ ပဝါရေတွာ-ပဝါရဏာပြုပြီး၍၊ ပဉ္စယောဇနာနိ-
 ငါးယူဇနာတို့တိုင်တိုင်၊

ပေါက်ကွဲရကိန္တိ-ကား၊ ကိဋ္ဌနပေါက်ကွဲရကိ-လူအများ၏ ပျော်မွေ့ရာ ရေကန်ကိုသော်
လည်းကောင်း၊ ဒဿနာယာတိ-ကား၊ ဧတေသု-ဤရာဇာဂါရ အစရှိသည်တို့တွင်၊
ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးကို၊ ပဿိဿာမိ-ကြည့်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊
ဂစ္ဆန္တိယာ-သွားသောရဟန်းမ၏၊ ပဒေ ပဒေ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ယတ္ထ-အကြင်
အရပ်၌၊ ဌတွာ-ရပ်၍၊ ပဿတိ-ကြည့်၏၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ ပဒံ-ခြေကို၊
အနုဒ္ဓရိတွာ-မကြွမြောက်မူ၍၊ ပဉ္စာပိ-ငါးမျိုးလုံးတို့ကိုလည်း၊ ပဿန္တိယာ-၏၊
ဧကာဝ-သော၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ တံတံ-ထိုထိုအရပ်ကို၊ ဝိလော
ကေတွာ- လှည့်လည်ကြည့်ရှု၍၊ ဝါ- လှည့်လည်ကြည့်ရှုသောအားဖြင့်၊ သစေ
ပဿတိ- အကယ်၍ ကြည့်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဂီဝပရိတ္တနပ္ပယောဂဂဏာနာယ-
လည်ပင်းကို လှည့်လည်ခြင်း ပယောဂ၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော
(ဟောန္တိ)၊ ဥဗ္ဗိလနဂဏာနာယ - မျက်စိဖွင့်ခြင်း၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊
(အာပတ္တိယော-တို့သည်)၊ န-မဖြစ်ကုန်၊ [“တံ တံ ဒိသာဘာဂံ ဝိလောကေတွာ
ပဿန္တိယာ ပန ပါဋေက္ကာ အာပတ္တိယော”ဟု ပါစိတ္တာဒိအဋ္ဌကထာရှိသောကြောင့်
ထိုအတိုင်း အနက်ပေးလိုက်သည်။] (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ စိတ္တာဂါရံ-ဆန်းကြယ်
သော အိမ်ကို၊ ပေ၊ ဘိက္ခုဿ-၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံတို့၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊
အဝသေသော- သော၊ ဝိနိစ္ဆယော- ကို၊ နစ္စဒဿနသိက္ခာပဒေ- နစ္စဒဿန
သိက္ခာပုဒ်၌၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၂။ အာသန္နိပရိဘုဉ္ဇန ဒုတိယေ - ၌၊ အာသန္နိ နာမ၊ ပေ၊ အသံဟာရိမေဟိ
သိက္ခာပုဒ် ဝါဠေဟိ ကတောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တော-ပဒဘာဇနီ၌
ဟော တော်မူအပ်ပြီ၊ [ပါဠိတော်၌ “ဝါဠေဟိ” ဟု ဗဟုဝစ်
ရှိ၏။] အတိက္ကန္တပ္ပမာဏာ-လက်ရှစ်သစ်ထက် လွန်သော ပမာဏရှိသော အခြေ
ရှိသော လေးထောင့်ခုံမြင့်ကို၊ အာသန္နိ နာမ-အာသန္နိ မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

ကိဋ္ဌနဥပဝနံ။ ။ဝနေန-တောနှင့်+ဥပမိတံ-နှိုင်းယှဉ်အပ်သော (တူသော) ဥယျာဉ်တည်း၊
ဥပဝနံ-တောကဲ့သို့ စိမ်းစိမ်းစိုစို ရှိအောင် စိုက်ပျိုးထားအပ်သော မြို့တွင်းဥယျာဉ်၊
[ဝနတုလျေ ကတ္တိမေ (ပြုလုပ်ထားအပ်သော) အာရောပိတရက္ခသမူဟေ ဥယျာဇန-
ထောမနိဓိ၊ ထိုဥယျာဉ် မျိုးသည် မြို့တွင်း၌ တည်ရှိသောကြောင့် “ကိဋ္ဌနတ္ထံ အန္တော
နဂရေ ကတံ အာရမံ”ဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြသည်။] မြို့ပြင်ဘက်၌ ထိုကဲ့သို့
စိုက်ပျိုးထားအပ်သော တောကို “ဥယျာန”ဟု ခေါ်သည်။

အတိက္ကန္တပ္ပမာဏာ။ ။အဋ္ဌင်္ဂလတော အတိက္ကန္တပ္ပမာဏပါဒကာ (ဋီကာ)၊ ဤ အာသန္နိ၏
ပုံစံကို “လေးထောင့်”ဟု ရတနဝဂ် (၅) သိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုခဲ့သောကြောင့် လက်ရှစ်သစ်ထက်
လွန်အောင် အခြေရှိသော လေးထောင့်ခုံမြင့်တစ်မျိုးကို အာသန္နိ ခေါ်သည်ဟု မှတ်ပါ၊
ရိုးရိုး အခြေရှိသော မဉ္ဇူ ပိဌကို မသုံးစွဲကောင်းကြောင်းကို ရတနဝဂ် ပဉ္စမသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်
တားမြစ်ပြီး ဖြစ်သည်။

အသံဟာရိမေဟိ - ပြောင်းရွှေ့ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သည် မဟုတ်ကုန်သော၊
 (ခြေထောက်သစ်သားကိုပင် ခြင်္သေ့ရုပ်စသည် ပြုလုပ်ထားသဖြင့် မပြောင်းရွှေ့နိုင်
 ကုန်သော၊) ဝါဠုဟိ-သားရဲရုပ်တို့ဖြင့်၊ ကတော-ပြုအပ်သော ပလ္လင်သည်၊
 ပလ္လင်ကော နာမ-ပလ္လင် မည်၏၊ ပန-ကား၊ ပရိဘုဉ္ဇေယျာတိ ဧတ္ထ-ပါရှိ၍၊ နိသီဒန
 နိပဇ္ဇနပ္ပယောဂဂဏနာယ-ထိုင်ခြင်း၊ အိပ်ခြင်းပယောဂ၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊
 ပါစိတ္တိယံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ပေ၊အာသန္နိပလ္လင်ပရိဘောဂဝတ္ထုသ္မိ-
 အာသန္နိ၊ပလ္လင်တို့ကို သုံးစွဲခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ အာသန္နိယာ-
 လေးထောင့်ခုံမြင့်၏၊ ပါဒေ-ခြေတို့ကို၊ ဆန္နိတွာ-ဖြတ်၍လည်းကောင်း၊ [လက်
 ရှစ်သစ်ထက် ပိုသမျှကို ဖြတ်၍-ဟူလို၊] ပလ္လင်ဿ-ပလ္လင်၏၊ ဝါဠု-သားရဲရုပ်
 တို့ကို၊ ဘိန္နိတွာ-ဖျက်၍လည်းကောင်း၊ [ပါဠိတော်၌ “ဘိန္နိတွာ”ဟု ရှိ၏၊] ပရိဘုဉ္ဇ
 န္နိယာ-သုံးစွဲသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ (ပရိဘုဉ္ဇန္တိနံ)၊ အနာ
 ပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အာသန္နိပလ္လင်တာ-အာသန္နိ၏အဖြစ်၊ ပလ္လင်၏အဖြစ်လည်း
 ကောင်း၊ နိသီဒနံဝါ-ထိုင်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ နိပဇ္ဇနံဝါ-အိပ်ခြင်းသော်လည်း
 ကောင်း၊ [ထိုင်ခြင်း၊ အိပ်ခြင်း တစ်ခုခုပြုလျှင် အာပတ်သင့်သောကြောင့် “နိသီဒနံ
 ဝါ နိပဇ္ဇနံ ဝါ”ဟု ဝါသဒ္ဓါ ပါစေရမည်၊ ပါဠိတော်၌လည်း ပါ၏၊] ပေ၊ ဣတိ-
 တည်း။
 ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၃။ သုတ္တကန္တန သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ သုတ္တန္တိ-ကား၊ ဆန္နံ-ခေါမစသော ၆ မျိုးသော
 ချည်တို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်မျိုးမျိုးသော ချည်ကို၊ ကန္တေယျာ
 တိ ဧတ္ထ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ယတ္ထကံ-အကြင်
 မျှလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိသော ချည်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ အဉ္စိတံ-
 ဆွဲငင်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မိ-ထိုမျှလောက်ချည်ကို၊ တက္ကမိ (တစ်နည်း)
 တက္ကမိ-ဝင်ရိုး၌၊ ဝေဠုတေ-ရစ်ပတ်အပ်ပြီးသော်၊ ဧကာ-သော၊ အာပတ္တိ
 (ဟောတိ)၊ ဟိ-မှန်၊ ဣဒံ-ဤဝင်ရိုး၌ ရစ်ပတ်ခြင်းကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ပဒဘာဇနီယေ-
 ၌၊ ဥဇ္ဇ ဝုဇ္ဇဝေတိ-ဥဇ္ဇဝုဇ္ဇဝေဟူ၍၊ ဝါ-ရစ်တိုင်း ရစ်တိုင်း၌ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ (ဣဒံ
 သိက္ခာပဒံ)၊ပေ၊ သုတ္တံ-ချည်ကို၊ ကန္တနဝတ္ထုသ္မိ-ဝင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
 ပညတ္တံ၊ ကန္တန တော-ငင်ရာအခါမှ၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ကပ္ပာသဝိစိနနံ-ဝါကို
 ရွေးချယ်ခြင်းကို၊ အာဒိကတွာ-၍၊ သဗ္ဗပ္ပယောဂေသု-တို့၌၊ ဟတ္ထဝါရဂဏနာယ-
 လက်အကြိမ်၏အရေအတွက် အားဖြင့်၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ကန္တတသုတ္တံ-
 ငင်အပ်ပြီးသော အမြိတ်အဆာချည်ကို၊ ကန္တန္တိယာ-စုပေါင်း၍ ငင်သော
 ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ [ကျန်သမျှ အမြိတ် အဆာချည်အစရှိသည်ကို
 စုပေါင်း၍ငင်သောရဟန်းမ၊] ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ(ကန္တန္တိနံ) စ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊
 အကန္တိတတာ-မငင်အပ်သေးသော ဝါ၏အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ ကန္တနံ-
 ငင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
 တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၄။ ဂိဟိဝေယျာဝစ္စ သိက္ခာပုဒ် စတုတ္ထေ-၌၊ ဂိဟိဝေယျာဝစ္စန္တိ-ကား၊ ဂိဟိနံ-တို့၏၊ ဝေယျာဝစ္စံ-ဝေယျာဝစ္စကို၊ (ကရေယျ၌ စပ်)၊ ဟိ-ချဲ့၊ မာတာပိတရော-တို့သည်၊ သဓေဝိ (ဟောန္တိ)၊ (ဧဝံ သတိပိ)၊ အတ္တနော-၏၊ ကိဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ကမ္မံ-ကို၊ အကာရာပေတွာ-မပြုစေမှု၍၊ [မိမိ၏ ဝေယျာဝစ္စကရဖြစ်အောင် တစ်စုံတစ်ခုသောအမှုကို မခိုင်းဘဲ-ဟူလို၊] တေသံ-ထိုမိဘစသော လူတို့ဖို့၊ ယာဂုပစနာဒိနိ-ယာဂုကိုခြင်း အစရှိသည် တို့ကို၊ ကရောန္တိ-ပြုသောရဟန်းမသည်၊ [“ကရောတိ”ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊] ပုဗ္ဗပုယောဂေသု-ယာဂုစသည်မကျိချက်မီ ရှေ့ပယောဂတို့၌၊ ပယောဂဂဏနာယ-အားဖြင့်၊ ဒုက္ကဋ္ဌာနိ-တို့သို့၊ အာပဇ္ဇိတွာ-ရောက်ပြီး၍၊ ယာဂု အာဒိ သု -တို့၌၊ ဘာဇန ဂဏာနာယ - အိုးခွက်တို့၏အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခါဒနိယာဒိသု-ခဲဖွယ် အစရှိသည်တို့၌၊ ပူပဂဏာနာယ-မုန့်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ပါစိတ္တိယံ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ မနုဿေဟိ-တို့သည်၊ သံဃဿ-သံဃာဖို့၊ ယာဂုပါနေ-ယာဂုသောက်ဖွယ်ကို၊ (ကရိယမာနေ)ဝါ-ပြုအပ် သော်လည်းကောင်း၊ ဘတ္တေ-ထမင်းကို၊ (ကရိယမာနေ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ စေတိယ ပူဇာယ-စေတီပူဇော်မှုကို၊ ကရိယမာနာယဝါ-ပြုအပ်သော်လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထိုလူတို့၏၊ သဟာယဘာဝေန-အဖော်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ယာဂုပစနာဒိနိ-တို့ကို၊ (ကရောန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အတ္တနော-၏၊ ဝေယျာဝစ္စကရဿ-ဝေယျာဝစ္စ ပြုသူဖို့၊ တာနိယေဝ-ထိုယာဂုကိုခြင်း အစရှိသည်တို့ကိုပင်၊ ကရောန္တိယာ-ပြုပေး သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ (ကရောန္တိနံ)စ အနာပတ္တိ(ဟောတိ)၊ ဂိဟိဝေယျာဝစ္စကရဏံ-လူတို့၏ဝေယျာဝစ္စကို ပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုညာတ ကာရဏာဘာဝေါ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီးသော အကြောင်း၏ မရှိခြင်းလည်း ကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၅။ အဓိကရဏ သိက္ခာပုဒ် ပဉ္စမေ-၌၊ အဓိကရဏန္တိ-ကား၊ စတုန္ဒံ-၄ မျိုးသောအဓိကရုဏ်း တို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်မျိုးမျိုးသောအဓိကရုဏ်းကို၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ စီဝရသိဗ္ဗနေဝိယ-စီဝရသိဗ္ဗန သိက္ခာပုဒ်၌ကဲ့သို့၊ [နဂ္ဂဝဂ် တတိယသိက္ခာပုဒ်ကို ဆိုသည်၊ “စီဝရသိဗ္ဗန”ဟု ရှိလျှင် သာ၍ ကောင်း၏၊] ဓုရေ-လုံ့လကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေ-ချအပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဧကာဟမ္ပိ-တစ်ရက်မျှလည်း၊ ပရိဟာရော-အာပတ်မသင့်ဖို့ ရန် ရှောင်လွှဲခြင်းသည်၊ ဝါ-အစောင့်အရှောက်သည်၊ နတ္ထိ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အဓိကရဏံ -ကို၊ န ဝူပသမနဝတ္ထုသ္မိ-မငြိမ်းစေခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္ထံ-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသောအစီအရင် ကို၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၆။ ဘောဇနဒါန သိက္ခာပုဒ် ဆဋ္ဌေ-၌၊ သဟတ္ထာတိ-ကား၊ ကာယေန ဝါ-ကိုယ်ဖြင့်သော်
 လည်းကောင်း၊ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေန ဝါ-ကိုယ်နှင့်စပ်သောဝတ္ထု
 ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိဿိယေနဝါ-ပစ်လွှင့်ခြင်းဖြင့်သော်
 လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပစ်လွှင့်၍ပေးခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊
 သဟဓမ္မိကေ-သီတင်းသုံးဖော်တို့ကို၊ ဌပေတွာ၊ အဝသေသာနံ-ကြွင်းသောပုဂ္ဂိုလ်
 တို့အား၊ ဥဒကဒန္တပေါနာ-ကို၊ အညတြ-၍၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ အဇ္ဈောဟရဏီယံ-
 စားမျိုထိုက်သော အာဟာရကို၊ ဒဒန္တိယာ-ပေးသော ရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ
 (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ပေ၊ အဂါရိကဿ-အိမ်၌ တည်သူ လူဝတ်ကြောင်
 အား၊ ခါဒနီယဘောဇနီယဒါနဝတ္ထုသို့-ခဲဖွယ် ဘောဇနကို ပေးခြင်းဟူသော
 အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ဥဒကဒန္တပေါနေ-ရေဒန်ပူကို ပေးရာ၌၊ ဒုက္ကဋ်
 (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ ဒါပေတိ-သူတစ်ပါးကို ပေးစေ
 ၏၊ န ဒေတိ-ကိုယ်တိုင်မပေး၊ (တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ဥပနိက္ခိ
 ပိတွာ-အနီး၌ ချပြီး၍၊ ဒေတိ၊ (တဿာ)၊ ဗာဟိရလေပံ-ပြင်ပကိုယ်၌ သုတ်လိမ်း
 ကြောင်း ဆီစသည်ကို၊ ဒေတိ၊ (တဿာ)၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ (ဒေန္တိနံ)၊ အနာပတ္တိ
 (ဟောတိ)၊ ဥဒကဒန္တပေါနာ-ကို၊ အညတြ-၍၊ အဇ္ဈောဟရဏီယံ-စားမျိုထိုက်သော
 အာဟာရလည်းကောင်း၊ ပဉ္စ သဟဓမ္မိကေ ဌပေတွာ၊ အညဿ-
 အခြားပုဂ္ဂိုလ်အား၊ သဟတ္ထာ-ဖြင့်၊ ဒါနံ-လည်းကောင်း၊ပေ၊ဣတိ-တည်း။ ။
 ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ(သမတ္တံ)။

၇။ အာဝသထစီဝရ သတ္တမေ-၌၊ အာဝသထစီဝရန္တိ-ကား၊ ဥတုနိယော-ဥတု
 သိက္ခာပုဒ် ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တု-သုံးစွဲပါ
 ကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်၍၊ ဒိန္နစီဝရံ-လှူအပ်ပြီးသော
 သင်္ကန်းကို၊ အနိသဇ္ဇိတွာတိ-ကား၊ စတုတ္ထေ ဒီဝသေ-၄ ရက်မြောက်သောနေ့၌၊
 ဇောဝိတွာ-ဖွပ်လျှော်ပြီး၍၊ အညိဿာ-အခြားသူမအား၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊
 ဥတုနိယာ-သော၊ သာမဏေရိယာပိ-အားသော်လည်း၊ အဒတွာ-၍၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-
 ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ အနိသဇ္ဇိတွာ-မစွန့်မူ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တိယာ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ
 သိက္ခာပဒံ)၊ပေ၊ အာဝသထစီဝရံ-ကျောင်း၌ အမြဲထားအပ်သော ဥတုနီးသင်္ကန်းကို၊
 အနိသဇ္ဇိတွာ-၍၊ ပရိဘုဉ္ဇနဝတ္ထုသို့၊ပေ၊နိသဇ္ဇိတေ-စွန့်အပ်ပြီးသော ဥတုနီးသင်္ကန်း
 ၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ်၊ [နိသဇ္ဇိတေ အနိသဇ္ဇိတသညာဒုက္ကဋ်၊ ဝေမတိကာဒုက္ကဋ်၊] ပန-
 ကား၊ တသို့-ထိုနိသဇ္ဇိတစီဝရ၌၊ နိသဇ္ဇိတသညာညယ-နိသဇ္ဇိတစီဝရဟု အမှတ်
 ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ပုနပရိယာယေ-နောက်
 တစ်လှည့်၌၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တိယာဝါ-သုံးစွဲသည်မူလည်းဖြစ်သော၊) အညာသံ-ကုန်သော၊
 ဥတုနိနံ-ဥတုရှိကုန်သောရဟန်းမတို့၏၊ အဘာဝေန-မရှိခြင်းကြောင့်၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တိ
 ယာဝါ)၊ အတ္တိန္နနဌစီဝရိကာယ-လူယူအပ်ပြီးသောသင်္ကန်းရှိသူ၊ ပျောက်ပျက်သော
 သင်္ကန်းရှိသူဖြစ်၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တိယာဝါ)၊ အာပဒါသု (ပရိဘုဉ္ဇန္တိယာဝါ၊ ဘိက္ခုနိယာ-

၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ (ပရိဘုဉ္ဇန္တိနံ) စ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အာဝသထ စီဝရတာ-ကျောင်း၌ အမြဲထားအပ်သော ဥတုနီးသင်္ကန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ စတုတ္ထဒီဝသတာ-၄ ရက်မြောက်နေ့၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဓောဝိတွာ-ဖွပ်လျှော် ပြီး၍၊ အနိသဇ္ဇနံ-လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၈။ အာဝသထဝိဟာရ အဌမေ-၌၊ အာဝသထန္တိ-ကား၊ ကဝါဏုပဒ္ဒဝိဟာရ-
သိက္ခာပုဒ် ဖွဲ့တပ်အပ်ပြီးသော တံခါးရွက်ရှိသော
ကျောင်းကို၊ အ နိ သ ဇ္ဇိ တွာ တိ - ကား ၊
ရက္ခဏတ္ထာယ-စောင့်ရှောက် ခြင်းအကျိုးငှာ၊ အဒတွာ-၍၊ ဣမံ-ဤကျောင်းကို၊
ဇေယျာသိ-စောင့်ရှောက်ရစ် ပါလော့၊ ဣတိဇေ-သို့၊ အနာပတ္တိတွာ-၍၊ ဣတိ
အတ္ထော၊ စာရိကံ ပက္ကမေယျ ပါစိတ္တိယန္တိတ္ထေ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဇေ ဝေဒိတဗ္ဗော)
သကဂါမတော-မိမိရွာမှ၊ အညံ ဂါမံ-သို့၊ ဧကရတ္တိဝါသတ္ထာယဝိ-
တစ်ည၌မျှနေခြင်းငှာလည်း၊ ပက္ကမန္တိယာ-ဖဲသွား သော ရဟန်းမ၏၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-
ကာရံအပ်ပြီးသော၊ အာဝသထဿ-ကျောင်း၏၊ ပရိက္ခေပံ -
အကာအရံကိုလည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-သော၊ (အာဝသထဿ)၊ ဥပစာရံ-
ကိုလည်းကောင်း၊ ပဌမပါဒေန-အားဖြင့်၊ အတိက္ကန္တမတ္ထေ-လွန်အပ်ပြီး ကာမျှ
ဖြစ်လတ်သော်၊ ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)၊ [ပရိက္ခေပံ၊ ဥပစာရံတို့သည် အတိက္ကန္တ မတ္ထေ၏
ဝုတ္တကံဖြစ်၍ ပရိက္ခေပေ၊ ဥပစာရေဟု ရှိသင့်လျက် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ၊]
ဒုတိယေန-ဖြင့်၊ (အတိက္ကန္တမတ္ထေ) ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အာဝသထံ-ကျောင်းကို၊ အနိသဇ္ဇိတွာ-၍၊ စာရိကံ-
ဒေသစာရိကို၊ ပက္ကမနဝတ္ထုသို့ ပညတ္တံ၊ ပေ၊ အကဝါဏုပဒ္ဒေ-ဖွဲ့တပ်အပ်ပြီးသော
တံခါးရွက် မရှိသောကျောင်း၌ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ နိသဇ္ဇိတေ-စွန့်လွှတ်အပ်ပြီးသော
ကျောင်း၌၊ ဒွိတဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ [အနိသဇ္ဇိတသညာဒုက္ကဋ်၊ ဝေမတိကာဒုက္ကဋ်-
ဟူလို]၊ ပန-ကား၊ တသို့-ထိုစွန့်လွှတ်အပ်ပြီးသော ကျောင်း၌၊ နိသဇ္ဇိတသညာယ-
စွန့်လွှတ်အပ်ပြီးဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပက္ကမန္တိယာ-၏လည်းကောင်း)၊ အန္တရာ
ယေ-သည်၊ သတိ-သော်၊ (အနိသဇ္ဇိတွာ ပက္ကမန္တိယာ)၊ ပဋိဇရိကံ-စောင့်ရှောက်
မည့်သူကို၊ ပရိယေသိတွာ-ရှာ၍၊ အလဘန္တိယာ-မရသည်ဖြစ်၍၊ (ပက္ကမန္တိယာ)၊
ဂိလာနာယ-ဖြစ်၍၊ [စွန့်လွှတ်ကြောင်းစကားကို မပြောနိုင်လောက်အောင် ပါးစပ်
မကျန်းမာနေသူကို “ဂိလာန”ဟု ဆိုသည်]၊ (အနိသဇ္ဇိတွာ ပက္ကမန္တိယာ)၊
အာပဒါသု (အနိသဇ္ဇိတွာ ပက္ကမန္တိယာ)၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ (အနိသဇ္ဇိတွာ ပက္ကမန္တိနံ)
စ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ သကဝါဏုပဒ္ဒတာ-ဖွဲ့တပ်အပ်ပြီးသော တံခါးရွက်ရှိသော
ကျောင်း၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ ပက္ကမနံ-လည်းကောင်း၊
[ပရိက္ခေပနှင့် ဥပစာကျော်လွန်ခြင်းကို “ဝုတ္တနယေန ပက္ကမနံ”ဟု ဆိုသည်]၊
အနုညာတကာရဏာ ဘာဝေါ၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။အဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၉။ တိရစ္ဆာနဝိဇ္ဇာ နဝမေ-၌၊ တိရစ္ဆာနဝိဇ္ဇန္တိ-ကား၊ ယံကိစ္ဆိ-သော၊ ဗာဟိရကံ-
ပဌမသိက္ခာပုဒ် သာသနာပဉ်ဖြစ်သော၊ အနတ္တသံဟိတံ-အကျိုးစီးပွားနှင့်
မစပ်ယှဉ်သော၊ ဟတ္ထိအဿရထ၊ ပေ၊ ဂဒပ္ပယောဂါဒိဘေဒံ-
ဆင်အတတ်၊ မြင်းအတတ်၊ ရထားအတတ်၊ လေးအတတ်၊ ဓားဆောက်ချွတ်
အတတ်၊ အာထဗ္ဗနမန္တန်၊ ခိလနမန္တန်၊ ဝသီကရဏမန္တန်၊ သောသာပနမန္တန်၊
အဆိပ်ဆေးဖော်စပ်နည်း အစရှိသော အပြားရှိသော၊ ပရူပယာတကရံ-သူတစ်ပါး
ကို ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်မှုကို ပြုတတ်သော၊ ဝိဇ္ဇ-အတတ်ကို၊ ပရိယာပုဏေယျာတိ
ဧတ္ထ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗော)၊ ယဿ ကဿစိ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ တံ-
ထိုတိရစ္ဆာနဝိဇ္ဇာကို၊ ပဒါဒိဝသေန-ပဒ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ [အာဒိဖြင့်
“အနုပဒ၊ အက္ခရ၊ အန္တက္ခရတို့ကို ယူ၊] ပရိယာပုဏန္တိယာ-၏၊ ပဒဂဏနာယ
စေဝ-ပုဒ်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အက္ခရဂဏနာယ စ-
အက္ခရာတို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ကုတိ-
တည်း။ ။ နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

ဟတ္ထိ ပေ၊ ဝိဇ္ဇ။ ။ တိရစ္ဆာနသဒ္ဓါသည် “ဆန့်ကျင်ဘက် ဖီလာကန်လန်” အနက်ကို
ဟော၏။ ထို့ကြောင့် သုဂတိလမ်း နိဗ္ဗာန်လမ်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖီလာဖြစ်သော ဆင်အတတ်
စသော သိပ္ပ၊ အာထဗ္ဗဏ စသော မန္တန်၊ အဆိပ်စပ်နည်း စသော သူတစ်ပါးနှိပ်စက်ကြောင်း
အတတ်များကို သရုပ်ထုတ်ပြသည်။

ဟတ္ထိ ပေ၊ သိပ္ပ။ ။ ဒွန်ပုဒ်နောက်၌ ရှိသောကြောင့် သိပ္ပကို ပုဒ်တိုင်း ယှဉ်စေ၍
“ဟတ္ထိသိပ္ပ၊ ရထသိပ္ပ၊ ဓနုသိပ္ပ၊ ထရုသိပ္ပ”ဟု မှတ်ပါ။ “ထရုခရဂါဒိမုဋိယံ” အဘိဓာန်နှင့်အညီ
သန်လျက်စသည်တို့၏ အရိုးကို “ထရု”ဟု ခေါ်၏။ ထိုအရိုးကို (ရန်သူနှင့်တွေ့သောအခါ)
အလွယ်တကူ နုတ်ယူတတ်သောအတတ်ကို “ထရုသိပ္ပ”ဟု ပြောကြ၏။

အာထဗ္ဗဏ၊ ပေ၊ မန္တ။ ။ မန္တသဒ္ဓါကိုလည်း ရှေ့ပုဒ်တိုင်း၌ ယှဉ်စေ၊ အာထဗ္ဗဏရသေသည်
စီရင်အပ်သော ဝေဒကျမ်းကို “အာထဗ္ဗဏ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုဝေဒကျမ်းအဆိုနှင့်အညီ စီရင်အပ်
သော သူတစ်ပါးကို နှိပ်စက်ကြောင်း မန္တန်ကို “အာထဗ္ဗဏမန္တန်”ဟု ခေါ်သည်။ “ခိလနမန္တန်”
ဟူသည် သစ်သားအနှစ်ငုတ်ကို မန္တန်စပ်၍ မြေ၌ စိုက်ထားလျှင် သူတစ်ပါး သေစေနိုင်သော
မန္တန်တည်း။

ဝသီကရဏမန္တန်။ ။ မိမိအလိုသို့ လိုက်ပါအောင်ပြုကြောင်းဖြစ်သော ပီယမန္တန်မျိုးတည်း။
[ဝသံ+ကရောတိ ဧတေနာတိ ဝသီကရဏံ၊] ပါစိတ္တုဒိယောဇနာ၌ကား “မန္တေန ဇပ္ပိတ္တာ-
မန္တန်ဖြင့် မန်းမှုတ်၍၊ ပရဿ ဥမ္မတ္တဘာဝမာပန္နကရဏော-သူတစ်ပါး ရူးအောင်
ပြုတတ်သော မန္တန်”ဟု ဆို၏။

သောသာပန၊ အဂဒပ္ပယောဂါဒိ။ ။ “သောသာပန”ဟူသည် သူတစ်ပါး၏ အသား
အသွေး စသည်တို့ကို ခြောက်သွေ့စေတတ်သော မန္တန်တည်း။ အဂဒပ္ပယောဂကို
“ဝိသယောဇန-အဆိပ် ဖော်စပ်နည်း”ဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်၏။ ပယောဂါဒိ၌ အာဒိဖြင့်
အလားတူသော သူတစ်ပါးကို နှိပ်စက်ကြောင်းအတတ် ဟူသမျှကို ယူပါ။

၁၀။ တိရစ္ဆာန်ဝိဇ္ဇာ ဒသမေ-၌၊ ဝါစေယျာတိ ပဒံ-ဝါစေယျဟူသော ပုဒ်သည်၊
 ပဌမသိက္ခာပုဒ် ဝိသေသော- ရှေ့သိက္ခာပုဒ်မှ ထူး၏။ ဥဘယမ္ပိ-၂ ပါးစုံ
 သော သိက္ခာပုဒ်ကိုလည်း၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာစေဝ-
 တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သမ္မဟုလာ၊ ဘိက္ခုနီယောစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အာရတ္ထ၊
 တိရစ္ဆာန်ဝိဇ္ဇာ-သုဂတိလမ်း၊ နိဗ္ဗာန်လမ်း၏ ဖိလာကန်လန်ဖြစ်သော အတတ်ကို၊
 ပရိယာပုဏနဝါစနဝတ္ထုသ္မိ-သင်ယူခြင်း၊ ပို့ချခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
 ပညတ္တံ၊ လေခေဝါ-စာရေးအတတ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဓာရဏာယဝါ-ဓာရဏ
 ကျမ်းအတတ်၌သော်လည်းကောင်း၊ (ပရိယာပုဏန္တိန္နံစ ဝါစေန္တိန္နံစ)၊ ဂုတ္တတ္ထာယ-
 မိမိကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ယက္ခပရိတ္တနာဂမဏ္ဍလာဒိကေ-ဘီလူး
 တို့ကို ကာကွယ်ခြင်း၊ မြွေနဂါးတို့ မဝင်နိုင်အောင် စည်းဝိုင်းတားခြင်း အစရှိသော၊
 သဗ္ဗပရိတ္တေစ-အလုံးစုံသော အကာအရံ၌လည်းကောင်း၊ (ပရိယာပုဏန္တိန္နံ စ
 ဝါစေန္တိန္နံ စ)၊ [ဂုတ္တတ္ထာယမှစ၍ သဗ္ဗပရိတ္တေတိုင်အောင် “စ” တစ်လုံးသာ
 ပါသောကြောင့် စကားတစ်ရပ်ဟု မှတ်ပါ။] ဥမ္မတ္တိကာဒိန္နံ (ပရိယာပုဏန္တိန္နံ စ
 ဝါစေန္တိန္နံ စ)၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ တိရစ္ဆာန်ဝိဇ္ဇာ-တိရစ္ဆာန်ဝိဇ္ဇာ၏အဖြစ်
 လည်းကောင်း၊ ပရိယာပုဏနဝါစနာ-သင်ယူခြင်း၊ ပို့ချခြင်းလည်းကောင်း၊
 အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဣမာနိ တိဏိ၊ ဒွိသုပိ-ကုန်
 သော၊ ဧတ္ထ-တို့၌၊ အင်္ဂါနိ-အင်္ဂါတို့တည်း၊ သမုဋ္ဌာနာဒိန္နံ-တို့သည်၊ ပဒသောဓမ္မ
 သဒိသာနိ-ကုန်၏။ ဣတိ-တည်း။ ။

ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

လေခေ၊ ဓာရဏာယဝါ။ ။ “လေခါနံ+ကုဒံ လေခံ”ဟု ပြု၍ စာရေးသူတို့၏အတတ်
 (စာရေးစာချီအတတ်)ကို “လေခံ”ဟု မှတ်ပါ။ ဓာရေန္တိ ဧတာယာတိ ဓာရဏာ၊ “ဤကျမ်း၌
 လာသော အစီအရင်အတိုင်း ပြုကျင့်လျှင် များစွာသော ကျမ်းဂန်တို့ကို အလွယ်တကူ
 သင်ယူ မှတ်သားနိုင်၏”ဟု ဆိုကြသော “ပိဋကတ်မှော်”ကဲ့သို့သော အတတ်မျိုးကို
 “ဓာရဏ”ဟု ခေါ်သည်။ လေခေတိ-လေခသိပေ၊ ဓာရဏာယ ဝါတိ-ဓာရဏသတ္တေ၊ ယသ္မိ
 ဂုတ္တနယေန ပဋိပဇ္ဇန္တာ ဗဟူနိပိ ဂန္တာနိ ဓာရေန္တိ-ဋီကာ၊ ဤဋီကာ၌ “ဓာရဏာယဝါ”ဟု
 “ဝါ”ပါသောကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “ဓာရဏာယ စ”ဟု မရှိစေရ။

ဂုတ္တတ္ထာယ၊ပေ၊ သဗ္ဗပရိတ္တေ။ ။ မိမိ လုံခြုံဖို့ရန် တစ္ဆေ၊ သူရဲ၊ ဘီလူးတို့မှ စောင့်ရှောက်
 ကြောင်း မန္တန်၊ မြွေနဂါးတို့ မဝင်လာအောင် စည်းဝိုင်းတားသောမန္တန်တို့ကို သင်ယူပို့ချရာ၌
 အနာပတ္တိ၊ [နာဂမဏ္ဍလံ နာမ သပ္ပာနံ ပဝေသနိဝါရဏတ္ထံ မဏ္ဍလဗဒ္ဒမန္တော၊]
 ဤသိက္ခာပုဒ် နှစ်ရပ်နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာမှာ ရှုပါ။

ပဉ္စမော-သော၊ စိတ္တာဂါရဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ အာရာမပွဝိသန သိက္ခာပုဒ်

အာရာမဝဂ္ဂဿ ပဌမေ၊ သဘိက္ခုကံ အာရာမန္တိ-ကား၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ရုက္ခမူလေဝိ-သစ်ပင်၏အနီးအောက်၌သော်လည်း၊ ဝသန္တိ-နေကြ

ကုန်၏။ တံပဒေသံ-ထိုအရပ်သို့၊ (ပဝိသေယျ၌စပ်)၊ အနာပုစ္ဆာတိ ဧတ္ထ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဘိက္ခုသာမဏေရအာရာမိကေသု-ရဟန်း၊ သာမဏေ၊ အာရာမံစောင့်တို့တွင်၊ ယံကိစ္ဆိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်ကို၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်ပြီးသော၊ အာရာမဿ-၏၊ ပရိက္ခေပံ - အကာအရံကို၊ အတိက္ကမန္တိယာ-ကျော်လွန်သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-မကာရံအပ်သော၊ (အာရာမဿ-၏) ဥပစာရံ-သို့၊ ဩက္ကမန္တိယာ-သက်ရောက်သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ပဌမပါဒေ ဒုက္ကမံ၊ ဒုတိယပါဒေ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို)၊ ပေ၊ အနာပုစ္ဆာ-ဘဲ၊ အာရာမံ-သို့၊ ပဝိသနဝတ္ထုသ္မိ-ဝင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပန-ဆက်၊ သန္တိ ဘိက္ခု၊ အနာပုစ္ဆာတိ စ-ဟူသော ပညတ်လည်းကောင်း၊ ဇာနံ သဘိက္ခုကန္တိစ-ဟူသော ပညတ်လည်း ကောင်း၊ ဣမာ ဒွေ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အနုပညတ္တိယော-တို့တည်း၊ သဘိက္ခုကေ-ရဟန်းရှိသော အာရာမံ၌၊ ဝေမတိကာယ-၍၊ (ပဝိသန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အဘိက္ခုကေ-ရဟန်းမရှိသော အာရာမံ၌၊ သဘိက္ခုကသညာယ-ရဟန်းရှိသော အာရာမံဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ပဝိသန္တိယာစေဝ-၏လည်းကောင်း၊) ဝေမတိ ကာယ-၍၊ (ပဝိသန္တိယာ) စ ဒုက္ကမံ။

ပန-ကား၊ ဒုဝိဓေဝိ-နှစ်ပါးအပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ တသ္မိ-ထိုသဘိက္ခုက၊ အဘိက္ခုကအာရာမံ၌၊ အဘိက္ခုကသညာယ-အဘိက္ခုကအာရာမံဟု အမှတ် ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပဝိသန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) သန္တိ-ထင်ရှားရှိသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အာပုစ္ဆာ-ပန်ပြော၍၊ ပဝိသန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ပဌမပွဝိဌာနံ-ပဌမဝင်ပြီး ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ သိသာနုလောကီကာယဝါ-ဦးခေါင်းကို မော်ကြည့် လျက် လိုက်သွားသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ရှေ့ကဝင်သွားသော ဘိက္ခုနီတို့၏ နောက်က အဆက်မပြတ် လိုက်သွားသည်-ဟူလို)၊ ယတ္ထ-အကြင် အရပ်၌၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ သန္နိပတိတာ-စည်းဝေးနေကြကုန်၏၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ တာသံ-ထိုဘိက္ခုနီတို့၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂစ္ဆာမိ-အံ့၊ ဣတိ သညာယ-ဤသို့သော အမှတ်ဖြင့်၊ (ပဝိသန္တိယာ)ဝါ-ဝင်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (စာအံခြင်း၊ စေတီတော် ကို ရှိခိုးခြင်း အစရှိသော ကိစ္စဖြင့် မိမိအလျင် စည်းဝေးနှင့်ကြသူတို့ ရှိရာ အရပ်သို့ ဝင်သွားသူ၊) အာရာမေန-ဖြင့်၊ မဂ္ဂေါ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တေန-ထိုအာရာမံလမ်း ဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တိယာ ဝါ-သွားသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (ပဝိသန္တိယာ-ဝင်ပြေးသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ဥဗ္ဗတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ပဝိသန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ သဘိက္ခုက ရာမတာ-ရဟန်းရှိသောအာရာမံ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သဘိက္ခုကသညာတာ-

ရဟန်းရှိသော အာရာမံဟု အမှတ်ရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [ဘိက္ခု၌ သညီဟု သုံး၍၊ ဘိက္ခုနီ၌ သညာဟု သုံးသောကြောင့် “သညတာ”ဟု ရှိရမည်။ သဘိက္ခုက သညာယ+ဘာဝေါ သဘိက္ခုကသညတာ၊ ညာ၌ အာကို ရသေ့ပြု။] ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒါ တိက္ကမော-ဆိုအပ်ပြီးသော အပိုင်းအခြားကို လွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုညာတ ကာရဏာဘာဝေါ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီးသော အကြောင်းမရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၂။ ဘိက္ခုအက္ခောသန သိက္ခာပုဒ် ဒုတိယေ-၌၊ အက္ခောသေယျာတိ-ကား၊ ဒသန္တံ-န်သော၊ အက္ခောသဝတ္ထုန္တံ- အက္ခောသဝတ္ထုတို့တွင်၊ အညတ ရေန-တစ်ပါးပါးသောဝတ္ထုဖြင့်၊ သမ္ပုခါဝါ-မျက်မှောက် ၌သော်လည်းကောင်း၊ ပရမ္ပုခါဝါ-မျက်ကွယ်၌သော်လည်းကောင်း၊ အက္ခော သေယျ-ဆဲရေးအံ့၊ ပရိဘာသေယျာတိ-ကား၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏အပေါ်၌၊ ဘယံ-ဘေးကို၊ ဥပဒံသေယျ-ပြအံ့၊ [ဥပဒသေယျဟု မူကွဲရှိ၏။] ပါစိတ္တိယန္တိ- ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ ကရောန္တိယာ-သော၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အက္ခောသနဝတ္ထုသို့-ဆဲရေးခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နေ-လူ၊ သာမဏေ၌၊ ဝါ-လူ သာမဏေကို ဆဲရေးရာ၌၊ တိကဒုက္ကဋ်၊ အတ္ထဓမ္မအနုသာသနီပုရေက္ခရာယ-အတ္ထဓမ္မအနုသာသနီတို့ကို ရှေးရှုပြုသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္ပတ္တိကာဒိနံ-န်၍၊ (အက္ခောသေန္တိနံ)စ- ဆဲရေးကုန် သော ရဟန်းမတို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နတာ- ရဟန်း၏အဖြစ် လည်းကောင်း၊ အက္ခောသနပရိဘာသနံ-ဆဲရေးခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်းလည်း ကောင်း၊ န အတ္ထပုရေက္ခာရာဒိတာ- အတ္ထပုရေက္ခာရာဒိတာ မဟုတ်ခြင်းလည်း ကောင်း၊ [အချို့စာများ၌ “န အတ္ထပုရေက္ခာရာဒိတာဒိနံ အဘာဝေါ”ဟု ‘န’လည်းပါ၊ ‘အဘာဝေါ’လည်းပါ၏၊ မကောင်း၊ ‘န အတ္ထပုရေက္ခာရာဒိတာ’ဟုသော်လည်း ကောင်း၊ အန္တကာရဝဂ် နဝမသိက္ခာပုဒ်၌ကဲ့သို့ ‘အတ္ထပုရေက္ခာရာဒိနံ အဘာဝေါ’ ဟုသော်လည်းကောင်း ရှိရမည်။] ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၃။ ဂဏပရိဘာသန သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ စက္ကိကတာတိ-ကား၊ ကုဒ္ဓါ-စိတ်ဆိုးသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဂဏန္တိ-ကား၊ ဘိက္ခုနီသံသံ-ဘိက္ခုနီသံသာ ကို၊ ပရိဘာသေယျာတိ ဧတ္ထ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိ တဗ္ဗော)၊ ဧတာ-ဤရဟန်းမတို့သည်၊ ဗာလာ-နားမလည်ကုန်၊ ဧတာ-တို့သည်၊ အဗျတ္တာ-မထက်မြက်ကုန်၊ ဧတာ-တို့သည်၊ ကမ္ပဝါ-ကံကိုလည်းကောင်း၊ ကမ္မ ဒေါသံဝါ-ကံ၏အပြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကမ္မသမ္ပတ္တိဝါ-ကံ၏ပြည့်စုံခြင်းကိုလည်း ကောင်း၊ ကမ္မဝိပတ္တိဝါ-ကံ၏ပျက်စီးခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ န ဇာနန္တိ-မသိကြကုန်၊ ဣတိဧဝံ-သို့ ယတ္ထ ကတ္တစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသောအရပ်၌၊ (မျက်မှောက်၌ ဖြစ်စေ၊ မျက်ကွယ်၌ဖြစ်စေ-ဟူလို)၊ ပရိဘာသန္တိယာ-ခြိမ်းခြောက်သောရဟန်းမ၏

ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ ဂဏံ-ဘိက္ခုနီသံဃာကို၊ ပရိဘာသနဝတ္ထုသ္မိ-
ခြမ်းခြောက်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ သမ္ပဟုလာဝါ-များစွာသော
ရဟန်းမတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဧကံဝါ-တစ်ယောက်သော ရဟန်းမကိုသော်
လည်းကောင်း၊ အနုပသမ္ပန္နံဝါ-လူ၊ သာမဏေကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရိဘာ
သန္တိယာ-၏၊ ဒုက္ကဋ်၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ဒုတိယသဒိသမေဝ-
သည်သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

သေသံ ။ ။အတ္ထဓမ္မအနုသာသနိပုရေက္ခာရာယာတိအာဒိကံ အဝသေသံ၊ တတ္ထ
အနုသာသနိပုရေက္ခာရာယာတိ-ဣဒါနိပိ တံ ဗာလာ အဗျတ္တာတိအာဒိနာ (နောင်ဘဝတို့၌
ဤသို့ ဗာလ အဗျတ္တ မဖြစ်အောင် သူတစ်ပါးအပေါ် မေတ္တာထားပါ-အစရှိသော) နယေန
အနုသာသနိပက္ခေ ဌတ္တာ ဝဒန္တိယာ အနာပတ္တိ။

၄။ ပဝါရိတ သိက္ခာပဒံ စတုတ္ထေ-၌၊ ဂဏဘောဇန- ဂဏဘောဇနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တ
နယေန-ဖြင့်၊ နိမန္တိတာ-ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီးသူကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏)
“ထမင်းစား ကြပါ”စသော အကပ္ပိယဖိတ်နည်းဖြင့် ပင့်ဖိတ်
အပ်ပြီးသူ-ဟူလို၊) ပဝါရဏာသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ ပဝါရိတာ-ပဝါရိတ်
သင့်ပြီးသူကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ပုရေဘတ္တံ-နံနက်အခါ၌၊
ယာဂုဉ္ဇေဝ-ယာဂုကိုလည်းကောင်း၊ သေသာနိ-ကြွင်းကုန်သော၊ တီဏိ-ကုန်သော၊
ကာလိကာနိစ-ယာမကာလိက အစရှိသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊
အညံ-သော၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ အာမိသံ-အာမိသကို၊ အဇ္ဈောဟရဏတ္ထာယ-ငှာ၊
ပဋိဂ္ဂဏန္တိယာ-ခံယူသော၊ တဿာ-၏၊ ဂဟဏေ-ခံယူခြင်း၌၊ ဒုက္ကဋ်၊ အဇ္ဈော
ဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ အညတြ-ပင့်ဖိတ်ရာ
အရပ်မှတစ်ပါးသော အရပ်၌၊ ဘုဉ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ-စားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
ပညတ္တံ၊ တီဏိ-ကုန်သော၊ ကာလိကာနိ-ယာမကာလိက အစရှိသည်တို့ကို၊
အာဟာရတ္ထာယ- ငှာ၊ ပဋိဂ္ဂဏန္တိယာပိ- ခံယူသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊
အဇ္ဈောဟရန္တိယာပိ-စားမျှသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်။

ပန-ကား၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ နိမန္တိတာ-မအပ်သောနည်းဖြင့် ပင့်ဖိတ်
အပ်ပြီးသည်၊ အပ္ပဝါရိတာ-ပဝါရိတ် မသင့်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ယာဂု-ကို၊ ပိဝတိ-
သောက်၏၊ (တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) သာမိကေ-ဥစ္စာရှင်တို့ကို၊
[ပင့်ဖိတ်သောသူတို့ကို-ဟူလို၊] အပလောကေတွာ၊ ဘုဉ္ဇတိ-၏၊ (တဿာ-
လည်း ကောင်း၊) တီဏိ-နံသော၊ ကာလိကာနိ-တို့ကို၊ ပစ္စယေ-ပိပါသ၊
ဂေလညအကြောင်း သည်၊ သတိ-သော်၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ-၏၊ တဿာ-
၏လည်းကောင်း၊ ဥဗ္ဗတ္တိကာဒိနံ-နံ၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊
အနာပတ္တိ၊ နိမန္တိတာဝါ-ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီး သော်လည်းကောင်း၊ ပဝါရိတာဝါ-ပဝါရိတ်
သင့်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊ တံဥဘယံ

ဝါ-ထိုနှစ်ပါးစုံသော်လည်းကောင်း၊ [ဤသုံးမျိုးမှ အင်္ဂါတစ်ပါးယူ၊] ပုရောဇာတ္တံ-
 ဌ၊ ဝုတ္တလက္ခဏဿ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ အာမိသဿ-အာမိသကို၊
 အဇ္ဈောဟာရော-စားမျိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ သာမိကာနံ-တို့ကို၊ အနာပုစ္ဆနံ-မပန်
 ပြောခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ နိမန္တိတာယ-ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီးသည်ဖြစ်၍၊
 အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ ဘုဉ္ဇန္တိယာ-သုံးဆောင်သော ရဟန်းမ၏၊ အာပတ္တိသမ္ဘဝ
 တော-အာပတ်၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်၊ သိယာ-ရံခါ၊ ကိရိယာကိရိယံ-ကိရိယာ
 ကိရိယတည်း၊ [စားမှုသည် ကိရိယ၊ မပန်ပြောမှုသည် အကိရိယ၊] ပဝါရိတာယ-
 ပဝါရိတ်သင့် ပြီးသည်ဖြစ်၍၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သည်ကို၊ (အတိရိတ်ဝိနည်းကံကို)၊
 ကာရေတွာပိ-ပြုစေ၍လည်းကောင်း၊ အကာရေတွာပိ-မပြုစေဘဲလည်းကောင်း၊
 ပရိဘုဉ္ဇန္တိယာ-၏၊ အာပတ္တိသမ္ဘဝတော-ကြောင့်၊ သိယာ-ရံခါ၊ ကိရိယံ-ကိရိယ
 တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၅။ ကုလမစ္ဆရိနီ ပဉ္စမေ-၌၊ (ဝစနတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ကုလေ-အမျိုး၌၊
 သိက္ခာပဒံ မစ္ဆရော-ဝန်တို့ခြင်းတည်း၊ ကုလမစ္ဆရော-ခြင်း၊ ဧတိဿာ-
 ဤရဟန်းမ၏၊ ကုလမစ္ဆရော-အမျိုး၌ ဝန်တို့ခြင်းသည်၊
 အတ္တိ-၏၊ (ဣတိ-ကြောင့်၊ သာ-ထိုရဟန်းမသည်၊ ကုလမစ္ဆရိနီ-နိမည်၏) ဝါ-
 တစ်နည်း၊ ကုလံ-ကို၊ မစ္ဆရယတိ-ဝန်တို့တတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကုလမစ္ဆရိနီ-
 မည်၏၊ အဿာတိ-ကား၊ ယာ-အကြင် ရဟန်းမသည်၊ ဤဒိသိ-ဤကဲ့သို့
 ရှုအပ်သူ သည်၊ (အမျိုး၌ ဝန်တို့သူသည်)၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်အံ့၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊
 ယံ ကုလံ-အကြင် အမျိုးသည်၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့အား၊ ပစ္စယေ-တို့ကို၊ ဒါတုကာမံ-
 ပေးခြင်းငှာ အလို ရှိ၏၊ တတ္ထ-ထိုအမျိုး၌၊ ဝါ-သို့၊ ကထံ နာမ-
 အဘယ်မည်သောနည်းဖြင့်၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ န ဂစ္ဆေယျ-
 မသွားကုန်ရာပါအံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊
 ကုလဿဝါ-အမျိုး၏သော်လည်းကောင်း၊ ဣမေ-ဤဒါယကာတို့သည်၊ ကထံ
 နာမ-ဖြင့်၊ တာသံ-ထိုရဟန်းမတို့အား၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံ တစ်ခုကို၊ န ဒဇ္ဇေယျ-
 မပေးကုန်ရာပါအံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ကုလဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊
 ဘိက္ခုနီနံဝါ-တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ အဝဏ္ဏံ-အပြစ်ကို၊ ဘာသန္တိ ယာ-
 ပြောသော၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ(ဟောတိ)(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ။

သိယာ ကိရိယံ။ ။ပဝါရိသ်သင့်သော ဘိက္ခုတို့မှာ အတိရိတ်ဝိနည်းကံ ပြု၍ စားလျှင်
 အာပတ်မသင့်သော်လည်း ဘိက္ခုနီတို့မှာ အတိရိတ်ဝိနည်းကံပြု၍ စားသော်လည်း အာပတ်
 သင့်၏၊ ထို့ကြောင့် စားမှုကို ပြုခြင်းသည် ကိရိယတည်း။

ကုလမစ္ဆရိနီ။ ။ပဌမနည်းဝယ် အဿတ္တိ၌ “ကုလမစ္ဆရိ”ဟု (ဤ)ပစ္စည်းသက်ပြီးနောက်
 ဣနိပစ္စည်း ထပ်၍ သက်၊ ဒုတိယနည်း၌ “ကုလမစ္ဆရ”နောင် ဣနိပစ္စည်း သက်၊ ဋီကာ၌
 “ပုရမသို့ ပက္ခေ သကထေ ဣနိပစ္စယော”ဟု ဆိုသည်ကို စဉ်းစားပါ။ ဣနိပစ္စည်းသည်
 အမြဲ အားဖြင့် ဝါစကမတတ်၊ ဇောတကမျှသာ။

ကုလမစ္ဆရာယနဝတ္ထုသို့-အမျိုး၌ ဝန်တိုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-
 ပြု၊ အမစ္ဆရာယိတွာ-ဝန်မတိုဘဲ၊ သန္တယေဝ-ထင်ရှားရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊
 အာဒိနဝံ-အမျိုး၏အပြစ်ကို၊ ဝါ-ဘိက္ခုနီတို့၏အပြစ်ကို၊ အာစိက္ခန္တိယာ-ပြောပြ
 သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (အာစိက္ခန္တိနံ)၈-ပြောပြ
 ကုန်သော ရဟန်းမတို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ အလာဘ
 ကာမတာ-လာဘ်မရခြင်းကို အလိုရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကုလဿ-၏၊
 သန္တိကေ-၌၊ ဘိက္ခုနီနံ ဝါ-တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ သန္တိကေ-
 ၌၊ ကုလဿ ဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ အဝဏ္ဏဘဏနံ-အပြစ်ကို ပြောခြင်းလည်း
 ကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၆။ အဘိက္ခုကာဝါသ ဆဋ္ဌေ-၌၊ ဘိက္ခုနုပဿယတော-
 ဘိက္ခုနီတို့၏ကျောင်းမှ၊ သိက္ခာပုဒ် အဗ္ဗယောဇနဗ္ဗန္တိရေ-
 ယူဇနာဝက်အတွင်း၌၊ ဩဝါဒဒါယ ကာ-ဩဝါဒကို
 ပေးတတ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သစေ န ဝသန္တိ-အကယ်၍ မနေကုန်အံ့၊
 မဂ္ဂေါဝါ-ခရီးသည်မူလည်း၊ အ ခေမော-ဘေးမကင်းသည်၊ အနန္တရာယေန-
 အန္တရာယ်မရှိသဖြင့်၊ ဂန္တု-သွားခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်းသည်၊ သစေ
 ဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) [မဂ္ဂေါ ဝါ အခေမောကိုပင် “န သက္ကာ
 အနန္တရာယေန ဂန္တု”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ ယူဇနာဝက်အတွင်း၌ ဩဝါဒပေးမည့်
 ရဟန်းရှိသော်လည်း ထိုခရီးက ဘေးမကင်း သော်လည်းကောင်း-ဟူလို၊] အယံ-
 ဤကျောင်းသည်၊ အဘိက္ခုကော နာမ-အဘိက္ခုက မည်သော၊ အာဝါသော-
 ကျောင်းတည်း၊ တတ္ထ-ထိုအဘိက္ခုကကျောင်း ၌၊ ဝဿ-မိုးလပတ်လုံး၊
 ဝဿိဿာမိ-နေအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကြ၍၊ သေနာသန
 ပညာပနပါနီယဥပဋ္ဌာပနာဒိနိ-အပ်ရာနေရာခင်းခြင်း၊ သောက်ရေတည်ထားခြင်း
 အစရှိသည်တို့ကို၊ ကရောန္တိယာ-ပြုသောရဟန်းမ၏၊ ဒုက္ကမံ (ဟောတိ)၊ အရုဏု
 ဝုမနာ-အရုဏ်တက်ခြင်းနှင့်၊ သဟ-တစ်ပြိုင်နက်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ အယံ-
 ကား၊ ဧတ္ထ-ဤကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ သင်္ခေပေါ-တည်း၊ ဝိတ္တာရော ပန-
 ကိုကား၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ-၌၊ ဝုတ္တော-ပြီ။ [ဝိနည်းအဋ္ဌကထာဝယ် ဩဝါဒဝဂ်
 ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုခဲ့ပြီ-ဟူလို။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ အဘိက္ခုကေ-ရဟန်း မရှိသော၊ အာဝါသေ-ကျောင်း
 တိုက်၌၊ ဝဿ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝသနဝတ္ထုသို့-နေခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊
 ပညတ္တံ၊ ပန-ကား၊ ယတ္ထ-အကြင်ကျောင်းတိုက်၌၊ ဝဿူပဂတာ-ဝါကပ်ပြီးကုန်သော၊

အဘိက္ခုကော နာမ။ ။မဂ္ဂေါ ဝါ-စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်သောနည်း၌ ရဟန်းရှိသော်လည်း
 ဩဝါဒစသည် ခံယူဖို့ရန် သွား၍ မဖြစ်ရကား မရှိခြင်းနှင့် သဘောတူပင် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့်
 သဒိဿူပစာရအားဖြင့် “အဘိက္ခုကအာဝါသ”မည်ကြောင်း ပြလို၍ “အဘိက္ခုကော နာမ”
 နာမသဒ္ဒါ ထည့်၍ ဆိုသည်။

ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပတ္တန္တရဝါ-အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွားကုန်သည်သော်လည်း၊ ဟောန္တိ-
 န်အံ၊ ဝိဗ္ဗန္တရဝါ-လူထွက်ကုန်သည်သော်လည်း၊ (ဟောန္တိ) ကာလင်္ကတာဝါ-ပျံလွန်
 ကုန်သည်သော်လည်း၊ (ဟောန္တိ-န်အံ) ပက္ခသင်္ကန္တာဝါ-တိတ္ထိဘောင်သို့ ပြောင်းရွှေ့
 ကုန်သည်သော်လည်း၊ (ဟောန္တိ-န်အံ) တတ္ထ-ထိုကျောင်းတိုက်၌၊ ဝါ-ထိုကျောင်း
 တိုက်၏အနီး၌၊ ဝသန္တိယာ-နေသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ အာပဒါသု-တို့
 ကြောင့်၊ (ဝသန္တိယာ-အဘိက္ခုကအာဝါသ၌ နေသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊)
 ဥမ္မတ္တိကာဒိန်-န်၍၊ (ဝသန္တိန်)စ-အဘိက္ခုကာဝါသ၌ နေကုန်သော ရဟန်းမ၏
 လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ အဘိက္ခုကအာဝါသတာ-
 ရဟန်းမရှိသောကျောင်းတိုက် ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝဿူပဂမနံ-
 ဝါကပ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အရုဏုဂ္ဂမနံ-အရုဏ်တက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊
 ဣတိ-တည်း။ ။ဆဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇။ အပ္ပဝါရဏ သတ္တမေ-၌၊ ဝသံ ဝုတ္တာတိ-ကား၊ ပုရိမံ ဝါ တေမာသံ-ပုရိမဝါ
 သိက္ခာပုဒ် ၃ လပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ပစ္စိမံ ဝါ တေမာသံ-ပစ္စိမဝါ
 ၃ လပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တာ-နေပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊
 ဥဘတောသံဃေတိ-ကား၊ ဘိက္ခုနီသံဃေစေ-၌လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုသံဃေစ-
 ၌လည်းကောင်း၊ (န ပဝါရေယျ၌စပ်) ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊
 ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝိနိစ္ဆယကထာ-တည်း၊ ဘိက္ခုနီဟိ-တို့သည်၊ စတုဒ္ဒေသေ
 ယေဝ-၁၄ ရက်မြောက်နေ့၌သာလျှင်၊ သန္နိပတိတွာ-စည်းဝေးပြီး၍၊ သုဏာတု
 မေ၊ ပေ၊ ပဝါရေယျာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဥတ္တိဝါ-သဗ္ဗသင်္ဂါဟိက
 ဥတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သုဏာတု မေ၊ ပေ၊ တေဝါစိကံ ပဝါရေယျာတိ-ဟူ၍၊
 ဧဝံ-သို့၊ တေဝါစိကဥတ္တိဝါ-တေဝါစိကဥတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အန္တရာယေ-
 အန္တရာယ်တစ်ပါးပါးသည်၊ သတိ-သော်၊ ဒွေဝါစိကံ (ပဝါရေယျာတိ)-ဟူ၍သော်
 လည်းကောင်း၊ ဧကဝါစိကံ (ပဝါရေယျာတိ)-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ သမာန
 ဝဿိကံ ပဝါရေယျာတိ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ဒွေဝါစိကာဒိ ဥတ္တိဝါ-

တတ္ထ ဝသန္တိယာ။ ။“တတ္ထ-ထိုကျောင်း၌”ဟု ဆိုသော်လည်း ဘိက္ခုတို့ ဝါကပ်ပြီးမှ
 ဖဲသွားမှုဖြစ်ရာ ကျောင်းမဟုတ်၊ ထိုကျောင်းနှင့် (ယူဇနာဝက်အတွင်း ကျ၍) နီးကပ်သော
 ကျောင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “တတ္ထ”ကို သမိယူပစာစကားဟု မှတ်ပါ။ [ဘိက္ခုနှင့် ဘိက္ခုနီတို့
 တစ်ကျောင်းတိုက်ထဲမှာ မနေရ။]

သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဥတ္တိ။ ။ဤ ဥတ်၌ တေဝါစိက၊ ဒွေဝါစိက၊ ဧကဝါစိက၊ သမာနဝဿိက
 အားလုံး သိမ်းကျုံးပါဝင်သောကြောင့် “သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဥတ်”ဟု ဆိုသည်။ [“အဇ္ဇ-ယနေ၊
 စာတုဒ္ဒသီ-၁၄ ရက်မြောက်ဖြစ်သော၊ ပဝါရဏာ-ပဝါရဏာနေ့ပါတည်း”ဟု ဥတ်ကို အနက်
 ပေး၊ အကြွင်းလွယ်ပြီ၊ တေဝါစိကဥတ်၌ “သုဏာတု မေ အယေ”မှ စ၍ “သံဃော
 တေဝါစိကံ ပဝါရေယျ”ဟု ဆို၊ ဒွေဝါစိက၊ ဧကဝါစိက၊ သမာနဝဿိကတို့၌လည်း နည်းတူ၊
 “တေဝါစိကံ-၃ ခွန်းသော စကားရှိအောင်၊ သမာနဝဿိကံ-တူသော ဝါရှိအောင်”ဟု ပေးပါ။

ဒွေဝါစိက အစရှိသော ဥ တ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-၍၊ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိက ဥတ္တိ-ကို၊ စေ ဌပိတာ-အကယ်၍ ထားအပ်ပြီးသည် ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သံသံ အယေ၊ ပေ၊ ပဋိကရိသာမိတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ သင်္ကဝါ-တစ်ကြိမ်သော်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယမ္ပိ အယေ သံသံ၊ ပေ၊ တတိယမ္ပိ အယေ သံသံ၊ ပေ၊ ကရိသာမိတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဒွတ္တိက္ခတ္ထိ-၂ ကြိမ် ၃ ကြိမ်သော်လည်းကောင်း၊ ဝတွာ-ဆို၍၊ ပဋိပါဋိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ ပဝါရေတဗ္ဗ-ပဝါရဏာပြုရာ၏၊ ဝါ-ဖိတ်မန်ရာ၏၊ [အယေ-မတို့၊ သံသံ-ကို၊ ဒိဋ္ဌေနဝါ-မြင်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သုတေနဝါ-ကြားခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရိသင်္ကာယဝါ-ယုံမှားခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဝါရေမိ-ဖိတ်ပါ၏၊ အယျာယော-တို့သည်၊ မံ-ကို၊ အနုကမ္ပ-အဖန်ဖန် တုန်လှုပ်တတ်သော ကရုဏာကို၊ ဥပါဒါယ-ဉာဏ်ဖြင့် ယူ၍၊ ဝါ-စွဲ၍၊ ဝဒန္တ-ပြောဆိုကြပါကုန်၊ ပဿန္တိ-အပြစ်ကို မြင်လတ်သော်၊ ပဋိကရိသာမိ-ကုစားပါအံ့။]

တေဝါစိကာယ-တေဝါစိကမည်သော၊ ဥတ္တိယာ-၌၊ ဝစနံ-ဖိတ်ကြောင်းစကားကို၊ န ဟာပေတဗ္ဗ-မယုတ်လျော့စေရာ၊ (၃ ကြိမ်အောက် မယုတ်လျော့စေရ-ဟူလို) ဒွေဝါစိကာဒိသု-ဒွေဝါစိကာ အစရှိသည်တို့၌၊ ဝဇ္ဇေတု-တိုးပွားစေခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏၊ ဟာပေတု-ယုတ်လျော့စေခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ၊ [၃ ကြိမ်တိုး၍ ပဝါရဏာပြုခြင်းငှာ အပ်၏၊ ၂ ကြိမ်အောက်ကား မယုတ်လျော့စေရ] ဧဝံ-လျှင်၊ ဘိက္ခုနိသံဃေ-၌၊ ပဝါရေတွာ-ပဝါရဏာပြုပြီး၍၊ တတ္ထေဝ-ထိုသိမ်၌ပင်၊ ဧကာ-သော၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ ဘိက္ခုနိက္ခန္ဓကေ-၌၊ ဝုတ္တေန-မိန့်တော်မူအပ်ပြီးသော၊ ဥတ္တိ ဒုတိယကမ္ပေန-ဖြင့်၊ ဘိက္ခုနိသံဃဿ-၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ (တစ်နည်း) ဘိက္ခုနိသံဃဿတ္ထာယ-ဘိက္ခုနိသံဃာအတွက်၊ ဘိက္ခုသံသံ-ကို၊ ပဝါရေတု-ဖိတ်ခြင်းငှာ၊ (ပဝါရဏာပြုခြင်းငှာ)၊ သမ္ပနိတဗ္ဗာ-သမုတ်ထိုက်၏၊ သမ္ပတာယ-အပ်ပြီးသော၊ တာယ ဘိက္ခုနိယာ-သည်၊ ပန္နရသေ-၁၅ ရက်မြောက်နေ့၌၊ ဘိက္ခုနိသံသံ-ကို၊ အာဒါယ-ခေါ်ယူ၍၊ ဘိက္ခုသံသံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ပေ၊ ဝစနိယော-သည်၊ အဿ-ဖြစ်၏၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြောဆိုထိုက်သနည်း)၊ ဘိက္ခုနိသံဃော အယျ၊ ပေ၊ ပဋိကရိသာမိတိ-တိဟူ၍၊ (ဣတိ ဝစနိယော အဿ)၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ပဝါရေတဗ္ဗ-ရာ၏၊ ပဉ္စဝဂ္ဂေါ-၅ ပါးအစရှိသော၊ ဘိက္ခုနိသံဃော-သည်၊ သစေန ပူရတိ-အကယ်၍ မပြည့်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ စတူဟိ ဝါ-၄ ယောက်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တိဟိဝါ-၃ ယောက်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (ဘိက္ခုနီဟိ-တို့သည်)၊ ဂဏဥတ္တိ-ဂဏဥ တ်ကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ (ပဝါရေတဗ္ဗ-၏)၊ ဒွိဟိ-၂ ယောက်သော ရဟန်းမတို့သည်၊ ဥတ္တိယာ-ဥ တ်နှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ အညမည-အချင်းချင်း၊ ပဝါရေတဗ္ဗ-ရာ၏၊ ဧကာယ-တစ်ယောက်သော ရဟန်းမသည်၊ အဇ္ဇမေ ပဝါရဏာတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ယနေ ငါ့အတွက် ပဝါရဏာနေ့ဟူ၍၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗ-ဆောက်တည်ရာ၏၊ ဝါ-ရမည်၊ ပန-ဆက်၊ ဝိဟာရံ-ဘိက္ခုတို့၏ ကျောင်းသို့၊

ဂန္ဓာ-ပြီး၍၊ ဘိက္ခုနီယော အယျ၊ ပေ၊ ပဋိကရိဿန္တိတိစ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊
[ဤဖိတ်နည်းကား ဘိက္ခုနီ ၄ ယောက်၊ ၃ ယောက်၊ ၂ ယောက်ရှိရာ၌ ဖိတ်နည်း
တည်း၊ ၁ ယောက်ရှိရာ၌ ဖိတ်နည်းကို ပြလို၍ “အဟံ အယျ”စသည်မိန့်၊]
အဟံ အယျ၊ ပေ၊ ပဋိကရိဿာမိတိ စ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ တိက္ခတ္ထု-
ကြိမ်၊ ဝတ္ထဗွဲ-လျှောက်ရာ၏။

ဘိက္ခုသံယော-သည်၊ သစေ န ပူရတိ-အကယ်၍ မပြည့်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊
ဘိက္ခုနီသံယော အယျ၊ အယျေ၊ ပေ၊ ပဋိကရိဿတိတိစ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊
[ဤဖိတ်နည်းကား ရဟန်း ၂ ပါး၊ ၃ ပါးအထံ ဖိတ်ပုံတည်း၊ ရဟန်း ၁ ပါးအထံ
ဖိတ်ပုံကို ပြလို၍ “ဘိက္ခုနီသံယော အယျ၊ အယျံ” စသည်ကို မိန့်၊]
ဘိက္ခုနီသံယော အယျ၊ အယျံ၊ ပေ၊ ပဋိကရိဿတိတိစ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-
သို့၊ တိက္ခတ္ထု-၃ ကြိမ်၊ ဝတ္ထဗွဲ-လျှောက်ရာ၏၊ ဥဘိန္ဒ-၂ ဖက်ကုန်သော ဘိက္ခု၊
ဘိက္ခုနီတို့၏၊ အပရိပူရိယာ-သံဃာ၏ မပြည့်ခြင်းသည်၊ (သတိ)၊ ဘိက္ခုနီယော
အယျေ၊ ပေ၊ ပဋိကရိဿန္တိတိစ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီယော အယျ၊ အယျံ၊
ပေ၊ ပဋိကရိဿန္တိတိစ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဟံ အယျ၊ အယျေ၊ ပေ၊
ပဋိကရိဿာမိ တိစ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဟံ အယျ၊ အယျံ၊ ပေ၊
ပဋိကရိဿာမိတိစ-ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဧဝံ တိက္ခတ္ထု၊ ဝတ္ထဗွဲ၊ ဟိ-မှန်၊
သဗ္ဗာဟေဝ-အလုံးစုံသော ရဟန်းမ တို့သည်ပင်၊ ဣမိနာ နယေန-ဖြင့်၊
ဥဘတောသံဃေ-၌၊ ပဝါရိတာ-ဖိတ်အပ် ပြီးသည်၊ (ဟောတိ)။

ပန-ဆက်၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ ဝဿ-လုံး၊ ဝုတ္ထာ-နေပြီးသည်၊
(ဟုတွာ)၊ ဥဘတောသံဃေ-၌၊ ဧဝံ-သို့၊ န ပဝါရေဿာမိ-မဖိတ်တော့အံ့၊ ဣတိ-
ဤသို့ကြံ၍၊ ဓုရ်-ကို၊ နိက္ခိပတိ-၏၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ ဓုရနိက္ခေပေန-လုံ့လကို
လျှော့ချ ခြင်းနှင့်၊ သဟ-တစ်ပြိုင်နက်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊
ဝဿ-လုံး၊ ဝတ္ထာ-၍၊ န ပဝါရဏာဝတ္ထုသ္မိ-ပဝါရဏာ မပြုခြင်းဟူသော အကြောင်း
ကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပန-ကား၊ အန္တရာယေ-အန္တရာယ် ၁၀ ပါးတွင် တစ်ပါးပါးသည်၊
သတိ-သော်၊ (အပ္ပဝါရေန္တိယာ-ပဝါရဏာ မပြုသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊)
ပရိယေသိတွာ-၍၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အလဘန္တိယာ-မရသည်ဖြစ်၍၊ (အပ္ပဝါရေန္တိယာ-
၏လည်းကောင်း၊) ဂိလာနာယ- ၍၊ (အပ္ပဝါရေန္တိယာ- ၏လည်းကောင်း၊)
အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (အပ္ပဝါရေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-န်၍၊
(အပ္ပဝါရေန္တိနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ဝဿ-ပတ်လုံး၊ ဝုတ္ထတ္ထာ-
နေပြီးသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥဘတောသံဃေ-၌၊ န ပဝါရဏာ-ပဝါရဏာ
မပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-
အပြီးတည်း။ ။သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၈။ **ဩဝါဒသိက္ခာပုဒ်** အဋ္ဌမေ-၌၊ ဩဝါဒါယာတိ-ကား၊ ဂရုဓမ္မဿဝနတ္ထာယ-
 ဂရုဓမ္မဩဝါဒကို နာယူခြင်း အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊
 သံဝါသာယာတိ-ကား၊ ဥပေါသထပုစ္ဆနတ္ထာယစေဝ-ဥပုသ်နေ့ကို မေးခြင်း အကျိုး
 ငှာလည်းကောင်း၊ ပဝါရဏတ္ထာယစ-ပဝါရဏာပြုခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊
 (န ဂစ္ဆေယျ၌ စပ်)၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဧတေသံ-ဤဩဝါဒ၊ သံဝါသတို့၏၊
 အတ္ထာယ-ငှာ၊ န ဂစ္ဆာမိ-မသွားတော့အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စုရံ (စုရေ)-ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေ-
 သော်၊ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဩဝါဒါယ-ဂရုဓမ္မဩဝါဒကို နာယူခြင်း
 အကျိုးငှာ၊ အဂမနဝတ္ထုသို့-မသွားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပန-
 ကား၊ အန္တရာယေ-သည်၊ သတိ (အဂစ္ဆန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ပရိယေသိတွာ-
 ၍၊ ဒုတိယိကံ-ကို၊ အလဘန္တိယာ-မရသည် ဖြစ်၍၊ (အဂစ္ဆန္တိယာ-၏လည်း
 ကောင်း၊) ဂိလာနာယ-၍၊ (အဂစ္ဆန္တိယာ)၊ ဥပ္ပတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (အဂစ္ဆန္တိနံ) စ-
 တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ဩဝါဒသံဝါသာနံ-ဩဝါဒ၊ သံဝါသတို့၏၊
 အတ္ထာယ-ငှာ၊ အဂမနံ-မသွားခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-
 လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၉။ **ဩဝါဒူပသင်္ကမန သိက္ခာပုဒ်** နဝမေ-၌၊ အန္တမုမာသန္တိ-ကား၊ အမုမာသေ အမုမာသေ-
 လခွဲတိုင်း လခွဲတိုင်း၌၊ ဥပေါသထပုစ္ဆကန္တိ - ကား၊
 ဥပေါသထပုစ္ဆနံ-ဥပုသ်နေ့ကို မေးမြန်းခြင်းကိုလည်း
 ကောင်း၊ ဩဝါဒူပသင်္ကမနန္တိ-ကား၊ ဩဝါဒတ္ထာယ-ဩဝါဒခံလိုပါကြောင်း
 ခွင့်တောင်းခြင်းအကျိုးငှာ၊ [ဩဝါဒယာစနတ္ထာယာ-ဋီကာ၊] ဥပသင်္ကမနံ-ချဉ်းကပ်
 ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ (ပစ္စာသီသိတဗ္ဗာ၌စပ်)၊ တံ အတိက္ကမေန္တိယာတိ ဧတ္ထ-၌၊
 (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဘိက္ခုနီဟိ-တို့သည်၊ တေရသေဝါ-၁၃ ရက်မြောက်
 နေ၌သော်လည်းကောင်း၊ (စာတုဒ္ဓသီဥပုသ်အတွက်)၊ စာတုဒ္ဓသေဝါ-၁၄ ရက်
 မြောက်နေ၌သော်လည်းကောင်း၊ (ပန္နရသီဥပုသ်အတွက်)၊ အာရာမံ-ဘိက္ခုတို့၏
 ကျောင်းတိုက်သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ အယံ ဥပေါသထော-ဤဥပုသ်နေ့သည်၊ စာတုဒ္ဓသီ
 ကော- စာတုဒ္ဓသီဥပုသ်နေ့ပါလော၊ ပန္နရသီကော- ပန္နရသီဥပုသ်နေ့ပါလော၊
 ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ-မေးရာ၏၊ ဥပေါသထဒိဝသေ-၌၊ နိဒါနဝဏ္ဏာယံ-၌၊ ဝုတ္တ
 နယေန-ဆို အပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ဩဝါဒူပသင်္ကမနံ-ဩဝါဒခံယူဖို့၊
 ချဉ်းကပ်ခွင့်ကို၊ ယာစိတဗ္ဗံ-တောင်းရာ၏၊ ယာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ဝုတ္တပ္ပကာရေ-
 သော၊ ကာလေ-အခါ၌၊ တဒဘယံ-ထိုနှစ်ပါးစုံကို၊ န ကရောတိ-မပြု၊ သာ-
 ထိုရဟန်းမသည်၊ တံ-ထို တစ်လခွဲအခါကို၊ အတိက္ကာမေတိ နာမ-လွန်စေသည်
 မည်၏၊ တဿာ-

ဥပေါသထပုစ္ဆကံ။ ။ “ပုစ္ဆနံ”ဟု ယုပစ္စည်းဖြင့် ပြသောကြောင့် ဥပေါသထပုစ္ဆကံဝယ်
 “ပုစ္ဆနံ ပုစ္ဆာ၊ ဥပေါသထဿ+ပုစ္ဆာ ဥပေါသထပုစ္ဆာ”ဟု ပြုပြီးနောက် သမာသန္တကပစ္စည်း
 သက်၊ ဣ ဌာ ၌ ရသပြု၍ “ဥပေါသထပုစ္ဆကံ”ဟု ဖြစ်၏။

ထိုရဟန်း၏၊ ဥပေါသထမ္ပိ-ဥပုသ်နေ့ကိုလည်း၊ န ပုစ္ဆိဿာမိ-မမေးတော့အံ့၊
 သြဝါဒမ္ပိ-သြဝါဒခံယူဖို့ရန် ချဉ်းကပ်ခွင့်ကိုလည်း၊ န ယာစိဿာမိ-မတောင်းတော့
 အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဓရံ (ဓရေ) နိက္ခိတ္တမတ္ထေ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊
 ဥပေါသထသြဝါဒါနံ-ဥပုသ်နေ့၊ သြဝါဒခံယူဖို့ရန် ချဉ်းကပ်ခွင့်တို့ကို၊ အပုစ္ဆန
 အယာစနဝတ္ထုသ္မိ-မမေးခြင်း၊ မတောင်းခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊
 အနာပတ္တိ-အနာပတ်သည်၊ အဋ္ဌမသဒိသာယေဝ-အဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်၏ အနာပတ်
 နှင့် တူသည်သာ၊ ဥပေါသထောဝါဒါနံ - ဥပေါသထ၊ သြဝါဒတို့ကို၊ အပုစ္ဆန
 အယာစနာယံ-မမေးခြင်း၊ မတောင်းခြင်း၌၊ ဓရနိက္ခေပေါ-လုံ့လကို လျှော့ချခြင်း
 လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။
 နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀။ ပဿာဓေဇာတ ဒသမေ-၌၊ ပဿာဓေတိ-ကား၊ နာဘိယာ-ချက်၏၊ ဟေဋ္ဌာ-
 သိက္ခာပုဒ် အောက်ဖြစ်သော၊ ဇာဏုမဏ္ဍလာနံ-ပုဆစ်ဒူးဝန်းတို့၏၊
 ဥပရိ-အထက်ဖြစ်သော၊ ပဒေသေ-အရပ်၌၊ ဟိ-မှန်
 တတော-ထိုအရပ်မှ၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ရုက္ခဿ-သစ်ပင်၏၊ သာခါ-သစ်ခက်တို့
 သည်၊ (ပဘိဇ္ဇိတွာ-ကွဲပြား၍၊ ဂတာ)ဝိယ-သွားကုန်သကဲ့သို့၊ (တထာ-ထိုအတူ၊)
 ဥဘော-နှစ်ဖက်ကုန်သော၊ ဥရူ-ပေါင်တို့သည်၊ ပဘိဇ္ဇိတွာ-၍၊ ဂတာ-သွားကုန်၏၊
 တသ္မာ-ကြောင့်၊ သော-ထိုအရပ်ကို၊ ပဿာဓေတိ-ပဿာဓဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တသ္မိ
 ပဿာဓေ-ထိုခက်မအရပ်၌၊ ဂဏ္ဍန္တိ-ကား၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ဂဏ္ဍ-အဖုကို၊ ရုမိတန္တိ-
 ကား၊ ဝဏံ-အနက်ကို။

ဘေဒါပေယျဝါတိအာဒိသု-ဘေဒါပေယျဝါ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (ဝိနိစ္စ
 ယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဘိန္ဒု-ဖောက်လော့၊ ဖာလေဟိ-ခွဲလော့၊ ဣတိ-သို့၊
 သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံသော အမှုတို့ကို၊ သစေ အာဏာပေတိ-အကယ်၍ စေခိုင်းအံ့၊
 သော စ-ထိုစေခိုင်းအပ်သော ယောက်ျားသည်လည်း၊ တထေဝ-ထိုစေခိုင်းအပ်
 သည့်အတိုင်းပင်၊ (သစေ) ကရောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဆ-၆ ချက်ကုန်သော၊
 ဒုက္ကဋ္ဌာနိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဆ-နံသော၊ ပါစိတ္တိယာနိစ-တို့သည်လည်း
 ကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ [ခိုင်းခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် ပါစိတ်၊]
 ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော အမှုကို၊ ဧတ္ထ-ဤအနာ၌၊ ကတ္တဗ္ဗံ-
 ပြုထိုက်၏၊ တံ သဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသော အမှုကို၊ ကရောဟိ-ပြုလော့၊ ဣတိ ဧဝံ-
 သို့၊ အထာပိ အာဏာပေတိ-အကယ်၍မူလည်း စေခိုင်းအံ့၊ သော စ-
 ထိုစေခိုင်းအပ်သော ယောက်ျားသည်လည်း၊ သဗ္ဗာနိပိ-အလုံးစုံလည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘေဒနာဒိနိ-ဖောက်ခြင်းအစရှိသော အမှုတို့ကို၊ (အထာပိ)
 ကရောတိ-အကယ်၍မူလည်း ပြုအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဧကဝါစာယ-
 တစ်ခွန်းတည်းသော စကားဖြင့်၊ ဆဒုက္ကဋ္ဌာနိ-တို့သည် လည်းကောင်း၊ ဆ စ
 ပါစိတ္တိယာနိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)။

ပန-ကာ၊ ဘေဒနာဒိသု-ဖောက်ခြင်း အစရှိသည်တို့တွင်၊ ဧကံယေဝ-တစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဣဒံ နာမ-ဤမည်သောအမှုကို၊ ကရောဟိ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ အာဏာပေတိ-အံ၊ သောစ-သည်လည်း၊ သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံသောအမှုတို့ကို၊ (သစေ) ကရောဟိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ယံ-အကြင်အမှုကို၊ အာဏတ္ထံ-စေခိုင်းအပ်ပြီ၊ တဿေဝ-ထိုစေခိုင်းအပ်သော အမှုကိုသာ၊ ကရဏေ-ပြုခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ပဿာဓေ-ခက်မ၌၊ ဇာတံ-ပေါက်သော၊ ဂဏ္ဍံ-အဖုကို၊ ပုရိသေန-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဘေဒါပနဝတ္ထုသ္မိ-ဖောက်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ အပလောကေတွာဝါ-ပန်ပြော၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝိညု-သော၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ဒုတိယိကံ-အဖော်မကို၊ ဂဟေတွာဝါ-ခေါ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ကရောန္တိယာ-ပြုသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-နံ၍၊ (ကရောန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ပဿာဓေ-၌၊ ဇာတတာ-ပေါက်သောအနာ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနပလောကနံ-မပန်ပြောခြင်းလည်းကောင်း၊ ဒုတိယိကာဘာဝေါ-အဖော်မ၏ မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပုရိသေန-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဘေဒါဒိနံ-ဖောက်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကာရာပနံ-ပြုစေခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဒေသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

ဆဋ္ဌော-သော၊ အာရာမဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ ဂတ္တိနိသိက္ခာပုဒ် ဂတ္တိနိဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမေ-၌၊ ဂတ္တိနိတိ-ကိုယ်ဝန်ရှိသောမိန်းမဟူ၍၊ ဇာနိတွာ- သိ၍၊ ဝါ- သိလျက်၊ ဥပဇ္ဈာယာယ-ဥပဇ္ဈာယ်မသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-သိက္ခာမာန်အဖြစ်မှ ထမြောက်စေသောရဟန်းမ၏၊ ဂဏပရိယေသနာဒိသု-ကာရကသံဃာဟူသော ဂိုဏ်းကို ရှာမှီးခြင်းအစရှိသည်တို့၌ လည်းကောင်း၊ ဥတ္တိကမ္မဝါစာဒွယေစ-ဥ တိကမ္မဝါစာနှစ်ကြိမ်အပေါင်း၌လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေ-တတိယကမ္မဝါစာ၏အဆုံး၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဂတ္တိနိ-ကိုယ်ဝန်ရှိသော မိန်းမကို၊ ဝုဋ္ဌာပနဝတ္ထုသ္မိ-ထမြောက်စေခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဂတ္တိနိယာ-၌၊ ဝေမတိကာယ-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-ထမြောက်စေသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) အဂတ္တိနိယာ-၌၊ ဂတ္တိနိသညာယ-၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ)စေဝ-၏လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကာယ-၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ)စ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဥဘောသု-ဂတ္တိနိ၊ အဂတ္တိနိနှစ်ယောက်တို့၌၊ အဂတ္တိနိသညာယ-၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ)၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-နံ၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဂတ္တိနိတာ-ကိုယ်ဝန်ရှိသော မိန်းမ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဂတ္တိနိတိ-ဟူ၍၊ ဇာနနံ-သိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝုဋ္ဌာပနံ-ထမြောက်စေခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ပန-

အထူးကား၊ ကုဒ်-သည်၊ ပဏ္ဏတ္တိဝံ-တည်း၊ တိစိတ္တံ-တည်း၊ တိဝေဒနံ-တည်း၊
[အဒိန္နဒါနသိက္ခာပုဒ်လည်း “တိဝေဒနံ”ဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ “တိဝေဒနံ”
ပါဖွယ် လိုမည်မထင်၊] ကုတိ-တည်း။ ။ပဌမသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ)။

၂။ ပါယန္တိသိက္ခာပုဒ် ဒုတိယေ-၌၊ ပါယန္တိ-ကား၊ ထည့်-နို့ရည်ကို၊ ပါယမာနံ-
တိုက်ဆဲဖြစ်သော မိန်းမကို၊ (ဝုဠာပေယျ၌စပ်)၊ ယံ-
အကြင်ကလေးကို၊ ပါယေတိ-နို့ရည်ကို သောက်စေ၏၊ ဝါ-နို့တိုက်၏၊ တဿ-
ထိုကလေး၏၊ မာတာဝါ-အမိသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဓာတိဝါ-အထိန်းသည်
သော်လည်းကောင်း၊ (ပါယန္တိ နာမ-ပါယန္တိ မည်၏)၊ [ဤသို့ ထည့်မှ အဓိပ္ပာယ်
ရ၏၊ သို့မဟုတ်လျှင် “ပါယန္တိ”နှင့် အရတူအောင် “မာတရံဝါ ဓာတိဝါ”ဟု ရှိမှ
ကောင်းမည်၊] ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ကုဒ် ဝတ္ထုမတ္ထမေဝ-ဤဝတ္ထုမျှသည်သာ၊
ဝိသေသော-ပဌမသိက္ခာပုဒ်မှ ထူး၏၊ သေသံ-သည်၊ ပဌမသိက္ခာပဒ်သဒိသမေဝ-
သာ၊ ကုတိ-တည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ)။

၃။ ပဌမသိက္ခာမာန သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ ဒွေဝဿာနီတိ-ကား၊ ပဝါရဏာဝသေန -
ပဝါရဏာပြုခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဒွေသံဝစ္ဆရာနိ-၂ နှစ်
တို့ပတ်လုံး၊ [၂ နှစ်တိတိမပြည့်သေးသော်လည်း
ပဝါရဏာ ၂ ခါပြုပြီးလျှင် “ဒွေဝဿ”ဖြစ်တော့၏-ဟု သိစေလို၍
“ပဝါရဏာဝသေန”ဟု ဝိသေသနပြုသည်၊] ဆသု ဓမ္မေသုတိ-ကား၊
ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီအာဒိသု-ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ အစရှိကုန်သော၊
ဝိကာလဘောဇနာ ဝေရမဏီ ပရိယောသာနေသု-ဝိကာလဘောဇနာ ဝေရမဏီ
အဆုံးရှိကုန်သော၊ ဆသု-၆ ပါး ကုန်သော၊ သိက္ခာပဒေသု-သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊
အသိက္ခိတသိက္ခန္တိ-ကား၊ ပဒဘာဇနေ-ပဒဘာဇနီ၌၊ ဝါ-ပဒဘာဇနီ၏အနီး၌၊
ဝုတ္တနယေနဝ-ဟောတော်မူအပ်သော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ အဒိန္နသိက္ခာဝါ-
မပေးအပ်သော သိက္ခာရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ကုပိတသိက္ခာဝါ-
ပေးအပ်သော်လည်း ပျက်ပြီးသော သိက္ခာရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ သိက္ခာမာနံ
ဝုဠာပေယျာတိ-ကား၊ ဆသု-၆ ပါးကုန်သော၊ တေသု ဓမ္မေသု-
ထိုသိက္ခာပုဒ်တရားတို့၌၊ သိက္ခနတော-ကျင့်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဘာဝ
ပဓာန၊ ဘာဝလောပ-ဟု ကြုံ) ဝါ-တစ်နည်း၊ သိက္ခာသင်္ခါတေ-သိက္ခာဟု ဆိုအပ်
ကုန်သော၊ တေ ဓမ္မေ-ထို သိက္ခာပုဒ်တရားတို့ကို၊ မာနနတော-
မြတ်နိုးတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ သိက္ခာမာန်ဟူ၍၊ လဒ္ဓနာမံ-
ရအပ်သော အမည်ရှိသော၊

ပဒဘာဇနေ။ ။ပဒဘာဇနေ-ဟူသည် သိက္ခာပုဒ်၌ ပါသော ပုဒ်များကို အကျယ်ဝေဖန်
ကြောင်း စကားတည်း။ “ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ ဒွေဝဿာနိ အဝီတိက္ကမသမာဒါနံ
သမာဒိယာမိ”စသော စကားတို့သည် ပဒဘာဇနေ မဟုတ်၊ ထိုပဒဘာဇနေ၏အနီး အဌပ္ပတ္တိ၌
ပါဝင်သော စကားတည်း။ ထိုစကားကိုပင် သမိပ္ပူပစာရအားဖြင့် “ပဒဘာဇနေ”ဟု ခေါ်ထား
သည်။ [ပဒဘာဇနေသမိပေ အဌပ္ပတ္တိယံ ဝုတ္တနယေန။]

အနုပသမ္ပန္နံ-ဥပသမ္ပန္နာမဟုတ်သော မိန်းမကို၊ ဥပသမ္မာဒေယျ-မြင့်မြတ်သော
ဘိက္ခုနီအဖြစ်သို့ ရောက်စေအံ့၊ (ပဉ္စင်းပြုပေးအံ့)၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ပဌမ
သိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယေန-သာ၊ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ
(ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဧဝရူပံ-သော၊ သိက္ခမာနံ-သိက္ခမာန်ကို၊ ဝုဋ္ဌာပနဝတ္ထုသ္မိ-
ထမြောက်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဓမ္မကမ္မေ-ဓမ္မကံ၌၊
[ဝုဋ္ဌာပနကံဟူသော ဥပသမ္ပဒါကံကို ဆိုသည်။] တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အဓမ္မ
ကမ္မေ-၌၊ တိကဒုက္ကဋ်-တည်း၊ ဒေဝဿာနိ-၂ နှစ်တို့ပတ်လုံး၊ ဆသု-ကုန်သော၊
ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခိတသိက္ခံ-ကျင့်အပ်ပြီးသော သိက္ခာရှိသော၊ သိက္ခမာနံ-ကို၊
ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-နံ၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိနံ) စ-တို့၏လည်း
ကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ အသိက္ခိတသိက္ခတာ-မကျင့်
အပ်သော သိက္ခာရှိသော သိက္ခမာန်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မကမ္မတာ-ဓမ္မကံ၏
အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနံ-ကမ္မဝါစာ၏ဆုံးခြင်းလည်းကောင်း၊
၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၄။ ဒုတိယသိက္ခမာန သိက္ခာပုဒ် စတုတ္ထေ-၌၊ သံယေန အသမ္ပတန္တိ-ကား၊ ယဿာ-
အကြင်သိက္ခမာန်အား၊ သံယေန-သည်၊ အန္တမသော-
အားဖြင့်၊ ဥပသမ္ပဒါမာဠကေပိ-ဥပသမ္ပဒါကံပြုရာ
တန်ဆောင်းဝန်း၌သော်လည်း၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ [ပဒဘာဇနေ၏အနီးစကားကိုပင်
“ပဒဘာဇနီ”ဟု ဆိုသည်။] ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော၊ ဥပသမ္ပဒါသမ္ပုတိ-
ဥပသမ္ပဒါသမ္ပုတိသည်၊ ဝါ-ကို၊ န ဒိန္နာ-မပေးအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တံ-ထို
သိက္ခမာန်ကို၊ [ဝုဋ္ဌာပေယျ၌စပ်၊] ဒွေပိ-၂ ယောက်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမာ-
ဤ သိက္ခမာန်တို့သည်၊ မဟာသိက္ခမာနာ နာမ-မဟာသိက္ခမာန်တို့ မည်၏၊
[အသက် ၂၀ ကျော်ပြီးသော သိက္ခမာန်များ-ဟူလို၊] ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊
သံယေန-သည်၊ သမ္ပတံ-သမုတ်အပ်ပြီးသော သိက္ခမာန်ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-
၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-နံ၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊
အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ သေသံ-သည်၊ တတိယေ-၌၊ ဝုတ္တသဒိသမေဝ-သာ၊ ပန-
အထူးကား၊ ဣဒံ-သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-တည်း။
။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

သိက္ခမာနံ ။ “ဆသု ဓမ္မေသု သိက္ခနတော”ကို ကြည့်၍ “သိက္ခတိ-၆ ပါးသောတရားတို့၌
ကျင့်ဆဲ၊ ဣတိ သိက္ခမာနာ”ဟု ပြု၊ “တေ ဝါ သိက္ခာသင်္ခါတေ ဓမ္မေ မာနနတော”ကို
ကြည့်၍ “သိက္ခာယော-တို့ကို၊ မာနေတိ-မြတ်နိုးတတ်၏၊ ဣတိ “သိက္ခမာနာ”ဟု ပြု၊
သိက္ခနတော မာနနတောတို့သည် သိက္ခမာနသဒ္ဒါ၏ ဖြစ်ကြောင်း (သဒ္ဒပ္ပဝတ္ထိနိမိတ)
ကို ပြသော နာမလာဘတိတိများတည်း။

၅။ ပဌမဂိဟိဂတ ပဌမေ-၌၊ ဂိဟိဂတန္တိ-ကား၊ ပုရိသန္တရဂတံ-ယောက်ျား သိက္ခာပုဒ် တစ်ပါးသည် သွားလာအပ်ပြီးသောမိန်းမကို၊
 [ဥဌာပေယျ၌ စပ်၊] ဣဓာပိ-၌လည်း၊ ဣဒံ ဝတ္ထုမတ္ထမေဝ-သာ၊
 ဝိသေသော-ပဌမသိက္ခာပုဒ်မှ ထူး၏၊ စ-ဆက်၊ ဦးနဒ္ဒါဒသဝဿ-ယုတ်လျော့သော
 ၁၂ နှစ်ရှိသော မိန်းမကို၊ (၁၂ နှစ် မပြည့်သေးသော မိန်းမကို) ပရိပုဏ္ဏသညာယ-
 ၍၊ ဥဌာပေန္တိယာ-၏၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ ကိဉ္ဇာပိ (ဟောတိ-အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါ
 ပေ၏) ပန-ထိုသို့ပင် အာပတ်မသင့်ပါသော်လည်း၊ သာ-ထိုသိက္ခာမာန်မသည်၊
 အနုပသမ္ပန္နာဝ-ဥပသမ္ပန္နာ မဟုတ်သည်သာ၊ ဝါ-ဘိက္ခုနီမ ဖြစ်သည်သာ၊
 ဟောတိ-၏၊ သေသံ ပဌမသိက္ခာပဒသဒိသမေဝ-သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
 ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၆-၇။ ဒု-တ၊ ဂိဟိဂတ ဆဋ္ဌေ-၌၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံသော အစီအရင်ကို၊ တတိယေ-
 သိက္ခာပုဒ် တတိယသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊
 သတ္တမေပိ- ၌လည်း၊ သဗ္ဗ- ကို၊ စတုတ္ထေ- ၌၊ ဝုတ္တ
 နယေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ ဆဋ္ဌ
 သတ္တမသိက္ခာပဒံ-ဆဋ္ဌိသိက္ခာပုဒ်၊ သတ္တမသိက္ခာပုဒ်သည်၊ (သမတ္တံ)။

၈။ ပဌမသဟဇီဝိနီ အဋ္ဌမေ-၌၊ သဟဇီဝိနီ-ကား၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိနိ-ဥပဇ္ဈာယ်ယူ
 သိက္ခာပုဒ် အတူနေ တပည့်မကို၊ နေဝ အနုဂ္ဂဏေယျာတိ - ကား၊
 သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဥဒ္ဓေသာဒိဟိ-ပါဠိကို ရွတ်ပြခြင်း အစရှိ
 သည်တို့ဖြင့်၊ ဝါ-ပါဠိသင်ပေးခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ နာနုဂ္ဂဏေယျ-မချီးမြှောက်
 အံ့၊ န အနုဂ္ဂဏာပေယျာတိ-ကား၊ အယျေ-အရှင်မ၊ ဣမိဿာ-ဤရဟန်းမအား၊
 ဥဒ္ဓေသာဒိနိ-ဥဒ္ဓေသ အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒေဟိ-ပေးလိုက်ပါလော့၊ ဣတိ ဇေဝံ-
 ဤသို့၊ အညာယ-အခြားသော ရဟန်းမကို၊ န အနုဂ္ဂဏာပေယျ-မချီးမြှောက်
 စေအံ့၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ခုရေ-ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္ထေ-သော်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊
 (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ပညတ္တံ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်
 သည်၊ တုဝဋ္ဌဝဂ္ဂေ-တုဝဋ္ဌဝဂ်၌၊ ဒုက္ခိတသဟဇီဝိနိသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တသဒိသမေဝ၊
 ဣတိ-တည်း။ ။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ။

၉။ နာနုဗန္ဓန နဝမေ-၌၊ ဝုဌာပိတံ ပဝတ္တိနိန္တိ-ကား၊ ဝုဌာပိတံ-ထမြောက်
 သိက္ခာပုဒ် စေတတ်သော၊ ပဝတ္တိနိ- ဥပဇ္ဈာယ်မသို့၊ ယာယ- အကြင်
 ဥပဇ္ဈာယ်မသည်၊ ဥပသမ္ပာဒိတာ-မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်
 သို့ ရောက်စေအပ်ပြီ၊ တံ ဥပဇ္ဈာယ်နိ-ထိုဥပဇ္ဈာယ်မသို့၊ ဣတိ အတ္ထော၊ နာနု
 ဗန္ဓေယျာတိ-ကား၊ စုဏ္ဏေန-ရေချိုးဆပ်ပြာမှုန့်လည်းကောင်း၊ [ရှေးက “ရေချိုး
 ကသဲမှုန့်”ဟု ပေးကြ၏၊] မတ္တိကာယ-မြေညက်လည်းကောင်း၊ ဒန္တကဋ္ဌေန-
 ဒန်ပူ လည်းကောင်း၊ မုခေါဒကေန-မျက်နှာသစ်ရေလည်းကောင်း၊ ဣတိ ဇေဝံ-
 သို့၊ တေန

တေန ကရဏီယေန-ထိုထိုပြုဖွယ် ကိစ္စဖြင့်၊ န ဥပဋ္ဌဟေယျ-မပြုစု မလုပ်ကျွေးအံ့၊
[“န ဥပဋ္ဌာပေယျ”ဟု ကာရိတ် ဣာပေပစ္စည်းဖြင့် ရှိသည်ကား မကောင်း၊]
ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ နာနုပန္နိသံ-မလိုက်တော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဓုရေ-ကို၊ နိက္ခိတ္တ
မတ္ထေ-သော်၊ ပါစိတ္တိယံ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ နာနုပန္နနဝတ္ထုသ္မိ-မလိုက်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊
ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဗာလံ-ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်ကို နားမလည်သူသော်လည်းဖြစ်သော၊
အလဇ္ဇိနိ ဝါ-အလဇ္ဇိသော်လည်းဖြစ်သော၊ (ပဝတ္တိနိ-ဥပဇ္ဈာယ်သို့)၊ န အနုပန္နန္တိ
ယာ-မလိုက်သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဂိလာနာယ-၍၊ (န အနုပန္နန္တိယာ)၊
အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (န အနုပန္နန္တိယာ)၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (န အနုပန္နန္တိနံ)
စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဝုဋ္ဌာပိတပူဝတ္တိနိတာ-မိမိကို
ထမြောက်စေတတ်သော ဥပဇ္ဈာယ်မ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဒွေဝဿာနိ-တို့
ပတ်လုံး၊ အနာနုပန္နနေ-မလိုက်ခြင်း၌၊ ဓုရနိက္ခေပေါ-လည်းကောင်း၊ အနုညာတ
ကာရဏာဘာဝေါ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-သည်၊ အကိရိယံ-
တည်း၊ [အချို့စာများ၌ “ကိရိယံ”ဟု ရှိ၏၊ ဥပဇ္ဈာယ်မ၏ နောက်သို့ မလိုက်ဘဲ
နေမှုကို ပြုခြင်းကြောင့် အာပတ်သင့်သော သိက္ခာပုဒ်ဖြစ်ရကား “အကိရိယံ”ဟု
ရှိမှ ကောင်းသည်၊] ဒုက္ခဝေဒနံ၊ ဣတိ-တည်း။ ။နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀။ ဒုတိယသဟဇီဝိနီ ဒသမေ-၌၊ နေဝ ဝူပကာသေယျာတိ-ကား၊ ဂဟေတွာ-
သိက္ခာပုဒ် ခေါ်၍၊ န ဂစ္ဆေယျ-မသွားအံ့၊ န
ဝူပကာသာပေယျာတိ- ကား၊ အယျေ-
အရှင်မ၊ ဣမံ-ဤရဟန်းမကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊ ဂစ္ဆာဟိ-သွားပါလော့၊ ဣတိ-
သို့၊ အညံ-အခြားရဟန်းမကို၊ န အာဏာ ပေယျ-မစေခိုင်းအံ့၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-
ကား၊ ဓုရေ-ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္ထေ-သော်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊
သဟဇီဝိနိယာ-အတူတကွ အသက်ရှည်လေ့ ရှိသော တပည့်မကို၊ (ဥပဇ္ဈာယ်ယူ
အတူနေ တပည့်မကို)၊ အဝူပကာသနဝတ္ထုသ္မိ-
ခေါ်မသွားခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပန-ကား၊ အန္တရာယေ-
သည်၊ သတိ-သော်၊ (န ဝူပကာသန္တိယာ-ခေါ်မသွားသော
ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း)၊ ပရိယေသိတွာ-ရှာ၍၊ ဒုတိယိကံ-အဖော်မကို၊
အလဘန္တိယာ-မရသည်ဖြစ်၍၊ (န ဝူပကာသန္တိယာ)၊ ဂိလာနာယ-၍၊ (န
ဝူပကာသန္တိယာ)၊ အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (န ဝူပကာသန္တိယာ)၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-
ကုန်၍၊ (န ဝူပကာသန္တိနံ)စ-တို့၏လည်း ကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊
သဟဇီဝိနိတာ-သဟဇီဝိနိ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝူပကာသဝူပကာသာပနေ-
ကိုယ်တိုင် ခေါ်သွားခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို ခေါ်သွားစေ ခြင်း၌၊ ဓုရနိက္ခေပေါ-
လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
ဒသမသိက္ခာပဒံ။

သတ္တမော-သော၊ ဂမ္ဘိနိဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁-၂-၃ ပဌမကုမာရိဘူတာဒိ ကုမာရိဘူတာဝဂ္ဂဿ-၏။ ပဌမဒုတိယတတိယာနိ-
 သိက္ခာပုဒ် ပဌမသိက္ခာပုဒ်, ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်, တတိယသိက္ခာ
 ပုဒ်တို့သည်။ တိဟိ-ကုန်သော၊ ဂိဟိဂတသိက္ခာ
 ပဒေဟိ-ဂိဟိဂတသိက္ခာပုဒ်တို့နှင့်၊ သဒိသာနေဝ-တူကုန်သည်သာ၊ [ဂဗ္ဘိနီဝဂ်
 ဂိဟိဂတသိက္ခာပုဒ်တို့နှင့် တူကုန်သည်-ဟူလို၊] ပန-ဆက်၊ သဗ္ဗပဌမာ-အလုံးစုံတို့
 ၏ ရှေးဦးစွာဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွေ-၂ ယောက်ကုန်သော၊ ယာ တာ မဟာသိက္ခမာနာ-
 အကြင်မဟာသိက္ခမာန်တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ [ဂဗ္ဘိနီဝဂ် တတိယ စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်တို့၌
 လာသော မဟာသိက္ခမာန်တို့တည်း၊] တာ-ထိုမဟာသိက္ခမာန်တို့ကို၊ အတိက္ကန္တ
 ဝိသတိဝဿာတိ-လွန်ပြီးသော အနှစ် ၂၀ ရှိသူတို့ဟူ၍၊ ဝါ-အသက် ၂၀ လွန်ပြီးသူတို့
 ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-န်၏၊ ဟိ-ဆက်၊ တာ-ထိုမဟာသိက္ခမာန်တို့ကို၊ ဝါ-တို့သည်၊
 ဂိဟိဂတာဝါ-ယောက်ျားသည် သွားလာအပ်ပြီးသူတို့သည်မူလည်း၊ ဟောန္တု-ဖြစ်
 ပစေကုန်၊ အဂိဟိဂတာဝါ-ယောက်ျားသည် သွားလာအပ်ပြီး မဟုတ်သူတို့သည်
 မူလည်း၊ (ဟောန္တု)၊ သမ္မုတိကမ္မာဒိသု-သမ္မုတိကံ အစရှိသည်တို့၌၊ [သမ္မုတိကမ္မာ
 ဒိသု ဧဝံ ဝတ္ထဗ္ဗာ”ဟု ခိုကာဆိုသောကြောင့် “သမ္မုတိကမ္မာဒိသု”ဟူသော ဤ
 အဋ္ဌကထာပါရှိသည် ရှေးပါရှိမဟုတ်၊ သို့သော် တိုက်ရိုက်ရှိနေသောကြောင့် သာ၍
 ကောင်း၏၊] သိက္ခမာနာ ဣစ္စေဝ-သိက္ခမာန်တို့ဟူ၍ သာ၊ ဝတ္ထဗ္ဗာ-
 ဆိုထိုက်ကုန်၏၊ ဂိဟိဂတာတိဝါ-ဂိဟိဂတာတို့ဟူ၍ လည်းကောင်း၊
 ကုမာရိဘူတာတိဝါ-ကုမာရိ ဘူတာတို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ န ဝတ္ထဗ္ဗာ၊ [သဓေ
 ဝဒန္တိ၊ ကမ္မံ ကုပ္ပတိတိ အဓိပ္ပာယော။]

ဂိဟိဂတာယ-ယောက်ျားသည် သွားလာအပ်ပြီးသော မိန်းမ၏၊ ဒသဝဿ
 ကာလေ-၁၀ နှစ်ရှိရာ အခါ၌၊ သိက္ခာသမ္ပုတိ-သိက္ခာသမ္ပုတိကို၊ ဒတွာ-ပေးပြီး၍၊
 ဒွါဒသဝဿကာလေ-၁၂ နှစ်ရှိရာ အခါ၌၊ ဥပသမ္ပဒါ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းမ
 အဖြစ်ကို၊ ကာတဗ္ဗာ-၏၊ ဧကာဒသဝဿကာလေ-၌၊ (သိက္ခာသမ္ပုတိ) ဒတွာ၊
 တေရသဝဿကာလေ-၌၊ (ဥပသမ္ပဒါ) ကာတဗ္ဗာ၊ [အဋ္ဌကထာ၌
 ပေယျာလမြှုပ်ထား သည်၊ “ဒွါဒသဝဿကာလေ ဒတွာ စုဒ္ဒသဝဿကာလေ
 ကာတဗ္ဗာ၊ တေရသဝဿ ကာလေ ဒတွာ ပန္နရသဝဿကာလေ ကာတဗ္ဗာ၊
 စုဒ္ဒသဝဿ ကာလေ ဒတွာ သောဠသဝဿကာလေ ကာတဗ္ဗာ၊
 ပန္နရသဝဿကာလေ ဒတွာ သတ္တရသဝဿ ကာလေ ကာတဗ္ဗာ၊
 သောဠသဝဿကာလေ ဒတွာ အဋ္ဌာရသ ဝဿကာလေ
 ကာတဗ္ဗာ၊ သတ္တရသဝဿကာလေ ဒတွာ ဧကူနဝိသတိဝဿ ကာလေ
 ကာတဗ္ဗာ” ဟု ပေယျာလဖော်၍ဆိုပါ၊] အဋ္ဌာရသဝဿကာလေ-၌၊
 သိက္ခာသမ္ပုတိ ဒတွာ ဝိသတိဝဿကာလေ ဥပသမ္ပဒါ ကာတဗ္ဗာ၊ စ ပန-ထပ်၍
 ဆက်ဦးအံ့၊ အဋ္ဌာရသ ဝဿကာလတော ပဌာယ၊ အယံ-ဤရဟန်းလောင်းမကို၊
 ဂိဟိဂတာတိဝါ-ဂိဟိဂတာ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကုမာရိဘူတာတိဝါ-
 ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထု-ဆိုခြင်းငှာ၊

ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ ပန-ဆက်။ ကုမာရိဘူတာတိ-ကုမာရိဘူတာတို့ဟူ၍။ ဝုတ္တာ-
 ဟောတော်မူအပ်သော၊ ယာ အယံ သာမဏေရီ-သည်။ (အတ္ထိ)။ သာ-ထို
 သာမဏေမကို။ ဂိဟိဂတာတိ-တာဟူ၍။ န ဝတ္ထဗ္ဗာ။
 [ကုမာရိဘူတဖြစ်သောကြောင့် ဂိဟိဂတာဟု မဆိုရ။] ကုမာရိဘူတာ ကုစ္စေဝ-
 ကုမာရိဘူတာဟူ၍သာ။ ဝတ္ထဗ္ဗာ၊ ပန-ဆက်။ သိက္ခာသမ္ပုတိဒါနဝသေန-
 သိက္ခာသမ္ပုတိကို ပေးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ သဗ္ဗာပိ-အလုံးစုံသော
 ရဟန်းလောင်းမတို့သည်လည်း။ သိက္ခာမာနာတိ-ဟူ၍။ ဝတ္ထု၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ ကုတိ-
 တည်း။ ။တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၄။ ဥိနဒ္ဒါဒသဝဿာ စတုတ္ထေ-၌၊ ဥိနဒ္ဒါဒသဝဿာတိ-ကား၊ ဥပသမ္ပဒါဝသေန-
 သိက္ခာပုဒ် မြင့်မြတ်သောရဟန်းမအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊
 [ရဟန်းပြုရာအခါမှ စ၍-ဟူလို။]
 အပရိပုဏ္ဏဒ္ဒါဒသဝဿာ-မပြည့်သေးသော ၁၂ နှစ်ရှိသည်။ (ဟုတွာ)၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-
 ကား၊ ဥပဇ္ဈာယာယ-ဥပဇ္ဈာယ်မသည်။ ဟုတွာ၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-ထမြောက်စေသော
 ရဟန်းမ၏။ ဝုတ္ထ နယေနေဝ-သာလျှင်၊ အန္တရာ-အကြား၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌာနိ (ဟောန္တိ)။
 ကမ္မဝါစာပရိယော သာနေ-ကမ္မဝါစာ၏အဆုံး၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ ကုတိ-
 တည်း။ [တချို့စာအုပ် များ၌ “ဥပဇ္ဈာယာ ဟုတွာ”ဟု ပါရှိ၏။ တစ်ဝါကျတည်း၌
 အရတူပုဒ်များသည် ဝိဘတ်တူရမြဲဖြစ်သောကြောင့် “ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ”နှင့်
 အရတူအောင် “ဥပဇ္ဈာယာယ” ဟု ရှိရမည်။ ဟုတွာပုဒ်ကို မငဲ့သောကြောင့်
 “ဟုတွာ”ဟု ရှိသည်ကား အပြစ်မရှိ။ ဂဗ္ဘိနီဝဂံ ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌လည်း
 ဤစာသွားမျိုးပါခဲ့ပြီ။] စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၅။ ပရိပုဏ္ဏဒ္ဒါဒသဝဿာ ပဉ္စမေ-၌၊ သံယေန အသမ္ပတာတိ-ကား၊ ယဿာ-
 သိက္ခာပုဒ် အကြင် ရဟန်းမအား၊ သံယေန-သံဃာသည်။ ပဒ
 ဘာဇနေ-၌၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်သော၊ ဝုဋ္ဌာပန
 သမ္ပုတိ-ဝုဋ္ဌာပနသမ္ပုတိကို၊ (ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်းခံပေးဖို့ရန် သမုတ်ခြင်းကို၊)
 နဒိန္ဒာ-မပေးအပ်သေး၊ (သာ-ထိုရဟန်းမသည်။) သံယေန အသမ္ပတာတိ-သံယေန
 အသမ္ပတာမည်၏။ [နိယမ မပါသော ဤသံဝဏ္ဏနာမျိုး၌ နိယမထည့်၍ သံဝဏ္ဏ
 တဗ္ဗုဒ်သို့ ပြန်လှည့်ရသည်။] ဥဘယတ္ထာပိ-၂ ပါးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌လည်း၊
 သေသံ-ကြွင်းသောအစီအရင်သည်။ မဟာသိက္ခာမာနာသိက္ခာပဒဒ္ဒယသဒိသမေဝ-
 မဟာသိက္ခာမာနာသိက္ခာပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်းနှင့် တူသည်သာ၊ ကုတိ-တည်း။ ။
 ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၆။ နိယနမ္မေသိက္ခာပုဒ် ဆဋ္ဌေ-၌၊ အလံ တာဝ၊ ပေ၊ ဝုစ္စမာနာတိ-ကား၊ ဝုဋ္ဌာပန
 သမ္ပုတိယာ-ဝုဋ္ဌာပနသမ္ပုတိကို၊ ယာစိတာယ-တောင်း
 အပ်ပြီးသော်၊ သံယေန-သည်။ ဥပပရိက္ခိတွာ-စူးစမ်းဆင်ခြင်၍၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊
 (တွံ- သင်သည်။) ဗလာ- ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်၌ မကျွမ်းကျင်သည်လည်းကောင်း၊

အဗျတ္တာစ-မထက်မြက်သည်လည်းကောင်း၊ အလဇ္ဇိနီစ-မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်း မရှိသည်လည်းကောင်း၊ အသိ-ဖြစ်၏။ [စာအုပ်များ၌ “ဟောတိ” ဟု ရှိသည်ကို နိယမဝါကျ၌ တုယံဖြင့် ဆင်ခြင်ပါ။] တသွာ၊ တယံ-အား၊ ဝါ-၏။ ဥပသမ္မာဒိတေန-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းမအဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်းဖြင့်၊ (ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ပဉ္စင်းပြု ပေးခြင်းဖြင့်)၊ အလံ တာဝ-မသင့်တော်သေးပါ။ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ နိဝါရိယမာနာ-တားမြစ်အပ်သော်၊ (ပဋိဿုဏိတွာ၌စပ်)၊ ပစ္ဆာ ခိယနဓမ္မန္တိ-ကား၊ ပစ္ဆာ-၌၊ အညာသံ-ကုန်သော၊ ဗျတ္တာနံ-ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်၌ ကျွမ်းကျင်ကုန်သော၊ လဇ္ဇိနီနံ-မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်းရှိကုန်သော ရဟန်းမတို့အား၊ ဝုဋ္ဌာပနသမ္ပုတိ-ကို၊ [သိက္ခမာန် ဘဝမှ ထမြောက်စေကြောင်းဖြစ်သော သမ္ပုတိကို-ဟူလို၊] ခိယျမာနံ-ပေးအပ် သည်ကို၊ ခိသွာ-၍၊ အဟမေဝနန ဗာလာတိအာဒိနံ-အဟမေဝနန ဗာလာ အစရှိ သော စကားတို့ကို၊ ဘဏမာနာ-ပြောဆိုလျက်၊ ယတ္ထ ကတ္ထစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသောအရပ်၌၊ [မျက်မှောက် မျက်ကွယ်-ဟူလို၊] ခိယေယျ-တ်ချအံ့၊ ပါစိတိဏိ ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ ခိယနဓမ္မ-ရှုတ်ချခြင်းသဘောသို့၊ အာပဇ္ဇန္တိယာ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဧဝံ-သို့၊ ခိယနဓမ္မ-ရှုတ်ချခြင်းသဘောသို့၊ အာပဇ္ဇန ဝတ္ထုသို့ ပညတ္တံ၊ ပကတိယာ-ပင်ကိုအားဖြင့်၊ ဆန္ဒာဒိနံ-ဆန္ဒအစရှိသည်တို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ ကရောန္တိနံ-ပြုကုန်သော ရဟန်းမတို့အား၊ [ဝုဋ္ဌာပနသမ္ပုတိပေးမှုကို ပြုကုန်သော ရဟန်းမတို့အား၊] ခိယန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ (ခိယန္တိနံ) စ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဝုဋ္ဌာပနသမ္ပုတိယာ-ကို၊ ယာစနံ-တောင်းခြင်း လည်းကောင်း၊ ဥပပရိက္ခိတွာ-စူးစမ်းဆင်ခြင်၍၊ န ဆန္ဒာဒိဝသေန-ဆန္ဒ အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် မဟုတ်ဘဲ၊ [ဥပပရိက္ခိတွာကိုပင် “န ဆန္ဒာဒိဝသေန” ဟု ထပ်ဖွင့်၏၊] ပဋိက္ခိတ္တာယ-ပယ်မြစ်အပ်သော ရဟန်းမ၏၊ သာဓုတိ-ကောင်းပါပြီ ဟူ၍၊ ပဋိဿဝေါ-ဝန်ခံခြင်းလည်းကောင်း၊ ပစ္ဆာ-၌၊ ခိယနံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဣမာနိ တိဏိ၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇-စ သိက္ခမာန န ဝုဋ္ဌာပန သတ္တမေ-၌၊ သာ ပစ္ဆာတိ-ကား၊ သိက္ခမာနာယ- ပ-ဒု၊ သိက္ခာပုဒ် သိက္ခမာန်သည်၊ ဥပသမ္မဒံ - မြင့်မြတ်သော ရဟန်းမအဖြစ်ကို၊ ယာစိယမာနာ-တောင်းပန် အပ်သော၊ [“ယာစိယမာနာယ” ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်၊] ယာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝတွာ-ပြောပြီး၍၊ [ပါဠိတော်လာသည့်အတိုင်း “ငါ့အား သင်္ကန်းပေးလျှင် ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်းခံပေးမည်” ဟု ပြောပြီး၍-ဟူလို၊] စီဝရေ-ကို၊ လဒ္ဓေ-ရအပ်ပြီးသော်၊ ပစ္ဆာ-၌၊ အန္တရာယေ-သည်၊ အသတိ-မရှိပါဘဲ၊ [တချို့စာအုပ်များ၌ “အသန္တေပိ” ဟု ရှိ၏၊ ပိ ပါသည်ကား မကောင်း၊] နေဝ ဝုဋ္ဌာပေဿာမိ-မထ မြောက်စေတော့အံ့၊ ဝုဋ္ဌာပနာယ-ထမြောက်စေခြင်းငှာ၊ ဥဿုတ္တံ-ကြောင့်ကြကို၊ န ကရိဿာမိ-မပြုတော့အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဓုရံ-လုံ့လကို၊

နိက္ခိပေယျ-လျှော့ချအံ့၊ တဿာ-၏၊ ဓုရနိက္ခေပေန-လုံ့လကို လျှော့ချခြင်းနှင့်၊ သဟ-တစ်ပြိုင်နက်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။ ။ အဋ္ဌမေပိ-၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း။

ဥဘယံ-၂ ပါးစုံသော သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပေ၊ ဧတေသု ဝတ္ထုသု-ဤဝတ္ထုတို့ကြောင့်၊ [“သင်္ကန်းပေးလျှင် ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်းခံပေးမည်”ဟုလည်းကောင်း၊ ငါ့နောက် သို့ ၂ နှစ်ပတ်လုံးလိုက်လျှင် ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်းခံပေးမည်”ဟုလည်းကောင်း ဝန်ခံပြီးနောက် ရဟန်းခံ မပေးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်-ဟူလို] ပညတ္တံ၊ ဒွိသုပိ-၂ ပါးကုန်သော သိက္ခာပုဒ်တို့၌လည်း၊ အန္တရာယေ-သည်၊ သတိ၊ (န ဝုဋ္ဌာ ပေန္တိယာ-မထမြောက်စေသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း) ပရိယေသိတွာ-ဂိုဏ်း စသည်ကို ရှာ၍၊ အလဘန္တိယာ-မရသည်ဖြစ်၍၊ (န ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ)၊ ဂိလာနာယ-ဖြစ်၍၊ (န ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ)၊ အာပဒါသု (န ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ)၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ (န ဝုဋ္ဌာပေန္တိနံ)စ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဥဘယတ္ထ-၂ ပါးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဧဝံ-ဤသို့ သင်္ကန်းပေးလျှင်၊ (တစ်နည်း) ဧဝံ-ဤသို့ ငါ့နောက်သို့ လိုက်လျှင်၊ တံ-သင့်ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေဿာမိ-ထမြောက်စေအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ပဋိညာ-ဝန်ခံခြင်းလည်း ကောင်း၊ အာကစ္ဆိတနိပ္ပတ္တိ-အလိုရှိအပ်သော အကျိုး၏ ပြီးစီးခြင်းလည်းကောင်း၊ [သင်္ကန်းရခြင်းအကျိုး၊ နောက်သို့ လိုက်ခြင်းအကျိုး၏ ပြီးခြင်း၊] ပစ္ဆာ-၌၊ ဓုရ နိက္ခေပေါ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၉။ သောကာဝါသ သိက္ခာပုဒ် နဝမေ-၌၊ သောကာဝါသန္တိ-ကား၊ သင်္ကေတံ-ချိန်းချက်မှု ကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ အဂစ္ဆမာနာ-မသွားသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပုရိသာနံ-တို့၏၊ အန္တော-အတွင်းသို့၊ သောက်-သောက်ကို၊ ဝါ-ဝမ်းနည်းခြင်းကို၊ ပဝေသေတိ-သွင်းတတ်၏၊ ဣတိ၊ သောကာဝါသာ-သောကာ ဝါသာ မည်၏၊ သောကာဝါသံ-ယောက်ျားတို့အတွင်း၊ သောကကို သွင်းတတ်သော၊

သောကာဝါသံ။ ။ [သောက+အာဝါသာ၊] အန္တောသည် အာ ဥပသာရ၏အဖွင့်၊ “အန္တော+ ဝါသေတိ-နေစေ၏၊ ဣတိ အာဝါသာ၊ သောက်+အာဝါသာ သောကာဝါသာ”ဟု ပဌမနည်း၊ “သင်္ကေတံ ကတွာ အဂစ္ဆမာနာ-မည်သည့် နေရာသို့ လာခဲ့မည်”ဟု ယောက်ျားနှင့် ချိန်းချက် ပြီးနောက် ထိုအရပ်သို့ မသွားဘဲ နေသဖြင့် ယောက်ျား၏ စိတ်အတွင်းသို့ သောကကို သွင်းတတ်သူ၊ ဝမ်းနည်းအောင် ပြုတတ်သူ။ [ဝါသေတိ၏ အနက်ကိုပင် ပဝေသေတိဟု အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ ဋီကာသစ်၌ “အာဂစ္ဆမာနာတိ-အာဂစ္ဆန္တိ”ဟု တွေ့ရ၏၊ ချိန်းချက်ရာသို့ လာလျှင် သောကဖြစ်ဖွယ် မရှိသောကြောင့် ထိုပါဌ် မကောင်း၊ ပါစိတ္တုဒိအဋ္ဌကထာဝယ် “အာဂစ္ဆမာနာနံ”ဟု ရှိရာ၌လည်း “အဂစ္ဆမာနာ”ဟု ပြင်ပါ။

တံ-ထိုသိက္ခမာန်ကို၊ အထဝါ-ကား၊ ယရသာမိကာ-အိမ်ရှင်တို့သည်၊ ယရံ-အိမ်သို့၊ (အာဝိသန္တိ)ဝိယ-ဝင်ကုန်သကဲ့သို့၊ (တထာ)၊ အယမ္ပိ-ဤသိက္ခမာန်သည်လည်း၊ ပုရိသသမာဂမံ-ယောက်ျားတို့နှင့် ပေါင်းဆုံခွင့်ကို၊ အလဘမာနာ-မရသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သောက်-သောက်သို့၊ အာဝိသတိ-ဝင်တတ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ယံ-အကြင် သောက်သို့၊ အာဝိသတိ-၏၊ သော-ထို သောက်သည်၊ အဿာ-ထို သိက္ခမာန်၏၊ အာဝါသော-တည်နေရာသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ သောကာဝါသာ၊ တေနေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ အဿ-ထိုသောကာဝါသာပုဒ်၏၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ သောကာဝါသာ နာမ၊ပေ၊ အာဝိသတိတိ-ဟူ၍၊ ဒွိဓာ-၂ ပါး အပြားအားဖြင့်၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝုတ္ထော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ပဒဘာဇနီ၏အနက်ကား၊-(ယာ-အကြင်သိက္ခမာန်သည်၊) ပရေသံ-သူတစ်ပါး တို့၏၊ ဒုက္ခံ-စိတ်ဆင်းရဲခြင်းကို၊ ဥပ္ပာဒေတိ-ဖြစ်စေတတ်၏၊ (သာ-ထိုသိက္ခမာန် သည်) သောကာဝါသာ နာမ-သောကာဝါသာ မည်၏၊ [ဤအဖွင့်ဖြင့် “ပုရိသာနံ အန္တော သောက် ပဝေသတိတိ သောကာဝါသာ”ဟူသော အနက်ကို ပြ၏၊ ဒုက္ခံ သည် သောက်၏ အဖွင့်တည်း၊] (ယာ-အကြင်သိက္ခမာန်သည်၊) သောက်-သို့၊ အာဝိသတိ-၏၊ (သာ-သည်၊ သောကာဝါသာ နာမ၊) [ဤအဖွင့်ဖြင့် “သွာဿာ အာဝါသော ဟောတိတိ သောကာဝါသာ”ဟူသောအနက်ကို ပြသည်။]

ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော သိက္ခမာန်ကို၊ ဝုဠာပေန္တိယာ-ထမြောက်စေလတ်သော်၊ ဝါ-ထမြောက်စေသော၊ (ဥပ္ပဇ္ဈာယာယ၌စပ်၊) ဝုတ္တ နယေနေဝ-သာလျှင်၊ [ဂိုဏ်းကို ရှာခြင်း အစရှိသော နည်းဖြင့်သာလျှင်-ဟူလို၊] ၊ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဈာယာယ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ အဇာနန္တိယာ-သောကာဝါသာဟု မသိသည် ဖြစ်၍ (ဝုဠာပေန္တိယာ-ထမြောက်စေသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္ပတ္တိကာဒီနံ (ဝုဠာပေန္တိနံ) စ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ သောကာဝါသတာ-သောကာဝါသာ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဇာနနံ-သောကာဝါသာဟု သိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝုဠာပနံ-ထမြောက်စေခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ ဣမာနိ တိဏိ၊ပေ၊ ဂပ္ပိနိဝုဠာပနသဒိသာ နေဝ-ဂပ္ပိနိဝုဠာပနသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဠာန်အစရှိသည်တို့နှင့် တူကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

အထ ဝါ။ ။ဤနည်း၌ “အိမ်ရှင်သည် အိမ်ထဲသို့ ဝင်-ဝင်နေသကဲ့သို့ ချစ်သူနှင့် မတွေ့ ရ၍ မကြာ မကြာ သောကဖြစ်နေသူကို “သောကာဝါသာ”ဟု ဆိုသည်၊ အာဝါသသဒ္ဓါသည် “နေရာအိမ်”ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “သောကော+အာဝါသော ဧတိဿာ ဝါတိ သောကာဝါသာ”ဟု ဝစနတ္ထ ပြုစေလို၍ “သွာဿာ အာဝါသော”ဟု ဖွင့်သည်။

၁၀။ အနနညာတ သိက္ခာပုဒ် ဒသမေ-၌၊ မာတာပိတူဟိတိ-ကား၊ ဝိဇာတမာတရာ စ-
 မွေးဖွားသော အမိရင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဇနကပိတရာ
 စ-ဖြစ်စေတတ်သော အဘရင်းသည်လည်းကောင်း၊ [ဤ
 အဖွင့်ဖြင့် မွေးစားသော မိဘကို တားမြစ်သည်။] သာမိကေနာတိ-ကား၊ ယေန-
 အကြင် လင်ယောက်ျားသည်၊ ပရိဂ္ဂဟိတာ-သိမ်းပိုက်အပ်ပြီ၊ တေန-ထို လင်
 ယောက်ျားသည်လည်းကောင်း၊ အနနညာတန္တိ-ကား၊ ဥပသမ္ပဒတ္ထာယ-မြင့်မြတ်
 သော ရဟန်းမအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ အနနညာတ-ခွင့်မပြုအပ်သော
 သိက္ခမာန်ကို၊ [ဝုဋ္ဌာပေယျ၌စပ်။] ဟိ-မှန်၊ ပဗ္ဗာဇနကာလေစ-
 ရင်ပြုရာအခါ၌လည်း ကောင်း၊ ဥပသမ္ပဒါကာလေစ-
 ရဟန်းပြုရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ ဒွိက္ခတ္ထံ-၂ ကြိမ်၊ ဘိက္ခုနီဟိ-တို့သည်၊
 အာပုစ္ဆိတပွဲ-ပန်ပြောရာ၏၊ ဝါ-ပန်ပြောရမည်၊ ဘိက္ခုနံ ပန-
 ရဟန်းယောက်ျားတို့၏ကား၊ သက္ကိ အာပုစ္ဆိတေပိ-တစ်ကြိမ် ပန်ပြောအပ်သော်
 လည်း၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ [ရှင်ပြုရာအခါတုန်းက ခွင့်ပန်ထားလျှင် ရဟန်းခံရာအခါ၌
 ခွင့်မပန်ဘဲလည်း အပ်၏-ဟူလို၊ သို့သော် “ရှင်ပြုခွင့်သာ ပေးသည်၊ ရဟန်းခံခွင့်
 မပေးပါ”ဟု ဆိုလျှင်ကား ကျေနပ်အောင် ထပ်၍ ခွင့်တောင်းရမည်သာ၊] တသ္မာ၊
 ယာ-အကြင် ဥပဇ္ဈာယ်မသည်၊ ဥပသမ္ပဒါကာလေ-၌၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊
 ဥပသမ္ပဒေတိ-ပဉ္စင်းခံပေး၏၊ တဿာ-၏၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-လျှင်၊ ပါစိတ္တိယံ
 (ဟောတိ)။ [ဂိုဏ်းစသည်ကို ရှာခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ်၊ ကမ္မဝါစာ၏ အဆုံး၌
 ပါစိတ်-ဟူလို။]

(ကုဒ္ဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊အနနညာတဝုဋ္ဌာပနဝတ္ထုသ္မိ-ခွင့်မပြုအပ်သောသိက္ခမာန်
 ကို ထမြောက်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္ထံ၊ အပလောကေတွာ-
 ပန်ပြော၍၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထိုမိဘ လင်ယောက်ျားတို့၏၊
 အတ္ထိဘာဝံ-ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ အဇာနန္တိယာ-မသိသည်ဖြစ်၍၊ (ဝုဋ္ဌာ
 ပေန္တိယာ)၊ ဥမ္ပတ္တိကာဒီနံ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိနံ)စ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အနပလောကနံ-
 မပန်ပြောခြင်းလည်းကောင်း၊ အတ္ထိဘာဝဇာနနံ-ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို သိခြင်း
 လည်းကောင်း၊ ဝုဋ္ဌာပနံ-ထမြောက်စေခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနနညာတ
 သမုဋ္ဌာနံ-အနနညာတသမုဋ္ဌာနံရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ အစိတ္တကံ-ပဏ္ဏတ္တိ
 ဝိဇာနနစိတ် မရှိသော်လည်း သင့်ရောက်ခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ပေ၊ ဣတိ-
 တည်း။ ။ ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

အနနညာတသမုဋ္ဌာနံ ။ ဤသမုဋ္ဌာန်သည် ရှေး၌ မပါခဲ့သေးသော
 သမုဋ္ဌာန်အသစ်တည်း၊ နှုတ်၊ ကိုယ်နှုတ်၊ စိတ်နှုတ်၊ ကိုယ်နှုတ်စိတ် ဟူသော အကြောင်း
 ၄ ပါးကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမသည် အတ္တာနကံ စသည်အတွက် ခဏ္ဍသိမ်၌
 ရောက်ပြီး ဖြစ်နေစဉ် အနနညာတသိက္ခမာန်ကို ခေါ်စေ၍ ရဟန်းပြုပေးလျှင်
 နှုတ်ကြောင့်သာဖြစ်၏၊ ဤသိက္ခာပုဒ် တော်အရ ရဟန်းပြု၍ မပေးကောင်းဟု
 ပဏ္ဏတ္တိဝိဇာနနစိတ်ပါလျှင် နှုတ်စိတ်ကြောင့် ဖြစ်၏၊

၁၁။ ပါရိဝါသိယ ဧကာဒသမေ-၌၊ ပါရိဝါသိယစ္ဆန္ဒဒါနေနာတိ- ကား၊ ပါရိ
သိက္ခာပုဒ် ဝါသိယေန-သုံးအပ်ပြီးသော၊ ဆန္ဒဒါနေန-ဆန္ဒပေးခြင်းဖြင့်၊
[ဝုဋ္ဌာပေယျ၌စပ်] တတ္ထ -

ထိုပါရိဝါသိယစ္ဆန္ဒဒါနေနဟူသော ပါဠိ၌၊ ပါရိဝါသိယံ-ပါရိဝါသိယသည်။
ပရိသပါရိဝါသိယံ-ပရိသပါရိဝါသိယလည်း ကောင်း၊ ရတ္တိပါရိဝါသိယံ-
လည်းကောင်း၊ ဆန္ဒပါရိဝါသိယံ-လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈာ သယပါရိဝါသိယံ-
လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ စတုပ္ပိဓံ-၄ ပါးအပြားရှိ၏၊ တတ္ထ-ထို ၄ ပါးတို့တွင်၊
ပရိသပါရိဝါသိယံ နာမ-ပရိသပါရိဝါသိယ မည်သည်ကို၊ (ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ)၊ ဘိက္ခု-
တို့သည်၊ ကေနစိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကရဏီ ယေန-
ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ သန္တိပတိတာ-စည်းဝေးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊
မေယောဝါ-မိုးသည်သော်လည်း၊ ဥဌဟတိ-တက်လာအံ့၊ ဥဿာရဏာ ဝါ-
လူအများကို တိုးဝှေ့သွားလာစေခြင်းကိုသော်လည်း၊ ဝါ-လူအများကို ရုန်းရုန်း
ဖြစ်စေခြင်းကိုသော်လည်း၊ ကရိယတိ-ပြုအပ်အံ့၊ [သံဃာစည်းဝေးရာအရပ်၌
လူအများ ရုန်းရုန်းဖြစ်နေအောင် တစ်စုံတစ်ယောက်က ပြုအံ့-ဟူလို၊] မနုဿာ
ဝါ-လူတို့သည်သော်လည်း၊ အဇ္ဈောတ္တရန္တာ-လွမ်းမိုးကုန်လျက်၊ အာဂစ္ဆန္တိ-လာကုန်
အံ့၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ မယံ၊ အနောကာသာ-အခွင့်မရှိကုန်၊ [ကံပြု၍ မရကုန်-
ဟူလို၊] အညတြ-အခြားအရပ်သို့၊ ဂစ္ဆာမ-သွားကြစို့၊ ဣတိ-ဤသို့တိုင်ပင်၍၊
ဆန္တံ-ကံပြုလိုသော ဆန္ဒကို၊ အဝိသဇ္ဇိတ္တာဝ-မစွန့်မူ၍သာ၊ ဥဌဟန္တိ-ထသွားကုန်အံ့၊
ဣဒံ-ဤထသွားခြင်းသည်၊ ပရိသပါရိဝါသိယံ နာမ-ပရိသတ်၏သုံးခြင်း မည်၏၊
ဝါ-ပရိသတ်၏ပျက်ပြယ်ခြင်း မည်၏၊ ပရိသပါရိဝါသိယံ-သည်၊ ကိဉ္ဇာပိ(ဟောတိ)-
အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဆန္တဿ-ကံပြုလို
သော ဆန္ဒ၏၊ ဝါ-ကို၊ အဝိသဌတ္တာ-မစွန့်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကမ္မံ-ကံကို၊
ကာတံ-အခြားတစ်နေရာ၌ ပြုခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏။ [ပရိသာယ-
၏+ပါရိဝါသိယံ-သုံးပြီးခြင်း၊ ဝါ-ပျက်ပြယ်ခြင်း၊ ပရိသပါရိဝါသိယံ-ခြင်း။]

ဘိက္ခုနီကျောင်းမှ ထ၍ ခဏ္ဍာသိမ်သွားပြီးမှ ရဟန်းပြုပေးရလျှင် (ပဏ္ဏတ္တိဝိဇာနနစိတ် မပါမူ)
ကိုယ်နှုတ်ကြောင့် ဖြစ်၏၊ ပဏ္ဏတ္တိဝိဇာနနစိတ် ပါလျှင် ကိုယ် နှုတ် စိတ်ကြောင့် ဖြစ်၏-
ဟု မှတ်ပါ။ [ပန်ပြောမှုကို မပြုခြင်းသည် အကိရိယ၊ ရဟန်းခံပေးမှုကို ပြုခြင်းကား
ကိရိယတည်း၊ ထို့ကြောင့် ကိရိယာကိရိယ ဖြစ်သည်။]

ပါရိဝါသိယ။ ။ပရိ ပုဗ္ဗ ဝသဓာတ်၊ ဣ ပစ္စည်းဖြင့် “ပရိဝသိယိတ္တာတိ ပရိဝါသော”ဟု
ဖြစ်ပြီးနောက် သုတ္တံ၌ ဣ ပစ္စည်း ထပ် သက်၍ “ပါရိဝါသိယ”ဟု လည်းကောင်း၊ ယ ကို
က ပြု၍ “ပါရိဝါသိက”ဟုလည်းကောင်း ပါဠိ ၂ မျိုးလုံး သင့်၏၊ ဝိမတိ၌ “ပရိဝုတ္တေန”ဟု
ဖွင့်သောကြောင့် “သုံးအပ်ပြီးသော”ဟု ပေးပါ။ “သုံး” ဆိုသည်မှာလည်း “ပေးလိုက်သော
ဆန္ဒ၏ ကင်းခြင်း-ဆန္ဒပြယ်ခြင်း”တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဝိဂတေ”ဟု ဝိမတိ၌ အဓိပ္ပာယ်တူ
ထပ်ဖွင့်သည်။

ပုန-တစ်ဖန်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဥပေါသထာဒိနိ-ဥပုသ် အစရှိသည်တို့ကို၊ ကရိဿာမ-ပြုကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ရတ္တိ-ညဉ့်အခါ၌၊ သန္နိပတိတွာ-စည်းဝေး၍၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်၊ သန္နိပတိန္တိ-စုဝေးမိကုန်၏၊ တာဝ-လောက်၊ [ရဟန်းအားလုံး စုရုံးပြီးသည့် တိုင်အောင်၊] ဓမ္မ-ကို၊ သုဏိဿာမ-နာကြကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဧက-ရဟန်းတစ်ပါးကို၊ အဇ္ဈေသန္တိ-တရားဟောဖို့ရန် တိုက်တွန်းကြကုန်၏၊ တသ္မိ-ထိုရဟန်းသည်၊ ဓမ္မကထ-ကို၊ ကထေန္တေယေဝ-ဟောနေစဉ်ပင်၊ အရုဏော-သည်၊ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ-တက်အံ့၊ စာတုဒ္ဒသိကံ ဥပေါသထံ-စာတုဒ္ဒသိကဥပုသ်ကို၊ ကရိဿာမ-ကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ နိသိန္နာ-နေကုန်သည်၊ သစေ (ဟောန္တိ၊ ဧဝံသတိ)၊ ပန္နရသောတိ-ပန္နရသောဟူ၍၊ [“အဇ္ဈပေါသထော ပန္နရသော”ဟု ဆို၍-ဟူလို၊] ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ ပန္နရသိကံ-ပန္နရသိကဥပုသ်ကို၊ ကာတုံ နိသိန္နာ သစေ (ဟောန္တိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပါဠိပဒေ-အထွက်တစ်ရက်ဖြစ်သော၊ အနုပေါသထေ-ဥပုသ် မဟုတ်သော နေ၌၊ ဥပေါသထံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ၊ ပန-အနွယ်ကား၊ အညံ-ဥပုသ်မှ အခြားသော၊ သံဃကိစ္စံ-သံဃကိစ္စကို၊ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ ဣဒံ-ဤပါရိဝါသိယသည်၊ ရတ္တိပါရိဝါသိယံ နာမ-ညဉ့်၏သုံးခြင်း မည်၏၊ ဝါ-ညဉ့်၏ကင်းခြင်း မည်၏။ [“ပရိဝသနံ+ပရိဝါသော”ဟု ဘာဝသာနေပြု၊ ပရိဝါသောယေဝ+ပါရိဝါသိယံ၊ ရတ္တိယာ+ပါရိဝါသိယံ ရတ္တိပါရိဝါသိယံ။]

ပုန-တစ်ဖန်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကိစ္ဆိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အဗ္ဘာနာဒိသံဃကမ္မံ-အဗ္ဘာန အစရှိသော သံဃကံကို၊ ကရိဿာမ-ပြုကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ သန္နိသိန္နာ-စုဝေးထိုင်နေကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ တတြ-ထိုစုဝေးနေထိုင်ကုန်သော ရဟန်းတို့တွင်၊ ဧကော-တစ်ပါးသော၊ နက္ခတ္တပါဌကော-နက္ခတ္တကျမ်းကို ရွတ်ဖတ်တတ်သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒတိ-ပြောအံ့၊ (ကိ) အဇ္ဇ-ယနေ၊ နက္ခတ္တံ-သည်၊ ဒါရုဏံ-ကြမ်းတမ်း၏၊ ဣဒံ ကမ္မံ-ဤကံကို၊ မာ ကရောထ-မပြုကြကုန်လင့်၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒတိ-အံ့) တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ တဿ-ထို နက္ခတ္တပါဌကရဟန်း၏၊ ဝစနေန-စကားကြောင့်၊ ဆန္တံ-ကံပြုလိုသော ဆန္ဒကို၊ ဝိသဇ္ဇေတွာ-၍၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ နိသိန္နာ-ထိုင်နေကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်အံ့၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အညော-အခြားရဟန်းသည်၊ အာဂန္တာ-၍၊ နက္ခတ္တံ-ကောင်းသော နက္ခတ်ကို၊ ပတိမာနေန္တံ-မျှော်လင့်နေသော၊ ဗာလံ-လူပြိန်းလူအကို၊ အတ္ထော-အကျိုးစီးပွားသည်၊ ဥပစ္စဂါ (ဥပ+အတိ+ဂါ)-ကပ်၍လွန်သွားပြီ၊ [ဤကား ဇာတ်တော်လာ ဂါထာ ၂ ပါဒတည်း၊] နက္ခတ္တေန-ဖြင့်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ကရောထ-ပြုကုန်အံ့နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-အံ့၊ ဣဒံ-ဤပါရိဝါသိယသည်၊ ဆန္ဒပါရိဝါသိယဉ္စေ-ဆန္ဒ၏သုံးခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈာသယ ပါရိဝါသိယဉ္စေ-အဇ္ဈာသယ၏ သုံးခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ဧတသ္မိ

ပါရိသါသိယေ-ဤပါရိဝါသိယဉ္စ၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ-ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကို၊ အနာဟရိတွာ-မဆောင်မူ၍၊ ကမ္မံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ ဣဒံ-ဤပါရိဝါသိယကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ ပါရိဝါသိယစ္ဆန္ဒဒါနေနာတိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝါ-ဤသုံးအပ်ပြီးသော ဆန္ဒပေးခြင်းဖြင့်၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-ထမြောက်စေသော ရဟန်းမ၏၊ ဝုတ္တနယေနဝ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝါ-ဤသုံးအပ်ပြီးသော ဆန္ဒပေးခြင်းဖြင့်၊ ဝုဋ္ဌာပနဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ဆန္ဒ-ကံပြုလိုသော ဆန္ဒကို၊ အဝိသဇ္ဇေတွာဝ-၍သာ၊ ပရိသာယ-ပရိသတ်သည်၊ အဝုဋ္ဌိတာယ-မထသေးမီ၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိနံ)၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပရိဝါသိယစ္ဆန္ဒဒါနတာ-သုံးအပ်ပြီးသော ဆန္ဒဒါန၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝုဋ္ဌာပနံ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။

ဧကာဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၂။ အနဝဿသိက္ခာပုဒ် ဒွါဒသမေ-၌၊ အနဝဿန္တိ-ကား၊ အနုသံဝစ္ဆရံ-နှစ်စဉ်၊ ဝါ-နှစ်တိုင်း၊ ဧဝံ-ဤသို့ နှစ်တိုင်း၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာပိ-ထမြောက်စေသော ရဟန်းမ၏လည်း၊ ဝုတ္တနယေနဝ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အနဝဿံ-နှစ်စဉ်၊ ဝုဋ္ဌာပနဝတ္ထုသ္မိ ပညတ္တံ၊ ဧကန္တရိကံ-နှစ်ခြား ပြု၍၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ (ဝုဋ္ဌာပနံ-ထမြောက်စေခြင်း လည်းကောင်း)၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ဒွါဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၃။ ဧကဝဿသိက္ခာပုဒ် တေရသမေ-၌၊ ဧကန္တရိကံ-တစ်နှစ်ခြား ပြု၍၊ ဧကံ-တစ်ယောက်ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိနံ)၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ သေသံ-ကြွင်းသောအစီအရင်သည်၊ ဒွါဒသမေန-ဒွါဒသမသိက္ခာပုဒ်နှင့်၊ သဒိသမေဝ-သာ၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ တေရသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဆန္ဒ၊ အဇ္ဈာသယ။ ။ နက္ခတ္တပါဌကရဟန်း၏စကားကြောင့် ကံပြုလိုသော ဆန္ဒကို စွန့်လွှတ် လိုက်သောအခါ မလိုက်ပါနိုင်သောရဟန်းမ၏ ပေးလိုက်သော ဆန္ဒလည်း ပျက်ပြယ်တော့၏။ ဤသို့ ပျက်ပယ်ခြင်းကို “ဆန္ဒပါရိဝါသိယ”ဟု ဆို၏။ ထိုအချိန်မှာ ကံမပြုလိုသော အဇ္ဈာသယ (အလိုဆန္ဒ) ဖြစ်နေကြ၏။ ထိုအချိန်၌ “ကောင်းကင်က နက္ခတ်တွေဟာ ဘာတတ်နိုင်မှလဲ”ဟု နက္ခတ်ကို ဂရုမစိုက်သော ရဟန်းတစ်ပါး ရောက်လာ၍ နက္ခတ်ကောင်းကို မျှော်လင့်နေခြင်း၏ အပြစ်ကို ပြသောအခါ ကံပြုလိုသော အဇ္ဈာသယ ဖြစ်ကြပြန်၏။ ထိုအခါ “အဇ္ဈာသယပါရိ ဝါသိယ-ကံမပြုလိုတော့ဟု ပဌမဖြစ်ခဲ့သော အဇ္ဈာသယသည် ပျက်ပြယ်လေတော့၏”ဟုကြံပါ။

အဋ္ဌမော-သော၊ ကုမာရိဘူတဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ ဆတ္တုပါဟန ခတ္တဝဂ္ဂဿ ပဌမေ၊ ဆတ္တုပါဟနန္တိ-ကား၊ ပဒဘာဇနေ-
 ဌ၊ သိက္ခာပုဒ် ဝုတ္တလက္ခဏံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊
 ဆတ္တုဗ္ဗ-ထီးကိုလည်းကောင်း၊ ဥပါဟနာယောစ-ဖိနပ်တို့ကို
 လည်းကောင်း၊ ဓာရေယျာတိ-ကား၊ ပရိဘောဂဝသေန-သုံးဆောင်ခြင်း၏အစွမ်း
 ဖြင့်၊ မဂ္ဂဂမနေ-ခရီးသွားရာအခါ၌၊ ဧကပ္ပယောဂေနေဝ-တစ်ကြိမ်တည်းသော
 ပယောဂဖြင့်သာလျှင်၊ ဒီဝသမ္ပိ-တစ်နေ့ပတ်လုံးလည်း၊ ဓာရေန္တိယာ-ဆောင်သော
 ရဟန်းမ၏၊ ဧကာ-သော၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ တာဒိသံ-သော၊ ဌာနံ-
 ထီးရပ်လောက်ရာ၊ ဖိနပ်ချွတ်လောက်ရာအရပ်သို့၊ ပတ္တာ-ရောက်၍၊ ဆတ္တုဗ္ဗိ-
 ထီးကိုလည်း၊ အပနာမေတ္တာ-ဖယ်၍၊ ဝါ-ရပ်၍၊ ဥပါဟနာပိ-ဖိနပ်တို့ကိုလည်း၊
 ဩဗုဋ္ဌိတွာ-ချွတ်၍၊ ပုနပ္ပုနံ-ထပ်ကာ ထပ်ကာ၊ သစေ ဓာရေတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊
 ပယောဂဂဏနာယ၊ ပါစိတ္တိယံ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ပေ၊ ဆတ္တုပါဟနဓာရဏဝတ္ထုသို့-ထီး၊ ဖိနပ်တို့ကို ဆောင်ခြင်း
 ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ အင်္ဂါလာနာတိ-ဟူသော၊ အယံ-ဤပညတ်
 သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ ဆတ္တုဿေဝ ဝါ-ထီးကိုသာလျှင်သော်လည်း
 ကောင်း၊ ဥပါဟနာနံယေဝဝါ-ဖိနပ်တို့ကိုသာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ဓာရဏေ-
 ဆောင်ခြင်း၌၊ ဒုက္ကဋ်၊ (ရွံ့ညွန်ရှိသော အရပ်၌ ဖိနပ်မစီးဘဲ ထီးကိုသာ ဆောင်းလျှင်
 လည်းကောင်း၊ ချုံပိတ်ပေါင်းရှိသောအရပ်ဝယ် ထီးမဆောင်းဘဲ၊ ဖိနပ်တို့ကိုသာ
 စီးလျှင်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်၊) အင်္ဂါလာနာယ-ဂိလာနာမဟုတ်သော ရဟန်းမ၌၊
 တိကပါစိတ္တိယံ၊ ဂိလာနာယ-ဂိလာနာရဟန်းမ၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ်၊ (အင်္ဂါလာနသညာ၊
 ဝေမတိကာ ဒုက္ကဋ်၊ ချက်-ဟူလို၊) ပန-ကား၊ (ဂိလာနာယ-ဂိလာနာဖြစ်၍၊)
 ဂိလာနသညာယ-ဂိလာနဟု အမှတ်ရှိလျက်၊ (ဓာရေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊)
 အာရာမေ-၌လည်းကောင်း၊ အာရာမူပစာရေ-၌လည်းကောင်း၊ ဓာရေန္တိယာ-၏
 လည်းကောင်း၊ အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (ဓာရေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥဗ္ဗတ္တိ
 ကာဒီနံ (ဓာရေန္တိနံ) စ၊ အနာပတ္တိ၊ ဥဘိန္ဒ-ထီး၊ ဖိနပ် ၂ မျိုးလုံးတို့ကို၊ ဓာရဏံ-
 ဆောင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-လည်းကောင်း၊ ပေ ၊
 ဣတိ-တည်း။ ။ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တိ)။

ဝုတ္တလက္ခဏံ ဆတ္တု။ ။ဆတ္တု နာမ တိဏီ ဆတ္တာနံ၊ သေတစ္ဆတ္တံ-ထီးဖြူ ကိလုစ္ဆတ္တံ-
 နှီးကို ရက်အပ်သော ဖျာထီး၊ ပဏ္ဏတ္တတ္တံ-သစ်ရွက်ထီး၊ မဏ္ဏလဗဒ္ဓံ-အပေါ်၌ ဖွဲ့အပ်သော
 အဝိုင်း ရှိသော၊ သလာကဗဒ္ဓံ-ဖွဲ့အပ်သော ဝါးခြမ်းစိတ်ရှိသော၊ ဣတိ ဧဝံ ပဒဘာဇနေ
 (ဤသိက္ခာပုဒ် ၏ ပဒဘာဇနီ၌) ဝုတ္တလက္ခဏံ ဆတ္တု။

တာဒိသံ ဌာနံ။ ။ [ဝုတ္တကဒ္ဒမာဒိကံ ဌာနံ ပတ္တာ၊] လမ်း၏အပေါ်၌ ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်းတို့
 ရှိသောအခါ ထီးကို ရပ်ရ၏၊ ရေ ရွံ့ညွန် စသည်တို့ ရှိသောအခါ ဖိနပ်ကို ချွတ်ရ၏၊
 ထို့ကြောင့် “ဝစ္ဆ၊ ပေ၊ ဌာနံ”ဟု ဆိုသည်။

၂။ ယာနသိက္ခာပုဒ် ဒုတိယေ-၌၊ ယာနေနာတိ-ကား၊ ဝယှာဒိနာ-လှည်း
 ပေါင်းချုပ် အစရှိသောယာဉ်ဖြင့်၊ (ယာယေယျဉ္စစပ်)
 ဧတ္တာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ဩရောဟိတွာ-သက်ဆင်းပြီး၍၊ ပုနပျန်-ကား၊
 အဘိရူဟန္တိယာ-တက်စီးသောရဟန်းမ၏၊ ပယောဂဂဏနာယ-အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ၊
 အနာပတ္တိယံ-အနာပတ်၌၊ အာရာမေ အာရာမူပစာရေတိ-ဟူသော ခွင့်ပြုချက်
 သည်၊ နတ္ထိ၊ သေသံ-ကို၊ ပဌမေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။
 ဒုတိယသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ)။

၃။ သဃံာဏိသိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ သဃံာဏိန္ဒိ-ကား၊ ယံကိဉ္စိ-
 သော၊ ကဋ္ဌ။ ပဝံ-ခါးသို့၊ ကပံရောက်သော
 တန်ဆာကို၊ ဝါ-ခါးကြိုး တန်ဆာကို၊ ဓာရေယျာတိ-ကား၊ ကဋ္ဌိယံ-ခါး၌၊
 ပဋိမုဉ္ဇေယျ-စွပ်အံ့၊ ဧတ္တာပိ-ဤ သိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ဩမုဉ္ဇိတွာ-ချွတ်၍၊
 ဓာရေန္တိယာ-ဆောင်သောရဟန်းမ၏၊ ပယောဂဂဏနာယ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ
 သိက္ခာပဒ်)၊ ပေ၊ သဃံာဏိ-ခါးကြိုးတန်ဆာကို၊ ဓာရဏဝတ္ထုသ္မိ-
 ဆောင်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ အာဗာဓပ္ပစ္စယာ-အနာဟူသော
 အကြောင်းကြောင့်၊ ကဋ္ဌိသုတ္တံ-ခါးစည်းချည်ကို၊ ဓာရေန္တိယာ-၏ လည်းကောင်း၊
 ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ (ဓာရေန္တိနံ) စ၊ အနာပတ္တိ၊ သေသံ-ကို၊ ဝုတ္တနယေ နေဝ-သာလျှင်၊
 (ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်)၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ပေ၊ ဣတိ-
 တည်း။ ။တတိယသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ)။

၄။ ဣတ္ထာလင်္ကာရ သိက္ခာပုဒ် စတုတ္ထေ-၌၊ ဣတ္ထာလင်္ကာရန္တိ-ကား၊ သိသုပဂါဒီသု-
 ဦးခေါင်းသို့ ကပံရောက်ကုန်သော တန်ဆာအစရှိသည်
 တို့တွင်၊ အညတရံ-အမျိုးအမည်အားဖြင့် မမှတ်သား
 အပ်သော၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ပိဋန္တနံ-တန်ဆာကို၊ (ဓာရေယျဉ္စ
 စပ်)၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ တဿ တဿ-ထိုထိုတန်ဆာ၏၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊
 ဝတ္ထုဂဏနာယ-ဝတ္ထုအရေအတွက်အားဖြင့်၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ (ဣဒံ
 သိက္ခာပဒ်)၊ ပေ၊ ဣတ္ထာလင်္ကာရံ-မိန်းမတို့၏ တန်ဆာကို၊ ဓာရဏဝတ္ထုသ္မိ ပညတ္တံ၊
 အာဗာဓပ္ပစ္စယာ-ကြောင့်၊ ကိဉ္စိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော တန်ဆာကို၊
 ဓာရေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ (ဓာရေန္တိနံ) စ၊ အနာပတ္တိ၊ သေသံ-
 ကြွင်းသောအစီအရင်သည်၊ ဝုတ္တသဒိသမေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
 စတုတ္ထသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ)။

၅။ ဂန္ဓဝဏ္ဏသိက္ခာပုဒ် ပဉ္စမေ-၌၊ ဂန္ဓဝဏ္ဏကေနာတိ-ကား၊ ယေန ကေနစိ-
 သော၊ [ယေန ကေနစိဟု ဆိုထားသောကြောင့်
 အပျစ်၊ အကျဲ၊ အမှုန့်၊ အရည်အားလုံးကိုယူ၊] ဂန္ဓေန စ-နံသာဖြင့်လည်းကောင်း၊
 ဝဏ္ဏကေန စ-အဆင်းကို ပြုတတ်သော အလှရည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊
 (နှာယေယျဉ္စ စပ်)၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဂန္ဓာဒိယောဇနတော-ဂန္ဓအစရှိသည်ကို
 ရောစပ်ရာအခါမှ၊

ပဌာယ-၍၊ ပုဗ္ဗပုယောဂေ-ရှေးပယောဂ၌၊ [ရေချိုးခြင်းကိစ္စ မဆုံးမိ ရှေးပယောဂ၌- ဟူလို၊] ဒုက္ကဋ်၊ နှာနပရိယောသာနေ-ရေချိုးခြင်း၏အဆုံး၌၊ ပါမိတ္တိယံ၊ အာဗာဓ ပုစ္စယာ-ကြောင့်၊ (ဂန္ထဝဏ္ဏကေန-ဖြင့်၊ နှာယန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာ ဒီနံ-န်၍၊ (ဂန္ထဝဏ္ဏကေန-ဖြင့်၊ နှာယန္တိနံ)-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၆။ ဝါသိတကသိက္ခာပုဒ် ဆဌေ-၌၊ ဝါသိတကေနာတိ -ကား၊ ဂန္ထဝါသိတကေန- နံ. သာ ဖြစ်. ထု အ ပ် သော ၊ ဝိညာကေနာတိ-ကား၊ တိလ ပိဌေန-နမ်းမှုန့်ညက်ဖြင့်၊ [နမ်းကို ကြိတ်ချေထားသော အမှုန့်ဖြင့်၊] (နှာယေယျ၌ စပ်) ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ဆဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၇။ ဘိက္ခုနီဥမ္မဒ္ဒါပန သတ္တမေ-၌၊ ဥမ္မဒ္ဒါပေယျာတိ- ကား၊ ဥဗ္ဗဋ္ဌာပေယျ-ပွတ်တိုက်စေအံ့၊ [ဥ+ဝဋ္ဌာပေယျ=အထက်၌ လည်စေအံ့၊ - သဒ္ဒတ္ထ၊ ဝါ- ပွတ်တိုက်စေအံ့၊ - အဓိပ္ပာယ်တ္ထ၊] ပရိမဒ္ဒါပေယျာတိ-ကား၊ သမ္မာဟာပေယျ-နှိပ်နယ်စေအံ့၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဟတ္ထံ-လက်ကို၊ အမုဉ္ဇိတွာ-မလွှတ်မှု၍၊ ဥဗ္ဗဋ္ဌနေ-ပွတ်တိုက်ခြင်း၌၊ ဧကာဝ-တစ်ချက်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ မောစေတွာ မောစေတွာ-လွှတ်စေ၍ လွှတ်စေ၍၊ ဥဗ္ဗဋ္ဌနေ-၌၊ ပယောဂဂဏနာယ အာပတ္တိယော (ဟောန္တိ)၊ သမ္မာဟနေပိ-နှိပ်နယ်စေခြင်း၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဘိက္ခုနီယာ-ကို၊ ဥမ္မဒ္ဒါပနပရိမဒ္ဒါပနဝတ္ထုသ္မိ-ပွတ်တိုက်စေခြင်း၊ နှိပ်နယ်စေခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္ထံ၊ ဂိလာနာယ-၍၊ (ပရိမဒ္ဒါပေန္တိယာ-နှိပ်နယ်စေသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (ပရိမဒ္ဒါပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ-ကုန်၍၊ (ဥမ္မဒ္ဒါပေန္တိနံ-ပွတ်တိုက်စေကုန်သော ရဟန်းမတို့၏လည်းကောင်း၊ ပရိမဒ္ဒါပေန္တိနံ) စ-နှိပ်နယ်စေကုန်သော ရဟန်းမတို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ဣဒေ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ မဂ္ဂဂမနပရိဿမောပိ-ခရီးသွားခြင်းကြောင့် ပင်ပန်းညောင်းညာခြင်းသည်လည်း၊ ဂေလညံ-ဂေလညတည်း၊ စောရဗာယာဒိဟိ-ခိုးသူဘေး အစရှိသည်တို့ကြောင့်၊ သရီရကမ္ပနာဒယောပိ-ကိုယ်တုန်လှုပ်ခြင်း အစရှိသည်တို့သည်လည်း၊ အာပဒါ-အာပဒါတို့တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

မဂ္ဂပရိဿမောပိ။ ။“ဂိလာနာယာတိ အန္တမသော မဂ္ဂဂမနပရိဿမေနာပိ အာဟာမိကာယ၊ အာပဒါသုတိ စောရဗာယာဒိနာ သရီရကမ္ပနာဒိသု”ဟူသော ဋီကာစကားနှင့် “ဣဒေ မဂ္ဂဂမနပရိဿမောပိ၊ ပေ၊ အာပဒါ” ဟူသော စကားသည် အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် ထပ်တူကျလျက် ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာဆရာတို့လက်ထက်က “ဣဒေ၊ ပေ၊ အာပဒါ”ဟူသော ဝါကျ ရှိဟန် မတူ။

၈-၉-၁၀။ ဥမ္မဒ္ဒါပနာဒိ အဋ္ဌမနဝမဒသမေသုပိ - တို့၌လည်း၊
သိက္ခမာနာယ၊ သိက္ခာပုဒ်
သာမဏေရိယာ၊ ဂိဟိနိယာတိ ဧတ္တကမေဝ-ဟူသော
ဤစကားသည်သာ၊ နာနံ-ထူး၏၊ သေသံ-ကြွင်းသော
ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ သတ္တမသဒိသမေဝ-သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
ဒသမသိက္ခာပဒ် (သမတ္တံ)။

၁၁။ အနာပုစ္ဆာ ဧကောဒသမေ-၌၊ ဘိက္ခုဿ ပုရတောတိ (ပဒဿ)-ဟူသော
သိက္ခာပုဒ် ပုဒ်၏၊ အဘိဓမ္မာမေဝါတိ အတ္ထော-ရှေးရှု၍ဟူသော အနက်ကို
သာ၊ န (ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်)၊ ပန-အန္တယကား၊ ဣဒံ-ဤ
ဘိက္ခုဿ ပုရတောဟူသော စကားကို၊ ဥပစာရံ-၁၂ တောင်ဥပစာကို၊ သန္ဓာယ-
ရည်ရွယ်၍၊ ကထိတံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
ဘိက္ခုဿ-၏၊ ဥပစာရေ-၌၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဆမာယပိ-မြေ၌သော်မှလည်း၊
(နိသီဒန္တိယာ၌စပ်)၊ အယျ-အရှင်ဘုရား၊ နိသီဒါမိ-ထိုင်ပါရစေ၊ ဣတိ-သို့၊ အနာ
ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ နိသီဒန္တိယာ-ထိုင်သောရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒ်)၊ ပေ၊
အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ နိသီဒနဝတ္ထုသို့-ထိုင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
ပညတ္တံ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ အာပုစ္ဆိတေ-ပန်ပြောအပ်ပြီးသော
ရဟန်း၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ်၊ တသ္မိ-ထိုပန်ပြောအပ်ပြီးသောရဟန်း၌၊ အာပုစ္ဆိတသညာယ-
ပန်ပြောအပ်ပြီးဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (နိသီဒန္တိယာ-၏လည်းကောင်း)၊ ဂိလာနာ
ယ-ဖြစ်၍၊ (အနာပုစ္ဆာ-ဘဲ၊ နိသီဒန္တိယာ-၏လည်းကောင်း)၊ အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊
(အနာပုစ္ဆာ-ဘဲ၊ နိသီဒန္တိယာ-၏လည်းကောင်း)၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-နံ၍၊ (အနာပုစ္ဆာ-
ဘဲ၊ နိသီဒန္တိနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ဘိက္ခုဿ-ကို၊ အနာပုစ္ဆာ-
မပန်ပြောခြင်းလည်းကောင်း၊ ဥပစာရေ-၁၂ တောင် ဥပစာအတွင်း၌၊ နိသဇ္ဇာ-
ထိုင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ဧကောဒသမသိက္ခာပဒ် (သမတ္တံ)။

၁၂။ ပဉ္စပုစ္ဆကသိက္ခာပုဒ် ဒွါဒသမေ-၌၊ အနောကာသကတန္တိ-ကား၊
အသုကသ္မိ နာမ ဌာနေ-ထိုမည်သော ပါဠိရပ်၌၊
ပုစ္ဆာမိ-မေးလို ပါ၏၊ ဝါ-မေးပါရစေ၊ ဣတိ စဝံ-သို့၊ အကတဩကာသံ-
မပြုအပ်သော မေးခွင့် ရှိသော၊ (ဘိက္ခု ပဉ္စ ပုစ္ဆေယျ၌ စပ်)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
သုတ္တန္တေ-သုတ္တန်၌၊ ဩကာသံ-မေးခွင့်ကို၊ ကာရာပေတွာ-ပြုစေ၍၊ (တစ်နည်း)၊
ဩကာသံ ကာရာပေတွာ-မေးခွင့် တောင်းပြီး၍၊ ဝိနယံ ဝါ-
ဝိနည်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မဝါ-ကိုသော် လည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆန္တိယာ-
မေးသော ရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ၊ သေသေသုပိ-ကြွင်းသော ဝိနယေ ဩကာသံ
ကာရာပေတွာ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း၊ ပန-
ကဲ့ရဲ့ဖွယ်ရာ ဂရဟာကား၊ သဗ္ဗသော-အားဖြင့်၊ အကာရိတေ-
ခွင့်မပြုစေအပ်သော်၊ (ခွင့်မတောင်းအပ်သော်)၊ ဝတ္ထုဗ္ဗမေဝ-ပါစိတ် အာပတ်ဟု
ဆိုဖွယ်သည်ပင်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒ်)၊ ပေ၊ အနောကာသကတံ-

ပြုအပ်သော မေးခွင့်မရှိသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုစ္ဆနဝတ္ထသို့-မေးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုပါငြိ၍၊ ဩကာသံ-ကို၊ ကာရာ ပေတွာ-၍၊ ပုစ္ဆန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ အနောဒိဿ-မည်သည့် ပါငြိရပ်၌ မေးလို ပါ၏ဟု မညွှန်ပြမှု၍၊ (မသတ်မှတ်မှု၍)၊ ဩကာသံ-ကို၊ ကာရာပေတွာ-၍၊ [အနောဒိဿာတိ အမုကသိ နာမ ဌာနေ ပုစ္ဆာမိတိ ဧဝံ အနိယမေတွာ ကေဝလံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ အတ္ထိ၊ ပုစ္ဆာမိ အယျာတိ ဧဝံ ဝတွာ-မည်သည့် ပါငြိရပ်၌ မေးလိုပါ၏ဟု မသတ်မှတ်မှု၍ “မေးစရာရှိသည်၊ မေးလိုပါ၏အရှင်ဘုရား”ဟု သာမညအားဖြင့် လျှောက်၍၊] ယတ္ထ ကတ္ထစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ပါငြိရပ်၌၊ ပုစ္ဆန္တိယာ- ၏လည်းကောင်း၊ ဥဗ္ဗတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ပုစ္ဆန္တိနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ဘိက္ခုဿ-ကို၊ ဩကာသံ-မေးခွင့်ကို၊ န ကာရာပနံ-မပြုစေခြင်းလည်း ကောင်း၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုစ္ဆနံ-မေးခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။

ဒွါဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၁၃။ အသံကစွဲက တေရသမေ-၌၊ အသံကစွဲကာတိ-ကား၊ အက္ခေကဉ္စနာဘိ
သိက္ခာပုဒ် မဏ္ဍလသဒ္ဓါတဿ-ညှပ်ရိုး ၂ ဖက်၏အောက်၊ ချက်ဝန်း၏
အထက်ဟုဆိုအပ်သော၊ သရီရဿ-ကိုယ်ကို၊ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထံ-
ဖုံးလွှမ်းခြင်းအကျိုးငှာ၊ အနုညာတသံကစွဲကဝိရဟတိတာ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီး
သော ရင်စည်းတဘက်မှ ကင်းသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂါမံ ပဝိသေယျာတိ ဧတ္ထ-၌၊
(ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ-၏၊
ပရိက္ခေပံ-ကိုလည်းကောင်း၊ အပရိက္ခတ္တဿ-သော၊ (ဂါမဿ-၏) ဥပစာရံ-ကို
လည်းကောင်း၊ အတိက္ကမန္တိယာ-လွန်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ပရိက္ခေကိုလွန်သည်-
ဟူလို၊) ဩက္ကမန္တိယာ ဝါ-သက်ရောက်သည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ (ဥပစာသို့
သက်ရောက်သည်-ဟူလို၊) (ဘိက္ခုနိယာ-၏) ပဌမပါဒေ-၌၊ ဒုက္ကဋ်၊ ဒုတိယပါဒေ
ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အသံကစွဲကာယ-ရင်စည်းတစ်ဖက် မပါဘဲ၊ ဂါမံ၊
ပဝိသနဝတ္ထုသ္မိ-ဝင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပန-ကား၊ ယဿာ-
အကြင်ရဟန်းမ၏၊ သံကစွဲကစီဝရံ-ရင်စည်းသင်္ကန်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ အတ္ထိန္ဒဝါ-ဓားပြ
စသူတို့ လုယူအပ်ပြီးသည်သော်လည်းကောင်း၊ နဌဝါ-ပျောက်ပြီးသည်သော်လည်း
ကောင်း၊ (ဟောတိ-၏)၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဝိလာနာယ-၍၊
(အသံကစွဲကာယ-ဘဲ၊ ပဝိသန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ (အသံကစွဲ
ကာနံ ပဝိသန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ အသံကစွဲကတော-ရင်စည်း
တဘက် မပါသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒါတိက္ကမော-လည်းကောင်း၊
ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။တေရသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

နဝမော-သော၊ ဆတ္ထဝဂ္ဂေါ-တည်း။

မုသာဝါဒါဒိ သိက္ခာပုဒ် က္ကတော-ဤဆတ္တဝဂ်မှ၊ ပရေသု-နောက်ဖြစ်ကုန်သော၊ မုသာဝါဒဝဂ္ဂါဒိသု-အစရှိကုန်သော၊ သတ္တသု-ကုန်သော၊ ဝဂ္ဂေသု-တို့၌၊ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယံ-၌၊ ဝုတ္တနယေနဝ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ က္ကတိ-အပြီးတည်း။ ။
 သောဠသမဝဂ္ဂေါ-၁၆ ခုမြောက်ဝဂ်သည်၊ (သမတ္ထော-ပြီးပြီ။)

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ၊ပေ၊ ဓမ္မာတိ-ကား၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ပညတ္တာ-ကုန်သော၊ သာဓာရဏာ-ဘိက္ခုနီတို့နှင့် ဆက်ဆံကုန်သော၊ သတ္တတိ-၇၀ သော၊ (ဓမ္မာ-အာပတ်တို့လည်းကောင်း၊) အသာဓာရဏာ-ဘိက္ခုတို့နှင့် မဆက်ဆံကုန်သော၊ ဆန္နုတိ-၉၆ ပါးသော၊ (ဓမ္မာ-တို့လည်းကောင်း၊) က္ကတိ ဧဝံ-သို့၊ ဆသဋ္ဌိသတာ-၁၆၆ ပါး အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ (ဓမ္မာ-အာပတ်တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ-သရုပ်အားဖြင့် ရွတ်ပြအပ်ပါကုန်ပြီ၊) သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ၊ က္ကတိ-အပြီးတည်း။

ကင်္ခါဝိတရဏိယာ-မည်သော၊ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ-၌၊ ဘိက္ခုနီပါတိမောက္ခေ-၌၊ သုဒ္ဓပါစိတ္တိယဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

တတြ-ထိုသုဒ္ဓပါစိတ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ သင်္ခေပတော-အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်၊ အသာဓာရဏသိက္ခာပဒေသု-အသာဓာရဏသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သမုဋ္ဌာန ဝိနိစ္ဆယော-သမုဋ္ဌာန်အဆုံးအဖြတ်တည်း၊ ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇာ-ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇာသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ စိတ္တာဝါရသိက္ခာပဒ်-စိတ္တာဝါရသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ သဃာဏီ-သဃာဏီသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ကုတ္တာလင်္ကာရော-ကုတ္တာလင်္ကာရသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဂန္ဓဝဏ္ဏကော-ဂန္ဓဝဏ္ဏကသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဝါသိတပိညာကော-ဝါသိတပိညာကသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီအာဒိဟိ-ဘိက္ခုနီအစရှိသူတို့ကို၊ ဝါ-ဘိက္ခုနီ၊ သိက္ခမာန်၊ သာမဏေမ၊ လူဝတ်ကြောင်မတို့ကို၊ ဥမ္မဒ္ဓါပနပရိမဒ္ဓါပနာ-ချေးပွတ်စေခြင်း၊ ဆုပ်နယ်စေခြင်းဟူသော သိက္ခာပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ က္ကတိ-ဤသို့၊ ဒသ-န်သော၊ က္ကမာနိ သိက္ခာပဒါနိ-တို့သည်၊ အစိတ္တကာနိ-အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်တို့တည်း၊ လောကဝဇ္ဇာနိ-လောက၌ အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့တည်း။

အစိတ္တကာနိ။ ။ဝတ္ထုကို သိသော စိတ်၊ မပြု မလုပ်ရဟု ပညတ်တော်ကို သိသောစိတ်ဟု စိတ် ၂ မျိုး ရှိ၏၊ ထိုတွင် ကခြင်း (က-နေတာ)ဟု ဝတ္ထုကို သိသောစိတ် မရှိသော်လည်း သင့်ရောက်အပ်သောကြောင့် ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇာသိက္ခာပုဒ်သည် အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်တည်း၊ နောက် သိက္ခာပုဒ်များ၌လည်း နည်းတူ။ [နစ္စန္ဒိအာဒိနာ အဇာနိတွာ ဒဿနာဒိ ကရောန္တိယာ အာပတ္တိ သမ္ဘဝတော ဝတ္ထုအဇာနနစိတ္တေန အစိတ္တကာနိ၊] “နတ္ထိ စိတ္တံ (ဝတ္ထုကို သိသောစိတ်သည်) ယဿာတိ အစိတ္တကံ”ဟု ပြ။

အကုသလစိတ္တာနိ-အကုသိုလ်စိတ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့တည်း။ ပန-ဆက်၊ အယံ-
 ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဧတ္ထ-ဤအစိတ္တက အစရှိသည်တို့၌၊ အဓိပ္ပာယော-
 အဋ္ဌကထာဆရာတို့၏ အလိုတည်း၊ စိတ္တေန-ဝတ္ထုကို သိသော စိတ်နှင့်၊ ဝိနာပိ-
 ကင်း၍လည်း၊ (ပိဖြင့် “မကင်းဘဲလည်း”ဟု ဆည်း၊) အာပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ-သင့်ရောက်
 ထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အစိတ္တ ကာနိ-အစိတ္တကတို့တည်း၊ ပန-ကား၊
 စိတ္တေန-ဝတ္ထုကို သိသော စိတ်သည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ အကုသလေနော-
 အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်သာ၊ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ-ကြောင့်၊ လောကဝဇ္ဇာနိစေတ-တို့သည်
 လည်းကောင်း၊ အကုသလစိတ္တာနိစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ
 (အယံ)-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ (အဓိပ္ပာယော-တည်း၊) အဝသေသာနိ-ကြွင်းသော
 သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ သစိတ္တကာနိ (ဧဝ)-သစိတ္တကတို့ချည်းသာတည်း၊ ပဏ္ဏတ္ထိဝဇ္ဇာ
 နေဝ-ပဏ္ဏတ္ထိဝဇ္ဇာတို့ချည်းသာတည်း၊ စောရိဝုဋ္ဌာပနံ-စောရိဝုဋ္ဌာပနသိက္ခာပုဒ်
 လည်းကောင်း၊ ဂါမန္တရံ-ဂါမန္တရသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ အာရာမသိက္ခာပုဒ်-
 အာရာမသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဂဗ္ဘိနိဝဂ္ဂေ-၌၊ အာဒိတော-အစမှ၊ ပဌာယ-
 စ၍၊ သတ္တ-၇ ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ ကုမာရိဘူတဝဂ္ဂေ-၌၊
 အာဒိတော-မှ၊ ပဌာယ-၍၊ ပဉ္စ-၅ ပါးသောသိက္ခာပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊
 ပုရိသာဒိသံသဋ္ဌ-ပုရိသာဒိသံသဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ပါရိဝါသိယစ္ဆန္ဒဒါနံ-
 ပါရိဝါသိယစ္ဆန္ဒဒါန သိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ အနဝသံ ဝုဋ္ဌာပနံ-အနဝသံ
 ဝုဋ္ဌာပနသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဧကန္တရိကဝုဋ္ဌာပနံ -
 ဧကန္တရိကဝုဋ္ဌာပနသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧကေနဝိသတိ-တစ်ခုယုတ်
 နှစ်ဆယ်သော၊ ဣမာနိ သိက္ခာ ပဒါနိ-တို့သည်၊ အစိတ္တကာနိ-တို့တည်း၊
 ပဏ္ဏတ္ထိဝဇ္ဇာနိ-တို့တည်း၊ အဝသေသာနိ-တို့သည်၊ သစိတ္တကာနိ (ဧဝ)-
 တို့ချည်းသာတည်း၊ လောကဝဇ္ဇာနေဝ-တို့ချည်းသာတည်း၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။
 [ဤစကားအရ-အစိတ္တကလောကဝဇ္ဇာတစ်မျိုး၊ သစိတ္တက ပဏ္ဏတ္ထိဝဇ္ဇာ၊
 အစိတ္တကပဏ္ဏတ္ထိဝဇ္ဇာ၊ သစိတ္တကလောကဝဇ္ဇာ-ဟု သိက္ခာပုဒ် ၄ မျိုး ကွဲပြားကြောင်း
 သိပါ။]

၁။ သပ္ပိဝိညာပန သိက္ခာပုဒ် ပါဠိဒေသနီယေသု-ပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ပဌမေ-
 ၌၊ သပ္ပိန္နိ-ကား၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ [ဘိက္ခုပါတိမောက် ဘေသဇ္ဇ
 သိက္ခာပုဒ် အဖွင့်၌-ဟူလို၊] ဝုတ္တဝိနိစ္ဆယံ-ဆိုအပ်ပြီးသော
 အဆုံးအဖြတ် ရှိသော၊ ပါဠိအာဂတံ-ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်လာသော၊ ဂေါသပ္ပိ
 အာဒိမေဝ-နွားမမှ ဖြစ်သော ထောပတ် အစရှိသည်ကိုပင်၊ [အာဒိဖြင့် “အဇိကာ
 သပ္ပိ” အစရှိသော အပ်သော အသားရှိသော သတ္တဝါမတို့မှ ဖြစ်သော ထောပတ်
 ကို-ယူပါ၊] ဝိညာပေတွာ ဘုဉ္ဇေယျာတိ ဧတ္ထ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော)၊
 ဝိညာတိ ယ ဘ - ဧတ ဘ င် : ဖြ င် : ဧ ကြ ဘ င် . ၊ ပ ဋိ လ ဒံ -
 ရအပ်ပြီးသောထောပတ်ကို၊ ဘုဉ္ဇိဿာမိ-စားအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြ၍၊ ဂဟဏေ-
 ခံယူခြင်း၌၊ ဒုက္ကဋံ (ဟောတိ)၊ ဂဟိတဿ-

ခံယူအပ်ပြီးသော ထောပတ်ကို၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-စာမျိုတိုင်း စာမျိုတိုင်း၌၊ ပါဠိဒေသနီယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ ပေ၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အဂိလာနာယာတိ-အဂိလာနာယဟူသော၊ အယံ-ဤပညတ်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပညတ္တိ-အနုပညတ်တည်း၊ တိကပါဠိဒေသနီယံ-တည်း၊ ဂိလာနာယ-မကျန်းမာသော ရဟန်းမ၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ်-တည်း၊ ပန-ကား၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ ဂိလာနာ-မကျန်းမာသည်၊ ဂိလာန သညာ-မကျန်းမာဟု အမှတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇတိ-၏၊) ဂိလာနကာလေဝါ-မကျန်းမာရာအခါ၌မူလည်း၊ ဝိညာပေတွာ-တောင်းပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ [ရောဂါပျောက်မှ၊] အဂိလာနာ-ဂိလာနမဟုတ်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇတိ-၏၊ ဂိလာနာယဝါ-မကျန်းမာသော ရဟန်းမ၏လည်း၊ သေသကံ-အကြွင်းအကျန် ဖြစ်သော ထောပတ်ကို၊ (ဘုဉ္ဇတိ၊) ဉာတကပ္ပဝါရိတဌာနတောဝါ-ဆွေမျိုးတော်သူ၊ ဖိတ်မန်သူတို့အထံမှမူလည်း၊ ဝိညတ္တံ-တောင်းအပ်ပြီးသော ထောပတ်ကို၊ (ဘုဉ္ဇတိ-၏၊) အညသ-အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အတ္ထာယဝါ-အကျိုးငှာမူလည်း၊ (ဝိညတ္တံ-တောင်းအပ်ပြီးသော ထောပတ်ကို၊ ဘုဉ္ဇတိ-၏၊) အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဓနေနဝါ-အပ်သောဥစ္စာဖြင့်မူလည်း၊ ဂဟိတံ-လဲယူအပ်ပြီးသော ထောပတ်ကို၊ ဘုဉ္ဇတိ-၏၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ဝိညာပေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိံ (ဟောတိ)၊ ဝုတ္တလက္ခဏသပိတာ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော ထောပတ်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [ဂေါသပိ အစရှိသော အပ်သော အသားရှိသော သတ္တဝါမတို့မှဖြစ်သော ထောပတ်ကို ဆိုသည်၊] အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီးသောအကြောင်း၏ မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝိညတ္တိံ-တောင်းခြင်းလည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟာရော-စားမျိုခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အဒ္ဓါနသဒိသာနိ-အဒ္ဓါနသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန် အစရှိသည်တို့နှင့် တူကုန်၏၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၂။ တေလဝိညာပနာဒိ ဒုတိယာဒိသုပိ-ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်အစရှိသည်တို့၌လည်း၊ သိက္ခာပုဒ် တေလာဒိနိ - ဆီ အစရှိသည်တို့သည်၊ ပုဗ္ဗေ - ရှေး၌၊ [ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌၊] ဝုတ္တဝိနိစ္ဆယာနိ - ဆိုအပ်ပြီးသော အဆုံးအဖြတ်ရှိကုန်သော၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ အာဂတာနေဝ-တိုက်ရိုက်လာသော ဆီ အစရှိသည်တို့ပင်တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ပါဠိယံ-၌၊ အနာဂတေသု-တိုက်ရိုက် မလာကုန်သော၊ အဋ္ဌသုပိ-ထောပတ် အစရှိသော ရှစ်ပါးသောဝတ္ထုတို့၌လည်း၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-ဒုက္ကဋ်အာပတ်ချည်းသာတည်း၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ပဌမေ-ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တသဒိသမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်နှင့် တူသည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။

ဘိက္ခုနီပါတိမောက္ခေ-၌၊ ပါဠိဒေသနီယဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

ဣတော-ဤပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပုဒ်တို့မှ၊ ပရံပန-နောက်၌ကား၊ သေခိယာနိ
စေဝ-သေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဓိကရဏသမထာစ-အဓိကရဏ
သမထတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗာကာရတော-အလုံးစုံသော
အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယံ-ဘိက္ခုပါတိမောက်အဖွင့်၌၊
ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ် ပြီးသော နည်းဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-သိထိုက်ကုန်၏၊
ဣတိ-အပြီးတည်း။

ကင်္ခါဝိတရဏီယာ-မည်သော၊ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏာယ-၌၊
ဘိက္ခုနိပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

အဋ္ဌကထာနိဂုံး

စ-စာကိုယ်ပြီးဆုံး၊ ကမ္မတ်ဖုံးဖို့ နိဂုံးကိုဆက်ဦးအံ့၊ [စသဒ္ဓါ ဝါကျာရမ္မဇောတက
နိပါတ်ပုဒ်၊] ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ [နိဋ္ဌ
ဂတာ ဌ်စပ်၊] သောဏတ္ထေရေန-သောဏထေရ်သည်၊ ယာစိတော-တောင်းပန်
အပ်သည်၊ (ဟုတွာ-ဖြစ်၍) ဝိနယေ-ဝိနည်း၌၊ ဇာတကဒီနံ-ဖြစ်သောယုံမှားခြင်း
ရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ကင်္ခါဝိတရဏတ္ထိကော-ယုံမှားခြင်း၏လွန်မြောက်ခြင်းကို
အလိုရှိသော၊ အဟံ-ငါသည်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ သီဟဋ္ဌဋ္ဌကထာနာယံ-သီဟိုဠ်
အဋ္ဌကထာနည်းကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ [ဤအဋ္ဌကထာမပေါ်မီ ရှေးက ဒွေမာတိကာ
၏ အဋ္ဌကထာကို သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ရေးပြီး ရှိ၏၊ ထိုအဋ္ဌကထာ၏ နည်းကို
မှီ၍-ဟူလို၊] မဟာဝိဟာရဝါသီနံ-မဟာဝိဟာရ၌ နေလေ့ရှိကုန်သော ထေရ်တို့၏၊
ဝါစနာမဂ္ဂနိဿတံ-ပို့ချအပ်သော အစဉ်ကို မှီသော၊ ပါတိမောက္ခဿ-ပါတိမောက်
ခေါ်၊ ဒွေမာတိကာပါဠိတော်၏၊ ယံဝဏ္ဏနံ-အကြင်ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာအဋ္ဌကထာကို၊
အာရဘီ-အားထုတ်ခဲ့ပြီ၊ သာ အယံ (ဝဏ္ဏနာ)-ထိုသို့သော ဤအဋ္ဌကထာသည်၊
သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ အဋ္ဌကထာသာရံ-အဋ္ဌကထာတို့၏ အနှစ်ကိုလည်းကောင်း၊
[မဟာအဋ္ဌကထာ၊ မဟာပစ္စရီ စသော အဋ္ဌကထာတို့၏ အနှစ်သာရ ဖြစ်သော

ဧတ္တာဝတာစ။ ။ကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာတစ်ကျမ်းလုံး၏ နိဂုံးကို ဆက်၍ ပြလိုသော
ကြောင့် “ဧတ္တာဝတာ စ”ဟု မိန့်၊ ဧတ္တာဝတာပုဒ်သည် ပရိစ္ဆေဒတ္ထနိပါတ်ပုဒ်တည်း။ “ဧတ္တာ
ဝတာ - တတ္ထ ပါတိမောက္ခံ အစ ဘိက္ခုနိပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ တိုင်အောင် ဤ
အပိုင်းအခြားဖြင့်” ဟု ပေးပါ၊ တစ်နည်း - ဧတ္တာဝတာသည် အာဝန္တ ပစ္စယန္တ ပရိမာဏ
တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ နိဿယ၌ ဤနည်းအတိုင်း ပေးထားသည်။

အဖွင့်ကို။] ကေဝလံ-အလုံးစုံသော၊ ပါဠိယတ္ထဗ္ဗ-ပါဠိတော်၏အနက်ကိုလည်း ကောင်း၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ သဗ္ဗသော-ကြွင်းမဲ့ဥသု အလုံးစုံကုန်သော၊ နိဋ္ဌ-ပြီးဆုံး ခြင်းသို့၊ ဂတာ-ရောက်ပေပြီ။

ယံ ပဒံ-အကြင်ပုဒ်သည်၊ မဟာဝိဟာရဝါသီနံ-မဟာဝိဟာရ၌ နေလေ့ရှိကုန် သော ထေရ်တို့၏၊ ပါဠိယာ-ပါဠိတော်နှင့်သော်လည်းကောင်း၊ [သုံးစွဲရိုးဖြစ်သော ပါဠိတော်- ဟူလို၊] ပေါရာဏဌကထာဟိ ဝါ-ရှေး အဌကထာတို့နှင့်သော် လည်းကောင်း၊ ဝိရုဇ္ဈေယျ- ဆန့်ကျင်ရာ၏၊ ဧတ္ထ- ဤအဌကထာ၌၊ တံ ပဒံ- ထို ဆန့်ကျင်ဘက်ပုဒ်သည်၊ ယသ္မာ-အကြင်ကြောင့်၊ န ဟိ အတ္ထိ-မရှိသည်သာ၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ ပါဠိ အဌကထာတို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ပုဒ်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤအဌကထာ၌၊ ကဒီ-ယုံမှားခြင်းကို၊ အကတွာမ-မပြုမှု၍ သာလျှင်၊ ဟိတေသိနာ-မိမိ စီးပွားကို ရှာလေ့ရှိသော အမျိုးကောင်းသားသည်၊ အယံ ကဒီဝိတရဏီ-ဤ ကဒီဝိတရဏီအဌကထာကို၊ သက္ကစ္စံ-ကောင်းစွာပြု၍၊ ဝါ-လေးလေးစားစား၊ သိက္ခိတဗ္ဗာဝ-သင်ယူအပ် သင်ယူထိုက်သည်သာ။

စ- ဆက်ဦးအံ့၊ အယံ ကဒီဝိတရဏီ- ဤ ကဒီဝိတရဏီအဌကထာသည်၊ ဒွါဝိသတိဘာဏဝါရပရိမာဏာယ - ၂၂ ဘာဏဝါရ အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ပါဠိယာ - ပါဠိစကားလုံးဖြင့်၊ နိဋ္ဌ - ပြီးစီးခြင်းသို့၊ သမ္ပတ္တာ ယထာ - ကောင်းစွာ ရောက်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ သဗ္ဗသတ္တာနံ-အလုံးစုံကုန်သော လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏၊ ကလျာဏနိဿိတာ-ကုသိုလ်ကောင်းမှု၌ မှီကုန်သော၊ သဗ္ဗေ- အလုံးစုံကုန်သော၊ မနောရထာ-စိတ်အလိုတို့သည်၊ အနန္တရာယေန-အန္တရာယ် မရှိသဖြင့်၊ အစိရံ-မကြာမတင် ဆောလျင်စွာ၊ နိဋ္ဌ-ပြီးစီးခြင်းသို့၊ ယန္တု-ရောက်ပါ စေကုန်သတည်း၊ ဣတိ-ဤကား ကျမ်းဆရာ၏ တောင့်တချက်တည်း။

[ဤနေရာ၌ ကဒီဝိတရဏီအဌကထာ ပြီးပြီ၊ ဆိုအပ်လတ္တံ့၊ စကားရပ်ကား နောက်ပညာရှိတို့ စကားသာတည်း။]

ပါဠိယတ္ထဗ္ဗ။ ။ “သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်ကို ဖွင့်သောဥဘတောဝိဘင်း”ဟု ခေါ်သောအနက် အဓိပ္ပာယ်ကို “ပါဠိယတ္ထ”ဟု ဆိုသည်၊ တိကပါစိတ္တိယံ၊ တိကဒုက္ကဋ် စသည်နှင့် အနာပတ္တိဝါရ စကားများသည် ထိုဥဘတောဝိဘင်းပါဠိမှ ယူအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်များချည်းတည်း။

ယထာ စ ပေ၊ ပါဠိယာ။ ။ ယခုအခါ နတ်နှင့် တကွသော သတ္တလောက၏ စင်စစ် သုခရဖို့ အရေး၌ မိမိပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုကို ညွှတ်စေလိုသောကြောင့် ယထာ စ- စသော ဂါထာနှစ်ရပ်ကို မိန့်အပ်သတည်း၊ ဤကဒီဝိတရဏီအဌကထာ၌ ပါဠိစာလုံးပေါင်း ၂၂ ဘာဏ ဝါရ ရှိ၏-ဟု ဆိုရာ၌ တစ်ဂါထာလျှင် အက္ခရာ ၃၂ လုံးရှိရာ ထိုကဲ့သို့ ဂါထာပေါင်း ၂၅၀ ကို “တစ်ဘာဏဝါရ”ဟု ဆိုသော စကားဖြင့် ရေတွက်ကြည့်ပါလေ။ [ယခုခေတ်၌လည်း “မည်သည့် အရာရှိကြီး၏ မိန့်ခွန်း၌ စကားလုံးပေါင်း မည်မျှပါရှိ၏”ဟု ရေတွက် ပြလေ့ ရှိကြသည်။]

၁ ဘာဏဝါရ = ၂၅၀ ဂါထာ × ၂၂ ဘာဏဝါရ = ၅၅၀၀ ဂါထာ။

၁ ဂါထာ = ၃၂ စာလုံး × ၅၅၀၀ ဂါထာ = ၁၇၆၀၀၀ စာလုံး။

ပရမဝိသုဒ္ဓသဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝီရိယပွဋ်မဏ္ဍိတေန-အလွန် သန့်ရှင်း စင်ကြယ်သော သဒ္ဓါ ပညာ ဝီရိယတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်ထသော၊ သီလာစာရဇ္ဇဝမဒ္ဓဝါဒီဂုဏသမုဒယ သမုဒိတေန-ဝါရိတ္တသီလ၊ စာရိတ္တသီလဟူသော အာစာရ၊ ပြောင့်မတ်သူ၏အဖြစ်၊ နူးညံ့သူ၏အဖြစ် အစရှိသော ဂုဏ်အပေါင်း၏ ပေါင်းစုရာလည်း ဖြစ်ထသော၊ (တစ်နည်း) ပရမဝိသုဒ္ဓသဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝီရိယပွဋ်မဏ္ဍိတသီလာစာရဇ္ဇဝမဒ္ဓဝါဒီဂုဏ သမုဒယသမုဒိတေန-အလွန် သန့်ရှင်း စင်ကြယ်သော သဒ္ဓါ ပညာ ဝီရိယတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော ဝါရိတ္တသီလ၊ စာရိတ္တသီလဟူသော အာစာရ၊ ပြောင့်မတ် သူ၏အဖြစ်၊ နူးညံ့သူ၏အဖြစ် အစရှိသော ဂုဏ်အပေါင်း၏ ပေါင်းစုရာလည်း ဖြစ်ထသော၊ သကသမယသမယန္တရဂဟနဇ္ဈောဂါဟနသမထွေက-မိမိ အယူတည်း ဟူသော အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာတောအုပ်၊ တစ်ပါးသောအယူတည်းဟူသော အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာတောအုပ်သို့ ဉာဏ်ဖြင့် ချင်းနင်း ဝင်ရောက်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်ထသော၊

ပရမပေသမုဒိတေန။ ။စာအုပ်များ၌ “ပဋိမဏ္ဍိတေန”ဟု ဝိဘကျွတ္တတစ်ပုဒ် တွေ့ရ၏။ ဤအလို သဒ္ဓါ ပညာ ဝီရိယတို့သည် အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၏ တန်ဆာဖြစ်သော ဂုဏ်ပုဒ်များဟု မှတ်ပါ။ သို့သော် သဒ္ဓါ ပညာ ဝီရိယတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်၏ တန်ဆာ မဖြစ်နိုင်၊ သီလစသော ဂုဏ်တို့၏ တန်ဆာသာ ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ပဋိမဏ္ဍိတကို သီလပေ၊ဂုဏ၌ စပ်၍ ပဋိမဏ္ဍိတ နှင့် ဂုဏသမုဒယကို ဝိသေသန+ဝိသေသုအဖြစ်ဖြင့် စပ်ဖို့ရန် “သမုဒိတေန”ကျမှ ဝိဘကျွတ္တ တစ်ပုဒ်ဟု အဋ္ဌသာလိနီ (ပြည်ဆရာတော်)နိဿယ၌ မိန့်၏။ ဤ၌ ၂ နည်း ပေးထားသည်။ ဤ သမုဒိတေန စသော ဝိဘကျွတ္တပုဒ်များကို ထေရေနှင့် ဝိသေသန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ပါ။

ဝစနတ္ထ။ ။သဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝီရိယေဟံ+ပဋိမဏ္ဍိတာ သဒ္ဓါ၊ပေ၊ပဋိမဏ္ဍိတာ၊ သဒ္ဓါ၊ပေ၊ပဋိမဏ္ဍိတာ စ+ တေ+ သီလာစာရဇ္ဇဝမဒ္ဓဝါဒီဂုဏာ စာတိ သဒ္ဓါ၊ပေ၊ဂုဏာ၊ သေသံ+ သမုဒယော သဒ္ဓါ၊ပေ၊ သမုဒယော၊ သမုဒေတိ ဧတ္တာတိ သမုဒိတော၊ သဒ္ဓါ၊ပေ၊သမုဒယဿ+သမုဒိတော (ပေါင်းစု ရာတည်း)၊ သဒ္ဓါ၊ပေ၊သမုဒိတော၊ ဤကား ပြည်ဆရာတော်၏ အလိုကျ ဝစနတ္ထတည်း။ [သီလာစာရ၌ ဝါရိတ္တသီလကို သီလ၊ စာရိတ္တသီလကို အာစာရ-ဟု ဆရာတို့ ခွဲကြသည်။]

သက ပေ၊ သမထွေက။ ။ဤနေရာ၌ သမယသဒ္ဓါသည် ပတိဝေဓ(ဉာဏ်)ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ထိုဉာဏ်ဖြင့် ယူထားသည့်အတိုင်း ဖွင့်အပ်သော အဋ္ဌကထာကို “သမယ” ဟု ခေါ်ပါ။ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသသည် မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းသား ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မဟာ ဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းသားတို့ အသိဉာဏ် အယူဝါဒဖြင့် ဖွင့်အပ်သော အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကို “သကသမယ”ဟု ဆိုလိုသည်။ “သကော+သမယော သကသမယော”ဟု ပြု။ သမယန္တရ၌ အန္တရသဒ္ဓါသည် အညအနက်ဟောတည်း။ မဟာဝိဟာရဝါသီတို့၏ သမယမှတစ်ပါးသော (အဘယဂီရိဝါသီ၊ ဇေတဝနဝါသီ ဂိုဏ်းသားတို့၏) အသိဉာဏ်အယူဝါဒဖြင့် ဖွင့်အပ်သော အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကို “သမယန္တရ”ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုသမယ ၂ မျိုးလုံးသည်ပင် တောအုပ်ကြီး ကဲ့သို့ ခက်ခဲ ရှုတ်ထွေးလှသောကြောင့် ဂဟန မည်၏။ [ဂါဟ ဓာတ် (ဝိလောဠန) အနက်ဟော၊ အာကို (ဝိသောဒရာဒိဂိုဏ်း ဖြစ်၍) ရသပြု။ အဇ္ဈောဂါဟန၌လည်း ဂါဟဓာတ်ပင်၊ အမိ+ ဩကြောင့် အတွင်းဝင်ခြင်း အနက်ကို ဟောနိုင်၏။ သကသမယသမယန္တရဂဟန+

ပညာဝေယျတ္ထိယသမန္နာဂတေန-ပညာ၏ ထက်မြက်သည်၏အဖြစ်နှင့် ပြည့်စုံထ
သော၊ တိပိဋကပရိယတ္တိပွဘေဒေ-ပိဋကတ်သုံးပုံဟူသော ပရိယတ်အပြားရှိသော၊
သာဌကထေ-အဌကထာနှင့်တကွဖြစ်သော၊ သတ္ထုသာသနေ-မြတ်စွာဘုရား၏
အဆုံးအမဖြစ်သော တရားတော်၌၊ အပ္ပဋိဟတဉာဏပ္ပဘာဝေန-မပိတ်ပင်
မဆီးတားအပ်သော ဉာဏ်ရည် ဉာဏ်သွား စွမ်းပကားသတ္တိလည်း ရှိထသော၊
မဟာဝေယျာကရဏေန-သဒ္ဓါ ဗျာကရုဏ်းကျမ်း အားလုံးတတ် ဆရာမြတ်လည်း
ဖြစ်ထသော၊ ကရဏသမ္ပတ္တိဇနိတသုခဝိနိဂ္ဂတမဓုရောဒါရဝစနလာဝဏ္ဏယုတ္တေန-
ဌာန်ကရိုဏ်းတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းသည် ဖြစ်စေအပ်သော သက်သက်သာသာ ထွက်
ပေါ်လာသော ချိုသာသော စကားလုံး၊ မြင့်မြတ်သော စကားလုံး၏ တင့်တယ်

အဇ္ဈောဂါဟန၌လည်း ဂါဟဓာတ်ပင်၊ အဓိ+ဩကြောင့် အတွင်းဝင်ခြင်း အနက်ကို ဟော
နိုင်၏။ သကသမယမသယန္တရဂဟဇန+အဇ္ဈောဂါဟနသမတ္ထော (ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်ခြင်း၌
စွမ်းနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း) သက၊ပေ၊သမတ္ထော၊ (မိမိ ဂိုဏ်းသား၏ အယူဝါဒသာမက
ဂိုဏ်း တစ်ပါး၏ အယူဝါဒကိုလည်း နားလည်သည်-ဟူလို။)

အပ္ပဋိဟတ ပေ၊ ကရဏေန။ ။အပ္ပဋိဟတော-မပိတ်ပင်အပ် မပိတ်ပင်နိုင်သော +
ဉာဏပ္ပဘာဝေါ - ဉာဏ်၏ အစွမ်းသတ္တိသည်၊ ယဿာတိ အပ္ပဋိဟတဉာဏပ္ပဘာဝေါ၊
ဗျာကရဏံ အဓိတေ ဇာနာတိ ဝါတိ ဝေယျာကရဏော၊ မဟန္တော + ဝေယျာကရဏော
မဟာဝေယျာကရဏော။

ကရဏ၊ပေ၊ ယုတ္တေန။ ။ဌာန်ကရိုဏ်းကို “ကရိယတိ ဥစ္စာရိယတိ အနေနာတိ
ကရဏံ” အရ အကွရာတို့ကို ရွတ်ဆိုကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် “ကရဏ”ဟု ခေါ်၏။
ကရဏာနံ + သမ္ပတ္တိ ကရဏသမ္ပတ္တိ၊ ကဏ္ဍ စသော အကွရာဖြစ်ရာ
ဌာန်တို့သည်လည်းကောင်း၊ လျာလယ် စသော အရပ်တို့သည်လည်းကောင်း ရှေးကံကြောင့်
အကောင်း-မကောင်း ကွဲပြားကြ၏။ ထိုဌာန် ကရိုဏ်းတို့၏ ရှေးကံအစွမ်းကြောင့်
ကောင်းမွန်ခြင်းကို “သမ္ပတ္တိ”ဟု ဆိုသည်။ တာယ+ ဇနိတံ ကရဏသမ္ပတ္တိဇနိတံ၊
သုခေန+ဝိနိဂ္ဂတံ သုခဝိနိဂ္ဂတံ=ဖျစ်ညှစ်ထုတ်ရသော စကားသံ မဟုတ်၊ လွယ်လွယ်ကူကူ
သက်သက်သာသာ ထွက်လာသော စကားသံ၊ ထိုသို့ သုခဝိနိဂ္ဂတံ ဖြစ်ခြင်းမှလည်း
ဌာန်ကရိုဏ်းတို့ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ ကရဏသမ္ပတ္တိဇနိတံ + သုခဝိနိဂ္ဂတံ
ကရဏ၊ ပေ၊ ဝိနိဂ္ဂတံ။

မဓုရဉ္စ + ဥဒါရဉ္စ မဓုရောဒါရံ စကားသံ၏ ချိုသာခြင်းသည် မဓုရဂုဏ်တည်း၊ စကား
အသုံးအနှုန်း၏ အထက်တန်းကျသဖြင့် မြင့်မြတ်ခြင်းသည် ဥဒါဟရဂုဏ်တည်း၊ ဥဒါရသဒ္ဓါ
သည် မြင့်မြတ်ခြင်း အနက်ကိုလည်း ဟော၏။ မဓုရောဒါရဉ္စ+တံ+ဝစနဉ္စာတိ မဓုရောဒါရ
ဝစနံ၊ လာဝဏ္ဏပုဒ်ကို ထောမနိမိ၌ “သောန္တရျ”ဟု အနက်ဖော်၏။ “စာရတာ-
တင့်တယ်သည်၏ အဖြစ်”ဟု ဖွင့်၏။ လဝဏဿ + ဘာဝေါ လာဝဏ္ဏံ၊ ကရဏ၊ပေ၊ဝစနဿ
+ လာဝဏ္ဏံ ကရဏ၊ပေ၊ လာဝဏ္ဏံ၊ တေန + ယုတ္တော ကရဏ၊ပေ၊ ယုတ္တော။

သည်၏အဖြစ်နှင့်လည်းယှဉ်ထသော၊ ယုတ္တမုတ္တဝါဒိနာ-သင့်လျော်သောစကား၊ နှစ်သက်ဖွယ် စကားကိုလည်း ဆိုလေ့ရှိသော၊ ဝါဒိဝရေန-ပြောဟော ပို့ချလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးလည်း ဖြစ်သော၊ မဟာကဝိနာ-အစီအကုံး အနှုန်းအဖွဲ့အကျော် မြတ်သော စာဆိုတော်လည်း ဖြစ်သော။

ပဘိန္ဒပဋိသမ္ဘိဒါပရိဝါရေ-အတ္ထ၊ ဓမ္မ၊ နိရုတ္တိ၊ ပဋိဘာနအားဖြင့် ကွဲပြားသော ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် အခြေအရံရှိသော၊ ဆဠာဘိညာဒိပုဘေဒ ဂုဏ်ပဋိမုတ္တိတေ-၆ ပါးသော အဘိညာဉ် အစရှိသော အပြားရှိသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ-မြတ်သောဈာယီ၊ အရိယာလူတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဈာန် မဂ်ဖိုလ်တရား၌၊ သုပုတိဋ္ဌိတဗုဒ္ဓိနံ-ကောင်းစွာတည်သော ဉာဏ်ပညာ ရှိတော်မူကြကုန်သော၊ ထေရဝံသပုဒိပါနံ-အရှင်မဟာကဿပ အစရှိသော ထေရ်တို့၏ အနွယ်၌ မီးရှူးတန်ဆောင်သဖွယ် ဖြစ်တော်မူကြကုန်သော၊ မဟာဝိဟာရဝါသိနံ-မဟာဝိဟာရ၌ သီတင်းသုံးတော်မူကြကုန်သော၊ ထေရာနံ-တိပိဋကစူဠနာဂအစရှိ သော ထေရ်တို့၏၊ ဝံသာလင်္ကာရဘူတေန-အဆက် အနွယ်၌ တန်ဆာသဖွယ် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ သုဝိပုလဝိသုဒ္ဓဗုဒ္ဓိနာ-အလွန်ပြန့်ပြောစင်ကြယ်သော ဉာဏ် ပညာရှိသော၊ ဗုဒ္ဓဃောသောတိ- ဗုဒ္ဓဃောသ ဟူ၍၊ ဂရူဟိ-ကျောက်ထီးတန္တူ၊

ယုတ္တ ၊ပေ၊ ကဝိနာ။ ။ယုတ္တဉ္စ-သင့်လျော်သော (ယုတ္တိရှိသော) စကားလည်း၊ မုတ္တဉ္စ-နှစ်သက်ဖွယ်စကားလည်း၊ ယုတ္တမုတ္တံ-စကား၊ [မုတ္တသဒ္ဓါသည် စာဂ (လွတ်ခြင်း)، ပတ္တမောက္ခ (ရောက်နေသောအရာမှ လွတ်ခြင်း)، အာနန္ဒိတ (နှစ်သက်အပ်)ဟု အနက် ၃ မျိုးကို ဟော၏၊ ထိုအနက်တို့တွင် “အာနန္ဒိတ-နှစ်သက်အပ်” အနက်နှင့် လျော်၏၊] ယုတ္တမုတ္တံ + ဝဒတိ သီလေနာတိ ယုတ္တမုတ္တဝါဒိ၊ ဝါဒိနံ-တို့တွင် + ဝရော ဝါဒိဝရော၊ မဟန္တော+ကဝိ မဟာကဝိ။ [အရေးအသား အစီအကုံး အဖွဲ့အနွဲ့ ကောင်းသောသူကို “စာဆိုတော်”ဟု ခေါ်ကြသည်။]

ပဘိန္ဒ ၊ပေ၊ ထေရာနံ။ ။ဤဂုဏ်တို့ကား အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၏ အထက်ထက်က ဖြစ်ခဲ့ ကြသော တိပိဋကစူဠနာဂ စသော ထေရ်များ၏ ဂုဏ်တည်း၊ အတ္ထ၊ ဓမ္မ၊ နိရုတ္တိ၊ ပဋိဘာန အားဖြင့် ကွဲပြားသည်ကို “ပဘိန္ဒ”ဟု ဆိုလိုသည်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါပုဒ်သည်ပင် “ဉာဏ်”ဟူသော အနက်ကို ဟောနိုင်ရကား တချို့စာ၌ ဉာဏမပါဘဲ “ပဋိသမ္ဘိဒါပရိဝါရေ”ဟု ရှိ၏၊ တချို့စာ၌ “ဆဠာဘိညာပဋိသမ္ဘိဒါ ပဘေဒ”ဟု ပဋိသမ္ဘိဒါပုဒ် ထပ်၍ ပါနေသည်မှာ ပို၏။

ဝံသာ၊ပေ၊ ထေရေနံ။ ။အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသသည် ထိုမဟာဝိဟာရဝါသီထေရ်တို့၏ အဆက် အနွယ်လည်းဖြစ်၊ ထိုအဆက်အနွယ်၌ တန်ဆာသဖွယ်လည်း ဖြစ်၏၊ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ ကြောင့် မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းကြီး သာ၍ တင့်တယ် ထင်ရှားနေသည်ကို “ဝံသာလင်္ကာရ- အနွယ်၏တန်ဆာ”ဟု ဆိုသည်။ [ယခုခေတ် ဆရာတော်များလည်း မိမိ၏ တပည့်အများဝယ် တန်ဆာသဖွယ် ဖြစ်နိုင်သည့် တပည့်များကို လိုလားတော်မူကြသည်။]

အလေးပြုအပ်သော ဆရာမြတ်တို့သည်၊ ဂဟိတနာမဓေယျေန-ယူအပ်သော အမည်ရှိသော၊ (မှည့်ခေါ်အပ်သော အမည်ရှိသော)၊ ထေရေန-ထေရ်သည်၊ ကထာ-ပြုစီရင်အပ်သော၊ ကင်္ခါဝိတရဏီ နာမ-ကင်္ခါ ဝိတရဏီမည်သော၊ အယံ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာ-ဤပါတိမောက်ခေါ်၊ ဒွေမာတိကာ ပါဠိတော်၏ အဖွင့်သည်၊ [တိဌတု ဌံ စပ်။]

သုဒ္ဓစိတ္တဿ-သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သောစိတ်ရှိတော်မူသော၊ တာဒိနော-လောကဓံ ၈ ပါးကြောင့် ဖောက်ပြားမတုန်၊ တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော၊ လောက ဇေဋ္ဌဿ-သတ္တလောက၏ အကြီးဆုံး ဖြစ်တော်မူသော၊ မဟေသိနော-မြတ်စွာ ဘုရား၏၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ ဗုဒ္ဓေါတိ နာမမ္ပိ-ဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓေါ ဟူသော အမည်တော်သည်လည်း၊ လောကမ္ပိ-လောက၌၊ ပဝတ္တတိ-ဖြစ်တည်သေး၏၊ တာဝ-ထို ဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓေါ ဟူသော အမည်တော် တည်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ လောကနိတ္ထရဏေသိနံ-လောကမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း နည်းလမ်းကို ရှာမှီးကြ ကုန်သော၊ ကုလပုတ္တနံ-အမျိုးကောင်းသားတို့၏၊ သီလဝိသုဒ္ဓိယာ- သီလစင်ကြယ် ခြင်း၏၊ နယံ-နည်းကောင်း နည်းမှန်ကို၊ ဒဿေန္တိ-ပြလျက်၊ လောကသ္မိ-ကမ္ဘာ လောက၌၊ တိဌတု-တည်ရစ်ပါစေသတည်း။

ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ-ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာသည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

မှတ်ချက်။ ။အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၏ စာသားများသည် “မနောရထာတိ”တွင် ပြီးဆုံးခဲ့ပြီ၊ “ပရမဝိသုဒ္ဓါပေါမဟေသိနော”တိုင်အောင်သော စကားရပ်ကား အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၏ စကားမဟုတ်၊ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသကို ကြည်ညိုသော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ် တစ်ပါးပါးဖြစ်စေ၊ တပည့် တစ်ပါးပါးဖြစ်စေ နောက်မှ ထည့်အပ်သော စကားတည်း၊ ထို့ကြောင့် အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသ၏ ဂုဏ်များကို ကြီးကျယ် ခမ်းနားစွာ ထည့်သွင်းပြထားခြင်း ဖြစ်၏၊ ကိုယ်တိုင်ရေးသားသော စကားဖြစ်လျှင် ထိုမျှလောက် ကြီးကျယ်သော မိမိဂုဏ်များကို မဖော်ပြသင့်၊ “မိမိ ဂုဏ်ကို (အခွင့်အခါမဟုတ်ဘဲ) ဖော်ပြလျှင် အလင်္ကာကျမ်းအလို အားဖြင့် ဩစိတုဟိနဒေါသ ရောက်သည်”ဟု မှတ်ပါ။ [အဋ္ဌသာလိနီ စသော အထက် အဋ္ဌကထာကြီးများ၏ နောက်ဆုံး၌လည်း ဤစကားရပ်များ ပါရှိသည်။]

ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာအဖွင့် ပြီးပြီ။

ဘာသာဋီကာနိဂုံး

ကျမ်းပြီးပုံ ဤကျမ်းစာကို ပို့ချရင်း မှန်မှန်ရေးသားခဲ့သည်မှာ လပေါင်း ၂၀ ခန့် ရှိခဲ့ပါပြီ။ အချိန်မှာ တပေါင်းလ ဖြစ်၏။ တန်ခူး-ကဆုန်ဆိုသည် မှာလည်း မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်း၌ အလွန်ပူပြင်းရကား အလုပ်-လုပ်ဖို့ကို မဆိုထားဘိ အလုပ်လက်မဲ့ နေရင်းပင် ဆင်းရဲလှ၏။ သို့ရာဝယ် တကယ်မကြိုးစား လျှင် ဤကျမ်းစာသည် ဝါတွင်းတိုင်အောင် အချိန်ကြာရှည်ဖွယ်ရှိရကား အခြား စာဝါများကို ရပ်နား၍ ဤကျမ်းစာချည်း သက်သက် တစ်နေ့လျှင် ၃ ကြိမ်ကျ ဆိုသူများကို ၃ ဆိုင်းခွဲကာ ပူပြင်းလှစွာသော နွေအခါဝယ် ဆရာ တပည့် အားလုံး အပူတပြင်း ကြိုးစားရပါတော့သည်။ ထိုသို့ အပူတပြင်း ကြိုးစားမှုကြောင့်ပင် ရည်ရွယ်အပ်သော အချိန်ထက် စော၍ တန်ခူးလ မကုန်မီ ဆုံးခန်းတိုင်ရောက် ပြီးမြောက်သဖြင့် ဉာဏ်နှင့် ဝီရိယ၏ လက်တွေ့ အကျိုးကို ရရှိကာ ပီတိ သောမနဿ ဝေဝေဆာဆာဖြင့် နိဂုံးအုပ်နိုင်ပါသည်။

သိဇ္ဈိတ္တ ဘော ဘာသာဋီကာ၊ ဒေသဘာသာယသင်္ခတာ၊
 ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ၊ ဗျာချာ ကင်္ခါဝိတရဏီယာ။

ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ - ပါတိမောက္ခာ၊ မာတိကာ၏၊ သေချာကျစ်လစ်၊ ဖွင့်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ကင်္ခါဝိတရဏီယာ-မကျဉ်းမကျယ်၊ ပို့ချလွယ်၍၊ မှတ်ဖွယ် စုံညီ၊ ကင်္ခါဝိတရဏီ၏။ ဗျာချာ-နိဿယည်းအဓိပ္ပာယ်၊ အသွယ်သွယ်ဖြင့်၊ အကျယ် ဖွင့်ကြောင်း၊ ခေတ်မှီကောင်းသော၊ ဒေသဘာသာယ-ကိုယ့်နယ်ဒေသ၊ ပြောနေ ကျဟု၊ မြန်မာ့ဆိုင်ရာ၊ အဓိဘာသာဖြင့်၊ သင်္ခတာ-တစ်သန့်တစ်သန့်၊ အကန့် ကန့်လျက်၊ ခုံခုံစီရရီ၊ တည်ကြည်စွာ စီရင်အပ်သော၊ ဘာသာဋီကာ-ဘာသာ ဋီကာ၊ အမည်သာသည့်၊ မှီရာသိပ်သည်း၊ နိဿယည်းသည်လည်း၊ သိဇ္ဈိတ္တဘော- ထောင့်သုံးရာကယ်၊ နှစ်ဆယ်နှင့်တစ်၊ သက္ကရာဇ်၏၊ နှစ်သက်ကူးစ၊ တန်ခူးလ၌၊ မှန်းဆသလောက်၊ ပြီးမြောက်ပြန်ပြီတကား။

မိမိ၏အာသီသ ဤကျမ်းသည် ရတနာဂုဏ်ရည်စသော ရှေးရှေးကျမ်းများကို ထောက်၍ ၁၇ ကျမ်းမြောက် ကျမ်းစာ ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ ကျမ်းစာ အရပ်ရပ်ကို စီစဉ်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ရင်းကား “ဆိုင်ရာကျမ်းကို ကြည့်ရှု သူတို့ အလွယ်တကူ သိရှိကာ ဉာဏ်ပညာ တိုးပွားကြပါစေ၊ မိမိကို အားကိုးသူ များလည်း ဘာသာဋီကာကျမ်းစာများကို အမှီပြု၍ လွယ်ကူစွာ ပို့ချနိုင်ကြပါစေ၊ နောင်လာ နောက်သား ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း မိမိကို အားကျ၍ ဉာဏ် ဝီရိယ ထူထောင်ကာ သာသနာ့ဝန်ကို ထမ်းရစ်ကြပါစေ၊ မိမိမှာလည်း ပညာပါရမီ အဆီ အနှစ် နိဗ္ဗာန်အထိ အမတေ ဖြစ်ပါစေ”ဟုပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ခေတ်အား

လျော်စွာ ဤကျမ်းထက် သိလွယ်သောကျမ်းစာ ပေါ်လာလျှင် ကင်္ခါဘာသာဋီကာ ဤကျမ်းစာလည်း တိမ်ဖုံးသော လကဲ့သို့ ကွယ်ပရစ်ရန် အမှန်ပင် ရည်စူးပါသည်။

**ယဒိ အညာ ဥပ္ပဇ္ဇေထ၊ ဣတောပိ သုခသမ္ပတာ၊
တဿောကာသံ ပဒါနာယ၊ အယံ အန္တရဓာယတံ။**

ဣတော-အများမှီးလောက်၊ ခရီးရောက်၍၊ ပြီးမြောက်ခဲ့ရာ၊ ဤ ဘာသာဋီကာ ထက်လည်း၊ သုခသမ္ပတာ-ကြည့်ရှုပို့ချ၊ လွယ်ကူလှသဖြင့်၊ အားရဖွယ်တောင်း၊ အကောင်းဟု သမုတ်အပ်သော၊ အညာ-ဝိတရဏီကင်္ခါ၊ ဌကထာ၏၊ မှီရာ ကျစ်လစ်၊ ဋီကာသစ်တစ်မျိုးသည်။ ယဒိ ဥပ္ပဇ္ဇေထ-ပညာလိုလား၊ နောက်နောက် သားတို့၊ ကြိုးစားရစ်သော်၊ အကယ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာအံ့၊ တဿာ-ထိုသို့ ဖြစ်ရစ်၊ ဋီကာသစ်၏၊ ဩကာသံ ပဒါနာယ-ထွန်းတောက်တင်ရေး၊ အခွင့်ပေးခြင်းငှာ၊ အယံ-လပေါင်းများမြောက်၊ လွန်အားဆောက်မှ၊ ထွန်းတောက်ထွက်လာ၊ ဤ ဋီကာသည်။ အန္တရဓာယတံ-ရိုးရာမတူ၊ တိုးကာခဲ့၍၊ ကပ်ဖဲ့မနေ၊ ကွယ်ပျောက်ရစ် ပါစေသတည်း။

ဝိနည်းမိုရ် သဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာနိဂုံး၌ ညွှန်ပြခဲ့သော မိမိ၏ဆရာတော်
ဆရာတော်များ များသည် ပရိယတ် အရာတွင်သာ ထင်ရှားတော်မူကြသည် မဟုတ်သေး၊ ဝိနည်း အရာ၌လည်း ခေတ်အား လျော်စွာ ဝိနယဓရ၊ ဝိနယဂရုက ဆရာတော်များဟု ထင်ရှားတော်မူကြပါပေသည်။ ထို ဝိနယဂရုက ဆရာတော်များ၏ သဘာဝအတိုင်း လေးစားတော်မူအပ်သော “နိသဂ္ဂိပစ္စည်းကို မသုံးစွဲမှု၊ သဟဿေယျအာပတ်မှ စောင့်ထိန်းမှု၊ သွား-လာ နေထိုင်ရာ၌ ကျစ်ကျစ်လစ်လစ်ရှိမှု၊ ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့နှင့် ဆက်ဆံရာဝယ် ကုလဒ္ဓသန အနေသနမဖြစ်အောင် စောင့်စည်းမှုနှင့်ကံကြီးကံငယ် ရွက်ဆောင်မှု” တို့ကား မိမိအတွက် အတု မယူလျှင် မဖြစ်နိုင်လောက်အောင် အမြဲ တွေ့မြင် နေရသော ကျင့်ဝတ်များ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကျင့်ဝတ်များကြောင့်ပင် ဤအဌကထာ ဘာသာဋီကာကို ရေးသားရာဝယ် ဝိနည်းမှတ်ချက်များကို ညွှန်ပြနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိနယဂရုက ဖြစ်တော်မူကြသော မိမိ၏ ဆရာတော်များအား ဤ ဝိနည်းအဖွင့် ဘာသာဋီကာဖြင့် တုံ့ပြန်၍ ပူဇော်ပါသည်။

**သမ္ပုယောမိ ထေရာနံ၊ ယေသာဟံ သမ္ပဂ္ဂဟိတော၊
သုဝိနီတော ဝိနယေပိ၊ ပတ္တောမိ ပကတညုတံ။**

ယေသံ ထေရာနံ-အထက်ဝေဟင်၊ နေအသွင်သို့၊ မြေပြင်ထင်ရှား၊ အကြင် ဆရာတော်ဘုရားတို့သည်။ သမ္ပဂ္ဂဟိတော-အထူးစောင့်ရှောက်၊ ချီးမြှောက်အပ် သော၊ အဟံ-ငါသည်။ ဝိနယေပိ-ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ သာသနာ၏၊ တည်ရာကြောင်းမှန်၊

ဝိနည်းကံ၌လည်း၊ သုဝိနီတော-ဆရာမြတ်တို့၊ ကျင့်အပ်သိပ်သည်း၊ နိဿယည်းကို၊ မိုးဖို့မပြတ်၊ ဆုံးမတော်မူအပ်သည်ဖြစ်၍၊ ပကတညုတ်-သဘောသကန်၊ ရှေးထုံးစံကို၊ အမှန်သိမြင်၊ ကျွမ်းကျင်သူ၏အဖြစ်သို့၊ ပတ္တော+အမှီ-ခေတ်အလျောက်၊ လေးစားလောက်အောင်၊ မဖောက်မသွေ၊ ရောက်ရပေ၏။ တေသံ ထေရာနံ-ကျေးဇူးတော်ရင်၊ ဂုဏ်အင်ကြီးမား၊ ထိုဝိနည်းမိုရ် ဆရာတော်ဘုရားတို့အား၊ သမ္ပူဇယာမိ-ကျမ်းစာရေးသား၊ ကောင်းမှုများဖြင့်၊ လေးစားကော်ရော်၊ ပူဇော်ပါ၏။

မိမိဆရာတော်များသာမက ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်မြတ်ကြီးကို မကွယ်မပျက်အောင် ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့ကြ-ယခုလည်း ဆောင်ရွက်တော်မူနေကြပေသော ဆရာတော်များလည်း ရှိကြပေသေး၏။ ထိုဆရာတော်များ၏ ကိုယ်ပန်းစိတ်ပန်းနှင့် ချမ်းသာခွင့် မရကြပုံကို အလုံးစုံလောက်ပင် မြော်မြင်မိပါသည်။ ထို့ကြောင့်

**ရဇောဟာရောမှီ ထေရာနံ၊ သာသနံ ယေသမာဘတံ၊
ပါဒဋ္ဌိနိ စ သဗ္ဗာနိ၊ သမ္ပဋ္ဌိစ္ဆာမိ မတ္ထကေ။**

ယေသံ ထေရာနံ-သာသနာ့ဝန်၊ အားသွန်ကြီးပမ်း၊ ထမ်းကြပျော်ပျော်၊ အကြင်ဆရာတော်တို့သည်၊ သာသနံ-ဘခင်ဘုရား၊ တည်ထောင်ထားသည့်၊ အများတွက်တာ၊ သာသနာတော်ကြီးကို၊ အာဘတံ-ပင်ပန်းသမှု၊ လစ်လျူရှု၍၊ အမှုပါအောင်၊ ထမ်းဆောင်တော်မူအပ်လေပြီ။ တေသံ ထေရာနံ-သားကောင်းပီပီ၊ ဇာနည်စစ်စစ်၊ ရှေးခေတ်ခုပေါ်၊ ထိုဆရာတော်ဘုရားတို့၏၊ ရဇောဟာရော-ခြေ၌ကပ်တွယ်၊ မြူမှုန့်ပယ်ဖို့၊ အလွယ်ချိတ်ထား၊ ခြေသုတ်အလားသည်၊ အမှီ-အမှန်စိတ်ထား၊ နှိမ့်သောအားဖြင့်၊ လေးစားလျက်သာ၊ ဖြစ်ရိုးပါတည်း၊ သဗ္ဗာနိ-ကြွင်းမဲ့ဥသည့်၊ အလုံးစုံကုန်သော၊ ပါဒဋ္ဌိနိ စ-သာသနာ့ဝန်ဆောင်၊ အခေါင်ထွတ်မြတ်၊ ခြေရိုးဓာတ်တို့ကိုလည်း၊ မတ္ထကေ-ဆရာတံဆိပ်၊ ခြေစုံနှိပ်သည့်၊ ဦးထိပ်ရတနာ၊ မြတ်အင်္ဂါဖြင့်၊ သမ္ပဋ္ဌိစ္ဆာမိ-သရဖူအလား၊ စိတ်ဝယ်ထား၍၊ လေးစားတမူ၊ ခံယူပါသတည်း။

ဉာဏ် ဝီရိယ မိမိ၏ သမ္ပတ္တိစက် ၄ ပါး လည်နေပုံကို ကစွည်းဘာသာဋီကာ နိဂုံး၌ ပြခဲ့ပါပြီ။ ထိုသမ္ပတ္တိစက် ၄ ပါးတွင် ပယောဂသမ္ပတ္တိဟူသည့် ဉာဏ် ဝီရိယကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်သော ကာယပယောဂ၊ ဝစီပယောဂပင်တည်း။ ယခု တစ်ဘဝ၌ ကောင်းမှု ပါရမီဘက်က အချက်ကျအောင် ဉာဏ် ဝီရိယ ထူထောင်လိုက်လျှင် အစဉ်တစိုက် လိုက်ကာ လိုက်ကာ နိဗ္ဗာန်အထိ ထိုသမ္ပတ္တိစက်တို့ လည်နေကြမည့် အရေးကိုလည်း တွေးမိတိုင်း အားရလှပါသောကြောင့် “ဝီရိယဝတော ကိံ နာမ ကမ္မံ န သိဇ္ဈတိ-ဝီရိယအား ကြီးမား ပြင်းပြသူမှာ မပြီး နိုင်သောအရာ မရှိ၊ အားလုံးပင် ပြီးစီးရမည်သာ” ဟူသော အမိန့်တော်ကို ဦးထိပ်

ထားလျက် ရှိပါသည်။ ထို့ပြင်-“ဣဇ္ဈတိ ဘိက္ခဝေ သီလဝတော စေတော ပဏိမိ-
ဘိက္ခုတို့.... သီလရှိသူ၏ စိတ်တောင့်တမှုသည် တောင့်တသည့်အတိုင်း
ပြုံးစိး နိုင်၏။ ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း.... ဝိသုဒ္ဓတ္တာ=တောင့်တမှုက
လောကီစည်းစိမ် ခံစားရေး မဟုတ်၊ အများချမ်းသာရေး၊ သံသရာမှ
လွတ်မြောက်ရေး ဖြစ်သည့်အတွက် စင်ကြယ် သန့်ရှင်း ညစ်ကြေး
ကင်းသောကြောင့်တည်း”ဟူသော အမိန့်တော်ကို သတိပြုကာ မိမိ၏ သဒ္ဓါ
ပညာ ဝီရိယ သတိ သမာဓိဟူသော ဗိုလ်ချုပ်တရား ၅ ပါးတို့သည်
သမ္ပတ္တိစက်ခေါင်း ၄ ခု တပ်ထားသော ခန္ဓာအစဉ် မဂ္ဂင်ယာဉ်ကို လူနတ်စည်းစိမ်
ရိပ်ငြိမ်ချမ်းသာထဲ၌ တဝဲလည်လည် ရစ်သီ၍ မနေစေဘဲ နိဗ္ဗာနဓာတ်
တစ်ဖက်ကမ်း ကပ်အောင် မပြတ်အုပ်စီးလျက် အပြီးတိုင် လည်စေ နိုင်ဖို့ရာ
ဉာဏ်နှင့်တကွ ဝီရိယကို အဆင့်ဆင့် ထူထောင်ပါအံ့သတည်း။

စတုစက္ကံ ဝတ္ထိယာန၊ ယာနံ ဗလပရိဂ္ဂဟံ၊

ယာနာယ အမတံ ပါရံ၊ ကဿံ ပုရိသကာရိယံ။

စတုစက္ကံ-သမ္ပတ္တိစက်၊ ၄ ချက် စုပေါင်း၊ စက်ခေါင်း ၄ ခု ရှိသော၊
ဗလပရိဂ္ဂဟံ-ရန်ပေါင်းခွင်းဖြူ၊ ၅ ဦး ဗိုလ်တို့၊ ကိုယ်စီစောင့်ကြပ်၊ အုပ်ချုပ်အပ်
သော၊ ယာနံ-အသွား လျင်လျင်၊ အများတင်လည်း၊ အားအင် ခိုင်ဖြိုး၊ မဂ္ဂင်
တည်းဟူသော ယာဉ်ယုံတော်ကြီးကို၊ ဝတ္ထိယာန-မတိမ်း မစောင်း၊ လည်စေ
ကြောင်းဖြင့်၊ ကောင်းစွာ အစဉ်၊ မောင်းကာနှင့်၍၊ အမတံ ပါရံ-ဤဘက်မှာနေ၊
အားလုံးသေလျက်၊ ဟိုပြေရောက်မှ၊ ဘေးကင်းရမည့်၊ အမတခေါ်၊ နေပြည်တော်
သို့၊ ယာနာယ-ကိလေသာဟူ၊ ရန်သူပစ်ဖောက်၊ ဗုံး အမြောက်တို့၊ မကြောက်
မနား၊ အရောက်သွားခြင်းငှာ၊ ပုရိသကာရိယံ-ယောက်ျားမှန်က၊ ပြုရဲရမည့်၊
ကမ္ဘာလက်ရိုး၊ လုံ့လမျိုးကို၊ ကဿံ-၅ ဦးဗိုလ်ချုပ်၊ အဖော်လုပ်၍၊ မဆုတ်ရစေ၊
ပြုလုပ်ပေအံ့သတည်း။

တောင့်တချက် - မိမိတစ်ယောက်၊ ချမ်းသာရောက်ဖို့၊ ခုလောက် ကြိုးကုတ်၊
အားမထုတ်ဘူး၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ သာသနာ၏၊ ရှေးခါ ဘိုးဘ၊
လက်ထက်ကလျှင်၊ ရသည့်တန်ခိုး၊ ထပ် မညှိုးဖို့၊ အားကြိုး
မာန်တက်၊ ငါဆောင်ရွက်သည်၊ ဆက်လက် တည်တံ့ပါစေ
သောဝံ။

ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၏

ဘာသာဋီကာ ပြီးပြီ။